“Next Generation EU”

Ελλάδα 2.0

ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ
ΚΑΙ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Funded by the
European Union
NextGenerationEU

Περιεχόμενα

Επιτελική Σύνοψη 19

Γενικοί Στόχοι 28

Πράσινη Μετάβαση 29

Ψηφιακός Μετασχηματισμός 32

Έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, με οικονομική συνοχή, απασχόληση, παραγωγικότητα, ανταγωνιστικότητα, έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία, και μια εύρυθμα λειτουργούσα εσωτερική αγορά με ισχυρές ΜμΕ 34

Κοινωνική και εδαφική συνοχή 39

Υγεία και οικονομική, κοινωνική και θεσμική ανθεκτικότητα, με σκοπό, μεταξύ άλλων, την αύξηση της ετοιμότητας για την αντιμετώπιση κρίσεων και της ικανότητας αντίδρασης σε κρίσεις 43

Πολιτικές για την επόμενη γενιά, τα παιδιά και τους νέους, όπως η εκπαίδευση και οι δεξιότητες 47

Συσχέτιση με τους πυλώνες του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας 50

Ευρωπαϊκές Εμβληματικές Πρωτοβουλίες η προώθηση των οποίων αποτελεί διακριτό στόχο του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας 52

Σύνδεση με το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο 60

Ισότητα των φύλων και ίσες ευκαιρίες για όλους 63

Ισότητα των φύλων 63

Συμμετοχή και ίσες ευκαιρίες στην επαγγελματική ζωή 64

Ανάπτυξη υπηρεσιών φροντίδας 64

Μέριμνα για τα παιδιά και ενδυνάμωση των ηλικιωμένων 65

Απασχόληση και απασχολησιμότητα 66

Πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας και ψυχικής υγείας 67

Αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας 67

Πολιτικές για την αναπηρία 68

Αποδοχή της διαφορετικότητας 69

Συνεκτικότητα και συμπληρωματικότητα με άλλα προγράμματα 69

Συνεκτικότητα και συμπληρωματικότητα του σχεδίου (εντός Αξόνων) και συνοχή με τα σχετικά εθνικά πλαίσια πολιτικής, στρατηγικές και σχέδια 69

Συνεκτικότητα και συμπληρωματικότητα του σχεδίου 69

Συνεκτικότητα και συμπληρωματικότητα μεταξύ των Αξόνων 72

Συνεκτικότητα και συμπληρωματικότητα με σχετικά εθνικά πλαίσια πολιτικής, στρατηγικές και σχέδια 73

Συνοχή μεταξύ μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων 83

Άξονας 1.1 Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον 83

Άξονας 1.2 Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση 84

Άξονας 1.3 Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών 84

Άξονας 1.4 Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας 85

Άξονας 2.1 Συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, το κράτος 85

Άξονας 2.2 Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους 86

Άξονας 2.3 Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων 88

Άξονας 3.1 Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας 89

Άξονας 3.2 Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης 89

Άξονας 3.3: Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας 90

Άξονας 3.4 Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές 91

Άξονας 4.1 Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης 91

Άξονας 4.2 Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης 92

Άξονας 4.3 Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης 92

Άξονας 4.4 Ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού τομέα και των κεφαλαιαγορών 93

Άξονας 4.5 Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας 93

Άξονας 4.6 Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας 93

Άξονας 4.7 Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών 94

Μέρος 2: Περιγραφή των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων, Πράσινη Μετάβαση 95

Άξονας 1.1: Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον 96

1. Περιγραφή του Άξονα 96
2. Κύριες προκλήσεις και στόχοι 97
α) Κύριες προκλήσεις 97
β) Στόχοι 99
γ) Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο 100
3. Μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις 100
α) Μεταρρυθμίσεις 100
β) Επενδύσεις 101
4. Ανοιχτά στρατηγικά θέματα αυτονομίας και ασφάλειας 101
5. Διασυνοριακά και διακρατικά έργα 102
6. Πράσινες διαστάσεις του Άξονα 103
7. Ψηφιακές διαστάσεις του Άξονα 104
8. Συμβολή στον κλιματικό και ψηφιακό στόχο 105
9. Αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» 107
10. Ορόσημα, στόχοι και χρονοδιάγραμμα 108
11. Χρηματοδότηση και κόστος 109
Γενικές αρχές και οδηγίες 109
Διαδικασία επικύρωσης κόστους και μεθοδολογική προσέγγιση 110
Κύρια στοιχεία μεθοδολογίας προσέγγισης και παραμέτρων κόστους 112
12. Αίτημα δανείου 114
Άξονας 1.2: Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση 115
1. Περιγραφή του Άξονα 115
2. Κύριες προκλήσεις και στόχοι 116
α) Κύριες προκλήσεις 116
β) Στόχοι 119
γ) Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο 121
3. Μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις 123
Μεταρρυθμίσεις: 123
Επενδύσεις: 123
4. Ανοιχτά στρατηγικά θέματα αυτονομίας και ασφάλειας 124
5. Διασυνοριακά και διακρατικά έργα 125
6. Πράσινες διαστάσεις του Άξονα 126

7. Ψηφιακές διαστάσεις του Άξονα 128
8. Συμβολή στον κλιματικό και ψηφιακό στόχο 129
9. Αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» 131
10. Ορόσημα, στόχοι και χρονοδιάγραμμα 132
11. Χρηματοδότηση και κόστος 133
Γενικές αρχές και οδηγίες 133
Διαδικασία επικύρωσης κόστους και μεθοδολογική προσέγγιση 134
Κύρια στοιχεία μεθοδολογίας προσέγγισης και παραμέτρων κόστους 136
12. Αίτημα δανείου 138
Άξονας 1.3: Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών 139
1. Περιγραφή του Άξονα 139
2. Κύριες προκλήσεις και στόχοι 140
α) Κύριες προκλήσεις 140
β) Στόχοι 141
γ) Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο 142
3. Μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις 142
α) Μεταρρυθμίσεις 142
β) Επενδύσεις 143
4. Ανοιχτά στρατηγικά θέματα αυτονομίας και ασφάλειας 143
5. Διασυνοριακά και διακρατικά έργα 144
6. Πράσινες διαστάσεις του Άξονα 145
7. Ψηφιακές διαστάσεις του Άξονα 147
8. Συμβολή στον κλιματικό και ψηφιακό στόχο 148
9. Αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» 149
10. Ορόσημα, στόχοι και χρονοδιάγραμμα 150
11. Χρηματοδότηση και κόστος 151
Γενικές αρχές και οδηγίες 151
Διαδικασία επικύρωσης κόστους και προσέγγιση μεθοδολογίας 152
Κύρια στοιχεία προσέγγισης μεθοδολογίας και παραμέτρων κόστους 154
12. Αίτημα δανείου 156
Άξονας 1.4: Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας 157
1. Περιγραφή του Άξονα 157

2. Κύριες προκλήσεις και στόχοι 159
α) Κύριες προκλήσεις 159
β) Στόχοι 161
γ) Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο 163
3. Μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις 164
α) Μεταρρυθμίσεις 164
β) Επενδύσεις 164
4. Ανοιχτά στρατηγικά θέματα αυτονομίας και ασφάλειας 164
5. Διασυνοριακά και διακρατικά έργα 166
6. Πράσινες διαστάσεις του Άξονα 167
7. Ψηφιακές διαστάσεις του Άξονα 169
8. Συμβολή στον κλιματικό και ψηφιακό στόχο 170
9. Αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» 172
10. Ορόσημα, στόχοι και χρονοδιάγραμμα 173
11. Χρηματοδότηση και κόστος 174
Γενικές αρχές και οδηγίες 174
Διαδικασία επικύρωσης κόστους και προσέγγιση μεθοδολογίας 175
Κύρια στοιχεία μεθοδολογίας προσέγγισης και παραμέτρων κόστους 177
12. Αίτημα δανείου 179
Μέρος 2: Περιγραφή μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, Ψηφιακός Μετασχηματισμός 180
Άξονας 2.1: Συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, το κράτος 181
1. Περιγραφή του Άξονα 181
2. Κύριες προκλήσεις και στόχοι 182
α) Κύριες προκλήσεις 182
β) Στόχοι 184
γ) Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο 186
3. Μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις 186
α) Μεταρρυθμίσεις 186
β) Επενδύσεις 186
4. Ανοιχτά στρατηγικά θέματα αυτονομίας και ασφάλειας 187
5. Διασυνοριακά και πολυκρατικά έργα 194
6. Πράσινες διαστάσεις του Άξονα 195
7. Ψηφιακές διαστάσεις του Άξονα 196

8. Συμβολή στον κλιματικό και ψηφιακό στόχο 197
9. Αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» 197
10. Ορόσημα, στόχοι και χρονοδιάγραμμα 198
11. Χρηματοδότηση και κόστος 199
Γενικές αρχές και οδηγίες 199
Διαδικασία επικύρωσης κόστους και προσέγγιση μεθοδολογίας 200
Κύρια στοιχεία μεθοδολογίας και παραμέτρων κόστους 202
12. Αίτημα δανείου 205
Άξονας 2.2: Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους 206
1. Περιγραφή του Άξονα 206
2. Κύριες προκλήσεις και στόχοι 208
α) Κύριες προκλήσεις 208
β) Στόχοι 211
γ) Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο 213
8. Μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις 223
α) Μεταρρυθμίσεις 223
β) Επενδύσεις 223
4. Ανοιχτά στρατηγικά θέματα αυτονομίας και ασφάλειας 224
5. Διασυνοριακά και πολυκρατικά έργα 225
6. Πράσινες διαστάσεις του Άξονα 226
7. Ψηφιακές διαστάσεις του Άξονα 227
8. Συμβολή στον κλιματικό και ψηφιακό στόχο 228
9. Αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» 231
10. Ορόσημα, στόχοι και χρονοδιάγραμμα 232
11. Χρηματοδότηση και κόστος 233
Γενικές αρχές και οδηγίες 233
Διαδικασία επικύρωσης κόστους και μεθοδολογική προσέγγιση 234
Κύρια στοιχεία μεθοδολογίας και παραμέτρων κόστους 237
12. Αίτημα δανείου 239
Άξονας 2.3: Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων 240
1. Περιγραφή του Άξονα 240
2. Κύριες προκλήσεις και στόχοι 241
α) Κύριες προκλήσεις 241

β) Στόχοι 244
γ) Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο 246
3. Μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις 247
α) Μεταρρυθμίσεις 248
β) Επενδύσεις 248
4. Ανοιχτά στρατηγικά θέματα αυτονομίας και ασφάλειας 249
5. Διασυνοριακά και πολυκρατικά έργα 250
6. Πράσινες διαστάσεις του Άξονα 251
7. Ψηφιακές διαστάσεις του Άξονα 252
8. Συμβολή στον κλιματικό και ψηφιακό στόχο 253
9. Αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» 254
10. Ορόσημα, στόχοι και χρονοδιάγραμμα 255
11. Χρηματοδότηση και κόστος 256
Γενικές αρχές και οδηγίες 256
Διαδικασία επικύρωσης κόστους και μεθοδολογική προσέγγιση 257
Κύρια στοιχεία μεθοδολογίας και παραμέτρων κόστους 260
12. Αίτημα δανείου 262
Μέρος 2: Περιγραφή μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, Απασχόληση, δεξιότητες και κοινωνική συνοχή 263
Άξονας 3.1: Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας 264
1. Περιγραφή του Άξονα 264
2. Κύριες προκλήσεις και στόχοι 266
α) Κύριες προκλήσεις 266
β) Στόχοι 266
γ) Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο 269
3. Μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις 269
α) Μεταρρυθμίσεις 269
β) Επενδύσεις 270
4. Ανοιχτά στρατηγικά θέματα αυτονομίας και ασφάλειας 270
5. Διασυνοριακά και πολυκρατικά έργα 270
6. Πράσινες διαστάσεις του Άξονα 271
7. Ψηφιακές διαστάσεις του Άξονα 272
8. Συμβολή στον κλιματικό και ψηφιακό στόχο 273

9. Αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» 274
10. Ορόσημα, στόχοι και χρονοδιάγραμμα 275
11. Χρηματοδότηση και κόστος 276
Γενικές αρχές και οδηγίες 276
Διαδικασία επικύρωσης κόστους και μεθοδολογική προσέγγιση 277
Κύρια στοιχεία μεθοδολογίας προσέγγισης και παραμέτρων κόστους 279
12. Αίτημα δανείου 282
Άξονας 3.2: Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης 283
1. Περιγραφή του Άξονα 283
2. Κύριες προκλήσεις και στόχοι 285
α) Κύριες προκλήσεις 285
β) Στόχοι 286
γ) Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο 288
3. Μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις 288
α) Μεταρρυθμίσεις 288
β) Επενδύσεις 288
4. Ανοιχτά στρατηγικά θέματα αυτονομίας και ασφάλειας 289
5. Διασυνοριακά και πολυκρατικά έργα 290
6. Πράσινες διαστάσεις του Άξονα 291
7. Ψηφιακές διαστάσεις του Άξονα 292
8. Συμβολή στον κλιματικό και ψηφιακό στόχο 293
9. Αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» 294
10. Ορόσημα, στόχοι και χρονοδιάγραμμα 295
11. Χρηματοδότηση και κόστος 296
Γενικές αρχές και οδηγίες 296
Διαδικασία επικύρωσης κόστους και μεθοδολογική προσέγγιση 297
Κύρια στοιχεία μεθοδολογίας προσέγγισης και παραμέτρων κόστους 299
12. Αίτημα δανείου 301
Άξονας 3.3: Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας 302
1. Περιγραφή του Άξονα 302
2. Κύριες προκλήσεις και στόχοι 304
α) Κύριες προκλήσεις 304

β) Στόχοι 305
γ) Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο 307
3. Μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις 307
α) Επενδύσεις 307
β) Μεταρρυθμίσεις 307
4. Ανοιχτά στρατηγικά θέματα αυτονομίας και ασφάλειας 308
5. Διασυνοριακά και πολυκρατικά έργα 308
6. Πράσινες διαστάσεις του Άξονα 309
7. Ψηφιακές διαστάσεις του Άξονα 311
8. Συμβολή στον κλιματικό και ψηφιακό στόχο 312
9. Αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» 314
10. Ορόσημα, στόχοι και χρονοδιάγραμμα 314
11. Χρηματοδότηση και κόστος 315
Γενικές αρχές και οδηγίες 315
Διαδικασία επικύρωσης κόστους και μεθοδολογική προσέγγιση 316
Κύρια στοιχεία μεθοδολογίας προσέγγισης και παραμέτρων κόστους 318
12. Αίτημα δανείου 320
Άξονας 3.4: Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές 321
1. Περιγραφή του Άξονα 321
2. Κύριες προκλήσεις και στόχοι 323
α) Κύριες προκλήσεις 323
β) Στόχοι 325
γ) Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο 328
3. Μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις 328
α) Μεταρρυθμίσεις 328
β) Επενδύσεις 328
4. Ανοιχτά στρατηγικά θέματα αυτονομίας και ασφάλειας 329
5. Διασυνοριακά και πολυκρατικά έργα 329
6. Πράσινες διαστάσεις του Άξονα 330
7. Ψηφιακές διαστάσεις του Άξονα 331
8. Συμβολή στον κλιματικό και ψηφιακό στόχο 332
9. Αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» 333

10. Ορόσημα, στόχοι και χρονοδιάγραμμα 334
11. Χρηματοδότηση και κόστος 335
Γενικές αρχές και οδηγίες 335
Διαδικασία επικύρωσης κόστους και μεθοδολογική προσέγγιση 336
Κύρια στοιχεία μεθοδολογίας προσέγγισης και παραμέτρων κόστους 338
12. Αίτημα δανείου 340
Μέρος 2: Περιγραφή μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, ιδιωτικές επενδύσεις και μετασχηματισμός της οικονομίας 341
Άξονας 4.1: Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης 342
1. Περιγραφή του Άξονα 342
2. Κύριες προκλήσεις και στόχοι 343
α) Κύριες προκλήσεις 343
β) Στόχοι 344
γ) Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο 346
3. Μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις 346
α) Μεταρρυθμίσεις 346
β) Επενδύσεις 347
4. Ανοιχτά στρατηγικά θέματα αυτονομίας και ασφάλειας 347
5. Διασυνοριακά και πολυκρατικά έργα 347
6. Πράσινες διαστάσεις του Άξονα 347
7. Ψηφιακές διαστάσεις του Άξονα 347
8. Συμβολή στον κλιματικό και ψηφιακό στόχο 348
9. Αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» 349
10. Ορόσημα, στόχοι και χρονοδιάγραμμα 349
11. Χρηματοδότηση και κόστος 350
Γενικές αρχές και οδηγίες 350
Διαδικασία επικύρωσης κόστους και μεθοδολογική προσέγγιση 351
Κύρια στοιχεία μεθοδολογίας προσέγγισης και παραμέτρων κόστους 353
12. Αίτημα δανείου 356
Άξονας 4.2: Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης 357
1. Περιγραφή του Άξονα 357
2. Κύριες προκλήσεις και στόχοι 358
α) Κύριες προκλήσεις 358

β) Στόχοι 360
γ) Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο 362
3. Μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις 362
α) Μεταρρυθμίσεις 362
β) Επενδύσεις 363
4. Ανοιχτά στρατηγικά θέματα αυτονομίας και ασφάλειας 363
5. Διασυνοριακά και πολυκρατικά έργα 363
6. Πράσινες διαστάσεις του Άξονα 363
7. Ψηφιακές διαστάσεις του Άξονα 363
8. Συμβολή στον κλιματικό και ψηφιακό στόχο 364
9. Αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» 365
10. Ορόσημα, στόχοι και χρονοδιάγραμμα 366
11. Χρηματοδότηση και κόστος 367
Γενικές αρχές και οδηγίες 367
Διαδικασία επικύρωσης κόστους και μεθοδολογική προσέγγιση 368
Κύρια στοιχεία μεθοδολογίας προσέγγισης και παραμέτρων κόστους 370
12. Αίτημα δανείου 372
Άξονας 4.3: Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης 373
1. Περιγραφή του Άξονα 373
2. Κύριες προκλήσεις και στόχοι 374
α) Κύριες προκλήσεις 374
β) Στόχοι 375
γ) Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο 377
3. Μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις 377
α) Μεταρρυθμίσεις 377
β) Επενδύσεις 377
4. Ανοιχτά στρατηγικά θέματα αυτονομίας και ασφάλειας 377
5. Διασυνοριακά και πολυκρατικά έργα 378
6. Πράσινες διαστάσεις του Άξονα 378
7. Ψηφιακές διαστάσεις του Άξονα 379
8. Συμβολή στον κλιματικό και ψηφιακό στόχο 380
9. Αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» 380
10. Ορόσημα, στόχοι και χρονοδιάγραμμα 381

11. Χρηματοδότηση και κόστος 382
Γενικές αρχές και οδηγίες 382
Διαδικασία επικύρωσης κόστους και μεθοδολογική προσέγγιση 383
Κύρια στοιχεία μεθοδολογίας προσέγγισης και παραμέτρων κόστους 385
12. Αίτημα δανείου 388
Άξονας 4.4: Ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού τομέα και των κεφαλαιαγορών 389
1. Περιγραφή του Άξονα 389
2. Κύριες προκλήσεις και στόχοι 390
α) Κύριες προκλήσεις 390
β) Στόχοι 391
γ) Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο 393
3. Μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις 393
α) Μεταρρυθμίσεις 393
4. Ανοιχτά στρατηγικά θέματα αυτονομίας και ασφάλειας 393
5. Διασυνοριακά και πολυκρατικά έργα 394
6. Πράσινες διαστάσεις του Άξονα 394
7. Ψηφιακές διαστάσεις του Άξονα 394
8. Συμβολή στον κλιματικό και ψηφιακό στόχο 395
9. Αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» 396
10. Ορόσημα, στόχοι και χρονοδιάγραμμα 397
11. Χρηματοδότηση και κόστος 398
Γενικές αρχές και οδηγίες 398
Διαδικασία επικύρωσης κόστους και μεθοδολογική προσέγγιση 399
Κύρια στοιχεία μεθοδολογίας προσέγγισης και παραμέτρων κόστους 401
12. Αιτιολόγηση αιτήματος δανείου 404
Άξονας 4.5: Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας 405
1. Περιγραφή του Άξονα 405
2. Κύριες προκλήσεις και στόχοι 406
α) Κύριες προκλήσεις 406
β) Στόχοι 407
3. Μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις 409
α) Μεταρρυθμίσεις 409
β) Επενδύσεις 409

4. Ανοιχτά στρατηγικά θέματα αυτονομίας και ασφάλειας 410
5. Διασυνοριακά και πολυκρατικά έργα 410
6. Πράσινες διαστάσεις του Άξονα 410
7. Ψηφιακές διαστάσεις του Άξονα 410
8. Συμβολή στον κλιματικό και ψηφιακό στόχο 410
9. Αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» 411
10. Ορόσημα, στόχοι και χρονοδιάγραμμα 411
11. Χρηματοδότηση και κόστος 412
Γενικές αρχές και οδηγίες 412
Διαδικασία επικύρωσης κόστους και μεθοδολογική προσέγγιση 413
Κύρια στοιχεία μεθοδολογίας προσέγγισης και παραμέτρων κόστους 415
12. Αίτημα δανείου 419
Άξονας 4.6: Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας 420
1. Περιγραφή του Άξονα 420
2. Κύριες προκλήσεις και στόχοι 423
α) Κύριες προκλήσεις 423
β) Στόχοι 428
3. Μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις 435
α) Μεταρρυθμίσεις 435
β) Επενδύσεις 436
4. Ανοιχτά στρατηγικά θέματα αυτονομίας και ασφάλειας 437
5. Πράσινες διαστάσεις του Άξονα 437
6. Ψηφιακή διάσταση του Άξονα 438
7. Συμβολή στον κλιματικό και ψηφιακό στόχο 439
8. Αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» 442
9. Ορόσημα, στόχοι και χρονοδιάγραμμα 443
10. Χρηματοδότηση και κόστος 444
Γενικές αρχές και οδηγίες 444
Διαδικασία επικύρωσης κόστους και μεθοδολογική προσέγγιση 445
Κύρια στοιχεία μεθοδολογίας προσέγγισης και παραμέτρων κόστους 447
11. Αίτημα δανείου 451
Άξονας 4.7: Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών 452

1. Περιγραφή του Άξονα 452
2. Κύριες προκλήσεις και στόχοι 453
α) Κύριες προκλήσεις 453
β) Στόχοι 456
γ) Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο 458
3. Μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις 459
α) Μεταρρυθμίσεις 459
β) Επενδύσεις 459
4. Ανοιχτά στρατηγικά θέματα αυτονομίας και ασφάλειας 459
5. Διασυνοριακά και πολυκρατικά έργα 459
6. Πράσινες διαστάσεις του Άξονα 459
7. Ψηφιακές διαστάσεις του Άξονα 459
8. Συμβολή στον κλιματικό και ψηφιακό στόχο 460
9. Η αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» 462
10. Ορόσημα, στόχοι και χρονοδιάγραμμα 463
11. Χρηματοδότηση και κόστος 463
Γενικές αρχές και οδηγίες 463
Διαδικασία επικύρωσης κόστους και μεθοδολογική προσέγγιση 464
Κύρια στοιχεία μεθοδολογίας προσέγγισης και παραμέτρων κόστους 466
12. Αιτιολόγηση αιτήματος δανείου 469
Τεχνική Βοήθεια 481
Περιγραφή 481
Συμβολή στον κλιματικό και ψηφιακό στόχο 481
Μέρος 3: Συμπληρωματικότητα και εφαρμογή του σχεδίου 483
Αιτήματα οροσήμων και εκταμίευσης 483
Η προσέγγιση 483
Εμβληματικές επενδύσεις 483
Εμβληματική επένδυση 1: Προώθηση ηλεκτρικής διασύνδεσης των νησιών και αναβάθμιση του συστήματος μεταφοράς 485
Εμβληματική επένδυση 2:Εξοικονομώ κατ' οίκον 487
Εμβληματική επένδυση 3: Ψηφιοποίηση των αρχείων του Κράτους 496
Εμβληματική επένδυση 4: Ψηφιακός Μετασχηματισμός Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων 500
Εμβληματική επένδυση 5: Νέα στρατηγική για τη δια βίου μάθηση & το εθνικό σύστημα αναβάθμισης δεξιοτήτων 506

Εμβληματική επένδυση 6: Αυτοκινητόδρομος κεντρικής Ελλάδας Ε-65 βόρειο τμήμα 509

Εμβληματική επένδυση 7: Πρόγραμμα βελτίωσης οδικής ασφάλειας 511

Εμβληματική επένδυση 8: Βόρειος Οδικός Άξονας Κρήτης 513

Κύριες Μεταρρυθμίσεις 516

Κύρια Μεταρρύθμιση 1: Μεταρρύθμιση και διασφάλιση της βιωσιμότητας του Ειδικού Λογαριασμού για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΕΛΑΠΕ) - Προώθηση της αποτελεσματικής λειτουργίας του νέου μοντέλου αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και της ανάπτυξης νέων σταθμών ΑΠΕ για την επίτευξη των στόχων του ΕΣΕΚ μέσω της εφαρμογής μηχανισμού παρακολούθησης, της συμμετοχής της απόκρισης ζήτησης και μιας εκτεταμένης μεταρρύθμισης της διαδικασίας αδειοδότησης νέων ΑΠΕ 518

Κύρια Μεταρρύθμιση 2: Πολεοδομικά σχέδια σε ολόκληρη την Ελλάδα, Δημιουργία νέου χωροταξικού σχεδιασμού για ΑΠΕ, βιομηχανία, τουρισμό και υδατοκαλλιέργειες, Δημιουργία νέου θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού 522

Κύρια Μεταρρύθμιση 3: Πλαίσιο εγκατάστασης & λειτουργίας φορτιστών ηλεκτρικών οχημάτων 527

Κύρια Μεταρρύθμιση 4: Μεταρρύθμιση στη διαχείριση αποβλήτων με νέα νομοθεσία για την υλοποίηση βιώσιμων χώρων υγειονομικής ταφής και κέντρων ανακύκλωσης και Σύσταση νέας ρυθμιστικής αρχής για τα ύδατα και τα λύματα 528

Κύρια Μεταρρύθμιση 5: Σχέδιο δράσης για την παροχή “πελατοκεντρικών” ψηφιακών υπηρεσιών από την πλευρά της Δημόσιας Διοίκησης - Διασύνδεση και διαλειτουργικότητα μητρώων & συστημάτων του Δημοσίου 531

Κύρια Μεταρρύθμιση 6: Εκσυγχρονισμός και απλοποίηση του εργατικού δικαίου και ψηφιακός μετασχηματισμός συστημάτων εργασίας 534

Κύρια Μεταρρύθμιση 7: Μεταρρυθμίσεις και επιτάχυνση των επενδύσεων στον τομέα της Υγείας - Μείωση του clawback και εξορθολογισμός της φαρμακευτικής δαπάνης 536

Κύρια Μεταρρύθμιση 8: Καθολική διασύνδεση ταμειακών μηχανών και ηλεκτρονική τιμολόγηση 541

Κύρια Μεταρρύθμιση 9: Μεταρρύθμιση της Δημόσιας Διοίκησης 543

Κύρια Μεταρρύθμιση 10: Ενέργειες για την απλούστευση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και την αναβάθμισή του σε ποιότητα και ασφάλεια - Ευκολία επιχειρηματικής δραστηριότητας 545

Ομάδες 550

Ομάδα 1: Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον 550

Ομάδα 2: Ενεργειακή αναβάθμιση επιχειρήσεων και δημόσιων κτιρίων 557

Ομάδα 3: Παρεμβάσεις σε κατοικημένες περιοχές και σε κτήρια 564

Ομάδα 4: Ηλεκτροκίνηση 569

Ομάδα 5: Εθνικό σχέδιο αναδάσωσης και προστασία της βιοποικιλότητας 584

Ομάδα 6: Υποδομή λυμάτων και νερού, εξοικονόμηση νερού 587

Ομάδα 7: Έργα Πολιτικής Προστασίας 595
Ομάδα 8: Συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, το κράτος 602
Ομάδα 9: Πρωτοβουλίες που σχετίζονται με βελτιωμένες και ασφαλείς ψηφιακές υπηρεσίες προσανατολισμένες στον πελάτη και κάνουν χρήση διαλειτουργικών συστημάτων πληροφορικής και πολιτικών ανοιχτών δεδομένων 608
Ομάδα 10: Πρωτοβουλίες που σχετίζονται με την ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών στην ψηφιακή μετάβαση και τον εκσυγχρονισμό της Δημόσιας Διοίκησης 622
Ομάδα 11: Προώθηση της δημιουργίας θέσεων εργασίας και της συμμετοχής στην αγορά εργασίας / Εκπαίδευση, επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και δεξιότητες - ΟΑΕΔ - Μεταρρυθμίσεις & Επενδύσεις 632
Ομάδα 12: Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων - Μεταρρυθμίσεις και Επενδύσεις 636
Ομάδα 13: Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας 641
Ομάδα 14: Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας 647
Ομάδα 15: Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές 653
Ομάδα 16: Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές - Μετανάστευση και άσυλο 658
Ομάδα 17: Μέτρα φορολογικής διοίκησης 662
Ομάδα 18: Φορολογική πολιτική 667
Ομάδα 19: Καταπολέμηση του παράνομου εμπορίου και της διαφθοράς 672
Ομάδα 20: Ενίσχυση της δημόσιας διοίκησης 677
Ομάδα 21: Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης 683
Ομάδα 22: Ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού τομέα και των κεφαλαιαγορών 694
Ομάδα 23: Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας 700
Ομάδα 24: Υποδομές 705
Ομάδα 25: Πολιτισμός 713
Ομάδα 26: Τουρισμός και ναυτιλία 722
Ομάδα 27: Βιομηχανία & Επενδύσεις 727
Ομάδα 28: Αγροτικός τομέας 739
Τεχνική Βοήθεια 746
Δανειακή στήριξη του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας 747
Αιτήματα εκταμίευσης 756
Ευθυγράμμιση με άλλες πρωτοβουλίες 757
Επισκόπηση 757

Ευθυγράμμιση με το Εθνικό Σχέδιο Ενέργειας και Κλίματος (ΕΣΕΚ) 757
Ευθυγράμμιση με το Εθνικό και τα Εδαφικά Σχέδια Δίκαιης Μετάβασης 761
Συνεκτικότητα και συμπληρωματικότητα με το Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία (Έκθεση Επιτροπής Πισσαρίδη) 763
Ευθυγράμμιση με το Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης για την Προγραμματική Περίοδο 2021 – 2027 765
Ευθυγράμμιση του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας με το Εθνικό Σχέδιο Εφαρμογής Εγγυήσεων για τη Νεολαία 770
Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020 – 2025 773
Εθνική Στρατηγική Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση 2014-2020 774
Εθνική Στρατηγική για την Ανώτατη Εκπαίδευση (2016 – 2020) 775
Εθνική Στρατηγική για την Ένταξη 775
Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των ΑμεΑ 775
Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Μεταφορών 776
Εθνικός Μηχανισμός Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Κινδύνων 776
Συμπληρωματικότητα με το Πλαίσιο Ενισχυμένης Εποπτείας 777
Συμπληρωματικότητα χρηματοδότησης 781
Ενέργειες που αναλήφθηκαν για την υλοποίηση του σχεδίου 782
Εισαγωγή – Στόχοι 782
Εμπλεκόμενοι φορείς στο ΣΔΕ – ρόλοι και αρμοδιότητες 782
1. Η Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού Ταμείου Ανάκαμψης (ΕΥΣΤΑ) 783
2. Υπουργεία 786
3. Φορείς Υλοποίησης (ΦΥ) 787
4. Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου (ΕΔΕΛ) 788
Άλλοι εμπλεκόμενοι εθνικοί φορείς (που δεν ανήκουν στο ΣΔΕ): 790
ΣΔΕ του κύκλου ζωής των έργων – Κύριες διαδικασίες 794
Κύρια ζητήματα που καλύπτονται κατά τη διάρκεια των ελέγχων 806
Το Πληροφοριακό Σύστημα του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΠΣ ΤΑΑ) και ο Ιστότοπος της ΕΥΣΤΑ 810
Διαδικασία διαβούλευσης 811
Έλεγχοι 818
Επικοινωνιακή Στρατηγική 822
Στόχοι και ενημέρωση των πολιτών 822
Δραστηριότητες και κανάλια επικοινωνίας 824

Δίαυλοι επικοινωνίας 825
Επιλεγμένα έργα 826
Πυλώνας 1: Πράσινη Μετάβαση 826
Πυλώνας 2: Ψηφιακός Μετασχηματισμός 827
Πυλώνας 3: Απασχόληση, Δεξιότητες και Κοινωνική Συνοχή 827
Πυλώνας 4: Ιδιωτικές επενδύσεις και μετασχηματισμός της οικονομίας 827
Συντονισμένες δραστηριότητες με την Επιτροπή 827
Προγραμματισμένος προϋπολογισμός 828
Παρακολούθηση και αξιολόγηση 828
Προσχέδιο επικοινωνίας κατά την έγκριση του σχεδίου 829
Μέρος 4. Συνολική επίδραση του σχεδίου 830
Ενίσχυση της οικονομικής κοινωνικής και θεσμικής ανθεκτικότητας 831
Α. Μακροοικονομικές και κοινωνικές προοπτικές 831
Β. Μακροοικονομική και κοινωνική επίδραση 836
Μακροοικονομική επίδραση 836
Κοινωνική Επίδραση 858
- Γ. Μεθοδολογία 876
Δαπάνες στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας 877
Διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στο πλαίσιο του ΣΑΑ 879
Μεθοδολογία και παραδοχές της άσκησης ευρωστίας από το ΣΟΕ 883
- Δ. Βιωσιμότητα 888
- Ε. Συνοχή 889

Επιτελική Σύνοψη

Το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0», φιλοδοξεί να οδηγήσει τη χώρα -οικονομία, κοινωνία και θεσμούς- σε μια νέα εποχή. Να πυροδοτήσει μια θεμελιώδη αλλαγή οικονομικού υποδείγματος προς ένα πιο εξωστρεφές, ανταγωνιστικό και πράσινο παραγωγικό μοντέλο, με πιο αποτελεσματικό και ψηφιοποιημένο κράτος, λιγότερο γραφειοκρατικό, με δραστικά μειωμένη παραοικονομία, με φορολογικό σύστημα φιλικό προς την ανάπτυξη και με ένα ποιοτικό και αποτελεσματικό δίκτυο κοινωνικής προστασίας, προσβάσιμο σε όλους.

Δεν πρόκειται απλώς για μια οικονομική μετάβαση. Στόχος είναι να γίνουν θεμελιώδεις οικονομικές και κοινωνικές μεταρρυθμίσεις, που θα επηρεάσουν όχι μόνο την οικονομική δραστηριότητα, αλλά και τις τεχνολογίες, τις νοοτροπίες και τους θεσμούς. Μία μετάβαση που συνδυάζει την οικονομική αποτελεσματικότητα με την καινοτομία και τον ψηφιακό μετασχηματισμό με την προστασία του περιβάλλοντος, την κοινωνική συνοχή και τη δικαιοσύνη.

Στο επίπεδο των οικονομικών αποτελεσμάτων το Σχέδιο προβλέπει τη δημιουργία, αποκλειστικά και μόνο από τις δικές του δράσεις, 180.000-200.000 νέων καλών μόνιμων θέσεων εργασίας μέχρι το 2026 και μια μόνιμη αύξηση στο ύψος του πραγματικού ΑΕΠ κατά 6,9 ποσοστιαίες μονάδες. Η αύξηση είναι μόνιμη καθώς προέρχεται κυρίως από την αύξηση των ιδιωτικών επενδύσεων και την πραγματοποίηση διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που βελτιώνουν την ανταγωνιστικότητα της χώρας και δημιουργούν νέα παραγωγή, θέσεις εργασίας και εξαγωγές μετά την ολοκλήρωσή τους. Μετά τη λήξη της διάρκειας του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης & Ανθεκτικότητας, τα κέρδη αυτά δεν θα μειωθούν αλλά, αντίθετα, θα συνεχίσουν να αυξάνονται, μέσω της βελτίωσης του ανθρώπινου κεφαλαίου και της ευεργετικής για τις επενδύσεις και την παραγωγικότητα επίδρασης της ψηφιοποίησης και της βελτίωσης της δημόσιας διοίκησης.

Το «Ελλάδα 2.0» είναι πλήρως εναρμονισμένο με τους στόχους της ΕΕ για ταχύτερη μετάβαση της ελληνικής οικονομίας προς ένα πράσινο και ψηφιακό μοντέλο ανάπτυξης υπερακοντίζοντας τους στόχους που θέτει ο κανονισμός του Ταμείου και επιτυγχάνοντας 37,5% (37,81% επιχορηγήσεις και 37% δάνεια) και 23,26% (25,59% επιχορηγήσεις και 20% δάνεια) μερίδιο στις αντίστοιχες δράσεις, ξεπερνώντας έτσι την υποχρεωτική ελάχιστη κατανομή του κανονισμού του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Το «Ελλάδα 2.0» ικανοποιεί επίσης τις σχετικές ευρωπαϊκές συστάσεις για την χώρα μας, σε ό,τι αφορά τις προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις και τις αναγκαίες για την έγκαιρη ολοκλήρωσή τους επενδύσεις, και προσθέτει ακόμη πιο φιλόδοξες μεταρρυθμίσεις, οι οποίες αποτελούν μέρος της στρατηγικής ατζέντας της Ελληνικής Κυβέρνησης, πολλές από τις οποίες περιλαμβάνονται και στην έκθεση της Επιτροπής Πισσαρίδη.

Το «Ελλάδα 2.0» αποτελείται από τέσσερις πυλώνες: (1) Πράσινο, (2) Ψηφιακό, (3) Απασχόληση, δεξιότητες και κοινωνική συνοχή (υγεία, παιδεία, κοινωνική προστασία), (4) Ιδιωτικές επενδύσεις και οικονομικός και θεσμικός μετασχηματισμός. Για την υλοποίησή του η Ελλάδα ζητά το σύνολο των πόρων που μπορεί να λάβει στο πλαίσιο του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Δηλαδή 17,8 δισ. ευρώ επιδοτήσεις και 12,7 δις ευρώ δάνεια.

Επιπλέον, η κατανομή των πόρων του Ταμείου είναι σαφώς εμπροσθοβαρής και απόλυτα σύμφωνη με το σκεπτικό του κανονισμού για τη θέσπιση του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας: πάνω από το 80% των συνολικών δαπανών που σχετίζονται με το Σχέδιο έχει προγραμματιστεί να πραγματοποιηθεί έως το 2024. Ομοίως, το γεγονός ότι οι μεταρρυθμίσεις αποτελούν το 39% του συνόλου των μέτρων του σχεδίου (συνολικά 106 επενδύσεις και 68 μεταρρυθμίσεις) φανερώνει τις προτεραιότητές μας.

Με οικονομικούς όρους, ο πρωταρχικός στόχος του Σχεδίου είναι να καλύψει το μεγάλο κενό σε επενδύσεις, εθνικό προϊόν και απασχόληση, κενό ενδημικό των επιδόσεων της ελληνικής οικονομίας κατά την τελευταία δεκαετία που επιδεινώθηκε λόγω της πανδημίας COVID-19. Σε αυτό το πλαίσιο, το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αποσκοπεί στο να κινητοποιήσει και σημαντικές δυνάμεις από τον ιδιωτικό τομέα ενισχύοντας ιδιωτικές επενδύσεις και χρησιμοποιώντας Συμπράξεις Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα και Εταιρείες Παροχής Ενεργειακών Υπηρεσιών για την πραγματοποίηση δημοσίων επενδύσεων, ώστε να συγκεντρώσει σημαντικότατα επιπρόσθετα ιδιωτικά κεφάλαια. Με χρήση των μέσων αυτών και αξιοποιώντας τα δάνεια του Ταμείου Ανάκαμψης για την προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων το «Ελλάδα 2.0» επιδιώκει να κινητοποιήσει συνολικούς επενδυτικούς πόρους 57 δισ. ευρώ.

Σε ό,τι αφορά την παροχή δημόσιων αγαθών και τις πρωτοβουλίες κοινωνικών παρεμβάσεων – περιλαμβανομένων σημαντικών τομέων όπως υγεία, εκπαίδευση, επαγγελματική κατάρτιση, δικαιοσύνη και το δίκτυο κοινωνικής προστασίας– το Σχέδιο προβλέπει σημαντικές επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις για την ενίσχυση της ποιότητας, της αποτελεσματικότητας και της πρόσβασης σ' αυτές τις υπηρεσίες.

Ως προς την **πράσινη μετάβαση**, οι επενδύσεις και οι μεταρρυθμίσεις του Σχεδίου περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων:

- Διασύνδεση των ελληνικών νησιών, η οποία θα μειώσει σημαντικά το ενεργειακό κόστος νοικοκυριών και επιχειρήσεων και θα επιτρέψει την καλύτερη αξιοποίηση του δυναμικού της χώρας σε Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας. Υπογειοποίηση του δικτύου ηλεκτρικού ρεύματος σε αστικές και δασικές περιοχές για την προστασία του από ακραία καιρικά φαινόμενα και την αποτροπή πυρκαγιών. Εκτεταμένο πρόγραμμα ενεργειακής αναβάθμισης κατοικιών, κτιριακών υποδομών επιχειρήσεων και δημοσίων κτιρίων και υποδομών
- Μεταρρύθμιση για την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας
- Ανάπτυξη σε όλη τη χώρα και πρόσβαση του κοινού σε σταθμούς φόρτισης για ηλεκτρικά οχήματα
- Μεταρρύθμιση του πολεοδομικού σχεδιασμού με την εκπόνηση πολεοδομικών σχεδίων που θα πληροφορούν έγκυρα και άμεσα για τις δυνατότητες χρήσης γης για σχεδόν τα 4/5 της χώρας
- Προώθηση στρατηγικών αστικών αναπλάσεων υψηλής αναπτυξιακής και περιβαλλοντικής αξίας
- Μεγάλες επενδύσεις σε αρδευτικά και αντιπλημμυρικά έργα που υλοποιούνται κυρίως μέσω ΣΔΙΤ, συνοδευόμενα από μέτρα για βιώσιμη διαχείριση νερού (δράσεις εξοικονόμησης νερού, εγκατάσταση ψηφιακών μετρητών και τηλεμετρίας, συστήματα τηλεχειρισμού κ.λπ.)
- Νέο Εθνικό Σχέδιο Αναδάσωσης σε συνδυασμό με αναμόρφωση των δασικών χαρτών
- Εμβληματικά έργα όπως η Ανάπλαση των πρώην βασιλικών κτημάτων Τατοΐου
- Πρωτοβουλίες για προστασία της βιοποικιλότητας, οι οποίες περιλαμβάνουν μονοπάτια και διαδρομές πεζοπορίας σε ολόκληρη την Ελλάδα και την ίδρυση Εθνικού Συστήματος Μόνιμης Παρακολούθησης ειδών και βιοτόπων και επιτήρησης των προστατευόμενων περιοχών
- Μεγάλες επενδύσεις σε υποδομές και εξοπλισμό της Πολιτικής Προστασίας μέσω ΣΔΙΤ, κ.α.

Για τον **ψηφιακό μετασχηματισμό**, οι επενδύσεις και οι μεταρρυθμίσεις του Σχεδίου περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων:

- Προεγκατάσταση υποδομής οπτικών ινών στα κτίρια για τη διευκόλυνση της μετάβασης στην χρήση δικτύων οπτικών ινών από επιχειρήσεις και νοικοκυριά
- Σύνδεση της ηπειρωτικής χώρας με σύγχρονα υποθαλάσσια καλώδια οπτικών ινών με τα ελληνικά νησιά και την Κύπρο
- Ανάπτυξη διαδρόμων δικτύου 5G στους ελληνικούς αυτοκινητόδρομους
- Ψηφιακό μετασχηματισμό των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, με απόκτηση εξοπλισμού, υπηρεσιών cloud και διαδικτυακών υπηρεσιών, όπως οι νέες τεχνολογίες ηλεκτρονικών πληρωμών, η εργασία από απόσταση, το ψηφιακό γραφείο κ.λπ.
- Ψηφιοποίηση καίριων αρχείων σε διάφορους τομείς (δικαιοσύνη, πολεοδομίες, κτηματολόγιο, μετανάστευση, ΕΦΚΑ κα) και ενσωμάτωσή τους σε αντίστοιχα πληροφοριακά συστήματα
- Διασφάλιση της διασύνδεσης και διαλειτουργικότητας συστημάτων και επιμέρους μητρώων και μεμονωμένων εφαρμογών μεταξύ φορέων του Δημοσίου.
- Αναβάθμιση της κεντρικής υποδομής και των υπηρεσιών υπολογιστικού νέφους (Cloud Computing)
- Επέκταση του υπό υλοποίηση συστήματος διαχείρισης εγγράφων και του Εθνικού Δικτύου του Δημόσιου Τομέα (ΣΥΖΕΥΞΙΣ ΙΙ)
- Πληροφοριακό σύστημα για τη διαχείριση συναλλαγών της Δημόσιας Διοίκησης με τους πολίτες και τις επιχειρήσεις (CRM)
- Εκσυγχρονισμό και ολοκλήρωση του ψηφιακού μετασχηματισμού των Κέντρων Εξυπηρέτησης Πολιτών (ΚΕΠ)
- Μεταρρύθμιση για τη διαχείριση δεδομένων στο δημόσιο και τη διασφάλιση συμμόρφωσης με τον ΓΚΠΔ (GDPR)
- Πρόγραμμα επανακατάρτισης και κατάρτισης σε ψηφιακές δεξιότητες των στρατεύσιμων κατά τη διάρκεια της στρατιωτικής θητείας
- Μεγάλες επενδύσεις σε ψηφιακές δημόσιες υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένης της αναβάθμισης της ψηφιακής υποδομής της Ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης, της ψηφιοποίησης των δήμων, του έργου «έξυπνες πόλεις» κ.λπ.

Ως προς τον πυλώνα **απασχόλησης, δεξιοτήτων και κοινωνικής συνοχής,** οι επενδύσεις και οι μεταρρυθμίσεις του Σχεδίου περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων:

- Μεταρρύθμιση της αγοράς εργασίας, που ενισχύει τη δημιουργία θέσεων εργασίας και τη διατήρησή τους σε περιόδους κρίσης
- Προώθηση σύγχρονων Ενεργητικών και Παθητικών Πολιτικών για την Αγορά Εργασίας (Active and Passive Labour Market Policies), αποσκοπώντας στην ενεργοποίηση της αγοράς εργασίας, τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και δικτύου προστασίας κατά της ανεργίας
- Νέα στρατηγική για την κατάρτιση και επανακατάρτιση που προβλέπει συστηματική και διαρκή αξιολόγηση των παρόχων, συνδέει την αμοιβή τους και την αμοιβή των καταρτιζομένων με πιστοποιημένη απόκτηση δεξιοτήτων.
- Επιπρόσθετα μεγάλα προγράμματα κατάρτισης με στόχο την αύξηση της απασχόλησης με ιδιαίτερη έμφαση στην ανάπτυξη «πράσινων» και ψηφιακών δεξιοτήτων.
- Μεταρρύθμιση στα συστήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και μαθητείας.
- Μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που ενισχύουν την απόδοση των ελληνικών πανεπιστημίων στην έρευνα και την καινοτομία, προωθούν ερευνητικά προγράμματα

συγχρηματοδοτούμενα από τον ιδιωτικό τομέα, και ενισχύουν την ποιότητα της εκπαίδευσης που προσφέρεται στους φοιτητές, όσον αφορά τις δεξιότητες και τη συνάφεια με την αγορά εργασίας

- Ψηφιακό μετασχηματισμό της εκπαίδευσης όσον αφορά το πρόγραμμα σπουδών, τις υποδομές και τις υπηρεσίες
- Ψηφιακό εξοπλισμό στα σχολεία που επιτρέπει διαδραστικές ψηφιακές τάξεις και προμήθεια αναβαθμισμένου εργαστηριακού εξοπλισμού
- Κουπόνια (voucher) για την αγορά του απαραίτητου εξοπλισμού για μαθητές που προέρχονται από ευάλωτες κοινωνικές ομάδες
- Μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις προς ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και της ανθεκτικότητας του συστήματος υγείας, προκειμένου να παρέχει υπηρεσίες υγείας υψηλής ποιότητας, όπως:
    - Η ανακαίνιση των υποδομών, ο εκσυγχρονισμός του εξοπλισμού και η ψηφιοποίηση των νοσοκομείων και των κέντρων υγείας
    - Το ολοκληρωμένο σύστημα πρόληψης «Σπύρος Δοξιάδης» (εθνικά προγράμματα για την σωματική άσκηση και τη διατροφή, τους εμβολιασμούς, τις προληπτικές εξετάσεις για καρκίνο του μαστού, τον προληπτικό έλεγχο νεογνών κ.α.)
    - Η αναβάθμιση της πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας.
    - Η εισαγωγή θεραπευτικών πρωτοκόλλων στο σύστημα ηλεκτρονικής συνταγογράφησης, καθώς και η δημιουργία ατομικού ηλεκτρονικού φακέλου υγείας για κάθε ασθενή.
    - Μεταρρύθμιση των υπηρεσιών ψυχικής υγείας με έμφαση στους ασθενείς με άνοια και νόσο Alzheimer, στα άτομα με διαταραχή φάσματος αυτισμού, στους ασθενείς στην ηλικιακή ομάδα παιδιών, εφήβων και νεαρών ενηλίκων.

Τέλος, μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που ενδυναμώνουν την κοινωνική δικαιοσύνη και το δίκτυο κοινωνικής προστασίας, μέσω προγραμμάτων ενίσχυσης της οικονομικής και κοινωνικής ένταξης ευάλωτων ομάδων, ενίσχυσης της παιδικής προστασίας, προώθησης των ίσων ευκαιριών και στήριξης της διαφορετικότητας, ένταξης προσφύγων στην αγορά εργασίας, με ταυτόχρονη θωράκιση του συστήματος των κοινωνικών παροχών από αθέμιτες πρακτικές.

Σε ό,τι αφορά τις **ιδιωτικές επενδύσεις και τον θεσμικό μετασχηματισμό**, το Σχέδιο περιλαμβάνει μεταξύ άλλων:

- Σημαντικές μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, που περιλαμβάνουν περαιτέρω ψηφιοποίηση των φορολογικών υπηρεσιών, κωδικοποίηση και εκσυγχρονισμό της φορολογικής νομοθεσίας, κανόνων και διαδικασιών
- Δράσεις κατά του λαθρεμπορίου
- Χρήση τεχνητής νοημοσύνης για τη διευκόλυνση των φορολογικών ελέγχων,
- Κίνητρα για την ενίσχυση των ηλεκτρονικών συναλλαγών
- Μεταρρύθμιση για τον εκσυγχρονισμό του Δημοσίου που προβλέπει, μεταξύ άλλων, ολοκληρωμένο πρόγραμμα ανάπτυξης δεξιοτήτων των εργαζομένων και θέσπιση συστήματος ανταμοιβών και κινήτρων απόδοσης.
- Ανάπτυξη ενός σύγχρονου Συστήματος Ενδοεπιχειρησιακού Σχεδιασμού (ERP) για την υποστήριξη της δημοσιονομικής και χρηματοοικονομικής διαχείρισης της Κεντρικής

Κυβέρνησης και των λοιπών φορέων της Γενικής Κυβέρνησης και εφαρμογή της ηλεκτρονικής τιμολόγησης και στο δημόσιο

- Μια φιλόδοξη ατζέντα για τη βελτίωση της ταχύτητας και αποτελεσματικότητας στην απονομή της δικαιοσύνης, με μεταρρυθμίσεις, επενδύσεις, ψηφιοποίηση και προγράμματα κατάρτισης τόσο των δικαστών όσο και των δικαστικών υπαλλήλων.
- Στήριξη της ανάπτυξης της ελληνικής κεφαλαιαγοράς και νέες δράσεις για την αντιμετώπιση του προβλήματος του ιδιωτικού χρέους.
- αναβάθμιση των ερευνητικών υποδομών της χώρας, υποστήριξη της βασικής και της εφαρμοσμένης έρευνας και χρηματοδότηση της καινοτομίας.
- Επιλεγμένα έργα υποδομής για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας όπως το βόρειο τμήμα του Ε65 και ο Βόρειος Οδικός Άξονας Κρήτης (και τα δύο αποτελούν μέρος του Διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών (ΔΕΔ-Μ)
- Ένα μεγάλο πρόγραμμα για την οδική ασφάλεια
- Εκσυγχρονισμό μέσω ΣΔΙΤ του δικτύου σιδηροδρόμων,
- Προαστιακό σιδηρόδρομο στη Δυτική Αττική
- Τα ηλεκτρονικά διόδια
- «Έξυπνες» υποδομές
- Πολιτικές για ενίσχυση του πολιτισμού όπως η μεταρρύθμιση της απασχόλησης στον πολιτιστικό τομέα, η αξιοποίηση του πολιτισμού ως μοχλού ανάπτυξης, υποδομές για την συνδρομή του πολιτισμού στην «ασημένια οικονομία»
- Δημιουργία του Μουσείου Ενάλιων Αρχαιοτήτων
- Ανάπτυξη πολιτιστικών και φυσικών διαδρομών, πρόγραμμα προστασίας εμβληματικών μνημείων από την κλιματική αλλαγή
- Επενδύσεις για την ανάπτυξη και διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος με παρεμβάσεις για τον ορεινό τουρισμό, τον τουρισμό υγείας και την αξιοποίηση ιαματικών πηγών, την γαστρονομία, την αναβάθμιση των τουριστικών λιμανιών, τον καταδυτικό τουρισμό, την προσβασιμότητα στις παραλίες, καθώς και ειδικά προγράμματα κατάρτισης για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού των τουριστικών επιχειρήσεων
- Επενδύσεις στην ανάπτυξη επιχειρηματικών πάρκων και στην ενίσχυση της έξυπνης μεταποίησης
- Χρηματοδότηση έργων που προωθούν φιλικές προς το περιβάλλον διαδικασίες και καινοτόμες τεχνολογίες στη γεωργία και εκσυγχρονισμό της παραγωγής υδατοκαλλιέργειας.

Αξιοποίηση των δανείων του Ταμείου για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και την υποστήριξη των ιδιωτικών επενδύσεων

Το ελληνικό Σχέδιο «Ελλάδα 2.0» σκοπεύει να αξιοποιήσει το σύνολο των διαθεσίμων από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας δανειακών κεφαλαίων προκειμένου να προωθήσει και να χρηματοδοτήσει σημαντικές επιπρόσθετες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις και έτσι να περιορίσει: (α) το πολύ μεγάλο παραγωγικό κενό (output gap) της οικονομίας που το 2020 προβλέπεται να φτάσει στο 12,3%, (β) το εξαιρετικά χαμηλό επίπεδο επενδύσεων που χαρακτηρίζει την ελληνική οικονομία κατά την τελευταία δεκαετία: το 2019 οι επενδύσεις έφτασαν το 10.1% του ΑΕΠ σε σύγκριση με το 22,2% του μέσου όρου της ευρωζώνης, (γ) το σημαντικά υψηλότερο κόστος δανεισμού των ελληνικών επιχειρήσεων σε σχέση με τον μέσο όρο της ευρωζώνης. Περίπου το 70% του συνολικού επενδυτικού κενού αφορά στην απουσία επιχειρηματικών επενδύσεων. Ως εκ τούτου, η αξιοποίηση των δανείων του Ταμείου για

χρηματοδότηση ιδιωτικών επενδύσεων, σε συνδυασμό με κατάλληλες μεταρρυθμίσεις, μπορεί να ενισχύσει την ανάπτυξη, τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την οικονομική και κοινωνική συνοχή.

Η Ελλάδα σκοπεύει, συνεπώς, να χρησιμοποιήσει τα κεφάλαια του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας υπό μορφή δανείων για την χρηματοδότηση επιχειρηματικών επενδύσεων προτείνοντας ταυτόχρονα πρόσθετες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις.

Συγκεκριμένα, προτείνει πρόσθετες μεταρρυθμίσεις που αποσκοπούν στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και περιλαμβάνουν ένα πρόγραμμα απλοποίησης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, ένα ολοκληρωμένο σχέδιο για τη βελτίωση της θέσης της Ελλάδας στον σχετικό δείκτη της Παγκόσμιας Τράπεζας (Ease of Doing Business) και σε άλλους δείκτες ανταγωνιστικότητας. Περιλαμβάνει, επίσης, θέσπιση κινήτρων για να ενθαρρυνθούν πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις να συνεργαστούν ή να αξιοποιήσουν τα εργαλεία των συγχωνεύσεων ή των εξαγορών με στόχο τη δημιουργία αποτελεσματικότερων οικονομιών κλίμακας.

Οι επενδύσεις που προωθούνται θα πραγματοποιούνται στον ιδιωτικό τομέα και η επιλογή τους θα γίνεται αποκλειστικά από εμπορικές τράπεζες ή ευρωπαϊκά ιδρύματα (ΕΤΕπ, ΕΤΑΑ), χωρίς τη συμμετοχή της κυβέρνησης. Θα υπάρχουν πέντε επιλέξιμες οικονομικές προτεραιότητες: πράσινη μετάβαση, ψηφιακός μετασχηματισμός, προώθηση εξαγωγών, χρηματοδότηση έρευνας και ανάπτυξης (καινοτομία), καθώς και προώθηση οικονομιών κλίμακας. Τα δάνεια θα προσφέρουν μέγιστη συγχρηματοδότηση 50% με χρηματοδότηση από τρίτους που θα καλύπτει το υπόλοιπο.

Τέλος, το ελληνικό Σχέδιο «Ελλάδα 2.0» περιλαμβάνει, επίσης, ανάλυση των μακροοικονομικών του αποτελεσμάτων, τα αποτελέσματα της διαβούλευσης που πραγματοποιήθηκε για την κατάρτισή του και το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου που θα εφαρμοστεί για να διασφαλιστεί τόσο η επιτυχής υλοποίησή του όσο και η πλήρης τήρηση των κανόνων διαφάνειας και ελέγχου που προβλέπει η ελληνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία.

Πίνακας 1 Συνολικοί επενδυτικοί πόροι που κινητοποιούνται

Πυλώνες & Άξονες	Προϋπολογισμός Ταμείου Ανάκαμψης	Επενδυτικοί Πόροι που Κινητοποιούνται
1. Πράσινη Μετάβαση	**(σε εκ. €)**	**(σε εκ. €)**
1.1 Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον	1.200	2.348
1.2 Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση	2.711	5.225
1.3 Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών	520	1.305
1.4 Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας	1.763	2.726
Σύνολο Πόρων Πυλώνα 1	**6.194**	**11.604**
2. Ψηφιακός Μετασχηματισμός		
2.1 Συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, το κράτος	522	582
2.2 Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους	1.281	1.281
2.3 Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων	375	475
Σύνολο Πόρων Πυλώνα 2	**2.177**	**2.338**
3. Απασχόληση, Δεξιότητες, Κοινωνική Συνοχή		
3.1 Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας	776	776
3.2 Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης	2.311	2.395
3.3 Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας	1.486	1.486

3.4 Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές	611	611
Σύνολο Πόρων Πυλώνα 3	**5.185**	**5.268**
4. Ιδιωτικές επενδύσεις και μετασχηματισμός της οικονομίας		
4.1 Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης	187	215
4.2 Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης	189	189
4.3 Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης	251	464
4.4 Ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού τομέα και των κεφαλαιαγορών	21	21
4.5 Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας	444	612
4.6 Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας	3.743	7.233
4.7 Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών	5	5
Τεχνική Βοήθεια	40	40
Σύνολο Πόρων Πυλώνα 4	**4.839**	**8.779**
Γενικό Άθροισμα	**18.436**	**27.988**
Δάνεια	**12.728**	**31.819**
Συνολικοί Επενδυτικοί Πόροι	**31.163**	**59.807**

Πίνακας 2. Προϋπολογισμός

Πυλώνες	Προϋπολογισμός Ταμείου Ανάκαμψης (σε εκ. €)	Συνολικοί Επενδυτικοί Πόροι που Κινητοποιούνται (σε εκ. €)
1. Πράσινη Μετάβαση	6.194	11.604
2. Ψηφιακός Μετασχηματισμός	2.177	2.338
3. Απασχόληση, Δεξιότητες, Κοινωνική Συνοχή	5.185	5.268
4. Ιδιωτικές επενδύσεις και μετασχηματισμός της οικονομίας	4.879	8.779
Άθροισμα από Επιδοτήσεις **Πράσινος στόχος: €6.7δις (37,81%), Ψηφιακός στόχος: €4,55 δις (25,59%)**	**18.436**	**27.988**
Δάνεια	**12.728**	**31.819**
Συνολικοί Επενδυτικοί Πόροι	**31.163**	**59.807**

Γενικοί Στόχοι

Το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιλαμβάνει ένα ολοκληρωμένο και συνεκτικό σύνολο μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που διαρθρώνεται σε τέσσερις (4) Δέσμες προτάσεων που συνθέτουν δεκαοκτώ (18) επιμέρους Άξονες:

1. Πράσινη Μετάβαση

1.1. Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον

1.2. Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση

1.3. Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών

1.4. Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας

2. Ψηφιακός Μετασχηματισμός

2.1. Συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, το κράτος

2.2. Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους

2.3. Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων

3. Απασχόληση, Δεξιότητες, Κοινωνική Συνοχή

3.1. Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας

3.2. Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης

3.3. Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας

3.4. Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές

4. Ιδιωτικές επενδύσεις και μετασχηματισμός της οικονομίας

4.1. Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης

4.2. Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης

4.3. Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης

4.4. Ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού τομέα και των κεφαλαιαγορών

4.5. Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας

4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας

4.7. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών

Ο σχεδιασμός της αρχιτεκτονικής του Σχεδίου επιτυγχάνει να διασφαλίσει τη συνεκτική και λειτουργική συνάρθρωση των 18 Αξόνων του με τους 6 Πυλώνες που ορίζει ο Κανονισμός για το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (EU 2021/241):

1. Την πράσινη μετάβαση
2. Τον ψηφιακό μετασχηματισμό
3. Την έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, με οικονομική συνοχή, απασχόληση, παραγωγικότητα, ανταγωνιστικότητα, έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία, και μια εύρυθμα λειτουργούσα εσωτερική αγορά με ισχυρές ΜμΕ
4. Την κοινωνική και εδαφική συνοχή
5. Την υγεία και την οικονομική, κοινωνική και θεσμική ανθεκτικότητα, με σκοπό, μεταξύ άλλων, την αύξηση της ετοιμότητας για την αντιμετώπιση κρίσεων και της ικανότητας αντίδρασης σε κρίσεις, και
6. Τις πολιτικές για την επόμενη γενιά, τα παιδιά και τους νέους, όπως η εκπαίδευση και οι δεξιότητες.

Ακολούθως παρουσιάζεται διεξοδικά η λειτουργική υπαγωγή των αξόνων του Σχεδίου στους έξι Πυλώνες του Κανονισμού για το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Πράσινη Μετάβαση

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας συμβάλλει στην πράσινη μετάβαση στην Ελλάδα και ευθυγραμμίζεται με τις προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, τους κλιματικούς στόχους του 2030 και τον στόχο για την κλιματική ουδετερότητα έως το 2050, κατανέμοντας συνολικά το 37,5% του εκτιμώμενου κόστους σε δράσεις για το κλίμα. Επιπλέον, καθεμία από τις μεταρρυθμίσεις και τις επενδύσεις του σχεδίου ακολουθεί την αρχή «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης», όπως ορίζεται στο άρθρο 17 του Κανονισμού (ΕΕ) 2020/852.

Το Σχέδιο αντανακλά επίσης τις στρατηγικές προτεραιότητες και τους ειδικούς κλιματικούς στόχους του Εθνικού Σχεδίου Ενέργειας και Κλίματος (ΕΣΕΚ). Ενσωματώνει, επίσης, τις συστάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στο πλαίσιο της πρόσφατης αξιολόγησης του ελληνικού ΕΣΕΚ από τις υπηρεσίες της Επιτροπής σχετικά με τη χρήση του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Επιπλέον, σε συνέργεια με τα εθνικά και εδαφικά σχέδια για τη Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση, το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας λαμβάνει υπόψη την ανάγκη διασφάλισης μιας δίκαιης μετάβασης, ενόψει της σταδιακής κατάργησης του λιγνίτη και, επιπλέον, της ανάγκης αντιμετώπισης της πρόκλησης της ενεργειακής φτώχειας. Το ΕΣΕΚ και τα εθνικά σχέδια της Ελλάδας για τη διαχείριση αποβλήτων, την αναδάσωση, την κυκλική οικονομία και τη βιοποικιλότητα αποτελούν τη στρατηγική που στηρίζει τη συμβολή του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας στην πράσινη μετάβαση. Η συνοχή του σχεδίου με τους στόχους για το κλίμα και το περιβάλλον, και ευρύτερα με όλες τις σχετικές εθνικές πρωτοβουλίες, συζητείται λεπτομερώς στην ενότητα *Συνεκτικότητα και συμπληρωματικότητα* του μέρους 1 και στο μέρος 3 (*Συμπληρωματικότητα και εφαρμογή του σχεδίου)*.

Προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι βασικές προκλήσεις της χώρας και να υλοποιηθούν οι στρατηγικοί της στόχοι, οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο με στόχο την επίτευξή τους, εξυπηρετούνται από τους ακόλουθους τέσσερις άξονες:

Άξονας 1.1 – Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον: Η μετάβαση σε ένα νέο ενεργειακό μοντέλο χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα είναι υψηλής προτεραιότητας για την Ελλάδα. Τα φιλόδοξα σχέδια για το κλίμα και την ενέργεια περιλαμβάνουν τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, την αύξηση του μεριδίου ΑΠΕ στην ακαθάριστη τελική κατανάλωση ενέργειας και τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης.

Ο στόχος του Άξονα είναι να συμβάλει στα σχέδια για το κλίμα και την ενέργεια, μέσω μιας δέσμης επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων που βελτιώνουν την ενεργειακή απόδοση, την αποθήκευση ενέργειας και αυξάνουν τη χωρητικότητα του δικτύου για να καταστεί δυνατή η διείσδυση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Έμφαση δίνεται στην ενίσχυση των ηλεκτρικών διασυνδέσεων με τα μη διασυνδεδεμένα νησιά, με την επέκταση της διασύνδεσης των Κυκλάδων (στοχεύοντας στη μείωση του ενεργειακού κόστους για το σύνολο της χώρας, την παύση της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας βάσει πετρελαίου και την περαιτέρω δυνατότητα για ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στα νησιά αυτά). Επιπλέον, ο Άξονας εισάγει μεταρρυθμίσεις που διασφαλίζουν τη χρηματοοικονομική σταθερότητα και τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του Εθνικού Λογαριασμού ΑΠΕ-ΣΗΘΥΑ καθώς και την επιτάχυνση των διαδικασιών για την αδειοδότησή τους.

Τέλος, ο Άξονας προωθεί τον εθνικό στόχο της Ελλάδας για πλήρη κατάργηση του λιγνίτη έως το 2028 και σταδιακή κατάργηση της χρήσης ορυκτών καυσίμων για την παραγωγή ενέργειας, εισάγοντας, ταυτόχρονα, ολοκληρωμένα μέτρα στήριξης, συμπεριλαμβανομένων μέτρων κοινωνικοοικονομικής και περιβαλλοντικής αποκατάστασης, για την ανάπλαση των περιοχών που πλήττονται, διασφαλίζοντας τη δίκαιη μετάβαση.

Άξονας 1.2. – Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση: Οι δράσεις προσαρμογής και περιορισμού των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής για το δομημένο περιβάλλον στην Ελλάδα είναι βασική προτεραιότητα. Ο Άξονας περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που προωθούν τόσο την ανακαίνιση όσο και την ενεργειακή αναβάθμιση των κτιρίων, την εφαρμογή του πολεοδομικού σχεδιασμού και την πραγματοποίηση στρατηγικών "πράσινων" αναπλάσεων. Όσον αφορά τα κτίρια, ο Άξονας περιλαμβάνει επενδύσεις που στοχεύουν στην ανακαίνιση του υπάρχοντος κτιριακού αποθέματος, συμπεριλαμβανομένων κατοικιών, εμπορικών, βιομηχανικών και δημόσιων κτιρίων καθώς και κοινωνικών υποδομών, ενώ προωθεί και το νέο σχέδιο για την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας. Ειδικά το πρόγραμμα Εξοικονομώ που συμπεριλαμβάνεται στον Άξονα θα συμβάλει στην επίτευξη έως και του 15% του σχετικού στόχου του ΕΣΕΚ για την ενεργειακή αναβάθμιση κατοικιών. Όσον αφορά στον πολεοδομικό σχεδιασμό, περιλαμβάνονται μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που προωθούν τη βελτίωση του αστικού οικοσυστήματος μέσω της μεταρρύθμισης του πλαισίου πολεοδομικής πολιτικής και της προώθησης σχεδίων βιώσιμης ανάπτυξης. Τέλος, ο Άξονας προωθεί την υλοποίηση στρατηγικών "πράσινων" αναπλάσεων, σε όλη την επικράτεια, συμπεριλαμβανομένων της διπλής ανάπλασης του Βοτανικού- Ελαιώνα και του παραλιακού μετώπου της Αθήνας.

Ο Άξονας θα συμβάλλει άμεσα και έμμεσα στην ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας και στη δημιουργία νέων ευκαιριών απασχόλησης σε πολλούς τομείς. Παρέχοντας κίνητρα για ενεργειακή αναβάθμιση, ο Άξονας ευνοεί την προσέλκυση βιώσιμων ιδιωτικών εισροών κεφαλαίων, τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και τη βιώσιμη ανάπτυξη πολλαπλών τομέων, προωθώντας, παράλληλα, την ανθεκτικότητα της ελληνικής οικονομίας. Οι σχετικές δράσεις θα επιτρέψουν, επιπλέον, την πράσινη μετάβαση και θα συμβάλλουν στους εθνικούς και ενωσιακούς στόχους για το κλίμα που συνδέονται με τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, καθώς και τη συνολική βελτίωση της ανθεκτικότητας στις κλιματικές αλλαγές των πόλεων. Τέλος, όλες οι επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις του Άξονα συμβάλλουν ουσιαστικά στην εδαφική συνοχή, αφού έχουν πεδίο εφαρμογής το σύνολο της επικράτειας και προωθούν ισόρροπη και αειφόρο ανάπτυξη, αποτρέποντας εδαφικές ανισορροπίες.

Άξονας 1.3. – Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών: Η μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών αποτελεί βασική πρόκληση για την Ελλάδα. Αυτός ο

Άξονας προωθεί καθαρότερα, εξυπνότερα και φθηνότερα μέσα μεταφοράς. Εισάγει μεταρρυθμίσεις που επιτρέπουν την εγκατάσταση και τη λειτουργία εξοπλισμού φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων. Προωθεί επίσης τις επενδύσεις που απαιτούνται για την επίτευξη των στόχων του ΕΣΕΚ για μερίδιο 30% των ηλεκτρικών οχημάτων στην εγχώρια αγορά έως το 2030. Συγκεκριμένα, το Σχέδιο θα υποστηρίξει την εγκατάσταση περισσότερων από 8.000 σημείων φόρτισης σε βασικές αστικές και προαστιακές περιοχές και άλλα δημόσια προσβάσιμα σημεία ενδιαφέροντος σε ολόκληρη τη χώρα. Θα συμβάλει επίσης στην ηλεκτροκίνηση των δημόσιων συγκοινωνιών μέσω της αντικατάστασης των παλαιών λεωφορείων υψηλής εκπομπής με ηλεκτρικά, και θα παρέχει κίνητρα για τη χρήση ηλεκτρικών οχημάτων με μπαταρία ως ταξί. Επιπλέον, ο Άξονας θα υποστηρίξει την ανάπτυξη μονάδων βιομηχανικής παραγωγής σε καινοτόμους τομείς και τεχνολογίες που σχετίζονται με την ηλεκτρική κινητικότητα, καθώς και τη δέσμευση και αποθήκευση του CO2.

Η ηλεκτρική κινητικότητα συμβάλλει σημαντικά στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και ευνοεί τη διείσδυση ΑΠΕ στο ενεργειακό μείγμα. Εξυπηρετεί επίσης τρεις στόχους του Κανονισμού ταξινόμησης της ΕΕ (EU Taxonomy Regulation), δηλαδή το μετριασμό της κλιματικής αλλαγής, τη μετάβαση σε μια κυκλική οικονομία, καθώς και την πρόληψη και τον έλεγχο της ρύπανσης. Επιπλέον, ο Άξονας προωθεί τον ψηφιακό μετασχηματισμό εισάγοντας το σχεδιασμό και την εφαρμογή νέων τεχνολογιών και υποστηρίζοντας την καινοτομία.

Άξονας 1.4. – Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας: Οι κύριοι στόχοι των προτεινόμενων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που περιλαμβάνονται στον Άξονα είναι η εναρμόνιση με τις αρχές της κυκλικής οικονομίας, της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος και της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή. Για το σκοπό αυτό, ο Άξονας περιλαμβάνει τρία σύνολα δράσεων, τα οποία συμβάλλουν και στους έξι στόχους του Κανονισμού ταξινόμησης της ΕΕ (EU Taxonomy Regulation).

Η πρώτη ομάδα συμβάλλει στη διαχείριση των αποβλήτων, ακολουθώντας τις αρχές της ιεράρχησης των αποβλήτων, της κυκλικής οικονομίας και την προστασία των υδάτινων πόρων, συμπεριλαμβανομένων δράσεων εξοικονόμησης νερού, την εγκατάσταση ψηφιακών μετρητών και συστημάτων τηλεμετρίας – τηλεχειρισμού, την κατασκευή υποδομών για τη διαχείριση των υδάτων και την επεξεργασία λυμάτων, και την εισαγωγή μεταρρυθμίσεων που προωθούν την αποτελεσματική και βιώσιμη χρήση των υδάτινων πόρων. Η δεύτερη ομάδα στοχεύει στην προστασία του περιβάλλοντος, μέσω πρωτοβουλιών αναδάσωσης και δράσεων για την προστασία της βιοποικιλότητας. Πιο συγκεκριμένα, περιλαμβάνεται η αποκατάσταση άνω των 16.500 εκταρίων υποβαθμισμένων δασικών οικοσυστημάτων στην Ελλάδα, συμβάλλοντας σημαντικά στο Εθνικό Σχέδιο Αναδάσωσης. Η τρίτη ομάδα επικεντρώνεται στην ενίσχυση και αναβάθμιση των δυνατοτήτων του μηχανισμού πολιτικής προστασίας της Ελλάδας και στοχεύει στην αντιμετώπιση προκλήσεων που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή, καθώς η Ελλάδα επηρεάζεται από την αυξανόμενη σοβαρότητα και συχνότητα των καταστροφών και ακραίων γεγονότων που σχετίζονται με το κλίμα.

Το σύνολο των δράσεων και μεταρρυθμίσεων προωθούν την ευημερία και την ανθεκτικότητα της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας και αναμένεται να δημιουργήσουν σημαντικό αριθμό νέων θέσεων εργασίας. Τέλος, οι δράσεις προάγουν την εδαφική συνοχή, καθώς η πλειοψηφία των έργων ή προγραμμάτων θα εφαρμοστεί σε Δήμους ή/ και Περιφέρειες σε όλη την επικράτεια.

Τέλος, οι δράσεις των παραπάνω τεσσάρων αξόνων ενισχύονται από τις εφάπαξ εκπτώσεις φόρου για επιχειρηματικές επενδύσεις που ενισχύουν την καθαρή ενέργεια και τη βιώσιμη παραγωγή, που αποτελούν μέρος του **Άξονα 4.1**.

Ψηφιακός Μετασχηματισμός

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας συμβάλλει στον ψηφιακό μετασχηματισμό της Ελλάδας αντιστοιχίζοντας το 23.26% του εκτιμώμενου προϋπολογισμού σε ψηφιακούς στόχους. Αντανακλά πλήρως τους στόχους και το σχέδιο δράσης της Βίβλου Ψηφιακού Μετασχηματισμού, η οποία ευθυγραμμίζεται με τις εξής τρεις βασικές κατευθύνσεις της «Ευρωπαϊκής Ψηφιακής Στρατηγικής» (“Shaping Europe’s digital future”):

(α) Τεχνολογία που υποστηρίζει τους ανθρώπους: η Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού δίνει προτεραιότητα στη διαλειτουργικότητα των δημόσιων υπηρεσιών, αποσκοπώντας στη βέλτιστη λειτουργία τους προς όφελος των πολιτών και των επιχειρήσεων. Επίσης, δίνει έμφαση στην ευρεία διασυνδεσιμότητα που οδηγεί σε νέες θέσεις εργασίας και ανάπτυξη, προβλέποντας καλύτερες κινητές και σταθερές ευρυζωνικές συνδέσεις, καθώς και εξαιρετικά γρήγορη πρόσβαση στο Διαδίκτυο για πόλεις και αγροτικές περιοχές, και δημιουργεί τις κατάλληλες συνθήκες για ιδιωτικές επενδύσεις στην ψηφιακή ανταγωνιστικότητα. Τέλος, περιλαμβάνει εθνικές στρατηγικές για την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο, την τεχνητή νοημοσύνη, την ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων και την ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών, των ηλικιωμένων και των ευάλωτων ομάδων στην ψηφιακή εποχή.

(β) Μια δίκαιη και ανταγωνιστική οικονομία: η Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού υποστηρίζει τον ψηφιακό μετασχηματισμό της ελληνικής οικονομίας ενεργοποιώντας τους προαναφερθέντες βασικούς ψηφιακούς «καταλύτες», δηλαδή ψηφιακές δεξιότητες, ψηφιακές υποδομές, ψηφιακές υπηρεσίες κ.λπ.

(γ) Μια ανοιχτή, δημοκρατική και βιώσιμη κοινωνία: η πολιτική «ανοικτών δεδομένων» του Δημόσιου Τομέα, όπως περιλαμβάνεται στη Βίβλο Ψηφιακού Μετασχηματισμού, αυξάνει τη διαθεσιμότητα «ανοικτών δεδομένων» και διευκολύνει τη χρήση τους λαμβάνοντας πλήρως υπόψη τους κανόνες για την προστασία των δεδομένων. Η εν λόγω εθνική ψηφιακή στρατηγική προβλέπει επίσης δράσεις για διαφάνεια και ανοιχτή διακυβέρνηση.

Επιπρόσθετα, είναι συνεπής και με τις αρχές της «Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας», ιδίως μέσω της προβλεπόμενης ενσωμάτωσης των βασικών υποδομών πληροφορικής της Δημόσιας Διοίκησης σε μια κεντρική υποδομή κυβερνητικού υπολογιστικού νέφους (g-cloud).

Οι βασικές προκλήσεις που έχουν επισημανθεί και οι κυρίαρχοι στόχοι που έχουν τεθεί, καθώς και οι μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις για την επίτευξή τους, έχουν ομαδοποιηθεί κατά κύριο λόγο στους ακόλουθους τρεις Άξονες που στοχεύουν στη βελτίωση της «ψηφιακής απόδοσης», όπως αξιολογείται από τις επιμέρους διαστάσεις του « Δείκτη Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας» (“Digital Economy and Society Index”, **DESI**).

Πρώτον, η Ελλάδα κατατάσσεται τελευταία μεταξύ των χωρών της ΕΕ στο δείκτη “Συνδεσιμότητας” του DESI. Αν και η Ελλάδα προχωρά με πολύ υψηλό ρυθμό στην κάλυψη ταχείας ευρυζωνικής σύνδεσης (NGA) που δείχνει σημαντική πρόοδο 15 ποσοστιαίων μονάδων, το τελευταίο έτος, παραμένει κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ.

Άξονας 2.1 - Συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, το κράτος: Οι δράσεις αυτού του Άξονα στοχεύουν να βοηθήσουν τη χώρα να καλύψει τα κενά στις διασυνδέσεις υψηλής

ταχύτητας, να επιτύχει τους στόχους για συνδέσεις gigabit και να βελτιώσει την ψηφιακή της ανταγωνιστικότητα. Οι επενδύσεις διευκολύνουν την εγκατάσταση υποδομών οπτικών ινών, την ανάπτυξη δικτύων 5G που καλύπτουν όλους τους μεγάλους ελληνικούς αυτοκινητόδρομους και τη χρήση διαστημικών τεχνολογιών και εφαρμογών, αναπτύσσοντας ένα σχηματισμό μικρο-δορυφόρων. Οι μεταρρυθμίσεις θεσπίζουν το πλαίσιο που απαιτείται για τη διευκόλυνση της μετάβασης σε γρήγορες ευρυζωνικές συνδέσεις και τη μετάβαση στην τεχνολογία 5G. Η εφαρμογή του συγκεκριμένου Άξονα θα δημιουργήσει σημαντικές επιπτώσεις σε ολόκληρη την κοινωνία και την οικονομία, συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας θέσεων εργασίας, νέων και καλύτερων επενδυτικών ευκαιριών για το βιομηχανικό τομέα, καθώς και υψηλότερη αποδοτικότητα και παραγωγικότητα τόσο για τους πολίτες όσο και για τις επιχειρήσεις.

Δεύτερον, η Ελλάδα υστερεί στην αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης και κατατάσσεται προτελευταία μεταξύ των 27 κρατών μελών της ΕΕ, με βάση τα κριτήρια των 'Ψηφιακών Δημόσιων Υπηρεσιών' του προαναφερθέντος ευρωπαϊκού δείκτη DESI.

Ο Άξονας 2.2 - Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους αποσκοπεί στον εκσυγχρονισμό του δημόσιου τομέα μέσω της βελτίωσης του λειτουργικού του μοντέλου και στην παροχή βελτιωμένων, ποιοτικών υπηρεσιών προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις. Η επιτάχυνση των προσπαθειών για τη βελτίωση της «ψηφιακής απόδοσης» της χώρας θα είναι καταλυτική για την επίτευξη του παραπάνω στόχου. Οι προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις στοχεύουν (α) στον ψηφιακό μετασχηματισμό των οργανισμών του Δημοσίου Τομέα και στην ενίσχυση των ψηφιακών τους υπηρεσιών, (β) σε βελτιώσεις επιχειρησιακών διαδικασιών συνοδευόμενες από την ενσωμάτωση σύγχρονων πληροφοριακών συστημάτων, (γ) σε σημαντική ενίσχυση της διαλειτουργικότητας πληροφοριακών συστημάτων και δεδομένων, (δ) σε ευρείας κλίμακας στρατηγικές και πολιτικές κυβερνοασφάλειας, καθώς και (ε) σε εκτεταμένη χρήση σύγχρονων τεχνολογιών, όπως για παράδειγμα οι τεχνολογίες υπολογιστικού νέφους (cloud computing) ή οι τεχνολογίες αποτελεσματικής διαχείρισης πολυδιάστατων δεδομένων μεγάλου όγκου (big data).

Εκτός από τη μείωση του διοικητικού φόρτου, η πλήρης εφαρμογή του σχεδίου στο δημόσιο τομέα - κεντρικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές - θα εξαλείψει τα υπάρχοντα ψηφιακά εμπόδια και θα προωθήσει την ευρεία υιοθέτηση των ψηφιακών τεχνολογιών. Έτσι, εκτός από τη διάσταση των «Ψηφιακών Δημόσιων Υπηρεσιών», οι προτεινόμενες επενδύσεις θα βελτιώσουν επίσης τη θέση της Ελλάδας ως προς τη διάσταση 'Ενσωμάτωση της Ψηφιακής Τεχνολογίας' του δείκτη DESI. Επιπλέον, τα έργα θα βελτιώσουν τη λογοδοσία της κυβέρνησης, την κοινωνική ένταξη και τις συνεργασίες δημιουργώντας μια κουλτούρα που βασίζεται στα δεδομένα στο δημόσιο τομέα και διασφαλίζοντας τη συνεκτική χρήση ψηφιακών τεχνολογιών σε τομείς πολιτικής και επίπεδα διακυβέρνησης.

Τέλος, σύμφωνα και με το δείκτη DESI, η Ελλάδα διαθέτει μία από τις λιγότερο προηγμένες ψηφιακές οικονομίες στην ΕΕ, καθώς η συνολική κατάταξη της Ελλάδας, για το 2020, είναι 27η από τα 28 (τότε) κράτη μέλη της ΕΕ.

Ο Άξονας 2.3. - Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων στοχεύει στην ενίσχυση της υιοθέτησης των ψηφιακών τεχνολογιών από τις επιχειρήσεις, μειώνοντας το «ψηφιακό χάσμα» μεταξύ των ελληνικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜμΕ) σε σχέση με τις αντίστοιχες του ευρωπαϊκού μέσου όρου. Οι μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις αυτού του Άξονα θα αντιμετωπίσουν τις βασικές προκλήσεις της ψηφιακής ένταξης, συμπεριλαμβανομένης και της έλλειψης ευαισθητοποίησης σχετικά με τα οφέλη της ψηφιοποίησης και τη γνώση σχετικά με την υιοθέτηση ψηφιακών τεχνολογιών. Οι πρωτοβουλίες θα διευκολύνουν τη δημιουργία του

κατάλληλου ψηφιακού επιχειρηματικού οικοσυστήματος. Θα υποστηρίξουν επίσης τις ΜμΕ στην απόκτηση (α) ψηφιακών υπηρεσιών (ψηφιακές πωλήσεις, πληρωμές, τεχνητή νοημοσύνη, κυβερνοασφάλεια κ.λπ.), (β) βιομηχανικές πλατφόρμες δεδομένων και χώρους δεδομένων και (γ) ταμειακές μηχανές και σημεία πώλησης νέας τεχνολογίας (τερματικά POS). Τέλος, οι ενέργειες αυτού του στοιχείου αλληλεπιδρούν με τις εφάπαξ εκπτώσεις φόρου για επενδύσεις που συμβάλλουν στην ψηφιοποίηση των επιχειρήσεων.

Ως αποτέλεσμα, η υλοποίηση των δράσεων αυτού του Άξονα, και το πλήρες φάσμα των ωφελειών που απορρέουν από την υιοθέτηση ψηφιακών τεχνολογιών από τις επιχειρήσεις, θα βελτιώσει σημαντικά τη θέση της χώρας ως προς τις διαστάσεις του δείκτη DESI για την 'Ενσωμάτωση της Ψηφιακής Τεχνολογίας' όπου η Ελλάδα κατατάχθηκε 23η μεταξύ των κρατών της ΕΕ το 2020 και ως προς τα κριτήρια του ίδιου δείκτη σχετικά με το 'Ανθρώπινο Κεφάλαιο' και τη 'Χρήση Υπηρεσιών Διαδικτύου' όπου η Ελλάδα κατατάχθηκε 24η το 2020.

Έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, με οικονομική συνοχή, απασχόληση, παραγωγικότητα, ανταγωνιστικότητα, έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία, και μια εύρυθμα λειτουργούσα εσωτερική αγορά με ισχυρές ΜμΕ

Η Ελλάδα βρίσκεται αντιμέτωπη με μια διπλή πρόκληση όσον αφορά την οικονομική ανάπτυξη.

Πρώτον, η Ελλάδα γνωρίζει τις άμεσες οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις της κρίσης που επέφερε η πανδημία COVID-19. Τα προσωρινά στοιχεία που ανακοίνωσε η ΕΛΣΤΑΤ τοποθετούν την ύφεση για το 2020 στο -8,2%, ενώ, η συνεχιζόμενη μείωση του ποσοστού ανεργίας από πολύ υψηλά επίπεδα διακόπηκε, σταθεροποιήθηκε στην περιοχή του 16% (15,8% τον Δεκέμβριο του 2020), επηρεασμένη ευνοϊκά από τα μέτρα στήριξης της απασχόλησης που έλαβε η κυβέρνηση κατά τη διάρκεια της πανδημίας.

Δεύτερον, η Ελλάδα υπολείπεται του μέσου όρου της ΕΕ σε πραγματικούς οικονομικούς όρους για πάνω από μια δεκαετία. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, αυξήθηκε σημαντικά η απόσταση από τους μέσους όρους της ΕΕ των 27 και της ζώνης του ευρώ με το πραγματικό κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ελλάδας το 2007 να υπολείπεται κατά 11,8% και 23,4% αντίστοιχα, ενώ το 2019 το χάσμα να αυξάνεται σε 36,6% και 43,2% αντίστοιχα. Η Ελλάδα κατατάχθηκε 18η το 2019 μεταξύ των 27 κρατών μελών της ΕΕ, ενώ ήταν 14η το 2007[1]. Ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ στην Ελλάδα από το 1981 έως το 2019 ήταν 0,9% και το κατά κεφαλήν πραγματικό ΑΕΠ αυξήθηκε ακόμη πιο αργά - περίπου 0,6% ετησίως κατά μέσο όρο[2].

Όσον αφορά την πρώτη πρόκληση, το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα παράσχει σημαντικό οικονομικό κίνητρο που θα συμβάλλει αποφασιστικά στη μακροοικονομική σταθεροποίηση. Οι επιχορηγήσεις του Ταμείου θα χρηματοδοτήσουν ένα σύνολο ώριμων επενδύσεων με σημαντικά πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα, πολλές από τις οποίες ενισχύουν επίσης την πράσινη μετάβαση και το ψηφιακό μετασχηματισμό. Αυτές οι επενδύσεις αναμένεται να αυξήσουν βραχυπρόθεσμα τη συνολική ζήτηση και απασχόληση. Πέρα από την άμεση μακροοικονομική επίδρασή του, το Σχέδιο αποτρέπει την πρόωρη δημοσιονομική εξυγίανση που θα προκαλούνταν από αρνητικές επιπτώσεις στη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών. Μαζί με την ενεργοποίηση της γενικής ρήτρας διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, επιτρέπει τη χρήση αντικυκλικής δημοσιονομικής πολιτικής έως ότου εξαφανιστεί το οικονομικό

[1] Eurostat, nama_10_pc, updated on 12/11/2020 (Chain linked volumes 2010)

[2] Έκθεση επιτροπής Πισσαρίδη, σελ. 16

σοκ της πανδημίας, μέσω κατάλληλων μέτρων δημοσιονομικής στήριξης και ορθής λειτουργίας των αυτόματων σταθεροποιητών.

Σύμφωνα με τις μακροοικονομικές προοπτικές του Προγράμματος Σταθερότητας της Ελλάδας (Μέρος 4 - Συνολική επίδραση του σχεδίου), η έγκαιρη και ομαλή εφαρμογή του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της Ελλάδας αναμένεται να προσθέσει 1,3 ποσοστιαίες μονάδες στο πραγματικό ΑΕΠ το 2021, αυξάνοντας τον ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης στο 3,6%. Η θετική δυναμική που δημιουργείται από την εκτέλεση του σχεδίου και την επιστροφή στην οικονομική ομαλότητα αναμένεται να οδηγήσει σε ρυθμό ανάπτυξης 6,2% το 2022 - στο τέλος του ίδιου έτους η Ελλάδα θα έχει αντισταθμίσει κάτι παραπάνω από το έλλειμμα του ΑΕΠ σε σχέση με τα επίπεδα προ πανδημίας (2019). Υποστηριζόμενη από την έντονη οικονομική δραστηριότητα, η απασχόληση αναμένεται να αυξηθεί σημαντικά (2,3%), με το ποσοστό ανεργίας να προβλέπεται να μειωθεί κατά σχεδόν 2 ποσοστιαίες μονάδες (14,4% από 16,3% το 2021), συνεχίζοντας έτσι την προ-πανδημίας φθίνουσα πορεία του.

Από αυτή την άποψη, η ταχεία υλοποίηση των δημοσίων επενδύσεων είναι υψίστης σημασίας. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο ένας από τους τρεις στόχους του ***Άξονα 4.2 - Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης***, είναι η ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των δημόσιων επενδύσεων (μαζί με τον εκσυγχρονισμό του πλαισίου της Δημόσιας Δημοσιονομικής Διαχείρισης, την αύξηση της διαφάνειας και της καταπολέμησης της διαφθοράς). Αυτό περιλαμβάνει την ενίσχυση της ψηφιακής ικανότητας των αποκεντρωμένων μονάδων κρατικών ενισχύσεων, την επικαιροποίηση του νομικού πλαισίου για τις κρατικές ενισχύσεις, την εκπαίδευση του προσωπικού για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δημοσίων συμβάσεων και την αναβάθμιση συστημάτων πληροφορικής για ηλεκτρονικές προμήθειες.

Όσον αφορά τη δεύτερη πρόκληση, η σύγκλιση απαιτεί την επιτάχυνση της αύξησης του ΑΕΠ σε σταθερή βάση. Με τη σειρά του, αυτό απαιτεί αύξηση της δυνητικής παραγωγής της Ελλάδας και αντιμετώπιση των παραγόντων που εμπόδισαν την ανάπτυξή της ακόμη και πριν την οικονομική κρίση της τελευταίας δεκαετίας, δηλαδή χαμηλές επενδύσεις, αύξηση παραγωγικότητας και απασχόληση.

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της Ελλάδας συμβάλλει αποφασιστικά στο σκοπό αυτό, αντιμετωπίζοντας κάθε έναν από αυτούς τους περιοριστικούς παράγοντες και αλλάζοντας το μοντέλο ανάπτυξης της χώρας. Η αξιολόγηση των μακροοικονομικών επιπτώσεων που διενήργησε η Τράπεζα της Ελλάδος (και παρουσιάζεται λεπτομερέστερα στο Μέρος 4 - Συνολική επίδραση του σχεδίου) καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα οδηγήσει σε σωρευτική αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ κατά την περίοδο 2021-2026, σε σύγκριση με το βασικό σενάριο, ίση με περίπου ⅓ του ΑΕΠ του 2020 στην Ελλάδα, με το πραγματικό ΑΕΠ το 2026 να εκτιμάται ότι θα είναι 7 ποσοστιαίες μονάδες υψηλότερο σε σύγκριση με το βασικό. Επιπλέον, αυτή η αύξηση παραμένει μακροπρόθεσμα κυρίως λόγω των επιπτώσεων των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο, με τη μόνιμη αύξηση 20 χρόνια μπροστά να ανέρχεται σε 6,5 ποσοστιαίες μονάδες (τιμή βάσης) ΑΕΠ ετησίως. Τέλος, το Σχέδιο θα δημιουργήσει 180.000 έως 200.000 θέσεις εργασίας και θα αυξήσει τις ιδιωτικές επενδύσεις έως και 20% έως το 2026.

Ο πρώτος παράγοντας που περιορίζει την ανάπτυξη στην Ελλάδα είναι ο δομικά χαμηλός ρυθμός παραγωγικών επιχειρηματικών επενδύσεων, που επιδεινώνεται από το κληρονομικό επενδυτικό χάσμα της προηγούμενης κρίσης. Μεταξύ 2010 και 2019, ο σχηματισμός ακαθάριστου πάγιου κεφαλαίου ως ποσοστό του ΑΕΠ υπολειπόταν σταθερά του μέσου όρου της ζώνης του ευρώ (Εικόνα 1). Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, το επενδυτικό κενό της Ελλάδας - μετρούμενο

ως απόκλιση από τον μέσο όρο της ζώνης του ευρώ - ήταν κατά μέσο όρο περίπου 9% του ΑΕΠ ετησίως, ή 162 δισ. € σωρευτικά.

Εικόνα 1 Ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου (% ΑΕΠ), 2000-19 & 2019

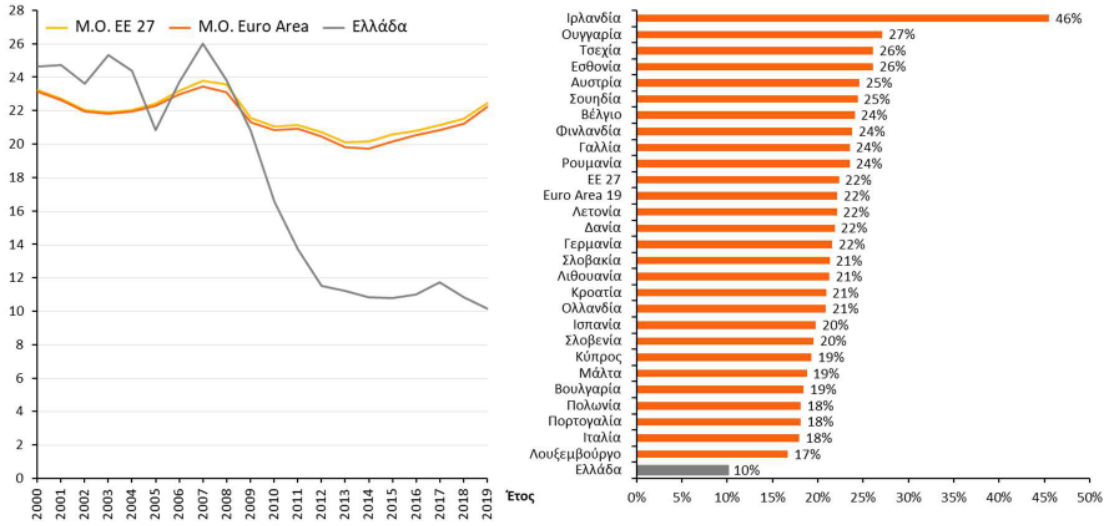

Πηγή: Eurostat. Σημείωση: Τα δεδομένα για την Βουλγαρία αφορούν το έτος 2017, ενώ τα δεδομένα για το Λουξεμβούργο, τη Μάλτα και την Πολωνία αφορούν το έτος 2018 (διάγραμμα στα δεξιά).

Συγχρόνως, ο επιμερισμός της επενδυτικής δαπάνης ανά θεσμικό τομέα δείχνει ότι τα δύο τρίτα του επενδυτικού κενού οφείλονται σε επενδύσεις του ιδιωτικού τομέα (Εικόνα 2). Το επενδυτικό χάσμα στον ιδιωτικό τομέα προηγείται της οικονομικής κρίσης, ωστόσο αυξήθηκε περαιτέρω κατά την τελευταία δεκαετία.

Εικόνα 2 Επενδυτικό κενό (Μ.Ο. ευρωζώνης έναντι Ελλάδας) ανά θεσμικό τομέα, π.μ. ΑΕΠ

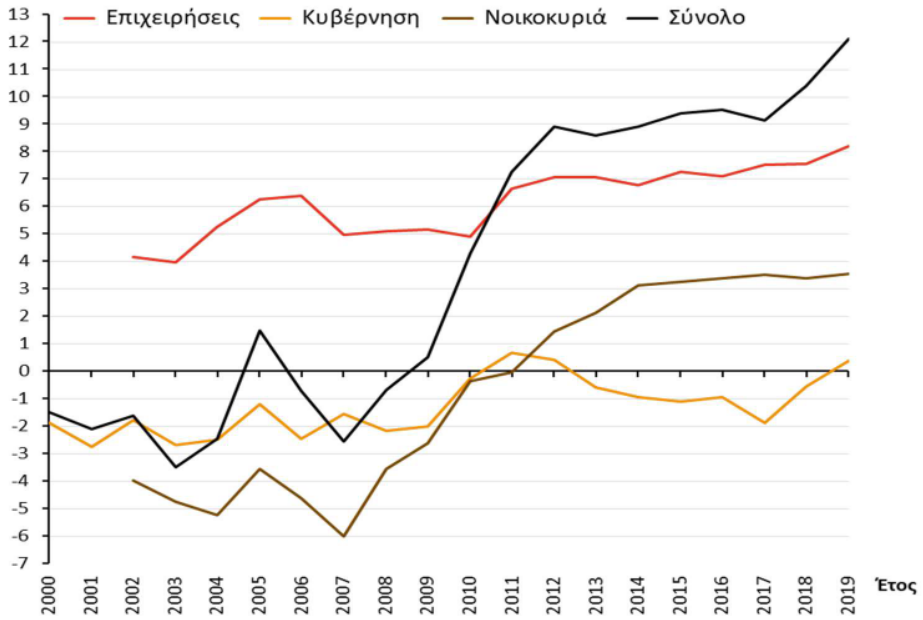

Πηγή: Eurostat. Σημείωση: Μ.Ο. ευρωζώνης (% ΑΕΠ) πλην Ελλάδας (% ΑΕΠ), δηλαδή μια θετική τιμή υποδεικνύει κενό.

Για να αντιμετωπιστεί η πρόκληση αυτή, εκτός από τις προαναφερθείσες δημόσιες επενδύσεις, ***ο άξονας 4.7. - Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών*** περιέχει τη χρήση των δανείων του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ως χρηματοδοτικά εργαλεία για ιδιωτικές επενδύσεις.

Το προϋπάρχον μεγάλο κενό των ιδιωτικών επενδύσεων καταδεικνύει την ύπαρξη σημαντικών επενδυτικών ευκαιριών. Επιπλέον, το επενδυτικό κενό μπορεί να αποδοθεί εν μέρει και σε περιορισμούς της πρόσβασης σε χρηματοδότηση (ρευστότητα, δείκτες κεφαλαίου π.χ. ρυθμιστικούς περιορισμούς), όπως επίσης και σε αποτυχίες της αγοράς (market failures) στον τραπεζικό τομέα που οφείλονται σε αποστροφή κινδύνου, ασύμμετρη πληροφόρηση κ.λπ. Η χαλάρωση και η επίλυση των παραπάνω δεν αναμένεται να πραγματοποιηθεί βραχυπρόθεσμα, δεδομένης της επίδρασης της κρίσης COVID-19.

Η χρήση των δανείων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για τη χρηματοδότησή τους μπορεί, επομένως, να συμβάλλει σημαντικά στην επιτάχυνση της οικονομικής ανάκαμψης και ανάπτυξης και θα ακολουθήσει συγκεκριμένες κατευθυντήριες αρχές. Τα δάνεια θα κατευθυνθούν σε μακροπρόθεσμες βιώσιμες επενδύσεις του ιδιωτικού τομέα και όχι σε βραχυπρόθεσμη χρηματοδότηση κεφαλαίου κίνησης, που θα έχουν θετικό προσδοκώμενο ποσοστό απόδοσης (θετική καθαρή παρούσα αξία). Για να είναι επιλέξιμες, οι επενδύσεις θα πρέπει να συμβάλλουν σε έναν ή περισσότερους από τους παρακάτω στόχους: 1) την πράσινη μετάβαση, 2) τον ψηφιακό μετασχηματισμό, 3) την έρευνα και την καινοτομία, 4) τις οικονομίες κλίμακας και 5) την αύξηση των εξαγωγών.

Επιπλέον, ***ο Άξονας 4.6. - Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας*** περιλαμβάνει τη μεταρρύθμιση του νομικού πλαισίου για την προσέλκυση στρατηγικών επενδύσεων, με σκοπό να καταστεί η Ελλάδα πιο ανταγωνιστικός προορισμός για εγχώριες και ξένες επενδύσεις, μεταξύ άλλων μέσω: της δημιουργίας μιας νέας κατηγορίας στρατηγικών επενδύσεων με πρόσθετα κίνητρα, της απλούστευσης και ενοποίησης της διαδικασίας αδειοδότησης μέσω μιας υπηρεσίας μιας στάσης (one-stop-shop), και της

συμπερίληψης νέων τομέων οικονομικής δραστηριότητας και σημαντικών έργων κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος (IPCEI).

Επιπλέον, τα δομικά χαμηλά ποσοστά παραγωγικών επενδύσεων συσχετίζονται άμεσα και με θεσμικά εμπόδια, όπως τα ρυθμιστικά βάρη (regulatory burdens), και τα εμπόδια στην δημόσια διοίκηση και στο σύστημα δικαιοσύνης, που προκαλούν αντικίνητρα για επενδύσεις. Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιλαμβάνει δράσεις για την αντιμετώπιση αυτών των εμποδίων που παρατίθενται αναλυτικά στην ενότητα "***Υγεία και οικονομική, κοινωνική και θεσμική ανθεκτικότητα, με σκοπό, μεταξύ άλλων, την αύξηση της ετοιμότητας για την αντιμετώπιση κρίσεων και της ικανότητας αντίδρασης σε κρίσεις***").

Δεύτερος παράγοντας που περιορίζει την οικονομική ανάπτυξη της χώρας είναι η χαμηλή παραγωγικότητα. Υπάρχει ένα επίμονο χάσμα παραγωγικότητας μεταξύ της Ελλάδας και του μέσου όρου της ζώνης του ευρώ.

Εκτός της επιβράδυνσης του σχηματισμού παγίου κεφαλαίου, η έλλειψη επενδύσεων επηρεάζει αρνητικά και την παραγωγικότητα. Ειδικότερα, οι χαμηλού ύψους επιχειρηματικές επενδύσεις στην έρευνα και ανάπτυξη και στις ψηφιακές τεχνολογίες υπονομεύουν την ανταγωνιστικότητα και την παραγωγικότητα των ελληνικών επιχειρήσεων. Ο χαμηλός βαθμός καινοτομίας έχει παρόμοια αποτελέσματα. Η χαμηλή επίδοση της χώρας στον ευρωπαϊκό πίνακα αποτελεσμάτων καινοτομίας (European Innovation Scoreboard) οφείλεται κυρίως στη μεγάλη υστέρηση σε δαπάνες για επενδύσεις τύπου venture capital, σε άυλα περιουσιακά στοιχεία και δαπάνες έρευνας και ανάπτυξης στον επιχειρηματικό τομέα. Συνεπώς, υπάρχει σημαντικό περιθώριο βελτίωσης, ειδικά στις προαναφερθείσες κατηγορίες, υπό την προϋπόθεση ότι δημιουργούνται συνέργειες με τομείς στους οποίους η Ελλάδα καταγράφει καλύτερες του Ευρωπαϊκού μέσου όρου επιδόσεις, βάσει του παραπάνω δείκτη, όπως η ικανότητα καινοτομίας των ΜμΕ και το ποσοστό του πληθυσμού με τριτοβάθμια εκπαίδευση.[3] Προκειμένου να επιτευχθεί αυτό:

Ο Άξονας 4.5. - Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας έχει διττό στόχο: Πρώτον, την ενίσχυση των δεσμών μεταξύ επιστημονικής έρευνας και επιχειρήσεων και δεύτερον, την προώθηση δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων στην έρευνα και ανάπτυξη. Αυτό γίνεται μέσω μιας μεταρρύθμισης που στοχεύει στην ενίσχυση της εξωστρέφειας του ελληνικού οικοσυστήματος προωθώντας τη συνεργασία του ελληνικού οικοσυστήματος Ε&Α με ομόλογους του εξωτερικού. Οι επενδύσεις που συμβάλλουν στην επίτευξη αυτών των στόχων περιλαμβάνουν: συγχρηματοδότηση ερευνητικών έργων σε τομείς έξυπνης εξειδίκευσης (RIS3) και προτάσεις που έχουν λάβει το σήμα ποιότητας «Σφραγίδα αριστείας» του HORIZON 2020 με τον ιδιωτικό τομέα, αύξηση της χρηματοδότησης για τη βασική έρευνα και χρηματοδότηση ενός συνόλου πρωτοπόρων εφαρμοσμένων ερευνητικών έργων και αναβάθμιση της υποδομής των Ερευνητικών Κέντρων της Ελλάδας.

Οι δράσεις αυτές πλαισιώνονται από το πρόγραμμα του ***Άξονα 2.3. για τον ψηφιακό μετασχηματισμό των επιχειρήσεων***, ιδιαιτέρως των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (ΜμΕ), που παρουσιάστηκε αναλυτικά στην προηγούμενη ενότητα.

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας προχωρά όμως και στην ενίσχυση βασικών τομέων της οικονομίας στους οποίους η Ελλάδα έχει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και που επηρεάστηκαν δυσανάλογα από την πανδημία. Τα προγράμματα ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας και εξωστρέφειας επιχειρήσεων, κυρίως ΜμΕ, που δραστηριοποιούνται στους τομείς αυτούς, συγκεντρώνονται στον ***Άξονα 4.6. - Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων***

[3] Έκθεση επιτροπής Πισσαρίδη, σελ. 22

κλάδων οικονομίας της χώρας. Για τον τουρισμό, το Σχέδιο προβλέπει ένα πρόγραμμα επανακατάρτισης και αναβάθμισης των δεξιοτήτων των εργαζομένων και επενδύσεων που στοχεύουν στην προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού και στην επέκταση της τουριστικής περιόδου, διαφοροποιώντας το τουριστικό προϊόν. Για τον πολιτισμό, δράσεις για την υποστήριξη και τον εκσυγχρονισμό των κλάδων του πολιτισμού και της δημιουργικότητας, την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς της Ελλάδας από τις κλιματικές επιπτώσεις και επενδύσεις σε υποδομές για διαδρομές ιδιαίτερου πολιτιστικού και φυσικού ενδιαφέροντος. Για τον τομέα των κατασκευών επενδύσεις για μετάβαση στη Βιομηχανία 4.0, ενώ για τη γεωργία και την υδατοκαλλιέργεια, μια συντονισμένη προσπάθεια εκσυγχρονισμού των τομέων, αύξηση της προστιθέμενης αξίας της τελικής παραγωγής και ενίσχυση των εξαγωγών.

Επιπλέον, οι επιχειρήσεις όλων των μεγεθών (πολύ μικρές, μικρές, μεσαίες και μεγάλες) είναι μικρότερες σε σχέση με τον μέσο όρο της ζώνης του ευρώ, πράγμα που επηρεάζει αρνητικά την παραγωγικότητα και ανταγωνιστικότητά τους. Στόχο της οικονομικής πολιτικής θα πρέπει να αποτελέσει η δημιουργία ενός οικονομικού περιβάλλοντος που θα επιτρέπει σε επιχειρήσεις όλων των μεγεθών να μεγαλώνουν, να συνεργάζονται μεταξύ τους και να αξιοποιούν πλήρως τις δυνατότητές τους.

Επομένως, πέρα από τα οικονομικά κίνητρα για ιδιωτικές επενδύσεις, ο άξονας ***4.7*** συμπληρώνεται από ένα καθεστώς κινήτρων για αύξηση των οικονομιών κλίμακας, της παραγωγικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων. Αυτό περιλαμβάνει δύο ξεχωριστά σύνολα φορολογικών και άλλων κινήτρων για την πραγματοποίηση οικονομιών κλίμακας μέσω συγχωνεύσεων, μετατροπών, εξαγορών, και προγραμμάτων συνεργασίας και πλατφορμών (π.χ. κοινοπραξίες, ομάδες). Το πρώτο σύνολο εφαρμόζεται οριζόντια, και το δεύτερο εφαρμόζεται σε συγκεκριμένους τομείς/ στόχους (εφοδιαστική αλυσίδα, τουρισμός, εξαγωγές, έρευνα και ανάπτυξη).

Κοινωνική και εδαφική συνοχή

Ο τρίτος ανασταλτικός παράγοντας για την ανάπτυξη είναι ο χαμηλός βαθμός αξιοποίησης της εργασίας που καταγράφεται διαχρονικά στη χώρα, ακόμα και στα έτη πριν από τη κρίση χρέους. Αφενός, η Ελλάδα έχει ένα υψηλό ποσοστό ανεργίας που αντανακλά τον χαμηλό μέσο ρυθμό ανάπτυξης που σημειώθηκε τις τελευταίες δεκαετίες. Αφετέρου, το ποσοστό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού (μεταξύ 15-64 ετών) στην Ελλάδα βρίσκεται σταθερά κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ (Εικόνα 3). Παρά την αύξηση μεταξύ του 2009 (67,4%) και του 2019 (68,4%), η απόκλιση από τον μέσο όρο της ΕΕ 27 (70,1% το 2009 έναντι 73,4% το 2019) αυξήθηκε περαιτέρω. Έως το 2019, η Ελλάδα έπεσε στο 3ο χαμηλότερο ποσοστό συμμετοχής του πληθυσμού στην οικονομική δραστηριότητα μεταξύ των χωρών της ΕΕ, από το 9ο χαμηλότερο το 2009.

Παράλληλα, η επίμονα υψηλή ανεργία και η χαμηλή συμμετοχή στην αγορά εργασίας, οξύνουν τις ανισότητες και υπονομεύουν την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή: η καθοδική πορεία του κατά κεφαλήν εισοδήματος μεταφράστηκε σε υψηλό ποσοστό ατόμων που κινδυνεύουν από φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό (Εικόνα 4) και οδήγησε το 2018 και το 2019 στο να κατέχει η Ελλάδα το τρίτο υψηλότερο ποσοστό ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού στην ΕΕ[4]. Επιπλέον, η κρίση της COVID-19 κινδυνεύει να επιδεινώσει σημαντικά αυτές τις ανισότητες. Εκτός από την επιτάχυνση της αύξησης του ΑΕΠ σε

[4] Pissarides' Committee Report, p. 30, Eurostat [ilc_peps01]

σταθερή βάση που απαιτείται για τη σύγκλιση με την ΕΕ και σε αυτό τον τομέα, το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιέχει δέσμη μέτρων που εναρμονίζεται με τις αρχές του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων (Μέρος 4 - Συνολική επίδραση του σχεδίου) και στοχεύει στην αύξηση της απασχόλησης, τις ίσες ευκαιρίες και τον περιορισμό των ανισοτήτων.

Εικόνα 3 Οικονομικά ενεργός πληθυσμός ως % του συνολικού πληθυσμού, ηλικίες 15-64

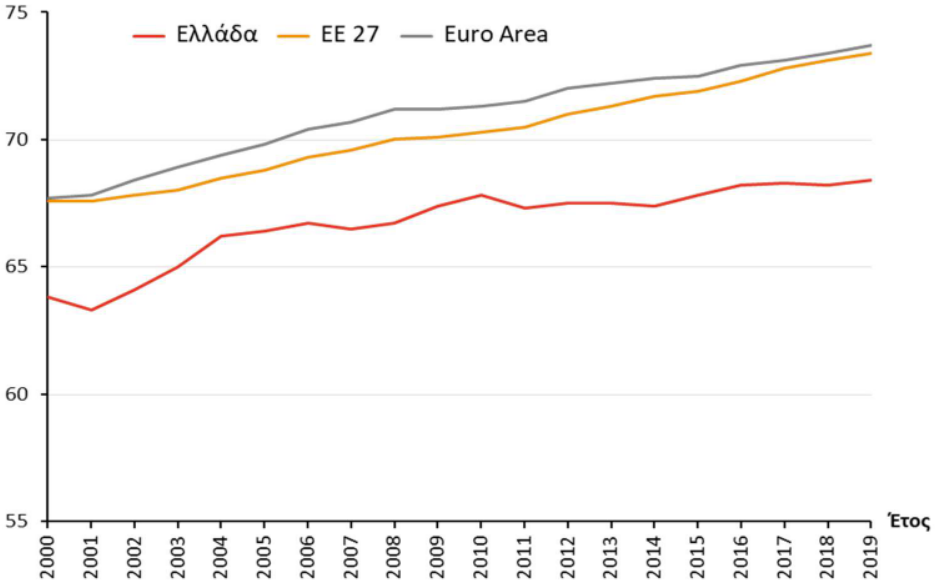

Source: Έκθεση επιτροπής Πισσαρίδη (values from Eurostat [lfsi_emp_a])

Εικόνα 4 Κίνδυνος φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού, % του συνολικού πληθυσμού

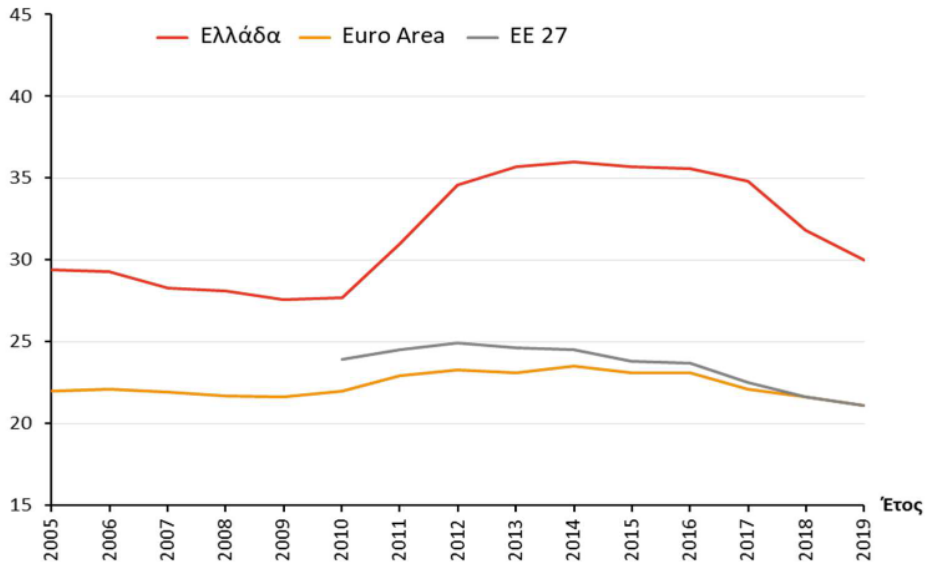

Πηγή: Έκθεση Επιτροπής Πισσαρίδη (τιμές από την Eurostat [ilc_peps01])

Ξεκινώντας με την πρόκληση της ανεργίας, ***ο Άξονας 3.1. - Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας*** περιλαμβάνει τον επανασχεδιασμό, την ενίσχυση και τη γενική ανανέωση των Ενεργητικών Πολιτικών Απασχόλησης (Active Labour Market Policies, ALMPs). Ο στόχος είναι η προώθηση της ενεργοποίησης της αγοράς εργασίας, η διευκόλυνση της μετάβασης από την ανεργία στην πλήρη απασχόληση και η παροχή ενός αποτελεσματικού δικτύου ασφαλείας κατά της ανεργίας. Για την επίτευξη αυτών των στόχων, ο Άξονας προβλέπει προγράμματα που συνδυάζουν την εκπαίδευση με την υποστήριξη της απασχόλησης στον ιδιωτικό τομέα, στοχεύοντας στα πιο ευάλωτα τμήματα του εργατικού δυναμικού. Επιπλέον, περιλαμβάνει ενέργειες για την αύξηση των δεξιοτήτων (ψηφιακών ή άλλων, συμπεριλαμβανομένων και των συμβουλευτικών) της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης (ΟΑΕΔ), προκειμένου να παρασχεθούν υψηλής ποιότητας υπηρεσίες αναζήτησης και αντιστοίχισης στους ανέργους.

Σχετικά με την κατάρτιση και τη διά βίου μάθηση, ο ***Άξονας 3.2.*** **Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης** περιλαμβάνει την εμβληματική μεταρρύθμιση της διακυβέρνησης των προγραμμάτων παροχής κατάρτισης/επανακατάρτισης, βασισμένη σε σύστημα ανταμοιβών που προσφέρει κίνητρα για υψηλής ποιότητας και αποδοτικότητας κατάρτιση, που προωθεί την υιοθέτηση καλών πρακτικών, έχοντας ως αποτέλεσμα τη συστηματική βελτίωση σε ό,τι αφορά τις επιδόσεις της προσφερόμενης κατάρτισης και της αγοράς εργασίας. Η μεταρρύθμιση, η οποία θα εφαρμοστεί οριζόντια, θα συνδυαστεί με υποστήριξη για προγράμματα κατάρτισης που καλύπτουν ολόκληρο το εργατικό δυναμικό και δίνουν προτεραιότητα στη μείωση των αναντιστοιχιών δεξιοτήτων και στην αύξηση της συνάφειας της κατάρτισης με την αγορά εργασίας, με έντονη εστίαση στις δεξιότητες που απαιτούνται για την πράσινη μετάβαση και το ψηφιακό μετασχηματισμό. Πέρα από την αύξηση της αντιστοίχισης θέσεων εργασίας, την απασχόληση και τα εισοδήματα που θα επιφέρει η μεταρρύθμιση, ο σχεδιασμός της προωθεί την ισότητα ευκαιριών και συμβάλλει στη μείωση των ανισοτήτων και του κινδύνου φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού. Επιπρόσθετα, ο άξονας περιλαμβάνει επίσης το μεγαλύτερο μέρος των πολιτικών του σχεδίου για την επόμενη γενιά, τα παιδιά και τη νεολαία, οι οποίες παρουσιάζονται λεπτομερώς στην ενότητα *«Πολιτικές για την επόμενη γενιά, τα παιδιά και τους νέους, όπως η εκπαίδευση και οι δεξιότητες».*

Η Ελλάδα αντιμετωπίζει επίσης την πρόσθετη πρόκληση της ιδιαίτερα χαμηλής συμμετοχής γυναικών και νέων στην αγορά εργασίας. Το μερίδιο των οικονομικά ενεργών γυναικών στην Ελλάδα το 2019 ήταν 60,4%, το 3ο χαμηλότερο μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ, έναντι 68,5% που είναι ο μέσος όρος στη ζώνη του ευρώ και 67,9% αντίστοιχα στην ΕΕ 27. Επιπλέον, στην ηλικιακή ομάδα νέων 15-24 ετών, μόνο το 22,5% συμμετείχε στην αγορά εργασίας στην Ελλάδα (το χαμηλότερο μερίδιο στην ΕΕ) σε σχέση με 39,4% στην ΕΕ και 40,3% στη ζώνη του ευρώ κατά μέσο όρο[5] .

Ο Άξονας 3.1. - Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας περιέχει τη μεταρρύθμιση στην εργατική νομοθεσία στην κατεύθυνση της αύξησης της δημιουργίας θέσεων εργασίας και της ανθεκτικότητας της αγοράς εργασίας σε ο,τι αφορά μελλοντικούς κραδασμούς. Επίσης, μεταφέρει την Ευρωπαϊκή Οδηγία (EU) 2019/1158 σχετικά

[5] Pissarides' Committee report, p. 28

με την ισορροπία μεταξύ ζωής και εργασίας και την ισότητα των φύλων, ευθυγραμμισμένος και με τις δύο ομώνυμες αρχές του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων.

Η μεταρρύθμιση υπερβαίνει τα προαπαιτούμενα της Οδηγίας και νομοθετεί νέα δικαιώματα που έχουν συμφωνηθεί με τους κοινωνικούς εταίρους (π.χ. άδεια φροντίδας παιδιών, άδεια για την παρακολούθηση της σχολικής απόδοσης, άδεια για γονείς ασθενών ή ανάπηρων παιδιών ή μονογονεϊκές οικογένειες). Πλαισιώνεται από προγράμματα για τη δημιουργία νέων κέντρων πρώιμης παιδικής μέριμνας ή για την αύξηση της ικανότητας στα υπάρχοντα κέντρα παιδικής μέριμνας για παιδιά ηλικίας μεταξύ 2 μηνών και 2 ½ ετών και ένα πρόγραμμα για τη δημιουργία μονάδων παιδικής μέριμνας στις εγκαταστάσεις των μεγαλύτερων εταιρειών (**Άξονας 3.4.**). Η συμβολή του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας στην ισότητα των φύλων και τις ίσες ευκαιρίες παρουσιάζεται στην ολότητά της στο κεφάλαιο 5 του πρώτου μέρους ("***Ισότητα των φύλων και ίσες ευκαιρίες για όλους"***).

Τέλος, ***ο Άξονας 3.4. Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές*** περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που στοχεύουν σε ορισμένες από τις πιο ευάλωτες πληθυσμιακές ομάδες της χώρας, με πρωταρχικό στόχο την παροχή ίσων ευκαιριών για όλους, ανεξάρτητα από το φύλο, την εθνικότητα, το σεξουαλικό προσανατολισμό, την ηλικία, την αναπηρία και άλλα χαρακτηριστικά. Ο Άξονας στηρίζει μία από τις τρεις δέσμες αρχών του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων, δηλαδή την κοινωνική προστασία και ένταξη, διασφαλίζοντας ότι τα οφέλη της ανάπτυξης μοιράζονται ευρέως, μειώνοντας έτσι τη φτώχεια και τις ανισότητες. Επιπλέον, ο Άξονας στοχεύει στη μείωση των άνευ προηγούμενου δυσμενών επιπτώσεων της πανδημίας στις πιο ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού.

Για να επιτευχθούν αυτοί οι στόχοι, ο άξονας εκτείνεται σε πολλές πρωτοβουλίες, δηλαδή: (α) του ψηφιακού μετασχηματισμού του συστήματος κοινωνικής προστασίας (β) την υποστήριξη της (επαν)ένταξης στην αγορά εργασίας των πιο ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων, συγκεκριμένα των αστέγων, των δικαιούχων Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος και των προσφύγων, (γ) τη στεγαστική στήριξη στις ευάλωτες ομάδες που απειλούνται ή αντιμετωπίζουν έλλειψη στέγης, (δ) τα προγράμματα για την ψηφιακή ένταξη των ηλικιωμένων και των ατόμων με αναπηρία, ε) την υποστήριξη για ανεξάρτητη διαβίωση για άτομα με αναπηρίες, (στ) δράσεις για την προστασία των κοινωνικών παροχών από κατάχρηση ή απάτη, και (ζ) την εκπαίδευση σχετικά με τη διαφορετικότητα τόσο στο δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα για την καταπολέμηση των διακρίσεων κάθε μορφής. Ο ***Άξονας 3.4***, περιέχει επίσης πολιτικής για παιδιά, οι οποίες παρουσιάζονται με λεπτομέρεια στο κεφάλαιο *«Πολιτικές για την επόμενη γενιά, τα παιδιά και τους νέους, όπως η εκπαίδευση και οι δεξιότητες».*

Επιπλέον, είναι σημαντικό να αντιμετωπιστούν οι περιφερειακές ανισότητες στην Ελλάδα, οι οποίες εκδηλώνονται σε δείκτες όπως το κατά κεφαλήν ΑΕΠ και το ποσοστό ανεργίας [6].

Ο Άξονας 4.6. - Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας περιέχει μια σειρά επενδύσεων σε υποδομές που ενισχύουν την ανάπτυξη στις 13 περιφέρειες της χώρας, προωθώντας υψηλής ποιότητας, πολυτροπικές, ανθεκτικές στο κλίμα και ασφαλείς μεταφορές. Μαζί με τη μεταρρύθμιση του κανονιστικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων, θα βελτιώσει τη συνδεσιμότητα και δεν θα αφήσει κανένα μέρος της Ελλάδας πίσω στην πράσινη, ψηφιακή και οικονομική μετάβαση. Αυτές οι επενδύσεις συνδυάζονται με

[6] Έκθεση επιτροπής Πισσαρίδη, σελ. 31

υποστήριξη της οικονομικής δραστηριότητας σε περιοχές της Ελλάδας. Συνοπτικά, ο Άξονας συμβάλλει στην εδαφική συνοχή μέσω:

1. Επενδύσεων σε οδικά και σιδηροδρομικά δίκτυα ΔΕΔ-Μ, λιμάνια, αναβαθμίσεις ασφάλειας στο οδικό δίκτυο και σε περιφερειακά αεροδρόμια
2. Δημιουργία επιχειρηματικών πάρκων νέας γενιάς (Βιομηχανία 4.0)
3. Συγχρηματοδότηση ιδιωτικών επενδύσεων για τον οικονομικό μετασχηματισμό του γεωργικού τομέα και ανάπτυξη του τομέα της υδατοκαλλιέργειας
4. Παρεμβάσεις για ανάπτυξη του τουρισμού στα ηπειρωτικά και τα νησιωτικά/παραθαλάσσια τμήματα της χώρας
5. Προγραμμάτων που αναδεικνύουν τον πολιτισμό ως οδηγό περιφερειακής ανάπτυξης.

Επιπλέον, επενδύσεις που είναι γεωγραφικά κατανεμημένες στην Ελληνική επικράτεια υπάρχουν και σε άλλους Άξονες. Συγκεκριμένα:

1. Αναβαθμίσεις στο δίκτυο του ΔΕΔΔΗΕ, με στόχο την ενίσχυση της ανθεκτικότητας και την προστασία του περιβάλλοντος - ***Άξονας 1.1.***
2. Πράσινες αστικές παρεμβάσεις, ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων του δημοσίου τομέα - ***Άξονας 1.2.***
3. Αναδασώσεις και προστασία της βιοποικιλότητας - ***Άξονας 1.4.***
4. Υποδομές διαχείρισης και επεξεργασίας αστικών λυμάτων, υποδομές παροχής και εξοικονόμησης πόσιμου νερού, δίκτυα ύδρευσης, αντιπλημμυρικά έργα, επενδύσεις στο εθνικό αρδευτικό δίκτυο - ***Άξονας 1.4.***
5. Προώθηση των "έξυπνων πόλεων" (smart cities) - ***Άξονας 2.2.***

Τέλος, ο **Άξονας 1.1. – Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον**, πρόκειται να προωθήσει τον εθνικό στόχο της Ελλάδας για πλήρη κατάργηση του λιγνίτη έως το 2028 και τη σταδιακή κατάργηση του πετρελαίου, εισάγοντας ταυτόχρονα ολοκληρωμένα μέτρα στήριξης, συμπεριλαμβανομένων μέτρων κοινωνικοοικονομικής και περιβαλλοντικής αποκατάστασης, για την αναδιάρθρωση των περιοχών που πλήττονται, διασφαλίζοντας τη Δίκαιη Μετάβαση.

Υγεία και οικονομική, κοινωνική και θεσμική ανθεκτικότητα, με σκοπό, μεταξύ άλλων, την αύξηση της ετοιμότητας για την αντιμετώπιση κρίσεων και της ικανότητας αντίδρασης σε κρίσεις

Σύμφωνα με τον Κανονισμό για τη θέσπιση του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, ως ανθεκτικότητα ορίζεται η ικανότητα να αντιμετωπίζονται οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά σοκ και/ή διαρθρωτικές αλλαγές με δίκαιο, βιώσιμο και χωρίς αποκλεισμούς τρόπο.

Πρωτίστως, η κρίση της πανδημίας αποκάλυψε τις αδυναμίες στα εθνικά συστήματα υγείας. Η υγειονομική περίθαλψη στην Ελλάδα έχει επηρεαστεί σε μεγάλο βαθμό από την οικονομική κρίση και έχουν αποκαλυφθεί μακροχρόνια προβλήματα που επηρεάζουν την ποιότητα της παροχής υπηρεσιών υγείας.

Για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων, **ο Άξονας 3.3. Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας** προωθεί ένα σύνολο διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, με στόχο την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του εθνικού συστήματος υγείας, την επίτευξη ισότιμης πρόσβασης στις υπηρεσίες υγείας και τη διασφάλιση της οικονομικής βιωσιμότητας του συστήματος.

Τα κύρια δομικά στοιχεία του Άξονα περιλαμβάνουν: (α) οργανωτικές μεταρρυθμίσεις για τον εξορθολογισμό της επιστροφής των εξόδων των νοσοκομειακών ιατρικών διαδικασιών και τη δημιουργία ενός αξιόπιστου πλαισίου απόδοσης που σχετίζεται με τη φροντίδα των ασθενών, τις ανάγκες υγείας και την παροχή φροντίδας, (β) τη μεταρρύθμιση του συστήματος πρωτοβάθμιας υγείας, με την εισαγωγή αποτελεσματικών λειτουργιών φύλαξης, (γ) την ανακαίνιση και αναβάθμιση της υποδομής του Εθνικού Συστήματος Υγείας (δ) το ψηφιακό μετασχηματισμό της υγειονομικής περίθαλψης ε) την εθνική στρατηγική πρόληψης της δημόσιας υγείας, τη δημιουργία συστήματος φροντίδας στο σπίτι και παρεμβάσεις στους τομείς της ψυχικής υγείας και του εθισμού, (στ) τη μεταρρύθμιση του συστήματος clawback, ώστε να μειωθούν οι παρακρατήσεις μεσοπρόθεσμα και να αντισταθμιστούν οι πληρωμές με έξοδα έρευνας και ανάπτυξης ή επενδυτικά έξοδα των υπόχρεων για την επιστροφή εταιριών βραχυπρόθεσμα. Συνολικά, ο Άξονας θα συμβάλει στην εξασφάλιση ίσης πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας υψηλής ποιότητας, στην αύξηση της αποτελεσματικότητας στην παροχή υπηρεσιών, στο ψηφιακό μετασχηματισμό των υπηρεσιών υγείας και στην οικονομική βιωσιμότητα του συστήματος υγειονομικής περίθαλψης.

Η κρίση του κορονοϊού επίσης ανέδειξε τη σημασία της οικονομικής ανθεκτικότητας. Οι ανθεκτικές οικονομίες έχουν την ικανότητα να αποτρέπουν τις σημαντικές και επίμονες επιπτώσεις που επιφέρουν τα οικονομικά σοκ στα εισοδήματα και στο επίπεδο απασχόλησης, εξομαλύνοντας, έτσι, τις οικονομικές διακυμάνσεις[7]. Πιο συγκεκριμένα, η ανθεκτικότητα σχετίζεται με (i) το πόσο ευάλωτη είναι μια οικονομία σε εξωγενή ή ενδογενή οικονομικά σοκ (ii) την ικανότητα απορρόφησής τους και (iii) την ικανότητα για γρήγορη ανάκαμψη μετά από ένα σοκ στην οικονομία.

Η ανθεκτικότητα είναι ιδιαίτερα σημαντική σε μια Οικονομική και Νομισματική Ένωση, όπου τα εργαλεία πολιτικής για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων σημαντικών οικονομικών γεγονότων είναι πιο περιορισμένα. Η εμπειρία της Ελλάδας κατά την τελευταία δεκαετία, πράγματι, περιλαμβάνει μια μακρά και επίμονη ύφεση που επηρέασε, όπως προαναφέρθηκε, τη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη, την κοινωνική συνοχή και την πραγματική σύγκλιση.

Πριν από την έναρξη της πανδημίας COVID-19, η Διαδικασία Μακροοικονομικών Ανισορροπιών είχε εντοπίσει υπερβολικές μακροοικονομικές ανισορροπίες στην Ελλάδα που σχετίζονται με: 1) υψηλό δημόσιο χρέος, 2) υψηλή αρνητική καθαρή διεθνή επενδυτική θέση (NIIP), 3) υψηλό ποσοστό ανεργίας και 4) μεγάλο μερίδιο μη εξυπηρετούμενων δανείων (NPLs) στους ισολογισμούς των τραπεζών.[8] Αυτές οι κληροδοτηθείσες ανισορροπίες καθιστούν μεγαλύτερη την ανάγκη αύξησης της ικανότητας απορρόφησης σοκ στην Ελλάδα σε σύγκριση με άλλες χώρες της ΕΕ.

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που στοχεύουν στην αύξηση της ικανότητας της χώρας να απορροφήσει το τρέχον αλλά και μελλοντικά σοκ, καθώς επίσης και να διευκολύνει την ανακατανομή πόρων, ώστε να υποστηρίξει μια εύρωστη ανάκαμψη.

Πρώτον, θεσμοί της αγοράς εργασίας που λειτουργούν ομαλά και ανταποκρίνονται στις οικονομικές εξελίξεις μπορούν να μειώσουν την επίδραση των σοκ στην απασχόληση και να μετριάσουν τις επιπτώσεις τους. Από αυτή την άποψη, ο **Άξονας 3.1** αυξάνει την ικανότητα της αγοράς εργασίας να κλείνει γρήγορα τα κενά της απασχόλησης σε περίπτωση δυσμενών σοκ.

[7] Economic resilience in EMU, Thematic discussions on growth and jobs, Note for the Eurogroup, 13/9/2017

[8] CSRs 2019, Recital 3; CSRs 2020, Recital 2.

Αυτό επιτυγχάνεται μέσω των διατάξεων του αναμορφωμένου εργατικού δικαίου και των κατάλληλων ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης (ALMPs) σχεδιασμένων με στόχο την αύξηση της ενεργοποίησης και της συμμετοχής στην αγορά εργασίας. Αυτές συμπληρώνονται από προσεκτικά σχεδιασμένες παθητικές πολιτικές στον τομέα της αγοράς εργασίας συμπεριλαμβανομένου ενός εξορθολογισμένου πλαισίου παροχών προς τους ανέργους, με κίνητρα που αποθαρρύνουν την αδράνεια και ενθαρρύνουν τη συμμετοχή στην απασχόληση και σε προγράμματα απόκτησης νέων δεξιοτήτων ή της αναβάθμισης των υφιστάμενων δεξιοτήτων.

Δεύτερον, η αντικυκλική δημοσιονομική πολιτική συνεισφέρει στην απορρόφηση των οικονομικών σοκ. Προϋποθέτει δημόσιες δαπάνες που αντιδρούν αντίστροφα με τον οικονομικό κύκλο, συμπεριλαμβανομένων των αυτόματων σταθεροποιητών. Αυτό προϋποθέτει, με τη σειρά του, τη δημιουργία δημοσιονομικού αποθέματος κατά τη φάση της ανάκαμψης, καθώς και την υλοποίηση πολιτικών που συμβάλλουν στη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών. Το Σχέδιο συμβάλλει σε αυτές τις κατευθύνσεις με τους παρακάτω τρόπους:

Ο Άξονας 4.1. - Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης είναι ένας σημαντικός Άξονας για την συνεχιζόμενη καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής. Αυτός ο Άξονας ενισχύει την ανθεκτικότητα, περιορίζοντας την κατεύθυνση πόρων προς την παραοικονομία, και συμβάλλει στην κοινωνική ανθεκτικότητα καθιστώντας τη φορολογία πιο δίκαιη.

Ο Άξονας αποτελείται από πολλές βασικές μεταρρυθμίσεις: την πλήρη κωδικοποίηση της φορολογικής νομοθεσίας με σκοπό την αύξηση της διαφάνειας, ένα νέο πλαίσιο για την καταπολέμηση του λαθρεμπορίου προϊόντων που υπόκεινται σε ειδικούς φόρους κατανάλωσης (καπνός, οινοπνευματώδη και ενέργεια), την υιοθέτηση πρόσθετων μέτρων και κινήτρων για περαιτέρω αύξηση των ηλεκτρονικών συναλλαγών, την εφαρμογή μιας ψηφιακής και αυτόματης διαδικασίας ηλεκτρονικής επιστροφής ΦΠΑ. Επιπλέον, και σε συνδυασμό με τον ***Άξονα 2.3***, προβλέπεται η καθιέρωση των ταμειακών μηχανών νέας τεχνολογίας σε ολόκληρη τη χώρα οι οποίες θα συνδέονται on-line με τις φορολογικές αρχές. Τελευταίο, αλλά εξίσου σημαντικό, συμπεριλαμβάνεται ένα φιλόδοξο έργο για την εφαρμογή τεχνητής νοημοσύνης στο σχεδιασμό φορολογικών ελέγχων. Τα παραπάνω συμπληρώνονται από 14 επιμέρους έργα για την ψηφιοποίηση της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ) που είναι απαραίτητα για την εφαρμογή του πακέτου μεταρρυθμίσεων και την κάλυψη των κενών ΦΠΑ και Φόρου Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων, τον περιορισμό των χαμένων εσόδων από το λαθρεμπόριο και τη μείωση του διοικητικού φόρτου για τους φορολογούμενους.

Ο Άξονας 4.2. - Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης έχει ως στόχο τον εκσυγχρονισμό του πλαισίου της Διαχείρισης των Δημόσιων Οικονομικών (Public Financial Management). Για τον σκοπό αυτό, το GOV-ERP στοχεύει στο ψηφιακό μετασχηματισμό των δομών οικονομικής διαχείρισης και εποπτείας που διαθέτει το κράτος. Μεταξύ άλλων, πρόκειται να υποστηρίζει τον έλεγχο δαπανών, ώστε να προωθήσει την αποτελεσματική κατανομή δαπανών και τη λήψη φιλικών προς την ανάπτυξη αποφάσεων σχετικά με τον προϋπολογισμό. Μια πρόσθετη μεταρρύθμιση που περιλαμβάνεται σε αυτόν τον Άξονα στοχεύει στη δημιουργία ενός σύγχρονου και ολοκληρωμένου θεσμικού πλαισίου για τη διαχείριση των δημόσιων επιχειρήσεων και οργανισμών.

Τρίτον, οι χρηματοπιστωτικές αγορές μπορούν επίσης να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην άμβλυνση των οικονομικών σοκ, ιδίως μέσω της πρόσβασης σε πιστώσεις, του διαμοιρασμού κινδύνων στις κεφαλαιαγορές και της χρήσης αποταμιεύσεων.

Ο Άξονας 4.4. - Ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού τομέα και των κεφαλαιαγορών περιλαμβάνει το νέο πλαίσιο φερεγγυότητας που θα ενισχύσει την επαρκή παροχή πιστώσεων σε περίπτωση οικονομικών σοκ και πρόκειται να αυξήσει την ανθεκτικότητα της οικονομίας, αποτρέποντας τη δημιουργία συνθηκών πιστωτικής ασφυξίας. Επίσης, ο Άξονας προβλέπει τη δημιουργία μιας Υπηρεσίας Πιστοληπτικής Αξιολόγησης και ενός Κεντρικού Μητρώου Πιστώσεων προκειμένου να αντιμετωπιστεί η υπάρχουσα ασύμμετρη πληροφόρηση και να ενισχυθεί η πρόσβαση στις πιστώσεις. Προκειμένου να διασφαλιστεί η λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων σχετικά με την πρόσβαση σε πιστώσεις, ο Άξονας προβλέπει τη δημιουργία ενός Παρατηρητηρίου Ρευστότητας και, με σκοπό την αποτροπή μελλοντικής υπερχρέωσης, προβλέπεται και η ανάπτυξη ενός Μητρώου Παρακολούθησης Ιδιωτικού Χρέους.

Επιπλέον ο ***Άξονας 4.4.*** περιλαμβάνει την ενίσχυση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, με την κωδικοποίηση και την αναθεώρηση νόμων και διατάξεων και την αναβάθμιση των πληροφοριακών της συστημάτων. Το έργο θα ενισχύσει την πρόσβαση επιχειρήσεων σε κεφάλαια και την εμπιστοσύνη στη λειτουργία της Κεφαλαιαγοράς. Στόχος είναι να συμπληρωθεί η τραπεζική χρηματοδότηση, διασφαλίζοντας ότι οι βιώσιμες επιχειρήσεις θα διατηρούν πρόσβαση σε χρηματοδότηση και κατά τη διάρκεια μιας περιόδου ύφεσης, συμβάλλοντας έτσι στην ενίσχυση της οικονομικής ανθεκτικότητας.

Τέταρτον, η μεγέθυνση του διεθνώς εμπορεύσιμου τομέα μειώνει την εξάρτηση της συνολικής παραγωγής από την εσωτερική ζήτηση και ενισχύει την επίδραση της αυξημένης ανταγωνιστικότητας στην οικονομία, συμβάλλοντας έτσι θετικά στην απορρόφηση των οικονομικών σοκ. Προς την κατεύθυνση αυτή, τα οικονομικά κίνητρα για ιδιωτικές επενδύσεις (***Άξονας 4.7.***) στοχεύουν σε έργα που προωθούν υψηλότερες εξαγωγές ενώ μέρος των κινήτρων για την αύξηση του μέσου μεγέθους των επιχειρήσεων στοχεύει σε εμπορεύσιμους τομείς. Αυτές οι πρωτοβουλίες συμπληρώνονται από την ψηφιοποίηση του εθνικού δικτύου οικονομικής διπλωματίας, την ενίσχυση της ψηφιακής ικανότητας του Enterprise Greece και δράσεις κατάρτισης εξαγωγικών επιχειρήσεων. (***Άξονας 4.6***).

Η εύρυθμη λειτουργία και ο ανταγωνισμός στις αγορές προϊόντων και υπηρεσιών αυξάνουν την ευελιξία των τιμών, μια από τις προϋποθέσεις για ομαλή προσαρμογή στα σοκ, ιδίως στο πλαίσιο μιας νομισματικής ένωσης. Η ολιστική μεταρρύθμιση για τη διευκόλυνση της επιχειρηματικής δραστηριότητας ***(Άξονας 4.7)*** θα υποστηρίξει τόσο την αύξηση του ανταγωνισμού, όσο και την ανακατανομή των πόρων, διευκολύνοντας την είσοδο νέων επιχειρήσεων στην αγορά. Επίσης, πλαισιώνεται από ένα σύνολο μεταρρυθμίσεων που στοχεύουν στην απλούστευση των διαδικασιών, στη μείωση του διοικητικού και κανονιστικού βάρους τον επιχειρήσεων, ενώ παράλληλα ενισχύουν την κανονιστική βεβαιότητα και ποιότητα, η οποία θα διευκολύνει την είσοδο των επιχειρήσεων, τις επενδύσεις και τη δημιουργία θέσεων εργασίας. Περιλαμβάνει μεταξύ άλλων: την επέκταση των υφιστάμενων μεταρρυθμίσεων απλοποίησης της αδειοδότησης σε πρόσθετες οικονομικές δραστηριότητες, κωδικοποιήσεις νομοθεσίας και αναθεώρηση της πολιτικής ποιότητας (τυποποίηση, πιστοποιήσεις κ.λπ.) για να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις της πράσινης και ψηφιακής μετάβασης.

Τέλος, το επιχειρηματικό περιβάλλον θα ενισχυθεί και από το νέο αποτελεσματικό πλαίσιο φερεγγυότητας για την αναδιάρθρωση του ιδιωτικού χρέους (***Άξονας 4.4***), το οποίο ενοποιεί κατακερματισμένα καθεστώτα σε ένα ενιαίο πλαίσιο, δημιουργώντας μια πλατφόρμα για κοινή χρήση δεδομένων, επεκτείνοντας τη διαδικασία ηλεκτρονικής κατάθεσης νομικών εγγράφων και εισάγοντας προ-εγκεκριμένες αυτοματοποιημένες διαδικασίες αναδιάρθρωσης.

Επιπρόσθετα, η θεσμική ανθεκτικότητα συνιστά καθοριστικό παράγονταγια την αύξηση της ικανότητας της ετοιμότητας για την αντιμετώπιση κρίσεων και της αντίδρασης σε κρίσεις . Αποτελεί το υπόβαθρο για την υλοποίηση και εύρυθμη λειτουργία των παραπάνω δράσεων και προϋποθέτει αποτελεσματική δημόσια διοίκηση και χρηστή διακυβέρνηση . *Ο* ***Άξονας 2.2*** για τον ψηφιακό μετασχηματισμό του κράτους συγκεντρώνει τον πυρήνα των μέτρων του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας προς αυτή την κατεύθυνση. Πλαισιώνεται, ωστόσο, και από τρεις πολύ σημαντικές δέσμες δράσεων.

Πρώτον, η εμβληματική μεταρρύθμιση του **Άξονα 4.2** που εκσυγχρονίζει τη δημόσια διοίκηση, συμπεριλαμβανομένου του εξορθολογισμού της διακυβέρνησης και της κατανομής αρμοδιοτήτων μεταξύ των επιπέδων της διοίκησης, και επενδύει στους ανθρώπινους πόρους της, εκσυγχρονίζοντας τις διαδικασίες πρόσληψης, αναβαθμίζοντας / επαναπροσδιορίζοντας και εισάγοντας ένα σύστημα ανταμοιβής για δημόσιους φορείς και δημόσιους υπαλλήλους.

Δεύτερον, οι δράσεις του ***Άξονα 4.2.*** που έχουν ως στόχο την αύξηση της διαφάνειας και την καταπολέμηση της διαφθοράς. Περιλαμβάνουν (α) ένα ολοκληρωμένο πακέτο μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων για τον εντοπισμό και την πρόληψη της διαφθοράς που θα αποτελεί τον κεντρικό άξονα της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας (β) την ενίσχυση του νομικού πλαισίου για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες / την καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (AML / CFT) - δράση κρίσιμη και για τη διασφάλιση της χρηματοοικονομικής ανθεκτικότητας, και (γ) την καταπολέμηση του παράνομου εμπορίου και την προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας μέσω της ενίσχυσης της Δι-υπηρεσιακής Μονάδας Ελέγχου της Αγοράς και την δημιουργία ενός ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος για τη διαχείριση και τη δημιουργία σταθμών ελέγχου για την εντατικοποίηση των ελέγχων κοντά στα σύνορα.

Τρίτον, ***τις δράσεις του Άξονα 4.3. - Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης***, ο οποίος περιλαμβάνει μια φιλόδοξη ατζέντα για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης και την προώθηση της ανθεκτικότητας διασφαλίζοντας καλύτερη και ταχύτερη εκτέλεση συμβάσεων, βασισμένη σε τέσσερις πυλώνες: Πρώτον, την επιτάχυνση του συστήματος απονομής δικαιοσύνης μέσω μιας σειράς μεταρρυθμίσεων όπως η ίδρυση ανεξάρτητου γραφείου για την συστηματική συλλογή, παρακολούθηση και επεξεργασία στοιχείων για την εύρυθμη λειτουργία του δικαστικού συστήματος (JustStat), καθώς και η αξιολόγηση του χωροταξικού σχεδιασμού και της οργάνωσης και διοίκησης των δικαστικών κτιρίων. Δεύτερον, ένα ολοκληρωμένο σχέδιο για την e-δικαιοσύνη που συμπεριλαμβάνει την αναβάθμιση των συστημάτων τήρησης αρχείων των δικαστηρίων, την ψηφιοποίηση αρχείων και την επέκταση των συστημάτων πληροφορικής. Τρίτον, τη δημιουργία νέων και αναβάθμιση των υφιστάμενων υποδομών, δηλαδή επενδύσεις σε κτίρια και τη δημιουργία μητρώου δεδομένων για όλα τα δικαστικά κτίρια. Τέταρτος πυλώνας είναι η αναβάθμιση των δεξιοτήτων των Δικαστών και των δικαστικών υπαλλήλων, μέσα από τον εκσυγχρονισμό του προγράμματος σπουδών της Εθνικής Σχολής Δικαστών και την ενσωμάτωση της δια βίου μάθησης και εκπαίδευσης σε ψηφιακές και άλλες δεξιότητες.

Πολιτικές για την επόμενη γενιά, τα παιδιά και τους νέους, όπως η εκπαίδευση και οι δεξιότητες

Ο Άξονας 3.2. **Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης** στοχεύει στην αύξηση της μακροχρόνιας

απασχόλησης και της παραγωγικότητας μέσω της απόκτησης δεξιοτήτων που απαιτούνται για την πράσινη και ψηφιακή μετάβαση και ισχυρότερη διασύνδεση μεταξύ της εκπαίδευσης και της αγοράς εργασίας. Για το σκοπό αυτό, ο Άξονας περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης, με σκοπό την ενσωμάτωση των νέων δεξιοτήτων στα προγράμματα σπουδών, την επένδυση σε ψηφιακές τεχνολογίες και ερευνητικές ικανότητες, την εισαγωγή αξιολόγησης για την παρακολούθηση και τη βελτίωση των αποτελεσμάτων εκπαίδευσης και την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ της εκπαίδευσης, της έρευνας και των επιχειρήσεων.

Όσον αφορά την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ο Άξονας περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που αποτελούν σταθερά θεμέλια για ένα μοντέλο ψηφιακής εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς στην Ελλάδα. Καλύπτει την ψηφιοποίηση του εκπαιδευτικού υλικού και την ενσωμάτωση σύγχρονων ψηφιακών εργαλείων στα σχολεία, την οικονομική υποστήριξη των μαθητών για την απόκτηση του απαραίτητου εξοπλισμού και την (εκ νέου) (επανα)κατάρτιση των εκπαιδευτικών σε ψηφιακές δεξιότητες. Αυτό το πακέτο μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων αποτελεί μέρος μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής μεταρρυθμίσεων για τον εκσυγχρονισμό των προγραμμάτων σπουδών, τον εξορθολογισμό των υπηρεσιών και την παρακολούθηση των αποτελεσμάτων της εκπαίδευσης.

Όσον αφορά την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (ΕΕΚ), ο Άξονας προβλέπει την εφαρμογή μιας εμβληματικής μεταρρύθμισης. Η βασική ώθηση αυτής της μεταρρύθμισης συνίσταται στην ενημέρωση, αναβάθμιση και ευθυγράμμιση των προγραμμάτων σπουδών ΕΕΚ με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, ιδίως ψηφιακές, πράσινες ή γαλάζιες δεξιότητες. Η απόκτηση δεξιοτήτων που είναι αναπόσπαστο μέρος της διττής μετάβασης είναι απαραίτητη αλλά όχι, από μόνη της, επαρκής προϋπόθεση για την αύξηση της αποτελεσματικότητας και της ελκυστικότητας της ΕΕΚ για νέους στην Ελλάδα. Έτσι, επιπλέον, ο Άξονας προβλέπει την αναβάθμιση και προμήθεια εργαστηριακού εξοπλισμού για τις διάφορες μονάδες ΕΕΚ (ΙΕΚ, ΕΠΑΛ, Μετα-Δευτεροβάθμια Ετήσια Μαθητεία και Σχολές Επαγγελματικής Κατάρτισης). Επιπλέον, η στρατηγική επεκτείνεται στις Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑ.Σ) Μαθητείας του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ), και ειδικότερα στην ενίσχυση του συστήματος μαθητείας, την επικαιροποίηση των προσφερόμενων ενοτήτων για την αύξηση της συνάφειας με την αγορά εργασίας και τη δημιουργία συστημάτων αξιολόγησης για την παρακολούθηση των αποτελεσμάτων της εκπαίδευσης.

Τέλος, όσον αφορά την τριτοβάθμια εκπαίδευση, ο Άξονας περιλαμβάνει παρεμβάσεις για την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ ελληνικών πανεπιστημίων και πανεπιστημίων στο εξωτερικό, ενίσχυση της ερευνητικής δραστηριότητας στα ελληνικά πανεπιστήμια και ενίσχυση της σχέσης μεταξύ της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της αγοράς εργασίας. Οι προβλεπόμενες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις θα βελτιώσουν τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα, θα αυξήσουν την εξωστρέφεια των ελληνικών πανεπιστημίων και τις προοπτικές απασχολησιμότητας των αποφοίτων τους.

Μεταξύ των δράσεων του **Άξονα 3.4: Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές** υπάρχουν πολιτικές που αφορούν στα παιδιά και τη νέα γενιά.

Μια σημαντική μεταρρύθμιση είναι ο σχεδιασμός και η εισαγωγή ενός ενοποιημένου και περιεκτικού προγράμματος σπουδών για προσχολικές μονάδες. Αυτό θα στοχεύει στην ανάπτυξη των παιδιών μέσω μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης και θα εστιάζει στην έγκαιρη παρέμβαση, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης ψυχοτεχνικών εργαλείων για την έγκαιρη

διάγνωση των μαθησιακών και αναπτυξιακών διαταραχών. Ο γενικός στόχος είναι να βελτιωθούν οι προληπτικές παρεμβάσεις για τέτοιες διαταραχές, ενώ παράλληλα υποστηρίζονται τα παιδιά να αξιοποιήσουν πλήρως τις δυνατότητές τους μειώνοντας το οικονομικό, ψυχικό και κοινωνικό κόστος των διαταραχών. Αυτή η μεταρρύθμιση συνδέεται επίσης με την πρώιμη παρέμβαση στα παιδιά με διαταραχές του φάσματος του αυτισμού (ASD), η οποία στοχεύει στη δημιουργία αποτελεσματικών πρωτοκόλλων για την υποστήριξη της ψυχο-συναισθηματικής ανάπτυξης και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής και της κοινωνικής ένταξης των παιδιών αυτών.

Επιπλέον, ένας στρατηγικός στόχος του Άξονα είναι η αποϊδρυματοποίηση παιδιών και εφήβων μέσω: (α) ενός ενισχυμένου και σύγχρονου προγράμματος μεταφοράς εφήβων σε υποστηριζόμενες ημι-αυτόνομες δομές διαβίωσης και η περαιτέρω υποστήριξή τους με προγράμματα δεξιοτήτων για την ομαλή μετάβασή τους στην αγορά εργασίας και την κοινωνία κατά την ενηλικίωσή τους, και (β) της μεταρρύθμισης της επαγγελματικής φροντίδας που βελτιώνει αποτελεσματικά την τοποθέτηση παιδιών με αναπηρίες σε οικογενειακά περιβάλλοντα.

Παράλληλα, στον Άξονα ενσωματώνεται και η διάσταση του ψηφιακού μετασχηματισμού μέσα από την δράση για την ενσωμάτωση της Τεχνολογίας και της Επιστήμης με προγράμματα STEM (science, technology, engineering and mathematics) στα Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης. Τα προγράμματα αυτά θα σχεδιαστούν κατάλληλα για παιδιά από δώδεκα έως δεκαπέντε ετών και θα στηρίζουν την παράλληλη ενίσχυση των ψηφιακών δεξιοτήτων των παιδιών.

Συσχέτιση με τους πυλώνες του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

	Πυλώνες του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάκαμψης					
✔✔ = ***Βασική Συσχέτιση*** ✓ = ***Συμπληρωματική συσχέτιση*** **Άξονας Ελληνικού πλάνου**	*Πράσινη μετάβαση*	*Ψηφιακός μετασχηματισμός*	*Έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, με οικονομική συνοχή, απασχόληση, παραγωγικότητα, ανταγωνιστικότητα, έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία, και μια εύρυθμα λειτουργούσα εσωτερική αγορά με ισχυρές μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ)*	*Κοινωνική και εδαφική συνοχή*	*Υγεία και οικονομική, κοινωνική και θεσμική ανθεκτικότητα, μεταξύ άλλων με σκοπό την αύξηση της ικανότητας της ετοιμότητας για την αντιμετώπιση κρίσεων και της αντίδρασης σε κρίσεις*	*Πολιτικές για την επόμενη γενιά, τα παιδιά και τους νέους, όπως η εκπαίδευση και οι δεξιότητες*
1.1 – Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον	✔✔		✓	✓		
1.2 – Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση	✔✔		✓	✓		
1.3 – Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών	✔✔		✓	✓		
1.4 – Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας	✔✔	✓		✓	✓	
2.1 - Συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, το κράτος		✔✔	✓	✓		
2.2 - Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους	✓	✔✔		✓	✓	✓
2.3 - Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων	✓	✔✔	✓			
3.1 - Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας		✓	✓	✔✔	✓	
3.2 - Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και		✓	✔✔	✓	✓	✔✔

εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης						
3.3 - Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας				✓	✔✔	
3.4 - Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές		✓	✓	✔✔		✓
4.1 - Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης		✓	✓		✔✔	
4.2 - Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης			✓		✔✔	
4.3 - Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης		✓	✓	✓	✔✔	
4.4 - Ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού τομέα και των κεφαλαιαγορών			✓		✔✔	
4.5 - Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας			✔✔			✓
4.6 - Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας		✓	✔✔	✓	✓	
4.7 - Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών	✓	✓	✔✔		✓	

Ευρωπαϊκές Εμβληματικές Πρωτοβουλίες η προώθηση των οποίων αποτελεί διακριτό στόχο του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Το Ελληνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας απαντά με συντονισμένες επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις στις διαρθρωτικές προκλήσεις και αδυναμίες, που αντιμετωπίζει η χώρα, ενώ παράλληλα προωθεί την επίτευξη των Ευρωπαϊκών Εμβληματικών Πρωτοβουλιών, με απτά οφέλη για την οικονομία και τους πολίτες, δημιουργώντας θέσεις εργασίας και ανάπτυξη, που είναι απαραίτητα για τη διττή μετάβαση. Η εφαρμογή των Ευρωπαϊκών Εμβληματικών Πρωτοβουλιών θα εξασφαλίσει την επιτυχία της ανάκαμψης της Ελλάδας, θα καταστήσει την Ελλάδα ένα ψηφιακό και πιο πράσινο κράτος-μέλος και θα αυξήσει τη συνοχή με τα άλλα κράτη-μέλη.

Flagship	Υφιστάμενες στρατηγικές / στόχοι	Επενδύσεις	Μεταρρυθμίσεις	Αναμενόμενη συμβολή στην επίτευξη των στόχων της ΕΕ [9]
Ενίσχυση της ενέργειας *(Power Up) (Συνεισφορά του Άξονα 1.1.)*	1. Αδυναμία διείσδυσης ΑΠΕ, λόγω της συμφόρησης/ περιορισμένης δυναμικότητας του δικτύου 2. Περιορισμένες εγκαταστάσεις ΑΠΕ στα κτίρια	1. Παρεμβάσεις για την ηλεκτρική διασύνδεση των νησιών και την αναβάθμιση του ηλεκτρικού δικτύου 2. Εγκατεστημένη αύξηση χωρητικότητας στους υποσταθμούς ΔΕΔΔΗΕ HV / MV για νέα σύνδεση ΑΠΕ με βάση τους στόχους του ΕΣΕΚ 3. Επενδύσεις σε εγκαταστάσεις αποθήκευσης ενέργειας (όλες οι τεχνολογίες) 4. Δράσεις αναζωογόνησης των περιοχών που επλήγησαν περισσότερο (Μόνο περιοχές μετάβασης) 5. Αναβαθμίσεις δικτύου ΔΕΔΔΗΕ με στόχο την ενίσχυση της ανθεκτικότητας και την προστασία του περιβάλλοντος 6. Αναβάθμιση εναέριου δικτύου ΔΕΔΔΗΕ σε δασικές περιοχές	1. Διασφάλιση της βιωσιμότητας του ειδικού λογαριασμού ΑΠΕ μέσω διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και με την αντιμετώπιση των επιπτώσεων πανδημίας COVID-19 στην ισορροπία του λογαριασμού 2. Απλοποίηση της διαδικασίας αδειοδότησης των ΑΠΕ.	Το ελληνικό RRP αναμένεται να συμβάλει με: 1. την ανάπτυξη και ολοκλήρωση τουλάχιστον 3GW νέας χωρητικότητας ΑΠΕ, που διευκολύνεται από τις προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις 2. την εγκατάσταση δυναμικότητας αποθήκευσης ενέργειας 1,38GW 3. την αύξηση της εγκατεστημένης ισχύος σε υφιστάμενους υποσταθμούς HV / MV του δικτύου διανομής ηλεκτρικής ενέργειας κατά 800 MVA, επιτρέποντας την ενσωμάτωση ισχύος 1.755 MW ΑΠΕ στο δίκτυο 4. την ανάπτυξη καλωδίων 150kV (περίπου 353 km

[9] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2020:0575:FIN

				υποβρύχιων καλωδίων και c.20km καλωδίων εδάφους) για τη διασύνδεση των Κυκλάδων και την εκτιμώμενη μείωση των εκπομπών CO2 (κατά 99,562 τόνους / έτος από το 2025 και κατά 120,808 τόνους / έτος το 2030)
Ανακαίνιση *(Renovation) (Συνεισφορά του Άξονα 1.2.)*	Εκτιμάται ότι εάν δεν υπάρξει πρόγραμμα χρηματοδότησης (και δεν προβλέπεται άμεσα εθνικό πρόγραμμα για την περίοδο 2021-2022), οι ενεργειακές αναβαθμίσεις κατοικιών ετησίως θα είναι περίπου 8.000, πολύ χαμηλή επίδοση για να βοηθήσει στην βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης	1. Ενεργειακή αναβάθμιση κατοικιών 2. Ενέργεια και επιχειρηματικότητα 3. Ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων του δημόσιου τομέα και ενεργειακή υποδομή δημόσιων φορέων 4. Παρεμβάσεις σε κατοικημένες περιοχές και κτίρια 5. Ολυμπιακό Αθλητικό Κέντρο Αθηνών 6. Ανάπτυξη υποδομών και αποκατάσταση κτιρίων σε πρώην βασιλικά κτήματα στο Τατόι	1. Προετοιμασία των αστικών σχεδίων για την εφαρμογή της μεταρρύθμισης της αστικής πολιτικής 2. Σχέδιο δράσης για την ενεργειακή φτώχεια 3. Δημιουργία νέου θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού 4. Δημιουργία νέου ειδικού χωροταξικού σχεδιασμού για ΑΠΕ, βιομηχανία, τουρισμό και υδατοκαλλιέργεια	Μέχρι το 2025, το πρόγραμμα ενεργειακής αναβάθμισης κατοικιών θα συμβάλει έως και 15% στην επίτευξη του στόχου NECP με ετήσια εξοικονόμηση ενέργειας 210 ktoe
Επαναφόρτιση και ανεφοδιασμός *(Recharge and Refuel) (Contribution by Άξονας 1.3.)*	Μηδενικοί σταθμοί φόρτισης για Ηλεκτρικά Οχήματα σε κοινόχρηστους χώρους	1. Ηλεκτροκινηση (Φορτίζοντας στην πόλη, φορτίζοντας παντου) 2. Πράσινη παραγωγή	1. Δημιουργία θεσμικού πλαισίου για εγκατάσταση και λειτουργία υποδομών φόρτισης Ηλεκτρικών Οχημάτων	Μέχρι το 2025, περισσότερα από 8000 σημεία φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων θα εγκατασταθούν σε ολόκληρη τη χώρα, προωθώντας καθαρότερες μεταφορές
Σύνδεση *(Connect)* *(Συνεισφορά του Άξονα 2.1.)*	Η ΕΕΤΤ ολοκλήρωσε στις 16/12/2020 με επιτυχία τη διαγωνιστική διαδικασία για τη χορήγηση δικαιωμάτων χρήσης ραδιοσυχνοτήτων στις ζώνες 700 MHz, 2 GHz, 3400-3800 MHz και 26 GHz, με σκοπό την ανάπτυξη δικτύων κινητών επικοινωνιών 5ης γενιάς (5G)	1. Μικροί δορυφόροι – Ανάπτυξη ενός σχηματισμού μικρο-δορυφόρων που θα υποστηρίζουν εφαρμογές γεωπαρακολούθησης που αναμένεται να αυξήσουν τις δυνατότητες της ελληνικής βιομηχανίας υψηλής τεχνολογίας. 2. Διάδρομοι 5G - Ανάπτυξη δικτύων 5G που θα παρέχουν κάλυψη όλων των ελληνικών αυτοκινητοδρόμων που	1. Μετάβαση σε γρήγορες ευρυζωνικές συνδέσεις - Μετάβαση σε ευρυζωνικές συνδέσεις 100/200 Mbps (UltraFast) και ενίσχυση της ζήτησης σύνδεσης στο διαδίκτυο σε υπερυψηλή ταχύτητα (Superfast Broadband) .	***Μέχρι το 2025 η μεγαλύτερη δυνατή αδιάλειπτη κάλυψη 5G για όλες τις περιοχές..*** Το ελληνικό Σχέδιο αναμένεται να συμβάλει με:

		αποτελούν μέρος των διευρωπαϊκών δικτύων μεταφορών 3. Ετοιμότητα Οπτικών Ινών - Εγκατάσταση υποδομής οπτικών ινών σε κτίρια που αναμένεται να επιταχύνουν την υιοθέτηση υποδομής επόμενης γενιάς από τους πολίτες	2. Μετάβαση στην τεχνολογία 5G, διευκολύνοντας την ανάπτυξη καινοτόμων απομακρυσμένων υπηρεσιών	1. την εγκατάσταση υποδομών οπτικών ινών σε 120.000 κτίρια ιδιωτικών κατοικιών και επιχειρήσεων 2. την ανάπτυξη σύγχρονων υποθαλάσσιων καλωδίων ινών (1,370 km) που συνδέουν την ηπειρωτική χώρα με τα νησιά και την Κύπρο 3. την ανάπτυξη υποδομών 5G σε μεγάλους ελληνικούς αυτοκινητόδρομους (1,918 km) - μέρος των διευρωπαϊκών δικτύων μεταφορών 4. την ανάπτυξη ενός σχηματισμού μικρο-δορυφόρων
Εκσυγχρονισμός *(Modernise)* *(Συνεισφορά των Αξόνων 2.2., 3.1., 3.2, 3.3., 3.4., 4.1., 4.2., 4.3., 4.6)*	**Ψηφιακές δημόσιες υπηρεσίες:** Ψηφιακός μετασχηματισμός σε διάφορους τομείς πολιτικής. Απαιτείται ένα ευρύτερο ανοιχτό κυβερνητικό πρόγραμμα που θα εμπλουτιστεί με νέες κυβερνητικές δεσμεύσεις, με οριζόντιους ρόλους σε διάφορους τομείς, και θα διέπεται από συνεργατική λογική. **Κυβερνητικές πρωτοβουλίες «ανοικτών δεδομένων»:** Εθνικό Κεντρικό Μητρώο για ανοιχτά δεδομένα, data.gov.gr. 10.587 σύνολα δεδομένων δημοσιεύονται αυτήν τη στιγμή.	1. Ψηφιοποίηση αρχείων και συναφών υπηρεσιών 2. Κεντρικό Σύστημα Διαχείρισης Σχέσεων με Πελάτες (CRM) για τη Γενική Κυβέρνηση 3. Περαιτέρω εκσυγχρονισμός των One-Stop Shops της Δημόσιας Διοίκησης 4. Νέο σύστημα δημοσίων συμβάσεων 5. Ψηφιοποίηση του Υπουργείου Εξωτερικών 6. Ψηφιακός Μετασχηματισμός του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού 7. Διαλειτουργικότητα και ανάπτυξη διαδικτυακών υπηρεσιών 8. Μελέτες ταξινόμησης δεδομένων για συστήματα πληροφοριών του δημόσιου τομέα 9. Κέντρο διαλειτουργικότητας επόμενης γενιάς (ΚΕΔ) 10. Ηλεκτρονικά μητρώα 11. Τουριστικό μητρώο e-ΜΗΤΕ	1. Υπηρεσίες της Δημόσιας Διοίκησης προσανατολισμένες στον πελάτημε την απλοποίηση και βελτίωση διαδικασιών, τη βελτιώσεων συστημάτων και τη συμμόρφωση με ευρωπαϊκές στρατηγικές και πολιτικές 2. Στρατηγική και πολιτικές ασφάλειας στον κυβερνοχώρο για τον δημόσιο τομέα και προηγμένες υπηρεσίες ασφαλείας για εθνικές υποδομές ζωτικής σημασίας 3. Διασύνδεση και διαλειτουργικότητα μητρώων, συστημάτων και υπηρεσιών για ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ εθνικών δημόσιων οργανισμών 4. Ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών και τάσεων προς την παροχή προηγμένων υπηρεσιών της Δημόσιας Διοίκησης, αύξηση της	Το Ελληνικό Σχέδιο αναμένεται να συμβάλει στην εμβληματική πρωτοβουλία «Εκσυγχρονισμός» μέσω της εφαρμογής μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων με στόχο τον ψηφιακό μετασχηματισμό του Ελληνικού Δημόσιου Τομέα και τη βελτίωση του λειτουργικού του μοντέλου, επιτυγχάνοντας τελικά την παροχή βελτιωμένων, ποιοτικών, διαλειτουργικών, εξατομικευμένων και φιλικών προς το χρήστη ψηφιακών δημόσιων υπηρεσιών σε πολίτες και επιχειρήσεις. Όσον αφορά την εθνική πρωτοβουλία e-ID, πρέπει να επισημανθεί ότι αυτό θα χρηματοδοτηθεί από το

	Η ανάγκη ψηφιοποίησης των δημόσιων υπηρεσιών, σε συνδυασμό με την ανάγκη εξασφάλισης ψηφιακών υποδομών και προώθησης της ικανότητας της κυβερνοασφάλειας τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα, είναι ακόμη πιο εμφανής. **Διαλειτουργικότητα - Ενίσχυση της ψηφιακής υποδομής του κράτους:** Μια βασική αδυναμία της Δημόσιας Διοίκησης είναι η ύπαρξη πολλών μητρώων μεταξύ των επιμέρους αρχών της, όπου κάθε οντότητα δεν αναγνωρίζεται με μοναδικό τρόπο. Προκειμένου να διευκολυνθούν οι διαλειτουργικές ηλεκτρονικές υπηρεσίες σε όλο τον δημόσιο τομέα, απαιτείται η ενοποίηση των πολλαπλών μητρώων πολιτών. **Διαλειτουργικότητα - Ενίσχυση της ψηφιακής υποδομής του κράτους:** Μια βασική αδυναμία της Δημόσιας Διοίκησης είναι η ύπαρξη πολλών μητρώων μεταξύ των επιμέρους αρχών της, όπου κάθε οντότητα δεν αναγνωρίζεται με μοναδικό τρόπο. Προκειμένου να διευκολυνθούν οι διαλειτουργικές ηλεκτρονικές υπηρεσίες σε όλο τον δημόσιο	12. Έξυπνες πόλεις 13. Παροχή Υποδομής και Υπηρεσιών Κεντρικού Cloud Computing 14. Αναβάθμιση υποδομής και υπηρεσιών Cloud-υπολογιστών των Εθνικών Υποδομών Έρευνας και Τεχνολογίας (ΕΔΕΤ) 15. Ενίσχυση της επιχειρηματικής συνέχειας του δημόσιου τομέα 16. Επέκταση του Σύζευξης II 17. Κεντρικό BI - Ανάλυση δεδομένων 18. Κεντρικό σύστημα διαχείρισης εγγράφων 19. Ψηφιακός μετασχηματισμός των εργασιακών συστημάτων 20. Ψηφιοποίηση του ΟΑΕΔ 21. Ψηφιακός μετασχηματισμός της εκπαίδευσης 22. Ψηφιακός μετασχηματισμός της υγείας (DigHealth) 23. Ψηφιακός μετασχηματισμός του συστήματος κοινωνικής υποστήριξης 24. Ψηφιακός μετασχηματισμός του συστήματος μετανάστευσης και ασύλου 25. Ψηφιακός μετασχηματισμός φορολογικών ελέγχων 26. Ψηφιακός μετασχηματισμός της φορολογικής και τελωνειακής διοίκησης 27. Ψηφιακός μετασχηματισμός της δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας στη γενική διακυβέρνηση και την ηλεκτρονική τιμολόγηση 28. Εκσυγχρονίστε το Ελληνικό Ταμείο Καταθέσεων και Δανείων 29. Ψηφιακός Μετασχηματισμός του Ελληνικού Οργανισμού Σιδηροδρόμων 30. Ψηφιακός Μετασχηματισμός του Τομέα Γεωργικών Τροφίμων	αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας και μείωση του κόστους λειτουργίας, αναβάθμισης και συντήρησης συστημάτων 5. Στρατηγική και πολιτικές διακυβέρνησης δεδομένων για τον δημόσιο τομέα 6. Μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης 7. Λογιστική μεταρρύθμιση 8. Ψηφιακός μετασχηματισμός της δικαιοσύνης (ηλεκτρονική δικαιοσύνη) 9. Ψηφιακό Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Προγράμματος για τη Διαχείριση Τεχνικών Έργων και Διαρθρωτικών Περιουσιακών Στοιχείων του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών 10. Ψηφιοποίηση του Δικτύου Οικονομικής Διπλωματίας	πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων. Όσον αφορά τον εκσυγχρονισμό της φορολογικής και τελωνειακής διοίκησης, πρέπει να σημειωθούν οι ακόλουθες συνεισφορές: 1. Μείωση του φορολογικού κενού ΦΠΑ κατά 1% μετά το έτος 2023. 2. Αύξηση των εσόδων από τον φόρο προσωπικού εισοδήματος που αφορούν επιχειρηματικές δραστηριότητες μειώνοντας το κενό φορολογίας εισοδήματος προσωπικού κατά περισσότερο από 10% τα έτη 2024-2025 3. Μείωση των χαμένων εσόδων από την καταπολέμηση του λαθρεμπορίου κατά τουλάχιστον 15% έως το 2024. 4. Αύξηση της είσπραξης (μη εξυπηρετούμενων) ληξιπρόθεσμων χρεών κατά περίπου 0,5% ετησίως (μετά το 2023). 5. Μείωση του διοικητικού κόστους για τους πολίτες κατά τουλάχιστον 30% (έως το 2024) και κατά 75% έως (2026). Όσον αφορά τον εκσυγχρονισμό του πλαισίου

	τομέα, απαιτείται η ενοποίηση των πολλαπλών μητρώων πολιτών. Κυβερνητικό υπολογιστικό νέφος (G-cloud): Μετά την έναρξη ισχύος του ν.4623 / 2019 και του ν.4727 / 2020, η ΓΓΠΣΔΔ είναι υπεύθυνη για την παροχή υπηρεσιών σχετικών με υποδομές (IaaS) και λογισμικό (SaaS) προς όλους σχεδόν τους δημόσιους οργανισμούς, των οποίων τα κεντρικά πληροφοριακά συστήματα πρέπει να μεταφερθούν σε ιδιωτικές, δημόσιες ή υβριδικές υποδομές υπολογιστικού νέφους που διαχειρίζεται η ΓΓΠΣΔΔ.			της Δημόσιας Οικονομικής Διαχείρισης, οι βασικές συνεισφορές είναι οι εξής: 1. ο εκσυγχρονισμός της οργάνωσης και της διοίκησης του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους και των φορέων γενικής κυβέρνησης (GOV-ERP). 2. η εφαρμογή του λογιστικού πλαισίου γενικής κυβέρνησης με βάση την αυτοτέλεια των χρήσεων (GGAF), και 3. Ηλεκτρονική τιμολόγηση. Όσον αφορά τον εκσυγχρονισμό της δικαιοσύνης, το ελληνικό Σχέδιο αναμένεται να συμβάλει στα ακόλουθα: 1. Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της δικαιοσύνης και διευκόλυνση της καθημερινής ζωής των πολιτών μέσω του ψηφιακού μετασχηματισμού του συστήματος δικαιοσύνης της χώρας, 2. Βελτίωση της ποιότητας των αποφάσεων σε σχέση με την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης και της διαφάνειας για όλους και 3. Προσέλκυση περισσότερων επενδύσεων, ενίσχυση ανάπτυξη και αύξηση της οικονομικής ανθεκτικότητας της Ελλάδας

				Επιπλέον, πρέπει να σημειωθούν οι ακόλουθες συνεισφορές: 1. Ενίσχυση του αναπτυξιακού δυναμικού του γεωργικού τομέα 2. Προσέλκυση ξένων επενδύσεων και απλούστευση των διαδικασιών ιδιωτικοποίησης μέσω έξυπνων τεχνολογιών υποδομής 3. Βελτιωμένη χωρητικότητα, διαχείριση της κυκλοφορίας, αξιοπιστία, ενεργειακή απόδοση, χαμηλότερο λειτουργικό κόστος και βελτιωμένες υπηρεσίες μεταφοράς. Επιπλέον, τα έργα που προτείνονται στο πλαίσιο του ψηφιακού μετασχηματισμού της υγείας αναμένεται να ενισχύσουν και να επιταχύνουν την ανάπτυξη και υιοθέτηση κατάλληλων, προσβάσιμων, προσιτών, επεκτάσιμων και βιώσιμων λύσεων ψηφιακής υγείας (DigHealth) που θα αποτρέψουν, θα ανιχνεύσουν και θα ανταποκριθούν σε επιδημίες και πανδημίες (COVID-19), και να αναπτύξουν υποδομές και εφαρμογές που θα επιτρέψουν στην Ελλάδα να προωθήσει την υγεία και την ευημερία. Οι καινοτόμες

				ψηφιακές λύσεις μπορούν να ενισχύσουν την υγεία και την ποιότητα ζωής των πολιτών και να επιτρέψουν πιο αποτελεσματικούς τρόπους οργάνωσης και παροχής υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης.
Επέκταση *(Scale-up)* *(Συνεισφορά του Άξονα 2.3.)*	**Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων:** Διάφορες και κατακερματισμένες δράσεις που προωθούν την καινοτομία, αλλά στερούνται ενιαίας, κεντρικής υποστήριξης. Απουσία διαγνωστικού μηχανισμού αξιολόγησης της ψηφιοποίησης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜμΕ). **Τεχνητή Νοημοσύνη:** Απουσία στρατηγικού και επιχειρησιακού σχεδίου για την τεχνητή νοημοσύνη, απαραίτητου για τον καθορισμό του οράματος και την ευθυγράμμιση των στόχων με τη αντίστοιχη στρατηγική της ΕΕ.	1. Ψηφιακός μετασχηματισμός των ΜμΕ	1. Δημιουργία ενός ψηφιακού επιχειρηματικού οικοσυστήματος και εισαγωγή φορολογικών κινήτρων για τη διευκόλυνση του ψηφιακού μετασχηματισμού των ΜμΕ	Το ελληνικό Σχέδιο αναμένεται να συμβάλει μέσω της παροχής φορολογικών κινήτρων και ευκαιριών χρηματοδότησης σε περισσότερες από 100.000 ΜμΕ για τη χρήση προηγμένων ψηφιακών υπηρεσιών και ψηφιακών υποδομών, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών cloud, τεχνητής νοημοσύνης και «μαζικών δεδομένων» (big data)
Επανειδίκευση και αναβάθμιση δεξιοτήτων *(Reskill and upskill)* *(Συνεισφορά των Αξόνων 2.2., 2.3.,*	**Ψηφιακές δεξιότητες:** Η Ελλάδα έχει πολύ χαμηλότερη επίδοση από το μέσο όρο της ΕΕ αναφορικά με το ανθρώπινο κεφάλαιο. Το 2019, το 51% των ατόμων μεταξύ 16 και 74 είχαν τουλάχιστον βασικές ψηφιακές δεξιότητες (58% στην ΕΕ), αύξηση 5 ποσοστιαίων μονάδων σε ένα έτος, πολύ	1. Προγράμματα αναβάθμισης ψηφιακών δεξιοτήτων για στρατιωτικούς / στρατιωτική θητεία 2. Ψηφιακός μετασχηματισμός της εκπαίδευσης 3. Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΚ): Προμήθεια εργαστηριακού εξοπλισμού για εργαστηριακά κέντρα για τις σχολές ΙΕΚ, ΕΠΑΛ, Μετα-Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση και Επαγγελματική Κατάρτιση	1. Νέα στρατηγική για τη διά βίου κατάρτιση:: εκσυγχρονισμός του συστήματος αναβάθμισης δεξιοτήτων και επανειδίκευσης της Ελλάδας 2. Στρατηγική για την αριστεία στα πανεπιστήμια και την καινοτομία 3. Ενίσχυση του συστήματος μαθητείας 4. Κατάρτιση, επανειδίκευση και αναβάθμιση δεηιοτήτων του	Οι προτεινόμενες πολιτικές και μέτρα αναμένεται να συμβάλουν στη γεφύρωση του ψηφιακού χάσματος και στην ενίσχυση του βασικού ψηφιακού γραμματισμού ολόκληρου του πληθυσμού. Ταυτόχρονα, υπάρχει ιδιαίτερη έμφαση στον ψηφιακό μετασχηματισμό της εκπαίδευσης που θα

3.1., 3.2., 3.4., 4.3., 4.6)	πάνω από τη μέση αύξηση 1 ποσοστιαίας μονάδας στην ΕΕ. Το ποσοστό των ατόμων με τουλάχιστον βασικές δεξιότητες λογισμικού αυξάνεται επίσης ικανοποιητικά, από 52% το 2018 σε 56% το 2019, ταχύτερα αυξανόμενο από τον μέσο όρο της ΕΕ. Το μερίδιο των ειδικών στις ΤΠΕ στη συνολική απασχόληση συνεχίζει να βελτιώνεται με τον ίδιο ρυθμό τα τελευταία τρία χρόνια, αλλά παραμένει χαμηλό (1,8%) σε σύγκριση με τον μέσο όρο της ΕΕ στο 3,9%. **Γυναίκες και ΤΠΕ:** το μερίδιο των γυναικών ειδικών στις ΤΠΕ στη συνολική απασχόληση των γυναικών παραμένει πολύ χαμηλό στο 0,5% σε σύγκριση με τον μέσο όρο της ΕΕ (1,4%), αν και αυξήθηκε ελαφρώς κατά 0,1%,.	4. Δημιουργία δεξιοτήτων για επαγγελματίες στον κλάδο πολιτισμού και δημιουργικότητας 5. Επαναπροσδιορισμός και αναβάθμιση δεξιοτήτων στον τουρισμό 6. Προώθηση της ένταξης του προσφυγικού πληθυσμού στην αγορά εργασίας 7. Ψηφιακός μετασχηματισμός του συστήματος κοινωνικής υποστήριξης	εργατικού δυναμικού, μέσω ενός αναμορφωμένου μοντέλου κατάρτισης 5. Αναβάθμιση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης 6. Δεξιότητες και ψηφιακές δεξιότητες για δικαστές και δικαστικούς υπαλλήλους (δικαστικό προσωπικό) 7. Μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης	ενισχύσει τις ψηφιακές δεξιότητες των μαθητών με στόχο τη μείωση του μεριδίου των μαθητών ηλικίας 13-14 ετών που έχουν χαμηλή απόδοση στον τομέα της πληροφορικής και της πληροφοριακής γνώσης. Όλα τα ψηφιακά προγράμματα θα λαμβάνουν υπόψη τη συμμετοχή γυναικών και νέων κοριτσιών. Επιπλέον, τα συστήματα ΕΕΚ και μαθητείας πρέπει να αναβαθμιστούν και να ευθυγραμμιστούν πλήρως με τις τρέχουσες και μελλοντικές ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Σύνδεση με το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας κάθε κράτους μέλους της Ε.Ε. θα πρέπει να είναι συνεπές με τις ειδικές ανά χώρα συστάσεις (country-specific recommendations, CSRs) στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου καθώς και εκείνες που προσδιορίζονται στις πιο πρόσφατες συστάσεις του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ.

Οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις των ετών 2019 και 2020, προτρέπουν τη χώρα να συνεχίσει να εργάζεται με στόχο την υλοποίηση σημαντικών μεταρρυθμίσεων και την άμεση εφαρμογή μέτρων για την αντιμετώπιση της υγειονομικής κρίσης (COVID-19).

Συγκεκριμένα, **η Σύσταση 3 του 2020**, συστήνει στη χώρα να επισπεύσει ώριμα έργα δημοσίων επενδύσεων και να παρέχει κίνητρα για ιδιωτικές επενδύσεις προκειμένου να στηριχθεί η οικονομική ανάκαμψη. Συνδυαστικά με τη **Σύσταση 2 του 2019**, προτρέπουν οι επενδύσεις αυτές να στοχεύουν στη πράσινη μετάβαση και τον ψηφιακό μετασχηματισμό, οι οποίες καλύπτονται, στο σύνολο τους, από τους ακόλουθους άξονες του Σχεδίου Ανάκαμψης και Σταθερότητας:

- Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και έργα διασύνδεσης, και γενικά καθαρή και αποδοτική παραγωγή και χρήση ενέργειας (Άξονας 1.1)
- Αποδοτική χρήση ενέργειας σε κτίρια και ανάπλαση αστικών περιοχών (Άξονας 1.2)
- Ασφαλείς και βιώσιμες μεταφορές και εφοδιαστική (logistics) (Άξονες 1.3, 4.6)
- Περιβαλλοντική προστασία (Άξονας 1.4)
- Ψηφιακές υποδομές πολύ υψηλής χωρητικότητας (Άξονας 2.1)
- Αποτελεσματικότητα και ψηφιοποίηση της δημόσιας διοίκησης (Άξονας 2.2)
- Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων (Άξονας 2.3)
- Απασχολησιμότητα (Άξονας 3.1). Οι επενδύσεις στον Άξονα αυτό ευθυγραμμίζονται επίσης με τη **Σύσταση 2 του 2020**, που καλεί την Ελλάδα να μετριάσει τις επιπτώσεις της κρίσης λόγω της νόσου COVID-19 στην απασχόληση και την κοινωνία, μεταξύ άλλων με την εφαρμογή μέτρων όπως τα συστήματα μειωμένου ωραρίου εργασίας (short-time work schemes, ΣΥΝ-ΕΡΓΑΣΙΑ) και με τη διασφάλιση αποτελεσματικής στήριξης της ενεργού συμμετοχής στον εργασιακό βίο.
- Εκπαίδευση και δεξιότητες, συμπεριλαμβανομένων και των ψηφιακών (Άξονας 3.2).
- Υγεία (Άξονας 3.3). Οι επενδύσεις στον Άξονα αυτό ευθυγραμμίζονται με τη **Σύσταση 1 του 2020**, και συγκεκριμένα το τμήμα που καλεί τη χώρα να ενισχύσει την ανθεκτικότητα του συστήματος υγείας και να εξασφαλίσει επαρκή και ισότιμη πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη.
- Έρευνα και ανάπτυξη (Άξονας 4.5)

Η παραπάνω πολιτική επενδύσεων λαμβάνει υπόψη και τις περιφερειακές ανισότητες και την ανάγκη να διασφαλιστεί η κοινωνική συνοχή σύμφωνα με τη **Σύσταση 2 του 2019** μέσω των:

- Διασφάλιση δίκαιης μετάβασης σε περιοχές που ο λιγνίτης θα καταργηθεί σταδιακά (Άξονας 1.1)
- Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές (Άξονας 3.4).

Αναφορικά με τα υπόλοιπα τμήματα των ειδικών ανά χώρα συστάσεων του 2020 (2020 CSRs), τα οποία είναι:

- **Το περιεχόμενο της Σύστασης 1 του 2020** που προτρέπει τη λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων, εναρμονισμένων με τη γενική ρήτρα διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της πανδημίας COVID-19, την ενίσχυση της οικονομίας και τη στήριξη της επακόλουθης ανάκαμψης, καθώς επίσης και τη διασφάλιση της σε βάθος χρόνου βιωσιμότητας του δημοσίου χρέους.
- **Το περιεχόμενο της Σύστασης 3 του 2020** για την άμεση εφαρμογή μέτρων που στοχεύουν στη παροχή ρευστότητας και τη συνεχή ροή πιστώσεων και λοιπής χρηματοδότησης προς την οικονομία, με ιδιαίτερη έμφαση στις ΜμΕ που πλήττονται περισσότερο από την κρίση.

καλύπτονται από τα φορολογικά μέτρα και τα μέτρα στήριξης ρευστότητας, καθώς και από τα συστήματα εγγύησης ρευστότητας που η κυβέρνηση εισήγαγε για να μετριάσει τον αντίκτυπο της κρίσης. Κάποια από αυτά τα μέτρα χρηματοδοτούνται ήδη από την ΕΕ και συγκεκριμένα από το πρόγραμμα SURE, τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία και τα μέτρα Coronavirus Response Investment Initiative (CRII) και CRII+. Όσον αφορά τη διασφάλιση της βιωσιμότητας του χρέους, όπως αναφέρεται στη **Σύσταση 1 του 2020**, έχουν ήδη ληφθεί μέτρα στο πλαίσιο διαχείρισης στρατηγικής δημόσιου χρέους μέσω των συνεχών ασκήσεων διαχείρισης του παθητικού (liability management exercises), της στρατηγική μείωσης του κινδύνου αναχρηματοδότησης, της διαμόρφωση της καμπύλης αποδόσεων και της αύξησης της ωρίμανσης του χρέους μέσω των στοχευμένων εκδόσεων μακροπρόθεσμων ομολόγων σε ένα περιβάλλον πολύ χαμηλών επιτοκίων, της διατήρησης ενός υψηλού ποσού ρευστών διαθεσίμων, άνω των 30 δις ευρώ, που καλύπτει τις χρηματοδοτικές ανάγκες της οικονομίας για τα επόμενα δύο χρόνια, καθώς και της πρόωρης αποπληρωμής μέρους των δανείων προς το Δ.Ν.Τ.

Το Ελληνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας είναι απολύτως συμβατό και με τις κοινές προτεραιότητες και προκλήσεις που προσδιορίστηκαν στις πιο πρόσφατες συστάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για την Οικονομική Πολιτική στην Ευρωζώνη το 2021 (2021 Euro Area Policy Recommendations)[10] καθώς και με τις Ευρωπαϊκές Εμβληματικές Πρωτοβουλίες (EU flagships) που έχουν τεθεί στην Ετήσια Στρατηγική Βιώσιμης Ανάπτυξης του 2021 (Annual Sustainable Growth Strategy) [11].

Ειδικότερα, το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις που συνδέονται με τη βελτίωση του επιχειρείν, της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης και

[10] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32020H0723%2801%29 and https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2021_recommendation_for_euro_area_recommendation.pdf
[11] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?qid=1600708827568&uri=CELEX:52020DC0575

της Δικαιοσύνης μέσω του Άξονα 2.1 (Συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, το κράτος), του Άξονα 2.2 (Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους), του Άξονα 2.3 (Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων), του Άξονα 4.2 (Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης) και του Άξονα 4.3 (Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης). Μεταρρυθμίσεις σχετικές με το πλαίσιο κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, τη διαφθορά και την εξασφάλιση της ικανότητας είσπραξης φόρων αντιμετωπίζονται μέσω του Άξονα 4.1 (Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης) και του Άξονα 4.2 (Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης) ο οποίος θα ενισχύσει το πλαίσιο AML/CFT (καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες/καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας), καθώς και τον εκσυγχρονισμό και την ψηφιοποίηση των σχετικών υποδομών και βάσεων δεδομένων. Στο πλαίσιο αυτό, έχουν ήδη ενσωματωθεί στην ελληνική νομοθεσία, Ευρωπαϊκές διατάξεις για τη πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας όπως μέσω του AMLD5 του Οκτωβρίου του 2020 (Νόμος 4734/2020 για την τροποποίηση του νόμου 4557/2018)

Η **Σύσταση 1 του 2019 και Σύσταση 4 του 2020** προτρέπουν την Ελλάδα να συνεχίσει και να ολοκληρώσει τις μεταρρυθμίσεις σύμφωνα με τις δεσμεύσεις που δόθηκαν μετά το πρόγραμμα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στις 22 Ιουνίου 2018. Τα περιεχόμενα του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας που αφορούν αυτές τις συστάσεις περιλαμβάνουν:

- Βελτίωση και εκσυγχρονισμός του πλαισίου για το ατομικό εργατικό δίκαιο (Άξονας 3.1)
- Νέο πλαίσιο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Άξονας 3.2)
- Μεταρρύθμιση του πρωτοβάθμιου συστήματος υγειονομικής περίθαλψης και ηλεκτρονικής υγείας - συμπεριλαμβανομένου του ηλεκτρονικού ιατρικού μητρώου και της τηλεϊατρικής (Άξονας 3.3.)
- Εφαρμογή της ηλεκτρονικής κατάθεσης νομικών εγγράφων, ολοκλήρωση της φάσης ΙΙ της θέσπισης του συστήματος ηλεκτρονικής δικαιοσύνης (ΟΣΔΥ-ΠΠ) και της υπηρεσίας "JustStat" για συλλογή και επεξεργασία δεδομένων (Άξονας 4.3.)
- Εφαρμογή μεταρρυθμίσεων που αποσκοπούν στην αποκατάσταση της υγείας του τραπεζικού συστήματος, συμπεριλαμβανομένων των προσπαθειών εξυγίανσης των μη εξυπηρετούμενων δανείων, διασφαλίζοντας τη συνεχή αποτελεσματικότητα του σχετικού νομικού πλαισίου (Άξονας 4.4.)
- Ολοκλήρωση της μεταρρύθμισης της αδειοδότησης επενδύσεων, με την ολοκλήρωση της απλοποίησης των διαδικασιών στους συμφωνημένους υπόλοιπους τομείς και τη νομοθεσία επιθεώρησης και με την ανάπτυξη των σχετικών συστημάτων ΤΠΕ (Άξονας 4.7.).

Ισότητα των φύλων και ίσες ευκαιρίες για όλους

Το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0» περιλαμβάνει ένα σύνολο προτάσεων που αποσκοπούν στην προαγωγή της ισότητας των φύλων και στην εξασφάλιση ίσων ευκαιριών για όλους.

Ισότητα των φύλων

Δύο σημαντικές προκλήσεις που περιγράφονται στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις (CSRs) του 2019 και του 2020 αφορούν τη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας. Το 2019, το ποσοστό συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας στην Ελλάδα ήταν 51,3%, έναντι 71,3% για τους άνδρες. Η συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας στην Ελλάδα είναι από τις χαμηλότερες μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ και είναι σημαντικά χαμηλότερη από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (68,2%).

Ένας βασικός παράγοντας που συμβάλλει σε αυτό το σημαντικό χάσμα στην απασχόληση των φύλων είναι το γεγονός ότι οι γυναίκες αφιερώνουν μεγάλο ποσοστό του χρόνου τους στη φροντίδα των παιδιών και των ηλικιωμένων γονέων, καθώς η μη αμειβόμενη φροντίδα και η οικιακή εργασία εκτελούνται κυρίως από γυναίκες. Οι γυναίκες στην Ελλάδα είναι πιο πιθανό να είναι άνεργες από τους άνδρες, με το 20% των γυναικών στην ηλικιακή ομάδα 25-49 να παραμένουν εκτός της αγοράς εργασίας για λόγους παιδικής μέριμνας.

Ταυτόχρονα στην Ελλάδα οι επιλογές και τα προνόμια που δίνονται στους νέους γονείς για την φροντίδα των παιδιών τους, είναι περιορισμένες και διαφέρουν σημαντικά μεταξύ ιδιωτικού και δημόσιου τομέα με κυρίαρχο παράδειγμα την άδεια πατρότητας. Σε συνδυασμό με την ελλιπή παροχή χώρων φύλαξης και φροντίδας, η συμμετοχή των παιδιών ηλικίας μέχρι 3 ετών σε οργανωμένους χώρους φύλαξης και βρεφονηπιακούς σταθμούς είναι εξαιρετικά χαμηλή (8.9%) σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο που ανέρχεται στο 32.9%, ενώ τα αντίστοιχα ποσοστά για τα παιδιά από 3 ετών μέχρι την υποχρεωτική εκπαίδευση και πάλι απέχουν με το ποσοστό στην Ελλάδα να φτάνει το 55.6% σε αντιπαραβολή με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, 86.3%

Στα παραπάνω ποσοστά και την μειωμένη παροχή επιλογών για τη φροντίδα των παιδιών προστίθενται και οι παράλληλες επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19 στην απασχόληση, με αποτέλεσμα να επιβαρύνεται περισσότερο η ισότιμη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας. Υπάρχουν εκτιμήσεις πως η απόσταση στην απασχόληση των δύο φύλων θα επιβαρυνθεί μετά το τέλος της πανδημίας, επηρεάζοντας παράλληλα την οικονομική εξάρτηση των γυναικών και την ευρύτερη ανάπτυξη της οικονομίας. Ταυτόχρονα υπάρχουν ενδείξεις πως η πανδημία έχει επηρεάσει σημαντικά την ισορροπία επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής και για τους δύο γονείς.

Στην κατεύθυνση αυτή ο Πυλώνας «Απασχόληση, Δεξιότητες, και Κοινωνική Συνοχή» διαμορφώνει πολιτικές και πρακτικές που μπορούν να ενισχύσουν την ισορροπία επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής και για τα δύο φύλα, την ισότιμη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας και να διασφαλίσουν την ομαλή (επαν-)ένταξη των γυναικών στην επαγγελματική ζωή μετά την απόκτηση παιδιού.

Συμμετοχή και ίσες ευκαιρίες στην επαγγελματική ζωή

Σύμφωνα με την Τελική Έκθεση Πισσαρίδη (Νοέμβριος 2020) "το πρόβλημα με τη χαμηλή συμμετοχή στην αγορά εργασίας στην Ελλάδα εντοπίζεται κατά βάση στη χαμηλή συμμετοχή των γυναικών. Στις γυναίκες, το ποσοστό ενεργού πληθυσμού το 2019 περιορίζεται σε 60,4% στην Ελλάδα, έναντι 68,5% κατά μέσο όρο στην Ευρωζώνη και 67,9% στην ΕΕ, με τη χώρα να βρίσκεται στην τρίτη χαμηλότερη θέση στην κατάταξη των χωρών (υψηλότερα μόνο σε σύγκριση με την Ιταλία και τη Ρουμανία). Η χαμηλή συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας μειώνει σημαντικά το παραγωγικό δυναμικό της χώρας, καθώς το μέσο μορφωτικό επίπεδο των γυναικών που δεν συμμετέχουν στην αγορά εργασίας είναι υψηλό".

Δύο βασικοί στόχοι του τρίτου πυλώνα του «Ελλάδα 2.0» είναι: (α) η μείωση του χάσματος στην απασχόληση μεταξύ των δύο φύλων και (β) η εξασφάλιση ίσων ευκαιριών για γυναίκες και νέους γονείς να παραμείνουν στην αγορά εργασίας. Ο τρίτος Πυλώνας του σχεδίου διευκολύνει την επίτευξη αυτών των στόχων μέσω της δημιουργίας νέων μονάδων παιδικής μέριμνας (με έμφαση σε χώρους για βρέφη και παιδιά έως 2,5 ετών) και της δημιουργίας εγκαταστάσεων παιδικής μέριμνας σε ιδιωτικές εταιρείες. Αυτές οι δύο παρεμβάσεις στοχεύουν στην αύξηση της κάλυψης και της ποιότητας των υπηρεσιών φροντίδας παιδιών, ενισχύοντας έτσι τις ίσες ευκαιρίες για τις γυναίκες να παραμείνουν στην αγορά εργασίας. Ταυτόχρονα, η δημιουργία μονάδων παιδικής μέριμνας σε ιδιωτικές εταιρείες στοχεύει στη σταδιακή ανάπτυξη μιας κουλτούρας που ενισχύει την ισορροπία μεταξύ προσωπικής και επαγγελματικής ζωής και τις ίσες ευκαιρίες για την ομαλή επανένταξη των νέων μητέρων στην αγορά εργασίας

Στον Πυλώνα 3 επίσης περιλαμβάνεται η ενίσχυση του Παρατηρητηρίου Ισότητας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων με στόχο να ενισχυθεί η πολύπλευρη συλλογή και καταγραφή των στοιχείων που περιγράφουν την εικόνα των ανισοτήτων και διακρίσεων στη χώρα και η σχετική εκτίμηση της προόδου στον τομέα της ισότητας και των ίσων ευκαιριών για όλους. Παράλληλα εντάσσεται και η διαμόρφωση ενός ολοκληρωμένου μηχανισμού απονομής του "Σήματος Διαφορετικότητας" στις επιχειρήσεις και οργανισμούς που θα αξιολογούνται θετικά για τις πρακτικές και πολιτικές που υιοθετούν προς την προώθηση της διαφορετικότητας. Τέλος, προκειμένου να ενισχυθεί η κατανόηση της διαφορετικότητας στους χώρους εργασίας, προβλέπεται ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα για τη διαφορετικότητα στους χώρους εργασίας, στο οποίο θα συμμετέχουν εργαζόμενοι τόσο από το δημόσιο όσο και τον ιδιωτικό τομέα με απώτερο σκοπό το μετασχηματισμό της εργασιακής κουλτούρας στη χώρα σε μια πιο ανοιχτή και συμπεριληπτική εταιρική ταυτότητα.

Παράλληλα η επιδότηση για μαθητές και μαθήτριες Γυμνασίου μέσω των Κέντρων Δημιουργικής Απασχόλησης που θα δημιουργηθούν με στόχο να παρέχουν προγράμματα σχετιζόμενα με τις θετικές επιστήμες και την τεχνολογία, προβλέπεται να καλύπτει τουλάχιστον 50% νεαρά κορίτσια. Η εξοικείωση με τις επιστήμες και την τεχνολογία και η ισότιμη πρόσβαση στη γνώση από πολύ μικρή ηλικία μπορεί να διασφαλίσει την ενεργό συμμετοχή των γυναικών σε κλάδους που θεωρούνται ανδροκρατούμενοι και έτσι να αντιστρέψει στην πράξη στερεότυπα σχετιζόμενα με το φύλο.

Ανάπτυξη υπηρεσιών φροντίδας

Οι υπηρεσίες φροντίδας σε ένα ολοκληρωμένο σύστημα κοινωνικής υποστήριξης και πρόνοιας αποτελούν βασική στόχευση για τον Πυλώνα 3, με οφέλη τόσο για τα άτομα με αναπηρία ή με διαταραχές όσο και για το οικογενειακό και ευρύτερα κοινωνικό περιβάλλον. Σημαντική μεταρρύθμιση στον Πυλώνα 3 είναι η θεσμοθέτηση του "Προσωπικού Βοηθού" και η επιδότηση ενός ολοκληρωμένου

πιλοτικού προγράμματος για την παροχή προσωπικής βοήθειας σε άτομα με αναπηρία με απώτερο στόχο την υποστήριξή τους στην επαγγελματική και κοινωνική ενσωμάτωση. Ταυτόχρονα η διαμόρφωση του επαγγελματικού περιγράμματος του "Προσωπικού Βοηθού" μπορεί να επιφέρει θετικά αποτελέσματα στην αναγνώριση και εξασφάλιση της δηλωμένης εργασίας των ατόμων που παρέχουν αντίστοιχες υπηρεσίες σε άτομα με αναπηρία. Παράλληλα στον Πυλώνα 3 περιλαμβάνεται και μια καινοτόμος πρωτοβουλία να διαμορφωθούν ενιαία πρωτόκολλα υποστήριξης των παιδιών διαταραχή φάσματος αυτισμού ώστε να πλαισιωθεί η ιατρική θεραπευτική αντιμετώπιση με παρεμβάσεις που αφορούν στην ψυχοσυναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών.

Τόσο η προηγούμενη οικονομική κρίση όσο και η πανδημία COVID-19 έχουν ασκήσει πίεση στην κοινωνική ένταξη των πιο ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού, με αρνητικές επιπτώσεις στις κοινωνικές ανισότητες. Ο Πυλώνας 3 του σχεδίου περιλαμβάνει ένα πακέτο μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που στοχεύουν άμεσα στην καταπολέμηση των ανισοτήτων για διαφορετικές ομάδες που είναι ευάλωτες στη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό, ενώ εκσυγχρονίζουν σημαντικά εργαλεία του συστήματος πρόνοιας για τη βελτίωση της απόδοσης των συστημάτων κοινωνικής προστασίας.

Μέριμνα για τα παιδιά και ενδυνάμωση των ηλικιωμένων

Στο πεδίο της αναβάθμισης της φροντίδας για τα παιδιά, το Σχέδιο περιλαμβάνει τη μεταρρύθμιση για το σχεδιασμό ενός περιεκτικού προγράμματος σπουδών για τα σχολεία που στοχεύουν στη γνωστική ανάπτυξη των βρεφών από 3 μήνες έως 4 ετών, προκειμένου να τα προετοιμάσει για μια ομαλή ένταξη στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, μαζί με εργαλεία για την έγκαιρη διάγνωση των διαταραχών (κυρίως διαταραχές του αυτιστικού φάσματος). Αυτή η παρέμβαση στοχεύει στη δημιουργία ίσης πρόσβασης στη φροντίδα και προγράμματα για όλα τα βρέφη. Ταυτόχρονα, μειώνει τον αντίκτυπο των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων στην ανάπτυξη των παιδιών, επιτρέποντάς τους να αξιοποιήσουν πλήρως τις δυνατότητές τους. Η έγκαιρη διάγνωση είναι από μόνη της ένα ισχυρό προληπτικό μέτρο που μπορεί να βοηθήσει στον μετριασμό των μελλοντικών περιορισμών και του κόστους που σχετίζονται με τις παρεμβάσεις που απαιτούνται για παιδιά με διαταραχές.

Στον Πυλώνα 3 περιγράφεται και η δημιουργία των Κέντρων Δημιουργικής Απασχόλησης για παιδιά Γυμνασίου με επικέντρωση στους τομείς της Επιστήμης, Τεχνολογίας, Μηχανικής και Μαθηματικών (STEM) παρέχοντας ίσες ευκαιρίες σε όλα τα παιδιά να εξοικειωθούν με την επιστήμη και την τεχνολογία, αντιμετωπίζοντας την ανάγκη ενίσχυσης της ανάπτυξης δεξιοτήτων παιδιών και εφήβων. Όσον αφορά τις ψηφιακές δεξιότητες, ο Πυλώνας 3 περιλαμβάνει ένα πολύτιμο πρόγραμμα για την ανάπτυξη βασικών ψηφιακών δεξιοτήτων για τους ηλικιωμένους. Το πρόγραμμα έχει ιδιαίτερη έμφαση στη γεφύρωση του ψηφιακού χάσματος που μπορεί να αφήσει τους ηλικιωμένους πίσω στον σύγχρονο τεχνολογικό κόσμο με γρήγορους ρυθμούς. Θα βοηθήσει τους ηλικιωμένους να εξοικειωθούν με τα τυπικά ψηφιακά εργαλεία που σχετίζονται με τις ηλεκτρονικές υπηρεσίες του κράτους, τα τραπεζικά ιδρύματα κ.λπ. Το πρόγραμμα αποτελεί αναπόσπαστο μέρος των ενεργών πολιτικών της χώρας για την ενεργό γήρανση.

Τέλος, ο τρίτος πυλώνας περιλαμβάνει προγράμματα που αποσκοπούν στην αποϊδρυματοποίηση παιδιών και εφήβων με αναπηρίες μέσω: (α) της τοποθέτησης ανηλίκων, με σοβαρή αναπηρία (πάνω από 67%) ή / και σοβαρές ψυχικές διαταραχές σε επαγγελματική ανάδοχη φροντίδα (β) της μεταφοράς εφήβων από Μονάδες Παιδικής Προστασίας (CPU) σε Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης (ΣΥΔ), υποστηρίζοντας ταυτόχρονα την ανάπτυξη δεξιοτήτων τους. Η μεταφορά των εφήβων σε Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης, εκτός από την αποϊδρυματοποίηση των εφήβων ηλικίας 15-18 ετών (20%

αυτών που ζουν σε μονάδες παιδικής προστασίας), θα υποστηρίξει επίσης τη συμμετοχή τους στην κοινωνική ζωή και, αργότερα, στην αγορά εργασίας.

Απασχόληση και απασχολησιμότητα

Κύρια πρόκληση για την Ελλάδα σύμφωνα με την τελική Έκθεση Πισσαρίδη (Νοέμβριος 2020) είναι "η αύξηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας, ιδίως από τους νέους και τις γυναίκες, από το 42% και 65% σήμερα, προς τον μέσο όρο των άλλων μικρών ανοικτών οικονομιών της ΕΕ, που ανέρχεται στο 62% και 73% αντίστοιχα". Το ποσοστό ενεργού πληθυσμού (που συμμετέχει καταρχήν στην αγορά εργασίας) στη χώρα είναι διαχρονικά χαμηλότερο σε σύγκριση με τους ευρωπαϊκούς μέσους όρους. Κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης, το ποσοστό του ενεργού πληθυσμού στο συνολικό πληθυσμό της αντίστοιχης ηλικίας σημείωσε μικρή άνοδο την τελευταία πενταετία (68,4% το 2019), ωστόσο η απόσταση από τον μέσο όρο της ΕΕ (73,4%) διευρύνθηκε περαιτέρω. Ως αποτέλεσμα, η θέση της χώρας στην κατάταξη των χωρών μελών της ΕΕ με βάση τον συγκεκριμένο δείκτη, υποχώρησε από την 9η χαμηλότερη το 2009 στην 3η χαμηλότερη το 2019.

Στον Πυλώνα 3 ενσωματώνονται προγράμματα που ενισχύουν τόσο τις ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης όσο και τις παθητικές, υποστηρίζοντας με στοχευμένο τρόπο τις ανάγκες διαφορετικών ομάδων του άνεργου πληθυσμού της χώρας. Τα προγράμματα στο σκέλος των ενεργητικών πολιτικών περιλαμβάνουν απόκτηση δεξιοτήτων και επιδοτούμενη απασχόληση με άξονα τόσο το προφίλ των συγκεκριμένων υπο-ομάδων (νέοι σε ηλικία, μεσήλικες, μακροχρόνια άνεργοι κ.λπ.) όσο και την ζήτηση από την πλευρά της αγοράς εργασίας και τις σύγχρονες ανάγκες της οικονομίας. Ο στόχος μιας αποτελεσματικής σχεδίασης προγραμμάτων ενεργητικής πολιτικής απασχόλησης είναι η όσο το δυνατόν πιο άμεση και ομαλή μετάβαση των ανέργων στην αγορά εργασίας και η τόνωση των τοπικών/ περιφερειακών οικονομιών με δεξιότητες που σχετίζονται με την πράσινη ή τη γαλάζια οικονομία. Στην ίδια λογική και οι παθητικές πολιτικές απασχόλησης στοχεύουν στο να εξορθολογίσουν και να υιοθετήσουν μια πιο σύγχρονη αντίληψη στην επιδοματική πολιτική για την απασχόληση, απομακρύνοντας όλα τα αντικίνητρα για τη μετάβαση στην αγορά εργασίας και παράλληλα αντιμετωπίζοντας στοχευμένα τις ανάγκες των μακροχρόνια ανέργων.

Παράλληλα στον Πυλώνα 3 η οριζόντια επένδυση για την ανάπτυξη δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού της χώρας διασφαλίζει την ισότιμη πρόσβαση σε ποιοτικά και αναβαθμισμένα προγράμματα ανάπτυξης δεξιοτήτων και κατάρτισης με απώτερο στόχο το εργατικό δυναμικό της χώρας (εργαζόμενοι σε δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, αυτοαπασχολούμενοι και άνεργοι) να αποκτήσει όλες τις απαραίτητες δεξιότητες που αυξάνουν την απασχολησιμότητα και δημιουργούν ευκαιρίες μετακίνησης εντός της αγοράς εργασίας και επανένταξης. Το διευρυμένο αυτό πρόγραμμα ανάπτυξης δεξιοτήτων στοχεύει στην άμεση σύνδεση των προγραμμάτων κατάρτισης και των τρεχουσών και μελλοντικών αναγκών της αγοράς εργασίας, και στη στήριξη και επιτάχυνση της ανάπτυξης εργατικού δυναμικού για τη νέα -κυρίως ψηφιακή, πράσινη και γαλάζια- οικονομία.

Οι άνεργοι ωφελούμενοι του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος εξακολουθούν να αποτελούν το 51% του συνολικού πληθυσμού που επωφελείται του προνοιακού επιδόματος, αυξάνοντας την ανάγκη να συμπεριληφθούν σε ειδικές παρεμβάσεις που θα τους εντάξουν ομαλά στην αγορά εργασίας λαμβάνοντας υπόψη το μορφωτικό τους προφίλ και την χρονική απόσταση από την αγορά εργασίας. Το 23,14% των ανέργων ωφελούμενων του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος ηλικίας 18-65 ετών είναι απόφοιτοι Λυκείου, ενώ το 19,4% είναι απόφοιτοι Δημοτικού (δεδομένα Δεκεμβρίου 2020), αναδεικνύοντας την άμεση ανάγκη ο πληθυσμός αυτός να συμπεριληφθεί σε προγράμματα κατάρτισης. Στον Πυλώνα 3 περιλαμβάνονται για αυτό το σκοπό ειδικά προγράμματα που ενθαρρύνουν την

απασχόληση, δημιουργώντας ίσες ευκαιρίες για τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας και την τοπική οικονομία, και έχουν ως ομάδα στόχο τους εξής πληθυσμούς: (α) ενήλικα άτομα με αυτισμό, (β) ωφελούμενους του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, (γ) άστεγους και (δ) Ρομά. Αυτά τα προγράμματα περιλαμβάνουν εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες που σχετίζονται με κάθε ομάδα-στόχο και στοχοθετημένα μέτρα που θα υποστηρίξουν την απασχόλησή τους. Ο στόχος των προγραμμάτων αυτών είναι τόσο η αναβάθμιση των τεχνικών και ψηφιακών δεξιοτήτων των δικαιούχων, όσο και η παροχή κινήτρων στις εταιρείες να προσλαμβάνουν υποψηφίους από ομάδες που τείνουν να περιθωριοποιηθούν, ελαχιστοποιώντας τον κίνδυνο αποκλεισμού, μακροχρόνιας ανεργίας και φτώχειας.

Στο Σχέδιο παρουσιάζεται ένα ειδικά σχεδιασμένο πρόγραμμα κατάρτισης για πρόσφυγες και δικαιούχους διεθνούς προστασίας, με σκοπό την άμεση ανάπτυξη των δεξιοτήτων τους και την ενίσχυση της απασχολησιμότητάς τους. Το πρόγραμμα κατάρτισης περιλαμβάνει στοχευμένα προγράμματα κατάρτισης σε επαγγελματικές δεξιότητες και επιδοτούμενης μαθητείας που θα διασφαλίσουν τη συμμετοχή των ωφελούμενων στην αγορά εργασίας, απαντώντας σε καίριες ανάγκες της αγοράς εργασίας στις περιοχές όπου διαβιούν οι πρόσφυγες. Ταυτόχρονα ο συνδυασμός με προγράμματα γλωσσομάθειας θα μειώσει τις πιθανότητες οικονομικού και κοινωνικού αποκλεισμού.

Πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας και ψυχικής υγείας

Μία σημαντική ανισότητα που αντιμετωπίζει το Ελληνικό Σχέδιο είναι αυτή της πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας. Σε επίπεδο Ε.Ε.27, η Ελλάδα καταγράφει το δεύτερο μεγαλύτερο ποσοστό ατόμων άνω των 16 ετών που αναφέρουν ακάλυπτες από το σύστημα ανάγκες υγείας (8,1%, 2019) για λόγους κόστους, γεωγραφίας ή χρόνου αναμονής. Μεγάλο μέρος του προβλήματος οφείλεται σε ελλιπή λειτουργία και προσβασιμότητα στις υπηρεσίες πρωτοβάθμιας υγείας. Ένας από τους βασικούς στόχους της προτεινόμενης ανασυγκρότησης της πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας είναι η κάλυψη πληθυσμών που συχνά πέφτουν έξω από το «δίχτυ προστασίας» όπως οι ανασφάλιστοι, οι κάτοικοι των νησιωτικών και απομακρυσμένων περιοχών και οι ευάλωτες κοινωνικές ομάδες. Επιπλέον, το Σχέδιο περιέχει σημαντικές παρεμβάσεις στον τομέα των δημόσιων υπηρεσιών ψυχικής υγείας, δεδομένου τόσο των μακροχρόνιων τάσεων όσο και της αυξημένης ζήτησης κατά τη διάρκεια της πανδημίας, συμπεριλαμβανομένων νέων δομών που θα παρέχουν μεγαλύτερη πρόσβαση στους ψυχικά ασθενείς και στα άτομα με άνοια, διευκολύνοντας ταυτόχρονα το έργο των φροντιστών. Προτείνεται μια σειρά μέτρων για ανηλίκους και νεαρούς ενήλικες για την κάλυψη σημαντικών κενών στην πρόσβαση και την κοινωνική ένταξη νεότερων ασθενών και την πρόληψη του στιγματισμού. Το Σχέδιο προωθεί επίσης το μη στιγματισμό των ασθενών που αναρρώνουν από COVID-19 και υποστήριξη στους ανέργους μετά την πανδημία.

Αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας

Στην Ελλάδα, το 12,5% του πληθυσμού ζει σε σπίτια με σοβαρά προβλήματα υγρασίας, διαρροές και πολύ χαμηλές προδιαγραφές κουφωμάτων και πατωμάτων. Το 2019, το 17,9% του συνολικού πληθυσμού δήλωσε αδυναμία θέρμανσης του σπιτιού του (μέσος όρος ΕΕ 7,3%) και αυτό το ποσοστό αυξάνεται στο 34,1% μεταξύ των οικονομικά ευάλωτων. Τα περισσότερα σπίτια στη χώρα χτίστηκαν πριν από τη δεκαετία του 1980 και 5 στα 10 δεν περιλαμβάνουν θερμομόνωση.

Το Σχέδιο, επομένως, περιλαμβάνει μια στοχευμένη, προσπάθεια-ορόσημο για την ανακούφιση της ενεργειακής φτώχειας (Άξονας 1.2), που αποτελεί το νέο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την καταπολέμηση της ενεργειακής φτώχειας, το οποίο θα καθορίσει, θα αξιολογήσει και θα παρακολουθήσει το πρόβλημα,

ενεργώντας ως βάση για μελλοντικές πολιτικές με μέγιστο αποτέλεσμα. Ωστόσο, υπάρχει επίσης επείγουσα ανάγκη για βραχυπρόθεσμες δράσεις. Έτσι, η μεταρρύθμιση συνδυάζεται με ένα ειδικό υπο-πρόγραμμα για ενεργειακά φτωχά και ευάλωτα νοικοκυριά στο πλαίσιο της επένδυσης για ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων.

Πιο συγκεκριμένα, το σχέδιο δράσης θα περιλαμβάνει τόσο τον ορισμό των ενεργειακά φτωχών νοικοκυριών, μέσω συγκεκριμένων ποσοτικών κριτηρίων, όσο και μια συγκεκριμένη διαδικασία παρακολούθησης και αξιολόγησης της εξέλιξης του φαινομένου. Επιπλέον, θα καθοριστούν συγκεκριμένα μέτρα πολιτικής, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Οδηγίας 944/2019 όσο και της Οδηγίας 2002/2018, και θα αναπτυχθεί μια ειδική διαδικασία για την παρακολούθηση και τη μέτρηση του αντίκτυπου του κάθε μέτρου ξεχωριστά, προκειμένου είτε να επανασχεδιαστούν ή να υιοθετηθούν νέα μέτρα πολιτικής όπως χρηματοοικονομικά μέσα για ενεργειακή αναβάθμιση της κατοικίας ευάλωτων νοικοκυριών και άλλων κοινωνικών ομάδων με συγκεκριμένα πρότυπα κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας.

Η μεταρρύθμιση επιδιώκει να περιορίσει την ανισότητα, τόσο άμεσα - αυξάνοντας το βιοτικό επίπεδο και μειώνοντας τη σοβαρή στέρηση υλικών, και έμμεσα - δημιουργώντας σημαντική εξοικονόμηση για τα οικονομικά ευάλωτα νοικοκυριά -, ενώ παράλληλα προωθεί την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων. Εν ολίγοις, αυτή είναι μια μεταρρύθμιση που συμβάλλει αποφασιστικά σε μια δίκαιη μετάβαση.

Πολιτικές για την αναπηρία

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας προτείνει ένα ολοκληρωμένο σύνολο δράσεων που αποσκοπούν στην προώθηση της αποϊδρυματοποίησης, της κοινωνικής ένταξης και της συμμετοχής στην αγορά εργασίας των ατόμων με αναπηρίες, σε συμφωνία με το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των ΑμεΑ (2020).

Ο πρώτος πυλώνας αυτού του συνόλου δράσεων επικεντρώνεται στην προσβασιμότητα, βασική προϋπόθεση για την κοινωνική ένταξη και τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας. Έτσι, ο Άξονας 3.4 υποστηρίζει παρεμβάσεις για την ενίσχυση της προσβασιμότητας σε ιδιωτικές κατοικίες, χώρους εργασίας και δημόσια κτίρια. Θα υποστηρίξει επίσης τον θεσμό προσωπικής βοήθειας σε άτομα με ειδικές ανάγκες, ο οποίος μπορεί να δράσει για την ενίσχυση της προώθησης της κοινωνικής ένταξης και των ευκαιριών απασχόλησης. Επιπλέον, για άτομα με μειωμένη όραση και / ή ικανότητα ακοής, το Σχέδιο προτείνει υποστήριξη για βασικά προγράμματα ψηφιακών δεξιοτήτων, σχεδιασμένα να υποστηρίζουν την ενεργή συμμετοχή τους στη νέα ψηφιακή εποχή και την ίση πρόσβαση σε όλες τις κρατικές ηλεκτρονικές υπηρεσίες. Τέλος, η ενσωμάτωση της διαχείρισης χρόνιων ασθενειών ως μέρος της μεταρρύθμισης της Πρωτοβάθμιας Υγείας αναμένεται επίσης να δημιουργήσει οφέλη για τα άτομα με αναπηρίες, καθώς, αν και όχι πανομοιότυπα, οι χρόνιες αναπηρίες και οι χρόνιες ασθένειες επικαλύπτονται συχνά. Επιπλέον, η δημιουργία ενός δημόσιου συστήματος φροντίδας στο σπίτι θα αυξήσει την πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες υγείας.

Η δεύτερη αρχή που στηρίζει τις προτάσεις του σχεδίου για την αναπηρία είναι η αποϊδρυματοποίηση. Ειδικότερα, για παιδιά και εφήβους με αναπηρία, το Σχέδιο προβλέπει τη θέσπιση επαγγελματικής ανάδοχης φροντίδας και τη μεταφορά εφήβων σε Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης.

Ωστόσο, οι πολιτικές για τα παιδιά με αναπηρία υπερβαίνουν την αποϊδρυματοποίηση και τονίζουν την έγκαιρη παρέμβαση. Για τα παιδιά με διαταραχές φάσματος του αυτισμού (ASM), το Σχέδιο προβλέπει τη δημιουργία ολοκληρωμένων πρωτοκόλλων παρέμβασης που εκτείνονται πέρα από το ιατρικό-

κεντρικό μοντέλο, προωθώντας την ψυχική και κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών με αυτισμό, και συμβάλλοντας σημαντικά στην ενσωμάτωση και την ένταξη. Τέλος, μέσω δράσεων για ψηφιακό μετασχηματισμό της εκπαίδευσης του Άξονα 3.2, δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στη γεφύρωση του χάσματος ψηφιακού χάσματος για παιδιά με αναπηρίες.

Αποδοχή της διαφορετικότητας

Η ευαισθητοποίηση για τη διαφορετικότητα στο χώρο εργασίας και η καθιέρωση μιας χωρίς αποκλεισμούς εργασιακής κουλτούρας μπορούν να βοηθήσουν σημαντικά στην καταπολέμηση κάθε διάκρισης. Η ένταξη και η διαφορετικότητα στο χώρο εργασίας, η κατάρρευση των στερεοτύπων και η ίση συμμετοχή σε ηγετικές θέσεις μπορούν να εγγυηθούν ένα εργατικό δυναμικό που θα βοηθήσει στην επέκταση της αγοράς εργασίας και στην ενίσχυση μιας ανοιχτής, καινοτόμου και βιώσιμης οικονομίας.

Η διαφορετικότητα μπορεί να προωθήσει τη βιώσιμη ανάπτυξη των εταιρειών και την ευημερία ολόκληρης της κοινωνίας, ενώ ταυτόχρονα απαιτεί τη συνεργασία και τον ανοιχτό διάλογο του ιδιωτικού τομέα, των κοινωνικών εταίρων, των δημόσιων φορέων και των οργανισμών. Η συλλογή δεδομένων και η επεξεργασία δεδομένων, που προτείνονται επίσης μέσω της ενίσχυσης του Παρατηρητηρίου Ισότητας, θα προωθήσουν την παροχή επαρκών και αξιόπιστων εκθέσεων σχετικά με την ισότητα και τις διακρίσεις, επιτρέποντας τη σχετική χάραξη πολιτικής και την εφαρμογή διεθνών βέλτιστων πρακτικών. Παράλληλα, προωθείται η δημιουργία ενός μηχανισμού που θα αξιολογεί εταιρείες και οργανισμούς λαμβάνοντας υπόψη τις πολιτικές και τις ενέργειές τους για την προώθηση των ίσων ευκαιριών, προκειμένου να αναπτυχθεί το "Σήμα Διαφορετικότητας" Επιπλέον, προτείνεται ένα οριζόντιο πρόγραμμα κατάρτισης σε θέματα που σχετίζονται με τη διαφορετικότητα στην εργασία, με υπαλλήλους τόσο του ιδιωτικού όσο και του δημόσιου τομέα και με προτεραιότητα να δίνεται σε δημόσιους οργανισμούς που επηρεάζουν κοινωνικές συμπεριφορές (π.χ. αστυνομία, υπηρεσίες που εξυπηρετούν πολίτες) και υπαλλήλους σε θέσεις ευθύνης και ενεργή επικοινωνία με το κοινό. Ο κύριος σκοπός αυτών των παρεμβάσεων είναι να ενθαρρύνουν την αποδοχή της διαφορετικότητας και να εξαλείψουν τα εμπόδια στη συμμετοχή στην αγορά εργασίας που σχετίζονται με στερεότυπα και διακρίσεις.

Συνεκτικότητα και συμπληρωματικότητα με άλλα προγράμματα

Συνεκτικότητα και συμπληρωματικότητα του σχεδίου (εντός Αξόνων) και συνοχή με τα σχετικά εθνικά πλαίσια πολιτικής, στρατηγικές και σχέδια

Συνεκτικότητα και συμπληρωματικότητα του σχεδίου

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της Ελλάδας παρουσιάζει ισχυρή εσωτερική συνοχή, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κανονισμού για την Ανάκαμψη και Ανθεκτικότητα που συμφωνήθηκε μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου τον Δεκέμβριο του 2020 (2020/0104 (COD)).

Το «Ελλάδα 2.0» διαρθρώνεται γύρω από τέσσερις (4) ξεχωριστούς πυλώνες («Πράσινη Μετάβαση», «Ψηφιακός Μετασχηματισμός», «Απασχόληση, Δεξιότητες και Κοινωνική Συνοχή», «Ιδιωτικές Επενδύσεις και Μετασχηματισμός της Οικονομίας») που λειτουργούν ως ένα συνεκτικό σύνολο και αναμένεται να δημιουργήσουν **συνέργειες** κατά την εφαρμογή.

Η πράσινη μετάβαση και ο ψηφιακός μετασχηματισμός αναγνωρίζονται ως εξαιρετικά αλληλένδετες διαδικασίες, όπως περιγράφονται λεπτομερώς στην Πράσινη Συμφωνία της ΕΕ, στην Ψηφιακή Ατζέντα και στο Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία (Έκθεση της Επιτροπής Πισσαρίδη). Ο ψηφιακός μετασχηματισμός αποτελεί βασικό παράγοντα για την πράσινη και κυκλική μετάβαση, ενώ η συμπερίληψη κριτηρίων βιωσιμότητας και σχετικότητας με το κλίμα στο σχεδιασμό και την ανάπτυξη ψηφιακών τεχνολογιών έχει καταστεί κρίσιμος παράγοντας επιτυχίας για τον ψηφιακό μετασχηματισμό.

Αλλά για να διασφαλιστεί ότι η πράσινη μετάβαση και ο ψηφιακός μετασχηματισμός θα υλοποιηθούν, πρέπει να εξισορροπηθούν με μια φιλόδοξη στρατηγική για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της καινοτομίας στην εθνική οικονομία, μέσω της κινητοποίησης επενδύσεων από ιδιωτικές και δημόσιες πηγές και τη δημιουργία ενός θεσμικού πλαισίου που να ευνοεί την επιχειρηματικότητα και την ανάπτυξη. Ομοίως, η πράσινη και ψηφιακή μετάβαση πρέπει να είναι δίκαιες, ενσωματώνοντας την κοινωνική διάσταση και δίνοντας προτεραιότητα στη δημιουργία βιώσιμων θέσεων εργασίας, στη βελτίωση της εκπαίδευσης και των δεξιοτήτων και στην παροχή υψηλής ποιότητας και αποτελεσματικών υπηρεσιών υγείας και κοινωνικής μέριμνας.

Κατά συνέπεια, οι τέσσερις πυλώνες του Σχεδίου **αλληλοσυνδέονται σημαντικά** ως προς το περιεχόμενό τους, ενισχύοντας τη συνοχή του Σχεδίου και τις συνέργειες και συμπληρωματικότητες που αναμένονται μεταξύ των αναπόσπαστων τμημάτων του.

Η συνοχή του Σχεδίου διασφαλίζεται επίσης μέσω της **δέσμευσής** του για προώθηση και κινητοποίηση ιδιωτικών επενδύσεων και τη δημιουργία βιώσιμων θέσεων απασχόλησης, που **διατρέχουν** τους τέσσερις πυλώνες.

Είτε πρόκειται για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της ενεργειακής απόδοσης, της εγκατάστασης ευρυζωνικών δικτύων και της ανάπτυξης ψηφιακών υπηρεσιών ή της μεταποίησης, της γεωργίας, του τουρισμού και του πολιτισμού, το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας δίνει έμφαση στην προσέλκυση επενδύσεων και στη δημιουργία θέσεων εργασίας, ως κρίσιμες προϋποθέσεις για τη βιώσιμη ανάκαμψη της εθνικής οικονομίας. Οι τέσσερις πυλώνες του Σχεδίου παρουσιάζουν συνέπεια με αυτές τις οριζόντιες αρχές, οι οποίες με τη σειρά τους διασφαλίζουν τη συνοχή του Σχεδίου.

Εκτός από τη θεματική συνοχή, το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας παρουσιάζει σαφή και συνοπτικά **χρονοδιαγράμματα, στόχους και ορόσημα** για τους Άξονες και τα προτεινόμενα έργα, **δείκτες** που χρησιμοποιούνται για την παρακολούθηση της υλοποίησης των έργων, καθώς και συγκεκριμένα **μέτρα και βήματα** που απαιτούνται για την υλοποίηση των έργων - και του σχεδίου στο σύνολό του.

Τα προτεινόμενα ορόσημα και οι στόχοι για τις μεταρρυθμίσεις και τις επενδύσεις που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο είναι σαφή και ρεαλιστικά, σύμφωνα με τις σχετικές προκλήσεις και προτεραιότητες ανά χώρα που προσδιορίζονται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, καθώς και με τις αναλύσεις, επιχειρήματα και συστάσεις του Σχεδίου Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία.

Το ίδιο ισχύει και για τους συγκεκριμένους δείκτες που προτείνονται προκειμένου να ακολουθηθεί η επίτευξη των ορόσημων και στόχων, οι οποίοι είναι σχετικοί και ισχυροί, και στηρίζονται στη μεθοδολογία που χρησιμοποιείται στην έκθεση της επιτροπής Πισσαρίδη και σε άλλες βασικές εθνικές και ενωσιακές στρατηγικές και σχέδια. Ως εκ τούτου, το Σχέδιο βασίζεται σε μια ολοκληρωμένη ανάλυση και είναι εξαιρετικά συνεκτικό εσωτερικά και στο σύνολό του, διευκολύνοντας την αποτελεσματική εφαρμογή του.

Ταυτόχρονα, το Σχέδιο περιγράφει ειδικές, συγκεκριμένες δράσεις και βήματα που απαιτούνται για την υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων που προτείνονται. Η συμπερίληψη των βημάτων και των δράσεων παρέχει έναν χάρτη πορείας για την υλοποίηση έργων (μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις), ενώ επιτρέπει τον εντοπισμό και την αξιοποίηση πιθανών συνεργιών μεταξύ τους, ενισχύοντας τη συνοχή του Σχεδίου στο σύνολό του, όπως επίσης και τον κοινωνικοοικονομικό του αντίκτυπο.

Επιπλέον, το Σχέδιο «Ελλάδα 2.0» αναλύει τους **μηχανισμούς για την εξασφάλιση αποτελεσματικής και έγκαιρης εφαρμογής**, οι οποίοι συμβάλλουν επίσης στη συνοχή του.

Πρώτον, το Σχέδιο εισάγει και περιγράφει λεπτομερώς το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου που έχει συσταθεί από τις ελληνικές αρχές, προκειμένου να: (α) διασφαλίζει ότι τα έργα υλοποιούνται σύμφωνα με το Σχέδιο, (β) παρακολουθεί ενεργά τη διαδικασία υλοποίησης και να λαμβάνει διορθωτικά μέτρα όταν υπάρχουν καθυστερήσεις ή ασυμφωνίες από τους στόχους, (γ) διασφαλίζει ότι η εφαρμογή συμμορφώνεται με το εθνικό και κοινοτικό κανονιστικό πλαίσιο και ότι τα κονδύλια χρησιμοποιούνται αποτελεσματικά, και (δ) να υποβάλλει αναφορές για την επιτυχή επίτευξη των συμφωνημένων ορόσημων και στόχων.

Δεύτερον, το Σχέδιο περιγράφει με ακρίβεια τους κύριους παράγοντες (αρχές και φορείς) που συμμετέχουν στη διαχείριση, την επαλήθευση, το δημοσιονομικό έλεγχο και έλεγχο της εφαρμογής, οριοθετώντας τους ρόλους και τις ευθύνες τους, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο παρεμβαίνουν - ανεξάρτητα και από κοινού – στον κύκλο ζωής των έργων. Η λεπτομερής περιγραφή των μηχανισμών διαχείρισης και ελέγχου συμβάλλει και προάγει τη συνοχή του σχεδίου.

Τρίτον, το Σχέδιο παρουσιάζει τις διαδικασίες που έχουν σχεδιαστεί για να διασφαλίσουν επαρκή διαδρομή ελέγχου (audit trail) και ειδική ρύθμιση για την πρόληψη, τον εντοπισμό και τη διόρθωση παρατυπιών, όπως απάτη, διαφθορά, συγκρούσεις συμφερόντων και διπλή χρηματοδότηση. Η συμπερίληψη συγκεκριμένων λεπτομερειών σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης καθενός από τα κύρια ζητήματα που αντιμετωπίζονται στον έλεγχο και τον δημοσιονομικό έλεγχο στο πλαίσιο της εφαρμογής του σχεδίου, είναι ένας περαιτέρω δείκτης εσωτερικής συνοχής.

Ως εκ τούτου, το σύνολο των ρυθμίσεων που προτείνονται για την εξασφάλιση αποτελεσματικής παρακολούθησης και εφαρμογής του σχεδίου, καθώς και του ελέγχου και δημοσιονομικού ελέγχου σύμφωνα με το εθνικό και κοινοτικό κανονιστικό πλαίσιο, είναι σαφές και συνεκτικό, ενισχύοντας περαιτέρω τη συνολική συνοχή του σχεδίου.

Τέλος, το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας είναι συνεπές και από οικονομική άποψη. Παρέχονται λεπτομερείς αιτιολογήσεις σχετικά με το **εκτιμώμενο συνολικό κόστος** του σχεδίου και των Αξόνων του, καθώς και των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων που περιλαμβάνονται.

Τα αιτήματα εκταμίευσης ακολουθούν μια σαφή προσέγγιση και μεθοδολογία, η οποία περιγράφεται λεπτομερώς στο Σχέδιο, χρησιμοποιώντας κριτήρια όπως η ωριμότητα, η αποδοτικότητα κόστους και ο αναμενόμενος οικονομικός και κοινωνικός αντίκτυπος για την προτεραιοποίηση των έργων. Αυτές οι λεπτομερείς περιγραφές συμβάλλουν επίσης στην ενίσχυση της συνοχής του Σχεδίου.

Κατά συνέπεια, σε όλες τις προαναφερθείσες πτυχές και διαστάσεις, το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της Ελλάδας θεωρείται ως ένα εξαιρετικά συνεκτικό Σχέδιο, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές και τις συστάσεις του Κανονισμού (2020/0104 (COD)). Η συνοχή του σχεδίου

εξασφαλίζει επίσης την αποτελεσματική εφαρμογή του, καθώς και την υλοποίηση των δυνατοτήτων του για σημαντικές οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις για την Ελλάδα.

Συνεκτικότητα και συμπληρωματικότητα μεταξύ των Αξόνων

Κάθε Άξονας αντιπροσωπεύει **μια σειρά μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων** που στοχεύουν σε έναν συγκεκριμένο τομέα προτεραιότητας (π.χ. ενεργειακή απόδοση, ψηφιακός μετασχηματισμός στο δημόσιο τομέα, μεταρρύθμιση της υγειονομικής περίθαλψης κ.λπ.). Αυτοί οι τομείς προτεραιότητας προσδιορίστηκαν ακολουθώντας τις σχετικές προκλήσεις και προτεραιότητες ανά χώρα στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, τις προκλήσεις και προτεραιότητες που επισημαίνονται στο Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία (έκθεση επιτροπής Πισσαρίδη) καθώς και σε βασικές εθνικές και κοινοτικές στρατηγικές, σχέδια και πλαίσια πολιτικής.

Τα στοιχεία παρουσιάζουν εσωτερική συνοχή και συνέπεια, καθώς οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που περιλαμβάνονται σε κάθε Άξονα, εστιάζουν στον ίδιο τομέα προτεραιότητας, αντιμετωπίζουν κοινές προκλήσεις και αναμένεται να αλληλοσυμπληρώνονται και να συμβάλλουν από κοινού στην επίτευξη κοινών στόχων.

Επιπλέον, η συνοχή του σχεδίου διασφαλίζεται από τη συνεκτικότητα και τη συμπληρωματικότητα **μεταξύ των Αξόνων**. Κάθε Άξονας συνδέεται όχι μόνο με τους Άξονες του ίδιου πυλώνα, αλλά και με τους Άξονες των υπολοίπων πυλώνων.

Για παράδειγμα, οι 'Αξονες 1.1 («Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον»), 1.2 («Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση») και 1.3 («Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών») του Πυλώνα «Πράσινη Μετάβαση» του σχεδίου παρουσιάζουν σημαντική συνοχή, καθώς αναμένεται να προωθήσουν από κοινού το απαραίτητη ενεργειακή μετάβαση της χώρας και την επίτευξη των ενεργειακών και κλιματικών στόχων του ΕΣΕΚ και της ΕΕ για το 2030.

Ταυτόχρονα, λειτουργούν παράλληλα με τους Άξονες 2.1 («Συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, το κράτος»), 2.2 («Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους») και 2.3 («Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων»), καθώς η πράσινη μετάβαση και ο ψηφιακός μετασχηματισμός συνδέονται βαθιά, και αναμένονται συνέργειες από την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων αυτών των αξόνων.

Ομοίως, οι Άξονες 2.1, 2.2 και 2.3, που σχετίζονται με τον ψηφιακό μετασχηματισμό της οικονομίας και της κοινωνίας, συνάδουν και αλληλοστηρίζονται με τους άξονες 4.2 («Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης»), 4.5 («Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας») και 4.6 («Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας»). Η ψηφιοποίηση του δημόσιου τομέα λειτουργεί παράλληλα με τον εκσυγχρονισμό του, ενώ το ίδιο ισχύει και για τη σχέση μεταξύ της ψηφιοποίησης των επιχειρήσεων και της ενίσχυσης της καινοτομίας, της παραγωγικότητας και της ανθεκτικότητας των επιχειρήσεων.

Οι Άξονες των πυλώνων «Πράσινη Μετάβαση», «Ψηφιακός Μετασχηματισμός» και «Ιδιωτικές επενδύσεις και μετασχηματισμός της οικονομίας» που στοχεύουν στην ενίσχυση της επενδυτικής δραστηριότητας και στην κινητοποίηση ιδιωτικών και δημόσιων κεφαλαίων, είναι εξαιρετικά συνεκτικοί και συμπληρωματικοί με τους Άξονες 4.1 («Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης»), 4.2 («Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης»), 4.3 («Βελτίωση

της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης») και 4.4 (« Ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού τομέα και των κεφαλαιαγορών»). Οι τελευταίοι Άξονες δημιουργούν ένα θεσμικό πλαίσιο που συμβάλλει στην προσέλκυση επενδύσεων και στη δημιουργία και ανάπτυξη επιχειρήσεων, συμπληρώνοντας και διευκολύνοντας τις μεταρρυθμίσεις και τις επενδύσεις των προηγούμενων Αξόνων.

Επιπλέον, οι Άξονες των πυλώνων «Πράσινη Μετάβαση», «Ψηφιακός Μετασχηματισμός» και «Ιδιωτικές επενδύσεις και μετασχηματισμός της οικονομίας» που στοχεύουν στην ενίσχυση της επενδυτικής δραστηριότητας σε διάφορους τομείς, συνάδουν ιδιαίτερα με τους Άξονες 3.1 («Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας») και 3.2 («Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης»). Τα πολύπλοκα έργα που προτείνονται στο Σχέδιο «Ελλάδα 2.0» απαιτούν επαρκές και ικανό εργατικό δυναμικό σε διάφορα επαγγέλματα και ρόλους, ενώ δυναμικά αναπτυσσόμενοι τομείς δημιουργούν νέες βιώσιμες θέσεις απασχόλησης και μπορούν να απορροφήσουν μορφωμένα και εξειδικευμένα άτομα που ολοκληρώνουν την εκπαίδευση ή την κατάρτιση τους.

Τέλος, οι Άξονες και στους τέσσερις Πυλώνες στοχεύουν στην προώθηση της ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας στην εθνική οικονομία, καθώς και της βιωσιμότητας και της απασχόλησης, είναι συνεκτικοί και συνεπείς με τους Άξονες 3.3 («Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας») και 3.4 («Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές») που διασφαλίζουν την κοινωνική ανθεκτικότητα και την πρόσβαση όλων των πολιτών σε υψηλής ποιότητας και αποτελεσματικές υπηρεσίες υγείας και κοινωνικής φροντίδας.

Ως αποτέλεσμα, το σύνολο των Αξόνων, έργων και μεταρρυθμίσεων που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας παρουσιάζουν ισχυρή συνοχή και συνέπεια μεταξύ τους, καθώς και πολλαπλές συμπληρωματικότητες και συνέργειες στην εφαρμογή τους, συμβάλλοντας έτσι σε ένα εξαιρετικά συνεκτικό Σχέδιο στο σύνολό του.

Συνεκτικότητα και συμπληρωματικότητα με σχετικά εθνικά πλαίσια πολιτικής, στρατηγικές και σχέδια

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0» αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του Ενοποιημένου Σχεδίου Κυβερνητικής Πολιτικής 2021 (ΕΣΚΥΠ). Ως θεσμικό εργαλείο, το ΕΣΚΥΠ εκδόθηκε για πρώτη φορά το 2020 και δημοσιεύεται σε ετήσια βάση, όπως προβλέπει ο νόμος, παρουσιάζοντας το δεσμευτικό συνολικό σχέδιο πολιτικής της Κυβέρνησης για το επόμενο έτος, καθώς και το σκεπτικό που το διέπει. Το ΕΣΚΥΠ έχει συνταχθεί από την Προεδρία της Κυβέρνησης σε στενή συνεργασία με τα Υπουργεία. Η έκδοση 2021, που υποβλήθηκε τον Δεκέμβριο του 2020, περιλαμβάνει ήδη τις περισσότερες από τις προτεινόμενες πολιτικές του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Οι πολύ λίγες που ήταν ακόμη υπό εξέταση τότε, θα προστεθούν στο ΕΣΚΥΠ κατά την τακτική αναθεώρηση στα μέσα του έτους.

Το ίδιο ισχύει για τη σύνδεση των μεταρρυθμίσεων του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας με το Εθνικό Σχέδιο Μεταρρυθμίσεων (ΕΣΜ). Το Εθνικό Σχέδιο Μεταρρυθμίσεων λειτούργησε ως σημείο εκκίνησης για τον κατάλογο μεταρρυθμίσεων του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0» που προέκυψε μετά από απαραίτητη προσαρμογή. Οι μεταρρυθμίσεις του ΕΣΜ περιέχουν ή, συχνά, ταυτίζονται πλήρως με τις προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις του «Ελλάδα 2.0». Σε λιγότερες περιπτώσεις, οι μεταρρυθμίσεις του «Ελλάδα 2.0» είναι ευρύτερες από τις αντίστοιχες εθνικές, καλύπτοντας περισσότερους τομείς. Συνολικά, οι μεταρρυθμίσεις που αναφέρονται μόνο στο «Ελλάδα 2.0» και είναι

νέες στο ΕΣΜ, ενδέχεται να κυμαίνονται μεταξύ 5-10% του ΕΣΜ (λιγότερες από 15 μεταρρυθμίσεις), και θα προστεθούν στο ΕΣΜ κατά την τακτική αναθεώρησή του.

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, και τα περιεχόμενα του, είναι απόλυτα ευθυγραμμισμένα με τους στόχους, τις προτεραιότητες και τις προτάσεις πολιτικής και μεταρρυθμίσεων των υπολοίπων εθνικών σχεδίων και πρωτοβουλιών, λειτουργώντας συμπληρωματικά και συμβάλλοντας στην επίτευξη ευρύτερων οικονομικών και κοινωνικών στόχων.

Συνοχή με το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ)

Το «Ελλάδα 2.0» στοχεύει στη διευκόλυνση της απαραίτητης μετάβασης στην Ελλάδα, ενσωματώνοντας τις στρατηγικές προτεραιότητες και τους συγκεκριμένους στόχους του ΕΣΕΚ, καθώς και τις σχετικές συστάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το πώς μπορεί να αξιοποιηθεί το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για την επίτευξη των στόχων για την ενέργεια και το κλίμα για το 2030 και μετά. Οι βασικοί στόχοι του ελληνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που έχουν σχεδιαστεί για την επίτευξή τους, ευθυγραμμίζονται με τους στόχους, τις προτεραιότητες πολιτικής και τα μέτρα που περιλαμβάνονται στο ΕΣΕΚ, με τα πρώτο να αναμένεται να επιτρέψει την ταχεία επίτευξη των στόχων και της συνεισφοράς που αναφέρονται στο τελευταίο.

Ο πυλώνας «Πράσινη Μετάβασης» και οι Άξονές του, μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις , επιτρέπουν τη μετάβαση προς ένα ενεργειακό σύστημα χαμηλών εκπομπών άνθρακα, με αυξημένη συμμετοχή ΑΠΕ στην κατανάλωση ενέργειας, βελτιωμένη ενεργειακή απόδοση του εγχώριου κτιριακού αποθέματος (κατοικίες, δημόσια και εμπορικά κτίρια), και ένα «πιο πράσινο» και πιο βιώσιμο σύστημα μεταφορών (με έμφαση στη χρήση ηλεκτροκίνησης και ηλεκτρικών οχημάτων). Αυτές οι προτεραιότητες ευθυγραμμίζονται πλήρως με αυτές που ορίζονται στο ΕΣΕΚ, και οι σχετικές μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο βοηθούν στην επίτευξη των αντίστοιχων στόχων του ΕΣΕΚ.

Ταυτόχρονα, οι Άξονες που σχετίζονται με τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή σε αυτήν, για το αστικό και δομημένο περιβάλλον, την προώθηση της βιώσιμης αστικής κινητικότητας στις αστικές περιοχές, την προστασία του περιβάλλοντος και την αειφόρο χρήση των πόρων, ευθυγραμμίζονται επίσης με τους στόχους του ΕΣΕΚ για τη μείωση των εκπομπών άνθρακα και για τη διευκόλυνση της απαιτούμενης μετάβασης προς την ουδετερότητα του κλίματος έως το 2050, όπως τονίζεται στη στρατηγική της ΕΕ «Πράσινη Συμφωνία».

Πέραν των Αξόνων της «Πράσινης Μετάβασης», το υπόλοιπο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας είναι επίσης συνεπές και ευθυγραμμισμένο με το σκοπό, τους στρατηγικούς στόχους, και τις προτεραιότητες πολιτικής του ΕΣΕΚ.

Το Σχέδιο «Ελλάδα 2.0», ως συνεκτικό σύνολο, συμβάλλει ολιστικά στην επίτευξη των στόχων του ΕΣΕΚ για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και την αύξηση του μεριδίου ΑΠΕ στο ενεργειακό μείγμα έως το 2030, προωθώντας ταυτόχρονα την κοινωνικο-οικονομική ανάπτυξη, με προσέλκυση νέων επενδύσεων, δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης και ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της καινοτομίας της εθνικής οικονομίας - με τους τελευταίους στόχους να είναι ιδιαίτερα σχετικοί στο πλαίσιο της μετα-COVID εποχής.

Συνοχή με το Εθνικό Σχέδιο Δίκαιης Μετάβασης

Η δέσμευση της ελληνικής κυβέρνησης για πλήρη κατάργηση της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από λιγνίτη έως το 2028 δημιουργεί πολλαπλές οικονομικές και κοινωνικές προκλήσεις για τις περιοχές που

πλήττονται (Δυτική Μακεδονία και Μεγαλόπολη) και την ανάγκη για ένα μοντέλο ισόρροπης και βιώσιμης ανάπτυξης.

Για να διασφαλιστεί η οικονομική και κοινωνικά δίκαιη μετάβαση αυτών των περιοχών, η κυβέρνηση ενέκρινε το Εθνικό Σχέδιο Δίκαιης Μετάβασης, ένα ολοκληρωμένο στρατηγικό σχέδιο με ένα συνδυασμό παρεμβάσεων και μέτρων για την οικονομική και παραγωγική διαφοροποίηση των περιοχών που επηρεάζονται από τον άνθρακα, που καθορίζονται στο ευρύτερο πλαίσιο του ΕΣΕΚ, της Στρατηγικής Πράσινης Συμφωνίας της ΕΕ και του Ενεργειακού Χάρτη Πορείας για το 2050. Το Εθνικό Σχέδιο Δίκαιης Μετάβασης αποτελεί συμβολή στην προετοιμασία των Εδαφικών Σχεδίων για τη Δυτική Μακεδονία και το Δήμο Μεγαλόπολης, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της πρότασης του Κανονισμού για την ίδρυση του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης, καθώς και του Εδαφικού Σχεδίου Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης για τα νησιά και την αποξήρανσή τους.

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ευθυγραμμίζεται με τους στόχους και τις προτεραιότητες που παρουσιάζονται στα εθνικά και εδαφικά σχέδια και διευκολύνει τη δίκαιη και βιώσιμη κοινωνικοοικονομική μετάβαση των περιοχών που εξαρτώνται από τον άνθρακα μέσω ειδικών μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων.

Ο Πυλώνας «Πράσινη Μετάβαση», και συγκεκριμένα ο Άξονας 1.1, περιλαμβάνει επενδύσεις για την αποκατάσταση, την επαναφορά και την αναβάθμιση των λιγνιτικών ζωνών στη Δυτική Μακεδονία και τη Μεγαλόπολη, προκειμένου να προσαρμοστούν σε νέες χρήσεις σύμφωνα με τους πέντε πυλώνες ανάπτυξης που περιγράφονται λεπτομερώς στο Σχέδιο Δίκαιης Μετάβασης: i) Καθαρή ενέργεια, (ii) έξυπνη γεωργική παραγωγή, (iii) Αειφόρος τουρισμός, (iv) Βιομηχανία, χειροτεχνία και εμπόριο, και (v) τεχνολογία και εκπαίδευση. Αυτά τα έργα αναμένεται να δημιουργήσουν νέες θέσεις εργασίας για το τοπικό εργατικό δυναμικό, καθώς και μια σειρά από νέες ευκαιρίες ανάπτυξης.

Επίσης, οι στόχοι και προτεραιότητες των εθνικών και εδαφικών σχεδίων δίκαιης μετάβασης συνδέονται με τις μεταρρυθμίσεις και τις επενδύσεις και άλλων Αξόνων των τεσσάρων πυλώνων του σχεδίου και ανεξάρτητα και από κοινού υποστηρίζουν την δίκαιη κοινωνικοοικονομική μετάβαση και αναζωογόνηση των περιοχών που πλήττονται από άνθρακα, τη προσέλκυση επενδύσεων και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, και τη προώθηση της κοινωνικής συνοχής και του βιοτικού επιπέδου για τους πολίτες, τους κατοίκους και τους επισκέπτες αυτών των περιοχών.

Συνοχή με το Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία (Έκθεση επιτροπής Πισσαρίδη)

Το Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία, που εκπονήθηκε από την ανεξάρτητη επιτροπή που συγκροτήθηκε από την Ελληνική Κυβέρνηση με επικεφαλής τον καθηγητή Χριστόφορο Πισσαρίδη, αποτελεί ένα ολοκληρωμένο σχέδιο για την ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας. Η έκθεση της επιτροπής Πισσαρίδη παρέχει μια εις βάθος ανάλυση των εγχώριων και παγκόσμιων οικονομικών τάσεων και συστάσεις για μεταρρυθμίσεις και πολιτικές που μπορούν να προωθήσουν την ανάπτυξη, την ανταγωνιστικότητα και την απασχόληση, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα κοινωνική συνοχή και βελτιωμένο βιοτικό επίπεδο για όλους τους πολίτες.

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας συνδέεται με τους στόχους και τις προτεραιότητες που ορίζονται στο Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία. Επιπλέον, οι Άξονες του σχεδίου ευθυγραμμίζονται πλήρως με τις συστάσεις πολιτικής και τις μεταρρυθμίσεις της έκθεσης της επιτροπής Πισσαρίδη και στοχεύουν στη διευκόλυνση και την ταχεία παρακολούθηση τους.

Ο Πυλώνας «Πράσινη Μετάβαση» ενσωματώνει τις προτεραιότητες της έκθεσης της επιτροπής Πισσαρίδη ώστε να ανοίξει το δρόμο προς την ουδετερότητα του κλίματος έως το 2050 και την επίτευξη των στόχων της ΕΣΕΚ και της ΕΕ για το 2030. Αυτές οι προτεραιότητες περιλαμβάνουν τον εκσυγχρονισμό του ενεργειακού συστήματος και τη σταδιακή κατάργηση της χρήσης των ορυκτών καυσίμων , τη στροφή προς τις ΑΠΕ και την «καθαρή» ενέργεια, την ενεργειακή αναβάθμιση των κατοικιών, τον εκσυγχρονισμό του αστικού και χωρικού σχεδιασμού και την προώθηση της ηλεκτροκίνησης και των βιώσιμων μεταφορών.

Ομοίως, η έκθεση αναγνωρίζει τη σημασία, της καλύτερης προστασίας και αποκατάστασης του φυσικού περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας, της βέλτιστης χρήσης των φυσικών πόρων (συμπεριλαμβανομένου του νερού), της ενίσχυσης της ανθεκτικότητας των οικοσυστημάτων έναντι της κλιματικής αλλαγής και των φυσικών κινδύνων, της προώθησης της βιώσιμης διαχείρισης αποβλήτων και της μετάβασης προς την κυκλική οικονομία. Αυτές οι προτεραιότητες αντιμετωπίζονται από τις μεταρρυθμίσεις και τις επενδύσεις του πυλώνα «Πράσινη Μετάβαση» του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλαδα 2.0» και τους στόχους και συστάσεις του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα και των εθνικών στρατηγικών για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, την κυκλική οικονομία, τα δάση και τη βιοποικιλότητα.

Ο πυλώνας «Ψηφιακός Μετασχηματισμός» αντικατοπτρίζει και ανταποκρίνεται στα επιχειρήματα και τις συστάσεις της έκθεσης της επιτροπής Πισσαρίδη για ψηφιοποίηση και εκσυγχρονισμό του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα στην Ελλάδα. Οι προτεραιότητες αυξημένης συνδεσιμότητας με δίκτυα πολύ υψηλής χωρητικότητας και της εγκατάστασης και λειτουργίας δικτύων νέας γενιάς αναλύονται διεξοδικά στο Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία και αντιμετωπίζονται μέσω των Αξόνων του σχεδίου.

Το ίδιο ισχύει για τον εκσυγχρονισμό και τον ψηφιακό μετασχηματισμό της δημόσιας διοίκησης, την παροχή ποιοτικών δημόσιων υπηρεσιών σε πολίτες και επιχειρήσεις, τη βελτίωση της τεχνολογικής ετοιμότητας και των ψηφιακών δεξιοτήτων των επιχειρήσεων (οι οποίες έχουν επίσης προτεραιότητα στην έκθεση της επιτροπής Πισσαρίδη ως μοχλοί ανάπτυξης και παραγωγικότητας) που αντιμετωπίζονται και διευκολύνονται μέσω των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων που προωθούνται από τον Πυλώνα «Ψηφιακός Μετασχηματισμός» του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Ο πυλώνας «Απασχόληση, δεξιότητες και κοινωνική συνοχή» ενσωματώνει και ανταποκρίνεται στην ανάλυση και τις συστάσεις της έκθεσης της επιτροπής Πισσαρίδη σχετικά με τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, την αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας και τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας, την αναβάθμιση της εθνικής εκπαίδευσης, της κατάρτισης και του σχηματισμού συστημάτων δεξιοτήτων και τον εκσυγχρονισμό και τη βελτίωση της προσβασιμότητας σε υψηλής ποιότητας και αποτελεσματικές υπηρεσίες υγείας και κοινωνικής μέριμνας.

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αντικατοπτρίζει τους προαναφερθέντες τομείς προτεραιότητας και τους στόχους της έκθεσης της επιτροπής Πισσαρίδη και επιδιώκει να τους αντιμετωπίσει μέσω συνεκτικών μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, με στόχο έντονες κοινωνικοοικονομικές επιδράσεις.

Τέλος, ο πυλώνας «Ιδιωτικές επενδύσεις και μετασχηματισμός της οικονομίας» ακολουθεί τις αναλύσεις και τις συστάσεις του Σχεδίου Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία για την ενίσχυση της ανάπτυξης μέσω μεταρρυθμίσεων στη φορολογία και τη δημόσια διοίκηση, στο σύστημα δικαιοσύνης και στις κεφαλαιαγορές μέσω της ενίσχυσης της καινοτομίας και του εξαγωγικού προσανατολισμού των επιχειρήσεων και μέσω της ενίσχυσης των βασικών τομέων της εθνικής οικονομίας.

Συγκεκριμένα, οι Άξονες του πυλώνα αντικατοπτρίζουν και ανταποκρίνονται στις προτεραιότητες που επισημαίνονται στην έκθεση για την ενίσχυση της δημόσιας διοίκησης και των υπηρεσιων είσπραξης φόρων, τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης, την αποτελεσματικότερη λειτουργία των χρηματοπιστωτικών αγορών και των κεφαλαιαγορών και την αντιμετώπιση θεμάτων που σχετίζονται με διαχείριση ιδιωτικού χρέους.

Παρομοίως, οι άξονες αυτού του πυλώνα αντιμετωπίζουν, μέσω ειδικών μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, τις συστάσεις της έκθεσης για την ενίσχυση των δεσμών μεταξύ επιχειρηματικότητας και έρευνας και καινοτομίας, για την ενίσχυση της παραγωγικότητας, της ανταγωνιστικότητας και της ανθεκτικότητας των βασικών τομέων της εθνικής οικονομίας (τουρισμός, πολιτισμός, μεταποίηση, γεωργία και μεταφορές και εφοδιαστική) και για την παροχή κινήτρων σε ιδιωτικές επιχειρήσεις για να αυξηθούν και να γίνουν πιο ανταγωνιστικές και προσανατολισμένες στις εξαγωγές.

Συνοχή με το Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ)

Το Ελληνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας έχει σχεδιαστεί ώστε να λειτουργεί σε συνάφεια και συμπληρωματικά με το νέο Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης για την Προγραμματική Περίοδο 2021 – 2027, και τα τομεακά και περιφερειακά επιχειρησιακά του προγράμματα. Από τη μία πλευρά, ευθυγραμμίζεται με τις στρατηγικές κατευθύνσεις, τους στόχους και τις προτεραιότητες του σχεδιασμού, και από την άλλη πλευρά, βασίζεται και ενσωματώνει τα αποτελέσματα και την εμπειρία από την εφαρμογή του προηγούμενου ΕΣΠΑ (Προγραμματικής Περιόδου 2014 – 2020). Σε συνδυασμό με την Κοινή Αγροτική Πολιτική, τα τρία αυτά εργαλεία δύνανται να συνεισφέρουν το μεγαλύτερο μέρος των επενδυτικών κεφαλαίων που θα χρηματοδοτήσουν την ελληνική οικονομία για τα επόμενα εννέα έτη.

Το νέο Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης 2021 – 2027 διαρθρώνεται σε 5 κύριους **Στόχους Πολιτικής (ΣΠ)**, και έναν **Ειδικό Στόχο** για το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης, που βρίσκονται σε άμεση συνάφεια με τις στρατηγικές προτεραιότητες, τους στόχους και τους επιμέρους άξονες του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Ειδικότερα, ο ***ΣΠ1 - Μια εξυπνότερη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού και των περιφερειακών διασυνδέσεων ΤΠΕ*** είναι σε άμεση σύνδεση με τις προτεραιότητες του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για τον «Ψηφιακό Μετασχηματισμό» και τις «Ιδιωτικές Επενδύσεις και μετασχηματισμός της οικονομίας», με στόχο τη συστηματική ενίσχυση της παραγωγικότητας και της εξωστρέφειας της εθνικής οικονομίας, καθώς και τη στενότερη σύνδεση της παραγωγής με την τεχνολογία και την καινοτομία.

Το Σχέδιο προωθεί μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις για τη διεύρυνση της συνδεσιμότητας των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων με δίκτυα υψηλής χωρητικότητας, για την ανάπτυξη και λειτουργία δικτύων νέας γενιάς, για την τεχνολογική και ψηφιακή αναβάθμιση των ΜμΕ και την ενίσχυση των ψηφιακών δεξιοτήτων τους, και για τον εκσυγχρονισμό και τον ψηφιακό μετασχηματισμό της δημόσιας διοίκησης, που αποτελούν επίσης προτεραιότητες του ΣΠ1. Το ίδιο ισχύει για τις μεταρρυθμίσεις και τις επενδύσεις που αφορούν την ενίσχυση των δεσμών παραγωγής με την έρευνα και την καινοτομία, καθώς και την ενίσχυση της παραγωγικότητας, της ανταγωνιστικότητας, της ανθεκτικότητας και της εξωστρέφειας ιδιωτικών επιχειρήσεων, οι οποίες ευθυγραμμίζονται επίσης με τον Στόχο Πολιτικής 1, με ισχυρή συμπληρωματικότητα των αντίστοιχων δράσεων.

Ο ***ΣΠ2 - Μια πιο πράσινη χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και ανθεκτική Ευρώπη μέσω της προώθησης της καθαρής και δίκαιης ενεργειακής μετάβασης, των πράσινων και γαλάζιων***

επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης και διαχείρισης κινδύνων αφορά στην αναγκαία για τη χώρα «πράσινη» μετάβαση και την ουσιαστική αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και των συνεπειών της. Ο ΣΠ2 συνδέεται άμεσα με το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, και την προτεραιότητα της «Πράσινης Μετάβασης», ενσωματώνοντας και εξειδικεύοντας τους στόχους και τις προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ).

Το Σχέδιο προωθεί μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις για την αύξηση της διείσδυσης των ΑΠΕ στο ενεργειακό μείγμα, για την αναβάθμιση και την ψηφιοποίηση των δικτύων μεταφοράς και διανομής ενέργειας, για τη σταδιακή απαλλαγή του ενεργειακού συστήματος από τον άνθρακα, για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης του εγχώριου κτιριακού αποθέματος και για την προώθηση της ηλεκτροκίνησης και των βιώσιμων μεταφορών. Αυτές οι επενδύσεις και οι μεταρρυθμίσεις είναι απόλυτα συνεπείς με τους στόχους και τις προτεραιότητες του Στόχου Πολιτικής 2 και αναμένεται να λειτουργήσουν συνεργικά και να συμβάλλουν από κοινού στην επίτευξη συναφών εθνικών και κοινοτικών στόχων.

Το Σχέδιο περιλαμβάνει επίσης μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και την αειφόρο διαχείριση των φυσικών πόρων, για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των φυσικών και αστικών οικοσυστημάτων, και για την αποτελεσματική διαχείριση των στερεών και υγρών αποβλήτων, όλα σε συμφωνία με το ΣΠ2 του ΕΣΠΑ.

Ο ***ΣΠ3 - Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη μέσω της ενίσχυσης της κινητικότητας και των περιφερειακών διασυνδέσεων*** αποσκοπεί στην ανάπτυξη ασφαλών, ανθεκτικών στην κλιματική αλλαγή, προσβάσιμων, έξυπνων και βιώσιμων μεταφορικών υποδομών σε τοπικό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

Ο πυλώνας «Ψηφιακός Μετασχηματισμός» του «Ελλαδα 2.0» προάγει επενδύσεις για την αυξημένη συνδεσιμότητα των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων σε ευρυζωνικά δίκτυα πολύ υψηλής χωρητικότητας και για την εγκατάσταση και λειτουργία δικτύων νέας γενιάς. Ο πυλώνας «Ιδιωτικές επενδύσεις και μετασχηματισμός της οικονομίας» προάγει τις επενδύσεις για την ολοκλήρωση και τη διασύνδεση υποδομών για επιβάτες και εμπορικούς σκοπούς σε τοπικό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, για το συνεχή έλεγχο και συντήρηση των υποδομών και τον εκσυγχρονισμό τους με νέες φιλικές προς τον χρήστη υπηρεσίες και για τη βελτίωση της οδικής ασφάλειας. Τέλος, ο πυλώνας «Πράσινη Μετάβαση» προωθεί βιώσιμες μεταφορές και μεγαλύτερη χρήση φιλικών προς το περιβάλλον τύπων μεταφορών. Κατά συνέπεια, οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις σε αυτούς τους τρεις πυλώνες ευθυγραμμίζονται και υποστηρίζουν τις προτεραιότητες του ΣΠ3.

Ο ***ΣΠ4 - Μια πιο κοινωνική Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων*** έχει ως κεντρική επιδίωξη τη διασφάλιση ισότιμης πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες και αγαθά για όλους τους πολίτες, και την επένδυση στο ανθρώπινο δυναμικό της χώρας.

Μέσω του πυλώνα «Απασχόληση, δεξιότητες και κοινωνική συνοχή», το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας προωθεί δράσεις για την ενίσχυση απασχόλησης, για τη βελτίωση της μακροχρόνιας απασχολησιμότητας και της παραγωγικότητας του τοπικού εργατικού δυναμικού (μέσω της ενίσχυσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και των συστημάτων σχηματισμού δεξιοτήτων), για την αύξηση της αποτελεσματικότητας, της προσβασιμότητας και της οικονομικής βιωσιμότητας του συστήματος υγειονομικής περίθαλψης, για τον εκσυγχρονισμό των μηχανισμών κοινωνικής μέριμνας και αλληλεγγύης και για την εξασφάλιση ίσης πρόσβασης όλων των

πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των πιο ευάλωτων, σε ποιοτικές κοινωνικές υπηρεσίες. Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις αυτού του πυλώνα συνδέονται άμεσα με τον Στόχο Πολιτικής 4 και τις προτεραιότητες και τους στόχους του και αναμένεται να λειτουργήσουν συμπληρωματικά με τις δράσεις που χρηματοδοτούνται και διευκολύνονται μέσω του ΕΣΠΑ.

Ο ***ΣΠ5 - Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της, μέσω της προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης, καθώς και μέσω της στήριξης τοπικών πρωτοβουλιών*** εστιάζει στην εφαρμογή ολοκληρωμένων χωρικών στρατηγικών, με την αξιοποίηση των εργαλείων των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) και Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤΟΚ), και εφαρμογή σε περιοχές με βάση τις ιδιαίτερες ανάγκες και τα χαρακτηριστικά τους (αναπτυξιακές προοπτικές, περιβαλλοντικές προκλήσεις, κοινωνικό-οικονομική βαρύτητα κ.ο.κ.).

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας προωθεί επίσης τη βιώσιμη εδαφική ανάπτυξη, με επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στους πυλώνες «Πράσινη μετάβαση» και «Ιδιωτικές επενδύσεις και μετασχηματισμός της οικονομίας» που αλληλεπιδρούν και υποστηρίζουν τους στόχους του ΣΠ5 και του ΕΣΠΑ. Με αυτόν τον τρόπο, η προτεραιότητα του Στόχου Πολιτικής 5 για ολοκληρωμένες εδαφικές στρατηγικές καλύπτει τους πυλώνες του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, και διάφοροι Άξονες, και ομάδες μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων του σχεδίου λειτουργούν παράλληλα και συμπληρώνουν τις προτεραιότητες και τις δράσεις του ΣΠ5.

Ο ***Ειδικός Στόχος για το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης*** επικεντρώνεται στη δίκαιη και βιώσιμη μετάβαση για τις λιγνιτικές περιοχές (Δυτική Μακεδονία, Μεγαλόπολη) που επηρεάζονται από την εφαρμογή της στρατηγικής πλήρους απολιγνιτοποίησης της ηλεκτροπαραγωγής ως το 2028. Ο Ειδικός Στόχος του ΕΣΠΑ συμπληρώνει τους σχετικούς στόχους, τις προτεραιότητες και τα μέτρα πολιτικής του ΕΣΕΚ το οποίο εξειδικεύει τον εθνικό στόχο για πλήρη απεξάρτηση του ενεργειακού συστήματος από τον λιγνίτη, και του Εθνικού και Εδαφικών Σχεδίων Δίκαιης Μετάβασης, που διαμορφώνουν έναν ολοκληρωμένο οδικό χάρτη για τη δίκαιη οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική μετάβαση των λιγνιτικών περιοχών.

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας προτείνει επενδύσεις αποκατάστασης των εδαφών των λιγνιτικών πεδίων στη Δυτική Μακεδονία και τη Μεγαλόπολη, που συνδέεται με τους ευρύτερους στόχους του ΕΣΕΚ και των Σχεδίων Δίκαιης Μετάβασης για παραγωγική και περιβαλλοντική αναζωογόνηση των περιοχών και ανάπτυξη νέων χρήσεων γης που μπορούν να φιλοξενήσουν και να υποστηρίξουν διαφοροποιημένες δραστηριότητες. Σε αυτήν την κατεύθυνση, το «Ελλάδα 2.0» και οι συγκεκριμένες επενδύσεις του συμπληρώνουν τον Ειδικό Στόχο του ΕΣΠΑ και τις δράσεις που θα υλοποιηθούν μέσω αυτού.

Συνοχή με το Εθνικό Σχέδιο Εφαρμογής Εγγυήσεων για τη Νεολαία

Η ανεργία των νέων αποτελεί ένα από τα χρόνια προβλήματα και τις μεγάλες πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές προκλήσεις για την Ελλάδα, με μόνιμο σημαντικό αντίκτυπο στην κοινωνική συνοχή. Η Ελλάδα υπέβαλε το Σχέδιο Εφαρμογής Εγγυήσεων για τη Νεολαία το 2014, στη μέση της οικονομικής κρίσης, ενώ καταγράφει τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας στην ΕΕ (περίπου 60%), ακολουθούμενη από μια μαζική «διαρροή εγκεφάλων» νέων. Επί του παρόντος, και παρά τη σημαντική μείωση, το ποσοστό ανεργίας των νέων παραμένει μεγάλο και υπερβαίνει σημαντικά τον μέσο όρο της ΕΕ (34% τον Νοέμβριο του 2020).

Το **Ελληνικό Σχέδιο Εφαρμογής Εγγυήσεων για τη Νεολαία** παρουσιάστηκε τον Δεκέμβριο του 2013 και επικαιροποιήθηκε τον Ιούνιο του 2014, με βάση την εθνική στρατηγική που ορίζεται στο ΕΣΠΑ 2014-2020 και στο Σχέδιο Δράσης για τη Δημιουργία Νέων Θέσεων Εργασίας και Υποστήριξη των Ανέργων.

Περιλάμβανε δράσεις που απευθύνονται σε νέους ηλικίας 15-24 ετών, οι οποίοι δεν εργάστηκαν ή συμμετείχαν σε εκπαιδευτικά προγράμματα ή προγράμματα κατάρτισης.

Η αντιμετώπιση της ανεργίας και η δημιουργία νέων, βιώσιμων θέσεων εργασίας, ιδίως για τους νέους, αποτελεί βασική προτεραιότητα και στόχο για το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και τους πυλώνες του. Οι πυλώνες «Πράσινη Μετάβαση», «Ψηφιακός Μετασχηματισμός» και «Ιδιωτικές επενδύσεις και μετασχηματισμός της οικονομίας» περιλαμβάνουν επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις που συμβάλλουν άμεσα και έμμεσα στη δημιουργία θέσεων εργασίας, ενώ ο πυλώνας «Απασχόληση, δεξιότητες και κοινωνική συνοχή» εξ ορισμού συνδέεται άμεσα με την ενίσχυση της απασχόλησης των νέων και αλληλεπιδρά με το Σχέδιο Εφαρμογής Εγγυήσεων για τη Νεολαία.

Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που περιλαμβάνονται στον πυλώνα «Απασχόληση, δεξιότητες και κοινωνική συνοχή» στοχεύουν στην αύξηση της μακροχρόνιας απασχόλησης, της απασχολησιμότητας και της παραγωγικότητας της εργασίας μέσω μεταρρυθμίσεων στην αγορά εργασίας, εκσυγχρονισμού ενεργών και παθητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας (συμπεριλαμβανομένων μέτρων που απευθύνονται στα νεαρά άνεργα άτομα),την αναβάθμιση των μηχανισμών διάγνωσης των αναγκών της αγοράς εργασίας και τον εκσυγχρονισμό και την ψηφιοποίηση του Οργαισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ). Αυτές οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις σχετίζονται άμεσα με τους στόχους και τις προτεραιότητες του Εθνικού Σχεδίου Εφαρμογής Εγγυήσεων για τη Νεολαία και συμπληρώνουν τις δραστηριότητές του, ενώ αναμένεται να λειτουργήσουν συμπληρωματικά για τον μετριασμό της απασχόλησης και του κοινωνικού αντίκτυπου της πανδημίας COVID-19.

Ένα άλλο σύνολο μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που περιλαμβάνονται στον ίδιο πυλώνα, στοχεύει στην αύξηση της μακροχρόνιας απασχόλησης και της παραγωγικότητας της εργασίας, μέσω του εκσυγχρονισμού και της αναβάθμισης των συστημάτων Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΚ) και του σχηματισμού δεξιοτήτων (skilling, reskilling, upskilling). Αυτές οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις αναμένεται να αντιμετωπίσουν την αναντιστοιχία προσφοράς / ζήτησης στην αγορά εργασίας που επηρεάζει κυρίως τους νέους και τους ανέργους, και να τους εξοπλίσει καλύτερα με τις απαραίτητες δεξιότητες και ικανότητες για μακροπρόθεσμη και βιώσιμη απασχόληση.

Με αυτόν τον τρόπο, το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας συνδέεται άμεσα με την πτυχή της εκπαίδευσης και κατάρτισης του Σχεδίου Εφαρμογής Εγγυήσεων για τη Νεολαία, συμπληρώνοντας επίσης δράσεις που προωθήθηκαν στο πλαίσιο του τελευταίου και συμβάλλοντας από κοινού στη βελτίωση των ποσοστών απασχόλησης των νέων.

Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020 – 2025

Η Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού (ΒΨΜ) 2020 – 2025 αποτυπώνει τη στρατηγική της Ελλάδας για τη μετάβαση στην ψηφιακή εποχή, μέσα από ένα σύνολο οριζόντιων και κάθετων παρεμβάσεων που θα υλοποιήσουν τον ψηφιακό μετασχηματισμό της ελληνικής κοινωνίας και οικονομίας. Επιπλέον, η ΒΨΜ προβλέπει ένα νέο μοντέλο ψηφιακής διακυβέρνησης, και νέους, ενισχυμένους μηχανισμούς για το σχεδιασμό, την υλοποίηση και την παρακολούθηση των έργων ψηφιακού σχεδιασμού.

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θέτει τον ψηφιακό μετασχηματισμό στο επίκεντρο των αλλαγών που θα απελευθερώσουν τη δυναμική της οικονομίας και θα συμβάλλουν σε μια ισχυρή, βιώσιμη ανάπτυξη. Μέσω στοχευμένων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, το σχέδιο προάγει την επέκταση της σύνδεσης των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων σε ευρυζωνικά δίκτυα υψηλής ταχύτητας και χωρητικότητας, την εγκατάσταση δικτύων νέας γενιάς σε ολόκληρη τη χώρα, τον ψηφιακό μετασχηματισμό και τον εκσυγχρονισμό του δημόσιου τομέα, την τεχνολογική και ψηφιακή αναβάθμιση

των επιχειρήσεων και την ενίσχυση της τεχνολογικής ετοιμότητας και των ψηφιακών δεξιοτήτων τους. Αυτές οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις ευθυγραμμίζονται πλήρως με τους στόχους και τις προτεραιότητες της ΒΨΜ και αναμένεται να λειτουργούν παράλληλα, μέσω συνεργιών που θα προωθήσουν τους κοινούς στόχους τους.

Εθνική Στρατηγική Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση 2014-2020

Η Εθνική Στρατηγική Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση εκπονήθηκε στο πλαίσιο της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020» της Ε.Ε. και της Πολιτικής Συνοχής για την Προγραμματική Περίοδο 2014 – 2020. Στόχος της Εθνικής Στρατηγικής είναι η παραγωγική ανασυγκρότηση της χώρας, με βασικό πυλώνα την έρευνα, την τεχνολογία και την καινοτομία για την άμβλυνση των περιφερειακών ανισοτήτων και τη δημιουργία βιώσιμης απασχόλησης. Σήμερα βρίσκεται σε εξέλιξη η διαδικασία επικαιροποίησής της, ώστε να προσαρμοστεί στις νέες συνθήκες καθώς και τις προτεραιότητες της νέας Προγραμματικής Περιόδου (2021 – 2027).

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας συνδέεται άμεσα με τους στόχους και τις προτεραιότητες της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Ειδίκευσης, ενσωματώνοντας τα αποτελέσματα και την εμπειρία από την εφαρμογή της. Το Σχέδιο προωθεί μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις για την ενίσχυση της έρευνας και της καινοτομίας στο εκπαιδευτικό σύστημα, καθώς και για την ενίσχυση των δεσμών της επιχειρηματικότητας και της παραγωγής με την επιστημονική γνώση και την καινοτομία, σύμφωνα με τις προτεραιότητες και τους στόχους της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Ειδίκευσης.

Επιπλέον, υπάρχουν πολλές προτεραιότητες που μοιράζονται η Εθνική Στρατηγική Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση και το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, και υποστηρίζονται μέσω μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων του τελευταίου, συμπεριλαμβανομένης της ενεργειακής μετάβασης και της συνολικής αναβάθμισης των ενεργειακών υποδομών, τη βελτίωση της ανθεκτικότητας των φυσικών και αστικών οικοσυστημάτων στην κλιματική αλλαγή, και την αύξηση της παραγωγικότητας, της ανταγωνιστικότητας και της ανθεκτικότητας των βασικών τομέων για την εθνική οικονομία, όπως ο πολιτισμός, ο τουρισμός, η γεωργία, η μεταποίηση και οι μεταφορές / εφοδιαστική αλυσίδα.

Εθνική Στρατηγική για την Ανώτατη Εκπαίδευση (2016 – 2020)

Η Εθνική Στρατηγική για την Ανώτατη Εκπαίδευση αποτυπώνει τις στρατηγικές κατευθύνσεις και τους στόχους της χώρας σχετικά με την Ανώτατη Εκπαίδευση, την οργάνωση και λειτουργία των ιδρυμάτων και φορέων Ανώτατης Εκπαίδευσης, το πλαίσιο δικτύωσης και εξωστρέφειάς τους, και την ανταπόκρισή τους στις ανάγκες των εκπαιδευόμενων, της κοινωνίας και της οικονομίας.

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, μέσω του πυλώνα «Απασχόληση, δεξιότητες και κοινωνική συνοχή», ενσωματώνει τις προτεραιότητες και τους στόχους της Εθνικής Στρατηγικής για την Ανώτατη Εκπαίδευση και δίνει προτεραιότητα στις μεταρρυθμίσεις και τις επενδύσεις για τη βελτίωση του συστήματος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, τη λειτουργία των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων και τις διδακτικές και ερευνητικές δραστηριότητες. Επιπλέον, το Σχέδιο στοχεύει στην ενίσχυση των δεσμών της επιχειρηματικότητας και της παραγωγής με τις επιστημονικές γνώσεις, την τεχνολογία και την καινοτομία, σύμφωνα με την έμφαση που δίνει η Εθνική Στρατηγική για την Ανώτατη Εκπαίδευση στη σύνδεση της εκπαίδευσης, της έρευνας και της παραγωγής.

Εθνική Στρατηγική για την Ένταξη

Η Εθνική Στρατηγική για την Ένταξη αποτελεί ένα ολοκληρωμένο σχέδιο για την ένταξη των πολιτών τρίτων χωρών στην Ελλάδα, λαμβάνοντας υπόψη τα δεδομένα που έχουν διαμορφωθεί τα τελευταία έτη σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό, ευρωπαϊκό, και διεθνές επίπεδο, τις ανάγκες και τις δυνατότητες, και την εναρμόνιση της χώρας με το ευρωπαϊκό πλαίσιο αρχών και αξιών.

Το "Ελλάδα 2.0" ενσωματώνει τις κατευθυντήριες γραμμές και τους στόχους της Εθνικής Στρατηγικής για την Ένταξη και ανταποκρίνεται μέσω παρεμβάσεων στη διευκόλυνση της κοινωνικής ένταξης των μεταναστών και των δικαιούχων διεθνούς προστασίας, μέσω της εισαγωγής τους στην αγορά εργασίας και της παροχής εξειδικευμένων υπηρεσιών σχετικά με τη διάγνωση δεξιοτήτων, τη διαβούλευση, την εκπαίδευση και την επανειδίκευση/αναβάθμιση δεξιοτήτων. Επιπλέον, προωθεί την ψηφιοποίηση των διαδικασιών του συστήματος μετανάστευσης και των αρχείων της Υπηρεσίας Ασύλου, για τη βελτίωση του ελέγχου των μεταναστευτικών ροών και την ταχύτερη ένταξη των νόμιμων μεταναστών, αιτούντων άσυλο και προσφύγων, σε συμφωνία με τις προτεραιότητες της Εθνικής Στρατηγικής για την Ένταξη.

Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των ΑμεΑ

Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (ΑμεΑ) καταρτίστηκε το 2020, και αποτελεί έναν ολοκληρωμένο οδικό χάρτη για το συντονισμό και τον έλεγχο των επιμέρους δράσεων και πολιτικών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία.

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας συνδέεται με το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των ΑμεΑ, και προωθεί μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που θα ενισχύσουν την ανεξάρτητη διαβίωση και την πρόσβαση των ΑμεΑ σε κρίσιμες για την καθημερινότητα υπηρεσίες και λειτουργίες, καθώς και την κοινωνική και εργασιακή ένταξή τους. Πρόκειται για μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που έρχονται να ενισχύσουν την προσβασιμότητα των ΑμεΑ σε κρίσιμες υπηρεσίες, να συμβάλλουν στην αποϊδρυματοποίηση παιδιών και ενηλίκων με αναπηρίες, και στην παροχή άμεσων, αποτελεσματικών υπηρεσιών φροντίδας προς τα άτομα αυτά. Επιπλέον, πρόκειται για μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που ενισχύουν τις δεξιότητες, την προσβασιμότητα του εκπαιδευτικού περιεχομένου και εξοπλισμού, και την απασχολησιμότητα των ΑμεΑ, με στόχο την ομαλή εργασιακή ένταξή τους. Οι μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας είναι συμπληρωματικές των επιμέρους δράσεων που περιλαμβάνει το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των ΑμεΑ, και λειτουργούν προσθετικά μεταξύ τους προς επίτευξη των κοινών στόχων.

Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Μεταφορών

Το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Μεταφορών αποτελεί τη βάση για την αειφόρο ανάπτυξη των υποδομών και υπηρεσιών του συστήματος μεταφορών της Ελλάδας, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, και θα συμβάλλει στην ανταγωνιστικότητα του τομέα μεταφορών της χώρας.

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας χαρακτηρίζεται από υψηλή συνάφεια με το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Μεταφορών, και θέτει ως προτεραιότητα για την οικονομική ανάκαμψη την ανάπτυξη του τομέα των μεταφορών και την ανάπτυξη σύγχρονων, βιώσιμων, προσβάσιμων και ανθεκτικών στην κλιματική αλλαγή μεταφορικών υποδομών. Μέσω κατάλληλων επενδύσεων, επιδιώκεται η ανάπτυξη των απαιτούμενων μεταφορικών υποδομών σε τοπικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο, με στόχο τη διασύνδεση όλων των περιοχών της Ελλάδας, την άρση του αποκλεισμού, και τη σημαντική διευκόλυνση των πολιτών και των επιχειρήσεων. Παράλληλα, προάγεται η οδική ασφάλεια μέσω εκπαίδευσης και ενημέρωσης, ενώ προωθείται ευρύτερα η βιώσιμη αστική κινητικότητα στις πόλεις και τις μητροπολιτικές περιοχές και η στροφή σε πιο φιλικά στο περιβάλλον μεταφορικά μέσα. Οι δράσεις του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα λειτουργήσουν συμπληρωματικά με τα έργα που έχουν

ενταχθεί στο Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Μεταφορών, συμβάλλοντας από κοινού στην επίτευξη των επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων.

Εθνικός Μηχανισμός Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Κινδύνων

Ο Εθνικός Μηχανισμός Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Κινδύνων εισάγει ένα ολοκληρωμένο πλέγμα δράσεων για την έγκαιρη και αποτελεσματική διαχείριση κρίσεων από όλες τις συντρέχουσες επιχειρησιακές, επιτελικές και υποστηρικτικές δομές, με στόχο την έγκαιρη και αποτελεσματική ανταπόκριση σε παντός είδους καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, λόγω φυσικών, τεχνολογικών ή άλλων καταστροφών και απειλών.

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αναγνωρίζει την ενίσχυση της ανθεκτικότητας της κοινωνίας απέναντι σε κάθε είδους απειλές και κινδύνους ως βασική παράμετρο για την οικονομική, κοινωνική ανάπτυξη και πρόοδο. Ενσωματώνει δε πλήρως τις στρατηγικές κατευθύνσεις, τις προτεραιότητες και τους ειδικότερους στόχους του Εθνικού Μηχανισμού Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Κινδύνων. Ειδικότερα, προωθεί μέσω ειδικών παρεμβάσεων την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των φυσικών και των αστικών οικοσυστημάτων απέναντι στην κλιματική αλλαγή, καθώς και την ενίσχυση των μηχανισμών έγκαιρης πρόγνωσης και αντιμετώπισης.

Επιπλέον, το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, και οι μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις του, ενσωματώνουν προβλέψεις για την αποτελεσματική αντιμετώπιση κινδύνων και ρίσκων σχετικών με τη δημόσια υγεία και τις τεχνολογικές και μεταφορικές υποδομές. Με αυτόν τον τρόπο, το Σχέδιο λειτουργεί συμπληρωματικά ως προς τον Εθνικό Μηχανισμό Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Κινδύνων, και τις δράσεις που αυτός περιλαμβάνει, ενισχύοντας συνολικά την ανθεκτικότητα απέναντι στους παράγοντες κινδύνου σε όλα τα επίπεδα.

Συνοχή μεταξύ μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της Ελλάδας «Ελλάδα 2.0» αντικατοπτρίζει μια ουσιαστική προσπάθεια μεταρρύθμισης και επενδύσεων. **Κάθε Άξονας περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις** που είναι συνεκτικές, ενισχύουν και συμπληρώνουν τον αντίκτυπο του άλλου και βοηθούν στην αντιμετώπιση των σχετικών με τη χώρα προκλήσεων στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού εξαμήνου, των προκλήσεων και προτεραιοτήτων που επισημαίνονται στο σχέδιο ανάπτυξης για Ελληνική Οικονομία (έκθεση επιτροπής Πισσαρίδη) καθώς και σε βασικές εθνικές και ενωσιακές στρατηγικές, σχέδια και πλαίσια πολιτικής.

Άξονας 1.1 Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον

Ο στόχος των μεταρρυθμίσεων του Άξονα είναι να συμβάλει στα σχέδια για το κλίμα και την ενέργεια μέσω επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων που σκοπεύουν να επιταχύνουν την ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας καθώς και την ολοκλήρωσή τους μέσω αναβαθμισμένων δικτύων και ενισχυμένης διασύνδεσης.

Η μεταρρύθμιση «Μεταρρύθμιση και διασφάλιση βιωσιμότητας του ειδικού λογαριασμού για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΕΛΑΠΕ)» καθορίζει μέτρα που αντιμετωπίζουν την οικονομική βιωσιμότητα του Λογαριασμού όσον αφορά τις υπάρχουσες μονάδες ΑΠΕ και την οικονομική βιωσιμότητα του Λογαριασμού όσον αφορά τις νέες μονάδες ΑΠΕ (δηλαδή μονάδες που τέθηκαν σε λειτουργία μετά την 1.1.2021), εξασφαλίζοντας στους μελλοντικούς επενδυτές ΑΠΕ σιγουριά ότι οι νέες επενδύσεις ΑΠΕ που απαιτούνται για την επίτευξη των στόχων του ΕΣΕΚ θα είναι οικονομικά ασφαλείς.

Η μεταρρύθμιση σε συνδυασμό με τη μεταρρύθμιση «Απλοποίηση αδειοδοτικής διαδικασίας επενδύσεων σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας» και με επενδύσεις όπως «Αύξηση ισχύος υποσταθμών διανομής ηλεκτρικής ενέργειας για να διευκολυνθεί η σύνδεση νέων ΑΠΕ» και« Προώθηση ηλεκτρικής διασύνδεσης των νησιών και αναβάθμιση του συστήματος μεταφοράς» δημιουργούν το κατάλληλο περιβάλλον για την απαραίτητη δυναμικότητα σε ΑΠΕ ώστε να ενσωματωθούν έγκαιρα στο σύστημα για τους ενεργειακούς και κλιματικούς στόχους της χώρας για 2030.

Η μεταρρύθμιση «Απλοποίηση αδειοδοτικής διαδικασίας επενδύσεων σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας» σκοπεύει να αντιμετωπίσει περιβαλλοντικά εμπόδια, εμπόδια σύνδεσης και γενικά διοικητικά εμπόδια και καθυστερήσεις, καθώς και να διαφοροποιήσει το μίγμα της τεχνολογίας ΑΠΕ επιτρέποντας την ανάπτυξη και λειτουργία υπεράκτιων αιολικών πάρκων. Η μεταρρύθμιση μαζί με επενδύσεις του Άξονα, όπως «Αύξηση ισχύος υποσταθμών διανομής ηλεκτρικής ενέργειας για να διευκολυνθεί η σύνδεση νέων ΑΠΕ» και «Προώθηση ηλεκτρικής διασύνδεσης των νησιών και αναβάθμιση του συστήματος μεταφοράς» καθώς και η μεταρρύθμιση του ειδικού λογαριασμού RES-CHP («Μεταρρύθμιση και διασφάλιση βιωσιμότητας του ειδικού λογαριασμού για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΕΛΑΠΕ)») δημιουργούν το κατάλληλο περιβάλλον για την ανάπτυξη νέας ικανότητας παραγωγής από ΑΠΕ, προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος της ενέργειας και του κλίματος για το 2030.

Άξονας 1.2 Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση

Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις του Άξονα στοχεύουν στην αύξηση της ενεργειακής απόδοσης, στην ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης, στη δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης και στην προώθηση της κοινωνικής ανθεκτικότητας.

Η μεταρρύθμιση «Αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας» συνδέεται με την επένδυση «*Εξοικονομώ κάτ'οίκον*», καθώς στοχεύει στην παροχή ενός πλαισίου για την ενεργειακή αναβάθμιση των οικιστικών κτιρίων ενεργειακά ευάλωτων νοικοκυριών και άλλων κοινωνικών ομάδων. Η μεταρρύθμιση θα υποστηρίξει την επένδυση με την προετοιμασία ενός σχεδίου δράσης για την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας. Το σχέδιο θα περιλαμβάνει δράσεις και άλλα μέτρα κοινωνικής πολιτικής, ή την ενεργειακή τιμολόγηση για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και θα καθορίσει τα κριτήρια για τον εντοπισμό των ενεργειακά ευάλωτων νοικοκυριών.

Η μεταρρύθμιση «Πολεοδομικά σχέδια σε ολόκληρη την Ελλάδα» στοχεύει στην ανάπτυξη αστικών σχεδίων για την εφαρμογή της αστικής πολιτικής και των σχετικών συστημάτων σχεδιασμού και συνδέεται με τις επενδύσεις «Εξοικονομώ επιχειρώντας», «*Εξοικονομώ κατ' οίκον*» και «Στρατηγικές αστικές αναπλάσεις». Παρόλο που οι 3 επενδύσεις έχουν διαφορετικούς στόχους και αποτελέσματα, το νέο πλαίσιο αστικής πολιτικής, σε συνδυασμό με φορολογικά, οικονομικά και πολεοδομικά κίνητρα, αναμένεται να υποστηρίξει την ανάπτυξη αστικών χώρων που θα έχουν θετικό αντίκτυπο στο αστικό περιβάλλον και στους δημόσιους χώρους και ταυτόχρονα να αυξήσει τον ρυθμό ενεργειακής αναβάθμισης τόσο των κτιρίων κατοικιών όσο και των επιχειρήσεων.

Άξονας 1.3 Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών

Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις του Άξονα στοχεύουν στην αύξηση της βιώσιμης κινητικότητας, στην ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης, στη δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης και στην προώθηση της κοινωνικής ανθεκτικότητας. Η μεταρρύθμιση «Πλαίσιο εγκατάστασης & λειτουργίας φορτιστών ηλεκτρικών οχημάτων» συνδέεται με την επένδυση «Ηλεκτροκίνηση συγκοινωνιών (φορτιστές παντού,

ηλεκτρικά αστικά λεωφορεία, ηλεκτρικά ταξί)» με στόχο την παροχή νομοθετικών τροποποιήσεων για την ηλεκτροκίνηση του ελληνικού τομέα μεταφορών. Η επένδυση «Ηλεκτροκίνηση συγκοινωνιών (φορτιστές παντού, ηλεκτρικά αστικά λεωφορεία, ηλεκτρικά ταξί)» προτείνει την ανάπτυξη βιώσιμων μέσων μεταφοράς (π.χ. λεωφορεία, ταξί) και τη δημιουργία προσβάσιμων σημείων φόρτισης σε στρατηγικές αστικές και προαστιακές τοποθεσίες εντός πόλεων και σε σημεία ενδιαφέροντος (π.χ. αεροδρόμια, αυτοκινητόδρομοι, λιμάνια και ιδιωτικά χώροι στάθμευσης). Για το σκοπό αυτό, η μεταρρύθμιση θα παρέχει το πλαίσιο για την εφαρμογή των συγκεκριμένων πρωτοβουλιών, με στόχο την αντιμετώπιση των προκλήσεων που σχετίζονται με τη μεγάλη εξάρτηση των καυσίμων με βάση το πετρέλαιο στον τομέα των μεταφορών.

Άξονας 1.4 Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας

Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις του Άξονα στοχεύουν στη βελτίωση της αειφόρου διαχείρισης, στην προώθηση της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος, στην εφαρμογή της κυκλικής οικονομίας και στην ενίσχυση της πολιτικής προστασίας. Η μεταρρύθμιση «Ίδρυση νέας ρυθμιστικής αρχής για τα ύδατα και τα λύματα» συνδέεται με τις επενδύσεις «Επεξεργασία και καθαρισμός αστικών λυμάτων περιβαλλοντικά ευαίσθητων οικισμών και εκσυγχρονισμός εγκαταστάσεων σε επιλεγμένες πόλεις» και «Έργα παροχής και εξοικονόμησης πόσιμου νερού». Η εθνική ρυθμιστική αρχή για τα ύδατα που θα συσταθεί με τη συγκεκριμένη μεταρρύθμιση θα είναι υπεύθυνη για την ορθολογική διαχείριση των υδάτινων πόρων. Μέσω της αρχής θα αναθεωρηθούν αποφάσεις σχετικά με τη διαχείριση των λυμάτων και των υδάτων, θα ληφθούν αποφάσεις για καλύτερη λειτουργία της υποδομής και θα προωθηθούν νέες πρωτοβουλίες για την εξοικονόμηση νερού.

Άξονας 2.1 Συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, το κράτος

Οι βασικοί στόχοι του Άξονα είναι, αφενός, να καθιερώσουν τις απαραίτητες μεταρρυθμίσεις για να διασφαλίσουν τη μετάβαση σε γρήγορες ευρυζωνικές συνδέσεις και να ανοίξουν το δρόμο προς την τεχνολογία 5G και, αφετέρου να εφαρμόσουν επενδύσεις που εστιάζουν στην ψηφιακή μετάβαση και ιδιαίτερα στην ψηφιακή υποδομή πολύ υψηλής χωρητικότητας, με σκοπό την αύξηση της κάλυψης και της απορρόφησης ευρυζωνικών υπηρεσιών μέσω κινητής και σταθερής τηλεφωνίας.

Ο Άξονας περιλαμβάνει ένα σταθερό και δομημένο σύνολο πρωτοβουλιών και δράσεων, οι οποίες πρόκειται να υλοποιηθούν μέσω ενός συνεκτικού συνόλου διασυνδεδεμένων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, για την προώθηση των στόχων της Gigabit Society της ΕΕ το 2025 και τη διασφάλιση ότι, έως το 2025, θα επιτευχθεί η ευρύτερη δυνατή αδιάλειπτη κάλυψη 5G. Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις του συγκεκριμένου Άξονα θα δημιουργήσουν σημαντικές θετικές συνέπειες σε ολόκληρη την κοινωνία και την οικονομία, συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας θέσεων εργασίας, νέων και καλύτερων ευκαιριών για τον κλάδο της βιομηχανίας, της υψηλότερης απόδοσης και της παραγωγικότητας τόσο για τους πολίτες όσο και για τις επιχειρήσεις, αυξάνοντας παράλληλα την ψηφιακή στρατηγική αυτονομία της Ευρώπης.

Η μεταρρύθμιση «Μετάβαση στην τεχνολογία 5G και διευκόλυνση της ανάπτυξης καινοτόμων ψηφιακών υπηρεσιών» συνδέεται με την επένδυση «Ασύρματα δίκτυα πέμπτης γενιάς (5G) στο εθνικό δίκτυο αυτοκινητοδρόμων», καθώς στοχεύει να δημιουργήσει μια καλά σχεδιασμένη βάση για την ανάπτυξη δικτύων 5ης γενιάς και την εφαρμογή ενός συνεκτικού σχεδίου για τη σημαντική βελτίωση της συνδεσιμότητας στην Ελλάδα, και για να ξεκλειδώσει ένα ευρύ φάσμα ευκαιριών για οικονομική ανάκαμψη, ανάπτυξη και ανθεκτικότητα στη χώρα. Η μεταρρύθμιση θα υποστηρίξει την επένδυση μέσω της καθιέρωσης των απαραίτητων αλλαγών στο κανονιστικό και νομοθετικό πλαίσιο για την ενθάρρυνση

επενδύσεων σε υποδομές 5G και τη δημιουργία μιας προγραμματισμένης και συντονισμένης διαδικασίας μέσω ενός αναλυτικού σχεδίου δράσης και ενός χάρτη πορείας για την ανάπτυξη δικτύων επόμενης γενιάς και την ενσωμάτωσή τους στην εθνική οικονομία.

Η μεταρρύθμιση «Μετάβαση σε γρήγορες ευζωνικές συνδέσεις - 100/200 Mbps (UltraFast)» στοχεύει στην αύξηση της διαθεσιμότητας ευρυζωνικών υπηρεσιών επόμενης γενιάς σε ολόκληρη τη χώρα και συνδέεται με τις επενδύσεις «Υποδομές οπτικών ινών σε κτίρια» και «Υποθαλάσσια καλώδια στα ελληνικά νησιά», οι οποίες θα ενισχύσουν την επιτάχυνση της ανάπτυξης δικτύων «Fiber to Home» και τη μετάβαση σε γρήγορες ευρυζωνικές συνδέσεις, υποστηρίζοντας αναδυόμενες και μελλοντικές ψηφιακές υπηρεσίες και εφαρμογές και συμβάλλοντας άμεσα στην ανάπτυξη και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, ως μέρος της οικονομικής ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της χώρας. Η μεταρρύθμιση θα στηρίξει τις επενδύσεις θέτοντας τα θεμέλια για τη μετάβαση σε ευρυζωνικές συνδέσεις 100/200 Mbps (Ultrafast) μέσω του σχεδιασμού και της εφαρμογής ενός σχεδίου δράσης / χάρτη πορείας, που θα επικεντρωθεί σε δράσεις, προαπαιτούμενες δραστηριότητες, χρονοδιαγράμματα, όλες τις σχετικές ευρυζωνικές αλλαγές, εθνικούς στόχους, ευρωπαϊκές υποχρεώσεις, σχέδια κινδύνου και μετριασμού του καθώς και τυχόν απαιτούμενες αλλαγές στο υφιστάμενο νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο.

Άξονας 2.2 Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους

Ο γενικός στόχος του Άξονα 2.2 είναι ο εκσυγχρονισμός του Ελληνικού Δημόσιου Τομέα βελτιώνοντας το λειτουργικό του μοντέλο και επιτυγχάνοντας την παροχή βελτιωμένων, ποιοτικών υπηρεσιών σε πολίτες και επιχειρήσεις. Η επιτάχυνση των προσπαθειών για τη βελτίωση της ψηφιακής απόδοσης της χώρας θα καταστεί δυνατή μέσω ενός συνεκτικού συνόλου μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που στοχεύουν (α) στον ψηφιακό μετασχηματισμό των οργανισμών του Δημόσιου Τομέα και στην ενίσχυση των ψηφιακών υπηρεσιών τους, (β) στις βελτιώσεις επιχειρηματικών διαδικασιών ακολουθούμενες από την ενσωμάτωση σύγχρονων συστημάτων πληροφοριών, (γ) στην αυξημένη διαλειτουργικότητα συστημάτων και δεδομένων, (δ) στις στρατηγικές και πολιτικές ευρείας διάδοσης της κυβερνοασφάλειας, καθώς και (ε) στην εκτεταμένη χρήση προηγμένων τεχνολογιών όπως το cloud computing και τα μαζικά δεδομένα (big data).

Η εφαρμογή των προβλεπόμενων μέτρων αναμένεται να έχει μακροχρόνιο αντίκτυπο στη δημόσια διοίκηση, καθώς και στους πολίτες και τις επιχειρήσεις, συμβάλλοντας σε ψηφιακές δημόσιες υπηρεσίες στην Ελλάδα που θα εστιάζουν περισσότερο στον πολίτη, χωρίς αποκλεισμούς, και θα είναι αξιόπιστες, ασφαλείς, αυτόνομες, καινοτόμες, διασυνοριακές και διαλειτουργικές.

Οι βασικοί στόχοι της μεταρρύθμισης «Σχέδιο δράσης για την παροχή «πελατοκεντρικών» ψηφιακών υπηρεσιών από την πλευρά της δημόσιας διοίκησης» είναι η ανάπτυξη ενός ολιστικού πλαισίου και η εφαρμογή ψηφιακών λύσεων στη δημόσια διοίκηση για την παροχή «προσανατολισμένων προς τον πελάτη» υπηρεσιών σε Έλληνες πολίτες που είναι, εξ ορισμού, ψηφιακές, διασυνοριακές και διαλειτουργικές, επικεντρωμένες στο χρήστη, χωρίς αποκλεισμούς και προσβάσιμες, ανοιχτές, με διαφάνεια, αξιόπιστες και ασφαλείς, βασισμένες στην αρχή της μοναδικότητας.

Η προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις εισάγονται για να εξασφαλιστεί ότι θα υπάρχει ένα ισχυρό σχέδιο δράσης και οδικός χάρτης μαζί με το κατάλληλο νομοθετικό πλαίσιο για την εξασφάλιση της έγκαιρης και πλήρους εφαρμογής των συνδεδεμένων επενδύσεων, συγκεκριμένα «Δημιουργία ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης σχέσεων (CRM) με πολίτες και επιχειρήσεις & ανάπτυξη κεντρικού κόμβου αδειοδότησης», «Νέο σύστημα δημοσίων συμβάσεων», «Ψηφιοποίηση των αρχείων του κράτους», «Επέκταση του κεντρικού συστήματος διαχείρισης εγγράφων», «Ψηφιακός μετασχηματισμός των ΚΕΠ», «Ψηφιακός μετασχηματισμός Υπουργείου Εξωτερικών», «Ψηφιακός μετασχηματισμός του ΕΟΤ» και «Αναβάθμιση ψηφιακών δεξιοτήτων στην στρατιωτική θητεία» . Επιπλέον, για να εξασφαλιστεί η συνοχή

και η αποτελεσματική εφαρμογή του συνολικού προγράμματος πρωτοβουλιών, θα δημιουργηθεί μια υποστηρικτική δομή μεταρρυθμίσεων για την παρακολούθηση της κατάστασης και της προόδου των επενδύσεων καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου εφαρμογής και στη συνέχεια για την πρόταση δράσεων αποκατάστασης, βελτίωσης, και αξιολογήσεις τελικών παραδοτέων.

Η μεταρρύθμιση «Διασύνδεση και διαλειτουργικότητα μητρώων & συστημάτων του δημοσίου» στοχεύει στην ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου πλαισίου και χάρτη πορείας για τη διασύνδεση και τη διαλειτουργικότητα των μητρώων και των υπηρεσιών ανταλλαγής δεδομένων μεταξύ δημόσιων οργανισμών, σύμφωνα με το νέο Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Διαλειτουργικότητας. Η μεταρρύθμιση συνδέεται με μια σειρά επενδύσεων, συγκεκριμένα «Διαλειτουργικότητα και ανάπτυξη υπηρεσιών Διαδικτύου», «Διαλειτουργικότητα των υπολογιστικών συστημάτων και μητρώων του δημοσίου & ανάπτυξη υπηρεσιών διαδικτύου », «Επέκταση μητρώου επιχειρήσεων (ψηφιακές υπογραφές για δικηγόρους και λογιστές)» και «Ανάπτυξη ψηφιακού μητρώου τουριστικών επιχειρήσεων», με στόχο τη ριζική ενίσχυση της διαλειτουργικότητας μεταξύ των συστημάτων πληροφορικής και ανταλλαγής δεδομένων του δημόσιου τομέα για την παροχή διαλειτουργικών, εξατομικευμένων και φιλικών προς τον χρήστη ψηφιακών δημόσιων υπηρεσιών. Η μεταρρύθμιση θα υποστηρίξει την υλοποίηση των προτεινόμενων επενδύσεων εισάγοντας τις κατάλληλες οργανωτικές, διαδικαστικές και νομοθετικές αλλαγές μέσω μιας προγραμματισμένης και συντονισμένης διαδικασίας. Νέες διαδικασίες, εργαλεία υποστήριξης και μέτρα ανάπτυξης ικανοτήτων (εκπαίδευση σε μεμονωμένες διοικήσεις, ανάπτυξη μεθόδων αναφοράς για την παρακολούθηση της συμμόρφωσης με το Σχέδιο) θα αναπτυχθούν για να υποστηρίξουν τη διαφανή, τεκμηριωμένη και ανοικτή διαδικασία επέκτασης / ανάπτυξης διαλειτουργικότητας.

Η μεταρρύθμιση «Διαχείριση και διακυβέρνηση δεδομένων δημοσίου τομέα και διασφάλιση της συμμόρφωσης με τον ΓΚΠΔ (GDPR)» στοχεύει στον καθορισμό μιας σαφούς στρατηγικής για τη διακυβέρνηση δεδομένων στον δημόσιο τομέα, την ανάπτυξη και εφαρμογή των σχετικών πολιτικών και την αναθεώρηση και επικαιροποίηση του υφιστάμενου νομικού πλαισίου για ανοιχτά δεδομένα και την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα, οι διατάξεις των οποίων επεκτείνουν τις αρχές της ανοιχτής διαθεσιμότητας και της επαναχρησιμοποίησης εγγράφων, πληροφοριών και δεδομένων που βρίσκονται είτε στην κατοχή δημόσιων οργανισμών είτε χρηματοδοτούνται από δημόσιους πόρους. Η μεταρρύθμιση συνδέεται με την επένδυση «Αναβάθμιση υποδομών & υπηρεσιών της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης» με στόχο την παροχή του συνολικού πλαισίου για την ανάπτυξη μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής διακυβέρνησης δεδομένων και τη θέσπιση των σχετικών πολιτικών διακυβέρνησης δεδομένων για τον δημόσιο τομέα. Η επένδυση προτείνει την τυποποίηση των μελετών ταξινόμησης δεδομένων για όλα τα κεντρικά συστήματα πληροφοριών και εφαρμογές του δημόσιου τομέα για τη δημιουργία ενός πλαισίου για την ταξινόμηση των δημόσιων δεδομένων με βάση το επίπεδο ευαισθησίας, αξίας και κρισιμότητάς τους όπως απαιτείται από το εθνικό πλαίσιο διακυβέρνησης και ασφάλειας πληροφοριών. Η μεταρρύθμιση θα υποστηρίξει την επένδυση με την προετοιμασία ενός σχεδίου δράσης που θα καθορίσει το πεδίο εφαρμογής, τους στόχους, τους κινδύνους και τον μετριασμό τους, τα χαρακτηριστικά και τις απαιτήσεις, τις διαδικασίες για την ομαλή εφαρμογή των σχετικών πρωτοβουλιών και μέτρων. Θα διενεργηθεί επίσης ανάλυση κόστους-οφέλους για να υποδειχθούν οι καταλληλότερες αλλαγές, πολιτικές και τεχνολογίες που πρέπει να αναπτυχθούν και να εφαρμοστούν.

Η μεταρρύθμιση «Επένδυση στην βελτίωση της κυβερνοασφάλειας στο δημόσιο & δημιουργία εθνικού κέντρου κυβερνοασφάλειας» αφορά την ανάπτυξη και την εφαρμογή μιας στρατηγικής για την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο και ένα σύνολο πολιτικών για την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο, οι οποίες θα αυξήσουν την αξιοπιστία και την ασφάλεια των συστημάτων και δεδομένων του δημόσιου τομέα και θα βελτιώσουν την εμπιστοσύνη των πολιτών στην αλληλεπίδρασή τους με το δημόσιο τομέα. Επιπλέον, η μεταρρύθμιση περιλαμβάνει την υλοποίηση του Εθνικού Κέντρου Επιχειρήσεων Ασφάλειας στον

κυβερνοχώρο, καθώς και την παροχή προηγμένων υπηρεσιών ασφαλείας σε υποδομές ζωτικής σημασίας G-Cloud, με στόχο τη συστηματική και συνεχή βελτίωση της ασφάλειας και τον περιορισμό των απειλών στον κυβερνοασφάλεια τις κεντρικές υποδομές του δημόσιου τομέα και τα συστήματα πληροφοριών που λειτουργούν μέσω αυτού. Η μεταρρύθμιση πρόκειται να εφαρμοστεί μέσω μιας συνεκτικής και καλά δομημένης σειράς παρεμβάσεων και δράσεων που στοχεύουν σε ένα ομοιόμορφο πλαίσιο διακυβέρνησης, διαχείρισης κινδύνων και διαχείρισης ασφάλειας για κυβερνητικές υπηρεσίες, παρέχοντας καθοδήγηση για λεπτομερείς έννοιες και βήματα για το μετασχηματισμό της ασφάλειας στον κυβερνοχώρο και την ευθυγράμμισή τους με την υφιστάμενη εθνική στρατηγική και διαδικασίες για την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο. Επιπλέον, η μεταρρύθμιση προάγει την ενίσχυση των υπηρεσιών ασφαλείας στην κεντρική υποδομή του G-Cloud, προκειμένου να διασφαλιστεί η συνεχής παρακολούθηση, καθώς και η ανίχνευση και η πρόληψη συμβάντων ασφαλείας, συμπεριλαμβανομένων των κυβερνοεπιθέσεων και, συνεπώς, η ολιστική προβολή των δεδομένων του δημόσιου τομέα και της ασφάλειας των συστημάτων πληροφοριών.

Η μεταρρύθμιση «Διαρκής ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών (cloud computing, business intelligence -ai, artificial intelligence-ai, machine learning κα) στη δημόσια διοίκηση» στοχεύει στη δημιουργία ενός πλαισίου για τη βελτίωση των υπηρεσιών, πολιτικών, διαδικασιών λήψης αποφάσεων της Δημόσιας Διοίκησης μέσω της ενσωμάτωσης προηγμένων τεχνολογιών, όπως ψηφιακών πλατφορμών, υποδομών και υπηρεσιών υπολογιστικού νέφους, ανάλυσης δεδομένων, τεχνητής νοημοσύνης, Distributed Ledger Technology (DLT), έξυπνων πόλεων κ.λπ. Η μεταρρύθμιση αφορά τον ορισμό μιας σαφούς στρατηγικής και σχεδίου δράσης για την υλοποίηση των προηγμένων τεχνολογιών και τάσεων στην Ελληνική Δημόσια Διοίκηση και συνδέεται με μια σειρά επενδύσεων, όπως το «Κεντρικός κόμβος διαχείρισης και ανάλυσης πολυδιάστατων δεδομένων μεγάλου όγκου (Big Data)» , «Διασφάλιση της επιχειρησιακής συνέχειας (business continuity) του δημοσίου», «Αναβάθμιση κεντρικής υποδομής υπολογιστικού νέφους», «Αναβάθμιση του εθνικού δικτύου υποδομών τεχνολογίας και έρευνας (ΕΔΥΤΕ)», ««Συζευξις ΙΙ» για αναβαθμισμένες τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες στο δημόσιο» και «Έξυπνες πόλεις». Η μεταρρύθμιση πρόκειται να υποστηρίξει τις προτεινόμενες επενδύσεις μέσω μιας προγραμματισμένης και συντονισμένης διαδικασίας προς την καθιέρωση και εφαρμογή νέων διαδικασιών, σχεδίων υποδομής, εργαλείων προηγμένων ψηφιακών τεχνολογιών, καθώς και ενός κατάλληλου μηχανισμού διαχείρισης κινδύνου για τον εντοπισμό, την αξιολόγηση και την πρόληψη τυχόν εμποδίων, κινδύνων ή / και ασυνέπεια που ενδέχεται να εμποδίσει την εφαρμογή τους.

Άξονας 2.3 Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων

Ο στόχος του Άξονα είναι να αυξήσει την αφομοίωση των ψηφιακών τεχνολογιών από τις επιχειρήσεις, μειώνοντας το ψηφιακό χάσμα μεταξύ των ελληνικών ΜμΕ και εκείνων του ευρωπαϊκού μέσου όρου. Η ψηφιοποίηση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων προβλέπει να αλλάξει το επιχειρηματικό περιβάλλον και να ξεκινήσει μια μετατόπιση παραδείγματος για την εθνική οικονομία προς την υλοποίηση μιας ψηφιακής ενιαίας αγοράς και την ανάπτυξη της οικονομίας δεδομένων.

Η μεταρρύθμιση «Δημιουργία ψηφιακού οικοσυστήματος επιχειρήσεων και εισαγωγή φορολογικών κινήτρων για τη διευκόλυνση του ψηφιακού μετασχηματισμού των ΜΜΕ» στοχεύει στη διαμόρφωση ενός σχεδίου για την εφαρμογή των κατάλληλων πολιτικών, προγραμμάτων και κινήτρων από την κυβέρνηση για την ενίσχυση του ψηφιακού μετασχηματισμού των επιχειρήσεων, την ενίσχυση της βιομηχανικής ανταγωνιστικότητας και τον εκσυγχρονισμό της χώρας και διασφαλίζει τη βιωσιμότητα και την ανθεκτικότητα του τομέα των ΜμΕ. Η μεταρρύθμιση συνδέεται με την επένδυση «Ψηφιακός μετασχηματισμός μικρομεσαίων επιχειρήσεων» με στόχο (α) τη δημιουργία ψηφιακής υποδομής μέσω χρηματοδότησης για την προμήθεια και εγκατάσταση ψηφιακών εργαλείων και υπηρεσιών και αύξηση της ψηφιακής ευαισθητοποίησης των στελεχών επιχειρήσεων, β) την άμεση ενθάρρυνση για επενδύσεις

σε σύγχρονες ψηφιακές τεχνολογίες, χρησιμοποιώντας φορολογικά κίνητρα για απτά και άυλα περιουσιακά στοιχεία, και (γ) την αναβάθμιση των ταμειακών μηχανών και του οικοσυστήματος POS, προκειμένου να αλλάξει το επιχειρηματικό περιβάλλον, να ενισχυθεί η διαφάνεια και να προαχθεί ο υγιής ανταγωνισμός. Για το σκοπό αυτό, η μεταρρύθμιση θα παρέχει το πλαίσιο για την εφαρμογή αυτών των πρωτοβουλιών, καθορίζοντας μια σαφή στρατηγική και σχέδιο δράσης για τη δημιουργία ενός ψηφιακού επιχειρηματικού οικοσυστήματος που προωθεί τον ψηφιακό μετασχηματισμό των ΜΜΕ. Το Σχέδιο αξιολογεί και προσδιορίζει τις κατάλληλες πρωτοβουλίες χάραξης πολιτικής, συμπεριλαμβανομένων (α) των νέων ψηφιακών τεχνολογιών , (β) των εργαλείων για την υποστήριξη του ψηφιακού μετασχηματισμού των επιχειρήσεων, γ) του χάσματος των ψηφιακών δεξιοτήτων των στελεχών επιχειρήσεων και (δ) του κατάλληλου συνδυασμού φορολογικών κινήτρων που απαιτούνται για την αλλαγή του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και της αύξησης των επενδύσεων στην ψηφιοποίηση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.

Άξονας 3.1 Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας

Ο γενικός στόχος του Άξονα είναι η ενίσχυση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας και ο μετριασμός των επιπτώσεων της πανδημίας στην απασχόληση. Οι προτεινόμενες πολιτικές για την ενεργή αγορά εργασίας ευθυγραμμίζονται άμεσα και συμπληρώνουν τη μεταρρύθμιση των παθητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας, καθώς και οι δύο ενισχύουν την είσοδο στην αγορά εργασίας, εξαλείφοντας τα εμπόδια σχετικά με τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας και ενεργοποιώντας τον άνεργο πληθυσμό μέσω στοχευμένων προγραμμάτων αναβάθμισης και επιδοτούμενης εργασίας. Μέσω της «Μεταρρύθμισης των παθητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας και την μετάβαση από την ανεργία στην απασχόληση», το προτεινόμενο μέτρο αποσκοπεί στη βελτίωση της κάλυψης και της δίκαιης κατανομής των παροχών ανεργίας, στην ενίσχυση του δικτύου κοινωνικής ασφάλειας, στην προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των ευάλωτων ομάδων, και στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος κοινωνικής προστασίας. Για το σκοπό αυτό, η αναδιάρθρωση και η αναδιαμόρφωση των τοπικών κέντρων προώθησης της απασχόλησης του ΟΑΕΔ «Εκσυγχρονισμός & επαναπροσδιορισμός ρόλου των τοπικών κέντρων προώθησης της απασχόλησης του ΟΑΕΔ» θα στηρίξουν περαιτέρω τον γενικό στόχο της δημιουργίας συστηματικής σχέσης των υπηρεσιών απασχόλησης με την αγορά εργασίας. Η «Ψηφιοποίηση του ΟΑΕΔ» επενδύει περαιτέρω στη διευκόλυνση μιας πιο αποτελεσματικής αντιστοίχισης θέσεων εργασίας και αποτελεσματικής προσφοράς εργασίας για την κάλυψη της ζήτησης των εργοδοτών.

Η μεταρρύθμιση του εργατικού δικαίου λειτουργεί ως «ομπρέλα» που θα προωθήσει υψηλότερα ποσοστά απασχόλησης, ευελιξία και ισορροπία μεταξύ προσωπικής και επαγγελματικής ζωής. Όταν συνδυάζεται με τη σχετική επένδυση για τον ψηφιακό μετασχηματισμό των εργασιακών συστημάτων, το αναμενόμενο αποτέλεσμα είναι η σημαντική επίδραση στην καταπολέμηση της αδήλωτης και ελλιπώς δηλωμένης εργασίας, μειώνοντας παράλληλα το διοικητικό φόρτο και τη γραφειοκρατία.

Άξονας 3.2 Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης

Ο γενικός στόχος του Άξονα είναι να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά την τρέχουσα αναντιστοιχία δεξιοτήτων και να δημιουργήσει έναν άμεσο σύνδεσμο μεταξύ προσόντων και θέσεων εργασίας. Προς το σκοπό αυτό, τόσο οι μεταρρυθμίσεις του ΟΑΕΔ (συγκεκριμένα «Εκσυγχρονισμός του συστήματος επαγγελματικής κατάρτισης του ΟΑΕΔ & του ΛΑΕΚ» και «Μεταρρύθμιση και ανάπτυξη του συστήματος μαθητείας του ΟΑΕΔ») και η μεταρρύθμιση και επένδυση του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων (συγκεκριμένα «Μεταρρύθμιση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης» και «Αναβάθμιση

επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης – προμήθεια εργαστηριακού εξοπλισμού για ΙΕΚ, ΕΠΑΛ κ.λπ») θα αναβαθμίσουν περαιτέρω την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (ΕΕΚ) στην Ελλάδα, θα δημιουργήσουν ευκαιρίες για αποτελεσματική αντίδραση στην ανεργία και στην αντιμετώπιση ανισορροπιών στην αγορά εργασίας, συμβάλλοντας ταυτόχρονα στο να καταστήσει το σύστημα ΕΕΚ ένα ελκυστικό εκπαιδευτικό μονοπάτι. Τα προαναφερθέντα έργα επενδύουν επίσης στον ψηφιακό μετασχηματισμό του συστήματος ΕΕΚ και στην παροχή του απαιτούμενου εξοπλισμού και εργαλείων που θα βοηθήσουν στην κάλυψη των μετατοπίσεων στη ζήτηση και την προσφορά δεξιοτήτων που αντικατοπτρίζονται στην αδυναμία των εργοδοτών να καλύψουν τις κενές θέσεις τους με άτομα που έχουν τις σωστές δεξιότητες. Προς αυτόν τον στόχο, το Οριζόντιο Πρόγραμμα Αναβάθμισης θα υποστηρίξει περαιτέρω τις πολιτικές ανάληψης για τη μείωση της αναντιστοιχίας δεξιοτήτων. Η μεταρρύθμιση «Νέα στρατηγική για τη δια βίου μάθηση & το εθνικό σύστημα αναβάθμισης δεξιοτήτων» θα λειτουργήσει ως ακρογωνιαίος λίθος για την αποτελεσματική υλοποίηση των προγραμμάτων αναβάθμισης δεξιοτήτων και επανειδίκευσης, μέσω ενός μηχανισμού που θα βασίζεται στα αποτελέσματα και θα έχει ως στόχο την «απόδοση της επένδυσης» (ROI) και ένα βελτιωμένο σχέδιο διακυβέρνησης. Η Επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση καλής ποιότητας και σχετική με την αγορά εργασίας και ένα μεταρρυθμισμένο σύστημα διά βίου μάθησης θα συμπληρωθεί με την επένδυση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, προωθώντας κυρίως τη σύνδεσή της με την αγορά εργασίας. Η γεφύρωση του ψηφιακού χάσματος και η πραγματοποίηση του άλματος στα κενά ψηφιακών δεξιοτήτων απαιτεί σημαντικό εκσυγχρονισμό των συστημάτων εκπαίδευσης και ΕΕΚ της χώρας, κάτι που είναι εμφανές σε ολόκληρο τον Άξονα. Οι ψηφιακές δεξιότητες και ο ψηφιακός μετασχηματισμός των μεθοδολογιών, το εκπαιδευτικό υλικό και η εκπαιδευτική προσέγγιση διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στη διατήρηση μιας υγιούς ισορροπίας μεταξύ της αλλαγής των απαιτήσεων των δεξιοτήτων στις θέσεις εργασίας και των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού.

Άξονας 3.3: Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας

Ο πυλώνας «Υγείας» έχει σχεδιαστεί για να αυξήσει την ετοιμότητα και την ικανότητα αντιμετώπισης κρίσεων, ιδίως βελτιώνοντας την προσβασιμότητα και την ικανότητα των συστημάτων υγείας και φροντίδας. Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις του Άξονα στοχεύουν στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του εθνικού συστήματος υγείας, στην επίτευξη ίσης πρόσβασης στις υπηρεσίες υγείας και στη διασφάλιση της οικονομικής βιωσιμότητας του συστήματος.

Η μεταρρύθμιση «Οργανωτικές μεταρρυθμίσεις στο σύστημα υγείας (ΚΕΤΕΚΝΥ, ΟΔΙΠΥ)» στοχεύει στον εξορθολογισμό της επιστροφής των εξόδων νοσοκομειακών ιατρικών διαδικασιών και στη δημιουργία ενός πλαισίου που θα διασφαλίσει την καθιέρωση αξιόπιστων, ποιοτικών διαδικασιών και μετρήσεων απόδοσης που σχετίζονται με τη φροντίδα των ασθενών, τις ανάγκες υγείας και την παροχή φροντίδας. Βασική απαίτηση για αυτήν τη μεταρρύθμιση είναι να σκιαγραφηθεί η συνολική αρχιτεκτονική των συστημάτων που θα υποστηρίξουν καλύτερα τη διαλειτουργικότητα με την υπάρχουσα υποδομή πληροφορικής. Αυτή η μεταρρύθμιση συνδέεται με την επένδυση «Ψηφιακός μετασχηματισμός του τομέα της υγείας», και στοχεύει στη βελτίωση της ψηφιακής ετοιμότητας των νοσοκομείων και των δυνατοτήτων τους να ανταποκριθούν στα πρότυπα που απαιτούνται για ασφαλή, αποτελεσματική και αποδοτική υγειονομική περίθαλψη.

Ένας από τους στόχους της «Μεταρρύθμιση της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψη» είναι η αναβάθμιση της υποδομής και του ιατρικού εξοπλισμού των κέντρων υγείας. Αυτή η μεταρρύθμιση συνδέεται με την επένδυση «Ανακαινίσεις και εκσυγχρονισμός νοσοκομείων σε ολόκληρη την Ελλάδα», καθώς στοχεύει στην πλήρη παρέμβαση για τον εκσυγχρονισμό της υλικοτεχνικής υποδομής των

νοσοκομείων σε όλη την Ελλάδα με την ανακαίνιση κτιρίων και την προμήθεια νέου ιατρικού εξοπλισμού.

Άξονας 3.4 Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές

Ο γενικός στόχος του Άξονα είναι η προώθηση της κοινωνικής συνοχής και των ίσων ευκαιριών για όλους. Η «Ενίσχυση παιδικής προστασίας» και η «Υποστήριξη ατόμων με αναπηρία» αλληλοσυνδέονται καθώς αντιμετωπίζουν και οι δύο τις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία. Η πρώτη με την καθιέρωση της έγκαιρης διάγνωσης της μαθησιακής και αναπτυξιακής διαταραχής για παιδιά ηλικίας από 3 μηνών έως 4 ετών και μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για παρεμβάσεις σε παιδιά με αυτισμό, ενώ η δεύτερη προωθεί πλήρως την αποϊδρυματοποίηση παιδιών και εφήβων (υποστηριζόμενη φροντίδα, στέγη υποστηριζόμενης διαβίωσης). Η «Υποστήριξη ατόμων με αναπηρία» προάγει επίσης την κοινωνική ένταξη και τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας μέσω (α) της δημιουργίας προσωπικής βοήθειας για άτομα με αναπηρίες και (β) προγραμμάτων απασχόλησης για άτομα με διαταραχή φάσματος αυτισμού. Αυτά τα δύο έργα μπορούν να θεωρηθούν συμπληρωματικά με την επένδυση «Κοινωνική ενσωμάτωση ευάλωτων ομάδων» που προωθεί ενεργά τη συμμετοχή των ευάλωτων ομάδων στην αγορά εργασίας και την επένδυση «Ένταξη των προσφύγων στην αγορά εργασίας» που δίνει ιδιαίτερη έμφαση στους πρόσφυγες.

Επιπλέον, ο Άξονας προωθεί την απασχόληση νέων γονέων και ιδίως των νέων μητέρων, καθώς δημιουργεί περισσότερες επιλογές υπηρεσιών παιδικής μέριμνας μέσω (α) της δημιουργίας μονάδων παιδικής μέριμνας εντός εταιρειών και (β) επιδότησης της έναρξης / δημιουργίας κέντρων νέας πρόωρης φροντίδας παιδιών ή νέα μέρη σε υπάρχοντα κέντρα παιδικής μέριμνας για μωρά από 2 μηνών έως 2,5 ετών. Αυτά τα μέτρα θα ανταποκριθούν από κοινού στην πρόκληση της χώρας να ενισχύσει τη μετάβαση του μικρού παιδιού στην ημερήσια φροντίδα εκτός σπιτιού και ταυτόχρονα να υποστηρίξει την ομαλή μετάβαση των γυναικών στην απασχόληση.

Επιπλέον, και τα δύο ψηφιακά έργα (δηλαδή «Ψηφιακός μετασχηματισμός κοινωνικής υποστήριξης» και «Ψηφιακός μετασχηματισμός συστήματος μετανάστευσης και ασύλου») θα ενισχύσουν τη συνολική ψηφιακή μετάβαση των υπηρεσιών που παρέχονται στις πιο ευάλωτες και περιθωριοποιημένες ομάδες. Και τα δύο στοχεύουν στην κάλυψη της αναδυόμενης ανάγκης διαλειτουργικών συστημάτων και στη μείωση του διοικητικού φόρτου για διάφορες διαδικασίες και διεργασίες σχετικά με τις κοινωνικές παροχές, τη συλλογή δεδομένων, την παρακολούθηση των δικαιούχων και την αποτελεσματική ανταπόκριση στις αιτήσεις.

Άξονας 4.1 Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης

Ο Άξονας 4.1 στοχεύει στην επίτευξη φορολογικής ακεραιότητας στο ελληνικό οικοσύστημα με παρεμβάσεις που στοχεύουν να το ενισχύσουν και να θεραπεύσουν τις τρέχουσες αδυναμίες του.

Πιο συγκεκριμένα, οι μεταρρυθμίσεις μπορούν να ομαδοποιηθούν σε δύο διακριτές αλλά συμπληρωματικές κατηγορίες, οι οποίες εστιάζουν στη φορολογική πολιτική και φορολογική διοίκηση. Η πρώτη κατηγορία μεταρρυθμίσεων στοχεύει στον ψηφιακό μετασχηματισμό των φορολογικών ελέγχων, στην προώθηση της επιτάχυνσης των επιστροφών ΦΠΑ και στη δημιουργία ενός εκσυγχρονισμένου πλαισίου για την καταπολέμηση του λαθρεμπορίου, ενώ η δεύτερη αφορά στην κωδικοποίηση και την απλούστευση του υφιστάμενου φορολογικού νομοθετικού πλαισίου, την παροχή κινήτρων και την ενίσχυση των ηλεκτρονικών συναλλαγών και την εισαγωγή υπερ-αποσβέσεων των δαπανών για την πράσινη οικονομία, την ενέργεια και την ψηφιοποίηση.

Προκειμένου να διασφαλιστεί η αποτελεσματική εφαρμογή των παραπάνω μεταρρυθμίσεων για τη δραστική ενίσχυση του φορολογικού οικοσυστήματος της Ελλάδας, ο Άξονας περιλαμβάνει μια σημαντική επένδυση για τον ψηφιακό μετασχηματισμό της φορολογικής και τελωνειακής διοίκησης. Αυτή η επένδυση ενοποιεί 14 επιμέρους έργα ψηφιακής υποδομής που είναι απαραίτητα για την εφαρμογή του πακέτου μεταρρυθμίσεων του Άξονα και υποστηρίζει ολιστικά τους στόχους του, ενισχύοντας τη θεσμική ικανότητα και την ετοιμότητα των φορολογικών και τελωνειακών αρχών της χώρας.

Άξονας 4.2 Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης

Ο Άξονας 4.2 στοχεύει στην καταπολέμηση της διαφθοράς και στην επιδίωξη της διαφάνειας στο ελληνικό οικοσύστημα, στον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης της χώρας και του πλαίσιου της διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών, ενώ ταυτόχρονα αυξάνει την αποτελεσματικότητα των δημόσιων επενδύσεων.

Για το πρώτο από τα παραπάνω, θα επιδιωχθεί μια σειρά μεταρρυθμίσεων με στόχο την καταπολέμηση του παράνομου εμπορίου και την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, την ενίσχυση του πλαισίου για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες / την καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (AML/CFT) και άλλες νομοθετικές τροποποιήσεις που συνδέονται στενά με ορισμένες μορφές διαφθοράς. Αυτές συνοδεύονται από μια σημαντική πρωτοβουλία της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας, η οποία αφορά περαιτέρω σχετικές μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις στο οικοσύστημα, συμπεριλαμβανομένης, μεταξύ άλλων, της ανάπτυξης ενός περιεκτικού πλαισίου πολιτικής εγκληματολογίας και ενός πακέτου κατάρτισης και αναβάθμισης του Εθνικού Συστήματος Ακεραιότητας.

Όσον αφορά τις υπόλοιπες δύο, οι παρεμβάσεις που σχετίζονται με την «Μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης», «Πλατφόρμα κρατικών ενισχύσεων» και «Σύγχρονο θεσμικό πλαίσιο για τις κρατικές επιχειρήσεις» συμπληρώνονται με τις σχετικές επενδύσεις σχετικά με το «Ψηφιακός μετασχηματισμός δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας στη γενική κυβέρνηση & ηλεκτρονική τιμολόγηση» και «Ψηφιακός μετασχηματισμός του Ταμείου Παρακαταθηκών & Δανείων»

Άξονας 4.3 Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης

Ο Άξονας επικεντρώνεται στη δραστική ενίσχυση του συστήματος δικαιοσύνης, αντιμετωπίζοντας τα τρέχοντα ζητήματα και τις ελλείψεις με ολιστικό τρόπο.

Πιο συγκεκριμένα, περιλαμβάνει μια μεταρρύθμιση που στοχεύει στην επιτάχυνση της απονομής της δικαιοσύνης μέσω στοχοθετημένων παρεμβάσεων στο νομοθετικό πλαίσιο, καθώς και κίνητρα για τους δικαστικούς υπαλλήλους. Αυτό συνδυάζεται με σχετικές μεταρρυθμίσεις που επιδιώκουν να αυξήσουν τις ψηφιακές ικανότητες του ελληνικού δικαστικού συστήματος (σχετικά με την ψηφιοποίηση εγγράφων και την ολοκλήρωση των σχετικών συστημάτων πληροφορικής, καθώς και την απλούστευση και την τυποποίηση των διαδικασιών) και επίσης με την αναβάθμιση δεξιοτήτων/ επανειδίκευση του δικαστικού προσωπικού ακολουθώντας διεθνείς καλές πρακτικές μέσω ενός προγράμματος δεξιοτήτων που σχετίζεται με τη δικαιοσύνη.

Οι παραπάνω μεταρρυθμίσεις συμπληρώνονται από μια σημαντική επένδυση που επιδιώκει την αναβάθμιση των υποδομών δικαιοσύνης και αναμένεται να λειτουργήσει ως επιταχυντής για την

εκπλήρωσή τους, επιτυγχάνοντας τον εκσυγχρονισμό παλαιών κατασκευών και κτιρίων, υποστηρίζοντας σημαντικά το έργο των αξιωματούχων της δικαιοσύνης.

Άξονας 4.4 Ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού τομέα και των κεφαλαιαγορών

Ο Άξονας 4.4 στοχεύει μέσω ολοκληρωμένων παρεμβάσεων στην ενίσχυση της ικανότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος να υποστηρίζει την ανάπτυξη της οικονομίας, μέσω της χρηματοδότησης εταιρειών και ατόμων σε νέες επιχειρήσεις.

Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται χαρακτηρίζονται ως μεταρρυθμίσεις, λόγω του ότι αποσκοπούν στην ενίσχυση του οικοσυστήματος των χρηματοπιστωτικών αγορών και των κεφαλαιαγορών μέσω των αντίστοιχων νομοθετικών και κανονιστικών παρεμβάσεων (δηλαδή την εφαρμογή του νέου ενοποιημένου πλαισίου αφερεγγυότητας για την αναδιάρθρωση του χρέους και «Επιτάχυνση διαδικασιών αναδιάρθρωσης ιδιωτικού χρέους – δεύτερη ευκαιρία» ή την κωδικοποίηση και τον εκσυγχρονισμό του ρυθμιστικού και νομοθετικού περιβάλλοντος της κεφαλαιαγοράς).

Τα παραπάνω συνδέονται σε μεγάλο βαθμό με τις ειδικές επενδύσεις (σε κάθε αντίστοιχη παρέμβαση), με τη μορφή συστημάτων πληροφορικής που θα εισαχθούν προκειμένου να υποστηρίξουν την καλύτερη λειτουργία του χρηματοπιστωτικού συστήματος και των κεφαλαιαγορών. Αυτές οι επενδύσεις θα επιδιώξουν να διασφαλίσουν ότι τα εμπλεκόμενα ενδιαφερόμενα μέρη είναι κατάλληλα εξοπλισμένα για να υποστηρίξουν την καλύτερη λειτουργία και ανάπτυξη του συστήματος, καθώς και την εξάλειψη των επικρατέστερων ασυμμετριών πληροφορίας.

Άξονας 4.5 Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας

Ο Άξονας 4.5 στοχεύει μέσω παρεμβάσεων στην ενίσχυση της σύνδεσης μεταξύ ακαδημαϊκού και παραγωγικού τομέα, προωθώντας καινοτόμες εταιρείες start-up.

Η προτεινόμενη μεταρρύθμιση του Άξονα, στοχεύει μέσω της πλατφόρμας Elevate Greece στην αύξηση της συνεργασίας μεταξύ του ελληνικού οικοσυστήματος έρευνας και καινοτομίας με τους ομολόγους του στο εξωτερικό. Η πλατφόρμα θα εξυπηρετήσει τις νεοσύστατες επιχειρήσεις προωθώντας τις παγκοσμίως και, κυρίως, η πλατφόρμα θα αναβαθμιστεί και θα επεκταθεί προκειμένου να επεκταθεί το δίκτυο καινοτομίας της Ελλάδας σε ευρύτερη κλίμακα, συμπεριλαμβανομένων Ερευνητικών Κέντρων, Πόλων Καινοτομίας, Κέντρων Ικανότητας και ιδιαίτερα καινοτόμων τοπικών εταιρειών.

Η παραπάνω μεταρρύθμιση συνδέεται στενά με τις επενδύσεις, καθώς οι περισσότερες επενδύσεις θα χρηματοδοτούν νέες καινοτόμες ιδέες που προέρχονται από τον τομέα της παραγωγικότητας, τα ερευνητικά κέντρα και τον ακαδημαϊκό χώρο. Αυτές οι επενδύσεις μπορούν να αποτελέσουν την ευκαιρία για τη δημιουργία καινοτόμων νεοσύστατων επιχειρήσεων με τεράστιες δυνατότητες που μπορούν να επωφεληθούν από τη μεταρρύθμιση προκειμένου να προωθήσουν το έργο και τη δραστηριότητά τους και να ενισχύσουν τη συνεργασία τους με ομολόγους τους στο εξωτερικό.

Άξονας 4.6 Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας

Ο Άξονας μέσω στοχευμένων μεταρρυθμίσεων εστιάζει καταρχάς στον εκσυγχρονισμό του επενδυτικού περιβάλλοντος σε βασικούς οικονομικούς τομείς απλοποιώντας τις διαδικασίες και, δεύτερον, στην ενίσχυση του εμπορίου για ιδιωτικές επενδύσεις. Αυτές οι δύο δράσεις αποσκοπούν στην προσέλκυση στρατηγικών επενδύσεων και στην επίτευξη ανθεκτικότητας στους κύριους κλάδους της οικονομίας.

Στο πλαίσιο του εθνικού σχεδίου για την απλούστευση των διαδικασιών, η μεταρρύθμιση στοχεύει στην απλούστευση και τον εκσυγχρονισμό των διαδικασιών του Υπουργείου Υποδομών & Μεταφορών προς μια ουσιαστική αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών και την ανάπτυξη προηγμένων ψηφιακών υπηρεσιών στους πολίτες. Επιπλέον, η μεταρρύθμιση «Ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης υποδομών και μεταφορών» θα παρέχει ένα εργαλείο για την παρακολούθηση και διαχείριση του χαρτοφυλακίου όλων των τεχνικών έργων και περιουσιακών στοιχείων. Η συνολική πρωτοβουλία πρόκειται να διευκολυνθεί μέσω επενδύσεων για τη συστηματική ανάλυση, τον επανασχεδιασμό και την απλούστευση των διαδικασιών, την εφαρμογή σύγχρονων συστημάτων πληροφοριών και εφαρμογών και την ενσωμάτωση τεχνολογιών αιχμής που οδηγούν σε σημαντικές επιπτώσεις στο λειτουργικό μοντέλο της δημόσιας διοίκησης και της ποιότητας των υπηρεσιών της. Επιπλέον, το σύστημα θα παρέχει ακριβείς πληροφορίες σε πραγματικό χρόνο σχετικά με τα παραδοτέα, το κόστος και το χρονοδιάγραμμα σε όλα τα στάδια και τον κύκλο ζωής των εκτελούμενων έργων, όπως (α) αυξημένα κέρδη παραγωγικότητας και εξοικονόμηση κόστους, (β) βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας των λειτουργιών και υπηρεσιών του δημοσίου τομέα, (γ) διαφάνεια, λογοδοσία και νομιμότητα, και (δ) ενίσχυση της εμπιστοσύνης των πολιτών στις υπηρεσίες του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών και γενικά στη Δημόσια Διοίκηση.

Επιπλέον, οι μεταρρυθμίσεις του Άξονα επιδιώκουν να βελτιώσουν το πλαίσιο προσέλκυσης ιδιωτικών επενδύσεων στην ελληνική κοινωνία και να ενισχύσουν τον εξαγωγικό προσανατολισμό της οικονομίας. Η παραπάνω πρωτοβουλία θα διευκολυνθεί μέσω των επενδύσεων του ίδιου Άξονα σε βασικούς οικονομικούς τομείς όπως ο τουρισμός, η βιομηχανία, ο πολιτισμός και ο πρωτογενής τομέας και αναμένεται όχι μόνο να προσελκύσουν περαιτέρω επενδύσεις σε αυτούς τους τομείς αλλά κυρίως να ενισχύσουν την εμπορική τους δύναμη.

Άξονας 4.7 Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών

Ο Άξονας 4.7 επιδιώκει τη μεταρρύθμιση του ελληνικού επιχειρηματικού περιβάλλοντος, σε συνδυασμό με την παροχή των σχετικών οικονομικών κινήτρων για ιδιωτικές επενδύσεις.

Αναλυτικότερα, οι μεταρρυθμίσεις που τον αποτελούν περιστρέφονται γύρω από την απλοποίηση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και την αναβάθμιση της ποιότητας και της ασφάλειας, ενώ ταυτόχρονα διασφαλίζουν ότι, μέσω στοχευμένων παρεμβάσεων, δημιουργείται ένα φιλικό προς τις επιχειρήσεις οικοσύστημα, μειώνοντας σημαντικά τη γραφειοκρατία και τις διοικητικές δαπάνες.

Τα παραπάνω συμπληρώνονται με οικονομικά κίνητρα για ιδιωτικές επενδύσεις (τα δάνεια από το Ταμείο, που χρησιμοποιούνται με τρόπους συμβατούς με τη δημοσιονομική βιωσιμότητα και περιορίζουν την έκθεση των φορολογούμενων) που θα χρησιμοποιηθούν για την προώθηση των επενδύσεων με κριτήρια επιλεξιμότητας που στηρίζονται σε σταθερά οικονομικά θεμέλια, συμπεριλαμβανομένων της πράσινης μετάβασης και του ψηφιακού μετασχηματισμού.

Μέρος 2: Περιγραφή των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων, Πράσινη Μετάβαση

Άξονας 1.1: Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον

1. Περιγραφή του Άξονα

Περιοχές πολιτικής/τομέας: Αγορά ενέργειας, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΑΠΕ), διασυνδέσεις ηλεκτρικής ενέργειας (μεταφορά και διανομή), ασφάλεια παροχής ενέργειας, κλιματική αλλαγή.

Περίληψη: Η μετάβαση σε ένα νέο ενεργειακό μοντέλο, χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα αποτελεί βασική προτεραιότητα για την Ελλάδα. Τα φιλόδοξα σχέδια για το κλίμα και την ενέργεια περιλαμβάνουν τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, την αύξηση του μεριδίου ΑΠΕ στην ακαθάριστη τελική κατανάλωση ενέργειας και τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης σε οικίες και επιχειρήσεις.

Ο στόχος του Άξονα είναι να συμβάλει στα σχέδια για το κλίμα και την ενέργεια, μέσω μιας δέσμης επενδύσεων που αυξάνουν την ανθεκτικότητα του δικτύου διανομής ηλεκτρικής ενέργειας, της δυναμικότητας και των δυνατοτήτων αποθήκευσης ενέργειας, επιτρέποντας έτσι μεγαλύτερη διείσδυση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΑΠΕ) στο ενεργειακό μείγμα. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις διασυνδέσεις ηλεκτρικής ενέργειας μεταξύ των νησιών και της ηπειρωτικής χώρας, και ιδίως στη σύνδεση των Κυκλάδων με το σύστημα μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας της ηπειρωτικής χώρας. Αυτές οι παρεμβάσεις στοχεύουν στη μείωση του ενεργειακού κόστους, τη σταδιακή κατάργηση της παραγωγής ενέργειας με πετρέλαιο και την αύξηση του δυναμικού των νησιών να υποστηρίξουν την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ. Επιπλέον, ο Άξονας εισάγει μεταρρυθμίσεις που διασφαλίζουν την οικονομική σταθερότητα και τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του ειδικού λογαριασμού ΑΠΕ-ΣΗΘΥΑ και επιταχύνουν τη διαδικασία αδειοδότησης για νέους σταθμούς ΑΠΕ.

Τέλος, ο Άξονας προωθεί τον εθνικό στόχο της Ελλάδας για πλήρη απολιγνιτοποίηση έως το 2028 και σταδιακή κατάργηση της χρήσης ορυκτών καυσίμων, ενώ εισαγάγει ολοκληρωμένα μέτρα στήριξης, συμπεριλαμβανομένων μέτρων κοινωνικοοικονομικής και περιβαλλοντικής αποκατάστασης, για την ανάπλαση των περιοχών που πλήττονται από την απολιγνιτοποίηση, διασφαλίζοντας τη δίκαιη μετάβαση.

Στόχος: Ο Άξονας προωθεί την πράσινη μετάβαση, με στόχο την αύξηση του μεριδίου των ΑΠΕ στην ακαθάριστη τελική κατανάλωση ενέργειας, τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις προωθούν την απολιγνιτοποίηση και την σταδιακή κατάργηση των ορυκτών καυσίμων στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, ενώ συμβάλουν στους στόχους του Κανονισμού για την Ταξινομία της ΕΕ (EU Taxonomy Regulation) σχετικά με τη μείωση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και την πρόληψη και τον έλεγχο της μόλυνσης του περιβάλλοντος. Επιπλέον, οι προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, συμβάλλουν στην ενεργειακή ασφάλεια της Ελλάδας και της ευρύτερης περιοχής, διαφοροποιώντας τις πηγές παροχής ενέργειας και περιορίζοντας τις ευπάθειες των υποδομών διασύνδεσης της χώρας, ενώ παράλληλα δημιουργούν νέες θέσεις εργασίας.

Σύνδεση με την Ευρωπαϊκή Εμβληματική Πρωτοβουλία (flagship): «Ενίσχυση της ενέργειας»

Μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις

Μεταρρυθμίσεις

- **Μεταρρύθμιση 1.** Μεταρρύθμιση και διασφάλιση της βιωσιμότητας του Ειδικού

Λογαριασμού για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΕΛΑΠΕ) (ID:16865, COFOG 04.3)

- **Μεταρρύθμιση 2.** Απλοποίηση αδειοδοτικής διαδικασίας επενδύσεων σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ID:16860)

Επενδύσεις

- **Επένδυση 1.** Προώθηση ηλεκτρικής διασύνδεσης των νησιών και αναβάθμιση του συστήματος μεταφοράς (ID:16870, COFOG 04.3)
- **Επένδυση 2.** Αύξηση ισχύος υποσταθμών διανομής ηλεκτρικής ενέργειας για να διευκολυνθεί η σύνδεση νέων ΑΠΕ (ID:16899, COFOG 04.3)
- **Επένδυση 3.** Υπογειοποίηση και αναβάθμιση Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας σε αστικές περιοχές για τη θωράκισή τους έναντι ακραίων καιρικών φαινομένων (ID:16901, COFOG 04.3)
- **Επένδυση 4.** Αναβάθμιση Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας σε δασικές περιοχές για την αποτροπή πυρκαγιών (ID:16900, COFOG 04.3)
- **Επένδυση 5.** Αποκατάσταση εδαφών παλαιών λιγνιτωρυχείων στη Δυτική Μακεδονία και Μεγαλόπολη (ID: 16871 ,COFOG 05.4)
- **Επένδυση 6.** Δημιουργία Συστημάτων Αποθήκευσης Ηλεκτρικής Ενέργειας καθοριστικών για την ανάπτυξη των ΑΠΕ (ID:16926, COFOG 04.3)

Εκτιμώμενο ποσό επιχορηγήσεων και δανείων: 2.348 εκατομμύρια ευρώ, εκ των οποίων 1.200 εκατομμύρια ευρώ (51%) καλύπτονται από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

2. Κύριες προκλήσεις και στόχοι

α) Κύριες προκλήσεις

Οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις – (Country Specific Recommendations – CSR) 2019 και 2020 εντοπίζουν πολλές προκλήσεις που σχετίζονται με τη μείωση των αερίων του θερμοκηπίου και την αύξηση της διείσδυσης ΑΠΕ[12]. Οι περιορισμοί σε υποδομές ηλεκτρικής ενέργειας και η έλλειψη διασυνδέσεων δικτύου με νησιά, περιορίζουν την περαιτέρω απορρόφηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και την εκμετάλλευση του υψηλού τοπικού δυναμικού ΑΠΕ τόσο στην ξηρά όσο και στην θάλασσα. Τέλος, η αναβάθμιση της επένδυσης σε ενεργειακές υποδομές θα μπορούσε να οδηγήσει σε μειωμένο κόστος ενέργειας για επιχειρήσεις και νοικοκυριά και να βελτιώσει τις συνθήκες ανταγωνισμού για την εθνική οικονομία. Προκειμένου να αξιοποιηθεί πλήρως το δυναμικό των νέων υποδομών, οι αγορές ενέργειας πρέπει να μεταρρυθμιστούν. Στο πλαίσιο των μεταπρογραμματικών δεσμεύσεων που συμφωνήθηκαν στο Eurogroup της 22ας Ιουνίου 2018, η ολοκλήρωση των οποίων αποτελεί ειδική σύσταση, το Μοντέλο-Στόχος (Target Model) είναι διαθέσιμο online από τον Νοέμβριο του 2020[13]. Οι ειδικές συστάσεις απαιτούν επίσης την άμεση υλοποίηση των προγραμματισμένων επενδύσεων σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και σε ενεργειακή απόδοση, προκειμένου να υποστηρίξουν την μετά COVID-19 οικονομική ανάκαμψη και τις επενδύσεις που διασφαλίζουν τη δίκαιη μετάβαση των περιφερειών που πλήττονται περισσότερο, μέσω του φιλόδοξου σχεδίου της απολιγνιτοποίησης[14] της Ελλάδας.

[12] Recital 17/20, CSRs 2019

[13] Recital 24, CSRs 2020

[14] CSR 1, 2019; CSR 4, 2020

Οι κύριες προκλήσεις που αντιμετωπίζονται μέσω των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων που παρουσιάζονται σε αυτόν τον Άξονα είναι οι εξής:

Επίτευξη στόχων του Εθνικού Σχεδίου Ενέργειας και Κλίματος (ΕΣΕΚ) (έως το 2030) και άνοιγμα του δρόμου προς την ουδετερότητα του κλίματος έως το 2050. Μέσω του ΕΣΕΚ, η Ελλάδα έχει δεσμευτεί για συγκεκριμένους κλιματικούς στόχους έως το 2030, οι οποίοι περιλαμβάνουν τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά περισσότερο από 42% σε σύγκριση με τις εκπομπές του 1990 και κατά περισσότερο από 56% σε σύγκριση με τις εκπομπές του 2005, στόχο για ένα ελάχιστο μερίδιο 35% στην ακαθάριστη τελική κατανάλωση ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, καθώς και τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης κατά 38% (σε σύγκριση με τις προβλέψεις του 2007). Οι σχετικοί στόχοι ευθυγραμμίζονται με τη στρατηγική της ΕΕ για την Πράσινη Συμφωνία και συμβάλλουν στη συνολική στρατηγική για την κλιματική ουδετερότητα έως το 2050.

Συστηματικές προκλήσεις στη μεταρρύθμιση της αγοράς ενέργειας. Η αναδιοργάνωση της εγχώριας αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και η εναρμόνισή της με τις αντίστοιχες ευρωπαϊκές αγορές είναι μία από τις προϋποθέσεις για την επίτευξη των στόχων του ΕΣΕΚ για το κλίμα και την ενέργεια, ενισχύοντας παράλληλα την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας. Στο πλαίσιο της Ενισχυμένης Εποπτείας, η Ελλάδα καλείται να μεταρρυθμίσει την αγορά ενέργειας[15] και να αντιμετωπίσει συστημικές και έκτακτες προκλήσεις, συμπεριλαμβανομένων των συνεπειών της πανδημίας COVID-19 και της αντίστοιχης μείωσης των τιμών και της κατανάλωσης ενέργειας.

Η βιωσιμότητα του Ειδικού Λογαριασμού Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και Συμπαραγωγής Ηλεκτρισμού και Θερμότητας Υψηλής Απόδοσης (ΣΗΘΥΑ) έχει επηρεαστεί σοβαρά από την πανδημία covid-19. Πρόκειται για βασική ανησυχία, η οποία επισημαίνεται επίσης στην έκθεση ενισχυμένης εποπτείας[16] του Σεπτεμβρίου 2020. Στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης της αγοράς ενέργειας, ο Ειδικός Λογαριασμός αποτελεί την κύρια πηγή αμοιβών των παραγωγών ΑΠΕ που λειτουργούν και, ως εκ τούτου, αποτελεί σημαντικό μέσο για την επίτευξη των εθνικών στόχων μετάβασης της ενέργειας όσον αφορά τη διείσδυση ΑΠΕ.

Η υποδομή ενεργειακού δικτύου δεν ανταποκρίνεται πλήρως στις ανάγκες της χώρας και αυξάνει τους κινδύνους που σχετίζονται με την παροχή ενέργειας και την ασφάλεια. Η Ελλάδα είναι μια χώρα με γεωγραφικές ιδιαιτερότητες που προκαλούν προκλήσεις στο δίκτυο διανομής ενέργειας. Αυτές οι προκλήσεις σχετίζονται με περιορισμούς υποδομής που αυξάνουν το ενεργειακό κόστος για τις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά και επιβραδύνουν την ενθάρρυνση χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές. Η Ελλάδα οφείλει να αντιμετωπίσει ζητήματα που σχετίζονται με την υποδομή του ενεργειακού δικτύου, συμπεριλαμβανομένης της ηλεκτρικής διασύνδεσης των νησιών και την ενίσχυση και αναβάθμιση της λειτουργίας του δικτύου σε επίπεδο συστήματος και διανομής[17].

Η ανάγκη ταχείας εξάλειψης του λιγνίτη δημιουργεί οικονομικές και κοινωνικές προκλήσεις για τις περιοχές μετάβασης και αυξάνει την ενεργειακή φτώχεια. Η επίτευξη των εθνικών και ευρωπαϊκών στόχων της Ελλάδας για την ενέργεια και το κλίμα για το 2030, θα ολοκληρωθεί έως το 2028 με τη συνολική σταδιακή εξάλειψη του λιγνίτη. Ωστόσο, ο παροπλισμός των μονάδων παραγωγής λιγνίτη και το κλείσιμο των ορυχείων λιγνίτη δημιουργούν σημαντικές προκλήσεις για την πληγείσες περιοχές,

[15] Enhanced Surveillance Report, Greece, Σεπτέμβριος 2020 (σελ.77)

[16] Enhanced Surveillance Report, Greece, Σεπτέμβριος 2020 (σελ.77

[17] Recital 17, CSRs 2019

συμπεριλαμβανομένης της μείωσης του ΑΕΠ, της αύξησης της ανεργίας και της ενεργειακής φτώχειας. Αυτό το σύνολο προκλήσεων αναγνωρίζεται ιδιαίτερα στο πλαίσιο των CSR του 2020[18].

β) Στόχοι

Ο Άξονας συμβαδίζει με τις ειδικές συστάσεις για τη χώρα για τα έτη 2019 και 2020, οι οποίες συνιστούν την στόχευση στις επενδύσεις και στις επενδυτικές πολιτικές στην πράσινη μετάβαση, εστιάζοντας στην καθαρή και αποδοτική παραγωγή και χρήση ενέργειας και στην προώθηση της διείσδυσης των ΑΠΕ. Αυτός ο στόχος αναλύεται σε συγκεκριμένους στόχους που συμφωνούν πλήρως με τις συστάσεις που δόθηκαν στην Ελλάδα από το Συμβούλιο το 2019 και το 2020.

Οι προτεινόμενες δράσεις ευθυγραμμίζονται με την Ευρωπαϊκή Εμβληματική Πρωτοβουλία «Ενίσχυση της ενέργειας» (COM (2020) 575).

1. Πράσινη μετάβαση: Οι προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις ευθυγραμμίζονται πλήρως με τη στρατηγική της ΕΕ για την πράσινη συμφωνία σχετικά με την κλιματική ουδετερότητα και την ενδιάμεση στρατηγική του 2030. Για να εφαρμοστεί αυτή η στρατηγική, οι ροές κεφαλαίων πρέπει να ενσωματώνουν κριτήρια περιβαλλοντικά, κοινωνικά και διακυβέρνησης (ESG) και να προωθούν τη διαφάνεια και τη βιώσιμη ανάπτυξη. Σε αυτό το πλαίσιο, η χρηματοδότηση των δράσεων αυτού του Άξονα εξυπηρετεί δύο περιβαλλοντικούς στόχους του κανονισμού για την ταξινομία της ΕΕ[19], προωθώντας την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής, καθώς και την πρόληψη και τον έλεγχο της ρύπανσης μέσω της αύξησης της διείσδυσης των ΑΠΕ. Ο Άξονας προωθεί την οικονομική σταθερότητα του Ειδικού Λογαριασμού ΑΠΕ και ΣΗΘΥΑ και την αναβάθμιση του ενεργειακού δικτύου, στοιχεία τα οποία αποτελούν προϋποθέσεις προκειμένου να διασφαλιστεί ένα ελκυστικό επενδυτικό περιβάλλον ΑΠΕ και να δημιουργηθεί η απαιτούμενη υποδομή που αφ΄ενός θα επιτρέψει τη διείσδυση των ΑΠΕ και, ως εκ τούτου, τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και αφ'ετέρου θα συμβάλλει στους κλιματικούς στόχους. Επιπλέον, οι επενδύσεις θα συμβάλλουν στην επίτευξη των ενεργειακών στόχων του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της Ελλάδας, οι οποίοι θα υλοποιηθούν μέσω της ενίσχυσης του συστήματος διασύνδεσης ηλεκτρικής ενέργειας, της ανάπτυξης εγκαταστάσεων αποθήκευσης ενέργειας και της σταδιακής κατάργησης των σταθμών ηλεκτροπαραγωγής με πετρέλαιο συνδέοντας τα νησιά με το σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας της ηπειρωτικής χώρας. Τέλος, οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις θα συμβάλλουν στους στόχους της απεξάρτησης από τον άνθρακα και θα διασφαλίσουν μια ομαλή ενεργειακή μετάβαση, μετά το κλείσιμο των μονάδων λιγνίτη στην Ελλάδα έως το 2028.

2. Οικονομική και κοινωνική ανθεκτικότητα: Η εφαρμογή του Άξονα στοχεύει στην αύξηση της ασφάλειας της παροχής ενέργειας της Ελλάδας. Θα επιτρέψει στην Ελλάδα να μειώσει την εξάρτησή της από εξωτερικές πηγές, να διαφοροποιήσει τους τρόπους παροχής ενέργειας και να ενισχύσει την ασφάλεια παροχής ενέργειας τόσο στην Ελλάδα όσο και στην ευρύτερη περιοχή της ΝΑ Ευρώπης. Θα συμβάλλει στην ομαλή, αδιάλειπτη και αξιόπιστη κάλυψη τόσο των εγχώριων όσο και των περιφερειακών ενεργειακών αναγκών, καθώς και στην πρόσβαση όλων των καταναλωτών (πολιτών, επιχειρήσεων και δημόσιων φορέων) σε προσιτή και ασφαλή ενέργεια. Ο Άξονας εξυπηρετεί επίσης τους

[18] Recital 24, CSRs 2020,"*Related investments could include … measures to ensure the just transition of the regions most affected by Greece's ambitious plan to move away from lignite-based power generation*"

[19] Σύμφωνα με τους περιβαλλοντικούς στόχους όπως αναφέρεται στο άρθρο 9 - Regulation (EU) 2020/852 (EU Taxonomy)

στόχους βιώσιμης ανάπτυξης (SDG) σχετικά με τη διασφάλιση της πρόσβασης σε προσιτή, αξιόπιστη, βιώσιμη και σύγχρονη ενέργεια για όλους, και πιο συγκεκριμένα, τους στόχους 7.1 και 7.2.

3. Οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή και σύγκλιση, συμπεριλαμβανομένης της δυνητικής ανάπτυξης και θέσεων εργασίας*:* Η κατά προτεραιότητα επικέντρωση της επενδυτικής δραστηριότητας σε έργα ανανεώσιμης ενέργειας θα συμβάλει στην μετά COVID-19 οικονομική ανάκαμψη, που αποτελεί τον βασικό στόχο του μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Ο Άξονας θα αυξήσει την ανταγωνιστικότητα για τις τοπικές επιχειρήσεις μειώνοντας το ενεργειακό κόστος και αυξάνοντας την ενεργειακή απόδοση (η οποία ορίζεται ως ο λόγος του παραγομένου αποτελέσματος, των υπηρεσιών, των αγαθών ή της ενέργειας, προς την καταναλισκόμενη ενέργεια). Όλες οι προτεινόμενες δράσεις ανταποκρίνονται σε προκλήσεις που σχετίζονται με την ανάκαμψη και τη μακροπρόθεσμη βιώσιμη ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας. Η προώθηση των επενδύσεων στον τομέα της ενέργειας έχει ως αποτέλεσμα οικονομικά κίνητρα, τεχνολογικά πλεονεκτήματα και σημαντικό αριθμό άμεσων και έμμεσων ευκαιριών απασχόλησης. Η εφαρμογή αυτού του Άξονα θα μειώσει το ενεργειακό κόστος, αυξάνοντας έτσι την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας και θα αυξήσει τις ευκαιρίες απασχόλησης. Ο θετικός κοινωνικός αντίκτυπος αυτού του Άξονα είναι επίσης σημαντικός. Μπορεί να οδηγήσει στην αναζωογόνηση των κοινωνικο-οικονομικά μειονεκτικών περιοχών και να γίνει πολλαπλασιαστής της τοπικής ανάπτυξης, προωθώντας περαιτέρω επενδύσεις.

γ) Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο

Στο εθνικό στρατηγικό πλαίσιο, η έκθεση της Επιτροπής Πισσαρίδη η οποία αποτελεί το σχέδιο ανάπτυξης για την ελληνική οικονομία έχει προσδιορίσει ότι η ανάπτυξη του ενεργειακού τομέα και η συμβολή του στην ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας για τα επόμενα χρόνια καθορίζεται από τις επενδύσεις που θα λάβουν χώρα στο υπάρχον ενεργειακό σύστημα και τη βελτίωση του ανταγωνισμού στην εγχώρια αγορά ενέργειας.

Ο Άξονας εντάσσεται επίσης σε ένα συνολικό εθνικό στρατηγικό πλαίσιο στον τομέα της ενεργειακής ασφάλειας και της εσωτερικής αγοράς ενέργειας, οι οποίοι αποτελούν βασικούς πυλώνες για την επίτευξη των στόχων των στρατηγικών ΕΣΕΚ, σύμφωνα με τους στόχους της ΕΕ το 2030. Χρησιμεύει για να επιτρέψει στο δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας να υποστηρίξει την αύξηση της διείσδυσης ΑΠΕ και την απρόσκοπτη, ασφαλή και αδιάλειπτη μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας από τους χώρους παραγωγής στους χώρους κατανάλωσης. Όλες οι προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις στοχεύουν είτε άμεσα είτε έμμεσα στη διευκόλυνση των επενδύσεων στην προώθηση των ΑΠΕ.

Ο Άξονας ευθυγραμμίζεται επίσης με τους στόχους και τις προτεραιότητες του Σχεδίου Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης των περιοχών εξόρυξης λιγνίτη, υποστηρίζοντας τη μετάβαση των παλαιών περιοχών εξόρυξης λιγνίτη με στοχευμένες επενδύσεις που θα τους προετοιμάσουν να δραστηριοποιηθούν στις νέες οικονομικές δραστηριότητες.

3. Μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις

Η λεπτομερής περιγραφή των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων βρίσκεται στα Παραρτήματα.

α) Μεταρρυθμίσεις

Μεταρρύθμιση 1. Μεταρρύθμιση και διασφάλιση της βιωσιμότητας του Ειδικού Λογαριασμού για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΕΛΑΠΕ) (ID:16865, COFOG 04.3)

Μεταρρύθμιση 2. Απλοποίηση αδειοδοτικής διαδικασίας επενδύσεων σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ID:16860)

β) Επενδύσεις

Επένδυση 1. Προώθηση ηλεκτρικής διασύνδεσης των νησιών και αναβάθμιση του συστήματος μεταφοράς (ID:16870, COFOG 04.3)

Επένδυση 2. Αύξηση ισχύος υποσταθμών διανομής ηλεκτρικής ενέργειας για να διευκολυνθεί η σύνδεση νέων ΑΠΕ (ID:16899, COFOG 04.3)

Επένδυση 3. Υπογειοποίηση και αναβάθμιση Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας σε αστικές περιοχές για τη θωράκισή τους έναντι ακραίων καιρικών φαινομένων (ID:16901, COFOG 04.3)

Επένδυση 4. Αναβάθμιση Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας σε δασικές περιοχές για την αποτροπή πυρκαγιών (ID:16900, COFOG 04.3)

Επένδυση 5. Αποκατάσταση εδαφών παλαιών λιγνιτωρυχείων στη Δυτική Μακεδονία και Μεγαλόπολη (ID: 16871 ,COFOG 05.4)

Επένδυση 6. Δημιουργία Συστημάτων Αποθήκευσης Ηλεκτρικής Ενέργειας καθοριστικών για την ανάπτυξη των ΑΠΕ (ID:16926, COFOG 04.3)

4. Ανοιχτά στρατηγικά θέματα αυτονομίας και ασφάλειας

Η επίτευξη των κλιματικών στόχων για το 2030 και η κλιματική ουδετερότητα 2050 θα επιτρέψει στην ΕΕ να στηρίξει την πράσινη οικονομία και να μειώσει το μερίδιο των συμβατικών πηγών ενέργειας που αντιπροσωπεύουν βασική πηγή εξωτερικής εξάρτησης στον ενεργειακό τομέα, ενισχύοντας έτσι το επίπεδο αυτονομίας της.

Στο βαθμό αυτό, η ενίσχυση των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων που συμβάλλουν στους στόχους της ΕΕ για το 2030 και στο εθνικό σχέδιο ενέργειας και κλίματος, στοχεύει στην αύξηση του μεριδίου των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην τελική κατανάλωση ενέργειας και ηλεκτρικού ρεύματος, στην προώθηση της αποθήκευσης ενέργειας και στη μείωση της χρήσης πετρελαίου για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας στα ελληνικά νησιά καθώς και στην ενίσχυση των κρίσιμων υποδομών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, όπως το δίκτυο διανομής και το σύστημα μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας.

5. Διασυνοριακά και διακρατικά έργα

Κανένα διασυνοριακό ή διακρατικό έργο δεν περιλαμβάνεται στον Άξονα.

6. Πράσινες διαστάσεις του Άξονα

Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία αναφέρεται στον στόχο ότι όλες οι χώρες της ΕΕ πρέπει να είναι 100% κλιματικά ουδέτερες έως το 2050 και να πετύχουν τον στόχο 50% έως το 2030. Ευθυγραμμισμένη με τη φιλοδοξία της ΕΕ που αφορά στην κλιματική αλλαγή για την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050, η Ελλάδα έχει θέσει έναν φιλόδοξο στόχο, όπως περιγράφεται στο Εθνικό Σχέδιο Ενέργειας και Κλίματος (ΕΣΕΚ), για μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου κατά 56% το 2030 σε σχέση με τα εθνικά δεδομένα του 2005 και επίτευξη 35% του μεριδίου ΑΠΕ στην ακαθάριστη τελική κατανάλωση ενέργειας και τουλάχιστον 60% στην ακαθάριστη τελική κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας.

Ο Άξονας προωθεί την οικονομική σταθερότητα του Ειδικού Λογαριασμού ΑΠΕ και ΣΗΘΥΑ και την αναβάθμιση των δικτύων ηλεκτρικής ενέργειας, τα οποία αποτελούν προϋποθέσεις προκειμένου να διασφαλιστεί ένα ελκυστικό επενδυτικό περιβάλλον ΑΠΕ και να δημιουργηθεί η απαιτούμενη υποδομή που θα επιτρέψει τη διείσδυση ΑΠΕ, όπως η ενίσχυση του δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας και η δημιουργία εγκαταστάσεων αποθήκευσης ενέργειας με αποτέλεσμα τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και τη συμβολή στους κλιματικούς στόχους.

Επιπλέον, ο Άξονας εισάγει την απλούστευση των διαδικασιών αδειοδότησης ΑΠΕ, καθώς και ένα κανονιστικό πλαίσιο για υπεράκτιες εγκαταστάσεις ΑΠΕ / αιολικής ενέργειας για τη διευκόλυνση νέων επενδύσεων στον τομέα αυξάνοντας το μερίδιο των ΑΠΕ και επιτυγχάνοντας τους στόχους του ΕΣΕΚ. Στοχεύει επίσης στην ενίσχυση νέων αγορών ηλεκτρικής ενέργειας στην Ελλάδα με τη δημιουργία σαφούς και διαφανούς Μηχανισμού Παρακολούθησης και Εποπτείας της Αγοράς των τεσσάρων (4) αγορών ηλεκτρικής ενέργειας, δηλαδή της αγοράς παραγώγων, της Αγοράς Επόμενης Ημέρας (Day-Ahead Market), της Ενδοημερήσιας Αγοράς (Intra-Day Market) και της αγοράς εξισορρόπησης και στη βελτιστοποίηση της απόδοσης των αγορών εισάγοντας τις υπόλοιπες τεχνικές λεπτομέρειες που σχετίζονται με τη συμμετοχή των προγραμμάτων ανταπόκρισης στη ζήτηση (demand-side response DSR) στην αγορά εξισορρόπησης.

Επιπλέον, οι επενδύσεις του Άξονα συμβάλλουν στην επίτευξη των ενεργειακών στόχων του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της Ελλάδας, με σκοπό τη σταδιακή κατάργηση των σταθμών ηλεκτροπαραγωγής με πετρέλαιο διασυνδέοντας τα νησιά με το σύστημα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας της ηπειρωτικής Ελλάδας, με αποτέλεσμα τη μείωση των εκπομπών CO_2 και του κόστους της ενέργειας, καθώς και την ενίσχυση της ασφάλειας παροχής ενέργειας της χώρας και την περαιτέρω ενίσχυση των ΑΠΕ. Επιπλέον, οι προτεινόμενες επενδύσεις στοχεύουν στην ανάπτυξη εγκαταστάσεων αποθήκευσης ενέργειας που μπορούν να ενισχύσουν την ευελιξία του συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας παρέχοντας υποστήριξη στην ασυνεχή παραγωγή από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Τέλος, οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις συμβάλλουν στους στόχους για τη μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και διασφαλίζουν μια ομαλή μετάβαση ενέργειας, μετά το κλείσιμο των μονάδων λιγνίτη στην Ελλάδα έως το 2028.

7. Ψηφιακές διαστάσεις του Άξονα

Μη εφαρμόσιμο.

8. Συμβολή στον κλιματικό και ψηφιακό στόχο

Η Ετήσια Στρατηγική Βιώσιμης Ανάπτυξης (COM (2020) 575) θέτει έναν ελάχιστο στόχο 37% των συνολικών δαπανών του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας που πρέπει να σχετίζεται με το κλίμα, προκειμένου να ακολουθηθεί η δέσμευση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου να επιτύχει ενσωμάτωση του στόχου του κλίματος ίση με 30%, τόσο για το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο όσο και για το Next Generation EU. Ο κανονισμός COM (2020) 408 θέτει δεσμευτικό στόχο τουλάχιστον 20% της συνολικής κατανομής του σχεδίου για να συμβάλει στον ψηφιακό μετασχηματισμό ή στις προκλήσεις που προκύπτουν από αυτόν.

Τίτλος μεταρρύθμισης ή επένδυσης	Κλιματικός Στόχος (%)	Ψηφιακό Στόχος (%)
Προώθηση ηλεκτρικής διασύνδεσης των νησιών και αναβάθμιση του συστήματος μεταφοράς (ID:16870)	100%	0%
Αύξηση ισχύος υποσταθμών διανομής ηλεκτρικής ενέργειας για να διευκολυνθεί η σύνδεση νέων ΑΠΕ (ID:16899)	100%	0%
Υπογειοποίηση και αναβάθμιση Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας σε αστικές περιοχές για την θωράκισή τους έναντι ακραίων καιρικών φαινομένων (ID:16901)	100%	0%
Αναβάθμιση Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας σε δασικές περιοχές για την αποτροπή πυρκαγιών (ID:16900)	100%	0%
Αποκατάσταση εδαφών παλαιών λιγνιτωρυχείων στη Δυτική Μακεδονία και Μεγαλόπολη (ID: 16871)	0%	0%
Αποκατάσταση εδαφών παλαιών λιγνιτωρυχείων στη Δυτική Μακεδονία και Μεγαλόπολη (ID: 16871)	40%	0%
Δημιουργία Συστημάτων Αποθήκευσης Ηλεκτρικής Ενέργειας καθοριστικών για την ανάπτυξη των ΑΠΕ (ID:16926)	100%	0%
Μεταρρύθμιση και διασφάλιση της βιωσιμότητας του Ειδικού Λογαριασμού για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΕΛΑΠΕ) (ID:16865)	100%	0%

Απλοποίηση αδειοδοτικής διαδικασίας επενδύσεων σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ID:16860)	100%	0%

9. Αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης»

Η αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» αξιολογήθηκε για κάθε μεταρρύθμιση και επένδυση αυτού του Άξονα. Η αξιολόγηση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι καμία από τις προτεινόμενες δράσεις δεν θα προκαλέσει σημαντική ζημιά σε κανέναν από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους, όπως ορίζονται στο άρθρο 17 του κανονισμού για την ταξινομία της ΕΕ (EU Taxonomy Regulation). Ακολουθήθηκε μεθοδολογία δύο βημάτων με (α) την αναθεώρηση της λίστας ελέγχου έξι στόχων και (β) την ουσιαστική αξιολόγηση της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης (DNSH).

Κάθε μία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις του Άξονα «Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον» αξιολογήθηκε με την λίστα ελέγχου για να προσδιοριστεί εάν και για ποιον από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους απαιτείται μια πιο ουσιαστική αξιολόγηση DNSH (καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, βιώσιμη χρήση και προστασία του νερού και των θαλάσσιων πόρων, κυκλική οικονομία, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης και της ανακύκλωσης των αποβλήτων, της πρόληψης και του ελέγχου της ρύπανσης στον αέρα, το νερό ή την γη και την προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων). Η αξιολόγηση της λίστας ελέγχου κατέληξε στο συμπέρασμα ότι καμία από τις προτεινόμενες δράσεις του Άξονα δεν απαιτεί ουσιαστική αξιολόγηση DNSH καθώς καμία από τις δράσεις δεν θα προκαλέσει σημαντική ζημιά σε κανέναν από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους.

Η λεπτομερής αξιολόγηση για κάθε δράση βρίσκεται στα Παραρτήματα.

10. Ορόσημα, στόχοι και χρονοδιάγραμμα

Δείτε το σχετικό κεφάλαιο των οροσήμων στο Μέρος 3.

11. Χρηματοδότηση και κόστος

Γενικές αρχές και οδηγίες

Έχοντας προσδιορίσει τις κύριες προκλήσεις και τους στόχους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και τα ορόσημα, το στόχο και το χρονοδιάγραμμα των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων που καθορίστηκαν, παρουσιάζονται παρακάτω οι βασικές αρχές καθώς και η ακολουθούμενη διαδικασία και μεθοδολογία σχετικά με τη χρηματοδότηση και την αξιολόγηση του κόστους.

Πρώτον, σημειώνεται ότι η εκτίμηση κόστους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας εφαρμόζεται σύμφωνα με τις βασικές απαιτήσεις του Κανονισμού που προβλέπουν ότι το κόστος για κάθε επένδυση και μεταρρύθμιση οφείλει να είναι:

- **Λογικό:** Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας παρέχει επαρκείς πληροφορίες και αποδεικτικά στοιχεία ότι το ποσό του εκτιμώμενου συνολικού κόστους του κάθε Άξονα είναι κατάλληλο.
- **Εύλογο:** Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας παρέχει επαρκείς πληροφορίες και αποδεικτικά στοιχεία ότι το ποσό του εκτιμώμενου συνολικού κόστους του κάθε Άξονα είναι σύμφωνο με τη φύση και τον τύπο των προβλεπόμενων επενδύσεων μέσω της εφαρμογής μιας οριζόντιας αξιολόγησης που εξασφαλίζει την ευθυγράμμιση μεταξύ του χαρακτήρα της κάθε επένδυσης και του κόστους της.
- **Ανάλογο:** Το ποσό του συνολικού κόστους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αντιστοιχεί στον αναμενόμενο αντίκτυπο του σχεδιαζόμενου μέτρου στην οικονομία και την απασχόληση στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα, αξιολογείται εάν το σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα έχει οικονομικό αντίκτυπο που να ευθυγραμμίζεται με το ποσό του εκτιμώμενου κόστους του.

Επιπλέον, η μεθοδολογική προσέγγιση και η διαδικασία που ακολουθήθηκε σε σχέση με το κόστος και την αιτιολόγηση για κάθε μεταρρύθμιση και επένδυση αναπτύσσεται με βάση τέσσερις βασικές αρχές που πληρούν τους ακόλουθους στόχους:

- **Ακρίβεια**: Η προσέγγιση και τα εργαλεία μεθοδολογίας που χρησιμοποιούνται διασφαλίζουν ότι το εκτιμώμενο κόστος είναι εύλογο κοντά στο πραγματικό κόστος μέσω της χρήσης λογιστικών, ιστορικών, στατιστικών στοιχείων καθώς και του προσδιορισμού των τιμών της αγοράς.
- **Λογοδοσία και διαφάνεια:** Το κόστος των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων εκτιμήθηκε με τρόπο που να είναι σαφώς ανιχνεύσιμος και κατανοητός, μέσω εφαρμοσμένης ανάλυσης που περιλαμβάνει λεπτομερείς πληροφορίες για κάθε παράμετρο που χρησιμοποιείται στον υπολογισμό του κόστους (π.χ. κόστος μονάδας βασικών παραγόντων, απαιτούμενος αριθμός μονάδων, κλπ)
- **Απλότητα**: Η προσέγγιση μεθοδολογίας κόστους που ακολουθήθηκε χρησιμοποιεί απλά εργαλεία και μεθόδους υπολογισμού κόστους, ώστε να επιτρέπεται η αξιολόγηση των στοιχείων που σχετίζονται με το κόστος μαζί με την αξιολόγηση των άλλων στοιχείων του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας σε σύντομο χρονικό διάστημα. Αυτό έχει ως στόχο να διατηρήσει το διοικητικό φόρτο όσο το δυνατόν πιο διαχειρίσιμο για όλα τα μέρη.

- **Συνέπεια:** Το κόστος που εκτιμάται ανά μεταρρύθμιση και επένδυση συνάδει με άλλες πολιτικές της ΕΕ και είναι σύμφωνο με το κόστος που εφαρμόζεται σε παρόμοια έργα μέσω άλλων κοινοτικών χρηματοδοτήσεων.

Λαμβάνοντας υπόψη αυτές τις αρχές και απαιτήσεις, η μεθοδολογική προσέγγιση που αναπτύχθηκε για τις εκτιμήσεις κόστους κάθε επένδυσης και μεταρρύθμισης του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ακολουθεί ορισμένες κοινές κατευθυντήριες γραμμές. Πιο συγκεκριμένα, περιλαμβάνει:

- Σαφή και τεκμηριωμένη ανάλυση των προκλήσεων που αντιμετωπίζονται και των στόχων των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων.
- Λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με το αναμενόμενο αποτέλεσμα των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων.
- Λεπτομερή περιγραφή του τρόπου εφαρμογής των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων (μέσα εφαρμογής).
- Πληροφορίες σχετικά με τη φύση και το μέγεθος των προτεινόμενων επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων, καθώς και το χρονοδιάγραμμά τους και τα σχετικά ορόσημα.

Διαδικασία επικύρωσης κόστους και μεθοδολογική προσέγγιση

Με βάση τις προαναφερθείσες αρχές και κατευθυντήριες γραμμές, αναπτύσσεται μια συγκεκριμένη διαδικασία επικύρωσης του κόστους και μεθοδολογίας που επιτρέπει την κοστολόγηση για κάθε επένδυση και μεταρρύθμιση του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και διασφαλίζει την ακρίβεια, τη διαφάνεια, την απλότητα και τη συνέπεια των εκτιμήσεων.

Η διαδικασία ανάλυσης κόστους του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιλαμβάνει τέσσερα βασικά βήματα που στοχεύουν στην εφαρμογή των εξής:

- 1ο βήμα: Ανάπτυξη μιας συγκεκριμένης έκθεσης ανά μεταρρύθμιση και επένδυση με ξεχωριστή ανάλυση ανά επιμέρους έργο.
- 2ο βήμα: Εξέταση όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων.
- 3ο βήμα: Λεπτομερής ανάλυση όλων των στοιχείων κόστους των κύριων έργων μέσω της εφαρμογής της πιο κατάλληλης μεθοδολογίας επικύρωσης κόστους.
- 4ο βήμα: Επαλήθευση κόστους ανά έργο, Άξονα, και Πυλώνα του σχεδίου.

1ο βήμα - Ανάπτυξη αναφορών ανάλυσης κόστους

Το περιεχόμενο της αναφοράς ανάλυσης κόστους για κάθε μία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιλαμβάνει τις ακόλουθες κοινές παραμέτρους / λεπτομέρειες:

- **Σύνοψη έργου** : Περιλαμβάνει την αποτύπωση των χαρακτηριστικών του κάθε έργου (π.χ. Πυλώνας, Άξονας, τίτλος έργου και υποέργα, ενδιαφερόμενα μέρη), την κωδικοποίηση βασικών οικονομικών μεγεθών (συνολικός και εκτιμώμενος προϋπολογισμός) καθώς και μια σύντομη επισκόπηση του πεδίου εφαρμογής του έργου.
- **Μέσα εφαρμογής:** Αποτυπώνει μια περίληψη του σχετικού κανονιστικού πλαισίου (εάν υπάρχει), μια γενική προοπτική όσον αφορά τη διαδικασία ωριμότητας και έναν συγκεντρωτικό πίνακα σχετικά με το χρονοδιάγραμμα του έργου και με τα ορόσημα που πρέπει να επιτευχθούν.

- **Προϋπολογισμός έργου**: Περιλαμβάνει:
    - ανάλυση (προσδιορισμός βασικών παραμέτρων κόστους, επισκόπηση των διαθέσιμων πληροφοριών, επιβεβαίωση ότι το εκτιμώμενο κόστος δεν περιλαμβάνει ΦΠΑ, δεν είναι επαναλαμβανόμενο και δεν πραγματοποιείται πριν από την 1η Φεβρουαρίου 2020),
    - ένδειξη του κατά πόσον τμήματα του προϋπολογισμού του έργου καλύπτονται από άλλα ιδιωτικά κονδύλια ή κοινοτική χρηματοδότηση – επιβεβαίωση ότι αυτά τα ποσά έχουν αφαιρεθεί από το κόστος που θα χρηματοδοτηθεί από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και
    - αξιολόγηση και επικύρωση προϋπολογισμού (συγκεκριμένη μεθοδολογία για την εκτίμηση του κόστους, ανάλυση κόστους ανά καθοριστικό παράγοντα, προσδιορισμός του κόστους μονάδας, προσδιορισμός του συνολικού αριθμού μονάδων, εκτίμηση του συνολικού απαιτούμενου προϋπολογισμού ανά έργο).
- **Υποστηρικτικό υλικό:** Αποτυπώνει μια σύντομη επισκόπηση των σχετικών μελετών ή / και πληροφοριών που χρησιμοποιούνται για την επικύρωση του συνολικού κόστους καθώς και τη χαρτογράφηση σημείων αναφοράς που χρησιμοποιήθηκαν κατά την ανάλυση του κόστους (ιστορικό, συγκριτικό κόστος σε παρόμοια έργα) και παροχή σχετικών αποδεικτικών στοιχείων (π.χ. πηγές).

2ο βήμα - Εξέταση όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων

Προκειμένου να διασφαλιστεί η ακρίβεια και η συνέπεια των εκτιμήσεων κόστους, πραγματοποιείται μια συγκριτική ανάλυση δεδομένων κοστολόγησης μέσω της συλλογής και εξέτασης όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων σχετικά με το πραγματικό κόστος παρόμοιων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που έχουν πραγματοποιηθεί στο παρελθόν. Αυτό το βήμα περιλαμβάνει κυρίως όλες τις ενέργειες που σχετίζονται με τη συλλογή και εξέταση του συνόλου των διαθέσιμων πληροφοριών και του υποστηρικτικού υλικού, καθώς και την άντληση δεδομένων και την εις βάθος ανάλυση της σχετικής τεκμηρίωσης.

3ο βήμα - Ανάπτυξη μεθοδολογίας ανάλυσης κόστους

Προκειμένου να εφαρμοστεί η κοστολόγηση των έργων, αναπτύχθηκαν τρεις βασικές μεθοδολογικές αναλύσεις που χρησιμοποιήθηκαν με βάση την καταλληλότητά τους για καθεμία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας:

Εκτίμηση από κάτω προς τα πάνω (bottom-up)

Η πρώτη μεθοδολογική προσέγγιση της ανάλυσης κόστους περιλαμβάνει εκτιμήσεις σε αναλυτικό επίπεδο για κάθε παράμετρο κόστους του έργου, οι οποίες στη συνέχεια συγκεντρώνονται σε μια συνολική εκτίμηση για ολόκληρο το έργο. Τα κύρια βήματα αυτής της μεθοδολογικής προσέγγισης περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Επανεξέταση ιστορικών τιμών/κριτηρίων ανά παράμετρο κόστους από παρόμοια έργα και εκτίμηση του κόστους αξίας της μονάδας.
- Προσδιορισμός του συνολικού αριθμού μονάδων που απαιτούνται και εφαρμογή της τιμής μονάδας για τις σχετικές εκτιμήσεις ανά παράμετρο κόστους.
- Τελική συγκέντρωση και εκτίμηση του συνολικού κόστους ανά έργο.

Παραμετρική προσέγγιση

Αυτή η προσέγγιση αναφέρεται στην εκτίμηση του συνολικού προϋπολογισμού ανά έργο βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς. Συγκεκριμένα, τα κύρια βήματα της παραμετρικής μεθοδολογικής προσέγγισης περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Προσδιορισμός μεμονωμένων παραμέτρων κόστους βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς
- Εξέταση της συνεισφοράς κάθε παραμέτρου κόστους στο συνολικό προϋπολογισμό
- Αξιολόγηση κάθε παραμέτρου κόστους ως ποσοστό του συνολικού κόστους

Εκτίμηση από πάνω προς τα κάτω (top down)

Τέλος, η τεχνική μεθοδολογίας από πάνω προς τα κάτω περιλαμβάνει τα ακόλουθα κύρια βήματα:

- Εκτίμηση του συνολικού προϋπολογισμού ανά έργο βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων.
- Κατανομή του συνολικού κόστους ανά μεμονωμένη παράμετρο κόστους βάσει των σχετικών κριτηρίων αναφοράς για κάθε κόστος μονάδας.

Σημειώνεται ότι σε ορισμένες περιπτώσεις όπου υπάρχει περιορισμένη διαθεσιμότητα συγκριτικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς, προκειμένου να προχωρήσουμε σε μια ακριβή και αιτιολογημένη εκτίμηση των παραμέτρων κόστους, ζητήθηκε άποψη από εμπειρογνώμονες. Ειδικότερα, η κρίση των εμπειρογνωμόνων στοχεύει να παρέχει τα ακόλουθα:

- Επανεξέταση των σχετικών σημείων αναφοράς σχετικά με το κόστος παρόμοιων έργων.
- Παροχή εξειδικευμένης γνώμης με βάση την εμπειρία και γνώση που έχει αποκτηθεί σε έναν συγκεκριμένο τομέα και την επισήμανση κρίσιμων παραγόντων και πιθανών κινδύνων.
- Ολοκλήρωση και αξιολόγηση των υπαρχόντων δεδομένων και επικύρωση του εκτιμώμενου κόστους.

4ο βήμα - Διαδικασία αξιολόγησης και επικύρωσης

Η ακρίβεια και η επικύρωση της ανάλυσης κόστους για κάθε επένδυση και έργο επιτυγχάνεται μέσω της αξιολόγησης του κόστους του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας από έναν ανεξάρτητο φορέα. Συγκεκριμένα, η επικύρωση και αποτίμηση της ανάλυσης κόστους διασφαλίστηκε μέσω των ακόλουθων ενεργειών:

- Συλλογή, επεξεργασία και αναθεώρηση δεδομένων
- Συνεχής επικοινωνία και υλοποίηση συναντήσεων με τους υπεύθυνους ενδιαφερόμενους φορείς και οντότητες
- Αναζήτηση πρόσθετων δεδομένων και πληροφοριών
- Επαλήθευση μεγέθους επένδυσης και προσδιορισμός κόστους
- Προετοιμασία και επανεξέταση των αναφορών ανάλυσης κόστους

Κύρια στοιχεία μεθοδολογίας προσέγγισης και παραμέτρων κόστους

Τα έργα που ανήκουν στον Άξονα 1.1 παρουσιάζουν γενικά ομοιότητες από άποψη κόστους. Ειδικά για έργα που σχετίζονται με δίκτυα μεταφοράς και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας, ακολουθήθηκε μια

προσέγγιση «top down» σε συνδυασμό με «bottom up» στοιχεία όπου υπήρχαν λεπτομερείς προϋπολογισμοί:

- Λεπτομερής ανάλυση κόστους ανά έργο και υποέργο
- Επανεξέταση ιστορικών στοιχείων / κριτηρίων ανά παράμετρο κόστους από παρόμοια έργα και εκτίμηση του κόστους αξίας μονάδας
- Ανάλυση έργων που έχουν ήδη ανατεθεί στην Ελλάδα
- Ανάπτυξη και σύγκριση κόστους μονάδας με παρόμοια ελληνικά και ευρωπαϊκά έργα
- Διευκρινίσεις με τους φορείς ανάπτυξης των έργων για την περαιτέρω αιτιολόγηση των στοιχείων κόστους

Για ορισμένα έργα που είναι πιο συγκεκριμένα στη φύση, όπως εκείνα που σχετίζονται με την αποκατάσταση εδαφικών περιοχών, χρησιμοποιήθηκαν προσεγγίσεις «από πάνω προς τα κάτω» για την επικύρωση του κόστους του έργου βάσει διεθνών σημείων αναφοράς.

Η λεπτομερής εκτίμηση κόστους για κάθε έργο βρίσκεται στα Παραρτήματα.

12. Αίτημα δανείου

Μη εφαρμόσιμο.

Άξονας 1.2: Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση

1. Περιγραφή του Άξονα

Περιοχές πολιτικής/τομέας: Ενεργειακή απόδοση, αναβάθμιση κτιρίων, κατασκευή/στέγαση, κλιματική πολιτική, κοινωνική πολιτική, βιώσιμη χρήση φυσικών πόρων, κυκλική οικονομία, αναβάθμιση αστικών περιοχών.

Περίληψη: Ο Άξονας περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που προωθούν:

(i) την ενεργειακή αναβάθμιση των κτιρίων, συμπεριλαμβανομένων κατοικιών, επιχειρήσεων (δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα), δημόσιων κτιρίων και σημείων δημόσιου φωτισμού.

(ii) την υλοποίηση εμβληματικών στρατηγικών αναπλάσεων με έμφαση στην πράσινη μετάβαση, στις οποίες περιλαμβάνεται η Διπλή Ανάπλαση του Βοτανικού- Ελαιώνα, η ανάπλαση του παραλιακού μετώπου της Αθήνας, η ανακαίνιση και αναβάθμιση υφιστάμενων εγκαταστάσεων του ΟΑΚΑ καθώς και η ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων και δικτύων υποδομών στα πρώην βασιλικά κτήματα στο Τατόι.

(iii) την κατάρτιση και επικύρωση τοπικών πολεοδομικών σχεδίων (LUPs), ειδικών πολεοδομικών σχεδίων (SUPs), Ζωνών Υποδοχής Συντελεστή δόμησης (ΖΥΣ) κτιρίων, οριοθέτηση περιοχών, σχέδια χαρακτηρισμών επαρχιακών οδών σε όλη την επικράτεια.

(iv) την κατάρτιση της θαλάσσιας και παράκτιας πολιτικής καθώς και νέου χωροταξικού σχεδιασμού για ΑΠΕ, τη βιομηχανία, τον τουρισμό και τις υδατοκαλλιέργειες.

(v) την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας.

Οι δράσεις που περιλαμβάνονται στον Άξονα θα συμβάλλουν άμεσα και έμμεσα στην ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας και στη δημιουργία νέων ευκαιριών απασχόλησης σε πολλούς τομείς. Η παροχή κινήτρων για την ενεργειακή αναβάθμιση των κτιρίων ευνοεί την προσέλκυση επενδύσεων, τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και τη βιώσιμη ανάπτυξη και ενισχύει την ανθεκτικότητα της ελληνικής οικονομίας. Παράλληλα, οι σχετικές δράσεις προάγουν την πράσινη μετάβαση και συμβάλλουν στους εθνικούς και κοινοτικούς στόχους για το κλίμα που συνδέονται με τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, καθώς και στη συνολική βελτίωση της ανθεκτικότητας των πόλεων στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής.

Στόχος: Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις του συγκεκριμένου Άξονα συνδέονται με τη μείωση των εκπομπών CO_2 και την κλιματική «ουδετερότητα» των αστικών περιοχών, καθώς και με τους στόχους που σχετίζονται με την προσαρμογή των πόλεων και των κτιρίων στην κλιματική αλλαγή. Οι δράσεις που περιλαμβάνονται στον Άξονα παρέχουν κίνητρα για την ανακαίνιση και την ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων, με στόχο την αναγέννηση αστικών περιοχών, την προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων και τον περιορισμό της ενεργειακής φτώχειας. Τέλος, οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις του Άξονα προωθούν την ανάκαμψη, την ευημερία και την ανθεκτικότητα της ελληνικής οικονομίας, μέσω επενδύσεων στον κατασκευαστικό τομέα, τη βιομηχανία και το αστικό περιβάλλον. Οι δράσεις θα δημιουργήσουν νέες θέσεις εργασίας, συμπεριλαμβανομένων θέσεων εργασίας για νέους ή/και ανειδίκευτους εργάτες και θα συμβάλλουν θετικά στο ΑΕΠ της χώρας. Επιπλέον, οι

δράσεις προάγουν την εδαφική συνοχή, καθώς η πλειοψηφία των έργων ή προγραμμάτων θα εφαρμοστεί σε Δήμους ή/ και Περιφέρειες σε όλη την επικράτεια.

Σύνδεση με την Ευρωπαϊκή Εμβληματική Πρωτοβουλία: «Ανακαίνιση»

Μεταρρυθμίσεις και Επενδύσεις:

Μεταρρυθμίσεις:

- **Μεταρρύθμιση 1.** Πολεοδομικά σχέδια σε ολόκληρη την Ελλάδα (ID: 16879, COFOG 06.2)
- **Μεταρρύθμιση 2.** Αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας (ID: 16920)
- **Μεταρρύθμιση 3**. Δημιουργία νέου θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού (ID: 16891)
- **Μεταρρύθμιση 4**. Δημιουργία νέου χωροταξικού σχεδιασμού για ΑΠΕ, βιομηχανία, τουρισμό και υδατοκαλλιέργειες (ID: 16894)

Επενδύσεις

- **Επένδυση 1**. Εξοικονομώ κατ' οίκον (ID: 16872, COFOG 04.3)
- **Επένδυση 2**. Εξοικονομώ επιχειρώντας (ID: 16874, COFOG 04.3)
- **Επένδυση 3**. Εξοικονομώ στο δημόσιο (ID: 16876, COFOG 04.3)
- **Επένδυση 4**. Στρατηγικές αστικές αναπλάσεις (ID: 16873, COFOG 06.6)
- **Επένδυση 5**. Ανακαίνιση ΟΑΚΑ(ID: 16932, COFOG 08.1)
- **Επένδυση 6.** Ανάπλαση πρώην βασιλικών κτημάτων Τατοΐου (ID: 16875, COFOG 08.6)

Εκτιμώμενο ποσό επιχορηγήσεων και δανείων: 5.225 εκατομμύρια ευρώ, εκ των οποίων 2.711 εκατομμύρια ευρώ (52%) καλύπτονται από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

2. Κύριες προκλήσεις και στόχοι

α) Κύριες προκλήσεις

Η ενεργειακή απόδοση και η αστική ανάπλαση συγκαταλέγονται στις κύριες επενδυτικές πολιτικές στις οποίες οι Ειδικές Συστάσεις για το 2019 (CSR) προσκαλούν την Ελλάδα να εστιάσει. Η αναβάθμιση των αστικών περιοχών και η αναβάθμιση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων προσδιορίζονται εντός των ειδικών συστάσεων για τη χώρα για τα έτη 2019 και 2020 ως βασικοί τομείς πολιτικής, προκειμένου να επιτευχθούν οι πράσινοι στόχοι μετάβασης και κοινωνικής ανθεκτικότητας. Η ανάγκη αναβάθμισης του υπάρχοντος κτιριακού αποθέματος χαρακτηρίζεται επίσης ως αδιαμφισβήτητη από το ΕΣΕΚ και το Αναπτυξιακό Σχέδιο για την Ελληνική Οικονομία, καθώς η τρέχουσα κατάστασή του παρουσιάζει ανεπάρκειες ενέργειας και κόστους και αυξάνει τον κίνδυνο ενεργειακής φτώχειας. Οι κύριες προκλήσεις του άξονα παρουσιάζονται παρακάτω:

Επίτευξη των στόχων του ΕΣΕΚ 2030 και κατεύθυνση προς την κλιματική ουδετερότητα έως το 2050

- Υψηλή απόδοση του κτιριακού αποθέματος & υφιστάμενες ανεπάρκειες

Το ΕΣΕΚ έχει θέσει φιλόδοξους στόχους για το 2030, συμπεριλαμβανομένης της μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά 56% σε σύγκριση με το 2005, οι οποίοι υπερβαίνουν ακόμη και τον Ευρωπαϊ κό Στόχο[20] όπως ορίστηκε από την Ευρωπαϊ κή Πράσινη Συμφωνία για την Κλιματική Ουδετερότητα έως το 2050. Επιπλέον, το ΕΣΕΚ στοχεύει στην επίτευξη μείωσης κατά τουλάχιστον 38% στην τελική κατανάλωση ενέργειας (βάσει του 2007) και συνεισφορά ΑΠΕ κατά 35% στο ενεργειακό μείγμα. Ωστόσο, όπως σημειώνεται στην Έκθεση Χώρας[21] για την Ελλάδα το 2020, το ελληνικό οικοδομικό απόθεμα αποτελεί από μόνο του μια πρόκληση. Ο τομέας των κτιρίων στην Ελλάδα και κυρίως ο οικιακός τομέας, αντιπροσωπεύει το 41% της συνολικής τελικής κατανάλωσης ενέργειας. Παρά τις προσπάθειες των προηγούμενων ετών, η ειδική κατανάλωση ενέργειας των κτιρίων παραμένει υψηλή. Η ηλικία του κτιριακού αποθέματος, με πολλά κτίρια κατοικιών και εμπορικών κατασκευών που χτίστηκαν πριν από το 1980, χωρίς θερμομόνωση και κατάλληλες θερμογέφυρες, αποτελεί σημαντική πηγή χαμηλής ενεργειακής απόδοσης. Ο κτιριακός τομέας θα είναι βασικός τομέας εξοικονόμησης ενέργειας.

Επιπλέον, οι προκλήσεις που σχετίζονται με την χαμηλή ενεργειακή απόδοση των κτιρίων περιλαμβάνουν τον αυξημένο κίνδυνο ενεργειακής φτώχειας, απειλώντας έτσι την κοινωνική ανθεκτικότητα. Η χαμηλή ενεργειακή απόδοση των κατοικιών οδηγεί σε υψηλό ενεργειακό κόστος, επηρεάζοντας τα νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος δυσανάλογα και επιδεινώνοντας τις υπάρχουσες ανισότητες και δημιουργώντας πρόσθετες προκλήσεις. Από αυτήν την άποψη, τα σχέδια αναβάθμισης κτιρίων θα είναι απαραίτητα για τη στήριξη της οικονομικής ανάκαμψης, μέσω της δημιουργίας θέσεων εργασίας στον κατασκευαστικό τομέα, της εξοικονόμησης ενεργειακών λογαριασμών, των υγιέστερων συνθηκών διαβίωσης και της μειωμένης ενεργειακής φτώχειας[22]. Είναι ενδεικτικό ότι το 2018, το 22,7% του πληθυσμού (πολύ πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ 7,4%) δεν μπόρεσαν να διατηρήσουν το σπίτι τους επαρκώς ζεστό και το 35,6% είχε καθυστερήσεις πληρωμής στους λογαριασμούς κοινής ωφέλειας[23].

- Έλλειψη επενδύσεων, υψηλό κόστος, άλλα εμπόδια στην αγορά και εκτός αγοράς

Τα οφέλη από τη βελτίωση των προτύπων ενεργειακής απόδοσης στον τομέα των κτιρίων και στις οικιακές συσκευές είναι σημαντικά, αλλά δημιουργούν επίσης προκλήσεις όσον αφορά το σημαντικό επίπεδο επενδύσεων που απαιτούνται[24]. Υποφέροντας από μια δεκαετία οικονομικής κρίσης πριν από την πανδημία, με σημαντική πτώση τόσο στις αξίες ακινήτων όσο και στις επενδύσεις, οι ιδιοκτησίες και ο τομέας των κατασκευών έμειναν πίσω. Το υψηλό επενδυτικό κόστος που απαιτείται για τη σημαντική βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και των πόρων των κτιρίων αποτελεί αποτρεπτικό παράγοντα για τους πολίτες. Σε αυτό το πλαίσιο, παρουσιάζονται εμπόδια που σχετίζονται περισσότερο ή λιγότερο με την αγορά ακινήτων. Τα κίνητρα για επενδύσεις στην ενεργειακή απόδοση και την αποδοτική χρήση πόρων στα κτίρια παρεμποδίζονται επί του παρόντος από σχετικά υψηλό αρχικό κόστος σε σύγκριση με τη προοδευτική εξοικονόμηση ενεργειακού κόστους μακροπρόθεσμα. Τα θεσμικά και διοικητικά εμπόδια για την παροχή αδειών και την πιστοποίηση για την υλοποίηση μέτρων ενεργειακής απόδοσης

[20] ΕΣΕΚ σελ. 42

[21] 2020 Country Report, σελ.69

[22] 2021 Annual Sustainable Growth Strategy (σελ.5-6)

[23] 2020 Country Report, σελ.70

[24] 2020 Country Report, σελ.69-70

θεωρείται ότι αποτελούν σημαντική πρόκληση και κόστος στην ανάπτυξη επενδύσεων στην ενεργειακή απόδοση και την αποδοτική χρήση πόρων. Η απώλεια επενδυτικού ενδιαφέροντος και η αδράνεια οδήγησε σε έλλειψη ενημέρωσης των καταναλωτών, ανεπαρκή εξοικείωση με τεχνικά ζητήματα και χαμηλή ικανότητα των καταναλωτών να αντιλαμβάνονται και να επωφελούνται από τις ενεργειακές αναβαθμίσεις των νοικοκυριών. Η αβεβαιότητα σχετικά με τις εξελίξεις στις τιμές και τις τεχνολογίες ενέργειας αποτελεί επίσης πρόκληση για την προσέλκυση πρόσθετων επενδύσεων στον τομέα της ενεργειακής αναβάθμισης.

Ο μη βιώσιμος πολεοδομικός σχεδιασμός δημιουργεί προκλήσεις τόσο για την πράσινη μετάβαση όσο και για την κοινωνική ανθεκτικότητα. Το τρέχον αναποτελεσματικό πλαίσιο αστικής ανάπλασης μειώνει τις πιθανότητες για υγιή βιοκλιματική αναδιάρθρωση, αποτελεσματική διαχείριση στην κατανάλωση ενέργειας και τις επενδύσεις, οδηγώντας κάθε σχέδιο βιώσιμης ανάπτυξης σε αποδυνάμωση. Μέχρι σήμερα, στο 80% της χώρας δεν υπάρχουν θεσμοθετημένες χρήσεις γης. Αυτή η έλλειψη αποδεκατίζει την εφαρμογή χρήσιμων αστικών εργαλείων για την επιτάχυνση των δημόσιων ή ιδιωτικών επενδύσεων και εμποδίζει τις αστικές και αγροτικές περιοχές να είναι αποτελεσματικές και ανθεκτικές. Η έλλειψη θεσμοθετημένων χρήσεων γης οδηγεί σε πληθώρα προκλήσεων: καθιστά επισφαλή την κατανομή των επενδύσεων, καθώς οι επενδυτές δεν μπορούν να είναι σίγουροι για το τί επιτρέπεται και τί απαγορεύεται στην περιοχή που τους ενδιαφέρει, παρατείνει το χρόνο που απαιτείται για να εγκριθεί ένα επενδυτικό σχέδιο από τις δημόσιες υπηρεσίες που συμμετέχουν στις διάφορες διαδικασίες, οι εγκεκριμένες επενδύσεις καθυστερούν ή ακυρώνονται πολύ συχνά λόγω προσφυγών που οφείλονται στην υπάρχουσα έλλειψη θεσμοθετημένων χρήσεων γης, οι υπάρχουσες επιχειρήσεις / εγκαταστάσεις αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην επέκταση ή στον μετασχηματισμό της λειτουργίας τους λόγω του αβέβαιου νομικού καθεστώτος των χρήσεων γης.

Επιπλέον, η έλλειψη βιώσιμων συστημάτων αστικής ανανέωσης δημιουργεί προκλήσεις για την επίτευξη κοινωνικής ανθεκτικότητας. Όπως αναφέρεται στην Έκθεση Χώρας για το 2020, η Ελλάδα πέφτει σημαντικά κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ στις δημόσιες δαπάνες για κοινωνική ένταξη στο πλαίσιο του πολεοδομικού σχεδιασμού και της στέγασης. Από την άποψη αυτή, ο ανεπαρκής πολεοδομικός σχεδιασμός δεν θα επιτρέπει κοινωνικές παρεμβάσεις.

Επιπτώσεις της κρίσης και COVID-19 στην απασχόληση. Ο μετριασμός του αντίκτυπου της κρίσης στην απασχόληση δημιουργεί σημαντικές προκλήσεις για την Ελλάδα και αποτελεί σημαντικό τομέα πολιτικής που περιλαμβάνεται εντός των ειδικών συστάσεων για τη χώρα για τα έτη 2019 και 2020[25]. Απαιτούνται επενδύσεις για την ανάπλαση αστικών περιοχών για την αντιμετώπιση της απώλειας και της υποβαθμισμένης ποιότητας του φυσικού και ανθρώπινου κεφαλαίου της χώρας που έλαβε χώρα κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης[26]. Ο στόχος του ποσοστού απασχόλησης «Ευρώπη 2020» που ορίζεται στο 70% του πληθυσμού ηλικίας 20-64 ετών[27], είναι δύσκολο να επιτευχθεί χωρίς επενδύσεις σε οικονομικές δραστηριότητες όπως ο κατασκευαστικός τομέας, που πλήττεται σοβαρά από την προηγούμενη, καθώς και την τρέχουσα κρίση COVID-19.

[25] CSR2, 2019

[26] Recital 20, CSR 2019

[27] 2020 Country Report, σελ. 78

β) Στόχοι

Ο Άξονας είναι σύμφωνος με τις Ειδικές Συστάσεις για τη χώρα (CSR) για τα έτη 2019 και 2020, οι οποίες προτείνουν την εστίαση στις επενδύσεις και τις πολιτικές που σχετίζονται με την ενεργειακή απόδοση και την αναγέννηση των υποβαθμισμένων αστικών περιοχών μέσω των αρχών βιοκλιματικού σχεδιασμού.

- **Μεταρρύθμιση 1**. Η προετοιμασία των πολεοδομικών σχεδίων σε ολόκληρη την Ελλάδα για την εφαρμογή της μεταρρύθμισης της αστικής πολιτικής στοχεύει στην αντιμετώπιση των συστάσεων 2:2019 και 3:2020 προωθώντας την ανανέωση των αστικών περιοχών, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες και την ανάγκη διασφάλισης της κοινωνικής ένταξης.

- **Μεταρρύθμιση 2**. Η καθιέρωση νέου θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού στοχεύει στην αντιμετώπιση των συστάσεων 2:2019 και 3:2020 με την εισαγωγή ενός νέου χωροταξικού σχεδίου για το θαλάσσιο περιβάλλον.

- **Μεταρρύθμιση 3.** Η καθιέρωση νέου ειδικού χωροταξικού σχεδιασμού για ΑΠΕ, βιομηχανία, τουρισμό και υδατοκαλλιέργειες στοχεύει στην αντιμετώπιση των συστάσεων 2:2019 και 3:2020 με τη θέσπιση νέων χωρικών σχεδίων για πολλαπλές δραστηριότητες και τομείς.

- **Μεταρρύθμιση 4**. Το σχέδιο δράσης για την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας στοχεύει στην αντιμετώπιση των συστάσεων 2:2019 και 3:2020 προωθώντας κανονισμούς που σχετίζονται με την αύξηση της ενεργειακής απόδοσης.

- **Επένδυση 1**. Το Εξοικονομώ κατ' οίκον στοχεύει στην αντιμετώπιση των συστάσεων 2:2019 και 3:2020 εστιάζοντας τις επενδύσεις στην πράσινη μετάβαση και ψηφιακό μετασχηματισμό και στην ενεργειακή απόδοση των κτιρίων, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες και την ανάγκη διασφάλισης της κοινωνικής ένταξης.

- **Επένδυση 2.** Το Εξοικονομώ επιχειρώντας στοχεύει στην αντιμετώπιση των συστάσεων 2:2019 και 3:2020 εστιάζοντας στις επενδύσεις για την πράσινη μετάβαση και τον ψηφιακό μετασχηματισμό και την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες και την ανάγκη διασφάλισης της κοινωνικής ένταξης.

- **Επένδυση 3.** Το Εξοικονομώ στο δημόσιο στοχεύει στην αντιμετώπιση των συστάσεων 2:2019 και 3:2020 εστιάζοντας στην αναγέννηση των αστικών περιοχών και προωθώντας την ενεργειακή απόδοση λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες και την ανάγκη για κοινωνική ένταξη.

- **Επένδυση 4**. Οι Στρατηγικές αστικές αναπλάσεις αποσκοπούν στην αντιμετώπιση των συστάσεων 2:2019 και 3:2020 εστιάζοντας στην αναγέννηση των αστικών περιοχών και προωθώντας την ενεργειακή απόδοση, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες και την ανάγκη διασφάλισης της κοινωνικής ένταξης.

- **Επένδυση 5.** Η Ανακαίνιση ΟΑΚΑ στοχεύει στην αντιμετώπιση των συστάσεων 2: 2019 και 3: 2020 εστιάζοντας στην αναγέννηση των αστικών περιοχών, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη την ανάγκη διασφάλισης της κοινωνικής ένταξης.

- **Επένδυση 6.** Η ανάπτυξη υποδομών και η αποκατάσταση κτιρίων σε πρώην βασιλικά κτήματα στο Τατόι στοχεύει στην αντιμετώπιση των συστάσεων 2:2019 και 3:2020 εστιάζοντας στην αναγέννηση των αστικών περιοχών και προωθώντας την ενεργειακή απόδοση διασφαλίζοντας παράλληλα την κοινωνική ένταξη.

Όλες οι προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις του Άξονα «Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση» συμβάλλουν στην αναβάθμιση του υπάρχοντος κτιριακού αποθέματος και στην αναγέννηση των αστικών περιοχών, μεγιστοποιώντας την επίτευξη περιβαλλοντικών και κοινωνικών προτεραιοτήτων, λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές ανά χώρα συστάσεις 2020[28]. Επίσης, ο Άξονας εξυπηρετεί στόχους μετριασμού της κλιματικής αλλαγής που συνδέονται με τη μείωση των εκπομπών CO_2 και την «κλιματική ουδετερότητα» των αστικών περιοχών, αλλά και τους στόχους προσαρμογής του κλίματος που σχετίζονται με την ανθεκτικότητα των πόλεων και του κτιριακού τους αποθέματος έναντι της κλιματικής αλλαγής. Σε αυτό το πλαίσιο, αυτός ο Άξονας ευθυγραμμίζεται με τη δέσμευση που απορρέει από τη συμφωνία του Παρισιού για την αλλαγή του κλίματος, καθώς και με την ατζέντα του 2030 για την αειφόρο ανάπτυξη. Ο Άξονας εξυπηρετεί άμεσα ή έμμεσα τρεις στόχους αειφόρου ανάπτυξης, συγκεκριμένα τους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης SDG 7, 11 και 13[29], στο πλαίσιο της επίτευξης της πράσινης μετάβασης καθώς και της κοινωνικής ανθεκτικότητας.

Ο Άξονας υποστηρίζει επίσης την Ευρωπαϊκή Εμβληματική Πρωτοβουλία «Ανακαίνιση» (COM (2020) 575) βελτιώνοντας την ενεργειακή απόδοση και την αποδοτικότητα χρήσης πόρων δημόσιων και ιδιωτικών κτιρίων και συμβάλλοντας στον διπλασιασμό του ρυθμού ανακαίνισης και την ενίσχυση των ριζικών ανακαινίσεων έως το 2025. Όπως δείχνει η Ετήσια Στρατηγική Βιώσιμης Ανάπτυξης του 2021[30], η βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και των πόρων των δημόσιων και ιδιωτικών κτιρίων θα συμβάλλει ουσιαστικά στην επίτευξη των στόχων της ΕΕ για το κλίμα, καθώς και στη δημιουργία τοπικών θέσεων εργασίας σε όλα τα κράτη μέλη. Η στρατηγική «Κύμα ανακαινίσεων», της ΕΕ που ξεκίνησε το 2020[31] στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας ευθυγραμμίζεται ειδικά με τις δράσεις που περιλαμβάνονται στον Άξονα.

Οι προτεινόμενες επενδύσεις θα συμβάλλουν στην επιτάχυνση της οικονομικής και βιώσιμης ανάπτυξης σε τοπικό και εθνικό επίπεδο, καθώς η υλοποίησή τους θα συμβάλει στην ανάπτυξη παραγωγικών δραστηριοτήτων στους τομείς της οικοδόμησης κτιρίων και της αστικής βιοκλιματικής αναδιάρθρωσης, των ΑΠΕ, της ανάπτυξης «πράσινων» προϊόντων (π.χ. μονωτικά υλικά), υλικών μέσω τεχνολογίας ΤΠΕ, κυκλική οικονομία κ.λπ.

Η επένδυση στην ενεργειακή απόδοση των κτιρίων θα βοηθήσει επίσης στην άμβλυνση της ενεργειακής φτώχειας στην Ελλάδα και θα ξεκλειδώσει σημαντικά οικονομικά και κοινωνικά οφέλη πλέον των περιβαλλοντικών[32]. Με την ανακαίνιση υφιστάμενων κατοικιών και μικρότερων εμπορικών ακινήτων, οι δαπάνες για λογαριασμούς ενέργειας και νερού θα μειωθούν σημαντικά, αυξάνοντας έτσι το διαθέσιμο

[28] Recital 24, CSR 2020

[29] Οι στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών (SDGs) που εξυπηρετούνται σε αυτόν τον Άξονα είναι: SDG7: Διασφαλίζουμε την πρόσβαση σε οικονομική, αξιόπιστη, βιώσιμη και σύγχρονη ενέργεια για όλους SDG11: Δημιουργούμε ασφαλείς, προσαρμοστικές βιώσιμες πόλεις και ανθρώπινους οικισμούς, χωρίς αποκλεισμούς, SDG13: Αναλαμβάνουμε άμεση δράση για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και των συνεπειών της

[30] 2021 Annual Sustainable Growth Strategy, σελ.9

[31] COM (2020) 662 final of 14.10.2020

[32] 2020 Country Report σελ.70

εισόδημα των μεσαίων και χαμηλότερων οικονομικών στρωμάτων. Οι ευάλωτες κοινωνικές ομάδες θα έχουν την ευκαιρία να ζήσουν σε σπίτια που προστατεύουν από το υπάρχον κλίμα και είναι έτοιμα να αντέξουν τις επικείμενες κλιματολογικές προκλήσεις. Καλύτερες συνθήκες διαβίωσης (θερμική άνεση, εξαερισμός, απομάκρυνση επιβλαβών ουσιών (π.χ. αμίαντος, παλιοί σωλήνες μολύβδου, τεχνικά συστήματα κ.λπ.)), αναμένεται να βελτιώσουν την υγεία και την ευημερία και να μετριάσουν τις επιπτώσεις που έχει η φτώχεια στις προοπτικές των παιδιών στη ζωή. Νέες χρήσεις γης και δραστηριότητες για εγκαταλελειμμένες και υπολειτουργούσες αστικές περιοχές μπορούν να αυξήσουν τον βαθμό πληρότητας των ακινήτων και να δημιουργήσουν προσβάσιμους χώρους για επιχειρηματικές, κοινωνικές πρωτοβουλίες και τοπικές ομάδες. Οι δράσεις ανακαίνισης και αστικής αναγέννησης παρέχουν την ευκαιρία να βελτιωθεί η ποιότητα ζωής και η βιωσιμότητα των κατοικημένων περιοχών και των αστικών χώρων με μια συνολική προσέγγιση, συμπεριλαμβανομένης της προσβασιμότητας, της κινητικότητας, των χώρων για κοινωνικές υπηρεσίες και της οικονομικής δραστηριότητας (π.χ. χώροι συνεργασίας για τηλεργασία, καταστήματα, Θερμοκοιτίδες Υποστήριξης Νεοφυών Επιχειρήσεων).

Ο Άξονας ανταποκρίνεται στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις (CSR) του 2020 σχετικά με τον μετριασμό των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων της κρίσης αντιμετωπίζοντας προκλήσεις που σχετίζονται με την ανάκαμψη, την ευημερία και την ανθεκτικότητα της ελληνικής οικονομίας. Σε αυτό το πλαίσιο, οι επενδύσεις του Άξονα επικεντρώνονται στην προετοιμασία των οικονομιών των πόλεων για να ανακάμψουν και να αντιμετωπίσουν μελλοντικές προκλήσεις, προστατεύοντας και προωθώντας την αστική κληρονομιά και το περιβάλλον της χώρας και έχοντας θετικά αποτελέσματα στην τουριστική οικονομία, καθώς και με την τόνωση της οικονομικής δραστηριότητας στον κατασκευαστικό τομέα και στην παραγωγή δομικών υλικών.

Επιπλέον, η ζήτηση για νέες πράσινες τεχνολογίες θα κινητοποιήσει την οικονομική δραστηριότητα σε νέους πράσινους τεχνολογικούς τομείς προϊόντων και υπηρεσιών και αναμένεται να δημιουργήσει νέες θέσεις εργασίας, συμπεριλαμβανομένων και αυτών για ανθρώπινο δυναμικό υψηλής ειδίκευσης, συμβάλλοντας έτσι στην αντιμετώπιση της έντονης μετανάστευσης Ελλήνων επιστημόνων και της ανεργίας των νέων.

γ) Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο

Οι στρατηγικοί στόχοι και οι προτεραιότητες του Άξονα «Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση» ευθυγραμμίζονται με τους στόχους, τις προτεραιότητες και τις πολιτικές των εθνικών και ευρωπαϊκών αναπτυξιακών σχεδίων, συμβάλλοντας στην επίτευξη ευρύτερων οικονομικών και κοινωνικών στόχων.

Η Ελλάδα μέσω του Εθνικού Σχεδίου Ενέργειας και Κλίματος (ΕΣΕΚ), υιοθέτησε φιλόδοξους ενεργειακούς και κλιματικούς στόχους για το 2030, οι οποίοι συνδέονται άμεσα με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και τη στρατηγική μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα το 2050, και με τους Στόχους Αειφόρου Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών. Οι στόχοι και οι προτεραιότητες που προτείνονται από το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και ιδίως του Άξονα «Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση» ευθυγραμμίζονται με τους στόχους και τις πολιτικές του ΕΣΕΚ.

Στο εθνικό στρατηγικό πλαίσιο, το Αναπτυξιακό Σχέδιο για την Ελληνική Οικονομία[33] αναφέρει σαφώς ότι ο μετασχηματισμός του ενεργειακού τομέα στη χώρα θα απαιτήσει σημαντικό επίπεδο επενδύσεων μέσα στα επόμενα χρόνια, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της ενεργειακής απόδοσης ως μιας από τις σχετικές εθνικές πολιτικές προτεραιότητας. Ο οικοδομικός τομέας πρέπει να συμβάλλει σημαντικά στην επίτευξη της κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050. Η προσαρμογή στις επιπτώσεις της παγκόσμιας κλιματικής αλλαγής, παρουσιάζει σημαντικές προκλήσεις για τον τομέα των κτιρίων καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής, από την κατασκευή προϊόντων δομικών κατασκευών, το σχεδιασμό, την κατασκευή, τη χρήση και το τέλος της ζωής των υλικών.

Επιπλέον, το ΕΣΕΚ έχει θέσει συγκεκριμένους φιλόδοξους στόχους για το 2030 σε σχέση με τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και την αναβάθμιση των κτιρίων. Οι δράσεις ανακαίνισης κτιρίων που σκοπεύουν στην ενίσχυση της ενεργειακής απόδοσης και της αποδοτικής χρήσης των πόρων λαμβάνει χώρα στο πλαίσιο μιας υφιστάμενης εθνικής στρατηγικής που συμβάλλει κατ 'αυτόν τον τρόπο στην επίτευξη του σχετικού στόχου του ΕΣΕΚ, την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας, καθώς και την προσέλκυση επενδύσεων και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας σε συναφή επαγγέλματα και τομείς. Σύμφωνα με τη μακροπρόθεσμη στρατηγική ανακαίνισης και το ΕΣΕΚ, και σύμφωνα με την οδηγία για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων (οδηγία 2010/31/ΕΕ), τα εθνικά αποθέματα κτιρίων πρέπει να μην παράγουν CO_2 έως το 2050.

Με την αναβάθμιση του εξοπλισμού και των υλικών σε οικιστικά, εμπορικά και βιομηχανικά κτίρια, η κατανάλωση ενέργειας μπορεί να μειωθεί σημαντικά και να αυξηθεί η χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας. Περαιτέρω εξοικονόμηση πόρων θα μπορούσε να επιτευχθεί σε διάφορους τομείς με τη μείωση των έμμεσων εκπομπών που προκύπτουν από την παραγωγή δομικών υλικών, δομικών στοιχείων και τεχνολογίας εγκαταστάσεων. Σύμφωνα με το εθνικό στρατηγικό πλαίσιο, ο Άξονας θα αποτρέψει την παραγωγή αποβλήτων λόγω κατασκευής των κτιρίων και την αύξηση του ανακυκλωμένου περιεχομένου των δομικών υλικών. Έτσι, προωθείται η αειφόρος χρήση των πόρων στον οικοδομικό τομέα. Πρόσθετες λειτουργίες κτιρίων και υποδομών θα οδηγήσουν σε μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, για παράδειγμα, με υποδομές για την υποστήριξη μεταφορικών μέσων χαμηλών εκπομπών άνθρακα (π.χ. σημεία φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων, θέσεις στάθμευσης για ποδήλατα) και με την προώθηση του παθητικού σχεδιασμού κτιρίων που μειώνει την ανάγκη για ψύξη ή θέρμανση με μη φυσικούς τρόπους.

Στο εθνικό στρατηγικό πλαίσιο, ο Άξονας ευθυγραμμίζεται επίσης με τη μεταρρύθμιση της πολεοδομικής πολιτικής που προωθείται από τον εκσυγχρονισμό της χωροταξικής και πολεοδομικής νομοθεσίας. Στόχος αυτής της μεταρρύθμισης είναι να απλοποιήσει τη διαδικασία εφαρμογής των πολεοδομικών σχεδίων, να αναβαθμίσει το περιεχόμενό τους, προκειμένου να συμπεριλάβει τη διάσταση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και να βελτιώσει την ενεργειακή συμπεριφορά του αστικού δημόσιου χώρου και του οικοδομικού περιβάλλοντος και να ελαχιστοποιήσει τις καθυστερήσεις στη διαδικασία εφαρμογής των διαφόρων έργων (υποδομές & επενδύσεις). Αυτή η μεταρρύθμιση στοχεύει στη μετατροπή του χωροταξικού / πολεοδομικού σχεδιασμού από έναν παράγοντα επενδυτικού φραγμού σε έναν παράγοντα παραγωγής παραγωγικών επενδύσεων και βιώσιμης ανάπτυξης.

[33] Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία, ενδιάμεση έκθεση (2020), σελ. 115-125.

3. Μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις

Η λεπτομερής περιγραφή των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων βρίσκεται στα Παραρτήματα.

Μεταρρυθμίσεις:

Μεταρρύθμιση 1. Πολεοδομικά σχέδια σε ολόκληρη την Ελλάδα (ID: 16879, COFOG 06.2)

Μεταρρύθμιση 2. Αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας (ID: 16920)

Μεταρρύθμιση 3. Δημιουργία νέου θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού (ID: 16891)

Μεταρρύθμιση 4. Δημιουργία νέου χωροταξικού σχεδιασμού για ΑΠΕ, βιομηχανία, τουρισμό και υδατοκαλλιέργειες (ID: 16894)

Επενδύσεις:

Επένδυση 1. Εξοικονομώ κατ' οίκον (ID: 16872)

Επένδυση 2. Εξοικονομώ επιχειρώντας (ID: 16874)

Επένδυση 3. Εξοικονομώ στο δημόσιο (ID: 16876)

Επένδυση 4. Στρατηγικές αστικές αναπλάσεις (ID: 16873)

Επένδυση 5. Ανακαίνιση ΟΑΚΑ (ID: 16932)

Επένδυση 6. Ανάπλαση πρώην βασιλικών κτημάτων Τατοΐου (ID: 16875)

4. Ανοιχτά στρατηγικά θέματα αυτονομίας και ασφάλειας

Οι τέσσερις διαστάσεις της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας, της παραγωγικότητας, της δικαιοσύνης και της μακροοικονομικής σταθερότητας που προσδιορίζονται στην Ετήσια Στρατηγική Βιώσιμης Ανάπτυξης 2020, είναι οι κατευθυντήριες αρχές που στηρίζουν τον Άξονα «Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση». Ο Άξονας ευθυγραμμίζεται με τον στόχο της ΕΕ για επίτευξη ανταγωνιστικής βιωσιμότητας και συνοχής μέσω μιας νέας αναπτυξιακής στρατηγικής, της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και στοχεύει στο να βοηθήσει στην αποκατάσταση των επιπτώσεων από την κρίση COVID-19 και να προετοιμάσει ένα καλύτερο μέλλον για τις επόμενες γενιές.

Ο Άξονας επικεντρώνεται κυρίως στις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις που υποστηρίζουν την πράσινη μετάβαση, συμπεριλαμβανομένου τουλάχιστον του 37% των δαπανών που σχετίζονται με το κλίμα. Οι προτεινόμενες επενδύσεις θα βελτιώσουν την ενεργειακή απόδοση και την αποδοτικότητα χρήσης πόρων δημόσιων και ιδιωτικών κτιρίων και θα συμβάλλουν ουσιαστικά στην επίτευξη των στόχων της ΕΕ για το κλίμα. Οι επενδύσεις συνοδεύονται από τις απαραίτητες μεταρρυθμίσεις για τη διευκόλυνση των αλλαγών και την επιβολή της εφαρμογής τους.

Τα προγράμματα αναβάθμισης κτιρίων είναι απαραίτητα για τη στήριξη της οικονομικής ανάκαμψης σε μια χώρα της οποίας τα ποσοστά απασχόλησης έχουν επηρεαστεί όχι μόνο από την πρόσφατη πανδημία αλλά και από τη μακρά ύφεση πριν από το COVID -19. Νέες ευκαιρίες απασχόλησης σε όλη τη χώρα θα δημιουργηθούν στους τομείς των κατασκευών και της ενέργειας για τους ανθρώπινους πόρους υψηλής ειδίκευσης. Θα εξοικονομηθούν λογαριασμοί ενέργειας και θα βελτιωθούν οι συνολικές συνθήκες διαβίωσης, οδηγώντας σε έναν υγιέστερο πληθυσμό τόσο σωματικά όσο και ψυχικά.

5. Διασυνοριακά και διακρατικά έργα

Μη εφαρμόσιμο.

6. Πράσινες διαστάσεις του Άξονα

Τα κτίρια ευθύνονται για περίπου το 40% της κατανάλωσης ενέργειας στην ΕΕ και το 36% των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και ως εκ τούτου είναι ο μοναδικός μεγαλύτερος καταναλωτής ενέργειας στην Ευρώπη. Ευθυγραμμισμένη με τη φιλοδοξία της ΕΕ για τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και την "κλιματική ουδετερότητα" έως το 2050, η Ελλάδα έχει θέσει έναν φιλόδοξο στόχο, όπως περιγράφεται στο Εθνικό Σχέδιο Ενέργειας και Κλίματος (ΕΣΕΚ) για τη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου κατά 56% το 2030 σε σύγκριση με το 2005.

Ο κτιριακός τομέας είναι ένας από τους κύριους συντελεστές στις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου της χώρας και στο ΕΣΕΚ η χώρα έχει θέσει στόχο να ανακαινίσει 600.000 κτίρια έως το 2030. Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις αυτού του Άξονα στοχεύουν στην επιτάχυνση της μείωσης των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου μέσω της ενέργειας αποτελεσματικότητα κατοικιών, εμπορικών, βιομηχανικών και δημόσιων κτιρίων. Οι ανακαινίσεις κατοικιών και εμπορικών κατασκευών στοχεύουν σε μια ετήσια μείωση των 550 kt CO_{2e} και 90 kt CO_{2e} αντίστοιχα. Οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου θα μειωθούν περαιτέρω από τις 210 ανακαινίσεις δημοσίων κτιρίων και 500.000 αντικαταστάσεις οδικού φωτισμού. Οι κτιριακές αναβαθμίσεις θα συμβάλλουν επιπλέον στην οικονομική ανάκαμψη, μέσω της δημιουργίας θέσεων εργασίας στον κατασκευαστικό τομέα, της εξοικονόμησης ενέργειας, των υγιών συνθηκών διαβίωσης και της μειωμένης ενεργειακής φτώχειας. Η αντιμετώπιση του φαινομένου της ενεργειακής φτώχειας είναι επιτακτική λόγω της σταδιακής αύξησής της τα τελευταία χρόνια που αποδίδεται στην οικονομική ύφεση. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι περίπου το 23% του συνολικού πληθυσμού φαίνεται ότι δεν μπορεί να θερμάνει επαρκώς τα σπίτια του, ενώ στην περίπτωση του οικονομικά ευάλωτου πληθυσμού, το αντίστοιχο ποσοστό ανέρχεται σε 41% το 2017. Ένας περιβαλλοντικός στόχος για όλους τους πολίτες, ευάλωτους και μη, είναι η μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, ιδίως στα αστικά κέντρα. Ο στόχος είναι η μείωση τουλάχιστον του 50% των σχετικών δεικτών ενεργειακής φτώχειας έως το 2025, και 75% έως το 2030, ορίζοντας ως έτος βάσης το 2016.

Υπάρχουν επίσης επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις στον Άξονα που στοχεύουν στη θέσπιση χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού και στη δημιουργία ενός πιο πράσινου περιβάλλοντος οικοδομικών κατασκευών. Αυτά τα μέτρα στοχεύουν στην προσαρμογή του αστικού περιβάλλοντος στην κλιματική αλλαγή και στην αναβάθμιση των υπαρχόντων χώρων με χρήση περιβαλλοντικών υλικών που προωθούν την κυκλικότητα, όπως περιγράφεται στο σχέδιο δράσης για την Πράσινη Συμφωνία για την κυκλική οικονομία και παρέχουν ανοιχτούς χώρους στο κοινό, βελτιώνοντας την πρόσβαση στη φύση μέσα στο περιβάλλον των οικοδομικών κατασκευών και, συνεπώς, βελτιώνοντας την ποιότητα ζωής του.

Επιπλέον, οι προτεινόμενες δράσεις του Άξονα συμβάλλουν στην πράσινη μετάβαση, λαμβάνοντας υπόψη τους έξι στόχους για το κλίμα και το περιβάλλον, όπως ορίζονται στον κανονισμό (ΕΕ) 2020/852 (EU Taxonomy Regulation). Η προτεινόμενη μεταρρύθμιση και οι επενδύσεις θα συμβάλουν:

- Στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής με την προώθηση της ενεργειακής μετάβασης και της ροής κεφαλαίων προς υποδομές με μειωμένες ενεργειακές απαιτήσεις και βελτιωμένο αποτύπωμα εκπομπών CO_2.
- Στην προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή με τη ριζική ανακαίνιση κτιρίων κατοικίας και εμπορικών κατασκευών με μακροπρόθεσμη προοπτική, λαμβάνοντας υπόψη τους κινδύνους καταστροφών και τις κλιματικές συνθήκες (π.χ. αύξηση της πιθανότητας συχνότερων και πιο σοβαρών ακραίων καιρικών φαινομένων) και την συνολική τους ανθεκτικότητα.
- Στην πρόληψη και τον έλεγχο της ρύπανσης που συνδέονται με την κατανάλωση ενέργειας των κτιρίων. Η αντικατάσταση εγκαταστάσεων θέρμανσης με βάση τα ορυκτά καύσιμα που συμβάλλουν στην υπερβολική ρύπανση του ατμοσφαιρικού αέρα από καθαρότερες

εναλλακτικές λύσεις που τροφοδοτούνται με ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και η σταδιακή κατάργηση των ορυκτών καυσίμων στα κτίρια είναι επίσης μέρος αυτού του Άξονα.

- Στην αειφόρο χρήση και προστασία των υδάτων και των θαλάσσιων πόρων, καθώς όλες οι δράσεις θα υλοποιηθούν με σεβασμό στους πόρους και βελτίωση της βιωσιμότητας όλων των λειτουργιών στο δομημένο περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένων των ανακαινίσεων.
- Στην κυκλική οικονομία, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης δημιουργίας και της ανακύκλωσης αποβλήτων. Δεδομένου ότι θα απαιτηθούν περισσότερα δομικά υλικά για την εφαρμογή αυτού του Άξονα, οι αρχές κυκλικότητας ενσωματώνονται στις φάσεις σχεδιασμού της ανακαίνισης και κατασκευής, και προβλέπονται επαναχρησιμοποιήσεις, καθώς και πλατφόρμες ανακύκλωσης για δομικά υλικά και απορρίμματα κατεδάφισης. Η διαχείριση των κατασκευαστικών αποβλήτων υποστηρίζεται και έχει προτεραιότητα, όπως υποδεικνύεται από την ιεράρχηση των αποβλήτων.
- Προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων, καθώς η ανάπτυξη χώρων πρασίνου και η βελτίωση των ήδη υπαρχόντων θα δημιουργήσουν νέους οικοτόπους εντός των αστικών περιοχών που θα προσελκύσουν τη βιοποικιλότητα.

7. Ψηφιακές διαστάσεις του Άξονα

Ο κανονισμός COM (2020) 408 για τη θέσπιση του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θέτει δεσμευτικό στόχο τουλάχιστον 20% της συνολικής δαπάνης του σχεδίου για να συμβάλει στον ψηφιακό μετασχηματισμό ή στις προκλήσεις που προκύπτουν από αυτόν.

Η ανακαίνιση οικιστικών, εμπορικών και δημόσιων κτιρίων, ως μέρος του Άξονα περιλαμβάνει την εγκατάσταση έξυπνων ενεργειακών συστημάτων και συσκευών, τα οποία επιτρέπουν την λειτουργία υπηρεσιών που βασίζονται σε ΤΠΕ και βάσεις δεδομένων, αυξάνουν την ενεργειακή τους απόδοση και υποστηρίζουν την καλύτερη ενσωμάτωση των κτιρίων στο ενεργειακό σύστημα, σε έξυπνες περιοχές και πόλεις (συμπεριλαμβανομένων συνδέσεων με μεταφορές μέσω υποδομών έξυπνης φόρτισης). Οι δράσεις ανακαίνισης θα παράσχουν επίσης μια ευκαιρία για την εφαρμογή αποτελεσμάτων έρευνας και καινοτομίας και θα κλιμακώσουν τόσο τις επιτυχημένες πρωτοβουλίες βιομηχανικών εφαρμογών όσο και τις επιτυχημένες πρωτοβουλίες μετάβασης σε εφαρμογές καθαρής ενέργειας.

Οι πληροφορίες, τα δεδομένα και η τεκμηρίωση που δημιουργούνται στα διάφορα στάδια του κύκλου ζωής των κτιρίων έχουν τεράστια αξία για την επίτευξη ποιοτικών ανακαινίσεων, αναβαθμίσεων, διαχείρισης ενός κτιρίου με βιώσιμο τρόπο και επικοινωνίας σε ολόκληρο το οικοσύστημα των κατασκευών, μεταξύ ιδιοκτητών, επενδυτών και αρχών. Τα ψηφιακά ημερολόγια κτιρίων και τα έγγραφα των πιστοποιημένων υλικών θα διευκολύνουν τη συλλογή, οργάνωση και αποθήκευση των πληροφοριών ενός κτιρίου και θα είναι προσβάσιμα από μια και μοναδική πύλη, όπου και θα διασυνδέονται με πιστοποιητικά ενεργειακής απόδοσης, οδικούς χάρτες ανακαινίσεων και πληροφορίες που συλλέγονται στο πλαίσιο του δείκτη ετοιμότητας για "έξυπνες" υποδομές.

8. Συμβολή στον κλιματικό και ψηφιακό στόχο

Η Ετήσια Στρατηγική Βιώσιμης Ανάπτυξης (COM (2020) 575) θέτει έναν ελάχιστο στόχο 37% των συνολικών δαπανών του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας που πρέπει να σχετίζεται με το κλίμα, προκειμένου να ακολουθηθεί η δέσμευση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου να επιτύχει ενσωμάτωση του στόχου του κλίματος ίση με 30%, τόσο για το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο όσο και για το Next Generation EU. Ο κανονισμός COM (2020) 408 θέτει δεσμευτικό στόχο τουλάχιστον 20% της συνολικής δαπάνης του σχεδίου για να συμβάλει στον ψηφιακό μετασχηματισμό ή στις προκλήσεις που προκύπτουν από αυτόν.

Η επισήμανση έχει πραγματοποιηθεί σε επίπεδο υποέργου για τις παρεμβάσεις σε κατοικημένες περιοχές και στην επένδυση κτιριακών αποθεμάτων.

Τίτλος μεταρρύθμισης ή επένδυσης	**Κλιματικός Στόχος (%)**	**Ψηφιακός Στόχος (%)**
Αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας (ID: 16920)	100%	0%
Εξοικονομώ κατ' οίκον (ID: 16872)	100%	0%
Στρατηγικές αστικές αναπλάσεις (ID: 16873) - Πράσινες παρεμβάσεις - Παρεμβάσεις σε κατοικημένες περιοχές και στο κτίριο - Προσαρμογή στα μέτρα αλλαγής του κλίματος και πρόληψη και διαχείριση κινδύνων που σχετίζονται με το κλίμα	100%	0%
Στρατηγικές αστικές αναπλάσεις (ID: 16873) - Ελαιώνας / Βοτανικός - Παρεμβάσεις σε κατοικημένες περιοχές και στο κτιριακό υλικό - Μέτρα ενεργειακής απόδοσης για δημόσιες υποδομές, έργα επίδειξης και υποστηρικτικά μέτρα	40%	0%

Στρατηγικές αστικές αναπλάσεις (ID: 16873) - Αθηναϊκή Ριβιέρα - Παρεμβάσεις σε κατοικημένες περιοχές και στο κτιριακό υλικό - Ποδηλατική υποδομή	100%	0%
Στρατηγικές αστικές αναπλάσεις (ID: 16873) - Παρεμβάσεις σε κατοικημένες περιοχές και στο κτίριο - Έργα ενεργειακής απόδοσης και επίδειξης σε μεγάλες επιχειρήσεις και υποστηρικτικά μέτρα σύμφωνα με τα κριτήρια ενεργειακής απόδοσης	40%	0%
Στρατηγικές αστικές αναπλάσεις (ID: 16873) - Παρεμβάσεις σε κατοικημένες περιοχές και στο απόθεμα κτιρίων - Κατασκευή νέων ενεργειακά αποδοτικών κτιρίων	100%	0%
Στρατηγικές αστικές αναπλάσεις (ID: 16873)- Παρεμβάσεις σε κατοικημένες περιοχές και στο κτίριο - προστασία της φύσης και της βιοποικιλότητας, φυσική κληρονομιά και πόροι, πράσινες και μπλε υποδομές	40%	0%
Εξοικονομώ επιχειρώντας(ID: 16874)	100%	0%
Εξοικονομώ στο δημόσιο (ID: 16876)	100%	0%
Ανάπλαση πρώην βασιλικών κτημάτων Τατοΐου (ID: 16875)	40%	0%
Ανακαίνιση ΟΑΚΑ (ID: 16932)	40%	0%

Ανακαίνιση ΟΑΚΑ (ID: 16932)	0%	0%
Πολεοδομικά σχέδια σε ολόκληρη την Ελλάδα (ID: 16879)	100%	0%
Δημιουργία νέου θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού (ID: 16891)	100%	0%
Δημιουργία νέου χωροταξικού σχεδιασμού για ΑΠΕ, βιομηχανία, τουρισμό και υδατοκαλλιέργειες (ID: 16894)	100%	0%

9. Αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης»

Η αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» αξιολογήθηκε για κάθε μεταρρύθμιση και επένδυση αυτού του Άξονα. Η αξιολόγηση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι καμία από τις προτεινόμενες δράσεις δεν θα προκαλέσει σημαντική ζημιά σε κανέναν από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους, όπως ορίζονται στο άρθρο 17 του κανονισμού για την ταξινομία της ΕΕ (EU Taxonomy Regulation). Ακολουθήθηκε μεθοδολογία δύο βημάτων με (α) την αναθεώρηση της λίστας ελέγχου έξι στόχων και (β) την ουσιαστική αξιολόγηση αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» DNSH.

Κάθε μία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις του Άξονα «Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση» αξιολογήθηκε στη λίστα ελέγχου για να προσδιοριστεί εάν και για ποιους από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους απαιτείται ουσιαστική αξιολόγηση DNSH (μετριασμός της κλιματικής αλλαγής, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, βιώσιμη χρήση και προστασία για τα ύδατα και τα θαλάσσια πόροι, κυκλική οικονομία, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης και της ανακύκλωσης των αποβλήτων, της πρόληψης και του ελέγχου της ρύπανσης στον αέρα, το νερό ή τη γη και την προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων). Η αξιολόγηση της λίστας ελέγχου κατέληξε στο συμπέρασμα ότι καμία από τις δράσεις αυτές του Άξονα δεν απαιτεί ουσιαστική αξιολόγηση DNSH, καθώς καμία από τις δράσεις δεν θα προκαλέσει σημαντική ζημιά σε κανέναν από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους.

Η λεπτομερής αξιολόγηση για κάθε δράση βρίσκεται στα Παραρτήματα.

10. Ορόσημα, στόχοι και χρονοδιάγραμμα

Δείτε το σχετικό κεφάλαιο των οροσήμων στο Μέρος 3.

11. Χρηματοδότηση και κόστος

Γενικές αρχές και οδηγίες

Έχοντας προσδιορίσει τις κύριες προκλήσεις και τους στόχους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και τα ορόσημα, το στόχο και το χρονοδιάγραμμα των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων που καθορίστηκαν, παρουσιάζονται παρακάτω οι βασικές αρχές καθώς και η ακολουθούμενη διαδικασία και μεθοδολογία σχετικά με τη χρηματοδότηση και την αξιολόγηση του κόστους.

Πρώτον, σημειώνεται ότι η εκτίμηση κόστους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας εφαρμόζεται σύμφωνα με τις βασικές απαιτήσεις του Κανονισμού που προβλέπουν ότι το κόστος για κάθε επένδυση και μεταρρύθμιση οφείλει να είναι:

- **Λογικό:** Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας παρέχει επαρκείς πληροφορίες και αποδεικτικά στοιχεία ότι το ποσό του εκτιμώμενου συνολικού κόστους του κάθε Άξονα είναι κατάλληλο.
- **Εύλογο:** Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας παρέχει επαρκείς πληροφορίες και αποδεικτικά στοιχεία ότι το ποσό του εκτιμώμενου συνολικού κόστους του κάθε Άξονα είναι σύμφωνο με τη φύση και τον τύπο των προβλεπόμενων επενδύσεων μέσω της εφαρμογής μιας οριζόντιας αξιολόγησης που εξασφαλίζει την ευθυγράμμιση μεταξύ του χαρακτήρα της κάθε επένδυσης και του κόστους της.
- **Ανάλογο:** Το ποσό του συνολικού κόστους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αντιστοιχεί στον αναμενόμενο αντίκτυπο του σχεδιαζόμενου μέτρου στην οικονομία και την απασχόληση στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα, αξιολογείται εάν το σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα έχει οικονομικό αντίκτυπο που να ευθυγραμμίζεται με το ποσό του εκτιμώμενου κόστους του.

Επιπλέον, η μεθοδολογική προσέγγιση και η διαδικασία που ακολουθήθηκε σε σχέση με το κόστος και την αιτιολόγηση για κάθε μεταρρύθμιση και επένδυση αναπτύσσεται με βάση τέσσερις βασικές αρχές που πληρούν τους ακόλουθους στόχους:

- **Ακρίβεια**: Η προσέγγιση και τα εργαλεία μεθοδολογίας που χρησιμοποιούνται διασφαλίζουν ότι το εκτιμώμενο κόστος είναι εύλογο κοντά στο πραγματικό κόστος μέσω της χρήσης λογιστικών, ιστορικών, στατιστικών στοιχείων καθώς και του προσδιορισμού των τιμών της αγοράς.
- **Λογοδοσία και διαφάνεια:** Το κόστος των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων εκτιμήθηκε με τρόπο που να είναι σαφώς ανιχνεύσιμος και κατανοητός, μέσω εφαρμοσμένης ανάλυσης που περιλαμβάνει λεπτομερείς πληροφορίες για κάθε παράμετρο που χρησιμοποιείται στον υπολογισμό του κόστους (π.χ. κόστος μονάδας βασικών παραγόντων, απαιτούμενος αριθμός μονάδων, κλπ)
- **Απλότητα**: Η προσέγγιση μεθοδολογίας κόστους που ακολουθήθηκε χρησιμοποιεί απλά εργαλεία και μεθόδους υπολογισμού κόστους, ώστε να επιτρέπεται η αξιολόγηση των στοιχείων που σχετίζονται με το κόστος μαζί με την αξιολόγηση των άλλων στοιχείων του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας σε σύντομο χρονικό διάστημα. Αυτό έχει ως στόχο να διατηρήσει το διοικητικό φόρτο όσο το δυνατόν πιο διαχειρίσιμο για όλα τα μέρη.

- **Συνέπεια:** Το κόστος που εκτιμάται ανά μεταρρύθμιση και επένδυση συνάδει με άλλες πολιτικές της ΕΕ και είναι σύμφωνο με το κόστος που εφαρμόζεται σε παρόμοια έργα μέσω άλλων κοινοτικών χρηματοδοτήσεων.

Λαμβάνοντας υπόψη αυτές τις αρχές και απαιτήσεις, η μεθοδολογική προσέγγιση που αναπτύχθηκε για τις εκτιμήσεις κόστους κάθε επένδυσης και μεταρρύθμισης του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ακολουθεί ορισμένες κοινές κατευθυντήριες γραμμές. Πιο συγκεκριμένα, περιλαμβάνει:

- Σαφή και τεκμηριωμένη ανάλυση των προκλήσεων που αντιμετωπίζονται και των στόχων των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων.
- Λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με το αναμενόμενο αποτέλεσμα των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων.
- Λεπτομερή περιγραφή του τρόπου εφαρμογής των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων (μέσα εφαρμογής).
- Πληροφορίες σχετικά με τη φύση και το μέγεθος των προτεινόμενων επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων, καθώς και το χρονοδιάγραμμά τους και τα σχετικά ορόσημα.

Διαδικασία επικύρωσης κόστους και μεθοδολογική προσέγγιση

Με βάση τις προαναφερθείσες αρχές και κατευθυντήριες γραμμές, αναπτύσσεται μια συγκεκριμένη διαδικασία επικύρωσης του κόστους και μεθοδολογίας που επιτρέπει την κοστολόγηση για κάθε επένδυση και μεταρρύθμιση του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και διασφαλίζει την ακρίβεια, τη διαφάνεια, την απλότητα και τη συνέπεια των εκτιμήσεων.

Η διαδικασία ανάλυσης κόστους του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιλαμβάνει τέσσερα βασικά βήματα που στοχεύουν στην εφαρμογή των εξής:

- 1ο βήμα: Ανάπτυξη μιας συγκεκριμένης έκθεσης ανά μεταρρύθμιση και επένδυση με ξεχωριστή ανάλυση ανά επιμέρους έργο.
- 2ο βήμα: Εξέταση όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων.
- 3ο βήμα: Λεπτομερής ανάλυση όλων των στοιχείων κόστους των κύριων έργων μέσω της εφαρμογής της πιο κατάλληλης μεθοδολογίας επικύρωσης κόστους.
- 4ο βήμα: Επαλήθευση κόστους ανά έργο, Άξονα, και Πυλώνα του σχεδίου.

1ο βήμα - Ανάπτυξη αναφορών ανάλυσης κόστους

Το περιεχόμενο της αναφοράς ανάλυσης κόστους για κάθε μία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιλαμβάνει τις ακόλουθες κοινές παραμέτρους / λεπτομέρειες:

- **Σύνοψη έργου** : Περιλαμβάνει την αποτύπωση των χαρακτηριστικών του κάθε έργου (π.χ. Πυλώνας, Άξονας, τίτλος έργου και υποέργα, ενδιαφερόμενα μέρη), την κωδικοποίηση βασικών οικονομικών μεγεθών (συνολικός και εκτιμώμενος προϋπολογισμός) καθώς και μια σύντομη επισκόπηση του πεδίου εφαρμογής του έργου.
- **Μέσα εφαρμογής:** Αποτυπώνει μια περίληψη του σχετικού κανονιστικού πλαισίου (εάν υπάρχει), μια γενική προοπτική όσον αφορά τη διαδικασία ωριμότητας και έναν συγκεντρωτικό πίνακα σχετικά με το χρονοδιάγραμμα του έργου και με τα ορόσημα που πρέπει να επιτευχθούν.

- **Προϋπολογισμός έργου**: Περιλαμβάνει:
    - ανάλυση (προσδιορισμός βασικών παραμέτρων κόστους, επισκόπηση των διαθέσιμων πληροφοριών, επιβεβαίωση ότι το εκτιμώμενο κόστος δεν περιλαμβάνει ΦΠΑ, δεν είναι επαναλαμβανόμενο και δεν πραγματοποιείται πριν από την 1η Φεβρουαρίου 2020),
    - ένδειξη του κατά πόσον τμήματα του προϋπολογισμού του έργου καλύπτονται από άλλα ιδιωτικά κονδύλια ή κοινοτική χρηματοδότηση – επιβεβαίωση ότι αυτά τα ποσά έχουν αφαιρεθεί από το κόστος που θα χρηματοδοτηθεί από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και
    - αξιολόγηση και επικύρωση προϋπολογισμού (συγκεκριμένη μεθοδολογία για την εκτίμηση του κόστους, ανάλυση κόστους ανά καθοριστικό παράγοντα, προσδιορισμός του κόστους μονάδας, προσδιορισμός του συνολικού αριθμού μονάδων, εκτίμηση του συνολικού απαιτούμενου προϋπολογισμού ανά έργο).
- **Υποστηρικτικό υλικό:** Αποτυπώνει μια σύντομη επισκόπηση των σχετικών μελετών ή / και πληροφοριών που χρησιμοποιούνται για την επικύρωση του συνολικού κόστους καθώς και τη χαρτογράφηση σημείων αναφοράς που χρησιμοποιήθηκαν κατά την ανάλυση του κόστους (ιστορικό, συγκριτικό κόστος σε παρόμοια έργα) και παροχή σχετικών αποδεικτικών στοιχείων (π.χ. πηγές).

2ο βήμα - Εξέταση όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων

Προκειμένου να διασφαλιστεί η ακρίβεια και η συνέπεια των εκτιμήσεων κόστους, πραγματοποιείται μια συγκριτική ανάλυση δεδομένων κοστολόγησης μέσω της συλλογής και εξέτασης όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων σχετικά με το πραγματικό κόστος παρόμοιων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που έχουν πραγματοποιηθεί στο παρελθόν. Αυτό το βήμα περιλαμβάνει κυρίως όλες τις ενέργειες που σχετίζονται με τη συλλογή και εξέταση του συνόλου των διαθέσιμων πληροφοριών και του υποστηρικτικού υλικού, καθώς και την άντληση δεδομένων και την εις βάθος ανάλυση της σχετικής τεκμηρίωσης.

3ο βήμα - Ανάπτυξη μεθοδολογίας ανάλυσης κόστους

Προκειμένου να εφαρμοστεί η κοστολόγηση των έργων, αναπτύχθηκαν τρεις βασικές μεθοδολογικές αναλύσεις που χρησιμοποιήθηκαν με βάση την καταλληλότητά τους για καθεμία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας:

Εκτίμηση από κάτω προς τα πάνω (bottom-up)

Η πρώτη μεθοδολογική προσέγγιση της ανάλυσης κόστους περιλαμβάνει εκτιμήσεις σε αναλυτικό επίπεδο για κάθε παράμετρο κόστους του έργου, οι οποίες στη συνέχεια συγκεντρώνονται σε μια συνολική εκτίμηση για ολόκληρο το έργο. Τα κύρια βήματα αυτής της μεθοδολογικής προσέγγισης περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Επανεξέταση ιστορικών τιμών/κριτηρίων ανά παράμετρο κόστους από παρόμοια έργα και εκτίμηση του κόστους αξίας της μονάδας.
- Προσδιορισμός του συνολικού αριθμού μονάδων που απαιτούνται και εφαρμογή της τιμής μονάδας για τις σχετικές εκτιμήσεις ανά παράμετρο κόστους.
- Τελική συγκέντρωση και εκτίμηση του συνολικού κόστους ανά έργο.

Παραμετρική προσέγγιση

Αυτή η προσέγγιση αναφέρεται στην εκτίμηση του συνολικού προϋπολογισμού ανά έργο βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς. Συγκεκριμένα, τα κύρια βήματα της παραμετρικής μεθοδολογικής προσέγγισης περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Προσδιορισμός μεμονωμένων παραμέτρων κόστους βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς
- Εξέταση της συνεισφοράς κάθε παραμέτρου κόστους στο συνολικό προϋπολογισμό
- Αξιολόγηση κάθε παραμέτρου κόστους ως ποσοστό του συνολικού κόστους

Εκτίμηση από πάνω προς τα κάτω (top down)

Τέλος, η τεχνική μεθοδολογίας από πάνω προς τα κάτω περιλαμβάνει τα ακόλουθα κύρια βήματα:

- Εκτίμηση του συνολικού προϋπολογισμού ανά έργο βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων.
- Κατανομή του συνολικού κόστους ανά μεμονωμένη παράμετρο κόστους βάσει των σχετικών κριτηρίων αναφοράς για κάθε κόστος μονάδας.

Σημειώνεται ότι σε ορισμένες περιπτώσεις όπου υπάρχει περιορισμένη διαθεσιμότητα συγκριτικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς, προκειμένου να προχωρήσουμε σε μια ακριβή και αιτιολογημένη εκτίμηση των παραμέτρων κόστους, ζητήθηκε άποψη από εμπειρογνώμονες. Ειδικότερα, η κρίση των εμπειρογνωμόνων στοχεύει να παρέχει τα ακόλουθα:

- Επανεξέταση των σχετικών σημείων αναφοράς σχετικά με το κόστος παρόμοιων έργων.
- Παροχή εξειδικευμένης γνώμης με βάση την εμπειρία και γνώση που έχει αποκτηθεί σε έναν συγκεκριμένο τομέα και την επισήμανση κρίσιμων παραγόντων και πιθανών κινδύνων.
- Ολοκλήρωση και αξιολόγηση των υπαρχόντων δεδομένων και επικύρωση του εκτιμώμενου κόστους.

4ο βήμα - Διαδικασία αξιολόγησης και επικύρωσης

Η ακρίβεια και η επικύρωση της ανάλυσης κόστους για κάθε επένδυση και έργο επιτυγχάνεται μέσω της αξιολόγησης του κόστους του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας από έναν ανεξάρτητο φορέα. Συγκεκριμένα, η επικύρωση και αποτίμηση της ανάλυσης κόστους διασφαλίστηκε μέσω των ακόλουθων ενεργειών:

- Συλλογή, επεξεργασία και αναθεώρηση δεδομένων
- Συνεχής επικοινωνία και υλοποίηση συναντήσεων με τους υπεύθυνους ενδιαφερόμενους φορείς και οντότητες
- Αναζήτηση πρόσθετων δεδομένων και πληροφοριών
- Επαλήθευση μεγέθους επένδυσης και προσδιορισμός κόστους
- Προετοιμασία και επανεξέταση των αναφορών ανάλυσης κόστους

Κύρια στοιχεία μεθοδολογίας προσέγγισης και παραμέτρων κόστους

Τα έργα που ανήκουν στον Άξονα 1.1 παρουσιάζουν γενικά ομοιότητες από άποψη κόστους. Ειδικά για έργα που σχετίζονται με δίκτυα μεταφοράς και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας, ακολουθήθηκε μια

προσέγγιση «top down» σε συνδυασμό με «bottom up» στοιχεία όπου υπήρχαν λεπτομερείς προϋπολογισμοί:

- Λεπτομερής ανάλυση κόστους ανά έργο και υποέργο
- Επανεξέταση ιστορικών στοιχείων / κριτηρίων ανά παράμετρο κόστους από παρόμοια έργα και εκτίμηση του κόστους αξίας μονάδας
- Ανάλυση έργων που έχουν ήδη ανατεθεί στην Ελλάδα
- Ανάπτυξη και σύγκριση κόστους μονάδας με παρόμοια ελληνικά και ευρωπαϊκά έργα
- Διευκρινίσεις με τους φορείς ανάπτυξης των έργων για την περαιτέρω αιτιολόγηση των στοιχείων κόστους

Για ορισμένα έργα που είναι πιο συγκεκριμένα στη φύση, όπως εκείνα που σχετίζονται με την αποκατάσταση εδαφικών περιοχών, χρησιμοποιήθηκαν προσεγγίσεις «από πάνω προς τα κάτω» για την επικύρωση του κόστους του έργου βάσει διεθνών σημείων αναφοράς.

Η λεπτομερής εκτίμηση κόστους για κάθε έργο βρίσκεται στα Παραρτήματα.

12. Αίτημα δανείου

Μη εφαρμόσιμο.

Άξονας 1.3: Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών

1. Περιγραφή του Άξονα

Περιοχές πολιτικής/ τομέας: Αστική κινητικότητα και μεταφορές.

Περίληψη: Η μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών αποτελεί βασική προτεραιότητα για την Ελλάδα. Οι δράσεις που περιλαμβάνονται στον Άξονα προωθούν την ηλεκτροκίνηση, μέσω της εγκατάστασης περισσότερων από 8.000 σημείων φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων σε όλη την επικράτεια και της αύξησης των ηλεκτρικών οχημάτων, μέσω της παροχής κινήτρων για την αντικατάσταση των υπαρχόντων οχημάτων με ηλεκτρικά. Επιπλέον ο Άξονας προωθεί επενδύσεις που στοχεύουν στη δημιουργία βιομηχανικών μονάδων καινοτόμου πράσινης τεχνολογίας ενώ εισάγει μεταρρυθμίσεις που επιτρέπουν την εγκατάσταση και τη λειτουργία εξοπλισμού φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων.

Η ηλεκτροκίνηση συμβάλλει σημαντικά στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και ευνοεί τη διείσδυση των ΑΠΕ στο ενεργειακό μείγμα. Εξυπηρετεί επίσης τρεις στόχους του κανονισμού για την ταξινομία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EU Taxonomy Regulation) και συγκεκριμένα τον περιορισμό της κλιματικής αλλαγής, τη μετάβαση σε μια κυκλική οικονομία, καθώς και την πρόληψη και τον έλεγχο της μόλυνσης του περιβάλλοντος. Επιπλέον, οι δράσεις του συγκεκριμένου Άξονα προωθούν τον ψηφιακό μετασχηματισμό εισάγοντας το σχεδιασμό και την εφαρμογή νέων τεχνολογιών και υποστηρίζοντας την καινοτομία.

Στόχος: Ο κύριος στόχος των επενδύσεων που περιλαμβάνονται στο συγκεκριμένο Άξονα είναι η προώθηση της πράσινης μετάβασης, με στόχο τον συντονισμό δράσεων που αποσκοπούν στην πράσινη, έξυπνη, ασφαλέστερη και δίκαιη αστική κινητικότητα. Ο στόχος αυτός ευθυγραμμίζεται και αποτελεί μέρος των σχεδίων βιώσιμης αστικής κινητικότητας και της εθνικής στρατηγικής για τη βιώσιμη κινητικότητα (όπως απεικονίζεται στο Εθνικό Σχέδιο Ενέργειας και Κλίματος- ΕΣΕΚ). Οι σχετικές επενδύσεις, οι οποίες αποσκοπούν στη βελτίωση του τομέα των μεταφορών μέσω της ηλεκτροκίνησης, αναμένεται να συμβάλλουν σημαντικά στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Επιπλέον, ο Άξονας συμβάλλει στην ανάκαμψη, την ευημερία και την ανθεκτικότητα της ελληνικής οικονομίας μέσω της ενίσχυσης των νέων τεχνολογιών στους τομείς της κατασκευής, της διαχείρισης έργων, της παραγωγής βιομηχανικών προϊόντων και των υπηρεσιών, συμβάλλοντας στη μείωση της ανεργίας των νέων και δημιουργώντας ευκαιρίες απασχόλησης για ανθρώπινο δυναμικό υψηλής ειδίκευσης. Επιπλέον, οι δράσεις προάγουν την εδαφική συνοχή, καθώς η πλειονότητα των έργων ή προγραμμάτων θα εφαρμοστεί σε Δήμους ή/ και Περιφέρειες σε όλη την επικράτεια.

Σύνδεση με την Ευρωπαϊκή Εμβληματική Πρωτοβουλία: «Επαναφόρτιση και ανεφοδιασμός»

Μεταρρυθμίσεις

- **Μεταρρύθμιση 1.** Πλαίσιο εγκατάστασης & λειτουργίας φορτιστών ηλεκτρικών οχημάτων (ID: 16281)

Επενδύσεις

- **Επένδυση 1.** Ηλεκτροκίνηση συγκοινωνιών (φορτιστές παντού, ηλεκτρικά αστικά λεωφορεία, ηλεκτρικά ταξί) (ID: 16924, COFOG 04.5)

- **Επένδυση 2.** Υποστήριξη πράσινης μεταποίησης & μεταφορών – ανάπτυξη τεχνολογίας δέσμευσης & αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα (ID: 16831, COFOG 04.3)

Εκτιμώμενο ποσό επιχορηγήσεων και δανείων: 1.305 εκατομμύρια ευρώ, εκ των οποίων 520 εκατομμύρια ευρώ (40%) καλύπτονται από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

2. Κύριες προκλήσεις και στόχοι

α) Κύριες προκλήσεις

Σύμφωνα με τη στρατηγική της ΕΕ για την Πράσινη Συμφωνία, η ανάγκη μείωσης των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου της ΕΕ μέσω των μεταφορών αποτελεί μια κύρια πρόκληση προς την «κλιματική ουδετερότητα», θέτοντας τον στόχο για μείωση κατά 90% των εκπομπών στις μεταφορές έως το 2050[34]. Η Ελλάδα ανοίγει τον δρόμο προς την «κλιματική ουδετερότητα» μέσω του ΕΣΕΚ, το οποίο περιλαμβάνει την προώθηση βιώσιμων μεταφορών και ηλεκτροκίνησης, καθώς ο τομέας των μεταφορών ευθύνεται για το 21% των εθνικών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου το 2020.

Η σταδιακή εισαγωγή ηλεκτροκίνησης στον τομέα των μεταφορών που θα συμβάλει σε διάφορες διαστάσεις του ΕΣΕΚ, αποτελεί μείζονα πρόκληση για την Ελλάδα. Η αγορά ηλεκτροκίνησης βρίσκεται σε πρώιμο στάδιο ανάπτυξης σε εθνικό επίπεδο, ειδικά σε σύγκριση με την ΕΕ και σε παγκόσμιο επίπεδο. Παρατηρείται ότι το πιο σημαντικό πρόβλημα της ηλεκτροκίνησης είναι το υψηλό αρχικό κόστος των ηλεκτρικών οχημάτων, καθώς και η έλλειψη της απαιτούμενης υποδομής φόρτισης[35]. Ταυτόχρονα, η μη ύπαρξη ενός επαρκούς δικτύου σταθμών φόρτισης έχει ως αποτέλεσμα την απροθυμία του κοινού σχετικά με την αντικατάσταση των σημερινών συμβατικών οχημάτων. Ως εκ τούτου, η ανάπτυξη της απαιτούμενης υποδομής είναι ένας σημαντικός παράγοντας για την επίτευξη σημαντικής διείσδυσης της ηλεκτροκίνησης στον στόλο της χώρας. Τα μοτίβα συμπεριφοράς είναι επίσης ένα ζήτημα που πρέπει να αντιμετωπιστεί σχετικά με τη μετάβαση στην ηλεκτροκίνηση, καθώς οι συμβατικοί σταθμοί καυσίμων με βάση το πετρέλαιο δεν πληρούν τις απαιτήσεις των προτύπων φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων (σε σχέση με την τοποθεσία και τον χρόνο που απαιτείται για τη φόρτιση του οχήματος). Η μείωση εκπομπών CO_2 στον τομέα των μεταφορών, μετά την επικείμενη αύξηση της χρήσης αστικών ηλεκτρικών οχημάτων, θα οδηγήσει σε σημαντικές επενδύσεις σε αναβαθμίσεις δικτύου διανομής ενέργειας που είναι απαραίτητες για την κάλυψη των αυξανόμενων αναγκών ηλεκτρικής ενέργειας[36]. Όσον αφορά τις νέες δραστηριότητες που σχετίζονται με την παραγωγή στον τομέα της ηλεκτροκίνησης, οι αναπτυσσόμενες ελληνικές εταιρείες και οι νεοφυείς επιχειρήσεις αναζητούν τρόπους χρηματοδότησης ή περαιτέρω ανάπτυξης της παραγωγής ηλεκτρικών δικύκλων, αυτοκινήτων και φορτιστών. Επίσης, ξένες εταιρείες αναζητούν ευκαιρίες να εισέλθουν στην ελληνική αγορά για τη δημιουργία μονάδων παραγωγής ηλεκτρικών οχημάτων, ενώ η ανάπτυξη τεχνολογίας δέσμευσης και αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα θα συμβάλει στη σημαντική μείωση των εκπομπών.

[34] Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, Κεφάλαιο 2.1.5

[35] ΕΣΕΚ, Κεφάλαιο 2.3.2

[36] Αναμενόμενες απαιτήσεις βάσει της προβλεπόμενης εγκατάστασης γρήγορων και εξαιρετικά γρήγορων υποδομών φόρτισης

β) Στόχοι

Ο κύριος στόχος αυτού του Άξονα είναι η προώθηση βιώσιμων μεταφορών και ηλεκτροκίνησης στην Ελλάδα. Το ΕΣΕΚ θέτει σαφείς ετήσιους στόχους για την υιοθέτηση επιβατικών ηλεκτρικών οχημάτων στον στόλο οχημάτων της χώρας έως το 2030, με αποτέλεσμα συνολικά 330.000 ηλεκτρικά οχήματα σε κυκλοφορία εντός των επόμενων 10 ετών. Η επένδυση στην ηλεκτρική κινητικότητα έχει τη δυνατότητα να μειώσει τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου κατά 900 kt CO_{2e} κατά την περίοδο 2021-2030 (-5%).

Όλες οι προτεινόμενες επενδύσεις συμβάλλουν στη μείωση των εκπομπών CO_2 και της εξάρτησης από το πετρέλαιο, καθώς και στην αύξηση της παραγωγής ΑΠΕ στο ενεργειακό μείγμα. Όπως αναγνωρίζεται από την Ετήσια Στρατηγική Βιώσιμης Ανάπτυξης του 2021, οι επενδύσεις στη βιώσιμη κινητικότητα μπορούν να συμβάλουν τόσο στη μείωση των αερίων του θερμοκηπίου όσο και στη βελτίωση της ποιότητας του αέρα, ενισχύοντας ταυτόχρονα την αύξηση της παραγωγικότητας. Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία ζήτησε να επιταχυνθεί η μετάβαση σε βιώσιμη και έξυπνη κινητικότητα, σύμφωνα με τους στόχους του ΕΣΕΚ. Ο Άξονας εξυπηρετεί στόχους μετριασμού της κλιματικής αλλαγής που συνδέονται με την κυκλική οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και είναι σύμφωνη με τη δέσμευση βάσει της Συμφωνίας του Παρισιού για την κλιματική αλλαγή, καθώς και σύμφωνα με την Ατζέντα του 2030 για την αειφόρο ανάπτυξη. Συγκεκριμένα, ο Άξονας εξυπηρετεί άμεσα ή έμμεσα πέντε στόχους αειφόρου ανάπτυξης, συγκεκριμένα οι στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης SDGs 7, 9, 11, 12 και 13[37], στο πλαίσιο της επίτευξης της πράσινης μετάβασης, καθώς και της κοινωνικής ανθεκτικότητας.

Σε αυτό το πλαίσιο, ο Άξονας ευθυγραμμίζεται με τις ειδικές συστάσεις ανά χώρα (CSR) 2020 και παλαιότερες για την Ελλάδα, οι οποίες τονίζουν την ανάγκη υποστήριξης της πράσινης και ψηφιακής μετάβασης, ασφαλών και βιώσιμων μεταφορών και εφοδιαστικής, καθαρής και αποτελεσματικής παραγωγής και χρήσης ενέργειας όπως επίσης και ψηφιακές υποδομές πολύ υψηλής χωρητικότητας. Ο στόχος αυτός αναλύεται σε συγκεκριμένους στόχους που συμφωνούν πλήρως με τις συστάσεις που απευθύνθηκαν στην Ελλάδα από το Συμβούλιο το 2019 και το 2020. Συγκεκριμένα:

I. **Μεταρρύθμιση 1:** Το πλαίσιο για την εγκατάσταση και τη λειτουργία της υποδομής φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων στοχεύει στην αντιμετώπιση των συστάσεων 2:2019 και 3:2020 μέσω της εστίασης στις πράσινες και ψηφιακές μεταβάσεις και στις βιώσιμες μεταφορές.

II. **Επένδυση 1:** Η ηλεκτροκίνηση στοχεύει στην αντιμετώπιση των συστάσεων 2:2019 και 3:2020 εστιάζοντας στις πράσινες και ψηφιακές μεταβάσεις και στις βιώσιμες μεταφορές.

III. **Επένδυση 2:** Η υποστήριξη πράσινης μεταποίησης & μεταφορών – ανάπτυξη τεχνολογίας δέσμευσης & αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα στοχεύει στην αντιμετώπιση των συστάσεων 2:2019 και 3:2020 εστιάζοντας στις πράσινες και ψηφιακές μεταβάσεις και στις βιώσιμες μεταφορές.

Ο Άξονας υποστηρίζει επίσης την Ευρωπαϊκή Εμβληματική Πρωτοβουλία «Επαναφόρτιση και ανεφοδιασμός»[38] προωθώντας καθαρές τεχνολογίες μελλοντικής απόδειξης για την επιτάχυνση της χρήσης βιώσιμων, προσβάσιμων και έξυπνων μεταφορών, οι σταθμοί φόρτισης και ανεφοδιασμού θα κάνουν τις ευρωπαϊκές πόλεις και περιοχές καθαρότερες, θα επιταχύνουν τη βιομηχανική μετάβαση και θα συμβάλλουν στην επίτευξη των κλιματικών στόχων του Παρισιού. Μέχρι το 2025, η Ευρωπαϊκή

[37]Οι στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών (SDGs) που εξυπηρετούνται σε αυτόν τον Άξονα είναι: SDG7: Διασφαλίζουμε την πρόσβαση σε οικονομική, αξιόπιστη, βιώσιμη και σύγχρονη ενέργεια για όλους, SDG9: Διασφαλίζουμε τη βιώσιμη κατανάλωση και μεθόδους παραγωγής SDG11: Δημιουργούμε ασφαλείς, προσαρμοστικές βιώσιμες πόλεις και ανθρώπινους οικισμούς, χωρίς αποκλεισμούς, SDG12: Διασφαλίζουμε τη βιώσιμη κατανάλωση και μεθόδους παραγωγής SDG13: Αναλαμβάνουμε άμεση δράση για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και των συνεπειών της

[38] EU COM (2020) 575, "Annual Sustainable Growth Strategy 2021

Πρωτοβουλία θα στοχεύσει στην κατασκευή ενός από τα τρία εκατομμύρια σημεία φόρτισης που απαιτούνται το 2030 και τους μισούς από τους 1.000 σταθμούς υδρογόνου που χρειάζονται.

Επίσης, ο Άξονας εξυπηρετεί άμεσα ή έμμεσα τις φιλοδοξίες της Ευρωπαϊκής Πρωτοβουλίας «Εκσυγχρονισμός» μέσω των επενδύσεων 1,2 και 3.

γ) Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο

Οι στρατηγικοί στόχοι και οι προτεραιότητες του Άξονα «Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών» ευθυγραμμίζονται με τους στόχους, τις προτεραιότητες και τις πολιτικές των εθνικών και ευρωπαϊκών αναπτυξιακών σχεδίων, συμβάλλοντας στην επίτευξη ευρύτερων οικονομικών και κοινωνικών στόχων.

Η Ελλάδα μέσω του ΕΣΕΚ, έχει υιοθετήσει φιλόδοξους ενεργειακούς και κλιματικούς στόχους για το 2030, οι οποίοι συνδέονται άμεσα με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και τη στρατηγική μετάβασης στην «κλιματική ουδετερότητα» το 2050, και με τους Στόχους Αειφόρου Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών. Οι στόχοι και οι προτεραιότητες που προτείνονται από το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και ιδίως ο Άξονας «Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών» συνάδουν με τους στόχους και τις πολιτικές του ΕΣΕΚ.

Σε άμεση σύνδεση με τους στόχους του ΕΣΕΚ, ο Άξονας 1.3 προωθεί ένα πιο «πράσινο» και βιώσιμο σύστημα μεταφορών στην Ελλάδα, μέσω της προώθησης ηλεκτρικών οχημάτων, το οποίο αναμένεται να συμβάλει τόσο στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου όσο και στην επίτευξη εξοικονόμησης ενέργειας, που οδηγεί στη βελτίωση του ενεργειακού και περιβαλλοντικού αποτυπώματος του τομέα των μεταφορών. Το ΕΣΕΚ έχει θέσει ως στόχο το 30% της εγχώριας αγοράς οχημάτων να αντιπροσωπεύει ηλεκτρικά οχήματα έως το 2030, ενώ το 2020 εκδόθηκε ο νόμος 4710/2020 «Προώθηση της ηλεκτροκίνησης και άλλες διατάξεις». Αυτός ο νόμος εισάγει την υποχρέωση για όλες τις Τοπικές Αρχές να τοποθετήσουν την απαραίτητη δημόσια προσβάσιμη υποδομή φόρτισης στην επικράτειά τους έως το 2022, μετά την οποία, θα χρειαστεί η εγκατάσταση σημαντικού αριθμού σημείων φόρτισης σε όλες τις ελληνικές πόλεις.

Στο εθνικό στρατηγικό πλαίσιο, η έκθεση της Επιτροπής Πισσαρίδη[39], ορίζει την ηλεκτροκίνηση ως σημαντική παράμετρο στο πλαίσιο της αύξησης της διείσδυσης ΑΠΕ στην εγχώρια αγορά ενέργειας. Επιπλέον, αυτός ο Άξονας ενεργεί συμπληρωματικά σε μια σειρά μεταρρυθμίσεων που εφαρμόστηκαν ή βρίσκονται υπό εφαρμογή, ήτοι τη δημιουργία ενός «Εθνικού Μητρώου Υποδομών», τη μεταρρύθμιση του νομοθετικού πλαισίου για τα Δημόσια Έργα και τις Υποδομές & Υπηρεσίες Μεταφορών, το νέο θεσμικό πλαίσιο για την «Προώθηση της Ασφαλούς Κινητικότητας και της Οδικής Ασφάλειας», όλα υπό την αρμοδιότητα του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών.

3. Μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις

Η λεπτομερής περιγραφή των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων βρίσκεται στα Παραρτήματα.

α) Μεταρρυθμίσεις

[39] Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία, ενδιάμεση έκθεση (2020), σελ. 115-125

Μεταρρύθμιση 1. Πλαίσιο εγκατάστασης & λειτουργίας φορτιστών ηλεκτρικών οχημάτων (ID: 16281)

β) Επενδύσεις

Επένδυση 1. Ηλεκτροκίνηση συγκοινωνιών (φορτιστές παντού, ηλεκτρικά αστικά λεωφορεία, ηλεκτρικά ταξί) (ID: 16924)

Επένδυση 2. Υποστήριξη πράσινης μεταποίησης & μεταφορών – ανάπτυξη τεχνολογίας δέσμευσης & αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα (ID: 16831)

4. Ανοιχτά στρατηγικά θέματα αυτονομίας και ασφάλειας

Οι τέσσερις διαστάσεις της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας, της παραγωγικότητας, της δικαιοσύνης και της μακροοικονομικής σταθερότητας που προσδιορίζονται στην Ετήσια Στρατηγική Βιώσιμης Ανάπτυξης του 2020 είναι οι κατευθυντήριες αρχές που στηρίζουν τον Άξονα «Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών». Ο Άξονας ευθυγραμμίζεται με τον στόχο της ΕΕ για επίτευξη ανταγωνιστικής βιωσιμότητας και συνοχής μέσω μιας νέας αναπτυξιακής στρατηγικής, της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και στοχεύει να βοηθήσει στην αποκατάσταση των ζημιών από την κρίση COVID-19 και να προετοιμάσει ένα καλύτερο μέλλον για τις επόμενες γενιές.

Ο Άξονας επικεντρώνεται στην προώθηση σύγχρονων καθαρών τεχνολογιών που θα ανταποκρίνονται σε μελλοντικές ανάγκες, στην επιτάχυνση της χρήσης βιώσιμων, προσβάσιμων και έξυπνων σταθμών φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων και ανεφοδιασμού καυσίμων και στην επέκταση των δημόσιων μεταφορών, κάνοντας τις ευρωπαϊκές πόλεις και περιοχές καθαρότερες, επιταχύνοντας τη βιομηχανική μετάβαση και συμβάλλοντας στην επίτευξη των κλιματικών στόχων της Συμφωνίας του Παρισιού. Μέχρι το 2025, η εμβληματική πρωτοβουλία θα στοχεύσει στην κατασκευή ενός από τα τρία εκατομμύρια σημεία φόρτισης που απαιτούνται το 2030 και τους μισούς από τους 1.000 σταθμούς υδρογόνου που απαιτούνται.

Επιπλέον, ο Άξονας συμβάλλει στην ανάκαμψη, την ευημερία και την ανθεκτικότητα της ελληνικής οικονομίας μέσω επενδύσεων που αποσκοπούν στην ενίσχυση της ζήτησης για οχήματα με μηδενικές και χαμηλές εκπομπές ρύπων, την αντικατάσταση συμβατικών λεωφορείων με ηλεκτρικά και την επιτάχυνση της ανάπτυξης υποδομών επαναφόρτισης που είναι επίσης βασικά για την επίτευξη αυτού του στόχου. Όλες οι επενδύσεις του Άξονα θα συμβάλλουν στην άμβλυνση της τοπικής ανεργίας και θα ενισχύσουν την παραγωγικότητα. Αυτές οι επενδύσεις συνοδεύονται από την απαραίτητη κανονιστική μεταρρύθμιση προκειμένου να καταστούν δυνατές και να γίνουν βιώσιμες.

5. Διασυνοριακά και διακρατικά έργα

Μη εφαρμόσιμο.

6. Πράσινες διαστάσεις του Άξονα

Η Ευρώπη κατευθύνεται προς την ουδετερότητα του κλίματος έως το 2050 και πρόκειται να αυξήσει σημαντικά τη φιλοδοξία της για μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου για το 2030. Ευθυγραμμισμένη με τη φιλοδοξία της ΕΕ για την κλιματική αλλαγή, η Ελλάδα έχει θέσει έναν φιλόδοξο στόχο, όπως περιγράφεται στο Εθνικό Σχέδιο Ενέργειας και Κλίματος (ΕΣΕΚ,) για μείωση εκπομπών αερίων θερμοκηπίου κατά 56% το 2030 σε σύγκριση με το 2005.

Η Ελλάδα έχει εντοπίσει τους τομείς που συμβάλλουν στην παραγωγή αερίων θερμοκηπίου και στο πλαίσιο του ΕΣΕΚ περιγράφονται οι δράσεις που θα μετριάσουν τις εκπομπές και την κλιματική αλλαγή. Οι μεταφορές ευθύνονται για το 21% των εθνικών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου το 2020. Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΕΣΕΚ για το 2017[40], ο τομέας των μεταφορών έχει τη μεγαλύτερη συμβολή ως μερίδιο στην τελική κατανάλωση ενέργειας (41%). Ο τομέας είναι περαιτέρω υπεύθυνος για τις σοβαρές περιβαλλοντικές επιπτώσεις όσον αφορά τη ρύπανση του αέρα, του νερού, του εδάφους και την ηχορύπανση. Όσον αφορά τα καύσιμα κίνησης, τα ορυκτά καύσιμα αντιπροσωπεύουν σήμερα το 97% της χρήσης ενέργειας στη χώρα[41]. Τα μέτρα σχετικά με τον τομέα των μεταφορών μπορούν να επιφέρουν σημαντικές μειώσεις και βελτιώσεις σχετικά με τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου στην ποιότητα του αέρα, ενώ παράλληλα ενισχύουν την αύξηση της παραγωγικότητας. Στο ΕΣΕΚ έχει τεθεί στόχος για αύξηση του ποσοστού των ηλεκτρικών οχημάτων κατά 30% έως το 2030.

Η μεταρρύθμιση και οι επενδύσεις του Άξονα στοχεύουν στην ενίσχυση της ζήτησης για οχήματα μηδενικών και χαμηλών εκπομπών αερίων θερμοκηπίου, στην αντικατάσταση συμβατικών λεωφορείων με ηλεκτρικά και στην επιτάχυνση της ανάπτυξης υποδομών επαναφόρτισης που είναι επίσης βασικές για την επίτευξη αυτού του στόχου. Αυτές συμπληρώνονται από επενδύσεις που θα χρηματοδοτήσουν βιομηχανικές μονάδες πράσινης παραγωγής με τμήματα Έρευνας και Ανάπτυξης και επενδύσεις που θα οδηγήσουν στην ανάπτυξη της πρώτης εγκατάστασης ανάπτυξης τεχνολογίας δέσμευσης και αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα στην Ελλάδα. Σημαντικά περιβαλλοντικά οφέλη αναμένονται επίσης από την αντικατάσταση των ορυκτών καυσίμων με άλλα, ανανεώσιμα καύσιμα και ηλεκτρική ενέργεια όσον αφορά τη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, του νερού, του εδάφους και της ηχορύπανσης.

Επιπλέον, οι προτεινόμενες δράσεις του Άξονα συμβάλλουν στην πράσινη μετάβαση, λαμβάνοντας υπόψη τους έξι στόχους για το κλίμα και το περιβάλλον, όπως ορίζονται στον κανονισμό (ΕΕ) 2020/852 (EU Taxonomy Regulation). Η προτεινόμενη μεταρρύθμιση και οι επενδύσεις θα συμβάλουν:

- Στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής, καθώς τα προτεινόμενα μέτρα θα οδηγήσουν σε άμεση μείωση των αερίων του θερμοκηπίου μέσω της ηλεκτροκίνησης στον τομέα των μεταφορών.
- Στην προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, καθώς οι επενδύσεις και οι μεταρρυθμίσεις θα αντιστρέψουν τις τρέχουσες δυσμενείς επιπτώσεις στο κλίμα και θα ενισχύσουν το μελλοντικό κλίμα για τους ανθρώπους, τη φύση ή τα περιουσιακά στοιχεία.
- Στην πρόληψη και στον έλεγχο της ρύπανσης λόγω της σημαντικής μείωσης των εκπομπών ρύπων στον αέρα σε σύγκριση με την τρέχουσα κατάσταση.

Υπάρχουν επίσης σαφείς δεσμεύσεις και μηχανισμοί σε καθεμία από τις μεταρρυθμίσεις και τις επενδύσεις για να διασφαλιστεί ότι τηρείται η αρχή της μη σημαντικής βλάβης και εφαρμόζεται αποτελεσματικά για τους άλλους περιβαλλοντικούς στόχους, όπως ορίζονται στον κανονισμό για την ταξινομία της ΕΕ (EU Taxonomy Regulation). Τα μέτρα δεν θα επηρεάσουν την αειφόρο χρήση και

[40] ΕΣΕΚ, Κεφάλαιο 3.8

[41] Country Report, Greece, 2020, Κεφάλαιο 4.5

προστασία των υδάτινων και θαλάσσιων πόρων, τη μετάβαση σε μια κυκλική οικονομία, ούτε την προστασία και την αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων.

7. Ψηφιακές διαστάσεις του Άξονα

Ο κανονισμός COM (2020) 408 για τη δημιουργία ενός Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θέτει δεσμευτικό στόχο τουλάχιστον 20% της συνολικής δαπάνης του σχεδίου για να συμβάλει στον ψηφιακό μετασχηματισμό ή στις προκλήσεις που προκύπτουν από αυτόν.

Οι δράσεις που περιγράφονται σε αυτόν τον Άξονα θα συμβάλλουν στον ψηφιακό μετασχηματισμό μέσω της προώθησης έξυπνων, ολοκληρωμένων λύσεων κινητικότητας. Νέα και υψηλής τεχνολογίας προηγμένα καθαρά οχήματα είναι εξοπλισμένα με ψηφιακά συστήματα. Η ανάπτυξη έξυπνων συστημάτων μεταφοράς και υποδομής 5G για συνδεδεμένη και αυτοματοποιημένη κινητικότητα θα ενισχύσει τη διαχείριση της κυκλοφορίας και της κινητικότητας σε αστικό επίπεδο, μαζί με τη συλλογή δεδομένων κινητικότητας, τη συστηματική χρήση ψηφιακών εισιτηρίων και ψηφιακών συστημάτων πληρωμών. Ο Άξονας στοχεύει επίσης στη διευκόλυνση της εισαγωγής νέων και καινοτόμων λύσεων ψηφιακής κινητικότητας, κυρίως σε ό,τι αφορά την πρόσβαση σε δεδομένα κινητικότητας.

8. Συμβολή στον κλιματικό και ψηφιακό στόχο

Η Ετήσια Στρατηγική Βιώσιμης Ανάπτυξης (COM (2020) 575) θέτει έναν ελάχιστο στόχο 37% των συνολικών δαπανών του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας που πρέπει να σχετίζεται με το κλίμα, προκειμένου να ακολουθηθεί η δέσμευση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου να επιτύχει την ενσωμάτωση του κλιματικού στόχου 30% τόσο για το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο όσο και για την ΕΕ επόμενης γενιάς. Ο κανονισμός COM (2020) 408 θέτει δεσμευτικό στόχο για τουλάχιστον το 20% της συνολικής διάθεσης του σχεδίου για να συμβάλει στον ψηφιακό μετασχηματισμό ή στις προκλήσεις που προκύπτουν από αυτόν.

Η επισήμανση έχει πραγματοποιηθεί σε επίπεδο υποέργου για το υποπρόγραμμα για την επένδυση ηλεκτροκίνησης.

Τίτλος μεταρρύθμισης ή επένδυσης	**Κλιματικός Στόχος (%)**	**Ψηφιακός Στόχος (%)**
Υποστήριξη πράσινης μεταποίησης & μεταφορών – ανάπτυξη τεχνολογίας δέσμευσης & αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα (ID: 16831)	100%	0%
Πλαίσιο εγκατάστασης & λειτουργίας φορτιστών ηλεκτρικών οχημάτων (ID: 16281)	100%	0%
Ηλεκτροκίνηση συγκοινωνιών (Φορτιστές παντού) (ID: 16924)	100%	0%
Ηλεκτροκίνηση συγκοινωνιών (Ηλεκτρικά αστικά λεωφορεία /Ηλεκτρικά ταξί) (ID: 16924)	100%	0%

9. Αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης»

Η αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» αξιολογήθηκε για κάθε μεταρρύθμιση και επένδυση αυτού του Άξονα. Η αξιολόγηση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι καμία από τις προτεινόμενες δράσεις δεν θα προκαλέσει σημαντική ζημιά σε κανέναν από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους, όπως ορίζονται στο άρθρο 17 του κανονισμού για την ταξινομία της ΕΕ (EU Taxonomy Regulation). Ακολουθήθηκε μεθοδολογία δύο βημάτων με (α) την αναθεώρηση της λίστας ελέγχου έξι στόχων και (β) την ουσιαστική αξιολόγηση της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης (DNSH).

Κάθε μία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις του Άξονα «Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών» αξιολογήθηκαν με την λίστα ελέγχου για να προσδιοριστεί εάν και για ποιον από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους απαιτείται μια πιο ουσιαστική αξιολόγηση DNSH (μετριασμός της κλιματικής αλλαγής, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, βιώσιμη χρήση και προστασία του νερού και των θαλάσσιων πόρων, κυκλική οικονομία, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης και της ανακύκλωσης των αποβλήτων, της πρόληψης και του ελέγχου της ρύπανσης στον αέρα, το νερό ή τη γη και την προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων). Η αξιολόγηση της λίστας ελέγχου κατέληξε στο συμπέρασμα ότι καμία από τις δράσεις του Άξονα δεν απαιτεί ουσιαστική αξιολόγηση DNSH καθώς καμία από τις δράσεις δεν θα προκαλέσει σημαντική ζημιά σε κανέναν από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους.

Η λεπτομερής αξιολόγηση για κάθε δράση βρίσκεται στα Παραρτήματα.

10. Ορόσημα, στόχοι και χρονοδιάγραμμα

Δείτε το σχετικό κεφάλαιο των οροσήμων στο Μέρος 3.

11. Χρηματοδότηση και κόστος

Γενικές αρχές και οδηγίες

Έχοντας προσδιορίσει τις κύριες προκλήσεις και τους στόχους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και τα ορόσημα, το στόχο και το χρονοδιάγραμμα των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων που καθορίστηκαν, παρουσιάζονται παρακάτω οι βασικές αρχές καθώς και η ακολουθούμενη διαδικασία και μεθοδολογία σχετικά με τη χρηματοδότηση και την αξιολόγηση του κόστους.

Πρώτον, σημειώνεται ότι η εκτίμηση κόστους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας εφαρμόζεται σύμφωνα με τις βασικές απαιτήσεις κανονισμού που προβλέπουν ότι το κόστος για κάθε επένδυση και μεταρρύθμιση είναι:

- **Λογικό:** Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας παρέχει επαρκείς πληροφορίες και αποδεικτικά στοιχεία ότι το ποσό του εκτιμώμενου συνολικού κόστους του Άξονα είναι κατάλληλο.
- **Εύλογο:** Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας παρέχει επαρκείς πληροφορίες και αποδεικτικά στοιχεία ότι το ποσό του εκτιμώμενου συνολικού κόστους του Άξονα είναι σύμφωνο με τη φύση και τον τύπο των προβλεπόμενων επενδύσεων μέσω της εφαρμογής μιας οριζόντιας αξιολόγησης που εξασφαλίζει την ευθυγράμμιση μεταξύ του ποιοτικού χαρακτήρα της επένδυσης και του κόστους της.
- **Ανάλογο:** Το ποσό του συνολικού κόστους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αντιστοιχεί στον αναμενόμενο αντίκτυπο του σχεδιαζόμενου μέτρου στην οικονομία και την απασχόληση της Ελλάδας. Συγκεκριμένα, αξιολογείται εάν το σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα έχει οικονομικό αντίκτυπο που να ευθυγραμμίζεται με το ποσό του εκτιμώμενου κόστους του.

Επιπλέον, η μεθοδολογική προσέγγιση και η διαδικασία που ακολουθήθηκε σε σχέση με το κόστος και την αιτιολόγηση για κάθε μεταρρύθμιση και επένδυση αναπτύσσεται με βάση τέσσερις βασικές αρχές που πληρούν τους ακόλουθους στόχους:

- **Ακρίβεια**: Η προσέγγιση και τα εργαλεία μεθοδολογίας που χρησιμοποιούνται διασφαλίζουν ότι το εκτιμώμενο κόστος είναι εύλογα κοντά στο πραγματικό κόστος μέσω της χρήσης λογιστικών, ιστορικών, στατιστικών στοιχείων καθώς και του προσδιορισμού των τιμών της αγοράς.
- **Λογοδοσία και διαφάνεια:** Το κόστος των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων εκτιμήθηκε με τρόπο που είναι σαφώς ανιχνεύσιμος και κατανοητός, μέσω εφαρμογής ανάλυσης που περιλαμβάνει λεπτομερείς πληροφορίες για κάθε παράμετρο που χρησιμοποιείται στον υπολογισμό του κόστους (π.χ. κόστος μονάδας των βασικών παραγόντων, απαιτούμενος αριθμός μονάδων)
- **Απλότητα**: Η προσέγγιση μεθοδολογίας κόστους που ακολουθήθηκε χρησιμοποιεί απλά εργαλεία και μεθόδους υπολογισμού κόστους, ώστε να επιτρέπεται η αξιολόγηση των στοιχείων που σχετίζονται με το κόστος μαζί με την αξιολόγηση των άλλων στοιχείων του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας σε σύντομο χρονικό διάστημα. Αυτό έχει ως στόχο να διατηρήσει το διοικητικό φόρτο όσο το δυνατόν πιο διαχειρίσιμο για όλα τα μέρη.

- **Συνέπεια:** Το κόστος που εκτιμάται ανά μεταρρύθμιση και επένδυση συνάδει με άλλες πολιτικές της ΕΕ και είναι σύμφωνο με το κόστος που εφαρμόζεται σε παρόμοια έργα μέσω άλλων κοινοτικών χρηματοδοτήσεων.

Λαμβάνοντας υπόψη αυτές τις αρχές και απαιτήσεις, η μεθοδολογική προσέγγιση που αναπτύχθηκε για τις εκτιμήσεις κόστους κάθε επένδυσης και μεταρρύθμισης του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ακολουθεί ορισμένες κοινές κατευθυντήριες γραμμές. Πιο συγκεκριμένα, περιλαμβάνει:

- Σαφή και τεκμηριωμένη ανάλυση των προκλήσεων που αντιμετωπίζονται και των στόχων των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων.
- Λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με το αναμενόμενο αποτέλεσμα των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων.
- Λεπτομερή περιγραφή του τρόπου εφαρμογής των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων (μέσα εφαρμογής).

Πληροφορίες σχετικά με τη φύση και το μέγεθος των προτεινόμενων επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων, καθώς και το χρονοδιάγραμμά τους και τα σχετικά ορόσημα.

Διαδικασία επικύρωσης κόστους και προσέγγιση μεθοδολογίας

Με βάση τις προαναφερθείσες αρχές και κατευθυντήριες γραμμές, αναπτύσσεται μια συγκεκριμένη διαδικασία επικύρωσης κόστους και μεθοδολογίας που επιτρέπει την κοστολόγηση για κάθε επένδυση και μεταρρύθμιση του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και διασφαλίζει την ακρίβεια, τη διαφάνεια, την απλότητα και τη συνέπεια των εκτιμήσεων.

Η διαδικασία ανάλυσης κόστους του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιλαμβάνει τέσσερα βασικά βήματα που στοχεύουν στην εφαρμογή των εξής:

- 1ο βήμα: Ανάπτυξη μιας συγκεκριμένης έκθεσης ανά μεταρρύθμιση και επένδυση με ξεχωριστή ανάλυση ανά επιμέρους έργο.
- 2ο βήμα: Εξέταση όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων.
- 3ο βήμα: Λεπτομερής ανάλυση όλων των στοιχείων κόστους των κύριων έργων μέσω της εφαρμογής της πιο κατάλληλης μεθοδολογίας επικύρωσης κόστους.
- 4ο βήμα: Επαλήθευση κόστους ανά έργο, Άξονα, και Πυλώνα του σχεδίου.

1ο βήμα - Ανάπτυξη αναφορών ανάλυσης κόστους

Το περιεχόμενο της αναφοράς ανάλυσης κόστους για κάθε μία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιλαμβάνει τις ακόλουθες κοινές παραμέτρους / λεπτομέρειες:

- **Σύνοψη έργου**: Περιλαμβάνει την εισαγωγή των χαρακτηριστικών του κύριου έργου (π.χ. Πυλώνας, Άξονας, τίτλος έργου και υποέργα, ενδιαφερόμενα μέρη), την κωδικοποίηση βασικών οικονομικών μεγεθών (συνολικός και εκτιμώμενος προϋπολογισμός) καθώς και χρήση του ίδιου αριθμού στα δελτία κοστολόγησης, στα τεχνικά δελτία και μια σύντομη επισκόπηση του πεδίου εφαρμογής του έργου.

- **Μέσα εφαρμογής:** Περίληψη του σχετικού κανονιστικού πλαισίου (εάν υπάρχει), παρέχει μια γενική προοπτική όσον αφορά τη διαδικασία ωριμότητας και περιλαμβάνει έναν αθροιστικό πίνακα σχετικά με το χρονοδιάγραμμα του έργου και με τα ορόσημα που πρέπει να επιτευχθούν.
- **Προϋπολογισμός έργου**: Περιλαμβάνει:
    - Ανάλυση (προσδιορισμός βασικών παραμέτρων κόστους, επισκόπηση των διαθέσιμων πληροφοριών, επιβεβαίωση ότι το εκτιμώμενο κόστος δεν περιλαμβάνει ΦΠΑ, δεν είναι επαναλαμβανόμενο και δεν πραγματοποιείται πριν από την 1η Φεβρουαρίου 2020),
    - ένδειξη του κατά πόσον τμήματα του προϋπολογισμού του έργου καλύπτονται από άλλα ιδιωτικά κονδύλια ή κοινοτική χρηματοδότηση - απόδειξη ότι αυτά τα ποσά έχουν αφαιρεθεί από το κόστος που θα χρηματοδοτηθεί από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και
    - αποτίμηση και επικύρωση προϋπολογισμού (σαφής μεθοδολογία για την εκτίμηση του κόστους, ανάλυση κόστους ανά καθοριστικό παράγοντα κόστους, προσδιορισμός του κόστους μονάδας, προσδιορισμός του συνολικού αριθμού μονάδων, εκτίμηση του συνολικού απαιτούμενου προϋπολογισμού ανά έργο).
- **Υποστηρικτικό υλικό:** Αναφέρεται στη σύντομη επισκόπηση των σχετικών μελετών ή / και πληροφοριών που χρησιμοποιούνται για την επικύρωση του συνολικού κόστους καθώς και τη χαρτογράφηση σημείων αναφοράς που χρησιμοποιήθηκαν κατά την ανάλυση κόστους (ιστορικό, συγκριτικό κόστος σε παρόμοια έργα) και παροχή σχετικών αποδεικτικών στοιχείων (π.χ. πηγές).

2ο βήμα - Εξέταση όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων

Προκειμένου να διασφαλιστεί η ακρίβεια και η συνέπεια των εκτιμήσεων κόστους, πραγματοποιείται μια συγκριτική ανάλυση δεδομένων κοστολόγησης μέσω της συλλογής και εξέτασης όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων σχετικά με το πραγματικό κόστος παρόμοιων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που έχουν πραγματοποιηθεί στο παρελθόν. Αυτό το βήμα περιλαμβάνει κυρίως όλες τις ενέργειες που σχετίζονται με τη συλλογή και εξέταση του συνόλου των διαθέσιμων πληροφοριών και του υποστηρικτικού υλικού, καθώς και την άντληση δεδομένων και την εις βάθος ανάλυση της σχετικής τεκμηρίωσης.

3ο βήμα - Ανάπτυξη μεθοδολογίας ανάλυσης κόστους

Προκειμένου να εφαρμοστεί η κοστολόγηση και η αιτιολόγηση των έργων, αναπτύχθηκαν τρεις βασικές μεθοδολογικές αναλύσεις που χρησιμοποιήθηκαν με βάση την καταλληλότητά τους για καθεμία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας:

Εκτίμηση από κάτω προς τα πάνω (bottom-up)

Η πρώτη μεθοδολογική προσέγγιση της ανάλυσης κόστους περιλαμβάνει εκτιμήσεις σε αναλυτικό επίπεδο για κάθε παράμετρο κόστους του έργου, οι οποίες στη συνέχεια συγκεντρώνονται σε μια συνολική εκτίμηση για ολόκληρο το έργο. Τα κύρια βήματα αυτής της μεθοδολογικής προσέγγισης περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Επανεξέταση ιστορικών τιμών/κριτηρίων ανά παράμετρο κόστους από παρόμοια έργα και εκτίμηση του κόστους αξίας της μονάδας.
- Προσδιορισμός του συνολικού αριθμού μονάδων που απαιτούνται και εφαρμογή της τιμής μονάδας για τις σχετικές εκτιμήσεις ανά παράμετρο κόστους.
- Τελική συγκέντρωση και εκτίμηση του συνολικού κόστους ανά έργο.

Παραμετρική προσέγγιση

Αυτή η προσέγγιση αναφέρεται στην εκτίμηση του συνολικού προϋπολογισμού ανά έργο βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς. Συγκεκριμένα, τα κύρια βήματα της παραμετρικής μεθοδολογικής προσέγγισης περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Προσδιορισμός μεμονωμένων παραμέτρων κόστους βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς
- Εξέταση της συνεισφοράς κάθε παραμέτρου κόστους στο συνολικό προϋπολογισμό
- Αξιολόγηση κάθε παραμέτρου κόστους ως ποσοστό του συνολικού κόστους

Εκτίμηση από πάνω προς τα κάτω (top down ή analogous)

Τέλος, η τεχνική μεθοδολογίας από πάνω προς τα κάτω περιλαμβάνει τα ακόλουθα κύρια βήματα:

- Εκτίμηση του συνολικού προϋπολογισμού ανά έργο βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων.
- Κατανομή του συνολικού κόστους ανά μεμονωμένη παράμετρο κόστους βάσει των σχετικών κριτηρίων αναφοράς για κάθε κόστος μονάδας.

Σημειώνεται ότι σε ορισμένες περιπτώσεις όπου υπάρχει περιορισμένη διαθεσιμότητα συγκριτικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς, προκειμένου να προχωρήσουμε σε μια ακριβή και αιτιολογημένη εκτίμηση των παραμέτρων κόστους, ζητήθηκε άποψη από εμπειρογνώμονες. Ειδικότερα, η κρίση των εμπειρογνωμόνων στοχεύει να παρέχει τα ακόλουθα:

- Επανεξέταση των σχετικών σημείων αναφοράς σχετικά με το κόστος παρόμοιων έργων.
- Παροχή εξειδικευμένης γνώμης με βάση την εμπειρία και γνώση που έχει αποκτηθεί σε έναν συγκεκριμένο τομέα και την επισήμανση κρίσιμων παραγόντων και πιθανών κινδύνων.
- Ολοκλήρωση και αξιολόγηση των υπαρχόντων δεδομένων και επικύρωση του εκτιμώμενου κόστους.

4ο βήμα - Διαδικασία αποτίμησης και επικύρωσης

Η ακρίβεια και η επικύρωση της ανάλυσης κόστους για κάθε επένδυση και έργο επιτυγχάνεται μέσω της εφαρμογής της αποτίμησης κόστους του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας από έναν ανεξάρτητο φορέα. Συγκεκριμένα, η επικύρωση και αποτίμηση της ανάλυσης κόστους διασφαλίστηκε μέσω των ακόλουθων ενεργειών:

- Συλλογή, επεξεργασία και αναθεώρηση δεδομένων.
- Συνεχής επικοινωνία και υλοποίηση συναντήσεων με τους υπεύθυνους ενδιαφερόμενους φορείς και οντότητες.
- Αίτημα για απαιτούμενα ή πρόσθετα δεδομένα και πληροφορίες.
- Επαλήθευση μεγέθους επένδυσης και προσδιορισμός κόστους.

Προετοιμασία και επανεξέταση των αναφορών ανάλυσης κόστους.

Κύρια στοιχεία προσέγγισης μεθοδολογίας και παραμέτρων κόστους

Το έργο που περιλαμβάνεται στον Άξονα 1.3 στοχεύει στην προώθηση της βιώσιμης αστικής κινητικότητας και αποθήκευσης ενέργειας, καθώς και στη στήριξη της μικρής και μεγάλης κλίμακας βιομηχανικής παραγωγής που σχετίζεται με τα προαναφερθέντα θέματα. Οι μεθοδολογίες εκτίμησης κόστους που έχουν χρησιμοποιηθεί είναι γενικά προσεγγίσεις από πάνω προς τα κάτω (top down) σε

συνδυασμό με παραμετρικά στοιχεία ανάλογα με την περίπτωση. Για όλες τις δραστηριότητες που σχετίζονται με την ηλεκτροκίνηση (οχήματα ή φορτιστές) έχει γίνει εκτεταμένη έρευνα αγοράς για να χαρτογραφηθούν οι τρέχουσες τιμές αγοράς. Η ανάλυση κοστολόγησης για την υποστήριξη μικρών και μεγάλων βιομηχανικών μονάδων ήταν γενικά πιο περίπλοκη λόγω της ιδιαιτερότητας του θέματος και της δυσκολίας λήψης ευαίσθητων εμπορικών δεδομένων.

Γενικά, έχουν χρησιμοποιηθεί τα ακόλουθα εργαλεία:

- Λεπτομερής ανάλυση κατανομής κόστους και προσδιορισμός των οδηγών κόστους
- Ανάλυση προκαταρκτικών μελετών για παρόμοια έργα
- Εξέταση της συνεισφοράς κάθε παραμέτρου κόστους στο συνολικό προϋπολογισμό
- Σύγκριση με κόστος μονάδας και ιστορικά στοιχεία από παρόμοια έργα και τεχνολογίες

Η λεπτομερής εκτίμηση κόστους για κάθε έργο βρίσκεται στα Παραρτήματα.

12. Αίτημα δανείου

Μη εφαρμόσιμο.

Άξονας 1.4: Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας

1. Περιγραφή του Άξονα

Περιοχές πολιτικής/τομέας: Βιώσιμη διαχείριση και προστασία των υδάτινων και θαλάσσιων πόρων, κυκλική οικονομία, ανακύκλωση, βιοποικιλότητα, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, ισορροπημένη περιφερειακή ανάπτυξη αγροτικών περιοχών- συμπεριλαμβανομένων ορεινών και νησιωτικών περιοχών στο πλαίσιο της αποκέντρωσης, μετασχηματισμός του γεωργικού τομέα, πολιτική προστασία και διαχείριση φυσικών καταστροφών, προσαρμογή των στρατηγικών προστασίας από πλημμύρες στην κλιματική αλλαγή.

Περίληψη: Η Ευρώπη στοχεύει να καταστήσει την οικονομία της ΕΕ βιώσιμη μετατρέποντας τις κλιματικές και περιβαλλοντικές προκλήσεις σε ευκαιρίες και κάνοντας τη μετάβαση δίκαιη και χωρίς αποκλεισμούς. Αυτός ο Άξονας εισάγει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που σχετίζονται με την αναδάσωση και την προστασία της βιοποικιλότητας, το εθνικό δίκτυο άρδευσης, τη διαχείριση των λυμάτων και των υδάτων, την εφαρμογή της νομοθεσίας για τη διαχείριση των αποβλήτων, το έργο για την ύδρευση και τον μετριασμό των πλημμυρών και τον εξοπλισμό που θα αποτρέψει και θα εξασφαλίσει γρήγορες, αποτελεσματικές και συντονισμένες αντιδράσεις κατά των καταστροφών που προκύπτουν από φυσικά φαινόμενα και την κλιματική αλλαγή. Έτσι προωθείται η προστασία του περιβάλλοντος και βελτιώνεται η ανθεκτικότητα ενάντια στους φυσικούς κινδύνους.

Η Ελλάδα έχει ευθυγραμμίσει τη στρατηγική της με την Πράσινη Συμφωνία της ΕΕ και έχει αναπτύξει ένα συγκεκριμένο σχέδιο δράσης που θα ενισχύσει την αποτελεσματική χρήση των πόρων μεταβαίνοντας σε μια καθαρή, κυκλική οικονομία: θα αποκαταστήσει τη βιοποικιλότητα και θα εξαλείψει τη ρύπανση. Ο Άξονας εξυπηρετεί τους στόχους του κανονισμού για την ταξινομία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EU Taxonomy Regulation) και ευθυγραμμίζεται με το πεδίο εφαρμογής του ΤΑΑ γύρω από έξι πυλώνες: πράσινη μετάβαση, ψηφιακός μετασχηματισμός, οικονομική συνοχή, παραγωγικότητα και ανταγωνιστικότητα, κοινωνική και εδαφική συνοχή, υγεία, οικονομική, κοινωνική και θεσμική ανθεκτικότητα, πολιτικές για την επόμενη γενιά.

Στόχος: Ο κύριος στόχος του Άξονα είναι η προώθηση της πράσινης μετάβασης μέσω της βελτιωμένης αποτελεσματικής χρήσης των φυσικών πόρων, ιδίως μέσω της διαχείρισης αποβλήτων και της προστασίας και αποκατάστασης του φυσικού περιβάλλοντος. Οι στόχοι περιλαμβάνουν τη βελτίωση των περιβαλλοντικών υποδομών, την προστασία της βιοποικιλότητας καθώς και την αποκατάσταση των απωλειών δασικής κάλυψης. Οι στόχοι συνολικά θα προωθήσουν την προστασία της κοινωνίας και της οικονομίας από περιβαλλοντικούς κινδύνους και τις επιπτώσεις τους. Επιπλέον, ο Άξονας συμβάλλει στην ανάκαμψη, την ευημερία και την ανθεκτικότητα της ελληνικής οικονομίας μέσω επενδύσεων που στοχεύουν στη βελτίωση της παροχής πόσιμου νερού και στη δημιουργία και διαχείριση ποιοτικών υποδομών ανακουφίζοντας έτσι την τοπική ανεργία και δημιουργώντας ευκαιρίες απασχόλησης για υψηλά καταρτισμένους ανθρώπινους πόρους.

Μεταρρυθμίσεις και Επενδύσεις:

Μεταρρυθμίσεις*:*

- **Μεταρρύθμιση 1**. Μεταρρύθμιση στη διαχείριση αποβλήτων με νέα νομοθεσία για την υλοποίηση βιώσιμων χώρων υγειονομικής ταφής και κέντρων ανακύκλωσης (ID: 16772)
- **Μεταρρύθμιση 2**. Σύσταση νέας ρυθμιστικής αρχής για τα ύδατα και τα λύματα (ID: 16979)

Επενδύσεις*:*

- **Επένδυση 1**. Επεξεργασία και καθαρισμός αστικών λυμάτων περιβαλλοντικά ευαίσθητων οικισμών και εκσυγχρονισμός εγκαταστάσεων σε επιλεγμένες πόλεις (ID: 16846, COFOG 05.2)
- **Επένδυση 2**. Έργα παροχής και εξοικονόμησης πόσιμου νερού (ID: 16850, COFOG 06.3)
- **Επένδυση 3**. Δράσεις προστασίας της βιοποικιλότητας (ID: 16851, COFOG 05.4)
- **Επένδυση 4.** Εθνικό σχέδιο αναδάσωσης (ID: 16849, COFOG 05.4)
- **Επένδυση 5.** Επενδύσεις εκσυγχρονισμού εναέριων μέσων για την πολιτική προστασία (ID: 16911, COFOG 02.2)
- **Επένδυση 6**. Αναβάθμιση εξοπλισμού πολιτικής προστασίας (ID: 16910, COFOG 02.2)
- **Επένδυση 7**. Έργα ανάπτυξης του στρατηγικού σχεδίου διαχείρισης κινδύνων της πολιτικής προστασίας (ID: 16909, COFOG 02.2)
- **Επένδυση 8**. Ενίσχυση αντιπυρικής & αντιπλημμυρικής προστασίας (οχήματα, εξοπλισμός κλπ.) (ID: 16912, COFOG 02.2)
- **Επένδυση 9**. Μεγάλο πρόγραμμα αρδευτικών έργων με ΣΔΙΤ για την ενίσχυση της γεωργικής παραγωγής (ID: 16285, COFOG)
- **Επένδυση 10**. Αντιπλημμυρικά έργα (ID: 16882, COFOG)
- **Επένδυση 11**. Κατασκευή 13 περιφερειακών κέντρων πολιτικής προστασίας (ID: 16283, COFOG)
- **Επένδυση 12**. Αναβάθμιση ύδρευσης αναπτυσσόμενων περιοχών (ID: 16898, COFOG)

Εκτιμώμενο κόστος: 2.726 εκατομμύρια ευρώ, εκ των οποίων 1.763 εκατομμύρια ευρώ (65%) καλύπτονται από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

2. Κύριες προκλήσεις και στόχοι

α) Κύριες προκλήσεις

Η αειφόρος χρήση των πόρων, η ανθεκτικότητα του κλίματος και η προστασία του περιβάλλοντος περιλαμβάνουν τομείς πολιτικής που χαρακτηρίζονται ως ιδιαίτερα απαιτητικοί για την Ελλάδα από τις Ειδικές Συστάσεις για τη χώρα για το 2019 και 2020. Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία οδήγησε την Ελλάδα να επικεντρωθεί σε περιβαλλοντικά ζητήματα που σχετίζονται με τη διαχείριση των αποβλήτων και των λυμάτων, του πόσιμου νερού, της βιοποικιλότητας, της αναδάσωσης και της προστασίας από τα φαινόμενα της κλιματικής αλλαγής, προκειμένου να ενσωματωθούν σχέδια δράσεων στις εθνικές στρατηγικές.

Η προστασία του περιβάλλοντος υπήρξε ένας τομέας στον οποίο η Ελλάδα παρουσιάζει σοβαρές και μακροχρόνιες ανεπάρκειες, ιδίως στη διαχείριση των στερεών αποβλήτων και των λυμάτων[42]. Όπως υπογραμμίζεται σαφώς στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις (CSR) του 2019[43], προκειμένου να ευθυγραμμιστούν τα πρότυπα προστασίας του περιβάλλοντος της χώρας με την υπόλοιπη ΕΕ, η χώρα θα πρέπει να επικεντρωθεί κυρίως σε πρόσθετες μεταρρυθμίσεις που θα διασφαλίσουν την ορθή επεξεργασία τόσο των στερεών αποβλήτων όσο και των αστικών και βιομηχανικών λυμάτων. Απαιτούνται επίσης αυξημένες επενδύσεις για να συμμορφωθούν πλήρως με την οδηγία πλαίσιο για τα ύδατα και την οδηγία για τις πλημμύρες και προκειμένου να προχωρήσει στην εφαρμογή σημαντικών δράσεων όπως η άρση των εμποδίων στη μετανάστευση των ψαριών, η εκ νέου αποκατάσταση της φυσικής ροής των ποταμών καθώς και μέτρα για την πρόληψη και τον μετριασμό των πλημμυρών. Εν τω μεταξύ, η Ετήσια Στρατηγική Βιώσιμης Ανάπτυξης του 2021 παροτρύνει ρητά τα κράτη μέλη να αναλάβουν δράσεις προκειμένου να προωθήσουν μια πιο κυκλική οικονομία, να βελτιώσουν τις περιβαλλοντικές υποδομές καθώς και να προστατεύσουν και να αποκαταστήσουν τη βιοποικιλότητα.

Η αναποτελεσματική επεξεργασία λυμάτων παρουσιάζει σημαντικούς κινδύνους και επηρεάζει σφαιρικά την περιβαλλοντική διαχείριση σε εθνικό επίπεδο. Μόνο περίπου το 90% του παραγόμενου φορτίου επεξεργασίας αστικών λυμάτων συνδέεται με συστήματα συλλογής, που αντιπροσωπεύουν λίγο περισσότερο από το ήμισυ των ελληνικών οικισμών[44]. Αυτό δημιουργεί μια μεγάλη πρόκληση, καθώς υπάρχουν περιοχές που δεν μπορούν να εξυπηρετηθούν από δίκτυα αποχέτευσης και απαιτούν τη χρήση σηπτικών δεξαμενών. Λόγω της κακής δομικής κατασκευής και της ηλικίας τους, οι σηπτικές δεξαμενές είναι απορροφητικές, με αποτέλεσμα τη ρύπανση του ευρύτερου φυσικού και τεχνητού περιβάλλοντος. Σημειώνεται ότι η Οδηγία ΕΚ 91/271 και η Οδηγία 60/2000 για τα ύδατα απαιτούν επαρκή επεξεργασία αστικών λυμάτων προκειμένου να διασφαλιστεί η ασφάλεια, ο έλεγχος και η ποιότητα του φυσικού νερού. Η μη συμμόρφωση με το αντίστοιχο κανονιστικό πλαίσιο όχι μόνο οδηγεί σε υποβάθμιση του περιβάλλοντος και δυσμενέστερες συνθήκες ποιότητας ζωής στις κοινότητες, αλλά και στην επιβολή χρηματικών προστίμων.

[42] 2020 Country Report σελ.16
[43] Recital 16, CSRs 2019
[44] 2020 Country Report, σελ. 57

Η λειτουργία εγκαταστάσεων επεξεργασίας αστικών λυμάτων αποτελεί πιθανή απειλή ρύπανσης για το φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον σε μεγάλες πόλεις ή / και σε περιοχές με αυξημένο πληθυσμό. Η τρέχουσα κοινή πρακτική περιλαμβάνει τη διάθεση των εκροών της μονάδας επεξεργασίας λυμάτων σε αποδέκτες νερού, με αποτέλεσμα την απώλεια σημαντικών ποσοτήτων που θα μπορούσαν ενδεχομένως να χρησιμοποιηθούν για άρδευση (δημόσιοι χώροι ή / και καλλιέργειες). Η διαχείριση της ιλύος δημιουργεί περαιτέρω προκλήσεις που προκύπτουν από την επεξεργασία αστικών λυμάτων, ως υποπροϊόν. Η κοινή πρακτική για διαχείριση αστικών λυμάτων συνίσταται στη απόθεση, είτε σε ανεξέλεγκτους και παράνομους χώρους υγειονομικής ταφής, είτε σε νόμιμους χώρους υγειονομικής ταφής. Ωστόσο, σύμφωνα με την οδηγία 2008/98 της ΕΕ και τις πρόσφατες οδηγίες 850 & 851/2018 της κυκλικής οικονομίας, αυτή η πρακτική πρέπει να τερματιστεί. Η συσσώρευση αυτών των ποσοτήτων λάσπης ενέχει περιβαλλοντικό κίνδυνο (και σε ορισμένες περιπτώσεις κίνδυνο τοξικότητας) και θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί με κατάλληλες μεθόδους και ακόμη και να αξιοποιηθεί στη γεωργία.

Το δίκτυο υποδομής πόσιμου νερού δεν ανταποκρίνεται στις υπάρχουσες ανάγκες εφοδιασμού και διαχείρισης. Η παλαιότητα των δικτύων ύδρευσης θέτει σε κίνδυνο την επάρκεια του εφοδιασμού και την ποιότητα του πόσιμου νερού, ενώ δημιουργεί επίσης πιθανές απειλές για τη δημόσια υγεία. Πολλά από τα δίκτυα ύδρευσης είναι κατασκευασμένα από αμιαντοσωλήνες και δεν έχουν συστήματα ανίχνευσης διαρροών. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την απώλεια νερού και την μη ορθολογική διαχείριση των υδάτινων πόρων, οδηγώντας στη συνέχεια σε αυξημένο κόστος.

Στα απομακρυσμένα νησιά το νερό προέρχεται από γεωτρήσεις ή πηγάδια και, συμπληρωματικά, πραγματοποιείται μεταφορά νερού από υδροφόρες περιοχές, με θαλάσσια φορτηγά ή δεξαμενόπλοια. Παρόμοιες προκλήσεις αντιμετωπίζουν οι παράκτιες περιοχές, όπου είναι τεχνικά αδύνατο να αντληθούν οι απαραίτητες ποσότητες πόσιμου νερού υψηλής ποιότητας από τη γεώτρηση. Επιπλέον, η άντληση νερού σε ορισμένες περιοχές πραγματοποιείται μέσω γεωλογικών σχηματισμών που οδηγούν στον εμπλουτισμό του νερού με επικίνδυνες ουσίες και βαρέα μέταλλα. Αυτές οι πρακτικές δημιουργούν απειλές τόσο για τη δημόσια υγεία όσο και για τη βιωσιμότητα της παροχής πόσιμου νερού. Σε αυτό το πλαίσιο, τέτοια προβλήματα παροχής πόσιμου νερού προκαλούν δυσανάλογα μειονεκτικές γεωγραφικές περιοχές και δημιουργούν απειλές για την επίτευξη οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής.

Αδυναμίες στο εθνικό πλαίσιο προστασίας της βιοποικιλότητας. Η φυσική προστασία και αποκατάσταση θα διαδραματίσουν κρίσιμο ρόλο στην οικονομική ανάκαμψη της Ευρώπης από την κρίση COVID-19[45]. Το ελληνικό οικοσύστημα, παρά το σχετικά μικρό μέγεθος της χώρας (1,3% της Ευρώπης και 3% της περιοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης), συμβάλλει σημαντικά στην ευρωπαϊκή βιοποικιλότητα, με σχεδόν το 32% των γνωστών ευρωπαϊκών ειδών να υπάρχουν στην Ελλάδα. Σημειώνεται ότι το 27,3% της χερσαίας έκτασης της χώρας και σχεδόν το 20% των θαλάσσιων περιοχών του έχουν συμπεριληφθεί στο δίκτυο Natura 2000. Ωστόσο, τα ακόλουθα ζητήματα εξακολουθούν να είναι μείζονα: α) ο βαθμός παρακολούθησης της βιοποικιλότητας και οι απειλές της, β) πόσο αποτελεσματικά επιτυγχάνεται η διατήρηση της βιοποικιλότητας σε προστατευόμενες περιοχές και γ) εάν οι προστατευόμενες περιοχές της χώρας και η μοναδική βιοποικιλότητα εμπλέκονται αποτελεσματικά στην προώθηση τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης και απασχόλησης. Σε αυτό το πλαίσιο, η επένδυση στο εθνικό πλαίσιο

[45] COM(2020) 380 final

προστασίας της βιοποικιλότητας, όχι μόνο θα πρέπει να ανασχέσει την απώλεια της βιοποικιλότητας, αλλά και να ενισχύσει την πράσινη οικονομία, να συνδυάσει την προστασία του περιβάλλοντος με την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη, καθώς και να αποκαταστήσει τα οικοσυστήματα και τις υπηρεσίες τους μέσω βελτιώσεων της υποδομής.

Οι στρατηγικές και οι υποδομές που σχετίζονται με την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή χρειάζονται ενίσχυση. Η κλιματική αλλαγή[46] αποτελεί σημαντικό παράγοντα που σχετίζεται με πολλές φυσικές καταστροφές που έχει βιώσει η χώρα. Τα δάση είναι πολύ περισσότερο ευάλωτα στην αλλαγή του κλίματος. Είναι επομένως σημαντικό να διατηρηθεί και να ενισχυθεί η ανθεκτικότητά τους μέσω λύσεων προσαρμογής[47]. Τα τελευταία 4 χρόνια στην Ελλάδα –ιδίως το 2017 και το 2018– σημειώθηκε αύξηση του αριθμού των δασικών πυρκαγιών. Ενδεικτικά το 2017 καταγράφηκαν περισσότερες από 1.000 πυρκαγιές, με πληγείσα καμένη έκταση περίπου 14.000 εκταρίων, κυρίως δάση. Η αιτία για τα περισσότερα από αυτά τα περιστατικά σχετίζεται με παραδοσιακές γεωργικές πρακτικές καύσης ή αναμόρφωση περιοχών για κατασκευή κατοικιών. Ωστόσο, για πολλά περιστατικά πυρκαγιάς, η αιτία παραμένει άγνωστη. Αναγνωρίζεται ευρέως ότι τα φαινόμενα της κλιματικής αλλαγής, όπως οι εξαιρετικά ζεστές καιρικές συνθήκες του καλοκαιριού, που συχνά συνδυάζονται με ισχυρούς ανέμους οδηγούν σε αυξημένο κίνδυνο πυρκαγιάς.

Ως αποτέλεσμα, η απώλεια δασικής κάλυψης δημιουργεί μεγάλες πιέσεις στο οικοσύστημα και μπορεί να είναι υπεύθυνη για αυξημένες πλημμύρες. Από επενδυτική σκοπιά, η αποκατάσταση καμένων δασών μέσω της αναδάσωσης προκαλεί πρόσθετες προκλήσεις, καθώς η αναδάσωση μπορεί να έχει υψηλό αρχικό κόστος, ειδικά σε σύγκριση με το αρχικό κόστος που απαιτείται από άλλους τύπους δασικών έργων, με το κόστος εργασίας να αποτελεί την κατηγορία υψηλότερων δαπανών.

β) Στόχοι

Ακολουθώντας τις αντίστοιχες ειδικές ανά χώρα συστάσεις (CSR) 2019 και 2020[48], τις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας καθώς και την Ετήσια Στρατηγική Βιώσιμης Ανάπτυξης του 2021, ο παρών άξονας στοχεύει στην επίτευξη των στόχων αειφορίας της ΕΕ μέσω δράσεων που υποστηρίζουν την κυκλική οικονομία και τη διαχείριση των υδάτων, περιβαλλοντικές υποδομές, μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και προσαρμογής, συμπεριλαμβανομένης της βιοποικιλότητας. Οι προτεινόμενες δράσεις αναγνωρίζουν ότι, προκειμένου να επιτευχθεί μια ανθεκτική οικονομική και κοινωνική ανάκαμψη από την κρίση της πανδημίας, είναι ζωτικής σημασίας να επενδύσουμε στην προστασία και την αποκατάσταση της φύσης. Επίσης, στο πλαίσιο της στρατηγικής της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα για το 2030[49], αυτός ο Άξονας ευθυγραμμίζεται πλήρως με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία ως αναπτυξιακή στρατηγική της ΕΕ με στόχο να διασφαλίσει ότι η «*οικονομία*

[46] Όσον αφορά την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, η Ελλάδα έχει ήδη αναπτύξει και υιοθετήσει με το Νόμο 4414/20 την Εθνική Στρατηγική για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή, η οποία καθορίζει τους γενικούς στόχους, τις κατευθυντήριες γραμμές και τα μέσα εφαρμογής μιας σύγχρονης, αποτελεσματικής και αναπτυξιακής στρατηγικής προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή στο πλαίσιο που ορίζεται από το πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή, τις οδηγίες της ΕΕ και τη διεθνή εμπειρία

[47] COM (2013)659 final, pp 8-9

[48] CSR 2, 2019; CSR 3, 2020

[49] COM(2020) 380 final

εξυπηρετεί τους ανθρώπους και την κοινωνία και δίνει πίσω στη φύση περισσότερα από όσα απομακρύνει». Το σχέδιο δράσης της ΕΕ για την κυκλική οικονομία σχετίζεται επίσης στενά με τους στόχους αυτού του Άξονα όσον αφορά την επίτευξη αποτελεσματικής διαχείρισης αποβλήτων. Επενδύσεις που σχετίζονται με την αλλαγή του κλίματος με στόχο την αποκατάσταση των δασικών οικοσυστημάτων και την παροχή αντιπλημμυρικής προστασίας, εξυπηρετούν επιπλέον τους στόχους της ΕΣΕΚ που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή και τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Ειδικότερα,

i. **Μεταρρύθμιση 1:** Η μεταρρύθμιση στη διαχείριση αποβλήτων με νέα νομοθεσία για την υλοποίηση βιώσιμων χώρων υγειονομικής ταφής και κέντρων ανακύκλωσης, αποσκοπεί στην αντιμετώπιση των συστάσεων 2:2019 και 3:2020 εστιάζοντας στη διαχείριση των αποβλήτων, την κυκλική οικονομία και την ανακύκλωση.

ii. **Μεταρρύθμιση 2:** Η σύσταση νέας ρυθμιστικής αρχής για τα ύδατα και τα λύματα αποσκοπεί στην αντιμετώπιση των συστάσεων 2:2019 και 3:2020 εστιάζοντας στην κυκλική οικονομία και την κατανάλωση νερού.

iii. **Επένδυση 1:** Το Εθνικό Σχέδιο Αναδάσωσης αποσκοπεί στην αντιμετώπιση των συστάσεων 2:2019 και 3:2020 εστιάζοντας στην προστασία του περιβάλλοντος, μέσω δραστηριοτήτων αναδάσωσης.

iv. **Επένδυση 2:** Το μεγάλο πρόγραμμα αρδευτικών έργων με ΣΔΙΤ για την ενίσχυση της γεωργικής παραγωγής αποσκοπεί στην αντιμετώπιση των συστάσεων 2:2019 και 3:2020 εστιάζοντας στην κυκλική οικονομία και την κατανάλωση νερού.

v. **Επένδυση 3:** Τα αντιπλημμυρικά έργα στοχεύουν στην αντιμετώπιση των συστάσεων 2:2019 και 3:2020 εστιάζοντας στην προστασία από τις φυσικές καταστροφές και τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής, μέσω έργων αντιμετώπισης των πλημμυρών.

vi. **Επένδυση 4:** Οι επενδύσεις εκσυγχρονισμού εναέριων μέσων για την πολιτική προστασία αποσκοπούν στην αντιμετώπιση των συστάσεων 2:2019 και 3:2020 εστιάζοντας στην πράσινη μετάβαση και στον ψηφιακό μετασχηματισμό, καθώς και στην πολιτική προστασία.

vii. **Επένδυση 5:** Αναβάθμιση εξοπλισμού πολιτικής προστασίας στοχεύει στην αντιμετώπιση των συστάσεων 2:2019 και 3:2020 εστιάζοντας στην πράσινη μετάβαση και στον ψηφιακό μετασχηματισμό, καθώς και στην πολιτική προστασία.

viii. **Επένδυση 6:** Τα έργα ανάπτυξης του στρατηγικού σχεδιασμού διαχείρισης κινδύνων της πολιτικής προστασίας στοχεύουν στην αντιμετώπιση των συστάσεων 2:2019 και 3 2020 εστιάζοντας στην πράσινη μετάβαση και στον ψηφιακό μετασχηματισμό, καθώς και στην πολιτική προστασία.

ix. **Επένδυση 7:** Ενίσχυση αντιπυρικής και αντιπλημμυρικής προστασίας (οχήματα, εξοπλισμός κλπ.) στοχεύει στην αντιμετώπιση των συστάσεων 2:2019 και 3:2020 εστιάζοντας στην πράσινη μετάβαση και στον ψηφιακό μετασχηματισμό, καθώς και στην πολιτική προστασία.

x. **Επένδυση 8:** Οι δράσεις προστασίας της βιοποικιλότητας στοχεύουν στην αντιμετώπιση των συστάσεων 2:2019 και 3:2020 εστιάζοντας στην προστασία της βιοποικιλότητας.

xi. **Επένδυση 9:** Η επεξεργασία και ο καθαρισμός αστικών λυμάτων περιβαλλοντικά ευαίσθητων οικισμών και εκσυγχρονισμός εγκαταστάσεων σε επιλεγμένες πόλεις στοχεύουν στην αντιμετώπιση των συστάσεων 2:2019 και 3:2020 εστιάζοντας στην κυκλική οικονομία και την κατανάλωση νερού.

xii. **Επένδυση 10:** Τα έργα παροχής και εξοικονόμησης πόσιμου νερού αποσκοπούν στην αντιμετώπιση των συστάσεων 2:2019 και 3:2020 εστιάζοντας στην κατανάλωση νερού.

xiii. **Επένδυση 11:** Η κατασκευή 13 περιφερειακών κέντρων πολιτικής προστασίας στοχεύει στην αντιμετώπιση των συστάσεων 2:2019 και 3:2020 εστιάζοντας στην πράσινη μετάβαση και στον ψηφιακό μετασχηματισμό, καθώς και στην πολιτική προστασία.

xiv. **Επένδυση 12:** Η αναβάθμιση ύδρευσης αναπτυσσόμενων περιοχών αποσκοπεί στην αντιμετώπιση των συστάσεων 2:2019 και 3:2020 εστιάζοντας στην κατανάλωση νερού.

Οι ενέργειες αυτού του Άξονα ευθυγραμμίζονται με ένα πλήθος στόχων αειφόρου ανάπτυξης, δηλαδή τους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης SDGs 11, 13 και 15[50].

γ) Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο

Οι στρατηγικοί στόχοι και οι προτεραιότητες του Άξονα «Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση» ευθυγραμμίζονται με τους στόχους, τις προτεραιότητες και τις πολιτικές των εθνικών και ευρωπαϊκών αναπτυξιακών σχεδίων, συμβάλλοντας στην επίτευξη ευρύτερων οικονομικών και κοινωνικών στόχων.

Στο εθνικό στρατηγικό πλαίσιο, ο Άξονας «Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας» προωθεί την αποτελεσματική προστασία και αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος, την ενίσχυση της κυκλικής οικονομίας και τη βελτίωση της ανθεκτικότητας στην αλλαγή του κλίματος. Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις του Άξονα ευθυγραμμίζονται με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και το ΕΣΕΚ, καθώς και με τις εθνικές στρατηγικές για την Κυκλική Οικονομία, τη βιοποικιλότητα και την προστασία των δασών. Επιπλέον, ο Άξονας περιλαμβάνει, εθνικά σχέδια διαχείρισης κρίσεων και διαχείρισης κινδύνων που προωθούν δράσεις για συντονισμό και εφαρμογή αποτελεσματικής διαχείρισης κρίσεων και αποτελεσματική αντιμετώπιση όλων των ειδών έκτακτης ανάγκης, λόγω φυσικών, τεχνολογικών ή άλλων καταστροφών και απειλών. Ο στόχος του Άξονα είναι να δημιουργήσει ένα ολοκληρωμένο και συνεκτικό πλαίσιο για την αειφόρο ανάπτυξη στην Ελλάδα.

Πιο συγκεκριμένα, οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις στοχεύουν στον εκσυγχρονισμό των δικτύων παροχής και άρδευσης πόσιμου νερού, τη βελτιστοποίηση της χρήσης νερού και τη μείωση των απωλειών, την προώθηση φιλικών προς το περιβάλλον μεθόδων γεωργίας, εκτεταμένη αναδάσωση για την αποκατάσταση των δασικών οικοσυστημάτων σε ολόκληρη τη χώρα, καθώς και δράσεις για την προστασία της βιοποικιλότητας και τη διατήρηση και προώθηση των οικιακών οικοσυστημάτων. Μέσω αυτών των επενδύσεων, ενισχύεται η προστασία του περιβάλλοντος, η αειφόρος διαχείριση των φυσικών πόρων και η προστασία από την κλιματική αλλαγή, ενώ ενθαρρύνεται η τοπική κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη και η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και νέων ευκαιριών. Επίσης, οι επενδύσεις και οι μεταρρυθμίσεις στοχεύουν στην ενίσχυση των μηχανισμών έγκαιρης πρόγνωσης και αντιμετώπισης φυσικών καταστροφών και κάθε είδους έκτακτης ανάγκης.

[50] SDG:11 Δημιουργούμε ασφαλείς, προσαρμοστικές βιώσιμες πόλεις και ανθρώπινους οικισμούς, χωρίς αποκλεισμούς, SDG 13:Αναλαμβάνουμε άμεση δράση για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και των συνεπειών της, SDG 15: Προωθούμε τη βιώσιμη χρήση των χερσαίων οικοσυστημάτων και δασών, καταπολεμούμε την ερημοποίηση, αναστρέφουμε την υποβάθμιση του εδάφους και της βιοποικιλότητας

3. Μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις

Η λεπτομερής περιγραφή των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων βρίσκεται στα Παραρτήματα.

α) Μεταρρυθμίσεις

- **Μεταρρύθμιση 1**. Μεταρρύθμιση στη διαχείριση αποβλήτων με νέα νομοθεσία για την υλοποίηση βιώσιμων χώρων υγειονομικής ταφής και κέντρων ανακύκλωσης (ID: 16772)
- **Μεταρρύθμιση 2**. Σύσταση νέας ρυθμιστικής αρχής για τα ύδατα και τα λύματα (ID: 16979)

β) Επενδύσεις

- **Επένδυση 1**. Επεξεργασία και καθαρισμός αστικών λυμάτων περιβαλλοντικά ευαίσθητων οικισμών και εκσυγχρονισμός εγκαταστάσεων σε επιλεγμένες πόλεις (ID: 16846, COFOG 05.2)
- **Επένδυση 2**. Έργα παροχής και εξοικονόμησης πόσιμου νερού (ID: 16850, COFOG 06.3)
- **Επένδυση 3**. Δράσεις προστασίας της βιοποικιλότητας (ID: 16851, COFOG 05.4)
- **Επένδυση 4.** Εθνικό σχέδιο αναδάσωσης (ID: 16849, COFOG 05.4)
- **Επένδυση 5.** Επενδύσεις εκσυγχρονισμού εναέριων μέσων για την πολιτική προστασία (ID: 16911, COFOG 02.2)
- **Επένδυση 6**. Αναβάθμιση εξοπλισμού πολιτικής προστασίας (ID: 16910, COFOG 02.2)
- **Επένδυση 7**. Έργα ανάπτυξης του στρατηγικού σχεδίου διαχείρισης κινδύνων της πολιτικής προστασίας (ID: 16909, COFOG 02.2)
- **Επένδυση 8**. Ενίσχυση αντιπυρικής & αντιπλημμυρικής προστασίας (οχήματα, εξοπλισμός κλπ.) (ID: 16912, COFOG 02.2)
- **Επένδυση 9**. Μεγάλο πρόγραμμα αρδευτικών έργων με ΣΔΙΤ για την ενίσχυση της γεωργικής παραγωγής (ID: 16285, COFOG)
- **Επένδυση 10**. Αντιπλημμυρικά έργα (ID: 16882)
- **Επένδυση 11**. Κατασκευή 13 περιφερειακών κέντρων πολιτικής προστασίας: 16283, COFOG)
- **Επένδυση 12**. Αναβάθμιση ύδρευσης αναπτυσσόμενων περιοχών (ID: 16898, COFOG)

4. Ανοιχτά στρατηγικά θέματα αυτονομίας και ασφάλειας

Οι τέσσερις διαστάσεις της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας, της παραγωγικότητας, της δικαιοσύνης και της μακροοικονομικής σταθερότητας που προσδιορίζονται στην Ετήσια Στρατηγική Βιώσιμης Ανάπτυξης 2020 είναι οι κατευθυντήριες αρχές που στηρίζουν τους στόχους του Άξονα. Ο Άξονας ευθυγραμμίζεται με τον στόχο της ΕΕ για επίτευξη ανταγωνιστικής βιωσιμότητας και συνοχής μέσω μιας νέας αναπτυξιακής στρατηγικής και στοχεύει στο να βοηθήσει στην αποκατάσταση των ζημιών από την κρίση της πανδημίας COVID-19 και να προετοιμάσει ένα καλύτερο μέλλον για τις επόμενες γενιές.

Ο Άξονας εστιάζει έντονα στις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις που υποστηρίζουν την πράσινη μετάβαση. Κάθε επένδυση και μεταρρύθμιση περιλαμβάνει τουλάχιστον 37% των δαπανών που σχετίζονται με το κλίμα, όπως προτείνει το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, για την επίτευξη ενός στόχου ενσωμάτωσης του κλίματος του 30% τόσο για το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο όσο και για το Next Generation EU. Επίσης, ο Άξονας θα βελτιώσει την ενεργειακή απόδοση και την αποδοτικότητα χρήσης των πόρων μέσω της βελτιωμένης και αποτελεσματικής χρήσης των φυσικών πόρων, ειδικά μέσω της διαχείρισης αποβλήτων και της προστασίας και αποκατάστασης του φυσικού περιβάλλοντος.

Επιπλέον, ο Άξονας συμβάλλει στην ανάκαμψη, την ευημερία και την ανθεκτικότητα της ελληνικής οικονομίας μέσω επενδύσεων στη βελτίωση της παροχής πόσιμου νερού, ποιοτικών υποδομών και

έργων που θα ενισχύσουν την εθνική ασφάλεια και διοίκηση. Επίσης, οι μηχανισμοί πολιτικής προστασίας θα παρέχουν άμεση αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών ή αεροπορικών μεταφορών έκτακτης ανάγκης. Όλες οι επενδύσεις του Άξονα θα συμβάλουν στην ανακούφιση της τοπικής ανεργίας και θα ενισχύσουν την παραγωγικότητα.

5. Διασυνοριακά και διακρατικά έργα

Μη εφαρμόσιμο.

6. Πράσινες διαστάσεις του Άξονα

Η Ευρώπη στοχεύει στην ανάπτυξη μιας βιώσιμης οικονομίας που μετατρέπει τις κλιματικές και περιβαλλοντικές προκλήσεις σε ευκαιρίες και κάνει τη μετάβαση δίκαιη και χωρίς αποκλεισμούς για όλους. Η Ελλάδα έχει ευθυγραμμίσει τη στρατηγική της με την Πράσινη Συμφωνία της ΕΕ και έχει αναπτύξει ένα συγκεκριμένο σχέδιο δράσης που θα ενισχύσει την αποτελεσματική χρήση των πόρων μεταβαίνοντας σε μια καθαρή, κυκλική οικονομία και θα αποκαταστήσει επίσης τη βιοποικιλότητα και θα μειώσει τη ρύπανση.

Αυτός ο Άξονας εξυπηρετεί αποτελεσματικά ένα ευρύ φάσμα στόχων για την Πράσινη μετάβαση. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω δύο κύριων αξόνων δράσεων: (i) Αποτελεσματική χρήση των φυσικών πόρων και προώθηση της κυκλικής οικονομίας, ιδίως μέσω της αποτελεσματικής διαχείρισης των αποβλήτων και (ii) Προσαρμογή και μετριασμός της κλιματικής αλλαγής μέσω της προστασίας και αποκατάστασης του φυσικού περιβάλλοντος.

Σύμφωνα με τις ειδικές ανά χώρα συστάσεις (CSR) 2020 και 2019, αυτός ο Άξονας περιλαμβάνει περιβαλλοντικά βιώσιμες δράσεις για την προώθηση της διαχείρισης αστικών λυμάτων. Περίπου 96,9 ktons / έτος λάσπης αναμένεται να αντιμετωπιστούν και να εκτραπούν από την ανεξέλεγκτη απόρριψη, ενώ αναμένεται να επιτύχει αύξηση κατά 55% στην ανάκτηση / ανακύκλωση έως το 2025. Αυτές οι δράσεις εξυπηρετούν τη σχετική Εθνική Στρατηγική Κυκλικής Οικονομίας, που υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο της Κεντρικής Οικονομικής Πολιτικής στις 17 Απριλίου 2018 και συμμορφώνεται με τις οδηγίες της ΕΕ 91/271, 60/2000, 850 και 851/2018 για την κυκλική οικονομία.

Το σύνολο των επενδύσεων που σχετίζονται με την αναδάσωση και την προστασία της βιοποικιλότητας προωθούν την προστασία του περιβάλλοντος και βελτιώνουν την ανθεκτικότητα σε φυσικούς κινδύνους. Οι προτεινόμενες επενδύσεις του Άξονα αναμένεται να συμβάλουν στην αύξηση της δασικής έκτασης κατά 16.500 εκτάρια, ενώ η προστασία των ειδών αναμένεται να αυξηθεί κατά 8% και η συνολική ποιότητα του φυσικού περιβάλλοντος κατά 5%. Ταυτόχρονα, οι επενδύσεις που στοχεύουν στη βελτίωση του τεχνολογικού εξοπλισμού θα υποστηρίξουν την καταπολέμηση των πυρκαγιών και την παρακολούθηση των φυσικών καταστροφών και θα συμβάλουν στη φυσική προστασία του περιβάλλοντος, στην κοινωνική και οικονομική ανθεκτικότητα που προκύπτει από την ετοιμότητα και την επικείμενη άμεση απόκριση σε φυσικές καταστροφές και πυρκαγιές.

Επιπλέον, οι προτεινόμενες δράσεις του Άξονα συμβάλλουν στην πράσινη μετάβαση, λαμβάνοντας υπόψη τους έξι στόχους για το κλίμα και το περιβάλλον, όπως ορίζονται στον κανονισμό (ΕΕ) 2020/852 (EU Taxonomy Regulation). Η προτεινόμενη μεταρρύθμιση και οι επενδύσεις θα συμβάλουν σε:

- Μετριασμό της κλιματικής αλλαγής μέσω της βελτιωμένης λειτουργίας εγκαταστάσεων που θα οδηγήσουν σε βελτιωμένο αποτύπωμα διοξειδίου του άνθρακα. Το δάσος θα συμβάλει επίσης στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής μέσω της διατήρησης ή της ενίσχυσης του ρόλου των δασών ως σημεία συγκέντρωσης στον κύκλο του άνθρακα και παρέχοντας βιο-υλικά που μπορούν να λειτουργήσουν ως προσωρινές αποθήκες διοξειδίου του άνθρακα ή ως υποκατάστατα διοξειδίου του άνθρακα.
- Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή μέσω της προστασίας και αποκατάστασης του φυσικού περιβάλλοντος. Τα δάση αμβλύνουν τις επιπτώσεις των ακραίων καιρικών φαινομένων, μετριάζοντας τις θερμοκρασίες και μειώνοντας την ταχύτητα του ανέμου και την απορροή του νερού.

- Αειφόρο χρήση και προστασία του νερού και των θαλάσσιων πόρων: ο Άξονας περιλαμβάνει σημαντικές επενδύσεις με στόχο την αύξηση της αποδοτικότητας στη χρήση νερού, την αναβάθμιση του υπάρχοντος δικτύου παροχής νερού και τη βελτίωση της ποιότητας του πόσιμου νερού.
- Κυκλική οικονομία με μεταβατική πρόληψη και ανακύκλωση αποβλήτων. Οι προτεινόμενες επενδύσεις στοχεύουν στην αντιμετώπιση των προκλήσεων διαχείρισης και επεξεργασίας αποβλήτων και στην προώθηση πρακτικών ανακύκλωσης.
- Πρόληψη και έλεγχο της ρύπανσης μέσω της αποτελεσματικής διαχείρισης των εκπομπών αερίων και υδάτινων ρύπων.
- Προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων, καθώς οι προτεινόμενες επενδύσεις προωθούν την αναψυχή σε προστατευόμενες περιοχές, την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος και την αναβάθμιση των σχετικών υποδομών και εξοπλισμού για την προστασία της βιοποικιλότητας. Η ανάπτυξη μονοπατιών πεζοπορίας και πυροσβεστικών μέσων θα ενισχύσει την προστασία του περιβάλλοντος, ενώ το σύστημα εναέριας παρακολούθησης και το σύστημα μόνιμης παρακολούθησης ειδών και τύπων οικοτόπων θα προστατεύσουν και θα προσελκύσουν τη βιοποικιλότητα στις αστικές και προαστιακές περιοχές.

7. Ψηφιακές διαστάσεις του Άξονα

Ο Κανονισμός COM (2020) 408 για τη θέσπιση του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θέτει δεσμευτικό στόχο τουλάχιστον 20% της συνολικής διάθεσης του σχεδίου για να συμβάλει στον ψηφιακό μετασχηματισμό ή στις προκλήσεις που προκύπτουν από αυτό.

Η επένδυση «Υποδομές Παροχής και Εξοικονόμησης Πόσιμου Νερού» περιλαμβάνει την εγκατάσταση ψηφιακών υδρομέτρων και αυτόματων συστημάτων διαχείρισης και ελέγχου για την ανίχνευση διαρροών σε δίκτυα ύδρευσης. Πρόκειται για προμήθειες που εξυπηρετούν τη βέλτιστη διαχείριση των υδάτινων πόρων και την πλήρη ιχνηλασιμότητα του ισοζυγίου νερού σε επίπεδο καταναλωτή. Για το λόγο αυτό, σε περιοχές όπου έχουν ολοκληρωμένα δίκτυα νερού που λειτουργούν αποτελεσματικά και είναι πρόσφατα κατασκευασμένα, η εγκατάσταση ψηφιακού εξοπλισμού υδρομέτρησης αντικαθιστώντας τον συμβατικό είναι σημαντική, προκειμένου να αντιμετωπιστούν, άμεσα, πιθανές διαρροές ή / και ζημιές στο επίπεδο του καταναλωτή, αποφεύγοντας παράλληλα την «μη πληρωμή» μη τιμολογημένου νερού.

Επιπλέον, η επένδυση «Προστασία της βιοποικιλότητας ως μοχλός βιώσιμης ανάπτυξης» προωθεί τη δημιουργία μιας ολοκληρωμένης ψηφιακής πλατφόρμας που προσφέρει πληροφορίες για προστατευόμενες περιοχές όπως οικοτουριστικές δραστηριότητες κ.λπ., την ψηφιακή καταγραφή των υπαρχόντων NHC σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα, την ψηφιοποίηση πρώτου επιπέδου (φωτογραφία) και δεύτερου επιπέδου (τρισδιάστατη σάρωση) με στόχο την αντιμετώπιση όλων των κύριων προκλήσεων που έχουν εντοπιστεί για την Ελλάδα για την εφαρμογή της περιβαλλοντικής πολιτικής και των σχετικών νόμων της ΕΕ (The EU Implementation Review 2019, Έκθεση χώρας - ΕΛΛΑΔΑ).

Επίσης, ο Άξονας προωθεί τη δημιουργία νέου και τη βελτίωση του υπάρχοντος τεχνολογικού εξοπλισμού που θα συμβάλλει στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος καθώς και της ζωής των πολιτών. Ο τεχνολογικός εξοπλισμός περιλαμβάνει την ανάπτυξη ενός συστήματος παρακολούθησης GPS που χρησιμοποιείται για υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης, ένα σύστημα παρακολούθησης για την έγκαιρη προειδοποίηση για φυσικές καταστροφές, με στόχο τη βελτίωση της επικοινωνίας, της ετοιμότητας και της ανταπόκρισης σε φυσικές καταστροφές. Εκτός αυτού, ο Άξονας προωθεί την παροχή ψηφιακού εξοπλισμού για τα κτίρια της πολιτικής προστασίας και την υποστήριξη διαχείρισης μέσω κινητών συσκευών.

8. Συμβολή στον κλιματικό και ψηφιακό στόχο

Η Ετήσια Στρατηγική Βιώσιμης Ανάπτυξης (COM (2020) 575) θέτει έναν ελάχιστο στόχο 37% των συνολικών δαπανών του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας που πρέπει να σχετίζεται με το κλίμα, προκειμένου να ακολουθηθεί η δέσμευση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου να επιτύχει την ενσωμάτωση του στόχου 30% σχετικά με το κλίμα, τόσο για το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο όσο και για το Next Generation EU. Ο κανονισμός COM (2020) 408 θέτει δεσμευτικό στόχο για τουλάχιστον το 20% της συνολικής διάθεσης του σχεδίου για να συμβάλει στον ψηφιακό μετασχηματισμό ή στις προκλήσεις που προκύπτουν από αυτόν.

Τίτλος μεταρρύθμισης ή επένδυσης	Κλιματικός Στόχος (%)	Ψηφιακός Στόχος (%)
Αναβάθμιση ύδρευσης αναπτυσσόμενων περιοχών (ID: 16898)	40%	0%
Εθνικό σχέδιο αναδάσωσης (ID: 16849)	100%	0%
Νέες υποδομές - Επεξεργασία και καθαρισμός αστικών λυμάτων περιβαλλοντικά ευαίσθητων οικισμών και εκσυγχρονισμός εγκαταστάσεων σε επιλεγμένες πόλεις (ID: 16846)	0%	0%
Αναβάθμιση υφιστάμενων υποδομών - Επεξεργασία και καθαρισμός αστικών λυμάτων περιβαλλοντικά ευαίσθητων οικισμών και εκσυγχρονισμός εγκαταστάσεων σε επιλεγμένες πόλεις (ID: 16846)	40%	0%
Μεγάλο πρόγραμμα αρδευτικών έργων με ΣΔΙΤ για την ενίσχυση της γεωργικής παραγωγής (ID: 16285)	40%	0%

Έργα παροχής και εξοικονόμησης πόσιμου νερού (ID: 16850)	40%	0%
Επενδύσεις εκσυγχρονισμού εναέριων μέσων για την πολιτική προστασία (ID: 16911)	100%	0%
Αντιπλημμυρικά έργα (ID: 16882)	100%	0%
Ενίσχυση αντιπυρικής & αντιπλημμυρικής προστασίας (οχήματα, εξοπλισμός κλπ.) (ID: 16912)	100%	0%
Δράσεις προστασίας της βιοποικιλότητας (ID: 16851)	40%	0%
Έργα ανάπτυξης του στρατηγικού σχεδίου διαχείρισης κινδύνων της πολιτικής προστασίας (ID: 16909)	100%	0%
Αναβάθμιση εξοπλισμού πολιτικής προστασίας (ID: 16910)	100%	0%
Σύσταση νέας ρυθμιστικής αρχής για τα ύδατα και τα λύματα (ID: 16979)	40%	0%
Κατασκευή 13 περιφερειακών κέντρων πολιτικής προστασίας (ID: 16283)	40%	0%
Μεταρρύθμιση στη διαχείριση αποβλήτων με νέα νομοθεσία για την υλοποίηση βιώσιμων χώρων υγειονομικής ταφής και κέντρων ανακύκλωσης (ID: 16772)	40%	0%

9. Αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης»

Η αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» αξιολογήθηκε για κάθε μεταρρύθμιση και επένδυση αυτού του Άξονα. Η αξιολόγηση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι καμία από τις προτεινόμενες δράσεις δεν θα προκαλέσει σημαντική ζημιά σε κανέναν από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους, όπως ορίζονται στο άρθρο 17 του κανονισμού για την ταξινομία της ΕΕ (EU Taxonomy Regulation).

Κάθε μία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις της αειφόρου χρήσης των πόρων, του Άξονα της ανθεκτικότητας του κλίματος και της προστασίας του περιβάλλοντος αξιολογήθηκε αρχικά στη λίστα ελέγχου για να προσδιοριστεί εάν και για ποιον από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους απαιτείται ουσιαστική αξιολόγηση DNSH (μετριασμός της κλιματικής αλλαγής, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, βιώσιμη χρήση και προστασία των υδάτων και των θαλάσσιων πόρων, κυκλική οικονομία, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης και της ανακύκλωσης των αποβλήτων, της πρόληψης και του ελέγχου της ρύπανσης στον αέρα, το νερό ή τη γη και την προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων).

Η αξιολόγηση της λίστας ελέγχου κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι δράσεις:

- Επενδύσεις στο εθνικό δίκτυο άρδευσης μέσω σχεδίων ΣΔΙΤ
- Υλοποίηση Περιφερειακών Κέντρων Πολιτικής Προστασίας (ΡΕΚΕΡΡ) μέσω προγραμμάτων ΣΔΙΤ
- Εθνικό σχέδιο αναδάσωσης και εμβληματική επένδυση Πάρνηθας
- Έργα μετριασμού των πλημμυρών
- Έργα ύδρευσης

απαιτούσαν μια ουσιαστική αξιολόγηση DNSH. Η αξιολόγηση έδειξε ότι καμία από αυτές τις δράσεις δεν θα προκαλέσει σημαντική ζημιά σε κανέναν από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους. Η λεπτομερής αξιολόγηση για κάθε δράση βρίσκεται στα Παραρτήματα.

10. Ορόσημα, στόχοι και χρονοδιάγραμμα

Δείτε το σχετικό κεφάλαιο των οροσήμων στο Μέρος 3.

11. Χρηματοδότηση και κόστος

Γενικές αρχές και οδηγίες

Έχοντας προσδιορίσει τις κύριες προκλήσεις και τους στόχους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και τα ορόσημα, το στόχο και το χρονοδιάγραμμα των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων που καθορίστηκαν, παρουσιάζονται παρακάτω οι βασικές αρχές καθώς και η ακολουθούμενη διαδικασία και μεθοδολογία σχετικά με τη χρηματοδότηση και την αξιολόγηση του κόστους.

Πρώτον, σημειώνεται ότι η εκτίμηση κόστους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας εφαρμόζεται σύμφωνα με τις βασικές απαιτήσεις κανονισμού που προβλέπουν ότι το κόστος για κάθε επένδυση και μεταρρύθμιση είναι:

- **Λογικό:** Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας παρέχει επαρκείς πληροφορίες και αποδεικτικά στοιχεία ότι το ποσό του εκτιμώμενου συνολικού κόστους του Άξονα είναι κατάλληλο.
- **Εύλογο:** Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας παρέχει επαρκείς πληροφορίες και αποδεικτικά στοιχεία ότι το ποσό του εκτιμώμενου συνολικού κόστους του Άξονα είναι σύμφωνο με τη φύση και τον τύπο των προβλεπόμενων επενδύσεων μέσω της εφαρμογής μιας οριζόντιας αξιολόγησης που εξασφαλίζει την ευθυγράμμιση μεταξύ του ποιοτικού χαρακτήρα της επένδυσης και του κόστους της.
- **Ανάλογο:** Το ποσό του συνολικού κόστους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αντιστοιχεί στον αναμενόμενο αντίκτυπο του σχεδιαζόμενου μέτρου στην οικονομία και την απασχόληση της Ελλάδας. Συγκεκριμένα, αξιολογείται εάν το σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα έχει οικονομικό αντίκτυπο που να ευθυγραμμίζεται με το ποσό του εκτιμώμενου κόστους του.

Επιπλέον, η μεθοδολογική προσέγγιση και η διαδικασία που ακολουθήθηκε σε σχέση με το κόστος και την αιτιολόγηση για κάθε μεταρρύθμιση και επένδυση αναπτύσσεται με βάση τέσσερις βασικές αρχές που πληρούν τους ακόλουθους στόχους:

- **Ακρίβεια**: Η προσέγγιση και τα εργαλεία μεθοδολογίας που χρησιμοποιούνται διασφαλίζουν ότι το εκτιμώμενο κόστος είναι εύλογα κοντά στο πραγματικό κόστος μέσω της χρήσης λογιστικών, ιστορικών, στατιστικών στοιχείων καθώς και του προσδιορισμού των τιμών της αγοράς.
- **Λογοδοσία και διαφάνεια:** Το κόστος των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων εκτιμήθηκε με τρόπο που είναι σαφώς ανιχνεύσιμος και κατανοητός, μέσω εφαρμογής ανάλυσης που περιλαμβάνει λεπτομερείς πληροφορίες για κάθε παράμετρο που χρησιμοποιείται στον υπολογισμό του κόστους (π.χ. κόστος μονάδας των βασικών παραγόντων, απαιτούμενος αριθμός μονάδων)
- **Απλότητα**: Η προσέγγιση μεθοδολογίας κόστους που ακολουθήθηκε χρησιμοποιεί απλά εργαλεία και μεθόδους υπολογισμού κόστους, ώστε να επιτρέπεται η αξιολόγηση των στοιχείων που σχετίζονται με το κόστος μαζί με την αξιολόγηση των άλλων στοιχείων του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας σε σύντομο χρονικό διάστημα. Αυτό έχει ως στόχο να διατηρήσει το διοικητικό φόρτο όσο το δυνατόν πιο διαχειρίσιμο για όλα τα μέρη.

- **Συνέπεια:** Το κόστος που εκτιμάται ανά μεταρρύθμιση και επένδυση συνάδει με άλλες πολιτικές της ΕΕ και είναι σύμφωνο με το κόστος που εφαρμόζεται σε παρόμοια έργα μέσω άλλων κοινοτικών χρηματοδοτήσεων.

Λαμβάνοντας υπόψη αυτές τις αρχές και απαιτήσεις, η μεθοδολογική προσέγγιση που αναπτύχθηκε για τις εκτιμήσεις κόστους κάθε επένδυσης και μεταρρύθμισης του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ακολουθεί ορισμένες κοινές κατευθυντήριες γραμμές. Πιο συγκεκριμένα, περιλαμβάνει:

- Σαφή και τεκμηριωμένη ανάλυση των προκλήσεων που αντιμετωπίζονται και των στόχων των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων.
- Λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με το αναμενόμενο αποτέλεσμα των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων.
- Λεπτομερή περιγραφή του τρόπου εφαρμογής των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων (μέσα εφαρμογής).

Πληροφορίες σχετικά με τη φύση και το μέγεθος των προτεινόμενων επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων, καθώς και το χρονοδιάγραμμά τους και τα σχετικά ορόσημα.

Διαδικασία επικύρωσης κόστους και προσέγγιση μεθοδολογίας

Με βάση τις προαναφερθείσες αρχές και κατευθυντήριες γραμμές, αναπτύσσεται μια συγκεκριμένη διαδικασία επικύρωσης κόστους και μεθοδολογίας που επιτρέπει την κοστολόγηση για κάθε επένδυση και μεταρρύθμιση του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και διασφαλίζει την ακρίβεια, τη διαφάνεια, την απλότητα και τη συνέπεια των εκτιμήσεων.

Η διαδικασία ανάλυσης κόστους του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιλαμβάνει τέσσερα βασικά βήματα που στοχεύουν στην εφαρμογή των εξής:

- 1ο βήμα: Ανάπτυξη μιας συγκεκριμένης έκθεσης ανά μεταρρύθμιση και επένδυση με ξεχωριστή ανάλυση ανά επιμέρους έργο.
- 2ο βήμα: Εξέταση όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων.
- 3ο βήμα: Λεπτομερής ανάλυση όλων των στοιχείων κόστους των κύριων έργων μέσω της εφαρμογής της πιο κατάλληλης μεθοδολογίας επικύρωσης κόστους.
- 4ο βήμα: Επαλήθευση κόστους ανά έργο, Άξονα, και Πυλώνα του σχεδίου.

1ο βήμα - Ανάπτυξη αναφορών ανάλυσης κόστους

Το περιεχόμενο της αναφοράς ανάλυσης κόστους για κάθε μία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιλαμβάνει τις ακόλουθες κοινές παραμέτρους / λεπτομέρειες:

- **Σύνοψη έργου**: Περιλαμβάνει την εισαγωγή των χαρακτηριστικών του κύριου έργου (π.χ. Πυλώνας, Άξονας, τίτλος έργου και υποέργα, ενδιαφερόμενα μέρη), την κωδικοποίηση βασικών οικονομικών μεγεθών (συνολικός και εκτιμώμενος προϋπολογισμός) καθώς και χρήση του ίδιου αριθμού στα δελτία κοστολόγησης, στα τεχνικά δελτία και μια σύντομη επισκόπηση του πεδίου εφαρμογής του έργου.

- **Μέσα εφαρμογής:** Περίληψη του σχετικού κανονιστικού πλαισίου (εάν υπάρχει), παρέχει μια γενική προοπτική όσον αφορά τη διαδικασία ωριμότητας και περιλαμβάνει έναν αθροιστικό πίνακα σχετικά με το χρονοδιάγραμμα του έργου και με τα ορόσημα που πρέπει να επιτευχθούν.
- **Προϋπολογισμός έργου**: Περιλαμβάνει:
    - Ανάλυση (προσδιορισμός βασικών παραμέτρων κόστους, επισκόπηση των διαθέσιμων πληροφοριών, επιβεβαίωση ότι το εκτιμώμενο κόστος δεν περιλαμβάνει ΦΠΑ, δεν είναι επαναλαμβανόμενο και δεν πραγματοποιείται πριν από την 1η Φεβρουαρίου 2020),
    - ένδειξη του κατά πόσον τμήματα του προϋπολογισμού του έργου καλύπτονται από άλλα ιδιωτικά κονδύλια ή κοινοτική χρηματοδότηση - απόδειξη ότι αυτά τα ποσά έχουν αφαιρεθεί από το κόστος που θα χρηματοδοτηθεί από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και
    - αποτίμηση και επικύρωση προϋπολογισμού (σαφής μεθοδολογία για την εκτίμηση του κόστους, ανάλυση κόστους ανά καθοριστικό παράγοντα κόστους, προσδιορισμός του κόστους μονάδας, προσδιορισμός του συνολικού αριθμού μονάδων, εκτίμηση του συνολικού απαιτούμενου προϋπολογισμού ανά έργο).
- **Υποστηρικτικό υλικό:** Αναφέρεται στη σύντομη επισκόπηση των σχετικών μελετών ή / και πληροφοριών που χρησιμοποιούνται για την επικύρωση του συνολικού κόστους καθώς και τη χαρτογράφηση σημείων αναφοράς που χρησιμοποιήθηκαν κατά την ανάλυση κόστους (ιστορικό, συγκριτικό κόστος σε παρόμοια έργα) και παροχή σχετικών αποδεικτικών στοιχείων (π.χ. πηγές).

2ο βήμα - Εξέταση όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων

Προκειμένου να διασφαλιστεί η ακρίβεια και η συνέπεια των εκτιμήσεων κόστους, πραγματοποιείται μια συγκριτική ανάλυση δεδομένων κοστολόγησης μέσω της συλλογής και εξέτασης όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων σχετικά με το πραγματικό κόστος παρόμοιων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που έχουν πραγματοποιηθεί στο παρελθόν. Αυτό το βήμα περιλαμβάνει κυρίως όλες τις ενέργειες που σχετίζονται με τη συλλογή και εξέταση του συνόλου των διαθέσιμων πληροφοριών και του υποστηρικτικού υλικού, καθώς και την άντληση δεδομένων και την εις βάθος ανάλυση της σχετικής τεκμηρίωσης.

3ο βήμα - Ανάπτυξη μεθοδολογίας ανάλυσης κόστους

Προκειμένου να εφαρμοστεί η κοστολόγηση και η αιτιολόγηση των έργων, αναπτύχθηκαν τρεις βασικές μεθοδολογικές αναλύσεις που χρησιμοποιήθηκαν με βάση την καταλληλότητά τους για καθεμία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας:

Εκτίμηση από κάτω προς τα πάνω (bottom-up)

Η πρώτη μεθοδολογική προσέγγιση της ανάλυσης κόστους περιλαμβάνει εκτιμήσεις σε αναλυτικό επίπεδο για κάθε παράμετρο κόστους του έργου, οι οποίες στη συνέχεια συγκεντρώνονται σε μια συνολική εκτίμηση για ολόκληρο το έργο. Τα κύρια βήματα αυτής της μεθοδολογικής προσέγγισης περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Επανεξέταση ιστορικών τιμών/κριτηρίων ανά παράμετρο κόστους από παρόμοια έργα και εκτίμηση του κόστους αξίας της μονάδας.
- Προσδιορισμός του συνολικού αριθμού μονάδων που απαιτούνται και εφαρμογή της τιμής μονάδας για τις σχετικές εκτιμήσεις ανά παράμετρο κόστους.
- Τελική συγκέντρωση και εκτίμηση του συνολικού κόστους ανά έργο.

Παραμετρική προσέγγιση

Αυτή η προσέγγιση αναφέρεται στην εκτίμηση του συνολικού προϋπολογισμού ανά έργο βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς. Συγκεκριμένα, τα κύρια βήματα της παραμετρικής μεθοδολογικής προσέγγισης περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Προσδιορισμός μεμονωμένων παραμέτρων κόστους βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς
- Εξέταση της συνεισφοράς κάθε παραμέτρου κόστους στο συνολικό προϋπολογισμό
- Αξιολόγηση κάθε παραμέτρου κόστους ως ποσοστό του συνολικού κόστους

Εκτίμηση από πάνω προς τα κάτω (top down ή analogous)

Τέλος, η τεχνική μεθοδολογίας από πάνω προς τα κάτω περιλαμβάνει τα ακόλουθα κύρια βήματα:

- Εκτίμηση του συνολικού προϋπολογισμού ανά έργο βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων.
- Κατανομή του συνολικού κόστους ανά μεμονωμένη παράμετρο κόστους βάσει των σχετικών κριτηρίων αναφοράς για κάθε κόστος μονάδας.

Σημειώνεται ότι σε ορισμένες περιπτώσεις όπου υπάρχει περιορισμένη διαθεσιμότητα συγκριτικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς, προκειμένου να προχωρήσουμε σε μια ακριβή και αιτιολογημένη εκτίμηση των παραμέτρων κόστους, ζητήθηκε άποψη από εμπειρογνώμονες. Ειδικότερα, η κρίση των εμπειρογνωμόνων στοχεύει να παρέχει τα ακόλουθα:

- Επανεξέταση των σχετικών σημείων αναφοράς σχετικά με το κόστος παρόμοιων έργων.
- Παροχή εξειδικευμένης γνώμης με βάση την εμπειρία και γνώση που έχει αποκτηθεί σε έναν συγκεκριμένο τομέα και την επισήμανση κρίσιμων παραγόντων και πιθανών κινδύνων.
- Ολοκλήρωση και αξιολόγηση των υπαρχόντων δεδομένων και επικύρωση του εκτιμώμενου κόστους.

4ο βήμα - Διαδικασία αποτίμησης και επικύρωσης

Η ακρίβεια και η επικύρωση της ανάλυσης κόστους για κάθε επένδυση και έργο επιτυγχάνεται μέσω της εφαρμογής της αποτίμησης κόστους του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας από έναν ανεξάρτητο φορέα. Συγκεκριμένα, η επικύρωση και αποτίμηση της ανάλυσης κόστους διασφαλίστηκε μέσω των ακόλουθων ενεργειών:

- Συλλογή, επεξεργασία και αναθεώρηση δεδομένων.
- Συνεχής επικοινωνία και υλοποίηση συναντήσεων με τους υπεύθυνους ενδιαφερόμενους φορείς και οντότητες.
- Αίτημα για απαιτούμενα ή πρόσθετα δεδομένα και πληροφορίες.
- Επαλήθευση μεγέθους επένδυσης και προσδιορισμός κόστους.

Προετοιμασία και επανεξέταση των αναφορών ανάλυσης κόστους.

Κύρια στοιχεία μεθοδολογίας προσέγγισης και παραμέτρων κόστους

Τα έργα που ανήκουν στον Άξονα 1.4 αφορούν την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης, την προστασία της ποικιλομορφίας, τα έργα άρδευσης και υδάτινων υποδομών, καθώς και τα έργα που σχετίζονται με την πολιτική προστασία. Λόγω του γενικού γενικού χαρακτήρα της αειφορίας και της αντοχής στο κλίμα, αυτά τα έργα εκτείνονται σε ένα ευρύ φάσμα και χαρακτηρίζονται από μεγάλη ποικιλία.

Σε αυτό το πλαίσιο, έχουν χρησιμοποιηθεί διάφορες προσεγγίσεις με τις πιο εμφανείς προσεγγίσεις από κάτω προς τα πάνω για έργα πολιτικής προστασίας που αφορούν κυρίως την προμήθεια εξειδικευμένου εξοπλισμού. Για τέτοια έργα η επικύρωση του κόστους βασίστηκε στην αναθεώρηση ιστορικών αριθμών / σημείων αναφοράς ανά στοιχείο / συστατικό από παρόμοια έργα, εκτεταμένη έρευνα αγοράς και εκτίμηση του κόστους ανά μονάδα αξίας.

Για έργα που σχετίζονται με τη διαχείριση αστικών λυμάτων και ιλύος, τη διαχείριση αστικών λυμάτων και ιλύος, την αναδάσωση, την παροχή νερού, την άρδευση, τον μετριασμό των πλημμυρών, έχει χρησιμοποιηθεί ένας συνδυασμός προσεγγίσεων από πάνω προς τα κάτω (top down) και από κάτω προς τα πάνω (bottom up), ανάλογα με τη διαθεσιμότητα δεδομένων και πιο συγκεκριμένα:

- Λεπτομερής ανάλυση των μελετών προεπιλογής και σκοπιμότητας όπου διατίθενται
- Προσδιορισμός των βασικών παραγόντων κόστους και εξέταση της συνεισφοράς κάθε παραμέτρου κόστους στο συνολικό προϋπολογισμό
- Ανάπτυξη κόστους μονάδας και σύγκριση όσον αφορά το κόστος μονάδας με έργα που είχαν ήδη υλοποιηθεί στην Ελλάδα, με ιδιαίτερη έμφαση σε χρηματοδοτούμενα από την ΕΕ έργα όπου αυτό είναι εφικτό.

Η λεπτομερής εκτίμηση κόστους για κάθε έργο βρίσκεται στα Παραρτήματα.

12. Αίτημα δανείου

Μη εφαρμόσιμο.

Μέρος 2: Περιγραφή μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, Ψηφιακός Μετασχηματισμός

Άξονας 2.1: Συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, το κράτος

1. Περιγραφή του Άξονα

Περιοχές/τομείς πολιτικής: Συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, το κράτος

Περίληψη: Η Ευρωπαϊκή Ένωση, αναγνωρίζοντας τον καταλυτικό ρόλο της συνδεσιμότητας στην ανάπτυξη της ενιαίας ψηφιακής αγοράς και στη διασφάλιση του ψηφιακού της μέλλοντος, ανέπτυξε το Ψηφιακό θεματολόγιο για την Ευρώπη 2020, με στόχο να παρέχει στους καταναλωτές και τις επιχειρήσεις καλύτερη πρόσβαση σε ψηφιακές υποδομές και υπηρεσίες σε ολόκληρη την Ευρώπη, δημιουργία του κατάλληλου περιβάλλοντος για την ανάπτυξη ψηφιακών δικτύων και υπηρεσιών και μεγιστοποίηση του αναπτυξιακού δυναμικού της ψηφιακής οικονομίας.

Η Ελλάδα πρέπει να επιταχύνει τις προσπάθειές της στη συνδεσιμότητα, η οποία αποτελεί βασική προϋπόθεση για τον ψηφιακό μετασχηματισμό. Ο στόχος αυτού του Άξονα είναι, αφενός, η πραγματοποίηση επενδύσεων για τη διευκόλυνση της εγκατάστασης υποδομών οπτικών ινών και την ανάπτυξη δικτύων 5G που καλύπτουν όλους τους μεγάλους ελληνικούς αυτοκινητόδρομους και, αφετέρου, μεταρρυθμίσεις για τη διασφάλιση της μετάβασης σε γρήγορες ευρυζωνικές συνδέσεις και μετάβαση σε τεχνολογία 5G. Από την άποψη αυτή, οι νομοθετικές μεταρρυθμίσεις που έχουν ήδη θεσπιστεί (Ν.4635/2019 και Ν.4727/2020) έχουν διαμορφώσει έναν οδικό χάρτη για την ανάπτυξη σύγχρονων υποδομών δικτύου και τη δημιουργία του Ταμείου «Φαιστός», το οποίο θα διαδραματίσει βασικό ρόλο στην ανάπτυξη τεχνολογιών 5G, δημιουργώντας το απαραίτητο οικοσύστημα για την αξιοποίηση ενός ευρέος φάσματος των τεχνολογιών νέας γενιάς.

Η υλοποίηση επενδύσεων αναμένεται να επιταχύνει την υιοθέτηση υποδομών νέας γενιάς από τους πολίτες, να αυξήσει τις δυνατότητες της ελληνικής βιομηχανίας υψηλής τεχνολογίας και να αναπτύξει τις απαραίτητες υποδομές που θα εξυπηρετήσουν τις ανάγκες για Συνδεδεμένη και Αυτόνομη Κινητικότητα. Επιπλέον, οι μεταρρυθμίσεις στοχεύουν στη βελτίωση της θέσης της Ελλάδας στη διεθνή κατάταξη των ευρυζωνικών συνδέσεων και στην ενίσχυση όλων των υπηρεσιών που παρέχονται μέσω αυτών των συνδέσεων, καθώς και στη διευκόλυνση της ανάπτυξης καινοτόμων απομακρυσμένων υπηρεσιών.

Η ανάπτυξη δικτύων πολύ υψηλής χωρητικότητας, ιδίως δικτύων 5G και οπτικών ινών σε αστικές και αγροτικές περιοχές, καθώς και η χρήση διαστημικών τεχνολογιών και εφαρμογών και η ενσωμάτωσή τους στην εθνική οικονομία θα επιφέρουν σημαντικά οφέλη σε όλη την κοινωνία και την οικονομία, συμπεριλαμβάνοντας τη δημιουργία θέσεων εργασίας, νέες και καλύτερες ευκαιρίες για τον κλάδο της βιομηχανίας, και την αυξημένη αποδοτικότητα και παραγωγικότητα τόσο για τους πολίτες όσο και για τις επιχειρήσεις.

Στόχος: Οι βασικοί στόχοι του Άξονα περιλαμβάνουν (α) τη διευκόλυνση της εγκατάστασης υποδομών οπτικών ινών (β) την ανάπτυξη δικτύων 5G που καλύπτουν μεγάλους ελληνικούς αυτοκινητόδρομους, (γ) τη μετάβαση σε γρήγορες ευρυζωνικές συνδέσεις και την τεχνολογία 5G, και (δ) τη χρήση διαστημικών τεχνολογιών και εφαρμογών.

Η υλοποίηση των προτεινόμενων επενδύσεων αναμένεται να επιταχύνει τη χρήση τεχνολογικών υποδομών νέας γενιάς από πολίτες και επιχειρήσεις, να αυξήσει το δυναμικό του ψηφιακού μετασχηματισμού της ελληνικής βιομηχανίας, να αναβαθμίσει τη διασύνδεση των νησιωτικών περιοχών της χώρας και να αναπτύξει απαραίτητες υποδομές που θα εξυπηρετούν τις ανάγκες για Συνδεδεμένη και Αυτόνομη Κινητικότητα. Επιπλέον, οι προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις αποσκοπούν (α) στη βελτίωση της θέσης της Ελλάδας στην ΕΕ και στη διεθνή κατάταξη μέσω της υιοθέτησης

ευρυζωνικών συνδέσεων εξαιρετικά υψηλής ταχύτητας, (β) στην ενίσχυση όλων των υπηρεσιών που παρέχονται μέσω αυτών των συνδέσεων, και (γ) στη διευκόλυνση της ανάπτυξης καινοτόμων ψηφιακών υπηρεσιών.

Η ανάπτυξη δικτύων πολύ υψηλής χωρητικότητας και η χρήση μικροδορυφόρων θα έχουν σημαντικές επιπτώσεις στην κοινωνία και την οικονομία στο σύνολό της, συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας, νέων και καλύτερων ευκαιριών για τη βιομηχανία, της παροχής υπηρεσιών υψηλότερης αποδοτικότητας και παραγωγικότητας τόσο για τους πολίτες όσο και για τις επιχειρήσεις, αυξάνοντας παράλληλα την ψηφιακή στρατηγική αυτονομία της Ευρώπης. Ο Άξονας αναμένεται επίσης να αυξήσει τη διαθεσιμότητα, την ασφάλεια και την ανθεκτικότητα των κυβερνητικών δικτύων επικοινωνίας.

Σύνδεση με τον Ευρωπαϊκό Πυλώνα: «Ψηφιακός Μετασχηματισμός»

Σύνδεση με την Ευρωπαϊκή Εμβληματική Πρωτοβουλία: «Σύνδεση»

Μεταρρυθμίσεις και Επενδύσεις

Μεταρρυθμίσεις

- **Μεταρρύθμιση 1.** Μετάβαση σε γρήγορες ευρυζωνικές συνδέσεις - 100/200 Mbps (UltraFast) (ID: 16857)
- **Μεταρρύθμιση 2.** Μετάβαση στην τεχνολογία 5G και διευκόλυνση της ανάπτυξης καινοτόμων ψηφιακών υπηρεσιών (ID: 16844)

Επενδύσεις

- **Επένδυση 1:** Υποδομές οπτικών ινών σε κτίρια (ID: 16818, COFOG: 04.6)
- **Επένδυση 2:** Υποθαλάσσια καλώδια στα ελληνικά νησιά (ID: 16962, COFOG: 04.6)
- **Επένδυση 3:** Ασύρματα δίκτυα πέμπτης γενιάς (5G) στο εθνικό δίκτυο αυτοκινητοδρόμων (ID: 16834, COFOG: 04.6)
- **Επένδυση 4:** Ανάπτυξη δικτύου μικροδορυφόρων (ID: 16855, COFOG: 04.6)

Εκτιμώμενο κόστος: 582 εκατομμύρια ευρώ, εκ των οποίων 522 εκατομμύρια ευρώ (90%) καλύπτονται από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

2. Κύριες προκλήσεις και στόχοι

α) Κύριες προκλήσεις

Ο ψηφιακός μετασχηματισμός συνιστά μία από τις σημαντικότερες προκλήσεις της σύγχρονης ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας και παραμένει ένας από τους πιο υψηλούς στόχους τόσο σε εθνικό όσο και συνολικά σε επίπεδο ΕΕ. Σύμφωνα με το Country Report 2020, η Ελλάδα διαθέτει μία από τις λιγότερο προηγμένες ψηφιακές οικονομίες στην ΕΕ. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το Δείκτη Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας (DESI) 2020, ο οποίος αποτυπώνει τις επιδόσεις στους τομείς της συνδεσιμότητας, του ανθρώπινου κεφαλαίου, της χρήσης υπηρεσιών Διαδικτύου, της ολοκλήρωσης της ψηφιακής τεχνολογίας και των ψηφιακών δημόσιων υπηρεσιών, η Ελλάδα κατατάσσεται στην 27η θέση ανάμεσα στα 28 κράτη μέλη της ΕΕ στο συνολικό DESI 2020. Συγκεκριμένα, όσον αφορά στη συνδεσιμότητα, η Ελλάδα κατατάσσεται τελευταία μεταξύ των χωρών της ΕΕ με βαθμολογία συνδεσιμότητας 33,4 (σε σύγκριση με τον μέσο όρο 50,1 της ΕΕ). Ο δευτερεύων δείκτης συνδεσιμότητας δείχνει ότι η Ελλάδα

υστερεί έναντι του μέσου όρου της ΕΕ στους ακόλουθους τομείς: «συνολική κάλυψη σταθερών ευρυζωνικών συνδέσεων», «κάλυψη σταθερών ευρυζωνικών συνδέσεων ταχύτητας τουλάχιστον 100 Mbps», «κάλυψη γρήγορης ευρυζωνικής σύνδεσης (NGA)», «σταθερά δίκτυα πολύ υψηλής χωρητικότητας (VHCN)», «κάλυψη κινητών ευρυζωνικών συνδέσεων», «ετοιμότητα 5G» και στον δείκτη «τιμές ευρυζωνικών συνδέσεων». Σε αυτό το πλαίσιο, η επιτυχής εφαρμογή των προτεινόμενων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων συνδεσιμότητας αναμένεται να βελτιώσει σημαντικά τη θέση της Ελλάδας στην κατάταξη του DESI.

Επιπλέον, το Country Report 2020 επισημαίνει ότι στον τομέα της συνδεσιμότητας η μετάβαση σε γρήγορη και εξαιρετικά γρήγορη ευρυζωνική σύνδεση στην Ελλάδα είναι πολύ πιο αργή από ό,τι στην υπόλοιπη ΕΕ. Η κύρια προτεραιότητα για την Ελλάδα είναι το «Ultra-Fast Broadband», το οποίο στοχεύει να βοηθήσει τη χώρα να καλύψει τα κενά στη συνδεσιμότητα πολύ υψηλής ταχύτητας και να επιτύχει τους στόχους της στρατηγικής συνδεσιμότητας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την επονομαζόμενη «Gigabit Κοινωνία» (Gigabit Society). Παρόλο που το εθνικό ευρυζωνικό σχέδιο έχει επικαιροποιηθεί, παρατηρούνται σημαντικές καθυστερήσεις στην υλοποίηση του προγράμματος, ενώ η απορρόφηση των διαθέσιμων κονδυλίων παραμένει χαμηλή. Επιπλέον, ενώ η χρήση υπηρεσιών Διαδικτύου αυξάνεται, οι περιφερειακές ανισότητες όσον αφορά στην πρόσβαση στο Διαδίκτυο παραμένουν ιδιαίτερα υψηλές, ειδικά στα ελληνικά νησιά.

Με βάση την έκθεση για το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο και τις Ειδικές Ανά Χώρα Συστάσεις του 2019, η ανεπαρκής ευρυζωνική συνδεσιμότητα υψηλών ταχυτήτων δημιουργεί σημαντικά εμπόδια για δυναμικές εξαγωγικές επιχειρήσεις. Επιπλέον, το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο τονίζει ότι «η βελτίωση της διαθεσιμότητας δικτύων πολύ υψηλής χωρητικότητας και η χρήση διαδικτύου υψηλής ταχύτητας αποτελεί προτεραιότητα» για την Ελλάδα. Οι συστάσεις του Συμβουλίου CSR 3 του 2020 καλούν την Ελλάδα να επικεντρωθεί σε επενδύσεις που σχετίζονται με τον ψηφιακό μετασχηματισμό και ιδιαίτερα σε ψηφιακές υποδομές πολύ υψηλής χωρητικότητας.

Στο πλαίσιο της αναβάθμισης και επέκτασης των ευρυζωνικών υπηρεσιών, έχει δοθεί διαχρονικά έμφαση στις πολιτικές της προσφοράς για την προώθηση της ανάπτυξης ευρυζωνικών δικτύων. Μεγέθη όπως περισσότερη, καλύτερη και ταχύτερη συνδεσιμότητα συνιστούν βασικές προϋποθέσεις για τον ψηφιακό μετασχηματισμό, διασφαλίζοντας την καθολική πρόσβαση στο Διαδίκτυο και τη διαθεσιμότητα ψηφιακών υπηρεσιών, κάτι που είναι απαραίτητο για καθημερινές δραστηριότητες, οικονομικές και κοινωνικές. Προωθεί επίσης την κοινωνική ένταξη και ωφελεί τις αγροτικές και απομακρυσμένες περιοχές. Οι χώρες που υστερούν σε ψηφιακή υποδομή πολύ υψηλής χωρητικότητας αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο συγκριτικά χαμηλότερης ανταγωνιστικότητας και παραγωγικότητας των επιχειρήσεων και των εργαζομένων σε πολλούς τομείς της οικονομίας.

Περαιτέρω, η πρόσφατη πανδημία COVID-19 έφερε στο προσκήνιο σημαντικές προκλήσεις, όπως την ανάγκη για απομακρυσμένη εργασία και την απαίτηση για ψηφιακά διαθέσιμες δημόσιες υπηρεσίες, αναδεικνύοντας παράλληλα την αξία των ψηφιακών αγαθών για την οικονομία και το ρόλο που διαδραματίζουν τα τηλεπικοινωνιακά δίκτυα και η συνδεσιμότητα, καθώς και οι βασικές και προηγμένες ψηφιακές δεξιότητες, στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας των οικονομιών και τη διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής. Ως εκ τούτου, η διεύρυνση και η βελτίωση της συνδεσιμότητας στη νέα εποχή, διαδραματίζει αναπόσπαστο ρόλο όχι μόνο στον ψηφιακό μετασχηματισμό, αλλά και στην οικονομική και κοινωνική συνοχή.

Επιπλέον, ένας κρίσιμος παράγοντας για αυξημένη συνδεσιμότητα είναι η ανάπτυξη κατάλληλων υποδομών στα ελληνικά νησιά (δηλαδή μέσω σύγχρονων υποθαλάσσιων καλωδίων οπτικών ινών), τα οποία θα συνδέσουν την ηπειρωτική χώρα με τα νησιά και την Κύπρο, με στόχο την ενίσχυση της πρόσβασης των πολιτών σε υψηλότερες ταχύτητες διαδικτύου. Συγκεκριμένα, οι συνδέσεις των περισσότερων ελληνικών νησιών χαρακτηρίζονται από συνδέσεις χαμηλής χωρητικότητας (κυρίως

ασύρματες) που στερούν από τους τελικούς χρήστες επαρκείς ταχύτητες για την υποστήριξη των απαραίτητων ευρυζωνικών υπηρεσιών. Η ύπαρξη συνδέσεων υψηλής ταχύτητας είναι ζωτικής σημασίας για την ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας και ιδιαίτερα για τη βιώσιμη ανάπτυξη του τουριστικού κλάδου.

Τέλος, η χώρα αντιμετωπίζει την πρόκληση ανάπτυξης προηγμένων εφαρμογών για την υποστήριξη και αναβάθμιση των υπηρεσιών αναζήτησης και διάσωσης, της επιτήρησης των συνόρων, της εθνικής ασφάλειας, καθώς και της πολιτικής προστασίας και προστασίας του περιβάλλοντος. Η ανάπτυξη ενός συστήματος μικροδορυφόρων (διαστημικό και επίγειο τμήμα) αναμένεται να αυξήσει τις δυνατότητες για την ανάπτυξη των συγκεκριμένων εφαρμογών καθώς και την ενίσχυση της ελληνικής βιομηχανίας υψηλής τεχνολογίας.

Προκειμένου να υλοποιηθούν οι κατάλληλες επενδύσεις για την επίτευξη συνδεσιμότητας πολύ υψηλής χωρητικότητας ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι της «Κοινωνίας Gigabit» (Gigabit Society) και 5G της ΕΕ έως το 2025, είναι επίσης απαραίτητο να αντιμετωπιστούν οι βασικές αιτίες και οι παθογένειες που έως τώρα παρεμπόδιζαν ή καθυστερούσαν τις επενδύσεις σε υποδομές συνδεσιμότητας και την προώθηση των υπηρεσιών συνδεσιμότητας υψηλών ταχυτήτων σε επιχειρήσεις και νοικοκυριά.

β) Στόχοι

Ο Άξονας ευθυγραμμίζεται με τις ειδικές ανά χώρα συστάσεις CSR 3 για το 2020, οι οποίες προτείνουν την εστίαση των απαραίτητων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων στον ψηφιακό μετασχηματισμό και ιδιαίτερα σε πρωτοβουλίες που θα στοχεύουν στην επέκταση των ψηφιακών υποδομών πολύ υψηλής χωρητικότητας. Συγκεκριμένα, η δέσμη των προτεινόμενων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων περιλαμβάνει:

- **Μεταρρύθμιση 1:** Η μεταρρύθμιση «**Μετάβαση σε γρήγορες ευρυζωνικές συνδέσεις - 100/200 Mbps (UltraFast)» (ID: 16857)** στοχεύει στην αντιμετώπιση των ειδικών ανά χώρα συστάσεων CSR 3 για το 2020, επιτρέποντας τη μετάβαση σε πολύ πιο γρήγορη και βελτιωμένη συνδεσιμότητα.
- **Μεταρρύθμιση 2:** Η μεταρρύθμιση «**Μετάβαση στην τεχνολογία 5G και διευκόλυνση της ανάπτυξης καινοτόμων ψηφιακών υπηρεσιών» (ID: 16844)** στοχεύει στην αντιμετώπιση των ειδικών ανά χώρα συστάσεων CSR 3 για το 2020, επιτρέποντας τη μετάβαση στην τεχνολογία 5G στη νέα ψηφιακή εποχή.
- **Επένδυση 1:** Το έργο «**Υποδομές οπτικών ινών σε κτίρια» (ID: 16818)** στοχεύει στην αντιμετώπιση των ειδικών ανά χώρα συστάσεων CSR 3 για το 2020 διευκολύνοντας την εγκατάσταση υποδομών οπτικών ινών σε κτίρια.
- **Επένδυση 2:** Το έργο «**Υποθαλάσσια καλώδια στα ελληνικά νησιά» (ID: 16962)** στοχεύει στην αντιμετώπιση των ειδικών ανά χώρα συστάσεων CSR 3 για το 2020, αναπτύσσοντας σύγχρονα υποθαλάσσια καλώδια οπτικών ινών για τη σύνδεση της ηπειρωτικής Ελλάδας με τα ελληνικά νησιά και την Κύπρο.
- **Επένδυση 3**: Το έργο «**Ασύρματα δίκτυα πέμπτης γενιάς (5G) στο εθνικό δίκτυο αυτοκινητοδρόμων» (ID: 16834)** στοχεύει στην αντιμετώπιση των ειδικών ανά χώρα συστάσεων CSR 3 για το 2020 αναπτύσσοντας δίκτυα 5G που θα παρέχουν κάλυψη όλων των ελληνικών αυτοκινητοδρόμων που αποτελούν μέρος των διευρωπαϊκών δικτύων μεταφορών.
- **Επένδυση 4**: Το έργο «**Ανάπτυξη δικτύου μικροδορυφόρων» (ID: 16855)** στοχεύει στην αντιμετώπιση των ειδικών ανά χώρα συστάσεων CSR 3 για το 2020 αναπτύσσοντας ένα σύστημα μικροδορυφόρων με ωφέλιμα φορτία τηλεπικοινωνιών και παρατηρήσεων γης για την ανάπτυξη εφαρμογών και υπηρεσιών γεωπαρακολούθησης.

Ο Άξονας υποστηρίζει κυρίως την Ευρωπαϊκή Εμβληματική Πρωτοβουλία «Σύνδεση» βελτιώνοντας την πρόσβαση σε δίκτυα πολύ υψηλής χωρητικότητας και συμβάλλοντας ότι, έως το 2025, θα επιτευχθεί η ευρύτερη δυνατή αδιάλειπτη κάλυψη 5G σε όλους τους τομείς. Αυτό θα ενισχύσει την αφομοίωση και θα διασφαλίσει ότι τα νοικοκυριά και οι επιχειρήσεις θα μπορέσουν να επωφεληθούν από τον ψηφιακό μετασχηματισμό της χώρας.

Η ταχεία ανάπτυξη δικτύων πολύ υψηλής χωρητικότητας, ιδίως δικτύων 5G και οπτικών ινών σε αστικές και αγροτικές περιοχές, θα προσφέρει σημαντικά οφέλη σε ολόκληρη την κοινωνία και την οικονομία, παρέχοντας την απαραίτητη υποδομή για την ανάπτυξη προηγμένων τεχνολογικών εφαρμογών και ψηφιακών υπηρεσιών. Επίσης, θα προσφέρει στη βιομηχανία νέες ευκαιρίες και θα κάνει τις αγροτικές περιοχές πιο ελκυστικές για τις επιχειρήσεις και τις νέες γενιές, αυξάνοντας παράλληλα την ψηφιακή στρατηγική αυτονομία της Ευρώπης.

Ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί για να διασφαλιστεί η καθολική πρόσβαση σε ψηφιακή συνδεσιμότητα πολύ υψηλής χωρητικότητας σε αγροτικές και απομακρυσμένες περιοχές, όπου οι επιχειρήσεις εξακολουθούν να μη διαθέτουν πρόσβαση στα απαραίτητα επιχειρηματικά και επενδυτικά κεφάλαια για την ανάπτυξη υποδομών. Οι επενδύσεις σε αυτό το επίπεδο θα συμβάλλουν στην αντιμετώπιση της συνεχούς μείωσης του πληθυσμού των αγροτικών περιοχών με τη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης, μέσω της εισαγωγής τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ) στη γεωργία και σε άλλους βασικούς τομείς της οικονομίας, και διασφαλίζοντας ευκολότερη πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες, όπως οι προηγμένες υπηρεσίες τηλεϊατρικής, καλύπτοντας βασικές ανάγκες για τους κατοίκους απομακρυσμένων ή/και απομονωμένων περιοχών.

Οι προτεινόμενες επενδύσεις περιλαμβάνουν μία σειρά από δράσεις για την ανάπτυξη της υποδομής σε δίκτυα 5G και την αύξηση της εξαιρετικά γρήγορης ευρυζωνικής κάλυψης, σε ευθυγράμμιση με τη Βίβλο Ψηφιακού Μετασχηματισμού, η οποία αντικατοπτρίζει τις κατευθυντήριες αρχές και τις απαραίτητες βραχυπρόθεσμες και μεσοπρόθεσμες παρεμβάσεις που θα υλοποιήσουν με επιτυχία το ελληνικό όραμα για την ψηφιακή Ελλάδα. Η Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού πληροί τους τρεις βασικούς στόχους της «Διαμόρφωσης του ψηφιακού μέλλοντος της Ευρώπης», δηλαδή (α) Τεχνολογία που λειτουργεί για τους ανθρώπους, (β) Μια δίκαιη και ανταγωνιστική οικονομία και (γ) Μια ανοιχτή, δημοκρατική και βιώσιμη κοινωνία. Επιπλέον, η Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού είναι συνεπής με (δ) τις Προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας στοχεύοντας στην υλοποίηση ψηφιακών δράσεων που σέβονται πλήρως τις κλιματικές, περιβαλλοντικές και κοινωνικές προτεραιότητες της ΕΕ.

Η επίτευξη των συγκεκριμένων στόχων ενισχύονται περαιτέρω από νομοθετικές δράσεις που έχουν ήδη αναληφθεί. Συγκεκριμένα, ο Ν.4635 (Οκτώβριος 2019) παρέχει έναν οδικό χάρτη για την ανάπτυξη σύγχρονων υποδομών δικτύου, συμπεριλαμβανομένων των δικτύων οπτικών ινών, 5G, WiFi, των υποδομών έξυπνων πόλεων (smart cities), των ευφυών αυτοματοποιημένων υποδομών οδήγησης και όλων των ειδών σταθερών, ασύρματων και δορυφορικών υποδομών και δικτύων τηλεπικοινωνιών, καθώς και εξειδικευμένων δικτύων προηγμένης τεχνολογίας όπως το Internet of Things (IoT). Επιπλέον, ο Ν.4727 (Σεπτέμβριος 2020) προβλέπει τη δημιουργία του Ταμείου «Φαιστός», το οποίο θα διαδραματίσει βασικό ρόλο στην ανάπτυξη του 5G με στόχο τις επενδύσεις σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον κλάδο της τεχνολογίας, εστιάζοντας κυρίως στην έρευνα και ανάπτυξη συστημάτων σε υποδομές 5G, δημιουργώντας κατ' αυτόν τον τρόπο το απαραίτητο οικοσύστημα στην Ελλάδα για την αξιοποίηση της δυναμικής των τεχνολογιών νέας γενιάς.

Σύνδεση με το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο: Όλες οι προτεινόμενες επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις καλύπτουν τις ειδικές ανά χώρα συστάσεις CSR 3 του 2020 του Συμβουλίου, οι οποίες καλούν την Ελλάδα να επικεντρώσει τις επενδύσεις στον ψηφιακό μετασχηματισμό και ιδιαίτερα σε ψηφιακές υποδομές πολύ υψηλής χωρητικότητας, με σκοπό την αύξηση της κάλυψης σε εθνικό επίπεδο.

γ) Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο

Στο εθνικό στρατηγικό πλαίσιο, η συνδεσιμότητα αποτελεί βασική προϋπόθεση για τον ψηφιακό μετασχηματισμό της Ελλάδας, καθώς τα αναμενόμενα οικονομικά και κοινωνικά οφέλη μπορούν να επιτευχθούν μόνο με βάση τα θεμέλια ενός εκτεταμένου δικτύου ευρυζωνικών υποδομών υψηλής ταχύτητας και δικτύων 5ης γενιάς. Η υλοποίηση των προτεινόμενων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων του συγκεκριμένου Άξονα στοχεύει στην ενίσχυση της κινητής και σταθερής ευρυζωνικής συνδεσιμότητας και στην επίτευξη εξαιρετικά υψηλής ταχύτητας πρόσβασης στο Διαδίκτυο για πολίτες και επιχειρήσεις, οι οποίες αναμένεται να οδηγήσουν στον ψηφιακό μετασχηματισμό της χώρας, ως μέρος της **Βίβλου Ψηφιακού Μετασχηματισμού** (2020-2025) που πληροί τους τρεις βασικούς στόχους της «**Διαμόρφωσης του ψηφιακού μέλλοντος της Ευρώπης**» και θα συμβάλλει σημαντικά στην οικονομική ανάπτυξη και ευημερία της Ελλάδας.

Στο εθνικό στρατηγικό πλαίσιο, ο Άξονας ευθυγραμμίζεται με τη **νέα Εθνική Στρατηγική Ευρυζωνικότητας**, η οποία ευθυγραμμίζεται επίσης με τους στόχους της «**Ευρωπαϊκής Κοινωνίας Gigabit**»[51] και του «**Σχεδίου δράσης 5G**»[52], θέτοντας τους ακόλουθους στρατηγικούς στόχους:

- Συνδεσιμότητα Gigabit για όλους
- Όλες οι εγκαταστάσεις σε οργανωμένες κοινότητες (αστικές ή αγροτικές) να έχουν πρόσβαση στη σύνδεση στο Διαδίκτυο, προσφέροντας ταχύτητα λήψης τουλάχιστον 100Mbps, η οποία μπορεί να αναβαθμιστεί εύκολα σε 1 Gbps
- Το 100% του πληθυσμού που ζει σε οργανωμένες κοινότητες (αστικές ή αγροτικές) και όλες οι μεγάλες χερσαίες διαδρομές μεταφοράς να έχουν αδιάλειπτη κάλυψη 5G με ταχύτητα λήψης τουλάχιστον 100 Mbps, ενώ οι κεντρικοί αυτοκινητόδρομοι θα πρέπει να μπορούν να υποστηρίζουν τη Συνδεδεμένη και Αυτοματοποιημένη Κινητικότητα
- Το 70% των νοικοκυριών να έχουν σύνδεση στο Διαδίκτυο με ταχύτητα λήψης τουλάχιστον 100Mbps

3. Μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις

Η λεπτομερής περιγραφή των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων βρίσκεται στα Παραρτήματα.

α) Μεταρρυθμίσεις

Μεταρρύθμιση 1. Μετάβαση σε γρήγορες ευρυζωνικές συνδέσεις - 100/200 Mbps (UltraFast) (ID: 16857)

Μεταρρύθμιση 2. Μετάβαση στην τεχνολογία 5G και διευκόλυνση της ανάπτυξης καινοτόμων ψηφιακών υπηρεσιών. (ID: 16844)

β) Επενδύσεις

Επένδυση 1. Υποδομές οπτικών ινών σε κτίρια (ID: 16818)

[51] Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions: Connectivity for a Competitive Digital Single Market - Towards a European Gigabit Society - COM(2016)587 and Staff Working Document - SWD(2016)300

[52] Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions: 5G for Europe: An Action Plan - COM(2016)588 and Staff Working Document - SWD(2016)306

Επένδυση 2. Υποθαλάσσια καλώδια στα ελληνικά νησιά (ID: 16962)

Επένδυση 3. Ασύρματα δίκτυα πέμπτης γενιάς (5G) στο εθνικό δίκτυο αυτοκινητοδρόμων (ID: 16834)

Επένδυση 4. Ανάπτυξη δικτύου μικροδορυφόρων (ID: 16855)

4. Ανοιχτά στρατηγικά θέματα αυτονομίας και ασφάλειας

Η ταχεία ανάπτυξη δικτύων πολύ υψηλής χωρητικότητας, ιδίως δικτύων 5G και οπτικών ινών σε αστικές και αγροτικές περιοχές, θα επιφέρει σημαντικά οφέλη σε ολόκληρη την κοινωνία και την οικονομία, παρέχοντας την απαραίτητη υποδομή για την ανάπτυξη και παροχή προηγμένων τεχνολογικών εφαρμογών και ψηφιακών υπηρεσιών. Θα προσφέρει στη βιομηχανία νέες ευκαιρίες και θα κάνει τις αγροτικές περιοχές πιο ελκυστικές για τις επιχειρήσεις και τις νέες γενιές, αυξάνοντας παράλληλα την ψηφιακή στρατηγική αυτονομία της Ευρώπης.

Ταυτόχρονα, θα συμβάλλει άμεσα στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και στην αύξηση των δεξιοτήτων, κατά τη φάση κατασκευής και λειτουργίας στους σχετικούς τομείς των κατασκευών και των έργων υποδομής και έμμεσα, στηρίζοντας την ανάπτυξη των επιχειρήσεων. Ως αποτέλεσμα, οι επιχειρήσεις θα αντλήσουν πλεονεκτήματα από βελτιωμένες δυνατότητες για βιντεοδιάσκεψη, cloud computing, ηλεκτρονικό εμπόριο και χρηματοοικονομικές συναλλαγές, ενώ η ποιότητα παροχής υπηρεσιών προς τον τελικό καταναλωτή θα βελτιωθεί σημαντικά, και τα άτομα θα αποκτήσουν μεγαλύτερη πρόσβαση σε πληροφορίες και ψυχαγωγία. Επιπλέον, οι συγκεκριμένες υποδομές αναμένεται να ευνοήσουν την επέκταση καινοτόμων δημόσιων ψηφιακών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που παρέχονται μέσω βίντεο, επιτρέποντας παράλληλα την ευρεία εφαρμογή πολλών τύπων ασύρματων υπηρεσιών όπως για παράδειγμα αυτές της τηλεϊατρικής και της ηλεκτρονικής υγείας.

Μέσω της εφαρμογής των προτεινόμενων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων θα δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας σε αναδυόμενους και ταχέως αναπτυσσόμενους τεχνολογικούς τομείς, καθώς και βελτίωση της παραγωγικότητας ενός ευρέος φάσματος οικονομικών κλάδων και θα οδηγήσουν, κατ' επέκταση, σε συνολική αύξηση της αναπτυξιακής δυναμικής της Ελλάδας. Οι πρωτοβουλίες θα συμβάλλουν επίσης στην ταχύτερη και βιώσιμη ανάκαμψη από την πανδημία COVID-19. Επιπλέον, ο στόχος είναι να προωθηθεί η ολοκλήρωση διαστημικών υποδομών με επίγειες υποδομές 5G, ενώ προετοιμάζεται το έδαφος για την επόμενη γενιά δικτύων 6G, σε συνδυασμό με άλλες προηγμένες τεχνολογίες όπως η Τεχνητή Νοημοσύνη (για ανάλυση εικόνας και αρχειοθέτηση), το Internet of Things (IoT), οι λύσεις υπολογιστικού νέφους (cloud) (για αποθήκευση και διανομή δεδομένων) για την ανάπτυξη νέων υπηρεσιών. Σύμφωνα με πρόσφατη μελέτη του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης, η ακαθάριστη προστιθέμενη αξία των προγραμματισμένων επενδύσεων που σχετίζονται με την ανάπτυξη συνδεσιμότητας και λύσεων 5G ύψους 3,9 - 6,5 δισεκατομμυρίων ευρώ κατά τη χρονική περίοδο 2021 - 2030 αναμένεται να ανέλθει στα 7,3 - 12,4 δισεκατομμύρια ευρώ αγγίζοντας ευρύ φάσμα οικονομικών κλάδων και προβλέπεται να δημιουργήσουν 50.000 - 70.000 νέες θέσεις εργασίας.

Η ευρύτερη κάλυψη δικτύων 5G και οπτικών ινών διασφαλίζει ότι ο ψηφιακός μετασχηματισμός είναι δίκαιος, προωθεί την κοινωνική ένταξη και δεν επιδεινώνει τις πρόσφατες τάσεις διεύρυνσης των κοινωνικών και εδαφικών ανισοτήτων. Η επόμενη αλλαγή παραδείγματος αφορά τη συνδεσιμότητα μέσω μικροδορυφόρων για την παροχή υψηλής ταχύτητας συνδεσιμότητας παντού στην Ευρώπη. Με την ενσωμάτωση της κβαντικής κρυπτογράφησης, αυτή η υποδομή αναμένεται να εξαλείψει τις ζώνες

χωρίς ευρυζωνική πρόσβαση στην Ευρώπη (λεγόμενες 'νεκρές ζώνες') και θα παρέχει συνδεσιμότητα παντού, συμπεριλαμβανομένης της κυβερνητικής ή κρίσιμης ανά τομέα ασφαλούς επικοινωνίας.

Ειδικότερα, ως σημαντικός παράγοντας για μελλοντικές ψηφιακές υπηρεσίες, το 5G θα διαδραματίσει καταλυτικό ρόλο στην ανάπτυξη της ψηφιακής οικονομίας και της κοινωνίας της ΕΕ τα επόμενα χρόνια. Καθώς οι υπηρεσίες 5G είναι προσανατολισμένες στην υποστήριξη μεγάλου όγκου ταυτόχρονων συνδέσεων υψηλής ταχύτητας, διευρύνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο το διάνυσμα πιθανών σημείων εκκίνησης κακόβουλων επιθέσεων, η λήψη ενισχυτικών μέτρων ασφάλειας στον κυβερνοχώρο και η διασφάλιση της ανθεκτικότητας των δικτύων 5G αποτελεί ζήτημα ζωτικής σημασίας που θα πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη.

Η κυβερνοασφάλεια των δικτύων 5G είναι επομένως απαραίτητη για την προστασία των οικονομιών και των κοινωνιών και για την πλήρη αξιοποίηση των σημαντικών ευκαιριών που θα προσφέρουν. Είναι επίσης ζωτικής σημασίας για τη διασφάλιση της **στρατηγικής αυτονομίας της Ένωσης**.

Σε αυτό το πλαίσιο, τον Ιούλιο του 2020, τα κράτη μέλη της ΕΕ, με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του ENISA, του Οργανισμού της ΕΕ για την κυβερνοασφάλεια, δημοσίευσαν έκθεση σχετικά με την πρόοδο που σημειώθηκε στην εφαρμογή της κοινής εργαλειοθήκης της ΕΕ για μέτρα ενίσχυσης της ασφάλειας των δικτύων 5G (EU Toolbox on 5G Cybersecurity)[53], η οποία συμφωνήθηκε από τα κράτη μέλη και εγκρίθηκε επίσημα με τη σχετική ανακοίνωση της Επιτροπής τον Ιανουάριο του 2020[54]. Η εργαλειοθήκη καθορίζει μια κοινή προσέγγιση που βασίζεται σε μια αντικειμενική εκτίμηση των εντοπισμένων κινδύνων και των κατάλληλων μέτρων μετριασμού για την αντιμετώπιση των κινδύνων ασφαλείας που σχετίζονται με την ανάπτυξη της 5ης γενιάς κινητών δικτύων.

Ο στόχος της εργαλειοθήκης της ΕΕ για την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο 5G είναι ο προσδιορισμός μιας συντονισμένης προσέγγισης βασισμένης σε ένα κοινό σύνολο μέτρων, με στόχο τον μετριασμό των βασικών κινδύνων στην κυβερνοασφάλεια των δικτύων 5G που εντοπίστηκαν στη συντονισμένη έκθεση αξιολόγησης κινδύνων της ΕΕ που κυκλοφόρησε τον Οκτώβριο του 2019[55]. Στην έκθεση αυτή, όλα τα κράτη μέλη υπέβαλαν τα αποτελέσματα της αποτίμησης και ανάλυσης επικινδυνότητας στην Επιτροπή και τον ENISA, με βάση ένα κοινό ερωτηματολόγιο. Οι πληροφορίες που παρείχαν τα κράτη μέλη επέτρεψαν τη συλλογή πληροφοριών σχετικά με τα κύρια πληροφοριακά και τεχνολογικά αγαθά, τις απειλές και τις ευπάθειες[56] που σχετίζονται με την υποδομή 5G και τα κύρια σενάρια κινδύνου, περιγράφοντας πιθανούς τρόπους με τους οποίους οι παράγοντες απειλής θα μπορούσαν να εκμεταλλευτούν μια συγκεκριμένη ευπάθεια ενός αγαθού, προκειμένου να πλήξουν κυβερνητικούς στόχους.

Η έκθεση σχετικά με την πρόοδο που έχει σημειωθεί στην εφαρμογή της κοινής εργαλειοθήκης της ΕΕ επισημαίνει μια σειρά σημαντικών προκλήσεων ασφάλειας, οι οποίες είναι πιθανό να εμφανιστούν ή να γίνουν πιο εμφανείς στα δίκτυα 5G. Αυτές οι προκλήσεις ασφάλειας συνδέονται κυρίως με:

- Τη αύξηση των ζητημάτων ασφάλειας που σχετίζονται με τη διαθεσιμότητα και την ακεραιότητα των δικτύων, εκτός από τα ζητήματα εμπιστευτικότητας και απορρήτου.

[53] NIS Cooperation Group (July 2020) - Report on Member States' Progress in Implementing the EU Toolbox on 5G Cybersecurity.

[54] COM(2020) 50 final - Secure 5G deployment in the EU - Implementing the EU toolbox

[55] NIS Cooperation Group (October 2019) - EU coordinated risk assessment of the cybersecurity of 5G networks

[56] Όπως ορίζεται στο standard ISO/IEC: 27005

- Τις βασικές καινοτομίες στην τεχνολογία 5G (η οποία θα φέρει επίσης συγκεκριμένες βελτιώσεις ασφαλείας), ιδίως τον αυξημένο σημαντικό ρόλο του λογισμικού και το ευρύ φάσμα υπηρεσιών και εφαρμογών που ενεργοποιούνται μέσα από τα δίκτυα 5G.
- Το ρόλο των προμηθευτών στην κατασκευή και λειτουργία δικτύων 5G, την πολυπλοκότητα των διασυνδέσεων μεταξύ προμηθευτών και φορέων εκμετάλλευσης και το βαθμό εξάρτησης από μεμονωμένους προμηθευτές.

Η εργαλειοθήκη στοχεύει στη δημιουργία ενός ισχυρού και αντικειμενικού πλαισίου μέτρων για την εξασφάλιση επαρκούς επιπέδου ασφάλειας στον κυβερνοχώρο των δικτύων 5G. Η προσέγγιση που ακολουθείται βασίζεται στην επικινδυνότητα και αποκλειστικά για λόγους ασφαλείας. Η εργαλειοθήκη προτείνει ένα σύνολο βασικών ενεργειών, δηλαδή:

- Ενίσχυση των απαιτήσεων ασφαλείας για τους παρόχους δικτύων κινητής τηλεφωνίας.
- Επιβεβαίωση ότι κάθε φορέας εκμετάλλευσης διαθέτει την κατάλληλη στρατηγική πολλαπλών προμηθευτών, για την αποφυγή ή τον περιορισμό οποιασδήποτε σημαντικής εξάρτησης από έναν μόνο προμηθευτή.
- Διατήρηση διαφορετικής και βιώσιμης αλυσίδας εφοδιασμού 5G για την αποφυγή μακροπρόθεσμων εξαρτήσεων.

Τα υψηλότερα μέτρα αποτελεσματικότητας που προσδιορίζονται στα συμπεράσματα της εργαλειοθήκης και συνιστώνται για εφαρμογή από όλα τα κράτη μέλη σε εθνικό επίπεδο καλύπτουν τα εξής:

- Ενίσχυση του ρόλου και της δικαιοδοσίας των ρυθμιστικών αρχών (**Στρατηγικά μέτρα 01 και 02**).
- Αξιολόγηση του προφίλ κινδύνου των προμηθευτών. Κατά συνέπεια, η εφαρμογή σχετικών περιορισμών για προμηθευτές που θεωρούνται υψηλού κινδύνου - συμπεριλαμβανομένων των απαραίτητων εξαιρέσεων για τον αποτελεσματικό μετριασμό των κινδύνων - για βασικά πληροφοριακά και τεχνολογικά αγαθά που αξιολογούνται ως κρίσιμα και ευαίσθητα στη συντονισμένη εκτίμηση κινδύνου της ΕΕ (π.χ. βασικές λειτουργίες δικτύου, λειτουργίες διαχείρισης δικτύου, και λειτουργίες δικτύου πρόσβασης) (**Στρατηγικά μέτρα 03 και 04**).
- Διασφάλιση ότι κάθε φορέας εκμετάλλευσης εφαρμόζει την κατάλληλη στρατηγική πολλαπλών προμηθευτών για την αποφυγή ή τον περιορισμό οποιασδήποτε εξάρτησης από έναν μόνο προμηθευτή (ή προμηθευτές με παρόμοιο προφίλ κινδύνου), εξασφάλιση επαρκούς ισορροπίας των προμηθευτών σε εθνικό επίπεδο και αποφυγή εξάρτησης από προμηθευτές που θεωρούνται υψηλού κινδύνου (**Στρατηγικά μέτρα 05 και 06**).
- Διατήρηση μιας ποικιλόμορφης και βιώσιμης αλυσίδας εφοδιασμού 5G προκειμένου να αποφευχθεί η μακροχρόνια εξάρτηση, συμπεριλαμβανομένης της πλήρους χρήσης των υφιστάμενων εργαλείων και μέσων της ΕΕ. (**Στρατηγικά μέτρα 07**). [Σημ .: Αυτό καλύπτει μόνο τα εθνικά πλαίσια ΑΞΕ].
- Ενίσχυση των απαιτήσεων ασφαλείας για τους φορείς (**Τεχνικά μέτρα 01 έως 08 και 11**).

Από τη δημοσίευση της έκθεσης προόδου τον Ιούλιο του 2020, η Ελλάδα σημείωσε περαιτέρω πρόοδο στην εφαρμογή των διαφόρων μέτρων της εργαλειοθήκης σε εθνικό επίπεδο με βάση τις ακόλουθες ενέργειες:

- Στο πλαίσιο των **στρατηγικών μέτρων**, η Εθνική Αρχή Κυβερνοασφάλειας έχει ήδη επισημάνει την ανάγκη λήψης νομοθετικών μέτρων που επί του παρόντος βρίσκονται σε επίπεδο εσωτερικών διαβουλεύσεων.

- Στο πλαίσιο των **τεχνικών μέτρων**, έχει ήδη θεσπιστεί συγκεκριμένο και τεχνικά ουδέτερο νομικό πλαίσιο η εφαρμογή του οποίου παρακολουθείται από τις αρμόδιες εθνικές αρχές.

Όσον αφορά στο ελληνικό νομικό πλαίσιο για τον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, με έμφαση στα **δίκτυα 5ης γενιάς («5G»),** το Μέρος Β (Άρθρα 109-223) του Ν. 4727/2020 ενσωματώνει στην Ελληνική νομοθεσία την Οδηγία (ΕΕ) 2018 / 1972, που θεσπίζει τον Ευρωπαϊκό Κώδικα Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών (European Electronic Communications Code - EECC).

Οι βασικοί στόχοι του Ν. 4727/2020 είναι:

- Η ενοποίηση της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρονικών επικοινωνιών της ΕΕ.
- Η εξασφάλιση καλής ποιότητας υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών σε προσιτή τιμή.
- Η προστασία των δικαιωμάτων των τελικών χρηστών και
- Η αποτελεσματική χρήση του ραδιοφάσματος.

Η μορφή και το περιεχόμενο του Νόμου ακολουθεί, μόνο με μικρές παραλλαγές, τη δομή και το περιεχόμενο του Ευρωπαϊκού Κώδικα.

Οι κύριες διατάξεις του Ν. 4727/2020 για τον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

Επέκταση του πεδίου υλικών

Το άρθρο 110 § Α §§ 39 του Ν. 4727/2020 επεκτείνει το πεδίο εφαρμογής του νόμου σε (i) υπηρεσίες διαπροσωπικών επικοινωνιών (π.χ. υπηρεσίες VoIP και άμεσων μηνυμάτων) και (ii) υπηρεσίες, εν όλω ή εν μέρει, σχετικές με τις μεταδόσεις σημάτων (π.χ. υπηρεσίες μετάδοσης).

Προκειμένου να διασφαλιστούν ίσοι όροι ανταγωνισμού για παρόμοιες υπηρεσίες, παρέχονται δύο επίπεδα κανονιστικών ρυθμίσεων: (α) το βασικό επίπεδο που ισχύει συνήθως για υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών και (β) το εξειδικευμένο επίπεδο, το οποίο ισχύει κατ 'εξαίρεση για διαπροσωπικές υπηρεσίες επικοινωνιών που παρέχονται ανεξάρτητα των πόρων αρίθμησης.

- **Μεταρρύθμιση του Πλαισίου Διαχείρισης Ραδιοφάσματος**. Τα άρθρα 153 έως 163 του νέου Νόμου παρέχουν κοινές αρχές και στόχους για την εναρμόνιση των εθνικών πολιτικών διαχείρισης ραδιοφάσματος των κρατών μελών. Επιπλέον, με σκοπό την ενίσχυση της επέκτασης των κινητών **ευρυζωνικών δικτύων και των δικτύων 5G,** δίνεται προτεραιότητα στην έκδοση γενικών αδειών, στην κοινή ή κοινόχρηστη χρήση και τη μίσθωση του ραδιοφάσματος σε αντάλλαγμα με τη χορήγηση ατομικών δικαιωμάτων χρήσης σε φασματικές ζώνες.

Αλλαγές στο εκ των προτέρων κανονιστικό πλαίσιο

Σύμφωνα με τα άρθρα 113 κ.ά. του νόμου 4727/2020, η Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων («ΕΕΤΤ») ορίζεται ως η αρμόδια Εθνική Ρυθμιστική Αρχή. Εξάλλου, τα άρθρα 167 έως 191 του νόμου παρέχουν στην ΕΕΤΤ ένα σύνολο εκ των προτέρων εξουσιών για τη ρύθμιση της αγοράς ηλεκτρονικών επικοινωνιών με σκοπό την ενίσχυση του ανταγωνισμού.

Οι καινοτομίες στο εκ των προτέρων κανονιστικό πλαίσιο περιλαμβάνουν τη θέσπιση υποχρεώσεων πρόσβασης σε τεχνικά έργα, την παροχή δεσμεύσεων για στοιχεία δικτύου πολύ υψηλής χωρητικότητας και τη ρύθμιση των τιμών χονδρικής και των υπηρεσιών λιανικής. Ωστόσο, η ΕΕΤΤ θα πρέπει να ασκήσει

αυτές τις εξουσίες κατά τρόπο που να διασφαλίζει την οικονομική αποδοτικότητα, το βιώσιμο ανταγωνισμό, την ανάπτυξη δικτύων πολύ υψηλής χωρητικότητας, τις αποτελεσματικές επενδύσεις και καινοτομίες και, τελικά, να παρέχει το μέγιστο όφελος στους τελικούς χρήστες.

Τέλος, η διαδικασία ανάλυσης της αγοράς θα πραγματοποιείται κάθε πέντε (5) χρόνια, αντί των τριετών κύκλων ανάλυσης αγοράς του προηγούμενου καθεστώτος.

Επέκταση καθολικής υπηρεσίας

Τα άρθρα 192 έως 200 του Ν. 4727/2020 προδιαγράφουν το νέο πλαίσιο παροχής καθολικής υπηρεσίας, σύμφωνα με το οποίο όλοι οι καταναλωτές στην ελληνική επικράτεια έχουν πρόσβαση, σε προσιτή τιμή, σε διατιθέμενη υπηρεσία επαρκούς ευρυζωνικής πρόσβασης στο διαδίκτυο και σε υπηρεσίες φωνητικών επικοινωνιών συμπεριλαμβανομένης της υποκείμενης σύνδεσης, σε σταθερή θέση.

- **Ασφάλεια.** Με σκοπό την αποτελεσματική διαχείριση των σύγχρονων κινδύνων για την ασφάλεια δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, τα άρθρα 148 και 149 του Νόμου προβλέπουν συγκεκριμένες υποχρεώσεις για τους παρόχους να εφαρμόζουν κατάλληλα και αναλογικά τεχνικά και οργανωτικά μέτρα ασφαλείας. Η Ελληνική Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών (ΑΔΑΕ) ορίζεται ως η αρμόδια αρχή για την επίβλεψη της ασφάλειας πληροφοριών στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες, την αναφορά τυχόν περιστατικών ασφαλείας και την έγκριση σχετικών κανονισμών.

Διευκόλυνση επενδύσεων σε δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών

Ο Νόμος 4727/2020 θεσπίζει νομοθετικές διατάξεις που διευκολύνουν την εγκατάσταση, λειτουργία και διαχείριση δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, των ακόλουθων περιπτώσεων:

- Το άρθρο 151 του Νόμου καθορίζει και απλοποιεί τη διαδικασία παραχώρησης δικαιωμάτων διέλευσης.
- Το άρθρο 152 του Νόμου βελτιώνει το πλαίσιο για τη συν-τοποθεσία και την κοινή χρήση των στοιχείων του δικτύου και των συναφών εγκαταστάσεων.
- Το άρθρο 164 του Νόμου καθορίζει το πλαίσιο σχετικά με τα δίκτυα ραδιοφωνικής περιοχής.
- Το άρθρο 165 του Νόμου ορίζει τη διαδικασία ανάπτυξης και λειτουργίας σημείων ασύρματης πρόσβασης μικρής περιοχής, τα οποία είναι βασικής σημασίας για **την τεχνολογία 5G ή τις μελλοντικές γενιές τεχνολογίας δικτύου κινητών επικοινωνιών.**

Δικαιώματα τελικού χρήστη

Τα άρθρα 206 έως 223 του νόμου παρέχουν στους τελικούς χρήστες υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών και εφαρμογών ένα διευρυμένο σύνολο δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων:

- Της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων και του δικαιώματος ακρόασης των τελικών χρηστών όταν τα κράτη μέλη λαμβάνουν μέτρα για τον περιορισμό αυτών των δικαιωμάτων.
- Του περιεχομένου ελάχιστων πληροφοριών σε συμβάσεις παροχής υπηρεσιών και εφαρμογών ηλεκτρονικών επικοινωνιών με τελικούς χρήστες.
- Των υποχρεώσεων των παρόχων για διασφάλιση της διαφάνειας, με σύγκριση των προσφορών και δημοσίευση πληροφοριών σε τελικούς χρήστες.

- Ενός επαρκούς επιπέδου ποιότητας όσον αφορά στις υπηρεσίες πρόσβασης στο Διαδίκτυο και τις υπηρεσίες διαπροσωπικών επικοινωνιών.
- Προστατευτικών διατάξεων σχετικά με τη διάρκεια και τη λήξη συμβάσεων με τους τελικούς χρήστες.
- Του δικαιώματος μετάβασης σε άλλο πάροχο και φορητότητα αριθμού.
- Της πρόσβασης σε υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης και στο δημόσιο σύστημα προειδοποίησης.
- Ίσης πρόσβασης και ίδιων επιλογών για τελικούς χρήστες με αναπηρία.
- Των άρθρων Εποπτείας και Συντονισμού 111 και 113 του Νόμου που ορίζουν κανόνες σχετικά με τους ρητούς κανονιστικούς στόχους και τις ενισχυμένες εποπτικές εξουσίες της Εθνικής Ρυθμιστικής Αρχής.

Τα άρθρα 112 και 136 του νόμου περιλαμβάνουν διατάξεις σχετικά με τον συντονισμό μεταξύ του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης και της ΕΕΤΤ με τις αντίστοιχες αρχές άλλων κρατών μελών της ΕΕ και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή προκειμένου να εναρμονιστεί η χρήση του ραδιοφάσματος σε ολόκληρη την ΕΕ.

Το άρθρο 135 θεσπίζει διαδικασία διασυνοριακής επίλυσης διαφορών υπό την επίβλεψη και τη σύμφωνη γνώμη του BEREC.

Τα άρθρα 140 έως 141 του νόμου θεσπίζουν την διαδικασία για προηγούμενη κοινοποίηση και διαβούλευση με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τον BEREC για τις αποφάσεις που λαμβάνονται από την ΕΕΤΤ στο πλαίσιο της εκ των προτέρων ανάλυσης και ρύθμισης της αγοράς.

Δεδομένου ότι οι υπό εξέταση αγορές είναι δυνητικά διακρατικές, η σχετική ανάλυση πραγματοποιείται στο πλαίσιο των άρθρων 173 έως 174 του Νόμου με τη βοήθεια του BEREC.

Ανάπτυξη δικτύων 5ης γενιάς (5G)

Τέλος, τα άρθρα 92 ως 98 του Ν. 4727/2020 καθορίζουν ένα ειδικό νομικό πλαίσιο για την ανάπτυξη ενός οικοσυστήματος δικτύων και υπηρεσιών 5G στην Ελλάδα. Οι καινοτόμες διατάξεις του Νόμου σχετικά με την προώθηση υποδομών και εφαρμογών δικτύου 5G βασίζονται στους ακόλουθους πυλώνες:

- **Εταιρεία Επενδύσεων «Συμμετοχές 5G Α.Ε**.». Ιδρύεται ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «Συμμετοχές 5G Α.Ε.» ως θυγατρική της Ελληνικής Εταιρείας Συμμετοχών και Περιουσίας Α.Ε. (ΕΕΣΥΠ), με μοναδικό σκοπό τη διαχείριση του «Ταμείου Φαιστός» και την έγκριση και χρηματοδότηση επενδυτικών προτάσεων σχετικά με υπηρεσίες και εφαρμογές 5G.
- **Ταμείο «Φαιστός»**. Το Ταμείο «Φαιστός» είναι Αμοιβαίο Κεφάλαιο Επιχειρηματικών Συμμετοχών του άρθρου 7 του Ν. 2992/2002, χρηματοδοτούμενο από το 25% των εσόδων της Κυβέρνησης από διαγωνισμούς για τη χορήγηση δικαιωμάτων χρήσης ραδιοσυχνοτήτων δικτύων 5G. Οι επενδυτές μπορούν επίσης να συμμετέχουν στα περιουσιακά στοιχεία του Ταμείου «Φαιστός» και, συνεπώς, να αυξάνουν τους πόρους του. Αποστολή του Ταμείου «Φαιστός» είναι οι επενδύσεις σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην έρευνα ή/και ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών που λειτουργούν σε υποδομές 5G, ενδεικτικά στους κλάδους των μεταφορών και της εφοδιαστικής αλυσίδας, της μεταποίησης, της βιομηχανίας, του τουρισμού, της υγείας, της πληροφόρησης και των δικτύων κοινής ωφέλειας. Η πρωτοβουλία αποτελεί ήδη αναγνωρισμένη βέλτιστη επενδυτική πρακτική στην Ευρώπη και αναμένεται να συμβάλλει καθοριστικά στη δημιουργία του εγχώριου ψηφιακού οικοσυστήματος 5G που εισάγει τη χώρα στην 4η βιομηχανική επανάσταση και θα ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας.

- **Ραδιοφάσμα για πιλοτικές εφαρμογές**. Το Ελληνικό Δημόσιο διατηρεί τη ζώνη ραδιοσυχνοτήτων 3400-3410 MHz για δέκα (10) έτη με μοναδικό σκοπό την έρευνα ή / και την ανάπτυξη ή / και την καινοτομία σε δίκτυα, προϊόντα ή / και υπηρεσίες που λειτουργούν σε υποδομές 5G από δημόσιους φορείς και μπορεί να δεσμεύσει επιπλέον 200 MHz από τη ζώνη συχνοτήτων 26 GHz για περίοδο δέκα (10) ετών για τους ίδιους σκοπούς. Εκτός από την άμεση χρήση από τους Φορείς του Δημοσίου, δικαιώματα χρήσης στο προαναφερόμενο ραδιοφάσμα θα παραχωρηθούν έως δώδεκα (12) μήνες χωρίς χρέωση στα Ελληνικά Πανεπιστήμια και στα ερευνητικά κέντρα.

5. Διασυνοριακά και πολυκρατικά έργα

- Μετάβαση στην τεχνολογία 5G και διευκόλυνση της ανάπτυξης καινοτόμων ψηφιακών υπηρεσιών (ID: 16844) (Διασυνοριακό έργο - σύνδεση με τη Σόφια, Βουλγαρία - Πολυεθνικό έργο "Δίοδοι μετακίνησης 5G")
- Υποθαλάσσια καλώδια στα ελληνικά νησιά (ID: 16962) (Διασυνοριακό έργο - σύνδεση με Κύπρο)
- Ασύρματα δίκτυα πέμπτης γενιάς (5G) στο εθνικό δίκτυο αυτοκινητοδρόμων (ID: 16834) (Διασυνοριακό έργο - σύνδεση με τη Σόφια, Βουλγαρία - Πολυεθνικό έργο "Δίοδοι μετακίνησης 5G")
- Ανάπτυξη δικτύου μικροδορυφόρων (ID: 16855) (Multi-country project - (EuroQCI), η Ελλάδα έχει εξασφαλίσει την ανάπτυξη του πρώτου στην Ευρώπη Επίγειου Σταθμού (OGS) για την επόμενη γενιά τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών στο Παρατηρητήριο του Χελμού σε συνεργασία με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Διαστήματος (ESA).

6. Πράσινες διαστάσεις του Άξονα

Τον Δεκέμβριο του 2019 η Ευρωπαϊκή Ένωση δεσμεύτηκε να υλοποιήσει την Πράσινη Συμφωνία, θέτοντας ως εμβληματικό στόχο να καταστεί η Ευρώπη η πρώτη κλιματικά ουδέτερη ήπειρος μέχρι το 2050, θέτοντας παράλληλα ως ενδιάμεσο στόχο τη μείωση των καθαρών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά τουλάχιστον 55% έως το 2030. Η Ελλάδα, σε ευθυγράμμιση με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία για την κλιματική αλλαγή και την κλιματική ουδετερότητα έως το 2050, έχει θέσει έναν φιλόδοξο στόχο, στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ) για μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου κατά 56% έως το 2030, σε σύγκριση με τα εθνικά επίπεδα του 2005.

Με την αύξηση της ευρυζωνικής κάλυψης και την ανάπτυξη ψηφιακών υποδομών πολύ υψηλής χωρητικότητας, η δέσμη των μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων του συγκεκριμένου Άξονα θα προωθήσουν την ανάπτυξη ψηφιακών λύσεων που υποστηρίζουν τον περιορισμό των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και θα μειώσουν το περιβαλλοντικό τους αποτύπωμα. Οι λύσεις με βάση το 5G και οι μικροδορυφόροι αναμένεται να επιφέρουν σημαντικά οφέλη ενεργειακής απόδοσης σε κλάδους όπως οι κατασκευές και η εφοδιαστική αλυσίδα. Με βάση τα στοιχεία από σχετικές μελέτες αναφορικά με τα επίπεδα κατανάλωσης ενέργειας σε ευρυζωνικά δίκτυα ανέδειξαν ότι τα δίκτυα οπτικών ινών είναι η πιο ενεργειακά αποδοτική λύση, λαμβάνοντας υπόψη τις προοπτικές της ραγδαία αυξανόμενης διακίνησης του όγκου των δεδομένων μέσω κινητών και σταθερών δικτύων σε παγκόσμιο επίπεδο.

Επιπλέον, με την εφαρμογή δικτύων 5G σε μεγάλους ελληνικούς αυτοκινητόδρομους που εξυπηρετούν τη Συνδεδεμένη και Αυτοματοποιημένη Κινητικότητα (CAM), θα εισαχθούν νέες τεχνολογίες και ψηφιακές λύσεις σε όλες τις κατηγορίες χερσαίας μεταφοράς μέσω των οδικών δικτύων (π.χ. έξυπνα συστήματα πλοήγησης και οδήγησης), βελτιώνοντας αποτελεσματικά τις οδικές μεταφορές τόσο σε επίπεδο χρόνου και κόστους, όσο σε επίπεδο βελτιωμένης απόδοσης καυσίμου και μειωμένες εκπομπές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, μειώνοντας έτσι το περιβαλλοντικό αποτύπωμα των μεταφορών.

Η επέκταση της υποδομής οπτικών ινών θα έχει επίσης ως αποτέλεσμα μειωμένο λειτουργικό κόστος και βελτιωμένα επιχειρηματικά εγχειρήματα για φορείς εκμετάλλευσης που επενδύουν σε οπτικές ίνες, βελτιωμένη ποιότητα υπηρεσιών για πελάτες και ευρύτερα οφέλη για το περιβάλλον και την κοινωνία, συμπεριλαμβανομένων των μειωμένων εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα.

Συνολικά, οι προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις θα συμβάλλουν στο μετριασμό της κλιματικής αλλαγής με την προώθηση της ενεργειακής μετάβασης και της ροής κεφαλαίων προς υποδομές με μειωμένες ενεργειακές απαιτήσεις και βελτιωμένο αποτύπωμα άνθρακα.

7. Ψηφιακές διαστάσεις του Άξονα

Ο κανονισμός COM (2020) 408 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση ενός μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας θέτει ως δεσμευτικό στόχο ότι τουλάχιστον το 20% των συνολικών χρηματοδοτήσεων θα πρέπει να αφιερώνεται σε μέτρα που υποστηρίζουν τον ψηφιακό μετασχηματισμό.

Η Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού (2020-2025), συμπεριλαμβανομένης της νέας Εθνικής Ευρυζωνικής Στρατηγικής που ευθυγραμμίζεται με τους στόχους της «Ευρωπαϊκής Κοινωνίας Gigabit», θα συμβάλει στη διασφάλιση της συνοχής και της ενίσχυσης των συνεργιών μεταξύ των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων του παρόντος Άξονα σε διάφορους τομείς της ψηφιακής οικονομίας. Αξίζει να σημειωθεί ότι, όταν οι επενδύσεις ψηφιακής συνδεσιμότητας διαρθρώνονται σε ένα συνεκτικό σύνολο μεταρρυθμίσεων ή «προγραμμάτων», που συνδέονται με ευρύτερα τοπικά, περιφερειακά και εθνικά σχέδια ψηφιακής μετάβασης, η συμβολή τους στον ψηφιακό μετασχηματισμό είναι εκθετική.

Η επένδυση σε ψηφιακές υποδομές πολύ υψηλής χωρητικότητας αποτελεί βασική προϋπόθεση για τον ψηφιακό μετασχηματισμό και θα βελτιώσει την ανταγωνιστικότητα, την ανθεκτικότητα, την ευελιξία και την ασφάλεια των εταιρειών και των φορέων του Δημοσίου, διασφαλίζοντας παράλληλα την κοινωνική συνοχή. Σε αυτό το πλαίσιο, οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που εντάσσονται στον παρόντα Άξονα θα συμβάλουν στην επιταχυνόμενη ανάπτυξη εξαιρετικά γρήγορων ευρυζωνικών συνδέσεων και δικτύων 5G, καθώς και στην κατασκευή ενός συστήματος μικροδορυφόρων, που θα εφοδιάσει τους πολίτες και τις επιχειρήσεις με καλύτερης ποιότητας, ταχύτερη και ευρεία κάλυψη στο Διαδίκτυο και σε προηγμένες ψηφιακές υπηρεσίες. Οι καταναλωτές θα έχουν στη διάθεσή τους περισσότερες επιλογές και πληροφορίες και για τις επιχειρήσεις θα δημιουργηθούν νέες ευκαιρίες μέσω καινοτόμων επιχειρηματικών μοντέλων, της δυνατότητας ανάπτυξης απομακρυσμένων συνεργασιών και της αξιοποίησης προηγμένων ψηφιακών τεχνολογιών. Επίσης, θα προσφέρουν στη βιομηχανία προοπτικές ταχύτερης ανάπτυξης, θα καταστήσουν τις αγροτικές περιοχές πιο ελκυστικές για τις επιχειρήσεις και τις νέες γενιές, αυξάνοντας παράλληλα την ψηφιακή στρατηγική αυτονομία της Ελλάδας.

Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις του Άξονα θα έχουν σημαντικές επιπτώσεις (α) σε ολόκληρη την κοινωνία και την οικονομία, διασφαλίζοντας τη μετάβαση σε εξαιρετικά γρήγορες ευρυζωνικές συνδέσεις και σε υποδομές 5G, συμβάλλοντας άμεσα στην ανάπτυξη και την απασχόληση, ως μέρος της οικονομικής ανάκαμψης της Ελλάδας, και (β) στην ανταγωνιστικότητα ολόκληρου του ψηφιακού τομέα (προμήθεια εξοπλισμού πληροφορικής, τεχνολογίες και λύσεις υπολογιστικού νέφους (cloud), ανάλυση μεγάλου όγκου δεδομένων, τεχνητή νοημοσύνη (AI), υπολογιστικά συστήματα υψηλών επιδόσεων κ.λ.π.), σε όλους τους τομείς της οικονομίας όπως στην υγεία, τις μεταφορές, την εκπαίδευση, τη γεωργία, τις μεταφορές καθώς επίσης και στη Δημόσια Διοίκηση.

Ο προϋπολογισμός των προτεινόμενων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων του παρόντος Άξονα αντιστοιχεί καθ' ολοκληρίαν (100%) σε δαπάνες ψηφιακής μετάβασης (βλ. ακολούθως Πίνακα - Παράγραφος 8), συμβάλλοντας σημαντικά στον ψηφιακό στόχο του 20% που ορίζεται στο άρθρο 15, παράγραφος 3, εδάφιο (γ) του κανονισμού COM (2020) 408.

8. Συμβολή στον κλιματικό και ψηφιακό στόχο

Η Ετήσια Στρατηγική Βιώσιμης Ανάπτυξης (COM (2020) 575) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προτείνει τουλάχιστον το 20% των δαπανών σε κάθε σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας να αφορά τον ψηφιακό τομέα. Όπως προδιαγράφεται και στο «Next Generation EU», η ταχεία ανάπτυξη δικτύων πολύ υψηλής χωρητικότητας, συμπεριλαμβανομένων των δικτύων 5G και οπτικών ινών, θα έχει θετικές επιπτώσεις σε ολόκληρη την κοινωνία και την εθνική οικονομία.

Τίτλος μεταρρύθμισης ή επένδυσης	Κλιματικός Στόχος (%)	Ψηφιακός Στόχος (%)
Μετάβαση σε γρήγορες ευρυζωνικές συνδέσεις - 100/200 Mbps (UltraFast) (ID: 16857)	0%	100%
Μετάβαση στην τεχνολογία 5G και διευκόλυνση της ανάπτυξης καινοτόμων ψηφιακών υπηρεσιών (ID: 16844)	0%	100%
Υποδομές οπτικών ινών σε κτίρια (ID: 16818)	0%	100%
Υποθαλάσσια καλώδια στα ελληνικά νησιά (ID: 16962)	0%	100%
Ασύρματα δίκτυα πέμπτης γενιάς (5G) στο εθνικό δίκτυο αυτοκινητοδρόμων (ID: 16834)	0%	100%
Ανάπτυξη δικτύου μικροδορυφόρων (ID: 16855)	0%	100%

9. Αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης»

Η αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» (Do no significant harm) αξιολογήθηκε για κάθε μεταρρύθμιση και επένδυση του παρόντος Άξονα. Η αξιολόγηση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι κανένα από τα προτεινόμενα μέτρα δε θα προκαλέσει σημαντική βλάβη ή ζημία σε κανέναν από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους, όπως ορίζονται στο άρθρο 17 του Κανονισμού Ταξινομίας της ΕΕ (EU Taxonomy Regulation). Στο πλαίσιο αυτό, υιοθετήθηκε μεθοδολογία αξιολόγησης δύο βημάτων διεξάγοντας (α) αναθεώρηση της λίστας ελέγχου των έξι στόχων και (β) ουσιαστική αξιολόγηση της αρχής της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης».

Κάθε μία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις του Άξονα αξιολογήθηκε σε αντιπαραβολή με τη λίστα ελέγχου με σκοπό να προσδιοριστεί κατά πόσον και για ποιον από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους απαιτείται ενδελεχής αξιολόγηση (μετριασμός της κλιματικής αλλαγής, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, βιώσιμη χρήση και προστασία του νερού και των θαλάσσιων πόρων, κυκλική

οικονομία, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης και της ανακύκλωσης των αποβλήτων, της πρόληψης και του ελέγχου της ρύπανσης στον αέρα, το νερό ή τη γη και την προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων). Η αξιολόγηση της λίστας ελέγχου κατέληξε στο συμπέρασμα ότι κανένα από τα μέτρα του παρόντος Άξονα δε χρήζει περαιτέρω αξιολόγησης, καθώς για κανένα από τα μέτρα δεν προκύπτει πιθανότητα πρόκλησης σημαντικής ζημίας σε κανέναν από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους.

Η λεπτομερής αξιολόγηση για κάθε μέτρο παρατίθεται στα Παραρτήματα του παρόντος.

10. Ορόσημα, στόχοι και χρονοδιάγραμμα

Δείτε το σχετικό κεφάλαιο των οροσήμων στο Μέρος 3.

11. Χρηματοδότηση και κόστος

Γενικές αρχές και οδηγίες

Έχοντας προσδιορίσει τις κύριες προκλήσεις και τους στόχους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και τα ορόσημα, το στόχο και το χρονοδιάγραμμα των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων που καθορίστηκαν, παρουσιάζονται παρακάτω οι βασικές αρχές καθώς και η ακολουθούμενη διαδικασία και μεθοδολογία σχετικά με τη χρηματοδότηση και την αξιολόγηση του κόστους.

Πρώτον, σημειώνεται ότι η εκτίμηση κόστους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας εφαρμόζεται σύμφωνα με τις βασικές απαιτήσεις κανονισμού που προβλέπουν ότι το κόστος για κάθε επένδυση και μεταρρύθμιση είναι:

- **Λογικό:** Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας παρέχει επαρκείς πληροφορίες και αποδεικτικά στοιχεία ότι το ποσό του εκτιμώμενου συνολικού κόστους του Άξονα είναι κατάλληλο.
- **Εύλογο:** Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας παρέχει επαρκείς πληροφορίες και αποδεικτικά στοιχεία ότι το ποσό του εκτιμώμενου συνολικού κόστους του Άξονα είναι σύμφωνο με τη φύση και τον τύπο των προβλεπόμενων επενδύσεων μέσω της εφαρμογής μιας οριζόντιας αξιολόγησης που εξασφαλίζει την ευθυγράμμιση μεταξύ του ποιοτικού χαρακτήρα της επένδυσης και του κόστους της.
- **Ανάλογο:** Το ποσό του συνολικού κόστους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αντιστοιχεί στον αναμενόμενο αντίκτυπο του σχεδιαζόμενου μέτρου στην οικονομία και την απασχόληση της Ελλάδας. Συγκεκριμένα, αξιολογείται εάν το σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα έχει οικονομικό αντίκτυπο που να ευθυγραμμίζεται με το ποσό του εκτιμώμενου κόστους του.

Επιπλέον, η μεθοδολογική προσέγγιση και η διαδικασία που ακολουθήθηκε σε σχέση με το κόστος και την αιτιολόγηση για κάθε μεταρρύθμιση και επένδυση αναπτύσσεται με βάση τέσσερις βασικές αρχές που πληρούν τους ακόλουθους στόχους:

- **Ακρίβεια**: Η προσέγγιση και τα εργαλεία μεθοδολογίας που χρησιμοποιούνται διασφαλίζουν ότι το εκτιμώμενο κόστος είναι εύλογα κοντά στο πραγματικό κόστος μέσω της χρήσης λογιστικών, ιστορικών, στατιστικών στοιχείων καθώς και του προσδιορισμού των τιμών της αγοράς.
- **Λογοδοσία και διαφάνεια:** Το κόστος των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων εκτιμήθηκε με τρόπο που είναι σαφώς ανιχνεύσιμος και κατανοητός, μέσω εφαρμογής ανάλυσης που περιλαμβάνει λεπτομερείς πληροφορίες για κάθε παράμετρο που χρησιμοποιείται στον υπολογισμό του κόστους (π.χ. κόστος μονάδας των βασικών παραγόντων, απαιτούμενος αριθμός μονάδων)
- **Απλότητα**: Η προσέγγιση μεθοδολογίας κόστους που ακολουθήθηκε χρησιμοποιεί απλά εργαλεία και μεθόδους υπολογισμού κόστους, ώστε να επιτρέπεται η αξιολόγηση των στοιχείων που σχετίζονται με το κόστος μαζί με την αξιολόγηση των άλλων στοιχείων του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας σε σύντομο χρονικό διάστημα. Αυτό έχει ως στόχο να διατηρήσει το διοικητικό φόρτο όσο το δυνατόν πιο διαχειρίσιμο για όλα τα μέρη.

- **Συνέπεια:** Το κόστος που εκτιμάται ανά μεταρρύθμιση και επένδυση συνάδει με άλλες πολιτικές της ΕΕ και είναι σύμφωνο με το κόστος που εφαρμόζεται σε παρόμοια έργα μέσω άλλων κοινοτικών χρηματοδοτήσεων.

Λαμβάνοντας υπόψη αυτές τις αρχές και απαιτήσεις, η μεθοδολογική προσέγγιση που αναπτύχθηκε για τις εκτιμήσεις κόστους κάθε επένδυσης και μεταρρύθμισης του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ακολουθεί ορισμένες κοινές κατευθυντήριες γραμμές. Πιο συγκεκριμένα, περιλαμβάνει:

- Σαφή και τεκμηριωμένη ανάλυση των προκλήσεων που αντιμετωπίζονται και των στόχων των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων.
- Λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με το αναμενόμενο αποτέλεσμα των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων.
- Λεπτομερή περιγραφή του τρόπου εφαρμογής των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων (μέσα εφαρμογής).
- Πληροφορίες σχετικά με τη φύση και το μέγεθος των προτεινόμενων επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων, καθώς και το χρονοδιάγραμμά τους και τα σχετικά ορόσημα.

Διαδικασία επικύρωσης κόστους και προσέγγιση μεθοδολογίας

Με βάση τις προαναφερθείσες αρχές και κατευθυντήριες γραμμές, αναπτύσσεται μια συγκεκριμένη διαδικασία επικύρωσης κόστους και μεθοδολογίας που επιτρέπει την κοστολόγηση για κάθε επένδυση και μεταρρύθμιση του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και διασφαλίζει την ακρίβεια, τη διαφάνεια, την απλότητα και τη συνέπεια των εκτιμήσεων.

Η διαδικασία ανάλυσης κόστους του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιλαμβάνει τέσσερα βασικά βήματα που στοχεύουν στην εφαρμογή των εξής:

- 1ο βήμα: Ανάπτυξη μιας συγκεκριμένης έκθεσης ανά μεταρρύθμιση και επένδυση με ξεχωριστή ανάλυση ανά επιμέρους έργο.
- 2ο βήμα: Εξέταση όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων.
- 3ο βήμα: Λεπτομερής ανάλυση όλων των στοιχείων κόστους των κύριων έργων μέσω της εφαρμογής της πιο κατάλληλης μεθοδολογίας επικύρωσης κόστους.
- 4ο βήμα: Επαλήθευση κόστους ανά έργο, Άξονα, και Πυλώνα του σχεδίου.

1ο βήμα - Ανάπτυξη αναφορών ανάλυσης κόστους

Το περιεχόμενο της αναφοράς ανάλυσης κόστους για κάθε μία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιλαμβάνει τις ακόλουθες κοινές παραμέτρους / λεπτομέρειες:

- **Σύνοψη έργου**: Περιλαμβάνει την εισαγωγή των χαρακτηριστικών του κύριου έργου (π.χ. Πυλώνας, Άξονας, τίτλος έργου και υποέργα, ενδιαφερόμενα μέρη), την κωδικοποίηση βασικών οικονομικών μεγεθών (συνολικός και εκτιμώμενος προϋπολογισμός), καθώς και χρήση του ίδιου αριθμού στα δελτία κοστολόγησης, στα τεχνικά δελτία και μια σύντομη επισκόπηση του πεδίου εφαρμογής του έργου.
- **Μέσα εφαρμογής:** Περίληψη του σχετικού κανονιστικού πλαισίου (εάν υπάρχει), παρέχει μια γενική προοπτική όσον αφορά τη διαδικασία ωριμότητας και περιλαμβάνει έναν αθροιστικό πίνακα σχετικά με το χρονοδιάγραμμα του έργου και με τα ορόσημα που πρέπει να επιτευχθούν.

- **Προϋπολογισμός έργου**: Περιλαμβάνει:
    - Ανάλυση (προσδιορισμός βασικών παραμέτρων κόστους, επισκόπηση των διαθέσιμων πληροφοριών, επιβεβαίωση ότι το εκτιμώμενο κόστος δεν περιλαμβάνει ΦΠΑ, δεν είναι επαναλαμβανόμενο και δεν πραγματοποιείται πριν από την 1η Φεβρουαρίου 2020),
    - Ένδειξη του κατά πόσον τμήματα του προϋπολογισμού του έργου καλύπτονται από άλλα ιδιωτικά κονδύλια ή κοινοτική χρηματοδότηση - απόδειξη ότι αυτά τα ποσά έχουν αφαιρεθεί από το κόστος που θα χρηματοδοτηθεί από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και
    - Αποτίμηση και επικύρωση προϋπολογισμού (σαφής μεθοδολογία για την εκτίμηση του κόστους, ανάλυση κόστους ανά καθοριστικό παράγοντα κόστους, προσδιορισμός του κόστους μονάδας, προσδιορισμός του συνολικού αριθμού μονάδων, εκτίμηση του συνολικού απαιτούμενου προϋπολογισμού ανά έργο).
- **Υποστηρικτικό υλικό:** Αναφέρεται στη σύντομη επισκόπηση των σχετικών μελετών ή / και πληροφοριών που χρησιμοποιούνται για την επικύρωση του συνολικού κόστους καθώς και τη χαρτογράφηση σημείων αναφοράς που χρησιμοποιήθηκαν κατά την ανάλυση κόστους (ιστορικό, συγκριτικό κόστος σε παρόμοια έργα) και παροχή σχετικών αποδεικτικών στοιχείων (π.χ. πηγές).

2ο βήμα - Εξέταση όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων

Προκειμένου να διασφαλιστεί η ακρίβεια και η συνέπεια των εκτιμήσεων κόστους, πραγματοποιείται μια συγκριτική ανάλυση δεδομένων κοστολόγησης μέσω της συλλογής και εξέτασης όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων σχετικά με το πραγματικό κόστος παρόμοιων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που έχουν πραγματοποιηθεί στο παρελθόν. Αυτό το βήμα περιλαμβάνει κυρίως όλες τις ενέργειες που σχετίζονται με τη συλλογή και εξέταση του συνόλου των διαθέσιμων πληροφοριών και του υποστηρικτικού υλικού, καθώς και την άντληση δεδομένων και την εις βάθος ανάλυση της σχετικής τεκμηρίωσης.

3ο βήμα - Ανάπτυξη μεθοδολογίας ανάλυσης κόστους

Προκειμένου να εφαρμοστεί η κοστολόγηση και η αιτιολόγηση των έργων, αναπτύχθηκαν τρεις βασικές μεθοδολογικές αναλύσεις που χρησιμοποιήθηκαν με βάση την καταλληλότητά τους για καθεμία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας:

Εκτίμηση από κάτω προς τα πάνω (bottom-up)

Η πρώτη μεθοδολογική προσέγγιση της ανάλυσης κόστους περιλαμβάνει εκτιμήσεις σε αναλυτικό επίπεδο για κάθε παράμετρο κόστους του έργου, οι οποίες στη συνέχεια συγκεντρώνονται σε μια συνολική εκτίμηση για ολόκληρο το έργο. Τα κύρια βήματα αυτής της μεθοδολογικής προσέγγισης περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Επανεξέταση ιστορικών τιμών/κριτηρίων ανά παράμετρο κόστους από παρόμοια έργα και εκτίμηση του κόστους αξίας της μονάδας.
- Προσδιορισμός του συνολικού αριθμού μονάδων που απαιτούνται και εφαρμογή της τιμής μονάδας για τις σχετικές εκτιμήσεις ανά παράμετρο κόστους.
- Τελική συγκέντρωση και εκτίμηση του συνολικού κόστους ανά έργο.

Παραμετρική προσέγγιση

Αυτή η προσέγγιση αναφέρεται στην εκτίμηση του συνολικού προϋπολογισμού ανά έργο βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς. Συγκεκριμένα, τα κύρια βήματα της παραμετρικής μεθοδολογικής προσέγγισης περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Προσδιορισμός μεμονωμένων παραμέτρων κόστους βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς
- Εξέταση της συνεισφοράς κάθε παραμέτρου κόστους στο συνολικό προϋπολογισμό
- Αξιολόγηση κάθε παραμέτρου κόστους ως ποσοστό του συνολικού κόστους

Εκτίμηση από πάνω προς τα κάτω (top down ή analogous)

Τέλος, η μεθοδολογική τεχνική από πάνω προς τα κάτω περιλαμβάνει τα ακόλουθα κύρια βήματα:

- Εκτίμηση του συνολικού προϋπολογισμού ανά έργο βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων.
- Κατανομή του συνολικού κόστους ανά μεμονωμένη παράμετρο κόστους βάσει των σχετικών κριτηρίων αναφοράς για κάθε κόστος μονάδας.

Σημειώνεται ότι, σε ορισμένες περιπτώσεις όπου υπάρχει περιορισμένη διαθεσιμότητα συγκριτικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς, προκειμένου να προχωρήσουμε σε μια ακριβή και αιτιολογημένη εκτίμηση των παραμέτρων κόστους, ζητήθηκε άποψη από εμπειρογνώμονες. Ειδικότερα, η κρίση των εμπειρογνωμόνων στοχεύει να παρέχει τα ακόλουθα:

- Επανεξέταση των σχετικών σημείων αναφοράς σχετικά με το κόστος παρόμοιων έργων.
- Παροχή εξειδικευμένης γνώμης με βάση την εμπειρία και γνώση που έχει αποκτηθεί σε έναν συγκεκριμένο τομέα και την επισήμανση κρίσιμων παραγόντων και πιθανών κινδύνων.
- Ολοκλήρωση και αξιολόγηση των διαθέσιμων δεδομένων και επικύρωση του εκτιμώμενου κόστους.

4ο βήμα - Διαδικασία αποτίμησης και επικύρωσης

Η ακρίβεια και η επικύρωση της ανάλυσης κόστους για κάθε επένδυση και έργο επιτυγχάνεται μέσω της εφαρμογής της αποτίμησης κόστους του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας από έναν ανεξάρτητο φορέα. Συγκεκριμένα, η επικύρωση και αποτίμηση της ανάλυσης κόστους διασφαλίστηκε μέσω των ακόλουθων ενεργειών:

- Συλλογή, επεξεργασία και αναθεώρηση δεδομένων.
- Συνεχής επικοινωνία και υλοποίηση συναντήσεων με τους υπεύθυνους ενδιαφερόμενους φορείς και οντότητες.
- Αίτημα για απαιτούμενα ή πρόσθετα δεδομένα και πληροφορίες.
- Επαλήθευση μεγέθους επένδυσης και προσδιορισμός κόστους.
- Προετοιμασία και επανεξέταση των αναφορών ανάλυσης κόστους.

Κύρια στοιχεία μεθοδολογίας και παραμέτρων κόστους

Η μεθοδολογική προσέγγιση που ακολουθήθηκε και η εκτίμηση του σχετικού κόστους σχετικά με τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στον Άξονα 2.1 του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας βασίζονται σε τρία βασικά στοιχεία:

- Την προμήθεια και αγορά του απαιτούμενου εξοπλισμού και αδειών πληροφορικής,
- Την ανάπτυξη συστημάτων και λογισμικού πληροφορικής και
- Τις τεχνικές υπηρεσίες παροχής συμβουλών, διαχείρισης και κατάρτισης που απαιτούνται για την ανάπτυξη και λειτουργία των σχετικών ψηφιακών συστημάτων και λογισμικού.

1ο στοιχείο: Αγορά απαιτούμενου εξοπλισμού και αδειών

Στον πρώτο Άξονα οι σχετικές εκτιμήσεις κόστους αφορούν την αγορά εξοπλισμού πληροφορικής και αδειών που απαιτούνται σε κάθε επένδυση και μεταρρύθμιση που περιλαμβάνονται στον ψηφιακό Πυλώνα. Σε αυτό το πλαίσιο, η εκτίμηση και η αιτιολόγηση του κόστους των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων που περιλαμβάνονται σε αυτόν τον Άξονα βασίζεται σε συγκεκριμένες παραμέτρους και δράσεις που αναφέρονται στα εξής:

- Την αναγνώριση του απαιτούμενου εξοπλισμού και των αδειών που απαιτούνται για την αγορά
- Τον προσδιορισμό του συνολικού ποσού εξοπλισμού ή αδειών που απαιτούνται για την υλοποίηση της μεταρρύθμισης / επένδυσης
- Την εκτίμηση του σχετικού κόστους ανά μονάδα (π.χ. σε είδη εξοπλισμού ή σε έτη για τις άδειες) με βάση την εξέταση όλων των διαθέσιμων πληροφοριών σχετικά με το σχετικό κόστος παρόμοιων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, λαμβάνοντας υπόψη τις τρέχουσες τιμές της αγοράς.

2ο στοιχείο: Ανάπτυξη συστημάτων πληροφορικής και λογισμικού

Αυτό το στοιχείο περιλαμβάνει το εκτιμώμενο κόστος όλων των απαιτούμενων ενεργειών που αφορούν (α) την ανάλυση απαιτήσεων και το σχεδιασμό λύσεων, (β) την εγκατάσταση, ανάπτυξη και προσαρμογή συστημάτων και λογισμικού πληροφορικής, (γ) τις υπηρεσίες υλοποίησης και ολοκλήρωσης και (δ) τις πιλοτικές υπηρεσίες λειτουργίας. Συγκεκριμένα, η κοστολόγηση όλων των ενεργειών που απαιτούνται για την ανάπτυξη συστημάτων πληροφορικής και λογισμικού πραγματοποιείται λαμβάνοντας υπόψη τις ακόλουθες παραμέτρους κόστους:

- Τον προσδιορισμό της σχετικής εμπειρογνωμοσύνης καθώς και του αριθμού των ανθρωπομηνών που απαιτείται για την ανάπτυξη συστημάτων και λογισμικού πληροφορικής
- Τον ορισμό του ποσού της εργασίας που απαιτείται για την ολοκλήρωση κάθε δράσης, η οποία υπολογίζεται σε ανθρωπομήνες βάσει των μέσων παραγωγικών ωρών (δηλαδή εξαιρουμένης της ασθένειας, των διακοπών κ.λπ.) ανά μήνα ανά άτομο (πλήρους απασχόλησης)
- Την εξέταση των τιμών της αγοράς σε σχέση με το σχετικό κόστος ανά ανθρωπομήνα και τον υπολογισμό του κόστους που προκύπτει από τον συνολικό χρόνο σε ανθρωπομήνες.

3ο στοιχείο: Υπηρεσίες τεχνικής συμβουλευτικής, διαχείρισης και κατάρτισης

Το κόστος όσον αφορά το τρίτο στοιχείο αναφέρεται στην παροχή των συμπληρωματικών υπηρεσιών που απαιτούνται για την ανάπτυξη συστημάτων / λογισμικού πληροφορικής που σχετίζονται με την τεχνική διαβούλευση, τη διαχείριση καθώς και τις εκπαιδευτικές υπηρεσίες που απαιτούνται για τη λειτουργία των συστημάτων. Σε αυτό το πεδίο, ο υπολογισμός του σχετικού κόστους αυτών των υπηρεσιών βασίζεται στις ακόλουθες παραμέτρους:

- Τον προσδιορισμό της ανάγκης τέτοιων υπηρεσιών ανά έργο (π.χ. ανάγκη τεχνικής μελέτης ή εφαρμογή ειδικού προγράμματος κατάρτισης) και τον προσδιορισμό του αριθμού των σχετικών ανθρωπομηνών/ωρών που απαιτείται για καθένα από αυτά
- Τον προσδιορισμό των συνολικών ανθρωπομηνών / ωρών που εκτιμάται ότι θα παρέχονται σε κάθε υπηρεσία καθώς και το αντίστοιχο κόστος μονάδας
- Τον υπολογισμό του συνολικού κόστους για τεχνικές συμβουλευτικές υπηρεσίες, υπηρεσίες διαχείρισης και κατάρτισης ανά έργο.

Η λεπτομερής εκτίμηση κόστους για κάθε έργο παρατίθεται στα Παραρτήματα του παρόντος.

12. Αίτημα δανείου

Μη εφαρμόσιμο.

Άξονας 2.2: Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους

1. Περιγραφή του Άξονα

Περιοχές/τομείς πολιτικής: Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους

Περίληψη: Η διαρκής βελτίωση και ενίσχυση της ψηφιακής διακυβέρνησης αποτελεί για την Ελλάδα ξεκάθαρη στρατηγική επιλογή *(Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού)*, η οποία έχει προσφάτως ενισχυθεί έτι περαιτέρω λόγω και της πανδημίας COVID-19. Πιο συγκεκριμένα, τους τελευταίους 12 μήνες, τα αποτελέσματα από την υλοποίηση της στρατηγικής είναι σημαντικά και αποτυπώνονται στην αύξηση των παρεχόμενων ψηφιακών υπηρεσιών αλλά και στη δρομολόγηση στοχευμένων έργων και δράσεων για την υιοθέτησή τους από τη Δημόσια Διοίκηση και τους δημοσίους υπαλλήλους. Ωστόσο, η χώρα θα πρέπει να βελτιώσει σημαντικά την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητα της Δημόσιας Διοίκησης, μέσω της εντατικοποίησης των σχετικών πρωτοβουλιών με σκοπό την αύξηση των ψηφιακών της επιδόσεων.

Σκοπός του παρόντος Άξονα είναι ο εκσυγχρονισμός του Ελληνικού Δημόσιου Τομέα μέσω της βελτίωσης του επιχειρησιακού του μοντέλου και της παροχής βελτιωμένων και ποιοτικών υπηρεσιών στους πολίτες και τις επιχειρήσεις. Επιπλέον, σημαντικές πρωτοβουλίες με διευρωπαϊκό χαρακτήρα, όπως για παράδειγμα οι «Έξυπνες πόλεις», περιλαμβάνονται στον τρέχοντα Άξονα φέρνοντας στο προσκήνιο παγκόσμιες προκλήσεις, σχετιζόμενες με την ψηφιακή αλλά και την πράσινη μετάβαση. Καθώς οι πληθυσμοί στα μεγάλα αστικά κέντρα αυξάνονται συνεχώς, η ζήτηση για βελτιωμένες υπηρεσίες, και κυρίως η ανάγκη για αποτελεσματικότερη διαχείριση των διαθέσιμων πόρων, θα συνεχίσει να αυξάνεται. Η επιτάχυνση των προσπαθειών για τη βελτίωση των ψηφιακών επιδόσεων της χώρας είναι καταλυτική τόσο για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, όσο και για την αντιμετώπιση των σύγχρονων προκλήσεων και τον εκσυγχρονισμό της χώρας.

Οι προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις στοχεύουν (α) στον ψηφιακό μετασχηματισμό των οργανισμών του Δημόσιου Τομέα και στην ενίσχυση των ψηφιακών τους υπηρεσιών, (β) στη βελτίωση των διοικητικών επιχειρησιακών διαδικασιών μέσω της ανάπτυξης και εφαρμογής σύγχρονων πληροφοριακών συστημάτων, (γ) στη σημαντική ενίσχυση της διαλειτουργικότητας των πληροφοριακών συστημάτων και των δεδομένων, (δ) στην ενίσχυση της κυβερνοασφάλειας, καθώς και (ε) στην εκτεταμένη χρήση σύγχρονων τεχνολογιών, όπως για παράδειγμα οι τεχνολογίες υπολογιστικού νέφους (cloud computing) και οι τεχνολογίες αποτελεσματικής διαχείρισης πολυδιάστατων δεδομένων μεγάλου όγκου (big data analytics).

Στόχος: Λαμβάνοντας υπόψη τις τρέχουσες προκλήσεις, αλλά και τις συστάσεις των ευρωπαϊκών θεσμών, η Ελλάδα στοχεύει στον εκσυγχρονισμό του Δημόσιου Τομέα και στην ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών με σκοπό να αυξήσει την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητά του, να επιτύχει την παροχή βελτιωμένων, ποιοτικών υπηρεσιών σε πολίτες και επιχειρήσεις, αλλά και να βελτιώσει την απόδοση των δημοσίων υπαλλήλων μέσω σύγχρονων εργαλείων και της αξιοποίησης ταχύτερων και αποδοτικότερων τεχνολογιών και υποδομών. Η επιτάχυνση των προσπαθειών για τη βελτίωση των ψηφιακών επιδόσεων της χώρας θα είναι καταλυτική για την επίτευξη αυτών των στόχων.

Οι ακόλουθες κατηγορίες δράσεων δείχνουν τις κύριες κατευθύνσεις του παρόντος Άξονα: (α) Ψηφιακός μετασχηματισμός της Δημόσιας Διοίκησης και παροχή υψηλού επιπέδου δημόσιων υπηρεσιών σε πολίτες και επιχειρήσεις με γνώμονα την απλοποίηση και τη βελτίωση διαδικασιών και συστημάτων και την ευθυγράμμιση με τις ευρωπαϊκές στρατηγικές και πολιτικές, (β) Ενσωμάτωση προηγμένων τεχνολογιών και τάσεων στις υπηρεσίες της Δημόσιας Διοίκησης αποσκοπώντας στην

αύξηση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητάς της, και στη μείωση του λειτουργικού κόστους, καθώς και τη διαρκή αναβάθμιση και συντήρηση των πληροφοριακών συστημάτων, (γ) Διασύνδεση και διαλειτουργικότητα μητρώων, συστημάτων και υπηρεσιών για την ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ των οργανισμών του Δημοσίου, (δ) Εδραίωση στρατηγικής και πολιτικών για την ασφάλεια στον Κυβερνοχώρο σε συνδυασμό με τη δημιουργία ενός Εθνικού Κέντρου Κυβερνοασφάλειας (Security Operations Center), (ε) Στρατηγική και πολιτικές διακυβέρνησης δεδομένων για τον δημόσιο τομέα.

Σύνδεση με Ευρωπαϊκούς Πυλώνες: «Ψηφιακός Μετασχηματισμός», «Έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, συμπεριλαμβανομένης της οικονομικής συνοχής, των θέσεων εργασίας, της παραγωγικότητας, της ανταγωνιστικότητας, της έρευνας, της ανάπτυξης και της καινοτομίας, και μιας ενιαίας, λειτουργικής αγοράς με ισχυρές Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις», «Πράσινη Μετάβαση»

Σύνδεση με τις Ευρωπαϊκές Εμβληματικές Πρωτοβουλίες: «Εκσυγχρονισμός», «Επανειδίκευση και αναβάθμιση δεξιοτήτων»

Μεταρρυθμίσεις και Επενδύσεις

Μεταρρυθμίσεις

- **Μεταρρύθμιση 1.** Διασύνδεση και διαλειτουργικότητα μητρώων και συστημάτων του Δημοσίου (ID: 16782)
- **Μεταρρύθμιση 2.** Σχέδιο δράσης για την παροχή «πελατοκεντρικών» ψηφιακών υπηρεσιών από την πλευρά της δημόσιας διοίκησης (ID: 16929)
- **Μεταρρύθμιση 3**. Διαρκής ενσωμάτωση προηγμένων τεχνολογιών στη Δημόσια Διοίκηση (ID: 16928)
- **Μεταρρύθμιση 4.** Στρατηγική και πολιτικές Κυβερνοασφάλειας στο Δημόσιο και προηγμένες υπηρεσίες κυβερνοασφάλειας για κρίσιμες δημόσιες υποδομές (ID: 16823, COFOG: 01.6)
- **Μεταρρύθμιση 5.** Διαχείριση και διακυβέρνηση δεδομένων δημοσίου τομέα και διασφάλιση της συμμόρφωσης με τον ΓΚΠΔ (GDPR) (ID: 16827, COFOG:01.6)

Επενδύσεις

- **Επένδυση 1**. Διαλειτουργικότητα των υπολογιστικών συστημάτων και μητρώων του Δημοσίου και ανάπτυξη υπηρεσιών διαδικτύου (ID: 16779, COFOG: 01.6)
- **Επένδυση 2**. Κέντρο διαλειτουργικότητας επόμενης γενιάς (ΚΕΔ) (ID: 16964, COFOG: 01.6)
- **Επένδυση 3**. Ψηφιακά Μητρώα (ID: 16824, COFOG: 01.6)
- **Επένδυση 4**. Ανάπτυξη ψηφιακού μητρώου τουριστικών επιχειρήσεων (ID: 16785, COFOG: 08.5)
- **Επένδυση 5.** Δημιουργία ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης σχέσεων (CRM) με πολίτες και επιχειρήσεις (ID: 16810, COFOG: 01.6)
- **Επένδυση 6.** Νέο σύστημα δημοσίων συμβάσεων (ID: 16736, COFOG: 01.3)
- **Επένδυση 7.** Ψηφιοποίηση των αρχείων του Δημοσίου (ID: 16778, COFOG: 01.6)
- **Επένδυση 8.** Κεντρικό σύστημα διαχείρισης εγγράφων (ID: 16738, COFOG: 01.3)

- **Επένδυση 9.** Ψηφιακός μετασχηματισμός των ΚΕΠ (ID: 16780, COFOG: 01.1)
- **Επένδυση 10.** Ψηφιακός μετασχηματισμός του Υπουργείου Εξωτερικών (ID: 16742, COFOG: 02.4)
- **Επένδυση 11.** Ψηφιακός μετασχηματισμός του ΕΟΤ (ID: 16791, COFOG: 08.5)
- **Επένδυση 12.** Αναβάθμιση ψηφιακών δεξιοτήτων στη στρατιωτική θητεία (ID: 16826, COFOG: 09.5)
- **Επένδυση 13.** Κεντρικός κόμβος διαχείρισης και ανάλυσης πολυδιάστατων δεδομένων μεγάλου όγκου (Big Data) (ID: 16842, COFOG: 01.3)
- **Επένδυση 14.** Διασφάλιση της επιχειρησιακής συνέχειας (business continuity) του Δημοσίου Τομέα (ID: 16287, COFOG: 01.6)
- **Επένδυση 15.** Αναβάθμιση κεντρικής υποδομής υπολογιστικού νέφους (ID: 16853, COFOG: 01.6)
- **Επένδυση 16.** Αναβάθμιση του εθνικού δικτύου υποδομών τεχνολογίας και έρευνας (ΕΔΥΤΕ) (ID: 16955, COFOG: 01.6)
- **Επένδυση 17.** Έξυπνες πόλεις (ID: 16854, COFOG: 01.6)
- **Επένδυση 18.** «Συζευξις ΙΙ» για την παροχή αναβαθμισμένων τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών στο Δημόσιο (ID: 16956, COFOG: 01.6)

  Επένδυση 19. Μελέτες διαβάθμισης των δεδομένων των πληροφοριακών συστημάτων του Δημοσίου (ID: 16965, COFOG: 01.6)

Εκτιμώμενο κόστος: 1.281 εκατομμύρια ευρώ, εκ των οποίων 1.281 εκατομμύρια ευρώ (100%) καλύπτονται από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

2. Κύριες προκλήσεις και στόχοι

α) Κύριες προκλήσεις

Η ελληνική οικονομική κρίση της τελευταίας δεκαετίας, που ακολουθήθηκε από την πανδημία COVID-19, έφερε στην επιφάνεια πολλαπλά διαρθρωτικά προβλήματα της ελληνικής οικονομίας, καθώς και τις ανεπάρκειες στο επιχειρησιακό μοντέλο της Δημόσιας Διοίκησης και του Ελληνικού Δημόσιου Τομέα γενικότερα. Αξίζει να σημειωθεί ότι, και οι δύο κρίσεις ενέτειναν τις προϋπάρχουσες αδυναμίες και παθογένειες του μοντέλου ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας και της λειτουργίας του ελληνικού Δημοσίου, και κατ' επέκταση ανέδειξαν μία σειρά κρίσιμων προκλήσεων που χρήζουν αντιμετώπισης.

Σε αυτό το πλαίσιο, ο εκσυγχρονισμός του επιχειρησιακού μοντέλου της Δημόσιας Διοίκησης και η παροχή βελτιωμένων υπηρεσιών σε πολίτες και επιχειρήσεις, μέσω του Ψηφιακού Μετασχηματισμού και της ενσωμάτωσης νέων τεχνολογιών, βρίσκονται στο επίκεντρο των προκλήσεων.

Μία σημαντική πρόκληση που τονίζεται επανειλημμένα στις Ειδικές ανά Χώρα Συστάσεις (2019/2, 2020/3) και σε συναφείς εκθέσεις αναφέρεται στην «*επιτάχυνση των προσπαθειών για τη βελτίωση των ψηφιακών επιδόσεων της χώρας μέσω της ανάπτυξης ψηφιακών εργαλείων και υπηρεσιών στη δημόσια διοίκηση*» (βλ. σύσταση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, 20 Ιουλίου 2020 (2020 / C 282/08)). Σύμφωνα με το Country Report (2020) για την Ελλάδα, η χώρα διαθέτει μία από τις λιγότερο προηγμένες ψηφιακές οικονομίες στην ΕΕ. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με το Δείκτη Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας (DESI) 2020, ο οποίος καταγράφει τις επιδόσεις στους τομείς «Συνδεσιμότητα», «Ανθρώπινο κεφάλαιο», «Χρήση υπηρεσιών Διαδικτύου», «Ενσωμάτωση ψηφιακής τεχνολογίας» και «Ψηφιακές δημόσιες

υπηρεσίες», η Ελλάδα κατατάσσεται στην 27η θέση από τα 28 κράτη μέλη της ΕΕ στο συνολικό δείκτη DESI 2020. Η ίδια κατάταξη ισχύει και για τον τομέα «Ψηφιακές δημόσιες υπηρεσίες». Η παροχή ψηφιακών δημόσιων υπηρεσιών παραμένει σχετικά περιορισμένη, όπως αντικατοπτρίζεται στη χαμηλή διαθεσιμότητα ψηφιακών προ-συμπληρωμένων εντύπων στο πλαίσιο των ηλεκτρονικών συναλλαγών με το Δημόσιο, στο χαμηλό αριθμό των χρηστών της ηλεκτρονικής κυβερνητικής πλατφόρμας και στη χαμηλή παροχή ψηφιακών δημόσιων υπηρεσιών προς τις επιχειρήσεις.

Όπως επισημαίνεται στην προαναφερθείσα Έκθεση, οι ανεπάρκειες της Δημόσιας Διοίκησης, συμπεριλαμβανομένης της περιορισμένης παροχής δημόσιων ψηφιακών υπηρεσιών, εξακολουθούν να αποτελούν εμπόδια για τους πολίτες, τους δημόσιους οργανισμούς και τις επιχειρήσεις. Το μεγάλο κόστος των συναλλαγών μέσω φυσικής παρουσίας στους φορείς του Δημοσίου έχει ως αποτέλεσμα υψηλά διοικητικά βάρη για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις. Ως εκ τούτου, το ποσοστό των ψηφιακών υπηρεσιών που παρέχονται από την Ελληνική Δημόσια Διοίκηση και το μερίδιο του πληθυσμού που τις χρησιμοποιεί στην πράξη θα πρέπει να αυξηθούν σημαντικά, προκειμένου η χώρα να επιτύχει τους στόχους σύγκλισης με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο όσον αφορά στις ψηφιακές της επιδόσεις. Η αδύναμη θέση της χώρας οφείλεται εν μέρει στον ανεπαρκή κεντρικό σχεδιασμό υπηρεσιών, με τις περισσότερες εφαρμογές που έχουν αναπτυχθεί να μην υποστηρίζονται σε κινητές συσκευές, καθώς επίσης λόγω της αρχιτεκτονικής σχεδίασης προηγούμενης γενιάς για τα πληροφοριακά συστήματα του Δημοσίου που καθιστούν την ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών εξαιρετικά δύσκολη.

Από την άλλη πλευρά, αξίζει να σημειωθεί ότι η Ελλάδα έχει πραγματοποιήσει ορισμένα σημαντικά βήματα προς την κατεύθυνση του εκσυγχρονισμού της Δημόσιας Διοίκησης μέσω των εντατικών πρωτοβουλιών και δράσεων ψηφιοποίησης κατά τη διάρκεια του τελευταίου έτους. Σε νομικό και κανονιστικό επίπεδο, ο Νόμος 4727 (Σεπτέμβριος 2020) για την ψηφιακή διακυβέρνηση ενσωματώνει στην ελληνική νομοθεσία τις οδηγίες της ΕΕ 2016/2102 και 2019/1024. Επίσης, σε επίπεδο εφαρμογής, έχουν ήδη ξεκινήσει σημαντικές πρωτοβουλίες όπως αυτή της ηλεκτρονικής ταυτοποίησης (e-id). Επιπλέον, η πανδημία COVID-19 υπήρξε ένας πρόσθετος καταλύτης για τη ραγδαία αύξηση του αριθμού των ψηφιακών υπηρεσιών που παρέχονται μέσω του «gov.gr» σε πολίτες και επιχειρήσεις. Όσον αφορά στις πρωτοβουλίες της χώρας (υπό εκτέλεση ή προτεινόμενες) σε υποδομές υπολογιστικού νέφους, η εκτίμηση είναι ότι η Ελλάδα σύντομα θα είναι πάνω από το μέσο όρο στη χρήση υπηρεσιών υπολογιστικού νέφους (cloud), είτε στο επίπεδο του Δημόσιου Τομέα είτε στη διείσδυσή τους στις ΜμΕ. Συνολικά, η Ελλάδα έχει μια προϋπάρχουσα στρατηγική επιλογή στη βελτίωση της ψηφιακής διακυβέρνησης, η οποία έχει εντατικοποιηθεί και διευρυνθεί περαιτέρω λόγω του COVID-19. Η υλοποίηση αυτής της στρατηγικής βρίσκεται ήδη υπό εκτέλεση, ενώ οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις του παρόντος Άξονα θα υποστηρίξουν περαιτέρω τις πρωτοβουλίες για τη βελτίωση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας του Δημόσιου Τομέα και την παροχή προηγμένων ψηφιακών υπηρεσιών.

Επιπλέον, όσον αφορά την περιορισμένη χρήση νέων τεχνολογιών που αποσκοπούν στην παροχή βελτιωμένων ψηφιακών υπηρεσιών, πρέπει να σημειωθεί ότι πολλές από τις υπάρχουσες διαδικτυακές πύλες και κεντρικές πλατφόρμες της Δημόσιας Διοίκησης δεν είναι τελευταίας τεχνολογίας, ενώ οι κινητές εφαρμογές και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης δεν επαρκούν για την ενίσχυση της εμπιστοσύνης των πολιτών, την πιθανή συμμετοχή στη χάραξη πολιτικής και τη μείωση των γραφειοκρατικών γενικών εξόδων. Η Ελληνική Δημόσια Διοίκηση δεν έχει ακόμη αξιοποιήσει τα οφέλη των σύγχρονων τεχνολογιών, όπως η ανάλυση μεγάλου όγκου δεδομένων (big data) και η τεχνητή νοημοσύνη, οι οποίες δύναται να υποστηρίξουν το σχεδιασμό και την ανάπτυξη βελτιωμένων υπηρεσιών, καθώς επίσης και τη Δημόσια Διοίκηση να εντοπίσει τις πολιτικές που δεν επιτυγχάνουν τους στόχους τους και να προβεί στις απαιτούμενες διορθωτικές ενέργειες λειτουργώντας προληπτικά. Πρέπει να επισημανθεί επίσης ότι τα δεδομένα που διατίθενται από δημόσιες και ιδιωτικές πηγές δεν είναι ελεύθερα προσβάσιμα από τους

πολίτες και τις επιχειρήσεις προς ενημέρωση και εκμετάλλευση, συνιστώντας έναν ανεκμετάλλευτο «θησαυρό» για την ελληνική κοινωνία και οικονομία.

Επίσης, σε σχέση με τη χρήση δεδομένων και τις σχετικές πολιτικές, οι πολίτες εν γένει δεν έχουν γνώση αναφορικά με την ποσότητα και το είδος των προσωπικών δεδομένων που διατηρεί η Ελληνική Δημόσια Διοίκηση με αποτέλεσμα να μην είναι σε θέση να υποβάλουν αιτήσεις για διορθώσεις ή/και τροποποιήσεις, να ελέγξουν και να ρωτήσουν για τους σκοπούς χρήσης τους. Σε ένα περιβάλλον, όπου πλέον ο όγκος των δεδομένων που παράγεται από τα φυσικά πρόσωπα είναι διαρκώς και εκθετικά αυξανόμενος, ο τρόπος με τον οποίο συλλέγονται και επεξεργάζονται τα δεδομένα θα πρέπει να λαμβάνει χώρα με γνώμονα τα δικαιώματα των φυσικών προσώπων, σύμφωνα με τις ευρωπαϊκές αξίες και το ισχύον θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο. Οι πολίτες θα εμπιστευτούν και θα αγκαλιάσουν υπηρεσίες και εφαρμογές που θα στηρίζονται στην αξιοποίηση των δεδομένων τους, μόνο εάν είναι πεπεισμένοι ότι οποιαδήποτε κοινή χρήση προσωπικών δεδομένων θα υπόκειται σε πλήρη συμμόρφωση με τους εθνικούς και κοινοτικούς αυστηρούς κανόνες προστασίας των δεδομένων. Οι πολίτες θα πρέπει επίσης να έχουν τη δυνατότητα να λαμβάνουν ενημερωμένες αποφάσεις βάσει των πληροφοριών που εξάγονται από μη προσωπικά δεδομένα. Και αυτά τα δεδομένα πρέπει να είναι διαθέσιμα σε όλους - είτε δημόσια είτε ιδιωτικά, ανεξάρτητα από τον όγκο και τη φύση τους. Αυτό θα συμβάλει στην περαιτέρω αξιοποίηση των αναπτυσσόμενων ψηφιακών υπηρεσιών και εφαρμογών και θα οδηγήσει σε ενίσχυση της καινοτομίας και του ανταγωνισμού, διασφαλίζοντας κοινά οφέλη για όλους από το ψηφιακό μέρισμα. Υπό αυτό το πρίσμα, η ανάπτυξη μίας συγκροτημένης στρατηγικής, καθώς και των σχετικών πολιτικών και συστημάτων διακυβέρνησης δεδομένων και ασφάλειας στον κυβερνοχώρο αποτελεί σημαντική πρόκληση στην προσπάθεια εκσυγχρονισμού της Δημόσιας Διοίκησης.

Η διαλειτουργικότητα των συστημάτων και των δεδομένων είναι εξίσου σημαντική πρόκληση που χρήζει αντιμετώπισης στο πλαίσιο των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων του παρόντος Άξονα. Τα δεδομένα τηρούνται σε πολλά διαφορετικά συστήματα και βάσεις δεδομένων, ενώ η προσπάθεια διασύνδεσης των πληροφοριακών συστημάτων του Ελληνικού Δημόσιου Τομέα καθίσταται εξαιρετικά δυσχερής και χρονοβόρα είτε εν μέρει από νομικά εμπόδια, είτε από ασυνέπειες αρχιτεκτονικής σχεδίασης και τεχνικές αποκλίσεις. Ως αποτέλεσμα, τα δεδομένα συλλέγονται συχνά πολλές φορές σε διαφορετικές βάσεις δεδομένων του Δημοσίου και παραμένουν ανεκμετάλλευτα λόγω του υψηλού κόστους για την ανάκτηση ή την επεξεργασία τους.

Μια άλλη, σχετική, πρόκληση που πρέπει να αντιμετωπιστεί αφορά την ανάπτυξη της απαραίτητης υποδομής, η οποία θα αποτελέσει τη βάση για την ψηφιακή μετάβαση του ελληνικού Δημόσιου Τομέα. Οι υπηρεσίες υπολογιστικού νέφους και τα υπάρχοντα / προτεινόμενα κέντρα δεδομένων θα πρέπει να συνδυάζονται και να υποστηρίζουν αποτελεσματικά την ομαλή λειτουργία των πληροφοριακών συστημάτων και την ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών, όπως η τεχνητή νοημοσύνη (AI) και η διαχείριση και ανάλυση πολυδιάστατων δεδομένων μεγάλου όγκου (big data).

Οι προκλήσεις που σχετίζονται με την εκτεταμένη χρήση ψηφιακών τεχνολογιών φέρνουν στην επιφάνεια την ανάγκη για ανάπτυξη νέων ψηφιακών δεξιοτήτων. Το προσωπικό της Δημόσιας Διοίκησης δε διαθέτει τις απαραίτητες δεξιότητες για τη διαχείριση και αξιοποίηση βασικών πτυχών και δυνατοτήτων του ψηφιακού μετασχηματισμού, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης προηγμένων εφαρμογών, της επεξεργασίας δεδομένων, της ασφάλειας, κοκ. Ως εκ τούτου, είναι επιτακτική ανάγκη το προσωπικό να εφοδιαστεί με τις απαραίτητες ψηφιακές δεξιότητες, οι οποίες θα πρέπει να καλλιεργούνται και να αναβαθμίζονται σε διαρκή βάση. Παράλληλα, αξίζει να σημειωθεί ότι οι πρωτοβουλίες αναβάθμισης των ψηφιακών δεξιοτήτων θα πρέπει να αντιμετωπιστούν με συνεκτικό τρόπο, ως αναπόσπαστο κομμάτι της ευρύτερης ψηφιακής στρατηγικής, με στόχο την ενίσχυση των ψηφιακών δεξιοτήτων των πολιτών και των επιχειρήσεων σε όλα τα επίπεδα και τις κατηγορίες. Ο ψηφιακός μετασχηματισμός δε θα μπορέσει να επιτευχθεί, εάν η πλειονότητα των πολιτών και των

επιχειρήσεων δεν είναι σε θέση να χρησιμοποιήσει αποτελεσματικά τις διαθέσιμες υπηρεσίες. Προς αυτήν την κατεύθυνση, το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης θέσπισε την Ψηφιακή Ακαδημία Πολιτών, η οποία συγκεντρώνει σε ένα σημείο εισόδου εκπαιδευτικό περιεχόμενο με σκοπό τη βελτίωση των ψηφιακών δεξιοτήτων όλων των πολιτών.

Σε αυτό το πλαίσιο, οι προκλήσεις της ψηφιακής μετάβασης θα αντιμετωπιστούν σε συνδυασμό με συσχετιζόμενες πρωτοβουλίες άλλων Αξόνων του Σχεδίου, ιδίως του Άξονα 3.2, ο οποίος αποσκοπεί στην αντιμετώπιση του χάσματος των τεχνολογικών και ψηφιακών δεξιοτήτων, με την προοπτική της δια βίου μάθησης μέσω της εφαρμογής οριζόντιων προγραμμάτων αναβάθμισης δεξιοτήτων σε στοχευμένες πληθυσμιακές ομάδες, τα οποία αναμένεται να συμβάλουν στην ψηφιακή κατάρτιση των εργαζομένων, να δώσουν τη δυνατότητα στους πολίτες να επωφεληθούν από τις ψηφιακές υπηρεσίες και να συμμετάσχουν πλήρως στις σύγχρονες υπηρεσίες του Δημόσιου Τομέα,δημιουργώντας τις προϋποθέσεις για την ισότιμη ένταξη όλων των πολιτών στον επαγγελματικό και κοινωνικό ιστό της χώρας, καθώς και τη διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής.

Επιπλέον, η προτεινόμενη πρωτοβουλία «*Έξυπνες πόλεις*» φέρνει στο προσκήνιο μια άλλη εθνική, ευρωπαϊκή, αλλά και παγκόσμια πρόκληση, που σχετίζεται με την ψηφιακή αλλά και την πράσινη μετάβαση. Καθώς η συγκέντρωση του πληθυσμού στα μεγάλα αστικά κέντρα αυξάνεται διαρκώς, η ζήτηση για βελτιωμένες υπηρεσίες και πρόσβαση σε βασικούς πόρους και αγαθά θα συνεχίσει να αυξάνεται. Αυτή η διάσταση ασκεί πίεση στο σύστημα διαθεσιμότητας βασικών αγαθών όπως η ενέργεια, το νερό, η διαχείριση των αποβλήτων, η κινητικότητα και οποιαδήποτε άλλη υπηρεσία που είναι απαραίτητη για την ευημερία και τη βιωσιμότητα των πληθυσμών στα αστικά κέντρα. Σε αυτό το πλαίσιο, οι ψηφιακές τεχνολογίες συνεισφέρουν στην αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων, λειτουργώντας ως καταλύτης για τη σταδιακή μετατροπή των πόλεων σε «έξυπνες πόλεις».

Αναφορικά με τις πρωτοβουλίες ανάπτυξης βασικών μητρώων, πρέπει να επισημανθεί ότι σύμφωνα με την Έκθεση Ενισχυμένης Εποπτείας του Μαΐου του 2020 για την Ελλάδα, συνιστάται «*να εφαρμοστεί το Εθνικό Πρόγραμμα Απλοποίησης Διαδικασιών σε βασικούς τομείς πολιτικής και να προωθηθεί η διαλειτουργικότητα μητρώων, δεδομένων και πληροφοριακών συστημάτων με σκοπό τη μείωση των διοικητικών βαρών για τις επιχειρήσεις και τους πολίτες έως το τέλος του 2021».* Σε αυτό το πλαίσιο, η ανάπτυξη των βασικών μητρώων συνιστά μία εξίσου σημαντική πρόκληση για την επέκταση της ψηφιακής διακυβέρνησης στην Ελλάδα.

β) Στόχοι

Όπως έχει ήδη αναφερθεί ανωτέρω, βασικός σκοπός του παρόντος Άξονα είναι ο εκσυγχρονισμός του Ελληνικού Δημόσιου Τομέα μέσα από την αύξηση της αποδοτικότητας και της παραγωγικότητάς του η οποία θα επιτευχθεί με τη βοήθεια των σύγχρονων τεχνολογιών για την ανάπτυξη και την παροχή βελτιωμένων και ποιοτικών υπηρεσιών προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις. Η επιτάχυνση των προσπαθειών για τη βελτίωση των ψηφιακών επιδόσεων της χώρας θα είναι καταλυτική για την επίτευξη αυτού του στόχου. Οι τρέχουσες προκλήσεις, οι ανάγκες και οι προσδοκίες τόσο των πολιτών όσο και των επιχειρήσεων έχουν ληφθεί υπόψη και έχουν οδηγήσει σε αυτήν τη στρατηγική κατεύθυνση.

Η δέσμη των προτεινόμενων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων του παρόντος Άξονα αποσκοπεί στην αντιμετώπιση των συστάσεων 2019/2 και 2020/3 και σχετικών εκθέσεων, βλέπε παράγραφο αριθ. 25 της σύστασης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου (2020/C 282/08), με επίκεντρο τη βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας της Δημόσιας Διοίκησης και την περαιτέρω ψηφιοποίηση των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Ο Άξονας έρχεται σε ευθυγράμμιση με τις Ειδικές ανά Χώρα Συστάσεις (CSRs) για τα έτη 2019 και 2020, οι οποίες συνιστούν τη βελτίωση της ποιότητας και αποτελεσματικότητας της Δημόσιας Διοίκησης και ψηφιοποίηση των δημόσιων υπηρεσιών. Συγκεκριμένα, η προαναφερθείσα σύσταση του Συμβουλίου (2020/C 282/08), αναφέρει ότι «*η επιτάχυνση των προσπαθειών για τη βελτίωση των ψηφιακών επιδόσεων της χώρας, μέσω της ανάπτυξης ψηφιακών εργαλείων και υπηρεσιών στη δημόσια διοίκηση*» είναι σημαντική και κατ' επέκταση συνιστάται η διαλειτουργικότητα των πληροφοριακών συστημάτων, η ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών, η ψηφιακή αναβάθμιση και η ισότιμη πρόσβαση πολιτών και επιχειρήσεων σε καθολικά προσβάσιμες δημόσιες ψηφιακές υπηρεσίες.

Οι προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις επιδιώκουν τους ακόλουθους βασικούς στόχους:

- Αύξηση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας του ελληνικού Δημόσιου Τομέα (μέσω δράσεων ψηφιοποίησης)
- Αύξηση του αριθμού των ψηφιακών υπηρεσιών που παρέχονται σε πολίτες και επιχειρήσεις, μέσα από την απλοποίηση και τη βελτίωση αναχρονιστικών, χειρονακτικών, γραφειοκρατικών - δαπανηρών διαδικασιών
- Ενσωμάτωση προηγμένων τεχνολογιών όπως η διαχείριση και ανάλυση πολυδιάστατων δεδομένων μεγάλου όγκου (big data) και η τεχνητή νοημοσύνη (AI)
- Ανάπτυξη του κατάλληλου συνδυασμού υποδομών πληροφορικής, συνδυάζοντας υφιστάμενα συστήματα και πλατφόρμες με τις λύσεις υπολογιστικού νέφους
- Ενίσχυση της διαλειτουργικότητας των πληροφοριακών συστημάτων του Δημοσίου για την ενοποιημένη ανταλλαγή δεδομένων
- Θέσπιση συνεκτικών πολιτικών και συστημάτων διακυβέρνησης δεδομένων
- Ανάπτυξη πολιτικών και συστημάτων για την επιχειρησιακή συνέχεια του Δημόσιου Τομέα και την κυβερνοασφάλεια
- Αύξηση ψηφιακών λύσεων για την υποστήριξη της πράσινης μετάβασης
- Ανάπτυξη ψηφιακών υπηρεσιών και εφαρμογών σε βασικούς κλάδους που σχετίζονται με τις οικονομικές και κοινωνικές προκλήσεις της χώρας για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας και την επίτευξη ταχείας ανάκαμψης από κρίσεις, όπως η πανδημία COVID-19.

Ευρωπαϊκές Πρωτοβουλίες: Οι προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις στο πλαίσιο του παρόντος Άξονα εστιάζουν στον εκσυγχρονισμό της Ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης και στην παροχή διαλειτουργικών, εξατομικευμένων και φιλικών προς τον χρήστη ψηφιακών δημόσιων υπηρεσιών υπογραμμισμένων με την Ευρωπαϊκή Εμβληματική Πρωτοβουλία «Εκσυγχρονισμός» (Modernise). Ο Άξονας επίσης συμβάλλει στην εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Εμβληματικής Πρωτοβουλίας «Επανειδίκευση και Αναβάθμιση Δεξιοτήτων», μέσα από την υλοποίηση στοχευμένου έργου για την αναβάθμιση των ψηφιακών δεξιοτήτων των στρατεύσιμων εφοδιάζοντάς τους με τις απαραίτητες γνώσεις και την εκπαίδευση που απαιτούνται για την αποτελεσματική χρήση της τεχνολογίας με σκοπό την όσο το δυνατόν ευκολότερη εισαγωγή τους στην αγορά εργασίας μετά το πέρας της στρατιωτικής τους θητείας.

Οικονομική & Κοινωνική Συνοχή: Οι αποτελεσματικές και βελτιωμένες ψηφιακές υπηρεσίες, οι οποίες επιδιώκεται να αναπτυχθούν μέσω των δράσεων ψηφιοποίησης και της απλοποίησης των διαδικασιών του Δημοσίου, αποσκοπούν στην ισότιμη πρόσβαση και στην παροχή ομοιόμορφης υψηλής ποιότητας υπηρεσιών προς όλους τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, συμπεριλαμβανομένων των ειδικών πληθυσμιακών κατηγοριών όπως οι ηλικιωμένοι, οι κοινωνικά περιθωριοποιημένες ομάδες (μειονότητες) ή τα άτομα με αναπηρία. Ο Άξονας επικεντρώνεται σαφώς σε αυτόν τον συγκεκριμένο στόχο με τη βοήθεια της ανάπτυξης και εφαρμογής καθολικά προσβάσιμων ψηφιακών υπηρεσιών σε όλο το φάσμα της Ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης καλύπτοντας βασικούς τομείς της κοινωνίας και της οικονομίας, υποστηρίζοντας πλήρως τη συνοχή και το μετριασμό των ανισοτήτων.

Σύνδεση με τη σύσταση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου (20 Ιουλίου 2020): Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις του παρόντος Άξονα συνδέονται άμεσα με την κεντρική πρόταση (παράγραφος 25) της εν λόγω σύστασης του Συμβουλίου (2020 / C 282/08). Πιο συγκεκριμένα το συγκεκριμένο εδάφιο αναφέρει: «*Παρά την πρόοδο που έχει σημειωθεί τα προηγούμενα χρόνια, η Ελλάδα πρέπει να επιταχύνει τις προσπάθειές της για τη βελτίωση των ψηφιακών της επιδόσεων, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης ψηφιακών εργαλείων και υπηρεσιών στη Δημόσια Διοίκηση, στο δικαστικό σύστημα και στις επιχειρήσεις. Θα πρέπει να υιοθετηθεί μία στρατηγική προσέγγιση για την επιτάχυνση της χρήσης ψηφιακών τεχνολογιών σε όλους τους οικονομικούς κλάδους, συμπεριλαμβανομένης της δημόσιας διοίκησης και της διαλειτουργικότητας των πολυπληθών πληροφοριακών συστημάτων. Επιπλέον, η αναβάθμιση των ψηφιακών δεξιοτήτων θα επιτρέψει σε όλους τους πολίτες να έχουν ισότιμη πρόσβαση στις νέες ψηφιακές υπηρεσίες. Άτομα από μειονεκτικές πληθυσμιακές ομάδες, συμπεριλαμβανομένων των προσφύγων και των αιτούντων άσυλο, και εκείνων που ζουν σε απομακρυσμένες και αγροτικές περιοχές χρήζουν ιδιαίτερης μέριμνας*».

Σύνδεση με τους στόχους των ευρωπαϊκών στρατηγικών «Διαμόρφωση του ψηφιακού μέλλοντος της Ευρώπης», «Ευρωπαϊκή στρατηγική δεδομένων» και «Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία»: Οι προαναφερθείσες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις συμμορφώνονται πλήρως με την *«ανάγκη της Ευρώπης να οδηγήσει τη μετάβαση σε έναν υγιή πλανήτη και ένα νέο ψηφιακό κόσμο… Απαιτεί κάθε πολίτης, κάθε εργαζόμενος, κάθε επιχειρηματίας να έχει ισότιμες ευκαιρίες, όπου κι αν ζει, και να έχει τη δυνατότητα να αποκομίσει τα οφέλη της ολοένα και πιο ψηφιοποιημένης κοινωνίας μας*». Οι προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις καλύπτουν τους τρεις βασικούς στόχους της στρατηγικής «Διαμόρφωση του ψηφιακού μέλλοντος της Ευρώπης». Πιο συγκεκριμένα:

- **Τεχνολογία που λειτουργεί για τους ανθρώπους**. Πρωτοβουλίες για τις βασικές δράσεις: «Τεχνητή Νοημοσύνη», «Ασφάλεια στον κυβερνοχώρο», «Ατζέντα δεξιοτήτων» και «Στρατηγική διαλειτουργικότητας των κυβερνήσεων της ΕΕ»,
- **Μια δίκαιη και ανταγωνιστική οικονομία**. Πρωτοβουλίες για τις βασικές δράσεις: «Ευρωπαϊκή Στρατηγική Δεδομένων», «Πλαίσιο που επιτρέπει εύκολα προσβάσιμη, ανταγωνιστική και ασφαλή ψηφιακή χρηματοδότηση», και
- **Μια ανοιχτή, δημοκρατική και βιώσιμη κοινωνία.**

Επιπλέον, οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις του Άξονα είναι σύμφωνες με το όραμα της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής Δεδομένων (Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τα δεδομένα, COM (2020) 66) για τη δημιουργία ενός ενιαίου ευρωπαϊκού χώρου δεδομένων - μια πραγματική ενιαία αγορά δεδομένων, ανοιχτή σε δεδομένα από όλο τον κόσμο - όπου τα προσωπικά καθώς και τα μη προσωπικά δεδομένα, συμπεριλαμβανομένων των ευαίσθητων δεδομένων, είναι ασφαλή και οι επιχειρήσεις έχουν επίσης εύκολη πρόσβαση σε σχεδόν απεριόριστο αριθμό βιομηχανικών δεδομένων υψηλής ποιότητας, ενισχύοντας την ανάπτυξη και δημιουργώντας αξία, ελαχιστοποιώντας ταυτόχρονα τις εκπομπές άνθρακα και το περιβαλλοντικό αποτύπωμα.

Τέλος, οι προτεινόμενες πρωτοβουλίες είναι συνεπείς με τις προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, με στόχο την υλοποίηση ψηφιακών δράσεων με πλήρη σεβασμό των κλιματικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικών προτεραιοτήτων της Ένωσης.

γ) Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο

Η πλειοψηφία των πρωτοβουλιών του παρόντος Άξονα περιλαμβάνεται ή σχετίζεται με την Ψηφιακή Στρατηγική της Ελλάδας (Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού, 2020-2025), η οποία βρίσκεται σε πλήρη

ευθυγράμμιση με τους προαναφερθέντες τρεις βασικούς στόχους της ευρωπαϊκής στρατηγικής για τη «Διαμόρφωση του ψηφιακού μέλλοντος της Ευρώπης».

Μία σύντομη επισκόπηση της Βίβλου Ψηφιακού Μετασχηματισμού παρατίθεται στις ακόλουθες παραγράφους. Επιπλέον, οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις του παρόντος Άξονα συμμορφώνονται πλήρως με τις προκλήσεις, τους στόχους και τις συστάσεις για την ψηφιοποίηση και τον εκσυγχρονισμό του Ελληνικού Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα, όπως καταγράφονται στο «Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία» («Έκθεση της Επιτροπής Πισσαρίδη»), Ενδιάμεση Έκθεση Ιουλίου 2020. Ειδικότερα, στην παρ. 2.2 της έκθεσης, όπου αναλύονται οι παγκόσμιες τάσεις και προκλήσεις, επισημαίνεται η σημασία των ψηφιακών τεχνολογιών για την οικονομική ανάπτυξη και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, συνοδευόμενη από πληθώρα αναφορών στα θετικά αποτελέσματα που θα δημιουργηθούν από την παροχή προηγμένων ψηφιακών υπηρεσιών προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η Έκθεση περιλαμβάνει αναφορές στις προκλήσεις εκσυγχρονισμού και ψηφιακών υπηρεσιών για την Ελλάδα που καταγράφονται και σε άλλες διεθνείς μελέτες και εκθέσεις, όπως ο «Διεθνής Δείκτης Αποτελεσματικότητας των Δημόσιων Υπηρεσιών (InCiSE - International Civil Service Effectiveness).

Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού (2020-2025)

Η Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού αποτελεί μια καταγραφή των απαραίτητων παρεμβάσεων στις τεχνολογικές υποδομές του κράτους, στην εκπαίδευση και κατάρτιση του πληθυσμού για την απόκτηση ψηφιακών δεξιοτήτων, καθώς και στον τρόπο που η χώρα μας αξιοποιεί την ψηφιακή τεχνολογία σε όλους τους τομείς της οικονομίας και της δημόσιας διοίκησης. Ο κύριος ρόλος της είναι να περιγράψει το όραμα, τη φιλοσοφία και τους στόχους της εθνικής στρατηγικής για τον ψηφιακό μετασχηματισμό της χώρας. Το συγκεκριμένο κείμενο, ωστόσο, μπαίνει σε πολύ μεγαλύτερο βάθος, περιγράφοντας τις κατευθυντήριες αρχές, το μοντέλο διακυβέρνησης και υλοποίησης αλλά και τους στρατηγικούς άξονες του ψηφιακού μετασχηματισμού. Περαιτέρω, περιγράφει περισσότερα από 400 συγκεκριμένα έργα, ταξινομημένα σε βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα, σε οριζόντια και σε τομεακά, τα οποία υλοποιούν τη στρατηγική για την Ψηφιακή Ελλάδα.

Η Ελλάδα ήταν πάντοτε μια χώρα που υπέφερε από αυξημένα επίπεδα διοικητικών βαρών που προκύπτουν από τα γραφειοκρατικά εμπόδια, τα οποία οφείλονται κυρίως είτε στο ελλιπές και δαιδαλώδες νομικό πλαίσιο είτε σε αναχρονιστικές διοικητικές διαδικασίες. Ενδεικτικά, μία μελέτη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής από το 2006[57], κατέδειξε ότι η Ελλάδα έχει τα υψηλότερα διοικητικά βάρη στην ΕΕ-27 ως ποσοστό του ΑΕΠ, φτάνοντας σχεδόν το 7%.

Αυτά τα εμπόδια έχουν βαθιά, αρνητική επίδραση τόσο στη διεξαγωγή της οικονομικής δραστηριότητας όσο και στην αντίληψη των πολιτών σχετικά με την ποιότητα της διακυβέρνησης. Αν και αρκετές ελληνικές κυβερνήσεις έχουν εφαρμόσει πολιτικές σχετικά με τη μείωση της γραφειοκρατίας, δεν υπήρξε ποτέ συγκεκριμένη εθνική πολιτική που να στοχεύει στη βελτίωση της ικανότητας της διοίκησης να παρέχει δημόσιες πολιτικές και υπηρεσίες.

Η ελληνική κυβέρνηση που ήρθε στην εξουσία τον Ιούλιο του 2019 είχε εγκαίρως αναγνωρίσει το πρόβλημα και προσπάθησε να το αντιμετωπίσει δημιουργώντας το νέο Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης και τοποθετώντας έναν Υπουργό Επικρατείας ως συντονιστή της ευρύτερης ψηφιακής στρατηγικής και της μείωσης της γραφειοκρατίας. Η θεσμική αποστολή του Υπουργείου είναι να συγκεντρώσει όλες τις πολιτικές που σχετίζονται με τον εκσυγχρονισμό του κράτους όσον αφορά τις

[57] COM(2006) 691 final - 'Measuring administrative costs and reducing administrative burdens in the European Union'

λειτουργίες του με οριζόντιο τρόπο. Έτσι, το Υπουργείο στοχεύει στον ολιστικό σχεδιασμό και την εφαρμογή (α) της πολιτικής ψηφιοποίησης και (β) της εθνικής πολιτικής απλοποίησης των διαδικασιών.

Πιο συγκεκριμένα, για πρώτη φορά, το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης έχει οριζόντια θεσμικά κατοχυρωμένη αρμοδιότητα για όλα τα ψηφιακά θέματα σε όλα τα Υπουργεία σε σύγκριση με το παλιό μοντέλο που περιελάμβανε τρία συναρμόδια Υπουργεία (Υπουργείο Ψηφιακής Πολιτικής, Υπουργείο Διοικητικής Ανασυγκρότησης και Υπουργείο Οικονομικών) και μία σειρά οργανισμών υπό την αρμοδιότητα άλλων υπουργείων (ΗΔΙΚΑ Α.Ε. για την ψηφιοποίηση της υγείας και της κοινωνικής ασφάλισης υπό το Υπουργείο Υγείας και το Υπουργείο Εργασίας ή το ΕΔΥΤΕ Α.Ε. υπό το Υπουργείο Παιδείας).

Το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης συγκεντρώνει όλες τις κρίσιμες υποδομές πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών που σχετίζονται με την παροχή ψηφιακών υπηρεσιών στους πολίτες και τον ευρύτερο ψηφιακό μετασχηματισμό της χώρας. Πιο συγκεκριμένα, μία από τις αρμοδιότητες του Υπουργείου για την πλήρη ψηφιοποίηση των υπηρεσιών, είναι η απλοποίηση και βελτίωση των σχετικών διαδικασιών, εξαλείφοντας τα γραφειοκρατικά και τα διοικητικά βάρη. Μέχρι πρότινος, η ψηφιακή πολιτική, η ηλεκτρονική διακυβέρνηση και οι δημόσιες υπηρεσίες τελούσαν υπό την αρμοδιότητα διαφορετικών και πολλές φορές συναρμόδιων υπηρεσιακών μονάδων.

Ταυτόχρονα, τα κρίσιμα κρατικά πληροφοριακά συστήματα δεν διασυνδέονται μεταξύ τους, με αποτέλεσμα παράλληλο ή ακόμα και αντιφατικό σχεδιασμό, αλληλεπικαλυπτόμενα έργα και ευρύτερη σπατάλη δημοσίου χρήματος. Παρόλα αυτά, η τρέχουσα ενοποιημένη δομή, σε επιχειρησιακό επίπεδο, επιλύει τον κατακερματισμό σε επίπεδο μονάδων και συστημάτων, επιλύοντας κατ' αυτόν τον τρόπο θέματα ποιότητας και κόστους των παρεχόμενων υπηρεσιών. Ασφαλώς, το παραπάνω σχέδιο χρειάζεται συνεχή και αδιάλειπτη συνεργασία μεταξύ Υπουργείων και δημόσιων φορέων για την επίτευξη του τελικού σκοπού του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης δηλαδή την επίτευξη της διαλειτουργικότητας σε όλα τα επίπεδα.

Όπως προαναφέρθηκε, όλες οι δραστηριότητες εμπίπτουν στη γενική πολιτική εκσυγχρονισμού του κράτους. Αυτή η πολιτική είναι διττή και περιλαμβάνει:

α) Τη μείωση της γραφειοκρατίας και τον εκσυγχρονισμό των λειτουργιών του κράτους απλοποιώντας και ψηφιοποιώντας κρίσιμες διαδικασίες, καθώς και δημιουργώντας το κατάλληλο νομικό, κανονιστικό και τεχνολογικό πλαίσιο για την υλοποίηση της πολιτικής.
β) Την ενίσχυση των κρίσιμων υποδομών του κράτους θεσμοθετώντας και εφαρμόζοντας πολιτικές μετάβασης στο υπολογιστικό νέφος (cloud), μία νέα στρατηγική κυβερνοασφάλειας καθώς και πολιτική αναβάθμισης της διαλειτουργικότητας στο Δημόσιο Τομέα.

Και τα δύο στοιχεία είναι κρίσιμα εάν το ελληνικό κράτος επιθυμεί να εξελιχθεί στην επόμενη γενιά και να εφαρμόσει διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που θα μειώσουν τις δημοσιονομικές επιβαρύνσεις, θα ενισχύσουν την ανάπτυξη και θα βελτιώσουν την αντίληψη των πολιτών σχετικά με την ποιότητα των υπηρεσιών. Όσον αφορά στον πρώτο Πυλώνα του εκσυγχρονισμού του κράτους, πρέπει να σημειωθεί ότι όλες οι δράσεις εμπίπτουν σε ένα φιλόδοξο σχέδιο για τη βελτίωση των λειτουργιών του και για τη δημιουργία των απαραίτητων εργαλείων για να καταστεί αυτή η πολιτική βιώσιμη για τα επόμενα χρόνια. Έτσι, η μείωση της γραφειοκρατίας βασίζεται σε μια Εθνική Πολιτική Διαδικασιών, η οποία έχει τρεις πυλώνες, όπως απεικονίζεται στο ακόλουθο Σχήμα.

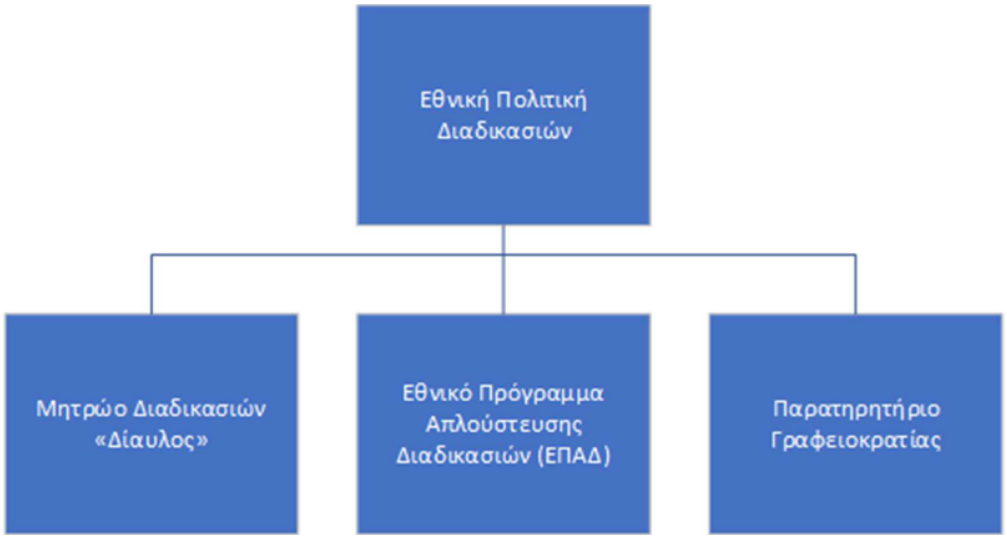

Η Εθνική Πολιτική Διαδικασιών βασίζεται σε τρεις πυλώνες:

α) τη δημιουργία ενός μητρώου για όλες τις διοικητικές διαδικασίες ("Δίαυλος") για την οργάνωση και προτυποποίηση των διαδικασιών, αποσκοπώντας στη δημιουργία ενός αξιόπιστου σημείου αναφοράς για τις διαδικασίες. Το Μητρώο δημιουργείται από την ΕΔΥΤΕ Α.Ε. και οι υπάλληλοι από τα βασικά υπουργεία έχουν ήδη ξεκινήσει τη συμπλήρωση των διαδικασιών στη σχετική πλατφόρμα. Το μητρώο "Δίαυλος" θα καταγράψει την υφιστάμενη κατάσταση. Να σημειωθεί ότι το εν λόγω μητρώο έχει ήδη θεσμοθετηθεί μέσω του Ν. 4727/2020, άρθρο 90. [Υπουργική απόφαση 32066 / 19.11.2020 (ΦΕΚ 5123)].

β) το Εθνικό Πρόγραμμα Απλούστευσης Διαδικασιών (ΕΠΑΔ), το οποίο στοχεύει στη μείωση της γραφειοκρατίας και στην απλοποίηση των διαδικασιών, τροφοδοτώντας έτσι το μητρώο με τις νέες διαδικασίες. Το ΕΠΑΔ έχει θεσμοθετηθεί με το άρθρο 45 του Ν. 4635/2019 (Υπουργική απόφαση 15660 6.07.2020 ΦΕΚ Β4727) και περιλαμβάνει όλες τις προσπάθειες ψηφιοποίησης και απλοποίησης του Υπουργείου. Ένας στόχος είναι να συμπεριληφθούν όλες οι προσπάθειες απλούστευσης και ψηφιοποίησης από την κυβέρνηση, δημιουργώντας έτσι μια συνεκτικής δέσμη πολιτικών για τη μείωση της γραφειοκρατίας και των διοικητικών βαρών. Το ΕΠΑΔ συντονίζεται επί του παρόντος από μία συγκροτημένη ομάδα πέντε Γενικών Γραμματέων με αρμοδιότητες στην πολιτική απλούστευσης της κυβέρνησης (ΓΓ Ψηφιακής Διακυβέρνησης, ΓΓ Συντονισμού, ΓΓ Νομικών και Κοινοβουλευτικών Θεμάτων, ΓΓ Βιομηχανίας, ΓΓ Δημοσιονομικής Πολιτικής).

γ) Ένα "Παρατηρητήριο Γραφειοκρατίας" για την αξιολόγηση και τη μέτρηση του αντίκτυπου όλων των πολιτικών απλούστευσης στο Εθνικό Πρόγραμμα Απλούστευσης Διαδικασιών. Το Παρατηρητήριο θα δείχνει την ποσοτικοποιημένη μείωση των διοικητικών βαρών και θα δημοσιοποιεί εκθέσεις σχετικά με την εφαρμογή της πολιτικής όλων των προσπαθειών ψηφιοποίησης και απλούστευσης διαδικασιών της κυβέρνησης. Το Παρατηρητήριο θεσμοθετήθηκε με βάση το άρθρο 47 του Ν. 4635/2019. Επί του παρόντος, ο ΟΟΣΑ συνεργάζεται με την ελληνική κυβέρνηση για την έναρξη λειτουργίας του Παρατηρητηρίου.

Επιπλέον, ένας από τους κύριους στόχους της ψηφιακής στρατηγικής περιλαμβάνει την Ελλάδα ως πηγή ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος σε επίπεδο επιχειρήσεων και εθνικών οικονομιών. Η απόδοση της ψηφιακής οικονομίας είναι θέμα εθνικών στρατηγικών για την επίτευξη κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης και η ανάπτυξη της Ελλάδας θα αντικατοπτρίζεται στο Δείκτη Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας (DESI), ο οποίος μετρά τομείς που σχετίζονται με τη Συνδεσιμότητα, τη Χρήση Υπηρεσιών

Διαδικτύου, την Ενσωμάτωση Ψηφιακής Τεχνολογίας και τις Ψηφιακές Δημόσιες Υπηρεσίες. Ως εκ τούτου, μέσω της εφαρμογής των προτεινόμενων πρωτοβουλιών και επενδύσεων, η χώρα στοχεύει να αυξήσει τις τρέχουσες επιδόσεις της σε αυτούς τους δείκτες, καθώς και να ενισχύσει την εμπιστοσύνη μεταξύ των δημόσιων υπηρεσιών και των πολιτών. Για παράδειγμα, η διαλειτουργικότητα και ο εκσυγχρονισμός των πληροφοριακών συστημάτων σε όλο το Δημόσιο Τομέα και ο ψηφιακός μετασχηματισμός των δημόσιων υπηρεσιών θα προσφέρουν στους πολίτες την ευκαιρία να χρησιμοποιούν όλες τις υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης από ένα μόνο σημείο πρόσβασης.

Επιπλέον, το άρθρο 5 του Ν. 4727/2020 (Νόμος για την Ψηφιακή Διακυβέρνηση και τις Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες), ο οποίος εγκρίθηκε επίσημα τον Σεπτέμβριο του 2020, ορίζει ότι η Εθνική Ψηφιακή Στρατηγική περιλαμβάνεται στη Βίβλο Ψηφιακού Μετασχηματισμού που έχει πενταετή προοπτική και δύναται να επικαιροποιείται σε ετήσια κυλιόμενη βάση, λαμβάνοντας υπόψη τεχνολογικές ή άλλες εξελίξεις που καταδεικνύουν γρήγορο και δυναμικό ρυθμό. Η ετήσια επικαιροποίηση της στρατηγικής αποτελεί μέρος του γενικού επιχειρηματικού σχεδίου της κυβέρνησης, όπως κατοχυρώνεται στο Νόμο 4622/2019 για το Επιτελικό Κράτος. Η Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού είναι δεσμευτική για όλους τους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης και περιλαμβάνει τις γενικές αρχές, το πλαίσιο, τις οδηγίες καθώς και τους στρατηγικούς άξονες και τις οριζόντιες και κάθετες παρεμβάσεις που θα οδηγήσουν στον ψηφιακό μετασχηματισμό της ελληνικής κοινωνίας και οικονομίας.

Μέσω συνεργασιών με σημαντικούς φορείς του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, καθώς και με την ερευνητική και ακαδημαϊκή κοινότητα και την κοινωνία των πολιτών, η Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού περιγράφει τους στόχους και τα μέτρα εφαρμογής της στρατηγικής ψηφιακού μετασχηματισμού. Πρέπει να σημειωθεί ότι η διαμόρφωση του σχεδίου δράσης της στρατηγικής είναι μια ανοιχτή και δυναμική διαδικασία, καθώς θα προστεθούν νέες δράσεις όποτε και εφόσον κριθεί σκόπιμο.

Η πανδημία COVID-19 στην Ελλάδα λειτούργησε ως καταλύτης για τον ψηφιακό μετασχηματισμό της χώρας καθώς πολλές υπηρεσίες ψηφιοποιήθηκαν γρήγορα και αποτελεσματικά κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Η Ελλάδα, μόλις επιβλήθηκε η πρώτη καθολική απαγόρευση κυκλοφορίας (lockdown) την άνοιξη του 2020, επέκτεινε σημαντικά τη λειτουργία της κυβερνητικής διαδικτυακής πλατφόρμας (gov.gr) προσφέροντας νέες ψηφιακές υπηρεσίες όπως η ηλεκτρονική συνταγογράφηση, τα πιστοποιητικά διαμονής, η αναγνώριση πτυχίων πανεπιστημίου κοκ. Η εξ αποστάσεως μάθηση και η τηλεργασία επεκτάθηκαν για μεγάλο ποσοστό των μαθητών και των εργαζομένων. Κατά τη διάρκεια της δεύτερης καθολικής απαγόρευσης κυκλοφορίας τον περασμένο Νοέμβριο, η Ελλάδα σημείωσε εντυπωσιακή πρόοδο στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, καθώς όλες οι εκπαιδευτικές βαθμίδες, από το νηπιαγωγείο έως το πανεπιστήμιο, πραγματοποίησαν μαθήματα διαδικτυακώς, χωρίς διακοπές ή εμπόδια.

Το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης έχει εκπονήσει και υλοποιεί μια εθνική στρατηγική για τον ψηφιακό μετασχηματισμό του συνόλου της ελληνικής κοινωνίας και οικονομίας με τους ακόλουθους στόχους:

1. Ασφαλής, γρήγορη και αξιόπιστη πρόσβαση στο Διαδίκτυο για όλους

Ο στόχος είναι να εξασφαλιστεί ένα ευνοϊκό ρυθμιστικό και νομοθετικό πλαίσιο και αναβαθμισμένη σταθερή υποδομή δικτύου για την ανάπτυξη υποδομών 5ης γενιάς (5G). Μέσω του εθνικού πληροφοριακού συστήματος για την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο, οι ψηφιακές υπηρεσίες και οι υποδομές θα εξεταστούν σύμφωνα με τις κατάλληλες διαδικασίες ασφάλειας. Οι ψηφιακές υπηρεσίες

και οι ιστότοποι θα επανασχεδιαστούν σύμφωνα με την αρχή του καθολικού σχεδιασμού, ώστε να είναι δυνατή η πρόσβαση από όλες τις ομάδες πληθυσμού.

2. Ένα ψηφιακό κράτος που προσφέρει καλύτερες, ψηφιακές υπηρεσίες στους πολίτες, σε όλα τα γεγονότα της ζωής τους

Στόχος είναι η κάλυψη των αναγκών των πολιτών μέσω της απλούστευσης των διαδικασιών και της παροχής ψηφιακών λύσεων. Η Εθνική Πύλη για την παροχή Ψηφιακών Υπηρεσιών (gov.gr) έχει ήδη δημιουργηθεί και ο στόχος είναι να χρησιμεύσει ως κεντρική ενιαία πύλη και σημείο αναφοράς σχετικά με τις πληροφορίες και τις ψηφιακές υπηρεσίες της Δημόσιας Διοίκησης. Η διασύνδεση και η διαλειτουργικότητα μεταξύ των βασικών μητρώων περιγράφονται επίσης στη Βίβλο Ψηφιακού Μετασχηματισμού.

3. Η ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων όλων των πολιτών

Ο στόχος είναι να ενισχυθούν τα προγράμματα εκπαίδευσης σε θεματικές ενότητες που εστιάζουν στην καινοτομία και τις ψηφιακές τεχνολογίες ξεκινώντας από τη δεύτερη και την τρίτη βαθμίδα εκπαίδευσης, προκειμένου να βελτιωθούν οι ψηφιακές δεξιότητες των μαθητών, ενώ η δημιουργία μιας Ψηφιακής Ακαδημίας για τους πολίτες θα διασφαλίσει ότι άτομα όλων των ηλικιών θα μπορέσουν να αποκτήσουν τις απαραίτητες δεξιότητες μέσω ζωντανών ή διαδικτυακών προγραμμάτων εκπαίδευσης.

4. Η διευκόλυνση μετατροπής κάθε ελληνικής επιχείρησης σε ψηφιακή επιχείρηση

Στόχος είναι να βοηθήσουμε όλες τις ελληνικές επιχειρήσεις στον ψηφιακό τους μετασχηματισμό μέσω προγραμμάτων κατάρτισης, τη δημιουργία ενός κεντρικού συστήματος ηλεκτρονικής τιμολόγησης και την υποστήριξη λύσεων ηλεκτρονικού εμπορίου, προκειμένου να ενισχυθεί ο εξαγωγικός προσανατολισμός των επιχειρήσεων.

5. Η στήριξη και ενίσχυση της ψηφιακής καινοτομίας

Ο στόχος είναι να εξασφαλιστεί η ανάπτυξη νεοσύστατων εταιρειών, ιδίως εκείνων που δραστηριοποιούνται στον τομέα των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), υποστηρίζοντας παράλληλα τη δημιουργία νέων οικοσυστημάτων καινοτομίας μέσω της υποστήριξης των Ψηφιακών Κόμβων Καινοτομίας (Digital Innovation Hubs).

6. Η παραγωγική αξιοποίηση των δεδομένων του δημοσίου

Στόχος είναι η πλήρης χρήση των δημόσιων δεδομένων μέσω της δημιουργίας ενός ενιαίου μοντέλου διακυβέρνησης δεδομένων σε εθνικό επίπεδο με σεβασμό στην προστασία των προσωπικών δεδομένων. Η ανοιχτή διαθεσιμότητα και η μέγιστη χρήση δημόσιων δεδομένων θα συμβάλει στην ανάπτυξη νέων προϊόντων, επιχειρηματικών μοντέλων και αγορών και θα λειτουργήσει ως βασικός παράγοντας για τον ψηφιακό μετασχηματισμό της χώρας.

7. Η ένταξη των σύγχρονων τεχνολογιών σε όλους τους τομείς της οικονομίας

Υιοθέτηση ψηφιακών εργαλείων σε διάφορους τομείς όπως η τηλεϊατρική, η εξ αποστάσεως εκπαίδευση, οι απομακρυσμένες ακροάσεις στα δικαστήρια, η τηλεργασία στο δημόσιο τομέα, τα δίκτυα αισθητήρων για τη συλλογή δεδομένων για το περιβάλλον κ.λ.π.

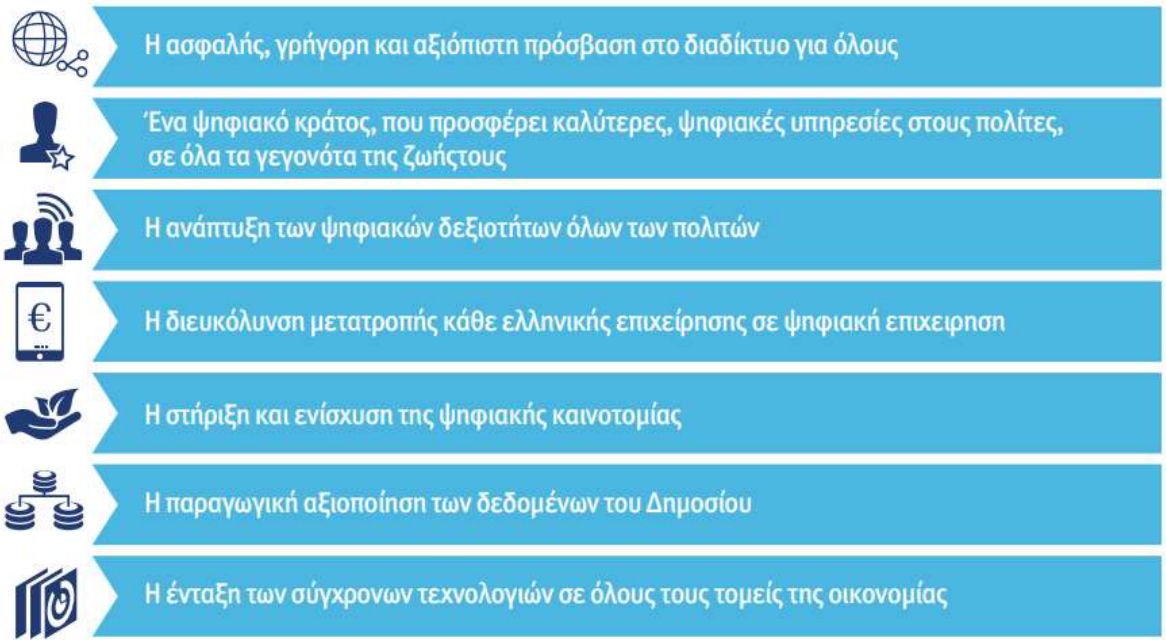

Οι 7 στόχοι της Βίβλου Ψηφιακού Μετασχηματισμού (© Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης)

Οι βασικές παρεμβάσεις του Ψηφιακού Μετασχηματισμού ενσωματώνουν σειρά δράσεων και έργων που οργανώνονται σε έξι διακριτούς στρατηγικούς άξονες. Η συγκεκριμένη διάκριση κρίθηκε σκόπιμη με βάση τη φύση και το αντικείμενο των παρεμβάσεων, έτσι ώστε να αποτυπωθεί ευκρινώς ο τρόπος με τον οποίο θα υλοποιηθεί το σχέδιο δράσης για τον Ψηφιακό Μετασχηματισμό. Επίσης, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην αξιοποίηση των αναδυόμενων τεχνολογιών για την ανάπτυξη προηγμένων λύσεων που θα υποστηρίξουν την υλοποίηση των στόχων του. Οι στρατηγικοί άξονες περιλαμβάνουν τα εξής:

- Συνδεσιμότητα
- Ψηφιακές Ικανότητες και Δεξιότητες
- Ψηφιακός Μετασχηματισμός Επιχειρήσεων
- Ψηφιακές Δημόσιες Υπηρεσίες
- Ψηφιακή Καινοτομία
- Αξιοποίηση Προηγμένων Τεχνολογιών

Ο ψηφιακός μετασχηματισμός της χώρας είναι μια μεγάλη πρόκληση αλλά και ένα περίπλοκο και δύσκολο έργο. Οι ραγδαίες τεχνολογικές αλλαγές σε συνδυασμό με τη χαμηλή ψηφιακή ωριμότητα της Ελλάδας απαιτούν επείγουσα και άμεση δράση σε πολλούς άξονες μέσω της εφαρμογής μιας ολιστικής ψηφιακής στρατηγικής.

Η Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού προσδιορίζει μια πληθώρα από συγκεκριμένα έργα, ταξινομημένα σε βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα, που επιδρούν στην άσκηση όλων των τομέων δημόσιας πολιτικής (π.χ. Υγεία, Παιδεία, Δικαιοσύνη, Οικονομία, Περιβάλλον, Ενέργεια κ.ά.) συμβάλλοντας έτσι στον εκσυγχρονισμό της λειτουργίας του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Ο κατάλογος

έργων παρέχει άμεση και εύχρηστη πρόσβαση σε όλες τις στοχευμένες δράσεις που υλοποιούνται, σε συγκεκριμένους άξονες παρέμβασης που εξειδικεύονται με βάση τις ιδιαίτερες ανάγκες του κάθε τομέα πολιτικής (π.χ. οριζόντιες, στρατηγικοί άξονες, τομείς οικονομίας, κτλ.).

Προκειμένου να τεθεί σε εφαρμογή η Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού, έπρεπε καταρχήν να θεσπιστεί το απαραίτητο θεσμικό και νομοθετικό πλαίσιο. Ο Νόμος 4727/2020 (ΦΕΚ 184 / 23.09.2020) θεσμοθετήθηκε για τη ρύθμιση και την κωδικοποίηση όλων των θεμάτων ψηφιακής διακυβέρνησης στο δημόσιο τομέα, συγκεντρώνοντας και επικαιροποιώντας περισσότερες από 120 διατάξεις διάσπαρτης νομοθεσίας τουλάχιστον 15 ετών, ενώ ταυτόχρονα καθορίζει το κανονιστικό πλαίσιο πάνω στο οποίο θα δομηθεί το Ψηφιακό Κράτος την επόμενη δεκαετία.

Ο Νόμος 4727/2020 ενσωματώνει στην ελληνική νομοθεσία, μεταξύ άλλων, την Οδηγία (ΕΕ) 2018/1972, που θεσπίζει τον Ευρωπαϊκό Κώδικα Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών («ΕΕCC»), καθώς και την Οδηγία (ΕΕ) 2016/2102 για την προσβασιμότητα των ιστοτόπων και των κινητών εφαρμογών των φορέων του δημόσιου τομέα και την οδηγία (ΕΕ) 2019/1024 σχετικά με τα ανοιχτά δεδομένα και την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα.

Οι κύριες διατάξεις του Νόμου 4727/2020 «Κώδικας Ψηφιακής Διακυβέρνησης» περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

Ο νέος Κώδικας Ψηφιακής Διακυβέρνησης (4727/2020), που είναι το πλαίσιο για την εμβάθυνση και ανάπτυξη της ψηφιακής διακυβέρνησης, επιδιώκει:

- τη διαμόρφωση των απαραίτητων θεσμικών συνθηκών για την επικοινωνία και τις συναλλαγές των πολιτών και των επιχειρήσεων με τους φορείς του δημόσιου τομέα κάνοντας χρήση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών,
- την αναδιοργάνωση των εσωτερικών λειτουργιών και διαδικασιών των φορέων του δημόσιου τομέα βάσει της πλήρους αξιοποίησης των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών,
- την ευκολότερη άσκηση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των πολιτών και των επιχειρήσεων έναντι του Δημοσίου, την άρση των διοικητικών εμποδίων, καθώς και την ταχεία, αποτελεσματική και απομακρυσμένη πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες και πληροφορίες , και
- την ενίσχυση της εμπιστοσύνης και της διαφάνειας με την επέκταση των ψηφιακών εφαρμογών.

Ο νέος Κώδικας Ψηφιακής Διακυβέρνησης, κινείται σε τρεις άξονες:

1. ρυθμίζει νομοθετικά ζητήματα τα οποία μέχρι τώρα παρέμεναν σε εκκρεμότητα.
2. ενοποιεί σε ένα κείμενο όλη τη βασική νομοθεσία άνω των είκοσι ετών σχετικά με την ψηφιακή διακυβέρνηση - ενημερώνοντας τις σχετικές διατάξεις όπου απαιτείται, και
3. ενσωματώνει την ευρωπαϊκή οδηγία για τα ανοιχτά δεδομένα και την ευρωπαϊκή οδηγία για την ψηφιακή προσβασιμότητα στην εθνική νομοθεσία.

Νόμος 4727/2020 - Σύστημα Διακυβέρνησης (Άρθρα 5-10)

Η Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού καθιερώνεται ως το βασικό σημείο αναφοράς για την ψηφιακή στρατηγική της χώρας. Είναι ένα κείμενο που αναθεωρείται σε ετήσια βάση και καθορίζει τις βασικές αρχές, το πλαίσιο και τις κατευθυντήριες γραμμές για τον ψηφιακό μετασχηματισμό της χώρας. Ρυθμίζει επίσης τις συγκεκριμένες αρχές που διέπουν κάθε οριζόντια ή τομεακή πρωτοβουλία προς το σκοπό αυτό και ενσωματώνει την καταγραφή όλων των σχετικών διαδικασιών και ενεργειών που εφαρμόζουν τον ψηφιακό μετασχηματισμό.

- Όλα τα έργα τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών πρέπει να συμμορφώνονται με τις διατάξεις της Βίβλου Ψηφιακού Μετασχηματισμού.

- Δημιουργούνται η συντονιστική επιτροπή ψηφιακού μετασχηματισμού και το εκτελεστικό δίκτυο ψηφιακού μετασχηματισμού.
- Δημιουργείται μια Υπηρεσία Ψηφιακής Διακυβέρνησης σε κάθε υπουργείο.
- Θεσπίζονται ετήσια βραβεία ψηφιακής διακυβέρνησης για φορείς του δημόσιου τομέα ή δημόσιους υπαλλήλους

Νόμος 4727/2020 - Προσωπικός Αριθμός (άρθρο 11)

- Ο Προσωπικός Αριθμός ορίζεται ως ένας αριθμός επαλήθευσης της ταυτότητας των φυσικών προσώπων στις συναλλαγές τους με φορείς του δημόσιου τομέα.
- Ο Προσωπικός Αριθμός θα είναι γραμμένος στη νέα ταυτότητα, θα έχει 12 ψηφία, εκ των οποίων τα 9 θα είναι ο έγκυρος αριθμός ΦΠΑ.
- Για όσους έχουν αριθμό ΦΠΑ ή ΑΜΚΑ, εκδίδεται επίσης Προσωπικός Αριθμός.
- Ο Προσωπικός Αριθμός αποδίδεται κατά τη γέννηση ή, εάν το άτομο γίνει δικαιούχος ΦΠΑ ή ΑΜΚΑ αργότερα.

Νόμος 4727/2020 - Οργάνωση Ψηφιακής Διακυβέρνησης (Άρθρα 17-21)

- Κάθε δημόσιος φορέας που εκδίδει και διανέμει ηλεκτρονικά δημόσια έγγραφα πρέπει να ακολουθεί συγκεκριμένες διαδικασίες μέσω κλειστών πληροφοριακών συστημάτων, χρησιμοποιώντας:
    - προηγμένη ή εγκεκριμένη χρονική σήμανση και
    - προηγμένη ή εγκεκριμένη σφραγίδα του σώματος ή προηγμένη ή εγκεκριμένη υπογραφή του αρμόδιου φορέα.
- Ο χειρισμός, η διαβίβαση, η κοινοποίηση και η ανακοίνωση δημόσιων εγγράφων μεταξύ δημόσιων φορέων πραγματοποιείται αποκλειστικά με τη χρήση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών και ιδίως μέσω του Κεντρικού Ηλεκτρονικού Συστήματος Διαχείρισης Εγγράφων.
- Το ηλεκτρονικό πρωτόκολλο κάθε δημόσιας υπηρεσίας καθορίζεται ως η υποχρεωτική διαδικασία καταχώρησης εγγράφων, ανεξάρτητα από το εάν εκδίδονται, λαμβάνονται, κοινοποιούνται ή διαβιβάζονται ηλεκτρονικά ή όχι.

Νόμος 4727/2020 - Κεφάλαιο για την παροχή ψηφιακών δημόσιων υπηρεσιών - Ενιαία ψηφιακή πύλη δημόσιας διοίκησης (άρθρα 22-33)

- Όλες οι ψηφιακές υπηρεσίες της πολιτείας πρέπει να είναι σχεδιασμένες σύμφωνα με τα πρότυπα και τις προδιαγραφές του GOV.gr και να παρέχονται μέσω αυτού.
- Ο χρήστης του "www.gov.gr" αποκτά πρόσβαση στις υπηρεσίες αφού γίνει έλεγχος ταυτότητας με τα διαπιστευτήρια Taxisnet ή web banking ή με εγκεκριμένο πιστοποιητικό ηλεκτρονικής υπογραφής.
- Δημιουργία ψηφιακών θυρίδων πολιτών, στις οποίες καταχωρούνται τα έγγραφα που εκδίδονται από ιδιώτες μέσω του gov.gr, καθώς και τα δημόσια έγγραφα που εκδίδονται από φορείς του δημόσιου τομέα κατόπιν αιτήματος.
- Για κάθε αίτηση που υποβάλλεται από τον πολίτη, τα απαιτούμενα δικαιολογητικά αναζητούνται ηλεκτρονικά, με την προϋπόθεση ότι τα σχετικά αρχεία είναι ψηφιοποιημένα. Διαφορετικά, επισυνάπτονται ηλεκτρονικά από τον ενδιαφερόμενο.
- Η ώρα παραλαβής και ο υπολογισμός των προθεσμιών κατάθεσης ρυθμίζονται λεπτομερώς, όπως και ο τρόπος ενημέρωσης του ενδιαφερομένου για την υποβολή των εγγράφων.

Νόμος 4727/2020 - Διαλειτουργικότητα (άρθρο 84)

- Μέχρι την 01-07-2022, οι δημόσιοι φορείς είναι υποχρεωμένοι να διαθέσουν μέσω διαδικτυακής υπηρεσίας στο Κέντρο Διαλειτουργικότητας (ΚΕΔ) όλα τα δεδομένα που περιλαμβάνονται στα

έγγραφα, πιστοποιητικά κλπ, στο πλαίσιο της αυτεπάγγελτης αναζήτησης για την άσκηση των καθηκόντων τους.

- Έτσι, το Κέντρο Διαλειτουργικότητας θα είναι σε θέση να διασυνδέει άμεσα τις Υπηρεσίες και τα Μητρώα του Κράτους, εξαλείφοντας ή μειώνοντας δραστικά τις αιτήσεις σε εκκρεμότητα, τους χρόνους απόκρισης των Υπηρεσιών κλπ.

Νόμος 4727/2020 - Υποδομή (άρθρα 85-88)

- Η παροχή πληροφοριακών συστημάτων γίνεται αποκλειστικά από τη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων της Δημόσιας Διοίκησης, το Εθνικό Δίκτυο Τεχνολογίας και Έρευνας - ΕΔΥΤΕ Α.Ε. και την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση Κοινωνικής Ασφάλισης Α.Ε.
- Στη συνέχεια, οι παραπάνω φορείς παρέχουν στο υπόλοιπο κράτος τα απαραίτητα συστήματα, ανάλογα με τις ανάγκες κάθε φορέα.
- Η Πολιτική για το υπολογιστικό νέφος (cloud) εισάγεται, για παράδειγμα το Cloud Computing προτιμάται από οποιαδήποτε άλλη τεχνολογική λύση, για την αποθήκευση δεδομένων. Η παροχή ψηφιακών δημόσιων υπηρεσιών από τους φορείς του δημόσιου τομέα πραγματοποιείται χρησιμοποιώντας υποδομές υπολογιστικού νέφους. Ειδικά:
    - Το υπολογιστικό νέφος της Κυβέρνησης για το Δημόσιο τομέα (G-Cloud) αφορά την ψηφιακή υποδομή που διαχειρίζεται η Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων της Δημόσιας Διοίκησης.
    - Το υπολογιστικό νέφος της Κυβέρνησης για την έρευνα και εκπαίδευση (RE-Cloud) αφορά όλη την ψηφιακή υποδομή που διαχειρίζεται το Εθνικό Δίκτυο Υποδομών Τεχνολογίας και Έρευνας (ΕΔΥΤΕ Α.Ε.).
    - Το υπολογιστικό νέφος της Κυβέρνησης για τον τομέα της Υγείας (H-Cloud) αφορά όλες τις ψηφιακές υποδομές που διαχειρίζεται η Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση Κοινωνικής Ασφάλισης Α.Ε. (ΗΔΙΚΑ Α.Ε.).

Επιπροσθέτως:

- Όλες οι δημόσιες συμβάσεις προβλέπουν ότι τα συστήματα θα φιλοξενούνται στο υπολογιστικό νέφος (cloud) της Ελληνικής Κυβέρνησης (G-Cloud, RE-Cloud & H-Cloud).
- Η κεντρική προμήθεια για αυτά τα υπολογιστικά νέφη (cloud) θα σχεδιαστεί και υλοποιηθεί.
- Θα πραγματοποιηθούν επίσης μετεγκαταστάσεις υπαρχόντων συστημάτων στο υπολογιστικό νέφος (cloud) της Ελληνικής Κυβέρνησης (G-Cloud, RE-Cloud & H-Cloud)
- Θα πραγματοποιηθεί επίσης μετασχηματισμός στους αντίστοιχους Οργανισμούς (Γ.Γ.Π.Σ.Δ.Δ., ΗΔΙΚΑ Α.Ε.) σε Κέντρα Κοινόχρηστων Υπηρεσιών (Shared Services Centers) που προσφέρουν υπηρεσίες υπολογιστικού νέφους (cloud).

Νόμος 4727/2020 - Μητρώο Ψηφιακής Διακυβέρνησης (Άρθρα 89-91)

- Στη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων της Δημόσιας Διοίκησης (Γ.Γ.Π.Σ.Δ.Δ.) δημιουργείται και διατηρείται ένα Μητρώο Διαλειτουργικότητας για τη συνεχή συλλογή και καταγραφή των διαδικτυακών υπηρεσιών δημόσιων φορέων.
- Η Γενική Γραμματεία Ψηφιακής Διακυβέρνησης και Απλούστευσης Διαδικασιών του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης δημιουργεί και διατηρεί Εθνικό Μητρώο Διαδικασιών για την καταγραφή, συλλογή και μοντελοποίηση των ψηφιακών ή φυσικών διοικητικών διαδικασιών του Κράτους, καθώς και την καταγραφή των πληροφοριών και των δεδομένων τους.
- Η Γενική Γραμματεία Ψηφιακής Διακυβέρνησης και Απλούστευσης Διαδικασιών του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης καταρτίζει και διατηρεί Μητρώο Ιστοσελίδων της Ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης, το οποίο δημοσιεύεται στο www.gov.gr.

8. Μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις

Η λεπτομερής περιγραφή των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων παρατίθεται στα Παραρτήματα.

α) Μεταρρυθμίσεις

Μεταρρύθμιση 1. Διασύνδεση και διαλειτουργικότητα μητρώων και συστημάτων του δημοσίου (ID: 16782)

Μεταρρύθμιση 2. Σχέδιο δράσης για την παροχή «πελατοκεντρικών» ψηφιακών υπηρεσιών από την πλευρά της δημόσιας διοίκησης (ID: 16929)

Μεταρρύθμιση 3. Διαρκής ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών στη δημόσια διοίκηση (ID: 16928)

Μεταρρύθμιση 4. Στρατηγική και πολιτικές Κυβερνοασφάλειας στο Δημόσιο και προηγμένες υπηρεσίες κυβερνοασφάλειας για τις κρίσιμες δημόσιες υποδομές (ID: 16823, COFOG: 01.6)

Μεταρρύθμιση 5. Διαχείριση και διακυβέρνηση δεδομένων δημοσίου τομέα και διασφάλιση της συμμόρφωσης με τον ΓΚΠΔ (GDPR) (ID: 16827, COFOG:01.6)

β) Επενδύσεις

Επένδυση 1. Διαλειτουργικότητα των υπολογιστικών συστημάτων και μητρώων του Δημοσίου και ανάπτυξη υπηρεσιών διαδικτύου (ID: 16779, COFOG: 01.6)

Επένδυση 2. Κέντρο διαλειτουργικότητας επόμενης γενιάς (ΚΕΔ) (ID: 16964, COFOG: 01.6)

Επένδυση 3. Ψηφιακά Μητρώα (ID: 16824, COFOG: 01.6)

Επένδυση 4. Ανάπτυξη ψηφιακού μητρώου τουριστικών επιχειρήσεων (ID: 16785, COFOG: 08.5)

Επένδυση 5. Δημιουργία ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης σχέσεων (CRM) με πολίτες και επιχειρήσεις (ID: 16810, COFOG: 01.6)

Επένδυση 6. Νέο σύστημα δημοσίων συμβάσεων (ID: 16736, COFOG: 01.3)

Επένδυση 7. Ψηφιοποίηση των αρχείων του Δημοσίου (ID: 16778, COFOG: 01.6)

Επένδυση 8. Κεντρικό σύστημα διαχείρισης εγγράφων (ID: 16738, COFOG: 01.3)

Επένδυση 9. Ψηφιακός μετασχηματισμός των ΚΕΠ (ID: 16780, COFOG: 01.1)

Επένδυση 10. Ψηφιακός μετασχηματισμός Υπουργείου Εξωτερικών (ID: 16742, COFOG: 02.4)

Επένδυση 11. Ψηφιακός μετασχηματισμός του ΕΟΤ (ID: 16791, COFOG: 08.5)

Επένδυση 12. Αναβάθμιση ψηφιακών δεξιοτήτων στη στρατιωτική θητεία (ID: 16826, COFOG: 09.5)

Επένδυση 13. Κεντρικός κόμβος διαχείρισης και ανάλυσης πολυδιάστατων δεδομένων μεγάλου όγκου (Big Data) (ID: 16842, COFOG: 01.3)

Επένδυση 14. Διασφάλιση της επιχειρησιακής συνέχειας (business continuity) του δημοσίου τομέα (ID: 16287, COFOG: 01.6)

Επένδυση 15. Αναβάθμιση κεντρικής υποδομής υπολογιστικού νέφους (ID: 16853, COFOG: 01.6)

Επένδυση 16. Αναβάθμιση του εθνικού δικτύου υποδομών τεχνολογίας και έρευνας (ΕΔΥΤΕ) (ID: 16955, COFOG: 01.6)

Επένδυση 17. Έξυπνες πόλεις (ID: 16854, COFOG: 01.6)

Επένδυση 18. «Συζευξις ΙΙ» για αναβαθμισμένες τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες στο δημόσιο (ID: 16956, COFOG: 01.6)

Επένδυση 19. Μελέτες διαβάθμισης των δεδομένων των πληροφοριακών συστημάτων του Δημοσίου (ID: 16965, COFOG: 01.6)

4. Ανοιχτά στρατηγικά θέματα αυτονομίας και ασφάλειας

Ο εκσυγχρονισμός του δημόσιου τομέα μέσω της ευρείας χρήσης ψηφιακής τεχνολογίας είναι ένας από τους επτά εμβληματικούς τομείς για επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και θα είναι καθοριστικός για το μέλλον της Ευρώπης συνολικά.

Ο Άξονας ευθυγραμμίζεται με τον στόχο της ΕΕ για επίτευξη ανταγωνιστικής βιωσιμότητας και συνοχής μέσω μιας νέας αναπτυξιακής στρατηγικής, καθώς και των βασικών στόχων της Ευρωπαϊκής Ψηφιακής Στρατηγικής «Διαμόρφωση του ψηφιακού μέλλοντος της Ευρώπης» και στοχεύει στην επίσπευση της ανάκαμψης των ευρωπαϊκών οικονομιών από την κρίση της πανδημίας COVID-19 και την ενίσχυση της ανθεκτικότητάς τους, προετοιμάζοντας ένα καλύτερο μέλλον για τις επόμενες γενιές.

Ο Άξονας επικεντρώνεται έντονα σε επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις που υποστηρίζουν τον ψηφιακό μετασχηματισμό, συμπεριλαμβανομένου του δεσμευτικού στόχου ότι τουλάχιστον το 20% των συνολικών χρηματοδοτήσεων θα πρέπει να αφιερώνεται σε μέτρα που υποστηρίζουν τον ψηφιακό μετασχηματισμό. Ο ψηφιακός μετασχηματισμός του Δημόσιου Τομέα μπορεί να ωθήσει την καινοτομία και την ανάπτυξη σε ολόκληρη την οικονομία, προσφέροντας νέες δυνατότητες και ευκαιρίες για τον ιδιωτικό τομέα, μειώνοντας παράλληλα τη γραφειοκρατία για όλους τους πολίτες και τις επιχειρήσεις. Οι ψηφιακές λύσεις μπορούν επίσης να συμβάλλουν σημαντικά στην ενίσχυση της εμπιστοσύνης προς την πολιτεία.

Οι πρωτοβουλίες του Άξονα θα έχουν ισχυρό θετικό αντίκτυπο στην ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας καθώς και στην ανθεκτικότητά της. Οι περισσότερες από τις προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις επικεντρώνονται στη βελτίωση μέσω σημαντικών αλλαγών, δηλαδή στον ψηφιακό μετασχηματισμό σε κρίσιμες δομές / οργανισμούς της Ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης και στοχεύουν στη βελτίωση των λειτουργιών τους, της διαλειτουργικότητάς τους και της κυβερνοασφάλειας, καθώς και των συστημάτων και της οργανωτικής τους κουλτούρας. Με τη σειρά τους, όλα αυτά θα οδηγήσουν στην αύξηση της παραγωγικότητας, της ανθεκτικότητας της χώρας να ανταποκριθεί και να ανακάμπτει από κρίσεις, όπως αυτή της πανδημίας COVID-19, και προκλήσεις έναντι της βιωσιμότητας. Επιπλέον, η εφαρμογή μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που σχετίζονται με νέες τάσεις και τεχνολογίες, όπως η τεχνητή νοημοσύνη (AI), η διαχείριση και ανάλυση πολυδιάστατων δεδομένων μεγάλου όγκου (big data) και οι προηγμένες υπηρεσίες υπολογιστικού νέφους (cloud), θα οδηγήσει, μέσω νέων αγορών και νέων ευκαιριών, στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

5. Διασυνοριακά και πολυκρατικά έργα

Οι ακόλουθες επενδύσεις θα υλοποιηθούν στο πλαίσιο του πολυκρατικού έργου «**Ευρωπαϊκή Κοινή Υποδομή Δεδομένων και Υπηρεσιών**» της Ευρωπαϊκής Ένωσης:

- Αναβάθμιση κεντρικής υποδομής υπολογιστικού νέφους (ID: 16853, COFOG: 01.6)
- Αναβάθμιση του εθνικού δικτύου υποδομών τεχνολογίας και έρευνας (ΕΔΥΤΕ) (ID: 16955, COFOG: 01.6

6. Πράσινες διαστάσεις του Άξονα

Τον Δεκέμβριο του 2019 η Ευρωπαϊκή Ένωση δεσμεύτηκε να υλοποιήσει την Πράσινη Συμφωνία, θέτοντας ως εμβληματικό στόχο να καταστεί η Ευρώπη η πρώτη κλιματικά ουδέτερη ήπειρος μέχρι το 2050, θέτοντας παράλληλα ως ενδιάμεσο στόχο τη μείωση των καθαρών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά τουλάχιστον 55% έως το 2030.

Στο πλαίσιο της Πράσινης Συμφωνίας, η Ευρώπη ζητά επίσης από τη βιομηχανία κέντρων δεδομένων να καταστεί κλιματικά ουδέτερη ως προς το αποτύπωμα άνθρακα έως το 2030, είκοσι χρόνια νωρίτερα από άλλες βιομηχανίες. Η Ελλάδα, σε ευθυγράμμιση με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία για την κλιματική αλλαγή και την κλιματική ουδετερότητα έως το 2050, έχει θέσει έναν φιλόδοξο στόχο, στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ) για μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου κατά 56% έως το 2030, σε σύγκριση με τα εθνικά επίπεδα του 2005.

Οι άμεσες επιπτώσεις των κέντρων δεδομένων στην κατανάλωση ενέργειας και τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα είναι σημαντικές. Ωστόσο, ενώ η ζήτηση υπολογιστικής ισχύος έχει αυξηθεί κατά δέκα φορές κατά τα τελευταία 10 χρόνια, η κατανάλωση ενέργειας ανά gigabit στα κέντρα δεδομένων είναι 12 φορές χαμηλότερη σήμερα σε σχέση με το 2010. Ο Διεθνής Οργανισμός Ενέργειας (IEA) αναμένει ότι η τάση αυτή θα συνεχιστεί, καθώς η βιομηχανία πληροφορικής διατηρεί το ενδιαφέρον της για βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης.

Όσον αφορά στην υποστήριξη της Πράσινης Συμφωνίας από την πλευρά του ψηφιακού τομέα, ο παρών Άξονας υποστηρίζει την εφαρμογή πολιτικών για τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας, ορίζοντας την απαίτηση συμμόρφωσης των κέντρων δεδομένων με τον "Ευρωπαϊκό Κώδικα Δεοντολογίας για τα Κέντρα Δεδομένων"[58], ο οποίος θεσπίστηκε το 2008 και παρέχει έναν πλήρη κατάλογο των αναγνωρισμένων βέλτιστων πρακτικών για τους διαχειριστές κέντρων δεδομένων[59], με σκοπό τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης.

Η απαίτηση ευθυγραμμίζεται με τον κανονισμό (ΕΕ) 2018/1999 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2018, για τη διακυβέρνηση της Ενεργειακής Ένωσης και τη δράση για το κλίμα, υποστηρίζοντας την πράσινη μετάβαση και συμβάλλοντας στην επίτευξη των στόχων της Ένωσης για το 2030 σχετικά με το κλίμα, όπως ορίζονται στο άρθρο 2 παράγραφος 11, όπως τροποποιήθηκαν με το άρθρο 10 του κανονισμού [Ευρωπαϊκός νόμος για το κλίμα][60,61], και συμβαδίζουν με το στόχο της κλιματικής ουδετερότητας της ΕΕ έως το 2050, αλλά και με τους στόχους της ψηφιακής μετάβασης, συμβάλλοντας έτσι στην οικονομική και κοινωνική σύγκλιση, στην αποκατάσταση και προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης και τη σύγκλιση των οικονομιών της Ένωσης.

[58] https://e3p.jrc.ec.europa.eu/communities/data-centres-code-conduct

[59] Acton, M., Bertoldi, P., Booth, J., 2021 Οδηγίες βέλτιστων πρακτικών για τον κώδικα δεοντολογίας της ΕΕ για την ενεργειακή απόδοση του Data Center, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ispra, 2021, JRC123653

[60] COM/2020/80 final

[61] COM/2020/563 final

7. Ψηφιακές διαστάσεις του Άξονα

Ο κανονισμός COM (2020) 408 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση ενός μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας θέτει ως δεσμευτικό στόχο ότι τουλάχιστον το 20% των συνολικών χρηματοδοτήσεων θα πρέπει να αφιερώνεται σε μέτρα που υποστηρίζουν τον ψηφιακό μετασχηματισμό.

Ο Άξονας αποσκοπεί στον εκσυγχρονισμό της Ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης χρησιμοποιώντας βασικούς ψηφιακούς καταλύτες και την ενίσχυση των υπηρεσιών προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις για την πλήρη υποστήριξη της ψηφιακής μετάβασης της Ελλάδας. Ο εκτεταμένος ψηφιακός μετασχηματισμός που στοχεύει στην βελτίωση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας του Δημοσίου, οι περαιτέρω δράσεις διαλειτουργικότητας, η ψηφιακή αλληλεπίδραση μεταξύ δημόσιων οργανισμών, πολιτών και επιχειρήσεων και η χρήση προηγμένων τεχνολογιών όπως η τεχνητή νοημοσύνη (AI), είναι βασικοί παράγοντες του παρόντος Άξονα. Επιπλέον, οι οριζόντιες μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις στο υπολογιστικό νέφος (cloud), την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο και τη διαχείριση και ανάλυση πολυδιάστατων δεδομένων μεγάλου όγκου (big data), αλλά και οι κάθετες δράσεις που εστιάζουν στην ψηφιοποίηση κρίσιμων τομέων της οικονομίας, ευθυγραμμίζονται πλήρως με τους ευρωπαϊκούς και εθνικούς στρατηγικούς ψηφιακούς στόχους.

Η εφαρμογή των προβλεπόμενων μέτρων αναμένεται να έχει μακροπρόθεσμο αντίκτυπο στη δημόσια διοίκηση, τους πολίτες και τις επιχειρήσεις και να συμβάλει σε περισσότερες, πελατοκεντρικές, χωρίς αποκλεισμούς, αξιόπιστες, ασφαλείς, αυτόνομες, καινοτόμες, διασυνοριακές και διαλειτουργικές ψηφιακές δημόσιες υπηρεσίες στην Ελλάδα, οι οποίες θα επιφέρουν σημαντικά οφέλη όπως: (α) η αύξηση της αποδοτικότητας και παραγωγικότητας και η εξοικονόμηση δαπανών, (β) η βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας των λειτουργιών και υπηρεσιών της δημόσιας διοίκησης, και (δ) η ενίσχυση του αναπτυξιακού δυναμικού, της οικονομικής και κοινωνικής ανθεκτικότητας και της περιφερειακής συνοχής.

Ο προϋπολογισμός των προτεινόμενων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων του παρόντος Άξονα αντιστοιχεί καθ' ολοκληρίαν (100%) σε δαπάνες ψηφιακής μετάβασης (βλ. ακολούθως Πίνακα - Παράγραφος 8), συμβάλλοντας σημαντικά στον ψηφιακό στόχο του 20% που ορίζεται στο άρθρο 15, παράγραφος 3, εδάφιο (γ) του κανονισμού COM (2020) 408.

8. Συμβολή στον κλιματικό και ψηφιακό στόχο

Η Ετήσια Στρατηγική Βιώσιμης Ανάπτυξης (COM (2020) 575) θέτει ως ελάχιστο στόχο το 37% των συνολικών χρηματοδοτήσεων του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας να σχετίζεται με το κλίμα, και ότι τουλάχιστον το 20% θα πρέπει να αφιερώνεται σε μέτρα που υποστηρίζουν τον ψηφιακό μετασχηματισμό.

Τίτλος μεταρρύθμισης ή επένδυσης	Κλιματικός Στόχος (%)	Ψηφιακός Στόχος (%)
Διασύνδεση και διαλειτουργικότητα μητρώων & συστημάτων του δημοσίου (ID: 16782)	0%	100%
Διαλειτουργικότητα των υπολογιστικών συστημάτων και μητρώων του Δημοσίου και ανάπτυξη υπηρεσιών διαδικτύου (ID: 16779)	0%	100%
Κέντρο διαλειτουργικότητας επόμενης γενιάς (ΚΕΔ) (ID: 16964)	0%	100%
Ψηφιακά Μητρώα (ID: 16824)	0%	100%
Ανάπτυξη ψηφιακού μητρώου τουριστικών επιχειρήσεων (ID: 16785)	0%	100%
Σχέδιο δράσης για την παροχή «πελατοκεντρικών» ψηφιακών υπηρεσιών από την πλευρά της δημόσιας διοίκησης (ID: 16929)	0%	100%
Δημιουργία ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης σχέσεων (CRM) με πολίτες και επιχειρήσεις (ID: 16810)	0%	100%
Νέο σύστημα δημοσίων συμβάσεων (ID: 16736)	0%	100%
Ψηφιοποίηση των αρχείων του Δημοσίου(ID: 16778)	0%	100%
Κεντρικό σύστημα διαχείρισης εγγράφων (ID: 16738)	0%	100%

Ψηφιακός μετασχηματισμός των ΚΕΠ (ID: 16780)	0%	100%
Ψηφιακός μετασχηματισμός Υπουργείου Εξωτερικών (ID: 16742)	0%	100%
Ψηφιακός μετασχηματισμός του ΕΟΤ (ID: 16791)	0%	100%
Αναβάθμιση ψηφιακών δεξιοτήτων στη στρατιωτική θητεία (ID: 16826)	0%	100%
Διαρκής ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών στη δημόσια διοίκηση (ID: 16928)	0%	100%
Κεντρικός κόμβος διαχείρισης και ανάλυσης πολυδιάστατων δεδομένων μεγάλου όγκου (Big Data) (ID: 16842)	0%	100%
Διασφάλιση της επιχειρησιακής συνέχειας (business continuity) του δημοσίου τομέα (ID: 16287)	0%	100%
Αναβάθμιση κεντρικής υποδομής υπολογιστικού νέφους (ID: 16853)	40%	100%
Αναβάθμιση του εθνικού δικτύου υποδομών τεχνολογίας και έρευνας (ΕΔΥΤΕ) (ID: 16955)	40%	100%
Έξυπνες πόλεις (ID: 16854)	0%	100%
«Συζευξις ΙΙ» για αναβαθμισμένες τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες στο δημόσιο (ID: 16956)	0%	100%
Στρατηγική και πολιτικές Κυβερνοασφάλειας στο Δημόσιο & προηγμένες υπηρεσίες κυβερνοασφάλειας για τις κρίσιμες δημόσιες υποδομές (ID: 16823)	0%	100%

Διαχείριση και διακυβέρνηση δεδομένων δημοσίου τομέα και διασφάλιση της συμμόρφωσης με τον ΓΚΠΔ (GDPR) (ID: 16827)	0%	100%
Μελέτες διαβάθμισης των δεδομένων των πληροφοριακών συστημάτων του Δημοσίου (ID: 16965)	0%	100%

9. Αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης»

Η αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» (Do no significant harm) αξιολογήθηκε για κάθε μεταρρύθμιση και επένδυση του παρόντος Άξονα. Η αξιολόγηση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι κανένα από τα προτεινόμενα μέτρα δε θα προκαλέσει σημαντική βλάβη ή ζημία σε κανέναν από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους, όπως ορίζονται στο άρθρο 17 του Κανονισμού Ταξινομίας της ΕΕ (EU Taxonomy Regulation). Στο πλαίσιο αυτό, υιοθετήθηκε μεθοδολογία αξιολόγησης δύο βημάτων διεξάγοντας (α) αναθεώρηση της λίστας ελέγχου των έξι στόχων και (β) ουσιαστική αξιολόγηση της αρχής της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης».

Κάθε μία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις του Άξονα αξιολογήθηκε σε αντιπαραβολή με τη λίστα ελέγχου με σκοπό να προσδιοριστεί κατά πόσον και για ποιον από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους απαιτείται ενδελεχής αξιολόγηση (μετριασμός της κλιματικής αλλαγής, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, βιώσιμη χρήση και προστασία του νερού και των θαλάσσιων πόρων, κυκλική οικονομία, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης και της ανακύκλωσης των αποβλήτων, της πρόληψης και του ελέγχου της ρύπανσης στον αέρα, το νερό ή τη γη και την προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων). Η αξιολόγηση της λίστας ελέγχου κατέληξε στο συμπέρασμα ότι κανένα από τα μέτρα του παρόντος Άξονα δε χρήζει περαιτέρω αξιολόγησης, καθώς για κανένα από τα μέτρα δεν προκύπτει πιθανότητα πρόκλησης σημαντικής ζημίας σε κανέναν από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους.

Η λεπτομερής αξιολόγηση για κάθε μέτρο παρατίθεται στα Παραρτήματα του παρόντος.

10. Ορόσημα, στόχοι και χρονοδιάγραμμα

Δείτε το σχετικό κεφάλαιο των οροσήμων στο Μέρος 3.

11. Χρηματοδότηση και κόστος

Γενικές αρχές και οδηγίες

Έχοντας προσδιορίσει τις κύριες προκλήσεις και τους στόχους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και τα ορόσημα, το στόχο και το χρονοδιάγραμμα των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων που καθορίστηκαν, παρουσιάζονται παρακάτω οι βασικές αρχές καθώς και η ακολουθούμενη διαδικασία και μεθοδολογία σχετικά με τη χρηματοδότηση και την αξιολόγηση του κόστους.

Πρώτον, σημειώνεται ότι η εκτίμηση κόστους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας εφαρμόζεται σύμφωνα με τις βασικές απαιτήσεις του Κανονισμού που προβλέπουν ότι το κόστος για κάθε επένδυση και μεταρρύθμιση οφείλει να είναι:

- **Λογικό:** Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας παρέχει επαρκείς πληροφορίες και αποδεικτικά στοιχεία ότι το ποσό του εκτιμώμενου συνολικού κόστους του κάθε Άξονα είναι κατάλληλο.
- **Εύλογο:** Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας παρέχει επαρκείς πληροφορίες και αποδεικτικά στοιχεία ότι το ποσό του εκτιμώμενου συνολικού κόστους του κάθε Άξονα είναι σύμφωνο με τη φύση και τον τύπο των προβλεπόμενων επενδύσεων μέσω της εφαρμογής μιας οριζόντιας αξιολόγησης που εξασφαλίζει την ευθυγράμμιση μεταξύ του χαρακτήρα της κάθε επένδυσης και του κόστους της.
- **Ανάλογο:** Το ποσό του συνολικού κόστους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αντιστοιχεί στον αναμενόμενο αντίκτυπο του σχεδιαζόμενου μέτρου στην οικονομία και την απασχόληση στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα, αξιολογείται εάν το σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα έχει οικονομικό αντίκτυπο που να ευθυγραμμίζεται με το ποσό του εκτιμώμενου κόστους του.

Επιπλέον, η μεθοδολογική προσέγγιση και η διαδικασία που ακολουθήθηκε σε σχέση με το κόστος και την αιτιολόγηση για κάθε μεταρρύθμιση και επένδυση αναπτύσσεται με βάση τέσσερις βασικές αρχές που πληρούν τους ακόλουθους στόχους:

- **Ακρίβεια**: Η προσέγγιση και τα εργαλεία μεθοδολογίας που χρησιμοποιούνται διασφαλίζουν ότι το εκτιμώμενο κόστος είναι εύλογο κοντά στο πραγματικό κόστος μέσω της χρήσης λογιστικών, ιστορικών, στατιστικών στοιχείων καθώς και του προσδιορισμού των τιμών της αγοράς.
- **Λογοδοσία και διαφάνεια:** Το κόστος των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων εκτιμήθηκε με τρόπο που να είναι σαφώς ανιχνεύσιμος και κατανοητός, μέσω εφαρμοσμένης ανάλυσης που περιλαμβάνει λεπτομερείς πληροφορίες για κάθε παράμετρο που χρησιμοποιείται στον υπολογισμό του κόστους (π.χ. κόστος μονάδας βασικών παραγόντων, απαιτούμενος αριθμός μονάδων, κλπ)
- **Απλότητα**: Η προσέγγιση μεθοδολογίας κόστους που ακολουθήθηκε χρησιμοποιεί απλά εργαλεία και μεθόδους υπολογισμού κόστους, ώστε να επιτρέπεται η αξιολόγηση των στοιχείων που σχετίζονται με το κόστος μαζί με την αξιολόγηση των άλλων στοιχείων του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας σε σύντομο χρονικό διάστημα. Αυτό έχει ως στόχο να διατηρήσει το διοικητικό φόρτο όσο το δυνατόν πιο διαχειρίσιμο για όλα τα μέρη.

- **Συνέπεια:** Το κόστος που εκτιμάται ανά μεταρρύθμιση και επένδυση συνάδει με άλλες πολιτικές της ΕΕ και είναι σύμφωνο με το κόστος που εφαρμόζεται σε παρόμοια έργα μέσω άλλων κοινοτικών χρηματοδοτήσεων.

Λαμβάνοντας υπόψη αυτές τις αρχές και απαιτήσεις, η μεθοδολογική προσέγγιση που αναπτύχθηκε για τις εκτιμήσεις κόστους κάθε επένδυσης και μεταρρύθμισης του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ακολουθεί ορισμένες κοινές κατευθυντήριες γραμμές. Πιο συγκεκριμένα, περιλαμβάνει:

- Σαφή και τεκμηριωμένη ανάλυση των προκλήσεων που αντιμετωπίζονται και των στόχων των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων.
- Λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με το αναμενόμενο αποτέλεσμα των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων.
- Λεπτομερή περιγραφή του τρόπου εφαρμογής των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων (μέσα εφαρμογής).
- Πληροφορίες σχετικά με τη φύση και το μέγεθος των προτεινόμενων επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων, καθώς και το χρονοδιάγραμμά τους και τα σχετικά ορόσημα.

Διαδικασία επικύρωσης κόστους και μεθοδολογική προσέγγιση

Με βάση τις προαναφερθείσες αρχές και κατευθυντήριες γραμμές, αναπτύσσεται μια συγκεκριμένη διαδικασία επικύρωσης του κόστους και μεθοδολογίας που επιτρέπει την κοστολόγηση για κάθε επένδυση και μεταρρύθμιση του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και διασφαλίζει την ακρίβεια, τη διαφάνεια, την απλότητα και τη συνέπεια των εκτιμήσεων.

Η διαδικασία ανάλυσης κόστους του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιλαμβάνει τέσσερα βασικά βήματα που στοχεύουν στην εφαρμογή των εξής:

- 1ο βήμα: Ανάπτυξη μιας συγκεκριμένης έκθεσης ανά μεταρρύθμιση και επένδυση με ξεχωριστή ανάλυση ανά επιμέρους έργο.
- 2ο βήμα: Εξέταση όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων.
- 3ο βήμα: Λεπτομερής ανάλυση όλων των στοιχείων κόστους των κύριων έργων μέσω της εφαρμογής της πιο κατάλληλης μεθοδολογίας επικύρωσης κόστους.
- 4ο βήμα: Επαλήθευση κόστους ανά έργο, Άξονα, και Πυλώνα του σχεδίου.

1ο βήμα - Ανάπτυξη αναφορών ανάλυσης κόστους

Το περιεχόμενο της αναφοράς ανάλυσης κόστους για κάθε μία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιλαμβάνει τις ακόλουθες κοινές παραμέτρους / λεπτομέρειες:

- **Σύνοψη έργου** : Περιλαμβάνει την αποτύπωση των χαρακτηριστικών του κάθε έργου (π.χ. Πυλώνας, Άξονας, τίτλος έργου και υποέργα, ενδιαφερόμενα μέρη), την κωδικοποίηση βασικών οικονομικών μεγεθών (συνολικός και εκτιμώμενος προϋπολογισμός) καθώς και μια σύντομη επισκόπηση του πεδίου εφαρμογής του έργου.
- **Μέσα εφαρμογής:** Αποτυπώνει μια περίληψη του σχετικού κανονιστικού πλαισίου (εάν υπάρχει), μια γενική προοπτική όσον αφορά τη διαδικασία ωριμότητας και έναν συγκεντρωτικό πίνακα σχετικά με το χρονοδιάγραμμα του έργου και με τα ορόσημα που πρέπει να επιτευχθούν.
    - **Προϋπολογισμός έργου**: Περιλαμβάνει:

- ανάλυση (προσδιορισμός βασικών παραμέτρων κόστους, επισκόπηση των διαθέσιμων πληροφοριών, επιβεβαίωση ότι το εκτιμώμενο κόστος δεν περιλαμβάνει ΦΠΑ, δεν είναι επαναλαμβανόμενο και δεν πραγματοποιείται πριν από την 1η Φεβρουαρίου 2020),
- ένδειξη του κατά πόσον τμήματα του προϋπολογισμού του έργου καλύπτονται από άλλα ιδιωτικά κονδύλια ή κοινοτική χρηματοδότηση – επιβεβαίωση ότι αυτά τα ποσά έχουν αφαιρεθεί από το κόστος που θα χρηματοδοτηθεί από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και
- αξιολόγηση και επικύρωση προϋπολογισμού (συγκεκριμένη μεθοδολογία για την εκτίμηση του κόστους, ανάλυση κόστους ανά καθοριστικό παράγοντα, προσδιορισμός του κόστους μονάδας, προσδιορισμός του συνολικού αριθμού μονάδων, εκτίμηση του συνολικού απαιτούμενου προϋπολογισμού ανά έργο).

- **Υποστηρικτικό υλικό:** Αποτυπώνει μια σύντομη επισκόπηση των σχετικών μελετών ή / και πληροφοριών που χρησιμοποιούνται για την επικύρωση του συνολικού κόστους καθώς και τη χαρτογράφηση σημείων αναφοράς που χρησιμοποιήθηκαν κατά την ανάλυση του κόστους (ιστορικό, συγκριτικό κόστος σε παρόμοια έργα) και παροχή σχετικών αποδεικτικών στοιχείων (π.χ. πηγές).

2ο βήμα - Εξέταση όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων

Προκειμένου να διασφαλιστεί η ακρίβεια και η συνέπεια των εκτιμήσεων κόστους, πραγματοποιείται μια συγκριτική ανάλυση δεδομένων κοστολόγησης μέσω της συλλογής και εξέτασης όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων σχετικά με το πραγματικό κόστος παρόμοιων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που έχουν πραγματοποιηθεί στο παρελθόν. Αυτό το βήμα περιλαμβάνει κυρίως όλες τις ενέργειες που σχετίζονται με τη συλλογή και εξέταση του συνόλου των διαθέσιμων πληροφοριών και του υποστηρικτικού υλικού, καθώς και την άντληση δεδομένων και την εις βάθος ανάλυση της σχετικής τεκμηρίωσης.

3ο βήμα - Ανάπτυξη μεθοδολογίας ανάλυσης κόστους

Προκειμένου να εφαρμοστεί η κοστολόγηση των έργων, αναπτύχθηκαν τρεις βασικές μεθοδολογικές αναλύσεις που χρησιμοποιήθηκαν με βάση την καταλληλότητά τους για καθεμία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας:

Εκτίμηση από κάτω προς τα πάνω (bottom-up)

Η πρώτη μεθοδολογική προσέγγιση της ανάλυσης κόστους περιλαμβάνει εκτιμήσεις σε αναλυτικό επίπεδο για κάθε παράμετρο κόστους του έργου, οι οποίες στη συνέχεια συγκεντρώνονται σε μια συνολική εκτίμηση για ολόκληρο το έργο. Τα κύρια βήματα αυτής της μεθοδολογικής προσέγγισης περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Επανεξέταση ιστορικών τιμών/κριτηρίων ανά παράμετρο κόστους από παρόμοια έργα και εκτίμηση του κόστους αξίας της μονάδας.
- Προσδιορισμός του συνολικού αριθμού μονάδων που απαιτούνται και εφαρμογή της τιμής μονάδας για τις σχετικές εκτιμήσεις ανά παράμετρο κόστους.
- Τελική συγκέντρωση και εκτίμηση του συνολικού κόστους ανά έργο.

Παραμετρική προσέγγιση

Αυτή η προσέγγιση αναφέρεται στην εκτίμηση του συνολικού προϋπολογισμού ανά έργο βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς. Συγκεκριμένα, τα κύρια βήματα της παραμετρικής μεθοδολογικής προσέγγισης περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Προσδιορισμός μεμονωμένων παραμέτρων κόστους βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς
- Εξέταση της συνεισφοράς κάθε παραμέτρου κόστους στο συνολικό προϋπολογισμό
- Αξιολόγηση κάθε παραμέτρου κόστους ως ποσοστό του συνολικού κόστους

Εκτίμηση από πάνω προς τα κάτω (top down)

Τέλος, η τεχνική μεθοδολογίας από πάνω προς τα κάτω περιλαμβάνει τα ακόλουθα κύρια βήματα:

- Εκτίμηση του συνολικού προϋπολογισμού ανά έργο βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων.
- Κατανομή του συνολικού κόστους ανά μεμονωμένη παράμετρο κόστους βάσει των σχετικών κριτηρίων αναφοράς για κάθε κόστος μονάδας.

Σημειώνεται ότι σε ορισμένες περιπτώσεις όπου υπάρχει περιορισμένη διαθεσιμότητα συγκριτικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς, προκειμένου να προχωρήσουμε σε μια ακριβή και αιτιολογημένη εκτίμηση των παραμέτρων κόστους, ζητήθηκε άποψη από εμπειρογνώμονες. Ειδικότερα, η κρίση των εμπειρογνωμόνων στοχεύει να παρέχει τα ακόλουθα:

- Επανεξέταση των σχετικών σημείων αναφοράς σχετικά με το κόστος παρόμοιων έργων.
- Παροχή εξειδικευμένης γνώμης με βάση την εμπειρία και γνώση που έχει αποκτηθεί σε έναν συγκεκριμένο τομέα και την επισήμανση κρίσιμων παραγόντων και πιθανών κινδύνων.
- Ολοκλήρωση και αξιολόγηση των υπαρχόντων δεδομένων και επικύρωση του εκτιμώμενου κόστους.

4ο βήμα - Διαδικασία αξιολόγησης και επικύρωσης

Η ακρίβεια και η επικύρωση της ανάλυσης κόστους για κάθε επένδυση και έργο επιτυγχάνεται μέσω της αξιολόγησης του κόστους του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας από έναν ανεξάρτητο φορέα. Συγκεκριμένα, η επικύρωση και αποτίμηση της ανάλυσης κόστους διασφαλίστηκε μέσω των ακόλουθων ενεργειών:

- Συλλογή, επεξεργασία και αναθεώρηση δεδομένων
- Συνεχής επικοινωνία και υλοποίηση συναντήσεων με τους υπεύθυνους ενδιαφερόμενους φορείς και οντότητες
- Αναζήτηση πρόσθετων δεδομένων και πληροφοριών
- Επαλήθευση μεγέθους επένδυσης και προσδιορισμός κόστους
- Προετοιμασία και επανεξέταση των αναφορών ανάλυσης κόστους

Κύρια στοιχεία μεθοδολογίας και παραμέτρων κόστους

Η μεθοδολογική προσέγγιση που ακολουθήθηκε και η εκτίμηση του σχετικού κόστους σχετικά με τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στον Άξονα 2.1 του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας βασίζονται σε τρία βασικά στοιχεία:

- Την προμήθεια και αγορά του απαιτούμενου εξοπλισμού και αδειών πληροφορικής,
- Την ανάπτυξη συστημάτων και λογισμικού πληροφορικής και
- Τις τεχνικές υπηρεσίες παροχής συμβουλών, διαχείρισης και κατάρτισης που απαιτούνται για την ανάπτυξη και λειτουργία των σχετικών ψηφιακών συστημάτων και λογισμικού.

1ο στοιχείο: Αγορά απαιτούμενου εξοπλισμού και αδειών

Στον πρώτο Άξονα οι σχετικές εκτιμήσεις κόστους αφορούν την αγορά εξοπλισμού πληροφορικής και αδειών που απαιτούνται σε κάθε επένδυση και μεταρρύθμιση που περιλαμβάνονται στον ψηφιακό Πυλώνα. Σε αυτό το πλαίσιο, η εκτίμηση και η αιτιολόγηση του κόστους των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων που περιλαμβάνονται σε αυτόν τον Άξονα βασίζεται σε συγκεκριμένες παραμέτρους και δράσεις που αναφέρονται στα εξής:

- Την αναγνώριση του απαιτούμενου εξοπλισμού και των αδειών που απαιτούνται για την αγορά
- Τον προσδιορισμό του συνολικού ποσού εξοπλισμού ή αδειών που απαιτούνται για την υλοποίηση της μεταρρύθμισης / επένδυσης
- Την εκτίμηση του σχετικού κόστους ανά μονάδα (π.χ. σε είδη εξοπλισμού ή σε έτη για τις άδειες) με βάση την εξέταση όλων των διαθέσιμων πληροφοριών σχετικά με το σχετικό κόστος παρόμοιων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, λαμβάνοντας υπόψη τις τρέχουσες τιμές της αγοράς.

2ο στοιχείο: Ανάπτυξη συστημάτων πληροφορικής και λογισμικού

Αυτό το στοιχείο περιλαμβάνει το εκτιμώμενο κόστος όλων των απαιτούμενων ενεργειών που αφορούν (α) την ανάλυση απαιτήσεων και το σχεδιασμό λύσεων, (β) την εγκατάσταση, ανάπτυξη και προσαρμογή συστημάτων και λογισμικού πληροφορικής, (γ) τις υπηρεσίες υλοποίησης και ολοκλήρωσης και (δ) τις πιλοτικές υπηρεσίες λειτουργίας. Συγκεκριμένα, η κοστολόγηση όλων των ενεργειών που απαιτούνται για την ανάπτυξη συστημάτων πληροφορικής και λογισμικού πραγματοποιείται λαμβάνοντας υπόψη τις ακόλουθες παραμέτρους κόστους:

- Τον προσδιορισμό της σχετικής εμπειρογνωμοσύνης καθώς και του αριθμού των ανθρωπομηνών που απαιτείται για την ανάπτυξη συστημάτων και λογισμικού πληροφορικής
- Τον ορισμό του ποσού της εργασίας που απαιτείται για την ολοκλήρωση κάθε δράσης, η οποία υπολογίζεται σε ανθρωπομήνες βάσει των μέσων παραγωγικών ωρών ανά μήνα ανά άτομο (πλήρους απασχόλησης)
- Την εξέταση των τιμών της αγοράς σε σχέση με το σχετικό κόστος ανά ανθρωπομήνα και τον υπολογισμό του κόστους που προκύπτει από τον συνολικό χρόνο σε ανθρωπομήνες.

3ο στοιχείο: Υπηρεσίες τεχνικής συμβουλευτικής, διαχείρισης και κατάρτισης

Το κόστος όσον αφορά το τρίτο στοιχείο αναφέρεται στην παροχή των συμπληρωματικών υπηρεσιών που απαιτούνται για την ανάπτυξη συστημάτων / λογισμικού πληροφορικής που σχετίζονται με την τεχνική διαβούλευση, τη διαχείριση καθώς και τις εκπαιδευτικές υπηρεσίες που απαιτούνται για τη λειτουργία των συστημάτων. Σε αυτό το πεδίο, ο υπολογισμός του σχετικού κόστους αυτών των υπηρεσιών βασίζεται στις ακόλουθες παραμέτρους:

- Τον προσδιορισμό της ανάγκης τέτοιων υπηρεσιών ανά έργο (π.χ. ανάγκη τεχνικής μελέτης ή εφαρμογή ειδικού προγράμματος κατάρτισης) και τον προσδιορισμό του αριθμού των σχετικών ανθρωπομηνών/ωρών που απαιτείται για καθένα από αυτά
- Τον προσδιορισμό των συνολικών ανθρωπομηνών / ωρών που εκτιμάται ότι θα παρέχονται σε κάθε υπηρεσία καθώς και το αντίστοιχο κόστος μονάδας
- Τον υπολογισμό του συνολικού κόστους για τεχνικές συμβουλευτικές υπηρεσίες, υπηρεσίες διαχείρισης και κατάρτισης ανά έργο.

Η λεπτομερής εκτίμηση κόστους για κάθε έργο παρατίθεται στα Παραρτήματα του παρόντος.

12. Αίτημα δανείου

Μη εφαρμόσιμο.

Άξονας 2.3: Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων

1. Περιγραφή του Άξονα

Περιοχές/τομείς πολιτικής: Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων

Περίληψη: Οι ψηφιακές τεχνολογίες αλλάζουν ριζικά το σύνολο των κλάδων της οικονομίας. Η εφαρμογή και η υιοθέτηση ψηφιακών τεχνολογιών, καθώς και η αξιοποίηση των ψηφιακών δεξιοτήτων δεν αποτελούν πλέον προαιρετική δράση για τις επιχειρήσεις αλλά βασικό παράγοντα επιβίωσης. Τόσο στο Δείκτη Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας (DESI) 2020 όσο και στο δείκτη Ψηφιακού Μετασχηματισμού, η Ελλάδα υπολείπεται των Ευρωπαίων εταίρων της, στους περισσότερους τομείς που αφορούν στην ψηφιακή ωριμότητα των επιχειρήσεων. Το 2015 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δρομολόγησε μία φιλόδοξη στρατηγική για την επίτευξη της ενιαίας ψηφιακής αγοράς, βασικός παράγοντας επιτυχίας της οποίας είναι η άκρως ανταγωνιστική ψηφιακή βιομηχανία στην Ευρώπη και η ενσωμάτωση ψηφιακών καινοτομιών σε όλους τους τομείς. Αντιμέτωπες με την πρόκληση της ψηφιοποίησης, οι επιχειρήσεις από όλους τους κλάδους καλούνται να στηριχθούν στα πλεονεκτήματα της προόδου στον τομέα των ψηφιακών τεχνολογιών, όπως το Internet of Things (IoT), τα δίκτυα 5G, το υπολογιστικό νέφος (Cloud), η διαχείριση και ανάλυση πολυδιάστατων δεδομένων μεγάλου όγκου (Big Data Analytics) και η ρομποτική, με σκοπό να μετασχηματίσουν τα προϊόντα / υπηρεσίες, τις διαδικασίες και τα επιχειρησιακά τους μοντέλα, να ενισχύσουν την ανθεκτικότητά τους, και να διασφαλίσουν προοπτικές βιώσιμης ανάπτυξης.

Η ψηφιακοποίηση εν γένει παρουσιάζει μια τεράστια ευκαιρία για τον εξορθολογισμό των διαδικασιών, την επέκταση της παρουσίας στην αγορά και τη δημιουργία μιας πιο ανθεκτικής επιχείρησης, είναι όμως και μια τεράστια πρόκληση για τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις (ΜμΕ), οι οποίες αποτελούν τη ραχοκοκαλιά της ελληνικής οικονομίας. Στην Ελλάδα, παρά το γεγονός ότι σε επιμέρους τομείς αξιοποίησης των ψηφιακών τεχνολογιών από τις επιχειρήσεις σημειώνονται υψηλότερες επιδόσεις σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (π.χ. στην προμήθεια συστημάτων διαχείρισης και ανάλυσης πολυδιάστατων δεδομένων μεγάλου όγκου (Big Data Analytics)), οι επιδόσεις αυτές δεν συνοδεύονται από τον ανάλογο διοικητικό και λειτουργικό μετασχηματισμό, αλλά και την υιοθέτηση των νέων τάσεων στην κουλτούρα και στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων.

Ο στόχος αυτού του Άξονα είναι να αυξήσει την υιοθέτηση των ψηφιακών τεχνολογιών από τις επιχειρήσεις, μειώνοντας το ψηφιακό χάσμα μεταξύ των ελληνικών ΜμΕ και των αντίστοιχων του ευρωπαϊκού μέσου όρου. Αυτό θα επιτευχθεί μέσα από την προτεινόμενη δέσμη επενδύσεων και πρωτοβουλιών, οι οποίες περιλαμβάνουν (α) την παροχή ψηφιακών προϊόντων και υπηρεσιών με στόχο την υποστήριξη του ψηφιακού μετασχηματισμού των ΜμΕ, (β) τη δημιουργία ενός κεντρικού μηχανισμού για την αξιολόγηση των αναγκών των επιμέρους ΜμΕ, την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της παροχής των υπηρεσιών ψηφιακού μετασχηματισμού, την ευαισθητοποίηση των στελεχών των επιχειρήσεων και την παροχή υποστήριξης, τη μεταφορά τεχνογνωσίας και τον προγραμματισμό κατάρτισης από ειδικούς, ώστε οι επιχειρήσεις να είναι σε θέση να αξιοποιήσουν τα εργαλεία και τις υπηρεσίες που προσφέρονται μέσω μιας πλατφόρμας ψηφιακής αγοράς (δημιουργία digital marketplace), και (γ) την παροχή φορολογικών κινήτρων με τη μορφή υπερ-αποσβέσεων δαπανών και παγίων για την προμήθεια λογισμικού, υπηρεσιών υπολογιστικού νέφους, εγκατάσταση εξειδικευμένου εξοπλισμού κλπ, με σκοπό την επιτάχυνση των επενδύσεων σε σύγχρονες ψηφιακές τεχνολογίες.

Στόχος: Η έξαρση και ταχεία μετάδοση της πανδημίας του COVID-19 έχει δημιουργήσει μία πρωτόγνωρη κατάσταση με άμεσες και σημαντικές συνέπειες σε όλους τους κλάδους της οικονομίας

και των επιχειρήσεων. Προς αντιμετώπιση των προβλημάτων αλλά και των προκλήσεων που έχουν ανακύψει, σε συνδυασμό με τις ευκαιρίες που ανοίγονται από τις συντελούμενες αλλαγές που οφείλονται κατά κύριο λόγο στις αλματώδεις τεχνολογικές εξελίξεις της 4ης βιομηχανικής επανάστασης, οι ελληνικές επιχειρήσεις αναζητούν πρόσβαση σε πολύτιμους πόρους για την ενσωμάτωση των ψηφιακών τεχνολογιών και κατ' επέκταση το μετασχηματισμό των επιχειρησιακών τους μοντέλων που θα τους εξασφαλίσουν τη βιωσιμότητα στο ανταγωνιστικό περιβάλλον που διαμορφώνεται.

Στο πλαίσιο αυτό, στόχος αυτού του Άξονα είναι να αυξήσει την ευαισθητοποίηση, και κατ' επέκταση την υιοθέτηση των ψηφιακών τεχνολογιών από τις επιχειρήσεις, προκειμένου να επεκταθεί η ψηφιακή παρουσία τους και η αλληλεπίδραση με τους πελάτες τους μέσω καινοτόμων ψηφιακών καναλιών. Επίσης, οι δράσεις αυτού του Άξονα αποσκοπούν στην υποστήριξη της περαιτέρω ανάπτυξης των επιχειρήσεων μέσα από φορολογικά κίνητρα για επενδύσεις σε ψηφιακές τεχνολογίες, αλλά και στην αύξηση της ανθεκτικότητάς τους κατά την περίοδο κρίσεων. Επιπρόσθετα, ο Άξονας σκοπεύει να διευκολύνει και να καταστήσει πιο διαφανείς τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ επιχειρήσεων και κρατικών αρχών, ενώ παράλληλα υποστηρίζει την πράσινη μετάβαση.

Σύνδεση με τους Ευρωπαϊκούς Πυλώνες: «Ψηφιακός Μετασχηματισμός», «Έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, συμπεριλαμβανομένης της οικονομικής συνοχής, των θέσεων εργασίας, της παραγωγικότητας, της ανταγωνιστικότητας, της έρευνας, της ανάπτυξης και της καινοτομίας, και μιας ενιαίας, λειτουργικής αγοράς με ισχυρές Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις»

Σύνδεση με την Ευρωπαϊκή Εμβληματική Πρωτοβουλία: «Επέκταση»

Μεταρρυθμίσεις και Επενδύσεις

Μεταρρυθμίσεις

- **Μεταρρύθμιση 1.** Δημιουργία ψηφιακού οικοσυστήματος επιχειρήσεων και εισαγωγή φορολογικών κινήτρων για τη διευκόλυνση του ψηφιακού μετασχηματισμού των ΜμΕ (ID: 16973)

Επενδύσεις

- **Επένδυση 1.** Ψηφιακός μετασχηματισμός Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (ID: 16706, COFOG: 04.1)

Εκτιμώμενο κόστος: 475 εκατομμύρια ευρώ, εκ των οποίων 375 εκατομμύρια ευρώ (79%) καλύπτονται από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

2. Κύριες προκλήσεις και στόχοι

α) Κύριες προκλήσεις

Η 4η βιομηχανική επανάσταση μεταμορφώνει τον κόσμο, όπως τον γνωρίζαμε μέχρι πρόσφατα, με πρωτοφανή ταχύτητα. Οι ψηφιακές τεχνολογίες όπως το Internet of Things (IoT), το υπολογιστικό νέφος (cloud computing), η διαχείριση και ανάλυση πολυδιάστατων δεδομένων μεγάλου όγκου (big data analytics), η ρομποτική, και η τρισδιάστατη εκτύπωση έχουν αλλάξει τον τρόπο λειτουργίας των επιχειρήσεων, τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι επικοινωνούν και ανταλλάσσουν πληροφορίες, καθως και τον τρόπο αλληλεπίδρασής τους με το δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα. Πρόσφατες μελέτες εκτιμούν ότι η ευρεία ψηφιακοποίηση μπορεί να προσθέσει περισσότερα από 110 δισεκατομμύρια ευρώ ετήσια έσοδα στην ευρωπαϊκή οικονομία μέσα στα επόμενα πέντε χρόνια.

Επομένως, ο ψηφιακός μετασχηματισμός γίνεται μια ολοένα και πιο σημαντική προϋπόθεση για να αναπτυχθούν οι σύγχρονες οικονομίες, και έχει τη δυνατότητα να επηρεάσει πολλούς τομείς της οικονομίας (συμπεριλαμβανομένων των μεταφορών, της ενέργειας, της αγροτικής παραγωγής, των τηλεπικοινωνιών, των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, της εργοστασιακής παραγωγής και της υγειονομικής περίθαλψης) και να μεταμορφώσει τις ζωές των ανθρώπων. Ωστόσο, περιλαμβάνει σειρά προκλήσεων όπως αυτές που αναλύονται στην παρούσα παράγραφο. Οι ηγέτες των επιχειρήσεων εξακολουθούν την προσπάθεια εφαρμογής αποτελεσματικών στρατηγικών ώστε να χρησιμοποιηθεί η ψηφιακή τεχνολογία ως πηγή καινοτομίας για τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που προσφέρουν στους πελάτες τους. Επιπλέον, η ανάγκη για επαύξηση ή/και επαναπροσδιορισμό των ψηφιακών δεξιοτήτων αναγνωρίζεται ευρέως σε όλα τα επίπεδα. Εάν οι εταιρείες θέλουν να εκμεταλλευτούν πλήρως τις τεράστιες ευκαιρίες που προσφέρουν οι ψηφιακές τεχνολογίες, πρέπει να αρχίσουν να δημιουργούν νέα προοδευτικά προγράμματα κατάρτισης προκειμένου να δημιουργήσουν το "ψηφιακώς εξειδικευμένο" εργατικό δυναμικό που χρειάζονται. Επιπλέον, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής σε όλα τα επίπεδα (ΕΕ, εθνικό και περιφερειακό) θα πρέπει να συνεχίσουν να εφαρμόζουν τολμηρές πολιτικές πρωτοβουλίες με στόχο τον καθορισμό του κατάλληλου πλαισίου για την ανάπτυξη του εργατικού δυναμικού της επόμενης γενιάς, με καθετοποιημένη εξειδίκευση ανά τομέα.

Επιπλέον, η πανδημία COVID-19 και τα σχετικά μέτρα περιορισμού, που περιλαμβάνουν την έλλειψη δια ζώσης επαφής με συναδέλφους, πωλητές, συνεργάτες και τον τελικό καταναλωτή, κατέδειξαν την επείγουσα ανάγκη των εταιρειών να αναπτύξουν επαρκείς ψηφιακές λύσεις και να εφαρμόσουν καινοτόμες τακτικές για τη διατήρηση των λειτουργιών και την αλληλεπίδραση με τους πελάτες τους. Οι σύγχρονες τεχνολογίες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη διαδικασία του ψηφιακού μετασχηματισμού, επιτρέποντας τις επιχειρήσεις να αποκτήσουν συγκριτικό πλεονέκτημα έναντι των ανταγωνιστών τους, όχι μόνο αυξάνοντας την επιχειρησιακή τους ανθεκτικότητα, αλλά και ενισχύοντας την ευελιξία τους μέσα στην περιοδο της κρίσης και ευρύτερα μέσα σε μια νέα πραγματικότητα που χαρακτηρίζεται από συνεχείς αλλαγές και προκλήσεις.

Σε αυτό το πλαίσιο, η Ελλάδα διαθέτει μία από τις λιγότερο προηγμένες ψηφιακές οικονομίες στην ΕΕ, όπως αναφέρεται στην "Έκθεση για την Ελλάδα" του 2020[62]. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το Δείκτη Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας (DESI) 2020, η Ελλάδα κατατάσσεται 27η από τα 28 κράτη μέλη της ΕΕ[63]. Σχετικά με την ενσωμάτωση της ψηφιακής τεχνολογίας από τις επιχειρήσεις, η Ελλάδα σημειώνει καλύτερη βαθμολογία και κατατάσσεται 24η στην ΕΕ.

Η ανάλυση του επιμέρους δείκτη με τίτλο "ενσωμάτωση της ψηφιακής τεχνολογίας" δείχνει ότι ο αριθμός των επιχειρήσεων στην Ελλάδα που μοιράζονται ηλεκτρονικές πληροφορίες συνεχίζει να αυξάνεται και παραμένει πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ (38% έναντι 34%). Ωστόσο, η Ελλάδα υστερεί έναντι του μέσου όρου της ΕΕ στο μερίδιο των επιχειρήσεων που χρησιμοποιούν υπηρεσίες υπολογιστικού νέφους (cloud). Εν τω μεταξύ, το μερίδιο των ΜμΕ που πραγματοποιούν διαδικτυακές πωλήσεις μειώθηκε ελαφρά το 2019 (9%, μειωμένο κατά 2% από το 2018). Το μερίδιο του κύκλου εργασιών τους που πραγματοποιήθηκε από πωλήσεις στο Διαδίκτυο δεν μειώθηκε, αν και παραμένει χαμηλό σε σύγκριση με τον μέσο όρο της ΕΕ.

Όπως τονίζεται στις "Ειδικές συστάσεις για την Ελλάδα" του 2020 (σημείο 25) από την πλευρά του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, παρά την πρόοδο που σημειώθηκε τα προηγούμενα χρόνια, η Ελλάδα πρέπει να επιταχύνει τις προσπάθειές της για βελτίωση της ψηφιακής απόδοσής της, συμπεριλαμβανομένων δραστηριοτήτων για την ανάπτυξη ψηφιακών εργαλείων και υπηρεσιών από, και για, τις επιχειρήσεις. Η

[62] SWD (2020) 507 final - Country Report Greece 2020

[63] 2020/C 282/08

διατήρηση της δυναμικής και η εξασφάλιση των κερδών που έχουν αρχίσει να επιτυγχάνονται με την έναρξη μιας σειράς ψηφιακών υπηρεσιών, με αφορμή το ξέσπασμα της πανδημίας COVID-19, θα είναι ιδιαίτερα σημαντικά για την ανάκαμψη (μετά την υποχώρηση της πανδημίας).

Επιπλέον, συγκεκριμένες μεταρρυθμίσεις για την ψηφιακοποίηση των επιχειρησιακών δραστηριοτήτων θα βελτιώσουν τη φορολογική συμμόρφωση, τη φορολογική διαφάνεια, την έγκαιρη επιστροφή φόρων και την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, όπως αναφέρεται στην "Έκθεση για την Ελλάδα" του 2019, και θα δημιουργήσουν ένα υγιές ανταγωνιστικό περιβάλλον μεταξύ των επιχειρήσεων. Επίσης, ο ψηφιακός μετασχηματισμός των φορολογικών αρχών και των διαδικασιών φορολογικής διαχείρισης θα αποκαταστήσει τις μακροχρόνιες αδυναμίες στην είσπραξη των φόρων και τη φορολογική συμμόρφωση.

Αναμφίβολα, ο ψηφιακός μετασχηματισμός απαιτεί σημαντικές επενδύσεις. Οι μεγαλύτερες εταιρείες έχουν την τάση να πραγματοποιούν τέτοιου τύπου επενδύσεις καθώς έχουν πρόσβαση στα απαιτούμενα κεφάλαια, αλλά επίσης αποκομίζουν σημαντικά οφέλη. Επίσης, οι νεοσύστατες επιχειρήσεις και οι επιχειρήσεις τεχνοβλαστοί με υψηλό δυναμικό ανάπτυξης, έχουν ως εγγενές χαρακτηριστικό την οργανωσιακή ανάπτυξη και επέκταση με χρήση ψηφιακής τεχνολογίας. Δυστυχώς, αυτό δεν ισχύει για το μεγαλύτερο μέρος των εταιρειών της ελληνικής αγοράς και ιδίως για τις πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, αλλά και για τους παραδοσιακούς τομείς όπως ο κατασκευαστικός ή ο αγροδιατροφικός. Η ελληνική οικονομία κυριαρχείται από ΜμΕ με λιγότερους από 10 υπαλλήλους, με περιορισμένη χρήση προηγμένων ψηφιακών τεχνολογιών, που λειτουργούν σε παραδοσιακούς, μη ψηφιακούς, τομείς «χαμηλής τεχνολογίας». Ως εκ τούτου, μια τέτοια επένδυση πρέπει να σχεδιαστεί ώστε να είναι εξαιρετικά εύκολη τόσο στη χρηματοδότηση όσο και στην εκτέλεση.

Αυτό το «χάσμα ψηφιοποίησης» σε εταιρείες διαφορετικών μεγεθών και σε διαφορετικούς κλάδους οφείλεται σε δύο πτυχές: (1) οι μικρότερες εταιρείες αποφεύγουν τις επενδύσεις σε νέες τεχνολογίες εάν δεν είναι ξεκάθαρο ότι αυτές οι επενδύσεις θα είναι επικερδείς, και (2) οι εταιρείες αυτές συχνά δεν διαθέτουν τις τεχνικές γνώσεις και το εξειδικευμένο προσωπικό, που είναι απαραίτητες προϋποθέσεις για τη δρομολόγηση δράσεων βελτιστοποίησης επιχειρησιακών διαδικασιών και την ανάπτυξη νέων προϊόντων που βασίζονται σε νέες τεχνολογίες.

Ο ψηφιακός μετασχηματισμός βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στην ικανότητα των επιχειρήσεων να αποκτήσουν και να αναπτύξουν το κατάλληλο ανθρώπινο δυναμικό, με το απαιτούμενο σύνολο δεξιοτήτων για πλήρη συμμετοχή στην ψηφιακή οικονομία. Κατά συνέπεια, είναι απαραίτητες οι συνδυασμένες προσπάθειες τόσο του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα ώστε να επιτευχθεί η αναβάθμιση των "ψηφιακών δεξιοτήτων" των εργαζομένων.

Βασικές προκλήσεις που στηρίζουν τους λόγους μη επένδυσης σε ψηφιακές τεχνολογίες από την πλευρά των ΜμΕ στην Ελλάδα είναι:

<u>Δυσκολία πρόσβασης σε κεφάλαια επενδύσεων</u>. Οι ΜμΕ έχουν χαμηλή πρόσβαση σε κεφάλαια χρηματοδότησης παραγωγικών επενδύσεων. Συγκριτικά με τις μεγάλες εταιρείες, οι ΜμΕ δεν είναι ικανοποιημένες σε σχέση με τους απαιτούμενους όρους χρηματοδότησης. Πιο συγκεκριμένα, το 16% των ΜμΕ δεν είναι ικανοποιημένες από τις απαιτήσεις για τις εγγυήσεις δανεισμού, και το 15% από το συνολικό κόστος χρηματοδότησης[64]. Επιπλέον, ο ψηφιακός μετασχηματισμός μπορεί να είναι αρκετά δαπανηρός για τις ΜμΕ, εάν δεν είναι σωστά σχεδιασμένος και εξορθολογισμένος χρησιμοποιώντας τις βέλτιστες πρακτικές. Τέλος, δεν είναι διαθέσιμα κατάλληλα εργαλεία επιδοτήσεων, με αποτέλεσμα να δίνεται μεγαλύτερη σημασία στη βραχυπρόθεσμη απασχόληση, παρά στις μακροπρόθεσμες στρατηγικές μετασχηματισμού.

[64] Έρευνα Επενδύσεων της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων 2019 - Ελλάδα

Υστέρηση ενημέρωσης για τις σύγχρονες τάσεις. Οι ΜμΕ συχνά στερούνται ενημέρωσης σχετικά με τα οφέλη της ψηφιακοποίησης, αλλά και γνώσεων σχετικά με τον τρόπο υιοθέτησης ψηφιακών τεχνολογιών στις επιχειρήσεις τους. Δεν προστατεύονται επαρκώς, ούτε προετοιμάζονται για την επερχόμενη επικράτηση νέων τάσεων στην αγορά και στην οικονομία όπως π.χ. η δύναμη της γνώσης που προκύπτει από την επεξεργασία των "δεδομένων", ούτε έχουν συνειδητοποιήσει επαρκώς τις απειλές μιας τέτοιας αλλαγής στο οικονομικό περιβάλλον.

Έλλειψη εργατικού δυναμικού που κατέχει "ψηφιακές γνώσεις". Ήδη το 90% όλων των θέσεων εργασίας έχει ως προαπαιτούμενο ένα ελάχιστο επίπεδο ψηφιακών δεξιοτήτων, ενώ συνεχώς αυξάνεται η ζήτηση για ειδικούς της ψηφιακής τεχνολογίας. Ωστόσο, η Ελλάδα παραμένει κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ, καθώς το 2019 μόνο το 51% των ατόμων ηλικίας 16-74 ετών καταγράφηκε να έχει βασικές ψηφιακές δεξιότητες, σε σύγκριση με τον μέσο όρο της ΕΕ, στο 58%[65].

Έλλειψη εμπιστοσύνης στον ψηφιακό μετασχηματισμό. Υπάρχουν σημαντικές προκλήσεις όσον αφορά την ασφάλεια των διασυνδεδεμένων συστημάτων, προϊόντων και υπηρεσιών, αλλά και για την σχετική ευθύνη των επιχειρήσεων. Οι βιομηχανικές αλυσίδες εφοδιασμού γίνονται όλο και πιο περίπλοκες και περιλαμβάνουν έναν αυξανόμενο αριθμό συμμετεχόντων από διαφορετικούς τομείς. Πιθανές ελαττωματικές υποδομές, ευάλωτο σε επιθέσεις λογισμικό ή προβληματική συνδεσιμότητα καθιστούν τον προσδιορισμό και την απονομή ευθυνών, σε τεχνικό ή νομικό επίπεδο, αρκετά δύσκολα.

Έλλειψη ετοιμότητας σε επίπεδο κυβερνοασφάλειας. Ο ψηφιακός μετασχηματισμός απαιτεί ισχυρή, ασφαλή και ανθεκτική δικτυακή υποδομή. Με τα προβλήματα κυβερνοασφάλειας να αυξάνονται παγκοσμίως, οι κρίσιμες υποδομές και δημοκρατικές διαδικασίες βρίσκονται υπό απειλή. Επί του παρόντος, η Ελλάδα δεν είναι επαρκώς προετοιμασμένη για την ορθή αντιμετώπιση απειλών κυβερνοασφάλειας. Ο ιδιωτικός και ο δημόσιος τομέας αγωνίζονται να εξασφαλίσουν τον απαραίτητο εξοπλισμό και τα κατάλληλα εργαλεία (όπως π.χ. οι κβαντικές τεχνολογίες) λόγω του κατακερματισμού των πόρων και της τεχνογνωσίας.

Πρόσθετες προκλήσεις ως προς αυτό, οι οποίες αντιμετωπίζονται από άλλους άξονες του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Ελλάδας, περιλαμβάνουν:

Συνδεσιμότητα. Η διαθεσιμότητα δικτύων πολύ υψηλής χωρητικότητας και η χρήση Διαδικτυακών συνδέσεων πολύ υψηλής ταχύτητας, τα οποία βρίσκονται σε υψηλή προτεραιότητα στη Βίβλο Ψηφιακού Μετασχηματισμού, βρίσκονται σε χαμηλά επίπεδα στην Ελλάδα.

Διοικητικές επιβαρύνσεις. Τόσο οι "ψηφιακές" όσο και οι "μη ψηφιακές" ελληνικές εταιρείες αντιμετωπίζουν εμπόδια στις επενδύσεις, κυρίως λόγω των κανονισμών που σχετίζονται με την επιχειρηματικότητα, της φορολογίας και των σχετικών νομικών περιορισμών[66].

β) Στόχοι

Ο Άξονας είναι σύμφωνος με τις "Ειδικές συστάσεις για την Ελλάδα" για τα έτη 2019 και 2020, οι οποίες αναφέρονται στην ανάγκη εστίασης των επενδύσεων στον ψηφιακό μετασχηματισμό, τις ψηφιακές υποδομές και δεξιότητες, και στην προώθηση του ψηφιακού μετασχηματισμού των επιχειρήσεων (CSR 3 2020 και CSR 2 2019[67]). Οι δράσεις αυτού του Άξονα αποσκοπούν στην ενίσχυση του ψηφιακού μετασχηματισμού των επιχειρήσεων και στη βελτίωση των ψηφιακών δεξιοτήτων. Αυτός ο ευρύτερος σκοπός αναλύεται σε συγκεκριμένους στόχους, οι οποίοι είναι απόλυτα σύμφωνοι με τις ειδικές συστάσεις που έγιναν προς την Ελλάδα από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο το 2019 και το 2020.

[65] 2020/C 282/08 Recital nº 25

[66] Who is prepared for the new digital age? Evidence from the EIB Investment Survey 2020 - Greece

[67] 2019/C 301/08

Συγκεκριμένα:

i. Η **Μεταρρύθμιση 1: Δημιουργία ψηφιακού οικοσυστήματος επιχειρήσεων και εισαγωγή φορολογικών κινήτρων για τη διευκόλυνση του ψηφιακού μετασχηματισμού των ΜμΕ (ID: 16973)** στοχεύει στην ικανοποίηση των συστάσεων 2:2019 και 3:2020, καθώς και στην αντιμετώπιση της έλλειψης ειδικών χρηματοδοτικών σχημάτων με την άμεση παροχή κινήτρων για επενδύσεις σε ψηφιακό μετασχηματισμό, χρησιμοποιώντας το εργαλείο των υπερ-αποσβέσεων επενδύσεων σε υλικά και άυλα περιουσιακά στοιχεία.

ii. Η **Επένδυση 1: Ψηφιακός μετασχηματισμός Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (ID: 16706, COFOG: 04.1)** στοχεύει στην ικανοποίηση των συστάσεων 2:2019 και 3:2020 δημιουργώντας ψηφιακές υποδομές και διευκολύνοντας τον ψηφιακό μετασχηματισμό των ΜμΕ μέσω χρηματοδότησης της προμήθειας, εγκατάστασης και λειτουργίας ψηφιακών εργαλείων και υπηρεσιών, ενίσχυσης της ψηφιακής καινοτομίας και περαιτέρω επέκτασης της ψηφιακής ωριμότητας των ΜμΕ.

Όλες οι ενέργειες για την επίτευξη αυτών των στόχων θα υλοποιηθούν σύμφωνα με τις αρχές της ισότητας των δύο φύλων και των ίσων ευκαιριών για όλους, και η διαφύλαξη αυτών των αρχών θα ληφθεί υπόψη και θα προωθηθεί καθόλη τη διάρκεια υλοποίησης των δράσεων αυτού του Άξονα.

Η Επένδυση 1 του Άξονα διευκολύνει την απελευθέρωση του απαραίτητου κεφαλαίου για τη χρηματοδότηση της ενίσχυσης των ψηφιακών τεχνολογιών για τις ΜμΕ, καθώς και της δημιουργίας κεντρικού μηχανισμού για την ευαισθητοποίηση των στελεχών επιχειρήσεων και την προώθηση της καινοτόμου επιχειρηματικότητας. Η Μεταρρύθμιση 1 του Άξονα προσφέρει κίνητρα που συμβάλλουν στη δημιουργία ενός ψηφιακού επιχειρηματικού οικοσυστήματος που προωθεί τον ψηφιακό μετασχηματισμό των ΜμΕ με: (α) τη δημιουργία ψηφιακής υποδομής μέσω χρηματοδότησης για την προμήθεια, εγκατάσταση και λειτουργία ψηφιακών εργαλείων και υπηρεσιών, αλλά και την αύξηση της ψηφιακής ευαισθητοποίησης των στελεχών, (β) την άμεση προτροπή για επενδύσεις σε σύγχρονες ψηφιακές τεχνολογίες, χρησιμοποιώντας φορολογικά κίνητρα σε υλικά και άυλα περιουσιακά στοιχεία, προκειμένου να αλλάξει το επιχειρηματικό περιβάλλον και (γ) την αναβάθμιση των ταμειακών μηχανών και των POS. Όλα τα μέτρα αυξάνουν την ευαισθητοποίηση σχετικά με τις διαθέσιμες λύσεις και τα δυνητικά οφέλη τους, και προωθούν την αλλαγή, ειδικά σε μικρές, οικογενειακές ΜμΕ, οι οποίες δραστηριοποιούνται σε παραδοσιακούς τομείς.

Οι 2 δράσεις του Άξονα είναι πλήρως ευθυγραμμισμένες και ενεργούν συμπληρωματικά με δράσεις άλλων Αξόνων του Σχεδίου. Πιο συγκεκριμένα, υπάρχει συμπληρωματικότητα με δράσεις: του Άξονα 2.1 ο οποίος στοχεύει στην αντιμετώπιση ζητημάτων συνδεσιμότητας, του Άξονα 3.2 που αποσκοπεί στην ενίσχυση των ψηφιακών δεξιοτήτων, του Άξονα 4.1 ο οποίος στοχεύει στην αντιμετώπιση των διοικητικών εμποδίων απλοποιώντας τη φορολογική νομοθεσία και εκσυγχρονίζοντας τη φορολογική διοίκηση, και του Άξονα 4.7 ο οποίος εστιάζει στη βελτίωση του επιχειρηματικού ρυθμιστικού πλαισίου για τη διευκόλυνση των επενδύσεων.

Επίσης, ο Άξονας υποστηρίζει την ευρωπαϊκή στρατηγική για τις ΜμΕ αποσκοπώντας σε ένα βιώσιμο και ψηφιακό μέλλον[68]. Μόνο η ύπαρξη ανταγωνιστικών ΜμΕ που χρησιμοποιούν ψηφιακές τεχνολογίες και εκμεταλλεύονται την προστιθέμενη αξία των "δεδομένων" μπορούν να υποστηρίξουν την προσπάθεια της Ευρώπης να αναδειχθεί σε παγκόσμιο ηγέτη διαμόρφωσης της ψηφιακής οικονομίας. Η ψηφιακοποίηση μπορεί να προσφέρει μεγάλες ευκαιρίες στις ΜμΕ ώστε να βελτιώσουν την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών παραγωγής και την ικανότητα δημιουργίας καινοτόμων προϊόντων και επιχειρηματικών μοντέλων.

[68] COM(2020) 103 final

Ευρωπαϊκές Πρωτοβουλίες: Ο Άξονας υποστηρίζει την Ευρωπαϊκή Εμβληματική Πρωτοβουλία «Επέκταση» στοχεύοντας σε αύξηση του ποσοστού των εταιρειών που χρησιμοποιούν προηγμένες υπηρεσίες υπολογιστικού νέφους (cloud) και διαχείρισης και ανάλυσης πολυδιάστατων δεδομένων μεγάλου όγκου (big data analytics) έως το 2025. Η ψηφιακοποίηση των επιχειρησιακών διαδικασιών και υπηρεσιών επιτρέπει σε μια εταιρεία να μεταφέρει ευκολότερα ένα σημαντικό μέρος των δραστηριοτήτων της σε υπηρεσίες υπολογιστικού νέφους, αλλά και να δημιουργήσει ένα μόνο σημείο αναφοράς για όλα τα δεδομένα της, προς περαιτέρω επεξεργασία, συσχέτιση, εξαγωγή συμπερασμάτων, και υποστήριξη της λήψης αποφάσεων.

Οι στόχοι αυτού του Άξονα συμπεριλαμβάνουν τα εξής:

(α) *Δυνητική ανάπτυξη και δημιουργία θέσεων εργασίας*: Οι επενδύσεις στην ψηφιακοποίηση θα ενισχύσουν τη δημιουργία ποιοτικών θέσεων εργασίας, θα αντισταθμίσουν το φαινόμενο διαρροής ικανών επιστημόνων και στελεχών που έχει βιώσει η Ελλάδα κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης, θα αυξήσουν την ενσωμάτωση εργαζομένων χαμηλής εξειδίκευσης που θα κληθούν να διαχειριστούν σχετικώς απλές διαδικασίες, και θα προσελκύσουν άμεσες ξένες επενδύσεις. Επίσης, θα έχουν σημαντικές θετικές επιπτώσεις στην ελληνική οικονομία, συμπεριλαμβάνοντας την ενσωμάτωση αγροτικών και απομακρυσμένων περιοχών στην παραγωγική διαδικασία, αλλά και αυξάνοντας την παραγωγικότητα και την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών. Σχεδόν το 50% των "ψηφιακών" εταιρειών αναφέρουν αύξηση του αριθμού των εργαζομένων κατά τα τελευταία τρία χρόνια, σε σύγκριση με λιγότερο από το 35% των "μη ψηφιακών" εταιρειών. Ενώ ο μέσος μισθός ανά εργαζόμενο είναι χαμηλότερος από τον μέσο όρο της ΕΕ τόσο για "ψηφιακές" όσο και για "μη ψηφιακές" εταιρείες στην Ελλάδα, ο μέσος μισθός ανά εργαζόμενο είναι 1,3 φορές υψηλότερος σε "ψηφιακές" εταιρείες σε σύγκριση με "μη ψηφιακές" εταιρείες[69], και

(β) *Μείωση του αντίκτυπου της κρίσης και σύγκλιση*: Ένα από τα θέματα που προέκυψαν με την πανδημία COVID-19 είναι ότι η ενσωμάτωση ψηφιακής αντίληψης και γνώσης μπορεί να αποτελέσει μέρος της αλλαγής κουλτούρας (αν όχι τρόπο επιβίωσης) για μια επιχείρηση. Η κρίση έχει καταδείξει ότι οι επιχειρήσεις που έχουν ενσωματώσει τις ψηφιακές τεχνολογίες είναι πιο ανθεκτικές απέναντι σε μια κρίση, και μπορούν να διατηρήσουν τη δυναμική τους μέσα σε μια ανταγωνιστική αγορά. Οι στόχοι του συγκεκριμένου Άξονα περιλαμβάνουν δράσεις για τη διαμόρφωση διαδικασιών και συστημάτων σύγχρονων τρόπων παράδοσης προϊόντων και υπηρεσιών, για την ηλεκτρονική προσέγγιση πελατών, την ψηφιακοποίηση εσωτερικών λειτουργιών, τη μεταφορά υπηρεσιών σε πιο ανθεκτικές και επεκτάσιμες υποδομές υπολογιστικού νέφους (cloud), τη χρήση ψηφιακών καναλιών υποστήριξης 24x7, αλλά και τη διαχείριση και ανάλυση πολυδιάστατων δεδομένων μεγάλου όγκου (big data) για τη λήψη ορθότερων επιχειρησιακών αποφάσεων. Τέλος, η στόχευση του Άξονα περιλαμβάνει τη μετατόπιση του ενδιαφέροντος των επιχειρήσεων από τη δημιουργία υποδομών στην ανάπτυξη και αναβάθμιση του ανθρώπινου κεφαλαίου, καθιστώντας τις ελληνικές εταιρείες πιο ανταγωνιστικές στην ελεύθερη, παγκοσμιοποιημένη αγορά.

γ) Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο

Ο Άξονας ευθυγραμμίζεται με τις οδηγίες που ορίζονται στην «Βίβλο Ψηφιακού Μετασχηματισμού», η οποία στοχεύει στην υποστήριξη της ψηφιακοποίησης των ελληνικών επιχειρήσεων και οργανισμών και στη δημιουργία βασικών ψηφιακών "καταλυτών" (όπως οι ψηφιακές δεξιότητες, οι ψηφιακές υποδομές, οι ψηφιακές υπηρεσίες, οι ευρείες πλατφόρμες δεδομένων) που είναι απαραίτητοι για να επιταχύνουν τη μετάβαση στη "Βιομηχανία 4.0" (Industry 4.0). Βασική προτεραιότητα είναι η προστασία

[69] Who is prepared for the new digital age? Στοιχεία από την EIB Investment Survey 2020 - Greece

και η ανάπτυξη συγκεκριμένων τομέων ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος για τη χώρα, οι οποίοι από μια πλευρά ίσως κινδυνεύουν από εξωτερικές απειλές, αλλά από άλλη πλευρά ίσως θα μπορούσαν να ενισχυθούν περαιτέρω εκμεταλλευόμενοι κατάλληλες ευκαιρίες της παγκόσμιας οικονομίας.

Η σταδιακή αύξηση της ψηφιακής ωριμότητας των ελληνικών επιχειρήσεων και η μείωση της απόστασης από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο είναι ένα ενθαρρυντικό στοιχείο, που δείχνει ότι οι ελληνικές επιχειρήσεις έχουν ήδη ξεκινήσει τον ψηφιακό τους μετασχηματισμό. Η διαδικτυακή παρουσία των μικρομεσαίων επιχειρήσεων βελτιώνεται σταδιακά μέσω της υιοθέτησης εφαρμογών για κινητά τηλέφωνα, ενώ σημειώνεται βελτίωση και στην ασφάλεια των ιστότοπων και των πληροφοριακών συστημάτων.

Στον τομέα των υποδομών, οι επιχειρήσεις έχουν ξεκινήσει και μεταφέρουν τμήματα της πληροφοριακής τους υποδομής σε υπηρεσίες υπολογιστικού νέφους, ενώ παρατηρείται αύξηση και στην προτίμηση ολοκληρωμένων λύσεων που παρέχονται ως ενιαία υπηρεσία (as a service). Στον τομέα των υπηρεσιών, σημειώνεται πρόοδος σε τομείς όπως η ολοκληρωμένη παροχή υπηρεσιών, η επεξεργασία και ανάλυση συναλλαγών, και η διαδικτυακή υποστήριξη πελατών. Η ηλεκτρονική τραπεζική εξυπηρέτηση (e-banking) και η χρήση πιστωτικών κλπ καρτών αναμένεται να αναπτυχθούν περαιτέρω.

Όσον αφορά τις δράσεις του αυτοματισμού παραγωγής με τη χρήση τεχνολογιών της “Βιομηχανίας 4.0” (π.χ. διαχείριση και ανάλυση πολυδιάστατων δεδομένων μεγάλου όγκου - Big data analytics, Internet of Things - IoT, Προσομοίωση και Μοντελοποίηση, Κυβερνοασφάλεια, προληπτική συντήρηση κλπ), οι μεγάλες εταιρείες έχουν ήδη προχωρήσει σε σημαντικές επενδύσεις, ενώ οι ΜμΕ, ανεξαρτήτως τομέα, φαίνεται ότι υστερούν, οπότε χρειάζονται εξειδικευμένη υποστήριξη προς αυτήν την κατεύθυνση.

Η Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού επικεντρώνεται στους παρακάτω στόχους προκειμένου να προωθήσει ένα σύνολο οριζόντιων παρεμβάσεων *για τη δημιουργία ενός ευνοϊκού ψηφιακού περιβάλλοντος σε συνδυασμό με ένα σύγχρονο νομοθετικό πλαίσιο, στο οποίο οι ελληνικές εταιρείες θα μπορούν να επιταχύνουν τον ψηφιακό τους μετασχηματισμό*:

- Ψηφιοποίηση όλων των υπηρεσιών της δημόσιας διοίκησης προς τις επιχειρήσεις
- Ενίσχυση των συστημάτων και των ψηφιακών υπηρεσιών σε σχέση με τον εξαγωγικό προσανατολισμό των επιχειρήσεων
- Διάδοση βέλτιστων πρακτικών για την ενίσχυση της διαδικτυακής παρουσίας των ελληνικών επιχειρήσεων
- Δημιουργία νέων οικοσυστημάτων στο χώρο των επιχειρήσεων και επιτάχυνση του ψηφιακού μετασχηματισμού της οικονομίας
- Χρησιμοποίηση δεδομένων για την ανάπτυξη νέων προϊόντων, επιχειρηματικών μοντέλων και αγορών
- Αναβάθμιση των ψηφιακών δεξιοτήτων των εργαζόμενων στον ιδιωτικό τομέα
- Ενίσχυση της νεοφυούς επιχειρηματικότητας μέσω του προγράμματος «ΚΕΠ Plus»
- Εισαγωγή προηγμένων και ολοκληρωμένων συστημάτων παραγωγής, αυτοματισμού και ρομποτικής
- Ανάπτυξη ψηφιακών υπηρεσιών / συστημάτων για την υποστήριξη είτε νεοσύστατων είτε ώριμων επιχειρήσεων (επέκταση και ανάπτυξη)
- Αξιοποίηση εργαλείων πληροφορικής για τη χάραξη πολιτικής από το δημόσιο τομέα βάσει συγκεκριμένων δεδομένων και στοιχείων.

3. Μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις

Η λεπτομερής περιγραφή των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων βρίσκεται στα Παραρτήματα.

α) Μεταρρυθμίσεις

Μεταρρύθμιση 1. Δημιουργία ψηφιακού οικοσυστήματος επιχειρήσεων και εισαγωγή φορολογικών κινήτρων για τη διευκόλυνση του ψηφιακού μετασχηματισμού των ΜμΕ (ID: 16973)

β) Επενδύσεις

Επένδυση 1. Ψηφιακός μετασχηματισμός Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (ID: 16706)

4. Ανοιχτά στρατηγικά θέματα αυτονομίας και ασφάλειας

Σύμφωνα με την Ετήσια Στρατηγική Βιώσιμης Ανάπτυξης 2020, ο ψηφιακός μετασχηματισμός είναι το κλειδί για την ενίσχυση της κοινωνικής και οικονομικής ανθεκτικότητας της ΕΕ και των κρατών μελών, του δυναμικού της βιώσιμης ανάπτυξης και της δημιουργίας θέσεων εργασίας. Η πανδημία COVID-19 έχει επιταχύνει την τάση προς τον ψηφιακό μετασχηματισμό των ελληνικών ΜμΕ, οδηγώντας τελικά στη μετάβασή τους στην εποχή της Βιομηχανίας 4.0.

Ο παρών Άξονας περιλαμβάνει μία δέσμη δράσεων για τη δημιουργία ενός ευνοϊκού ψηφιακού επιχειρηματικού οικοσυστήματος που θα προάγει τον ψηφιακό μετασχηματισμό των ΜμΕ, δημιουργώντας την κατάλληλη ψηφιακή υποδομή μέσω χρηματοδότησης για την απόκτηση και εφαρμογή ψηφιακών εργαλείων και συστημάτων, της αύξησης της ψηφιακής ευαισθητοποίησης των επιχειρησιακών στελεχών, ενθαρρύνοντας άμεσα τις επενδύσεις στις σύγχρονες ψηφιακές τεχνολογίες χρησιμοποιώντας φορολογικά κίνητρα με τη μορφή υπερ-αποσβέσεων δαπανών και παγίων για την προμήθεια λογισμικού, υπηρεσιών υπολογιστικού νέφους, εγκατάσταση εξειδικευμένου εξοπλισμού, και την αναβάθμιση των ταμειακών μηχανών και των συσκευών POS.

Βασική προτεραιότητα του Άξονα είναι η ανάπτυξη συγκεκριμένων τομέων που προάγουν τη δημιουργία ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος για τη χώρα, οι οποίοι αφενός μεν αντιμετωπίζουν κινδύνους από το εξωτερικό περιβάλλον που αφορούν στη βιωσιμότητά τους, αφετέρου δε δύνανται να ενισχυθούν περαιτέρω εκμεταλλευόμενοι τις αναδυόμενες ευκαιρίες από το περιβάλλον της παγκόσμιας οικονομίας. Επιπλέον, οι προτεινόμενες επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις στοχεύουν στην περαιτέρω ευαισθητοποίηση και την αύξηση του βαθμού υιοθέτησης των ψηφιακών τεχνολογιών από τις επιχειρήσεις, προκειμένου (α) να διευρύνουν την ψηφιακή τους παρουσία και τις συναλλαγές με τους πελάτες τους μέσω ψηφιακών καναλιών, (β) να υποστηρίξουν την ανάπτυξή τους σε μια ενοποιημένη αγορά και (γ) να αυξήσουν την ανθεκτικότητά τους σε απρόβλεπτες κρίσεις. Επίσης, οι προτεινόμενες δράσεις αποσκοπούν στη διευκόλυνση και ενίσχυση της διαφάνειας της επικοινωνίας μεταξύ επιχειρήσεων και κρατικών αρχών, ενώ παράλληλα υποστηρίζουν την πράσινη μετάβαση.

Η ψηφιακοποίηση των επιχειρήσεων θα απλοποιήσει περαιτέρω τις συναλλαγές μεταξύ των επιχειρήσεων και της Δημόσιας Διοίκησης προς όφελος και των δύο μερών. Από τη μία πλευρά, οι επιχειρήσεις θα απλοποιήσουν τις συναλλαγές τους με τους αντίστοιχους φορείς του Δημοσίου, επιτρέποντάς τους να επικεντρωθούν στις βασικές τους επιχειρηματικές δραστηριότητες και τους ανταγωνιστές τους. Από την άλλη πλευρά, θα αυξηθεί η διαφάνεια στο πεδίο των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, για κανονιστικούς και φορολογικούς σκοπούς (πάταξη της φοροδιαφυγής, του λαθρεμπορίου κ.λπ.), και θα δοθεί η δυνατότητα καλύτερης κατανομής των δημόσιων επενδύσεων και επιδοτήσεων. Αυτοί οι στόχοι πρόκειται να επιτευχθούν με την εισαγωγή νέων ψηφιακών εργαλείων στις επιχειρήσεις και τη διαλειτουργικότητα με την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ) μέσω POS και ταμειακών μηχανών επόμενης γενιάς. Εξάλλου, ο Άξονας 4.1 περιλαμβάνει ένα σύνολο μέτρων που συμπληρώνουν και ενισχύουν τη διαφάνεια των συναλλαγών παρέχοντας ένα ψηφιακό περιβάλλον συνεργασίας μεταξύ των επιχειρήσεων και του κράτους. Ένα τέτοιο περιβάλλον θα προωθήσει εγγενώς τις επιχειρήσεις που ενεργούν με καλή θέληση και θα δημιουργήσει μία σταθερή και υγιή ραχοκοκαλιά για το σύνολο της οικονομίας.

5. Διασυνοριακά και πολυκρατικά έργα

Μη εφαρμόσιμο.

6. Πράσινες διαστάσεις του Άξονα

Τον Δεκέμβριο του 2019 η Ευρωπαϊκή Ένωση δεσμεύτηκε να υλοποιήσει την Πράσινη Συμφωνία, θέτοντας ως εμβληματικό στόχο να καταστεί η Ευρώπη η πρώτη κλιματικά ουδέτερη ήπειρος μέχρι το 2050, θέτοντας παράλληλα ως ενδιάμεσο στόχο τη μείωση των καθαρών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά τουλάχιστον 55% έως το 2030.

Η Ελλάδα, σε ευθυγράμμιση με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία για την κλιματική αλλαγή και την κλιματική ουδετερότητα έως το 2050, έχει θέσει έναν φιλόδοξο στόχο, στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ) για μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου κατά 56% έως το 2030, σε σύγκριση με τα εθνικά επίπεδα του 2005.

Η επιτυχής μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα θα εξαρτηθεί από την ικανότητα της Ευρώπης να φέρει καινοτομίες στο τραπέζι, αξιοποιώντας τις ψηφιακές τεχνολογίες ως βασικούς παράγοντες. Οι ψηφιακές λύσεις είναι το κλειδί για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής προωθώντας την πράσινη μετάβαση και τις ροές κεφαλαίων προς υποδομές με μειωμένες ενεργειακές απαιτήσεις και βελτιωμένο αποτύπωμα άνθρακα.

Προς αυτήν την κατεύθυνση, ο Άξονας περιλαμβάνει μέτρα που προωθούν την ελαχιστοποίηση των έγχαρτων συναλλαγών για τις επιχειρήσεις, προσφέροντας σημαντική εξοικονόμηση κόστους για εκτυπώσεις, μέσα αποθήκευσης, αυξημένη ταχύτητα και προσβασιμότητα πληροφοριών, και προώθηση των ευέλικτων μορφών εργασίας, όπως η τηλεργασία. Όλες αυτές οι πτυχές έχουν έναν κοινό παρονομαστή, δηλαδή τη μείωση του αποτυπώματος άνθρακα και των εκπομπών αερίων, τη μείωση των μετακινήσεων και την προστασία του περιβάλλοντος.

7. Ψηφιακές διαστάσεις του Άξονα

Ο κανονισμός COM (2020) 408 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση ενός μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας θέτει ως δεσμευτικό στόχο ότι τουλάχιστον το 20% των συνολικών χρηματοδοτήσεων θα πρέπει να αφιερώνεται σε μέτρα που υποστηρίζουν τον ψηφιακό μετασχηματισμό.

Ο Άξονας σκοπεύει να αυξήσει τον αριθμό των ελληνικών επιχειρήσεων που χρησιμοποιούν και επενδύουν σε σύγχρονες τεχνολογίες, μειώνοντας το ψηφιακό χάσμα μεταξύ των ελληνικών ΜμΕ και των αντίστοιχων επιχειρήσεων του ευρωπαϊκού μέσου όρου, σε ευθυγράμμιση με τους στρατηγικούς άξονες παρέμβασης της Βίβλου Ψηφιακού Μετασχηματισμού, η οποία φιλοδοξεί να βοηθήσει κάθε ελληνική επιχείρηση να μετασχηματιστεί ψηφιακά.

Οι προτεινόμενες πρωτοβουλίες ευθυγραμμίζονται επίσης με τον στόχο που καταγράφεται στην ευρωπαϊκή στρατηγική για τη «Διαμόρφωση του ψηφιακού μέλλοντος της Ευρώπης» για μια δίκαιη και ανταγωνιστική οικονομία, όπου οι επιχειρήσεις ανεξαρτήτως μεγέθους και σε οποιονδήποτε κλάδο κι αν δραστηριοποιούνται, να είναι σε θέση να ανταγωνιστούν με ίσους όρους και να μπορούν να αναπτύξουν, να χρησιμοποιήσουν και να εκμεταλλευτούν εμπορικά τις ψηφιακές τεχνολογίες, τα προϊόντα και τις υπηρεσίες σε ευρεία κλίμακα με αποτέλεσμα την ενίσχυση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας τους.

Η δέσμη των δράσεων που περιλαμβάνει ο παρών Άξονας θα έχει σημαντικές επιπτώσεις μέσω της δημιουργίας ενός ψηφιακού επιχειρηματικού οικοσυστήματος που θα προάγει τον ψηφιακό μετασχηματισμό των ΜμΕ με: (α) την αύξηση της ψηφιακής ευαισθητοποίησης των επιχειρησιακών στελεχών, (β) την αξιοποίηση φορολογικών κινήτρων με τη μορφή υπερ-αποσβέσεων δαπανών και παγίων, την άμεση ενθάρρυνση για επενδύσεις σε σύγχρονες ψηφιακές τεχνολογίες προκειμένου να αλλάξει το επιχειρηματικό περιβάλλον και (γ) την αναβάθμιση των ταμειακών μηχανών και των συσκευών POS για την ενίσχυση της διαφάνειας και του υγιούς ανταγωνισμού.

Επιπλέον, ο ψηφιακός μετασχηματισμός θα επιτρέψει στις ΜμΕ να αναπτυχθούν προκειμένου να σταθεροποιήσουν τη θέση τους στην αγορά και να φτάσουν γρήγορα στα απαιτούμενα επίπεδα μεγέθους και ωριμότητας που θα αυξήσουν τα έσοδά τους και την κερδοφορία.

Ο προϋπολογισμός των προτεινόμενων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων του παρόντος Άξονα αντιστοιχεί καθ' ολοκληρίαν (100%) σε δαπάνες ψηφιακής μετάβασης (βλ. ακολούθως Πίνακα - Παράγραφος 8), συμβάλλοντας σημαντικά στον ψηφιακό στόχο του 20% που ορίζεται στο άρθρο 15, παράγραφος 3, εδάφιο (γ) του κανονισμού COM (2020) 408.

8. Συμβολή στον κλιματικό και ψηφιακό στόχο

Η Ετήσια Στρατηγική Βιώσιμης Ανάπτυξης (COM (2020) 575) θέτει ως ελάχιστο στόχο το 37% των συνολικών χρηματοδοτήσεων του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας να σχετίζεται με το κλίμα, και ότι τουλάχιστον το 20% θα πρέπει να αφιερώνεται σε μέτρα που υποστηρίζουν τον ψηφιακό μετασχηματισμό.

Ο κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Φεβρουαρίου 2021, για τη θέσπιση του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, ορίζει ότι ο ψηφιακός μετασχηματισμός πρέπει επίσης να ενθαρρύνει την ψηφιακοποίηση των ΜμΕ, η οποία αποσκοπεί στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας της Ένωσης σε παγκόσμιο επίπεδο και θα συμβάλει επίσης στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας της Ένωσης, στην αύξηση της καινοτομίας και στην ελαχιστοποίηση της έκθεσης σε κίνδυνο από τις αλλαγές στις βασικές εφοδιαστικές αλυσίδες.

Τίτλος μεταρρύθμισης ή επένδυσης	**Κλιματικός Στόχος (%)**	**Ψηφιακός Στόχος (%)**
Δημιουργία ψηφιακού οικοσυστήματος επιχειρήσεων και εισαγωγή φορολογικών κινήτρων για τη διευκόλυνση του ψηφιακού μετασχηματισμού των ΜμΕ (ID: 16973)	0%	100%
Ψηφιακός μετασχηματισμός Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (ID: 16706)	0%	100%

9. Αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης»

Η αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» (Do no significant harm) αξιολογήθηκε για κάθε μεταρρύθμιση και επένδυση του παρόντος Άξονα. Η αξιολόγηση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι κανένα από τα προτεινόμενα μέτρα δε θα προκαλέσει σημαντική βλάβη ή ζημία σε κανέναν από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους, όπως ορίζονται στο άρθρο 17 του Κανονισμού Ταξινομίας της ΕΕ (EU Taxonomy Regulation). Στο πλαίσιο αυτό, υιοθετήθηκε μεθοδολογία αξιολόγησης δύο βημάτων διεξάγοντας (α) αναθεώρηση της λίστας ελέγχου των έξι στόχων και (β) ουσιαστική αξιολόγηση της αρχής της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης».

Κάθε μία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις του Άξονα αξιολογήθηκε σε αντιπαραβολή με τη λίστα ελέγχου με σκοπό να προσδιοριστεί κατά πόσον και για ποιον από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους απαιτείται ενδελεχής αξιολόγηση (μετριασμός της κλιματικής αλλαγής, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, βιώσιμη χρήση και προστασία του νερού και των θαλάσσιων πόρων, κυκλική οικονομία, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης και της ανακύκλωσης των αποβλήτων, της πρόληψης και του ελέγχου της ρύπανσης στον αέρα, το νερό ή τη γη και την προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων). Η αξιολόγηση της λίστας ελέγχου κατέληξε στο συμπέρασμα ότι κανένα από τα μέτρα του παρόντος Άξονα δε χρήζει περαιτέρω αξιολόγησης, καθώς για κανένα από τα μέτρα δεν προκύπτει πιθανότητα πρόκλησης σημαντικής ζημίας σε κανέναν από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους.

Η λεπτομερής αξιολόγηση για κάθε μέτρο παρατίθεται στα Παραρτήματα του παρόντος.

10. Ορόσημα, στόχοι και χρονοδιάγραμμα

Δείτε το σχετικό κεφάλαιο των οροσήμων στο Μέρος 3.

11. Χρηματοδότηση και κόστος

Γενικές αρχές και οδηγίες

Έχοντας προσδιορίσει τις κύριες προκλήσεις και τους στόχους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και τα ορόσημα, το στόχο και το χρονοδιάγραμμα των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων που καθορίστηκαν, παρουσιάζονται παρακάτω οι βασικές αρχές καθώς και η ακολουθούμενη διαδικασία και μεθοδολογία σχετικά με τη χρηματοδότηση και την αξιολόγηση του κόστους.

Πρώτον, σημειώνεται ότι η εκτίμηση κόστους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας εφαρμόζεται σύμφωνα με τις βασικές απαιτήσεις του Κανονισμού που προβλέπουν ότι το κόστος για κάθε επένδυση και μεταρρύθμιση οφείλει να είναι:

- **Λογικό:** Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας παρέχει επαρκείς πληροφορίες και αποδεικτικά στοιχεία ότι το ποσό του εκτιμώμενου συνολικού κόστους του κάθε Άξονα είναι κατάλληλο.
- **Εύλογο:** Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας παρέχει επαρκείς πληροφορίες και αποδεικτικά στοιχεία ότι το ποσό του εκτιμώμενου συνολικού κόστους του κάθε Άξονα είναι σύμφωνο με τη φύση και τον τύπο των προβλεπόμενων επενδύσεων μέσω της εφαρμογής μιας οριζόντιας αξιολόγησης που εξασφαλίζει την ευθυγράμμιση μεταξύ του χαρακτήρα της κάθε επένδυσης και του κόστους της.
- **Ανάλογο:** Το ποσό του συνολικού κόστους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αντιστοιχεί στον αναμενόμενο αντίκτυπο του σχεδιαζόμενου μέτρου στην οικονομία και την απασχόληση στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα, αξιολογείται εάν το σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα έχει οικονομικό αντίκτυπο που να ευθυγραμμίζεται με το ποσό του εκτιμώμενου κόστους του.

Επιπλέον, η μεθοδολογική προσέγγιση και η διαδικασία που ακολουθήθηκε σε σχέση με το κόστος και την αιτιολόγηση για κάθε μεταρρύθμιση και επένδυση αναπτύσσεται με βάση τέσσερις βασικές αρχές που πληρούν τους ακόλουθους στόχους:

- **Ακρίβεια**: Η προσέγγιση και τα εργαλεία μεθοδολογίας που χρησιμοποιούνται διασφαλίζουν ότι το εκτιμώμενο κόστος είναι εύλογο κοντά στο πραγματικό κόστος μέσω της χρήσης λογιστικών, ιστορικών, στατιστικών στοιχείων καθώς και του προσδιορισμού των τιμών της αγοράς.
- **Λογοδοσία και διαφάνεια:** Το κόστος των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων εκτιμήθηκε με τρόπο που να είναι σαφώς ανιχνεύσιμος και κατανοητός, μέσω εφαρμοσμένης ανάλυσης που περιλαμβάνει λεπτομερείς πληροφορίες για κάθε παράμετρο που χρησιμοποιείται στον υπολογισμό του κόστους (π.χ. κόστος μονάδας βασικών παραγόντων, απαιτούμενος αριθμός μονάδων, κλπ)
- **Απλότητα**: Η προσέγγιση μεθοδολογίας κόστους που ακολουθήθηκε χρησιμοποιεί απλά εργαλεία και μεθόδους υπολογισμού κόστους, ώστε να επιτρέπεται η αξιολόγηση των στοιχείων που σχετίζονται με το κόστος μαζί με την αξιολόγηση των άλλων στοιχείων του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας σε σύντομο χρονικό διάστημα. Αυτό έχει ως στόχο να διατηρήσει το διοικητικό φόρτο όσο το δυνατόν πιο διαχειρίσιμο για όλα τα μέρη.

- **Συνέπεια:** Το κόστος που εκτιμάται ανά μεταρρύθμιση και επένδυση συνάδει με άλλες πολιτικές της ΕΕ και είναι σύμφωνο με το κόστος που εφαρμόζεται σε παρόμοια έργα μέσω άλλων κοινοτικών χρηματοδοτήσεων.

Λαμβάνοντας υπόψη αυτές τις αρχές και απαιτήσεις, η μεθοδολογική προσέγγιση που αναπτύχθηκε για τις εκτιμήσεις κόστους κάθε επένδυσης και μεταρρύθμισης του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ακολουθεί ορισμένες κοινές κατευθυντήριες γραμμές. Πιο συγκεκριμένα, περιλαμβάνει:

- Σαφή και τεκμηριωμένη ανάλυση των προκλήσεων που αντιμετωπίζονται και των στόχων των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων.
- Λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με το αναμενόμενο αποτέλεσμα των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων.
- Λεπτομερή περιγραφή του τρόπου εφαρμογής των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων (μέσα εφαρμογής).
- Πληροφορίες σχετικά με τη φύση και το μέγεθος των προτεινόμενων επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων, καθώς και το χρονοδιάγραμμά τους και τα σχετικά ορόσημα.

Διαδικασία επικύρωσης κόστους και μεθοδολογική προσέγγιση

Με βάση τις προαναφερθείσες αρχές και κατευθυντήριες γραμμές, αναπτύσσεται μια συγκεκριμένη διαδικασία επικύρωσης του κόστους και μεθοδολογίας που επιτρέπει την κοστολόγηση για κάθε επένδυση και μεταρρύθμιση του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και διασφαλίζει την ακρίβεια, τη διαφάνεια, την απλότητα και τη συνέπεια των εκτιμήσεων.

Η διαδικασία ανάλυσης κόστους του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιλαμβάνει τέσσερα βασικά βήματα που στοχεύουν στην εφαρμογή των εξής:

- 1ο βήμα: Ανάπτυξη μιας συγκεκριμένης έκθεσης ανά μεταρρύθμιση και επένδυση με ξεχωριστή ανάλυση ανά επιμέρους έργο.
- 2ο βήμα: Εξέταση όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων.
- 3ο βήμα: Λεπτομερής ανάλυση όλων των στοιχείων κόστους των κύριων έργων μέσω της εφαρμογής της πιο κατάλληλης μεθοδολογίας επικύρωσης κόστους.
- 4ο βήμα: Επαλήθευση κόστους ανά έργο, Άξονα, και Πυλώνα του σχεδίου.

1ο βήμα - Ανάπτυξη αναφορών ανάλυσης κόστους

Το περιεχόμενο της αναφοράς ανάλυσης κόστους για κάθε μία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιλαμβάνει τις ακόλουθες κοινές παραμέτρους / λεπτομέρειες:

- **Σύνοψη έργου** : Περιλαμβάνει την αποτύπωση των χαρακτηριστικών του κάθε έργου (π.χ. Πυλώνας, Άξονας, τίτλος έργου και υποέργα, ενδιαφερόμενα μέρη), την κωδικοποίηση βασικών οικονομικών μεγεθών (συνολικός και εκτιμώμενος προϋπολογισμός) καθώς και μια σύντομη επισκόπηση του πεδίου εφαρμογής του έργου.
- **Μέσα εφαρμογής:** Αποτυπώνει μια περίληψη του σχετικού κανονιστικού πλαισίου (εάν υπάρχει), μια γενική προοπτική όσον αφορά τη διαδικασία ωριμότητας και έναν συγκεντρωτικό πίνακα σχετικά με το χρονοδιάγραμμα του έργου και με τα ορόσημα που πρέπει να επιτευχθούν.

- **Προϋπολογισμός έργου**: Περιλαμβάνει:
    - ανάλυση (προσδιορισμός βασικών παραμέτρων κόστους, επισκόπηση των διαθέσιμων πληροφοριών, επιβεβαίωση ότι το εκτιμώμενο κόστος δεν περιλαμβάνει ΦΠΑ, δεν είναι επαναλαμβανόμενο και δεν πραγματοποιείται πριν από την 1η Φεβρουαρίου 2020),
    - ένδειξη του κατά πόσον τμήματα του προϋπολογισμού του έργου καλύπτονται από άλλα ιδιωτικά κονδύλια ή κοινοτική χρηματοδότηση – επιβεβαίωση ότι αυτά τα ποσά έχουν αφαιρεθεί από το κόστος που θα χρηματοδοτηθεί από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και
    - αξιολόγηση και επικύρωση προϋπολογισμού (συγκεκριμένη μεθοδολογία για την εκτίμηση του κόστους, ανάλυση κόστους ανά καθοριστικό παράγοντα, προσδιορισμός του κόστους μονάδας, προσδιορισμός του συνολικού αριθμού μονάδων, εκτίμηση του συνολικού απαιτούμενου προϋπολογισμού ανά έργο).
- **Υποστηρικτικό υλικό:** Αποτυπώνει μια σύντομη επισκόπηση των σχετικών μελετών ή / και πληροφοριών που χρησιμοποιούνται για την επικύρωση του συνολικού κόστους καθώς και τη χαρτογράφηση σημείων αναφοράς που χρησιμοποιήθηκαν κατά την ανάλυση του κόστους (ιστορικό, συγκριτικό κόστος σε παρόμοια έργα) και παροχή σχετικών αποδεικτικών στοιχείων (π.χ. πηγές).

2ο βήμα - Εξέταση όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων

Προκειμένου να διασφαλιστεί η ακρίβεια και η συνέπεια των εκτιμήσεων κόστους, πραγματοποιείται μια συγκριτική ανάλυση δεδομένων κοστολόγησης μέσω της συλλογής και εξέτασης όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων σχετικά με το πραγματικό κόστος παρόμοιων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που έχουν πραγματοποιηθεί στο παρελθόν. Αυτό το βήμα περιλαμβάνει κυρίως όλες τις ενέργειες που σχετίζονται με τη συλλογή και εξέταση του συνόλου των διαθέσιμων πληροφοριών και του υποστηρικτικού υλικού, καθώς και την άντληση δεδομένων και την εις βάθος ανάλυση της σχετικής τεκμηρίωσης.

3ο βήμα - Ανάπτυξη μεθοδολογίας ανάλυσης κόστους

Προκειμένου να εφαρμοστεί η κοστολόγηση των έργων, αναπτύχθηκαν τρεις βασικές μεθοδολογικές αναλύσεις που χρησιμοποιήθηκαν με βάση την καταλληλότητά τους για καθεμία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας:

Εκτίμηση από κάτω προς τα πάνω (bottom-up)

Η πρώτη μεθοδολογική προσέγγιση της ανάλυσης κόστους περιλαμβάνει εκτιμήσεις σε αναλυτικό επίπεδο για κάθε παράμετρο κόστους του έργου, οι οποίες στη συνέχεια συγκεντρώνονται σε μια συνολική εκτίμηση για ολόκληρο το έργο. Τα κύρια βήματα αυτής της μεθοδολογικής προσέγγισης περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Επανεξέταση ιστορικών τιμών/κριτηρίων ανά παράμετρο κόστους από παρόμοια έργα και εκτίμηση του κόστους αξίας της μονάδας.
- Προσδιορισμός του συνολικού αριθμού μονάδων που απαιτούνται και εφαρμογή της τιμής μονάδας για τις σχετικές εκτιμήσεις ανά παράμετρο κόστους.
- Τελική συγκέντρωση και εκτίμηση του συνολικού κόστους ανά έργο.

Παραμετρική προσέγγιση

Αυτή η προσέγγιση αναφέρεται στην εκτίμηση του συνολικού προϋπολογισμού ανά έργο βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς. Συγκεκριμένα, τα κύρια βήματα της παραμετρικής μεθοδολογικής προσέγγισης περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Προσδιορισμός μεμονωμένων παραμέτρων κόστους βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς
- Εξέταση της συνεισφοράς κάθε παραμέτρου κόστους στο συνολικό προϋπολογισμό
- Αξιολόγηση κάθε παραμέτρου κόστους ως ποσοστό του συνολικού κόστους

Εκτίμηση από πάνω προς τα κάτω (top down)

Τέλος, η τεχνική μεθοδολογίας από πάνω προς τα κάτω περιλαμβάνει τα ακόλουθα κύρια βήματα:

- Εκτίμηση του συνολικού προϋπολογισμού ανά έργο βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων.
- Κατανομή του συνολικού κόστους ανά μεμονωμένη παράμετρο κόστους βάσει των σχετικών κριτηρίων αναφοράς για κάθε κόστος μονάδας.

Σημειώνεται ότι σε ορισμένες περιπτώσεις όπου υπάρχει περιορισμένη διαθεσιμότητα συγκριτικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς, προκειμένου να προχωρήσουμε σε μια ακριβή και αιτιολογημένη εκτίμηση των παραμέτρων κόστους, ζητήθηκε άποψη από εμπειρογνώμονες. Ειδικότερα, η κρίση των εμπειρογνωμόνων στοχεύει να παρέχει τα ακόλουθα:

- Επανεξέταση των σχετικών σημείων αναφοράς σχετικά με το κόστος παρόμοιων έργων.
- Παροχή εξειδικευμένης γνώμης με βάση την εμπειρία και γνώση που έχει αποκτηθεί σε έναν συγκεκριμένο τομέα και την επισήμανση κρίσιμων παραγόντων και πιθανών κινδύνων.
- Ολοκλήρωση και αξιολόγηση των υπαρχόντων δεδομένων και επικύρωση του εκτιμώμενου κόστους.

4ο βήμα - Διαδικασία αξιολόγησης και επικύρωσης

Η ακρίβεια και η επικύρωση της ανάλυσης κόστους για κάθε επένδυση και έργο επιτυγχάνεται μέσω της αξιολόγησης του κόστους του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας από έναν ανεξάρτητο φορέα. Συγκεκριμένα, η επικύρωση και αποτίμηση της ανάλυσης κόστους διασφαλίστηκε μέσω των ακόλουθων ενεργειών:

- Συλλογή, επεξεργασία και αναθεώρηση δεδομένων
- Συνεχής επικοινωνία και υλοποίηση συναντήσεων με τους υπεύθυνους ενδιαφερόμενους φορείς και οντότητες
- Αναζήτηση πρόσθετων δεδομένων και πληροφοριών
- Επαλήθευση μεγέθους επένδυσης και προσδιορισμός κόστους
- Προετοιμασία και επανεξέταση των αναφορών ανάλυσης κόστους

Κύρια στοιχεία μεθοδολογίας και παραμέτρων κόστους

Η μεθοδολογική προσέγγιση που ακολουθήθηκε και η εκτίμηση του σχετικού κόστους σχετικά με τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στον Άξονα 2.1 του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας βασίζονται σε τρία βασικά στοιχεία:

- Την προμήθεια και αγορά του απαιτούμενου εξοπλισμού και αδειών πληροφορικής,
- Την ανάπτυξη συστημάτων και λογισμικού πληροφορικής και
- Τις τεχνικές υπηρεσίες παροχής συμβουλών, διαχείρισης και κατάρτισης που απαιτούνται για την ανάπτυξη και λειτουργία των σχετικών ψηφιακών συστημάτων και λογισμικού.

1ο στοιχείο: Αγορά απαιτούμενου εξοπλισμού και αδειών

Στον πρώτο Άξονα οι σχετικές εκτιμήσεις κόστους αφορούν την αγορά εξοπλισμού πληροφορικής και αδειών που απαιτούνται σε κάθε επένδυση και μεταρρύθμιση που περιλαμβάνονται στον ψηφιακό Πυλώνα. Σε αυτό το πλαίσιο, η εκτίμηση και η αιτιολόγηση του κόστους των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων που περιλαμβάνονται σε αυτόν τον Άξονα βασίζεται σε συγκεκριμένες παραμέτρους και δράσεις που αναφέρονται στα εξής:

- Την αναγνώριση του απαιτούμενου εξοπλισμού και των αδειών που απαιτούνται για την αγορά
- Τον προσδιορισμό του συνολικού ποσού εξοπλισμού ή αδειών που απαιτούνται για την υλοποίηση της μεταρρύθμισης / επένδυσης
- Την εκτίμηση του σχετικού κόστους ανά μονάδα (π.χ. σε είδη εξοπλισμού ή σε έτη για τις άδειες) με βάση την εξέταση όλων των διαθέσιμων πληροφοριών σχετικά με το σχετικό κόστος παρόμοιων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, λαμβάνοντας υπόψη τις τρέχουσες τιμές της αγοράς.

2ο στοιχείο: Ανάπτυξη συστημάτων πληροφορικής και λογισμικού

Αυτό το στοιχείο περιλαμβάνει το εκτιμώμενο κόστος όλων των απαιτούμενων ενεργειών που αφορούν (α) την ανάλυση απαιτήσεων και το σχεδιασμό λύσεων, (β) την εγκατάσταση, ανάπτυξη και προσαρμογή συστημάτων και λογισμικού πληροφορικής, (γ) τις υπηρεσίες υλοποίησης και ολοκλήρωσης και (δ) τις πιλοτικές υπηρεσίες λειτουργίας. Συγκεκριμένα, η κοστολόγηση όλων των ενεργειών που απαιτούνται για την ανάπτυξη συστημάτων πληροφορικής και λογισμικού πραγματοποιείται λαμβάνοντας υπόψη τις ακόλουθες παραμέτρους κόστους:

- Τον προσδιορισμό της σχετικής εμπειρογνωμοσύνης καθώς και του αριθμού των ανθρωπομηνών που απαιτείται για την ανάπτυξη συστημάτων και λογισμικού πληροφορικής
- Τον ορισμό του ποσού της εργασίας που απαιτείται για την ολοκλήρωση κάθε δράσης, η οποία υπολογίζεται σε ανθρωπομήνες βάσει των μέσων παραγωγικών ωρών ανά μήνα ανά άτομο (πλήρους απασχόλησης)
- Την εξέταση των τιμών της αγοράς σε σχέση με το σχετικό κόστος ανά ανθρωπομήνα και τον υπολογισμό του κόστους που προκύπτει από τον συνολικό χρόνο σε ανθρωπομήνες.

3ο στοιχείο: Υπηρεσίες τεχνικής συμβουλευτικής, διαχείρισης και κατάρτισης

Το κόστος όσον αφορά το τρίτο στοιχείο αναφέρεται στην παροχή των συμπληρωματικών υπηρεσιών που απαιτούνται για την ανάπτυξη συστημάτων / λογισμικού πληροφορικής που σχετίζονται με την τεχνική διαβούλευση, τη διαχείριση καθώς και τις εκπαιδευτικές υπηρεσίες που απαιτούνται για τη

λειτουργία των συστημάτων. Σε αυτό το πεδίο, ο υπολογισμός του σχετικού κόστους αυτών των υπηρεσιών βασίζεται στις ακόλουθες παραμέτρους:

- Τον προσδιορισμό της ανάγκης τέτοιων υπηρεσιών ανά έργο (π.χ. ανάγκη τεχνικής μελέτης ή εφαρμογή ειδικού προγράμματος κατάρτισης) και τον προσδιορισμό του αριθμού των σχετικών ανθρωπομηνών/ωρών που απαιτείται για καθένα από αυτά
- Τον προσδιορισμό των συνολικών ανθρωπομηνών / ωρών που εκτιμάται ότι θα παρέχονται σε κάθε υπηρεσία καθώς και το αντίστοιχο κόστος μονάδας
- Τον υπολογισμό του συνολικού κόστους για τεχνικές συμβουλευτικές υπηρεσίες, υπηρεσίες διαχείρισης και κατάρτισης ανά έργο.

Η λεπτομερής εκτίμηση κόστους για κάθε έργο παρατίθεται στα Παραρτήματα του παρόντος.

12. Αίτημα δανείου

Μη εφαρμόσιμο.

Μέρος 2: Περιγραφή μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, Απασχόληση, δεξιότητες και κοινωνική συνοχή

Άξονας 3.1: Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας

1. Περιγραφή του Άξονα

Τομείς/ τομέας πολιτικής: Πλαίσιο της αγοράς εργασίας, ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας (ALMPs), παθητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας (PLMP), Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ).

Περίληψη: Ο Άξονας εισάγει στην αγορά εργασίας μεταρρυθμίσεις και δράσεις που ενθαρρύνουν την απασχολησιμότητα του ανθρώπινου κεφαλαίου της χώρας, την ενίσχυση της μακροχρόνιας απασχόλησης και την παραγωγικότητα της εργασίας, παρέχοντας στοχευμένα ευκαιρίες για απασχόληση, ώστε τελικά να προωθείται η ευημερία και η μείωση του χάσματος στην απασχόληση. Οι κύριες δράσεις μέσω των οποίων ο Άξονας θα επιτύχει τους στόχους αυτούς περιλαμβάνουν, αλλά δεν περιορίζονται: (α) τη μεταρρύθμιση του πλαισίου που περιγράφει την αγορά εργασίας και τις εργασιακές σχέσεις β) συμβατές με εξορθολογισμένα κίνητρα, σύγχρονες ενεργητικές και παθητικές πολιτικές απασχόλησης, που αποσκοπούν στην μακροχρόνια αναβάθμιση της ικανότητας της αγοράς να δημιουργεί νέες θέσεις εργασίας και στην αύξηση της ανθεκτικότητας της σε περίπτωση σοκ, και (γ) στον ψηφιακό μετασχηματισμό των υπηρεσιών απασχόλησης και κοινωνικής ασφάλισης. Στο πλαίσιο του εκσυγχρονισμού του εργασιακού νόμου, και με τη θετική εμπειρία στην τηλεργασία κατά τη διάρκεια της πανδημίας και προκειμένου να αυξηθεί περαιτέρω η ανθεκτικότητα της αγοράς εργασίας έναντι μελλοντικών σοκ, ο Άξονας περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις που προωθούν νέες μορφές εργασίας, όπως η τηλεργασία, καθώς και ρυθμίσεις που ενισχύουν την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής.

Στόχος: Ο γενικός στόχος αυτού του Άξονα είναι η εισαγωγή παρεμβάσεων πολιτικής για την αγορά εργασίας που ενισχύουν την ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων εργασίας, τη βελτίωση της ποιότητας της εργασίας, την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής ανθεκτικότητας, την προώθηση της ένταξης στην αγορά εργασίας και τη μείωση των ανισοτήτων, της φτώχειας και του κοινωνικού και οικονομικού αποκλεισμού. Το περιεχόμενο των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων εξυπηρετεί τους βασικούς στόχους του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, την εθνική στρατηγική ανάπτυξης που υποστηρίζεται από την έκθεση της επιτροπής Πισσαρίδη και τις εθνικές ειδικές συστάσεις ανά χώρα (CSR) που παρέχονται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου 2019 και 2020. Συγκεκριμένα, μέσω συνεκτικών και στοχευμένων παρεμβάσεων που περιλαμβάνουν τον εκσυγχρονισμό και την απλούστευση του εργατικού δικαίου, την ενεργοποίηση πρωτοποριακών ενεργητικών και παθητικών πολιτικών απασχόλησης (ALMPs & PLMPs) και την ψηφιοποίηση της απασχόλησης και των σχετικών υπηρεσιών της δημόσιας διοίκησης, ο Άξονας στοχεύει στην προώθηση της ανάπτυξης, τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την βελτίωση της οικονομικής και κοινωνικής ανθεκτικότητας. Ο Άξονας προωθεί, επίσης, τον ψηφιακό μετασχηματισμό του συστήματος καταγραφής της δηλωμένης εργασίας καθώς και των συστημάτων επαγγελματικής κατάρτισης και συμβουλευτικών υπηρεσιών του ΟΑΕΔ, οδηγώντας σε ένα πιο αποτελεσματικό σύστημα σχεδιασμού, αξιολόγησης και βελτιστοποίησης των πολιτικών,που σχετίζονται με την αγορά εργασίας.

Σύνδεση με τις Ευρωπαϊκές Εμβληματικές Πρωτοβουλίες: «Εκσυγχρονισμός, Επανειδίκευση και αναβάθμιση δεξιοτήτων»

Μεταρρυθμίσεις

- **Μεταρρύθμιση 1.** Εκσυγχρονισμός και απλοποίηση του εργατικού δικαίου (ID: 16744)
- **Μεταρρύθμιση 2.** Μεταρρύθμιση των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης (ID:16747, COFOG 10.5)
- **Μεταρρύθμιση 3.** Μεταρρύθμιση των παθητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας και την μετάβαση από την ανεργία στην απασχόληση (ID:16746, COFOG 10.5)

Επενδύσεις

- **Επένδυση 1:** Ψηφιακός μετασχηματισμός συστημάτων εργασίας (ID:16750, COFOG 10.5)
- **Επένδυση 2:** Ψηφιοποίηση ΟΑΕΔ (ID:16942, COFOG 10.5)
- **Επένδυση 3:** Εκσυγχρονισμός & επαναπροσδιορισμός ρόλου των τοπικών Κέντρων Προώθησης της Απασχόλησης του ΟΑΕΔ (ID: 16941, COFOG 10.5)

Εκτιμώμενο ποσό επιχορηγήσεων και δανείων: 776 εκατομμύρια ευρώ, εκ των οποίων 776 εκατομμύρια ευρώ (100%) καλύπτονται από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

2. Κύριες προκλήσεις και στόχοι

α) Κύριες προκλήσεις

Παρά τη βελτίωση των συνθηκών στην αγορά εργασίας που παρατηρήθηκαν πριν από το ξέσπασμα της πανδημίας COVID-19, η ελληνική αγορά εργασίας παρουσιάζει μακροχρόνιες προκλήσεις όπως:

- Υψηλό ποσοστό φυσικής (διαρθρωτικής) ανεργίας
- Περιορισμένη ικανότητα προσαρμογής σε αρνητικά οικονομικά σοκ, με αποτέλεσμα συνεχείς αυξήσεις της ανεργίας πέραν του φυσικού της ρυθμού.
- Ανόμοια κατανομή της ανεργίας, με γυναίκες αλλά και νέους και τμήματα του πληθυσμού με ειδικά χαρακτηριστικά να υπερεκπροσωπούνται στα στατιστικά στοιχεία της συνολικής ανεργίας.
- Υπερβολικά υψηλό ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας, το οποίο σύμφωνα με τα στοιχεία του 2018 ισούται με το 70% της συνολικής ανεργίας.
- Χαμηλή συμμετοχή στην αγορά εργασίας, ιδίως μεταξύ των γυναικών αλλά και των ηλικιωμένων και των ευάλωτων ομάδων, με αποτέλεσμα υψηλά ποσοστά εξάρτησης.
- Χαμηλή παραγωγικότητα της εργασίας, η οποία υποστηρίζεται, μεταξύ άλλων, από περιορισμένες δεξιότητες, συμπεριλαμβανομένων των ψηφιακών δεξιοτήτων
- Σχετικά υψηλή απασχόληση στον άτυπο τομέα της οικονομίας (παραοικονομία), με αποτέλεσμα τα δίκτυα κοινωνικής ασφάλισης να μην είναι διαθέσιμα σε μεγάλα τμήματα του εργατικού δυναμικού, αθέμιτο ανταγωνισμό στην αγορά μεταξύ επιχειρήσεων και απώλεια δημοσίων εσόδων.
- Υψηλή διοικητική επιβάρυνση για τη συμμόρφωση των επιχειρήσεων με τη νομοθεσία εργασίας και κοινωνικής ασφάλισης (π.χ. υψηλά λογιστικά τέλη), συμβάλλοντας στο υψηλό κόστος λειτουργίας ή / και ενθαρρύνοντας τη χαμηλή συμμόρφωση με τις απαιτήσεις κοινωνικής ασφάλισης. Αυτό το βάρος σχετίζεται άμεσα με τα υπάρχοντα ψηφιακά κενά.
- Η ικανότητα των ΔΥΑ έχει ενισχυθεί, αλλά εξακολουθεί να μην είναι ανάλογη με την πρόκληση της ανεργίας και το μοντέλο για την εφαρμογή ενεργητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας θα πρέπει να μεταρρυθμιστεί ώστε να υποστηρίζει έγκαιρη και αποτελεσματικότερα προσαρμοσμένη υποστήριξη σε όσους αναζητούν εργασία.

Τα παραπάνω μειονεκτήματα συμβάλλουν σε αρνητικά οικονομικά αποτελέσματα, όπως χαμηλή ανάπτυξη, χαμηλοί πραγματικοί μισθοί, υψηλές εισοδηματικές ανισότητες, φτώχεια (συμπεριλαμβανομένης της εργασιακής φτώχειας) και κίνδυνος οικονομικού και κοινωνικού αποκλεισμού. Επιπλέον, οι προκλήσεις που περιγράφονται παραπάνω αναμένεται να αυξηθούν, μετά το ξέσπασμα της πανδημίας COVID-19, ιδίως μεταξύ ευάλωτων ομάδων και όσων εργάζονται στον τομέα παραοικονομίας.

β) Στόχοι

Ο γενικός στόχος του Άξονα είναι η εισαγωγή παρεμβάσεων πολιτικής στην αγορά εργασίας για την ενίσχυση της ανάπτυξης και τη δημιουργία θέσεων εργασίας, τη βελτίωση της ποιότητας της εργασίας, την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής ανθεκτικότητας, την προώθηση της ένταξης στην αγορά εργασίας και τη μείωση των ανισοτήτων, της φτώχειας και του κοινωνικού και οικονομικού αποκλεισμού. Το περιεχόμενο του Άξονα εδράζεται στους βασικούς στόχους του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (RRF), στην εθνική στρατηγική ανάπτυξης που υποστηρίζεται από την έκθεση της επιτροπής Πισσαρίδη και στις εθνικές ειδικές συστάσεις ανά χώρα (CSRs) που παρέχονται στο πλαίσιο

του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου 2019 και 2020. Συγκεκριμένα, μέσω μιας συνεκτικής και στοχευμένης παρέμβασης που περιλαμβάνει τον εκσυγχρονισμό και την απλούστευση του εργατικού δικαίου (ID: 16744), την ενεργοποίηση πρωτοποριακών ενεργητικών και παθητικών πολιτικών απασχόλησης (ALMPs & PLMPs) και την ψηφιοποίηση της απασχόλησης και των σχετικών υπηρεσιών δημόσιας διοίκησης, ο Άξονας παρέχει σημαντική συμβολή στην ανάπτυξη, τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την οικονομική και κοινωνική ανθεκτικότητα.

Ο Άξονας προωθεί, επίσης, τον ψηφιακό μετασχηματισμό, οδηγώντας σε ένα πιο αποτελεσματικό και ανθεκτικό σύστημα δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης. Επιπλέον, μέσω της προτεινόμενης οργανωτικής μεταρρύθμισης και του ψηφιακού μετασχηματισμού του ΟΑΕΔ, ο Άξονας στοχεύει στη μεταρρύθμιση και τη μετατροπή των εθνικών ΔΥΑ σε έναν διαμεσολαβητή καινοτομίας προς τη βελτίωση της ποιότητας, της ικανότητας και της αποτελεσματικότητάς του, ελαχιστοποιώντας τον αντίκτυπο της πανδημίας COVID-19 στην αγορά εργασίας και τα εισοδήματα.

Συνολικά, μέσω των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων, ο Άξονας προωθεί τις εμβληματικές πρωτοβουλίες «Εκσυγχρονισμός» «Επανειδίκευση και αναβάθμιση δεξιοτήτων». Ο Άξονας είναι σύμφωνος με τις ειδικές ανά χώρα συστάσεις (CSR) για την Ελλάδα για τα έτη 2019 και 2020, οι οποίες συνιστούν την εστίαση σε επενδύσεις και επενδυτικές πολιτικές στην απασχολησιμότητα και τις ψηφιακές πολιτικές. Όλες οι βασικές μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις του Άξονα λειτουργούν συμπληρωματικά στην αντιμετώπιση των θεμάτων που αφορούν στην απασχόληση και την αγορά εργασίας, όπως περιγράφεται στις συστάσεις.

Οι στόχοι των επιμέρους μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων που περιλαμβάνονται στον Άξονα έχουν ως εξής:

Μεταρρύθμιση 1: Εκσυγχρονισμός και απλοποίηση του εργατικού δίκαιου (ID: 16744), σύμφωνα με τις ειδικές ανά χώρα συστάσεις CSR 2: 2019 και CSR 4: 2020 και τις προτάσεις που περιλαμβάνονται στην έκθεση της Επιτροπής Πισσαρίδη εισάγει μια τολμηρή διαρθρωτική μεταρρύθμιση του ατομικού εργατικού δικαίου, του συλλογικού εργατικού δικαίου και του συνδικαλιστικού δικαίου, του νόμου για το ολοκληρωμένο σύστημα πληροφοριών ΕΡΓΑΝΗ και τον μηχανισμό παρακολούθησης της αδήλωτης και της ελλιπώς δηλωμένης εργασίας. Ταυτόχρονα, η μεταρρύθμιση εισάγει ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής και γεφυρώνει το χάσμα μεταξύ των φύλων στην απασχόληση.

Μεταρρύθμιση 2: Μεταρρύθμιση των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης (ID:16747) και των επενδύσεων της και Μεταρρύθμιση των παθητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας και την μετάβαση από την ανεργία στην απασχόληση (ID:16746) στοχεύουν στη μεγιστοποίηση της αποτελεσματικότητας της εργαλειοθήκης των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης (ALMP) μέσω του επανασχεδιασμού, της ενίσχυσης και της συνολικής μεταρρύθμισης του χαρτοφυλακίου των ALMP , σε συνδυασμό με σημαντικές επενδύσεις σε προγράμματα που επιδοτούν την απασχόληση για τους ανέργους στον ιδιωτικό τομέα την αναβάθμιση και επανειδίκευση του εργατικού δυναμικού, καθώς και την ευκαιρία απόκτησης εργασιακής εμπειρίας μέσω ορισμένου χρόνου αμειβόμενης πλήρους απασχόλησης εργασίας. Εκτός από την καταπολέμηση της ανεργίας και την προώθηση της κοινωνικής συνοχής, η μεταρρύθμιση υποστηρίζει τις επιχειρήσεις κατά την τρέχουσα περίοδο κρίσης, προωθώντας τις προσλήψεις και αποτρέποντας τις απολύσεις, ενώ παράλληλα, ενθαρρύνει την ανάπτυξη και την επέκταση μέσω του χαμηλότερου κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος, που βασίζεται στο χαμηλότερο (λόγω στοχοθετημένων επιδοτήσεων) εργατικό κόστος και την αυξημένη παραγωγικότητα. Συνολικά, η μεταρρύθμιση θα εκσυγχρονίσει τον ΟΑΕΔ, με έμφαση στις ALMP και τη μείωση των αντικινήτρων στην απασχόληση, θα αυξήσει σημαντικά τη συμμετοχή γυναικών και νέων στην αγορά εργασίας , θα δημιουργήσει ισχυρότερους δεσμούς των προγραμμάτων εκπαίδευσης, κατάρτισης,

επανειδίκευσης και αναβάθμισης δεξιοτήτων με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας , ενώ, παράλληλα, παρέχει υποστήριξη στους μακροχρόνια ανέργους.

Μεταρρύθμιση 3: Μεταρρύθμιση των παθητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας και την μετάβαση από την ανεργία στην απασχόληση (ID:16746): Συνολικά, το πλαίσιο PLMP - παθητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας δεν διαθέτει επαρκή κίνητρα για εργασία, αντιθέτως, παρέχει αντικίνητρα για την ενεργοποίηση της αγοράς εργασίας.

Το Εθνικό Πρόγραμμα Απλούστευσης Διαδικασιών (ΕΠΑΔ) πρέπει να εκσυγχρονιστεί και να ευθυγραμμιστεί με τις καλύτερες διεθνείς πρακτικές αναφορικά με την προώθηση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας μέσω των συστημάτων συνεισφοράς και διανομής, τη μείωση των αντικινήτρων στην απασχόληση και την ενεργοποίηση των ανέργων, ώστε να μπορούν να υποστηριχθούν επαρκώς κατά τη διάρκεια της ανεργίας, αλλά και να ενσωματωθούν ομαλά και αποτελεσματικά στην αγορά εργασίας. Ο σχεδιασμός ενός νέου συστήματος επιδομάτων ανεργίας και αποζημιώσεων αποσκοπεί, αφενός, στη στήριξη του εισοδήματος των ατόμων που αναζητούν εργασία και, αφετέρου, στην παροχή ισχυρών κινήτρων για την ταχεία είσοδό τους στην αγορά εργασίας. Ως προς αυτό, πρέπει να ληφθούν τα ακόλουθα ξεχωριστά μέτρα:

i. Εξορθολογισμός και επανασχεδιασμός του συστήματος παροχών ανεργίας / επιδόματος, συμπεριλαμβανομένης της κατάργησης, της απλούστευσης, της συγχώνευσης ή της μεταρρύθμισης των παροχών / επιδομάτων.
ii. Εφαρμογή ενός πλαισίου αμοιβαίων υποχρεώσεων για τους ανέργους και τις ΔΥΑ που προωθεί την ενεργό αναζήτηση εργασίας και τη συνεχή διαθεσιμότητα για εργασία, συμπεριλαμβανομένου ενός συστήματος κυρώσεων για να εξασφαλιστεί ότι οι εγγεγραμμένοι άνεργοι αναζητούν ενεργά εργασία, καθώς και την άρση των αντικινήτρων για τους ανέργους.

Επένδυση 1: **Ψηφιακός μετασχηματισμός συστημάτων εργασίας (ID:16750)** στοχεύει στην προώθηση της ψηφιακής μετάβασης σε βασικούς τομείς της δημόσιας διοίκησης ώστε να προσφέρει καλύτερες και ταχύτερες υπηρεσίες στους εργαζομένους και στους εργοδότες, με σκοπό τη μείωση της γραφειοκρατίας, τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας ελέγχων στην αγορά εργασίας, τη μείωση της αδήλωτης και ελλιπώς δηλωμένης εργασίας, τη λήψη δεδομένων έγκαιρα και με ακρίβεια. Επιπλέον, επιταχύνει τον ψηφιακό μετασχηματισμό του ΕΦΚΑ και του συστήματος υγείας και ασφάλειας στην εργασία.

Επένδυση 2: Ψηφιοποίηση ΟΑΕΔ (ID:16942) στοχεύει στη μεταρρύθμιση και τη μετατροπή της εθνικής δημόσιας υπηρεσίας απασχόλησης (ΔΥΑ) σε διαμεσολαβητή καινοτομίας ,τη βελτίωση της ποιότητας, της ικανότητας και της αποτελεσματικότητάς της. Βασικό στοιχείο της μεταρρύθμισης είναι ο ουσιαστικός ψηφιακός μετασχηματισμός της μέσω της ενσωμάτωσης της ψηφιακής τεχνολογίας και της προχωρημένης τεχνολογίας τεχνητής νοημοσύνης σε όλους τους τομείς λειτουργίας και εξυπηρέτησης, αλλάζοντας έτσι τις εσωτερικές διαδικασίες και προσφέροντας προστιθέμενη αξία στους πελάτες της, τόσο στους εργοδότες όσο και στο εργατικό δυναμικό. Η διαδικασία ψηφιοποίησης του ΟΑΕΔ υποδηλώνει επίσης μια βαθύτερη αλλαγή κουλτούρας που οδηγείται από την καινοτομία, τον πειραματισμό, την προσαρμογή, καθώς και την υψηλότερη ανοχή κινδύνου.

Επένδυση 3: Εκσυγχρονισμός & επαναπροσδιορισμός ρόλου των τοπικών κέντρων προώθησης της απασχόλησης του ΟΑΕΔ (ID: 16941) στοχεύει στην ενίσχυση της ικανότητας και της ευελιξίας του ΟΑΕΔ όσον αφορά την αποτελεσματικότητα της διακυβέρνησης και τη λήψη αποφάσεων βάσει αποδεικτικών στοιχείων και βάσει δεδομένων, επενδύοντας στα τοπικά κέντρα εξυπηρέτησης του ΟΑΕΔ για την προώθηση της απασχόλησης (ΚΠΑ2), με μια ανανεωμένο ενδιαφέρον στις προσαρμοσμένες υπηρεσίες

αντιστοίχισης, στη βελτιωμένη συμβουλευτική και προσέγγιση ανέργων. Συμπεριλαμβάνονται εδώ και σημαντικές ανακαινίσεις με στόχο την καλύτερη αντιμετώπιση της ανεργίας.

γ) Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο

Η έκθεση της επιτροπής Πισσαρίδη, στηρίζοντας τη νέα στρατηγική ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας, διαπιστώνει ότι η ελληνική αγορά εργασίας χαρακτηρίζεται από χαμηλή παραγωγικότητα, χαμηλή συμμετοχή και υψηλή αναλογία εξάρτησης . Η έκθεση υποστηρίζει την παρέμβαση στα δύο αυτά ζητήματα, μεταξύ άλλων, (α) βελτίωση των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού (απασχολούμενοι και άνεργοι) και (β) αύξηση του ποσοστού συμμετοχής των ομάδων του πληθυσμού που υποεκπροσωπούνται επί του παρόντος στην εργασία αγορά (γυναίκες, νέοι και ηλικιωμένοι)[70]. Η πανδημία COVID-19 καθιστά τέτοιες μεταρρυθμίσεις ακόμη πιο απαραίτητες, καθώς αναμένεται να επιταχύνει τον ρυθμό αυτοματοποίησης της οικονομίας που απαιτεί την επανεκπαίδευση του εργατικού δυναμικού, μεταξύ άλλων, στις ψηφιακές δεξιότητες και την ενίσχυση της κινητικότητας στην αγορά εργασίας στους διαφορετικους τομείς της οικονομικής δραστηριότητας. Ο Άξονας εντάσσεται επίσης σε ένα συνολικό εθνικό στρατηγικό πλαίσιο στον τομέα της ψηφιοποίησης της δημόσιας διοίκησης, η οποία ισχύει για όλες τις προωθούμενες μεταρρυθμίσεις της ψηφιοποίησης των υπηρεσιών απασχόλησης και κοινωνικής ασφάλισης.

Σύνδεση με το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο: Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που περιλαμβάνονται στον Άξονα αφορούν συγκεκριμένες συστάσεις ανά χώρα που παρέχονται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Συγκεκριμένα, απευθύνονται στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις CSR 2 2019, συνιστώντας στην Ελλάδα να εστιάσει στην οικονομική πολιτική που σχετίζεται με επενδύσεις (μεταξύ άλλων), στις δεξιότητες και στην απασχολησιμότητα. Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που περιλαμβάνονται αφορούν επίσης το CS2 2020, συνιστώντας, μεταξύ άλλων: (α) τον μετριασμό κοινωνικών επιπτώσεων της κρίσης και των επιπτώσεων στην απασχόληση, και (β) εστίαση των επενδύσεων στην πράσινη μετάβαση και στον ψηφιακό μετασχηματισμό, ιδίως (μεταξύ άλλων) και σε δεξιότητες πολύ υψηλής ζητησης. Οι εθνικές ειδικές συστάσεις ανά χώρα CSR 2020 αφορούν, επίσης, στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και την ψηφιοποίηση της δημόσιας διοίκησης.

3. Μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις

Η λεπτομερής περιγραφή των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων βρίσκεται στα Παραρτήματα.

α) Μεταρρυθμίσεις

Μεταρρύθμιση 1. Εκσυγχρονισμός και απλοποίηση του εργατικού δίκαιου (ID: 16744)

Μεταρρύθμιση 2. Μεταρρύθμιση των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης (ID:16747)

Μεταρρύθμιση 3. Μεταρρύθμιση των παθητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας και την μετάβαση από την ανεργία στην απασχόληση (ID:16746)

[70] Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία, ενδιάμεση έκθεση (2020) – Κεφάλαιο 4.5.2

β) Επενδύσεις

Επένδυση 1. Ψηφιακός μετασχηματισμός συστημάτων εργασίας (ID:16750)

Επένδυση 2. Ψηφιοποίηση ΟΑΕΔ (ID:16942)

Επένδυση 3. Εκσυγχρονισμός & επαναπροσδιορισμός ρόλου των τοπικών κέντρων προώθησης της απασχόλησης του ΟΑΕΔ (ID: 16941)

4. Ανοιχτά στρατηγικά θέματα αυτονομίας και ασφάλειας

Μη εφαρμόσιμο

5. Διασυνοριακά και πολυκρατικά έργα

Μη εφαρμόσιμο.

6. Πράσινες διαστάσεις του Άξονα

Ο Άξονας είναι πλήρως ευθυγραμμισμένος με την αναδυόμενη ανάγκη να δοθεί έμφαση στην πράσινη οικονομία, όπως στην υποστήριξη ανέργων να εισέλθουν στην κυκλική οικονομία, με ανάπτυξη συγκεκριμένων δεξιοτήτων, ενώ, παράλληλα, επενδύει σε προγράμματα που θα επιτρέψουν σε επιχειρήσεις που θέλουν να επιταχύνουν τη μετάβασή τους στην πράσινη οικονομία να αποκτήσουν το κατάλληλο εργατικό δυναμικό με τις συναφείς «πράσινες δεξιότητες». Όσον αφορά τις ενεργές πολιτικές για την αγορά εργασίας, θα δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην παροχή κατάρτισης πράσινων δεξιοτήτων στους δικαιούχους, καθώς και οικονομικών κινήτρων σε εταιρείες που προωθούν την πράσινη και κυκλική οικονομία.

7. Ψηφιακές διαστάσεις του Άξονα

Ο Κανονισμός COM (2020) 408 θέτει δεσμευτικό στόχο τουλάχιστον 20% των δαπανών του σχεδίου για να συμβάλει στον ψηφιακό μετασχηματισμό ή στις προκλήσεις που προκύπτουν από αυτήν.

Οι επενδύσεις που περιλαμβάνονται στον Άξονα (δηλαδή οι επενδύσεις «Ψηφιακός Μετασχηματισμός των Συστημάτων Εργασίας» (ID: 16750) και «Ψηφιοποίηση ΟΑΕΔ» (ID: 16942)) θα συμβάλλουν στον ψηφιακό μετασχηματισμό σε βασικούς τομείς της απασχόλησης και της κοινωνικής ασφάλισης. Οι επενδύσεις περιλαμβάνουν ενοποιήσεις συστημάτων πληροφορικής, αναβαθμίσεις υπηρεσιών (συμπεριλαμβανομένης της αναβάθμισης του ψηφιακού συστήματος της κοινωνικής ασφάλισης ATLAS, και ενός νέου ολοκληρωμένου συστήματος πληροφοριών e-EFKA), απλοποίηση διαδικασιών και διαλειτουργικότητας συστημάτων με βασικές λειτουργίες. Επιπλέον, ο Άξονας περιέχει την ψηφιοποίηση ΟΑΕΔ σε όλους τους τομείς λειτουργίας και υπηρεσίας που θα απλοποιήσουν τις εσωτερικές διεργασίες και θα αυξήσουν την αξία της εμπειρίας των υπηρεσιών τόσο στους πελάτες όσο και στο εργατικό δυναμικό. Συγκεκριμένα, ο ΟΑΕΔ σχεδιάζει να αποκτήσει νέα συστήματα και εφαρμογές πληροφορικής καθώς και να επανασχεδιάσει ορισμένα από τα τρέχοντα συστήματα του (π.χ. HRM ΟΑΕΔ, VET OPS, DMS, ΟΑΕΔapp κ.λπ.), τα οποία θα ενισχύσουν τη διαδικασία λήψης αποφάσεων, θα διευκολύνουν τη διαχείριση δεδομένων και θα μεγιστοποιήσουν την αξιοποίηση πόρων. Επίσης, οι επενδύσεις στοχεύουν στη μείωση του διοικητικού φόρτου και του κόστους, στη μείωση της γραφειοκρατίας, στην εξάλειψη της επικάλυψης σε λειτουργίες συστημάτων και στην αύξηση της διαφάνειας, προς ένα πιο αποτελεσματικό και ανθεκτικό σύστημα δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης.

8. Συμβολή στον κλιματικό και ψηφιακό στόχο

Τίτλος μεταρρύθμισης ή επένδυσης	Κλιματικός Στόχος (%)	Ψηφιακός Στόχος (%)
Εκσυγχρονισμός και απλοποίηση του εργατικού δίκαιου (ID: 16744)	0%	0%
Μεταρρύθμιση των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης (ID:16747)	0%	0%
~~Μεταρρύθμιση των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης (ID:16747)~~	~~100%~~	~~0%~~
Μεταρρύθμιση των παθητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας και την μετάβαση από την ανεργία στην απασχόληση (ID:16746)	0%	0%
Ψηφιακός μετασχηματισμός συστημάτων εργασίας (ID:16750)	0%	100%
Εκσυγχρονισμός & επαναπροσδιορισμός ρόλου των τοπικών κέντρων προώθησης της απασχόλησης του ΟΑΕΔ (ID: 16941)	0%	0%
Ψηφιοποίηση ΟΑΕΔ (ID:16942)	0%	100%

9. Αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης»

Η αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» αξιολογήθηκε για κάθε μεταρρύθμιση και επένδυση του Άξονα. Η αξιολόγηση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι κανένα από τα προτεινόμενα μέτρα δεν θα προκαλέσει σημαντική ζημιά σε κανέναν από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους, όπως ορίζονται στο άρθρο 17 του Κανονισμού ταξινόμησης της ΕΕ (EU Taxonomy Regulation). Ακολουθήθηκε μεθοδολογία δύο βημάτων με (α) την αναθεώρηση της λίστας ελέγχου έξι στόχων και (β) την ουσιαστική αξιολόγηση της αρχής της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης (DNSH).

Κάθε μία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις του Άξονα αξιολογήθηκε στη λίστα ελέγχου για να προσδιοριστεί εάν και για ποιον από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους απαιτείται ουσιαστική αξιολόγηση DNSH (μετριασμός της κλιματικής αλλαγής, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, βιώσιμη χρήση και προστασία για τα ύδατα και τους θαλάσσιους πόρους, κυκλική οικονομία, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης και της ανακύκλωσης των αποβλήτων, της πρόληψης και του ελέγχου της ρύπανσης στον αέρα, το νερό ή τη γη και την προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων). Η αξιολόγηση της λίστας ελέγχου κατέληξε στο συμπέρασμα ότι κανένα από τα μέτρα του Άξονα δεν απαιτεί ουσιαστική αξιολόγηση DNSH, καθώς κανένα από τα μέτρα δεν θα προκαλέσει σημαντική ζημιά σε κανέναν από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους.

Η λεπτομερής αξιολόγηση για κάθε μέτρο βρίσκεται στα Παραρτήματα.

10. Ορόσημα, στόχοι και χρονοδιάγραμμα

Δείτε το σχετικό κεφάλαιο των οροσήμων στο Μέρος 3.

11. Χρηματοδότηση και κόστος

Γενικές αρχές και οδηγίες

Έχοντας προσδιορίσει τις κύριες προκλήσεις και τους στόχους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και τα ορόσημα, το στόχο και το χρονοδιάγραμμα των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων που καθορίστηκαν, παρουσιάζονται παρακάτω οι βασικές αρχές καθώς και η ακολουθούμενη διαδικασία και μεθοδολογία σχετικά με τη χρηματοδότηση και την αξιολόγηση του κόστους.

Πρώτον, σημειώνεται ότι η εκτίμηση κόστους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας εφαρμόζεται σύμφωνα με τις βασικές απαιτήσεις του Κανονισμού που προβλέπουν ότι το κόστος για κάθε επένδυση και μεταρρύθμιση οφείλει να είναι:

- **Λογικό:** Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας παρέχει επαρκείς πληροφορίες και αποδεικτικά στοιχεία ότι το ποσό του εκτιμώμενου συνολικού κόστους του κάθε Άξονα είναι κατάλληλο.
- **Εύλογο:** Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας παρέχει επαρκείς πληροφορίες και αποδεικτικά στοιχεία ότι το ποσό του εκτιμώμενου συνολικού κόστους του κάθε Άξονα είναι σύμφωνο με τη φύση και τον τύπο των προβλεπόμενων επενδύσεων μέσω της εφαρμογής μιας οριζόντιας αξιολόγησης που εξασφαλίζει την ευθυγράμμιση μεταξύ του χαρακτήρα της κάθε επένδυσης και του κόστους της.
- **Ανάλογο:** Το ποσό του συνολικού κόστους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αντιστοιχεί στον αναμενόμενο αντίκτυπο του σχεδιαζόμενου μέτρου στην οικονομία και την απασχόληση στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα, αξιολογείται εάν το σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα έχει οικονομικό αντίκτυπο που να ευθυγραμμίζεται με το ποσό του εκτιμώμενου κόστους του.

Επιπλέον, η μεθοδολογική προσέγγιση και η διαδικασία που ακολουθήθηκε σε σχέση με το κόστος και την αιτιολόγηση για κάθε μεταρρύθμιση και επένδυση αναπτύσσεται με βάση τέσσερις βασικές αρχές που πληρούν τους ακόλουθους στόχους:

- **Ακρίβεια**: Η προσέγγιση και τα εργαλεία μεθοδολογίας που χρησιμοποιούνται διασφαλίζουν ότι το εκτιμώμενο κόστος είναι εύλογο κοντά στο πραγματικό κόστος μέσω της χρήσης λογιστικών, ιστορικών, στατιστικών στοιχείων καθώς και του προσδιορισμού των τιμών της αγοράς.
- **Λογοδοσία και διαφάνεια:** Το κόστος των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων εκτιμήθηκε με τρόπο που να είναι σαφώς ανιχνεύσιμος και κατανοητός, μέσω εφαρμοσμένης ανάλυσης που περιλαμβάνει λεπτομερείς πληροφορίες για κάθε παράμετρο που χρησιμοποιείται στον υπολογισμό του κόστους (π.χ. κόστος μονάδας βασικών παραγόντων, απαιτούμενος αριθμός μονάδων, κλπ)
- **Απλότητα**: Η προσέγγιση μεθοδολογίας κόστους που ακολουθήθηκε χρησιμοποιεί απλά εργαλεία και μεθόδους υπολογισμού κόστους, ώστε να επιτρέπεται η αξιολόγηση των στοιχείων που σχετίζονται με το κόστος μαζί με την αξιολόγηση των άλλων στοιχείων του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας σε σύντομο χρονικό διάστημα. Αυτό έχει ως στόχο να διατηρήσει το διοικητικό φόρτο όσο το δυνατόν πιο διαχειρίσιμο για όλα τα μέρη.

- **Συνέπεια:** Το κόστος που εκτιμάται ανά μεταρρύθμιση και επένδυση συνάδει με άλλες πολιτικές της ΕΕ και είναι σύμφωνο με το κόστος που εφαρμόζεται σε παρόμοια έργα μέσω άλλων κοινοτικών χρηματοδοτήσεων.

Λαμβάνοντας υπόψη αυτές τις αρχές και απαιτήσεις, η μεθοδολογική προσέγγιση που αναπτύχθηκε για τις εκτιμήσεις κόστους κάθε επένδυσης και μεταρρύθμισης του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ακολουθεί ορισμένες κοινές κατευθυντήριες γραμμές. Πιο συγκεκριμένα, περιλαμβάνει:

- Σαφή και τεκμηριωμένη ανάλυση των προκλήσεων που αντιμετωπίζονται και των στόχων των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων.
- Λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με το αναμενόμενο αποτέλεσμα των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων.
- Λεπτομερή περιγραφή του τρόπου εφαρμογής των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων (μέσα εφαρμογής).
- Πληροφορίες σχετικά με τη φύση και το μέγεθος των προτεινόμενων επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων, καθώς και το χρονοδιάγραμμά τους και τα σχετικά ορόσημα.

Διαδικασία επικύρωσης κόστους και μεθοδολογική προσέγγιση

Με βάση τις προαναφερθείσες αρχές και κατευθυντήριες γραμμές, αναπτύσσεται μια συγκεκριμένη διαδικασία επικύρωσης του κόστους και μεθοδολογίας που επιτρέπει την κοστολόγηση για κάθε επένδυση και μεταρρύθμιση του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και διασφαλίζει την ακρίβεια, τη διαφάνεια, την απλότητα και τη συνέπεια των εκτιμήσεων.

Η διαδικασία ανάλυσης κόστους του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιλαμβάνει τέσσερα βασικά βήματα που στοχεύουν στην εφαρμογή των εξής:

- 1ο βήμα: Ανάπτυξη μιας συγκεκριμένης έκθεσης ανά μεταρρύθμιση και επένδυση με ξεχωριστή ανάλυση ανά επιμέρους έργο.
- 2ο βήμα: Εξέταση όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων.
- 3ο βήμα: Λεπτομερής ανάλυση όλων των στοιχείων κόστους των κύριων έργων μέσω της εφαρμογής της πιο κατάλληλης μεθοδολογίας επικύρωσης κόστους.
- 4ο βήμα: Επαλήθευση κόστους ανά έργο, Άξονα, και Πυλώνα του σχεδίου.

1ο βήμα - Ανάπτυξη αναφορών ανάλυσης κόστους

Το περιεχόμενο της αναφοράς ανάλυσης κόστους για κάθε μία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιλαμβάνει τις ακόλουθες κοινές παραμέτρους / λεπτομέρειες:

- **Σύνοψη έργου** : Περιλαμβάνει την αποτύπωση των χαρακτηριστικών του κάθε έργου (π.χ. Πυλώνας, Άξονας, τίτλος έργου και υποέργα, ενδιαφερόμενα μέρη), την κωδικοποίηση βασικών οικονομικών μεγεθών (συνολικός και εκτιμώμενος προϋπολογισμός) καθώς και μια σύντομη επισκόπηση του πεδίου εφαρμογής του έργου.
- **Μέσα εφαρμογής:** Αποτυπώνει μια περίληψη του σχετικού κανονιστικού πλαισίου (εάν υπάρχει), μια γενική προοπτική όσον αφορά τη διαδικασία ωριμότητας και έναν συγκεντρωτικό πίνακα σχετικά με το χρονοδιάγραμμα του έργου και με τα ορόσημα που πρέπει να επιτευχθούν.

- **Προϋπολογισμός έργου**: Περιλαμβάνει:
    - ανάλυση (προσδιορισμός βασικών παραμέτρων κόστους, επισκόπηση των διαθέσιμων πληροφοριών, επιβεβαίωση ότι το εκτιμώμενο κόστος δεν περιλαμβάνει ΦΠΑ, δεν είναι επαναλαμβανόμενο και δεν πραγματοποιείται πριν από την 1η Φεβρουαρίου 2020),
    - ένδειξη του κατά πόσον τμήματα του προϋπολογισμού του έργου καλύπτονται από άλλα ιδιωτικά κονδύλια ή κοινοτική χρηματοδότηση – επιβεβαίωση ότι αυτά τα ποσά έχουν αφαιρεθεί από το κόστος που θα χρηματοδοτηθεί από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και
    - αξιολόγηση και επικύρωση προϋπολογισμού (συγκεκριμένη μεθοδολογία για την εκτίμηση του κόστους, ανάλυση κόστους ανά καθοριστικό παράγοντα, προσδιορισμός του κόστους μονάδας, προσδιορισμός του συνολικού αριθμού μονάδων, εκτίμηση του συνολικού απαιτούμενου προϋπολογισμού ανά έργο).
- **Υποστηρικτικό υλικό:** Αποτυπώνει μια σύντομη επισκόπηση των σχετικών μελετών ή / και πληροφοριών που χρησιμοποιούνται για την επικύρωση του συνολικού κόστους καθώς και τη χαρτογράφηση σημείων αναφοράς που χρησιμοποιήθηκαν κατά την ανάλυση του κόστους (ιστορικό, συγκριτικό κόστος σε παρόμοια έργα) και παροχή σχετικών αποδεικτικών στοιχείων (π.χ. πηγές).

2ο βήμα - Εξέταση όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων

Προκειμένου να διασφαλιστεί η ακρίβεια και η συνέπεια των εκτιμήσεων κόστους, πραγματοποιείται μια συγκριτική ανάλυση δεδομένων κοστολόγησης μέσω της συλλογής και εξέτασης όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων σχετικά με το πραγματικό κόστος παρόμοιων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που έχουν πραγματοποιηθεί στο παρελθόν. Αυτό το βήμα περιλαμβάνει κυρίως όλες τις ενέργειες που σχετίζονται με τη συλλογή και εξέταση του συνόλου των διαθέσιμων πληροφοριών και του υποστηρικτικού υλικού, καθώς και την άντληση δεδομένων και την εις βάθος ανάλυση της σχετικής τεκμηρίωσης.

3ο βήμα - Ανάπτυξη μεθοδολογίας ανάλυσης κόστους

Προκειμένου να εφαρμοστεί η κοστολόγηση των έργων, αναπτύχθηκαν τρεις βασικές μεθοδολογικές αναλύσεις που χρησιμοποιήθηκαν με βάση την καταλληλότητά τους για καθεμία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας:

Εκτίμηση από κάτω προς τα πάνω (bottom-up)

Η πρώτη μεθοδολογική προσέγγιση της ανάλυσης κόστους περιλαμβάνει εκτιμήσεις σε αναλυτικό επίπεδο για κάθε παράμετρο κόστους του έργου, οι οποίες στη συνέχεια συγκεντρώνονται σε μια συνολική εκτίμηση για ολόκληρο το έργο. Τα κύρια βήματα αυτής της μεθοδολογικής προσέγγισης περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Επανεξέταση ιστορικών τιμών/κριτηρίων ανά παράμετρο κόστους από παρόμοια έργα και εκτίμηση του κόστους αξίας της μονάδας.
- Προσδιορισμός του συνολικού αριθμού μονάδων που απαιτούνται και εφαρμογή της τιμής μονάδας για τις σχετικές εκτιμήσεις ανά παράμετρο κόστους.
- Τελική συγκέντρωση και εκτίμηση του συνολικού κόστους ανά έργο.

Παραμετρική προσέγγιση

Αυτή η προσέγγιση αναφέρεται στην εκτίμηση του συνολικού προϋπολογισμού ανά έργο βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς. Συγκεκριμένα, τα κύρια βήματα της παραμετρικής μεθοδολογικής προσέγγισης περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Προσδιορισμός μεμονωμένων παραμέτρων κόστους βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς
- Εξέταση της συνεισφοράς κάθε παραμέτρου κόστους στο συνολικό προϋπολογισμό
- Αξιολόγηση κάθε παραμέτρου κόστους ως ποσοστό του συνολικού κόστους

Εκτίμηση από πάνω προς τα κάτω (top down)

Τέλος, η τεχνική μεθοδολογίας από πάνω προς τα κάτω περιλαμβάνει τα ακόλουθα κύρια βήματα:

- Εκτίμηση του συνολικού προϋπολογισμού ανά έργο βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων.
- Κατανομή του συνολικού κόστους ανά μεμονωμένη παράμετρο κόστους βάσει των σχετικών κριτηρίων αναφοράς για κάθε κόστος μονάδας.

Σημειώνεται ότι σε ορισμένες περιπτώσεις όπου υπάρχει περιορισμένη διαθεσιμότητα συγκριτικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς, προκειμένου να προχωρήσουμε σε μια ακριβή και αιτιολογημένη εκτίμηση των παραμέτρων κόστους, ζητήθηκε άποψη από εμπειρογνώμονες. Ειδικότερα, η κρίση των εμπειρογνωμόνων στοχεύει να παρέχει τα ακόλουθα:

- Επανεξέταση των σχετικών σημείων αναφοράς σχετικά με το κόστος παρόμοιων έργων.
- Παροχή εξειδικευμένης γνώμης με βάση την εμπειρία και γνώση που έχει αποκτηθεί σε έναν συγκεκριμένο τομέα και την επισήμανση κρίσιμων παραγόντων και πιθανών κινδύνων.
- Ολοκλήρωση και αξιολόγηση των υπαρχόντων δεδομένων και επικύρωση του εκτιμώμενου κόστους.

4ο βήμα - Διαδικασία αξιολόγησης και επικύρωσης

Η ακρίβεια και η επικύρωση της ανάλυσης κόστους για κάθε επένδυση και έργο επιτυγχάνεται μέσω της αξιολόγησης του κόστους του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας από έναν ανεξάρτητο φορέα. Συγκεκριμένα, η επικύρωση και αποτίμηση της ανάλυσης κόστους διασφαλίστηκε μέσω των ακόλουθων ενεργειών:

- Συλλογή, επεξεργασία και αναθεώρηση δεδομένων
- Συνεχής επικοινωνία και υλοποίηση συναντήσεων με τους υπεύθυνους ενδιαφερόμενους φορείς και οντότητες
- Αναζήτηση πρόσθετων δεδομένων και πληροφοριών
- Επαλήθευση μεγέθους επένδυσης και προσδιορισμός κόστους
- Προετοιμασία και επανεξέταση των αναφορών ανάλυσης κόστους

Κύρια στοιχεία μεθοδολογίας προσέγγισης και παραμέτρων κόστους

Η εκτίμηση του κόστους όσον αφορά τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στον Άξονα 3.1 («Προώθηση της δημιουργίας θέσεων εργασίας και της συμμετοχής στην αγορά εργασίας»)

του τρίτου Πυλώνα του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας («Απασχόληση, δεξιότητες και κοινωνική συνοχή») είναι με βάση τα ακόλουθα κύρια στοιχεία:

- Η οργάνωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων
- Η δημιουργία κινήτρων απασχόλησης και επαγγελματικών ευκαιριών
- Η ανάπτυξη και αναβάθμιση των πλατφορμών πληροφορικής
- Η διαχείριση έργου και ο έλεγχος κόστους και η υλοποίηση τεχνικών μελετών και εκστρατειών ευαισθητοποίησης

1ο στοιχείο: Υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων

Αυτό το στοιχείο περιλαμβάνει όλα τα κόστη που σχετίζονται με την οργάνωση και την εφαρμογή προγραμμάτων κατάρτισης που αφορούν, μεταξύ άλλων, την επαγγελματική κατάρτιση καθώς και προγράμματα κατάρτισης για συμβουλευτική και επαγγελματική καθοδήγηση. Πιο συγκεκριμένα, η κοστολόγηση των προγραμμάτων κατάρτισης που περιλαμβάνονται σε αυτόν τον Άξονα του τρίτου Πυλώνα προέρχεται από τις ακόλουθες παραμέτρους:

- Προσδιορισμός του αριθμού όλου του εκπαιδευτικού προσωπικού που απαιτείται (εκπαιδευτές μαθημάτων, συντονιστές, ακαδημαϊκή υποστήριξη, τεχνική βοήθεια κ.λπ.) καθώς και ο αριθμός των δικαιούχων / εκπαιδευομένων που εκτιμάται ότι θα συμμετάσχουν σε κάθε πρόγραμμα
- Προσδιορισμός του μέσου χρόνου ανά πρόγραμμα κατάρτισης (σε ώρες, ημέρες ή μήνες) με βάση τις συγκεκριμένες ανάγκες και στόχους εκπαίδευσης
- Εξέταση των σχετικών τιμών της αγοράς και εκτίμηση του κόστους μονάδας που αντιστοιχεί σε κάθε εκπαιδευτή / εκπαιδευόμενο ανά ώρα ή εκπαιδευτική συνεδρία
- Υπολογισμός των δαπανών που απορρέουν από το απαιτούμενο εκπαιδευτικό υλικό (π.χ. βιβλία, οδηγοί, έντυπα ή ψηφιακές ενότητες κ.λπ.) ή οποιοδήποτε άλλο πρόσθετο κόστος απαιτείται για την υλοποίηση κάθε εκπαιδευτικού προγράμματος

2ο στοιχείο: Δημιουργία κινήτρων απασχόλησης και επαγγελματικών ευκαιριών

Το δεύτερο στοιχείο στοχεύει στην προώθηση ευκαιριών απασχόλησης και κινήτρων δημιουργίας θέσεων εργασίας μέσω της παροχής επιδοτήσεων μισθών για την ενθάρρυνση των εργοδοτών να προσλαμβάνουν εργαζομένους, συμβάλλοντας στο κόστος εργασίας, καθώς και την παροχή επιδοτήσεων για τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων (δηλαδή για ελεύθερους επαγγελματίες). Το κόστος αυτών των ενισχύσεων υπολογίζεται με βάση τις ακόλουθες παραμέτρους:

- Προσδιορισμός του αριθμού των δικαιούχων που εκτιμάται ότι εμπίπτουν στα σχετικά καθεστώτα επιδοτήσεων λαμβάνοντας υπόψη τον γενικό στόχο και τα σχετικά κριτήρια επιλεξιμότητας
- Προσδιορισμός του μέσου ποσού επιδότησης ανά δικαιούχο βάσει των σχετικών τιμών της αγοράς και της μέσης επιδότησης βάσει των προηγούμενων συστημάτων
- Προσδιορισμός του ποσού επιδότησης ανά δικαιούχο και εκτίμηση του συνολικού κόστους που προκύπτει από κάθε πρόγραμμα

3ο στοιχείο: Ανάπτυξη και αναβάθμιση σχετικών πλατφορμών πληροφορικής

Αυτό το στοιχείο περιλαμβάνει το εκτιμώμενο κόστος όλων των απαιτούμενων ενεργειών σχετικά με τη δημιουργία πλατφορμών, την αναβάθμιση συστημάτων πληροφορικής καθώς και την ανάπτυξη ψηφιακών εφαρμογών στο πλαίσιο των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων που αφορούν την προώθηση της δημιουργίας θέσεων εργασίας. Η κοστολόγηση των έργων που περιλαμβάνονται σε αυτόν τον Άξονα βασίζεται στις ακόλουθες παραμέτρους:

- Προσδιορισμός του αριθμού προσωπικού που απαιτείται για την ανάπτυξη και αναβάθμιση των σχετικών συστημάτων
- Προσδιορισμός του όγκου εργασίας που απαιτείται για την ολοκλήρωση κάθε ενέργειας που υπολογίζεται ανθρωπομήνες με βάση τις μέσες παραγωγικές ώρες ανά μήνα και ανά άτομο
- Εξέταση των αμοιβών της αγοράς σε σχέση με το σχετικό κόστος ανά άτομο ανά μήνα και υπολογισμός του κόστους που προκύπτει από τον συνολικό χρόνο εργασίας του προσωπικού

4ο στοιχείο: Διαχείριση έργων, τεχνικές μελέτες και εκστρατείες ευαισθητοποίησης

Το κόστος όσον αφορά το τέταρτο στοιχείο προέρχεται από την παροχή των συμπληρωματικών απαιτούμενων υπηρεσιών που αφορούν τις υπηρεσίες διαχείρισης και εποπτείας του έργου, την εφαρμογή των απαιτούμενων τεχνικών μελετών (π.χ. μελέτες εκτίμησης της τρέχουσας κατάστασης ή / και μελέτες για το σχεδιασμό, τα κριτήρια και την εφαρμογή του έργου) και τη διοργάνωση δράσεων ευαισθητοποίησης (π.χ. φυλλάδια, διαφημίσεις τύπου, “εκστρατείες” μέσων κ.λπ.). Σε αυτό το πλαίσιο, ο υπολογισμός του σχετικού κόστους σχετικά με τις προαναφερθείσες ενέργειες βασίζεται στα εξής:

- Προσδιορισμός του αριθμού του προσωπικού που απαιτείται για την παροχή υπηρεσιών διαχείρισης και εποπτείας έργων και των τεχνικών εμπειρογνωμόνων που απαιτούνται για την υλοποίηση των απαιτούμενων μελετών
- Προσδιορισμός των συνολικών ανθρωπίνων μηνών / ωρών που εκτιμάται ότι θα παρέχονται σε κάθε υπηρεσία καθώς και των αντίστοιχων αμοιβών ανά μονάδα
- Υπολογισμός του συνολικού κόστους που προκύπτει από τις υπηρεσίες διαχείρισης, εποπτείας και τεχνικής διαβούλευσης ανά έργο
- Εκτίμηση του κόστους των δράσεων ευαισθητοποίησης βάσει του εκτιμώμενου μέσου ετήσιου κόστους (λαμβάνοντας υπόψη τις τρέχουσες τιμές αγοράς) και τη συνολική διάρκεια κάθε διαφημιστικής καμπάνιας

Η λεπτομερής εκτίμηση κόστους για κάθε δράση/ έργο βρίσκεται στα Παραρτήματα.

12. Αίτημα δανείου

Μη εφαρμόσιμο.

Άξονας 3.2: Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης

1. Περιγραφή του Άξονα

Τομείς / τομέας πολιτικής: έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, συμπεριλαμβανομένης της οικονομικής συνοχής, των θέσεων εργασίας, της παραγωγικότητας, της ανταγωνιστικότητας, της έρευνας, της ανάπτυξης και της καινοτομίας, πολιτικές για την επόμενη γενιά, παιδιά και νέους, όπως εκπαίδευση και δεξιότητες, ψηφιακός μετασχηματισμός.

Περίληψη: Ο Άξονας αυτός στοχεύει στην ενίσχυση της απασχολησιμότητας και την αύξηση της μακροχρόνιας απασχόλησης και της παραγωγικότητας μέσω της ανάπτυξης του ανθρώπινου κεφαλαίου. Ο Άξονας περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης και την ενσωμάτωση νέων δεξιοτήτων στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση με κύριο στόχο την σύνδεση του εργατικού δυναμικού της χώρας με τις σύγχρονες ανάγκες της αγοράς εργασίας και τον ψηφιακό κόσμο. Στο σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης ενισχύεται η διαδικασία ελέγχου και καταγραφής των αποτελεσμάτων με απώτερο σκοπό την μακροχρόνια αξιολόγηση των προγραμμάτων κατάρτισης. Επίσης περιλαμβάνονται η εισαγωγή νέων μεθοδολογιών εκπαίδευσης και η ψηφιοποίηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης και επενδύσεις που ενισχύουν την αυτονομία και συνάφεια/εξωστρέφεια προς την τοπική και διεθνή κοινότητα και οικονομία της Ανώτατης Εκπαίδευσης. Λόγω της σύνδεσης της ανάπτυξης των δεξιοτήτων με την αύξηση της παραγωγής της οικονομίας και ως αποτέλεσμα του σχεδιασμού του Άξονα, οι μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που περιλαμβάνονται σε αυτόν στοχεύουν στη μείωση των ανισοτήτων και της άνισης πρόσβασης σε προγράμματα εκπαίδευσης, κατάρτισης και επανακατάρτισης, συμβάλλοντας τελικά στην αντιμετώπιση της φτώχειας και του κινδύνου οικονομικού και κοινωνικού αποκλεισμού. Σχετικά με την εκπαίδευση, ο Άξονας περιλαμβάνει επενδύσεις για τον ψηφιακό μετασχηματισμό και την ψηφιοποίηση του συνόλου των επιπέδων εκπαίδευσης, καθώς επίσης και μεταρρυθμίσεις για την πανεπιστημιακή εκπαίδευση, την ενίσχυση της ερευνητικής απόδοσης, την ποιότητα της εκπαίδευσης (συμπεριλαμβανομένης της άμεσης συνάφειας με την αγορά εργασίας), και τη διεθνή προβολή και εξωστρέφεια, αυξάνοντας τις προοπτικές των αποφοίτων στην ελληνική και την ευρωπαϊκή αγορά εργασίας. Για την κατάρτιση και επανακατάρτιση, ο Άξονας περιλαμβάνει μια εμβληματική μεταρρύθμιση των προγραμμάτων ανάπτυξης δεξιοτήτων που συνδέει τους εκπαιδευτικούς παρόχους με τα αποτελέσματα των καταρτιζόμενων στο πλαίσιο ενός αξιόπιστου συστήματος πιστοποίησης. Το πλαίσιο εφαρμόζεται στα προγράμματα κατάρτισης/επανακατάρτισης του συνόλου του εργατικού δυναμικού και δίνει έμφαση σε δεξιότητες υψηλής ζήτησης στην αγορά εργασίας, με στόχο την αύξηση της απασχόλησης και της παραγωγικότητας. Με τη μεταρρύθμιση αυτή συνδέεται και μια σημαντική επένδυση για την οριζόντια ανάπτυξη των δεξιοτήτων όλου του εργατικού δυναμικού της χώρας με κύρια στόχευση τις ψηφιακές, πράσινες και τεχνικές δεξιότητες που απαιτούνται στην αγορά εργασίας. Η οριζόντια ανάπτυξη δεξιοτήτων συμπληρώνεται και με ένα στοχευμένο σε όλο τον πληθυσμό πρόγραμμα οικονομικού εγγραμματισμού. Ο Άξονας περιλαμβάνει επίσης μεταρρυθμίσεις που αυξάνουν την ελκυστικότητα και την αποτελεσματικότητα της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, την αναθεώρηση του συστήματος μαθητείας και μια σημαντική μεταρρύθμιση για τον εκσυγχρονισμό των προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης που προσφέρονται σε ανέργους από τον ΟΑΕΔ. Τα οφέλη των μεταρρυθμίσεων θα ενισχυθούν και θα επιταχυνθούν από επενδύσεις σε ψηφιακά συστήματα, εργαστηριακό εξοπλισμό για τις μονάδες Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΚ) και τις μονάδες του ΟΑΕΔ, καθώς και από ένα στοχευμένο πρόγραμμα ανακαίνισης/αναβάθμισης κτιρίων, με

στόχο την εξυπηρέτηση των εκπαιδευτικών στόχων και την ολοκληρωμένη υλοποίηση των νέων προγραμμάτων σπουδών. Τέλος, στον Άξονα περιλαμβάνονται στοχευμένα προγράμματα απόκτησης νέων δεξιοτήτων ειδικά σχεδιασμένα για να ανταποκριθούν στις σύγχρονες ανάγκες του τουρισμού και ένα πρόγραμμα ανάπτυξης ψηφιακού δικτύου των Εθνικών Βιβλιοθηκών

Στόχος: Ο γενικός στόχος αυτού του Άξονα είναι η αύξηση της μακροχρόνιας απασχόλησης και της παραγωγικότητας μέσω της ανάπτυξης του ανθρώπινου κεφαλαίου και της σύνδεσης του εργατικού δυναμικού της χώρας με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Με την επίτευξη αυτών των στόχων, ο Άξονας αυτός αντιμετωπίζει άμεσα τους γενικούς στόχους του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για την αύξηση της μακροπρόθεσμης ανάπτυξης, τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την ενίσχυση της κινητικότητας των εργαζόμενων και την οικονομική και κοινωνική ανθεκτικότητα. Κεντρικό θέμα αυτού του Άξονα είναι οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που σχετίζονται με τον ευρωπαϊκό στόχο κατάρτισης/ επανακατάρτισης. Ο Άξονας περιλαμβάνει επίσης σημαντικές επενδύσεις σχετικά με την ψηφιοποίηση της εκπαίδευσης όλων των επιπέδων, την επαγγελματική εκπαίδευση και τις μεταρρυθμίσεις στο εθνικό σύστημα απόκτησης νέων δεξιοτήτων και της αναβάθμισης των υφιστάμενων δεξιοτήτων, προωθώντας έτσι την Ευρωπαϊκή εμβληματική Πρωτοβουλία «Εκσυγχρονισμός».

Σύνδεση με τις Ευρωπαϊκές Εμβληματικές Πρωτοβουλίες: «Εκσυγχρονισμός, Επανειδίκευση και αναβάθμιση δεξιοτήτων»

Μεταρρυθμίσεις και Επενδύσεις

Μεταρρυθμίσεις

- **Μεταρρύθμιση 1:** Νέα στρατηγική για τη δια βίου μάθηση & το εθνικό σύστημα αναβάθμισης δεξιοτήτων (ID:16913, COFOG 10.7)
- **Μεταρρύθμιση 2:** Μεταρρύθμιση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (ID:16934, COFOG 09.3)
- **Μεταρρύθμιση 3:** Μεταρρύθμιση και ανάπτυξη του συστήματος μαθητείας του ΟΑΕΔ (ID:16794, COFOG 10.7)
- **Μεταρρύθμιση 4:** Εκσυγχρονισμός του συστήματος επαγγελματικής κατάρτισης του ΟΑΕΔ & του ΛΑΕΚ (ID:16792, COFOG 09.5)
- **Μεταρρύθμιση 5:** Προώθηση της ποιότητας, της καινοτομίας και της εξωστρέφειας στα πανεπιστήμια (ID:16289, COFOG 09.4)

Επενδύσεις

- **Επένδυση 1:** Ψηφιακός μετασχηματισμός της εκπαίδευσης (ID:16676, COFOG 09.2)
- **Επένδυση 2:** Αναβάθμιση επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης – προμήθεια εργαστηριακού εξοπλισμού για ΙΕΚ, ΕΠΑΛ κ.λπ. (ID:16933, COFOG 09.5)

Εκτιμώμενο ποσό επιχορηγήσεων και δανείων: 2.395 εκατομμύρια ευρώ, εκ των οποίων 2.311 εκατομμύρια ευρώ (97%) καλύπτονται από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

2. Κύριες προκλήσεις και στόχοι

α) Κύριες προκλήσεις

Παρά την ύπαρξη τομέων αριστείας και ορθών πρακτικών, και παρά το γεγονός ότι η Ελλάδα έχει ένα ανοιχτό, ολοκληρωμένο και συγκρίσιμο με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο εκπαιδευτικό σύστημα, παρουσιάζονται ορισμένα κενά στους τομείς της εκπαίδευσης και της κατάρτισης. Το κλείσιμο αυτών των κενών είναι κρίσιμης σημασίας, καθώς η εκπαίδευση και η κατάρτιση είναι καθοριστικοί παράγοντες του ανθρώπινου κεφαλαίου το οποίο, με τη σειρά του, καθορίζει τη μακροχρόνια απασχόληση και την παραγωγικότητα. Μέσω αυτών των καναλιών, η εκπαίδευση και η κατάρτιση επηρεάζουν σημαντικά τη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη, την ένταξη και τη γενική ευημερία. Πιο συγκεκριμένα, τα κενά που εντοπίστηκαν από έγγραφα του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου καθώς και από την Έκθεση της Επιτροπής Πισσαρίδη, περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- *Κενό επενδύσεων.* Σε μεγάλο βαθμό ως αποτέλεσμα της ελληνικής κρίσης χρέους και της δημοσιονομικής προσαρμογής που πραγματοποιήθηκε την τελευταία δεκαετία, οι επενδύσεις στην εκπαίδευση και την κατάρτιση παραμένουν κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ. Αυτό το κενό περιλαμβάνει, αλλά δεν περιορίζεται, στις επενδύσεις στην τεχνολογία πληροφοριών και επικοινωνιών (ΤΠΕ).
- *Χάσμα δεξιοτήτων.* Σύμφωνα με μετρήσεις, συμπεριλαμβανομένου του Προγράμματος του ΟΟΣΑ για τη Διεθνή Αξιολόγηση των Ικανοτήτων Ενηλίκων (PIAAC) και του κέντρου CEDEFOP της ΕΕ, η Ελλάδα βαθμολογείται κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ σε διάφορες δεξιότητες που απαιτούνται στις σύγχρονες αγορές εργασίας. Επιπλέον, οι Έλληνες μαθητές, ιδίως από χαμηλότερο κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο, επιτυγχάνουν χαμηλότερες από τις μέσες βαθμολογίες στην κατάταξη του Προγράμματος Διεθνούς Αξιολόγησης Φοιτητών (PISA) του ΟΟΣΑ.
- *Χάσμα ψηφιακών δεξιοτήτων.* Οι ψηφιακές δεξιότητες ειδικότερα είναι αισθητά χαμηλότερες στην Ελλάδα από ό, τι σε άλλες χώρες της ΕΕ. Αυτό ισχύει τόσο για τον γενικό πληθυσμό, όσο και για ένα σημαντικό μέρος των εκπαιδευτικών των σχολείων. Υπάρχει επίσης ένα χάσμα ψηφιακών δεξιοτήτων μεταξύ των αιτούντων εργασία σε τομείς υψηλής ζήτησης, όπως ενέργεια, τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών, υγεία, τουρισμός, τομείς της Επιστήμης, Τεχνολογίας, Μηχανικής και Μαθηματικών (STEM).
- *Αναντιστοιχία στην αγορά εργασίας.* Τα κενά δεξιοτήτων που συζητήθηκαν παραπάνω οδηγούν σε αναντιστοιχία μεταξύ των (υψηλότερων) δεξιοτήτων που απαιτούνται από τους εργοδότες και των (χαμηλότερων) δεξιοτήτων που προσφέρουν οι αιτούντες εργασία, συμβάλλοντας σε υψηλότερα επίπεδα ανεργίας.
- *Κενά συμμετοχής.* Η συμμετοχή των νέων στην επαγγελματική κατάρτιση (ΕΕΚ) είναι χαμηλή σε σύγκριση με τον μέσο όρο της ΕΕ. Το ίδιο ισχύει και για τη συμμετοχή σε προγράμματα δια βίου μάθησης / κατάρτισης. Η προθυμία των επιχειρήσεων να χρηματοδοτήσουν τη συμμετοχή των εργαζομένων τους σε προγράμματα κατάρτισης είναι χαμηλή, και το ίδιο ισχύει και για τη ζήτηση από υπαλλήλους του ιδιωτικού τομέα να συμμετάσχουν σε τέτοια προγράμματα.

Τα κενά που περιγράφονται παραπάνω καθορίζουν τα αποτελέσματα της αγοράς εργασίας: Παρά τη σταδιακή της μείωση από το 2014, η ανεργία στην Ελλάδα παραμένει υπερβολικά υψηλή, ιδίως μεταξύ των γυναικών, των νέων και των ηλικιωμένων. Η Ελλάδα παρουσιάζει ένα υψηλό ποσοστό μακροχρόνια ανέργων, συμβάλλοντας σε χαμηλά ποσοστά συμμετοχής (αδράνεια) και σε υψηλά ποσοστά εξάρτησης. Ένας σημαντικός αριθμός αποφοίτων πανεπιστημίων αναφέρεται ότι κατέχει θέσεις εργασίας για τις οποίες είναι υπερεκτιμημένοι. Τέλος, η χαμηλή παραγωγικότητα της εργασίας (που προκύπτει από τις χαμηλές δεξιότητες) προκαλεί χαμηλά επίπεδα μισθών, τα οποία αφενός συμβάλλουν στη φτώχεια κατά

την εργασία και τη χαμηλή ευημερία και, αφετέρου, αποθαρρύνουν τις επενδύσεις, ιδίως σε καινοτόμους τομείς υψηλής εξειδίκευσης.

β) Στόχοι

Ο γενικός στόχος αυτου του Άξονα είναι να ανταποκριθεί στις προκλήσεις που συζητήθηκαν παραπάνω, αυξάνοντας τη μακροχρόνια απασχόληση και την παραγωγικότητα μέσω της ενίσχυσης του ανθρώπινου κεφαλαίου. Η αύξηση της παραγωγής της οικονομίας, καθώς και ο σχεδιασμός των μεταρρυθμίσεων του Άξονα θα μειώσουν επίσης τις ανισότητες, τη φτώχεια και τον κίνδυνο οικονομικού και κοινωνικού αποκλεισμού. Με την επίτευξη αυτών των στόχων, ο Άξονας αντιμετωπίζει άμεσα τους γενικούς στόχους του μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για ενίσχυση της μακροπρόθεσμης ανάπτυξης, δημιουργία θέσεων εργασίας και οικονομική και κοινωνική ανθεκτικότητα. Κεντρικό θέμα του Άξονα είναι οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που σχετίζονται με την Ευρωπαϊκή εμβληματική Πρωτοβουλία «Επανειδίκευση και αναβάθμιση δεξιοτήτων» .Ο Άξονας περιλαμβάνει επίσης σημαντικές επενδύσεις στην ψηφιοποίηση της εκπαίδευσης όλων των επιπέδων, της επαγγελματικής εκπαίδευσης και μεταρρυθμίσεις στο εθνικό σύστημα αναβάθμισης και επανειδίκευσης, προωθώντας έτσι την ευρωπαϊκή εμβληματική πρωτοβουλία «Εκσυγχρονισμός». Πιο συγκεκριμένα:

Μεταρρύθμιση 1: Νέα στρατηγική για τη δια βίου μάθηση & το εθνικό σύστημα αναβάθμισης δεξιοτήτων (ID:16913): Εκσυγχρονισμός του συστήματος αναβάθμισης δεξιοτήτων του ενεργού πληθυσμού . Η νέα στρατηγική θέτει σε εφαρμογή μια νέα διακυβέρνηση που παρέχει πλαίσιο παροχής κατάρτισης στην Ελλάδα συμβατό με κίνητρα. Σε πλήρη ευθυγράμμιση με τις προτάσεις της ενδιάμεσης έκθεσης της επιτροπής Πισσαρίδη, η μεταρρύθμιση προβλέπει ένα σύστημα κατάρτισης-επανακατάρτισης βάσει αποτελεσμάτων, το οποίο παρέχει τα κατάλληλα κίνητρα στους εκπαιδευόμενους και τους παρόχους κατάρτισης, καθώς και ένα πλαίσιο πιστοποίησης χωρίς σφάλματα. Συνδέοντας την οικονομική αμοιβή των παρόχων με την κατάρτιση και τα αποτελέσματα στην αγοράς εργασίας, καθώς και διασφαλίζοντας υψηλά πρότυπα πιστοποίησης, η μεταρρύθμιση παρέχει κίνητρα για την προώθηση της υιοθέτησης βέλτιστων πρακτικών, με αποτέλεσμα τη εκτενής βελτίωση της κατάρτισης και των αποτελεσμάτων στην αγορά εργασίας . Η μεταρρύθμιση συνδέεται με ένα οριζόντιο πρόγραμμα αναβάθμισης που στοχεύει στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων - κυρίως ψηφιακών και πράσινων δεξιοτήτων και των χρηματοοικονομικών γνώσεων - του ενεργού πληθυσμού για την οικοδόμηση ενός πιο βιώσιμου εργατικού δυναμικού .

Μεταρρύθμιση 2: Μεταρρύθμιση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (ID:16934). Πιο συγκεκριμένα, επιδιώκει τη μετατροπή των μονάδων Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΚ) σε μια ελκυστική εκπαιδευτική πορεία, παρέχοντας προσόντα που σχετίζονται με τη ζήτηση στην αγορά εργασίας, ενισχύοντας την παραγωγικότητα και μειώνοντας την ανεργία, ιδίως μεταξύ των νέων. Σύμφωνα με τις προτάσεις της ενδιάμεσης έκθεσης της επιτροπής Πισσαρίδη, αυτή η μεταρρύθμιση θα συμβάλει στη μείωση του σημαντικού χάσματος μεταξύ των δεξιοτήτων (συμπεριλαμβανομένων των ψηφιακών δεξιοτήτων) που απαιτούνται από τους εργοδότες και εκείνων που προσφέρουν οι αιτούντες εργασία, ιδίως σε τομείς όπως η ενέργεια, η τεχνολογίες των πληροφοριών και επικοινωνιών, υγεία, τουρισμός, STEM.

Μεταρρύθμιση 3: Μεταρρύθμιση και ανάπτυξη του συστήματος μαθητείας του ΟΑΕΔ (ID:16794) (επίσης σύμφωνα με τις προτάσεις της έκθεσης της Επιτροπής Πισσαρίδη και ευθυγραμμισμένη στενά με τη μεταρρύθμιση (2)), στοχεύει στην ενίσχυση του συστήματος μαθητείας προκειμένου να διευκολύνει την είσοδο στο εργατικό δυναμικό. Πιο συγκεκριμένα, επανεξετάζεται, επανασχεδιάζεται και αναβαθμίζεται το τρέχον σύστημα μαθητείας ώστε να ευθυγραμμιστεί με τις τρέχουσες απαιτήσεις της αγοράς εργασίας. Στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης, τα προγράμματα σπουδών για τα σχολεία

μαθητείας για περίπου 40 ειδικότητες θα αναθεωρηθούν, θα εκσυγχρονιστούν και θα ευθυγραμμιστούν με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, προκειμένου να αναβαθμιστεί το επίπεδο των δεξιοτήτων που παρέχονται στους μαθητευόμενους (συμπεριλαμβανομένων των ψηφιακών δεξιοτήτων), σε στενή συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους και τους εργοδότες. Συνολικά, η μεταρρύθμιση καθιστά το σύστημα μαθητείας αναπόσπαστο μέρος της στρατηγικής για την αναβάθμιση της ΕΕΚ και, τελικά, τη μείωση της απασχόλησης των νέων .

Μεταρρύθμιση 4: Εκσυγχρονισμός του συστήματος επαγγελματικής κατάρτισης του ΟΑΕΔ & του ΛΑΕΚ (ID:16792) στοχεύει στην αντιμετώπιση των αναγκών επαναπροσδιορισμού και αναβάθμισης του πληθυσμού σε ηλικία εργασίας με ιδιαίτερη έμφαση στον άνεργο πληθυσμό. Αναλυτικότερα, παρέχει ένα νέο πλαίσιο για επαγγελματική κατάρτιση, στοχευμένα προγράμματα επανακατάρτισης (συμπεριλαμβανομένων των πράσινων και ψηφιακών δεξιοτήτων), καθώς και υπηρεσίες συμβουλευτικής σταδιοδρομίας για τους ανέργους, στοχεύοντας έτσι να συμβάλει σημαντικά σε μια πιο αποτελεσματική, χωρίς αποκλεισμούς και ανθεκτική αγορά εργασίας. Για τον ίδιο σκοπό, περιλαμβάνει τη μεταρρύθμιση της λειτουργίας του ΟΑΕΔ (δημόσια υπηρεσία απασχόλησης), με τρόπους που μπορεί να είναι κρίσιμοι για τη βελτίωση των συνθηκών απασχόλησης των ανέργων και τη μείωση της ευπάθειας της αγοράς εργασίας σε σοκ. Στο πλαίσιο αυτής της μεταρρύθμισης, ο ΟΑΕΔ επικεντρώνεται στην παροχή νέων επιλογών κατάρτισης για τους ανέργους, με στόχο την παροχή ενημερωμένων προγραμμάτων κατάρτισης με έμφαση στις δεξιότητες που απαιτούνται από τους εργοδότες, και πιο συγκεκριμένα στις ψηφιακές δεξιότητες. Από την άλλη πλευρά, η στενή παρακολούθηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας και της πορείας των αποφοίτων την αγορά εργασίας, θα παρέχει δεδομένα για το επίπεδο προσαρμογής τους στις πραγματικές ανάγκες της αγοράς εργασίας. Η μεταρρύθμιση ενισχύει επίσης την επαγγελματική πτυχή των Κέντρων Εκπαίδευσης ΙΕΚ (μετά το σχολείο).

Μεταρρύθμιση 5: Προώθηση της ποιότητας, της καινοτομίας και της εξωστρέφειας στα πανεπιστήμια (ID:16289) (ενημερωμένη από τις προτάσεις της έκθεσης της Επιτροπής Πισσαρίδη) στοχεύει στην ενίσχυση των επιδόσεων των ελληνικών πανεπιστημίων στον τομέα της έρευνας και της ποιότητας της εκπαίδευσης που προσφέρεται στους φοιτητές, συμπεριλαμβανομένης της συνάφειας με την αγορά εργασίας και των ψηφιακών δεξιοτήτων. Η επίτευξη αυτών των στόχων θα έχει πολλές θετικές επιπτώσεις σε ολόκληρη την ελληνική οικονομία και κοινωνία, μέσω της οικοδόμησης ενός δυναμικού οικοσυστήματος καινοτομίας, προσελκύοντας εξειδικευμένο και διακεκριμένο ακαδημαϊκό προσωπικό και ερευνητές και ενισχύοντας την οικονομική ανταγωνιστικότητα και ανάπτυξη. Επιπλέον, θα συμβάλει στη διεθνή ανταγωνιστικότητα, τοποθέτηση και προβολή των ελληνικών πανεπιστημίων, συμβάλλοντας έτσι στη μετατροπή της Ελλάδας σε διεθνή εκπαιδευτικό κόμβο, ενισχύοντας περαιτέρω τις προοπτικές απασχόλησης των αποφοίτων, τόσο στην Ελλάδα όσο και στην ενιαία ευρωπαϊκή αγορά εργασίας

Επένδυση 1: Ψηφιακός μετασχηματισμός της εκπαίδευσης (ID:16676), που επίσης εμπνέεται από τις προτάσεις που περιλαμβάνονται στην έκθεση της Επιτροπής Πισσαρίδη, στοχεύει στη σύνδεση των σχολείων με τον σύγχρονο ψηφιακό κόσμο και στην επιτάχυνση του αντίστοιχου ψηφιακού μετασχηματισμού της εκπαίδευσης. Η πρόταση επικεντρώνεται στον ψηφιακό μετασχηματισμό της εκπαίδευσης όσον αφορά το περιεχόμενο, την υποδομή και τις υπηρεσίες, ενσωματωμένη σε μια ολοκληρωμένη στρατηγική μεταρρύθμισης για την ενημέρωση των προγραμμάτων σπουδών, τον εξορθολογισμό των υπηρεσιών και την παρακολούθηση των εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων. Ο απώτερος στόχος είναι να συμβάλουμε με σημαντικό τρόπο στην επίτευξη ενός ψηφιακού εκπαιδευτικού μοντέλου χωρίς αποκλεισμούς στην Ελλάδα, το οποίο αποτελεί προϋπόθεση για την οικοδόμηση μιας ανθεκτικής, εξωστρεφούς οικονομίας μακροπρόθεσμα. Με βάση τα θεμέλια της Στρατηγικής λογισμικού ανοιχτού κώδικα 2020-23, στόχος μας είναι να «σκεφτούμε ανοιχτά», να χρησιμοποιήσουμε και να επαναχρησιμοποιήσουμε λύσεις που έχουν δοκιμαστεί σε παγκόσμια κλίμακα

και να συμμετάσχουμε στην παγκόσμια προσπάθεια για σταδιακή καινοτομία μέσω της ανταλλαγής γνώσεων και δεξιοτήτων .

Επένδυση 2: Αναβάθμιση επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης – προμήθεια εργαστηριακού εξοπλισμού για ΙΕΚ, ΕΠΑΛ κ.λπ. (ID:16933): Η επένδυση στοχεύει στην ανανέωση και τον πλήρη εκσυγχρονισμό των υποδομών ΕΕΚ σε όλη την Ελλάδα με την προμήθεια εργαστηριακού εξοπλισμού για εργαστηριακά κέντρα για τις σχολές ΙΕΚ, ΕΠΑΛ, Μετα-Δευτεροβάθμια Μαθητεία και Σχολές Επαγγελματικής Κατάρτισης. Αυτή η επένδυση ενισχύει περαιτέρω τους γενικούς στόχους που περιγράφονται στη μεταρρύθμιση για την αναβάθμιση των μονάδων ΕΕΚ.

Σύνδεση με το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο: Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που περιλαμβάνονται αφορούν τις ειδικές ανά χώρα συστάσεις που παρέχονται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Συγκεκριμένα, αφορούν στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις CSR2 2019, ώστε η Ελλάδα να εστιάσει την οικονομική πολιτική που σχετίζεται με επενδύσεις (μεταξύ άλλων) στις δεξιότητες και την απασχολησιμότητα. ο Άξονας λαμβάνει επίσης υπόψη τις ειδικές ανά χώρα συστάσεις CSR3 2020, για επενδύσεις στην πράσινη μετάβαση και στον ψηφιακό μετασχηματισμό, ιδίως σε (μεταξύ άλλων) ψηφιακές υποδομές και δεξιότητες πολύ υψηλής ζήτησης.

γ) Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο

Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που περιλαμβάνονται στον Άξονα ευθυγραμμίζονται με τις προτεινόμενες επιλογές πολιτικής που αναφέρονται στην Έκθεση της Επιτροπής Πισσαρίδη, το βασικό έγγραφο αναφοράς της στρατηγικής ανάπτυξης της Ελλάδας.

3. Μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις

Η λεπτομερής περιγραφή των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων βρίσκεται στα Παραρτήματα.

α) Μεταρρυθμίσεις

Μεταρρύθμιση 1. Νέα στρατηγική για τη δια βίου μάθηση & το εθνικό σύστημα αναβάθμισης δεξιοτήτων (ID:16913)

Μεταρρύθμιση 2. Μεταρρύθμιση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (ID:16934)

Μεταρρύθμιση 3. Μεταρρύθμιση και ανάπτυξη του συστήματος μαθητείας του ΟΑΕΔ (ID:16794)

Μεταρρύθμιση 4. Εκσυγχρονισμός του συστήματος επαγγελματικής κατάρτισης του ΟΑΕΔ & του ΛΑΕΚ (ID:16792)

Μεταρρύθμιση 5. Προώθηση της ποιότητας, της καινοτομίας και της εξωστρέφειας στα πανεπιστήμια (ID:16289)

β) Επενδύσεις

Επένδυση 1. Ψηφιακός μετασχηματισμός της εκπαίδευσης (ID:16676)

Επένδυση 2. Αναβάθμιση επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης – προμήθεια εργαστηριακού εξοπλισμού για ΙΕΚ, ΕΠΑΛ κ.λπ. (ID:16933)

4. Ανοιχτά στρατηγικά θέματα αυτονομίας και ασφάλειας

Μη εφαρμόσιμο.

5. Διασυνοριακά και πολυκρατικά έργα

Μη εφαρμόσιμο.

6. Πράσινες διαστάσεις του Άξονα

Τα προτεινόμενα έργα του Άξονα συμβάλλουν στην πράσινη μετάβαση, βοηθώντας άτομα και επιχειρήσεις να αναπτύξουν περισσότερες και καλύτερες δεξιότητες και να τις χρησιμοποιήσουν, ενισχύοντας τη βιώσιμη ανταγωνιστικότητα, όπως ορίζεται στην Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία. Οι δεξιότητες, η εκπαίδευση και η διά βίου μάθηση είναι ζωτικής σημασίας για τη μακροπρόθεσμη και βιώσιμη ανάπτυξη, την παραγωγικότητα και την καινοτομία και ως εκ τούτου βασικός παράγοντας για την επίτευξη των δίδυμων πράσινων και ψηφιακών μεταβάσεων της οικονομίας.

Καθώς η μετάβαση στην πράσινη οικονομία καταδεικνύει την ανάγκη για νέες δεξιότητες, οι πολιτικές που στοχεύουν στην ανάπτυξη δεξιοτήτων διαδραματίζουν ένα σημαντικό ρόλο: οι πράσινες δεξιότητες μπορούν να προσφέρονται μέσω του συστήματος ΕΕΚ και του προτεινόμενου οριζόντιου προγράμματος αναβάθμισης και επανειδίκευσης που θα επιτρέπει τόσο στους μαθητές όσο και στον ενεργό οικονομικά πληθυσμό να μετακινηθεί σε μια οικονομικά αποδοτική, κυκλική, ψηφιακή και πράσινη οικονομία. Υποστήριξη προβλέπεται να δοθεί στις εταιρείες που θέλουν να μεταβούν στην κυκλική οικονομία, ενώ οι πάροχοι επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης θα κληθούν να παρέχουν προγράμματα που θα απαντούν στις σύγχρονες και εξειδικευμένες ανάγκες των μικρομεσαίων εταιρειών και κοινωνικών επιχειρήσεων. Ο Άξονας περιλαμβάνει την εστίαση στην πράσινη οικονομία και την ανάπτυξη δεξιοτήτων τόσο του ενεργού πληθυσμού όσο και των μαθητών στην Ελλάδα, προκειμένου να τους εξοπλίσει με τις δεξιότητες που έχουν υψηλή ζήτηση.

7. Ψηφιακές διαστάσεις του Άξονα

Ο Κανονισμός COM (2020) 408 για τη θέσπιση του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θέτει δεσμευτικό στόχο τουλάχιστον 20% των συνολικών δαπανών του σχεδίου για να συμβάλλουν στον ψηφιακό μετασχηματισμό ή στις προκλήσεις που προκύπτουν από αυτόν.

Οι επενδύσεις που περιλαμβάνει ο Άξονας (δηλαδή οι επενδύσεις «Ψηφιακός μετασχηματισμός της εκπαίδευσης», «μεταρρύθμιση και ανάπτυξη του συστήματος μαθητείας του ΟΑΕΔ») θα συμβάλουν στην ανάπτυξη της ηλεκτρονικής μάθησης και του ψηφιακού περιεχομένου κατάρτισης προκειμένου να προσαρμοστεί στον ψηφιακό μετασχηματισμό του συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης (Υποέργο 3 στο εργατικό δυναμικό δεξιοτήτων, επανειδίκευση και αναβάθμισης μέσω ενός αναμορφωμένου επενδυτικού μοντέλου κατάρτισης). Μέσω της επένδυσης «Νέα στρατηγική για τη δια βίου μάθηση & το εθνικό σύστημα αναβάθμισης δεξιοτήτων», η κυβέρνηση στοχεύει στη δημιουργία προγραμμάτων δια βίου μάθησης με γρήγορους ρυθμούς αναβάθμισης, ενίσχυσης των ψηφιακών δεξιοτήτων και διευκόλυνσης της προσαρμογής τους στις επιχειρησιακές αλλαγές που φέρνει η τεχνολογία . Τόσο το ψηφιακό περιεχόμενο όσο και τα ψηφιακά εργαλεία που θα αναπτυχθούν, θα είναι προσβάσιμα από άτομα με ειδικές ανάγκες. Το νέο σύστημα αναβάθμισης και επανειδίκευσης θα επιτρέψει στο ελληνικό εργατικό δυναμικό (το οποίο παραδοσιακά χαρακτηρίζεται από υψηλά ποσοστά ανεργίας) να γίνει πιο ανταγωνιστικό με ψηφιακές δεξιότητες που ανταποκρίνονται στις αναδυόμενες τεχνολογίες και τους νέους τρόπους εργασίας. Η ψηφιακή διάσταση των έργων στο πλαίσιο αυτού του Άξονα στοχεύει στην αύξηση της κατάταξης του δείκτη DESI στα σχετικά πεδία.

8. Συμβολή στον κλιματικό και ψηφιακό στόχο

Τίτλος μεταρρύθμισης ή επένδυσης	Κλιματικός Στόχος (%)	Ψηφιακός Στόχος (%)
Ψηφιακός μετασχηματισμός της εκπαίδευσης (ID:16676)	0%	100%
Νέα στρατηγική για τη δια βίου μάθηση & το εθνικό σύστημα αναβάθμισης δεξιοτήτων (ID:16913)	0%	100%
Νέα στρατηγική για τη δια βίου μάθηση & το εθνικό σύστημα αναβάθμισης δεξιοτήτων (ID:16913)	100%	0%
Προώθηση της ποιότητας, της καινοτομίας και της εξωστρέφειας στα πανεπιστήμια (ID:16289)	0%	0%
Μεταρρύθμιση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (ID:16934)	0%	0%
Μεταρρύθμιση και ανάπτυξη του συστήματος μαθητείας του ΟΑΕΔ (ID:16794)	100%	0%
Μεταρρύθμιση και ανάπτυξη του συστήματος μαθητείας του ΟΑΕΔ (ID:16794)	0%	0%
Εκσυγχρονισμός του συστήματος επαγγελματικής κατάρτισης του ΟΑΕΔ & του ΛΑΕΚ (ID:16792))	0%	0%
Εκσυγχρονισμός του συστήματος επαγγελματικής κατάρτισης του ΟΑΕΔ & του ΛΑΕΚ (ID:16792)	100%	0%
Αναβάθμιση επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης – προμήθεια εργαστηριακού εξοπλισμού για ΙΕΚ, ΕΠΑΛ κ.λπ. (ID:16933)	0%	0%

9. Αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης»

Η αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» αξιολογήθηκε για κάθε μεταρρύθμιση και επένδυση αυτού του Άξονα. Η αξιολόγηση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι κανένα από τα προτεινόμενα μέτρα δεν θα προκαλέσει σημαντική ζημιά σε κανέναν από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους, όπως ορίζονται στο άρθρο 17 του Κανονισμού ταξινόμησης της ΕΕ (EU Taxonomy Regulation). Ακολουθήθηκε μεθοδολογία δύο βημάτων με (α) την αναθεώρηση της λίστας ελέγχου έξι στόχων και (β) την ουσιαστική αξιολόγηση της αρχής της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης (DNSH).

Κάθε μία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις αυτής του Άξονα αξιολογήθηκε στη λίστα ελέγχου για να προσδιοριστεί εάν και για ποιον από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους απαιτείται ουσιαστική αξιολόγηση DNSH (μετριασμός της κλιματικής αλλαγής, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, βιώσιμη χρήση και προστασία για τα ύδατα και τους θαλάσσιους πόρους , κυκλική οικονομία, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης και της ανακύκλωσης των αποβλήτων, της πρόληψης και του ελέγχου της ρύπανσης στον αέρα, το νερό ή τη γη και την προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων). Η αξιολόγηση της λίστας ελέγχου κατέληξε στο συμπέρασμα ότι κανένα από τα μέτρα αυτής του Άξονα δεν απαιτεί ουσιαστική αξιολόγηση DNSH, καθώς κανένα από τα μέτρα δεν θα προκαλέσει σημαντική ζημιά σε κανέναν από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους.

Η λεπτομερής αξιολόγηση για κάθε μέτρο βρίσκεται στα Παραρτήματα.

10. Ορόσημα, στόχοι και χρονοδιάγραμμα

Δείτε το σχετικό κεφάλαιο των οροσήμων στο Μέρος 3.

11. Χρηματοδότηση και κόστος

Γενικές αρχές και οδηγίες

Έχοντας προσδιορίσει τις κύριες προκλήσεις και τους στόχους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και τα ορόσημα, το στόχο και το χρονοδιάγραμμα των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων που καθορίστηκαν, παρουσιάζονται παρακάτω οι βασικές αρχές καθώς και η ακολουθούμενη διαδικασία και μεθοδολογία σχετικά με τη χρηματοδότηση και την αξιολόγηση του κόστους.

Πρώτον, σημειώνεται ότι η εκτίμηση κόστους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας εφαρμόζεται σύμφωνα με τις βασικές απαιτήσεις του Κανονισμού που προβλέπουν ότι το κόστος για κάθε επένδυση και μεταρρύθμιση οφείλει να είναι:

- **Λογικό:** Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας παρέχει επαρκείς πληροφορίες και αποδεικτικά στοιχεία ότι το ποσό του εκτιμώμενου συνολικού κόστους του κάθε Άξονα είναι κατάλληλο.
- **Εύλογο:** Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας παρέχει επαρκείς πληροφορίες και αποδεικτικά στοιχεία ότι το ποσό του εκτιμώμενου συνολικού κόστους του κάθε Άξονα είναι σύμφωνο με τη φύση και τον τύπο των προβλεπόμενων επενδύσεων μέσω της εφαρμογής μιας οριζόντιας αξιολόγησης που εξασφαλίζει την ευθυγράμμιση μεταξύ του χαρακτήρα της κάθε επένδυσης και του κόστους της.
- **Ανάλογο:** Το ποσό του συνολικού κόστους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αντιστοιχεί στον αναμενόμενο αντίκτυπο του σχεδιαζόμενου μέτρου στην οικονομία και την απασχόληση στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα, αξιολογείται εάν το σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα έχει οικονομικό αντίκτυπο που να ευθυγραμμίζεται με το ποσό του εκτιμώμενου κόστους του.

Επιπλέον, η μεθοδολογική προσέγγιση και η διαδικασία που ακολουθήθηκε σε σχέση με το κόστος και την αιτιολόγηση για κάθε μεταρρύθμιση και επένδυση αναπτύσσεται με βάση τέσσερις βασικές αρχές που πληρούν τους ακόλουθους στόχους:

- **Ακρίβεια**: Η προσέγγιση και τα εργαλεία μεθοδολογίας που χρησιμοποιούνται διασφαλίζουν ότι το εκτιμώμενο κόστος είναι εύλογο κοντά στο πραγματικό κόστος μέσω της χρήσης λογιστικών, ιστορικών, στατιστικών στοιχείων καθώς και του προσδιορισμού των τιμών της αγοράς.
- **Λογοδοσία και διαφάνεια:** Το κόστος των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων εκτιμήθηκε με τρόπο που να είναι σαφώς ανιχνεύσιμος και κατανοητός, μέσω εφαρμοσμένης ανάλυσης που περιλαμβάνει λεπτομερείς πληροφορίες για κάθε παράμετρο που χρησιμοποιείται στον υπολογισμό του κόστους (π.χ. κόστος μονάδας βασικών παραγόντων, απαιτούμενος αριθμός μονάδων, κλπ)
- **Απλότητα**: Η προσέγγιση μεθοδολογίας κόστους που ακολουθήθηκε χρησιμοποιεί απλά εργαλεία και μεθόδους υπολογισμού κόστους, ώστε να επιτρέπεται η αξιολόγηση των στοιχείων που σχετίζονται με το κόστος μαζί με την αξιολόγηση των άλλων στοιχείων του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας σε σύντομο χρονικό διάστημα. Αυτό έχει ως στόχο να διατηρήσει το διοικητικό φόρτο όσο το δυνατόν πιο διαχειρίσιμο για όλα τα μέρη.

- **Συνέπεια:** Το κόστος που εκτιμάται ανά μεταρρύθμιση και επένδυση συνάδει με άλλες πολιτικές της ΕΕ και είναι σύμφωνο με το κόστος που εφαρμόζεται σε παρόμοια έργα μέσω άλλων κοινοτικών χρηματοδοτήσεων.

Λαμβάνοντας υπόψη αυτές τις αρχές και απαιτήσεις, η μεθοδολογική προσέγγιση που αναπτύχθηκε για τις εκτιμήσεις κόστους κάθε επένδυσης και μεταρρύθμισης του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ακολουθεί ορισμένες κοινές κατευθυντήριες γραμμές. Πιο συγκεκριμένα, περιλαμβάνει:

- Σαφή και τεκμηριωμένη ανάλυση των προκλήσεων που αντιμετωπίζονται και των στόχων των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων.
- Λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με το αναμενόμενο αποτέλεσμα των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων.
- Λεπτομερή περιγραφή του τρόπου εφαρμογής των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων (μέσα εφαρμογής).
- Πληροφορίες σχετικά με τη φύση και το μέγεθος των προτεινόμενων επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων, καθώς και το χρονοδιάγραμμά τους και τα σχετικά ορόσημα.

Διαδικασία επικύρωσης κόστους και μεθοδολογική προσέγγιση

Με βάση τις προαναφερθείσες αρχές και κατευθυντήριες γραμμές, αναπτύσσεται μια συγκεκριμένη διαδικασία επικύρωσης του κόστους και μεθοδολογίας που επιτρέπει την κοστολόγηση για κάθε επένδυση και μεταρρύθμιση του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και διασφαλίζει την ακρίβεια, τη διαφάνεια, την απλότητα και τη συνέπεια των εκτιμήσεων.

Η διαδικασία ανάλυσης κόστους του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιλαμβάνει τέσσερα βασικά βήματα που στοχεύουν στην εφαρμογή των εξής:

- 1ο βήμα: Ανάπτυξη μιας συγκεκριμένης έκθεσης ανά μεταρρύθμιση και επένδυση με ξεχωριστή ανάλυση ανά επιμέρους έργο.
- 2ο βήμα: Εξέταση όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων.
- 3ο βήμα: Λεπτομερής ανάλυση όλων των στοιχείων κόστους των κύριων έργων μέσω της εφαρμογής της πιο κατάλληλης μεθοδολογίας επικύρωσης κόστους.
- 4ο βήμα: Επαλήθευση κόστους ανά έργο, Άξονα, και Πυλώνα του σχεδίου.

1ο βήμα - Ανάπτυξη αναφορών ανάλυσης κόστους

Το περιεχόμενο της αναφοράς ανάλυσης κόστους για κάθε μία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιλαμβάνει τις ακόλουθες κοινές παραμέτρους / λεπτομέρειες:

- **Σύνοψη έργου** : Περιλαμβάνει την αποτύπωση των χαρακτηριστικών του κάθε έργου (π.χ. Πυλώνας, Άξονας, τίτλος έργου και υποέργα, ενδιαφερόμενα μέρη), την κωδικοποίηση βασικών οικονομικών μεγεθών (συνολικός και εκτιμώμενος προϋπολογισμός) καθώς και μια σύντομη επισκόπηση του πεδίου εφαρμογής του έργου.
- **Μέσα εφαρμογής:** Αποτυπώνει μια περίληψη του σχετικού κανονιστικού πλαισίου (εάν υπάρχει), μια γενική προοπτική όσον αφορά τη διαδικασία ωριμότητας και έναν συγκεντρωτικό πίνακα σχετικά με το χρονοδιάγραμμα του έργου και με τα ορόσημα που πρέπει να επιτευχθούν.

- **Προϋπολογισμός έργου**: Περιλαμβάνει:
    - ανάλυση (προσδιορισμός βασικών παραμέτρων κόστους, επισκόπηση των διαθέσιμων πληροφοριών, επιβεβαίωση ότι το εκτιμώμενο κόστος δεν περιλαμβάνει ΦΠΑ, δεν είναι επαναλαμβανόμενο και δεν πραγματοποιείται πριν από την 1η Φεβρουαρίου 2020),
    - ένδειξη του κατά πόσον τμήματα του προϋπολογισμού του έργου καλύπτονται από άλλα ιδιωτικά κονδύλια ή κοινοτική χρηματοδότηση – επιβεβαίωση ότι αυτά τα ποσά έχουν αφαιρεθεί από το κόστος που θα χρηματοδοτηθεί από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και
    - αξιολόγηση και επικύρωση προϋπολογισμού (συγκεκριμένη μεθοδολογία για την εκτίμηση του κόστους, ανάλυση κόστους ανά καθοριστικό παράγοντα, προσδιορισμός του κόστους μονάδας, προσδιορισμός του συνολικού αριθμού μονάδων, εκτίμηση του συνολικού απαιτούμενου προϋπολογισμού ανά έργο).
- **Υποστηρικτικό υλικό:** Αποτυπώνει μια σύντομη επισκόπηση των σχετικών μελετών ή / και πληροφοριών που χρησιμοποιούνται για την επικύρωση του συνολικού κόστους καθώς και τη χαρτογράφηση σημείων αναφοράς που χρησιμοποιήθηκαν κατά την ανάλυση του κόστους (ιστορικό, συγκριτικό κόστος σε παρόμοια έργα) και παροχή σχετικών αποδεικτικών στοιχείων (π.χ. πηγές).

2ο βήμα - Εξέταση όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων

Προκειμένου να διασφαλιστεί η ακρίβεια και η συνέπεια των εκτιμήσεων κόστους, πραγματοποιείται μια συγκριτική ανάλυση δεδομένων κοστολόγησης μέσω της συλλογής και εξέτασης όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων σχετικά με το πραγματικό κόστος παρόμοιων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που έχουν πραγματοποιηθεί στο παρελθόν. Αυτό το βήμα περιλαμβάνει κυρίως όλες τις ενέργειες που σχετίζονται με τη συλλογή και εξέταση του συνόλου των διαθέσιμων πληροφοριών και του υποστηρικτικού υλικού, καθώς και την άντληση δεδομένων και την εις βάθος ανάλυση της σχετικής τεκμηρίωσης.

3ο βήμα - Ανάπτυξη μεθοδολογίας ανάλυσης κόστους

Προκειμένου να εφαρμοστεί η κοστολόγηση των έργων, αναπτύχθηκαν τρεις βασικές μεθοδολογικές αναλύσεις που χρησιμοποιήθηκαν με βάση την καταλληλότητά τους για καθεμία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας:

Εκτίμηση από κάτω προς τα πάνω (bottom-up)

Η πρώτη μεθοδολογική προσέγγιση της ανάλυσης κόστους περιλαμβάνει εκτιμήσεις σε αναλυτικό επίπεδο για κάθε παράμετρο κόστους του έργου, οι οποίες στη συνέχεια συγκεντρώνονται σε μια συνολική εκτίμηση για ολόκληρο το έργο. Τα κύρια βήματα αυτής της μεθοδολογικής προσέγγισης περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Επανεξέταση ιστορικών τιμών/κριτηρίων ανά παράμετρο κόστους από παρόμοια έργα και εκτίμηση του κόστους αξίας της μονάδας.
- Προσδιορισμός του συνολικού αριθμού μονάδων που απαιτούνται και εφαρμογή της τιμής μονάδας για τις σχετικές εκτιμήσεις ανά παράμετρο κόστους.
- Τελική συγκέντρωση και εκτίμηση του συνολικού κόστους ανά έργο.

Παραμετρική προσέγγιση

Αυτή η προσέγγιση αναφέρεται στην εκτίμηση του συνολικού προϋπολογισμού ανά έργο βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς. Συγκεκριμένα, τα κύρια βήματα της παραμετρικής μεθοδολογικής προσέγγισης περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Προσδιορισμός μεμονωμένων παραμέτρων κόστους βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς
- Εξέταση της συνεισφοράς κάθε παραμέτρου κόστους στο συνολικό προϋπολογισμό
- Αξιολόγηση κάθε παραμέτρου κόστους ως ποσοστό του συνολικού κόστους

Εκτίμηση από πάνω προς τα κάτω (top down)

Τέλος, η τεχνική μεθοδολογίας από πάνω προς τα κάτω περιλαμβάνει τα ακόλουθα κύρια βήματα:

- Εκτίμηση του συνολικού προϋπολογισμού ανά έργο βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων.
- Κατανομή του συνολικού κόστους ανά μεμονωμένη παράμετρο κόστους βάσει των σχετικών κριτηρίων αναφοράς για κάθε κόστος μονάδας.

Σημειώνεται ότι σε ορισμένες περιπτώσεις όπου υπάρχει περιορισμένη διαθεσιμότητα συγκριτικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς, προκειμένου να προχωρήσουμε σε μια ακριβή και αιτιολογημένη εκτίμηση των παραμέτρων κόστους, ζητήθηκε άποψη από εμπειρογνώμονες. Ειδικότερα, η κρίση των εμπειρογνωμόνων στοχεύει να παρέχει τα ακόλουθα:

- Επανεξέταση των σχετικών σημείων αναφοράς σχετικά με το κόστος παρόμοιων έργων.
- Παροχή εξειδικευμένης γνώμης με βάση την εμπειρία και γνώση που έχει αποκτηθεί σε έναν συγκεκριμένο τομέα και την επισήμανση κρίσιμων παραγόντων και πιθανών κινδύνων.
- Ολοκλήρωση και αξιολόγηση των υπαρχόντων δεδομένων και επικύρωση του εκτιμώμενου κόστους.

4ο βήμα - Διαδικασία αξιολόγησης και επικύρωσης

Η ακρίβεια και η επικύρωση της ανάλυσης κόστους για κάθε επένδυση και έργο επιτυγχάνεται μέσω της αξιολόγησης του κόστους του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας από έναν ανεξάρτητο φορέα. Συγκεκριμένα, η επικύρωση και αποτίμηση της ανάλυσης κόστους διασφαλίστηκε μέσω των ακόλουθων ενεργειών:

- Συλλογή, επεξεργασία και αναθεώρηση δεδομένων
- Συνεχής επικοινωνία και υλοποίηση συναντήσεων με τους υπεύθυνους ενδιαφερόμενους φορείς και οντότητες
- Αναζήτηση πρόσθετων δεδομένων και πληροφοριών
- Επαλήθευση μεγέθους επένδυσης και προσδιορισμός κόστους
- Προετοιμασία και επανεξέταση των αναφορών ανάλυσης κόστους

Κύρια στοιχεία μεθοδολογίας προσέγγισης και παραμέτρων κόστους

Η εκτίμηση του κόστους όσον αφορά τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στον Άξονα 3.1 («Προώθηση της δημιουργίας θέσεων εργασίας και της συμμετοχής στην αγορά εργασίας»)

του τρίτου Πυλώνα του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας («Απασχόληση, δεξιότητες και κοινωνική συνοχή») είναι με βάση τα ακόλουθα κύρια στοιχεία:

- Η οργάνωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων
- Η δημιουργία κινήτρων απασχόλησης και επαγγελματικών ευκαιριών
- Η ανάπτυξη και αναβάθμιση των πλατφορμών πληροφορικής
- Η διαχείριση έργου και ο έλεγχος κόστους και η υλοποίηση τεχνικών μελετών και εκστρατειών ευαισθητοποίησης

1ο στοιχείο: Υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων

Αυτό το στοιχείο περιλαμβάνει όλα τα κόστη που σχετίζονται με την οργάνωση και την εφαρμογή προγραμμάτων κατάρτισης που αφορούν, μεταξύ άλλων, την επαγγελματική κατάρτιση καθώς και προγράμματα κατάρτισης για συμβουλευτική και επαγγελματική καθοδήγηση. Πιο συγκεκριμένα, η κοστολόγηση των προγραμμάτων κατάρτισης που περιλαμβάνονται σε αυτόν τον Άξονα του τρίτου Πυλώνα προέρχεται από τις ακόλουθες παραμέτρους:

- Προσδιορισμός του αριθμού όλου του εκπαιδευτικού προσωπικού που απαιτείται (εκπαιδευτές μαθημάτων, συντονιστές, ακαδημαϊκή υποστήριξη, τεχνική βοήθεια κ.λπ.) καθώς και ο αριθμός των δικαιούχων / εκπαιδευομένων που εκτιμάται ότι θα συμμετάσχουν σε κάθε πρόγραμμα
- Προσδιορισμός του μέσου χρόνου ανά πρόγραμμα κατάρτισης (σε ώρες, ημέρες ή μήνες) με βάση τις συγκεκριμένες ανάγκες και στόχους εκπαίδευσης
- Εξέταση των σχετικών τιμών της αγοράς και εκτίμηση του κόστους μονάδας που αντιστοιχεί σε κάθε εκπαιδευτή / εκπαιδευόμενο ανά ώρα ή εκπαιδευτική συνεδρία
- Υπολογισμός των δαπανών που απορρέουν από το απαιτούμενο εκπαιδευτικό υλικό (π.χ. βιβλία, οδηγοί, έντυπα ή ψηφιακές ενότητες κ.λπ.) ή οποιοδήποτε άλλο πρόσθετο κόστος απαιτείται για την υλοποίηση κάθε εκπαιδευτικού προγράμματος

2ο στοιχείο: Δημιουργία κινήτρων απασχόλησης και επαγγελματικών ευκαιριών

Το δεύτερο στοιχείο στοχεύει στην προώθηση ευκαιριών απασχόλησης και κινήτρων δημιουργίας θέσεων εργασίας μέσω της παροχής επιδοτήσεων μισθών για την ενθάρρυνση των εργοδοτών να προσλαμβάνουν εργαζομένους, συμβάλλοντας στο κόστος εργασίας, καθώς και την παροχή επιδοτήσεων για τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων (δηλαδή για ελεύθερους επαγγελματίες). Το κόστος αυτών των ενισχύσεων υπολογίζεται με βάση τις ακόλουθες παραμέτρους:

- Προσδιορισμός του αριθμού των δικαιούχων που εκτιμάται ότι εμπίπτουν στα σχετικά καθεστώτα επιδοτήσεων λαμβάνοντας υπόψη τον γενικό στόχο και τα σχετικά κριτήρια επιλεξιμότητας
- Προσδιορισμός του μέσου ποσού επιδότησης ανά δικαιούχο βάσει των σχετικών τιμών της αγοράς και της μέσης επιδότησης βάσει των προηγούμενων συστημάτων
- Προσδιορισμός του ποσού επιδότησης ανά δικαιούχο και εκτίμηση του συνολικού κόστους που προκύπτει από κάθε πρόγραμμα

3ο στοιχείο: Ανάπτυξη και αναβάθμιση σχετικών πλατφορμών πληροφορικής

Αυτό το στοιχείο περιλαμβάνει το εκτιμώμενο κόστος όλων των απαιτούμενων ενεργειών σχετικά με τη δημιουργία πλατφορμών, την αναβάθμιση συστημάτων πληροφορικής καθώς και την ανάπτυξη ψηφιακών εφαρμογών στο πλαίσιο των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων που αφορούν την προώθηση της δημιουργίας θέσεων εργασίας. Η κοστολόγηση των έργων που περιλαμβάνονται σε αυτόν τον Άξονα βασίζεται στις ακόλουθες παραμέτρους:

- Προσδιορισμός του αριθμού προσωπικού που απαιτείται για την ανάπτυξη και αναβάθμιση των σχετικών συστημάτων
- Προσδιορισμός του όγκου εργασίας που απαιτείται για την ολοκλήρωση κάθε ενέργειας που υπολογίζεται ανθρωπομήνες με βάση τις μέσες παραγωγικές ώρες ανά μήνα και ανά άτομο
- Εξέταση των αμοιβών της αγοράς σε σχέση με το σχετικό κόστος ανά άτομο ανά μήνα και υπολογισμός του κόστους που προκύπτει από τον συνολικό χρόνο εργασίας του προσωπικού

4ο στοιχείο: Διαχείριση έργων, τεχνικές μελέτες και εκστρατείες ευαισθητοποίησης

Το κόστος όσον αφορά το τέταρτο στοιχείο προέρχεται από την παροχή των συμπληρωματικών απαιτούμενων υπηρεσιών που αφορούν τις υπηρεσίες διαχείρισης και εποπτείας του έργου, την εφαρμογή των απαιτούμενων τεχνικών μελετών (π.χ. μελέτες εκτίμησης της τρέχουσας κατάστασης ή / και μελέτες για το σχεδιασμό, τα κριτήρια και την εφαρμογή του έργου) και τη διοργάνωση δράσεων ευαισθητοποίησης (π.χ. φυλλάδια, διαφημίσεις τύπου, “εκστρατείες” μέσων κ.λπ.). Σε αυτό το πλαίσιο, ο υπολογισμός του σχετικού κόστους σχετικά με τις προαναφερθείσες ενέργειες βασίζεται στα εξής:

- Προσδιορισμός του αριθμού του προσωπικού που απαιτείται για την παροχή υπηρεσιών διαχείρισης και εποπτείας έργων και των τεχνικών εμπειρογνωμόνων που απαιτούνται για την υλοποίηση των απαιτούμενων μελετών
- Προσδιορισμός των συνολικών ανθρωπίνων μηνών / ωρών που εκτιμάται ότι θα παρέχονται σε κάθε υπηρεσία καθώς και των αντίστοιχων αμοιβών ανά μονάδα
- Υπολογισμός του συνολικού κόστους που προκύπτει από τις υπηρεσίες διαχείρισης, εποπτείας και τεχνικής διαβούλευσης ανά έργο
- Εκτίμηση του κόστους των δράσεων ευαισθητοποίησης βάσει του εκτιμώμενου μέσου ετήσιου κόστους (λαμβάνοντας υπόψη τις τρέχουσες τιμές αγοράς) και τη συνολική διάρκεια κάθε διαφημιστικής καμπάνιας

Η λεπτομερής εκτίμηση κόστους για κάθε δράση/ έργο βρίσκεται στα Παραρτήματα.

12. Αίτημα δανείου

Μη εφαρμόσιμο.

Άξονας 3.3: Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας

1. Περιγραφή του Άξονα

Τομείς/ τομέας πολιτικής: Υγεία και οικονομική, κοινωνική και θεσμική ανθεκτικότητα με στόχο, μεταξύ άλλων, την αύξηση της ετοιμότητας για την κρίση και την ικανότητα αντιμετώπισης κρίσεων

Περίληψη: Η υγειονομική περίθαλψη στην Ελλάδα έχει επηρεαστεί σε μεγάλο βαθμό από την οικονομική κρίση και έχουν αποκαλυφθεί μακροχρόνια προβλήματα όπως η ανεπάρκεια χρηματοδότησης του συστήματος υγείας, η χαμηλή ποιότητα στην παροχή υπηρεσιών. Για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων, ο Άξονας αυτός προωθεί μια σειρά διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που στοχεύουν στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του εθνικού συστήματος υγείας, στην προώθηση ίσης πρόσβασης στις υπηρεσίες υγείας και στη διασφάλιση της οικονομικής βιωσιμότητας του συστήματος. Τα κύρια δομικά στοιχεία του Άξονα περιλαμβάνουν τον επανασχεδιασμό του συνολικού συστήματος υγείας μέσω αποτελεσματικών οργανωτικών μεταρρυθμίσεων, τη βελτιστοποίηση της αξιοποίησης των οικονομικών πόρων, τη μεταρρύθμιση του πρωτοβάθμιου συστήματος υγείας και την προώθηση της πρόληψης. Οι στόχοι αυτοί θα πλαισιωθούν από τον ψηφιακό μετασχηματισμό του τομέα, μαζί με την ανάπτυξη ενός συστήματος υγείας που θα επικεντρώνεται στον ασθενή.

Επιπρόσθετα,, ο Άξονας περιλαμβάνει επενδύσεις που αφορούν στις υποδομές υγείας με παράλληλο εκσυγχρονισμό και αναβάθμιση των υφιστάμενων μονάδων υγείας, κτιριακών υποδομών και του ιατροτεχνολογικού εξοπλισμού. Η ίδρυση Κέντρου Ακτινοθεραπείας στο Νοσοκομείο Αθηνών «Σωτηρία» έρχεται να καλύψει τις ανάγκες των ασθενών με καρκίνο και την έλλειψη τμημάτων Ακτινοθεραπείας στην χώρα και τέλος η ανέγερση κτιρίου για την στέγαση Εργαστηρίων Κυτταρικής και Γενετικής Θεραπείας και Αιματολογικής Κλινικής στο Γενικό Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης «Παπανικολάου» θα απαντήσει στα συνεχώς αυξανόμενα επίπεδα νοσηρότητας (κακοήθεις αιματολογικές ασθένειες) και στην ολοένα αυξανόμενη απαίτηση για μεταμοσχεύσεις αιμοποιητικών κυττάρων, καθώς και στις σύγχρονες επιστημονικές εξελίξεις, που καθιστούν απαραίτητες τις αντίστοιχες κτιριακές υποδομές, καθώς επίσης και στην εφαρμογή των σύγχρονων βιοϊατρικών τεχνολογιών.

Ο Άξονας ολοκληρώνεται με την μεταρρύθμιση του συστήματος Clawback και επιτάχυνση των επενδύσεων στον Τομέα Υγείας με μείωση του Clawback, που συμψηφίζει τις πληρωμές clawback με Ε & Α ή επενδυτικές δαπάνες φαρμακευτικών εταιρειών. Στοχεύει στην αντιστροφή της τάσης αυξήσεως και τον δραστικό περιορισμό του clawback με ταυτόχρονη ανακούφιση των αρνητικών επιπτώσεων του clawback με αντιστάθμιση ενός ποσοστού των επενδύσεων μιας φαρμακευτικής εταιρείας με το οφειλόμενο ποσό με τη μορφή clawback.

Κατά συνέπεια, ο Άξονας θα συμβάλει στην εξασφάλιση ίσης πρόσβασης σε υψηλής ποιότητας υπηρεσίες υγείας, στην αύξηση της αποτελεσματικότητας στην παροχή ποιοτικών υπηρεσιών, στον ψηφιακό μετασχηματισμό των υπηρεσιών υγείας και στην οικονομική βιωσιμότητα του συστήματος υγειονομικής περίθαλψης.

Σκοπός:

Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που προβλέπονται στο πλαίσιο του Άξονα θα αντιμετωπίσουν προκλήσεις όπως περιγράφονται στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις. Θα συμβάλλουν επίσης στην ψηφιακή και πράσινη μετάβαση και θα αντιμετωπίσουν προκλήσεις που προκύπτουν από τις μεταβάσεις. Και τελικά, θα συμβάλλουν στην αποτελεσματική ενίσχυση της ανθεκτικότητας του εθνικού συστήματος υγείας και στην αύξηση της ικανότητας και της προσβασιμότητας του συστήματος.

Μέσα από μια σειρά ευρέων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων σε επιλεγμένους τομείς του συστήματος υγειονομικής περίθαλψης, ο στόχος αυτού του Άξονα είναι να βελτιώσει την ανθεκτικότητα, να αυξήσει την προσβασιμότητα και να διασφαλίσει την οικονομική βιωσιμότητα του συστήματος.

Σύνδεση με την Ευρωπαϊκή Εμβληματική Πρωτοβουλία: «Εκσυγχρονισμός»

Μεταρρυθμίσεις

- **Μεταρρύθμιση 1.** Οργανωτικές μεταρρυθμίσεις στο σύστημα υγείας (ΚΕΤΕΚΝΥ, ΟΔΙΠΥ) (ID:16756, COFOG 07.4)
- **Μεταρρύθμιση 2.** Μεταρρύθμιση της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης (ID:16755, COFOG 07.4)
- **Μεταρρύθμιση 3.** Υλοποίηση εθνικού προγράμματος πρόληψης της δημόσιας υγείας «Σπύρος Δοξιάδης» (ID:16783, COFOG 07.4)
- **Μεταρρύθμιση 4.** Μεταρρύθμιση των υπηρεσιών ψυχικής υγείας (ID:16820, COFOG 07.4)
- **Μεταρρύθμιση 5.** Μεταρρύθμιση του συστήματος clawback & συμψηφισμός του με ερευνητικές & επενδυτικές δαπάνες (ID:16816, COFOG 07.5)

Επενδύσεις

- **Επένδυση 1.** Ψηφιακός μετασχηματισμός του τομέα της υγείας (ID:16752, COFOG 07.4)
- **Επένδυση 2.** Σύστημα κατ' οίκον νοσηλείας και περίθαλψης (ID:16753, COFOG 07.2)
- **Επένδυση 3.** Ανακαινίσεις και εκσυγχρονισμός νοσοκομείων σε ολόκληρη την Ελλάδα (ID:16795, COFOG 07.3)
- **Επένδυση 4.** Ίδρυση κέντρου ακτινοθεραπείας στο νοσοκομείο «Σωτήρια» (ID:16757, COFOG 07.3)
- **Επένδυση 5.** Νέες υποδομές για τα εργαστήρια στο γεν. νοσοκομείο Θεσσαλονίκης Παπανικολάου (ID:16793, COFOG 07.3)

Εκτιμώμενο κόστος: 1,486 εκατομμύρια ευρώ, εκ των οποίων 1,486 εκατομμύρια ευρώ (100%) καλύπτονται από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

2. Κύριες προκλήσεις και στόχοι

α) Κύριες προκλήσεις

Σύμφωνα με την Έκθεση της χώρας (2020), η Ελλάδα έχει βελτιώσει σημαντικά την αποτελεσματικότητα του συστήματος υγειονομικής περίθαλψης, μέσω της εφαρμογής των μεταρρυθμίσεων που πραγματοποιούνται από το 2010, εστιάζοντας κυρίως στις οργανωτικές διαστάσεις. Ωστόσο, η πραγματοποίηση σημαντικών αλλαγών σε συνδυασμό με εκτεταμένες οικονομικές περικοπές, ως αποτέλεσμα προσαρμογών της δημοσιονομικής πολιτικής κατά την τελευταία δεκαετία, σημαίνει ότι το ελληνικό σύστημα υγείας συνεχίζει να αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις, που ενισχύονται από οικονομικές και κοινωνικές ανισότητες, δημογραφικές τάσεις (γήρανση του πληθυσμού), υψηλές συχνότητα εμφάνισης χρόνιων εκφυλιστικών ασθενειών, καθώς και ροών μετανάστευσης και προσφύγων. Το ξέσπασμα της πανδημίας COVID-19, στο οποίο ανταποκρίθηκε αποτελεσματικά το εθνικό σύστημα υγείας, θέτει τον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης στο επίκεντρο της στρατηγικής της συνολικής ανάκαμψης, αυξάνοντας την ανάγκη να ανταποκριθούμε εγκαίρως και αποτελεσματικά σε προϋπάρχουσες προκλήσεις.

Αναλυτικότερα, οι κύριες προκλήσεις που αντιμετωπίζονται μέσω των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων που παρουσιάζονται σε αυτόν τον Άξονα είναι οι εξής:

(i) Αναποτελεσματικότητα στο σύστημα υγείας, δημιουργία ελλειμμάτων προϋπολογισμού για την υγεία και αυξημένες λίστες αναμονής για τους ασθενείς. Ο επανασχεδιασμός του συστήματος υγείας που υποστηρίζεται από ένα νέο μοντέλο λειτουργίας είναι μία από τις προϋποθέσεις για τη μείωση του κόστους, παρέχοντας υψηλότερο επίπεδο φροντίδας, αυξημένα ποσοστά αποδοχής των πολιτών για υπηρεσίες υγείας και συνολική βελτιωμένη διαχείριση της υγειονομικής περίθαλψης με επίκεντρο τον ασθενή.

(ii) Πρωτοβάθμια υγειονομική περίθαλψη. Έλλειψη συντονισμένων υπηρεσιών, απουσία συστήματος παραπομπής, κατακερματισμένες υπηρεσίες, ανισότητα στην πρόσβαση.

(iii) Πρόληψη. Η Ετήσια Έκθεση Υγείας του Οργανισμού Υγείας και Οικονομικής Συνεργασίας (Η Κατάσταση της Υγείας στην ΕΕ: Προφίλ Υγείας στην Ελλάδα, 2019 - The Annual Health Report of the Organisation for Health and Economic Cooperation) δείχνει την αρνητική απόδοση της χώρας σε θέματα που σχετίζονται με την αντιμετώπιση συμπεριφορικών παραγόντων κινδύνου που οδηγούν σε χρόνιες ασθένειες , αναπηρία και θάνατο. Συγκεκριμένα, το 42% όλων των θανάτων στην Ελλάδα μπορεί να αποδοθεί σε συμπεριφορικούς παράγοντες κινδύνου (σε σύγκριση με το 39% στην ΕΕ), όπως το κάπνισμα, οι διατροφικοί κίνδυνοι, η κατανάλωση αλκοόλ και η χαμηλή σωματική δραστηριότητα. Η εφαρμογή του Εθνικού Προγράμματος Πρόληψης της Δημόσιας Υγείας «Σπύρος Δοξιάδης» (NPP «SD») στοχεύει στη βελτίωση αυτών των δεικτών μειώνοντας ή ανιχνεύοντας τη συχνότητα εμφάνισης ασθενειών, προλαμβάνοντας την αναπηρία και υποστηρίζοντας άτομα με πολύπλοκα προβλήματα.

(iv) Έλλειψη ψηφιακών υπηρεσιών. Ο ψηφιακός μετασχηματισμός θα διασφαλίσει την οικονομική βιωσιμότητα του συστήματος υγείας και θα επιτρέψει πιο αποτελεσματικούς τρόπους οργάνωσης και παροχής υπηρεσιών υγείας.

(v) Σπανιότητα της σύγχρονης υποδομής υγείας. Η κατασκευή, συντήρηση και επέκταση νοσοκομειακών μονάδων σε συνδυασμό με την ανάπτυξη νέων Τμημάτων (π.χ. τμήματα Ακτινοθεραπείας και

Αιματολογίας) θα συμβάλει στην αναβάθμιση της υπάρχουσας υποδομής και της πρόσβασης των ασθενών σε καινοτόμες υπηρεσίες.

β) Στόχοι

Η κρίση της πανδημίας COVID-19 κατέδειξε τη σημασία ενός ισχυρού, ανθεκτικού συστήματος υγειονομικής περίθαλψης στην αντιμετώπιση ιατρικών καταστάσεων έκτακτης ανάγκης, καθώς και του κρίσιμου ρόλου του για την ανθεκτικότητα της οικονομίας σε σοκ. Ως εκ τούτου, η κρίση υγείας θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί ως έναυσμα για το σχεδιασμό και τη λειτουργία ενός συστήματος υγειονομικής περίθαλψης που θα είναι σε θέση να ανταποκρίνεται σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης για τη δημόσια υγεία, αντιμετωπίζοντας μακροχρόνιες προκλήσεις και διασφαλίζοντας ίση πρόσβαση σε προσιτή και ποιοτική υγειονομική περίθαλψη. Με βάση τα παραπάνω, οι επενδύσεις και οι μεταρρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στον Άξονα στοχεύουν στη βελτίωση της ανθεκτικότητας, της προσβασιμότητας και της βιωσιμότητας του ελληνικού συστήματος υγειονομικής περίθαλψης, εστιάζοντας στους ακόλουθους βασικούς στρατηγικούς τομείς:

Μεταρρύθμιση 1: Οργανωτικές μεταρρυθμίσεις στο σύστημα υγείας (ΚΕΤΕΚΝΥ, ΟΔΙΠΥ) (ID:16756). Η οργανωτική μεταρρύθμιση στο σύστημα υγείας στοχεύει στον εξορθολογισμό της αποζημίωσης των νοσοκομειακών ιατρικών διαδικασιών και στη δημιουργία ενός πλαισίου που θα διασφαλίσει την καθιέρωση αξιόπιστων, ποιοτικών διαδικασιών και μετρήσεων απόδοσης που σχετίζονται με τη φροντίδα των ασθενών, τις ανάγκες υγείας και την παροχή φροντίδας. Η δημιουργία ενός εθνικού χάρτη υγείας που θα καταγράφει τη ζήτηση και την προσφορά υπηρεσιών στο σύστημα υγείας και θα θεσπίσει ένα πλαίσιο για την αξιολόγηση της ποιότητας θα διασφαλίσει μεγαλύτερη διαφάνεια και αποτελεσματικότητα στο σύστημα υγείας.

Μεταρρύθμιση 2: Μεταρρύθμιση της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης (ID:16755). Αυτή η μεταρρύθμιση (που κατέχει εξέχουσα θέση στην έκθεση της Επιτροπής Πισσαρίδη) θα ανταποκριθεί σε προκλήσεις που σχετίζονται με την πρόσβαση και τις ανισότητες. Πιο συγκεκριμένα, η μεταρρύθμιση στοχεύει στην αναβάθμιση της υποδομής και του ιατρικού εξοπλισμού των κέντρων υγείας και την αναδιοργάνωση της δομής τους με την επανεκπαίδευση του προσωπικού ώστε να ενεργεί αποτελεσματικά ως φροντίδα πρώτης γραμμής. Ο σχεδιασμός της μεταρρύθμισης δίνει επίσης έμφαση στη φροντίδα των χρόνιων παθήσεων και την παρηγορητική φροντίδα. Η μεταρρύθμιση της πρωτοβάθμιας περίθαλψης αλληλοεπιδρά με τη δευτεροβάθμια περίθαλψη (ιδίως την πρόσβαση σε νοσοκομειακή περίθαλψη) και θα οδηγήσει σε βελτιωμένες υπηρεσίες υγείας για τους πολίτες υποστηρίζοντας την αρχή της ίσης πρόσβασης στις υπηρεσίες υγείας και την κοινωνική συνοχή.

Μεταρρύθμιση 3: **Υλοποίηση εθνικού προγράμματος πρόληψης της δημόσιας υγείας «Σπύρος Δοξιάδης» (ID:16783).** Αυτή η μεταρρύθμιση (που προτάθηκε επίσης από την έκθεση της Επιτροπής Πισσαρίδη) στοχεύει στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής του πληθυσμού με τη δημιουργία ενός πολύ ολοκληρωμένου συστήματος πρόληψης. Τελικά, ο στόχος του προγράμματος είναι να μειώσει τους παράγοντες κινδύνου για τη δημόσια υγεία και να ανακουφίσει (έμμεσα) το νοσοκομειακό μας σύστημα.

Μεταρρύθμιση 4: **Μεταρρύθμιση των υπηρεσιών ψυχικής υγείας (ID:16820)**: Αυτή η μεταρρύθμιση στοχεύει στη διασφάλιση πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες ψυχικής υγείας για συγκεκριμένους πληθυσμούς που πάσχουν από ψυχικές ασθένειες και εθισμό, προκειμένου να αποφευχθεί η περιθωριοποίηση ή ο ιδρυματισμός τους. Το έργο επικεντρώνεται στις υπηρεσίες ψυχικής υγείας για

ασθενείς με άνοια και νόσο του Αλτσχάιμερ, καθώς και σε ασθενείς με διαταραχές φάσματος αυτισμού και ασθενείς στην ηλικιακή ομάδα παιδιών, εφήβων και νεαρών ενηλίκων. Αναπτύσσονται επίσης διαδικτυακές εφαρμογές και ψηφιοποίηση υπηρεσιών ψυχικής υγείας και δράσεις για την υποστήριξη των τοξικομανών.

Μεταρρύθμιση 5: Μεταρρύθμιση του συστήματος clawback & συμψηφισμός του με ερευνητικές & επενδυτικές δαπάνες (ID:16816): Η μεταρρύθμιση του συστήματος clawback στοχεύει στη δραστική μείωση του clawback μεσοπρόθεσμα, ενώ ταυτόχρονα επιτρέπει την αντιστάθμιση των επιστροφών clawback με δαπάνες για την διεξαγωγή κλινικών μελετών, για Έρευνα & Ανάπτυξη που καταβάλλουν οι υπόχρεες εταιρείες κατά την περίοδο 2021-2023.

Επένδυση 1: **Ψηφιακός μετασχηματισμός του τομέα της υγείας (ID:16752).** Αυτή η επένδυση (προτείνεται επίσης από την έκθεση της Επιτροπής Πισσαρίδη) θα συμβάλει στον ψηφιακό μετασχηματισμό των υπηρεσιών υγείας. Το προτεινόμενο έργο στοχεύει στη βελτιστοποίηση της ποιότητας της υγειονομικής περίθαλψης και της ασφάλειας των ασθενών με νέες καινοτόμες υπηρεσίες, ενώ ταυτόχρονα συμβάλλει στον έλεγχο των δαπανών υγειονομικής περίθαλψης αποθαρρύνοντας την υπερβολική χρήση προϊόντων, φαρμακευτικών προϊόντων, βελτιώνοντας την οικονομική διαχείριση νοσοκομείων, την εμπειρία των ασθενών, τις διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων και βελτιώνοντας τις λειτουργίες του συστήματος, τη διαλειτουργικότητα και τις ψηφιακές δυνατότητες του ΕΟΠΥΥ (Εθνικός Οργανισμός Παροχής Υπηρεσιών Υγείας).

Επένδυση 2: Σύστημα κατ΄οίκον νοσηλείας και περίθαλψης (ID:16753). Η επένδυση αυτή περιλαμβάνει τη δημιουργία ενός συστήματος φροντίδας στο σπίτι για στοχευμένες ομάδες ασθενών με χρόνια αναπηρία. Η κατ' οίκον φροντίδα συνδυάζεται με παράλληλη οργανωμένη υποστήριξη από μονάδες υγειονομικής περίθαλψης και αφορά παιδιά, εφήβους και ενήλικες με σοβαρά χρόνια προβλήματα υγείας που προκαλούν μακροχρόνιες ή μόνιμες αναπηρίες. Αυτό βελτιώνει την ποιότητα ζωής των ασθενών ενώ απελευθερώνει πόρους για το Εθνικό Σύστημα Υγείας.

Επένδυση 3: **Ανακαινίσεις και εκσυγχρονισμός νοσοκομείων σε ολόκληρη την Ελλάδα (ID:16795).** Αυτή η επένδυση εισάγει ολοκληρωμένες παρεμβάσεις για τον εκσυγχρονισμό της υλικοτεχνικής υποδομής των νοσοκομείων σε όλη την Ελλάδα, συμπεριλαμβανομένης της ανακαίνισης κτιρίων και της προμήθειας νέου ιατρικού εξοπλισμού. Η επένδυση θα ενδυναμώσει το ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό του Εθνικού Συστήματος Υγείας με τα απαραίτητα εργαλεία για τη βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας.

Επένδυση 4:Ίδρυση κέντρου ακτινοθεραπείας στο νοσοκομείο «Σωτηρία» (ID:16757) Η επένδυση αυτή ανταποκρίνεται στην αυξανόμενη ζήτηση για τμήματα Ακτινοθεραπείας στη χώρα. Η ίδρυση και κατασκευή Κέντρου Ακτινοθεραπείας στο Νοσοκομείο «Σωτηρία» θα βοηθήσει στην κάλυψη των αναγκών των καρκινοπαθών.

Επένδυση 5: Νέες υποδομές για τα εργαστήρια στο γεν. νοσοκομείο Θεσσαλονίκης «Παπανικολάου» (ID:16793) Έργο για την ανέγερση κτιρίων αφιερωμένων σε κυτταρικές και γονιδιακές θεραπείες και εργαστήρια αιματολογικής κλινικής στο Γενικό Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης «Παπανικολάου»: Η επένδυση αυτή περιλαμβάνει τη δημιουργία νέων κτιρίων για τη στέγαση των Εργαστηρίων Κυτταρικής και Γενετικής Θεραπείας και Αιματολογική κλινική στο Νοσοκομείο «Παπανικολάου», προκειμένου οι υπηρεσίες να ανταποκρίνονται στις αυξημένες απαιτήσεις περίθαλψης ασθενών (κακοήθεις αιματολογικές ασθένειες) και την αυξανόμενη ζήτηση για σύγχρονες τεχνολογίες.

Οι προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις στο πλαίσιο του Άξονα ευθυγραμμίζονται με την

Ευρωπαϊκή Εμβληματική Πρωτοβουλία «**Εκσυγχρονισμός**», επιτρέποντας την πρόσβαση σε σύγχρονες υπηρεσίες υγείας.

Σύνδεση με το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο: Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που περιλαμβάνονται σε αυτόν τον Άξονα αφορούν συγκεκριμένες συστάσεις ανά χώρα που παρέχονται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Συγκεκριμένα, αφορούν στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις (CSR2) 2019, συνιστώντας στην Ελλάδα να εστιάσει την οικονομική πολιτική που σχετίζεται με τις επενδύσεις στην (μεταξύ άλλων) υγεία. Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που περιλαμβάνονται σε αυτόν τον Άξονα αφορούν επίσης τις ειδικές ανά χώρα συστάσεις (CSR1) 2020, συνιστώντας την ενίσχυση της ανθεκτικότητας του συστήματος υγείας και τη διασφάλιση επαρκούς και ίσης πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη.

γ) Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο

Οι κύριοι στόχοι του Άξονα ευθυγραμμίζονται με το προτεινόμενο όραμα «Υγεία 2020» του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας και τους στόχους του ΟΗΕ «Βιώσιμη ανάπτυξη 2030», καθώς και με την Εθνική Στρατηγική για τη Δημόσια Υγεία, που δημοσιεύθηκε το 2019. Επιπλέον, οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που περιλαμβάνονται στο Άξονα ευθυγραμμίζονται πλήρως με τις προτεινόμενες επιλογές πολιτικής που αναφέρονται στην «Έκθεση της Επιτροπής Πισσαρίδη», το βασικό έγγραφο αναφοράς της Ελληνικής Στρατηγικής Ανάπτυξης. Επιπλέον, ο ψηφιακός μετασχηματισμός του συστήματος υγείας είναι σύμφωνος με τις οδηγίες που ορίζει η εθνική Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού.

3. Μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις

Η λεπτομερής περιγραφή των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων βρίσκεται στα Παραρτήματα.

α) Επενδύσεις

Επένδυση 1. Ψηφιακός μετασχηματισμός του τομέα της υγείας (ID:16752)

Επένδυση 2. Σύστημα κατ΄οίκον νοσηλείας και περίθαλψης (ID:16753)

Επένδυση 3. Ανακαινίσεις και εκσυγχρονισμός νοσοκομείων σε ολόκληρη την Ελλάδα (ID:16795)

Επένδυση 4. Ίδρυση κέντρου ακτινοθεραπείας στο νοσοκομείο «Σωτηρία» (ID:16757)

Επένδυση 5. Νέες υποδομές για τα εργαστήρια στο γεν. νοσοκομείο Θεσσαλονίκης «Παπανικολάου» (ID:16793)

β) Μεταρρυθμίσεις

Μεταρρύθμιση 1. Οργανωτικές μεταρρυθμίσεις στο σύστημα υγείας (ΚΕΤΕΚΝΥ, ΟΔΙΠΥ) (ID:16756)

Μεταρρύθμιση 2. Μεταρρύθμιση της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης (ID:16755)

Μεταρρύθμιση 3. Υλοποίηση εθνικού προγράμματος πρόληψης της δημόσιας υγείας «Σπύρος Δοξιάδης» (ID:16783)

Μεταρρύθμιση 4. Μεταρρύθμιση των υπηρεσιών ψυχικής υγείας (ID:16820)

Μεταρρύθμιση 5. Μεταρρύθμιση του συστήματος clawback & συμψηφισμός του με ερευνητικές & επενδυτικές δαπάνες (ID:16816)

4. Ανοιχτά στρατηγικά θέματα αυτονομίας και ασφάλειας

Μη εφαρμόσιμο

5. Διασυνοριακά και πολυκρατικά έργα

Μη εφαρμόσιμο.

6. Πράσινες διαστάσεις του Άξονα

Αντικατοπτρίζοντας την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία ως στρατηγική για την αειφόρο ανάπτυξη της Ευρώπης και τη σημασία της αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής σύμφωνα με τις δεσμεύσεις της Ένωσης για την εφαρμογή της Συμφωνίας του Παρισιού και των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών, ο Άξονας συμβάλλει στην ενσωμάτωση της δράσης για το κλίμα και της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας. Για το σκοπό αυτό, τα προτεινόμενα έργα του Άξονα συμβάλλουν στην πράσινη μετάβαση, λαμβάνοντας υπόψη τους έξι κλιματικούς και περιβαλλοντικούς στόχους, όπως ορίζονται στον Κανονισμό (ΕΕ) 2020/852 (EU Taxonomy Regulation). Οι προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις θα συμβάλλουν στα ακόλουθα:

- Μετριασμό της κλιματικής αλλαγής με βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης, εκτός από τις δραστηριότητες παραγωγής ενέργειας όπως αναφέρεται στο άρθρο 19 παράγραφος 3.
- Προσαρμογή της κλιματικής αλλαγής μειώνοντας ουσιαστικά τον κίνδυνο των δυσμενών επιπτώσεων του τρέχοντος κλίματος και του αναμενόμενου μελλοντικού κλίματος ή μειώνοντας ουσιαστικά τις δυσμενείς επιπτώσεις, χωρίς να αυξηθεί ο κίνδυνος δυσμενών επιπτώσεων σε ανθρώπους, φύση ή περιουσιακά στοιχεία.
- Πρόληψη και έλεγχο της ρύπανσης που συνδέονται με την κατανάλωση ενέργειας του κτιριακού αποθέματος με (α) την πρόληψη ή, όπου αυτό δεν ισχύει, τη μείωση των εκπομπών ρύπων στον αέρα, το νερό ή τη γη, εκτός από τα αέρια του θερμοκηπίου, β) βελτίωση των επιπέδων ποιότητας του αέρα, του νερού ή του εδάφους στις περιοχές στις οποίες πραγματοποιείται η οικονομική δραστηριότητα, ελαχιστοποιώντας παράλληλα τυχόν αρνητικές επιπτώσεις στην υγεία του ανθρώπου και στο περιβάλλον ή τον κίνδυνο αυτών , γ) πρόληψη ή ελαχιστοποίηση τυχόν αρνητικών επιπτώσεων στην ανθρώπινη υγεία και στο περιβάλλον της παραγωγής, χρήσης ή διάθεσης χημικών ουσιών.
- Βιώσιμη χρήση και προστασία υδάτινων και θαλάσσιων πόρων με (α) προστασία του περιβάλλοντος από τις δυσμενείς επιπτώσεις των απορρίψεων αστικών και βιομηχανικών λυμάτων, συμπεριλαμβανομένων των μολυσματικών ουσιών που προκαλούν ανησυχία, όπως για παράδειγμα, φαρμακευτικά και μικροπλαστικά, διασφαλίζοντας την κατάλληλη συλλογή, επεξεργασία και απόρριψη αστικών και βιομηχανικών λυμάτων , (β) προστασία της ανθρώπινης υγείας από τις δυσμενείς επιπτώσεις τυχόν μόλυνσης του νερού που προορίζεται για ανθρώπινη κατανάλωση, διασφαλίζοντας ότι είναι απαλλαγμένο από μικροοργανισμούς, παράσιτα και ουσίες που συνιστούν δυνητικό κίνδυνο για την ανθρώπινη υγεία καθώς και αυξάνοντας την πρόσβαση των ανθρώπων σε καθαρό πόσιμο νερό.

- Κυκλική οικονομία με (α) αύξηση της ανθεκτικότητας, της δυνατότητας αποκατάστασης, της αναβάθμισης ή της επαναχρησιμοποίησης των προϊόντων, ιδίως στο σχεδιασμό και την κατασκευαστική δραστηριότητα, β) αύξηση της ανακυκλωσιμότητας των προϊόντων, συμπεριλαμβανομένης της ανακυκλωσιμότητας μεμονωμένων υλικών που περιέχονται σε αυτά τα προϊόντα, μεταξύ άλλων, με αντικατάσταση ή μειωμένη χρήση προϊόντων και υλικών που δεν είναι ανακυκλώσιμα, ιδίως στο σχεδιασμό και την κατασκευή δραστηριοτήτων , γ) ουσιαστική μείωση του περιεχομένου επικίνδυνων ουσιών και υποκατάστατων ουσιών που προκαλούν πολύ μεγάλη ανησυχία σε υλικά και προϊόντα καθ 'όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής τους, σύμφωνα με τους στόχους που ορίζονται στο δίκαιο της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένης της αντικατάστασης τέτοιων ουσιών με ασφαλέστερες εναλλακτικές λύσεις και διασφάλιση της ιχνηλασιμότητας (δ) παράταση της χρήσης των προϊόντων, συμπεριλαμβανομένης της επαναχρησιμοποίησης, του σχεδιασμού για μακρά διάρκεια, της αποσυναρμολόγησης, της ανακατασκευής, των αναβαθμίσεων και της επισκευής και της κοινής χρήσης προϊόντων ε)

πρόληψη ή μείωση της παραγωγής αποβλήτων, συμπεριλαμβανομένης της παραγωγής αποβλήτων από την εξόρυξη ορυκτών και αποβλήτων από την κατασκευή και την κατεδάφιση κτιρίων , (στ) αύξηση της προετοιμασίας για επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση αποβλήτων, ζ) αύξηση της ανάπτυξης της υποδομής διαχείρισης αποβλήτων που απαιτείται για την πρόληψη, την προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση και την ανακύκλωση, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι τα ανακτημένα υλικά ανακυκλώνονται ως υψηλής ποιότητας δευτερογενείς πρώτες ύλες στην παραγωγή, αποφεύγοντας έτσι την υποβαθμιστική ανακύκλωση, η) ελαχιστοποίηση αποτέφρωσης των αποβλήτων και αποφυγή της διάθεσης των αποβλήτων, συμπεριλαμβανομένης της υγειονομικής ταφής, σύμφωνα με τις αρχές της ιεράρχησης των αποβλήτων , (i) αποφυγή και μείωση δημιουργίας απορριμμάτων.

- Προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων με την εξασφάλιση βιώσιμης χρήσης γης και διαχείρισης, συμπεριλαμβανομένης της επαρκούς προστασίας της βιοποικιλότητας του εδάφους, της μηδενικής υποβάθμισης του εδάφους και της αποκατάστασης μολυσμένων τοποθεσιών.

7. Ψηφιακές διαστάσεις του Άξονα

Ο Κανονισμός COM (2020) 408 για τη θέσπιση Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θέτει δεσμευτικό στόχο τουλάχιστον 20% των συνολικών δαπανών του σχεδίου για να συμβάλει στον ψηφιακό μετασχηματισμό ή στις προκλήσεις που προκύπτουν από αυτόν.

Η ψηφιοποίηση θεωρείται βασικός παράγοντας για τη διασφάλιση της βιωσιμότητας και της διατηρησιμότητας των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης και μακροχρόνιας περίθαλψης στην Ελλάδα. Σε αυτό το πλαίσιο, η προτεινόμενη επένδυση που συμπεριλαμβάνεται στον Άξονα («Ψηφιακός Μετασχηματισμός του τομέα της Υγείας») θα συμβάλει στον ψηφιακό μετασχηματισμό της υγείας, με στόχο την ενίσχυση και την επιτάχυνση της ανάπτυξης και υιοθέτησης κατάλληλης, προσβάσιμης, προσιτής, και βιώσιμης ψηφιακής υγειονομικής περίθαλψης (DigHealth), λύσεις που θα αποτρέψουν, θα ανιχνεύσουν, θα παρακολουθήσουν και θα ανταποκριθούν σε επιδημίες και πανδημίες (όπως η COVID-19), και θα αναπτύξουν υποδομές και εφαρμογές που θα επιτρέψουν στην Ελλάδα να προωθήσει την υγεία και την ευημερία των πολιτών της, καθώς και να αναπτύξει και να αξιοποιήσει αποτελεσματικά τις δεξιότητες του ιατρικού και κλινικού εργατικού δυναμικού της. Η εφαρμογή ψηφιακών λύσεων στο σύστημα υγείας μπορεί να βελτιώσει την υγεία και την ποιότητα ζωής των πολιτών, να αυξήσει την ικανοποίησή τους από τη χρήση δημόσιων υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης και να επιτρέψει πιο αποτελεσματικούς τρόπους οργάνωσης και παροχής υπηρεσιών υγείας. Επιπλέον, ο ψηφιακός μετασχηματισμός του συστήματος υγείας στοχεύει στην ενίσχυση της ίσης πρόσβασης σε αγαθά και υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης σε ανασφάλιστους πολίτες και σε άλλες ευάλωτες κατηγορίες ασθενών. Οι προηγμένες ψηφιακές λύσεις υγείας θα βελτιώσουν την ποιότητα των υπηρεσιών και θα διασφαλίσουν δίκαιη και έγκαιρη πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη και θα βοηθήσουν στον έλεγχο των δαπανών υγειονομικής περίθαλψης μέσω αποτελεσματικής διαχείρισης νοσοκομείων και δημοσίων συμβάσεων, αποθαρρύνοντας την υπερβολική χρήση προϊόντων (ιδίως φαρμακευτικών προϊόντων), επιτρέποντας έτσι μια συνολική βελτίωση στην απόδοση του συστήματος υγειονομικής περίθαλψης. Τέτοιες πρωτοβουλίες αναμένεται να μεταμορφώσουν το ελληνικό μοντέλο ανάπτυξης παρέχοντας μια «ψηφιακή επανεκκίνηση» και θα ενισχύσουν σημαντικά την ετήσια αύξηση του ΑΕΠ κατά τη διάρκεια μιας περιόδου 5-10 ετών.

Με τη συμπερίληψη ψηφιακών δαπανών 14% (βλ. Πίνακα 1 παρακάτω), ο Άξονας συμβάλλει σημαντικά στον ψηφιακό στόχο 20% που ορίζεται στο άρθρο 15 παράγραφος 3 στοιχείο (γ) του Κανονισμού COM (2020) 408.

8. Συμβολή στον κλιματικό και ψηφιακό στόχο

Η Ετήσια Στρατηγική Βιώσιμης Ανάπτυξης (COM (2020) 575) θέτει έναν ελάχιστο στόχο 37% των συνολικών δαπανών του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας που πρέπει να σχετίζεται με το κλίμα, προκειμένου να ακολουθηθεί η δέσμευση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου να επιτύχει την ενσωμάτωση του στόχου του κλίματος 30% τόσο για το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο όσο και για το Next Generation EU.

Τίτλος μεταρρύθμισης ή επένδυσης	**Κλίματικός Στόχος (%)**	**Ψηφιακός Στόχος (%)**
Οργανωτικές μεταρρυθμίσεις στο σύστημα υγείας (ΚΕΤΕΚΝΥ, ΟΔΙΠΥ) (ID:16756)	0%	0%
Μεταρρύθμιση της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης (ID:16755)	40%	0%
Μεταρρύθμιση της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης (ID:16755)	0%	0%
Υλοποίηση εθνικού προγράμματος πρόληψης της δημόσιας υγείας «Σπύρος Δοξιάδης» (ID:16783)	0%	0%
Μεταρρύθμιση των υπηρεσιών ψυχικής υγείας (ID:16820)	0%	0%
Μεταρρύθμιση του συστήματος clawback & συμψηφισμός του με ερευνητικές & επενδυτικές δαπάνες (ID:16816)	0%	0%
Ψηφιακός μετασχηματισμός του τομέα της υγείας (ID:16752)	0%	100%
Σύστημα κατ'οίκον νοσηλείας και περίθαλψης (ID:16753)	0%	0%
Ανακαινίσεις και εκσυγχρονισμός νοσοκομείων σε ολόκληρη την Ελλάδα (ID:16795)	40%	0%

Ίδρυση κέντρου ακτινοθεραπείας στο νοσοκομείο σωτήρια (ID:16757)	0%	0%
Νέες υποδομές για τα εργαστήρια στο γεν. νοσοκομείο θεσσαλονικείς Παπανικολάου (ID:16793)	0%	0%
Νέες υποδομές για τα εργαστήρια στο γεν. νοσοκομείο θεσσαλονικείς Παπανικολάου (ID:16793)	40%	0%

9. Αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης»

Η αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» αξιολογήθηκε για κάθε μεταρρύθμιση και επένδυση αυτού του Άξονα. Η αξιολόγηση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι κανένα από τα προτεινόμενα μέτρα δεν θα προκαλέσει σημαντική ζημιά σε κανέναν από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους, όπως ορίζονται στο άρθρο 17 του Κανονισμού ταξινόμησης της ΕΕ (EU Taxonomy Regulation). Ακολουθήθηκε μεθοδολογία δύο βημάτων με (α) την αναθεώρηση της λίστας ελέγχου έξι στόχων και (β) την ουσιαστική αξιολόγηση της αρχής της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης (DNSH).

Κάθε μία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις του Άξονα αξιολογήθηκε στη λίστα ελέγχου για να προσδιοριστεί εάν και για ποιον από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους απαιτείται ουσιαστική αξιολόγηση DNSH (μετριασμός της κλιματικής αλλαγής, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, βιώσιμη χρήση και προστασία για τα ύδατα και τους θαλάσσιους πόρους , κυκλική οικονομία, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης και της ανακύκλωσης των αποβλήτων, της πρόληψης και του ελέγχου της ρύπανσης στον αέρα, το νερό ή τη γη και την προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων). Η αξιολόγηση της λίστας ελέγχου κατέληξε στο συμπέρασμα ότι κανένα από τα μέτρα του Άξονα δεν απαιτεί ουσιαστική αξιολόγηση DNSH, καθώς κανένα από τα έργα δεν θα προκαλέσει σημαντική ζημιά σε κανέναν από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους.

Η λεπτομερής αξιολόγηση για κάθε μέτρο βρίσκεται στα Παραρτήματα.

10. Ορόσημα, στόχοι και χρονοδιάγραμμα

Δείτε το σχετικό κεφάλαιο των οροσήμων στο Μέρος 3.

11. Χρηματοδότηση και κόστος

Γενικές αρχές και οδηγίες

Έχοντας προσδιορίσει τις κύριες προκλήσεις και τους στόχους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και τα ορόσημα, το στόχο και το χρονοδιάγραμμα των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων που καθορίστηκαν, παρουσιάζονται παρακάτω οι βασικές αρχές καθώς και η ακολουθούμενη διαδικασία και μεθοδολογία σχετικά με τη χρηματοδότηση και την αξιολόγηση του κόστους.

Πρώτον, σημειώνεται ότι η εκτίμηση κόστους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας εφαρμόζεται σύμφωνα με τις βασικές απαιτήσεις του Κανονισμού που προβλέπουν ότι το κόστος για κάθε επένδυση και μεταρρύθμιση οφείλει να είναι:

- **Λογικό:** Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας παρέχει επαρκείς πληροφορίες και αποδεικτικά στοιχεία ότι το ποσό του εκτιμώμενου συνολικού κόστους του κάθε Άξονα είναι κατάλληλο.
- **Εύλογο:** Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας παρέχει επαρκείς πληροφορίες και αποδεικτικά στοιχεία ότι το ποσό του εκτιμώμενου συνολικού κόστους του κάθε Άξονα είναι σύμφωνο με τη φύση και τον τύπο των προβλεπόμενων επενδύσεων μέσω της εφαρμογής μιας οριζόντιας αξιολόγησης που εξασφαλίζει την ευθυγράμμιση μεταξύ του χαρακτήρα της κάθε επένδυσης και του κόστους της.
- **Ανάλογο:** Το ποσό του συνολικού κόστους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αντιστοιχεί στον αναμενόμενο αντίκτυπο του σχεδιαζόμενου μέτρου στην οικονομία και την απασχόληση στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα, αξιολογείται εάν το σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα έχει οικονομικό αντίκτυπο που να ευθυγραμμίζεται με το ποσό του εκτιμώμενου κόστους του.

Επιπλέον, η μεθοδολογική προσέγγιση και η διαδικασία που ακολουθήθηκε σε σχέση με το κόστος και την αιτιολόγηση για κάθε μεταρρύθμιση και επένδυση αναπτύσσεται με βάση τέσσερις βασικές αρχές που πληρούν τους ακόλουθους στόχους:

- **Ακρίβεια**: Η προσέγγιση και τα εργαλεία μεθοδολογίας που χρησιμοποιούνται διασφαλίζουν ότι το εκτιμώμενο κόστος είναι εύλογο κοντά στο πραγματικό κόστος μέσω της χρήσης λογιστικών, ιστορικών, στατιστικών στοιχείων καθώς και του προσδιορισμού των τιμών της αγοράς.
- **Λογοδοσία και διαφάνεια:** Το κόστος των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων εκτιμήθηκε με τρόπο που να είναι σαφώς ανιχνεύσιμος και κατανοητός, μέσω εφαρμοσμένης ανάλυσης που περιλαμβάνει λεπτομερείς πληροφορίες για κάθε παράμετρο που χρησιμοποιείται στον υπολογισμό του κόστους (π.χ. κόστος μονάδας βασικών παραγόντων, απαιτούμενος αριθμός μονάδων, κλπ)
- **Απλότητα**: Η προσέγγιση μεθοδολογίας κόστους που ακολουθήθηκε χρησιμοποιεί απλά εργαλεία και μεθόδους υπολογισμού κόστους, ώστε να επιτρέπεται η αξιολόγηση των στοιχείων που σχετίζονται με το κόστος μαζί με την αξιολόγηση των άλλων στοιχείων του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας σε σύντομο χρονικό διάστημα. Αυτό έχει ως στόχο να διατηρήσει το διοικητικό φόρτο όσο το δυνατόν πιο διαχειρίσιμο για όλα τα μέρη.

- **Συνέπεια:** Το κόστος που εκτιμάται ανά μεταρρύθμιση και επένδυση συνάδει με άλλες πολιτικές της ΕΕ και είναι σύμφωνο με το κόστος που εφαρμόζεται σε παρόμοια έργα μέσω άλλων κοινοτικών χρηματοδοτήσεων.

Λαμβάνοντας υπόψη αυτές τις αρχές και απαιτήσεις, η μεθοδολογική προσέγγιση που αναπτύχθηκε για τις εκτιμήσεις κόστους κάθε επένδυσης και μεταρρύθμισης του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ακολουθεί ορισμένες κοινές κατευθυντήριες γραμμές. Πιο συγκεκριμένα, περιλαμβάνει:

- Σαφή και τεκμηριωμένη ανάλυση των προκλήσεων που αντιμετωπίζονται και των στόχων των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων.
- Λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με το αναμενόμενο αποτέλεσμα των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων.
- Λεπτομερή περιγραφή του τρόπου εφαρμογής των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων (μέσα εφαρμογής).
- Πληροφορίες σχετικά με τη φύση και το μέγεθος των προτεινόμενων επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων, καθώς και το χρονοδιάγραμμά τους και τα σχετικά ορόσημα.

Διαδικασία επικύρωσης κόστους και μεθοδολογική προσέγγιση

Με βάση τις προαναφερθείσες αρχές και κατευθυντήριες γραμμές, αναπτύσσεται μια συγκεκριμένη διαδικασία επικύρωσης του κόστους και μεθοδολογίας που επιτρέπει την κοστολόγηση για κάθε επένδυση και μεταρρύθμιση του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και διασφαλίζει την ακρίβεια, τη διαφάνεια, την απλότητα και τη συνέπεια των εκτιμήσεων.

Η διαδικασία ανάλυσης κόστους του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιλαμβάνει τέσσερα βασικά βήματα που στοχεύουν στην εφαρμογή των εξής:

- 1ο βήμα: Ανάπτυξη μιας συγκεκριμένης έκθεσης ανά μεταρρύθμιση και επένδυση με ξεχωριστή ανάλυση ανά επιμέρους έργο.
- 2ο βήμα: Εξέταση όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων.
- 3ο βήμα: Λεπτομερής ανάλυση όλων των στοιχείων κόστους των κύριων έργων μέσω της εφαρμογής της πιο κατάλληλης μεθοδολογίας επικύρωσης κόστους.
- 4ο βήμα: Επαλήθευση κόστους ανά έργο, Άξονα, και Πυλώνα του σχεδίου.

1ο βήμα - Ανάπτυξη αναφορών ανάλυσης κόστους

Το περιεχόμενο της αναφοράς ανάλυσης κόστους για κάθε μία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιλαμβάνει τις ακόλουθες κοινές παραμέτρους / λεπτομέρειες:

- **Σύνοψη έργου** : Περιλαμβάνει την αποτύπωση των χαρακτηριστικών του κάθε έργου (π.χ. Πυλώνας, Άξονας, τίτλος έργου και υποέργα, ενδιαφερόμενα μέρη), την κωδικοποίηση βασικών οικονομικών μεγεθών (συνολικός και εκτιμώμενος προϋπολογισμός) καθώς και μια σύντομη επισκόπηση του πεδίου εφαρμογής του έργου.
- **Μέσα εφαρμογής:** Αποτυπώνει μια περίληψη του σχετικού κανονιστικού πλαισίου (εάν υπάρχει), μια γενική προοπτική όσον αφορά τη διαδικασία ωριμότητας και έναν συγκεντρωτικό πίνακα σχετικά με το χρονοδιάγραμμα του έργου και με τα ορόσημα που πρέπει να επιτευχθούν.

- **Προϋπολογισμός έργου**: Περιλαμβάνει:
    - ανάλυση (προσδιορισμός βασικών παραμέτρων κόστους, επισκόπηση των διαθέσιμων πληροφοριών, επιβεβαίωση ότι το εκτιμώμενο κόστος δεν περιλαμβάνει ΦΠΑ, δεν είναι επαναλαμβανόμενο και δεν πραγματοποιείται πριν από την 1η Φεβρουαρίου 2020),
    - ένδειξη του κατά πόσον τμήματα του προϋπολογισμού του έργου καλύπτονται από άλλα ιδιωτικά κονδύλια ή κοινοτική χρηματοδότηση – επιβεβαίωση ότι αυτά τα ποσά έχουν αφαιρεθεί από το κόστος που θα χρηματοδοτηθεί από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και
    - αξιολόγηση και επικύρωση προϋπολογισμού (συγκεκριμένη μεθοδολογία για την εκτίμηση του κόστους, ανάλυση κόστους ανά καθοριστικό παράγοντα, προσδιορισμός του κόστους μονάδας, προσδιορισμός του συνολικού αριθμού μονάδων, εκτίμηση του συνολικού απαιτούμενου προϋπολογισμού ανά έργο).
- **Υποστηρικτικό υλικό:** Αποτυπώνει μια σύντομη επισκόπηση των σχετικών μελετών ή / και πληροφοριών που χρησιμοποιούνται για την επικύρωση του συνολικού κόστους καθώς και τη χαρτογράφηση σημείων αναφοράς που χρησιμοποιήθηκαν κατά την ανάλυση του κόστους (ιστορικό, συγκριτικό κόστος σε παρόμοια έργα) και παροχή σχετικών αποδεικτικών στοιχείων (π.χ. πηγές).

2ο βήμα - Εξέταση όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων

Προκειμένου να διασφαλιστεί η ακρίβεια και η συνέπεια των εκτιμήσεων κόστους, πραγματοποιείται μια συγκριτική ανάλυση δεδομένων κοστολόγησης μέσω της συλλογής και εξέτασης όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων σχετικά με το πραγματικό κόστος παρόμοιων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που έχουν πραγματοποιηθεί στο παρελθόν. Αυτό το βήμα περιλαμβάνει κυρίως όλες τις ενέργειες που σχετίζονται με τη συλλογή και εξέταση του συνόλου των διαθέσιμων πληροφοριών και του υποστηρικτικού υλικού, καθώς και την άντληση δεδομένων και την εις βάθος ανάλυση της σχετικής τεκμηρίωσης.

3ο βήμα - Ανάπτυξη μεθοδολογίας ανάλυσης κόστους

Προκειμένου να εφαρμοστεί η κοστολόγηση των έργων, αναπτύχθηκαν τρεις βασικές μεθοδολογικές αναλύσεις που χρησιμοποιήθηκαν με βάση την καταλληλότητά τους για καθεμία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας:

Εκτίμηση από κάτω προς τα πάνω (bottom-up)

Η πρώτη μεθοδολογική προσέγγιση της ανάλυσης κόστους περιλαμβάνει εκτιμήσεις σε αναλυτικό επίπεδο για κάθε παράμετρο κόστους του έργου, οι οποίες στη συνέχεια συγκεντρώνονται σε μια συνολική εκτίμηση για ολόκληρο το έργο. Τα κύρια βήματα αυτής της μεθοδολογικής προσέγγισης περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Επανεξέταση ιστορικών τιμών/κριτηρίων ανά παράμετρο κόστους από παρόμοια έργα και εκτίμηση του κόστους αξίας της μονάδας.
- Προσδιορισμός του συνολικού αριθμού μονάδων που απαιτούνται και εφαρμογή της τιμής μονάδας για τις σχετικές εκτιμήσεις ανά παράμετρο κόστους.
- Τελική συγκέντρωση και εκτίμηση του συνολικού κόστους ανά έργο.

Παραμετρική προσέγγιση

Αυτή η προσέγγιση αναφέρεται στην εκτίμηση του συνολικού προϋπολογισμού ανά έργο βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς. Συγκεκριμένα, τα κύρια βήματα της παραμετρικής μεθοδολογικής προσέγγισης περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Προσδιορισμός μεμονωμένων παραμέτρων κόστους βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς
- Εξέταση της συνεισφοράς κάθε παραμέτρου κόστους στο συνολικό προϋπολογισμό
- Αξιολόγηση κάθε παραμέτρου κόστους ως ποσοστό του συνολικού κόστους

Εκτίμηση από πάνω προς τα κάτω (top down)

Τέλος, η τεχνική μεθοδολογίας από πάνω προς τα κάτω περιλαμβάνει τα ακόλουθα κύρια βήματα:

- Εκτίμηση του συνολικού προϋπολογισμού ανά έργο βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων.
- Κατανομή του συνολικού κόστους ανά μεμονωμένη παράμετρο κόστους βάσει των σχετικών κριτηρίων αναφοράς για κάθε κόστος μονάδας.

Σημειώνεται ότι σε ορισμένες περιπτώσεις όπου υπάρχει περιορισμένη διαθεσιμότητα συγκριτικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς, προκειμένου να προχωρήσουμε σε μια ακριβή και αιτιολογημένη εκτίμηση των παραμέτρων κόστους, ζητήθηκε άποψη από εμπειρογνώμονες. Ειδικότερα, η κρίση των εμπειρογνωμόνων στοχεύει να παρέχει τα ακόλουθα:

- Επανεξέταση των σχετικών σημείων αναφοράς σχετικά με το κόστος παρόμοιων έργων.
- Παροχή εξειδικευμένης γνώμης με βάση την εμπειρία και γνώση που έχει αποκτηθεί σε έναν συγκεκριμένο τομέα και την επισήμανση κρίσιμων παραγόντων και πιθανών κινδύνων.
- Ολοκλήρωση και αξιολόγηση των υπαρχόντων δεδομένων και επικύρωση του εκτιμώμενου κόστους.

4ο βήμα - Διαδικασία αξιολόγησης και επικύρωσης

Η ακρίβεια και η επικύρωση της ανάλυσης κόστους για κάθε επένδυση και έργο επιτυγχάνεται μέσω της αξιολόγησης του κόστους του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας από έναν ανεξάρτητο φορέα. Συγκεκριμένα, η επικύρωση και αποτίμηση της ανάλυσης κόστους διασφαλίστηκε μέσω των ακόλουθων ενεργειών:

- Συλλογή, επεξεργασία και αναθεώρηση δεδομένων
- Συνεχής επικοινωνία και υλοποίηση συναντήσεων με τους υπεύθυνους ενδιαφερόμενους φορείς και οντότητες
- Αναζήτηση πρόσθετων δεδομένων και πληροφοριών
- Επαλήθευση μεγέθους επένδυσης και προσδιορισμός κόστους
- Προετοιμασία και επανεξέταση των αναφορών ανάλυσης κόστους

Κύρια στοιχεία μεθοδολογίας προσέγγισης και παραμέτρων κόστους

Η εκτίμηση του κόστους όσον αφορά τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στον Άξονα 3.1 («Προώθηση της δημιουργίας θέσεων εργασίας και της συμμετοχής στην αγορά εργασίας»)

του τρίτου Πυλώνα του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας («Απασχόληση, δεξιότητες και κοινωνική συνοχή») είναι με βάση τα ακόλουθα κύρια στοιχεία:

- Η οργάνωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων
- Η δημιουργία κινήτρων απασχόλησης και επαγγελματικών ευκαιριών
- Η ανάπτυξη και αναβάθμιση των πλατφορμών πληροφορικής
- Η διαχείριση έργου και ο έλεγχος κόστους και η υλοποίηση τεχνικών μελετών και εκστρατειών ευαισθητοποίησης

1ο στοιχείο: Υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων

Αυτό το στοιχείο περιλαμβάνει όλα τα κόστη που σχετίζονται με την οργάνωση και την εφαρμογή προγραμμάτων κατάρτισης που αφορούν, μεταξύ άλλων, την επαγγελματική κατάρτιση καθώς και προγράμματα κατάρτισης για συμβουλευτική και επαγγελματική καθοδήγηση. Πιο συγκεκριμένα, η κοστολόγηση των προγραμμάτων κατάρτισης που περιλαμβάνονται σε αυτόν τον Άξονα του τρίτου Πυλώνα προέρχεται από τις ακόλουθες παραμέτρους:

- Προσδιορισμός του αριθμού όλου του εκπαιδευτικού προσωπικού που απαιτείται (εκπαιδευτές μαθημάτων, συντονιστές, ακαδημαϊκή υποστήριξη, τεχνική βοήθεια κ.λπ.) καθώς και ο αριθμός των δικαιούχων / εκπαιδευομένων που εκτιμάται ότι θα συμμετάσχουν σε κάθε πρόγραμμα
- Προσδιορισμός του μέσου χρόνου ανά πρόγραμμα κατάρτισης (σε ώρες, ημέρες ή μήνες) με βάση τις συγκεκριμένες ανάγκες και στόχους εκπαίδευσης
- Εξέταση των σχετικών τιμών της αγοράς και εκτίμηση του κόστους μονάδας που αντιστοιχεί σε κάθε εκπαιδευτή / εκπαιδευόμενο ανά ώρα ή εκπαιδευτική συνεδρία
- Υπολογισμός των δαπανών που απορρέουν από το απαιτούμενο εκπαιδευτικό υλικό (π.χ. βιβλία, οδηγοί, έντυπα ή ψηφιακές ενότητες κ.λπ.) ή οποιοδήποτε άλλο πρόσθετο κόστος απαιτείται για την υλοποίηση κάθε εκπαιδευτικού προγράμματος

2ο στοιχείο: Δημιουργία κινήτρων απασχόλησης και επαγγελματικών ευκαιριών

Το δεύτερο στοιχείο στοχεύει στην προώθηση ευκαιριών απασχόλησης και κινήτρων δημιουργίας θέσεων εργασίας μέσω της παροχής επιδοτήσεων μισθών για την ενθάρρυνση των εργοδοτών να προσλαμβάνουν εργαζομένους, συμβάλλοντας στο κόστος εργασίας, καθώς και την παροχή επιδοτήσεων για τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων (δηλαδή για ελεύθερους επαγγελματίες). Το κόστος αυτών των ενισχύσεων υπολογίζεται με βάση τις ακόλουθες παραμέτρους:

- Προσδιορισμός του αριθμού των δικαιούχων που εκτιμάται ότι εμπίπτουν στα σχετικά καθεστώτα επιδοτήσεων λαμβάνοντας υπόψη τον γενικό στόχο και τα σχετικά κριτήρια επιλεξιμότητας
- Προσδιορισμός του μέσου ποσού επιδότησης ανά δικαιούχο βάσει των σχετικών τιμών της αγοράς και της μέσης επιδότησης βάσει των προηγούμενων συστημάτων
- Προσδιορισμός του ποσού επιδότησης ανά δικαιούχο και εκτίμηση του συνολικού κόστους που προκύπτει από κάθε πρόγραμμα

3ο στοιχείο: Ανάπτυξη και αναβάθμιση σχετικών πλατφορμών πληροφορικής

Αυτό το στοιχείο περιλαμβάνει το εκτιμώμενο κόστος όλων των απαιτούμενων ενεργειών σχετικά με τη δημιουργία πλατφορμών, την αναβάθμιση συστημάτων πληροφορικής καθώς και την ανάπτυξη ψηφιακών εφαρμογών στο πλαίσιο των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων που αφορούν την προώθηση της δημιουργίας θέσεων εργασίας. Η κοστολόγηση των έργων που περιλαμβάνονται σε αυτόν τον Άξονα βασίζεται στις ακόλουθες παραμέτρους:

- Προσδιορισμός του αριθμού προσωπικού που απαιτείται για την ανάπτυξη και αναβάθμιση των σχετικών συστημάτων
- Προσδιορισμός του όγκου εργασίας που απαιτείται για την ολοκλήρωση κάθε ενέργειας που υπολογίζεται ανθρωπομήνες με βάση τις μέσες παραγωγικές ώρες ανά μήνα και ανά άτομο
- Εξέταση των αμοιβών της αγοράς σε σχέση με το σχετικό κόστος ανά άτομο ανά μήνα και υπολογισμός του κόστους που προκύπτει από τον συνολικό χρόνο εργασίας του προσωπικού

4ο στοιχείο: Διαχείριση έργων, τεχνικές μελέτες και εκστρατείες ευαισθητοποίησης

Το κόστος όσον αφορά το τέταρτο στοιχείο προέρχεται από την παροχή των συμπληρωματικών απαιτούμενων υπηρεσιών που αφορούν τις υπηρεσίες διαχείρισης και εποπτείας του έργου, την εφαρμογή των απαιτούμενων τεχνικών μελετών (π.χ. μελέτες εκτίμησης της τρέχουσας κατάστασης ή / και μελέτες για το σχεδιασμό, τα κριτήρια και την εφαρμογή του έργου) και τη διοργάνωση δράσεων ευαισθητοποίησης (π.χ. φυλλάδια, διαφημίσεις τύπου, “εκστρατείες” μέσων κ.λπ.). Σε αυτό το πλαίσιο, ο υπολογισμός του σχετικού κόστους σχετικά με τις προαναφερθείσες ενέργειες βασίζεται στα εξής:

- Προσδιορισμός του αριθμού του προσωπικού που απαιτείται για την παροχή υπηρεσιών διαχείρισης και εποπτείας έργων και των τεχνικών εμπειρογνωμόνων που απαιτούνται για την υλοποίηση των απαιτούμενων μελετών
- Προσδιορισμός των συνολικών ανθρωπίνων μηνών / ωρών που εκτιμάται ότι θα παρέχονται σε κάθε υπηρεσία καθώς και των αντίστοιχων αμοιβών ανά μονάδα
- Υπολογισμός του συνολικού κόστους που προκύπτει από τις υπηρεσίες διαχείρισης, εποπτείας και τεχνικής διαβούλευσης ανά έργο
- Εκτίμηση του κόστους των δράσεων ευαισθητοποίησης βάσει του εκτιμώμενου μέσου ετήσιου κόστους (λαμβάνοντας υπόψη τις τρέχουσες τιμές αγοράς) και τη συνολική διάρκεια κάθε διαφημιστικής καμπάνιας

Η λεπτομερής εκτίμηση κόστους για κάθε δράση/ έργο βρίσκεται στα Παραρτήματα.

12. Αίτημα δανείου

Μη εφαρμόσιμο.

Άξονας 3.4: Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές

1. Περιγραφή του Άξονα

Τομείς/ τομέας πολιτικής: Κοινωνική και εδαφική συνοχή, κοινωνική και θεσμική ανθεκτικότητα, πολιτικές για την επόμενη γενιά, παιδιά και νέους, όπως εκπαίδευση και δεξιότητες.

Περίληψη: Ο Άξονας αυτός περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που στοχεύουν σε ορισμένες από τις πιο ευάλωτες πληθυσμιακές ομάδες της χώρας, με πρωταρχικό στόχο την παροχή ίσων ευκαιριών για όλους, ανεξάρτητα από το φύλο, την εθνικότητα, τον σεξουαλικό προσανατολισμό, την ηλικία, την αναπηρία και άλλα χαρακτηριστικά. Ο Άξονας αντικατοπτρίζει μία από τις τρεις προτεραιότητες της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», δηλαδή την ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς και το βασικό της στοιχείο, την πολιτική για την μείωση της φτώχειας. Ο Άξονας στοχεύει στη διασφάλιση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής και της ένταξης που ευνοεί την ανάπτυξη. Ο Άξονας επίσης στοχεύει να διασφαλίσει ότι τα οφέλη της ανάπτυξης θα μοιράζονται ευρέως, μειώνοντας έτσι τη φτώχεια και τις ανισότητες. Επιπλέον, ο Άξονας μετριάζει τις άνευ προηγουμένου δυσμενείς επιπτώσεις της πανδημίας στις πιο ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού.

Οι στόχοι πρόκειται να επιτευχθούν μέσα από τις εξής δράσεις: (α) την αποϊδρυματοποίηση νεαρών εφήβων και παιδιών μέσω είτε της μεταρρύθμισης για την επαγγελματική αναδοχή είτε της ενίσχυσης των ΣΥΔ (Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης) (β) τη μεταρρύθμιση για τη φροντίδα και αγωγή παιδιών νηπιακής ηλικίας, που περιλαμβάνει τη δημιουργία ενός ενιαίου και σύγχρονου προγράμματος σπουδών για όλους τους βρεφονηπιακούς σταθμούς αλλά και τις ειδικές παρεμβάσεις για παιδιά με αναπηρίες, γνωστικές και αναπτυξιακές διαταραχές γ) την ενίσχυση του συστήματος κοινωνικής πρόνοιας και την προώθηση δράσεων που στοχεύουν στην ένταξη στην αγορά εργασίας (επανένταξη) των πιο ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων, με κύρια μεταρρύθμιση αυτή που προωθεί στην πράξη την υποστήριξη ατόμων με αναπηρία μέσω του θεσμού του προσωπικού βοηθού (δ) τον ψηφιακό μετασχηματισμό του συστήματος κοινωνικής προστασίας, εναρμονισμένου με τα ευρωπαϊκά πρότυπα. Στον Άξονα περιλαμβάνονται επιπλέον ειδικά προγράμματα κατάρτισης ευπαθών κοινωνικών ομάδων που στοχεύουν στην ομαλή (επαν-)ένταξη τους στην αγορά εργασίας με ανταγωνιστικές δεξιότητες αλλά και ειδικά προγράμματα ψηφιακού γραμματισμού τόσο για άτομα με αναπηρία όσο και για την τρίτη ηλικία, ενισχύοντας περαιτέρω τις πολιτικές ενεργούς γήρανσης. Επιπλέον σχετικά με την ισορροπία επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής στον Άξονα ενσωματώνονται παρεμβάσεις για τη δημιουργία χώρων φροντίδας βρεφών και προνηπίων στους χώρους εργασίας. Στον Άξονα περιγράφεται η δημιουργία ενός προγράμματος κατάρτισης για την αύξηση της επίγνωσης της διαφορετικότητας που θα υλοποιηθεί τόσο στο δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού, ηλικίας, αναπηρίας, εθνικότητας και άλλων χαρακτηριστικών. Η δράση αυτή συμπληρώνεται από την συλλογή στατιστικών στοιχείων για την στοχευμένη εφαρμογή πολιτικών, και τη διαμόρφωση ενός πρότυπου μηχανισμού απονομής σήματος διαφορετικότητας στις επιχειρήσεις. Τέλος στον Άξονα συμπεριλαμβάνονται ειδικές δράσεις για τον πληθυσμό των προσφύγων που αφορούν στην ομαλή ενσωμάτωσή τους στην εργασία και τον κοινωνικό ιστό και την ψηφιοποίηση υπηρεσιών ασύλου.

Στόχος: Ο πρωταρχικός στόχος του Άξονα αυτού είναι η εξασφάλιση ίσων ευκαιριών για όλους, ανεξαρτήτως φύλου, εθνικότητας, σεξουαλικού προσανατολισμού, ηλικίας, αναπηρίας και άλλων χαρακτηριστικών. Για το σκοπό αυτό, περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις με στόχο:

1. Τη διασφάλιση της κοινωνικής ένταξης και τη μείωση των ανισοτήτων των ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων μέσω (α) προώθησης της οικονομικής ενεργοποίησης και ταυτόχρονης παροχής ευκαιριών κατάρτισης, ανάπτυξης δεξιοτήτων και μαθητείας και (β) εξασφάλισης πρόσβασης σε αποτελεσματικές και υψηλής ποιότητας κοινωνικές υπηρεσίες.

2. Την πραγματοποίηση παρεμβάσεων στην πρώιμη παιδική ηλικία για να εξασφαλιστούν οι αναπτυξιακές, οικονομικές και κοινωνικές προοπτικές των παιδιών και των νέων οικογενειών.

3. Τη δημιουργία ενός αποτελεσματικού πλαισίου που προωθεί την ισορροπία επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής και ενισχύει τη συμπερίληψη και των δύο φύλων σε αντίστοιχες πολιτικές

4. Τη διαμόρφωση ενός αποτελεσματικού συστήματος για την ενίσχυση της διαφορετικότητας στην εργασία και την κοινωνική, δημόσια σφαίρα, μέσω (α) ενός μηχανισμού καταγραφής και συστηματοποίησης των δεδομένων και (β) ενός σύγχρονου προγράμματος αντίστοιχης εκπαίδευσης για το εργατικό δυναμικό της χώρας

Οι στόχοι αυτοί είναι ευθυγραμμισμένοι με τις συστάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς την Ελλάδα, στο πλαίσιο των Ειδικών ανά Χώρα Συστάσεων (CSR) των ετών 2019 και 2020, που αφορούν τη ενίσχυση της πρόσβασης σε κοινωνικές υπηρεσίες υψηλής ποιότητας, προσιτές και χωρίς αποκλεισμούς, υποστηρίζοντας τις πιο ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού και βελτιώνοντας τη συμμετοχή τους στην αγορά εργασίας, μειώνοντας την αναντιστοιχία δεξιοτήτων, καθώς και αυξάνοντας τη ποιότητα και τη συνάφεια των προγραμμάτων εκπαίδευσης και ειδίκευσης με την αγορά εργασίας. Επιπλέον ολοκληρώνουν και συμπληρώνουν τις υπάρχουσες μεταρρυθμίσεις του πλέγματος κοινωνικής προστασίας, στην κατεύθυνση της μείωσης της φτώχειας και των ανισοτήτων. Απηχούν επίσης τις ευρωπαϊκές εμβληματικές πρωτοβουλίες «Επανειδίκευση και αναβάθμιση δεξιοτήτων» και «Εκσυγχρονισμός» και ευθυγραμμίζονται πλήρως με την έκθεση της επιτροπής Πισσαρίδη, στηρίζοντας τη νέα στρατηγική ανάπτυξης της Ελλάδας. Τέλος, όπως αναφέρεται στην Έκθεση για την Ελλάδα για το 2020, παρόλο που η χώρα έχει βελτιωθεί στους περισσότερους δείκτες του πίνακα κοινωνικών αποτελεσμάτων που υποστηρίζει τον Ευρωπαϊκό Πυλώνα των Κοινωνικών Δικαιωμάτων, οι προκλήσεις στους τομείς που σχετίζονται με το χάσμα στην απασχόληση των φύλων, της ανισότητας των εισοδημάτων και των ψηφιακών δεξιοτήτων παραμένουν σημαντικές. Ο Άξονας αυτός συνδράμει στην αντιμετώπισή τους με αποτελεσματικό και καινοτόμο τρόπο.

Σύνδεση με τις Ευρωπαϊκές Εμβληματικές Πρωτοβουλίες: «Εκσυγχρονισμός», Επανειδίκευση και αναβάθμιση δεξιοτήτων»

Μεταρρυθμίσεις και Επενδύσεις

Μεταρρυθμίσεις

- **Μεταρρύθμιση 1:** Προστασία του συστήματος κοινωνικών παροχών από αθέμιτες πρακτικές (ID:16726)
- **Μεταρρύθμιση 2:** Ενίσχυση παιδικής προστασίας (ID:16919, COFOG 10.4)
- **Μεταρρύθμιση 3:** Υποστήριξη ατόμων με αναπηρία (ID:16904, COFOG 10.1)

Επενδύσεις Επένδυση 1: Κοινωνική ενσωμάτωση ευάλωτων ομάδων (ID:16922, COFOG 10.9)

- **Επένδυση 2 (συμπεριλαμβανομένου ενός ισχυρού στοιχείου της ψηφιακής μεταρρύθμισης):** Ψηφιακός μετασχηματισμός κοινωνικής υποστήριξης (ID:16925, COFOG 10.8)

- **Επένδυση 3:** Ενίσχυση της διαφορετικότητας & καταπολέμηση των διακρίσεων (ID:16685, COFOG 10.7)
- **Επένδυση 4:** Μονάδες παιδικής μέριμνας σε χώρους εργασίας (ID:16945, COFOG 10.4)
- **Επένδυση 5 (συμπεριλαμβανομένου ενός ισχυρού στοιχείου της ψηφιακής μεταρρύθμισης):** Ψηφιακός μετασχηματισμός συστήματος μετανάστευσης και ασύλου (ID:16763, COFOG 10.9)
- **Επένδυση 6:** Ένταξη των προσφύγων στην αγορά εργασίας (ID:16688, COFOG 10.9)

Εκτιμώμενο ποσό επιχορηγήσεων και δανείων: 611 εκατομμύρια ευρώ, εκ των οποίων 611 εκατομμύρια ευρώ (100%) καλύπτονται από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

2. Κύριες προκλήσεις και στόχοι

α) Κύριες προκλήσεις

Παρά τις προσπάθειες για αύξηση της κοινωνικής και οικονομικής ένταξης ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού μέσω ευκαιριών κατάρτισης και εκπαίδευσης και πρόσβασης σε κοινωνικές υπηρεσίες υψηλής ποιότητας, η Ελλάδα συνεχίζει να υπολείπεται σε σύγκριση με τους ευρωπαίους ομολόγους

της σε πολλούς σχετικούς δείκτες, συμπεριλαμβανομένης της φτώχειας και του κινδύνου κοινωνικού και οικονομικού αποκλεισμού (ιδίως για παιδιά και άτομα σε ηλικία εργασίας), της ανεργίας (ιδίως για γυναίκες, νέους και ηλικιωμένους),του ποσοστού συμμετοχής για τις ίδιες ομάδες, και των δεικτών εξάρτησης: Πιο συγκεκριμένα, οι κύριες προκλήσεις μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

Όσον αφορά την κοινωνική ένταξη ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων μέσω ευκαιριών κατάρτισης και εκπαίδευσης και πρόσβασης σε κοινωνικές υπηρεσίες υψηλής ποιότητας:

- *Η συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας.* Το ποσοστό απασχόλησης των γυναικών είναι ένα από τα χαμηλότερα στην ΕΕ, ειδικά για τις ηλικιακές ομάδες (15-24) και ηλικιωμένων (50-64), όπως τονίζεται στην έκθεση για το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο του 2019 και στην έκθεση της Επιτροπής Πισσαρίδη.
- *Ενσωμάτωση στην αγορά εργασίας (εκ νέου) των αποδεκτών ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος (GMI).* Η τακτική παρακολούθηση του τρίτου πυλώνα του GMI, δηλαδή η επανένταξη στην αγορά εργασίας, αποτελεί μείζονα πρόκληση. Αυτό επηρεάζει τον γενικό στόχο του καθεστώτος, που είναι ο περιορισμός της εξάρτησης των δικαιούχων από την κοινωνική πρόνοια και η αποφυγή της παγίδας φτώχειας.
- *Αναβάθμιση και επανειδίκευση.* Στο τέλος του 2018, το ένα τρίτο των ελληνικών εταιρειών ανέφεραν ότι δυσκολεύονται να καλύψουν τις κενές θέσεις, με την έλλειψη κατάλληλων δεξιοτήτων να είναι ο πιο κοινός λόγος. Σε σχέση με αυτήν την πρόκληση, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο πρότεινε ότι «η Ελλάδα πρέπει να αυξήσει την αποτελεσματικότητα των πολιτικών που οδηγούν στην ένταξη στην αγορά εργασίας, και συγκεκριμένα των προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης» (Σύσταση του Συμβουλίου για το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2020). Αυτή η γενική πρόκληση ισχύει επίσης, και είναι ακόμη πιο έντονη, στην περίπτωση ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων.
- *Ένταξη ατόμων με αναπηρία.* Τα τελευταία χρόνια, η Ελλάδα έχει εισαγάγει σημαντικές νομοθετικές μεταρρυθμίσεις που επιδιώκουν να δημιουργήσουν ένα νέο πλαίσιο που προάγει την κοινωνική και οικονομική ένταξη των ατόμων με αναπηρία. Ωστόσο, οι τελευταίοι

εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν έλλειψη στην ποικιλία και τη διαθεσιμότητα των υποδομών και των κοινωνικών υπηρεσιών, με εκείνους που χρειάζονται υψηλή υποστήριξη να αντιμετωπίζουν τις μεγαλύτερες προκλήσεις.

- *Ένταξη ηλικιωμένων πολιτών.* Παρά τις πρόσφατες βελτιώσεις, η συντριπτική πλειονότητα των ηλικιωμένων εξακολουθεί να μην είναι εξοικειωμένη με τη χρήση νέων τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών, γεγονός που θέτει σοβαρούς περιορισμούς στον βαθμό κοινωνικής αυτονομίας και την καθημερινή ζωής τους.
- *Ενσωμάτωση στην αγορά εργασίας των εχόντων νομικό καθεστώς πρόσφυγα και δικαιούχων επικουρικής προστασίας.* Το ποσοστό απασχόλησης υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα είναι δομικά χαμηλότερο από αυτό των Ελλήνων υπηκόων. Στην έκθεση 2020 για την Ελλάδα και το CSR 2020 δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην ένταξη αυτής της ευάλωτης ομάδας, ιδίως μετά την εμφάνιση της πανδημίας COVID-19.
- *Κοινωνική ένταξη των Ρομά.* Το 2011 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε το πλαίσιο της ΕΕ για τις εθνικές στρατηγικές ένταξης των Ρομά, το οποίο επικεντρώνεται σε τέσσερις βασικούς τομείς: εκπαίδευση, απασχόληση, υγειονομική περίθαλψη και στέγαση. Οι Ρομά στην Ελλάδα αποτελούν περίπου το 1,5% του συνολικού πληθυσμού. Ζώντας σε όλες σχεδόν τις περιοχές της χώρας, οι κοινότητες των Ρομά αντιμετωπίζουν ελλείψεις που σχετίζονται με συνθήκες διαβίωσης, πόσιμο νερό, ενέργεια και υποδομές, οργανικό ή / και λειτουργικό αναλφαβητισμό καθώς και ψηφιακό αναλφαβητισμό.

Όσον αφορά την ψηφιοποίηση:

- Έλλειψη ψηφιακών υπηρεσιών και ολοκληρωμένης πλατφόρμας πληροφορικής σχετικά με την επιχειρησιακή διαδικασία και την παροχή επιδομάτων σε χρήμα και σε είδος. Η έλλειψη ψηφιοποίησης επηρεάζει επίσης σοβαρά τα άτομα με αναπηρία που επί του παρόντος πρέπει να υποβάλλουν τα ίδια δικαιολογητικά σε διαφορετικούς φορείς σε τακτική βάση.
- Έλλειψη ψηφιακών υπηρεσιών σχετικά με τη μετανάστευση και το σύστημα ασύλου, που επηρεάζει αρνητικά την άμεση επεξεργασία των αιτήσεων ασύλου, την εξατομικευμένη υπηρεσία των αιτούντων άσυλο σχετικά με την πορεία της αίτησής τους και τη συνολική αυτοματοποίηση των σχετικών υπηρεσιών και διαδικασιών.

Όσον αφορά την εισοδηματική ανισότητα και τη φτώχεια:

- Ανισότητα: Σύμφωνα με τη CSR του 2019 για την Ελλάδα «ενώ έχουν ξεκινήσει μεταρρυθμίσεις, η Ελλάδα χαρακτηρίζεται από υψηλή εισοδηματική ανισότητα» (αιτιολογική σκέψη 14). Επιπλέον, η CSR 2020 δηλώνει ότι «η κρίση COVID-19 κινδυνεύει [θα] επιδεινώσει για άλλη μια φορά την κοινωνική κατάσταση μεγάλων μερών του πληθυσμού και την αύξηση της εισοδηματικής ανισότητας» (αιτιολογική σκέψη 20).
- Φτώχεια: Σύμφωνα με την έρευνα του ΟΟΣΑ για την Ελλάδα για το 2020, «Παρά τις βελτιώσεις τα τελευταία χρόνια, τα ποσοστά φτώχειας μεταξύ των νέων και των οικογενειών με παιδιά παραμένουν υψηλά. […] Η κρίση COVID-19 καθιστά αναγκαίο να συνεχιστεί ο εκσυγχρονισμός του συστήματος κοινωνικής προστασίας της Ελλάδας, ώστε να στοχεύσει καλύτερα τα προγράμματα κατά της φτώχειας σε άτομα που έχουν ανάγκη και να ενισχύσει σημαντικά τα προγράμματα επανεκπαίδευσης ».

Όσον αφορά τις παρεμβάσεις στην παιδική ηλικία:

- Σύμφωνα με την έρευνα του ΟΟΣΑ για την Ελλάδα για το 2020, η συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση υστερεί σε σύγκριση με άλλες χώρες, παρά το γεγονός ότι έχει επεκταθεί η υποχρεωτική προσχολική εκπαίδευση. Επιπλέον, η χώρα δεν διαθέτει ένα κεντρικό δημόσιο σύστημα παρεμβάσεων στην παιδική ηλικία. Τα προγράμματα αυτά αναπτύσσονται και υλοποιούνται μόνο μέσω του ιδιωτικού τομέα και των μη κυβερνητικών οργανώσεων (ΜΚΟ). Ως

αποτέλεσμα, τα ποσοστά έγκαιρης διάγνωσης ψυχικών και νευρολογικών αναπηριών παραμένουν πολύ χαμηλά. Επιπλέον, η Έκθεση της Επιτροπής του Πισσαρίδη διαπιστώνει ότι η χώρα στερείται πλήρους προγράμματος παιδικής μέριμνας και ανάπτυξης που ξεκινά από το 2ο τρίμηνο της εγκυμοσύνης και φτάνει μέχρι την αρχή του δημοτικού σχολείου.

β) Στόχοι

Ο πρωταρχικός στόχος αυτού του Άξονα είναι η παροχή ίσων ευκαιριών για όλους, ανεξάρτητα από το φύλο, την εθνικότητα, τον σεξουαλικό προσανατολισμό, την ηλικία, την αναπηρία και άλλα χαρακτηριστικά. Περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις με στόχο την αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές και τον μετριασμό των αρνητικών κοινωνικών επιπτώσεων της κρίσης COVID-19. Αυτοί οι στόχοι συνάδουν με τις συστάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που περιλαμβάνονται στις CSR 2019 και 2020 (ενίσχυση της πρόσβασης σε κοινωνικές υπηρεσίες χωρίς αποκλεισμούς, οικονομικά προσιτές και υψηλής ποιότητας, υποστήριξη των πιο ευάλωτων ομάδων πληθυσμού και βελτίωση της συμμετοχής τους στην αγορά εργασίας, μείωση των αναντιστοιχιών δεξιοτήτων, αύξηση ποιότητας και συνάφειας της εκπαίδευσης και της κατάρτισης με την αγορά εργασίας). Απηχούν επίσης τη στρατηγική «Ευρώπη 2020» για την αντιμετώπιση της φτώχειας, τις ευρωπαϊκές εμβληματικές πρωτοβουλίες «Επανειδίκευση και αναβάθμιση δεξιοτήτων» και «Εκσυγχρονισμός» και ευθυγραμμίζονται πλήρως με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της χώρας. Τέλος, όπως αναφέρεται και στην Έκθεση Χωρών για την Ελλάδα για το 2020, παρόλο που η χώρα έχει βελτιωθεί στους περισσότερους δείκτες του Πίνακα Κοινωνικών Σκορ που υποστηρίζει τον Ευρωπαϊκό Πυλώνα των Κοινωνικών Δικαιωμάτων, οι προκλήσεις στους τομείς του χάσματος στην απασχόληση των φύλων, της ανισότητας εισοδήματος και των ψηφιακών δεξιοτήτων παραμένουν σημαντικές. Ο στόχος του Άξονα είναι να αντιμετωπίσει αυτές τις προκλήσεις με αποτελεσματικό και καινοτόμο τρόπο.

Μια σημαντική πτυχή των προτεινόμενων έργων είναι το προληπτικό τους αποτέλεσμα: Το περιεχόμενο του Άξονα στοχεύει στην πρόληψη της ιδρυματοποίησης και του κοινωνικού αποκλεισμού ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων και τη βελτίωση της λειτουργικότητας των ατόμων με αναπηρίες, έτσι ώστε τελικά να περιορίσουν την ομάδα των ατόμων που ζουν κάτω από ένα καθεστώς ορίων επιβολής εξάρτησης, εμποδίζοντας την ενδυνάμωση και την αυτο-ανάπτυξη. Οι προτεινόμενες δράσεις δεν δημιουργούν νέες δημόσιες δομές με υψηλό κόστος συντήρησης και μισθοδοσίας, κάτι που θα απαιτούσε συνεχή χρηματοδότηση μετά το τέλος του προγράμματος. Αντ 'αυτού, χρησιμοποιούνται κυρίως υπάρχουσες δομές. Οι προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις και βελτιώσεις στις υποδομές έχουν επίσης μόνιμο χαρακτήρα. Έτσι, οι δράσεις έχουν χαμηλές μη ανακτήσιμες δαπάνες και υψηλές μακροπρόθεσμες αποδόσεις, τόσο μεμονωμένα όσο και κοινωνικά.

Οι στόχοι που επιδιώκονται από το περιεχόμενο του Άξονα στο σύνολό τους περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Αύξηση του αντίκτυπου των κοινωνικών μεταβιβάσεων στη μείωση του κινδύνου φτώχειας.
- Μείωση του ποσοστού φτώχειας των ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων.
- Διασφάλιση ότι οι αποδέκτες ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος δεν θα εγκλωβιστούν σε παγίδα φτώχειας.
- Αναβάθμιση της ποιότητας των κοινωνικών υπηρεσιών μέσω πρωτοκόλλων, εκπαίδευσης, πιστοποιήσεων και ενίσχυσης της ψηφιοποίησης.
- Μείωση των εμποδίων στην αγορά εργασίας προς τις πιο ευάλωτες πληθυσμιακές ομάδες
- Καταπολέμηση των ανισοτήτων τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στις γεωγραφικές ανισότητες.
- Βελτίωση των προοπτικών συμμετοχής και ένταξης των γυναικών στην αγορά εργασίας.

- Παροχή υψηλής ποιότητας επιλογών πρώιμης φροντίδας παιδιών σε οικογένειες .
- Περαιτέρω ενίσχυση της ομαλής επιστροφής των μητέρων στην εργασία, παρέχοντάς τους επιλογές παιδικής φροντίδας υψηλής ποιότητας, αναπτύσσοντας τη λειτουργία των κέντρων παιδικής μέριμνας και επεκτείνοντάς τα σε όλη τη χώρα και δημιουργώντας μονάδες παιδικής μέριμνας μέσα σε εταιρείες.
- Καθιέρωση ενός περιεκτικού προγράμματος σπουδών με στόχο τη γνωστική ανάπτυξη των παιδιών από 3 μηνών έως 4 ετών.
- Προώθηση της ένταξης του προσφυγικού πληθυσμού στην αγορά εργασίας μέσω του συγχρονισμού των δεξιοτήτων τους με τις ανάγκες της αγοράς και της συμμετοχής σε προγράμματα πρακτικής άσκησης και μαθητείας.
- Ενίσχυση της ανεξάρτητης διαβίωσης, της κοινωνικής ένταξης, της απασχολησιμότητας και της αποϊδρυματοποίησης των ατόμων με ειδικές ανάγκες και των εφήβων παιδιών με χαμηλές πιθανότητες οικογενειακής επανένταξης.
- Βελτίωση της μελλοντικής απασχολησιμότητας παιδιών που ζουν σε κλειστές δομές προστασίας.
- Η τοποθέτηση ανηλίκων με σοβαρές αναπηρίες ή / και σοβαρές ψυχικές διαταραχές στη φροντίδα επαγγελματικών ανάδοχων φροντιστών.
- Αύξηση του ποσοστού έγκαιρης διάγνωσης ψυχικών και νευρολογικών αναπηριών και επακόλουθων παρεμβάσεων.
- Αντιμετώπιση της διαρροής κοινωνικών παροχών προς μη επιλέξιμα άτομα λόγω φοροδιαφυγής και απάτης.

Σε ατομική βάση, τα έργα που περιλαμβάνονται στο Άξονα έχουν τους ακόλουθους στόχους:

Μεταρρύθμιση 1: Προστασία του συστήματος κοινωνικών παροχών από αθέμιτες πρακτικές (ID:16726). Η βελτιστοποίηση κοινωνικών παροχών στοχεύει στη μείωση της εσφαλμένης κατανομής των πόρων του κοινωνικού προϋπολογισμού.

Μεταρρύθμιση 2: Ενίσχυση παιδικής προστασίας (ID:16919).Η προστασία των παιδιών στοχεύει στην ενίσχυση της προστασίας των παιδιών σε ένα πολυφασικό σύστημα. Με μεταρρυθμίσεις εφαρμόσιμες, δραστικές και προσανατολισμένες στα αποτελέσματα που έχουν σχεδιαστεί με ιδιαίτερη έμφαση σε (α) νεογέννητα, βρέφη και νήπια, (β) εφήβους και (γ) ανηλίκους με σοβαρές αναπηρίες ή / και σοβαρές ψυχικές διαταραχές, η υποστήριξη που παρέχεται στα παιδιά μπορεί να βελτιώσει τη γνωστική και διανοητική τους ανάπτυξη, να αντιμετωπίσει επιτυχώς το στίγμα και τις διακρίσεις και να βελτιώσει περαιτέρω τη διαβίωσή τους σε ένα υποστηριζόμενο ανεξάρτητο σχήμα ή να τεθούν σε ανάδοχη φροντίδα. Τα έργα μπορούν να οριστούν ως αναπτυξιακή παρέμβαση και μεταρρύθμιση της πρώιμης παιδικής ηλικίας και ως πολιτική αποϊδρυματοποίησης.

Μεταρρύθμιση 3: Υποστήριξη ατόμων με αναπηρία (ID:16904). Η μεταρρύθμιση στοχεύει στην ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης, της ανεξάρτητης διαβίωσης, της απασχολησιμότητας και της παρέμβασης σε πρώιμη παιδική ηλικία για άτομα και παιδιά με αναπηρία. Όλες αυτές οι δράσεις πληρούν μια σειρά σχετικών συστάσεων της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (UNCRPD) και αναπτύσσουν τόσο την κοινωνική πρόνοια όσο και την οικονομία. Οι προτάσεις που υποβάλλονται συνδέονται στενά με τις υπουργικές προτεραιότητες και τις πολιτικές που σχετίζονται με το εθνικό σχέδιο δράσης για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία και την εθνική στρατηγική για την αποϊδρυματοποίηση. Συμπληρωματικό σε αυτές τις δράσεις θα είναι ένα πιλοτικό έργο για τη νέα διαδικασία αξιολόγησης αναπηρίας με βάση τη λειτουργικότητα, σύμφωνα με τις βέλτιστες πρακτικές της ΕΕ, η οποία έχει ήδη σχεδιαστεί, χρησιμοποιώντας κεφάλαια του ΕΚΤ. Όλα αυτά είναι σημαντικά στοιχεία που ενισχύουν την πολιτική αναπηρίας για τα επόμενα χρόνια και αναμένεται να διαμορφώσουν στάσεις, να καταπολεμήσουν τα στερεότυπα και να εξαλείψουν τα εμπόδια για την ένταξη και την ισότητα για όλους.

Επένδυση 1: Κοινωνική ενσωμάτωση ευάλωτων ομάδων (ID:16922). Η Κοινωνική ενσωμάτωση ευάλωτων ομάδων στοχεύει πρωτίστως τους βασικούς αποδέκτες του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος , τους αστέγους, τους Ρομά, τα άτομα με αναπηρία, τους ηλικιωμένους, τα παιδιά με αναπτυξιακές διαταραχές και τα νοικοκυριά που ζουν σε ακραίες συνθήκες φτώχειας. Στοχεύει στην ενίσχυση της απασχολησιμότητάς τους σύμφωνα με τις ειδικές δεξιότητες που απαιτούνται για τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας, τον περιορισμό της εξάρτησής τους από την υποστήριξη της πρόνοιας και την πρόληψη της παγίδευσης τους στη φτώχεια.

Επένδυση 2 Ψηφιακός μετασχηματισμός κοινωνικής υποστήριξης (ID:16925) (συμπεριλαμβανομένου ενός ισχυρού στοιχείου της ψηφιακής μεταρρύθμισης): Ο ψηφιακός μετασχηματισμός του συστήματος κοινωνικής υποστήριξης εξορθολογίζει περαιτέρω το σύστημα παροχών κοινωνικής πρόνοιας μέσω: (α) απλοποίησης της πρόσβασης σε συστήματα κοινωνικής πρόνοιας, (β) αύξησης της αποτελεσματικότητας του συστήματος ελέγχου της απάτης και ελέγχου των μετρητών στις κοινωνικές παροχές, γ) συλλογής ολοκληρωμένων πληροφοριών σχετικά με τις πολιτικές που εφαρμόζονται σε εθνικό και τοπικό επίπεδο , (δ) αυτόματου ελέγχου εκπλήρωσης των κριτηρίων των προγραμμάτων , ε) μείωσης της γραφειοκρατίας τόσο για τους αιτούντες κοινωνική πρόνοια όσο και για τους εργαζομένους , (στ) εξοικονόμησης πόρων από τη συντήρηση διαφορετικών πληροφοριακών συστημάτων, (ζ) δημιουργίας εργαλείου παρακολούθησης και σχεδιασμού κοινωνικών πολιτικών με κοινωνικά και γεωγραφικά χαρακτηριστικά, (η) ανάπτυξης / περαιτέρω ανάπτυξης των ψηφιακών δεξιοτήτων των ατόμων που εργάζονται σε υπηρεσίες πρόνοιας. Η επένδυση αυτή θα διασφαλίσει ότι ακόμη και σε περιόδους κρίσης, όπως το γενικό ή μερικό απαγορευτικό (lockdown) κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19, οι πολίτες θα συνεχίσουν να έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες.

Επένδυση 3: Ενίσχυση της διαφορετικότητας & καταπολέμηση των διακρίσεων (ID:16685). Η ευαισθητοποίηση σχετικά με τη διαφορετικότητα στοχεύει: (α) στην ανάπτυξη και παροχή προγραμμάτων κατάρτισης για την αποδοχή της διαφορετικότητας στους εργαζομένους τόσο στον ιδιωτικό όσο και στον δημόσιο τομέα με στόχο την καταπολέμηση των διακρίσεων σε όλες τις διαστάσεις στο χώρο εργασίας, (β) στην ανάπτυξη ενός συγκεκριμένου μηχανισμού για τη συλλογή κατάλληλων στατιστικών δεδομένων σχετικά με την ισότητα και τις διακρίσεις, επιτρέποντας την καλύτερη παρακολούθηση της προόδου και τη δημόσια πολιτική βάσει δεδομένων. Ο ρόλος του Παρατηρητηρίου Ισότητας - ένας λειτουργικός βραχίονας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων - θα ενισχυθεί προκειμένου να εκπονηθούν αναλυτικές εκθέσεις αξιολόγησης της κατάστασης των ίσων ευκαιριών. και (γ) στην ανάπτυξη ενός μηχανισμού πιστοποίησης και απονομής βραβείων για επιχειρήσεις / οργανισμούς που προωθούν καλές πρακτικές διαφορετικότητας και ένταξης.

Επένδυση 4: Μονάδες παιδικής μέριμνας σε χώρους εργασίας (ID:16945) Η επένδυση παρέχει χρηματοδότηση για τη δημιουργία και τον εξοπλισμό μονάδων παιδικής μέριμνας στις εγκαταστάσεις μεγαλύτερων εταιρειών, δημιουργώντας μια δέσμη υποστήριξης που ενισχύει την ελκυστικότητα της επένδυσης στα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη και εταιρείες. Στοχεύει στην ενίσχυση της ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής και στην προώθηση μέτρων που υποστηρίζουν ενεργά την απασχόληση των νέων γονέων.

Επένδυση 5: Ψηφιακός μετασχηματισμός συστήματος μετανάστευσης και ασύλου (ID:16763) *(συμπεριλαμβανομένου ενός ισχυρού στοιχείου της ψηφιακής μεταρρύθμισης)*. Η ψηφιοποίηση του συστήματος μετανάστευσης και ασύλου θα έχει ως αποτέλεσμα την παροχή ποιοτικότερων υπηρεσιών στον πληθυσμό των προσφύγων και στους αιτούντες άσυλο, καθώς στοχεύει στην (α) ενιαία διαχείριση ολόκληρου του κύκλου ζωής των διαδικασιών που σχετίζονται με τις ροές προσφύγων, από την πρώτη υποδοχή έως την ολοκλήρωση της εξέτασης μιας υπόθεσης ασύλου, (β) ολοκληρωμένη συλλογή πληροφοριών σε πραγματικό χρόνο από όλες τις εμπλεκόμενες αρχές για παρακολούθηση σε πραγματικό χρόνο , γ) ασφαλή και έγκυρη αναγνώριση προσώπων που εισέρχονται στη χώρα, μέσω διαδικασιών που περιλαμβάνουν την παραλαβή βιομετρικών δεδομένων και την έκδοση «έξυπνης»

ταυτότητας , (δ)ανάπτυξη μιας εφαρμογής και για κινητά για αλληλεπίδραση και επικοινωνία με τους πρόσφυγες.

Επένδυση 6: Ένταξη των προσφύγων στην αγορά εργασίας (ID:16688): Αυτό θα επιτευχθεί με: α) περαιτέρω ανάπτυξη και διατήρηση ενός διαρκούς, αποτελεσματικού, ευέλικτου και προσαρμοσμένου στις ανάγκες των δικαιούχων και των επιχειρήσεων, μηχανισμού ένταξης στην εργασία και β) εφαρμογή συμπληρωματικών και διασυνδεόμενων δραστηριοτήτων, όσον αφορά τόσο την κατάλληλη προετοιμασία των προσφύγων όσο και τη συνεργασία με εταιρείες και άλλους ενδιαφερόμενους. Το έργο θα ευθυγραμμιστεί πλήρως με το σχέδιο συμφωνίας εταιρικής σχέσης (ΣΕΣ) 2021-2027 και θα χρησιμοποιηθεί συμπληρωματικά με άλλα κονδύλια και έργα της ΕΕ.

Σύνδεση με το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο: Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που περιλαμβάνονται στον Άξονα αφορούν τις ειδικές συστάσεις ανά χώρα που παρέχονται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου (CSRs). Συγκεκριμένα, αντιμετωπίζουν τις ειδικές ανά χώρα συστάσεις (CSR2) 2019, συνιστώντας στην Ελλάδα να εστιάσει την οικονομική πολιτική που σχετίζεται με τις επενδύσεις, λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη διασφάλισης της κοινωνικής ένταξης. Αντιμετωπίζουν επίσης τις ειδικές ανά χώρα συστάσεις (CSR2) 2020, συνιστώντας τον περιορισμό του αντίκτυπου της κρίσης στην κοινωνία και την απασχόληση, συμπεριλαμβανομένης (μεταξύ άλλων) διασφάλισης ενός αποτελεσματικού συστήματος υποστήριξης. Αντιμετωπίζουν επίσης τις ειδικές ανά χώρα συστάσεις (CSR3) 2020, συνιστώντας να επικεντρωθούν οι επενδύσεις στην πράσινη μετάβαση και στον ψηφιακό μετασχηματισμό, ιδίως σε (μεταξύ άλλων) ψηφιακές υποδομές και δεξιότητες πολύ υψηλής χωρητικότητας.

γ) Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο

Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που περιλαμβάνονται στον Άξονα ευθυγραμμίζονται με προτάσεις πολιτικής που εκτίθενται στην Έκθεση της Επιτροπής Πισσαρίδη, το βασικό έγγραφο αναφοράς της Ελληνικής Στρατηγικής για την Ανάπτυξη.

3. Μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις

Η λεπτομερής περιγραφή των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων βρίσκεται στα Παραρτήματα.

α) Μεταρρυθμίσεις

Μεταρρύθμιση 1. Προστασία του συστήματος κοινωνικών παροχών από αθέμιτες πρακτικές (ID:16726)

Μεταρρύθμιση 2. Ενίσχυση παιδικής προστασίας (ID:16919)

Μεταρρύθμιση 3. Υποστήριξη ατόμων με αναπηρία (ID:16904)

β) Επενδύσεις

Επένδυση 1. Κοινωνική ενσωμάτωση ευάλωτων ομάδων (ID:16922)

Επένδυση 2. Ψηφιακός μετασχηματισμός κοινωνικής υποστήριξης (ID:16925)

Επένδυση 3. Ενίσχυση της διαφορετικότητας & καταπολέμηση των διακρίσεων (ID:16685)

Επένδυση 4. Μονάδες παιδικής μέριμνας σε χώρους εργασίας (ID:16945)

Επένδυση 5. Ψηφιακός μετασχηματισμός συστήματος μετανάστευσης και ασύλου (ID:16763)

Επένδυση 6. Ένταξη των προσφύγων στην αγορά εργασίας (ID:16688)

4. Ανοιχτά στρατηγικά θέματα αυτονομίας και ασφάλειας

Μη εφαρμόσιμο

5. Διασυνοριακά και πολυκρατικά έργα

Μη εφαρμόσιμο.

6. Πράσινες διαστάσεις του Άξονα

Μη εφαρμόσιμο.

7. Ψηφιακές διαστάσεις του Άξονα

Ο στόχος αυτής της επένδυσης, η οποία έχει επίσης ισχυρό στοιχείο της ψηφιακής μεταρρύθμισης, είναι να εξορθολογιστεί περαιτέρω το σύστημα κοινωνικής υποστήριξης μέσω: (α) απλοποίησης της πρόσβασης σε συστήματα κοινωνικής πρόνοιας , (β) αύξηση της αποτελεσματικότητας του συστήματος απάτης και ελέγχου των παροχών σε μετρητά, γ) συλλογή ολοκληρωμένων πληροφοριών σχετικά με τις πολιτικές που εφαρμόζονται σε εθνικό και τοπικό επίπεδο, (δ) αυτόματος έλεγχος εκπλήρωσης των κριτηρίων των προγραμμάτων, ε) μείωση της γραφειοκρατίας τόσο για τους αιτούντες κοινωνική πρόνοια όσο και για τους εργαζομένους, (στ) εξοικονόμηση πόρων από τη συντήρηση διαφορετικών συστημάτων πληροφοριών, (ζ) δημιουργία εργαλείου παρακολούθησης και σχεδιασμού κοινωνικών πολιτικών με κοινωνικά και γεωγραφικά χαρακτηριστικά, (η) ανάπτυξη / περαιτέρω ανάπτυξη των ψηφιακών δεξιοτήτων των ατόμων που εργάζονται σε υπηρεσίες πρόνοιας. Αυτές οι τεχνολογικές εξελίξεις μπορούν να βοηθήσουν στη βελτίωση της παροχής κοινωνικών υπηρεσιών και τελικά να βελτιώσουν την ποιότητα ζωής για όσους τις χρησιμοποιούν.

8. Συμβολή στον κλιματικό και ψηφιακό στόχο

Τίτλος μεταρρύθμισης ή επένδυσης	Κλιματικός Στόχος (%)	Ψηφιακός Στόχος (%)
Υποστήριξη ατόμων με αναπηρία (ID:16904)	0%	0%
Ενίσχυση παιδικής προστασίας (ID:16919)	0%	0%
Προστασία του συστήματος κοινωνικών παροχών από αθέμιτες πρακτικές (ID:16726)	0%	0%
Ψηφιακός μετασχηματισμός κοινωνικής υποστήριξης (ID:16925)	0%	100%
Κοινωνική ενσωμάτωση ευάλωτων ομάδων (ID:16922)	0%	0%
Ενίσχυση της διαφορετικότητας & καταπολέμηση των διακρίσεων (ID:16685)	0%	0%
Μονάδες παιδικής μέριμνας σε χώρους εργασίας (ID:16945)	0%	0%
Ένταξη των προσφύγων στην αγορά εργασίας (ID:16688)	0%	0%
Ψηφιακός μετασχηματισμός συστήματος μετανάστευσης και ασύλου (ID:16763)	0%	100%

9. Αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης»

Η αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» αξιολογήθηκε για κάθε μεταρρύθμιση και επένδυση αυτού του Άξονα. Η αξιολόγηση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι κανένα από τα προτεινόμενα μέτρα δεν θα προκαλέσει σημαντική ζημιά σε κανέναν από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους, όπως ορίζονται στο άρθρο 17 του κανονισμού ταξινόμησης της ΕΕ (EU Taxonomy Regulation). Ακολουθήθηκε μεθοδολογία δύο βημάτων με (α) την αναθεώρηση της λίστας ελέγχου έξι στόχων και (β) την ουσιαστική αξιολόγηση της αρχής της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης (DNSH).

Κάθε μία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις αυτής του Άξονα αξιολογήθηκε στη λίστα ελέγχου για να προσδιοριστεί εάν και για ποιον από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους απαιτείται ουσιαστική αξιολόγηση DNSH (μετριασμός της κλιματικής αλλαγής, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, βιώσιμη χρήση και προστασία για τα ύδατα και τους θαλάσσιους πόρους , κυκλική οικονομία, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης και της ανακύκλωσης των αποβλήτων, της πρόληψης και του ελέγχου της ρύπανσης στον αέρα, το νερό ή τη γη και την προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων). Η αξιολόγηση της λίστας ελέγχου κατέληξε στο συμπέρασμα ότι κανένα από τα μέτρα αυτής του Άξονα δεν απαιτεί ουσιαστική αξιολόγηση DNSH, καθώς κανένα από τα μέτρα δεν θα προκαλέσει σημαντική ζημιά σε κανέναν από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους.

Η λεπτομερής αξιολόγηση για κάθε μέτρο βρίσκεται στα Παραρτήματα.

10. Ορόσημα, στόχοι και χρονοδιάγραμμα

Δείτε το σχετικό κεφάλαιο των οροσήμων στο Μέρος 3.

11. Χρηματοδότηση και κόστος

Γενικές αρχές και οδηγίες

Έχοντας προσδιορίσει τις κύριες προκλήσεις και τους στόχους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και τα ορόσημα, το στόχο και το χρονοδιάγραμμα των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων που καθορίστηκαν, παρουσιάζονται παρακάτω οι βασικές αρχές καθώς και η ακολουθούμενη διαδικασία και μεθοδολογία σχετικά με τη χρηματοδότηση και την αξιολόγηση του κόστους.

Πρώτον, σημειώνεται ότι η εκτίμηση κόστους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας εφαρμόζεται σύμφωνα με τις βασικές απαιτήσεις του Κανονισμού που προβλέπουν ότι το κόστος για κάθε επένδυση και μεταρρύθμιση οφείλει να είναι:

- **Λογικό:** Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας παρέχει επαρκείς πληροφορίες και αποδεικτικά στοιχεία ότι το ποσό του εκτιμώμενου συνολικού κόστους του κάθε Άξονα είναι κατάλληλο.
- **Εύλογο:** Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας παρέχει επαρκείς πληροφορίες και αποδεικτικά στοιχεία ότι το ποσό του εκτιμώμενου συνολικού κόστους του κάθε Άξονα είναι σύμφωνο με τη φύση και τον τύπο των προβλεπόμενων επενδύσεων μέσω της εφαρμογής μιας οριζόντιας αξιολόγησης που εξασφαλίζει την ευθυγράμμιση μεταξύ του χαρακτήρα της κάθε επένδυσης και του κόστους της.
- **Ανάλογο:** Το ποσό του συνολικού κόστους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αντιστοιχεί στον αναμενόμενο αντίκτυπο του σχεδιαζόμενου μέτρου στην οικονομία και την απασχόληση στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα, αξιολογείται εάν το σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα έχει οικονομικό αντίκτυπο που να ευθυγραμμίζεται με το ποσό του εκτιμώμενου κόστους του.

Επιπλέον, η μεθοδολογική προσέγγιση και η διαδικασία που ακολουθήθηκε σε σχέση με το κόστος και την αιτιολόγηση για κάθε μεταρρύθμιση και επένδυση αναπτύσσεται με βάση τέσσερις βασικές αρχές που πληρούν τους ακόλουθους στόχους:

- **Ακρίβεια**: Η προσέγγιση και τα εργαλεία μεθοδολογίας που χρησιμοποιούνται διασφαλίζουν ότι το εκτιμώμενο κόστος είναι εύλογο κοντά στο πραγματικό κόστος μέσω της χρήσης λογιστικών, ιστορικών, στατιστικών στοιχείων καθώς και του προσδιορισμού των τιμών της αγοράς.
- **Λογοδοσία και διαφάνεια:** Το κόστος των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων εκτιμήθηκε με τρόπο που να είναι σαφώς ανιχνεύσιμος και κατανοητός, μέσω εφαρμοσμένης ανάλυσης που περιλαμβάνει λεπτομερείς πληροφορίες για κάθε παράμετρο που χρησιμοποιείται στον υπολογισμό του κόστους (π.χ. κόστος μονάδας βασικών παραγόντων, απαιτούμενος αριθμός μονάδων, κλπ)
- **Απλότητα**: Η προσέγγιση μεθοδολογίας κόστους που ακολουθήθηκε χρησιμοποιεί απλά εργαλεία και μεθόδους υπολογισμού κόστους, ώστε να επιτρέπεται η αξιολόγηση των στοιχείων που σχετίζονται με το κόστος μαζί με την αξιολόγηση των άλλων στοιχείων του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας σε σύντομο χρονικό διάστημα. Αυτό έχει ως στόχο να διατηρήσει το διοικητικό φόρτο όσο το δυνατόν πιο διαχειρίσιμο για όλα τα μέρη.

- **Συνέπεια:** Το κόστος που εκτιμάται ανά μεταρρύθμιση και επένδυση συνάδει με άλλες πολιτικές της ΕΕ και είναι σύμφωνο με το κόστος που εφαρμόζεται σε παρόμοια έργα μέσω άλλων κοινοτικών χρηματοδοτήσεων.

Λαμβάνοντας υπόψη αυτές τις αρχές και απαιτήσεις, η μεθοδολογική προσέγγιση που αναπτύχθηκε για τις εκτιμήσεις κόστους κάθε επένδυσης και μεταρρύθμισης του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ακολουθεί ορισμένες κοινές κατευθυντήριες γραμμές. Πιο συγκεκριμένα, περιλαμβάνει:

- Σαφή και τεκμηριωμένη ανάλυση των προκλήσεων που αντιμετωπίζονται και των στόχων των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων.
- Λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με το αναμενόμενο αποτέλεσμα των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων.
- Λεπτομερή περιγραφή του τρόπου εφαρμογής των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων (μέσα εφαρμογής).
- Πληροφορίες σχετικά με τη φύση και το μέγεθος των προτεινόμενων επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων, καθώς και το χρονοδιάγραμμά τους και τα σχετικά ορόσημα.

Διαδικασία επικύρωσης κόστους και μεθοδολογική προσέγγιση

Με βάση τις προαναφερθείσες αρχές και κατευθυντήριες γραμμές, αναπτύσσεται μια συγκεκριμένη διαδικασία επικύρωσης του κόστους και μεθοδολογίας που επιτρέπει την κοστολόγηση για κάθε επένδυση και μεταρρύθμιση του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και διασφαλίζει την ακρίβεια, τη διαφάνεια, την απλότητα και τη συνέπεια των εκτιμήσεων.

Η διαδικασία ανάλυσης κόστους του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιλαμβάνει τέσσερα βασικά βήματα που στοχεύουν στην εφαρμογή των εξής:

- 1ο βήμα: Ανάπτυξη μιας συγκεκριμένης έκθεσης ανά μεταρρύθμιση και επένδυση με ξεχωριστή ανάλυση ανά επιμέρους έργο.
- 2ο βήμα: Εξέταση όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων.
- 3ο βήμα: Λεπτομερής ανάλυση όλων των στοιχείων κόστους των κύριων έργων μέσω της εφαρμογής της πιο κατάλληλης μεθοδολογίας επικύρωσης κόστους.
- 4ο βήμα: Επαλήθευση κόστους ανά έργο, Άξονα, και Πυλώνα του σχεδίου.

1ο βήμα - Ανάπτυξη αναφορών ανάλυσης κόστους

Το περιεχόμενο της αναφοράς ανάλυσης κόστους για κάθε μία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιλαμβάνει τις ακόλουθες κοινές παραμέτρους / λεπτομέρειες:

- **Σύνοψη έργου** : Περιλαμβάνει την αποτύπωση των χαρακτηριστικών του κάθε έργου (π.χ. Πυλώνας, Άξονας, τίτλος έργου και υποέργα, ενδιαφερόμενα μέρη), την κωδικοποίηση βασικών οικονομικών μεγεθών (συνολικός και εκτιμώμενος προϋπολογισμός) καθώς και μια σύντομη επισκόπηση του πεδίου εφαρμογής του έργου.
- **Μέσα εφαρμογής:** Αποτυπώνει μια περίληψη του σχετικού κανονιστικού πλαισίου (εάν υπάρχει), μια γενική προοπτική όσον αφορά τη διαδικασία ωριμότητας και έναν συγκεντρωτικό πίνακα σχετικά με το χρονοδιάγραμμα του έργου και με τα ορόσημα που πρέπει να επιτευχθούν.

- **Προϋπολογισμός έργου**: Περιλαμβάνει:
    - ανάλυση (προσδιορισμός βασικών παραμέτρων κόστους, επισκόπηση των διαθέσιμων πληροφοριών, επιβεβαίωση ότι το εκτιμώμενο κόστος δεν περιλαμβάνει ΦΠΑ, δεν είναι επαναλαμβανόμενο και δεν πραγματοποιείται πριν από την 1η Φεβρουαρίου 2020),
    - ένδειξη του κατά πόσον τμήματα του προϋπολογισμού του έργου καλύπτονται από άλλα ιδιωτικά κονδύλια ή κοινοτική χρηματοδότηση – επιβεβαίωση ότι αυτά τα ποσά έχουν αφαιρεθεί από το κόστος που θα χρηματοδοτηθεί από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και
    - αξιολόγηση και επικύρωση προϋπολογισμού (συγκεκριμένη μεθοδολογία για την εκτίμηση του κόστους, ανάλυση κόστους ανά καθοριστικό παράγοντα, προσδιορισμός του κόστους μονάδας, προσδιορισμός του συνολικού αριθμού μονάδων, εκτίμηση του συνολικού απαιτούμενου προϋπολογισμού ανά έργο).
- **Υποστηρικτικό υλικό:** Αποτυπώνει μια σύντομη επισκόπηση των σχετικών μελετών ή / και πληροφοριών που χρησιμοποιούνται για την επικύρωση του συνολικού κόστους καθώς και τη χαρτογράφηση σημείων αναφοράς που χρησιμοποιήθηκαν κατά την ανάλυση του κόστους (ιστορικό, συγκριτικό κόστος σε παρόμοια έργα) και παροχή σχετικών αποδεικτικών στοιχείων (π.χ. πηγές).

2ο βήμα - Εξέταση όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων

Προκειμένου να διασφαλιστεί η ακρίβεια και η συνέπεια των εκτιμήσεων κόστους, πραγματοποιείται μια συγκριτική ανάλυση δεδομένων κοστολόγησης μέσω της συλλογής και εξέτασης όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων σχετικά με το πραγματικό κόστος παρόμοιων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που έχουν πραγματοποιηθεί στο παρελθόν. Αυτό το βήμα περιλαμβάνει κυρίως όλες τις ενέργειες που σχετίζονται με τη συλλογή και εξέταση του συνόλου των διαθέσιμων πληροφοριών και του υποστηρικτικού υλικού, καθώς και την άντληση δεδομένων και την εις βάθος ανάλυση της σχετικής τεκμηρίωσης.

3ο βήμα - Ανάπτυξη μεθοδολογίας ανάλυσης κόστους

Προκειμένου να εφαρμοστεί η κοστολόγηση των έργων, αναπτύχθηκαν τρεις βασικές μεθοδολογικές αναλύσεις που χρησιμοποιήθηκαν με βάση την καταλληλότητά τους για καθεμία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας:

Εκτίμηση από κάτω προς τα πάνω (bottom-up)

Η πρώτη μεθοδολογική προσέγγιση της ανάλυσης κόστους περιλαμβάνει εκτιμήσεις σε αναλυτικό επίπεδο για κάθε παράμετρο κόστους του έργου, οι οποίες στη συνέχεια συγκεντρώνονται σε μια συνολική εκτίμηση για ολόκληρο το έργο. Τα κύρια βήματα αυτής της μεθοδολογικής προσέγγισης περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Επανεξέταση ιστορικών τιμών/κριτηρίων ανά παράμετρο κόστους από παρόμοια έργα και εκτίμηση του κόστους αξίας της μονάδας.
- Προσδιορισμός του συνολικού αριθμού μονάδων που απαιτούνται και εφαρμογή της τιμής μονάδας για τις σχετικές εκτιμήσεις ανά παράμετρο κόστους.
- Τελική συγκέντρωση και εκτίμηση του συνολικού κόστους ανά έργο.

Παραμετρική προσέγγιση

Αυτή η προσέγγιση αναφέρεται στην εκτίμηση του συνολικού προϋπολογισμού ανά έργο βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς. Συγκεκριμένα, τα κύρια βήματα της παραμετρικής μεθοδολογικής προσέγγισης περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Προσδιορισμός μεμονωμένων παραμέτρων κόστους βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς
- Εξέταση της συνεισφοράς κάθε παραμέτρου κόστους στο συνολικό προϋπολογισμό
- Αξιολόγηση κάθε παραμέτρου κόστους ως ποσοστό του συνολικού κόστους

Εκτίμηση από πάνω προς τα κάτω (top down)

Τέλος, η τεχνική μεθοδολογίας από πάνω προς τα κάτω περιλαμβάνει τα ακόλουθα κύρια βήματα:

- Εκτίμηση του συνολικού προϋπολογισμού ανά έργο βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων.
- Κατανομή του συνολικού κόστους ανά μεμονωμένη παράμετρο κόστους βάσει των σχετικών κριτηρίων αναφοράς για κάθε κόστος μονάδας.

Σημειώνεται ότι σε ορισμένες περιπτώσεις όπου υπάρχει περιορισμένη διαθεσιμότητα συγκριτικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς, προκειμένου να προχωρήσουμε σε μια ακριβή και αιτιολογημένη εκτίμηση των παραμέτρων κόστους, ζητήθηκε άποψη από εμπειρογνώμονες. Ειδικότερα, η κρίση των εμπειρογνωμόνων στοχεύει να παρέχει τα ακόλουθα:

- Επανεξέταση των σχετικών σημείων αναφοράς σχετικά με το κόστος παρόμοιων έργων.
- Παροχή εξειδικευμένης γνώμης με βάση την εμπειρία και γνώση που έχει αποκτηθεί σε έναν συγκεκριμένο τομέα και την επισήμανση κρίσιμων παραγόντων και πιθανών κινδύνων.
- Ολοκλήρωση και αξιολόγηση των υπαρχόντων δεδομένων και επικύρωση του εκτιμώμενου κόστους.

4ο βήμα - Διαδικασία αξιολόγησης και επικύρωσης

Η ακρίβεια και η επικύρωση της ανάλυσης κόστους για κάθε επένδυση και έργο επιτυγχάνεται μέσω της αξιολόγησης του κόστους του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας από έναν ανεξάρτητο φορέα. Συγκεκριμένα, η επικύρωση και αποτίμηση της ανάλυσης κόστους διασφαλίστηκε μέσω των ακόλουθων ενεργειών:

- Συλλογή, επεξεργασία και αναθεώρηση δεδομένων
- Συνεχής επικοινωνία και υλοποίηση συναντήσεων με τους υπεύθυνους ενδιαφερόμενους φορείς και οντότητες
- Αναζήτηση πρόσθετων δεδομένων και πληροφοριών
- Επαλήθευση μεγέθους επένδυσης και προσδιορισμός κόστους
- Προετοιμασία και επανεξέταση των αναφορών ανάλυσης κόστους

Κύρια στοιχεία μεθοδολογίας προσέγγισης και παραμέτρων κόστους

Η εκτίμηση του κόστους όσον αφορά τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στον Άξονα 3.1 («Προώθηση της δημιουργίας θέσεων εργασίας και της συμμετοχής στην αγορά εργασίας»)

του τρίτου Πυλώνα του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας («Απασχόληση, δεξιότητες και κοινωνική συνοχή») είναι με βάση τα ακόλουθα κύρια στοιχεία:

- Η οργάνωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων
- Η δημιουργία κινήτρων απασχόλησης και επαγγελματικών ευκαιριών
- Η ανάπτυξη και αναβάθμιση των πλατφορμών πληροφορικής
- Η διαχείριση έργου και ο έλεγχος κόστους και η υλοποίηση τεχνικών μελετών και εκστρατειών ευαισθητοποίησης

1ο στοιχείο: Υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων

Αυτό το στοιχείο περιλαμβάνει όλα τα κόστη που σχετίζονται με την οργάνωση και την εφαρμογή προγραμμάτων κατάρτισης που αφορούν, μεταξύ άλλων, την επαγγελματική κατάρτιση καθώς και προγράμματα κατάρτισης για συμβουλευτική και επαγγελματική καθοδήγηση. Πιο συγκεκριμένα, η κοστολόγηση των προγραμμάτων κατάρτισης που περιλαμβάνονται σε αυτόν τον Άξονα του τρίτου Πυλώνα προέρχεται από τις ακόλουθες παραμέτρους:

- Προσδιορισμός του αριθμού όλου του εκπαιδευτικού προσωπικού που απαιτείται (εκπαιδευτές μαθημάτων, συντονιστές, ακαδημαϊκή υποστήριξη, τεχνική βοήθεια κ.λπ.) καθώς και ο αριθμός των δικαιούχων / εκπαιδευομένων που εκτιμάται ότι θα συμμετάσχουν σε κάθε πρόγραμμα
- Προσδιορισμός του μέσου χρόνου ανά πρόγραμμα κατάρτισης (σε ώρες, ημέρες ή μήνες) με βάση τις συγκεκριμένες ανάγκες και στόχους εκπαίδευσης
- Εξέταση των σχετικών τιμών της αγοράς και εκτίμηση του κόστους μονάδας που αντιστοιχεί σε κάθε εκπαιδευτή / εκπαιδευόμενο ανά ώρα ή εκπαιδευτική συνεδρία
- Υπολογισμός των δαπανών που απορρέουν από το απαιτούμενο εκπαιδευτικό υλικό (π.χ. βιβλία, οδηγοί, έντυπα ή ψηφιακές ενότητες κ.λπ.) ή οποιοδήποτε άλλο πρόσθετο κόστος απαιτείται για την υλοποίηση κάθε εκπαιδευτικού προγράμματος

2ο στοιχείο: Δημιουργία κινήτρων απασχόλησης και επαγγελματικών ευκαιριών

Το δεύτερο στοιχείο στοχεύει στην προώθηση ευκαιριών απασχόλησης και κινήτρων δημιουργίας θέσεων εργασίας μέσω της παροχής επιδοτήσεων μισθών για την ενθάρρυνση των εργοδοτών να προσλαμβάνουν εργαζομένους, συμβάλλοντας στο κόστος εργασίας, καθώς και την παροχή επιδοτήσεων για τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων (δηλαδή για ελεύθερους επαγγελματίες). Το κόστος αυτών των ενισχύσεων υπολογίζεται με βάση τις ακόλουθες παραμέτρους:

- Προσδιορισμός του αριθμού των δικαιούχων που εκτιμάται ότι εμπίπτουν στα σχετικά καθεστώτα επιδοτήσεων λαμβάνοντας υπόψη τον γενικό στόχο και τα σχετικά κριτήρια επιλεξιμότητας
- Προσδιορισμός του μέσου ποσού επιδότησης ανά δικαιούχο βάσει των σχετικών τιμών της αγοράς και της μέσης επιδότησης βάσει των προηγούμενων συστημάτων
- Προσδιορισμός του ποσού επιδότησης ανά δικαιούχο και εκτίμηση του συνολικού κόστους που προκύπτει από κάθε πρόγραμμα

3ο στοιχείο: Ανάπτυξη και αναβάθμιση σχετικών πλατφορμών πληροφορικής

Αυτό το στοιχείο περιλαμβάνει το εκτιμώμενο κόστος όλων των απαιτούμενων ενεργειών σχετικά με τη δημιουργία πλατφορμών, την αναβάθμιση συστημάτων πληροφορικής καθώς και την ανάπτυξη ψηφιακών εφαρμογών στο πλαίσιο των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων που αφορούν την προώθηση της δημιουργίας θέσεων εργασίας. Η κοστολόγηση των έργων που περιλαμβάνονται σε αυτόν τον Άξονα βασίζεται στις ακόλουθες παραμέτρους:

- Προσδιορισμός του αριθμού προσωπικού που απαιτείται για την ανάπτυξη και αναβάθμιση των σχετικών συστημάτων
- Προσδιορισμός του όγκου εργασίας που απαιτείται για την ολοκλήρωση κάθε ενέργειας που υπολογίζεται ανθρωπομήνες με βάση τις μέσες παραγωγικές ώρες ανά μήνα και ανά άτομο
- Εξέταση των αμοιβών της αγοράς σε σχέση με το σχετικό κόστος ανά άτομο ανά μήνα και υπολογισμός του κόστους που προκύπτει από τον συνολικό χρόνο εργασίας του προσωπικού

4ο στοιχείο: Διαχείριση έργων, τεχνικές μελέτες και εκστρατείες ευαισθητοποίησης

Το κόστος όσον αφορά το τέταρτο στοιχείο προέρχεται από την παροχή των συμπληρωματικών απαιτούμενων υπηρεσιών που αφορούν τις υπηρεσίες διαχείρισης και εποπτείας του έργου, την εφαρμογή των απαιτούμενων τεχνικών μελετών (π.χ. μελέτες εκτίμησης της τρέχουσας κατάστασης ή / και μελέτες για το σχεδιασμό, τα κριτήρια και την εφαρμογή του έργου) και τη διοργάνωση δράσεων ευαισθητοποίησης (π.χ. φυλλάδια, διαφημίσεις τύπου, “εκστρατείες” μέσων κ.λπ.). Σε αυτό το πλαίσιο, ο υπολογισμός του σχετικού κόστους σχετικά με τις προαναφερθείσες ενέργειες βασίζεται στα εξής:

- Προσδιορισμός του αριθμού του προσωπικού που απαιτείται για την παροχή υπηρεσιών διαχείρισης και εποπτείας έργων και των τεχνικών εμπειρογνωμόνων που απαιτούνται για την υλοποίηση των απαιτούμενων μελετών
- Προσδιορισμός των συνολικών ανθρωπίνων μηνών / ωρών που εκτιμάται ότι θα παρέχονται σε κάθε υπηρεσία καθώς και των αντίστοιχων αμοιβών ανά μονάδα
- Υπολογισμός του συνολικού κόστους που προκύπτει από τις υπηρεσίες διαχείρισης, εποπτείας και τεχνικής διαβούλευσης ανά έργο
- Εκτίμηση του κόστους των δράσεων ευαισθητοποίησης βάσει του εκτιμώμενου μέσου ετήσιου κόστους (λαμβάνοντας υπόψη τις τρέχουσες τιμές αγοράς) και τη συνολική διάρκεια κάθε διαφημιστικής καμπάνιας

Η λεπτομερής εκτίμηση κόστους για κάθε δράση/ έργο βρίσκεται στα Παραρτήματα.

12. Αίτημα δανείου

Μη εφαρμόσιμο.

Μέρος 2: Περιγραφή μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, ιδιωτικές επενδύσεις και μετασχηματισμός της οικονομίας

Άξονας 4.1: Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης

1. Περιγραφή του Άξονα

Περιοχές πολιτικής/ τομέας: Οικονομική και θεσμική ανθεκτικότητα, που στοχεύει μεταξύ άλλων στην αύξηση της ετοιμότητας και της ικανότητας αντιμετώπισης κρίσεων, βελτιώνοντας τη συνέχεια των υπηρεσιών του δημοσίου, την αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης και των εθνικών συστημάτων, συμπεριλαμβανομένης της ελαχιστοποίησης του διοικητικού φόρτου.

Περίληψη: Ο συγκεκριμένος Άξονας είναι ιδιαίτερα κρίσιμος για τη συνεχιζόμενη καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής και επιδιώκει την επίτευξη των παραπάνω μέσα από στοχευμένες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις.

Από πλευράς φορολογικού πλαισίου, περιλαμβάνει: την πλήρη κωδικοποίηση της φορολογικής νομοθεσίας με στόχο την αύξηση της διαφάνειας στο ευρύτερο φορολογικό πλαίσιο, ένα νέο πλαίσιο για την καταπολέμηση του λαθρεμπορίου προϊόντων που υπόκεινται σε ειδικούς φόρους κατανάλωσης (καπνικά προϊόντα, οινοπνευματώδη και ενέργεια), την υιοθέτηση επιπρόσθετων μέτρων και κινήτρων για την περαιτέρω ενίσχυση των ηλεκτρονικών συναλλαγών και την εφαρμογή ψηφιακής και αυτοματοποιημένης διαδικασίας για τη διαδικασία της ηλεκτρονικής επιστροφής του ΦΠΑ. Επιπλέον, σε συνδυασμό με τον Πυλώνα 2, προβλέπει στην εισαγωγή ταμειακών μηχανών νέας τεχνολογίας στο σύνολο της χώρας και τη διασύνδεσή τους με τη φορολογική αρχή για την καλύτερη εποπτεία των συναλλαγών. Τέλος, προτείνεται ένα φιλόδοξο έργο για την εφαρμογή τεχνητής νοημοσύνης στο σχεδιασμό φορολογικών ελέγχων. Από την πλευρά της φορολογικής διοίκησης, συνεχίζεται η ψηφιοποίηση της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων. Εν προκειμένω, έχουν προταθεί συνολικά 14 έργα.

Στόχος: Ο Άξονας βρίσκεται σε πλήρη ευθυγράμμιση με τις κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που επικεντρώνονται στην καλύτερη διαχείριση εσόδων, καθώς και στη σημαντική ενίσχυση των δημοσίων φορολογικών αρχών.

Στόχος του είναι, μέσω ενός συνόλου ευρύτερων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων στον ψηφιακό μετασχηματισμό των ελληνικών φορολογικών αρχών, μέσα από αναβαθμίσεις συστημάτων και εν γένει εκσυγχρονισμό μεθόδων και πρακτικών, να ενισχύσει την αποτελεσματικότητα, την αποδοτικότητα και την ισότητα προς όλους τους φορολογούμενους, μέσω της διεύρυνσης της φορολογικής βάσης, της αύξησης της αποδοτικότητας των φορολογικών εσόδων και της ενίσχυσης της φορολογικής συμμόρφωσης. Παράλληλα, επιδιώκει τη μείωση των διοικητικών βαρών των φορολογικών αρχών.

Οι προτεραιότητες και οι στόχοι του Άξονα είναι σε πλήρη ευθυγράμμιση με τις συστάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς την Ελλάδα, στο πλαίσιο των Ειδικών ανά Χώρα Συστάσεων (CSR) των ετών 2019 και 2020 αναφορικά με την ενίσχυση και την συνέχιση των δράσεων που αφορούν στην ενδυνάμωση της διαχείρισης εσόδων της χώρας, καθώς και την ενίσχυση της φορολογικής διοίκησης για την καταπολέμηση της διαφθοράς, της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής. Οι επιδιωκόμενες παρεμβάσεις, ως κομμάτι μιας ευρύτερης στρατηγικής, θα δημιουργήσουν τις βάσεις για την επίτευξη της βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης της χώρας για το μέλλον.

Μεταρρυθμίσεις και Επενδύσεις

Μεταρρυθμίσεις

- **Μεταρρύθμιση 1.** Κωδικοποίηση & απλούστευση της φορολογικής νομοθεσίας (ID: 16643) [COFOG: 01.1]
- **Μεταρρύθμιση 2**. Επιτάχυνση επιστροφών ΦΠΑ (ID: 16610)
- **Μεταρρύθμιση 3.** Καταπολέμηση λαθρεμπορίου (ID: 16656)
- **Μεταρρύθμιση 4.** Καθολική διασύνδεση ταμειακών μηχανών και ηλεκτρονική τιμολόγηση (ID: 16614)
- **Μεταρρύθμιση 5.** Ενίσχυση ηλεκτρονικών συναλλαγών (ID:16616) [COFOG: 01.1]
- **Μεταρρύθμιση 6.** Υπεραπόσβεση σε επενδύσεις πράσινης οικονομίας και ενέργειας (ID: 16863)
- **Μεταρρύθμιση 7.** Αξιοποίηση τεχνολογιών τεχνητής νοημοσύνης και άλλων προηγμένων εργαλείων ανάλυσης δεδομένων από τη φορολογική διοίκηση (ID: 16611) [COFOG: 01.1]

Επενδύσεις

- **Επένδυση 1.** Ψηφιακός μετασχηματισμός φορολογικών & τελωνειακών αρχών (ID: 16291) [COFOG: 01.6]

Εκτιμώμενο κόστος: 215 εκατομμύρια ευρώ, εκ των οποίων 187 εκατομμύρια ευρώ (87%) καλύπτονται από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

2. Κύριες προκλήσεις και στόχοι

α) Κύριες προκλήσεις

Η Ελλάδα έχει πραγματοποιήσει σημαντικές μεταρρυθμίσεις τα τελευταία χρόνια με στόχο την αποκατάσταση μακροχρόνιων αδυναμιών στην είσπραξη φόρων και τη φορολογική συμμόρφωση. Αυτές οι μεταρρυθμίσεις αύξησαν την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης και συνέβαλαν σημαντικά στην επίτευξη υγιών δημόσιων οικονομικών και ισχυρών δημοσιονομικών επιδόσεων. Η δημιουργία μιας ισχυρής, ανεξάρτητης αρχής (ΑΑΔΕ), που είναι υπεύθυνη για την είσπραξη και τη διαχείριση εσόδων, οδήγησε σε βελτιώσεις στους τομείς της είσπραξης και φορολογικής συμμόρφωσης. Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις σε διάφορους τομείς που σχετίζονται με τον εξορθολογισμό του νομικού πλαισίου, τον εκσυγχρονισμό της φορολογικής διοίκησης, τη μείωση του διοικητικού φόρτου και την ενίσχυση της δικαιοσύνης του φορολογικού συστήματος.

Η Ελλάδα έλαβε το 2019 και το 2020, σύσταση από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο σχετικά με τη συνέχιση και την ολοκλήρωση των μεταρρυθμίσεων για τις μετά - προγραμματικές δεσμεύσεις της, που συμπεριλάμβανε και τομείς που σχετίζονται με την ενίσχυση της διαχείρισης εσόδων, καθώς και με τον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης και τη συνεχή καταπολέμηση της διαφθοράς. Επιπλέον, το 2020, η Ελλάδα έλαβε σύσταση από το Συμβούλιο, σύμφωνα με την οποία ζητήθηκε η βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της ψηφιοποίησης της δημόσιας διοίκησης. Οι κύριες προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπιστούν περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

Κωδικοποίηση του φορολογικού νομοθετικού πλαισίου: Η πολυπλοκότητα των διατάξεων της φορολογικής νομοθεσίας και η έλλειψη κωδικοποίησης οδηγούν συχνά σε δυσκολίες στην ερμηνεία και στην εφαρμογή, δημιουργώντας νομική αβεβαιότητα και αυξάνοντας το βάρος για το δικαστικό σύστημα. Επιπλέον, αυτά τα φαινόμενα αυξάνουν σημαντικά τη διοικητική επιβάρυνση για τα νομικά πρόσωπα και τις επιχειρήσεις, μειώνουν την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών είσπραξης εσόδων και ενδέχεται επίσης να λειτουργήσουν ως αντικίνητρο για τις επενδύσεις, ιδίως για τις νεοσύστατες επιχειρήσεις.

Καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και της παραοικονομίας: Παρά τη σημαντική πρόοδο που έχει σημειωθεί τα τελευταία χρόνια, η φοροδιαφυγή και η ανεπίσημη / σκιώδης οικονομία εξακολουθούν να αποτελούν σημαντικές προκλήσεις. Και τα δύο φαινόμενα συνεπάγονται όχι μόνο απώλεια εισπραχθέντων εσόδων, αλλά και πιθανώς στρεβλωμένη κατανομή της φορολογικής επιβάρυνσης, μειωμένη οικονομική αποδοτικότητα και κοινωνική αδικία. Μέτρα εξορθολογισμού που παρέχουν κίνητρα για αύξηση των ηλεκτρονικών συναλλαγών, βελτιωμένους μηχανισμούς παρακολούθησης καθώς και προσπάθειες ενίσχυσης της φορολογικής συμμόρφωσης και της πειθαρχίας των πληρωμών αποτελούν σημαντικές προτεραιότητες και πρέπει να ενισχυθούν περαιτέρω προκειμένου να καταπολεμηθεί η φοροδιαφυγή και να μειωθεί το κομμάτι της οικονομικής δραστηριότητας που πραγματοποιείται εκτός της επίσημης οικονομίας.

Μείωση του κόστους συμμόρφωσης και του διοικητικού κόστους: Η συμμόρφωση με τις φορολογικές διατάξεις και τη νομοθεσία ήταν παραδοσιακά σχετικά αδύναμη και είχε συμβάλει στο παρελθόν σε δημοσιονομικές ανισορροπίες. Κατά τα προηγούμενα χρόνια, η αυξανόμενη χρήση ηλεκτρονικών συναλλαγών, καθώς και η εντατικοποίηση των στοχευμένων ελέγχων από τη φορολογική διοίκηση, είχε ως αποτέλεσμα σημαντικές βελτιώσεις στη συμμόρφωση και στην ενίσχυση της νοοτροπίας πληρωμών. Περαιτέρω πρόοδος προς την ίδια κατεύθυνση θα πρέπει να γίνει με την αντιμετώπιση ζητημάτων που καθιστούν δύσκολη την ανίχνευση της μη συμμόρφωσης ή με την παροχή κινήτρων για τέτοιες συμπεριφορές. Αυτά τα ζητήματα σχετίζονται τόσο με την αυξημένη αυτοματοποίηση των διαδικασιών ελέγχου, όσο και με τις μεταρρυθμίσεις, που αποσκοπούν στην αντιμετώπιση μακρών διαδικασιών επίλυσης φορολογικών διαφορών, ή της νομικής αβεβαιότητας ως αποτέλεσμα της πολυπλοκότητας του νομικού πλαισίου.

Αύξηση της αποτελεσματικότητας της φορολογικής διοίκησης: Έχουν πραγματοποιηθεί σημαντικές θεσμικές μεταρρυθμίσεις προκειμένου να αυξηθεί η διαφάνεια, η λογοδοσία και η αποτελεσματικότητα του φορολογικού συστήματος. Αυτές οι μεταρρυθμίσεις θα πρέπει να ενισχυθούν περαιτέρω και να συμπληρωθούν από σημαντικές επενδύσεις στον εκσυγχρονισμό και στην ψηφιοποίηση της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων. Οι προτεινόμενες επενδύσεις θα πρέπει να επικεντρώνονται στην ανάπτυξη συστημάτων και εργαλείων πληροφορικής, που θα διευκολύνουν τη μετατροπή της ΑΑΔΕ σε έναν σύγχρονο, ευέλικτο και αποτελεσματικό οργανισμό προκειμένου να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις όσον αφορά το ανεπαρκές επίπεδο ψηφιοποίησης και τη σχετικά περιορισμένη χρήση σύγχρονων τεχνολογιών σε ορισμένους τομείς ενισχύοντας ουσιαστικά τις δυνατότητες και την αποτελεσματικότητα της. Οι ισχυρότερες δυνατότητες έχουν ιδιαίτερη σημασία όσον αφορά τους φορολογικούς ελέγχους, καθώς ο εκσυγχρονισμός σε αυτόν τον τομέα μπορεί να έχει ισχυρό αντίκτυπο και υπό το πρίσμα της φορολογικής συμμόρφωσης.

β) Στόχοι

Ο γενικός στόχος του Άξονα αυτού είναι η αύξηση της αποτελεσματικότητας και της δικαιοσύνης της φορολογικής διοίκησης της χώρας. Ο Άξονας ευθυγραμμίζεται με τις Ειδικές Συστάσεις ανά χώρα (CSR) για τα έτη 2019 και 2020, οι οποίες συνιστούν τη συνέχιση και την ολοκλήρωση των μεταρρυθμίσεων σύμφωνα με τις δεσμεύσεις μετά το πρόγραμμα που δόθηκαν στην Ευρωομάδα της 22ης Ιουνίου 2018,

για την ντιμετώπισητων υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών και την επανεκκίνηση μιας βιώσιμης οικονομικής ανάκαμψης, μετά τη σταδιακή χαλάρωση των περιορισμών που επιβλήθηκαν λόγω της πανδημίας COVID-19. Για το σκοπό αυτό, η Επένδυση 1 είναι μια συγκεκριμένη δέσμευση για τη διασφάλιση της συνέχειας και της ολοκλήρωσης των μεταρρυθμίσεων που εγκρίθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (ESM). Επιπλέον, η καταπολέμηση του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού και η αποφυγή της στρέβλωσης του ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων είναι σημαντικές προτεραιότητες της Ένωσης που ευθυγραμμίζονται με τους στόχους του Άξονα.

Η πρώτη και τρίτη μεταρρύθμιση του Άξονα συνάδουν με τη στρατηγική της ΕΕ «*για δίκαιη και απλή φορολογία που υποστηρίζει τη στρατηγική ανάκτησης*»[71] και όλα τα άλλα μέτρα είναι στην κατεύθυνση της **Ευρωπαϊκής Εμβληματικής Πρωτοβουλίας «Εκσυγχρονισμός»** που απαιτεί διαλειτουργικές, εξατομικευμένες και φιλικές προς το χρήστη ψηφιακές δημόσιες υπηρεσίες.

1. **Οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή, συμπεριλαμβανομένων των θέσεων εργασίας και της ανάπτυξης**: Το δίκαιο και αποτελεσματικό φορολογικό σύστημα είναι ύψιστης σημασίας για την ισχυρή οικονομική ανάπτυξη. Απαιτούνται προβλέψιμα και σταθερά φορολογικά έσοδα για την αντιμετώπιση των μεγάλων προκλήσεων της τρέχουσας κρίσης. Ένα δίκαιο και αποτελεσματικό φορολογικό σύστημα θα είναι ακόμη πιο κρίσιμο κατά τους επόμενους μήνες και χρόνια, καθώς οι χώρες επιδιώκουν να ανακάμψουν από το ξέσπασμα της πανδημίας COVID-19.

Η φορολογία πρέπει να χρησιμοποιηθεί ως εργαλείο για τη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη, συμπεριλαμβανομένου και του πλαισίου του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Ειδικότερα, τα φιλικά προς την ανάπτυξη φορολογικά συστήματα, όπως επισημαίνει η Επιτροπή, μπορούν να στηρίξουν τις ιδιωτικές επενδύσεις και να βελτιώσουν το επιχειρηματικό περιβάλλον, να ενθαρρύνουν την απασχόληση, να μειώσουν τις ανισότητες και να συμβάλλουν σε μια περιβαλλοντικά ανθεκτική οικονομία. Επιπλέον, η απλοποίηση του φορολογικού συστήματος μπορεί να βοηθήσει στον περιορισμό των οικονομικών στρεβλώσεων και στη μείωση του διοικητικού βάρους για τις εταιρείες.

Οι μεταρρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στον Άξονα (ειδικά οι μεταρρυθμίσεις 1 και 2), θα επιτύχουν αυτούς τους στόχους βελτιώνοντας την αποτελεσματικότητα και τη δικαιοσύνη των φόρων και μειώνοντας το διοικητικό βάρος και το κόστος συμμόρφωσης.

2. **Οικονομική και κοινωνική ανθεκτικότητα:** Μακροοικονομικές ανισορροπίες και υψηλό δημόσιο χρέος: είναι σημαντικό να καταπολεμηθεί η φοροδιαφυγή και να βελτιωθεί η φορολογική διοίκηση προκειμένου να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών. Η φορολογική κατάχρηση υπονομεύει την κοινωνική σύμβαση μεταξύ πολιτών και κράτους και την αρχή της δίκαιης κατανομής των βαρών. Φόροι φιλικοί προς την ανάπτυξη, πιο αντικειμενικά κατανεμημένοι και ένα σύστημα εκσυγχρονισμένο υπό το πρίσμα του ψηφιακού μετασχηματισμού πρόκειται να αλλάξουν τη φορολογική νοοτροπία των πολιτών και των επιχειρήσεων. Οι μεταρρυθμίσεις για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, της σκιώδους οικονομίας και του λαθρεμπορίου (δηλ. οι μεταρρυθμίσεις 1, 2, 3, 4, 5, 6 και η επένδυση 1) είναι απαραίτητες για την φορολογική διοίκηση και θα μπορούσαν να παρέχουν απαραίτητα κεφάλαια για την ελληνική οικονομία. Προς αυτή την κατεύθυνση, η μεταρρύθμιση 7 αναμένεται να λειτουργήσει ως ισχυρό φορολογικό κίνητρο για την πραγματοποίηση δαπανών για την ενίσχυση της πράσινης οικονομίας, της ενέργειας και της ψηφιοποίησης με τη μορφή αυξημένης έκπτωσης εκατό τοις εκατό (100%).
3. **Ψηφιακός μετασχηματισμός:** Η ψηφιοποίηση της οικονομίας και των εθνικών φορολογικών αρχών μέσω του εκσυγχρονισμού των ηλεκτρονικών συστημάτων και της εισαγωγής αυτοματοποιημένων

[71] COM(2020) 312 final

διαδικασιών θα πρέπει να θεωρηθεί ως ευκαιρία. Η χρήση ψηφιακών λύσεων διευκολύνει τα καθήκοντα των φορολογικών διοικήσεων και πρόκειται να συμβάλλει στη μείωση του κόστους συμμόρφωσης, τόσο για τις φορολογικές διοικήσεις όσο και για τις επιχειρήσεις. Επιπλέον, η ανάλυση δεδομένων είναι ζωτικής σημασίας για την αποτελεσματική χρήση του αυξανόμενου όγκου δεδομένων που συλλέγονται. Η ψηφιοποίηση είναι επίσης βασικός παράγοντας για την ανακούφιση της επιβάρυνσης των επιχειρήσεων , ιδίως των ΜμΕ, νέων επιχειρήσεων και επιχειρήσεων με διασυνοριακές συναλλαγές, καθώς και για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής. Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που περιλαμβάνονται στον Άξονα (ειδικά οι μεταρρυθμίσεις 2, 3, 4, 5, 6 και η επένδυση 1) προωθούν την ψηφιοποίηση και την αποτελεσματικότητα της διαχείρισης των φορολογικών εσόδων. Η ψηφιακή πτυχή αυτού του Άξονα συμπληρώνει την ψηφιοποίηση επιχειρήσεων όπως περιγράφεται στον Άξονα 2.3 «Ψηφιοποίηση επιχειρήσεων» και θα βελτιώσει περαιτέρω και θα ενισχύσει τη φορολογική συμμόρφωση και την είσπραξη των φόρων.

γ) Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο

Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις του Άξονα επικεντρώνονται στην αντιμετώπιση σημαντικών προκλήσεων του ελληνικού φορολογικού συστήματος. Αποτελούν μέρος μιας ευρύτερης στρατηγικής που θα οδηγήσει σε βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη και θα βοηθήσει τη χώρα να επιτύχει τους δείκτες αναφοράς για τη διαδικασία της μακροοικονομικής ανισορροπίας. Ο Άξονας συνάδει με το εθνικό στρατηγικό πλαίσιο και τη στρατηγική ανάπτυξης της επιτροπής εμπειρογνωμόνων υπό την προεδρία του καθηγητή Χριστόφορου Πισσαρίδη. Η έκθεση της Επιτροπής Πισσαρίδη τονίζει την ανάγκη αλλαγής της δομής των φόρων προκειμένου να μειωθούν οι στρεβλώσεις και τα αντικίνητρα στην εξωστρεφή επιχειρηματικότητα. Το φορολογικό σύστημα πρέπει να καταστεί πιο συμβατό με τους υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης μεσοπρόθεσμα, μέσω της ενίσχυσης της παραγωγικής βάσης της οικονομίας (μεταρρύθμιση 1). Επιπλέον, η αποτελεσματική φορολογική διοίκηση απαιτεί τη διατήρηση υψηλού επιπέδου τεχνολογίας και τεχνογνωσίας από την ΑΑΔΕ (μεταρρυθμίσεις 4, 6 και επένδυση 1) προκειμένου να αποφευχθεί η περαιτέρω συρρίκνωση της φορολογικής βάσης. Η έκθεση της Επιτροπής Πισσαρίδη επισημαίνει επίσης ότι οι φόροι ακίνητης περιουσίας πρέπει να βελτιωθούν και να ενοποιηθούν.

Μια σημαντική προϋπόθεση, σύμφωνα με την επιτροπή εμπειρογνωμόνων, για τη διατήρηση των εσόδων στο απαραίτητο επίπεδο και την ενίσχυση της παραγωγικής βάσης είναι η διεύρυνση της φορολογικής βάσης. Η κατάλληλη χρήση ηλεκτρονικών συναλλαγών και άλλων μέσων που ενισχύουν τη διαφάνεια και παρακινούν τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις να μετακινηθούν στην επίσημη παρά στην άτυπη οικονομία θα συμβάλλουν σε αυτό. Οι μεταρρυθμίσεις 2, 3, 4, 5 και η επένδυση 1 αποτελούν στοχευμένες πολιτικές που θα ενισχύσουν την καταπολέμηση της παραοικονομίας. Ομοίως, η έντονη αύξηση των ηλεκτρονικών πληρωμών συνέβαλε στην αύξηση των εσόδων από τον ΦΠΑ, ωστόσο υπάρχει ακόμη σημαντικό περιθώριο για περαιτέρω βελτίωση. Το ισχύον πλαίσιο μπορεί να ενισχυθεί μέσω κινήτρων για ψηφιακές συναλλαγές, όπως επιδιώκουν οι μεταρρυθμίσεις 2 και 5. Η έκθεση της Επιτροπής Πισσαρίδη εξετάζει επίσης την υιοθέτηση αυστηρότερων και πιο εντατικών μέτρων ελέγχου για τη μείωση του λαθρεμπορίου καυσίμων και προϊόντων καπνού, με τον κατάλληλο εξοπλισμό και τεχνογνωσία, όπως εισάγουν οι μεταρρυθμίσεις 3 και 6.

3. Μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις

Η λεπτομερής περιγραφή των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων βρίσκεται στα Παραρτήματα.

α) Μεταρρυθμίσεις

Μεταρρύθμιση 1. Κωδικοποίηση & απλούστευση της φορολογικής νομοθεσίας (ID: 16643)

Μεταρρύθμιση 2. Επιτάχυνση επιστροφών ΦΠΑ (ID: 16610)

Μεταρρύθμιση 3. Καταπολέμηση λαθρεμπορίου (ID: 16656)

Μεταρρύθμιση 4. Καθολική διασύνδεση ταμειακών μηχανών και ηλεκτρονική τιμολόγηση (ID: 16614)

Μεταρρύθμιση 5. Ενίσχυση ηλεκτρονικών συναλλαγών (ID:16616)

Μεταρρύθμιση 6. Υπεραπόσβεση σε επενδύσεις πράσινης οικονομίας και ενέργειας (ID: 16863)

Μεταρρύθμιση 7. Αξιοποίηση τεχνολογιών τεχνητής νοημοσύνης και άλλων προηγμένων εργαλείων ανάλυσης δεδομένων από τη φορολογική διοίκηση (ID: 16611)

β) Επενδύσεις

Επένδυση 1. Ψηφιακός μετασχηματισμός φορολογικών & τελωνειακών αρχών (ID: 16291)

4. Ανοιχτά στρατηγικά θέματα αυτονομίας και ασφάλειας

Μη εφαρμόσιμο.

5. Διασυνοριακά και πολυκρατικά έργα

Μη εφαρμόσιμο.

6. Πράσινες διαστάσεις του Άξονα

Μη εφαρμόσιμο.

7. Ψηφιακές διαστάσεις του Άξονα

Ο Κανονισμός COM (2020) 408 για τη θέσπιση του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θέτει δεσμευτικό στόχο που ανέρχεται τουλάχιστον στο 20 % των πιστώσεων του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας για την ψηφιακή μετάβαση ή τις προκλήσεις που προκύπτουν από αυτή.

Η ψηφιοποίηση της οικονομίας και των εθνικών φορολογικών αρχών μέσω της αντικατάστασης και αναβάθμισης των βασικών ψηφιακών συστημάτων, η εισαγωγή αυτοματοποιημένων διαδικασιών γραφείου και εργασίας, η ψηφιοποίηση ελέγχων, καθώς και ο εκσυγχρονισμός και η βελτίωση των ηλεκτρονικών υπηρεσιών φορολογουμένων αποτελούν πρόκληση και ευκαιρία. Η χρήση ψηφιακών λύσεων θα ενισχύσει την ικανότητα των φορολογικών αρχών, θα βελτιώσει τη συνολική απόδοση και θα αναβαθμίσει την ποιότητα των υπηρεσιών που παρέχονται σε ιδιώτες και επιχειρήσεις, και τελικά θα καταστήσει τους φόρους πιο φιλικούς για την ανάπτυξη, βελτιώνοντας έτσι τη φορολογική και τελωνειακή διοίκηση και την είσπραξη φόρων. Η αντικατάσταση των βασικών συστημάτων φορολογίας και τελωνειακών πληροφοριών έχει ως στόχο να καλύψει τα κενά στις υπάρχουσες εφαρμογές, να ψηφιοποιήσει όλες τις μη αυτόματες φόρμες και διαδικασίες, να εξασφαλίσει τη διαλειτουργικότητα για τα συστήματα πληροφοριών εσωτερικού φόρου και τελωνειακής διοίκησης και τη διαλειτουργικότητα με συστήματα πληροφορικής του υπόλοιπου δημόσιου τομέα. Η αυτοματοποίηση των διαδικασιών γραφείου και εργασίας εξυπηρετεί ένα εκσυγχρονισμένο, ασφαλές και αποτελεσματικό εργασιακό

περιβάλλον για τους υπαλλήλους των φορολογικών αρχών με στόχο την αύξηση της απόδοσής τους στην εργασία και, συνεπώς, την αποτελεσματικότητα των αρχών. Ο εκσυγχρονισμός των ελέγχων είναι καθοριστικός για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και του λαθρεμπορίου. Η επέκταση, βελτίωση και αναβάθμιση απλουστευμένων και φιλικών προς τον χρήστη ηλεκτρονικών υπηρεσιών θα επιτρέψει νέες δυνατότητες και λειτουργίες, παρέχοντας πρόσβαση σε ανοικτά και ποιοτικά δεδομένα, μειώνοντας έτσι τη φυσική παρουσία των φορολογουμένων στα γραφεία των φορολογικών αρχών. Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που περιλαμβάνονται στον Άξονα (δηλαδή μεταρρυθμίσεις 1, 2, 3, 4, 5, 6 και επένδυση 1) προωθούν τη ψηφιοποίηση και την αποτελεσματικότητα της φορολογικής και τελωνειακής διοίκησης και επιδιώκουν επίσης την ενίσχυση της πράσινης οικονομίας, της ενέργειας και της ψηφιοποίησης σε ποσοστό εκατό τοις εκατό (digital tagging 100%) (μεταρρύθμιση 7). Η ψηφιακή πτυχή αυτού του Άξονα συμπληρώνει την ψηφιοποίηση επιχειρήσεων όπως περιγράφεται στον Άξονα 2.3 «Ψηφιοποίηση επιχειρήσεων» και θα βελτιώσει περαιτέρω και θα ενισχύσει τη φορολογική συμμόρφωση και είσπραξη.

Περιλαμβάνοντας το 55% των ψηφιακών δαπανών (βλ. Πίνακα 1 παρακάτω), ο Άξονας συμβάλλει σημαντικά στον ψηφιακό στόχο 20% που ορίζεται στο άρθρο 15 παράγραφος 3 στοιχείο (γ) του Κανονισμού COM (2020) 408.

8. Συμβολή στον κλιματικό και ψηφιακό στόχο

Η Ετήσια Στρατηγική Βιώσιμης Ανάπτυξης (COM (2020) 575) θέτει έναν ελάχιστο στόχο 37% των συνολικών δαπανών του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας που πρέπει να σχετίζεται με το κλίμα και έναν ελάχιστο 20% που θα πρέπει να σχετίζεται με τον ψηφιακό στόχο.

Τίτλος μεταρρύθμισης ή επένδυσης	Κλιματικός στόχος (%)	Ψηφιακός στόχος (%)
Κωδικοποίηση & απλούστευση της φορολογικής νομοθεσίας (ID: 16643)	0%	0%
Επιτάχυνση επιστροφών ΦΠΑ (ID: 16610)	0%	0%
Καταπολέμηση λαθρεμπορίου (ID: 16656)	0%	0%
Καθολική διασύνδεση ταμειακών μηχανών και ηλεκτρονική τιμολόγηση (ID: 16614)	0%	0%
Ενίσχυση ηλεκτρονικών συναλλαγών (ID:16616)	0%	100%
Αξιοποίηση τεχνολογιών τεχνητής νοημοσύνης και άλλων προηγμένων εργαλείων ανάλυσης δεδομένων από τη φορολογική διοίκηση (ID: 16611)	0%	100%
Υπεραπόσβεση σε επενδύσεις πράσινης οικονομίας και ενέργειας (ID: 16863)	0%	0%
Ψηφιακός μετασχηματισμός φορολογικών & τελωνειακών αρχών (ID: 16291)	0%	100%

9. Αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης»

Η αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» αξιολογήθηκε για κάθε μεταρρύθμιση και επένδυση αυτού του Άξονα. Η αξιολόγηση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι κανένα από τα προτεινόμενα μέτρα δεν θα προκαλέσει σημαντική ζημιά σε κανέναν από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους, όπως ορίζονται στο άρθρο 17 του κανονισμού ταξινόμησης της ΕΕ (EU Taxonomy Regulation). Ακολουθήθηκε μεθοδολογία δύο βημάτων με (α) την αναθεώρηση της λίστας ελέγχου έξι στόχων και (β) την ουσιαστική αξιολόγηση της αρχής της "μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης" (DNSH).

Κάθε μία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις του Άξονα 4.1 αξιολογήθηκε στη λίστα ελέγχου για να προσδιοριστεί εάν και για ποιους από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους απαιτείται ουσιαστική αξιολόγηση DNSH (μετριασμός της κλιματικής αλλαγής, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, βιώσιμη χρήση και προστασία υδάτινων και θαλάσσιων πόρων, κυκλική οικονομία, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης και της ανακύκλωσης αποβλήτων, πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης στον αέρα, το νερό ή τη γη, προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων). Η αξιολόγηση της λίστας ελέγχου κατέληξε στο συμπέρασμα ότι κανένα από τα μέτρα του Άξονα δεν απαιτεί ουσιαστική αξιολόγηση DNSH, καθώς κανένα από τα μέτρα δεν θα προκαλέσει σημαντική ζημιά σε κανέναν από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους.

Η λεπτομερής αξιολόγηση για κάθε μέτρο βρίσκεται στα Παραρτήματα.

10. Ορόσημα, στόχοι και χρονοδιάγραμμα

Δείτε το σχετικό κεφάλαιο των οροσήμων στο Μέρος 3.

11. Χρηματοδότηση και κόστος

Γενικές αρχές και οδηγίες

Έχοντας προσδιορίσει τις κύριες προκλήσεις και τους στόχους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και τα ορόσημα, το στόχο και το χρονοδιάγραμμα των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων που καθορίστηκαν, παρουσιάζονται παρακάτω οι βασικές αρχές καθώς και η ακολουθούμενη διαδικασία και μεθοδολογία σχετικά με τη χρηματοδότηση και την αξιολόγηση του κόστους.

Πρώτον, σημειώνεται ότι η εκτίμηση κόστους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας εφαρμόζεται σύμφωνα με τις βασικές απαιτήσεις του Κανονισμού που προβλέπουν ότι το κόστος για κάθε επένδυση και μεταρρύθμιση οφείλει να είναι:

- **Λογικό:** Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας παρέχει επαρκείς πληροφορίες και αποδεικτικά στοιχεία ότι το ποσό του εκτιμώμενου συνολικού κόστους του κάθε Άξονα είναι κατάλληλο.
- **Εύλογο:** Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας παρέχει επαρκείς πληροφορίες και αποδεικτικά στοιχεία ότι το ποσό του εκτιμώμενου συνολικού κόστους του κάθε Άξονα είναι σύμφωνο με τη φύση και τον τύπο των προβλεπόμενων επενδύσεων μέσω της εφαρμογής μιας οριζόντιας αξιολόγησης που εξασφαλίζει την ευθυγράμμιση μεταξύ του χαρακτήρα της κάθε επένδυσης και του κόστους της.
- **Ανάλογο:** Το ποσό του συνολικού κόστους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αντιστοιχεί στον αναμενόμενο αντίκτυπο του σχεδιαζόμενου μέτρου στην οικονομία και την απασχόληση στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα, αξιολογείται εάν το σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα έχει οικονομικό αντίκτυπο που να ευθυγραμμίζεται με το ποσό του εκτιμώμενου κόστους του.

Επιπλέον, η μεθοδολογική προσέγγιση και η διαδικασία που ακολουθήθηκε σε σχέση με το κόστος και την αιτιολόγηση για κάθε μεταρρύθμιση και επένδυση αναπτύσσεται με βάση τέσσερις βασικές αρχές που πληρούν τους ακόλουθους στόχους:

- **Ακρίβεια**: Η προσέγγιση και τα εργαλεία μεθοδολογίας που χρησιμοποιούνται διασφαλίζουν ότι το εκτιμώμενο κόστος είναι εύλογο κοντά στο πραγματικό κόστος μέσω της χρήσης λογιστικών, ιστορικών, στατιστικών στοιχείων καθώς και του προσδιορισμού των τιμών της αγοράς.
- **Λογοδοσία και διαφάνεια:** Το κόστος των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων εκτιμήθηκε με τρόπο που να είναι σαφώς ανιχνεύσιμος και κατανοητός, μέσω εφαρμοσμένης ανάλυσης που περιλαμβάνει λεπτομερείς πληροφορίες για κάθε παράμετρο που χρησιμοποιείται στον υπολογισμό του κόστους (π.χ. κόστος μονάδας βασικών παραγόντων, απαιτούμενος αριθμός μονάδων, κλπ)
- **Απλότητα**: Η προσέγγιση μεθοδολογίας κόστους που ακολουθήθηκε χρησιμοποιεί απλά εργαλεία και μεθόδους υπολογισμού κόστους, ώστε να επιτρέπεται η αξιολόγηση των στοιχείων που σχετίζονται με το κόστος μαζί με την αξιολόγηση των άλλων στοιχείων του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας σε σύντομο χρονικό διάστημα. Αυτό έχει ως στόχο να διατηρήσει το διοικητικό φόρτο όσο το δυνατόν πιο διαχειρίσιμο για όλα τα μέρη.

- **Συνέπεια:** Το κόστος που εκτιμάται ανά μεταρρύθμιση και επένδυση συνάδει με άλλες πολιτικές της ΕΕ και είναι σύμφωνο με το κόστος που εφαρμόζεται σε παρόμοια έργα μέσω άλλων κοινοτικών χρηματοδοτήσεων.

Λαμβάνοντας υπόψη αυτές τις αρχές και απαιτήσεις, η μεθοδολογική προσέγγιση που αναπτύχθηκε για τις εκτιμήσεις κόστους κάθε επένδυσης και μεταρρύθμισης του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ακολουθεί ορισμένες κοινές κατευθυντήριες γραμμές. Πιο συγκεκριμένα, περιλαμβάνει:

- Σαφή και τεκμηριωμένη ανάλυση των προκλήσεων που αντιμετωπίζονται και των στόχων των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων.
- Λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με το αναμενόμενο αποτέλεσμα των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων.
- Λεπτομερή περιγραφή του τρόπου εφαρμογής των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων (μέσα εφαρμογής).
- Πληροφορίες σχετικά με τη φύση και το μέγεθος των προτεινόμενων επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων, καθώς και το χρονοδιάγραμμά τους και τα σχετικά ορόσημα.

Διαδικασία επικύρωσης κόστους και μεθοδολογική προσέγγιση

Με βάση τις προαναφερθείσες αρχές και κατευθυντήριες γραμμές, αναπτύσσεται μια συγκεκριμένη διαδικασία επικύρωσης του κόστους και μεθοδολογίας που επιτρέπει την κοστολόγηση για κάθε επένδυση και μεταρρύθμιση του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και διασφαλίζει την ακρίβεια, τη διαφάνεια, την απλότητα και τη συνέπεια των εκτιμήσεων.

Η διαδικασία ανάλυσης κόστους του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιλαμβάνει τέσσερα βασικά βήματα που στοχεύουν στην εφαρμογή των εξής:

- 1ο βήμα: Ανάπτυξη μιας συγκεκριμένης έκθεσης ανά μεταρρύθμιση και επένδυση με ξεχωριστή ανάλυση ανά επιμέρους έργο.
- 2ο βήμα: Εξέταση όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων.
- 3ο βήμα: Λεπτομερής ανάλυση όλων των στοιχείων κόστους των κύριων έργων μέσω της εφαρμογής της πιο κατάλληλης μεθοδολογίας επικύρωσης κόστους.
- 4ο βήμα: Επαλήθευση κόστους ανά έργο, Άξονα, και Πυλώνα του σχεδίου.

1ο βήμα - Ανάπτυξη αναφορών ανάλυσης κόστους

Το περιεχόμενο της αναφοράς ανάλυσης κόστους για κάθε μία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιλαμβάνει τις ακόλουθες κοινές παραμέτρους / λεπτομέρειες:

- **Σύνοψη έργου** : Περιλαμβάνει την αποτύπωση των χαρακτηριστικών του κάθε έργου (π.χ. Πυλώνας, Άξονας, τίτλος έργου και υποέργα, ενδιαφερόμενα μέρη), την κωδικοποίηση βασικών οικονομικών μεγεθών (συνολικός και εκτιμώμενος προϋπολογισμός) καθώς και μια σύντομη επισκόπηση του πεδίου εφαρμογής του έργου.
- **Μέσα εφαρμογής:** Αποτυπώνει μια περίληψη του σχετικού κανονιστικού πλαισίου (εάν υπάρχει), μια γενική προοπτική όσον αφορά τη διαδικασία ωριμότητας και έναν συγκεντρωτικό πίνακα σχετικά με το χρονοδιάγραμμα του έργου και με τα ορόσημα που πρέπει να επιτευχθούν.

- **Προϋπολογισμός έργου**: Περιλαμβάνει:
    - ανάλυση (προσδιορισμός βασικών παραμέτρων κόστους, επισκόπηση των διαθέσιμων πληροφοριών, επιβεβαίωση ότι το εκτιμώμενο κόστος δεν περιλαμβάνει ΦΠΑ, δεν είναι επαναλαμβανόμενο και δεν πραγματοποιείται πριν από την 1η Φεβρουαρίου 2020),
    - ένδειξη του κατά πόσον τμήματα του προϋπολογισμού του έργου καλύπτονται από άλλα ιδιωτικά κονδύλια ή κοινοτική χρηματοδότηση – επιβεβαίωση ότι αυτά τα ποσά έχουν αφαιρεθεί από το κόστος που θα χρηματοδοτηθεί από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και
    - αξιολόγηση και επικύρωση προϋπολογισμού (συγκεκριμένη μεθοδολογία για την εκτίμηση του κόστους, ανάλυση κόστους ανά καθοριστικό παράγοντα, προσδιορισμός του κόστους μονάδας, προσδιορισμός του συνολικού αριθμού μονάδων, εκτίμηση του συνολικού απαιτούμενου προϋπολογισμού ανά έργο).
- **Υποστηρικτικό υλικό:** Αποτυπώνει μια σύντομη επισκόπηση των σχετικών μελετών ή / και πληροφοριών που χρησιμοποιούνται για την επικύρωση του συνολικού κόστους καθώς και τη χαρτογράφηση σημείων αναφοράς που χρησιμοποιήθηκαν κατά την ανάλυση του κόστους (ιστορικό, συγκριτικό κόστος σε παρόμοια έργα) και παροχή σχετικών αποδεικτικών στοιχείων (π.χ. πηγές).

2ο βήμα - Εξέταση όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων

Προκειμένου να διασφαλιστεί η ακρίβεια και η συνέπεια των εκτιμήσεων κόστους, πραγματοποιείται μια συγκριτική ανάλυση δεδομένων κοστολόγησης μέσω της συλλογής και εξέτασης όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων σχετικά με το πραγματικό κόστος παρόμοιων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που έχουν πραγματοποιηθεί στο παρελθόν. Αυτό το βήμα περιλαμβάνει κυρίως όλες τις ενέργειες που σχετίζονται με τη συλλογή και εξέταση του συνόλου των διαθέσιμων πληροφοριών και του υποστηρικτικού υλικού, καθώς και την άντληση δεδομένων και την εις βάθος ανάλυση της σχετικής τεκμηρίωσης.

3ο βήμα - Ανάπτυξη μεθοδολογίας ανάλυσης κόστους

Προκειμένου να εφαρμοστεί η κοστολόγηση των έργων, αναπτύχθηκαν τρεις βασικές μεθοδολογικές αναλύσεις που χρησιμοποιήθηκαν με βάση την καταλληλότητά τους για καθεμία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας:

Εκτίμηση από κάτω προς τα πάνω (bottom-up)

Η πρώτη μεθοδολογική προσέγγιση της ανάλυσης κόστους περιλαμβάνει εκτιμήσεις σε αναλυτικό επίπεδο για κάθε παράμετρο κόστους του έργου, οι οποίες στη συνέχεια συγκεντρώνονται σε μια συνολική εκτίμηση για ολόκληρο το έργο. Τα κύρια βήματα αυτής της μεθοδολογικής προσέγγισης περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Επανεξέταση ιστορικών τιμών/κριτηρίων ανά παράμετρο κόστους από παρόμοια έργα και εκτίμηση του κόστους αξίας της μονάδας.
- Προσδιορισμός του συνολικού αριθμού μονάδων που απαιτούνται και εφαρμογή της τιμής μονάδας για τις σχετικές εκτιμήσεις ανά παράμετρο κόστους.
- Τελική συγκέντρωση και εκτίμηση του συνολικού κόστους ανά έργο.

Παραμετρική προσέγγιση

Αυτή η προσέγγιση αναφέρεται στην εκτίμηση του συνολικού προϋπολογισμού ανά έργο βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς. Συγκεκριμένα, τα κύρια βήματα της παραμετρικής μεθοδολογικής προσέγγισης περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Προσδιορισμός μεμονωμένων παραμέτρων κόστους βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς
- Εξέταση της συνεισφοράς κάθε παραμέτρου κόστους στο συνολικό προϋπολογισμό
- Αξιολόγηση κάθε παραμέτρου κόστους ως ποσοστό του συνολικού κόστους

Εκτίμηση από πάνω προς τα κάτω (top down)

Τέλος, η τεχνική μεθοδολογίας από πάνω προς τα κάτω περιλαμβάνει τα ακόλουθα κύρια βήματα:

- Εκτίμηση του συνολικού προϋπολογισμού ανά έργο βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων.
- Κατανομή του συνολικού κόστους ανά μεμονωμένη παράμετρο κόστους βάσει των σχετικών κριτηρίων αναφοράς για κάθε κόστος μονάδας.

Σημειώνεται ότι σε ορισμένες περιπτώσεις όπου υπάρχει περιορισμένη διαθεσιμότητα συγκριτικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς, προκειμένου να προχωρήσουμε σε μια ακριβή και αιτιολογημένη εκτίμηση των παραμέτρων κόστους, ζητήθηκε άποψη από εμπειρογνώμονες. Ειδικότερα, η κρίση των εμπειρογνωμόνων στοχεύει να παρέχει τα ακόλουθα:

- Επανεξέταση των σχετικών σημείων αναφοράς σχετικά με το κόστος παρόμοιων έργων.
- Παροχή εξειδικευμένης γνώμης με βάση την εμπειρία και γνώση που έχει αποκτηθεί σε έναν συγκεκριμένο τομέα και την επισήμανση κρίσιμων παραγόντων και πιθανών κινδύνων.
- Ολοκλήρωση και αξιολόγηση των υπαρχόντων δεδομένων και επικύρωση του εκτιμώμενου κόστους.

4ο βήμα - Διαδικασία αξιολόγησης και επικύρωσης

Η ακρίβεια και η επικύρωση της ανάλυσης κόστους για κάθε επένδυση και έργο επιτυγχάνεται μέσω της αξιολόγησης του κόστους του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας από έναν ανεξάρτητο φορέα. Συγκεκριμένα, η επικύρωση και αποτίμηση της ανάλυσης κόστους διασφαλίστηκε μέσω των ακόλουθων ενεργειών:

- Συλλογή, επεξεργασία και αναθεώρηση δεδομένων
- Συνεχής επικοινωνία και υλοποίηση συναντήσεων με τους υπεύθυνους ενδιαφερόμενους φορείς και οντότητες
- Αναζήτηση πρόσθετων δεδομένων και πληροφοριών
- Επαλήθευση μεγέθους επένδυσης και προσδιορισμός κόστους
- Προετοιμασία και επανεξέταση των αναφορών ανάλυσης κόστους

Κύρια στοιχεία μεθοδολογίας προσέγγισης και παραμέτρων κόστους

Στην ενότητα αυτή, αναλύεται η μεθοδολογική προσέγγιση για την εκτίμηση του κόστους όσον αφορά τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις του πρώτου Άξονα («Φιλικοί φόροι ανάπτυξης και βελτίωση της

φορολογικής διοίκησης και είσπραξη φόρων») του τέταρτου Πυλώνα του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και Οικονομικός Μετασχηματισμός, η οποία βασίζεται στα ακόλουθα κύρια στοιχεία:

- Προμήθεια του απαιτούμενου εξοπλισμού
- Ανάπτυξη και αναβάθμιση συστημάτων πληροφορικής
- Διαχείριση έργου, τεχνική υποστήριξη και συμβουλευτικές υπηρεσίες
- Οργάνωση δράσεων δημοσιότητας και ευαισθητοποίησης

1ο στοιχείο: Προμήθεια απαιτούμενου εξοπλισμού

Οι συγκεκριμένες δαπάνες αναφέρονται στην προμήθεια του απαιτούμενου εξοπλισμού και ειδικότερα σε εξοπλισμό πληροφορικής και άδειες λογισμικού. Σε αυτό το πλαίσιο, η εκτίμηση και η αιτιολόγηση του κόστους βασίζεται σε συγκεκριμένες παραμέτρους και ενέργειες που είναι:

- Προσδιορισμός του απαιτούμενου εξοπλισμού και αδειών που πρέπει να αγοραστούν σε κάθε επένδυση και το ποσό που απαιτείται.
- Εκτίμηση του σχετικού κόστους μονάδας σε είδη για εξοπλισμό ή σε έτη για τις άδειες με βάση την εξέταση όλων των διαθέσιμων πληροφοριών σχετικά με το σχετικό κόστος παρόμοιων ειδών και λαμβάνοντας επίσης υπόψη τις τρέχουσες τιμές αγοράς.
- Ο ποσοτικός προσδιορισμός του συνολικού κόστους προκύπτει από την προμήθεια του απαιτούμενου εξοπλισμού και αδειών λογισμικού.

2ο στοιχείο: Ανάπτυξη και αναβάθμιση συστημάτων και πλατφορμών πληροφορικής

Η ανάπτυξη και αναβάθμιση των συστημάτων και πλατφορμών πληροφορικής περιλαμβάνει το εκτιμώμενο κόστος όλων των απαιτούμενων ενεργειών σχετικά με την τεχνική υποστήριξη που απαιτείται για την εγκατάσταση, την ανάπτυξη και την προσαρμογή των συστημάτων καθώς και των πιλοτικών υπηρεσιών λειτουργίας. Συγκεκριμένα, η κοστολόγηση βασίζεται στις ακόλουθες παραμέτρους:

- Προσδιορισμός του αριθμού του προσωπικού που απαιτείται για την ανάπτυξη συστημάτων και λογισμικού πληροφορικής.
- Προσδιορισμός του όγκου εργασίας που απαιτείται για την ολοκλήρωση του έργου, ο οποίος υπολογίζεται σε ανθρωπομήνες βάσει των μέσων παραγωγικών ωρών ανά μήνα ανά άτομο (πλήρους απασχόλησης).
- Εκτίμηση του συνολικού κόστους με βάση την εξέταση των τιμών της αγοράς που καθορίζουν το κόστος ανά άτομο ανά μήνα και τον συνολικό εκτιμώμενο χρόνο εργασίας των τεχνικών εμπειρογνωμόνων.

3ο στοιχείο: Διαχείριση έργων, υπηρεσίες συμβούλων και τεχνική βοήθεια

Το κόστος όσον αφορά το τρίτο στοιχείο προέρχεται από την παροχή των συμπληρωματικών υπηρεσιών που απαιτούνται ανά έργο, οι οποίες περιλαμβάνουν τις υπηρεσίες διαβούλευσης και τεχνικής βοήθειας σχετικά με την κωδικοποίηση και την απλούστευση της νομοθεσίας, την εφαρμογή των απαιτούμενων μελετών και ερευνών (μελέτες σκοπιμότητας, αναλύσεις απαιτήσεων, λύση και σχεδιασμός κ.λπ.) καθώς και τις υπηρεσίες διαχείρισης έργων και εποπτικής υποστήριξης. Σε αυτό το πεδίο, ο υπολογισμός του σχετικού κόστους που προκύπτει από αυτές τις υπηρεσίες βασίζεται στις ακόλουθες παραμέτρους:

- Προσδιορισμός των ειδικών αναγκών ανά έργο καθώς και του αριθμού των σχετικών εμπειρογνωμόνων / προσωπικού που απαιτείται.

- Εκτίμηση των συνολικών ανθρωπομηνών/ωρών που εκτιμάται ότι θα παρέχονται σε κάθε υπηρεσία, καθώς και το αντίστοιχο κόστος μονάδας.
- Υπολογισμός του συνολικού κόστους που προκύπτει από τις υπηρεσίες παροχής συμβουλών, διαχείρισης και υποστήριξης ανά έργο βάσει των παραπάνω δύο παραμέτρων.

4ο στοιχείο: Δράσεις δημοσιότητας και ευαισθητοποίησης

Οι δράσεις δημοσιότητας και ευαισθητοποίησης περιλαμβάνουν το κόστος που απαιτείται για τη διοργάνωση εκδηλώσεων, την εφαρμογή ερευνών δημοσκοπήσεων και τις γενικότερες δράσεις δημοσιότητας. Το κόστος για την υλοποίηση δράσεων δημοσιότητας και ευαισθητοποίησης εκτιμάται με τα ακόλουθα βήματα και παραμέτρους:

- Προσδιορισμός του τύπου της δημοσιότητας και των δράσεων ευαισθητοποίησης (π.χ. φυλλάδια, διαφημίσεις τύπου, «εκστρατείες» μέσων κ.λπ.).
- Προσδιορισμός της συνολικής διάρκειας που απαιτείται για την ολοκλήρωση τους σε ανθρωπομήνες (εργάσιμοι μήνες).
- Επικοινωνία με τους σχετικούς ενδιαφερόμενους και προσδιορισμό του κόστους μονάδας με βάση τις τρέχουσες τιμές αγοράς (π.χ. κόστος μονάδας ανά μήνα ανά άτομο που αντιστοιχεί σε δράσεις ευαισθητοποίησης).

Η λεπτομερής εκτίμηση κόστους για κάθε έργο βρίσκεται στα Παραρτήματα.

12. Αίτημα δανείου

Μη εφαρμόσιμο.

Άξονας 4.2: Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης

1. Περιγραφή του Άξονα

Περιοχές πολιτικής/ τομέας: Η θεσμική ανθεκτικότητα, που αποσκοπεί, μεταξύ άλλων, στην αύξηση της ετοιμότητας και της ικανότητας αντιμετώπισης κρίσεων, ιδίως βελτιώνοντας τη συνέχεια των επιχειρήσεων και των δημόσιων υπηρεσιών, την αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης και των εθνικών συστημάτων, συμπεριλαμβανομένης της ελαχιστοποίησης του διοικητικού φόρτου, καθώς και της πρόληψης της απάτης και της εποπτείας για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Περίληψη: Ο Άξονας αποτελείται από τρεις βασικούς στόχους:

Πρώτον, την αύξηση της διαφάνειας και την καταπολέμηση της διαφθοράς. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω της ενίσχυσης του νομικού πλαισίου για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (AML/CFT), μέσω της καταπολέμησης του παράνομου εμπορίου και της προστασίας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, μέσω της ενίσχυσης της Διϋπηρεσιακής Μονάδας Ελέγχου της Αγοράς και μέσω της δημιουργίας ενός ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος για την διαχείριση των ελέγχων και της δημιουργίας Σταθμών Ελέγχων. Ταυτόχρονα, επιδιώκεται μέσα από μια σειρά από στοχευμένες παρεμβάσεις και εκπαιδεύσεις στους τομείς της ανίχνευσης, της πρόληψης και της ευαισθητοποίησης των ελεγκτών, των πολιτών, αλλά και όλων των εμπλεκόμενων μερών για την εύρυθμη λειτουργία του οικοσυστήματος.

Δεύτερον, τον εκσυγχρονισμό του πλαισίου Δημόσιας Οικονομικής Διαχείρισης. Συμπεριλαμβάνει για παράδειγμα 1) το GOV-ERP, που στοχεύει στον ψηφιακό μετασχηματισμό των κυβερνητικών δομών οικονομικής διαχείρισης και εποπτείας και 2) τον εκσυγχρονισμό του θεσμικού πλαισίου των ΔΕΚΟ. Στο παραπάνω πλαίσιο επιδιώκεται ο ψηφιακός μετασχηματισμός του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων για την ουσιαστική ενίσχυση της αποτελεσματικότητάς του και τη δημιουργία πρόσθετης αξίας για τις διάφορες ομάδες ενδιαφερομένων.

Τρίτον, την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των δημοσίων επενδύσεων. Εδώ περιλαμβάνεται η ενίσχυση της ψηφιακής ικανότητας των αποκεντρωμένων μονάδων κρατικών ενισχύσεων, καθώς και η επικαιροποίηση του νομικού πλαισίου για τις κρατικές ενισχύσεις. Περιλαμβάνεται επίσης η εκπαίδευση του προσωπικού για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δημοσίων συμβάσεων και η αναβάθμιση των πληροφοριακών συστημάτων για τις ηλεκτρονικές προμήθειες, επιδιώκοντας την υλοποίηση περισσότερων και καλύτερων έργων μείζονος σημασίας σε ταχύτερους χρόνους.

Στόχος: Στόχος αυτού του Άξονα είναι η εφαρμογή μεταρρυθμίσεων σε επιλεγμένους τομείς της δημόσιας διοίκησης και στη διαχείριση των δημόσιων οικονομικών που χαρακτηρίζονται ως ιδιαίτερα σημαντικοί για την ενίσχυση των δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων. Οι προτεραιότητες και οι στόχοι του Άξονα είναι σε πλήρη ευθυγράμμιση με τις συστάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς την Ελλάδα, στο πλαίσιο των Ειδικών ανά Χώρα Συστάσεων (CSR) των ετών 2019 και 2020 και πιο συγκεκριμένα όσον αφορά τη ψηφιοποίηση και τη βελτίωση της ποιότητας του πλαισίου διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών, τη μείωση των διοικητικών βαρών, αλλά και την εκπαίδευση των στελεχών του Δημοσίου για την αποτελεσματική ανταπόκρισή τους στον ενισχυμένο τους ρόλο.

Προς αυτή την κατεύθυνση θα επιδιωχθεί μια σειρά παρεμβάσεων που εστιάζουν στη ψηφιοποίηση κρίσιμων τομέων του συστήματος δημοσιονομικής διαχείρισης, καθώς και νομοθετικών

μεταρρυθμίσεων με στόχο τον εκσυγχρονισμό του θεσμικού πλαισίου και την αύξηση της διαφάνειάς του.

Ταυτόχρονα μέσω των δράσεων αυτών αναμένεται ότι ο Άξονας θα συνεισφέρει στην αύξηση της αποτελεσματικότητας των κυβερνητικών πολιτικών, στο ψηφιακό μετασχηματισμό της δημόσιας διοίκησης και στην ενδυνάμωση των κυβερνητικών εργαλείων για την καταπολέμηση της διαφθοράς.

Μεταρρυθμίσεις και Επενδύσεις

Μεταρρυθμίσεις

- **Μεταρρύθμιση 1**. Μεταρρύθμιση για μεγαλύτερη διαφάνεια σε θέματα εταιρικής διακυβέρνησης (βελτίωση του πλαισίου AML/CFT) (ID: 16702) [COFOG: 01.1]
- **Μεταρρύθμιση 2.** Καταπολέμηση του παραεμπορίου και προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας (ID: 16703) [COFOG: 01.1]
- **Μεταρρύθμιση 3.** Σύγχρονο θεσμικό πλαίσιο για τις κρατικές επιχειρήσεις (ID: 16657)
- **Μεταρρύθμιση 4.** Πλατφόρμα κρατικών ενισχύσεων (ID: 16701) [COFOG 01.1]
- **Μεταρρύθμιση 5.** Ενίσχυση της εθνικής υπηρεσίας κατά της διαφθοράς (ID: 16952) [COFOG: 03.6]
- **Μεταρρύθμιση 6.** Αποτελεσματική καταπολέμηση της διαφθοράς (ID: 16978)
- **Μεταρρύθμιση 7.** Μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης (ID: 16972) [COFOG: 01.6]
- **Μεταρρύθμιση 8.** Ψηφιακή μεταρρύθμιση δημοσίου λογιστικού συστήματος (ID: 16974)
- **Μεταρρύθμιση 9.** Αναβάθμιση του τομέα δημοσίων συμβάσεων (ID: 16711)
- **Μεταρρύθμιση 10.** Ενίσχυση του σχεδιασμού και του συντονισμού πολιτικής (ID: 16981)

Επενδύσεις

- **Επένδυση 1**. Ψηφιακός μετασχηματισμός του Ταμείου Παρακαταθηκών & Δανείων (ID: 16940) [COFOG: 01.6]
- **Επένδυση 2**. Ψηφιακός μετασχηματισμός δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας στη γενική κυβέρνηση & ηλεκτρονική τιμολόγηση (ID: 16705) [COFOG: 01.6]

Εκτιμώμενο κόστος: 189 εκατομμύρια ευρώ, εκ των οποίων 189 εκατομμύρια ευρώ (100%) καλύπτονται από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

2. Κύριες προκλήσεις και στόχοι

α) Κύριες προκλήσεις

Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, έχουν εντοπιστεί σημαντικές προκλήσεις στους τομείς των δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων, καθώς και στους τομείς της δημόσιας διοίκησης και της διαφθοράς. Στις συστάσεις που απηύθυνε το Συμβούλιο προς την Ελλάδα το 2020 συμπεριλαμβάνονταν προσκλήσεις για εμπροσθοβαρή ένταξη ώριμων δημόσιων επενδυτικών σχεδίων, για την προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων προκειμένου να επιτευχθεί περαιτέρω προώθηση της οικονομική ανάκαμψη, καθώς και βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της ψηφιοποίησης της δημόσιας διοίκησης. Ταυτόχρονα, η Ελλάδα τόσο το 2019 όσο και το 2020, έλαβε Σύσταση από το Συμβούλιο για τη συνέχιση και την ολοκλήρωση των μεταρρυθμίσεων, σύμφωνα με τις δεσμεύσεις μετά το πρόγραμμα, εστιάζοντας

κυρίως στην καταπολέμηση της διαφθοράς, στα επιχειρησιακά ζητήματα του πλαισίου διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών (PFM) και στο κανονιστικό πλαίσιο δημόσιων επενδύσεων. Προσθέτοντας στα προαναφερθέντα, όπως αναφέρεται στη σύσταση του Συμβουλίου του 2020 για την Ελλάδα, η χώρα έχει δεσμευτεί από το Eurogroup του Ιουνίου 2018 να προχωρήσει στην εφαρμογή ειδικών μέτρων για την καταπολέμηση της διαφθοράς, τα οποία αντιμετωπίζονται αποτελεσματικά μέσω στοχευμένων παρεμβάσεων αυτού του Άξονα.

Με βάση τα παραπάνω, οι κύριες προκλήσεις που αντιμετωπίζονται μέσω των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων που παρουσιάζονται είναι οι εξής:

Ενίσχυση του νομικού πλαισίου για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και την καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (AML/ CFT). Παρά τη σημαντική πρόοδο τα προηγούμενα χρόνια, απαιτούνται βελτιώσεις σε διάφορους τομείς του πλαισίου AML/CFT, συμπεριλαμβανομένης και της μεταφοράς της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/843 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 30ής Μαΐου 2018. Επιπλέον, η περαιτέρω ψηφιοποίηση λειτουργιών και διαδικασιών που σχετίζονται με το πλαίσιο AML / CFT αποτελεί σημαντική πρόκληση δεδομένου ότι πρέπει να διασφαλιστεί η αποτελεσματική χρήση του και η έγκαιρη πρόσβαση των αρμόδιων αρχών στις σχετικές πληροφορίες.

Ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας για την καταπολέμηση του παράνομου εμπορίου. Το ανθρώπινο δυναμικό της νεοσυσταθείσας Διϋπηρεσιακής Μονάδας Ελέγχου της Αγοράς, η οποία είναι το υπεύθυνο όργανο για την καταπολέμηση του παράνομου εμπορίου και την προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, χρειάζονται ενίσχυση για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των εκτεταμένων αρμοδιοτήτων τους. Επιπλέον, απαιτείται ενδυνάμωση στις σύγχρονες τεχνικές ελέγχου και στις ψηφιακές δεξιότητες του προσωπικού.

Αύξηση της διοικητικής ικανότητας στις δημόσιες συμβάσεις. Οι εργαζόμενοι στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, σε πολλές περιπτώσεις, δεν είναι κατάλληλα εκπαιδευμένοι στη χρήση των εργαλείων που τους παρέχονται από το κανονιστικό πλαίσιο. Ταυτόχρονα, υπάρχει έλλειψη κατάρτισης προσωπικού σε πολλούς τομείς που σχετίζονται με τη διεξαγωγή αποτελεσματικών διαδικασιών, την ανάθεση και εκτέλεση δημοσίων συμβάσεων (π.χ. στρατηγικές συμβάσεις, σύνταξη συμβάσεων, διαχείριση συμβάσεων, ηλεκτρονικές προμήθειες, έρευνα και ανάλυση αγοράς, διαχείριση συμφωνίας-πλαισίου κ.λπ.). Επομένως, πρέπει να είναι εξειδικευμένοι και εκπαιδευμένοι στο κανονιστικό πλαίσιο, στις διαδικασίες προμηθειών, στη σύνταξη και διαχείριση συμβάσεων, στις ηλεκτρονικές προμήθειες, στην έρευνα και ανάλυση αγοράς και στη διαχείριση των συμφωνιών-πλαισίου.

Ψηφιακός μετασχηματισμός. Ο ψηφιακός μετασχηματισμός είναι απαραίτητος για τη διευκόλυνση των καθημερινών δραστηριοτήτων των κρατικών υπηρεσιών, τη βελτίωση της λειτουργικής τους αποτελεσματικότητας, τον περιορισμό των κινδύνων, την αύξηση της οργανωτικής ανταπόκρισης στους πολίτες και στις επιχειρήσεις, τη συμμόρφωση με τους κρατικούς και νομισματικούς κανονισμούς (π.χ. Κανονισμός της ΕΚΤ σχετικά με την AnaCredit κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, το GDPR κ.λπ.) και την επίτευξη της διασύνδεσής τους με άλλες δημόσιες εποπτικές αρχές και οντότητες. Επιπλέον, απαιτείται η επεκτάση του συστήματος πληροφορικής και σειρά τεχνολογικών αναβαθμίσεων για την επιτάχυνση του ψηφιακού μετασχηματισμού των κυβερνητικών υπηρεσιών.

Χρηματοοικονομική διαχείριση. Απαιτείται ο μετασχηματισμός της δημοσιονομικής και χρηματοοικονομικής διαχείρισης, της υποβολής εκθέσεων και παρακολούθησης των οικονομικών δεδομένων των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης για την αύξηση της λογοδοσίας, της διαφάνειας και της λήψης αποφάσεων. Απαιτούνται νέες λογιστικές πολιτικές για την κάλυψη των αναγκών των

οικονομικών καταστάσεων και την παροχή των απαραίτητων στοιχείων για το σχεδιασμό του συστήματος GOV-ERP.

Διαλειτουργικότητα συστημάτων σε ολόκληρη τη Γενική Κυβέρνηση. Τα διαφορετικά πληροφοριακά συστήματα χρηματοοικονομικής διαχείρισης (FMIS) των φορέων της Κεντρικής Διοίκησης (Υπουργεία, Αποκεντρωμένες Αρχές κλπ.) θα πρέπει να διασυνδεθούν περαιτέρω με το κεντρικό FMIS του Υπουργείου Οικονομικών που διαχειρίζεται το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους.

Βελτίωση της διαχείρισης των κρατικών περιουσιακών στοιχείων. Η λειτουργία των Δημόσιων Επιχειρήσεων και Οργανισμών (ΔΕΚΟ) θα πρέπει να προσαρμοστεί στα πρότυπα του ΟΟΣΑ για την εταιρική διακυβέρνηση, και να εναρμονιστεί με το δημοσιονομικό πλαίσιο της γενικής κυβέρνησης, τον αποτελεσματικό οικονομικό και επενδυτικό σχεδιασμό, καθώς και με αποτελεσματικούς μηχανισμούς παρακολούθησης και ελέγχου.

Αποκέντρωση ευθύνης για μέτρα κρατικών ενισχύσεων. Οι Αποκεντρωμένες Μονάδες Κρατικών Ενισχύσεων (ΑΜΚΕ), οι οποίες βοηθούν την αρμόδια αρχή (Κεντρική Μονάδα Κρατικών Ενισχύσεων - ΚΕΜΚΕ) για τις κρατικές ενισχύσεις στην Ελλάδα, θα πρέπει να συμμετέχουν περισσότερο στις σχετικές διαδικασίες Κρατικών Ενισχύσεων οδηγώντας στην καλύτερη αξιοποίηση ευκαιριών που δύναται να προκύψουν από την αποκέντρωση των αρμοδιοτήτων, που αποτελεί και έναν από τους πυλώνες της πρωτοβουλίας εκσυγχρονισμού των κρατικών ενισχύσεων της Επιτροπής. Για την αντιμετώπιση των παραπάνω προκλήσεων απαραίτητη προϋπόθεση είναι η αναβάθμιση της ψηφιακής υποδομής.

Μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης. Καθώς η Δημόσια Διοίκηση πρέπει να προσαρμοστεί σε εντελώς νέες συνθήκες ως αποτέλεσμα τόσο των συνεχιζόμενων οικονομικών όσο και των κοινωνικών προκλήσεων και των τεράστιων τεχνολογικών εξελίξεων, θα πρέπει να σχεδιαστεί μια ολοκληρωμένη στρατηγική για τη διαχείριση των ανθρώπινων πόρων. Ο στόχος είναι η δημόσια διοίκηση να μετατοπιστεί σε υπηρεσίες που εστιάζουν στους πολίτες, επιτρέποντας παράλληλα την προσωπική ανάπτυξη και ανταμοιβή των δημοσίων υπαλλήλων.

Καταπολέμηση της διαφθοράς. Η Εθνική Αρχή Διαφάνειας κατέχει ενισχυμένο ρόλο στο ελληνικό οικοσύστημα για την αποτελεσματική καταπολέμηση της διαφθοράς. Μέσα από ένα σύνολο στοχευμένων παρεμβάσεων που κυμαίνονται από την ενημέρωση του ρυθμιστικού οικοσυστήματος της χώρας, με τη συμμετοχή και άλλων βασικών ενδιαφερομένων, όπως το Υπουργείο Εσωτερικών και το Υπουργείο Δικαιοσύνης, έως την εκτέλεση πρωτοβουλιών για την ανάπτυξη ικανοτήτων του προσωπικού, καθώς και την ενημέρωση του ευρύ κοινού, η Εθνική Αρχή Διαφάνειας θα πρέπει να επιδιώξει την εξάλειψη της διαφθοράς κάθε μορφής προκειμένου να ενισχυθεί η διαφάνεια και η ακεραιότητα.

β) Στόχοι

Ο γενικός στόχος του Άξονα είναι η αύξηση της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης προκειμένου να προωθηθούν δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις. Αυτός ο στόχος θα επιτευχθεί μέσω δράσεων που εστιάζονται σε (α) ψηφιακό μετασχηματισμό του πλαισίου διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών (PFM), (β) μείωση του διοικητικού φόρτου, (γ) ενίσχυση της καταπολέμησης της διαφθοράς και βελτίωση της διαφάνειας, (δ) ανάπτυξη ικανοτήτων και περισσότερες δεξιότητες του προσωπικού, (ε) αποδοτικότητα των δημοσίων επενδύσεων, (στ) βελτιωμένη ποιότητα του πλαισίου διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών (PFM). Ο στόχος αυτός αναλύεται σε συγκεκριμένες μεταρρυθμίσεις/επενδύσεις στόχους που είναι απόλυτα σύμφωνες με τις συστάσεις που απευθύνθηκαν στην Ελλάδα από το Συμβούλιο το 2019 και το 2020. Συγκεκριμένα:

i. **Η μεταρρύθμιση 1** στοχεύει στην αντιμετώπιση των συστάσεων 1:2019 και 4:2020 μέσω της ενίσχυσης της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας.

ii. **Η μεταρρύθμιση 2** στοχεύει στην αντιμετώπιση της σύστασης 3:2020 μέσω της αύξησης της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης και της προώθησης των ιδιωτικών επενδύσεων.
iii. **Η μεταρρύθμιση 3** στοχεύει στην αντιμετώπιση των συστάσεων 3:2020 μέσω της αύξησης της αποτελεσματικότητας του δημόσιου τομέα, καθώς και της σύστασης 1:2020 μέσω της στήριξης της μεσοπρόθεσμης βιωσιμότητας.
iv. **Η μεταρρύθμιση 4** στοχεύει στην αντιμετώπιση της σύστασης 3: 2020 μέσω της αύξησης της αποτελεσματικότητας και της ψηφιοποίησης του δημόσιου τομέα και της προώθησης των ιδιωτικών επενδύσεων.
v. **Οι μεταρρυθμίσεις 5, 6** αποσκοπούν στην αντιμετώπιση της σύστασης 4: 2020 μέσω της εφαρμογής συγκεκριμένων μέτρων για την καταπολέμηση της διαφθοράς
vi. **Η μεταρρύθμιση 7** στοχεύει στον εκσυγχρονισμό του δημόσιου τομέα και στην ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού της μέσω των ακόλουθων πυλώνων: (α) δημιουργία πολυεπίπεδης διακυβέρνησης-κατανομής αρμοδιοτήτων μεταξύ των επιπέδων της δημόσιας διοίκησης, (β) δημιουργία ενός στρατηγικού εργαλείου προγραμματισμού ανθρώπινου δυναμικού που βασίζεται σε AI (τεχνητή νοημοσύνη) (γ) εκσυγχρονισμό των διαδικασιών προσλήψεων, (δ) αναβάθμιση / επαναπροσδιορισμό του ανθρώπινου δυναμικού του Δημόσιου Τομέα και (ε) σύστημα παροχής κινήτρων / επιβράβευσης για δημόσιους φορείς και δημόσιους υπαλλήλους.
vii. **Η μεταρρύθμιση 8** στοχεύει στην αντιμετώπιση της σύστασης 3: 2020 μέσω της αύξησης της αποτελεσματικότητας, της διαφάνειας και του εκσυγχρονισμού του δημόσιου τομέα (σταδιακή μετάβαση στην λογιστική αρχή των δεδουλευμένων (accrual accounting) και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων).
viii. **Η μεταρρύθμιση 9** απαντά στη σύσταση 3: 2020 μέσω της αύξησης της αποτελεσματικότητας του δημόσιου τομέα και της εστίασης των επενδύσεων στις δεξιότητες του προσωπικού σε αυτόν τον τομέα.
ix. **Η μεταρρύθμιση 10** απαντά στη σύσταση 3: 2020 μέσω της αύξησης της αποτελεσματικότητας του δημόσιου τομέα
x. **Η επένδυση 1** απαντά στη σύσταση 3: 2020 μέσω της ψηφιοποίησης του Ελληνικού Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων (ΤΠΔ).
xi. **Η επένδυση 2** στοχεύει στην αντιμετώπιση της σύστασης 3: 2020 μέσω της αύξησης της αποτελεσματικότητας και της ψηφιοποίησης του δημόσιου τομέα.

Επιπλέον, οι στόχοι του Άξονα συμβάλλουν στην Ευρωπαϊκή Εμβληματική Πρωτοβουλία «Εκσυγχρονισμός» (COM (2020) 575) κυρίως μέσω της Επένδυσης 1, της Επένδυσης 2, της Μεταρρύθμισης 4 και της Μεταρρύθμισης 8

1. Ψηφιακός μετασχηματισμός: Οι προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που περιλαμβάνονται στον παρόν Άξονα θα συμβάλλουν στον ψηφιακό μετασχηματισμό της δημόσιας διοίκησης για την αντιμετώπιση σημαντικών κενών που υπάρχουν σε σχέση με τη χρήση τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών σε κρίσιμους τομείς του του πλαισίου πλαισίου διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών (PFM). Ο ψηφιακός μετασχηματισμός σε αυτούς τους τομείς θα επιτευχθεί μέσω της δημιουργίας νέων ολοκληρωμένων συστημάτων πληροφορικής, μέσω της αναβάθμισης των υφιστάμενων ψηφιακών υποδομών, καθώς και μέσω της ενισχυμένης διαλειτουργικότητας νέων και υπαρχόντων συστημάτων.

2. Οικονομική ανθεκτικότητα: Οι προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις θα διασφαλίσουν την οικονομική ανθεκτικότητα της ελληνικής οικονομίας, υποστηρίζοντας ενεργά την καλύτερη χάραξη πολιτικής στο δημόσιο τομέα. Η δημιουργία ενός διαφανούς και αξιόπιστου ρυθμιστικού περιβάλλοντος σε συνδυασμό με διαλειτουργικές δημόσιες υπηρεσίες θα συμβάλλει σημαντικά στην προώθηση των ιδιωτικών επενδύσεων που είναι απαραίτητες για τη σταδιακή κάλυψη του μεγάλου επενδυτικού

χάσματος που πλήττει την ελληνική οικονομία. Οι βασικές πρωτοβουλίες που χρησιμεύουν ως κύριοι παράγοντες για την ταχεία ανάκαμψη και τη μακροχρόνια οικονομική ανθεκτικότητα εστιάζονται κυρίως στη μείωση του διοικητικού βάρους ~~φόρτου~~, στην ενίσχυση της καταπολέμησης της διαφθοράς, στην αποτελεσματικότητα των δημόσιων επενδύσεων και στην ενίσχυση της ποιότητας του του πλαισίου πλαισίου διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών (PFM).

Με βάση τα παραπάνω, η αυτοματοποίηση των διαδικασιών και ο εξορθολογισμός του σχετικού νομοθετικού πλαισίου θα μειώσει τον υψηλό διοικητικό φόρτο που έχει αντίκτυπο στην αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης, και συνεπάγεται επίσης υψηλό κόστος για τις επιχειρήσεις άρα παρέχει αντικίνητρα για ιδιωτικές επενδύσεις. Ομοίως, η βελτίωση του νομικού πλαισίου που σχετίζεται με το νομικό πλαίσιο AML / CFT θα διευκολύνει την αποτελεσματικότερη οργάνωση, καθώς και την εντατικοποίηση των ελέγχων. Η μεταρρύθμιση και οι επενδύσεις που αποσκοπούν στην αύξηση της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης και του δικτύου κρατικών ενισχύσεων της χώρας, μαζί με την ενημέρωση του θεσμικού πλαισίου για τις κρατικές επιχειρήσεις, θα συμβάλλουν στη μείωση του υψηλού επενδυτικού χάσματος, ενώ παράλληλα θα εξασφαλίσουν την ταχεία και αποτελεσματική εφαρμογή των επενδύσεων που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Τέλος, οι δράσεις που στοχεύουν στη βελτίωση των μηχανισμών δημοσιονομικής παρακολούθησης και παρακολούθησης σε επίπεδο Γενικής Κυβέρνησης θα διασφαλίσουν την αποκατάσταση μιάς συνετής δημοσιονομικής θέσης, αντιμετωπίζοντας τον ισχυρό δημοσιονομικό αντίκτυπο της πανδημίας COVID-19.

γ) Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο

Οι προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις του παρόντος Άξονα ευθυγραμμίζονται με τις κατευθύνσεις που ορίζονται στο εθνικό στρατηγικό πλαίσιο. Αναλυτικότερα, η έκθεση της Επιτροπής Πισσαρίδη για την Ελληνική Οικονομία έχει επισημάνει ότι ο εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης και, στη συνέχεια, η συμβολή της στην ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας για τα επόμενα χρόνια πρέπει να κινηθεί προς την ενίσχυση της διαφάνειας και της προβλεψιμότητας των διαδικασιών λήψης αποφάσεων, προς την καταπολέμηση της αντίληψης για υψηλό επίπεδο διαφθοράς στον δημόσιο τομέα καθώς και προς την υποστήριξη της ψηφιοποίησης των δημόσιων υπηρεσιών. Για το σκοπό αυτό, η ψηφιοποίηση της δημόσιας διοίκησης, η οποία αποτελεί μέρος των επενδύσεων του άξονα, συμβαδίζει με τις οδηγίες που ορίζονται από τη Βίβλο του Ψηφιακού Μετασχηματισμού.

3. Μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις

Η λεπτομερής περιγραφή των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων βρίσκεται στα Παραρτήματα.

α) Μεταρρυθμίσεις

Μεταρρύθμιση 1. Μεταρρύθμιση για μεγαλύτερη διαφάνεια σε θέματα εταιρικής διακυβέρνησης (βελτίωση του πλαισίου AML/CFT) (ID: 16702)

Μεταρρύθμιση 2. Καταπολέμηση του παραεμπορίου και προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας (ID: 16703)

Μεταρρύθμιση 3. Σύγχρονο θεσμικό πλαίσιο για τις κρατικές επιχειρήσεις (ID: 16657)

Μεταρρύθμιση 4. Πλατφόρμα κρατικών ενισχύσεων (ID: 16701)

Μεταρρύθμιση 5. Ενίσχυση της εθνικής υπηρεσίας κατά της διαφθοράς (ID: 16952)

Μεταρρύθμιση 6. Αποτελεσματική καταπολέμηση της διαφθοράς (ID: 16978)

Μεταρρύθμιση 7. Μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης (ID: 16972)

Μεταρρύθμιση 8. Ψηφιακή μεταρρύθμιση δημοσίου λογιστικού συστήματος (ID: 16974)

Μεταρρύθμιση 9. Επενδυτική υποστήριξη και ανάπτυξη ενός νέου μοντέλου οικονομίας (ID: 16711)

Μεταρρύθμιση 10. Ενίσχυση του σχεδιασμού και του συντονισμού πολιτικής (ID: 16981)

β) Επενδύσεις

Επένδυση 1. Ψηφιακός μετασχηματισμός του Ταμείου Παρακαταθηκών & Δανείων (ID: 16940)

Επένδυση 2. Ψηφιακός μετασχηματισμός δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας στη γενική κυβέρνηση & ηλεκτρονική τιμολόγηση (ID: 16705)

4. Ανοιχτά στρατηγικά θέματα αυτονομίας και ασφάλειας

Μη εφαρμόσιμο.

5. Διασυνοριακά και πολυκρατικά έργα

Μη εφαρμόσιμο.

6. Πράσινες διαστάσεις του Άξονα

Μη εφαρμόσιμο.

7. Ψηφιακές διαστάσεις του Άξονα

Ο κανονισμός COM (2020) 408 για τη θέσπιση του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θέτει δεσμευτικό στόχο τουλάχιστον 20% της συνολικής δαπάνης του σχεδίου να συμβάλει στον ψηφιακό μετασχηματισμό ή στις προκλήσεις που προκύπτουν από αυτόν.

Οι προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που περιλαμβάνει ο Άξονας (συγκεκριμένα οι μεταρρυθμίσεις 2, 4, 7 και 8 καθώς και οι επενδύσεις 1 και 2 θα συμβάλλουν (α) στον ψηφιακό μετασχηματισμό της δημόσιας διοίκησης και στην ενίσχυση των ψηφιακών υπηρεσιών της, (β) στην απλούστευση και τη βελτίωση των διαδικασιών που ακολουθούνται από την εφαρμογή σύγχρονων συστημάτων πληροφοριών, (γ) στην αυξημένη διαλειτουργικότητα συστημάτων και δεδομένων και (δ) στη χρήση αποτελεσματικών σύγχρονων τεχνολογιών και συστημάτων που αντιμετωπίζουν σημαντικά κενά που υπάρχουν σε σχέση με τη χρήση πληροφοριών και τεχνολογιών επικοινωνίας σε κρίσιμους τομείς του πλαισίου διαχείρισης δημόσιων οικονομικών. Η σταδιακή μετάβαση του δημόσιου τομέα στην λογιστική αρχή των δεδουλευμένων (accrual accounting) και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, η επιτάχυνση και απλούστευση των διαδικασιών και της ψηφιακής μετατροπής του πλαισίου διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών (PFM) θα δημιουργήσουν σημαντικές επιπτώσεις, όπως: (i) τη δημιουργία ενός πλήρως λειτουργικού νέου βασισμένου στην λογιστική αρχή των δεδουλευμένων Πλαισίου Δημόσιας Λογιστικής, (ii) βελτιωμένη λογοδοσία, διαφάνεια και λήψη αποφάσεων με την ενίσχυση της ικανότητας του κράτους να παράγει φορολογικές και χρηματοοικονομικές αναφορές σύμφωνα με τα διεθνή λογιστικά πρότυπα, (iii) σημαντική εξοικονόμηση κόστους στη διαχείριση των δημόσιων οικονομικών μέσω της εισαγωγής τεχνολογιών αιχμής και συστήματα προϋπολογισμού και λογιστικής διοίκησης και κεντρικής διοίκησης και (iv) ενίσχυση των

κυβερνητικών αποφάσεων και διαδικασιών χάραξης πολιτικής μέσω χρήσιμων και πραγματικών πληροφοριών και αναφορών σχετικά με την οικονομική και δημοσιονομική κατάσταση της Κεντρικής Διοίκησης και της Γενικής Κυβέρνησης, συμπεριλαμβανομένων φορέων που βρίσκονται εκτός Γενικής Κυβέρνησης, αλλά υπό κρατικό έλεγχο. Τέτοιες πρωτοβουλίες αναμένεται να μεταμορφώσουν το ελληνικό μοντέλο ανάπτυξης παρέχοντας μια «ψηφιακή επανεκκίνηση» και θα ενισχύσουν σημαντικά την ετήσια αύξηση του ΑΕΠ κατά τη διάρκεια μιας περιόδου 5-10 ετών.

Περιλαμβάνοντας 27% ψηφιακές δαπάνες (βλ. Πίνακα 1 παρακάτω), ο Άξονας συμβάλλει σημαντικά στον ψηφιακό στόχο 20% που ορίζεται στο άρθρο 15 παράγραφος 3 στοιχείο (γ) του κανονισμού COM (2020) 408.

8. Συμβολή στον κλιματικό και ψηφιακό στόχο

Η Ετήσια Στρατηγική Βιώσιμης Ανάπτυξης (COM (2020) 575) θέτει έναν ελάχιστο 37% των συνολικών δαπανών του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας που πρέπει να σχετίζεται με τον κλιματικό στόχο και έναν ελάχιστο 20% που θα πρέπει να σχετίζεται με τον ψηφιακό στόχο.

Τίτλος μεταρρύθμισης ή επένδυσης	Κλιματικός Στόχος (%)	Ψηφιακός Στόχος (%)
Μεταρρύθμιση για μεγαλύτερη διαφάνεια σε θέματα εταιρικής διακυβέρνησης (βελτίωση του πλαισίου AML/CFT) (ID: 16702)	0%	0%
Καταπολέμηση του παραεμπορίου και Προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας (ID: 16703)	0%	0%
Σύγχρονο θεσμικό πλαίσιο για τις κρατικές επιχειρήσεις (ID: 16657)	0%	0%
Πλατφόρμα κρατικών ενισχύσεων (ID: 16701)	0%	0%
Ενίσχυση της εθνικής υπηρεσίας κατά της διαφθοράς (ID: 16952)	0%	0%
Αποτελεσματική καταπολέμηση της διαφθοράς(ID: 16978)	0%	0%
Μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης (ID: 16972)	0%	0%
Ψηφιακή μεταρρύθμιση δημοσίου λογιστικού συστήματος (ID: 16974)	0%	0%
Ψηφιακός μετασχηματισμός του Ταμείου Παρακαταθηκών & Δανείων (ID: 16940)	0%	100%
Ψηφιακός μετασχηματισμός δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας στη γενική κυβέρνηση & ηλεκτρονική τιμολόγηση (ID: 16705)	0%	100%
Επενδυτική υποστήριξη και ανάπτυξη ενός νέου μοντέλου οικονομίας (ID: 16711)	0%	0%
Ενίσχυση του σχεδιασμού και του συντονισμού πολιτικής (ID: 16981)	0%	0%

9. Αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης»

Η αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» αξιολογήθηκε για κάθε μεταρρύθμιση και επένδυση αυτού του Άξονα. Η αξιολόγηση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι κανένα από τα προτεινόμενα μέτρα δεν θα προκαλέσει σημαντική ζημιά σε κανέναν από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους, όπως ορίζονται στο άρθρο 17 του κανονισμού ταξινόμησης της ΕΕ (EU Taxonomy Regulation). Ακολουθήθηκε μεθοδολογία δύο βημάτων με (α) την αναθεώρηση της λίστας ελέγχου έξι στόχων και (β) την ουσιαστική αξιολόγηση της αρχής της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» (DNSH).

Κάθε μία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις του Άξονα 4.2 αξιολογήθηκε στη λίστα ελέγχου για να προσδιοριστεί εάν και για ποιον από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους απαιτείται ουσιαστική αξιολόγηση DNSH (μετριασμός της κλιματικής αλλαγής, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, βιώσιμη χρήση και προστασία υδάτινων και θαλάσσιων πόρων, κυκλική οικονομία, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης και της ανακύκλωσης αποβλήτων, πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης στον αέρα, το νερό ή τη γη, προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων). Η αξιολόγηση της λίστας ελέγχου κατέληξε στο συμπέρασμα ότι κανένα από τα μέτρα αυτής του Άξονα δεν απαιτεί ουσιαστική αξιολόγηση DNSH, καθώς κανένα από τα μέτρα δεν θα προκαλέσει σημαντική ζημιά σε κανέναν από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους.

Η λεπτομερής αξιολόγηση για κάθε μέτρο βρίσκεται στα Παραρτήματα.

10. Ορόσημα, στόχοι και χρονοδιάγραμμα

Δείτε το σχετικό κεφάλαιο των οροσήμων στο Μέρος 3.

11. Χρηματοδότηση και κόστος

Γενικές αρχές και οδηγίες

Έχοντας προσδιορίσει τις κύριες προκλήσεις και τους στόχους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και τα ορόσημα, το στόχο και το χρονοδιάγραμμα των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων που καθορίστηκαν, παρουσιάζονται παρακάτω οι βασικές αρχές καθώς και η ακολουθούμενη διαδικασία και μεθοδολογία σχετικά με τη χρηματοδότηση και την αξιολόγηση του κόστους.

Πρώτον, σημειώνεται ότι η εκτίμηση κόστους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας εφαρμόζεται σύμφωνα με τις βασικές απαιτήσεις του Κανονισμού που προβλέπουν ότι το κόστος για κάθε επένδυση και μεταρρύθμιση οφείλει να είναι:

- **Λογικό:** Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας παρέχει επαρκείς πληροφορίες και αποδεικτικά στοιχεία ότι το ποσό του εκτιμώμενου συνολικού κόστους του κάθε Άξονα είναι κατάλληλο.
- **Εύλογο:** Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας παρέχει επαρκείς πληροφορίες και αποδεικτικά στοιχεία ότι το ποσό του εκτιμώμενου συνολικού κόστους του κάθε Άξονα είναι σύμφωνο με τη φύση και τον τύπο των προβλεπόμενων επενδύσεων μέσω της εφαρμογής μιας οριζόντιας αξιολόγησης που εξασφαλίζει την ευθυγράμμιση μεταξύ του χαρακτήρα της κάθε επένδυσης και του κόστους της.
- **Ανάλογο:** Το ποσό του συνολικού κόστους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αντιστοιχεί στον αναμενόμενο αντίκτυπο του σχεδιαζόμενου μέτρου στην οικονομία και την απασχόληση στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα, αξιολογείται εάν το σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα έχει οικονομικό αντίκτυπο που να ευθυγραμμίζεται με το ποσό του εκτιμώμενου κόστους του.

Επιπλέον, η μεθοδολογική προσέγγιση και η διαδικασία που ακολουθήθηκε σε σχέση με το κόστος και την αιτιολόγηση για κάθε μεταρρύθμιση και επένδυση αναπτύσσεται με βάση τέσσερις βασικές αρχές που πληρούν τους ακόλουθους στόχους:

- **Ακρίβεια**: Η προσέγγιση και τα εργαλεία μεθοδολογίας που χρησιμοποιούνται διασφαλίζουν ότι το εκτιμώμενο κόστος είναι εύλογο κοντά στο πραγματικό κόστος μέσω της χρήσης λογιστικών, ιστορικών, στατιστικών στοιχείων καθώς και του προσδιορισμού των τιμών της αγοράς.
- **Λογοδοσία και διαφάνεια:** Το κόστος των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων εκτιμήθηκε με τρόπο που να είναι σαφώς ανιχνεύσιμος και κατανοητός, μέσω εφαρμοσμένης ανάλυσης που περιλαμβάνει λεπτομερείς πληροφορίες για κάθε παράμετρο που χρησιμοποιείται στον υπολογισμό του κόστους (π.χ. κόστος μονάδας βασικών παραγόντων, απαιτούμενος αριθμός μονάδων, κλπ)
- **Απλότητα**: Η προσέγγιση μεθοδολογίας κόστους που ακολουθήθηκε χρησιμοποιεί απλά εργαλεία και μεθόδους υπολογισμού κόστους, ώστε να επιτρέπεται η αξιολόγηση των στοιχείων που σχετίζονται με το κόστος μαζί με την αξιολόγηση των άλλων στοιχείων του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας σε σύντομο χρονικό διάστημα. Αυτό έχει ως στόχο να διατηρήσει το διοικητικό φόρτο όσο το δυνατόν πιο διαχειρίσιμο για όλα τα μέρη.

- **Συνέπεια:** Το κόστος που εκτιμάται ανά μεταρρύθμιση και επένδυση συνάδει με άλλες πολιτικές της ΕΕ και είναι σύμφωνο με το κόστος που εφαρμόζεται σε παρόμοια έργα μέσω άλλων κοινοτικών χρηματοδοτήσεων.

Λαμβάνοντας υπόψη αυτές τις αρχές και απαιτήσεις, η μεθοδολογική προσέγγιση που αναπτύχθηκε για τις εκτιμήσεις κόστους κάθε επένδυσης και μεταρρύθμισης του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ακολουθεί ορισμένες κοινές κατευθυντήριες γραμμές. Πιο συγκεκριμένα, περιλαμβάνει:

- Σαφή και τεκμηριωμένη ανάλυση των προκλήσεων που αντιμετωπίζονται και των στόχων των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων.
- Λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με το αναμενόμενο αποτέλεσμα των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων.
- Λεπτομερή περιγραφή του τρόπου εφαρμογής των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων (μέσα εφαρμογής).
- Πληροφορίες σχετικά με τη φύση και το μέγεθος των προτεινόμενων επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων, καθώς και το χρονοδιάγραμμά τους και τα σχετικά ορόσημα.

Διαδικασία επικύρωσης κόστους και μεθοδολογική προσέγγιση

Με βάση τις προαναφερθείσες αρχές και κατευθυντήριες γραμμές, αναπτύσσεται μια συγκεκριμένη διαδικασία επικύρωσης του κόστους και μεθοδολογίας που επιτρέπει την κοστολόγηση για κάθε επένδυση και μεταρρύθμιση του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και διασφαλίζει την ακρίβεια, τη διαφάνεια, την απλότητα και τη συνέπεια των εκτιμήσεων.

Η διαδικασία ανάλυσης κόστους του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιλαμβάνει τέσσερα βασικά βήματα που στοχεύουν στην εφαρμογή των εξής:

- 1ο βήμα: Ανάπτυξη μιας συγκεκριμένης έκθεσης ανά μεταρρύθμιση και επένδυση με ξεχωριστή ανάλυση ανά επιμέρους έργο.
- 2ο βήμα: Εξέταση όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων.
- 3ο βήμα: Λεπτομερής ανάλυση όλων των στοιχείων κόστους των κύριων έργων μέσω της εφαρμογής της πιο κατάλληλης μεθοδολογίας επικύρωσης κόστους.
- 4ο βήμα: Επαλήθευση κόστους ανά έργο, Άξονα, και Πυλώνα του σχεδίου.

1ο βήμα - Ανάπτυξη αναφορών ανάλυσης κόστους

Το περιεχόμενο της αναφοράς ανάλυσης κόστους για κάθε μία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιλαμβάνει τις ακόλουθες κοινές παραμέτρους / λεπτομέρειες:

- **Σύνοψη έργου** : Περιλαμβάνει την αποτύπωση των χαρακτηριστικών του κάθε έργου (π.χ. Πυλώνας, Άξονας, τίτλος έργου και υποέργα, ενδιαφερόμενα μέρη), την κωδικοποίηση βασικών οικονομικών μεγεθών (συνολικός και εκτιμώμενος προϋπολογισμός) καθώς και μια σύντομη επισκόπηση του πεδίου εφαρμογής του έργου.
- **Μέσα εφαρμογής:** Αποτυπώνει μια περίληψη του σχετικού κανονιστικού πλαισίου (εάν υπάρχει), μια γενική προοπτική όσον αφορά τη διαδικασία ωριμότητας και έναν συγκεντρωτικό πίνακα σχετικά με το χρονοδιάγραμμα του έργου και με τα ορόσημα που πρέπει να επιτευχθούν.

- **Προϋπολογισμός έργου**: Περιλαμβάνει:
    - ανάλυση (προσδιορισμός βασικών παραμέτρων κόστους, επισκόπηση των διαθέσιμων πληροφοριών, επιβεβαίωση ότι το εκτιμώμενο κόστος δεν περιλαμβάνει ΦΠΑ, δεν είναι επαναλαμβανόμενο και δεν πραγματοποιείται πριν από την 1η Φεβρουαρίου 2020),
    - ένδειξη του κατά πόσον τμήματα του προϋπολογισμού του έργου καλύπτονται από άλλα ιδιωτικά κονδύλια ή κοινοτική χρηματοδότηση – επιβεβαίωση ότι αυτά τα ποσά έχουν αφαιρεθεί από το κόστος που θα χρηματοδοτηθεί από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και
    - αξιολόγηση και επικύρωση προϋπολογισμού (συγκεκριμένη μεθοδολογία για την εκτίμηση του κόστους, ανάλυση κόστους ανά καθοριστικό παράγοντα, προσδιορισμός του κόστους μονάδας, προσδιορισμός του συνολικού αριθμού μονάδων, εκτίμηση του συνολικού απαιτούμενου προϋπολογισμού ανά έργο).
- **Υποστηρικτικό υλικό:** Αποτυπώνει μια σύντομη επισκόπηση των σχετικών μελετών ή / και πληροφοριών που χρησιμοποιούνται για την επικύρωση του συνολικού κόστους καθώς και τη χαρτογράφηση σημείων αναφοράς που χρησιμοποιήθηκαν κατά την ανάλυση του κόστους (ιστορικό, συγκριτικό κόστος σε παρόμοια έργα) και παροχή σχετικών αποδεικτικών στοιχείων (π.χ. πηγές).

2ο βήμα - Εξέταση όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων

Προκειμένου να διασφαλιστεί η ακρίβεια και η συνέπεια των εκτιμήσεων κόστους, πραγματοποιείται μια συγκριτική ανάλυση δεδομένων κοστολόγησης μέσω της συλλογής και εξέτασης όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων σχετικά με το πραγματικό κόστος παρόμοιων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που έχουν πραγματοποιηθεί στο παρελθόν. Αυτό το βήμα περιλαμβάνει κυρίως όλες τις ενέργειες που σχετίζονται με τη συλλογή και εξέταση του συνόλου των διαθέσιμων πληροφοριών και του υποστηρικτικού υλικού, καθώς και την άντληση δεδομένων και την εις βάθος ανάλυση της σχετικής τεκμηρίωσης.

3ο βήμα - Ανάπτυξη μεθοδολογίας ανάλυσης κόστους

Προκειμένου να εφαρμοστεί η κοστολόγηση των έργων, αναπτύχθηκαν τρεις βασικές μεθοδολογικές αναλύσεις που χρησιμοποιήθηκαν με βάση την καταλληλότητά τους για καθεμία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας:

Εκτίμηση από κάτω προς τα πάνω (bottom-up)

Η πρώτη μεθοδολογική προσέγγιση της ανάλυσης κόστους περιλαμβάνει εκτιμήσεις σε αναλυτικό επίπεδο για κάθε παράμετρο κόστους του έργου, οι οποίες στη συνέχεια συγκεντρώνονται σε μια συνολική εκτίμηση για ολόκληρο το έργο. Τα κύρια βήματα αυτής της μεθοδολογικής προσέγγισης περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Επανεξέταση ιστορικών τιμών/κριτηρίων ανά παράμετρο κόστους από παρόμοια έργα και εκτίμηση του κόστους αξίας της μονάδας.
- Προσδιορισμός του συνολικού αριθμού μονάδων που απαιτούνται και εφαρμογή της τιμής μονάδας για τις σχετικές εκτιμήσεις ανά παράμετρο κόστους.
- Τελική συγκέντρωση και εκτίμηση του συνολικού κόστους ανά έργο.

Παραμετρική προσέγγιση

Αυτή η προσέγγιση αναφέρεται στην εκτίμηση του συνολικού προϋπολογισμού ανά έργο βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς. Συγκεκριμένα, τα κύρια βήματα της παραμετρικής μεθοδολογικής προσέγγισης περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Προσδιορισμός μεμονωμένων παραμέτρων κόστους βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς
- Εξέταση της συνεισφοράς κάθε παραμέτρου κόστους στο συνολικό προϋπολογισμό
- Αξιολόγηση κάθε παραμέτρου κόστους ως ποσοστό του συνολικού κόστους

Εκτίμηση από πάνω προς τα κάτω (top down)

Τέλος, η τεχνική μεθοδολογίας από πάνω προς τα κάτω περιλαμβάνει τα ακόλουθα κύρια βήματα:

- Εκτίμηση του συνολικού προϋπολογισμού ανά έργο βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων.
- Κατανομή του συνολικού κόστους ανά μεμονωμένη παράμετρο κόστους βάσει των σχετικών κριτηρίων αναφοράς για κάθε κόστος μονάδας.

Σημειώνεται ότι σε ορισμένες περιπτώσεις όπου υπάρχει περιορισμένη διαθεσιμότητα συγκριτικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς, προκειμένου να προχωρήσουμε σε μια ακριβή και αιτιολογημένη εκτίμηση των παραμέτρων κόστους, ζητήθηκε άποψη από εμπειρογνώμονες. Ειδικότερα, η κρίση των εμπειρογνωμόνων στοχεύει να παρέχει τα ακόλουθα:

- Επανεξέταση των σχετικών σημείων αναφοράς σχετικά με το κόστος παρόμοιων έργων.
- Παροχή εξειδικευμένης γνώμης με βάση την εμπειρία και γνώση που έχει αποκτηθεί σε έναν συγκεκριμένο τομέα και την επισήμανση κρίσιμων παραγόντων και πιθανών κινδύνων.
- Ολοκλήρωση και αξιολόγηση των υπαρχόντων δεδομένων και επικύρωση του εκτιμώμενου κόστους.

4ο βήμα - Διαδικασία αξιολόγησης και επικύρωσης

Η ακρίβεια και η επικύρωση της ανάλυσης κόστους για κάθε επένδυση και έργο επιτυγχάνεται μέσω της αξιολόγησης του κόστους του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας από έναν ανεξάρτητο φορέα. Συγκεκριμένα, η επικύρωση και αποτίμηση της ανάλυσης κόστους διασφαλίστηκε μέσω των ακόλουθων ενεργειών:

- Συλλογή, επεξεργασία και αναθεώρηση δεδομένων
- Συνεχής επικοινωνία και υλοποίηση συναντήσεων με τους υπεύθυνους ενδιαφερόμενους φορείς και οντότητες
- Αναζήτηση πρόσθετων δεδομένων και πληροφοριών
- Επαλήθευση μεγέθους επένδυσης και προσδιορισμός κόστους
- Προετοιμασία και επανεξέταση των αναφορών ανάλυσης κόστους

Κύρια στοιχεία μεθοδολογίας προσέγγισης και παραμέτρων κόστους

Στην ενότητα αυτή, αναλύεται η μεθοδολογική προσέγγιση για την εκτίμηση του κόστους όσον αφορά τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις του δεύτερου Άξονα («Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης,

με επιτάχυνση της εφαρμογής των δημοσίων επενδύσεων, βελτίωση του πλαισίου δημοσίων συμβάσεων, μέτρα ανάπτυξης ικανοτήτων και καταπολέμηση της διαφθοράς») του τέταρτου Πυλώνα του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ιδιωτικές Επενδύσεις και Οικονομικός Μετασχηματισμός») η οποία βασίζεται στα ακόλουθα κύρια στοιχεία που αφορούν:

- Κατασκευή νέου κτιρίου ή ανακαίνιση υπαρχόντων κτιρίων
- Προμήθεια του απαιτούμενου εξοπλισμού
- Ανάπτυξη και αναβάθμιση συστημάτων πληροφορικής
- Διαχείριση έργου, τεχνική υποστήριξη και συμβουλευτικές υπηρεσίες
- Κατάρτιση - προγράμματα επαγγελματικής πιστοποίησης
- Οργάνωση δράσεων δημοσιότητας και ευαισθητοποίησης

1ο στοιχείο: Κατασκευή νέου κτιρίου ή ανακαίνιση υπαρχόντων

Το σχετικό κόστος των επενδύσεων όσον αφορά το πρώτο στοιχείο προέρχεται από την ανακαίνιση κτιρίων. Οι παράμετροι κόστους αυτών των επενδύσεων περιλαμβάνουν κυρίως τα τέλη που χρεώνονται για τις κατασκευαστικές εργασίες. Οι εκτιμήσεις κόστους βασίζονται στις ακόλουθες παραμέτρους:

- Προσδιορισμός της επιφάνειας προς κατασκευή (που εκτιμάται σε τετραγωνικά μέτρα)
- Εκτίμηση του κόστους μονάδας που σχετίζεται με τις κατασκευαστικές εργασίες (κόστος μονάδας ανά τετραγωνικό μέτρο) με βάση τις σχετικές τιμές αγοράς και τον υπολογισμό του συνολικού κόστους που απαιτείται ανά έργο

2ο στοιχείο: Προμήθεια απαιτούμενου εξοπλισμού

Το κόστος που περιλαμβάνεται αφορά στην προμήθεια του απαιτούμενου εξοπλισμού και το λογισμικό πληροφορικής. Σε αυτό το πλαίσιο, η εκτίμηση και η αιτιολόγηση του κόστους βασίζεται σε συγκεκριμένες παραμέτρους και ενέργειες που αναφέρονται στα ακόλουθα:

- Προσδιορισμός του απαιτούμενου εξοπλισμού που πρέπει να αγοραστεί για κάθε επένδυση και προσδιορισμός του σχετικού ποσού που απαιτείται
- Εκτίμηση του σχετικού κόστους μονάδας βάσει στοιχείων και διαθέσιμων πληροφοριών σχετικά με το κόστος παρόμοιων επενδύσεων και λαμβάνοντας υπόψη τις τρέχουσες τιμές αγοράς
- Ποσοτικοποίηση του συνολικού κόστους από την προμήθεια του απαιτούμενου εξοπλισμού και λογισμικού

3ο στοιχείο: Ανάπτυξη και αναβάθμιση συστημάτων και πλατφορμών πληροφορικής

Η ανάπτυξη και αναβάθμιση των συστημάτων και των πλατφορμών πληροφορικής περιλαμβάνει το εκτιμώμενο κόστος όλων των απαιτούμενων ενεργειών που αφορούν την τεχνική υποστήριξη που απαιτείται για την εγκατάσταση, την ανάπτυξη και την προσαρμογή των συστημάτων καθώς και των πιλοτικών υπηρεσιών λειτουργίας. Συγκεκριμένα, η κοστολόγηση βασίζεται στις ακόλουθες παραμέτρους:

- Προσδιορισμός του αριθμού του προσωπικού που απαιτείται για την ανάπτυξη των συστημάτων και του λογισμικού πληροφορικής
- Προσδιορισμός του όγκου της εργασίας που απαιτείται για την ολοκλήρωση του έργου, ο οποίος υπολογίζεται σε ανθρωπομήνες βάσει των μέσων παραγωγικών ωρών ανά μήνα ανά άτομο (πλήρους απασχόλησης)

- Εκτίμηση του συνολικού κόστους με βάση τις τιμές της αγοράς που καθορίζουν το κόστος ανά άτομο ανά μήνα και το συνολικό εκτιμώμενο χρόνο εργασίας

4ο στοιχείο: Διαχείριση έργων, διαβούλευση και τεχνική βοήθεια

Το κόστος όσον αφορά το τέταρτο στοιχείο προέρχεται από την παροχή των συμπληρωματικών υπηρεσιών που απαιτούνται ανά έργο, οι οποίες περιλαμβάνουν τις υπηρεσίες διαβούλευσης και τεχνικής βοήθειας που παρέχονται μέσω της εφαρμογής των απαιτούμενων μελετών και ερευνών (μελέτες σκοπιμότητας, αναλύσεις απαιτήσεων, σχεδιασμός λύσεων κ.λπ.). ως υπηρεσίες διαχείρισης και εποπτείας του έργου. Σε αυτό το πεδίο, ο υπολογισμός του σχετικού κόστους που προκύπτει από αυτές τις υπηρεσίες βασίζεται στις ακόλουθες παραμέτρους:

- Προσδιορισμός των ειδικών αναγκών ανά έργο καθώς και προσδιορισμός του αριθμού των σχετικών εμπειρογνωμόνων / προσωπικού που απαιτείται
- Εκτίμηση των συνολικών ανθρωπομηνών/ωρών που εκτιμάται ότι θα παρέχονται σε κάθε υπηρεσία, καθώς και το αντίστοιχο κόστος μονάδας
- Υπολογισμός του συνολικού κόστους που προκύπτει από τις τεχνικές υπηρεσίες παροχής συμβουλών, διαχείρισης και υποστήριξης ανά έργο βάσει των παραπάνω δύο παραμέτρων

5ο στοιχείο: Προγράμματα κατάρτισης και επαγγελματικής πιστοποίησης

Το κόστος όσον αφορά το πέμπτο στοιχείο προέρχεται από την εφαρμογή εκπαιδευτικών συνεδρίων και μαθημάτων, τα προγράμματα επαγγελματικής πιστοποίησης και το κόστος αγοράς του απαιτούμενου εκπαιδευτικού υλικού (βιβλία, φυλλάδια κ.λπ.). Πιο συγκεκριμένα, η κοστολόγηση των προγραμμάτων κατάρτισης βασίζεται στις ακόλουθες παραμέτρους:

- Προσδιορισμός των αναγκών ανά εκπαιδευτικό πρόγραμμα όσον αφορά εκπαιδευτές, συντονιστές, ακαδημαϊκή υποστήριξη κ.λπ. καθώς και τους εκτιμώμενους συμμετέχοντες / δικαιούχους
- Προσδιορισμός του μέσου χρόνου ανά πρόγραμμα (σε ώρες, ημέρες ή μήνες) και εκτίμηση του κόστους μονάδας που αντιστοιχεί σε κάθε εκπαιδευτή / εκπαιδευόμενο ανά ώρα ή συνεδρία εκπαίδευσης με βάση το ιστορικό κόστος σε παρόμοια έργα και σημεία αναφοράς της αγοράς
- Προσδιορισμός του απαιτούμενου εκπαιδευτικού υλικού (π.χ. βιβλία, οδηγοί, έντυπα ή ψηφιακές ενότητες κ.λπ.) ανά πρόγραμμα και προσδιορισμός του κόστους μονάδας (π.χ. κόστος ανά σελίδα)

6ο στοιχείο: Δράσεις δημοσιότητας και ευαισθητοποίησης

Οι δράσεις δημοσιότητας και ευαισθητοποίησης περιλαμβάνουν το κόστος που απαιτείται για τη διοργάνωση εκδηλώσεων και εκστρατειών, την εφαρμογή ερευνών δημοσκοπήσεων και τις γενικότερες δράσεις δημοσιότητας. Το κόστος για την υλοποίηση δράσεων δημοσιότητας και ευαισθητοποίησης εκτιμάται με τα ακόλουθα βήματα και παραμέτρους:

- Προσδιορισμός του τύπου της δημοσιότητας και των δράσεων ευαισθητοποίησης (π.χ. φυλλάδια, διαφημίσεις τύπου, «εκστρατείες» μέσων κ.λπ.)
- Προσδιορισμός της συνολικής διάρκειας που απαιτείται για την ολοκλήρωση τους σε ανθρωπομήνες (εργάσιμοι μήνες)

12. Αίτημα δανείου

Μη εφαρμόσιμο.

Άξονας 4.3: Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης

1. Περιγραφή του Άξονα

Περιοχές πολιτικής/ τομέας: Κοινωνική και θεσμική ανθεκτικότητα, που στοχεύουν, μεταξύ άλλων, στην αύξηση της ετοιμότητας και της ικανότητας αντιμετώπισης κρίσεων, ελαχιστοποιώντας τον διοικητικό φόρτο και την αποτελεσματικότητα των δικαστικών συστημάτων

Περίληψη: Μια φιλόδοξη ατζέντα για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης που περιλαμβάνει τέσσερις κατευθύνσεις:

Πρώτον, την επιτάχυνση, ήτοι ένα σύνολο μεταρρυθμίσεων στοχευμένων στην επιτάχυνση της δικαιοσύνης (ειδικά τμήματα, JustStat, αλλαγές στην οργανωτική δομή των δικαστηρίων) αλλά και ταυτόχρονα στην αύξηση της αποτελεσματικότητάς της, δημιουργώντας ένα αίσθημα εμπιστοσύνης στους πολίτες της χώρας για την εύρυθμη λειτουργία του συστήματος μέσω του εξορθολογισμού του.

Δεύτερον, την ψηφιοποίηση, ήτοι ηλεκτρονική δικαιοσύνη (αναβάθμιση των συστημάτων τήρησης αρχείων, επέκταση πληροφοριακών συστημάτων και δεξιοτήτων και ψηφιακών δεξιοτήτων για δικαστές και δικαστικό προσωπικό). Η συγκεκριμένη κατεύθυνση βρίσκεται σε πλήρη εναρμόνιση με τις ψηφιακές προτεραιότητες και δράσεις ψηφιακού μετασχηματισμού του δημόσιου τομέα και εν γένει της χώρας, και αναμένεται να ωφελήσει πολλαπλά το σύστημα δικαιοσύνης, τη δημόσια διοίκηση και το επιχειρηματικό περιβάλλον.

Τρίτον, την αναβάθμιση των υποδομών, ήτοι στοχευμένες επενδύσεις σε κτίρια και δημιουργία ηλεκτρονικού μητρώου υποδομών. Συνδέεται άμεσα με τις παραπάνω δύο κατευθύνσεις και αναμένεται να λειτουργήσει ως επιταχυντής για την επίτευξή τους, επιτυγχάνοντας τον εκσυγχρονισμό παλαιών δομών και κτιρίων και υποστηρίζοντας σημαντικά το έργο των λειτουργών της δικαιοσύνης.

Τέταρτον, την αναθεώρηση του προγράμματος σπουδών της Εθνικής Σχολής Δικαστών και της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης με απώτερο σκοπό τον εκσυγχρονισμό της παρεχόμενης εκπαίδευσης και την ενίσχυση της απόκτησης νέων δεξιοτήτων, απαραίτητων για το Δικαστικό Σώμα και τους δικαστικούς υπαλλήλους ακολουθώντας διεθνείς καλές πρακτικές μέσα από ένα πλήρως σχετιζόμενο με τη Δικαιοσύνη πρόγραμμα δεξιοτήτων. Τα προγράμματα θα αφορούν κυρίως σε ψηφιακές δεξιότητες, ενώ παράλληλα θα ενταχθούν και δεξιότητες ηγεσίας, διαχείρισης έργου κ.α.

Στόχοι: Στόχος του ολοκληρωμένου συνόλου μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που παρουσιάζονται στον παρόντα Άξονα, είναι η επιτάχυνση και η βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος απονομής δικαιοσύνης, γεγονός που θα επιδράσει θετικά στην ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής ανθεκτικότητας καθώς και της κοινωνικής συνοχής.

Μέσα από τις στοχευμένες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που εντάσσονται στον Άξονα 4.3, επιδιώκεται η εναρμόνισή του με σημαντικές Ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες όπως «Επιμόρφωση και αναβάθμιση δεξιοτήτων» και «Εκσυγχρονισμός» αλλά και με τις Ειδικές ανά Χώρα Συστάσεις για τα έτη 2019 και 2020. Ταυτόχρονα, ως προτεραιότητα αναδεικνύεται η Ψηφιακή Δικαιοσύνη (E-justice), μέσω της αξιοποίησης της σύγχρονης τεχνολογίας για τον εκσυγχρονισμό του συνολικότερου συστήματος της δικαιοσύνης και της ομογενοποίησης πρακτικών.

Ο Άξονας σχετίζεται επίσης με μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις σε άλλους Άξονες. Για παράδειγμα, ένα αποτελεσματικό και λειτουργικό σύστημα δικαιοσύνης βοηθά στην αντιμετώπιση του ιδιωτικού χρέους και διευκολύνει την μείωση των μη εξυπηρετούμενων υποχρεώσεων (NPEs). Τέλος, υποστηρίζει την επιτυχή εφαρμογή του ίδιου του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

επιταχύνοντας και την υλοποίηση των δημοσίων επενδύσεων σε σχέση με πάσης φύσεως δικαστικές προσφυγές.

Συνολικά, η επίτευξη των επιδιωκόμενων προτεραιοτήτων του Άξονα αναμένεται να οδηγήσει σε ένα καλύτερο σύστημα δικαιοσύνης για τις επιχειρήσεις οδηγώντας έτσι στην εύρυθμη λειτουργία της Ελληνικής οικονομίας και στην προσέλκυση επενδύσεων, και για τους πολίτες, επιταχύνοντας τις διαδικασίες απονομής δικαιοσύνης και διευθέτησης διαφορών πάσης φύσεως μεταξύ τους. Στο πλαίσιο αυτό, ο Άξονας αναμένεται να οδηγήσει σε μεγαλύτερη εδαφική συνοχή για την χώρα, καθώς η δικαιοσύνη θα είναι πλέον προσβάσιμη ανεξαρτήτως γεωγραφικής τοποθεσίας αλλά και πληθυσμιακής ομάδας των πολιτών.

Παράλληλα με τα παραπάνω, η ενσωμάτωση νέων δεξιοτήτων -βασικές, ψηφιακές και τεχνικές- στο πρόγραμμα σπουδών της Εθνικής Σχολής Δικαστών και μέσα από τη λογική της δια βίου μάθησης, ο Άξονας αναμένεται να συμβάλλει αποτελεσματικά στην ολοκληρωμένη ανάπτυξη και κατάρτιση τόσο των Δικαστών όσο και των δικαστικών υπαλλήλων.

Μεταρρυθμίσεις και Επενδύσεις

Μεταρρυθμίσεις

- **Μεταρρύθμιση 1:** Επιτάχυνση της απονομής δικαιοσύνης (ID: 16575) [COFOG: 03.3]
- **Μεταρρύθμιση 2:** Ψηφιακός μετασχηματισμός του τομέα δικαιοσύνης (E-Justice) (ID: 16727) [COFOG: 03.3]
- **Μεταρρύθμιση 3:** Ενίσχυση ψηφιακών δεξιοτήτων του δικαστικού προσωπικού (ID: 16733) [COFOG: 03.3]

Επενδύσεις

- **Επένδυση 1:** Αναβάθμιση υποδομών απονομής της δικαιοσύνης (ID: 16292) [COFOG: 03.3]

Εκτιμώμενο κόστος: 464 εκατομμύρια ευρώ, εκ των οποίων 251 εκατομμύρια ευρώ (54%) καλύπτονται από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

2. Κύριες προκλήσεις και στόχοι

α) Κύριες προκλήσεις

Παρά τις προσπάθειες που έχουν καταβληθεί για την αντιμετώπιση των ελλείψεων του ελληνικού δικαστικού συστήματος, πρέπει να αντιμετωπιστούν και περαιτέρω σημαντικές προκλήσεις για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητάς του. Τόσο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις πρόσφατες ειδικές ανά χώρα συστάσεις (CSR) όσο και οι εκθέσεις ανά χώρα (2020 & 2019), καθώς και η εθνική στρατηγική ανάπτυξης που ορίζεται στην έκθεση της Επιτροπής Πισσαρίδη, έχουν εντοπίσει διαρθρωτικές αδυναμίες που σχετίζονται με την ταχύτητα και τη διαχείριση του δικαστικού συστήματος. Το προτεινόμενο σχέδιο στοχεύει στην αντιμετώπιση των ακόλουθων προκλήσεων:

- Περαιτέρω αντιμετώπιση των καθυστερήσεων στη διαχείριση της δικαιοσύνης. Ειδικότερα, το σύστημα αστικών δικαστηρίων πρέπει να αντιμετωπίσει προκλήσεις που σχετίζονται με το χρόνο που απαιτείται για την επίλυση αστικών και εμπορικών διαφορών σε πρώτο βαθμό. Επιπλέον, τα πρωτοβάθμια δικαστήρια θα πρέπει να αυξήσουν το ποσοστό επίλυσης των δικαστικών αστικών και εμπορικών υποθέσεων με στόχο τη μείωση των υφιστάμενων καθυστερήσεων. Ενώ

οι προκλήσεις παραμένουν, το σύστημα δικαιοσύνης άρχισε να γίνεται πιο αποτελεσματικό από τον εξορθολογισμό του υπερβολικά κατακερματισμένου δικαστικού δικτύου. Τα δικαστήρια είναι όλο και περισσότερο σε θέση να αντιμετωπίσουν τον φόρτο εργασίας τους, όπως αποδεικνύεται από μικρότερους χρόνους ανταπόκρισης, τα ποσοστά εκκαθάρισης και τη μείωση των καθυστερήσεων, ιδίως στη διοικητική δικαιοσύνη. Η ενίσχυση του θεσμού της διαμεσολάβησης θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως πρωτοβουλία ζωτικής σημασίας με μεγάλη προστιθέμενη αξία για την αποτελεσματική επίλυση διαφορών μέσω της προώθησης εναλλακτικών μεθόδων για αστικές και εμπορικές υποθέσεις. Αυτές οι προσπάθειες πρέπει να συνεχιστούν, έτσι ώστε οι παραπάνω προκλήσεις να αντιμετωπίζονται όλο και περισσότερο σε όλη την επικράτεια της Ελλάδας με στόχο την αύξηση της οικονομικής ανθεκτικότητας και της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής.

- Αντιμετώπιση προβλημάτων με την ηλεκτρονική αρχειοθέτηση και επεξεργασία εγγράφων, την ηλεκτρονική επικοινωνία μεταξύ δικαστηρίων και χρηστών του δικαστηρίου και τη διαθεσιμότητα πληροφοριών σχετικά με το σύστημα δικαιοσύνης, τόσο για το ευρύ κοινό όσο και για συγκεκριμένες ομάδες χρηστών.
- Εκτός από τις ελλείψεις που παρατηρούνται στη διαθεσιμότητα των ψηφιακών εργαλείων που απαιτούνται στο σύστημα δικαιοσύνης, οι καθυστερήσεις στο μέτωπο της ψηφιοποίησης είναι εν μέρει αποτέλεσμα αδυναμιών στις ψηφιακές δεξιότητες του δικαστικού προσωπικού.Ο ψηφιακός μετασχηματισμός πρέπει να συμπληρωθεί με ένα ψηφιακά εξειδικευμένο δικαστικό προσωπικό που θα μπορεί να κάνει καλύτερη χρήση των νέων τεχνολογιών και να συμμετάσχει ενεργά στον ψηφιακό μετασχηματισμό του οικοσυστήματος της δικαιοσύνης.
- Η προβληματική υποδομή στο ελληνικό δικαστικό σύστημα συνδέεται άρρηκτα με καθυστερήσεις που παρατηρούνται στην επεξεργασία και επίλυση διαφορών, καθώς και με ευρύτερες δυσλειτουργίες του δικαστικού συστήματος. Η Ελλάδα θα επωφεληθεί από ένα πρόγραμμα κατασκευής και ανακαίνισης δικαστηρίων που θα συμπληρώνει άλλες μεταρρυθμίσεις που στοχεύουν στην αύξηση της αποδοτικότητας του δικαστικού συστήματος και στην αύξηση της ενεργειακής απόδοσης.
- Όπως δείχνει ο Ευρωπαϊκός Πίνακας Αποτελεσμάτων Δικαιοσύνης, η Ελλάδα υπολείπεται στην αποδοτικότητα όσον αφορά τον χρόνο. Όσον αφορά την ποιότητα, το ελληνικό δικαστικό σύστημα υστερεί σε πολλές πτυχές. Αυτό αφορά συγκεκριμένους τομείς όπως η ηλεκτρονική αρχειοθέτηση και επεξεργασία εγγράφων, η ηλεκτρονική επικοινωνία μεταξύ δικαστηρίων και των χρηστών τους, η διαθεσιμότητα πληροφοριών σχετικά με το σύστημα δικαιοσύνης τόσο για το ευρύ κοινό όσο και για συγκεκριμένες ομάδες χρηστών, η χρήση ερευνών που διεξάγονται μεταξύ χρηστών δικαστηρίων ή νομικών επαγγελματιών (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, επικείμενη). Η ψηφιακή κατάρτιση και επανεκπαίδευση δικαστικών υπαλλήλων είναι βασικοί παράγοντες για τη διασφάλιση της προσωπικής και επιχειρησιακής ανεξαρτησίας τους, αλλά και για την ταχεία, ποιοτική και γενικά αποτελεσματική απονομή της δικαιοσύνης

β) Στόχοι

Αποτελεσματικό σύστημα δικαιοσύνης. Η δημιουργία ενός αποτελεσματικού συστήματος δικαιοσύνης είναι ο πρωταρχικός στόχος των προτάσεων αυτού του άξονα. Οι επενδύσεις και οι μεταρρυθμίσεις που περιλαμβάνονται δεν αποτελούν απλώς μια λίστα με ξεχωριστές πρωτοβουλίες, αλλά ένα συνεκτικό σχέδιο με διασυνδέσεις μεταξύ διαφορετικών έργων και προγραμμάτων. Για παράδειγμα, οι θεσμικές μεταρρυθμίσεις που στοχεύουν στην επιτάχυνση της απονομής της δικαιοσύνης θα διευκολυνθούν από τον ψηφιακό μετασχηματισμό στο σύστημα δικαιοσύνης και τις νέες υποδομές. Με τον ίδιο τρόπο, η

κατάρτιση του δικαστικού προσωπικού είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την επιτυχημένη ανάπτυξη των έργων ηλεκτρονικής δικαιοσύνης.

Οι προβλεπόμενες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις συμβάλλουν στις Ευρωπαϊκές Πρωτοβουλίες «Επιμόρφωση και αναβάθμιση δεξιοτήτων»[72] και «Εκσυγχρονισμός»[73]. Η ηλεκτρονική δικαιοσύνη επικεντρώνεται κυρίως στον εκσυγχρονισμό της λειτουργίας του δικαστικού συστήματος με την πραγματοποίηση μεταρρυθμίσεων όπως η δημιουργία του Justice-cloud, η ομογενοποίηση των διαδικασιών και η δημιουργία της «Τεχνητής Νοημοσύνης για τη Δικαιοσύνη». Η ανάγκη για μεταρρυθμίσεις στο σύστημα δικαιοσύνης τονίζεται επίσης στις ειδικές συστάσεις ανά χώρα (CSR) και στις εκθέσεις ανά χώρα για το 2020 και το 2019. Πιο συγκεκριμένα:

- Ο ψηφιακός μετασχηματισμός της δικαιοσύνης είναι σύμφωνος με τις αιτιολογικές εκθέσεις 25:2020 και 10:2019 και εξετάζει τη σύσταση 3:2020 και 2:2019
- Οι δεξιότητες και οι ψηφιακές δεξιότητες για δικαστές και δικαστικούς υπαλλήλους είναι σύμφωνες με τις αιτιολογικές εκθέσεις 21:2020, 25:2020, 19:2019, 10:2019 και εξετάζει τις συστάσεις 3:2020 και 2:2019
- Η ενίσχυση των υποδομών του ελληνικού δικαστικού συστήματος είναι σύμφωνη με τις αιτιολογικές εκθέσεις 24:2020 και 10:2019
- Η επιτάχυνση της διαχείρισης της δικαιοσύνης (ID: 16575) είναι σύμφωνη με τις αιτιολογικές εκθέσεις 25:2020, 26:2020, 10:2019 και εξετάζει τις συστάσεις 3:2020 και 2:2019

Αύξηση των προοπτικών ανάπτυξης, οικονομική αντοχή και περιφερειακή συνοχή. Για να βελτιωθεί η μακροπρόθεσμη αναπτυξιακή πορεία της Ελλάδας, είναι ουσιαστική η αντιμετώπιση των διαρθρωτικών αδυναμιών της. Ένα βασικό σύνολο μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων για την επίτευξη αυτού του στόχου είναι η εστίαση στη δημιουργία ενός αποτελεσματικού και γρήγορου συστήματος δικαιοσύνης για πολίτες και επιχειρήσεις. Οι μεταρρυθμίσεις στο ελληνικό δικαστικό σύστημα θα ξεκλειδώσουν τις επενδύσεις και θα βελτιώσουν τη λειτουργία του χρηματοπιστωτικού συστήματος, καθώς και του επιχειρηματικού περιβάλλοντος[74]. Ο στόχος εξυπηρετείται από το σύνολο των προτεινόμενων μέτρων: τα ψηφιακά εργαλεία και οι δεξιότητες θα καταστήσουν τη διοίκηση της δικαιοσύνης πιο αποτελεσματική, οι νέες υποδομές και οι θεσμικές μεταρρυθμίσεις θα επιταχύνουν την επεξεργασία και την επίλυση των διαφορών στα δικαστήρια, καθώς και τη μείωση των υφιστάμενων καθυστερήσεων. Επίσης, ο συνδυασμός των ψηφιακών μεταρρυθμίσεων και των νέων ~~ε~~υποδομών σε πόλεις εκτός Αθηνών ενισχύει την κοινωνική και εδαφική συνοχή καθώς η δικαιοσύνη καθίσταται πιο προσιτή σε όλους ανεξάρτητα από το πού ζουν.

Πράσινη μετάβαση και ψηφιακός μετασχηματισμός. Η ψηφιοποίηση του κράτους αποτελεί εθνική προτεραιότητα και στρατηγικό στόχο για την ΕΕ[75]. Σε αυτό το πλαίσιο, η ψηφιοποίηση της δικαιοσύνης αποτελεί μέρος αυτής της προσπάθειας για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητάς της αξιοποιώντας προηγμένες τεχνολογίες (συμπεριλαμβανομένης της τεχνητής νοημοσύνης), την αναβάθμιση των συστημάτων πληροφορικής, την επέκταση της υπάρχουσας κεντρικής και τοπικής υποδομής πληροφορικής και του σχετικού περιφερειακού εξοπλισμού, με στόχο την επιτάχυνση της διοίκησης, τη διαφάνεια και την ποιότητα της δικαιοσύνης. Οι μεταρρυθμίσεις που περιλαμβάνονται θα βοηθήσουν στην προσέλκυση περισσότερων επενδύσεων, στην τόνωση της ανάπτυξης και στην αύξηση της

[72] Μεταρρύθμιση 3

[73] Μεταρρύθμιση 2

[74] Greece's country report 2020

[75] See "Shaping Europe's Digital Future"

οικονομικής ανθεκτικότητας της Ελλάδας. Πιο συγκεκριμένα, η διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής για την ηλεκτρονική δικαιοσύνη με επίκεντρο τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας των υπηρεσιών που παρέχει το σύστημα δικαιοσύνης αποτελεί βασικό στοιχείο αυτής της προσπάθειας.

Επιπλέον, η αναβάθμιση των ελληνικών δικαστηρίων μέσω ενός συνδυασμού ανακαινίσεων και κατασκευών νέων κτιρίων, ενεργειακά αποδοτικών και με χαμηλές εκπομπές , συνάδει με τους στόχους τόσο της Ελληνικής κυβέρνησης όσο και της ΕΕ για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και τη μείωση του ενεργειακού αποτυπώματος της χώρας. Πρόσθετα οφέλη θα επιτευχθούν ως αποτέλεσμα της συγκέντρωσης διαφόρων υπηρεσιών σε λιγότερα κτίρια (όπως στην περίπτωση της κατασκευής του δικαστηρίου στον Πειραιά και στην Αθήνα) και μέσω των ψηφιακών μεταρρυθμίσεων που θα μειώσουν την ανάγκη για φυσική παρουσία.

Επιπλέον, η προτεινόμενη μεταρρύθμιση σχετικά με τις νέες και τις ψηφιακές δεξιότητες για δικαστές και δικαστικούς υπαλλήλους στοχεύει στον εκσυγχρονισμό και τον εμπλουτισμό των υφιστάμενων εργαλείων και μέσων κατάρτισης δικαστών και δικαστικών υπαλλήλων για μια ταχεία, ποιοτική και αποτελεσματική απονομή δικαιοσύνης, λαμβάνοντας υπόψη τις αναδυόμενες σχετικές με το σύστημα δικαιοσύνης τεχνολογίες και με στόχο τη γεφύρωση του ψηφιακού χάσματος λόγω του γρήγορου ψηφιακού μετασχηματισμού του συστήματος δικαιοσύνης.

γ) Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο

Μη εφαρμόσιμο.

3. Μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις

Η λεπτομερής περιγραφή των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων βρίσκεται στα Παραρτήματα.

α) Μεταρρυθμίσεις

Μεταρρύθμιση 1. Επιτάχυνση της απονομής δικαιοσύνης (ID: 16575)

Μεταρρύθμιση 2. Ψηφιακός μετασχηματισμός του τομέα δικαιοσύνης (ID: 16727)

Μεταρρύθμιση 3. Ενίσχυση ψηφιακών δεξιοτήτων του δικαστικού προσωπικού (ID: 16733)

β) Επενδύσεις

Επένδυση 1. Αναβάθμιση υποδομών απονομής της δικαιοσύνης (ID: 16292)

4. Ανοιχτά στρατηγικά θέματα αυτονομίας και ασφάλειας

Μη εφαρμόσιμο.

5. Διασυνοριακά και πολυκρατικά έργα

Μη εφαρμόσιμο.

6. Πράσινες διαστάσεις του Άξονα

Τα κτίρια ευθύνονται για περίπου το 40% της κατανάλωσης ενέργειας στην ΕΕ και το 36% των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και ως εκ τούτου είναι ο μοναδικός μεγαλύτερος καταναλωτής ενέργειας στην Ευρώπη. Ευθυγραμμισμένη με τη φιλοδοξία της ΕΕ για τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και την «κλιματική ουδετερότητα» έως το 2050, η Ελλάδα έχει θέσει έναν φιλόδοξο στόχο, όπως περιγράφεται στο Εθνικό Σχέδιο Ενέργειας και Κλίματος (ΕΣΕΚ) για μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου κατά 56% το 2030 κάτω από τα εθνικά δεδομένα του 2005.

Ο κτιριακός τομέας είναι ένας από τους κύριους συντελεστές στις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου της χώρας και στο πλαίσιο του ΕΣΕΚ η χώρα έχει θέσει στόχο να ανακαινίσει 600.000 κτίρια έως το 2030. Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις αυτού του Άξονα στοχεύουν στην επιτάχυνση της μείωσης των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου μέσω δράσεων ανακαίνισης για ενεργειακή εξοικονόμηση κατοικιών, εμπορικών, βιομηχανικών και δημόσιων κτιρίων. Τουλάχιστον, μια ετήσια μείωση 781 kt CO2e θα προέρχεται από ενέργειες εξοικονόμησης σε κατοικίες και επιχειρήσεις ενώ περαιτέρω μειώσεις των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου θα προέλθουν από 210 ανακαινίσεις δημοσίων κτιρίων και 500.000 αντικαταστάσεις οδικού φωτισμού. Εκτός από το θετικό περιβαλλοντικό αντίκτυπο, η αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος πρόκειται να συμβάλλει στην οικονομική ανάκαμψη, μέσω της δημιουργίας θέσεων εργασίας στον κατασκευαστικό τομέα, της ενεργειακής εξοικονόμησης, των υγιών συνθηκών διαβίωσης και της μειωμένης ενεργειακής φτώχειας. Η αντιμετώπιση του φαινομένου της ενεργειακής φτώχειας είναι επιτακτική λόγω της σταδιακής οξύτητάς της τα τελευταία χρόνια που αποδίδεται στην οικονομική ύφεση. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι περίπου το 23% του συνολικού πληθυσμού φαίνεται ότι δεν μπορεί να θερμάνει επαρκώς τα σπίτια του, ενώ στην περίπτωση του οικονομικά ευάλωτου πληθυσμού το αντίστοιχο ποσοστό ανέρχεται σε 41% το 2017. Ένας περιβαλλοντικός στόχος για όλους τους πολίτες, ευάλωτους και όχι, είναι η μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, ιδίως στα αστικά κέντρα. Ο στόχος είναι η μείωση τουλάχιστον του 50% των σχετικών δεικτών ενεργειακής φτώχειας έως το 2025, και 75% έως το 2030, με βάση στοιχεία του 2016.

Επιπλέον, τα προτεινόμενα μέτρα του Άξονα συμβάλλουν στην πράσινη μετάβαση, λαμβάνοντας υπόψη τους κλιματικούς και περιβαλλοντικούς στόχους όπως ορίζονται στον κανονισμό (ΕΕ) 2020/852 (EU Taxonomy Regulation). Η προτεινόμενη επένδυση θα συμβάλει:

- Στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής με την προώθηση της ενεργειακής μετάβασης και της ροής κεφαλαίων προς υποδομές με μειωμένες ενεργειακές απαιτήσεις και βελτιωμένο αποτύπωμα άνθρακα.
- Στην προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή δεδομένου ότι η ριζική ανακαίνιση κτιρίων κατοικίας και με μακροπρόθεσμη προοπτική, λαμβάνει υπόψη πιθανούς κινδύνους καταστροφών και τις κλιματικές συνθήκες (π.χ. αύξηση της πιθανότητας συχνότερων και πιο σοβαρών ακραίων καιρικών φαινομένων) και τη συνολική τους ανθεκτικότητα.

7. Ψηφιακές διαστάσεις του Άξονα

Ο κανονισμός COM (2020) 408 που θεσπίζει τον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θέτει δεσμευτικό στόχο τουλάχιστον το 20% των συνολικών δαπανών του σχεδίου να συμβάλει στον ψηφιακό μετασχηματισμό ή στις προκλήσεις που προκύπτουν από αυτόν.

Ο ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους αποτελεί εθνική προτεραιότητα και στρατηγικό στόχο για την ΕΕ. Σε αυτό το πλαίσιο, η ψηφιοποίηση της δικαιοσύνης αποτελεί μέρος αυτής της προσπάθειας, σύμφωνα με τη στρατηγική ψηφιακού μετασχηματισμού της δικαιοσύνης (ηλεκτρονική δικαιοσύνη), η οποία επικεντρώνεται στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας των υπηρεσιών που παρέχει το σύστημα δικαιοσύνης, η κύρια έκφραση της οποίας είναι αναμφίβολα η ταχύτητα στην απονομή, την ανεξαρτησία και, τέλος, η ποιότητα της δικαιοσύνης. Η μεταρρύθμιση (δηλαδή η μεταρρύθμιση 2) επικεντρώνεται κυρίως στον εκσυγχρονισμό της λειτουργίας του δικαστικού συστήματος με την εφαρμογή ενεργειών εφαρμογής που περιλαμβάνουν (α) την ομογενοποίηση και την απλοποίηση των διαδικασιών μέσω της ψηφιοποίησης, λαμβάνοντας υπόψη ζητήματα ασφάλειας στον κυβερνοχώρο, (β) την ψηφιακή ολοκλήρωση των συστημάτων των δικαστηρίων και του Υπουργείου Δικαιοσύνης με σκοπό την επιτάχυνση της απονομής της δικαιοσύνης, (γ) την αναβάθμιση των μηχανισμών διαχείρισης ελέγχου, την ανάπτυξη εφαρμογών για τον εντοπισμό της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και την προστασία των πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας, και (δ) την εφαρμογή έξυπνων υποδομών με στόχο τη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος, τη μείωση του κόστους και τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας για όλους εκείνους που εμπλέκονται στο σύστημα δικαιοσύνης.

Πιο συγκεκριμένα, η χάραξη μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής για την ηλεκτρονική δικαιοσύνη με έμφαση στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών μέσω του ψηφιακού μετασχηματισμού του συστήματος δικαιοσύνης θα ενισχύσει την ανεξαρτησία και την αποτελεσματικότητα της δικαιοσύνης διευκολύνοντας την καθημερινή ζωή των πολιτών, θα βελτιώσει την ποιότητα αποφάσεων με σεβασμό στην ανεξαρτησία της δικαιοσύνης και της διαφάνειας για όλους (επιχειρήσεις, πολίτες, επαγγελματίες κ.λπ.) και επίσης θα συμβάλλει στην προσέλκυση περισσότερων επενδύσεων, στην ενίσχυση της ανάπτυξης και στην αύξηση της οικονομικής ανθεκτικότητας της Ελλάδας. Τέτοιες πρωτοβουλίες αναμένεται να μεταμορφώσουν το ελληνικό μοντέλο ανάπτυξης παρέχοντας μια «ψηφιακή επανεκκίνηση» και θα ενισχύσουν σημαντικά την ετήσια αύξηση του ΑΕΠ για μια περίοδο 5-10 ετών.

Αφιερώνοντας το 25% δαπανών σε ψηφιακές (βλ. Πίνακα 1 παρακάτω), ο Άξονας συμβάλλει στον προαναφερόμενο ψηφιακό στόχο του 20%.

8. Συμβολή στον κλιματικό και ψηφιακό στόχο

Η Ετήσια Στρατηγική Βιώσιμης Ανάπτυξης (COM (2020) 575) θέτει έναν ελάχιστο 37% των συνολικών δαπανών του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας που πρέπει να σχετίζεται με τον κλιματικό στόχο και έναν ελάχιστο 20% που θα πρέπει να σχετίζεται με τον ψηφιακό στόχο.

Τίτλος μεταρρύθμισης ή επένδυσης	Κλιματικός Στόχος (%)	Ψηφιακός Στόχος (%)
Επιτάχυνση της απονομής δικαιοσύνης (ID: 16575)	0%	0%
Ψηφιακός μετασχηματισμός του τομέα δικαιοσύνης και ψηφιοποίηση των αρχείων του Συστήματος Δικαιοσύνης (ID: 16727)	0%	100%
Ενίσχυση ψηφιακών δεξιοτήτων των δικαστών και του προσωπικού των δικαστηρίων (ID: 16733)	0%	100%
Αναβάθμιση υποδομών απονομής της δικαιοσύνης - Προετοιμασία, εφαρμογή, παρακολούθηση και έλεγχος (ID: 16292)	40%	0%
Αναβάθμιση υποδομών απονομής της δικαιοσύνης - Κατασκευή νέων ενεργειακά αποδοτικών κτιρίων (ID: 16292)	0%	0%
Αναβάθμιση υποδομών απονομής της δικαιοσύνης - Μέτρα ανακαίνισης ενεργειακής απόδοσης σχετικά με δημόσιες υποδομές, έργα επίδειξης και υποστηρικτικά μέτρα (ID: 16292)	40%	0%

9. Αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης»

Η αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» αξιολογήθηκε για κάθε μεταρρύθμιση και επένδυση αυτού του Άξονα. Η αξιολόγηση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι κανένα από τα προτεινόμενα μέτρα δεν θα προκαλέσει σημαντική ζημιά σε κανέναν από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους, όπως ορίζονται στο άρθρο 17 του κανονισμού ταξινόμησης της ΕΕ (EU Taxonomy Regulation). Ακολουθήθηκε μεθοδολογία δύο βημάτων με (α) την αναθεώρηση της λίστας ελέγχου έξι στόχων και (β) την ουσιαστική αξιολόγηση της αρχής της "μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης" (DNSH).

Κάθε μία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις του Άξονα 4.3 αξιολογήθηκε στη λίστα ελέγχου για να προσδιοριστεί εάν και για ποιον από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους απαιτείται ουσιαστική αξιολόγηση DNSH (μετριασμός της κλιματικής αλλαγής, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, βιώσιμη χρήση και προστασία υδάτινων και θαλάσσιων πόρων, κυκλική οικονομία, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης και της ανακύκλωσης αποβλήτων, πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης στον αέρα, το νερό ή τη γη, προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων). Η αξιολόγηση της λίστας ελέγχου κατέληξε στο συμπέρασμα ότι κανένα από τα μέτρα αυτού του Άξονα δεν απαιτεί ουσιαστική αξιολόγηση DNSH, καθώς κανένα από τα μέτρα δεν θα προκαλέσει σημαντική ζημιά σε κανέναν από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους.

Η λεπτομερής αξιολόγηση για κάθε μέτρο βρίσκεται στα Παραρτήματα.

10. Ορόσημα, στόχοι και χρονοδιάγραμμα

Δείτε το σχετικό κεφάλαιο των οροσήμων στο Μέρος 3.

11. Χρηματοδότηση και κόστος

Γενικές αρχές και οδηγίες

Έχοντας προσδιορίσει τις κύριες προκλήσεις και τους στόχους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και τα ορόσημα, το στόχο και το χρονοδιάγραμμα των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων που καθορίστηκαν, παρουσιάζονται παρακάτω οι βασικές αρχές καθώς και η ακολουθούμενη διαδικασία και μεθοδολογία σχετικά με τη χρηματοδότηση και την αξιολόγηση του κόστους.

Πρώτον, σημειώνεται ότι η εκτίμηση κόστους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας εφαρμόζεται σύμφωνα με τις βασικές απαιτήσεις του Κανονισμού που προβλέπουν ότι το κόστος για κάθε επένδυση και μεταρρύθμιση οφείλει να είναι:

- **Λογικό:** Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας παρέχει επαρκείς πληροφορίες και αποδεικτικά στοιχεία ότι το ποσό του εκτιμώμενου συνολικού κόστους του κάθε Άξονα είναι κατάλληλο.
- **Εύλογο:** Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας παρέχει επαρκείς πληροφορίες και αποδεικτικά στοιχεία ότι το ποσό του εκτιμώμενου συνολικού κόστους του κάθε Άξονα είναι σύμφωνο με τη φύση και τον τύπο των προβλεπόμενων επενδύσεων μέσω της εφαρμογής μιας οριζόντιας αξιολόγησης που εξασφαλίζει την ευθυγράμμιση μεταξύ του χαρακτήρα της κάθε επένδυσης και του κόστους της.
- **Ανάλογο:** Το ποσό του συνολικού κόστους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αντιστοιχεί στον αναμενόμενο αντίκτυπο του σχεδιαζόμενου μέτρου στην οικονομία και την απασχόληση στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα, αξιολογείται εάν το σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα έχει οικονομικό αντίκτυπο που να ευθυγραμμίζεται με το ποσό του εκτιμώμενου κόστους του.

Επιπλέον, η μεθοδολογική προσέγγιση και η διαδικασία που ακολουθήθηκε σε σχέση με το κόστος και την αιτιολόγηση για κάθε μεταρρύθμιση και επένδυση αναπτύσσεται με βάση τέσσερις βασικές αρχές που πληρούν τους ακόλουθους στόχους:

- **Ακρίβεια**: Η προσέγγιση και τα εργαλεία μεθοδολογίας που χρησιμοποιούνται διασφαλίζουν ότι το εκτιμώμενο κόστος είναι εύλογο κοντά στο πραγματικό κόστος μέσω της χρήσης λογιστικών, ιστορικών, στατιστικών στοιχείων καθώς και του προσδιορισμού των τιμών της αγοράς.
- **Λογοδοσία και διαφάνεια:** Το κόστος των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων εκτιμήθηκε με τρόπο που να είναι σαφώς ανιχνεύσιμος και κατανοητός, μέσω εφαρμοσμένης ανάλυσης που περιλαμβάνει λεπτομερείς πληροφορίες για κάθε παράμετρο που χρησιμοποιείται στον υπολογισμό του κόστους (π.χ. κόστος μονάδας βασικών παραγόντων, απαιτούμενος αριθμός μονάδων, κλπ)
- **Απλότητα**: Η προσέγγιση μεθοδολογίας κόστους που ακολουθήθηκε χρησιμοποιεί απλά εργαλεία και μεθόδους υπολογισμού κόστους, ώστε να επιτρέπεται η αξιολόγηση των στοιχείων που σχετίζονται με το κόστος μαζί με την αξιολόγηση των άλλων στοιχείων του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας σε σύντομο χρονικό διάστημα. Αυτό έχει ως στόχο να διατηρήσει το διοικητικό φόρτο όσο το δυνατόν πιο διαχειρίσιμο για όλα τα μέρη.

- **Συνέπεια:** Το κόστος που εκτιμάται ανά μεταρρύθμιση και επένδυση συνάδει με άλλες πολιτικές της ΕΕ και είναι σύμφωνο με το κόστος που εφαρμόζεται σε παρόμοια έργα μέσω άλλων κοινοτικών χρηματοδοτήσεων.

Λαμβάνοντας υπόψη αυτές τις αρχές και απαιτήσεις, η μεθοδολογική προσέγγιση που αναπτύχθηκε για τις εκτιμήσεις κόστους κάθε επένδυσης και μεταρρύθμισης του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ακολουθεί ορισμένες κοινές κατευθυντήριες γραμμές. Πιο συγκεκριμένα, περιλαμβάνει:

- Σαφή και τεκμηριωμένη ανάλυση των προκλήσεων που αντιμετωπίζονται και των στόχων των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων.
- Λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με το αναμενόμενο αποτέλεσμα των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων.
- Λεπτομερή περιγραφή του τρόπου εφαρμογής των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων (μέσα εφαρμογής).
- Πληροφορίες σχετικά με τη φύση και το μέγεθος των προτεινόμενων επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων, καθώς και το χρονοδιάγραμμά τους και τα σχετικά ορόσημα.

Διαδικασία επικύρωσης κόστους και μεθοδολογική προσέγγιση

Με βάση τις προαναφερθείσες αρχές και κατευθυντήριες γραμμές, αναπτύσσεται μια συγκεκριμένη διαδικασία επικύρωσης του κόστους και μεθοδολογίας που επιτρέπει την κοστολόγηση για κάθε επένδυση και μεταρρύθμιση του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και διασφαλίζει την ακρίβεια, τη διαφάνεια, την απλότητα και τη συνέπεια των εκτιμήσεων.

Η διαδικασία ανάλυσης κόστους του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιλαμβάνει τέσσερα βασικά βήματα που στοχεύουν στην εφαρμογή των εξής:

- 1ο βήμα: Ανάπτυξη μιας συγκεκριμένης έκθεσης ανά μεταρρύθμιση και επένδυση με ξεχωριστή ανάλυση ανά επιμέρους έργο.
- 2ο βήμα: Εξέταση όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων.
- 3ο βήμα: Λεπτομερής ανάλυση όλων των στοιχείων κόστους των κύριων έργων μέσω της εφαρμογής της πιο κατάλληλης μεθοδολογίας επικύρωσης κόστους.
- 4ο βήμα: Επαλήθευση κόστους ανά έργο, Άξονα, και Πυλώνα του σχεδίου.

1ο βήμα - Ανάπτυξη αναφορών ανάλυσης κόστους

Το περιεχόμενο της αναφοράς ανάλυσης κόστους για κάθε μία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιλαμβάνει τις ακόλουθες κοινές παραμέτρους / λεπτομέρειες:

- **Σύνοψη έργου** : Περιλαμβάνει την αποτύπωση των χαρακτηριστικών του κάθε έργου (π.χ. Πυλώνας, Άξονας, τίτλος έργου και υποέργα, ενδιαφερόμενα μέρη), την κωδικοποίηση βασικών οικονομικών μεγεθών (συνολικός και εκτιμώμενος προϋπολογισμός) καθώς και μια σύντομη επισκόπηση του πεδίου εφαρμογής του έργου.
- **Μέσα εφαρμογής:** Αποτυπώνει μια περίληψη του σχετικού κανονιστικού πλαισίου (εάν υπάρχει), μια γενική προοπτική όσον αφορά τη διαδικασία ωριμότητας και έναν συγκεντρωτικό πίνακα σχετικά με το χρονοδιάγραμμα του έργου και με τα ορόσημα που πρέπει να επιτευχθούν.

- **Προϋπολογισμός έργου**: Περιλαμβάνει:
    - ανάλυση (προσδιορισμός βασικών παραμέτρων κόστους, επισκόπηση των διαθέσιμων πληροφοριών, επιβεβαίωση ότι το εκτιμώμενο κόστος δεν περιλαμβάνει ΦΠΑ, δεν είναι επαναλαμβανόμενο και δεν πραγματοποιείται πριν από την 1η Φεβρουαρίου 2020),
    - ένδειξη του κατά πόσον τμήματα του προϋπολογισμού του έργου καλύπτονται από άλλα ιδιωτικά κονδύλια ή κοινοτική χρηματοδότηση – επιβεβαίωση ότι αυτά τα ποσά έχουν αφαιρεθεί από το κόστος που θα χρηματοδοτηθεί από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και
    - αξιολόγηση και επικύρωση προϋπολογισμού (συγκεκριμένη μεθοδολογία για την εκτίμηση του κόστους, ανάλυση κόστους ανά καθοριστικό παράγοντα, προσδιορισμός του κόστους μονάδας, προσδιορισμός του συνολικού αριθμού μονάδων, εκτίμηση του συνολικού απαιτούμενου προϋπολογισμού ανά έργο).
- **Υποστηρικτικό υλικό:** Αποτυπώνει μια σύντομη επισκόπηση των σχετικών μελετών ή / και πληροφοριών που χρησιμοποιούνται για την επικύρωση του συνολικού κόστους καθώς και τη χαρτογράφηση σημείων αναφοράς που χρησιμοποιήθηκαν κατά την ανάλυση του κόστους (ιστορικό, συγκριτικό κόστος σε παρόμοια έργα) και παροχή σχετικών αποδεικτικών στοιχείων (π.χ. πηγές).

2ο βήμα - Εξέταση όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων

Προκειμένου να διασφαλιστεί η ακρίβεια και η συνέπεια των εκτιμήσεων κόστους, πραγματοποιείται μια συγκριτική ανάλυση δεδομένων κοστολόγησης μέσω της συλλογής και εξέτασης όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων σχετικά με το πραγματικό κόστος παρόμοιων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που έχουν πραγματοποιηθεί στο παρελθόν. Αυτό το βήμα περιλαμβάνει κυρίως όλες τις ενέργειες που σχετίζονται με τη συλλογή και εξέταση του συνόλου των διαθέσιμων πληροφοριών και του υποστηρικτικού υλικού, καθώς και την άντληση δεδομένων και την εις βάθος ανάλυση της σχετικής τεκμηρίωσης.

3ο βήμα - Ανάπτυξη μεθοδολογίας ανάλυσης κόστους

Προκειμένου να εφαρμοστεί η κοστολόγηση των έργων, αναπτύχθηκαν τρεις βασικές μεθοδολογικές αναλύσεις που χρησιμοποιήθηκαν με βάση την καταλληλότητά τους για καθεμία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας:

Εκτίμηση από κάτω προς τα πάνω (bottom-up)

Η πρώτη μεθοδολογική προσέγγιση της ανάλυσης κόστους περιλαμβάνει εκτιμήσεις σε αναλυτικό επίπεδο για κάθε παράμετρο κόστους του έργου, οι οποίες στη συνέχεια συγκεντρώνονται σε μια συνολική εκτίμηση για ολόκληρο το έργο. Τα κύρια βήματα αυτής της μεθοδολογικής προσέγγισης περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Επανεξέταση ιστορικών τιμών/κριτηρίων ανά παράμετρο κόστους από παρόμοια έργα και εκτίμηση του κόστους αξίας της μονάδας.
- Προσδιορισμός του συνολικού αριθμού μονάδων που απαιτούνται και εφαρμογή της τιμής μονάδας για τις σχετικές εκτιμήσεις ανά παράμετρο κόστους.
- Τελική συγκέντρωση και εκτίμηση του συνολικού κόστους ανά έργο.

Παραμετρική προσέγγιση

Αυτή η προσέγγιση αναφέρεται στην εκτίμηση του συνολικού προϋπολογισμού ανά έργο βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς. Συγκεκριμένα, τα κύρια βήματα της παραμετρικής μεθοδολογικής προσέγγισης περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Προσδιορισμός μεμονωμένων παραμέτρων κόστους βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς
- Εξέταση της συνεισφοράς κάθε παραμέτρου κόστους στο συνολικό προϋπολογισμό
- Αξιολόγηση κάθε παραμέτρου κόστους ως ποσοστό του συνολικού κόστους

Εκτίμηση από πάνω προς τα κάτω (top down)

Τέλος, η τεχνική μεθοδολογίας από πάνω προς τα κάτω περιλαμβάνει τα ακόλουθα κύρια βήματα:

- Εκτίμηση του συνολικού προϋπολογισμού ανά έργο βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων.
- Κατανομή του συνολικού κόστους ανά μεμονωμένη παράμετρο κόστους βάσει των σχετικών κριτηρίων αναφοράς για κάθε κόστος μονάδας.

Σημειώνεται ότι σε ορισμένες περιπτώσεις όπου υπάρχει περιορισμένη διαθεσιμότητα συγκριτικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς, προκειμένου να προχωρήσουμε σε μια ακριβή και αιτιολογημένη εκτίμηση των παραμέτρων κόστους, ζητήθηκε άποψη από εμπειρογνώμονες. Ειδικότερα, η κρίση των εμπειρογνωμόνων στοχεύει να παρέχει τα ακόλουθα:

- Επανεξέταση των σχετικών σημείων αναφοράς σχετικά με το κόστος παρόμοιων έργων.
- Παροχή εξειδικευμένης γνώμης με βάση την εμπειρία και γνώση που έχει αποκτηθεί σε έναν συγκεκριμένο τομέα και την επισήμανση κρίσιμων παραγόντων και πιθανών κινδύνων.
- Ολοκλήρωση και αξιολόγηση των υπαρχόντων δεδομένων και επικύρωση του εκτιμώμενου κόστους.

4ο βήμα - Διαδικασία αξιολόγησης και επικύρωσης

Η ακρίβεια και η επικύρωση της ανάλυσης κόστους για κάθε επένδυση και έργο επιτυγχάνεται μέσω της αξιολόγησης του κόστους του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας από έναν ανεξάρτητο φορέα. Συγκεκριμένα, η επικύρωση και αποτίμηση της ανάλυσης κόστους διασφαλίστηκε μέσω των ακόλουθων ενεργειών:

- Συλλογή, επεξεργασία και αναθεώρηση δεδομένων
- Συνεχής επικοινωνία και υλοποίηση συναντήσεων με τους υπεύθυνους ενδιαφερόμενους φορείς και οντότητες
- Αναζήτηση πρόσθετων δεδομένων και πληροφοριών
- Επαλήθευση μεγέθους επένδυσης και προσδιορισμός κόστους
- Προετοιμασία και επανεξέταση των αναφορών ανάλυσης κόστους

Κύρια στοιχεία μεθοδολογίας προσέγγισης και παραμέτρων κόστους

Η μεθοδολογική προσέγγιση που ακολουθήθηκε για τον υπολογισμό του κόστους όσον αφορά τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις του τρίτου Άξονα («Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του

συστήματος δικαιοσύνης») του τέταρτου Πυλώνα του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας («Ιδιωτικές επενδύσεις και οικονομικός μετασχηματισμός») βασίζεται στα ακόλουθα κύρια στοιχεία που αφορούν:

- Κατασκευή νέου κτιρίου ή ανακαίνιση υπαρχόντων κτιρίων
- Ανάπτυξη και αναβάθμιση συστημάτων πληροφορικής
- Διαχείριση έργου, τεχνική υποστήριξη και συμβουλευτικές υπηρεσίες
- Κατάρτιση - προγράμματα επαγγελματικής πιστοποίησης

1ο στοιχείο: Κατασκευή και ανακαίνιση κτιρίων

Η σχετική κοστολόγηση των επενδύσεων όσον αφορά το πρώτο στοιχείο προέρχεται από την κατασκευή νέου κτιρίου ή την ανακαίνιση υπαρχόντων. Οι παράμετροι κόστους αυτών των επενδύσεων περιλαμβάνουν κυρίως τα τέλη που χρεώνονται για την κατασκευή. Συγκεκριμένα, οι εκτιμήσεις κόστους βασίζονται στις ακόλουθες παραμέτρους:

- Προσδιορισμός της επιφάνειας του κτιρίου σε κάθε έργο (μετριέται σε τετραγωνικά μέτρα)
- Εκτίμηση του κόστους μονάδας που σχετίζεται με τις κατασκευαστικές εργασίες (κόστος μονάδας ανά τετραγωνικό μέτρο) με βάση τις σχετικές τιμές αγοράς
- Υπολογισμός του συνολικού κόστους που απαιτείται ανά έργο, που προκύπτει από το εκτιμώμενο κόστος των κατασκευαστικών έργων

2ο στοιχείο: Ανάπτυξη και αναβάθμιση συστημάτων και πλατφορμών πληροφορικής

Η ανάπτυξη και αναβάθμιση των συστημάτων και των πλατφορμών πληροφορικής περιλαμβάνει το εκτιμώμενο κόστος όλων των απαιτούμενων ενεργειών που αφορά την τεχνική υποστήριξη που απαιτείται για την εγκατάσταση, την ανάπτυξη και την προσαρμογή των συστημάτων καθώς και των πιλοτικών υπηρεσιών λειτουργίας. Συγκεκριμένα, η κοστολόγηση βασίζεται στις ακόλουθες παραμέτρους:

- Προσδιορισμός του αριθμού του προσωπικού που απαιτείται για την ανάπτυξη συστημάτων και λογισμικού πληροφορικής
- Προσδιορισμός του όγκου της εργασίας που απαιτείται για την ολοκλήρωση του έργου, ο οποίος υπολογίζεται σε ανθρωπομήνες βάσει των μέσων παραγωγικών ωρών ανά μήνα ανά άτομο (πλήρους απασχόλησης)
- Εκτίμηση του συνολικού κόστους με βάση την εξέταση των τιμών της αγοράς που καθορίζουν το κόστος ανά άτομο ανά μήνα και τον συνολικό εκτιμώμενο χρόνο εργασίας

3ο στοιχείο: Διαχείριση έργων, υπηρεσίες συμβούλων και τεχνική βοήθεια

Το κόστος όσον αφορά το τρίτο στοιχείο προέρχεται από την παροχή των συμπληρωματικών υπηρεσιών που απαιτούνται ανά έργο, οι οποίες περιλαμβάνουν τις υπηρεσίες διαβούλευσης και τεχνικής βοήθειας που παρέχονται μέσω της εφαρμογής των απαιτούμενων μελετών και ερευνών (μελέτες σκοπιμότητας, αναλύσεις απαιτήσεων, σχεδιασμός λύσεων κ.λπ.) ως υπηρεσίες διαχείρισης και εποπτείας του έργου. Σε αυτό το πεδίο, ο υπολογισμός του σχετικού κόστους που προκύπτει από αυτές τις υπηρεσίες βασίζεται στις ακόλουθες παραμέτρους:

- Προσδιορισμός των ειδικών αναγκών ανά έργο και προσδιορισμός του αριθμού των σχετικών εμπειρογνωμόνων / προσωπικού που απαιτείται

- Εκτίμηση των συνολικών ανθρωπομηνών/ωρών που εκτιμάται ότι θα παρέχονται σε κάθε υπηρεσία, καθώς και το αντίστοιχο κόστος μονάδας
- Υπολογισμός του συνολικού κόστους που προκύπτει από τις τεχνικές υπηρεσίες παροχής συμβουλών, διαχείρισης και υποστήριξης ανά έργο βάσει των παραπάνω δύο παραμέτρων

4ο στοιχείο: Προγράμματα κατάρτισης και επαγγελματικής πιστοποίησης

Το κόστος όσον αφορά το τέταρτο στοιχείο προέρχεται από την υλοποίηση εκπαιδευτικών συνεδρίων και μαθημάτων, τα προγράμματα επαγγελματικής πιστοποίησης και το κόστος αγοράς του απαιτούμενου εκπαιδευτικού υλικού (βιβλία, φυλλάδια κ.λπ.). Πιο συγκεκριμένα, η κοστολόγηση των προγραμμάτων κατάρτισης βασίζεται στις ακόλουθες παραμέτρους:

- Προσδιορισμός των αναγκών ανά εκπαιδευτικό πρόγραμμα όσον αφορά εκπαιδευτές, συντονιστές, ακαδημαϊκή υποστήριξη κ.λπ. καθώς και τους εκτιμώμενους συμμετέχοντες / δικαιούχους
- Προσδιορισμός του μέσου χρόνου ανά πρόγραμμα (σε ώρες, ημέρες ή μήνες) και εκτίμηση του κόστους μονάδας που αντιστοιχεί σε κάθε εκπαιδευτή / εκπαιδευόμενο ανά ώρα ή συνεδρία εκπαίδευσης με βάση το ιστορικό κόστος σε παρόμοια έργα και σημεία αναφοράς της αγοράς
- Προσδιορισμός του απαιτούμενου εκπαιδευτικού υλικού (π.χ. βιβλία, οδηγοί, έντυπα ή ψηφιακές ενότητες κ.λπ.) ανά πρόγραμμα και προσδιορισμός του κόστους μονάδας (π.χ. κόστος ανά σελίδα)

Η λεπτομερής εκτίμηση του κόστους για κάθε μέτρο βρίσκεται στα Παραρτήματα.

12. Αίτημα δανείου

Μη εφαρμόσιμο.

Άξονας 4.4: Ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού τομέα και των κεφαλαιαγορών

1. Περιγραφή του Άξονα

Περιοχές πολιτικής/ τομέας: Ιδιωτικές επενδύσεις, οικονομικός & θεσμικός μετασχηματισμός

Περίληψη: Υπάρχουν δύο βασικοί τομείς που καλύπτονται από αυτόν τον Άξονα:

Πρώτον, οι ολοκληρωμένες παρεμβάσεις για την αντιμετώπιση του ιδιωτικού χρέους. Η ψήφιση του ενιαίου πλαισίου φερεγγυότητας, μια κύρια μεταρρύθμιση, ακολουθείται από τις απαιτούμενες επιπρόσθετες εκτελεστικές πράξεις. Επιπλέον, η ανάπτυξη Μητρώου Παρακολούθησης του Ιδιωτικού Χρέους, της Υπηρεσίας Πιστοληπτικής Αξιολόγησης, του Κεντρικού Μητρώου Πιστώσεων και του Παρατηρητηρίου Ρευστότητας θα χρησιμεύσουν στην κάλυψη μερικών από τα υπάρχοντα πληροφοριακά κενά τα οποία εμποδίζουν σήμερα την επιτυχή ροή πιστώσεων και την παρακολούθηση κινδύνων.

Ταυτόχρονα, η υλοποίηση της στρατηγικής της παρακολούθησης του ιδιωτικού χρέους θα διασφαλίσει, μέσα από μια σειρά στοχευμένων δράσεων, μεταξύ άλλων: την άρση της ασύμμετρης πληροφόρησης αναφορικά με το ιδιωτικό χρέος, την προστασία ευάλωτων ομάδων ιδιωτών και επιχειρήσεων, την επιτάχυνση των εκκαθαρίσεων μη βιώσιμων επιχειρήσεων ή ιδιωτών που οδεύουν προς πτώχευση αλλά και τη δημιουργία ενός συστήματος που θα επιτρέπει την παρακολούθηση και την ομαλή και έγκαιρη διευθέτηση ζητημάτων ιδιωτικού χρέους στο χρηματοπιστωτικό σύστημα.

Δεύτερον, οι κεφαλαιαγορές της Ελλάδας πρέπει να αναπτυχθούν περαιτέρω, μέσω του δραστικού ψηφιακού εκσυγχρονισμού τους. Αυτο θα επιτευχθεί μέσω της κωδικοποίησης του πλαισίου της κεφαλαιαγοράς και της αναθεώρησης των σχετικών νόμων και διατάξεων, καθώς και μέσω της δημιουργίας/ ανανέωσης των πληροφοριακών συστημάτων της.

Στόχοι: Ο Άξονας 4.4 στοχεύει μέσα από ολοκληρωμένες παρεμβάσεις να ενισχύσει την ικανότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος να υποστηρίξει την ανάπτυξη της οικονομίας, μέσω της χρηματοδότησης επιχειρήσεων και ιδιωτών για να αναπτύξουν νέες δραστηριότητες. Αυτή η κατεύθυνση συνδέεται άμεσα τόσο με τις συγκεκριμένες συστάσεις της Επιτροπής για την χώρα για τα έτη 2019-2021, οι οποίες δίνουν έμφαση στην δημιουργία ενός σαφώς οριοθετημένου πλαισίου για την διαχείριση του ιδιωτικού χρέους αλλά και για την αντιμετώπιση των αδυναμιών της Ελληνικής κεφαλαιαγοράς. Ταυτόχρονα, συντάσσεται με την έκθεση της Επιτροπής Πισσαρίδη και στοχεύει στην αντιμετώπιση των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων (NPEs) και των μη εξυπηρετούμενων δανείων (NPLs) και ταυτόχρονα της χαμηλής ποιότητας και ποσότητας της απαραίτητης πληροφορίας όσον αφορά τα πιστοληπτικά προφίλ επιχειρήσεων και ιδιωτών στην αγορά.

Μέσω ενός συνεκτικού συνόλου μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, ο πρωταρχικός στόχος του παρόντος Άξονα είναι η αντιμετώπιση του ιδιωτικού χρέους και η ενίσχυση των κεφαλαιαγορών. Οι διαρθρωτικές αλλαγές σε αυτούς τους δύο τομείς όχι μόνο ενισχύουν την ανάπτυξη αλλά επίσης αυξάνουν την οικονομική ανθεκτικότητα της Ελλάδας στην περίπτωση μελλοντικών σοκ.

Η κοινωνική συνοχή διασφαλίζεται μέσω ενός συνόλου πολιτικών, οι οποίες αποσκοπούν στο να ωφελήσουν τους πιο ευάλωτους, όπως για παράδειγμα η “δεύτερη ευκαιρία” που δίνεται στο νέο πλαίσιο φερεγγυότητας ή το σύστημα μικροπιστώσεων.

Μεταρρυθμίσεις:

- **Μεταρρύθμιση 1:** Εθνική στρατηγική παρακολούθησης και αντιμετώπισης του ιδιωτικού

χρέους, ίδρυση γραφείου δημοσίων πιστώσεων και ίδρυση Κεντρικού Μητρώου Πιστώσεων (ID: 16957) [COFOG: 04.9]

- **Μεταρρύθμιση 2:** Επιτάχυνση διαδικασιών αναδιάρθρωσης ιδιωτικού χρέους – δεύτερη ευκαιρία (ID: 16580) [COFOG: 04.9]
- **Μεταρρύθμιση 3:** Παρατηρητήριο πιστοληπτικής επέκτασης (ID: 16576) [COFOG: 04.9]
- **Μεταρρύθμιση 4:** Ανάπτυξη κεφαλαιαγοράς (ID: 16581) [COFOG: 04.9]

Εκτιμώμενο κόστος: 21 εκατομμύρια ευρώ, εκ των οποίων 21 εκατομμύρια ευρώ (100%) καλύπτονται από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

2. Κύριες προκλήσεις και στόχοι

α) Κύριες προκλήσεις

Οι σύγχρονες οικονομίες χρειάζονται ισόρροπη χρήση των δύο κύριων πηγών χρηματοδότησης των επιχειρήσεων, δηλαδή του τραπεζικού συστήματος και της κεφαλαιαγοράς. Η Ελλάδα δεν μπόρεσε να εκμεταλλευτεί αποτελεσματικά τα πλεονεκτήματα που υπάρχουν στις αγορές. Αυτό καθίσταται προφανές από τη σχετικά χαμηλή κεφαλαιοποίηση της αγοράς ως ποσοστό του ΑΕΠ, το οποίο δεν επηρεάζει μόνο αρνητικά το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ελλάδας, αλλά σχετίζεται επίσης με τη χαμηλή συνολική ακαθάριστη αποταμίευση της χώρας ως ποσοστό του ΑΕΠ.

Η έκθεση της Επιτροπής Πισσαρίδη εντοπίζει προβλήματα που σχετίζονται με το ιδιωτικό χρέος τα οποία επιδεινώθηκαν από ένα σχετικά περίπλοκο και αναποτελεσματικό πλαίσιο αφερεγγυότητας[76]. Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο του 2020[77] και την έκτη ενισχυμένη έκθεση παρακολούθησης για την Ελλάδα το Μάιο του 2020, οι ελληνικές αρχές δεσμεύτηκαν να δημιουργήσουν ένα συνεκτικό και ενοποιημένο πλαίσιο για τη διευθέτηση του εταιρικού και οικιακού χρέους προκειμένου:

- να επιλύσουν το υπερβολικό χρέος των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων με γρήγορο και βιώσιμο τρόπο
- να περιορίσουν τη διαδικαστική κατάχρηση από οφειλέτες και
- να επιταχύνουν την οικονομική ανάκαμψη

Οι ανεπάρκειες και τα διαρθρωτικά προβλήματα στις κεφαλαιαγορές, το ιδιωτικό χρέος και το πλαίσιο φερεγγυότητας εντοπίζονται επίσης το 2020 & 2019 στις Ειδικές Συστάσεις ανά Χώρα (CSR) και στην Έκθεση της Χώρας. Υπογραμμίζεται ότι τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια στους ισολογισμούς των τραπεζών υπονομεύουν τις μελλοντικές προοπτικές ανάπτυξης[78]. Ο ακόμη υψηλός δείκτης μη-εξυπηρετούμενων δανείων αφήνει λίγα περιθώρια για μία ικανή σε μέγεθος και βιώσιμη ανάκαμψη παροχής πιστώσεων στην πραγματική οικονομία, που να συμπεριλαμβάνει τα νοικοκυριά και τις μη-χρηματοπιστωτικές

[76] Ενότητα 4.42, Rigidities: Loans & Banks

[77] Αξιολόγηση της προόδου σχετικά με τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, την πρόληψη και τη διόρθωση των μακροοικονομικών ανισορροπιών και τα αποτελέσματα εμπεριστατωμένων αναθεωρήσεων βάσει του κανονισμού (EU) No 1176/2011

[78] Recital 2, CSR 2020, Recital 3, CSR 2019

επιχειρήσεις, εμποδίζοντας έτσι τις εγχώριες επενδύσεις[79]. Η υποστήριξη της ικανότητας του τραπεζικού τομέα να προσφέρει βιώσιμες λύσεις αναδιάρθρωσης χρέους σε βιώσιμους δανειολήπτες είναι ζωτικής σημασίας για τη διασφάλιση της ποιότητας των περιουσιακών στοιχείων, ενώ παράλληλα ενισχύει την οικονομική ανάκαμψη. Σε αυτό το πλαίσιο, η Ελλάδα αντιμετωπίζει τις ακόλουθες ατομικές προκλήσεις σε σχέση με το ιδιωτικό χρέος και τις κεφαλαιαγορές:

Έλλειψη δεδομένων και ασύμμετρη πληροφόρηση. Η τρέχουσα κατάσταση των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων (NPEs) έχει φέρει στην επιφάνεια δύο προβλήματα που σχετίζονται άμεσα με το χρέος των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων και την επακόλουθη αδυναμία τους να εκπληρώσουν τις δανειακές τους υποχρεώσεις. Το πρώτο αφορά στην έλλειψη πληροφοριών σχετικά με την πιστοληπτική ικανότητα των δανειοληπτών με βάση τη συμπεριφορά πληρωμής του χρέους έναντι του Ελληνικού Δημοσίου (δηλαδή φορολογικές αρχές και ταμεία κοινωνικής ασφάλισης) και το δεύτερο αφορά στην πρακτική που εφάρμοζαν τα πιστωτικά ιδρύματα πριν από την οικονομική κρίση και σχετίζεται με την ανεπαρκή χρήση των διαθέσιμων πιστωτικών πληροφοριών κατά τη χορήγηση πιστωτικών προϊόντων. Η έλλειψη ενιαίου τρόπου ανταλλαγής πληροφοριών δημιουργεί σύγχυση και επιβραδύνει την επίλυση του ιδιωτικού χρέους. Αυτό το πρόβλημα επηρεάζει κυρίως τις ΜμΕ, και τα νοικοκυριά επιδεινώνοντας έτσι την οικονομική κατάσταση των τραπεζών. Ως αποτέλεσμα, υπονομεύει τις προοπτικές ανάπτυξης, μειώνοντας την οικονομική ανθεκτικότητα της Ελλάδας τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα. Επιπλέον, δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για την πιστωτική επέκταση των τραπεζών, εκτός από τα συγκεντρωτικά δεδομένα που αναφέρονται στην Τράπεζα της Ελλάδος. Ωστόσο, αυτά τα συγκεντρωτικά δεδομένα δεν παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τον τύπο των δανειστών, (π.χ. κλάδος, μέγεθος), τη γεωγραφική κατανομή τους και άλλα χαρακτηριστικά.

Πλαίσιο φερεγγυότητας. Η συσσώρευση μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων (NPEs) τα τελευταία χρόνια κατέδειξε συγκεκριμένες διαρθρωτικές αδυναμίες όσον αφορά στη διαχείριση της φερεγγυότητας ατόμων και νομικών οντοτήτων.

β) Στόχοι

Οι προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις αντιμετωπίζουν όλες τις μεγάλες προκλήσεις που σχετίζονται με το ιδιωτικό χρέος και τις κεφαλαιαγορές. Ευθυγραμμίζονται με το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο 2020[80] και την έκτη ενισχυμένη έκθεση παρακολούθησης για την Ελλάδα του Μαΐου 2020, η οποία επικεντρώθηκε στη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου πλαισίου για την επίλυση του ιδιωτικού χρέους και την αντιμετώπιση των ανεπαρκειών των κεφαλαιαγορών. Τέλος, η έκθεση της Επιτροπής Πισσαρίδη επικεντρώνεται σε παράγοντες που λειτουργούν ανασταλτικά ως προς την ανάπτυξη, όπως το υψηλό ποσοστό μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων (NPEs) και οι ελλείψεις στο πλαίσιο αφερεγγυότητας και οι οποίοι αντιμετωπίζονται σε μεγάλο βαθμό από τις προτάσεις του Άξονα. Συγκεκριμένα, οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις των αξόνων ευθυγραμμίζονται με τις ακόλουθες συστάσεις:

- Η ίδρυση της Υπηρεσίας Πιστοληπτικής Αξιολόγησης και η ανάπτυξη ενός συστήματος πληροφορικής αξιολόγησης φερεγγυότητας (μέρος της μεταρρύθμισης 1) συνάδει με την αιτιολογική σκέψη 22:2020[81] και τις συστάσεις 2020: 3, 2020: 4 και 2019: 2

[79] Country Report 2020

[80] Αξιολόγηση της προόδου σχετικά με τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, την πρόληψη και τη διόρθωση των μακροοικονομικών ανισορροπιών και τα αποτελέσματα εμπεριστατωμένων αναθεωρήσεων
under Regulation (EU) No 1176/2011

[81] "Είναι σημαντικό, σε αυτή τη διαδικασία, ο τραπεζικός τομέας να εκπληρώσει - με την υποστήριξη των αρχών - τον ενδιάμεσο ρόλο του για τη διατήρηση της απαραίτητης ροής πιστώσεων, βάσει της κατάλληλης εκτίμησης πιστωτικού κινδύνου και συνετών πιστωτικών προτύπων, ενώ παράλληλα να αναφέρεται με ακρίβεια τυχόν επιδείνωση της ποιότητας των περιουσιακών στοιχείων".

- Η εθνική στρατηγική επίλυσης ιδιωτικού χρέους και η ανάπτυξη Μητρώου Παρακολούθησης Ιδιωτικού Χρέους (μέρος της μεταρρύθμισης 1) συνάδουν με τις αιτιολογικές σκέψεις 2: 2020, 22: 2020, 3: 2019 και τις συστάσεις 3: 2020, 1: 2019
- Το Κεντρικό Μητρώο Πιστώσεων (ΚΜΠ) (μέρος της Μεταρρύθμισης 1) συνάδει με τη δέσμευση της χώρας στην Ευρωομάδα του Νοεμβρίου 2020 και αποτελεί μέρος της συνολικής προσπάθειας μείωσης του κινδύνου στον τραπεζικό και χρηματοπιστωτικό τομέα.
- Το νέο ενοποιημένο πλαίσιο φερεγγυότητας για την αναδιάρθρωση του χρέους και το σύστημα 2ης ευκαιρίας (Μεταρρύθμιση 2) ευθυγραμμίζεται με τις αιτιολογικές σκέψεις 2: 2020, 22: 2020, 28: 2020, 3: 2019 και τις συστάσεις 3: 2020, 1: 2019
- Η προώθηση νέων δανείων και η ίδρυση του Παρατηρητηρίου Ρευστότητας (Μεταρρύθμιση 3) συνάδει με τις προτάσεις 28: 2020, 3: 2019 και 3: 2020, 1: 2019
- Η βελτιωμένη εποπτεία και αξιοπιστία της κεφαλαιαγοράς (Μεταρρύθμιση 4) συνάδει με τις συστάσεις 4: 2020, 1: 2019

Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που περιλαμβάνονται στον Άξονα είναι αλληλένδετες και εξαιρετικά συμπληρωματικές, αποτελώντας κομμάτι ενός ευρύτερου πλέγματος που σχηματίζει ένα ολοκληρωμένο σχέδιο σχετικά με τις ιδιωτικές επενδύσεις, τον οικονομικό και θεσμικό μετασχηματισμό. Για παράδειγμα, η σύσταση Υπηρεσίας Πιστοληπτικής Αξιολόγησης και η ανάπτυξη του συστήματος πληροφορικής αξιολόγησης φερεγγυότητας θα αποτελεί χρήσιμο εργαλείο για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του νέου ενοποιημένου πλαισίου φερεγγυότητας. Ομοίως, οι προσπάθειες που καταβάλλονται στο συγκεκριμένο Άξονα για τη μείωση του χρέους των νοικοκυριών και του χρέους των επιχειρήσεων υποστηρίζονται επίσης από μεταρρυθμίσεις στο σύστημα δικαιοσύνης, και ιδίως από αυτές που σχετίζονται με την επιτάχυνση της διοίκησης της δικαιοσύνης.

Για την αντιμετώπιση των υφιστάμενων προκλήσεων, σύμφωνα με τις ευρωπαϊκές και εθνικές συστάσεις, θα πρέπει να επιτευχθούν οι ακόλουθοι στόχοι:

Δημιουργία ενός αποτελεσματικού πλαισίου φερεγγυότητας για αύξηση της οικονομικής ανθεκτικότητας και της κοινωνικής συνοχής. Για την αντιμετώπιση των αδυναμιών του ισχύοντος ρυθμιστικού πλαισίου, η καθιέρωση ενός απλού και αποτελεσματικού πλαισίου φερεγγυότητας είναι ζωτικής σημασίας. Πιο συγκεκριμένα, για την επίτευξη αυτού του στόχου, το νέο ρυθμιστικό καθεστώς πρέπει να πληροί τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- Αύξηση της αποτελεσματικότητας στην εξυπηρέτηση και τη διαχείριση δανείων και βελτίωση στις διαδικασίες διαμεσολάβησης προκειμένου να αποτραπούν οι δικαστικές διαδικασίες
- Προώθηση εξωδικαστικών διαδικασιών και αυτοματοποιημένων λύσεων για την εξάλειψη της συμφόρησης στα δικαστήρια
- Ανάπτυξη μηχανισμού πρόληψης που θα εντοπίζει τα πρώτα στάδια οικονομικής δυσκολίας στους οφειλέτες και θα τους προειδοποιεί αναλόγως
- Ανάπτυξη ηλεκτρονικής πλατφόρμας για εξωδικαστική διευθέτηση χρεών φυσικών και νομικών προσώπων για επιτάχυνση της επίλυσης ιδιωτικών χρεών μειώνοντας τις υποθέσεις που οδηγούνται στα δικαστήρια, απλοποιώντας και επισπεύδοντας τη διαδικασία αναδιάρθρωσης / εκκαθάρισης
- Ενίσχυση της ικανότητας αποπληρωμής των ευάλωτων νοικοκυριών για τη διατήρηση της ικανότητας αποπληρωμής, την πρόληψη της χρεοκοπίας και την προστασία του δικαιώματος στέγασης για αυτά.

Βελτιωμένη εποπτεία της κεφαλαιαγοράς και αξιοπιστία. Η προτεινόμενη μεταρρύθμιση επικεντρώνεται στην ενίσχυση της εποπτείας των κεφαλαιαγορών στην Ελλάδα, μέσω του ψηφιακού μετασχηματισμού που σχεδιάζει η Ελληνική Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς με έμφαση στην αναδιάρθρωση και την προώθηση της τρέχουσας υποδομής πληροφορικής της. Αυτό θα επιτρέψει την αποτελεσματική

και έγκαιρη διαχείριση των δεδομένων που λαμβάνονται, αποθηκεύονται και υποβάλλονται σε επεξεργασία σε σχέση με τους συμμετέχοντες στην κεφαλαιαγορά που βρίσκονται υπό την εποπτεία της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς. Αποτελείται από 3 υποπρογράμματα σχετικά με την ψηφιοποίηση της οργάνωσης και των διαδικασιών της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, εστιάζοντας στους τομείς «Επιτήρηση αγοράς», «Συλλογή δεδομένων, επεξεργασία, ανάλυση και παρακολούθηση» και «Κυβερνοασφάλεια, κυβερνοάμυνα, κυβερνητική ανθεκτικότητα».

Αντιμετώπιση του ιδιωτικού χρέους. Η εφαρμογή μιας στρατηγικής για την αντιμετώπιση του ιδιωτικού χρέους στοχεύει να φέρει το επίπεδο του ιδιωτικού χρέους σε επίπεδο συνεπές με την ορθή κατανομή πόρων στην οικονομία. Και η επίτευξη αυτού του στόχου θα γίνει μέσω μιας δίκαιης και κοινωνικά υπεύθυνης μεταχείρισης πιστωτών και οφειλετών. Αυτό θα καταστεί εφικτό με τη θέσπιση ενός συνεκτικού σχεδίου που θα διευκολύνει την επίλυση χρεών και θα δίνει μια δεύτερη ευκαιρία σε επιχειρηματίες που έχουν αθετήσει τις υποχρεώσεις καταβολής πληρωμών, ενώ ταυτόχρονα προωθεί και τις εξωδικαστικές διαδικασίες.

Αύξηση της οικονομικής και κοινωνικής ανθεκτικότητας μέσω μιας πιο ενημερωμένης πολιτικής. Η συλλογή δεδομένων σχετικά με το προφίλ των δανειοληπτών (δηλαδή τον κλάδο, το μέγεθος) και την πιστωτική επέκταση των τραπεζών είναι ζωτικής σημασίας για το σχεδιασμό, την εφαρμογή και την αποτελεσματική παρακολούθηση οικονομικών και χρηματοοικονομικών πολιτικών. Αυτό είναι μέρος μιας ευρύτερης προσπάθειας που στοχεύει στην αύξηση της ετοιμότητας του κράτους και των πολιτικών του σχετικά με τα νέα δάνεια. Αυτό θα επιτευχθεί με τη δημιουργία μιας ηλεκτρονικής πλατφόρμας που θα λειτουργεί ως παρατηρητήριο που θα συλλέγει και θα επεξεργάζεται δεδομένα από το τραπεζικό σύστημα. Η πλατφόρμα αποτελεί ένα ακόμη κομμάτι του παζλ στις προσπάθειες που καταβάλλονται προς τον ψηφιακό μετασχηματισμό του κράτους. Η προτεινόμενη πλατφόρμα θα επιτρέπει καλά ενημερωμένες αποφάσεις χάραξης πολιτικής και έγκαιρες παρεμβάσεις σε περιόδους ταχείας κλιμάκωσης του προβλήματος και θα ενισχύει την οικονομική ανθεκτικότητα ενόψει μελλοντικών διακυμάνσεων και σοκ.

γ) Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο

Μη εφαρμόσιμο

3. Μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις

Η λεπτομερής περιγραφή των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων βρίσκεται στα Παραρτήματα.

α) Μεταρρυθμίσεις

Μεταρρύθμιση 1. Εθνική στρατηγική παρακολούθησης και αντιμετώπισης ιδιωτικού χρέους, ίδρυση γραφείου δημοσίων πιστώσεων και ίδρυση κεντρικού μητρώου πιστώσεων (ID: 16957)

Μεταρρύθμιση 2. Επιτάχυνση διαδικασιών αναδιάρθρωσης ιδιωτικών χρεών – δεύτερη ευκαιρία (ID: 16580)

Μεταρρύθμιση 3. Παρατηρητηρίου πιστοληπτικής επέκτασης (ID: 16576)

Μεταρρύθμιση 4. Ανάπτυξη κεφαλαιαγοράς (ID: 16581)

4. Ανοιχτά στρατηγικά θέματα αυτονομίας και ασφάλειας

Μη εφαρμόσιμο.

5. Διασυνοριακά και πολυκρατικά έργα

Μη εφαρμόσιμο.

6. Πράσινες διαστάσεις του Άξονα

Μη εφαρμόσιμο.

7. Ψηφιακές διαστάσεις του Άξονα

Ο κανονισμός COM (2020) 408 για τη θέσπιση του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θέτει δεσμευτικό στόχο τουλάχιστον 20% των συνολικών δαπανών του σχεδίου να συμβάλει στον ψηφιακό μετασχηματισμό ή στις προκλήσεις που προκύπτουν από αυτόν.

Όπως επισημάνθηκε, ένα σημαντικό πρόβλημα που αντιμετωπίζει σήμερα το ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα είναι η έλλειψη και η χαμηλή ποιότητα των διαθέσιμων πληροφοριών σχετικά με τα πιστωτικά προφίλ επιχειρήσεων και ιδιωτών. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα το χρηματοπιστωτικό σύστημα να μην είναι σε θέση να παρέχει αρκετή υποστήριξη στην ανάπτυξη της οικονομίας μέσω της χρηματοδότησης επιχειρήσεων και φυσικών προσώπων προκειμένου να επεκταθούν σε νέες οικονομικές δραστηριότητες.

Η χρήση ψηφιακών λύσεων, προσαρμοσμένων στις ανάγκες του χρηματοπιστωτικού συστήματος της χώρας θεωρείται απαραίτητη προϋπόθεση ώστε να ξεπεραστούν τα προβλήματα του παρελθόντος και να επιτευχθεί ανάπτυξη και ανταγωνιστικότητα τόσο σε τοπικό όσο και σε διεθνές περιβάλλον. Αυτές οι ψηφιακές λύσεις αναμένεται να περιορίσουν τις ανεπάρκειες στο χρηματοπιστωτικό σύστημα και την κεφαλαιαγορά, καθώς και να εξοπλίσουν τις αρμόδιες αρχές και τους ενδιαφερόμενους με τα απαραίτητα ψηφιακά εργαλεία.

Τα παραπάνω επιτυγχάνονται με συνέπεια στο σύνολο του Άξονα 4.4, με την εισαγωγή των σχετικών ψηφιακών συστημάτων και τεχνολογιών που θα βοηθήσουν στην ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού τομέα και των κεφαλαιαγορών. Πιο συγκεκριμένα, η Μεταρρύθμιση 1 αναμένεται να αντιμετωπίσει τις ασυμμετρίες πληροφόρησης στο χρηματοπιστωτικό σύστημα της Ελλάδας καθώς και να παρακολουθεί την ποσότητα και την ποιότητα των επενδυτικών δαπανών, τον βαθμό ανταγωνισμού στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα και το βάθος, τη ρευστότητα και την αποδοτικότητα των τιμών της δευτερογενούς αγοράς για τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια, μέσω της ανάπτυξης και λειτουργίας:

1. της Υπηρεσίας Πιστοληπτικής Αξιολόγησης
2. του Μητρώου Παρακολούθησης Ιδιωτικού Χρέους
3. του Κεντρικού Μητρώου Πιστώσεων

Αντίστοιχα, η Μεταρρύθμιση 3 θα εισαγάγει ένα Παρατηρητήριο Ρευστότητας που θα επιδιώξει να λειτουργήσει ως εργαλείο παρακολούθησης και θα βελτιώσει την ετοιμότητα του κράτους και των σχετικών πολιτικών του, επιτρέποντας τη λήψη καλά ενημερωμένων αποφάσεων πολιτικής. Η μεταρρύθμιση 4 επικεντρώνεται στην αναδιάρθρωση και την προώθηση της τρέχουσας υποδομής πληροφορικής της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, επιτρέποντας την αποτελεσματική και έγκαιρη διαχείριση των δεδομένων που λαμβάνονται, αποθηκεύονται και υποβάλλονται σε επεξεργασία σε σχέση με τους συμμετέχοντες στην κεφαλαιαγορά που βρίσκονται υπό την εποπτεία της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς.

Η ψηφιοποίηση του χρηματοπιστωτικού συστήματος και της κεφαλαιαγοράς της χώρας θα διευκολυνθεί μέσω του παραπάνω συστήματος πληροφορικής, το οποίο θα επιδιώξει (i) την αύξηση της ετοιμότητας του κράτους και των πολιτικών του για νέα δάνεια και πιστωτική επέκταση (ii) να παρέχει έγκυρες και

αξιόπιστες υπηρεσίες πιστωτικών πληροφοριών για την αξιολόγηση της οικονομικής συμπεριφοράς, και (iii) την ενίσχυση της εποπτείας των κεφαλαιαγορών μέσω του ψηφιακού μετασχηματισμού που σχεδιάστηκε από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, επιτρέποντας έγκαιρες και καλά ενημερωμένες παρεμβάσεις και ενίσχυση της οικονομικής ανθεκτικότητας ενόψει μελλοντικών διακυμάνσεων και σοκ.

Περιλαμβάνοντας 35% ψηφιακές δαπάνες (βλ. Πίνακα 1 παρακάτω), αυτός ο Άξονας συμβάλλει σημαντικά στον ψηφιακό στόχο 20% που ορίζεται στο άρθρο 15 παράγραφος 3 στοιχείο (γ) του κανονισμού COM (2020) 408 για τη θέσπιση του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

8. Συμβολή στον κλιματικό και ψηφιακό στόχο

Η Ετήσια Στρατηγική Βιώσιμης Ανάπτυξης (COM (2020) 575) θέτει έναν ελάχιστο 37% των συνολικών δαπανών του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας που πρέπει να σχετίζεται με τον κλιματικό στόχο και έναν ελάχιστο 20% που θα πρέπει να σχετίζεται με τον ψηφιακό στόχο.

Τίτλος μεταρρύθμισης ή επένδυσης	Κλιματικός Στόχος (%)	Ψηφιακός Στόχος (%)
Εθνική στρατηγική παρακολούθησης και αντιμετώπισης ιδιωτικού χρέους, ίδρυση γραφείου δημοσίων πιστώσεων και ίδρυση κεντρικού μητρώου πιστώσεων (ID: 16957)	0%	0%
Επιτάχυνση διαδικασιών αναδιάρθρωσης ιδιωτικών χρεών – δεύτερη ευκαιρία (ID: 16580)	0%	0%
Παρατηρητήριο πιστοληπτικής επέκτασης (ID: 16576)	0%	0%
Ανάπτυξη κεφαλαιαγοράς (ID: 16581)	0%	100%

9. Αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης»

Η αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» αξιολογήθηκε για κάθε μεταρρύθμιση αυτού του Άξονα. Η αξιολόγηση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι κανένα από τα προτεινόμενα μέτρα δεν θα προκαλέσει σημαντική ζημιά σε κανέναν από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους, όπως ορίζονται στο άρθρο 17 του κανονισμού ταξινόμησης της ΕΕ (EU Taxonomy Regulation). Ακολουθήθηκε μεθοδολογία δύο βημάτων με (α) την αναθεώρηση της λίστας ελέγχου έξι στόχων και (β) την ουσιαστική αξιολόγηση της αρχής της "μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης" (DNSH).

Κάθε μία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις του Άξονα 4.4 αξιολογήθηκε στη λίστα ελέγχου για να προσδιοριστεί εάν και για ποιους από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους απαιτείται ουσιαστική αξιολόγηση DNSH (μετριασμός της κλιματικής αλλαγής, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, βιώσιμη χρήση και προστασία υδάτινων και θαλάσσιων πόρων, κυκλική οικονομία, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης και της ανακύκλωσης αποβλήτων, πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης στον αέρα, το νερό ή τη γη, προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων). Η αξιολόγηση της λίστας ελέγχου κατέληξε στο συμπέρασμα ότι κανένα από τα μέτρα αυτά του Άξονα δεν απαιτεί ουσιαστική αξιολόγηση DNSH, καθώς κανένα από τα μέτρα δεν θα προκαλέσει σημαντική ζημιά σε κανέναν από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους.

Η λεπτομερής αξιολόγηση για κάθε μέτρο βρίσκεται στα Παραρτήματα.

10. Ορόσημα, στόχοι και χρονοδιάγραμμα

Δείτε το σχετικό κεφάλαιο των οροσήμων στο Μέρος 3.

11. Χρηματοδότηση και κόστος

Γενικές αρχές και οδηγίες

Έχοντας προσδιορίσει τις κύριες προκλήσεις και τους στόχους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και τα ορόσημα, το στόχο και το χρονοδιάγραμμα των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων που καθορίστηκαν, παρουσιάζονται παρακάτω οι βασικές αρχές καθώς και η ακολουθούμενη διαδικασία και μεθοδολογία σχετικά με τη χρηματοδότηση και την αξιολόγηση του κόστους.

Πρώτον, σημειώνεται ότι η εκτίμηση κόστους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας εφαρμόζεται σύμφωνα με τις βασικές απαιτήσεις του Κανονισμού που προβλέπουν ότι το κόστος για κάθε επένδυση και μεταρρύθμιση οφείλει να είναι:

- **Λογικό:** Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας παρέχει επαρκείς πληροφορίες και αποδεικτικά στοιχεία ότι το ποσό του εκτιμώμενου συνολικού κόστους του κάθε Άξονα είναι κατάλληλο.
- **Εύλογο:** Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας παρέχει επαρκείς πληροφορίες και αποδεικτικά στοιχεία ότι το ποσό του εκτιμώμενου συνολικού κόστους του κάθε Άξονα είναι σύμφωνο με τη φύση και τον τύπο των προβλεπόμενων επενδύσεων μέσω της εφαρμογής μιας οριζόντιας αξιολόγησης που εξασφαλίζει την ευθυγράμμιση μεταξύ του χαρακτήρα της κάθε επένδυσης και του κόστους της.
- **Ανάλογο:** Το ποσό του συνολικού κόστους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αντιστοιχεί στον αναμενόμενο αντίκτυπο του σχεδιαζόμενου μέτρου στην οικονομία και την απασχόληση στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα, αξιολογείται εάν το σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα έχει οικονομικό αντίκτυπο που να ευθυγραμμίζεται με το ποσό του εκτιμώμενου κόστους του.

Επιπλέον, η μεθοδολογική προσέγγιση και η διαδικασία που ακολουθήθηκε σε σχέση με το κόστος και την αιτιολόγηση για κάθε μεταρρύθμιση και επένδυση αναπτύσσεται με βάση τέσσερις βασικές αρχές που πληρούν τους ακόλουθους στόχους:

- **Ακρίβεια**: Η προσέγγιση και τα εργαλεία μεθοδολογίας που χρησιμοποιούνται διασφαλίζουν ότι το εκτιμώμενο κόστος είναι εύλογο κοντά στο πραγματικό κόστος μέσω της χρήσης λογιστικών, ιστορικών, στατιστικών στοιχείων καθώς και του προσδιορισμού των τιμών της αγοράς.
- **Λογοδοσία και διαφάνεια:** Το κόστος των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων εκτιμήθηκε με τρόπο που να είναι σαφώς ανιχνεύσιμος και κατανοητός, μέσω εφαρμοσμένης ανάλυσης που περιλαμβάνει λεπτομερείς πληροφορίες για κάθε παράμετρο που χρησιμοποιείται στον υπολογισμό του κόστους (π.χ. κόστος μονάδας βασικών παραγόντων, απαιτούμενος αριθμός μονάδων, κλπ)
- **Απλότητα**: Η προσέγγιση μεθοδολογίας κόστους που ακολουθήθηκε χρησιμοποιεί απλά εργαλεία και μεθόδους υπολογισμού κόστους, ώστε να επιτρέπεται η αξιολόγηση των στοιχείων που σχετίζονται με το κόστος μαζί με την αξιολόγηση των άλλων στοιχείων του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας σε σύντομο χρονικό διάστημα. Αυτό έχει ως στόχο να διατηρήσει το διοικητικό φόρτο όσο το δυνατόν πιο διαχειρίσιμο για όλα τα μέρη.

- **Συνέπεια:** Το κόστος που εκτιμάται ανά μεταρρύθμιση και επένδυση συνάδει με άλλες πολιτικές της ΕΕ και είναι σύμφωνο με το κόστος που εφαρμόζεται σε παρόμοια έργα μέσω άλλων κοινοτικών χρηματοδοτήσεων.

Λαμβάνοντας υπόψη αυτές τις αρχές και απαιτήσεις, η μεθοδολογική προσέγγιση που αναπτύχθηκε για τις εκτιμήσεις κόστους κάθε επένδυσης και μεταρρύθμισης του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ακολουθεί ορισμένες κοινές κατευθυντήριες γραμμές. Πιο συγκεκριμένα, περιλαμβάνει:

- Σαφή και τεκμηριωμένη ανάλυση των προκλήσεων που αντιμετωπίζονται και των στόχων των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων.
- Λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με το αναμενόμενο αποτέλεσμα των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων.
- Λεπτομερή περιγραφή του τρόπου εφαρμογής των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων (μέσα εφαρμογής).
- Πληροφορίες σχετικά με τη φύση και το μέγεθος των προτεινόμενων επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων, καθώς και το χρονοδιάγραμμά τους και τα σχετικά ορόσημα.

Διαδικασία επικύρωσης κόστους και μεθοδολογική προσέγγιση

Με βάση τις προαναφερθείσες αρχές και κατευθυντήριες γραμμές, αναπτύσσεται μια συγκεκριμένη διαδικασία επικύρωσης του κόστους και μεθοδολογίας που επιτρέπει την κοστολόγηση για κάθε επένδυση και μεταρρύθμιση του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και διασφαλίζει την ακρίβεια, τη διαφάνεια, την απλότητα και τη συνέπεια των εκτιμήσεων.

Η διαδικασία ανάλυσης κόστους του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιλαμβάνει τέσσερα βασικά βήματα που στοχεύουν στην εφαρμογή των εξής:

- 1ο βήμα: Ανάπτυξη μιας συγκεκριμένης έκθεσης ανά μεταρρύθμιση και επένδυση με ξεχωριστή ανάλυση ανά επιμέρους έργο.
- 2ο βήμα: Εξέταση όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων.
- 3ο βήμα: Λεπτομερής ανάλυση όλων των στοιχείων κόστους των κύριων έργων μέσω της εφαρμογής της πιο κατάλληλης μεθοδολογίας επικύρωσης κόστους.
- 4ο βήμα: Επαλήθευση κόστους ανά έργο, Άξονα, και Πυλώνα του σχεδίου.

1ο βήμα - Ανάπτυξη αναφορών ανάλυσης κόστους

Το περιεχόμενο της αναφοράς ανάλυσης κόστους για κάθε μία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιλαμβάνει τις ακόλουθες κοινές παραμέτρους / λεπτομέρειες:

- **Σύνοψη έργου** : Περιλαμβάνει την αποτύπωση των χαρακτηριστικών του κάθε έργου (π.χ. Πυλώνας, Άξονας, τίτλος έργου και υποέργα, ενδιαφερόμενα μέρη), την κωδικοποίηση βασικών οικονομικών μεγεθών (συνολικός και εκτιμώμενος προϋπολογισμός) καθώς και μια σύντομη επισκόπηση του πεδίου εφαρμογής του έργου.
- **Μέσα εφαρμογής:** Αποτυπώνει μια περίληψη του σχετικού κανονιστικού πλαισίου (εάν υπάρχει), μια γενική προοπτική όσον αφορά τη διαδικασία ωριμότητας και έναν συγκεντρωτικό πίνακα σχετικά με το χρονοδιάγραμμα του έργου και με τα ορόσημα που πρέπει να επιτευχθούν.

- **Προϋπολογισμός έργου**: Περιλαμβάνει:
    - ανάλυση (προσδιορισμός βασικών παραμέτρων κόστους, επισκόπηση των διαθέσιμων πληροφοριών, επιβεβαίωση ότι το εκτιμώμενο κόστος δεν περιλαμβάνει ΦΠΑ, δεν είναι επαναλαμβανόμενο και δεν πραγματοποιείται πριν από την 1η Φεβρουαρίου 2020),
    - ένδειξη του κατά πόσον τμήματα του προϋπολογισμού του έργου καλύπτονται από άλλα ιδιωτικά κονδύλια ή κοινοτική χρηματοδότηση – επιβεβαίωση ότι αυτά τα ποσά έχουν αφαιρεθεί από το κόστος που θα χρηματοδοτηθεί από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και
    - αξιολόγηση και επικύρωση προϋπολογισμού (συγκεκριμένη μεθοδολογία για την εκτίμηση του κόστους, ανάλυση κόστους ανά καθοριστικό παράγοντα, προσδιορισμός του κόστους μονάδας, προσδιορισμός του συνολικού αριθμού μονάδων, εκτίμηση του συνολικού απαιτούμενου προϋπολογισμού ανά έργο).
- **Υποστηρικτικό υλικό:** Αποτυπώνει μια σύντομη επισκόπηση των σχετικών μελετών ή / και πληροφοριών που χρησιμοποιούνται για την επικύρωση του συνολικού κόστους καθώς και τη χαρτογράφηση σημείων αναφοράς που χρησιμοποιήθηκαν κατά την ανάλυση του κόστους (ιστορικό, συγκριτικό κόστος σε παρόμοια έργα) και παροχή σχετικών αποδεικτικών στοιχείων (π.χ. πηγές).

2ο βήμα - Εξέταση όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων

Προκειμένου να διασφαλιστεί η ακρίβεια και η συνέπεια των εκτιμήσεων κόστους, πραγματοποιείται μια συγκριτική ανάλυση δεδομένων κοστολόγησης μέσω της συλλογής και εξέτασης όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων σχετικά με το πραγματικό κόστος παρόμοιων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που έχουν πραγματοποιηθεί στο παρελθόν. Αυτό το βήμα περιλαμβάνει κυρίως όλες τις ενέργειες που σχετίζονται με τη συλλογή και εξέταση του συνόλου των διαθέσιμων πληροφοριών και του υποστηρικτικού υλικού, καθώς και την άντληση δεδομένων και την εις βάθος ανάλυση της σχετικής τεκμηρίωσης.

3ο βήμα - Ανάπτυξη μεθοδολογίας ανάλυσης κόστους

Προκειμένου να εφαρμοστεί η κοστολόγηση των έργων, αναπτύχθηκαν τρεις βασικές μεθοδολογικές αναλύσεις που χρησιμοποιήθηκαν με βάση την καταλληλότητά τους για καθεμία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας:

Εκτίμηση από κάτω προς τα πάνω (bottom-up)

Η πρώτη μεθοδολογική προσέγγιση της ανάλυσης κόστους περιλαμβάνει εκτιμήσεις σε αναλυτικό επίπεδο για κάθε παράμετρο κόστους του έργου, οι οποίες στη συνέχεια συγκεντρώνονται σε μια συνολική εκτίμηση για ολόκληρο το έργο. Τα κύρια βήματα αυτής της μεθοδολογικής προσέγγισης περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Επανεξέταση ιστορικών τιμών/κριτηρίων ανά παράμετρο κόστους από παρόμοια έργα και εκτίμηση του κόστους αξίας της μονάδας.
- Προσδιορισμός του συνολικού αριθμού μονάδων που απαιτούνται και εφαρμογή της τιμής μονάδας για τις σχετικές εκτιμήσεις ανά παράμετρο κόστους.
- Τελική συγκέντρωση και εκτίμηση του συνολικού κόστους ανά έργο.

Παραμετρική προσέγγιση

Αυτή η προσέγγιση αναφέρεται στην εκτίμηση του συνολικού προϋπολογισμού ανά έργο βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς. Συγκεκριμένα, τα κύρια βήματα της παραμετρικής μεθοδολογικής προσέγγισης περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Προσδιορισμός μεμονωμένων παραμέτρων κόστους βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς
- Εξέταση της συνεισφοράς κάθε παραμέτρου κόστους στο συνολικό προϋπολογισμό
- Αξιολόγηση κάθε παραμέτρου κόστους ως ποσοστό του συνολικού κόστους

Εκτίμηση από πάνω προς τα κάτω (top down)

Τέλος, η τεχνική μεθοδολογίας από πάνω προς τα κάτω περιλαμβάνει τα ακόλουθα κύρια βήματα:

- Εκτίμηση του συνολικού προϋπολογισμού ανά έργο βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων.
- Κατανομή του συνολικού κόστους ανά μεμονωμένη παράμετρο κόστους βάσει των σχετικών κριτηρίων αναφοράς για κάθε κόστος μονάδας.

Σημειώνεται ότι σε ορισμένες περιπτώσεις όπου υπάρχει περιορισμένη διαθεσιμότητα συγκριτικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς, προκειμένου να προχωρήσουμε σε μια ακριβή και αιτιολογημένη εκτίμηση των παραμέτρων κόστους, ζητήθηκε άποψη από εμπειρογνώμονες. Ειδικότερα, η κρίση των εμπειρογνωμόνων στοχεύει να παρέχει τα ακόλουθα:

- Επανεξέταση των σχετικών σημείων αναφοράς σχετικά με το κόστος παρόμοιων έργων.
- Παροχή εξειδικευμένης γνώμης με βάση την εμπειρία και γνώση που έχει αποκτηθεί σε έναν συγκεκριμένο τομέα και την επισήμανση κρίσιμων παραγόντων και πιθανών κινδύνων.
- Ολοκλήρωση και αξιολόγηση των υπαρχόντων δεδομένων και επικύρωση του εκτιμώμενου κόστους.

4ο βήμα - Διαδικασία αξιολόγησης και επικύρωσης

Η ακρίβεια και η επικύρωση της ανάλυσης κόστους για κάθε επένδυση και έργο επιτυγχάνεται μέσω της αξιολόγησης του κόστους του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας από έναν ανεξάρτητο φορέα. Συγκεκριμένα, η επικύρωση και αποτίμηση της ανάλυσης κόστους διασφαλίστηκε μέσω των ακόλουθων ενεργειών:

- Συλλογή, επεξεργασία και αναθεώρηση δεδομένων
- Συνεχής επικοινωνία και υλοποίηση συναντήσεων με τους υπεύθυνους ενδιαφερόμενους φορείς και οντότητες
- Αναζήτηση πρόσθετων δεδομένων και πληροφοριών
- Επαλήθευση μεγέθους επένδυσης και προσδιορισμός κόστους
- Προετοιμασία και επανεξέταση των αναφορών ανάλυσης κόστους

Κύρια στοιχεία μεθοδολογίας προσέγγισης και παραμέτρων κόστους

Η μεθοδολογική προσέγγιση που ακολουθήθηκε για την εκτίμηση του κόστους όσον αφορά τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις του τέταρτου Άξονα («Ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού τομέα και των κεφαλαιαγορών») του τέταρτου Πυλώνα του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας («Ιδιωτικές επενδύσεις και οικονομικός μετασχηματισμός») βασίζεται στα ακόλουθα κύρια στοιχεία που αφορούν:

- Προμήθεια του απαιτούμενου εξοπλισμού
- Ανάπτυξη και αναβάθμιση συστημάτων πληροφορικής
- Διαχείριση έργου, τεχνική υποστήριξη και συμβουλευτικές υπηρεσίες
- Κατάρτιση - προγράμματα επαγγελματικής πιστοποίησης
- Οργάνωση δράσεων δημοσιότητας και ευαισθητοποίησης

1ο στοιχείο: Προμήθεια απαιτούμενου εξοπλισμού

Το κόστος αναφέρεται στην προμήθεια του απαιτούμενου εξοπλισμού πληροφορικής και τις άδειες λογισμικού. Σε αυτό το πλαίσιο, η εκτίμηση και η αιτιολόγηση του κόστους βασίζεται σε συγκεκριμένες παραμέτρους και ενέργειες που αναφέρονται:

- Προσδιορισμός του απαιτούμενου εξοπλισμού και των αδειών που πρέπει να αγοραστούν σε κάθε επένδυση και προσδιορισμός του σχετικού ποσού που απαιτείται
- Εκτίμηση του σχετικού κόστους μονάδας σε είδη για τον εξοπλισμό ή σε έτη για τις άδειες με βάση το σύνολο των διαθέσιμων πληροφοριών αναφορικά με το σχετικό κόστος παρόμοιων επενδύσεων και λαμβάνοντας υπόψη και τις τρέχουσες τιμές της αγοράς
- Ποσοτικοποίηση του συνολικού κόστους από την προμήθεια του απαιτούμενου εξοπλισμού και αδειών λογισμικού

2ο στοιχείο: Ανάπτυξη και αναβάθμιση συστημάτων και πλατφορμών πληροφορικής

Η ανάπτυξη και αναβάθμιση των συστημάτων και των πλατφορμών πληροφορικής περιλαμβάνει το εκτιμώμενο κόστος όλων των απαιτούμενων ενεργειών που αφορά την τεχνική υποστήριξη που απαιτείται για την εγκατάσταση, την ανάπτυξη και την προσαρμογή των συστημάτων καθώς και των πιλοτικών υπηρεσιών λειτουργίας. Συγκεκριμένα, η κοστολόγηση βασίζεται στις ακόλουθες παραμέτρους:

- Προσδιορισμός του αριθμού του προσωπικού που απαιτείται για την ανάπτυξη συστημάτων και λογισμικού πληροφορικής
- Προσδιορισμός του όγκου της εργασίας που απαιτείται για την ολοκλήρωση του έργου, ο οποίος υπολογίζεται σε ανθρωπομήνες βάσει των μέσων παραγωγικών ωρών ανά μήνα ανά άτομο (πλήρους απασχόλησης)
- Εκτίμηση του συνολικού κόστους με βάση την εξέταση των τιμών της αγοράς που καθορίζουν το κόστος ανά άτομο ανά μήνα και τον συνολικό εκτιμώμενο χρόνο εργασίας

3ο στοιχείο: Διαχείριση έργων, υπηρεσίες συμβούλων και τεχνική βοήθεια

Το κόστος όσον αφορά το τρίτο στοιχείο προέρχεται από την παροχή των συμπληρωματικών υπηρεσιών που απαιτούνται ανά έργο, οι οποίες περιλαμβάνουν τις υπηρεσίες διαβούλευσης και τεχνικής βοήθειας που παρέχονται μέσω της εφαρμογής των απαιτούμενων μελετών και ερευνών (μελέτες σκοπιμότητας, αναλύσεις απαιτήσεων, σχεδιασμός λύσεων κ.λπ.) ως υπηρεσίες διαχείρισης και εποπτείας του έργου. Σε αυτό το πεδίο, ο υπολογισμός του σχετικού κόστους που προκύπτει από αυτές τις υπηρεσίες βασίζεται στις ακόλουθες παραμέτρους:

- Προσδιορισμός των ειδικών αναγκών ανά έργο και προσδιορισμός του αριθμού των σχετικών εμπειρογνωμόνων / προσωπικού που απαιτείται
- Εκτίμηση των συνολικών ανθρωπομηνών/ωρών που εκτιμάται ότι θα παρέχονται σε κάθε υπηρεσία, καθώς και το αντίστοιχο κόστος μονάδας
- Υπολογισμός του συνολικού κόστους που προκύπτει από τις τεχνικές υπηρεσίες παροχής συμβουλών, διαχείρισης και υποστήριξης ανά έργο βάσει των παραπάνω δύο παραμέτρων

4ο στοιχείο: Προγράμματα κατάρτισης και επαγγελματικής πιστοποίησης

Το κόστος όσον αφορά το τέταρτο στοιχείο προέρχεται από την υλοποίηση εκπαιδευτικών συνεδρίων και μαθημάτων, τα προγράμματα επαγγελματικής πιστοποίησης και το κόστος αγοράς του απαιτούμενου εκπαιδευτικού υλικού (βιβλία, φυλλάδια κ.λπ.). Πιο συγκεκριμένα, η κοστολόγηση των προγραμμάτων κατάρτισης βασίζεται στις ακόλουθες παραμέτρους:

- Προσδιορισμός των αναγκών ανά εκπαιδευτικό πρόγραμμα όσον αφορά εκπαιδευτές, συντονιστές, ακαδημαϊκή υποστήριξη κ.λπ. καθώς και τους εκτιμώμενους συμμετέχοντες / δικαιούχους
- Προσδιορισμός του μέσου χρόνου ανά πρόγραμμα (σε ώρες, ημέρες ή μήνες) και εκτίμηση του κόστους μονάδας που αντιστοιχεί σε κάθε εκπαιδευτή / εκπαιδευόμενο ανά ώρα ή συνεδρία εκπαίδευσης με βάση το ιστορικό κόστος σε παρόμοια έργα και σημεία αναφοράς της αγοράς
- Προσδιορισμός του απαιτούμενου εκπαιδευτικού υλικού (π.χ. βιβλία, οδηγοί, έντυπα ή ψηφιακές ενότητες κ.λπ.) ανά πρόγραμμα και προσδιορισμός του κόστους μονάδας (π.χ. κόστος ανά σελίδα)

5ο στοιχείο: Δράσεις δημοσιότητας και ευαισθητοποίησης

Οι δράσεις δημοσιότητας και ευαισθητοποίησης περιλαμβάνουν το κόστος που απαιτείται για τη διοργάνωση εκδηλώσεων και εκστρατειών, την εφαρμογή ερευνών δημοσκοπήσεων και τις γενικότερες δράσεις δημοσιότητας. Το κόστος για την υλοποίηση δράσεων δημοσιότητας και ευαισθητοποίησης εκτιμάται με τα ακόλουθα βήματα και παραμέτρους:

- Προσδιορισμός του τύπου της δημοσιότητας και των δράσεων ευαισθητοποίησης (π.χ. φυλλάδια, διαφημίσεις τύπου, «εκστρατείες» μέσων κ.λπ.)
- Προσδιορισμός της συνολικής διάρκειας που απαιτείται για την ολοκλήρωση τους σε ανθρωπομήνες (εργάσιμοι μήνες)
- Επικοινωνία με τους σχετικούς ενδιαφερόμενους και προσδιορισμός του κόστους μονάδας με βάση τις τρέχουσες τιμές αγοράς (π.χ. κόστος μονάδας ανά μήνα, ανά άτομο που αντιστοιχεί σε κάθε δράση ευαισθητοποίησης)

Η λεπτομερής εκτίμηση κόστους για κάθε έργο βρίσκεται στα Παραρτήματα.

12. Αιτιολόγηση αιτήματος δανείου

Δείτε το σχετικό κεφάλαιο στο Μέρος 3.

Άξονας 4.5: Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας

1. Περιγραφή του Άξονα

Τομείς/ τομέας πολιτικής: Η έρευνα και η καινοτομία, πρέπει να στοχεύουν στην ενίσχυση του αναπτυξιακού δυναμικού της οικονομίας και να συνεισφέρουν στη βιώσιμη ανάκαμψη της Ευρωπαϊκής οικονομίας. Το σύνολο μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων θα πρέπει επίσης να προωθούν την επιχειρηματικότητα, την κοινωνική οικονομία, την ανάπτυξη βιώσιμων υποδομών και μεταφορών, τη βιομηχανοποίηση και την επαναβιομηχάνιση και να αντισταθμίζουν τις επιπτώσεις του COVID-19 στην οικονομία.

Περίληψη: Η Ελλάδα υστερεί στην έρευνα και την καινοτομία. Ο στόχος του συγκεκριμένου Άξονα είναι διττός: Πρώτον, η ενίσχυση της σύνδεσης μεταξύ επιστήμης και επιχειρήσεων. Αυτό θα επιτευχθεί μέσω μίας μεταρρύθμισης που αυξάνει την εξωστρέφεια του ελληνικού οικοσυστήματος, είτε μέσω του Ευρωπαϊκού προγράμματος HORIZON που προωθεί τη συνεργασία των οικοσυστημάτων έρευνας και την ανάπτυξης (Ε&Α) με άλλες χώρες, είτε μέσω της πλατφόρμας Elevate Greece για την ανάδειξη νεοσύστατων εταιρειών Ε&Α.

Δεύτερον, η προώθηση δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων σε Ε&Α. Εδώ περιλαμβάνονται προτάσεις για την ανάπτυξη του προγράμματος "Ερευνώ-Δημιουργώ-Καινοτομώ" για την προώθηση καινοτόμων ιδεών, καθώς και για τη δημιουργία ενός προγράμματος για τη χρηματοδότηση βασικής έρευνας σε περιοχές που εμφανίζουν σημαντική ανάπτυξη. Επίσης περιλαμβάνονται και προτάσεις για την αναβάθμιση των υποδομών των ερευνητικών κέντρων της χώρας, τη δημιουργία νέας γενιάς τεχνολογικών πάρκων, για την ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ του ακαδημαϊκού/ ερευνητικού και επιχειρηματικού οικοσυστήματος καθώς και για την ανάπτυξη ενός πληροφοριακού συστήματος που θα ενημερώνει τα θεσμικά όργανα σε πραγματικό χρόνο.

Στόχος: Ο στόχος του Άξονα είναι η αύξηση των δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων για την έρευνα και την ανάπτυξη (Ε&Α), η ενίσχυση των δεσμών μεταξύ της επιστήμης και των επιχειρήσεων και η ανάπτυξη πρωτοποριακών υποδομών για Ε&Α. Αυτό θα επιτευχθεί μέσω μιας σειράς έργων, καθώς και μεταρρυθμίσεων, με σκοπό την ενθάρρυνση καινοτόμων εταιρειών να επενδύσουν στον τομέα της Ε&Α. Ο συγκεκριμένος Άξονας θα συμβάλει στην ενίσχυση των δεσμών μεταξύ του ακαδημαϊκού και του παραγωγικού τομέα αυξάνοντας την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής βιομηχανίας, θα αυξήσει την εκμετάλλευση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, θα αντιστρέψει τη «διαρροή εγκεφάλων» (brain drain), θα ενισχύσει το ελληνικό οικοσύστημα καινοτομίας νεοφυών επιχειρήσεων, και θα κινητοποιήσει τις δαπάνες Ε&Α από τις επιχειρήσεις.

Μεταρρυθμίσεις και Επενδύσεις

Μεταρρυθμίσεις

- **Μεταρρύθμιση 1:** Εξωστρέφεια έρευνας και καινοτομίας (ID: 16621) [COFOG: 04.8]

Επενδύσεις

- **Επένδυση 1:** Ερευνώ – Δημιουργώ - Καινοτομώ (ID: 16971) [COFOG: 04.8]
- **Επένδυση 2:** Αναβάθμιση υποδομών ερευνητικών κέντρων εποπτείας ΓΓΕΚ (ID: 16624) [COFOG:

04.8]

- **Επένδυση 3:** Ενίσχυση βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας (ID: 16618) [COFOG: 04.8]
- **Επένδυση 4:** Χρηματοδότηση της καινοτομίας - HORIZON 2020 (ID: 16622) [COFOG: 04.8]
- **Επένδυση 5:** TH2ORAX - Εξελίξιμο ολιστικό υβριδικό επιχειρησιακό αυτόνομο σύστημα (άμυνα, ασφάλεια, πολιτική προστασία) (ID: 16654) [COFOG: 04.8]

Εκτιμώμενο κόστος: 612 εκατομμύρια ευρώ, εκ των οποίων 444 εκατομμύρια ευρώ (73%) καλύπτονται από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

2. Κύριες προκλήσεις και στόχοι

α) Κύριες προκλήσεις

Στην τελική Έκθεση Χώρας 2020 της Επιτροπής, υπάρχουν πολύ σημαντικές παρατηρήσεις που πρέπει να ληφθούν υπόψη σχετικά με την έρευνα, την καινοτομία και την ανάπτυξη:

Ενίσχυση των δεσμών μεταξύ επιστήμης και επιχειρήσεων. Ενώ τα ελληνικά πανεπιστήμια έχουν καλή απόδοση όσον αφορά το ερευνητικό αποτέλεσμα, αυτό δεν βρίσκει εφαρμογή στην παραγωγή, όπως αποδεικνύεται από το σχετικά χαμηλό αριθμό διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας[82]. Επιπλέον, η ιδιωτική χρηματοδότηση για δημόσια έρευνα και ανάπτυξη ως ποσοστό του ΑΕΠ αυξάνεται αργά. Παρόλα αυτά, το επίπεδο των επιστημονικών εκδόσεων δημόσιου-ιδιωτικού τομέα παραμένει σχετικά χαμηλό. Με βάση τα δεδομένα αυτά, η χώρα ξεκίνησε το πρόγραμμα χρηματοδότησης «Ερευνώ-Δημιουργώ-Καινοτομώ» το 2017 προκειμένου να ενθαρρύνει την έρευνα, την ανάπτυξη, την καινοτομία και τη μεταφορά γνώσεων στις επιχειρήσεις.

Ενώ η απασχόληση σε δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης αυξάνεται, η απώλεια εξειδικευμένου ανθρώπινου κεφαλαίου αποτελεί μεγάλη πρόκληση για το ελληνικό σύστημα. Τα τελευταία χρόνια, ο αριθμός των ατόμων που ασχολούνται με δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης έχει αυξηθεί συνολικά, ενώ η αύξηση της έρευνας ήταν αξιοσημείωτη[83]. Ωστόσο, το «διαρροή εγκεφάλων» (brain drain) εξακολουθεί να είναι μια από τις πιο σημαντικές προκλήσεις[84]. Πολιτικές πρωτοβουλίες, όπως η ίδρυση του Ελληνικού Ιδρύματος Έρευνας και Καινοτομίας για την προώθηση της ερευνητικής δραστηριότητας και την υποστήριξη νέων ερευνητών, και οι Γέφυρες Γνώσης, οι οποίες χαρτογραφούν τα προφίλ πολύ εξειδικευμένων Ελλήνων επαγγελματιών στο εξωτερικό και υποστηρίζουν τη δικτύωση τους, είναι βήματα προς τη σωστή κατεύθυνση.

Προώθηση δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων στην Ε & Α. Παρόλο που η Ελλάδα έχει βελτιώσει τις επιδόσεις της στην καινοτομία, εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται ως χώρα «μέτριας καινοτομίας». Η Ελλάδα, σύμφωνα με διάφορες μετρήσεις, είναι μία από τις χώρες με το χαμηλότερο επιχειρηματικό δυναμισμό στην ΕΕ. Η δημιουργία και η διάδοση της καινοτομίας είναι βασικός μοχλός της αύξησης της παραγωγικότητας και η Ελλάδα κατατάσσεται μεταξύ των χαμηλότερων χωρών για την καινοτομία στον πίνακα αποτελεσμάτων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το 2019[85]. Σύμφωνα με τον πίνακα, η χώρα αποδίδει ιδιαίτερα καλά στην καινοτομία στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις και στη σύνδεση αυτών με άλλες, καθώς και στην αύξηση της απασχόλησης σε ταχέως αναπτυσσόμενες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην καινοτομία και σε δραστηριότητες έντασης γνώσης. Ωστόσο, η Ελλάδα υστερεί

[82] 11 Patent Cooperation Treaty patents per population in 2014 versus an EU average of 102

[83] European Commission, 2018d, provisional

[84] Chapter 4.3 and Amanatidou et al, 2020

[85] European Commission, 2019e

όσον αφορά τη δημιουργία ενός φιλικού προς την καινοτομία περιβάλλοντος με επαρκή επίπεδα χρηματοδότησης και υποστήριξης.

Οι δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες για έρευνα και καινοτομία αυξάνονται σταθερά από το 2010, αλλά εξακολουθούν να είναι σχετικά χαμηλές. Τα τελευταία χρόνια, η Ελλάδα πλησιάζει τον εθνικό της στόχο έντασης έρευνας και ανάπτυξης που έχει τεθεί για το 2020[86]. Παρά την αύξηση αυτή, η Ελλάδα παραμένει κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ[87]. Ο επιχειρηματικός τομέας συνεχίζει να είναι ο μεγαλύτερος συνεισφέρων στις συνολικές δαπάνες, εκ των οποίων τα δύο τρίτα προέρχονται από τον τομέα των υπηρεσιών[88].

Επιπλέον, οι επιδόσεις καινοτομίας στην Ελλάδα δεν έχουν ακόμη αξιοποιήσει πλήρως τις δυνατότητές τους[89]. Η Ελλάδα έχει ενσωματώσει στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης στο πλαίσιο της πολιτικής καινοτομίας[90]. Σύμφωνα με την τελευταία κοινοτική έρευνα για την καινοτομία, ένα υψηλό ποσοστό ελληνικών επιχειρήσεων ασκούν καινοτόμο δραστηριότητα, πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ, δείχνοντας μια σχετικά υψηλή συμμετοχή των επιχειρήσεων στη διαδικασία καινοτομίας. Ωστόσο, παραμένουν μεγάλες ανισότητες στις ικανότητες καινοτομίας, λόγω της έλλειψης ισχυρής διακυβέρνησης, συμπεριλαμβανομένης της χαμηλής διοικητικής ικανότητας και των ασθενών μηχανισμών συντονισμού. Σε αυτό το πλαίσιο, η Ελλάδα αντιμετωπίζει ιδιαίτερες προκλήσεις στην ανάπτυξη κατάλληλων απαντήσεων για τις περιοχές που πιθανότατα θα επηρεαστούν από τη βιομηχανική μετάβαση προς τη βιωσιμότητα[91]. Τέλος, η καινοτομία ενισχύει τη δυνατότητα επίγνωσης της υφιστάμενης κατάστασης, υποστηρίζει τις δυνατότητες λήψης αποφάσεων και ενισχύει τον συντονισμό και τον συγχρονισμό όλων των σχετικών αρμόδιων αρχών.

β) Στόχοι

Ο γενικός στόχος του Άξονα είναι η αύξηση των δημόσιων και ιδιωτικών δαπανών για έρευνα και ανάπτυξη (Ε & Α), η προώθηση επενδύσεων σε Ε & Α, η ενίσχυση των δεσμών μεταξύ της επιστήμης και των επιχειρήσεων και η ανάπτυξη παγκόσμιας κλάσης υποδομών αιχμής για Ε & Α. Αυτός ο στόχος θα επιτευχθεί μέσω δράσεων που εστιάζουν σε βασικές μεταρρυθμίσεις για την παροχή κινήτρων σε εταιρείες καινοτομίας να επενδύσουν στην Ε & Α, καθώς και μέσω σημαντικών επενδύσεων που θα επιτρέπουν τη συνεργασία επιστημόνων και επιχειρήσεων και θα προωθούν τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη υποδομών Ε & Α τελευταίας τεχνολογίας

Επιπλέον, το πρόγραμμα «Ελλάδα Μπροστά» περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις, όπως η εφαρμογή του Elevate Greece (κατάρτιση του Εθνικού Μητρώου επιχειρήσεων για την παρακολούθηση και την υποστήριξη του οικοσυστήματος καινοτομίας) και ένα σύγχρονο πλαίσιο έρευνας και καινοτομίας, με στόχο την ενίσχυση του περιβάλλοντος Ε & Α της χώρας.

---

[86] The target was set in Greece's 2019 national reform programme and was revised upwards from 1.2% of GDP.

[87] European Commission, 2019j

[88] OECD, 2017

[89] Η έξυπνη εξειδίκευση ορίζεται ως εκ των προτέρων προϋπόθεση στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής (2014-2020), που απαιτεί από κάθε κράτος μέλος και περιφέρεια να διαθέτει μια καλά αναπτυγμένη στρατηγική ως προϋπόθεση για τη λήψη οποιασδήποτε στήριξης από τα διαρθρωτικά ταμεία της ΕΕ για τα προγραμματισμένα τους μέτρα καινοτομίας. Σε αυτό το πλαίσιο, η Ελλάδα ανέπτυξε μια κεντρική Εθνική Στρατηγική Έρευνας και Τεχνολογίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση (RIS3) και 13 περιφερειακές στρατηγικές, οι οποίες εγκρίθηκαν το 2015

[90] European Commission, 2019f

[91] Κατά την περίοδο προγραμματισμού του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης 2021-2027, όλα τα κράτη μέλη θα πρέπει να επιδείξουν ετοιμότητα για τη διαχείριση βιομηχανικών μεταβάσεων.

Ο στόχος αυτός αναλύεται σε συγκεκριμένες μεταρρυθμίσεις/επενδύσεις που είναι απόλυτα σύμφωνοι με τις συστάσεις που απευθύνθηκαν στην Ελλάδα από το Συμβούλιο το 2019 και το 2020. Συγκεκριμένα:

i. **Η μεταρρύθμιση 1** στοχεύει στην αντιμετώπιση της σύστασης 2:2019/2020 που εστιάζει στις οικονομικές πολιτικές για την Ε & Α που σχετίζονται με επενδύσεις.
ii. **Η επένδυση 1** στοχεύει στην αντιμετώπιση της σύστασης 2:2019/2020 που εστιάζει στις επενδυτικές οικονομικές πολιτικές για την Ε & Α και τη σύσταση 2:2020 για την άμβλυνση των επιπτώσεων της πανδημίας COVID-19 στην απασχόληση.
iii. **Η επένδυση 2** στοχεύει στην αντιμετώπιση της σύστασης 2:2020 μέσω ώριμων δημόσιων επενδυτικών έργων και της προώθησης ιδιωτικών επενδύσεων για την περαιτέρω οικονομική ανάκαμψη.
iv. **Η επένδυση 3** αποσκοπεί στην αντιμετώπιση της σύστασης 2:2020 μέσω της άμβλυνσης της απασχόλησης και των κοινωνικών επιπτώσεων της πανδημίας COVID-19 και της σύστασης 2:2020 μέσω ώριμων δημόσιων επενδυτικών σχεδίων και προώθησης ιδιωτικών επενδύσεων για την ενθάρρυνση της οικονομικής ανάκαμψης και της σύστασης 2:2019 εστιάζοντας σε επενδυτικές οικονομικές πολιτικές για Ε & Α.
v. **Η επένδυση 4** αποσκοπεί στην αντιμετώπιση της σύστασης 2:2020 μέσω της άμβλυνσης της απασχόλησης και των κοινωνικών επιπτώσεων της πανδημίας COVID-19 και της σύστασης 2:2020 μέσω ώριμων δημόσιων επενδυτικών σχεδίων και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων για την ενθάρρυνση της οικονομικής ανάκαμψης και τη σύσταση 2:2019 εστιάζοντας σε επενδυτικές οικονομικές πολιτικές για Ε & Α
vi. **Η επένδυση 5**: στοχεύει στην αντιμετώπιση της σύστασης 3:2020 μέσω δράσεων που αφορούν στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της ψηφιοποίησης της δημόσιας διοίκησης.

Οι ειδικοί στόχοι αυτού του Άξονα περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

1. Βελτίωση των δεσμών μεταξύ του ακαδημαϊκού και του παραγωγικού τομέα

Οι δράσεις στοχεύουν στη δημιουργία ισχυρών δεσμών μεταξύ των ακαδημαϊκών και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, στο μετασχηματισμό της ελληνικής βιομηχανίας σε έναν εξαιρετικά ανταγωνιστικό παράγοντα και στην αύξηση δαπανών Ε & Α από τις επιχειρήσεις, τοπικές και πολυεθνικές. Πιο συγκεκριμένα, οι επενδύσεις 2, 3 και 4 στοχεύουν στην αύξηση προσωπικού από υπάρχουσες ή νέες καινοτόμες εταιρείες και στη δημιουργία κινήτρων για τη θεσμοθέτηση νέων κέντρων Ε & Α στη χώρα προκειμένου να μετριαστεί ο κοινωνικός και οικονομικός αντίκτυπος της κρίσης. Επιπλέον, η δημιουργία νέων ερευνητικών εγκαταστάσεων και νέων τεχνολογικών κέντρων αιχμής θα βοηθήσουν την Ελλάδα να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία της, σύμφωνα με το Εθνικό Σχέδιο Μεταρρυθμίσεων 2020-2021 καθώς και τη Στρατηγική Ανάπτυξης που εκπόνησε η επιτροπή εμπειρογνωμόνων του Καθηγητή Χριστόφορου Πισσαρίδη, και θα προωθήσουν περαιτέρω την επιχειρηματική έρευνα. Επιπλέον, ο κύριος στόχος της Επένδυσης 1 είναι να συνδέσει την έρευνα και την καινοτομία με την επιχειρηματικότητα, επιτρέποντας την εφαρμογή έργων έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας που υποβάλλονται είτε από μεμονωμένες εταιρείες, είτε από ομάδες εταιρειών, είτε από εταιρείες σε συνεργασία με ερευνητικούς οργανισμούς.

Η ανάπτυξη ερευνητικών κέντρων στοχεύει στη δημιουργία κέντρων Ε & Α με καθηγητές από όλο τον κόσμο, τα οποία θα κληθούν να αξιοποιήσουν μέγιστα το ήδη υπάρχον σύστημα καινοτομίας της Ελλάδας, συνδυάζοντας τα πανεπιστήμια, τα ερευνητικά ιδρύματα και τις πολλές μικρές και μεγάλες εταιρείες με διεθνή δραστηριότητα και συνεργασίες.

2. Αύξηση των επενδύσεων στην έρευνα και ανάπτυξη και βελτίωση της απόδοσης της καινοτομίας

Το σύνολο των προτεινόμενων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων στοχεύουν είτε έμμεσα είτε άμεσα στην αύξηση των επενδύσεων στην έρευνα και ανάπτυξη σύμφωνα με τη στρατηγική ανάπτυξης που

εκπονήθηκε από την επιτροπή εμπειρογνωμόνων υπό την προεδρία του καθηγητή Χριστόφορου Πισσαρίδη. Η μεταρρύθμιση 1 στοχεύει στην προώθηση του οικοσυστήματος έρευνας και καινοτομίας της Ελλάδας. Η διακρατική συνεργασία και οι ευρωπαϊκές εταιρικές σχέσεις για έργα Ε & Α συνεπάγονται υψηλή έκθεση σε εταιρείες του ιδιωτικού τομέα που μπορούν να κινητοποιήσουν ιδιωτικές επενδύσεις σε έργα Ε & Α. Οι επενδύσεις 1, 2 και 3 στοχεύουν στη δημιουργία μιας άμεσης σύνδεσης των επιχειρήσεων με την κοινότητα Ε & Α ερευνητικών ιδρυμάτων ή των πανεπιστημίων προκειμένου να δημιουργηθούν ισχυρότεροι δεσμοί μεταξύ ιδιωτικού και δημόσιου τομέα στην Ε & Α. Επιπλέον, η επένδυση 4 στοχεύει στην υποστήριξη καινοτόμων ιδεών που λαμβάνουν τη "Σφραγίδα Αριστείας" για την εύρεση απαιτούμενης χρηματοδότησης προκειμένου να συνεχίσουν το έργο τους.

Επιπλέον, αυτός ο Άξονας στοχεύει στη δημιουργία και διάδοση καινοτομίας από ενισχυμένα και ισχυρά ερευνητικά κέντρα, που θα προσλάβουν κορυφαίους ερευνητές και θα συνεργαστούν στενά με τον ιδιωτικό τομέα με αποτέλεσμα αύξηση της εκμετάλλευσης των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας (υποβολή διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, αδειοδότηση, Spin-offs). Η επένδυση 3, σύμφωνα με το Εθνικό Σχέδιο Ανάπτυξης 2020, επιτρέπει την ανάπτυξη υποδομών Ε & Α όπου θα συνεργάζονται ερευνητικά εργαστήρια με τμήματα Ε & Α μεγάλων εταιρειών σε έξι κλάδους αιχμής. Αυτή η επένδυση περιλαμβάνει την ανακαίνιση υφιστάμενων κέντρων έρευνας και καινοτομίας.

Τέλος, η δημιουργία προηγμένων τεχνολογικών "θεματικών"σε συγκεκριμένους τομείς αποτελεί βασική προτεραιότητα για τον τομέα Ε & Α και είναι σε πλήρη συνάφεια με την Έκθεση της Επιτροπής Πισσαρίδη. Η μεταρρύθμιση 1 μέσω άμεσων επενδύσεων που αφορούν στην εξωστρέφεια του ελληνικού οικοσυστήματος δίνει κίνητρα και προσελκύει νέους επιστήμονες πίσω στην Ελλάδα. Επιπλέον, η πρωτοβουλία της πλατφόρμας Elevate Greece, σύμφωνα με το Εθνικό Σχέδιο Μεταρρυθμίσεων 2020-2021 επιτρέπει την καταγραφή, την παροχή κινήτρων και τη δικτύωση των νεοσύστατων Ελληνικών επιχειρήσεων. Οι επενδύσεις 3 και 4 δημιουργούν ένα μακροπρόθεσμο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και ένα σύστημα καινοτομίας «βαθιάς τεχνολογίας» στους τομείς της βασικής έρευνας αλλά και των νεοφυών επιχειρήσεων που αντιμετωπίζει αποτελεσματικά τη «διαρροή εγκεφάλων» (brain drain) μέσω του επαναπατρισμού Ελλήνων επιστημόνων σε σύνδεση με το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για την Ελληνική Οικονομία. Τελευταία αλλά όχι λιγότερο σημαντική, η επένδυση 5 θα συνδέσει τις τεχνολογίες αιχμής με την πολιτική προστασία. Αυτή η καινοτόμος τεχνολογία θα παρέχει στην Πολιτική Προστασία και στις αρμόδιες αρχές όλα τα απαιτούμενα δεδομένα για τη λήψη αποφάσεων που αφορούν στην προστασία των πολιτών.

3. Μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις

Η λεπτομερής περιγραφή των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων βρίσκεται στα Παραρτήματα.

α) Μεταρρυθμίσεις

Μεταρρύθμιση 1. Εξωστρέφεια έρευνας και καινοτομίας (ID: 16621)

β) Επενδύσεις

Επένδυση 1. Ερευνώ – Δημιουργώ - Καινοτομώ (ID: 16971)

Επένδυση 2. Αναβάθμιση υποδομών ερευνητικών κέντρων εποπτείας ΓΓΕΚ (ID: 16624)

Επένδυση 3. Ενίσχυση βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας (ID: 16618)

Επένδυση 4. Χρηματοδότηση της καινοτομίας - HORIZON 2020 (ID: 16622)

Επένδυση 5. TH2ORAX - Εξελίξιμο ολιστικό υβριδικό επιχειρησιακό αυτόνομο σύστημα (άμυνα, ασφάλεια, πολιτική Προστασία) (ID: 16654)

4. Ανοιχτά στρατηγικά θέματα αυτονομίας και ασφάλειας

Μη εφαρμόσιμο.

5. Διασυνοριακά και πολυκρατικά έργα

Μη εφαρμόσιμο.

6. Πράσινες διαστάσεις του Άξονα

Μη εφαρμόσιμο.

7. Ψηφιακές διαστάσεις του Άξονα

Ο κανονισμός COM (2020) 408 για τη θέσπιση του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θέτει δεσμευτικό στόχο τουλάχιστον 20% των συνολικών δαπανών του σχεδίου να συμβάλει στον ψηφιακό μετασχηματισμό ή στις προκλήσεις που προκύπτουν από αυτόν.

Η ψηφιοποίηση ενθαρρύνει την καινοτομία σε όλους τους τομείς της οικονομίας. Η ανάπτυξη και η έρευνα δεν αποτελούν εξαίρεση, και βρίσκονται στη διαδικασία προσαρμογής για να διασφαλίσουν ότι αξιοποιούν στο έπακρο αυτόν τον μετασχηματισμό. Ειδικά μέσω προηγμένων ψηφιακών τεχνολογιών, αυξημένης συνεργασίας, συντονισμού και συγχρονισμού των αρμόδιων αρχών, σε πραγματικό χρόνο και σε 24ωρη βάση για ολόκληρη την ελληνική επικράτεια σε διεπιστημονικό και διυπουργικό επίπεδο, προβλέπεται να επιτευχθεί (η ψηφιοποίηση) μέσω της υλοποίησης της προτεινόμενης επένδυσης «TH2ORAX - Εξελίξιμο ολιστικό υβριδικό επιχειρησιακό αυτόνομο σύστημα (άμυνα, ασφάλεια, πολιτική προστασία)».

Η επένδυση θα συμβάλει στην ψηφιοποίηση των μεθόδων του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη προκειμένου να υπάρξει γρήγορη και αποτελεσματική αντίδραση για την πολιτική προστασία. Η προτεινόμενη παρέμβαση είναι καθοριστικής σημασίας για τον μετασχηματισμό της Ελλάδας σε μια ψηφιοποιημένη σύγχρονη και ασφαλή κοινωνία, δημιουργώντας σημαντικές επιπτώσεις, συμπεριλαμβανομένης της ενίσχυσης των μεθόδων Πολιτικής Προστασίας για την πρόληψη και τη διάσωση μέσω της εφαρμογής καινοτόμου συστήματος αιχμής, το οποίο θα παρέχει ζωντανά δεδομένα σε αρχές που θα τις υποστηρίξουν στη λήψη αποφάσεων. Μια τέτοια πρωτοβουλία αναμένεται να μεταμορφώσει τις ελληνικές μεθόδους προστασίας παρέχοντας μια «ψηφιακή επανεκκίνηση» και να ενισχύσει σημαντικά την ετήσια αύξηση του ΑΕΠ κατά τη διάρκεια μιας περιόδου 5-10 ετών.

Περιλαμβάνοντας 17% ψηφιακές δαπάνες (βλ. Πίνακα - 1), ο Άξονας συμβάλλει στον προαναφερθέντα ψηφιακό στόχο του 20%.

8. Συμβολή στον κλιματικό και ψηφιακό στόχο

Η Ετήσια Στρατηγική Βιώσιμης Ανάπτυξης (COM (2020) 575) θέτει έναν ελάχιστο 37% των συνολικών δαπανών του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας που πρέπει να σχετίζεται με τον κλιματικό στόχο και έναν ελάχιστο 20% που θα πρέπει να σχετίζεται με τον ψηφιακό στόχο.

Τίτλος μεταρρύθμισης ή επένδυσης	Κλιματικός Στόχος(%)	Ψηφιακός Στόχος (%)
Εξωστρέφεια έρευνας και καινοτομίας (ID: 16621)	0%	0%
Ερευνώ – Δημιουργώ - Καινοτομώ (ID: 16971)	0%	0%
Αναβάθμιση υποδομών ερευνητικών κέντρων εποπτείας ΓΓΕΚ (GSRI) (ID: 16624)	0%	0%
Ενίσχυση βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας (ID: 16618)	0%	0%
Χρηματοδότηση της καινοτομίας - HORIZON 2020 (ID: 16622)	0%	0%
TH2ORAX - Εξελίξιμο ολιστικό υβριδικό επιχειρησιακό αυτόνομο σύστημα (άμυνα, ασφάλεια, πολιτική Προστασία) (ID: 16654)	100%	100%

9. Αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης»

Η αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» αξιολογήθηκε για κάθε μεταρρύθμιση και επένδυση αυτού του Άξονα. Η αξιολόγηση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι κανένα από τα προτεινόμενα μέτρα δεν θα προκαλέσει σημαντική ζημία σε κανέναν από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους, όπως ορίζονται στο άρθρο 17 του κανονισμού ταξινόμησης της ΕΕ (EU Taxonomy Regulation).

Κάθε μία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις του Άξονα αξιολογήθηκε στη λίστα ελέγχου για να προσδιοριστεί εάν και ποιος από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους απαιτούσε μια ουσιαστική αξιολόγηση DNSH. Η αξιολόγηση της λίστας ελέγχου κατέληξε στο συμπέρασμα ότι κανένα από τα μέτρα αυτής του Άξονα δεν απαιτεί ουσιαστική αξιολόγηση DNSH καθώς κανένα από τα μέτρα δεν θα προκαλέσει σημαντική βλάβη σε κανέναν από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους.

10. Ορόσημα, στόχοι και χρονοδιάγραμμα

Δείτε το σχετικό κεφάλαιο των οροσήμων στο Μέρος 3.

11. Χρηματοδότηση και κόστος

Γενικές αρχές και οδηγίες

Έχοντας προσδιορίσει τις κύριες προκλήσεις και τους στόχους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και τα ορόσημα, το στόχο και το χρονοδιάγραμμα των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων που καθορίστηκαν, παρουσιάζονται παρακάτω οι βασικές αρχές καθώς και η ακολουθούμενη διαδικασία και μεθοδολογία σχετικά με τη χρηματοδότηση και την αξιολόγηση του κόστους.

Πρώτον, σημειώνεται ότι η εκτίμηση κόστους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας εφαρμόζεται σύμφωνα με τις βασικές απαιτήσεις του Κανονισμού που προβλέπουν ότι το κόστος για κάθε επένδυση και μεταρρύθμιση οφείλει να είναι:

- **Λογικό:** Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας παρέχει επαρκείς πληροφορίες και αποδεικτικά στοιχεία ότι το ποσό του εκτιμώμενου συνολικού κόστους του κάθε Άξονα είναι κατάλληλο.
- **Εύλογο:** Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας παρέχει επαρκείς πληροφορίες και αποδεικτικά στοιχεία ότι το ποσό του εκτιμώμενου συνολικού κόστους του κάθε Άξονα είναι σύμφωνο με τη φύση και τον τύπο των προβλεπόμενων επενδύσεων μέσω της εφαρμογής μιας οριζόντιας αξιολόγησης που εξασφαλίζει την ευθυγράμμιση μεταξύ του χαρακτήρα της κάθε επένδυσης και του κόστους της.
- **Ανάλογο:** Το ποσό του συνολικού κόστους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αντιστοιχεί στον αναμενόμενο αντίκτυπο του σχεδιαζόμενου μέτρου στην οικονομία και την απασχόληση στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα, αξιολογείται εάν το σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα έχει οικονομικό αντίκτυπο που να ευθυγραμμίζεται με το ποσό του εκτιμώμενου κόστους του.

Επιπλέον, η μεθοδολογική προσέγγιση και η διαδικασία που ακολουθήθηκε σε σχέση με το κόστος και την αιτιολόγηση για κάθε μεταρρύθμιση και επένδυση αναπτύσσεται με βάση τέσσερις βασικές αρχές που πληρούν τους ακόλουθους στόχους:

- **Ακρίβεια**: Η προσέγγιση και τα εργαλεία μεθοδολογίας που χρησιμοποιούνται διασφαλίζουν ότι το εκτιμώμενο κόστος είναι εύλογο κοντά στο πραγματικό κόστος μέσω της χρήσης λογιστικών, ιστορικών, στατιστικών στοιχείων καθώς και του προσδιορισμού των τιμών της αγοράς.
- **Λογοδοσία και διαφάνεια:** Το κόστος των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων εκτιμήθηκε με τρόπο που να είναι σαφώς ανιχνεύσιμος και κατανοητός, μέσω εφαρμοσμένης ανάλυσης που περιλαμβάνει λεπτομερείς πληροφορίες για κάθε παράμετρο που χρησιμοποιείται στον υπολογισμό του κόστους (π.χ. κόστος μονάδας βασικών παραγόντων, απαιτούμενος αριθμός μονάδων, κλπ)
- **Απλότητα**: Η προσέγγιση μεθοδολογίας κόστους που ακολουθήθηκε χρησιμοποιεί απλά εργαλεία και μεθόδους υπολογισμού κόστους, ώστε να επιτρέπεται η αξιολόγηση των στοιχείων που σχετίζονται με το κόστος μαζί με την αξιολόγηση των άλλων στοιχείων του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας σε σύντομο χρονικό διάστημα. Αυτό έχει ως στόχο να διατηρήσει το διοικητικό φόρτο όσο το δυνατόν πιο διαχειρίσιμο για όλα τα μέρη.

- **Συνέπεια:** Το κόστος που εκτιμάται ανά μεταρρύθμιση και επένδυση συνάδει με άλλες πολιτικές της ΕΕ και είναι σύμφωνο με το κόστος που εφαρμόζεται σε παρόμοια έργα μέσω άλλων κοινοτικών χρηματοδοτήσεων.

Λαμβάνοντας υπόψη αυτές τις αρχές και απαιτήσεις, η μεθοδολογική προσέγγιση που αναπτύχθηκε για τις εκτιμήσεις κόστους κάθε επένδυσης και μεταρρύθμισης του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ακολουθεί ορισμένες κοινές κατευθυντήριες γραμμές. Πιο συγκεκριμένα, περιλαμβάνει:

- Σαφή και τεκμηριωμένη ανάλυση των προκλήσεων που αντιμετωπίζονται και των στόχων των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων.
- Λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με το αναμενόμενο αποτέλεσμα των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων.
- Λεπτομερή περιγραφή του τρόπου εφαρμογής των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων (μέσα εφαρμογής).
- Πληροφορίες σχετικά με τη φύση και το μέγεθος των προτεινόμενων επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων, καθώς και το χρονοδιάγραμμά τους και τα σχετικά ορόσημα.

Διαδικασία επικύρωσης κόστους και μεθοδολογική προσέγγιση

Με βάση τις προαναφερθείσες αρχές και κατευθυντήριες γραμμές, αναπτύσσεται μια συγκεκριμένη διαδικασία επικύρωσης του κόστους και μεθοδολογίας που επιτρέπει την κοστολόγηση για κάθε επένδυση και μεταρρύθμιση του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και διασφαλίζει την ακρίβεια, τη διαφάνεια, την απλότητα και τη συνέπεια των εκτιμήσεων.

Η διαδικασία ανάλυσης κόστους του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιλαμβάνει τέσσερα βασικά βήματα που στοχεύουν στην εφαρμογή των εξής:

- 1ο βήμα: Ανάπτυξη μιας συγκεκριμένης έκθεσης ανά μεταρρύθμιση και επένδυση με ξεχωριστή ανάλυση ανά επιμέρους έργο.
- 2ο βήμα: Εξέταση όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων.
- 3ο βήμα: Λεπτομερής ανάλυση όλων των στοιχείων κόστους των κύριων έργων μέσω της εφαρμογής της πιο κατάλληλης μεθοδολογίας επικύρωσης κόστους.
- 4ο βήμα: Επαλήθευση κόστους ανά έργο, Άξονα, και Πυλώνα του σχεδίου.

1ο βήμα - Ανάπτυξη αναφορών ανάλυσης κόστους

Το περιεχόμενο της αναφοράς ανάλυσης κόστους για κάθε μία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιλαμβάνει τις ακόλουθες κοινές παραμέτρους / λεπτομέρειες:

- **Σύνοψη έργου** : Περιλαμβάνει την αποτύπωση των χαρακτηριστικών του κάθε έργου (π.χ. Πυλώνας, Άξονας, τίτλος έργου και υποέργα, ενδιαφερόμενα μέρη), την κωδικοποίηση βασικών οικονομικών μεγεθών (συνολικός και εκτιμώμενος προϋπολογισμός) καθώς και μια σύντομη επισκόπηση του πεδίου εφαρμογής του έργου.
- **Μέσα εφαρμογής:** Αποτυπώνει μια περίληψη του σχετικού κανονιστικού πλαισίου (εάν υπάρχει), μια γενική προοπτική όσον αφορά τη διαδικασία ωριμότητας και έναν συγκεντρωτικό πίνακα σχετικά με το χρονοδιάγραμμα του έργου και με τα ορόσημα που πρέπει να επιτευχθούν.

- **Προϋπολογισμός έργου**: Περιλαμβάνει:
    - ανάλυση (προσδιορισμός βασικών παραμέτρων κόστους, επισκόπηση των διαθέσιμων πληροφοριών, επιβεβαίωση ότι το εκτιμώμενο κόστος δεν περιλαμβάνει ΦΠΑ, δεν είναι επαναλαμβανόμενο και δεν πραγματοποιείται πριν από την 1η Φεβρουαρίου 2020),
    - ένδειξη του κατά πόσον τμήματα του προϋπολογισμού του έργου καλύπτονται από άλλα ιδιωτικά κονδύλια ή κοινοτική χρηματοδότηση – επιβεβαίωση ότι αυτά τα ποσά έχουν αφαιρεθεί από το κόστος που θα χρηματοδοτηθεί από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και
    - αξιολόγηση και επικύρωση προϋπολογισμού (συγκεκριμένη μεθοδολογία για την εκτίμηση του κόστους, ανάλυση κόστους ανά καθοριστικό παράγοντα, προσδιορισμός του κόστους μονάδας, προσδιορισμός του συνολικού αριθμού μονάδων, εκτίμηση του συνολικού απαιτούμενου προϋπολογισμού ανά έργο).
- **Υποστηρικτικό υλικό:** Αποτυπώνει μια σύντομη επισκόπηση των σχετικών μελετών ή / και πληροφοριών που χρησιμοποιούνται για την επικύρωση του συνολικού κόστους καθώς και τη χαρτογράφηση σημείων αναφοράς που χρησιμοποιήθηκαν κατά την ανάλυση του κόστους (ιστορικό, συγκριτικό κόστος σε παρόμοια έργα) και παροχή σχετικών αποδεικτικών στοιχείων (π.χ. πηγές).

2ο βήμα - Εξέταση όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων

Προκειμένου να διασφαλιστεί η ακρίβεια και η συνέπεια των εκτιμήσεων κόστους, πραγματοποιείται μια συγκριτική ανάλυση δεδομένων κοστολόγησης μέσω της συλλογής και εξέτασης όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων σχετικά με το πραγματικό κόστος παρόμοιων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που έχουν πραγματοποιηθεί στο παρελθόν. Αυτό το βήμα περιλαμβάνει κυρίως όλες τις ενέργειες που σχετίζονται με τη συλλογή και εξέταση του συνόλου των διαθέσιμων πληροφοριών και του υποστηρικτικού υλικού, καθώς και την άντληση δεδομένων και την εις βάθος ανάλυση της σχετικής τεκμηρίωσης.

3ο βήμα - Ανάπτυξη μεθοδολογίας ανάλυσης κόστους

Προκειμένου να εφαρμοστεί η κοστολόγηση των έργων, αναπτύχθηκαν τρεις βασικές μεθοδολογικές αναλύσεις που χρησιμοποιήθηκαν με βάση την καταλληλότητά τους για καθεμία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας:

Εκτίμηση από κάτω προς τα πάνω (bottom-up)

Η πρώτη μεθοδολογική προσέγγιση της ανάλυσης κόστους περιλαμβάνει εκτιμήσεις σε αναλυτικό επίπεδο για κάθε παράμετρο κόστους του έργου, οι οποίες στη συνέχεια συγκεντρώνονται σε μια συνολική εκτίμηση για ολόκληρο το έργο. Τα κύρια βήματα αυτής της μεθοδολογικής προσέγγισης περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Επανεξέταση ιστορικών τιμών/κριτηρίων ανά παράμετρο κόστους από παρόμοια έργα και εκτίμηση του κόστους αξίας της μονάδας.
- Προσδιορισμός του συνολικού αριθμού μονάδων που απαιτούνται και εφαρμογή της τιμής μονάδας για τις σχετικές εκτιμήσεις ανά παράμετρο κόστους.
- Τελική συγκέντρωση και εκτίμηση του συνολικού κόστους ανά έργο.

Παραμετρική προσέγγιση

Αυτή η προσέγγιση αναφέρεται στην εκτίμηση του συνολικού προϋπολογισμού ανά έργο βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς. Συγκεκριμένα, τα κύρια βήματα της παραμετρικής μεθοδολογικής προσέγγισης περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Προσδιορισμός μεμονωμένων παραμέτρων κόστους βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς
- Εξέταση της συνεισφοράς κάθε παραμέτρου κόστους στο συνολικό προϋπολογισμό
- Αξιολόγηση κάθε παραμέτρου κόστους ως ποσοστό του συνολικού κόστους

Εκτίμηση από πάνω προς τα κάτω (top down)

Τέλος, η τεχνική μεθοδολογίας από πάνω προς τα κάτω περιλαμβάνει τα ακόλουθα κύρια βήματα:

- Εκτίμηση του συνολικού προϋπολογισμού ανά έργο βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων.
- Κατανομή του συνολικού κόστους ανά μεμονωμένη παράμετρο κόστους βάσει των σχετικών κριτηρίων αναφοράς για κάθε κόστος μονάδας.

Σημειώνεται ότι σε ορισμένες περιπτώσεις όπου υπάρχει περιορισμένη διαθεσιμότητα συγκριτικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς, προκειμένου να προχωρήσουμε σε μια ακριβή και αιτιολογημένη εκτίμηση των παραμέτρων κόστους, ζητήθηκε άποψη από εμπειρογνώμονες. Ειδικότερα, η κρίση των εμπειρογνωμόνων στοχεύει να παρέχει τα ακόλουθα:

- Επανεξέταση των σχετικών σημείων αναφοράς σχετικά με το κόστος παρόμοιων έργων.
- Παροχή εξειδικευμένης γνώμης με βάση την εμπειρία και γνώση που έχει αποκτηθεί σε έναν συγκεκριμένο τομέα και την επισήμανση κρίσιμων παραγόντων και πιθανών κινδύνων.
- Ολοκλήρωση και αξιολόγηση των υπαρχόντων δεδομένων και επικύρωση του εκτιμώμενου κόστους.

4ο βήμα - Διαδικασία αξιολόγησης και επικύρωσης

Η ακρίβεια και η επικύρωση της ανάλυσης κόστους για κάθε επένδυση και έργο επιτυγχάνεται μέσω της αξιολόγησης του κόστους του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας από έναν ανεξάρτητο φορέα. Συγκεκριμένα, η επικύρωση και αποτίμηση της ανάλυσης κόστους διασφαλίστηκε μέσω των ακόλουθων ενεργειών:

- Συλλογή, επεξεργασία και αναθεώρηση δεδομένων
- Συνεχής επικοινωνία και υλοποίηση συναντήσεων με τους υπεύθυνους ενδιαφερόμενους φορείς και οντότητες
- Αναζήτηση πρόσθετων δεδομένων και πληροφοριών
- Επαλήθευση μεγέθους επένδυσης και προσδιορισμός κόστους
- Προετοιμασία και επανεξέταση των αναφορών ανάλυσης κόστους

Κύρια στοιχεία μεθοδολογίας προσέγγισης και παραμέτρων κόστους

Η μεθοδολογική προσέγγιση που ακολουθήθηκε για την εκτίμηση του κόστους όσον αφορά τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις του πέμπτου Άξονα («Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας»)

του τέταρτου Πυλώνα του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας («Ιδιωτικές επενδύσεις και οικονομικός μετασχηματισμός») βασίζεται τα ακόλουθα κύρια στοιχεία που αφορούν:

- Κατασκευή νέου κτιρίου ή ανακαίνιση υπαρχόντων κτιρίων
- Προμήθεια του απαιτούμενου εξοπλισμού
- Ανάπτυξη και αναβάθμιση συστημάτων πληροφορικής
- Διαχείριση έργου, τεχνική υποστήριξη και συμβουλευτικές υπηρεσίες
- Κατάρτιση - προγράμματα επαγγελματικής πιστοποίησης
- Οργάνωση δράσεων δημοσιότητας και ευαισθητοποίησης
- Επιδοτήσεις έργων

1ο στοιχείο: Κατασκευή ή ανακαίνιση κτιρίου

Η σχετική κοστολόγηση των επενδύσεων όσον αφορά το πρώτο στοιχείο προέρχεται από την κατασκευή νέων κτιρίων ή την ανακαίνιση υφιστάμενων και την εγκατάσταση συστημάτων ανανεώσιμης ενέργειας και διαχείρισης αποβλήτων. Οι παράμετροι κόστους αυτών των επενδύσεων περιλαμβάνουν κυρίως τα τέλη που χρεώνονται για τα κατασκευαστικά έργα και το κόστος αγοράς του απαιτούμενου κατασκευαστικού υλικού. Οι εκτιμήσεις κόστους βασίζονται στις ακόλουθες παραμέτρους:

- Προσδιορισμός της επιφάνειας του κτιρίου σε κάθε έργο (μετριέται σε τετραγωνικά μέτρα)
- Εκτίμηση του κόστους μονάδας που σχετίζεται με τις κατασκευαστικές εργασίες (κόστος μονάδας ανά τετραγωνικό μέτρο) με βάση τις σχετικές τιμές αγοράς
- Υπολογισμός του συνολικού κόστους που απαιτείται ανά έργο, που προκύπτει από το εκτιμώμενο κόστος των συνολικών κατασκευαστικών έργων (συμπεριλαμβανομένου και του κόστους για όλες τις απαιτούμενες ηλεκτρολογικές και μηχανολογικές εγκαταστάσεις)

2ο στοιχείο: Προμήθεια απαιτούμενου εξοπλισμού

Το κόστος που περιλαμβάνεται αφορά στην προμήθεια του απαιτούμενου εξοπλισμού πληροφορικής, τις άδειες λογισμικού και τα τυχόν μηχανήματα. Σε αυτό το πλαίσιο, η εκτίμηση και η αιτιολόγηση του κόστους βασίζεται σε συγκεκριμένες παραμέτρους και ενέργειες που αναφέρονται στα:

- Προσδιορισμός του απαιτούμενου εξοπλισμού και των αδειών που πρέπει να αγοραστούν σε κάθε επένδυση και προσδιορισμός του σχετικού ποσού που απαιτείται
- Εκτίμηση του σχετικού κόστους μονάδας σε είδη για εξοπλισμό ή σε έτη για τις άδειες με βάση το σύνολο των διαθέσιμων πληροφοριών αναφορικά με το σχετικό κόστος παρόμοιων επενδύσεων και λαμβάνοντας υπόψη και τις τρέχουσες τιμές της αγοράς
- Ποσοτικοποίηση συνολικού κόστους σχετικά με την προμήθεια των απαιτούμενων αδειών λογισμικού και του εξοπλισμού

3ο στοιχείο: Ανάπτυξη και αναβάθμιση συστημάτων και πλατφορμών πληροφορικής

Η ανάπτυξη και αναβάθμιση των συστημάτων και των πλατφορμών πληροφορικής περιλαμβάνει το εκτιμώμενο κόστος όλων των απαιτούμενων ενεργειών για την τεχνική υποστήριξη που απαιτείται για την εγκατάσταση, την ανάπτυξη και την προσαρμογή των συστημάτων καθώς και των πιλοτικών υπηρεσιών λειτουργίας. Συγκεκριμένα, η κοστολόγηση βασίζεται στις ακόλουθες παραμέτρους:

- Προσδιορισμός του αριθμού του προσωπικού που απαιτείται για την ανάπτυξη συστημάτων και λογισμικού πληροφορικής

- Προσδιορισμός του όγκου της εργασίας που απαιτείται για την ολοκλήρωση του έργου, ο οποίος υπολογίζεται σε ανθρωπομήνες βάσει των μέσων παραγωγικών ωρών (ανά μήνα ανά άτομο (πλήρους απασχόλησης)
- Εκτίμηση του συνολικού κόστους με βάση τις τιμές της αγοράς που καθορίζουν το κόστος ανά άτομο ανά μήνα και τον συνολικό εκτιμώμενο χρόνο εργασίας

4ο στοιχείο: Διαχείριση έργων, διαβούλευση και τεχνική βοήθεια

Το κόστος όσον αφορά το τέταρτο στοιχείο προέρχεται από την παροχή των συμπληρωματικών υπηρεσιών που απαιτούνται ανά έργο, οι οποίες περιλαμβάνουν τις υπηρεσίες διαβούλευσης και τεχνικής βοήθειας που παρέχονται μέσω της εφαρμογής των απαιτούμενων μελετών και ερευνών (μελέτες σκοπιμότητας, αναλύσεις απαιτήσεων, σχεδιασμός λύσεων κ.λπ.). ως υπηρεσίες διαχείρισης και εποπτείας του έργου. Σε αυτό το πεδίο, ο υπολογισμός του σχετικού κόστους που προκύπτει από αυτές τις υπηρεσίες βασίζεται στις ακόλουθες παραμέτρους:

- Προσδιορισμός των ειδικών αναγκών ανά έργο και προσδιορισμός του αριθμού των σχετικών εμπειρογνωμόνων / προσωπικού που απαιτείται
- Εκτίμηση των συνολικών ανθρωπομηνών/ωρών που εκτιμάται ότι θα παρέχονται σε κάθε υπηρεσία, καθώς και το αντίστοιχο κόστος μονάδας
- Υπολογισμός του συνολικού κόστους που προκύπτει από τις τεχνικές υπηρεσίες παροχής συμβουλών, διαχείρισης και υποστήριξης ανά έργο βάσει των παραπάνω δύο παραμέτρων

5ο στοιχείο: Προγράμματα κατάρτισης και επαγγελματικής πιστοποίησης

Το κόστος όσον αφορά το πέμπτο στοιχείο προέρχεται από την εφαρμογή εκπαιδευτικών συνεδρίων και μαθημάτων, τα προγράμματα επαγγελματικής πιστοποίησης και το κόστος αγοράς του απαιτούμενου εκπαιδευτικού υλικού (βιβλία, φυλλάδια κ.λπ.). Πιο συγκεκριμένα, η κοστολόγηση των προγραμμάτων κατάρτισης βασίζεται στις ακόλουθες παραμέτρους:

- Προσδιορισμός των αναγκών ανά εκπαιδευτικό πρόγραμμα όσον αφορά εκπαιδευτές, συντονιστές, ακαδημαϊκή υποστήριξη κ.λπ. και τους εκτιμώμενους συμμετέχοντες / δικαιούχους
- Προσδιορισμός του μέσου χρόνου ανά πρόγραμμα (σε ώρες, ημέρες ή μήνες) και εκτίμηση του κόστους μονάδας που αντιστοιχεί σε κάθε εκπαιδευτή / εκπαιδευόμενο ανά ώρα ή συνεδρία εκπαίδευσης με βάση το ιστορικό κόστος σε παρόμοια έργα και σημεία αναφοράς της αγοράς
- Προσδιορισμός του απαιτούμενου εκπαιδευτικού υλικού (π.χ. βιβλία, οδηγοί, έντυπα ή ψηφιακές ενότητες κ.λπ.) ανά πρόγραμμα και προσδιορισμός του κόστους μονάδας (π.χ. κόστος ανά σελίδα)

6ο στοιχείο: Δράσεις δημοσιότητας και ευαισθητοποίησης

Οι δράσεις δημοσιότητας και ευαισθητοποίησης περιλαμβάνουν το κόστος που απαιτείται για τη διοργάνωση εκδηλώσεων και εκστρατειών, την εφαρμογή ερευνών δημοσκοπήσεων και τις γενικότερες δράσεις δημοσιότητας. Το κόστος για την υλοποίηση δράσεων δημοσιότητας και ευαισθητοποίησης εκτιμάται με τα ακόλουθα βήματα και παραμέτρους:

- Προσδιορισμός του τύπου της δημοσιότητας και των δράσεων ευαισθητοποίησης (π.χ. φυλλάδια, διαφημίσεις τύπου, «εκστρατείες» μέσων κ.λπ.)
- Προσδιορισμός της συνολικής διάρκειας που απαιτείται για την ολοκλήρωση τους σε ανθρωπομήνες (εργάσιμοι μήνες)

- Επικοινωνία με τους σχετικούς ενδιαφερόμενους και προσδιορισμός του κόστους μονάδας με βάση τις τρέχουσες τιμές αγοράς (π.χ. κόστος μονάδας ανά μήνα, ανά άτομο που αντιστοιχεί σε κάθε δράση ευαισθητοποίησης)

7ο στοιχείο: Επιδοτήσεις έργων

Αυτό το στοιχείο περιλαμβάνει το κόστος που προκύπτει από τις επιδοτήσεις έργων που αποσκοπούν στην προώθηση της έρευνας, της ανάπτυξης και της καινοτομίας. Το κόστος που προκύπτει εκτιμάται με βάση τις ακόλουθες παραμέτρους:

- Εξέταση σχετικού ιστορικού κόστους σε παρόμοια έργα στην Ελλάδα
- Ανάλυση σημείων αναφοράς από παρόμοια Ευρωπαϊκά έργα
- Ανάλυση των κατηγοριών κόστους ανά έργο, εκτίμηση του σχετικού κόστους που αντιστοιχεί σε κάθε παράμετρο και προσδιορισμός του συνολικού κόστους ανά πρόταση/έργο

Η λεπτομερής εκτίμηση κόστους για κάθε έργο βρίσκεται στα Παραρτήματα.

12. *Αίτημα δανείου*

Μη εφαρμόσιμο.

Άξονας 4.6: Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας

1. Περιγραφή του Άξονα

Τομείς/ τομέας πολιτικής: Η έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, συμπεριλαμβανομένης της οικονομικής συνοχής, των θέσεων εργασίας, της παραγωγικότητας, της ανταγωνιστικότητας, της έρευνας, της ανάπτυξης και της καινοτομίας, καθώς και μια καλά λειτουργούσα εσωτερική αγορά με ισχυρές μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ), θα πρέπει να στοχεύουν στην ενίσχυση του αναπτυξιακού δυναμικού και στη δημιουργία μιας βιώσιμης ανάκαμψης της οικονομίας της Ένωσης. Οι μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις θα πρέπει να προωθούν την επιχειρηματικότητα, την κοινωνική οικονομία, την ανάπτυξη βιώσιμων υποδομών και μεταφορών, τη βιομηχανοποίηση και την επαναβιομηχάνιση, καθώς και να μετριάζουν τις επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19 στην οικονομία.

Περίληψη: Ο συγκεκριμένος Άξονας περιλαμβάνει επενδύσεις και συμπληρωματικές μεταρρυθμίσεις που στοχεύουν στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας βασικών τομέων της ελληνικής οικονομίας όπως του τουρισμού, του πολιτισμού, της αγροδιατροφής και της μεταποίησης. Ο Άξονας περιλαμβάνει επίσης επενδύσεις σε έργα υποδομών που σχετίζονται με το σύστημα μεταφορών της χώρας προκειμένου να επιτευχθεί η βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς της.

Τα προτεινόμενα μέτρα σε κάθε τομέα για την επίτευξη των παραπάνω στόχων είναι τα εξής:

Στον πολιτισμό, περιλαμβάνονται επενδύσεις στις υποδομές και τον εξοπλισμό των καταστημάτων του Οργανισμού Διαχείρισης και Ανάπτυξης Πολιτιστικών Πόρων (ΟΔΑΠ) με σκοπό τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών τους. Είναι σημαντικό ο πολιτισμός να λειτουργεί ως κινητήριος μοχλός της οικονομικής και της στρατηγικής ανάπτυξης των πολιτιστικών και δημιουργικών βιομηχανιών. Σημαντικές δράσεις πραγματοποιούνται επίσης και για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς της χώρας από την κλιματική αλλαγή, μέσω έργων υποδομής σε μνημεία και εμβληματικά κτίρια για πρόληψη και αποκατάσταση των μνημείων, αλλά και για την περαιτέρω πολιτιστική τους ανάδειξη. Οι ενέργειες αυτές αποτελούν το συνδετικό κρίκο για την υποστήριξη της κοινωνικής συνοχής μέσω της σύνδεσης του πολιτισμού με τον τουρισμό. Με σκοπό τη διαφοροποίηση του ελληνικού τουριστικού χαρτοφυλακίου, τη μείωση της εποχικότητας και την αύξηση των εσόδων προωθούνται δράσεις για τη συστηματική προώθηση θεματικών και εναλλακτικών μορφών τουρισμού όπως ο ορεινός, ο γαστρονομικός, ο τουρισμός ευεξίας, ο θαλάσσιος τουρισμός και οι συναφείς δραστηριότητες και ενισχύονται οι προσβάσιμες υποδομές.

Στην αγροδιατροφή προωθούνται δράσεις σχετικά με αποτελεσματικές μεθόδους παραγωγής που αυξάνουν την ποιότητα και την ανταγωνιστικότητα των ελληνικών προϊόντων. Επιπλέον, προωθούνται δράσεις έρευνας και καινοτομίας, ενισχύεται ο προσανατολισμός στην αγορά καθώς και η ικανότητα διείσδυσης στις διεθνείς αγορές με σκοπό τον οικονομικό μετασχηματισμό του τομέα. Βασικό στοιχείο των επενδύσεων είναι η εισαγωγή ψηφιακών τεχνολογιών. Οι προτεινόμενες επενδύσεις μέσω της καινοτομίας και νέων φιλικών προς το περιβάλλον μεθόδων επεξεργασίας του προϊόντος μειώνουν τις επιπτώσεις του κλάδου στο περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή ενώ παράλληλα προωθούν την έρευνα και την καινοτομία.

Στη μεταποίηση, προωθείται η επιτάχυνση του προγράμματος μετασχηματισμού «Βιομηχανία 4.0», ο τομέας της έξυπνης παραγωγής στην Ελλάδα και η ανάπτυξη νέας γενιάς βιομηχανικών πάρκων. Οι επενδύσεις εστιάζονται στην ανάπτυξη νέων ή την αναβάθμιση υφιστάμενων γραμμών παραγωγής για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας. Έμφαση δίνεται στον προηγμένο και ψηφιακά ελεγχόμενο βιομηχανικό εξοπλισμό, στα συστήματα ελέγχου της παραγωγής και στην ανάπτυξη των βιομηχανικών συνεργασιών για την ενίσχυση της παραγωγής και της συνεργασίας στο βιομηχανικό οικοσύστημα.

Στις υποδομές προωθούνται ο ψηφιακός μετασχηματισμός και οι έξυπνες υποδομές με σκοπό την ανάπτυξη υψηλής ποιότητας, πολυτροπικών, ανθεκτικών στην κλιματική αλλαγή, έξυπνων και βιώσιμων συστημάτων υποδομής και μεταφορών. Σκοπός των επενδύσεων είναι τόσο ο έλεγχος και η συντήρηση των υποδομών όσο και ο εκσυγχρονισμός τους με λειτουργίες φιλικές προς το χρήστη. Το σύστημα μεταφορών είναι εξίσου σημαντικό για τον Άξονα και μέσω της ανάπτυξης του δικτύου του σιδηροδρόμου θα ενισχυθούν τόσο οι επιχειρήσεις όσο και οι κάτοικοι τον περιοχών του δικτύου. Επίσης προωθούνται επενδύσεις που θα ενισχύσουν την οδική ασφάλεια.

Ο Άξονας αναμένεται να επηρεάσει το επιχειρηματικό περιβάλλον γενικά μέσω δράσεων ψηφιακού μετασχηματισμού δομών και εργαλείων δημόσιας διοίκησης καθώς και τροποποιήσεων του νομικού πλαισίου , ενισχύοντας έτσι την ελληνική επιχειρηματικότητα και προσελκύοντας νέες στρατηγικές επενδύσεις. Στην ουσία, αυτές οι μεταρρυθμίσεις θα υποστηρίξουν τις επιχειρήσεις να αναπτυχθούν σε μέγεθος αλλά και να αναπτύξουν μια πιο εξωστρεφή στρατηγική ανάπτυξης (εξαγωγές, συνεργασίες).

Σχετικά με τον Σύγχρονο Πολιτισμό, στον Άξονα συμπεριλαμβάνεται μεταρρύθμιση που αποσκοπεί στον καθορισμό των επαγγελματικών προσόντων και περιγραμμάτων για τους επαγγελματίες καλλιτέχνες καθώς και μέτρα στήριξης για την καλύτερη ένταξη αυτών στη οικονομία.

Παράλληλα, προτείνονται επενδυτικές δράσεις που στοχεύουν στην ενίσχυση της εκπαίδευσης και κατάρτισης επαγγελματιών καλλιτεχνών μέσα από ένα στοχευμένο πρόγραμμα κατάρτισης σε νέες δεξιότητες (βασικές, ψηφιακές) με στόχο την ενίσχυση του κλάδου στην απόκτηση εξωστρέφειας και δικτύωσης με σημαντικά οικονομικά και επαγγελματικά οφέλη. Παράλληλα, προωθείται ο εκσυγχρονισμός των προγραμμάτων σπουδών των ανώτερων κρατικών σχολών καλλιτεχνικής εκπαίδευσης με στόχο να ικανοποιούνται οι ευρωπαϊκές προδιαγραφές και καλές πρακτικές που αναβαθμίζουν τόσο την παρεχόμενη εκπαίδευση όσο και τον τίτλο σπουδών.

Στον Άξονα επίσης περιλαμβάνεται μια σημαντική παρέμβαση για την υιοθέτηση του πολιτισμού και της τέχνης στις πρακτικές αντιμετώπισης και θεραπείας ψυχικών διαταραχών και την προάσπιση της ευζωίας και την προστασία της ψυχικής υγείας. Παράλληλα και με κριτήριο την “ασημένια οικονομία” και τη διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης των υπερηλίκων στους χώρους Πολιτισμού, περιγράφεται ένα πρόγραμμα προσβασιμότητας των υποδομών και της δημιουργίας προγραμμάτων για τη συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα.

Τέλος στον Άξονα περιλαμβάνεται μια σημαντική επένδυση που ενθαρρύνει την ανάπτυξη του Σύγχρονου Πολιτισμού μέσα από την ενίσχυση της τοπικής παράδοσης, την υποστήριξη τοπικών κοινωνιών και ευρύτερων περιοχών με έντονο πολιτιστικό ενδιαφέρον και παράδοση, τη στήριξη της εγχώριας κινηματογραφίας και την ευρύτερη προώθηση, επικοινωνία και προβολή του πολιτιστικού προϊόντος της χώρας.

Στόχος: Μέσα από ένα ευρύ φάσμα επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων, ο στόχος του συγκεκριμένου Άξονα είναι η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, της παραγωγικότητας και της ανθεκτικότητας των κύριων οικονομικών τομέων, όπως ο τουρισμός, ο πολιτισμός, η αγροδιατροφή, η μεταποίηση, καθώς και η βελτίωση των εθνικών μεταφορών και των υποδομών εφοδιαστικής αλυσίδας. Αυτό θα επιτευχθεί μέσω μιας σειράς επενδύσεων που συμβάλλουν στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της χώρας στους προαναφερθέντες τομείς, συνδέοντας σημαντικά οικονομικά κέντρα και αντιμετωπίζοντας γεωγραφικές και περιφερειακές ανισότητες.

Αυτά συμπληρώνονται από δράσεις που στοχεύουν στην αύξηση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας, καθώς και στην προώθηση του εξαγωγικού προσανατολισμού της οικονομίας.

Μεταρρυθμίσεις και Επενδύσεις

Μεταρρυθμίσεις

- **Μεταρρύθμιση 1.** Μεταρρύθμιση της απασχόλησης στον πολιτιστικό τομέα (ID: 16715) [COFOG: 08.2]
- **Μεταρρύθμιση 2.** Ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης υποδομών και μεταφορών (ID: 16937) [COFOG: 01.6]
- **Μεταρρύθμιση 3.** Απλοποίηση διαδικασιών Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών (ID: 16786) [COFOG: 01.6]
- **Μεταρρύθμιση 4:** Διευκόλυνση εμπορίου (ID: 16592) [COFOG: 01.1]
- **Μεταρρύθμιση 5:** Τροποποίηση του νομικού πλαισίου για την προσέλκυση στρατηγικών επενδύσεων – ειδικές ενισχύσεις για την προσέλκυση εμβληματικών διεθνών επενδύσεων (ID: 16593) [COFOG: 04.7]
- **Μεταρρύθμιση 6:** Ψηφιοποίηση δικτύου οικονομικής διπλωματίας & δράσεις κατάρτισης εξαγωγών (ID: 16599) [COFOG: 01.1]
- **Μεταρρύθμιση 7:** Οργανωτική μεταρρύθμιση στον τομέα των σιδηροδρόμων (ID: 16982)

Επενδύσεις

- **Επένδυση 1.** Ανάπτυξη δεξιοτήτων εργαζομένων πολιτιστικού τομέα (ID: 16723) [COFOG: 08.2]
- **Επένδυση 2.** Ο πολιτισμός ως κινητήριος μοχλός ανάπτυξης (ID: 16293) [COFOG: 08.2]
- **Επένδυση 3.** Υποδομές για την συνδρομή του πολιτισμού στην «ασημένια οικονομία» & αξιοποίηση της τέχνης για την βελτίωση της ψυχικής υγείας (ID: 16735) [COFOG: 08.6]
- **Επένδυση 4.** Αναβάθμιση καλλιτεχνικής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ID: 16725) [COFOG: 08.2]
- **Επένδυση 5.** Αναβάθμιση καταστημάτων & προϊόντων του οργανισμού διαχείρισης και ανάπτυξης πολιτιστικών πόρων (πρώην ΤΑΠΑ) (ID: 16536) [COFOG: 08.6]
- **Επένδυση 6.** Δημιουργία μουσείου ενάλιων αρχαιοτήτων στον Πειραιά (ID: 16486) [COFOG: 08.2]
- **Επένδυση 7.** Προστασία εμβληματικών τόπων και μνημείων πολιτιστικής κληρονομιάς από την κλιματική αλλαγή (ID: 16433) [COFOG: 08.2]
- **Επένδυση 8.** Πολιτιστικές & φυσικές διαδρομές (ID: 16970) [COFOG: 08.2]
- **Επένδυση 9.** Δημιουργία πολιτιστικών διαδρομών (ID: 16485) [COFOG: 08.2]
- **Επένδυση 10.** Πρόσθετα έργα ανάδειξης και διαφύλαξης της Ακρόπολης (ID: 16435) [COFOG: 08.2]

- **Επένδυση 11.** Τουριστική ανάπτυξη (ID: 16931) [COFOG: 04.7]
- **Επένδυση 12:** Αναβάθμιση δεξιοτήτων στον τομέα του τουρισμού (ID: 16921) [COFOG: 09.5]
- **Επένδυση 13.** Ψηφιακός μετασχηματισμός αγροδιατροφικού τομέα (ID: 16653) [COFOG: 04.2]
- **Επένδυση 14.** Μετασχηματισμός στον γεωργικό τομέα (ID: 16626) [COFOG: 04.2]
- **Επένδυση 15.** Ενίσχυση υδατοκαλλιεργειών (ID: 16584) [COFOG: 04.2]
- **Επένδυση 16.** Έξυπνη μεταποίηση (ID: 16721) [COFOG: 04.4]
- **Επένδυση 17.** Ανάπτυξη επιχειρηματικών πάρκων (ID: 16634) [COFOG: 04.4]
- **Επένδυση 18.** Έξυπνες περιβαλλοντικές και πολιτιστικές υποδομές (smart infrastructure) (ID: 16960) [COFOG: 04.7]
- **Επένδυση 19.** Πρόγραμμα βελτίωσης οδικής ασφάλειας (ID: 16631) [COFOG: 04.5]
- **Επένδυση 20.** Βόρειος Οδικός Άξονας Κρήτης (ID: 16630) [COFOG: 04.5]
- **Επένδυση 21.** Αναβάθμιση του σιδηροδρομικού δικτύου με έργο ΣΔΙΤ (ID:16954) [COFOG: 04.5]
- **Επένδυση 22.** Παρεμβάσεις αναβάθμισης σε περιφερειακά αεροδρόμια (ID: 16833) [COFOG: 04.5]
- **Επένδυση 23.** Έξυπνες γέφυρες (ID: 16949) [COFOG: 04.5]
- **Επένδυση 24.** Προαστιακός σιδηρόδρομος στη Δυτική Αττική (ID: 16892) [COFOG: 04.5
- **Επένδυση 25.** Ηλεκτρονικά διόδια (ID: 16950) [COFOG: 04.5]
- **Επένδυση 26.** Ψηφιακός μετασχηματισμός του ΟΣΕ (ID: 16959), [COFOG: 04.5]
- **Επένδυση 27.** Αυτοκινητόδρομος Κεντρικής Ελλάδας Ε-65 Βόρειο Τμήμα (ID: 16628), [COFOG: 04.5]
- **Επένδυση 28**. Σχέδιο για την αντικατάσταση του στόλου επιβατηγού ναυτιλίας και μείωση του αποτυπώματος CO2(ID: 16944), [COFOG: 04.7]
- **Επένδυση 29:** Παρεμβάσεις αναβάθμισης περιφερειακών λιμένων (ID: 16975)

Εκτιμώμενο κόστος: 7.233 εκατομμύρια ευρώ, εκ των οποίων 3.743 εκατομμύρια ευρώ (52%) καλύπτονται από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

2. Κύριες προκλήσεις και στόχοι

α) Κύριες προκλήσεις

Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της ανθεκτικότητας στον τομέα του πολιτισμού: Ο τομέας του πολιτισμού εμφανίζει ένα υψηλό ποσοστό αδήλωτης εργασίας. Ταυτόχρονα, ο Ελληνικός πολιτιστικός και δημιουργικός τομέας αντιμετωπίζει βασικά συστημικά ζητήματα σχετικά με τις πολιτικές και πρακτικές απασχόλησης, την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, την αναβάθμιση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και την ανάπτυξη δεξιοτήτων στις πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες. Στον πολιτισμό, αναπτύσσεται μια φιλόδοξη μεταρρύθμιση στον τομέα των φορολογικών και εργασιακών πρακτικών με στόχο την προστασία της βιομηχανίας, την ενδυνάμωση των επαγγελματιών και τη μείωση της αδήλωτης και ανασφάλιστης εργασίας. Για το σκοπό αυτό, μεταξύ άλλων δράσεων, προτείνεται η κατάρτιση του Μητρώου Εργαζομένων στον Πολιτιστικό και Δημιουργικό Τομέα. Η δυναμική ανάπτυξης

του πολιτιστικού τομέα είναι καλά τεκμηριωμένη σε πολλές διεθνείς και ευρωπαϊκές εκθέσεις[92] αλλά μέχρι στιγμής η Ελλάδα δεν έχει επενδύσει στη στρατηγική ανάπτυξη του, μέσω πολιτιστικών και δημιουργικών βιομηχανιών (CCIs), οι οποίες όντας στο σταυροδρόμι μεταξύ των τεχνών, των επιχειρήσεων και της τεχνολογίας, βρίσκονται σε στρατηγική θέση για να έχουν και θετικές επιπτώσεις σε άλλες βιομηχανίες.

Ο πολιτισμός και η δημιουργικότητα έχουν επίσης άμεσο αντίκτυπο σε τομείς όπως ο τουρισμός και επίσης βρίσκονται και σε όλα τα στάδια της αλυσίδας αξίας και άλλων τομέων, όπως η βιομηχανία μόδας και βιομηχανίες υψηλής προστιθέμενης αξίας, όπου η σημαντικότητά τους παρουσιάζει αυξητική τάξη. Πρόσφατες μελέτες έχουν δείξει ότι οι πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες αντιπροσωπεύουν εξαιρετικά καινοτόμες εταιρείες με μεγάλη δυναμική ανάπτυξης και θεωρούνται ένας από τους πιο δυναμικούς τομείς της Ευρώπης. Ωστόσο, υπάρχει έλλειψη κατάλληλης εκπαίδευσης προς τους φοιτητές των τεχνών και του πολιτισμού που θα τους βοηθήσει να προσανατολίσουν τις δεξιότητές τους με βάση τις ανάγκες της αγοράς. Λόγω του χάσματος μεταξύ των προσφερόμενων δεξιοτήτων και των απαιτήσεων της αγοράς, πολλές φορές δεν είναι σε θέση να αναπτύξουν τις ειδικές δεξιότητες και ικανότητες που θα ενισχύσουν την απασχολησιμότητα τους και τη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων.

Επιπλέον, η σύνδεση του πολιτισμού με την ευημερία και τον τουρισμό είναι ένας τομέας στον οποίο η Ελλάδα μπορεί να προχωρήσει καλύτερα. Πολλές μελέτες επισημαίνουν ότι οι ηλικιωμένοι σήμερα έχουν διαφορετικά χαρακτηριστικά από ό, τι στο παρελθόν: είναι πιο υγιείς, ξοδεύουν περισσότερα χρήματα, ταξιδεύουν πιο συχνά και μένουν περισσότερο σε προορισμούς μακριά από τον τόπο κατοικίας τους. Ωστόσο, οι ηλικιωμένοι χρειάζονται καλής ποιότητας υπηρεσίες. Οι πολιτιστικές εμπειρίες, οι υπηρεσίες και τα προϊόντα αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της τουριστικής εμπειρίας που αναζητούν. Επιπλέον, η κατανάλωση πολιτιστικών αγαθών και η συμμετοχή σε πολιτιστικές δραστηριότητες έχει αναγνωριστεί ως μέσο πρόληψης και θεραπείας ψυχικών ασθενειών.[93]

Ανάπτυξη του τουρισμού και διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος*:* Ο τομέας του τουρισμού, ένας από τους κύριους τομείς εξαγωγικών υπηρεσιών έχει επωφεληθεί από την ασταθή γεωπολιτική κατάσταση στις κύριες ανταγωνιστικές χώρες τα τελευταία χρόνια. Καθώς ο αριθμός των τουριστών φαίνεται να έχει σταθεροποιηθεί, η ανάπτυξη φαίνεται να προέρχεται κυρίως από μεγαλύτερης διάρκειας διαμονή, πιο ποιοτικές υποδομές και από υψηλότερες δαπάνες ανά τουρίστα[94]. Σύμφωνα με την τελευταία έκθεση του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, οι περιφερειακές ανισότητες της Ελλάδας έχουν διευρυνθεί σημαντικά την τελευταία δεκαετία και παραμένουν μεγάλες. Υπάρχει μια άνιση κατανομή των συνεπειών της πανδημίας στις ελληνικές περιοχές και διαφορετικά μοντέλα εξειδίκευσης, ιδιαίτερα όσον αφορά την εξάρτηση από τον τουρισμό. Σύμφωνα με τον γενικό στόχο του σχεδίου για τον μετριασμό των κοινωνικών και οικονομικών επιπτώσεων της πανδημίας, ο περιφερειακός τουρισμός δύναται να τονώσει τις εισροές επενδύσεων και να βελτιώσει τις προοπτικές απασχόλησης στις περιοχές όπου οι συνέπειες της πανδημίας ήταν ιδιαίτερα αισθητές. Οι κύριες προκλήσεις που επηρεάζουν την πραγματοποίηση των επενδύσεων είναι το κατακερματισμένο νομικό και κανονιστικό πλαίσιο που αφορά την αδειοδότηση, την κατασκευή και τη λειτουργία των υποδομών που απαιτούνται για τον περιφερειακό τουρισμό, συμπεριλαμβανομένου των υποδομών που απαιτούνται για τον χειμερινό (χιονοδρομικό), αθλητικό και γαστρονομικό τουρισμό. Ο στρατηγικός στόχος της βελτίωσης του τουριστικού προϊόντος επιτυγχάνεται μέσω της αναβάθμισης δεξιοτήτων και της επιμόρφωσης των

[92] Έκθεση Culture and Local Development (OECD, 2018), Έκθεση the Measuring the Economic Contribution of Cultural Industries (UNESCO, 2012)

[93] Έκθεση World Health Organisation 2019, Arts for Health and Wellbeing, British Parliament 2017

[94] Communication COM (2020) 150

υπαλλήλων του κλάδου, μέσω της δημιουργίας ειδικών τομεακών προγραμμάτων κατάρτισης και ευκαιριών ηλεκτρονικής μάθησης.

Επιπλέον, μια άμεση απαίτηση για την αναβάθμιση του τουρισμού είναι να προωθηθεί η προσβασιμότητα και να διασφαλιστεί ότι οι τουριστικές δραστηριότητες είναι εξίσου προσιτές στα άτομα με ειδικές ανάγκες, καθώς και σε άτομα που μπορούν να επωφεληθούν από προσβάσιμες υποδομές, όπως οι ηλικιωμένοι. Επιπλέον, υπάρχει ανάγκη συνεργασίας με την Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρίες (ΕΣΑμεΑ)) καθώς και με το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες. Τέλος, η ανάπτυξη του τουρισμού επικεντρώνεται και στο κύριο τουριστικό προϊόν της Ελλάδας που είναι τα νησιά μας και τα λιμάνια τους. Η ανάπτυξη σε αυτόν τον τομέα είναι απαραίτητη δεδομένου ότι θα καταστήσει τα λιμάνια της χώρας πιο ελκυστικά για τουρίστες με υπερσύγχρονες υποδομές και θα έχει θετικό αντίκτυπο στο ΑΕΠ.

Η τουριστική ανάπτυξη απαιτεί υψηλά πρότυπα και ασφαλείς υποδομές και στον τομέα των τουριστικών λιμένων. Δεδομένου ότι το τουριστικό προϊόν αναπτύσσεται με γρήγορους ρυθμούς, είναι σημαντικό να επικεντρωθούμε στην αποκατάσταση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στα περιφερειακά λιμάνια και στην αναβάθμιση των υποβαθμισμένων λιμενικών υποδομών, ιδίως σε λιμένες μικρού και μεσαίου μεγέθους. Επιπλέον, η ανάπτυξη της θαλάσσιας σύνδεσης των νησιών συμβάλλει περαιτέρω στην αύξηση της τουριστικής δραστηριότητας και κατά συνέπεια στην απασχόληση και την ανάπτυξη των νησιών, καθώς η οικονομική ανάπτυξή τους βασίζεται σημαντικά στον τουρισμό. Τέλος, η στρατηγική ανάπτυξη των ελληνικών νησιών απαιτούσε επενδύσεις που λαμβάνουν υπόψη τις τρέχουσες πολυπλοκότητες, όπως η πληρότητα του ελληνικού στόλου.

Μετασχηματισμός του αγροτικού τομέα και των υδατοκαλλιεργειών: Σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, υπάρχει ανάγκη απλούστευσης και εκσυγχρονισμού της κοινής αγροτικής πολιτικής, για καλύτερη ανταπόκριση στις αναδυόμενες οικονομικές, περιβαλλοντικές και κοινωνικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο αγροτικός τομέας οι οποίες ενισχύονται από την τρέχουσα κρίση που προκύπτει από την πανδημία COVID-19. Σε αυτό το πλαίσιο, η ανάγκη προώθησης πολιτικών και επενδύσεων που αποσκοπούν στη βελτίωση και την αναδιάρθρωση του αγροτικού τομέα είναι ύψιστης προτεραιότητας. Επιπλέον, τα στρατηγικά σχέδια της ΕΕ για την αγροτική ανάπτυξη στην Ελλάδα τονίζουν την ανάγκη να συνεχίσει να προσφέρει ένα ευρύ φάσμα εργαλείων ευεργετικών για το περιβάλλον και το κλίμα.

Λαμβάνοντας υπόψη το μέγεθος του τομέα, οι επενδύσεις σε πιο αποτελεσματικές και ψηφιακές μεθόδους παραγωγής, η προώθηση οργανώσεων παραγωγών και συνεταιρισμών, ο επαναπροσανατολισμός σε προϊόντα με υψηλότερη προστιθέμενη αξία θα μπορούσε να μετατρέψει τον τομέα σε σημαντικό παράγοντα ανάπτυξης. Σύμφωνα με τη στρατηγική ανάπτυξης που εκπόνησε η επιτροπή εμπειρογνωμόνων υπό την προεδρία του καθηγητή Χριστόφορου Πισσαρίδη, η Ελλάδα μπορεί τα πάει καλύτερα σε προϊόντα που προέρχονται από τον αγροτικό τομέα, όπως το κρασί και τα εξειδικευμένα μικρά προϊόντα με υψηλή προστιθέμενη αξία και μπορεί να αποδώσει καλύτερα σε αγορές με εύπορους καταναλωτές αναπτύσσοντας περαιτέρω τη γεωργία με υψηλής προστιθέμενης αξίας προϊόντα πολυτελείας. Οι περαιτέρω κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής περιλαμβάνουν ότι υπάρχει ανάγκη απλούστευσης και εκσυγχρονισμού της κοινής αγροτικής πολιτικής, για καλύτερη ανταπόκριση στις αναδυόμενες οικονομικές, περιβαλλοντικές και κοινωνικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο αγροτικός τομέας και οι οποίες ενισχύονται μόνο από την τρέχουσα κρίση που προκύπτει από την πανδημία COVID-19.

Ως εκ τούτου, η κυβέρνηση εργάζεται σε μια σειρά μεταρρυθμίσεων με στόχο την ενίσχυση του καθεστώτος του Έλληνα αγρότη και τη διευκόλυνση της δραστηριότητας του αγροτικού επαγγέλματος. Η εισαγωγή του Ολοκληρωμένου Εθνικού Σχεδιασμού που περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, ιεράρχηση έργων σε κεντρικό επίπεδο και μη προώθηση αποσπασματικών έργων που δεν αποτελούν μέρος του

γενικού σχεδιασμού, τη δημιουργία έξυπνων αρδευτικών δικτύων σε όλη την Ελλάδα με τη χρήση σύγχρονης κοινής τεχνολογίας διαχείρισης δικτύων και οικονομικού και επιχειρησιακού σχεδιασμού (Άξονας 1.4) οδηγεί σε μια βιώσιμη γεωργία που ανταποκρίνεται στις προκλήσεις της κλιματικής αλλαγής, αλλά και στις ανάγκες των τοπικών κοινοτήτων. Στην ίδια κατεύθυνση, η προετοιμασία σχεδίων διαχείρισης για βοσκότοπους, η απλούστευση της διαδικασίας αδειοδότησης των κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων και η απλοποίηση του νομικού πλαισίου για τη δημιουργία, τη λειτουργία και τον έλεγχο των οργανωμένων αναπτυξιακών περιοχών υδατοκαλλιεργειών βελτιώνουν την ανάπτυξη του αγροτικού τομέα και των υδατοκαλλιεργειών. Επιπλέον, ο πρωτογενής τομέας προστατεύεται περαιτέρω ενσωματώνοντας μια οδηγία για την αντιμετώπιση αθέμιτων εμπορικών πρακτικών, ενισχύοντας τους μηχανισμούς ελέγχου της απάτης σε τρόφιμα ελληνικής προέλευσης και περιλαμβάνοντας μεταρρύθμιση του πλαισίου των κυρώσεων.

Η υδατοκαλλιέργεια είναι ένας από τους κύριους πυλώνες της στρατηγικής για την μπλε ανάπτυξη (Blue Growth, Green Deal, Farm to Fork) και η βιώσιμη ανάπτυξη των υδατοκαλλιεργειών είναι μία από τις κύριες προτεραιότητες της ΕΕ. Υπάρχουν διάφοροι παράγοντες που αναδεικνύουν τις υδατοκαλλιέργειες ως έναν από τους βασικούς παραγωγικούς τομείς, όπου η Ελλάδα διαθέτει ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα και δυναμική οικονομικής ανάπτυξης στο πλαίσιο έξυπνων στρατηγικών εξειδίκευσης. Επιπλέον, τα προϊόντα υδατοκαλλιέργειας είναι επικεφαλής των εξαγωγικών προϊόντων της Ελλάδας, επιβεβαιώνοντας την εξωστρέφεια του κλάδου, τη συμβολή του στην πραγματική οικονομία και τις προοπτικές του για περαιτέρω ανάπτυξη[95]. Τόσο στην τρέχουσα όσο και στην εγκεκριμένη νέα Κοινή Αλιευτική Πολιτική, οι υδατοκαλλιέργειες είναι υψίστης σημασίας και προωθούν τη βιώσιμη ανάπτυξη. Ωστόσο, οι υδατοκαλλιέργειες είναι ένας από τους τομείς που πλήττονται από το ξέσπασμα της πανδημίας COVID-19 σε ευρωπαϊκό και ελληνικό επίπεδο, επομένως πρέπει να ληφθούν άμεσα μέτρα για την προώθηση της ανάπτυξης του τομέα.

Αντιστροφή της αποεπένδυσης της ελληνικής βιομηχανίας: Η οικονομική κρίση κράτησε τις βιομηχανικές επενδύσεις στα χαμηλότερα επίπεδα. Αυτό ήταν αναμενόμενο, καθώς οι μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες επενδύσεις απαιτούν ένα σχετικά σταθερό και σαφές οικονομικό περιβάλλον. Η ελληνική μεταποιητική βιομηχανία πρέπει να παρακολουθεί τις διεθνείς εξελίξεις, επενδύοντας σε σύγχρονες τεχνολογίες, προηγμένα συστήματα πληροφοριών και αυτοματισμούς. Ο ψηφιακός εκσυγχρονισμός των μεταποιητικών εταιρειών απαιτεί, εκτός από τις επενδύσεις φυσικού κεφαλαίου, την αναδιάρθρωση του τρέχοντος λειτουργικού μοντέλου καθώς και την αναβάθμιση του ανθρώπινου κεφαλαίου. Απαιτεί επιπλέον μια μακροπρόθεσμη στρατηγική για τη βελτίωση της υποδομής συνδεσιμότητας, τη δημιουργία συνεργατικών πλατφορμών για την τεχνολογική καινοτομία και τη βελτίωση του κανονιστικού πλαισίου. Επιπλέον, με βάση την κατάσταση της ελληνικής οικονομίας, και τις διεθνείς τάσεις που την επηρεάζουν - και κυρίως λόγω της πανδημίας COVID-19 - η ελληνική βιομηχανία προσπαθεί να εναρμονίσει τις αναπτυξιακές της δράσεις με τη γενική κατεύθυνση στην οποία κινείται η ελληνική οικονομία. Τα νέα βιομηχανικά πάρκα αναμένεται να αποτελέσουν έναν ισχυρό πυλώνα που θα επιτύχει την ισχυρή ανάπτυξη μεσοπρόθεσμα, σε ένα διευρυμένο οικονομικό πλαίσιο αναπτυξιακής πορείας, μέσω προτεινόμενων δράσεων, όπως συνοψίζεται στην Ενδιάμεση Έκθεση, του «Σχεδίου Ανάπτυξης της Ελληνικής Οικονομίας». Η επένδυση σε νέες βιομηχανικές ζώνες αποσκοπεί στην αντιμετώπιση σημαντικών προκλήσεων που επισημάνθηκαν στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο. Οι προκλήσεις είναι:

- Επιτάχυνση ώριμων δημόσιων επενδυτικών σχεδίων και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων,
- Μακροπρόθεσμη ανάπτυξη,
- Κυκλική οικονομία, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης και της ανακύκλωσης αποβλήτων. Δεδομένου ότι θα απαιτηθούν περισσότερα δομικά υλικά για την εφαρμογή αυτού του Άξονα,

[95] European Maritime and Fisheries Fund (EMFF)

οι αρχές κυκλικότητας ενσωματώνονται στις φάσεις σχεδιασμού της ανακαίνισης και κατασκευής, και προβλέπονται πλατφόρμες επαναχρησιμοποίησης και ανακύκλωσης για δομικά υλικά και απορρίμματα κατεδάφισης. Η διαχείριση των απορριμμάτων από τις κατασκευές υποστηρίζεται και έχει προτεραιότητα, όπως υποδεικνύεται από την ιεράρχηση των αποβλήτων,

- Μικρής κλίμακας έργα στον τομέα της ενεργειακής απόδοσης,
- Ανακαίνιση κτιρίων,
- Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας,
- Βελτίωση της ψηφιακής απόδοσης μέσω της χρήσης ψηφιακών εργαλείων και υπηρεσιών στη δημόσια διοίκηση και τις επιχειρήσεις.

Ο διεθνής ανταγωνισμός στη μεταποίηση απαιτεί τη μείωση του κόστους παραγωγής μέσω της εισαγωγής προηγμένων τεχνολογιών, καθώς και την ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων υψηλής ποιότητας. Η επιτυχία σε αυτούς τους τομείς απαιτεί δραστηριότητες Ε & Α. Οι δαπάνες για Ε & Α είναι χαμηλές στην Ελλάδα σε σύγκριση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Για παράδειγμα, το 2018, οι δαπάνες σε Ε & Α ελληνικών εταιρειών ήταν 0,57% του ΑΕΠ, σε σύγκριση με τον μέσο όρο της ΕΕ στο 1,41%. Η ανάπτυξη καινοτόμων πρακτικών και προϊόντων απαιτεί εξειδικευμένο και εκπαιδευμένο ανθρώπινο δυναμικό και μπορεί να ευνοηθεί από άμεσες ξένες επενδύσεις σε τομείς υψηλής τεχνολογίας που θα προσελκύσουν εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό. Ομοίως, η ανάπτυξη συνεργασιών με τη συμμετοχή εγχώριων κατασκευαστικών εταιρειών σε διεθνείς αλυσίδες αξίας συμβάλλει στην απόκτηση εξειδικευμένων γνώσεων και τεχνογνωσίας, ενισχύοντας παράλληλα τις δυνατότητες καινοτομίας, ειδικά για τις μικρότερες εταιρείες. Επιπλέον, οι στρατηγικά σημαντικές διεθνείς κατασκευαστικές συνεργασίες λειτουργούν ως καταλύτης για επενδύσεις σε διασυνοριακά έργα υψηλής προστιθέμενης αξίας για τη χώρα, ενώ η εγχώρια μεταποιητική βιομηχανία αποκτά υψηλή διεθνή ανταγωνιστικότητα.

Βελτίωση των μεταφορικών υποδομών: Σύμφωνα με την τελευταία έκθεση του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, η Ελλάδα είναι μια χώρα με σημαντικές περιφερειακές ανισότητες, με το ήμισυ του πληθυσμού και τα δύο τρίτα της οικονομίας της να συγκεντρώνονται στην πρωτεύουσα. Λαμβάνοντας υπόψη τον αραιό πληθυσμό και τη μορφολογία της χώρας, με τα βουνά και τα νησιά της, η διασφάλιση της συνδεσιμότητας και των ευκαιριών για τις περιφερειακές περιοχές απαιτεί ουσιαστικό στρατηγικό σχεδιασμό. Προς το παρόν, το ελληνικό σύστημα μεταφορών αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις. Το κόστος μεταφοράς εξακολουθεί να είναι υψηλό, ενώ η ποιότητα των υπηρεσιών, τα πρότυπα ασφάλειας και η διείσδυση των ευφυών συστημάτων μεταφοράς χρειάζονται περαιτέρω βελτίωση και νέες επενδύσεις για την αύξηση των πολυτροπικών μεταφορών, την προώθηση της περιφερειακής ολοκλήρωσης και την αστική ανάπτυξη και τη βελτίωση της οδικής ασφάλειας που είναι ακόμα κάτω από το μέσο όρο της ΕΕ[96]. Επιπλέον, οι παρεμβάσεις για την αναβάθμιση και αναδιάταξη του ελληνικού συστήματος σιδηροδρομικών δικτύων και υποδομών θα συμβάλλουν στην οικονομική ανθεκτικότητα και ανάπτυξη. Οι επενδύσεις επιτρέπουν την ενίσχυση και ανάπτυξη βασικών εμπορικών σχέσεων στη χώρα και διεθνώς, προωθώντας την ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα παραγωγής και ενισχύοντας τις εξαγωγές. Επίσης, παρέχουν έναν πιο βιώσιμο και πράσινο τρόπο μεταφοράς. Προκειμένου να υποστηρίξει την ανάπτυξη του σιδηροδρομικού τομέα, το Υπουργείο επικεντρώνεται στο να γίνει το σιδηροδρομικό δίκτυο πιο αποτελεσματικό, ολοκληρωμένο, σύγχρονο και ανταποκρινόμενο στη ζήτηση των πελατών. Επίσης το Υπουργείο ανταποκρίνεται στην προτεραιότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη δημιουργία ενός σύγχρονου, ανταγωνιστικού σιδηροδρομικού δικτύου για την ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και για την ανάπτυξη ενός βιώσιμου συστήματος μεταφορών.

Επιπλέον, σύμφωνα με την τελευταία έκθεση του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου 2020, η αναβάθμιση των περιφερειακών υποδομών, συμπεριλαμβανομένων των περιφερειακών αερολιμένων και λιμένων, θα

[96] COM (2020) 250

αυξήσει την απόδοση των εξαγωγών και θα δημιουργήσει σημαντικές επενδυτικές ευκαιρίες σε βασικούς τομείς, όπως ο τουρισμός, η εφοδιαστική και οι μεταφορές.

Αδυναμία στο πλαίσιο προώθησης εξαγωγών. Τα ελληνικά προϊόντα έχουν χαμηλότερη από το μέσο όρο τιμή αγοράς καθιστώντας δύσκολο για τις ελληνικές επιχειρήσεις να ανταγωνίζονται στις εξειδικευμένες ξένες αγορές προσφέροντας προϊόντα υψηλής ποιότητας σε τιμές υψηλότερες από τις μέσες τιμές. Τέτοιες αδυναμίες επιδεινώνονται από την ανεπαρκή ψηφιοποίηση του δικτύου οικονομικής διπλωματίας, ενώ οι τελωνειακές διαδικασίες είναι εξαιρετικά περίπλοκες, δημιουργώντας περιττή διοικητική επιβάρυνση και συνεπαγόμενες δαπάνες για τις επιχειρήσεις.

β) Στόχοι

Ο γενικός στόχος του Άξονα είναι η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, της παραγωγικότητας και της ανθεκτικότητας των βασικών οικονομικών τομέων, όπως ο τουρισμός, ο πολιτισμός, ο αγροτικός τομέας και οι υδατοκαλλιέργειες, καθώς και η βελτίωση των εθνικών υποδομών μεταφορών και εφοδιαστικής. Αυτός ο στόχος θα επιτευχθεί μέσω δράσεων που εστιάζουν σε μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που συμβάλλουν στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της χώρας σε αυτούς τους τομείς. Ο στόχος αυτός αναλύεται σε συγκεκριμένους στόχους που είναι απόλυτα σύμφωνοι με τις συστάσεις του Συμβουλίου προς την Ελλάδα το 2019 και το 2020. Συγκεκριμένα:

i. **Μεταρρύθμιση 1. Μεταρρύθμιση της απασχόλησης στον πολιτιστικό τομέα (ID: 16715)** αποσκοπεί στην αντιμετώπιση της σύστασης 2:2020 για την άμβλυνση της απασχόλησης και τη μείωση των κοινωνικών επιπτώσεων της πανδημίας COVID-19.
ii. **Μεταρρύθμιση 2. Ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης υποδομών και μεταφορών (ID: 16937)** στοχεύει στην αντιμετώπιση της σύστασης 3:2020 για την άμβλυνση της αποτελεσματικότητας και την ψηφιοποίηση της δημόσιας διοίκησης και την προώθηση του ψηφιακού μετασχηματισμού στις επιχειρήσεις.
iii. **Μεταρρύθμιση 3. Απλοποίηση διαδικασιών Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών (ID: 16786)** στοχεύει στην αντιμετώπιση της σύστασης 3:2020 για την άμβλυνση της αποτελεσματικότητας και της ψηφιοποίησης της δημόσιας διοίκησης και την προώθηση του ψηφιακού μετασχηματισμού των επιχειρήσεων.
iv. **Μεταρρύθμιση 4. Διευκόλυνση εμπορίου (ID: 16592)** στοχεύει στην αντιμετώπιση της σύστασης 3:2020 μέσω της προώθησης των ιδιωτικών επενδύσεων και της αύξησης της αποτελεσματικότητας του δημόσιου τομέα.
v. **Μεταρρύθμιση 5. Τροποποίηση του νομικού πλαισίου για την προσέλκυση στρατηγικών επενδύσεων – ειδικές ενισχύσεις για την προσέλκυση εμβληματικών διεθνών επενδύσεων (ID: 16593)** αποσκοπεί στην αντιμετώπιση της σύστασης 3:2020 μέσω της προώθησης ιδιωτικών επενδύσεων μέσω εμβληματικών επενδύσεων στρατηγικής σημασίας, καθώς και μέσω της τροποποίησης του αντίστοιχου νομικού πλαισίου που σχετίζεται με την ενθάρρυνση στρατηγικών επενδύσεων.
vi. **Μεταρρύθμιση 6. Ψηφιοποίηση δικτύου οικονομικής διπλωματίας & δράσεις κατάρτισης εξαγωγέων (ID: 16599)** στοχεύει στην αντιμετώπιση των συστάσεων 1:2019 και 1:2020, καθώς και στην αιτιολογική σκέψη 16:2020, με στόχο την ενίσχυση του προσανατολισμού των εξαγωγών των ελληνικών επιχειρήσεων μέσω σχετικών δραστηριοτήτων ανάπτυξης ικανοτήτων, καθώς και άλλες στοχευμένες παρεμβάσεις και επενδύσεις που χρησιμοποιούν σύγχρονα εργαλεία και τεχνολογίες.
vii. **Μεταρρύθμιση 7. Οργανωτική μεταρρύθμιση στον τομέα των σιδηροδρόμων (ID: 16982)** στοχεύει στην αντιμετώπιση της σύστασης 2:2019 με επίκεντρο τις μεταρρυθμίσεις που σχετίζονται με τις οικονομικές πολιτικές στον τομέα των μεταφορών και της εφοδιαστικής.

viii. **Επένδυση 1. Ανάπτυξη δεξιοτήτων εργαζομένων πολιτιστικού τομέα (ID: 16723)** στοχεύει στην αντιμετώπιση της σύστασης 2:2020 για την αύξηση της απασχόλησης και τη μείωση των κοινωνικών επιπτώσεων της κρίσης COVID-19 και της σύστασης 2:2019 με επίκεντρο τις επενδυτικές οικονομικές πολιτικές για τις δεξιότητες.

ix. **Επένδυση 2. Ο πολιτισμός ως κινητήριος μοχλός ανάπτυξης (ID: 16293)** στοχεύει στην αντιμετώπιση της σύστασης 3:2020 μέσω ώριμων δημόσιων επενδυτικών έργων και ενθάρρυνση ιδιωτικών επενδύσεων για την προώθηση της οικονομικής ανάκαμψης.

x. **Επένδυση 3. Υποδομές για την συνδρομή του πολιτισμού στην «ασημένια οικονομία» & αξιοποίηση της τέχνης για την βελτίωση της ψυχικής υγείας (ID: 16735)** στοχεύει στην αντιμετώπιση της σύστασης 3:2020 μέσω ώριμων δημόσιων επενδυτικών σχεδίων και στην ενθάρρυνση ιδιωτικών επενδύσεων για την προώθηση της οικονομικής ανάκαμψης και της σύστασης 2:2019 που εστιάζει στις επενδυτικές οικονομικές πολιτικές για την ανανέωση των αστικών περιοχών, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες.

xi. **Επένδυση 4. Αναβάθμιση καλλιτεχνικής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ID: 16725)** στοχεύει στην αντιμετώπιση της σύστασης 2:2020 για την άμβλυνση της απασχόλησης και τη μείωση των κοινωνικών επιπτώσεων της κρίσης COVID-19 και της σύστασης 2:2019 με επίκεντρο τις επενδυτικές οικονομικές πολιτικές για τις δεξιότητες.

xii. **Επένδυση 5. Αναβάθμιση καταστημάτων & προϊόντων του οργανισμού διαχείρισης και ανάπτυξης πολιτιστικών πόρων (πρώην ΤΑΠΑ) (ID: 16536)** Το έργο στοχεύει στην αντιμετώπιση της σύστασης 3:2020 μέσω ώριμων δημόσιων επενδυτικών σχεδίων και στην ενθάρρυνση ιδιωτικών επενδύσεων για την προώθηση της οικονομικής ανάκαμψης και της σύστασης 2:2019 που εστιάζει στις επενδυτικές οικονομικές πολιτικές για την ανανέωση των αστικών περιοχών, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες.

xiii. **Επένδυση 6. Δημιουργία μουσείου ενάλιων αρχαιοτήτων στον Πειραιά (ID: 16486)** στοχεύει στην αντιμετώπιση της σύστασης 3:2020 μέσω ώριμων δημόσιων επενδυτικών σχεδίων και στην ενθάρρυνση ιδιωτικών επενδύσεων για την προώθηση της οικονομικής ανάκαμψης και της σύστασης 2:2019 που εστιάζει στις επενδυτικές οικονομικές πολιτικές για την ανανέωση των αστικών περιοχών, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες.

xiv. **Επένδυση 7. Προστασία εμβληματικών τόπων και μνημείων πολιτιστικής κληρονομιάς από την κλιματική αλλαγή (ID: 16433)**. Το έργο στοχεύει στην αντιμετώπιση της σύστασης 3: 2020 μέσω της ενίσχυσης της οικονομικής ανάκαμψης και της εστίασης σε επενδύσεις στην πράσινη μετάβαση και στον ψηφιακό μετασχηματισμό, ιδίως περιβαλλοντικών υποδομών και πολύ υψηλής χωρητικότητας ψηφιακές υποδομές και της σύστασης και 2:2019 με επίκεντρο τις επενδυτικές οικονομικές πολιτικές για την ανανέωση των αστικών περιοχών, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες.

xv. **Επένδυση 8. Πολιτιστικές & φυσικές διαδρομές (ID: 16970)** στοχεύει στην αντιμετώπιση της σύστασης 3:2020 μέσω της προώθησης της οικονομικής ανάκαμψης και της εστίασης των επενδύσεων στην πράσινη μετάβαση και στον ψηφιακό μετασχηματισμό, ιδίως στην περιβαλλοντική υποδομή και στην ψηφιακή υποδομή και σύσταση πολύ υψηλής χωρητικότητας και σύσταση και 2:2019 με επίκεντρο τις επενδυτικές οικονομικές πολιτικές για την ανανέωση των αστικών περιοχών, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες.

xvi. **Επένδυση 9. Δημιουργία πολιτιστικών διαδρομών (ID: 16485)**. Το έργο στοχεύει στην αντιμετώπιση της σύστασης 3:2020 μέσω της ενίσχυσης της οικονομικής ανάκαμψης και της εστίασης σε επενδύσεις στην πράσινη μετάβαση και στον ψηφιακό μετασχηματισμό, ιδίως σε περιβαλλοντικές υποδομές και στις ψηφιακές υποδομές πολύ υψηλής χωρητικότητας και στη σύσταση και 2:2019 με επίκεντρο τις επενδυτικές οικονομικές πολιτικές για την ανανέωση των αστικών περιοχών, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες.

xvii. **Επένδυση 10. Πρόσθετα έργα ανάδειξης και διαφύλαξης της Ακρόπολης (ID: 16435)** στοχεύει στην αντιμετώπιση της σύστασης 3:2020 μέσω της ανάπτυξης περιβαλλοντικών υποδομών και του 2:2019 με επίκεντρο τις επενδυτικές οικονομικές πολιτικές για την αναβάθμιση των αστικών περιοχών.

xviii. **Επένδυση 11. Τουριστική ανάπτυξη (ID: 16931)** στοχεύει στην αντιμετώπιση της σύστασης 2:2019 με επίκεντρο τις επενδυτικές οικονομικές πολιτικές για την ανανέωση των αστικών περιοχών, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες και τη σύσταση 3:2020 μέσω ώριμων δημόσιων επενδυτικών σχεδίων και προώθησης ιδιωτικών επενδύσεων για την προώθηση της οικονομικής ανάκαμψης.

xix. **Επένδυση 12. Αναβάθμιση δεξιοτήτων στον τομέα του τουρισμού (ID: 16921)** στοχεύει στο σχεδιασμό και την παράδοση ενός ειδικού προγράμματος αναβάθμισης δεξιοτήτων και επανεκπαίδευσης στον τουριστικό τομέα, για τους εποχιακούς εργαζόμενους, τους μακροχρόνια ανέργους, καθώς και τους εργαζομένους των οποίων η σύμβαση είχε ανασταλεί λόγω επίδρασης του COVID-19 στη λειτουργία των επιχειρήσεων. Εκτός από το ότι λειτουργεί ως δίχτυ ασφαλείας, το πρόγραμμα - το οποίο θα είναι σύμφωνο με την εθνική στρατηγική δεξιοτήτων - θα συμβάλει στην εξομάλυνση της μετάβασης του τουριστικού τομέα στην εποχή μετά την κρίση της πανδημίας COVID-19.

xx. **Επένδυση 13. Ψηφιακός μετασχηματισμός αγροδιατροφικού τομέα (ID: 16653)** στοχεύει στην αντιμετώπιση της σύστασης 2:2019 με επίκεντρο τις επενδυτικές οικονομικές πολιτικές στις ψηφιακές τεχνολογίες και της σύστασης 3:2020 μέσω ώριμων δημόσιων επενδυτικών σχεδίων και προώθησης ιδιωτικών επενδύσεων για την προώθηση της οικονομικής ανάκαμψης με επίκεντρο την ψηφιακή υποδομή.

xxi. **Επένδυση 14. Μετασχηματισμός στον γεωργικό τομέα (ID: 16626)** στοχεύει στην αντιμετώπιση της σύστασης 3: 2020 μέσω ώριμων δημόσιων επενδυτικών έργων και προώθησης ιδιωτικών επενδύσεων για την προώθηση της οικονομικής ανάκαμψης και της σύστασης 2:2019 με επίκεντρο τις επενδυτικές οικονομικές πολιτικές για την προστασία του περιβάλλοντος.

xxii. **Επένδυση 15. Ενίσχυση υδατοκαλλιεργειών (ID: 16584)** αποσκοπεί στην αντιμετώπιση της σύστασης 3:2020 μέσω ώριμων δημόσιων επενδυτικών έργων και της προώθησης των ιδιωτικών επενδύσεων για την ενθάρρυνση της οικονομικής ανάκαμψης και της σύστασης 2:2019 με επίκεντρο τις επενδυτικές οικονομικές πολιτικές για την προστασία του περιβάλλοντος.

xxiii. **Επένδυση 16. Έξυπνη μεταποίηση (ID: 16721)**, στοχεύει στην αντιμετώπιση της σύστασης 2:2019 με επίκεντρο τις επενδυτικές οικονομικές πολιτικές στις ψηφιακές τεχνολογίες και την προστασία του περιβάλλοντος και στη σύσταση 3:2020 μέσω ώριμων δημόσιων επενδυτικών έργων και της προώθησης ιδιωτικών επενδύσεων για την προώθηση της οικονομικής ανάκαμψης.

xxiv. **Επένδυση 17. Ανάπτυξη επιχειρηματικών πάρκων (ID: 16634)** στοχεύει στην αντιμετώπιση της σύστασης 2:2019 με επίκεντρο τις επενδυτικές οικονομικές πολιτικές για τις ψηφιακές τεχνολογίες και την προστασία του περιβάλλοντος και τη σύσταση 3:2020 μέσω ώριμων δημόσιων επενδυτικών έργων και ενθάρρυνση ιδιωτικών επενδύσεων να προωθήσει την οικονομική ανάκαμψη.

xxv. **Επένδυση 18. Έξυπνες περιβαλλοντικές και πολιτιστικές υποδομές (smart infrastructure) (ID: 16960)**, στοχεύει στην αντιμετώπιση της σύστασης 2:2019 με επίκεντρο τις επενδυτικές οικονομικές πολιτικές στις ψηφιακές τεχνολογίες και τη σύσταση 3:2020 μέσω ώριμων δημόσιων επενδυτικών έργων και ενθάρρυνσης ιδιωτικών επενδύσεων με σκοπό την προώθηση της οικονομικής ανάκαμψης εστιάζοντας στην ψηφιακή υποδομή.

xxvi. **Επένδυση 19. Πρόγραμμα βελτίωσης οδικής ασφάλειας (ID: 16631)** στοχεύει στην αντιμετώπιση της σύστασης 2:2019 με επίκεντρο τις επενδυτικές οικονομικές πολιτικές στον τομέα των μεταφορών και της εφοδιαστικής και τη σύσταση 3:2020 μέσω ώριμων δημόσιων

επενδυτικών έργων και ενθάρρυνσης ιδιωτικών επενδύσεων στις ασφαλείς και βιώσιμες μεταφορές και εφοδιαστική για την προώθηση της οικονομικής ανάκαμψης.

xxvii. **Επένδυση 20. Βόρειος Οδικός Άξονας Κρήτης (ID: 16630)** στοχεύει στην αντιμετώπιση της σύστασης 2:2019 με επίκεντρο τις επενδυτικές οικονομικές πολιτικές στον τομέα των μεταφορών και της εφοδιαστικής και τη σύσταση 3:2020 μέσω ώριμων δημόσιων επενδυτικών έργων και της προώθησης ιδιωτικών επενδύσεων για την προώθηση της οικονομικής ανάκαμψης.

xxviii. **Επένδυση 21. Αναβάθμιση του σιδηροδρομικού δικτύου με έργο ΣΔΙΤ (ID:16954)** στοχεύει στην αντιμετώπιση της σύστασης 2: 2019 με επίκεντρο τις επενδυτικές οικονομικές πολιτικές στον τομέα των μεταφορών και της εφοδιαστικής και τη σύσταση 3: 2020 μέσω ώριμων δημόσιων επενδυτικών έργων και της προώθησης ιδιωτικών επενδύσεων για την προώθηση της οικονομικής ανάκαμψης.

xxix. **Επένδυση 22. Παρεμβάσεις αναβάθμισης σε περιφερειακά αεροδρόμια (ID: 16833)** για την αντιμετώπιση της σύστασης 2: 2019 που εστιάζει στις επενδυτικές οικονομικές πολιτικές στον τομέα των μεταφορών και της εφοδιαστικής και στη σύσταση 3: 2020 μέσω ώριμων δημόσιων επενδυτικών έργων και ενθάρρυνσης ιδιωτικών επενδύσεων στις ασφαλείς και βιώσιμες μεταφορές και εφοδιαστική για την προώθηση της οικονομικής ανάκαμψης.

xxx. **Επένδυση 23. Έξυπνες γέφυρες (ID: 16949)** για την αντιμετώπιση της σύστασης 2:2019 με επίκεντρο τις επενδυτικές οικονομικές πολιτικές στον τομέα των μεταφορών και της εφοδιαστικής και τη σύσταση 3: 2020 μέσω ώριμων δημόσιων επενδυτικών έργων και ενθάρρυνσης ιδιωτικών επενδύσεων στις ασφαλείς και βιώσιμες μεταφορές και εφοδιαστική για την προώθηση της οικονομικής ανάκαμψης.

xxxi. **Επένδυση 24. Προαστιακός σιδηρόδρομος στη Δυτική Αττική (ID: 16892)** για την αντιμετώπιση της σύστασης 2: 2019 με επίκεντρο τις επενδυτικές οικονομικές πολιτικές στον τομέα των μεταφορών και της εφοδιαστικής και τη σύσταση 3: 2020 μέσω ώριμων δημόσιων επενδυτικών έργων και ενθάρρυνσης ιδιωτικών επενδύσεων στις ασφαλείς και βιώσιμες μεταφορές και εφοδιαστική για την προώθηση της οικονομικής ανάκαμψης.

xxxii. **Επένδυση 25. Ηλεκτρονικά διόδια (ID: 16950)** στοχεύει στην αντιμετώπιση της σύστασης 2:2019 με επίκεντρο τις επενδυτικές οικονομικές πολιτικές στον τομέα των μεταφορών και της εφοδιαστικής και τη σύσταση 3:2020 μέσω ώριμων δημόσιων επενδυτικών έργων και ενθάρρυνσης ιδιωτικών επενδύσεων στις ασφαλείς και βιώσιμες μεταφορές και εφοδιαστική για την προώθηση της οικονομικής ανάκαμψης.

xxxiii. **Επένδυση 26. Ψηφιακός μετασχηματισμός του ΟΣΕ (ID: 16959)** στοχεύει στην αντιμετώπιση της σύστασης 3:2020 για την αποτελεσματικότητα και την ψηφιοποίηση της δημόσιας διοίκησης και την προώθηση του ψηφιακού μετασχηματισμού των επιχειρήσεων.

xxxiv. **Επένδυση 27. Αυτοκινητόδρομος Κεντρικής Ελλάδας Ε-65 Βόρειο Τμήμα (ID: 16628)** στοχεύει στην αντιμετώπιση της σύστασης 2:2019 με επίκεντρο τις επενδυτικές οικονομικές πολιτικές στον τομέα των μεταφορών και της εφοδιαστικής και τη σύσταση 3:2020 μέσω ώριμων δημόσιων επενδυτικών έργων και ενθάρρυνσης ιδιωτικών επενδύσεων στις ασφαλείς και βιώσιμες μεταφορές και εφοδιαστική για την προώθηση της οικονομικής ανάκαμψης.

xxxv. **Επένδυση 28. Σχέδιο για την αντικατάσταση του στόλου επιβατηγού ναυτιλίας και μείωση του αποτυπώματος CO2 (ID: 16944)** στοχεύει στην αντιμετώπιση της σύστασης 2:2019 που εστιάζει στις επενδυτικές οικονομικές πολιτικές στον τομέα των μεταφορών και της εφοδιαστικής και στη σύσταση 3:2020 μέσω ώριμων δημόσιων επενδυτικών έργων και ενθάρρυνσης ιδιωτικών επενδύσεων στις ασφαλείς και βιώσιμες μεταφορές και εφοδιαστική για την προώθηση της οικονομικής ανάκαμψης.

xxxvi. **Επένδυση 29. Παρεμβάσεις αναβάθμισης περιφερειακών λιμένων (ID: 16975)** στοχεύει στην αντιμετώπιση των συστάσεων 2:2019 και 3:2020 μέσω ώριμων δημόσιων επενδυτικών έργων

και ενθάρρυνσης ιδιωτικών επενδύσεων στις ασφαλείς και βιώσιμες μεταφορές και εφοδιαστική για την προώθηση της οικονομικής ανάκαμψης.

Ειδικοί στόχοι αυτού του Άξονα περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της ανθεκτικότητας στον τομέα του πολιτισμού: Συνειδητοποιώντας τα σημαντικά οικονομικά οφέλη του πολιτιστικού και δημιουργικού τομέα, καθώς και το γεγονός ότι ο Άξονας περιλαμβάνει ένα σύνολο επενδύσεων (1,2,3) προκειμένου να υποστηρίξει τον πολιτισμό και τις τέχνες προς αυτή την κατεύθυνση. Επιπλέον, η επένδυση 8 στοχεύει στην αύξηση της ανθεκτικότητας των οργανισμών σε πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες με την προώθηση της δηλωμένης εργασίας, καθώς και την αναβάθμιση των κρατικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων τέχνης σε σχέση με το εθνικό πλαίσιο προσόντων σύμφωνα με τον γενικό στόχο του σχεδίου κοινωνικής ελαστικότητα. Η επένδυση 4 αναπτύσσει και παρέχει εργαλεία για την ενίσχυση των δομών των φορέων του κλάδου και την αναβάθμιση των ατόμων στον τομέα. Η βελτίωση του πολιτιστικού τομέα θα αυξηθεί επίσης μέσω μιας σειράς επενδύσεων. Η επένδυση 5, στοχεύει στην επέκταση του δικτύου καταστημάτων εντός και εκτός αρχαιολογικών χώρων και μουσείων, στη λειτουργία ενός ηλεκτρονικού καταστήματος, στην αναβάθμιση της υποδομής και του εξοπλισμού, στην ανανέωση και επέκταση των προϊόντων, καθώς και στον εκσυγχρονισμό του τρόπου λειτουργίας τους. Επομένως, η αναβάθμιση της υποδομής, η ανανέωση του εξοπλισμού και η αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών είναι απαραίτητη τόσο για την αύξηση των εσόδων όσο και για τη βελτίωση των υπηρεσιών που παρέχονται στους επισκέπτες. Οι επενδύσεις 6, 7 και 10 θα συμβάλουν στην πράσινη μετάβαση, στην οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή και σύγκλιση. Επιπλέον, η προστασία επιλεγμένων τόπων και μνημείων πολιτιστικής κληρονομιάς, μέσω της υλοποίησης στοχοθετημένων έργων και της κατασκευής προσαρμοσμένων υποδομών για την πρόληψη συγκεκριμένων κλιματικών κινδύνων και συναφών κινδύνων που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή. Ταυτόχρονα, δευτερεύοντες στόχοι είναι: α) η αξιολόγηση και η μέτρηση της επίδρασης που έχει η κλιματική αλλαγή στους ελληνικούς αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία μέσω της λεπτομερούς (χωρικής και χρονικής) αξιολόγησης κρίσιμων παραμέτρων όπως η έκθεση, η ευαισθησία, η προσαρμοστική ικανότητα και η ευπάθεια, λαμβάνοντας επίσης υπόψη τις παρατηρήσεις καθώς και τις κλιματικές εκτιμήσεις για τη μελλοντική περίοδο και β) η ανάπτυξη ενός συστήματος για την τακτική και έγκαιρη παρακολούθηση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής σε αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία. Οι τελευταίες επενδύσεις 8 και 10 αυξάνουν την προσβασιμότητα και το ψηφιακό αποτύπωμα μνημείων και φυσικών χώρων πολιτιστικής κληρονομιάς παγκόσμιας κλάσης με στόχο την υποστήριξη της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης των ευρύτερων περιοχών στις οποίες αυτές οι τοποθεσίες βρίσκονται με ολοκληρωμένο και βιώσιμο τρόπο. Η ανάπτυξη ενός κατάλληλου πλαισίου προσβασιμότητας για βασικούς πολιτιστικούς και φυσικούς χώρους μέσω υβριδικών ψηφιακών και φυσικών μέσων θα συμβάλλει στη βελτίωση των αναπτυξιακών προοπτικών των σχετικών περιοχών, ανοίγοντας το δρόμο για οικονομική ανάκαμψη και ανάπτυξη, ιδίως κατά την περίοδο μετά το COVID19, παρέχοντας ώθηση τόσο στην τοπική όσο και στην εθνική οικονομία.

Ανάπτυξη τουρισμού και διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος: Οι επενδύσεις 11 και 12 υποστηρίζουν τον θεματικό τουρισμό μέσω του ορεινού τουρισμού, του τουρισμού υγείας και ευεξίας και καταδύσεων και του υποβρύχιου τουρισμού και επικεντρώνονται στην αναβάθμιση του παραδοσιακού τουριστικού προϊόντος, το οποίο μπορεί να διαμορφώσει ένα προϊόν υψηλότερης αξίας στις περιφέρειες με λιγότερο ανεπτυγμένη τουριστική βιομηχανία, τόνωση των εισροών επενδύσεων και βελτίωση των προοπτικών απασχόλησης στις περιοχές όπου οι επιδημικές συνέπειες ήταν ευρέως αισθητές. Δεδομένης της ανάγκης της σύνδεσης των ανθρώπων με τη φύση, ο Άξονας περιλαμβάνει προτάσεις γύρω από τον τουρισμό, τον πολιτισμό και του “ασημένιου τουρισμού” ως αναδυόμενη και εξαιρετικά ελκυστική αγορά, σύμφωνα με το 2019 / σημείο 21 καθώς και με το πρόγραμμα «Ελλάδα Μπροστά» που περιλαμβάνει την ανάγκη για θεσμικές μεταρρυθμίσεις για ειδικές μορφές τουρισμού.

Επιπλέον, η επένδυση 11 προωθεί την ενσωμάτωση αγροτικών προϊόντων και γαστρονομίας στον τουρισμό, προκειμένου να εγγραφούν τοπικοί προμηθευτές προϊόντων και υπηρεσιών και να αναπτυχθεί μια εξατομικευμένη αυθεντική τουριστική εμπειρία χρησιμοποιώντας ένα Σύστημα Διασύνδεσης (AGTIS) σύμφωνα με τον γενικό στόχο της υποστήριξης του ψηφιακού μετασχηματισμού. Επιπλέον, μέσω αυτού του Άξονα, προωθείται ο προσβάσιμος τουρισμός, με στόχο την ενίσχυση του τουρισμού για επισκέπτες με ειδικές ανάγκες, μέσω της βελτίωσης της προσβασιμότητας των παραλιών της χώρας σύμφωνα με την Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρίες, καθώς και με το εθνικό σχέδιο δράσης για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία. Επίσης, ο Άξονας στοχεύει στην αναβάθμιση των θαλάσσιων υποδομών σε τουριστικά λιμάνια. Η σχετική μεταρρύθμιση και οι επενδύσεις είναι απόλυτα ευθυγραμμισμένες τόσο με το 10ετές Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο για την Τουριστική Ανάπτυξη όσο και με το Τομεακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης για τον Τουρισμό στο πλαίσιο του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης 2021-2025 («ΕΠΑ 2021-2025»). Επιπλέον, το πρόγραμμα αναβάθμισης και επαναπροσδιορισμού θα χρησιμεύσει ως «οριζόντιος επιταχυντής» για την αποτελεσματική εφαρμογή μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που θα επιτρέψουν τη μετατροπή του αναπτυξιακού μοντέλου του τουρισμού, συμβάλλοντας ταυτόχρονα στην ενίσχυση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας, στη μείωση των ελλείψεων δεξιοτήτων και των αναντιστοιχιών και στη βελτίωση της καινοτομίας, της ανταγωνιστικότητας και της δυναμικής ανάπτυξης των εργαζομένων στον κλάδο. Επιπλέον, η επένδυση 29 στοχεύει στην αύξηση της διασυνδεσιμότητας του ελληνικού πληθυσμού που εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις θαλάσσιες μεταφορές, καθώς ενισχύει τη δυνατότητα κατοίκησης των νησιών με τη μεταφορά επιβατών και αγαθών σε συνεχή βάση καθ 'όλη τη διάρκεια του έτους. Επιπλέον, η ανάπτυξη των λιμένων στις νησιωτικές περιοχές συμβάλλει στην προστιθέμενη αξία του τουριστικού προϊόντος και στην κοινωνική ανάπτυξη με περισσότερες θέσεις εργασίας και αύξηση του πληθυσμού, καθώς η οικονομική ανάπτυξή των νησιών βασίζεται σημαντικά στον τουρισμό. Η επένδυση 28 θα αναπτύξει ένα γενικό σχέδιο του υφιστάμενου ελληνικού στόλου, βάσει του οποίου θα επισημανθούν όλες οι αλλαγές που απαιτούνται για την ανάπτυξη αυτή.

Μετασχηματισμός του αγροτικού τομέα και των υδατοκαλλιεργειών: *Δεδομένου* του μεγέθους του τομέα, οι επενδύσεις σε πιο αποτελεσματικές μεθόδους παραγωγής, η προώθηση οργανώσεων παραγωγών και συνεταιρισμών και ο επαναπροσανατολισμός σε προϊόντα με υψηλότερη προστιθέμενη αξία θα μπορούσαν να μετατρέψουν τον τομέα σε σημαντικό παράγοντα ανάπτυξης και εξαγωγών. Σε αυτό το πλαίσιο προκύπτει η ανάγκη προώθησης πολιτικών που αποσκοπούν στη βελτίωση και αναδιάρθρωση του αγροτικού και αγροδιατροφικού τομέα. Ένας βασικός στρατηγικός στόχος για τον αγροδιατροφικό τομέα που υλοποιείται μέσω της επένδυσης 9 είναι να εστιάσει στη σταδιακή μετατόπιση του μοντέλου παραγωγής σε ποιοτικά προϊόντα και προϊόντα με ταυτότητα, των οποίων οι τιμές είναι υψηλότερες και που τα ελληνικά προϊόντα μπορούν να ανταγωνιστούν. Οι επενδύσεις 10 και 11 στοχεύουν στην αγροτική ανάπτυξη και στην αναδιάρθρωση του πρωτογενούς τομέα με την ανάπτυξη και προώθηση αγροτικών προϊόντων. Επίσης, σύμφωνα με το στρατηγικό σχέδιο της ΕΕ για την αγροτική ανάπτυξη στην Ελλάδα, το οποίο υπογραμμίζει την ανάγκη να συνεχίσει να προσφέρει ένα ευρύ φάσμα εργαλείων ευεργετικών για το περιβάλλον και το κλίμα, αυτές οι επενδύσεις περιλαμβάνουν δράσεις για την υποστήριξη φιλόδοξων αγροτικών μεθόδων και πρακτικών φιλικών για το περιβάλλον και το κλίμα, παρέχοντας περιβαλλοντικά δημόσια αγαθά στους τομείς του μετριασμού και της προσαρμογής της κλιματικής αλλαγής. Η επένδυση 12, σύμφωνα με το πρόγραμμα «Ελλάδα Μπροστά» προωθεί τον τομέα των υδατοκαλλιεργειών, ενισχύοντας την ανταγωνιστικότητα του κλάδου και εισάγοντας καινοτόμες διαδικασίες για τη διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος και την ανάπτυξη των ιχθυοκαλλιεργειών.

Οι μεταποιητικές επιχειρήσεις, ιδίως οι ΜμΕ και οι επιχειρήσεις ενδιάμεσου μεγέθους, πρέπει να τοποθετηθούν στο επίκεντρο της προσπάθειας της στρατηγικής Βιομηχανία 4.0 να συμβάλει στον μέγιστο βαθμό στην ελληνική οικονομία, δεδομένου ότι αποτελούν την πλειονότητα των εταιρειών του βιομηχανικού τομέα. Οι ΜμΕ και οι επιχειρήσεις ενδιάμεσου μεγέθους, μέσω της επένδυσης 16

πρόκειται να υποστηριχθούν για την ανάπτυξή τους και την ομαλή μετάβαση τους στη "Βιομηχανία 4.0". Τα τελευταία χρόνια έχουν καταβληθεί σημαντικές προσπάθειες από την ελληνική κυβέρνηση (με τη χρήση κρατικών ή ευρωπαϊκών κονδυλίων) για την υποστήριξη αυτών των επιχειρήσεων. Ωστόσο, ο ρυθμός και το επίπεδο της οικονομικής υποστήριξης πρέπει να αυξηθούν προκειμένου να βοηθήσουν τις ΜμΕ και οι επιχειρήσεις ενδιάμεσου μεγέθους, να κάνουν το ψηφιακό τους άλμα σε σχέση με όλες τις πτυχές των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων τους και των προϊόντων ή υπηρεσιών που παράγονται. Η επένδυση 16 θα λειτουργήσει ως «χρηματοοικονομική ομπρέλα» με στόχο τη δημιουργία ενός σταθερού και βιώσιμου βιομηχανικού οικοσυστήματος ΜμΕ και επιχειρήσεων ενδιάμεσου μεγέθους, παρέχοντας τις επενδυτικές τους ανάγκες και επιτρέποντας συνέργιες προστιθέμενης αξίας και διάδοση των βέλτιστων πρακτικών μεταξύ τους. Αυτή η πρωτοβουλία θα παρέχει χρηματοδότηση για τυχόν άμεσες επενδυτικές ανάγκες που μπορούν να έχουν οι παραπάνω επιχειρήσεις που θα στοχεύουν να τους βοηθήσουν να κάνουν το ψηφιακό άλμα τους και να επιτρέψουν την πράσινη ανάπτυξη της οικονομίας. Επιπλέον, η ελληνική κυβέρνηση θα υποστηρίξει το βιομηχανικό οικοσύστημα και συγκεκριμένα τα βιομηχανικά πάρκα με την επένδυση 17. Ο κύριος στόχος της επένδυσης για τα επόμενα χρόνια να είναι η συστηματική αύξηση της παραγωγικότητας και της εξωστρέφειας (δηλαδή η σχετική συμμετοχή αγαθών και υπηρεσιών διεθνώς εμπορεύσιμων στο εθνικό προϊόν), καθώς και τη στενότερη σύνδεση της παραγωγής με την τεχνολογία και την καινοτομία. Η μετατόπιση της οικονομίας προς αυτή την κατεύθυνση, κατά τρόπο συμβατό με τους κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς στόχους της χώρας, μπορεί να επιτευχθεί σταδιακά τα επόμενα χρόνια με συνδυασμένες δράσεις της συνολικής οικονομικής πολιτικής. Τα νέα βιομηχανικά πάρκα μπορούν να δημιουργήσουν θέσεις εργασίας και να βελτιώσουν την προστιθέμενη αξία της οικονομίας με βάση την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και να επικεντρωθούν στην περιβαλλοντική αναβάθμιση των οικοσυστημάτων, που επίσης αποτελεί κεντρικό άξονα της ΕΕ στο σχέδιο εξόδου από την κρίση COVID-19

Βελτίωση των μεταφορικών υποδομών: Η Ελλάδα μπορεί να ενισχύσει σημαντικά τη θέση της στις διεθνείς ροές εμπορίου και ανθρώπινου κεφαλαίου, αξιοποιώντας πλήρως τη γεωγραφική της θέση, που βρίσκεται σε ένα σταυροδρόμι μεταξύ τριών ηπείρων. Για το σκοπό αυτό και σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 2020/24, ο εκσυγχρονισμός των υποδομών των αεροδρομίων, των σιδηροδρομικών και οδικών δικτύων της χώρας είναι στρατηγικής σημασίας. Εκτός από το να καταστεί η χώρα μια σημαντική πύλη για εμπορικές ροές από και προς την Ευρώπη, σύμφωνα με το Αναπτυξιακό Σχέδιο για την Ελληνική Οικονομία της Επιτροπής Πισσαρίδη, η ενίσχυση των μεταφορικών υποδομών δημιουργεί τις προϋποθέσεις για μια πιο δυναμική συμμετοχή της εγχώριας παραγωγής σε παγκόσμιες αλυσίδες αξίας, με θετικές προοπτικές εξωστρέφειας και καινοτομίας. Στην ευρύτερη γεωγραφική της περιοχή, η Ελλάδα πρέπει να δείξει συγκριτικά πλεονεκτήματα από ένα ισχυρό θεσμικό πλαίσιο που εξαρτάται από τη μακροπρόθεσμη συμμετοχή της στην Ευρωπαϊκή και Νομισματική Ένωση. Αυτός ο Άξονας περιλαμβάνει επενδύσεις σε βασικά τμήματα της οδικής υποδομής, καθώς και επέκταση και βελτίωση των υποδομών αεροδρομίων μεγάλης σημασίας. Οι προτεινόμενοι οδικοί άξονες στο πλαίσιο του Άξονα έχουν μεγάλη σημασία για τις μεταφορές, τον τουρισμό και την οικονομία της ευρύτερης περιοχής.

Επιπλέον, το εθνικό και το αστικό σιδηροδρομικό δίκτυο διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, καθώς τα έργα αυτά θα αυξήσουν τις βασικές δραστηριότητες κυρίως λόγω της ανάπτυξης περισσότερων μονάδων αλυσίδας εφοδιασμού και της αύξησης των δραστηριοτήτων παροχής υπηρεσιών του τοπικού πληθυσμού (κυρίως υπηρεσίες τόσο του κοινού όσο και ειδικά ο ιδιωτικός τομέας, οι οποίοι είναι επί του παρόντος υπανάπτυκτες). Επιπλέον, θα υπάρξει αναδιάρθρωση του διοικητικού μοντέλου των σιδηροδρομικών εταιρειών προκειμένου να εκσυγχρονιστούν οι πρακτικές τους και τα εργαλεία τους για την αύξηση της ανταπόκρισης και της ικανοποίησης των πελατών. Επιπλέον, οι επενδύσεις επιτρέπουν την ενίσχυση και την ανάπτυξη βασικών εμπορικών σχέσεων στη χώρα και διεθνώς, προωθώντας την ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα παραγωγής και ενισχύοντας τις εξαγωγές της χώρας. Επιπλέον, σε αυτόν τον Άξονα, οι επενδύσεις σε

λιμενικές εγκαταστάσεις θα παρέχουν τη δυνατότητα επέκτασης των διαθέσιμων περιοχών για την εφοδιαστική και την αναβάθμιση της απαιτούμενης ψηφιακής υποδομής σύμφωνα με τη σύσταση 3:2020. Οι στόχοι αυτής του Άξονα ευθυγραμμίζονται επίσης πλήρως με τους υψηλού επιπέδου στόχους του Εθνικού Σχεδίου Μεταφορών για την Ελλάδα. Οι ψηφιακές αναβαθμίσεις θα επικεντρωθούν στη βελτίωση της ροής στους αυτοκινητόδρομους, συνεπώς, στη μείωση των εκπομπών CO2, του χρόνου ταξιδιού, της κατανάλωσης καυσίμου και των ατυχημάτων στο οδικό δίκτυο και στα διόδια. Τέλος, μέσω μιας επένδυσης θα αναπτυχθεί ένας εσωτερικός μηχανισμός για την παρακολούθηση, μέσω ζωντανών δεδομένων, της ασφάλειας συγκεκριμένων γεφυρών. Επίσης, μέσω μιας μεταρρύθμισης, το Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών θα ορίσει ένα Πληροφοριακό Σύστημα Διαχείρισης Χαρτοφυλακίου που θα παρέχει τα εργαλεία στο Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών για την παρακολούθηση, διαχείριση και διοίκηση του χαρτοφυλακίου όλων των τεχνικών έργων και των περιουσιακών του στοιχείων. Το σύστημα θα παρέχει ακριβείς πληροφορίες σε πραγματικό χρόνο σχετικά με τα παραδοτέα, το κόστος και το πρόγραμμα σε όλα τα στάδια και τον κύκλο ζωής των εκτελούμενων έργων.

Υποστήριξη της εξαγωγικής δραστηριότητας: Περιλαμβάνονται σημαντικές μεταρρυθμίσεις που στοχεύουν στον εξορθολογισμό και στην απλούστευση των διοικητικών διαδικασιών που επηρεάζουν σημαντικά την εξαγωγική δραστηριότητα, συμπεριλαμβανομένων των τελωνειακών και προ τελωνειακών διαδικασιών. Εκτός από την υποστήριξη της οικονομικής ανάκαμψης, τέτοιες μεταρρυθμίσεις αναμένεται επίσης να ενισχύσουν τον εξαγωγικό προσανατολισμό της οικονομίας με την άρση των εμποδίων στη διεθνή εμπορική δραστηριότητα από ελληνικές εταιρείες. Από την άποψη αυτή, αναμένεται να στηρίξουν τις προσπάθειες αντιμετώπισης των ανισορροπιών της οικονομίας στον εξωτερικό τομέα και να συμπληρώσουν άλλες δράσεις που στοχεύουν στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών εταιρειών και της ικανότητάς τους να ανταγωνιστούν σε διεθνές επίπεδο. Ταυτόχρονα, οι μεταρρυθμίσεις στο πλαίσιο αυτού του Άξονα στοχεύουν στην προώθηση της εξαγωγικής δραστηριότητας μέσω του σχεδιασμού και της υιοθέτησης πιο ολοκληρωμένων και συνεκτικών στρατηγικών προώθησης.

Άρση των εμποδίων στις ξένες επενδύσεις: Δεδομένης της σημασίας των ιδιωτικών επενδύσεων στην προώθηση της ανάκαμψης, είναι σημαντικό να αρθούν τα εμπόδια στην προσέλκυση ξένων επενδύσεων. Οι μεταρρυθμίσεις του Άξονα στοχεύουν στην επίτευξη αυτού του στόχου μέσω σημαντικών απλουστεύσεων στο επιχειρηματικό περιβάλλον, μέσω του εξορθολογισμού των διοικητικών διαδικασιών που σχετίζονται με τις εξαγωγικές και εισαγωγικές δραστηριότητες, καθώς και μέσω της εισαγωγής τροποποιήσεων στη φορολογική νομοθεσία που θα ευθυγραμμίσει την Ελλάδα με την πλειονότητα των κρατών μελών της ΕΕ και θα αφαιρέσει εμπόδια που έχουν σημαντικό διοικητικό κόστος τόσο για τις επιχειρήσεις όσο και για τη δημόσια διοίκηση. Η άρση των εμποδίων παράλληλα με τα κίνητρα για ξένες επενδύσεις αναμένεται να λειτουργήσουν συμπληρωματικά με όλες τις δράσεις που περιλαμβάνονται στον Άξονα και που αποσκοπούν στην ενίσχυση των εγχώριων ιδιωτικών επενδύσεων και στη στήριξη ενός αυξημένου ανοίγματος της ελληνικής οικονομίας.

3. Μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις

Η λεπτομερής περιγραφή των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων βρίσκεται στα Παραρτήματα.

α) Μεταρρυθμίσεις

Μεταρρύθμιση 1. Μεταρρύθμιση της απασχόλησης στον πολιτιστικό τομέα (ID: 16715)

Μεταρρύθμιση 2. Ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης υποδομών και μεταφορών (ID: 16937)

Μεταρρύθμιση 3. Απλοποίηση διαδικασιών υπουργείου υποδομών και μεταφορών (ID: 16786)

Μεταρρύθμιση 4. Διευκόλυνση εμπορίου (ID: 16592)

Μεταρρύθμιση 5. Τροποποίηση του νομικού πλαισίου για την προσέλκυση στρατηγικών επενδύσεων – ειδικές ενισχύσεις για την προσέλκυση εμβληματικών διεθνών επενδύσεων (ID: 16593)

Μεταρρύθμιση 6. Ψηφιοποίηση δικτύου οικονομικής διπλωματίας & δράσεις κατάρτισης εξαγωγών (ID: 16599)

Μεταρρύθμιση 7. Οργανωτική μεταρρύθμιση στον τομέα των σιδηροδρόμων (ID: 16982)

β) Επενδύσεις

Επένδυση 1. Ανάπτυξη δεξιοτήτων εργαζομένων πολιτιστικού τομέα (ID: 16723)

Επένδυση 2. Ο πολιτισμός ως κινητήριος μοχλός ανάπτυξης (ID: 16293)

Επένδυση 3. Υποδομές για την συνδρομή του πολιτισμού στην «ασημένια οικονομία» & αξιοποίηση της τέχνης για την βελτίωση της ψυχικής υγείας (ID: 16735)

Επένδυση 4. Αναβάθμιση καλλιτεχνικής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ID: 16725)

Επένδυση 5. Αναβάθμιση καταστημάτων & προϊόντων του οργανισμού διαχείρισης και ανάπτυξης πολιτιστικών πόρων (πρώην ΤΑΠΑ) (ID: 16536)

Επένδυση 6. Δημιουργία μουσείου ενάλιων αρχαιοτήτων στον Πειραιά (ID: 16486)

Επένδυση 7. Προστασία εμβληματικών τόπων και μνημείων πολιτιστικής κληρονομιάς από την κλιματική αλλαγή (ID: 16433)

Επένδυση 8. Πολιτιστικές & φυσικές διαδρομές (ID: 16970)

Επένδυση 9. Δημιουργία πολιτιστικών διαδρομών (ID: 16485)

Επένδυση 10. Πρόσθετα έργα ανάδειξης και διαφύλαξης της Ακρόπολης (ID: 16435)

Επένδυση 11. Τουριστική ανάπτυξη (ID: 16931)

Επένδυση 12. Αναβάθμιση δεξιοτήτων στον τομέα του τουρισμού (ID: 16921)

Επένδυση 13. Ψηφιακός μετασχηματισμός αγροδιατροφικού τομέα (ID: 16653)

Επένδυση 14. Μετασχηματισμός στον γεωργικό τομέα (ID: 16626)

Επένδυση 15. Ενίσχυση υδατοκαλλιεργειών (ID: 16584)

Επένδυση 16. Έξυπνη μεταποίηση (ID: 16721)

Επένδυση 17. Ανάπτυξη επιχειρηματικών πάρκων (ID: 16634)

Επένδυση 18. Έξυπνες περιβαλλοντικές & πολιτιστικές υποδομές (smart infrastructure) (ID: 16960)

Επένδυση 19. Πρόγραμμα βελτίωσης οδικής ασφάλειας (ID: 16631)

Επένδυση 20. Βόρειος Οδικός Άξονας Κρήτης (ID: 16630)

Επένδυση 21. Αναβάθμιση του σιδηροδρομικού δικτύου με έργο ΣΔΙΤ (ID:16954)

Επένδυση 22. Παρεμβάσεις αναβάθμισης σε περιφερειακά αεροδρόμια (ID: 16833)

Επένδυση 23. Έξυπνες γέφυρες (ID: 16949)

Επένδυση 24. Προαστιακός σιδηρόδρομος στη Δυτική Αττική (ID: 16892)

Επένδυση 25. Ηλεκτρονικά διόδια (ID: 16950)

Επένδυση 26. Ψηφιακός μετασχηματισμός του ΟΣΕ (ID: 16959)

Επένδυση 27. Αυτοκινητόδρομος κεντρικής Ελλάδας Ε-65 βόρειο Τμήμα (ID: 16628)

Επένδυση 28. Σχέδιο για την αντικατάσταση του στόλου επιβατηγού ναυτιλίας και μείωση του αποτυπώματος CO2 (ID: 16944)

Επένδυση 29: Παρεμβάσεις αναβάθμισης περιφερειακών λιμένων (ID: 16975)

4. Ανοιχτά στρατηγικά θέματα αυτονομίας και ασφάλειας

Μη εφαρμόσιμο.

5. Πράσινες διαστάσεις του Άξονα

Τα κτίρια ευθύνονται για περίπου το 40% της κατανάλωσης ενέργειας στην ΕΕ και το 36% των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και ως εκ τούτου είναι ο μοναδικός μεγαλύτερος καταναλωτής ενέργειας στην Ευρώπη. Συγκεκριμένα, οι ακόλουθες επενδύσεις θα περιλαμβάνουν ανακαίνιση υποδομής και εξοπλισμού α) Έξυπνη μεταποίηση β) Ανάπτυξη επιχειρηματικών πάρκων γ) Δημιουργία μουσείου ενάλιων αρχαιοτήτων στον Πειραιά δ) Αναβάθμιση του σιδηροδρομικού δικτύου με έργο ΣΔΙΤ ε) Προαστιακός σιδηρόδρομος στη Δυτική Αττική στ) Αναβάθμιση καταστημάτων & προϊόντων του οργανισμού διαχείρισης και ανάπτυξης πολιτιστικών πόρων (πρώην ΤΑΠΑ) (επί τόπου και ηλεκτρονικά) ζ) Τουριστική ανάπτυξη και η) Ο πολιτισμός ως κινητήριος μοχλός ανάπτυξης (υποέργο 1). Ευθυγραμμισμένη με το φιλόδοξο στόχο της ΕΕ σχετικά με τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής για «κλιματική ουδετερότητα» έως το 2050, η Ελλάδα έχει θέσει έναν φιλόδοξο στόχο, όπως περιγράφεται στο Εθνικό Σχέδιο Ενέργειας και Κλίματος (ΕΣΕΚ) για τη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου κατά 56% το 2030 σε σύγκριση με το 2005.

Υπάρχουν επίσης επενδύσεις στον Άξονα αυτό που στοχεύουν στη θέσπιση χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού και στη δημιουργία ενός πιο πράσινου οικοδομημένου περιβάλλοντος. Αυτές είναι α) Παρεμβάσεις αναβάθμισης περιφερειακών λιμένων β) Πολιτιστικές & φυσικές διαδρομές γ) Προστασία εμβληματικών τόπων και μνημείων πολιτιστικής κληρονομιάς από την κλιματική αλλαγή και δ) Μετασχηματισμός στον γεωργικό τομέα. Αυτά τα μέτρα στοχεύουν στην προσαρμογή του αστικού περιβάλλοντος στην κλιματική αλλαγή και στην αναβάθμιση των υπάρχοντων χώρων με τη χρήση περιβαλλοντικών υλικών που προωθούν την κυκλικότητα, όπως περιγράφεται στο Σχέδιο Δράσης για την Πράσινη Συμφωνία για την κυκλική οικονομία, παρέχουν επίσης ανοιχτούς χώρους στους πολίτες βελτιώνοντας την πρόσβαση στη φύση στο δομημένο περιβάλλον και, συνεπώς, βελτιώνουν την ευεξία τους.

Επιπλέον, τα προτεινόμενα μέτρα του Άξονα συμβάλλουν στην πράσινη μετάβαση, λαμβάνοντας υπόψη τους κλιματικούς και περιβαλλοντικούς στόχους όπως ορίζονται στον κανονισμό (ΕΕ) 2020/852 του κανονισμού ταξινόμησης της ΕΕ (EU Taxonomy Regulation). Η προτεινόμενη μεταρρύθμιση και οι επενδύσεις θα συμβάλουν:

- Στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής με την προώθηση της ενεργειακής μετάβασης και της ροής κεφαλαίων προς υποδομές με μειωμένες ενεργειακές απαιτήσεις και βελτιωμένο αποτύπωμα άνθρακα.

- Στην προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, καθώς η ριζική ανακαίνιση κατοικιών και μη κατοικημένων αποθεμάτων με μακροπρόθεσμη προοπτική, λαμβάνει υπόψη τους κινδύνους καταστροφών και τις κλιματικές συνθήκες (π.χ. αύξηση της πιθανότητας συχνότερων και πιο σοβαρών ακραίων καιρικών φαινομένων) και της συνολικής τους ανθεκτικότητας.
- Πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης που συνδέεται με την κατανάλωση ενέργειας του κτιρίου. Η αντικατάσταση εγκαταστάσεων θέρμανσης με βάση τα ορυκτά καύσιμα που συμβάλλουν στην υπερβολική ρύπανση του ατμοσφαιρικού αέρα από καθαρότερες εναλλακτικές λύσεις που τροφοδοτούνται με ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και η σταδιακή κατάργηση των ορυκτών καυσίμων σε κτίρια είναι επίσης μέρος αυτού του Άξονα.
- Αειφόρος χρήση και προστασία των υδάτινων και θαλάσσιων πόρων, καθώς όλες οι δράσεις θα υλοποιηθούν με σεβασμό των πόρων και βελτίωση της βιωσιμότητας του συνόλου των λειτουργιών στο δομημένο περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένων των ανακαινίσεων.
- Κυκλική οικονομία, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης και της ανακύκλωσης αποβλήτων. Δεδομένου ότι θα απαιτηθούν περισσότερα δομικά υλικά για την εφαρμογή αυτού του Άξονα, οι αρχές κυκλικότητας ενσωματώνονται στις φάσεις σχεδιασμού ανακαίνισης και κατασκευής, και προβλέπονται πλατφόρμες επαναχρησιμοποίησης και ανακύκλωσης για δομικά υλικά και απορρίμματα κατεδάφισης. Η διαχείριση των απορριμμάτων από τις κατασκευές υποστηρίζεται και έχει προτεραιότητα, όπως υποδεικνύεται από την ιεράρχηση των αποβλήτων.
- Προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων καθώς η ανάπτυξη χώρων πρασίνου και η βελτίωση ήδη υπαρχόντων θα δημιουργήσουν νέους οικοτόπους εντός των αστικών περιοχών που θα προσελκύσουν τη βιοποικιλότητα.

6. Ψηφιακή διάσταση του Άξονα

Ο κανονισμός COM (2020) 408 για τη θέσπιση Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θέτει δεσμευτικό στόχο τουλάχιστον 20% των συνολικών δαπανών του σχεδίου για να συμβάλει στον ψηφιακό μετασχηματισμό ή στις προκλήσεις που προκύπτουν από αυτό.

Η χρήση ψηφιακών λύσεων προσαρμοσμένων σε βασικούς οικονομικούς τομείς, όπως ο τουρισμός, ο πολιτισμός, ο αγροτικός τομέας, η μεταποίηση και οι υδατοκαλλιέργειες, καθώς και οι εθνικές υποδομές μεταφορών και εφοδιαστικής αλυσίδας, θεωρείται τόσο απαραίτητη προϋπόθεση όσο και παράγοντας που επιτρέπει τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, την αύξηση της παραγωγικότητας, καθώς και την επίτευξη της ανθεκτικότητας και της βιώσιμης ανάπτυξης της εθνικής οικονομίας.

Εν προκειμένω, στοχευμένες παρεμβάσεις και επενδύσεις με σημαντικό ψηφιακό αποτύπωμα που απορρέουν από τον παρόν Άξονα θα συμβάλουν (α) στον εκσυγχρονισμό και στον ψηφιακό μετασχηματισμό του αγροτικού τομέα, (β) στην εφαρμογή έξυπνων υποδομών στον πολιτιστικό και περιβαλλοντικό τομέα της χώρας μέσω της ψηφιοποίησης των σχετικών διαδικασιών, (γ) στη μεταρρύθμιση για τον επανασχεδιασμό και την απλούστευση των διαδικασιών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών με στόχο την παροχή βελτιωμένων, ποιοτικών υπηρεσιών στους πολίτες και (δ) στην ψηφιοποίηση των σιδηροδρομικών μεταφορών μέσω του εκσυγχρονισμού και αναβάθμιση της τηλεπικοινωνιακής υποδομής του Οργανισμού Σιδηροδρόμων (ΟΣΕ).

Οι προτεινόμενες παρεμβάσεις είναι καθοριστικής σημασίας για τον μετασχηματισμό της Ελλάδας σε μια ψηφιοποιημένη οικονομία, δημιουργώντας σημαντικές επιπτώσεις που περιλαμβάνουν (i) την ενίσχυση του δυναμικού ανάπτυξης του αγροδιατροφικού τομέα, αυξάνοντας την αναγνωρισιμότητα των προϊόντων που φέρουν το ελληνικό εμπορικό σήμα μέσω της εφαρμογής ενός έργου μεγάλης

κλίμακας αγροτικής ψηφιακής υποδομής, (ii) την προσέλκυση ξένων επενδύσεων και την απλούστευση των διαδικασιών ιδιωτικοποίησης μέσω της εφαρμογής τεχνολογιών έξυπνων υποδομών στους τομείς του περιβάλλοντος και του πολιτισμού (iii) την παροχή βελτιωμένων, αποτελεσματικών και ποιοτικών ψηφιακών υπηρεσιών σε πολίτες και επιχειρήσεις μέσω της απλοποίησης των διαδικασιών και της βελτίωσης του επιχειρησιακού μοντέλου της δημόσιας διοίκησης και (iv) τη βελτιωμένη ικανότητα, διαχείριση της κυκλοφορίας, αξιοπιστία, ενεργειακή απόδοση, χαμηλότερο λειτουργικό κόστος και βελτιωμένες υπηρεσίες μεταφοράς μέσω της εφαρμογής σύγχρονων ψηφιακών τεχνολογιών στον σιδηροδρομικό τομέα.

Η μεταρρύθμιση 6 μπορεί να χαρακτηριστεί ως το πιο «ψηφιακό» έργο του Άξονα, καθώς περιλαμβάνει: επεξεργασία και εκμετάλλευση βάσεων δεδομένων για τη διεθνή αγορά και για τις διαδικασίες εξαγωγών, (γ) την πλήρη ψηφιοποίηση των εσωτερικών διαδικασιών της «Επενδύστε στην Ελλάδα Α.Ε.», ένα ψηφιακό θησαυροφυλάκιο για στρατηγικούς επενδυτές και για το χαρτοφυλάκιο επενδύσεων της «Επενδύστε στην Ελλάδα Α.Ε.», καθώς και (στ) την ψηφιοποίηση όλων των εγγράφων και την ένταξη στο νέο ψηφιακό περιβάλλον.

Τέτοιες πρωτοβουλίες αναμένεται να μεταμορφώσουν το ελληνικό μοντέλο ανάπτυξης παρέχοντας μια «ψηφιακή επανεκκίνηση» και θα ενισχύσουν σημαντικά την ετήσια αύξηση του ΑΕΠ κατά τη διάρκεια μιας περιόδου 5-10 ετών.

Περιλαμβάνοντας 25% σε ψηφιακές δαπάνες (βλ. Πίνακα - 1), ο Άξονας συμβάλλει στον προαναφερόμενο ψηφιακό στόχο του 20%.

7. Συμβολή στον κλιματικό και ψηφιακό στόχο

Η Ετήσια Στρατηγική Βιώσιμης Ανάπτυξης (COM (2020) 575) θέτει έναν ελάχιστο 37% των συνολικών δαπανών του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας που πρέπει να σχετίζεται με τον κλιματικό στόχο και έναν ελάχιστο 20% που θα πρέπει να σχετίζεται με τον ψηφιακό στόχο.

Η επισήμανση έχει πραγματοποιηθεί σε επίπεδο υποέργου για διάφορες επενδύσεις όπως αναφέρεται στον παρακάτω πίνακα.

Τίτλος μεταρρύθμισης ή επένδυσης	Κλιματικός Στόχος(%)	Ψηφιακός Στόχος (%)
Μεταρρύθμιση της απασχόλησης στον πολιτιστικό τομέα (ID: 16715)	0%	0%
Ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης υποδομών και μεταφορών (ID: 16937)	0%	100%
Απλοποίηση διαδικασιών υπουργείου υποδομών και μεταφορών (ID: 16786)	0%	100%
Διευκόλυνση εμπορίου (ID: 16592)	0%	0%
Τροποποίηση του νομικού πλαισίου για την προσέλκυση στρατηγικών επενδύσεων – ειδικές ενισχύσεις για την προσέλκυση εμβληματικών διεθνών επενδύσεων (ID: 16593)	0%	0%

Τροποποίηση του νομικού πλαισίου για την προσέλκυση στρατηγικών επενδύσεων – ειδικές ενισχύσεις για την προσέλκυση εμβληματικών διεθνών επενδύσεων (ID: 16593)	100%	0%
Τροποποίηση του νομικού πλαισίου για την προσέλκυση στρατηγικών επενδύσεων – ειδικές ενισχύσεις για την προσέλκυση εμβληματικών διεθνών επενδύσεων (ID: 16593)	40%	0%
Ψηφιοποιήσει δικτύου οικονομικής διπλωματίας & δράσεις κατάρτισης εξαγωγών (ID: 16599)	0%	100%
Οργανωτική μεταρρύθμιση στον τομέα των σιδηροδρόμων(ID: 16982)	0%	0%
Ανάπτυξη δεξιοτήτων εργαζομένων πολιτιστικού τομέα (ID: 16723)	0%	0%
Ο πολιτισμός ως κινητήριος μοχλός ανάπτυξης (ID: 16293)	0%	0%
Ο πολιτισμός ως κινητήριος μοχλός ανάπτυξης (ID: 16293)	40%	0%
Υποδομές για την συνδρομή του πολιτισμού στην «ασημένια οικονομία» & αξιοποίηση της τέχνης για την βελτίωση της ψυχικής υγείας (ID: 16735)	0%	0%
Αναβάθμιση καλλιτεχνικής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ID: 16725)	0%	0%
Αναβάθμιση καταστημάτων & προϊόντων του οργανισμού διαχείρισης και ανάπτυξης πολιτιστικών πόρων (πρώην ΤΑΠΑ) (ID: 16536)	40%	0%
Αναβάθμιση καταστημάτων & προϊόντων του οργανισμού διαχείρισης και ανάπτυξης πολιτιστικών πόρων (πρώην ΤΑΠΑ) (ID: 16536)	0%	0%
Δημιουργία μουσείου ενάλιων αρχαιοτήτων στον Πειραιά (ID: 16486)	40%	0%
Προστασία εμβληματικών τόπων και μνημείων πολιτιστικής κληρονομιάς από την κλιματική αλλαγή (ID: 16433)	100%	0%
Πολιτιστικές & φυσικές διαδρομές (ID: 16970)	0%40%	0%
Δημιουργία πολιτιστικών διαδρομών (ID: 16485)	0%	0%
Πρόσθετα έργα ανάδειξης και διαφύλαξης της Ακρόπολης (ID: 16435)	0%	0%
Τουριστική ανάπτυξη (ID: 16931)	0%	0%
Τουριστική ανάπτυξη (ID: 16931)	40%	0%
Τουριστική ανάπτυξη (ID: 16931)	40%	0%
Τουριστική ανάπτυξη (ID: 16931)	100%	0%
Τουριστική ανάπτυξη (ID: 16931)	40%	0%
Αναβάθμιση δεξιοτήτων στον τομέα του τουρισμού (ID: 16921)	0%	0%
Ψηφιακός μετασχηματισμός αγροδιατροφικού τομέα (ID: 16653)	0%	100%
Μετασχηματισμός στον γεωργικό τομέα (ID: 16626)	0%	0%
Μετασχηματισμός στον γεωργικό τομέα (ID: 16626)	40%	0%

Μετασχηματισμός στον γεωργικό τομέα (ID: 16626)	100%	0%
Μετασχηματισμός στον γεωργικό τομέα (ID: 16626)	100%	0%
Μετασχηματισμός στον γεωργικό τομέα (ID: 16626)	40%	0%
Ενίσχυση υδατοκαλλιεργειών (ID: 16584)	40%	0%
Έξυπνη μεταποίηση (ID: 16721)	0%	100%
Ανάπτυξη επιχειρηματικών πάρκων (ID: 16634)	40%	0%
Ανάπτυξη επιχειρηματικών πάρκων (ID: 16634)	0%	0%
Ανάπτυξη επιχειρηματικών πάρκων (ID: 16634)	40%	0%
Ανάπτυξη επιχειρηματικών πάρκων (ID: 16634)	40%	0%
Ανάπτυξη επιχειρηματικών πάρκων (ID: 16634)	100%	0%
Ανάπτυξη επιχειρηματικών πάρκων (ID: 16634)	100%	0%
Ανάπτυξη επιχειρηματικών πάρκων (ID: 16634)	40%	0%
Έξυπνες περιβαλλοντικές & πολιτιστικές υποδομές (smart infrastructure) (ID: 16960)	0%	100%
Έξυπνες περιβαλλοντικές & πολιτιστικές υποδομές (smart infrastructure) (ID: 16960)	40%	0%
Έξυπνες περιβαλλοντικές & πολιτιστικές υποδομές (smart infrastructure) (ID: 16960)	40%	0%
Πρόγραμμα βελτίωσης οδικής ασφάλειας (ID: 16631)	0%	0%
Βόρειος οδικός Άξονας Κρήτης (ID: 16630)	0%	0%
Αναβάθμιση του σιδηροδρομικού δικτύου με έργο ΣΔΙΤ (ID:16954)	100%	0%
Παρεμβάσεις αναβάθμισης σε περιφερειακά αεροδρόμια (ID: 16833)	0%	0%
Έξυπνες γέφυρες (ID: 16949)	0%	100%
Προαστιακός σιδηρόδρομος στη δυτική αττική (ID: 16892)	100%	0%
Ηλεκτρονικά διόδια (ID: 16950)	40%	100%
Ψηφιακός μετασχηματισμός του ΟΣΕ (ID: 16959)	40%	100%
Αυτοκινητόδρομος κεντρικής Ελλάδας Ε-65 βόρειο Τμήμα (ID: 16628)	0%	0%
Σχέδιο για την αντικατάσταση του στόλου επιβατηγού ναυτιλίας και μείωση του αποτυπώματος co2(ID: 16944)	0%	0%
Παρεμβάσεις αναβάθμισης περιφερειακών λιμένων (ID: 16975)	40%	0%

8. Αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης»

Η αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» αξιολογήθηκε για κάθε μεταρρύθμιση και επένδυση αυτού του Άξονα. Η αξιολόγηση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι κανένα από τα προτεινόμενα μέτρα δεν θα προκαλέσει σημαντική ζημία σε κανέναν από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους, όπως ορίζονται στο άρθρο 17 του κανονισμού ταξινόμησης της ΕΕ (EU Taxonomy Regulation).

Κάθε μία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις του Άξονα ανακαίνισης αξιολογήθηκε στη λίστα ελέγχου για να προσδιοριστεί εάν και ποιος από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους απαιτούσε μια ουσιαστική αξιολόγηση DNSH. Η αξιολόγηση της λίστας ελέγχου κατέληξε στο συμπέρασμα ότι κανένα από τα μέτρα αυτής του Άξονα δεν απαιτεί ουσιαστική αξιολόγηση DNSH καθώς κανένα από τα μέτρα δεν θα προκαλέσει σημαντική ζημιά σε κανέναν από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους.

9. Ορόσημα, στόχοι και χρονοδιάγραμμα

Δείτε το σχετικό κεφάλαιο ορόσημο στο Μέρος 3.

10. Χρηματοδότηση και κόστος

Γενικές αρχές και οδηγίες

Έχοντας προσδιορίσει τις κύριες προκλήσεις και τους στόχους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και τα ορόσημα, το στόχο και το χρονοδιάγραμμα των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων που καθορίστηκαν, παρουσιάζονται παρακάτω οι βασικές αρχές καθώς και η ακολουθούμενη διαδικασία και μεθοδολογία σχετικά με τη χρηματοδότηση και την αξιολόγηση του κόστους.

Πρώτον, σημειώνεται ότι η εκτίμηση κόστους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας εφαρμόζεται σύμφωνα με τις βασικές απαιτήσεις του Κανονισμού που προβλέπουν ότι το κόστος για κάθε επένδυση και μεταρρύθμιση οφείλει να είναι:

- **Λογικό:** Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας παρέχει επαρκείς πληροφορίες και αποδεικτικά στοιχεία ότι το ποσό του εκτιμώμενου συνολικού κόστους του κάθε Άξονα είναι κατάλληλο.
- **Εύλογο:** Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας παρέχει επαρκείς πληροφορίες και αποδεικτικά στοιχεία ότι το ποσό του εκτιμώμενου συνολικού κόστους του κάθε Άξονα είναι σύμφωνο με τη φύση και τον τύπο των προβλεπόμενων επενδύσεων μέσω της εφαρμογής μιας οριζόντιας αξιολόγησης που εξασφαλίζει την ευθυγράμμιση μεταξύ του χαρακτήρα της κάθε επένδυσης και του κόστους της.
- **Ανάλογο:** Το ποσό του συνολικού κόστους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αντιστοιχεί στον αναμενόμενο αντίκτυπο του σχεδιαζόμενου μέτρου στην οικονομία και την απασχόληση στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα, αξιολογείται εάν το σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα έχει οικονομικό αντίκτυπο που να ευθυγραμμίζεται με το ποσό του εκτιμώμενου κόστους του.

Επιπλέον, η μεθοδολογική προσέγγιση και η διαδικασία που ακολουθήθηκε σε σχέση με το κόστος και την αιτιολόγηση για κάθε μεταρρύθμιση και επένδυση αναπτύσσεται με βάση τέσσερις βασικές αρχές που πληρούν τους ακόλουθους στόχους:

- **Ακρίβεια**: Η προσέγγιση και τα εργαλεία μεθοδολογίας που χρησιμοποιούνται διασφαλίζουν ότι το εκτιμώμενο κόστος είναι εύλογο κοντά στο πραγματικό κόστος μέσω της χρήσης λογιστικών, ιστορικών, στατιστικών στοιχείων καθώς και του προσδιορισμού των τιμών της αγοράς.
- **Λογοδοσία και διαφάνεια:** Το κόστος των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων εκτιμήθηκε με τρόπο που να είναι σαφώς ανιχνεύσιμος και κατανοητός, μέσω εφαρμοσμένης ανάλυσης που περιλαμβάνει λεπτομερείς πληροφορίες για κάθε παράμετρο που χρησιμοποιείται στον υπολογισμό του κόστους (π.χ. κόστος μονάδας βασικών παραγόντων, απαιτούμενος αριθμός μονάδων, κλπ)
- **Απλότητα**: Η προσέγγιση μεθοδολογίας κόστους που ακολουθήθηκε χρησιμοποιεί απλά εργαλεία και μεθόδους υπολογισμού κόστους, ώστε να επιτρέπεται η αξιολόγηση των στοιχείων που σχετίζονται με το κόστος μαζί με την αξιολόγηση των άλλων στοιχείων του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας σε σύντομο χρονικό διάστημα. Αυτό έχει ως στόχο να διατηρήσει το διοικητικό φόρτο όσο το δυνατόν πιο διαχειρίσιμο για όλα τα μέρη.

- **Συνέπεια:** Το κόστος που εκτιμάται ανά μεταρρύθμιση και επένδυση συνάδει με άλλες πολιτικές της ΕΕ και είναι σύμφωνο με το κόστος που εφαρμόζεται σε παρόμοια έργα μέσω άλλων κοινοτικών χρηματοδοτήσεων.

Λαμβάνοντας υπόψη αυτές τις αρχές και απαιτήσεις, η μεθοδολογική προσέγγιση που αναπτύχθηκε για τις εκτιμήσεις κόστους κάθε επένδυσης και μεταρρύθμισης του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ακολουθεί ορισμένες κοινές κατευθυντήριες γραμμές. Πιο συγκεκριμένα, περιλαμβάνει:

- Σαφή και τεκμηριωμένη ανάλυση των προκλήσεων που αντιμετωπίζονται και των στόχων των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων.
- Λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με το αναμενόμενο αποτέλεσμα των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων.
- Λεπτομερή περιγραφή του τρόπου εφαρμογής των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων (μέσα εφαρμογής).
- Πληροφορίες σχετικά με τη φύση και το μέγεθος των προτεινόμενων επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων, καθώς και το χρονοδιάγραμμά τους και τα σχετικά ορόσημα.

Διαδικασία επικύρωσης κόστους και μεθοδολογική προσέγγιση

Με βάση τις προαναφερθείσες αρχές και κατευθυντήριες γραμμές, αναπτύσσεται μια συγκεκριμένη διαδικασία επικύρωσης του κόστους και μεθοδολογίας που επιτρέπει την κοστολόγηση για κάθε επένδυση και μεταρρύθμιση του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και διασφαλίζει την ακρίβεια, τη διαφάνεια, την απλότητα και τη συνέπεια των εκτιμήσεων.

Η διαδικασία ανάλυσης κόστους του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιλαμβάνει τέσσερα βασικά βήματα που στοχεύουν στην εφαρμογή των εξής:

- 1ο βήμα: Ανάπτυξη μιας συγκεκριμένης έκθεσης ανά μεταρρύθμιση και επένδυση με ξεχωριστή ανάλυση ανά επιμέρους έργο.
- 2ο βήμα: Εξέταση όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων.
- 3ο βήμα: Λεπτομερής ανάλυση όλων των στοιχείων κόστους των κύριων έργων μέσω της εφαρμογής της πιο κατάλληλης μεθοδολογίας επικύρωσης κόστους.
- 4ο βήμα: Επαλήθευση κόστους ανά έργο, Άξονα, και Πυλώνα του σχεδίου.

1ο βήμα - Ανάπτυξη αναφορών ανάλυσης κόστους

Το περιεχόμενο της αναφοράς ανάλυσης κόστους για κάθε μία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιλαμβάνει τις ακόλουθες κοινές παραμέτρους / λεπτομέρειες:

- **Σύνοψη έργου** : Περιλαμβάνει την αποτύπωση των χαρακτηριστικών του κάθε έργου (π.χ. Πυλώνας, Άξονας, τίτλος έργου και υποέργα, ενδιαφερόμενα μέρη), την κωδικοποίηση βασικών οικονομικών μεγεθών (συνολικός και εκτιμώμενος προϋπολογισμός) καθώς και μια σύντομη επισκόπηση του πεδίου εφαρμογής του έργου.
- **Μέσα εφαρμογής:** Αποτυπώνει μια περίληψη του σχετικού κανονιστικού πλαισίου (εάν υπάρχει), μια γενική προοπτική όσον αφορά τη διαδικασία ωριμότητας και έναν συγκεντρωτικό πίνακα σχετικά με το χρονοδιάγραμμα του έργου και με τα ορόσημα που πρέπει να επιτευχθούν.

- **Προϋπολογισμός έργου**: Περιλαμβάνει:
    - ανάλυση (προσδιορισμός βασικών παραμέτρων κόστους, επισκόπηση των διαθέσιμων πληροφοριών, επιβεβαίωση ότι το εκτιμώμενο κόστος δεν περιλαμβάνει ΦΠΑ, δεν είναι επαναλαμβανόμενο και δεν πραγματοποιείται πριν από την 1η Φεβρουαρίου 2020),
    - ένδειξη του κατά πόσον τμήματα του προϋπολογισμού του έργου καλύπτονται από άλλα ιδιωτικά κονδύλια ή κοινοτική χρηματοδότηση – επιβεβαίωση ότι αυτά τα ποσά έχουν αφαιρεθεί από το κόστος που θα χρηματοδοτηθεί από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και
    - αξιολόγηση και επικύρωση προϋπολογισμού (συγκεκριμένη μεθοδολογία για την εκτίμηση του κόστους, ανάλυση κόστους ανά καθοριστικό παράγοντα, προσδιορισμός του κόστους μονάδας, προσδιορισμός του συνολικού αριθμού μονάδων, εκτίμηση του συνολικού απαιτούμενου προϋπολογισμού ανά έργο).
- **Υποστηρικτικό υλικό:** Αποτυπώνει μια σύντομη επισκόπηση των σχετικών μελετών ή / και πληροφοριών που χρησιμοποιούνται για την επικύρωση του συνολικού κόστους καθώς και τη χαρτογράφηση σημείων αναφοράς που χρησιμοποιήθηκαν κατά την ανάλυση του κόστους (ιστορικό, συγκριτικό κόστος σε παρόμοια έργα) και παροχή σχετικών αποδεικτικών στοιχείων (π.χ. πηγές).

2ο βήμα - Εξέταση όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων

Προκειμένου να διασφαλιστεί η ακρίβεια και η συνέπεια των εκτιμήσεων κόστους, πραγματοποιείται μια συγκριτική ανάλυση δεδομένων κοστολόγησης μέσω της συλλογής και εξέτασης όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων σχετικά με το πραγματικό κόστος παρόμοιων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που έχουν πραγματοποιηθεί στο παρελθόν. Αυτό το βήμα περιλαμβάνει κυρίως όλες τις ενέργειες που σχετίζονται με τη συλλογή και εξέταση του συνόλου των διαθέσιμων πληροφοριών και του υποστηρικτικού υλικού, καθώς και την άντληση δεδομένων και την εις βάθος ανάλυση της σχετικής τεκμηρίωσης.

3ο βήμα - Ανάπτυξη μεθοδολογίας ανάλυσης κόστους

Προκειμένου να εφαρμοστεί η κοστολόγηση των έργων, αναπτύχθηκαν τρεις βασικές μεθοδολογικές αναλύσεις που χρησιμοποιήθηκαν με βάση την καταλληλότητά τους για καθεμία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας:

Εκτίμηση από κάτω προς τα πάνω (bottom-up)

Η πρώτη μεθοδολογική προσέγγιση της ανάλυσης κόστους περιλαμβάνει εκτιμήσεις σε αναλυτικό επίπεδο για κάθε παράμετρο κόστους του έργου, οι οποίες στη συνέχεια συγκεντρώνονται σε μια συνολική εκτίμηση για ολόκληρο το έργο. Τα κύρια βήματα αυτής της μεθοδολογικής προσέγγισης περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Επανεξέταση ιστορικών τιμών/κριτηρίων ανά παράμετρο κόστους από παρόμοια έργα και εκτίμηση του κόστους αξίας της μονάδας.
- Προσδιορισμός του συνολικού αριθμού μονάδων που απαιτούνται και εφαρμογή της τιμής μονάδας για τις σχετικές εκτιμήσεις ανά παράμετρο κόστους.
- Τελική συγκέντρωση και εκτίμηση του συνολικού κόστους ανά έργο.

Παραμετρική προσέγγιση

Αυτή η προσέγγιση αναφέρεται στην εκτίμηση του συνολικού προϋπολογισμού ανά έργο βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς. Συγκεκριμένα, τα κύρια βήματα της παραμετρικής μεθοδολογικής προσέγγισης περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Προσδιορισμός μεμονωμένων παραμέτρων κόστους βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς
- Εξέταση της συνεισφοράς κάθε παραμέτρου κόστους στο συνολικό προϋπολογισμό
- Αξιολόγηση κάθε παραμέτρου κόστους ως ποσοστό του συνολικού κόστους

Εκτίμηση από πάνω προς τα κάτω (top down)

Τέλος, η τεχνική μεθοδολογίας από πάνω προς τα κάτω περιλαμβάνει τα ακόλουθα κύρια βήματα:

- Εκτίμηση του συνολικού προϋπολογισμού ανά έργο βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων.
- Κατανομή του συνολικού κόστους ανά μεμονωμένη παράμετρο κόστους βάσει των σχετικών κριτηρίων αναφοράς για κάθε κόστος μονάδας.

Σημειώνεται ότι σε ορισμένες περιπτώσεις όπου υπάρχει περιορισμένη διαθεσιμότητα συγκριτικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς, προκειμένου να προχωρήσουμε σε μια ακριβή και αιτιολογημένη εκτίμηση των παραμέτρων κόστους, ζητήθηκε άποψη από εμπειρογνώμονες. Ειδικότερα, η κρίση των εμπειρογνωμόνων στοχεύει να παρέχει τα ακόλουθα:

- Επανεξέταση των σχετικών σημείων αναφοράς σχετικά με το κόστος παρόμοιων έργων.
- Παροχή εξειδικευμένης γνώμης με βάση την εμπειρία και γνώση που έχει αποκτηθεί σε έναν συγκεκριμένο τομέα και την επισήμανση κρίσιμων παραγόντων και πιθανών κινδύνων.
- Ολοκλήρωση και αξιολόγηση των υπαρχόντων δεδομένων και επικύρωση του εκτιμώμενου κόστους.

4ο βήμα - Διαδικασία αξιολόγησης και επικύρωσης

Η ακρίβεια και η επικύρωση της ανάλυσης κόστους για κάθε επένδυση και έργο επιτυγχάνεται μέσω της αξιολόγησης του κόστους του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας από έναν ανεξάρτητο φορέα. Συγκεκριμένα, η επικύρωση και αποτίμηση της ανάλυσης κόστους διασφαλίστηκε μέσω των ακόλουθων ενεργειών:

- Συλλογή, επεξεργασία και αναθεώρηση δεδομένων
- Συνεχής επικοινωνία και υλοποίηση συναντήσεων με τους υπεύθυνους ενδιαφερόμενους φορείς και οντότητες
- Αναζήτηση πρόσθετων δεδομένων και πληροφοριών
- Επαλήθευση μεγέθους επένδυσης και προσδιορισμός κόστους
- Προετοιμασία και επανεξέταση των αναφορών ανάλυσης κόστους

Κύρια στοιχεία μεθοδολογίας προσέγγισης και παραμέτρων κόστους

Η μεθοδολογική προσέγγιση για την εκτίμηση του κόστους όσον αφορά τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις βασίζεται στα ακόλουθα κύρια στοιχεία που αφορούν:

- Υλοποίηση έργων υποδομής και κατασκευή νέου κτιρίου ή ανακαίνιση υπαρχόντων κτιρίων
- Προμήθεια του απαιτούμενου εξοπλισμού
- Ανάπτυξη και αναβάθμιση συστημάτων πληροφορικής
- Διαχείριση έργου, τεχνική υποστήριξη και συμβουλευτικές υπηρεσίες
- Κατάρτιση - προγράμματα επαγγελματικής πιστοποίησης
- Οργάνωση δράσεων δημοσιότητας και ευαισθητοποίησης

1ο στοιχείο: Έργα υποδομής και κατασκευή κτιρίων

Η σχετική κοστολόγηση των επενδύσεων όσον αφορά το πρώτο στοιχείο προέρχεται από:

- Η υλοποίηση έργων υποδομής που αφορούν την κατασκευή ή την επέκταση του οδικού και σιδηροδρομικού δικτύου, την κατασκευή ή αναβάθμιση της υποδομής αεροδρομίων και του λιμένων (π.χ. μαρίνες, λιμάνια)
- Η κατασκευή νέων κτιρίων ή η ανακαίνιση υπαρχόντων
- Η εγκατάσταση συστημάτων διαχείρισης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και αποβλήτων καθώς και συστημάτων δικτύου νέας γενιάς (5G)

Οι παράμετροι κόστους αυτών των επενδύσεων περιλαμβάνουν κυρίως τις δαπάνες η που απαιτούνται για τα κατασκευαστικά έργα (π.χ. γη, οδόστρωμα κλπ.) και το κόστος για την αγορά του απαιτούμενου δομικού υλικού (π.χ. τσιμέντο κ.λπ.). Οι εκτιμήσεις κόστους βασίζονται στις ακόλουθες παραμέτρους:

- Προσδιορισμός της επιφάνειας της υποδομής ή του κτιρίου σε κάθε έργο (μετρούμενη είτε σε τετραγωνικά μέτρα είτε σε κυβικά μέτρα)
- Προσδιορισμός των απαιτούμενων δομικών υλικών (π.χ. σκυρόδεμα σε τόνους), σε περιπτώσεις κατά τις οποίες το σχετικό κόστος υπολογίζεται ξεχωριστά από το κόστος εργασίας
- Εκτίμηση του κόστους μονάδας που σχετίζεται με τις κατασκευαστικές εργασίες (κόστος μονάδας ανά τετραγωνικό μέτρο ή κυβικό μέτρο) και την προμήθεια των απαιτούμενων υλικών (κόστος μονάδας ανά τόνο ή μονάδα) με βάση τις σχετικές τιμές της αγοράς.
- Υπολογισμός του συνολικού κόστους που απαιτείται ανά έργο υποδομής, που προκύπτει από το εκτιμώμενο κόστος των συνολικών κατασκευαστικών έργων (συμπεριλαμβανομένου και του κόστους για όλες τις απαιτούμενες ηλεκτρολογικές και μηχανολογικές εγκαταστάσεις) καθώς και το κόστος προμήθειας υλικών.

2ο στοιχείο: Προμήθεια απαιτούμενου εξοπλισμού

Το κόστος που περιλαμβάνεται σε αυτόν τον Άξονα αναφέρεται στην προμήθεια του απαιτούμενου εξοπλισμού που αφορά τον εξοπλισμό πληροφορικής, τις άδειες λογισμικού, τα μηχανήματα, τα έπιπλα και τα οχήματα. Σε αυτό το πλαίσιο, η εκτίμηση και η αιτιολόγηση του κόστους που περιλαμβάνεται σε αυτόν τον Άξονα βασίζεται σε συγκεκριμένες παραμέτρους και ενέργειες που αναφέρονται στα:

- Προσδιορισμός του απαιτούμενου εξοπλισμού και αδειών που πρέπει να αγοραστούν σε κάθε επένδυση και προσδιορισμός του σχετικού ποσού που απαιτείται

- Εκτίμηση του σχετικού κόστους μονάδας σε είδη για εξοπλισμό ή σε έτη για τις άδειες με βάση την εξέταση όλων των διαθέσιμων πληροφοριών σχετικά με το σχετικό κόστος παρόμοιων επενδύσεων και λαμβάνοντας επίσης υπόψη τις τρέχουσες τιμές αγοράς
- Ο ποσοτικός προσδιορισμός του συνολικού κόστους προκύπτει από την προμήθεια των απαιτούμενων αδειών εξοπλισμού και λογισμικού

3ο στοιχείο: Ανάπτυξη και αναβάθμιση συστημάτων και πλατφορμών πληροφορικής

Η ανάπτυξη και αναβάθμιση των συστημάτων και των πλατφορμών πληροφορικής περιλαμβάνει το εκτιμώμενο κόστος όλων των απαιτούμενων ενεργειών σχετικά με την τεχνική υποστήριξη που απαιτείται για την εγκατάσταση, την ανάπτυξη και την προσαρμογή των συστημάτων καθώς και των πιλοτικών υπηρεσιών λειτουργίας. Συγκεκριμένα, η κοστολόγηση αυτού του Άξονα βασίζεται στις ακόλουθες παραμέτρους:

- Προσδιορισμός του αριθμού του προσωπικού που απαιτείται για την ανάπτυξη συστημάτων και λογισμικού πληροφορικής
- Προσδιορισμός του όγκου της εργασίας που απαιτείται για την ολοκλήρωση του έργου, ο οποίος υπολογίζεται σε ανθρωπομήνες βάσει των μέσων παραγωγικών ωρών (δηλαδή εξαιρουμένης της ασθένειας, των μαθημάτων, των διακοπών κ.λπ.) ανά μήνα ανά άτομο (πλήρους απασχόλησης)
- Εκτίμηση του συνολικού κόστους με βάση την εξέταση των τιμών της αγοράς που καθορίζουν το κόστος ανά άτομο ανά μήνα και τον συνολικό εκτιμώμενο χρόνο εργασίας των τεχνικών εμπειρογνωμόνων

4ο στοιχείο: Διαχείριση έργων, υπηρεσίες συμβούλων και τεχνική βοήθεια

Το κόστος όσον αφορά το τέταρτο στοιχείο προέρχεται από την παροχή των συμπληρωματικών υπηρεσιών που απαιτούνται ανά έργο, οι οποίες περιλαμβάνουν τις υπηρεσίες συμβούλων και τεχνικής βοήθειας που παρέχονται μέσω της εφαρμογής των απαιτούμενων μελετών και ερευνών (μελέτες σκοπιμότητας, αναλύσεις απαιτήσεων, σχεδιασμός λύσεων κ.λπ.). ως υπηρεσίες διαχείρισης και εποπτείας του έργου. Σε αυτό το πεδίο, ο υπολογισμός του σχετικού κόστους που προκύπτει από αυτές τις υπηρεσίες βασίζεται στις ακόλουθες παραμέτρους:

- Προσδιορισμός των ειδικών αναγκών ανά έργο και προσδιορισμός του αριθμού των σχετικών εμπειρογνωμόνων / προσωπικού που απαιτείται
- Εκτίμηση των συνολικών ανθρωπίνων μηνών / ωρών που εκτιμάται ότι θα παρέχονται σε κάθε υπηρεσία, καθώς και το αντίστοιχο κόστος μονάδας
- Υπολογισμός του συνολικού κόστους που προκύπτει από τις τεχνικές υπηρεσίες παροχής συμβουλών, διαχείρισης και υποστήριξης ανά έργο βάσει των παραπάνω δύο παραμέτρων

5ο στοιχείο: Προγράμματα κατάρτισης και επαγγελματικής πιστοποίησης

Το κόστος όσον αφορά το πέμπτο στοιχείο προέρχεται από την εφαρμογή εκπαιδευτικών συνεδρίων και μαθημάτων, τα προγράμματα επαγγελματικής πιστοποίησης και το κόστος αγοράς του απαιτούμενου εκπαιδευτικού υλικού (βιβλία, φυλλάδια κ.λπ.). Πιο συγκεκριμένα, η κοστολόγηση των προγραμμάτων κατάρτισης βασίζεται στις ακόλουθες παραμέτρους:

- Προσδιορισμός των αναγκών ανά εκπαιδευτικό πρόγραμμα όσον αφορά εκπαιδευτές, συντονιστές, ακαδημαϊκή υποστήριξη κ.λπ. καθώς και τους εκτιμώμενους συμμετέχοντες / δικαιούχους

- Προσδιορισμός του μέσου χρόνου ανά πρόγραμμα (σε ώρες, ημέρες ή μήνες) και εκτίμηση του κόστους μονάδας που αντιστοιχεί σε κάθε εκπαιδευτή / εκπαιδευόμενο ανά ώρα ή συνεδρία εκπαίδευσης με βάση το ιστορικό κόστος σε παρόμοια έργα και σημεία αναφοράς της αγοράς
- Προσδιορισμός του απαιτούμενου εκπαιδευτικού υλικού (π.χ. βιβλία, οδηγοί, έντυπα ή ψηφιακές ενότητες κ.λπ.) ανά πρόγραμμα και προσδιορισμός του κόστους μονάδας (π.χ. κόστος ανά σελίδα)

6ο στοιχείο: Δράσεις δημοσιότητας και ευαισθητοποίησης

Οι δράσεις δημοσιότητας και ευαισθητοποίησης περιλαμβάνουν το κόστος που απαιτείται για τη διοργάνωση εκδηλώσεων, την εφαρμογή ερευνών δημοσκοπήσεων και τη δημοσιότητα των δράσεων. Το κόστος για την υλοποίηση δράσεων δημοσιότητας και ευαισθητοποίησης εκτιμάται με τα ακόλουθα βήματα και παραμέτρους:

- Προσδιορισμός του τύπου της δημοσιότητας και της δράσης ευαισθητοποίησης (π.χ. φυλλάδια, διαφημίσεις τύπου, «εκστρατείες» μέσων κ.λπ.)
- Προσδιορισμός της συνολικής διάρκειας που απαιτείται για την ολοκλήρωση του καθενός (π.χ. ώρες εργασίας, μήνες ή έτη)
- Επικοινωνία με τους σχετικούς ενδιαφερόμενους και προσδιορισμό του κόστους μονάδας με βάση τις τρέχουσες τιμές αγοράς (π.χ. κόστος μονάδας ανά ώρα εργασίας / μήνα / έτος που αντιστοιχεί σε κάθε δράση ευαισθητοποίησης)

Η λεπτομερής εκτίμηση κόστους για κάθε έργο βρίσκεται στα Παραρτήματα.

11. Αίτημα δανείου

Μη εφαρμόσιμο.

Άξονας 4.7: Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών

1. Περιγραφή του Άξονα

Περιοχές πολιτικής/ τομέας: Η έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, συμπεριλαμβανομένης της οικονομικής συνοχής, των θέσεων εργασίας, της παραγωγικότητας, της ανταγωνιστικότητας και της εύρυθμης εσωτερικής αγοράς με ισχυρές ΜμΕ θα πρέπει να στοχεύει στην ενίσχυση του αναπτυξιακού δυναμικού και να επιτρέψει τη βιώσιμη ανάκαμψη της οικονομίας της Ένωσης.

Περίληψη: Ο βασικός προσανατολισμός του Άξονα είναι η παροχή οικονομικών κινήτρων για ιδιωτικές επενδύσεις. Μέσω αυτών των πολιτικών, τα δάνεια του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα χρησιμοποιηθούν για την προώθηση επενδύσεων, οι οποίες βασίζονται σε σταθερά οικονομικά θεμέλια, και περιλαμβάνουν δράσεις πράσινης μετάβασης και ψηφιακού μετασχηματισμού. Ο σχεδιασμός των σχετικών πολιτικών θα είναι τέτοιος ώστε να κινητοποιεί σημαντικούς ιδιωτικούς πόρους, με σκοπό την μείωση του μεγάλου επενδυτικού κενού της ελληνικής οικονομίας και να επιταχύνει και ενισχύει την ανάκαμψη από την κρίση. Τα δάνεια του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα χρησιμοποιηθούν με τρόπους συμβατούς με τη δημοσιονομική βιωσιμότητα και σταθερότητα.

Η παροχή οικονομικών κινήτρων για ιδιωτικές επενδύσεις συμπληρώνεται από μια σειρά μεταρρυθμίσεων που στοχεύουν στη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, στη μείωση της γραφειοκρατίας και του διοικητικού κόστους, στην αύξηση του μεγέθους των ελληνικών επιχειρήσεων, και επίσης ενισχύουν τον εξαγωγικό και παραγωγικό προσανατολισμό της οικονομίας. Παράλληλα, αναμένεται μέσω του Άξονα να πραγματοποιηθούν ιδιαίτερα σημαντικές μεταρρυθμίσεις, οι οποίες θα επικεντρώνονται στην απλούστευση του θεσμικού πλαισίου, και εν γένει του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, μέσα από τις κατάλληλες ρυθμιστικές και νομοθετικές παρεμβάσεις αλλά και μέσα από δράσεις ψηφιακού μετασχηματισμού δομών και εργαλείων της δημόσιας διοίκησης.

Με αυτόν τον τρόπο αναμένεται να αρθούν σημαντικά εμπόδια τα οποία δρουν ανασταλτικά στην ανάπτυξη της Ελληνικής επιχειρηματικότητας καθώς και ανισορροπίες που παρατηρούνται μεταξύ διαφορετικών επιχειρήσεων και κλάδων, δημιουργώντας έτσι ένα ισότιμο και προσφιλές στις επενδύσεις επιχειρηματικό περιβάλλον. Ταυτόχρονα οι μεταρρυθμίσεις αυτές επιδιώκουν να υποστηρίξουν τις επιχειρήσεις να αναπτυχθούν τόσο σε μέγεθος όσο και στο να αναπτύξουν έναν περισσότερο εξαγωγικό και αναπτυξιακό προσανατολισμό.

Στόχος: Ο Άξονας εστιάζει στην προώθηση των ιδιωτικών επενδύσεων που είναι κρίσιμες για την ανάκαμψη και την μείωση του επενδυτικού κενού της ελληνικής οικονομίας, καθώς και για την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας, όπως αυτό έχει αναδειχθεί ως ιδιαίτερα σημαντική προτεραιότητα τόσο από τις συστάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την χώρα για τα έτη 2019-2020, όσο και από την έκθεση της επιτροπής Πισσαρίδη. Οι παρεμβάσεις του Άξονα έχουν ως στόχο την σμίκρυνση του επενδυτικού κενού επιδιώκοντας έτσι να έχουν θετικό αντίκτυπο στην μείωση της ανεργίας αλλά και της χαμηλής παραγωγικότητας της χώρας, δυο πολύ σημαντικών αδυναμιών/ παθογενειών της ελληνικής οικονομίας το προηγούμενο διάστημα.

Οι δράσεις για την προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων περιλαμβάνουν διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που εστιάζουν κυρίως στην βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και την απλοποίηση του ρυθμιστικού πλαισίου, καθώς και στην παροχή χρηματοοικονομικών κινήτρων στην ιδιωτική οικονομία, με έμφαση στην οικονομική αποτελεσματικότητα. Οι δράσεις αυτές συμπληρώνονται με έργα που στοχεύουν στην αύξηση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας, καθώς και στην προώθηση του εξαγωγικού προσανατολισμού της οικονομίας.

Όλα τα παραπάνω συμπληρώνουν ολιστικά τους υπόλοιπους πυλώνες του σχεδίου και αναμένεται να αποτελέσουν επιταχυντές για την ανάδειξη της Ελληνικής οικονομίας και την υποστήριξή της για την έξοδο από την τρέχουσα κρίση της πανδημίας.

Μεταρρυθμίσεις

- **Μεταρρύθμιση 1:** Απλούστευση επιχειρηματικού περιβάλλοντος (ID: 16543) [COFOG: 04.9]
- **Μεταρρύθμιση 2:** Κίνητρα για συνεργασίες, συγχωνεύσεις & εξαγορές για τη δημιουργία αποτελεσματικότερων και πιο ανταγωνιστικών επιχειρηματικών σχηματισμών (ID: 16598) [COFOG: 01.1]
- **Μεταρρύθμιση 3:** Διευκόλυνση της επιχειρηματικής δραστηριότητας (ID: 16591) [COFOG: 04.9]

Επενδύσεις

- **Επένδυση 1** : Δανειακή στήριξη του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ID: 16980)

Εκτιμώμενο κόστος: 5 εκατομμύρια ευρώ, εκ των οποίων 5 εκατομμύρια ευρώ (100%) καλύπτονται από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

2. Κύριες προκλήσεις και στόχοι

α) Κύριες προκλήσεις

Μία από τις σημαντικότερες προκλήσεις που έχουν εντοπιστεί στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, αναφέρεται στις παραδοσιακές ανισορροπίες της ελληνικής οικονομίας όσον αφορά τον εξωτερικό τομέα. Παρά το γεγονός ότι οι ανισορροπίες του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών έχουν διορθωθεί σε μεγάλο βαθμό, η καθαρή διεθνής επενδυτική θέση της Ελλάδας ήταν χαμηλότερη από -150% του ΑΕΠ το 2019. Αν και αυτό το αποτέλεσμα οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στο υψηλό δημόσιο χρέος, που διατηρείται κάτω από ευνοϊκούς όρους, η σταδιακή διόρθωση της συγκεκριμένης ανισορροπίας απαιτεί περαιτέρω βελτιώσεις στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών. Η αντιμετώπιση των υπερβολικών

μακροοικονομικών ανισορροπιών αναφέρεται επίσης σε σύσταση που απευθύνθηκε στην Ελλάδα από το Συμβούλιο το 2019 και **απαιτούσε επαναπροσανατολισμό της οικονομίας προς τον τομέα εμπορευσίμων** και αύξηση της παραγωγικότητας, της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των ελληνικών επιχειρήσεων.

Ταυτόχρονα, η Ελλάδα παρουσιάζει **ένα εξαιρετικά υψηλό επενδυτικό κενό**, σε σχέση είτε με το μέσο όρο της Ένωσης είτε με τα επίπεδα επενδύσεων προς το ΑΕΠ της Ελλάδος πριν από το 2010. Αυτό το κενό αποτελεί έναν από τους κύριους λόγους για τη χαμηλή αύξηση της παραγωγικότητας και τον υψηλό δείκτη ανεργίας, με τον τελευταίο να αποτελεί και μία από τις υπερβολικές ανισορροπίες της Ελληνικής οικονομίας που εντοπίστηκαν στο πλαίσιο του Εξαμήνου καθώς επίσης και σημαντικό εμπόδιο στην ταχεία ανάκαμψη της χώρας από την τρέχουσα κρίση. Από αυτή την άποψη, οι συστάσεις του Συμβουλίου προς την Ελλάδα το 2020, περιλάμβαναν συστάσεις για την προώθηση των ιδιωτικών επενδύσεων προκειμένου να προωθηθεί η ανάκαμψη, καθώς και για την προώθηση του ψηφιακού μετασχηματισμού των επιχειρήσεων, που είναι κρίσιμος για την αύξηση της παραγωγικότητας.

Συστάσεις έχουν επίσης απευθυνθεί στην Ελλάδα - τόσο το 2019 όσο και το 2020 - σχετικά με την ολοκλήρωση των δεσμεύσεων μετά το πρόγραμμα. Αυτές οι δεσμεύσεις καλύπτουν τομείς που συνδέονται στενά με τις προαναφερθείσες προκλήσεις, συγκεκριμένα εκείνους που σχετίζονται με τις αγορές προϊόντων και ιδίως με τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και τη μείωση του ρυθμιστικού φόρτου.

Οι συγκεκριμένες προκλήσεις περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

Αδύναμες ιδιωτικές επενδύσεις που συμβάλλουν στο μεγάλο επενδυτικό κενό. Πολύ υψηλό αρνητικό κενό παραγωγής που αναμένεται να αυξηθεί από 4,4% του ΑΕΠ το 2019 σε 12,3% το 2020 σύμφωνα με τις προβλέψεις της Επιτροπής το Φθινόπωρο. Μεγάλο επενδυτικό κενό, τόσο ως προς τα ελληνικά ιστορικά δεδομένα, όσο και ως προς τον σημερινό μέσο όρο της ΕΕ. Το 2019, οι επενδυτικές δαπάνες στην Ελλάδα ήταν ίσες με το 10,1% του ΑΕΠ, σε αντίθεση με το 22,2% στη ευρωζώνη, ενώ η ανάλυση των επενδυτικών δαπανών αποκαλύπτει ότι σχεδόν τα δύο τρίτα του επενδυτικού κενού οφείλονται σε επενδύσεις ιδιωτικών επιχειρήσεων. Η Ελλάδα παρουσίαζε πάντα ένα κενό σε αυτόν τον τομέα, αλλά αυτό διευρύνθηκε περαιτέρω κατά την τελευταία δεκαετία. Επιπλέον, το κενό των επιχειρηματικών επενδύσεων διατηρεί την ανοδική του τάση, καθώς οι επιχειρηματικές επενδύσεις έχουν αυξηθεί στη ζώνη του ΕΥΡΩ τα τελευταία χρόνια, αλλά σταμάτησαν στην Ελλάδα. Η μεγάλη διαφορά επιτοκίου για τις ελληνικές επιχειρήσεις σε σύγκριση με τον μέσο όρο της ζώνης του ΕΥΡΩ, έχει αυξήσει το κόστος κεφαλαίου για τις ελληνικές επιχειρήσεις, περιορίζοντας έτσι σημαντικά τον επιχειρηματικό δανεισμό και, μεταξύ άλλων αρνητικών επιπτώσεων, έχει καθυστερήσει την πράσινη μετάβαση και τον ψηφιακό μετασχηματισμό του ελληνικού ιδιωτικού τομέα. Επιπλέον, η Ελλάδα αντιμετωπίζει παραδοσιακά μια εξαιρετικά υψηλή αναλογία χρέους προς ΑΕΠ, πράγμα που σημαίνει ότι το διαθέσιμο περιθώριο για περαιτέρω αύξηση του Ελληνικού δημόσιου χρέους είναι περιορισμένο. Πιθανές δυσκολίες στη χρηματοδότηση κερδοφόρων επιχειρηματικών επενδύσεων μέσω του ελληνικού τραπεζικού τομέα, λόγω της αποτυχίας της αγοράς επενδυτικών δανείων ως αποτέλεσμα: περιορισμένων ιδίων κεφαλαίων των ελληνικών τραπεζών μετά την ελληνική οικονομική κρίση, περιορίζοντας την ικανότητά τους να παρέχουν δάνεια, αποφυγή ανάληψης κινδύνων εκ μέρους των τραπεζών που τους εμποδίζουν να εκπληρώσουν το ρόλο τους.

Μικρό μέσο μέγεθος ελληνικών επιχειρήσεων. Όπως επισημαίνεται επίσης στην έκθεση της Επιτροπής Πισσαρίδη, σε σύγκριση με άλλα κράτη μέλη, το 2017 το 48,5% των εργαζομένων στον επιχειρηματικό τομέα στην Ελλάδα εργάζονταν σε επιχειρήσεις με λιγότερα από 9 άτομα, ενώ το 28,7% των εργαζομένων ήταν αυτοαπασχολούμενοι, που είναι το υψηλότερο ποσοστό μεταξύ όλων των κρατών μελών με βάση τα διαθέσιμα δεδομένα. Δεδομένης της θετικής συσχέτισης μεταξύ παραγωγικότητας και μεγέθους επιχειρήσεων, το υψηλό ποσοστό απασχόλησης σε πολύ μικρές και ατομικές επιχειρήσεις, παρά σε

μικρομεσαίες, συνεπάγεται χαμηλή παραγωγικότητα εργασίας. Λόγω του μικρού τους μεγέθους, οι ελληνικές επιχειρήσεις δεν είναι σε θέση να επωφεληθούν από οικονομίες κλίμακας και τεχνολογίας αιχμής. Αυτό τους οδηγεί να επικεντρώνονται κυρίως στον τομέα των υπηρεσιών και στην εγχώρια κατανάλωση, δημιουργώντας έτσι ένα επιχειρηματικό μοντέλο που χαρακτηρίζεται από πολύ περιορισμένη πρόσβαση στη χρηματοδότηση και από μεγάλη ευπάθεια σε οποιαδήποτε συστημική κρίση. Το πρόβλημα επιδεινώνεται λόγω της χαμηλής παραγωγικότητας των πολύ μικρών επιχειρήσεων. Ενώ η ακαθάριστη προστιθέμενη αξία ανά εργαζόμενο σε ολόκληρο τον επιχειρηματικό τομέα ανέρχεται σε 21.100 ευρώ, το αντίστοιχο ποσό για τις πολύ μικρές επιχειρήσεις είναι μόνο 7.900 ευρώ, με αποτέλεσμα, η Ελλάδα να κατατάσσεται στην πέμπτη χαμηλότερη θέση όσον αφορά την παραγωγικότητα της εργασίας μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία υπάρχουν διαθέσιμα δεδομένα.

Υψηλή κανονιστική επιβάρυνση. Τα τελευταία χρόνια, η Ελλάδα έχει επενδύσει πολλούς πόρους σε μία σημαντική, έργο-πρόκληση, μεταρρύθμιση για την απλούστευση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Η προτεινόμενη μεταρρύθμιση καλύπτει ένα ευρύ φάσμα οικονομικών δραστηριοτήτων αναφορικά με την αδειοδότηση και τις νέες πρακτικές επιθεώρησης, συνδέοντας τελικά και τις δύο με την ψηφιοποίηση των διαδικασιών. Η μεταρρύθμιση έχει αρχίσει να διαμορφώνεται, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν πολλές προκλήσεις όσον αφορά την πραγματοποίηση όλων των δεσμεύσεων μετά το πρόγραμμα και την αντιμετώπιση επίμονων διαρθρωτικών προβλημάτων της δημόσιας διοίκησης και των επιχειρήσεων που εξακολουθούν να λειτουργούν ως εμπόδια στην επιχειρηματικότητα και τις επενδύσεις. Τα διαρθρωτικά προβλήματα της δημόσιας διοίκησης αντικατοπτρίζονται στο κανονιστικό πλαίσιο , τόσο σε επιχειρησιακό όσο και νομοθετικό επίπεδο, θέτοντας διάφορα εμπόδια στην κρατική λειτουργία προς την επιχειρηματικότητα και, κατά συνέπεια, προς τις επενδύσεις και τη δημιουργία θέσεων εργασίας. Η εμπειρία του παρελθόντος έχει δείξει ότι η εμπλοκή διαφόρων φορέων της δημόσιας διοίκησης στην κυριότητα της ατζέντας των μεταρρυθμίσεων σε σχετικούς φορείς είναι ένα δύσκολο έργο.

Ανισορροπίες στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών. Η ελληνική οικονομία είχε παραδοσιακά καταγράψει σημαντικά ελλείμματα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, ως αποτέλεσμα της χαμηλής εξαγωγικής απόδοσης στον τομέα των αγαθών. Το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών είχε διευρυνθεί σημαντικά πριν από τη χρηματοπιστωτική κρίση της περιόδου 2008-2009 και αποτελούσε μία από τις κύριες ανισορροπίες που εξηγούν την υψηλή ευπάθεια της ελληνικής οικονομίας όταν ξέσπασε η κρίση. Αν και τα τελευταία χρόνια το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών έχει μειωθεί σημαντικά και οι προηγούμενες ανισορροπίες έχουν διορθωθεί σε μεγάλο βαθμό, αυτό επιτεύχθηκε σε κάποιο βαθμό μέσω της μείωσης των εισαγωγών λόγω της γενικότερης μείωσης της οικονομικής δραστηριότητας. Οι εξαγωγές επίσης αυξήθηκαν σημαντικά κατά την τελευταία δεκαετία, αλλά ο βαθμός ανοίγματος της ελληνικής οικονομίας παραμένει μικρός κατά τα ευρωπαϊκά πρότυπα, κυρίως λόγω των ασθενών επενδύσεων και της δομής της ελληνικής οικονομίας που χαρακτηρίζεται από την επικράτηση επιχειρήσεων μικρού και μεσαίου μεγέθους. Η πανδημία COVID-19 επιδείνωσε αυτό το πρόβλημα καθώς οδήγησε σε νέα διεύρυνση του ελλείμματος τρεχουσών συναλλαγών.

Χαμηλά επίπεδα επενδύσεων σε Ε & Α. Η Ελλάδα υστερεί έναντι του μέσου όρου της ΕΕ για επενδύσεις σε Ε & Α. Οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι νέες επιχειρήσεις για συγκέντρωση κεφαλαίων περιορίζουν τις επενδύσεις σε σχετικούς τομείς, ενώ ο μικρός βαθμός ανοίγματος της οικονομίας, η ισχυρότερη σχετική σημασία του μη εμπορεύσιμου τομέα και η ισχυρή πλειονότητα των επιχειρήσεων στην εγχώρια αγορά δεν παρέχουν επαρκή κίνητρα για υψηλά επίπεδα επενδύσεων σε Ε & Α. Οι χαμηλές ιδιωτικές επενδύσεις στην Ε & Α επιδεινώνουν τις επιπτώσεις του μεγάλου επενδυτικού κενού, οδηγώντας σε στασιμότητα της αύξησης της παραγωγικότητας και αποτροπή της αύξησης του αναπτυξιακού δυναμικού της οικονομίας.

Αντίκτυπος του κανονιστικού πλαισίου στο επιχειρηματικό περιβάλλον. Η Ελλάδα αντιμετωπίζει προκλήσεις στο κανονιστικό πλαίσιο για το επιχειρηματικό περιβάλλον. Οι κανονισμοί χαρακτηρίζονται

συνήθως από μεγάλο αριθμό διαδικασιών που οδηγεί σε επιπλέον χρόνο και κόστος για τις επιχειρήσεις. Επιπλέον, το κανονιστικό πλαίσιο στερείται προβλεψιμότητας, δημιουργώντας νομική αβεβαιότητα για τους επενδυτές. Αυτό αντικατοπτρίζεται από την κατάταξη της Ελλάδας στην κατάταξη Doing Business της Παγκόσμιας Τράπεζας, όπου η χώρα κατατάσσεται 79η από τις 190 οικονομίες. Σύμφωνα με την ανάλυση της Επιτροπής στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, οι πιο προβληματικοί τομείς περιλαμβάνουν την εγγραφή ιδιοκτησίας, την εκτέλεση συμβάσεων και την πρόσβαση σε πίστωση, ενώ οι ανεπάρκειες της δημόσιας διοίκησης, συμπεριλαμβανομένης μιας πολύ περιορισμένης παροχής ψηφιακών δημόσιων υπηρεσιών και γραφειοκρατίας, εξακολουθούν να αποτελούν εμπόδια για επιχειρήσεις. Επιπλέον, οι υπερβολικά χαμηλές προσφορές στις διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων περιορίζουν την αποδοτικότητα των δημοσίων δαπανών, ενώ οι ανεπάρκειες στο σύστημα δικαιοσύνης επηρεάζουν αρνητικά το επενδυτικό κλίμα και περιορίζουν την παροχή πιστώσεων στην πραγματική οικονομία. Η ανάγκη βελτίωσης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος επισημαίνεται επίσης στην ανάλυση της Επιτροπής, σε σχέση με τις πιθανές επιπτώσεις της στην παραγωγικότητα, καθώς και στην εξωτερική θέση της χώρας.

β) Στόχοι

Ο γενικός στόχος του Άξονα είναι να στηρίξει την ανάπτυξη των ιδιωτικών επενδύσεων με σκοπό να καλύψει το μεγάλο επενδυτικό κενό στην ελληνική οικονομία και να προωθήσει την ανάκαμψη, μέσω της χρήσης δανείων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για την παροχή οικονομικών κινήτρων για ιδιωτικές επενδύσεις. Επιπλέον, ο Άξονας στοχεύει στην αύξηση του σχετικού βάρους των εμπορεύσιμων τομέων στην εγχώρια οικονομία και στην ενίσχυση του εξαγωγικού προσανατολισμού των ελληνικών επιχειρήσεων. Αυτοί οι στόχοι πρόκειται να επιτευχθούν μέσω μιας σειράς διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που εστιάζουν σε μεγάλο βαθμό στη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και στηρίζουν την πιθανή ανάπτυξη και την ανθεκτικότητα της οικονομίας. Επιπλέον, ο Άξονας θα περιλαμβάνει επίσης ισχυρά οικονομικά κίνητρα για ιδιωτικές επενδύσεις που είναι πλήρως εναρμονισμένα με τις προτεραιότητες της Ένωσης για την πράσινη μετάβαση και τον ψηφιακό μετασχηματισμό, καθώς και με τις συστάσεις που απευθύνθηκαν στην Ελλάδα από το Συμβούλιο το 2019 και το 2020. Η σύσταση του Συμβουλίου για το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων της Ελλάδας 2020, διατυπώνοντας τη γνώμη του Συμβουλίου για το Πρόγραμμα Σταθερότητας της Ελλάδας 2020[97] συστήνει στην Ελλάδα να αναλάβει δράση το 2020 και το 2021 για την ταχεία εφαρμογή των μέτρων για την παροχή ρευστότητας και τη συνεχή ροή πιστώσεων και άλλων χρηματοδοτήσεων στην οικονομία.

Ειδικότερα:

i. **Μεταρρύθμιση 1. Δράσεις για την απλούστευση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος (ID: 16543)** στοχεύουν στην αντιμετώπιση των συστάσεων 3:2020 μέσω της προώθησης των ιδιωτικών επενδύσεων και των 4:2020 μέσω της συνέχισης και ολοκλήρωσης των μεταρρυθμίσεων που σχετίζονται με δεσμεύσεις μετά το πρόγραμμα σε σχέση με τις αγορές προϊόντων και το επιχειρηματικό περιβάλλον.
ii. **Μεταρρύθμιση 2**. **Κίνητρα για συνεργασίες, συγχωνεύσεις & εξαγορές για τη δημιουργία αποτελεσματικότερων και πιο ανταγωνιστικών επιχειρηματικών σχηματισμών (ID: 16598)** στοχεύει στην αντιμετώπιση της σύστασης 1:2019 μέσω της αντιμετώπισης υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών και της 3:2020 μέσω της προώθησης των ιδιωτικών επενδύσεων.
iii. **Μεταρρύθμιση 3. Διευκόλυνση της επιχειρηματικής δραστηριότητας (ID: 16591)** στοχεύει στην αντιμετώπιση των συστάσεων 1:2019 και 4:2020 μέσω της συνέχισης και ολοκλήρωσης των

[97] COM (2020) 508 final 20.5.2020

μεταρρυθμίσεων που περιλαμβάνονται στις δεσμεύσεις μετά το πρόγραμμα, καθώς και της σύστασης 3:2020 μέσω της προώθησης των ιδιωτικών επενδύσεων.

iv. **Επενδύση 1. Δανειακή στήριξη του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ID: 16980)** Αποσκοπεί στην αντιμετώπιση της σύστασης 3:2020 μέσω της προώθησης των ιδιωτικών επενδύσεων, καθώς και των συστάσεων 2:2019 και 3:2020 μέσω της εστίασης των επενδύσεων σε τομείς όπως η πράσινη μετάβαση, ο ψηφιακός μετασχηματισμός και Ε & Α.

Ειδικοί στόχοι αυτού του συστατικού περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

1. Παροχή χρηματοοικονομικών κινήτρων σε ιδιωτικές επενδύσεις: Ο στόχος περιλαμβάνει τη χρήση των μέγιστων επιτρεπόμενων δανείων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας προκειμένου να χρηματοδοτηθούν ιδιωτικές επενδύσεις, και καλυφθεί το μεγάλο επενδυτικό κενό ώστε να προωθηθεί η οικονομική ανάκαμψη. Για την Ελλάδα, αυτό το ανώτατο όριο ανέρχεται σε περίπου 13 δισεκατομμύρια ευρώ στις τιμές του 2018, δηλαδή περίπου το 8% του προβλεπόμενου ΑΕΠ για το 2020. Δεδομένου του πολύ περιορισμένου δημοσιονομικού χώρου, η χρήση των δανείων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την αύξηση της συνολικής ζήτησης. Το προϋπάρχον μεγάλο κενό ιδιωτικών επενδύσεων συνεπάγεται ότι υπάρχει μια σημαντική δεξαμενή ώριμων ιδιωτικών επενδύσεων που, εάν χρηματοδοτηθούν μέσω του Ταμείου, μπορούν να συμβάλλουν σημαντικά στην επιτάχυνση της οικονομικής ανάκαμψης. Το υφιστάμενο κενό επιχειρηματικών επενδύσεων σημαίνει ότι το οριακό προϊόν του κεφαλαίου (δηλαδή η κερδοφορία των νέων επενδύσεων) είναι υψηλό. Αυτό δείχνει ότι η χρηματοδότηση ιδιωτικών επενδύσεων μέσω δανείων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας συνεπάγεται σημαντικά θετικά μακροπρόθεσμα πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα, αύξηση της μακροπρόθεσμης παραγωγής, απασχόληση και οικονομική και κοινωνική ανθεκτικότητα.

Για το σκοπό αυτό, η χρήση δανείων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας πρέπει να ακολουθεί ορισμένες κατευθυντήριες αρχές, και κυρίως την χρηματοδότηση μακροπρόθεσμων επενδύσεων από τον ιδιωτικό τομέα και όχι τη βραχυπρόθεσμη χρηματοδότηση του κεφαλαίου κίνησης. Επιπλέον, ο στόχος θα πρέπει να είναι η αύξηση του επιπέδου χρηματοδότησης των επιχειρηματικών επενδύσεων χωρίς να διοχετεύονται δάνεια του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας σε ζημιογόνα έργα, τα οποία θα είχαν ως αποτέλεσμα την αύξηση του κόστους μεσοπρόθεσμα εις βάρος του φορολογούμενου, δηλαδή υψηλότερο δημόσιο χρέος και επιπτώσεις στο έλλειμμα. Οι αποφάσεις πρέπει να λαμβάνονται χρησιμοποιώντας αποκλειστικά οικονομικά κριτήρια, πράγμα που σημαίνει ότι θα πρέπει να χρηματοδοτούνται μόνο έργα με θετικό αναμενόμενο ποσοστό απόδοσης (θετική καθαρή παρούσα αξία). Τα δάνεια του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας πρέπει να χρησιμοποιούνται με στοχευμένο τρόπο με στόχο την εξισορρόπηση της οικονομίας προς τον εμπορικό τομέα και την αύξηση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας, η οποία να μην βασίζεται σε ανταγωνισμό τιμών. Για το σκοπό αυτό, οι επενδύσεις θα πρέπει να επικεντρώνονται σε έργα που προωθούν την πράσινη μετάβαση, τον ψηφιακό μετασχηματισμό, την καινοτομία (Ε & Α), τις οικονομίες κλίμακας και τις υψηλότερες εξαγωγές.

2. Αύξηση της παραγωγικότητας των ελληνικών επιχειρήσεων: Η χαμηλή παραγωγικότητα των ελληνικών επιχειρήσεων αποτελεί σημαντικό εμπόδιο τόσο για τη βραχυπρόθεσμη ανάκαμψη όσο και για τη μακροπρόθεσμη ανθεκτικότητα και συμβάλλει σημαντικά στη χαμηλή ανταγωνιστικότητα της οικονομίας. Η αύξηση της παραγωγικότητας είναι ένας από τους κεντρικούς στόχους αυτού του Άξονα και οι δράσεις για αυτό το στόχο που επικεντρώνονται στο μικρό κατά μέσο όρο μέγεθος των ελληνικών επιχειρήσεων (πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες και μεγάλες), που τους εμποδίζουν να αποκομίσουν τα οφέλη των οικονομιών κλίμακας, τους οδηγεί σε μια αποκλειστική εξάρτηση από την εγχώρια αγορά και τροφοδοτεί την άτυπη οικονομική δραστηριότητα. Οι μεταρρυθμίσεις του Άξονα περιλαμβάνουν

κίνητρα διαφόρων τύπων που θα οδηγήσουν σε αύξηση του μέσου μεγέθους των επιχειρήσεων, επιτρέποντάς τους να επιτύχουν σημαντικά κέρδη παραγωγικότητας και να βελτιώσουν την ανταγωνιστικότητά τους, τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές τοπίο.

3. Απλούστευση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος: Οι ενέργειες που περιλαμβάνονται στον Άξονα δίνουν μεγάλη έμφαση στην περαιτέρω απλοποίηση και βελτίωση κρίσιμων πτυχών του επιχειρηματικού περιβάλλοντος που επηρεάζουν αρνητικά τις ιδιωτικές επενδύσεις. Ο Άξονας περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα τέτοιων δράσεων σε τομείς που περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, αδειοδότηση επενδύσεων και επιθεωρήσεις, εκτέλεση συμβάσεων και στοχευμένες μεταρρυθμίσεις με στόχο τον εκσυγχρονισμό και την αυξημένη αποτελεσματικότητα του συστήματος δικαιοσύνης. Η υλοποίηση των προτεινόμενων δράσεων αναμένεται να ενισχύσει σημαντικά τα κίνητρα για ιδιωτικές επενδύσεις, συμπεριλαμβανομένων των ροών ξένων επενδύσεων, μειώνοντας τη διοικητική επιβάρυνση που αντιμετωπίζουν οι εταιρείες, παρέχοντας ένα σταθερό και προβλέψιμο περιβάλλον και μειώνοντας σημαντικά το χρόνο που απαιτείται για την ολοκλήρωση των σχετικών διαδικαστικών βημάτων. Αυτό αναμένεται να δώσει ισχυρή ώθηση για ανάκαμψη, αλλά και να οδηγήσει σε μια πιο ανθεκτική οικονομική δομή και σε υψηλότερη δυνητική ανάπτυξη.

γ) Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο

Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που περιλαμβάνονται στον Άξονα ευθυγραμμίζονται με το Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο, το οποίο συνίσταται στη στρατηγική ανάπτυξης που εκπονήθηκε από την επιτροπή εμπειρογνωμόνων υπό την προεδρία του καθηγητή Χριστόφορου Πισσαρίδη. Η έκθεση της Επιτροπής Πισσαρίδη δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην ανάγκη αύξησης του εξαγωγικού προσανατολισμού της ελληνικής οικονομίας, συμπεριλαμβανομένης της αύξησης του μέσου μεγέθους των ελληνικών επιχειρήσεων, ενώ προτείνει συγκεκριμένες τομεακές προτεραιότητες στις οποίες πρέπει να στοχεύουν τόσο οι προσπάθειες μεταρρύθμισης όσο και οι επενδυτικές προσπάθειες.

Συγκεκριμένα, μία από τις σημαντικότερες προτάσεις που παρουσιάζονται στην έκθεση της Επιτροπής Πισσαρίδη αναφέρεται στη σταδιακή αύξηση του αριθμού των μεσαίων και μεγάλων επιχειρήσεων, η οποία θεωρείται ως προϋπόθεση για την αύξηση της παραγωγικότητας σε σημαντικούς τομείς της οικονομίας, καθώς και για την ενίσχυση των εξαγωγών. Ταυτόχρονα, η στρατηγική ανάπτυξης υποδηλώνει τη σημασία της καλύτερης διασύνδεσης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων με τις μεγαλύτερες, προκειμένου να ενισχυθεί έμμεσα και περαιτέρω η εξωστρέφεια της οικονομίας.

Όσον αφορά την πράσινη μετάβαση, η έκθεση της Επιτροπής Πισσαρίδη προτείνει τη χρήση τόσο των δημόσιων επενδύσεων όσο και των κινήτρων για ιδιωτικές δαπάνες, με έμφαση στη μετάβαση σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, τον περιορισμό του κόστους μετάβασης κατά τη διαδικασία απολιγνιτοποίησης και την ανάπτυξη συστημάτων κυκλικής οικονομίας. Ταυτόχρονα, η στρατηγική ανάπτυξης δίνει προτεραιότητα στην ανάπτυξη υποδομών τόσο μέσω δημόσιων επενδύσεων όσο και μέσω της κινητοποίησης ιδιωτικών επενδύσεων σε τομείς όπως ψηφιακές τεχνολογίες και συστήματα, πράσινη ανάπτυξη και περιβαλλοντική αναβάθμιση, διαχείριση αποβλήτων, μεταφορές για την ενίσχυση των ελληνικών λιμένων ως πηγή εμπορευματικών μεταφορών στην Ευρώπη και να διευκολύνει την εξαγωγή αγαθών από τη χώρα, καθώς και σε σχέση με τις αναβαθμίσεις υποδομής για τον εισερχόμενο τουρισμό.

Η έκθεση της Επιτροπής Πισσαρίδη θεωρεί επίσης ότι η Ε & Α είναι ζωτικής σημασίας για το αναπτυξιακό δυναμικό της ελληνικής οικονομίας, υποδηλώνοντας ότι η καινοτομία πρέπει να ενισχυθεί μέσω της χρήσης κινήτρων για επιχειρηματική έρευνα σε τομείς όπως η μεταποίηση και ο τομέας των γεωργικών τροφίμων, καθώς και μέσω έξυπνης εξειδίκευσης .

3. Μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις

Η λεπτομερής περιγραφή των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων βρίσκεται στα Παραρτήματα.

α) Μεταρρυθμίσεις

Μεταρρύθμιση 1: Απλούστευση επιχειρηματικού περιβάλλοντος (ID: 16543)

Μεταρρύθμιση 2: Κίνητρα για συνεργασίες, συγχωνεύσεις & εξαγορές για τη δημιουργία αποτελεσματικότερων και πιο ανταγωνιστικών επιχειρηματικών σχηματισμών (ID: 16598)

Μεταρρύθμιση 3: Διευκόλυνση της επιχειρηματικής δραστηριότητας (ID: 16591)

β) Επενδύσεις

Επένδυση 1 : Δανειακή στήριξη του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ID: 16980)

4. Ανοιχτά στρατηγικά θέματα αυτονομίας και ασφάλειας

Μη εφαρμόσιμο.

5. Διασυνοριακά και πολυκρατικά έργα

Μη εφαρμόσιμο.

6. Πράσινες διαστάσεις του Άξονα

Σύμφωνα με το σχεδιασμό, η δανειακή στήριξη του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα διαθέσει τουλάχιστον το 37% της αξίας του χαρτοφυλακίου δανείων προς την πράσινη μετάβαση, συμπεριλαμβανομένης της βιοποικιλότητας. Υπό αυτό το πρίσμα, τα Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα (ΧΙ) θα διατηρήσουν ένα αρχείο των πράσινων δαπανών εντός του χαρτοφυλακίου της δανειακής στήριξης και θα διαβεβαιώσουν ότι το 37% των συνολικών δαπανών διατηρείται κατά μέσο όρο για όλα τα επενδυτικά έργα στο χαρτοφυλάκιο. Η εκ των υστέρων έκθεση θα παρέχει τη συνολική συμβολή των επενδύσεων στους τομείς παρέμβασης και τον σχετικό συντελεστή για τον υπολογισμό της στήριξης των δανείων στους στόχους της κλιματικής αλλαγής και στους περιβαλλοντικούς στόχους.

Για να επιτευχθεί αυτό, κάθε αίτηση που υποβάλλεται για την παροχή δανείου για την χρηματοδότηση επένδυσης , θα πρέπει να τεκμηριώνει το ποσοστό του κόστους της που θα διατεθεί σε πράσινες δαπάνες, οι οποίες μπορεί να σχετίζονται με ένα πεδίο παρέμβασης του πίνακα του παραρτήματος VI του κανονισμού του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Στην πράξη, το ποσοστό αυτό θα επαληθευτεί εκ των προτέρων από τους ανεξάρτητους ελεγκτές, στο πλαίσιο της αξιολόγησης των επενδύσεων.

7. Ψηφιακές διαστάσεις του Άξονα

Η δανειακή στήριξη του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα διαθέσει τουλάχιστον το 20% της αξίας του χαρτοφυλακίου των δανείων για τον ψηφιακό μετασχηματισμό. Υπό αυτό το πρίσμα, τα ΧΙ θα

διατηρούν αρχείο των ψηφιακών δαπανών στο χαρτοφυλάκιο των δανείων και θα διασφαλίσουν ότι το 20% των συνολικών δαπανών διατηρείται κατά μέσο όρο για όλα τα επενδυτικά έργα στο χαρτοφυλάκιο. Η εκ των υστέρων έκθεση θα παρέχει τη συνολική συμβολή των επενδύσεων στα πεδία παρέμβασης και σχετικό συντελεστή για τον υπολογισμό της υποστήριξης μέσων δανείων στον ψηφιακό μετασχηματισμό.

Προκειμένου να επιτευχθεί αυτό, κάθε αίτηση που υποβάλλεται για την παροχή δανείου για την χρηματοδότηση επένδυσης, θα πρέπει να τεκμηριώνει το ποσοστό του κόστους που θα διατεθεί σε ψηφιακές δαπάνες, οι οποίες μπορεί να σχετίζονται με ένα πεδίο παρέμβασης του πίνακα στο Παράρτημα VII του κανονισμού του μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Στην πράξη, το ποσοστό αυτό θα επαληθευτεί εκ των προτέρων από τους ανεξάρτητους ελεγκτές, στο πλαίσιο της αξιολόγησης των επενδύσεων.

8. Συμβολή στον κλιματικό και ψηφιακό στόχο

Τίτλος μεταρρύθμισης ή επένδυσης	Κλιματικός Στόχος (%)	Ψηφιακός Στόχος (%)
16980_Δανειακή στήριξη του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας- Έργα ενεργειακής απόδοσης και επίδειξης σε ΜμΕ ή μεγάλες επιχειρήσεις και υποστηρικτικά μέτρα σύμφωνα με τα κριτήρια ενεργειακής απόδοσης	100%	0%
16980_ Δανειακή στήριξη του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας- Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας: ηλιακή	100%	0%
16980_Δανειακή στήριξη του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας- Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας: αιολική	100%	0%
16980_Δανειακή στήριξη του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας- Εμπορική, βιομηχανική διαχείριση αποβλήτων: μέτρα πρόληψης, ελαχιστοποίησης, διαλογής, επαναχρησιμοποίησης, ανακύκλωσης	40%	0%
16980_Δανειακή στήριξη του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας- Έξυπνα ενεργειακά συστήματα (συμπεριλαμβανομένων έξυπνων δικτύων και συστημάτων ΤΠΕ) και συναφής αποθήκευση.	100%	0%
16980_Δανειακή στήριξη του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας- Υποστήριξη σε επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες που συμβάλλουν στην οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα και στην ανθεκτικότητα στην αλλαγή του κλίματος, συμπεριλαμβανομένων μέτρων ευαισθητοποίησης	100%	0%

16980_Δανειακή στήριξη του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας-ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (συμπεριλαμβανομένης της γεωθερμικής ενέργειας)	100%	0%
16980_Δανειακή στήριξη του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας-Διαδικασίες έρευνας και καινοτομίας, μεταφορά τεχνολογίας και συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων που εστιάζουν στην οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα, την ανθεκτικότητα και την προσαρμογή στην αλλαγή του κλίματος	100%	0%
16980_Δανειακή στήριξη του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας: βιομάζα	40%	0%
16980_Δανειακή στήριξη του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας-Προετοιμασία, εφαρμογή, παρακολούθηση και έλεγχος	0%	0%
16980_Δανειακή στήριξη του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας Ευρυζωνικό δίκτυο πολύ υψηλής χωρητικότητας (πρόσβαση / τοπικός βρόχος με απόδοση ισοδύναμη με εγκατάσταση οπτικών ινών έως το σταθμό βάσης για προηγμένη ασύρματη επικοινωνία)	0%	100%
16980_Δανειακή στήριξη του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας Ψηφιοποίηση μεγάλων επιχειρήσεων (συμπεριλαμβανομένων του ηλεκτρονικού εμπορίου, του ηλεκτρονικού εμπορίου και των δικτυωμένων επιχειρηματικών διαδικασιών, των κόμβων ψηφιακής καινοτομίας, των εργαστηρίων διαβίωσης, των επιχειρηματιών Ιστού και των νεοσύστατων επιχειρήσεων ΤΠΕ, B2B)	0%	100%
16980_Δανειακή στήριξη του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας Ψηφιοποίηση των ΜμΕ (συμπεριλαμβανομένων του ηλεκτρονικού εμπορίου, του ηλεκτρονικού εμπορίου και των δικτυωμένων επιχειρηματικών διαδικασιών, των κόμβων ψηφιακής καινοτομίας, των εργαστηρίων διαβίωσης, των επιχειρηματιών Ιστού και των νεοσύστατων επιχειρήσεων ΤΠΕ, B2B)	0%	100%
16980_Δανειακή στήριξη του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας	0%	100%

Άλλοι τύποι υποδομών ΤΠΕ (συμπεριλαμβανομένων πόρων / εξοπλισμού υπολογιστών μεγάλης κλίμακας, κέντρων δεδομένων, αισθητήρων και άλλου ασύρματου εξοπλισμού)		
16980_Δανειακή στήριξη του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας Ανάπτυξη τεχνολογιών ασφάλειας, κυβερνοασφάλειας, μέτρων και εγκαταστάσεων υποστήριξης για χρήστες του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα	0%	100%
16980_Δανειακή στήριξη του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας Επένδυση σε προηγμένες τεχνολογίες όπως: Υψηλής Απόδοσης Υπολογιστικές και Κβαντικές υπολογιστικές ικανότητες / Κβαντικές δυνατότητες επικοινωνίας	0%	100%
Απλούστευση επιχειρηματικού περιβάλλοντος (ID: 16543)	0%	0%
Διευκόλυνση της επιχειρηματικής δραστηριότητας (ID: 16591)	0%	0%

9. Η αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης»

Η αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» αξιολογήθηκε για κάθε μεταρρύθμιση και επένδυση αυτού του Άξονα. Η αξιολόγηση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι κανένα από τα προτεινόμενα μέτρα δεν θα προκαλέσει σημαντική ζημιά σε κανέναν από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους, όπως ορίζονται στο άρθρο 17 του Κανονισμού Ταξινόμησης της ΕΕ (EU Taxonomy Regulation). Ακολουθήθηκε μεθοδολογία δύο βημάτων με (α) την αναθεώρηση της λίστας ελέγχου έξι στόχων και (β) την ουσιαστική αξιολόγηση της αρχής της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης (DNSH).

Κάθε μία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις του Άξονα 4.7 αξιολογήθηκε για να προσδιοριστεί εάν και για ποιους από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους απαιτείται ουσιαστική αξιολόγηση DNSH (μετριασμός της κλιματικής αλλαγής, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, αειφόρος χρήση και προστασία για υδάτινους και θαλάσσιους πόρους, κυκλική οικονομία, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης και της ανακύκλωσης αποβλήτων, της πρόληψης και του ελέγχου της ρύπανσης στον αέρα, το νερό ή τη γη και την προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων). Η αξιολόγηση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι κανένα από τα μέτρα αυτά του Άξονα δεν απαιτεί ουσιαστική αξιολόγηση DNSH, καθώς κανένα δεν θα προκαλέσει σημαντική ζημιά σε κανέναν από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους.

Η λεπτομερής αξιολόγηση για κάθε μέτρο βρίσκεται στα Παραρτήματα.

10. Ορόσημα, στόχοι και χρονοδιάγραμμα

Δείτε το σχετικό κεφάλαιο των οροσήμων στο Μέρος 3.

11. Χρηματοδότηση και κόστος

Γενικές αρχές και οδηγίες

Έχοντας προσδιορίσει τις κύριες προκλήσεις και τους στόχους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και τα ορόσημα, το στόχο και το χρονοδιάγραμμα των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων που καθορίστηκαν, παρουσιάζονται παρακάτω οι βασικές αρχές καθώς και η ακολουθούμενη διαδικασία και μεθοδολογία σχετικά με τη χρηματοδότηση και την αξιολόγηση του κόστους.

Πρώτον, σημειώνεται ότι η εκτίμηση κόστους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας εφαρμόζεται σύμφωνα με τις βασικές απαιτήσεις του Κανονισμού που προβλέπουν ότι το κόστος για κάθε επένδυση και μεταρρύθμιση οφείλει να είναι:

- **Λογικό:** Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας παρέχει επαρκείς πληροφορίες και αποδεικτικά στοιχεία ότι το ποσό του εκτιμώμενου συνολικού κόστους του κάθε Άξονα είναι κατάλληλο.
- **Εύλογο:** Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας παρέχει επαρκείς πληροφορίες και αποδεικτικά στοιχεία ότι το ποσό του εκτιμώμενου συνολικού κόστους του κάθε Άξονα είναι σύμφωνο με τη φύση και τον τύπο των προβλεπόμενων επενδύσεων μέσω της εφαρμογής μιας οριζόντιας αξιολόγησης που εξασφαλίζει την ευθυγράμμιση μεταξύ του χαρακτήρα της κάθε επένδυσης και του κόστους της.
- **Ανάλογο:** Το ποσό του συνολικού κόστους του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αντιστοιχεί στον αναμενόμενο αντίκτυπο του σχεδιαζόμενου μέτρου στην οικονομία και την απασχόληση στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα, αξιολογείται εάν το σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα έχει οικονομικό αντίκτυπο που να ευθυγραμμίζεται με το ποσό του εκτιμώμενου κόστους του.

Επιπλέον, η μεθοδολογική προσέγγιση και η διαδικασία που ακολουθήθηκε σε σχέση με το κόστος και την αιτιολόγηση για κάθε μεταρρύθμιση και επένδυση αναπτύσσεται με βάση τέσσερις βασικές αρχές που πληρούν τους ακόλουθους στόχους:

- **Ακρίβεια**: Η προσέγγιση και τα εργαλεία μεθοδολογίας που χρησιμοποιούνται διασφαλίζουν ότι το εκτιμώμενο κόστος είναι εύλογο κοντά στο πραγματικό κόστος μέσω της χρήσης λογιστικών, ιστορικών, στατιστικών στοιχείων καθώς και του προσδιορισμού των τιμών της αγοράς.
- **Λογοδοσία και διαφάνεια:** Το κόστος των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων εκτιμήθηκε με τρόπο που να είναι σαφώς ανιχνεύσιμος και κατανοητός, μέσω εφαρμοσμένης ανάλυσης που περιλαμβάνει λεπτομερείς πληροφορίες για κάθε παράμετρο που χρησιμοποιείται στον υπολογισμό του κόστους (π.χ. κόστος μονάδας βασικών παραγόντων, απαιτούμενος αριθμός μονάδων, κλπ)
- **Απλότητα**: Η προσέγγιση μεθοδολογίας κόστους που ακολουθήθηκε χρησιμοποιεί απλά εργαλεία και μεθόδους υπολογισμού κόστους, ώστε να επιτρέπεται η αξιολόγηση των στοιχείων

που σχετίζονται με το κόστος μαζί με την αξιολόγηση των άλλων στοιχείων του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας σε σύντομο χρονικό διάστημα. Αυτό έχει ως στόχο να διατηρήσει το διοικητικό φόρτο όσο το δυνατόν πιο διαχειρίσιμο για όλα τα μέρη.

- **Συνέπεια:** Το κόστος που εκτιμάται ανά μεταρρύθμιση και επένδυση συνάδει με άλλες πολιτικές της ΕΕ και είναι σύμφωνο με το κόστος που εφαρμόζεται σε παρόμοια έργα μέσω άλλων κοινοτικών χρηματοδοτήσεων.

Λαμβάνοντας υπόψη αυτές τις αρχές και απαιτήσεις, η μεθοδολογική προσέγγιση που αναπτύχθηκε για τις εκτιμήσεις κόστους κάθε επένδυσης και μεταρρύθμισης του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ακολουθεί ορισμένες κοινές κατευθυντήριες γραμμές. Πιο συγκεκριμένα, περιλαμβάνει:

- Σαφή και τεκμηριωμένη ανάλυση των προκλήσεων που αντιμετωπίζονται και των στόχων των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων.
- Λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με το αναμενόμενο αποτέλεσμα των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων.
- Λεπτομερή περιγραφή του τρόπου εφαρμογής των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων (μέσα εφαρμογής).
- Πληροφορίες σχετικά με τη φύση και το μέγεθος των προτεινόμενων επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων, καθώς και το χρονοδιάγραμμά τους και τα σχετικά ορόσημα.

Διαδικασία επικύρωσης κόστους και μεθοδολογική προσέγγιση

Με βάση τις προαναφερθείσες αρχές και κατευθυντήριες γραμμές, αναπτύσσεται μια συγκεκριμένη διαδικασία επικύρωσης του κόστους και μεθοδολογίας που επιτρέπει την κοστολόγηση για κάθε επένδυση και μεταρρύθμιση του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και διασφαλίζει την ακρίβεια, τη διαφάνεια, την απλότητα και τη συνέπεια των εκτιμήσεων.

Η διαδικασία ανάλυσης κόστους του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιλαμβάνει τέσσερα βασικά βήματα που στοχεύουν στην εφαρμογή των εξής:

- 1ο βήμα: Ανάπτυξη μιας συγκεκριμένης έκθεσης ανά μεταρρύθμιση και επένδυση με ξεχωριστή ανάλυση ανά επιμέρους έργο.
- 2ο βήμα: Εξέταση όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων.
- 3ο βήμα: Λεπτομερής ανάλυση όλων των στοιχείων κόστους των κύριων έργων μέσω της εφαρμογής της πιο κατάλληλης μεθοδολογίας επικύρωσης κόστους.
- 4ο βήμα: Επαλήθευση κόστους ανά έργο, Άξονα, και Πυλώνα του σχεδίου.

1ο βήμα - Ανάπτυξη αναφορών ανάλυσης κόστους

Το περιεχόμενο της αναφοράς ανάλυσης κόστους για κάθε μία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περιλαμβάνει τις ακόλουθες κοινές παραμέτρους / λεπτομέρειες:

- **Σύνοψη έργου** : Περιλαμβάνει την αποτύπωση των χαρακτηριστικών του κάθε έργου (π.χ. Πυλώνας, Άξονας, τίτλος έργου και υποέργα, ενδιαφερόμενα μέρη), την κωδικοποίηση βασικών οικονομικών μεγεθών (συνολικός και εκτιμώμενος προϋπολογισμός) καθώς και μια σύντομη επισκόπηση του πεδίου εφαρμογής του έργου.

- **Μέσα εφαρμογής:** Αποτυπώνει μια περίληψη του σχετικού κανονιστικού πλαισίου (εάν υπάρχει), μια γενική προοπτική όσον αφορά τη διαδικασία ωριμότητας και έναν συγκεντρωτικό πίνακα σχετικά με το χρονοδιάγραμμα του έργου και με τα ορόσημα που πρέπει να επιτευχθούν.
- **Προϋπολογισμός έργου**: Περιλαμβάνει:
    - ανάλυση (προσδιορισμός βασικών παραμέτρων κόστους, επισκόπηση των διαθέσιμων πληροφοριών, επιβεβαίωση ότι το εκτιμώμενο κόστος δεν περιλαμβάνει ΦΠΑ, δεν είναι επαναλαμβανόμενο και δεν πραγματοποιείται πριν από την 1η Φεβρουαρίου 2020),
    - ένδειξη του κατά πόσον τμήματα του προϋπολογισμού του έργου καλύπτονται από άλλα ιδιωτικά κονδύλια ή κοινοτική χρηματοδότηση – επιβεβαίωση ότι αυτά τα ποσά έχουν αφαιρεθεί από το κόστος που θα χρηματοδοτηθεί από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και
    - αξιολόγηση και επικύρωση προϋπολογισμού (συγκεκριμένη μεθοδολογία για την εκτίμηση του κόστους, ανάλυση κόστους ανά καθοριστικό παράγοντα, προσδιορισμός του κόστους μονάδας, προσδιορισμός του συνολικού αριθμού μονάδων, εκτίμηση του συνολικού απαιτούμενου προϋπολογισμού ανά έργο).
- **Υποστηρικτικό υλικό:** Αποτυπώνει μια σύντομη επισκόπηση των σχετικών μελετών ή / και πληροφοριών που χρησιμοποιούνται για την επικύρωση του συνολικού κόστους καθώς και τη χαρτογράφηση σημείων αναφοράς που χρησιμοποιήθηκαν κατά την ανάλυση του κόστους (ιστορικό, συγκριτικό κόστος σε παρόμοια έργα) και παροχή σχετικών αποδεικτικών στοιχείων (π.χ. πηγές).

2ο βήμα - Εξέταση όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων

Προκειμένου να διασφαλιστεί η ακρίβεια και η συνέπεια των εκτιμήσεων κόστους, πραγματοποιείται μια συγκριτική ανάλυση δεδομένων κοστολόγησης μέσω της συλλογής και εξέτασης όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων σχετικά με το πραγματικό κόστος παρόμοιων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που έχουν πραγματοποιηθεί στο παρελθόν. Αυτό το βήμα περιλαμβάνει κυρίως όλες τις ενέργειες που σχετίζονται με τη συλλογή και εξέταση του συνόλου των διαθέσιμων πληροφοριών και του υποστηρικτικού υλικού, καθώς και την άντληση δεδομένων και την εις βάθος ανάλυση της σχετικής τεκμηρίωσης.

3ο βήμα - Ανάπτυξη μεθοδολογίας ανάλυσης κόστους

Προκειμένου να εφαρμοστεί η κοστολόγηση των έργων, αναπτύχθηκαν τρεις βασικές μεθοδολογικές αναλύσεις που χρησιμοποιήθηκαν με βάση την καταλληλότητά τους για καθεμία από τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας:

Εκτίμηση από κάτω προς τα πάνω (bottom-up)

Η πρώτη μεθοδολογική προσέγγιση της ανάλυσης κόστους περιλαμβάνει εκτιμήσεις σε αναλυτικό επίπεδο για κάθε παράμετρο κόστους του έργου, οι οποίες στη συνέχεια συγκεντρώνονται σε μια συνολική εκτίμηση για ολόκληρο το έργο. Τα κύρια βήματα αυτής της μεθοδολογικής προσέγγισης περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Επανεξέταση ιστορικών τιμών/κριτηρίων ανά παράμετρο κόστους από παρόμοια έργα και εκτίμηση του κόστους αξίας της μονάδας.
- Προσδιορισμός του συνολικού αριθμού μονάδων που απαιτούνται και εφαρμογή της τιμής μονάδας για τις σχετικές εκτιμήσεις ανά παράμετρο κόστους.
- Τελική συγκέντρωση και εκτίμηση του συνολικού κόστους ανά έργο.

Παραμετρική προσέγγιση

Αυτή η προσέγγιση αναφέρεται στην εκτίμηση του συνολικού προϋπολογισμού ανά έργο βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς. Συγκεκριμένα, τα κύρια βήματα της παραμετρικής μεθοδολογικής προσέγγισης περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Προσδιορισμός μεμονωμένων παραμέτρων κόστους βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς
- Εξέταση της συνεισφοράς κάθε παραμέτρου κόστους στο συνολικό προϋπολογισμό
- Αξιολόγηση κάθε παραμέτρου κόστους ως ποσοστό του συνολικού κόστους

Εκτίμηση από πάνω προς τα κάτω (top down)

Τέλος, η τεχνική μεθοδολογίας από πάνω προς τα κάτω περιλαμβάνει τα ακόλουθα κύρια βήματα:

- Εκτίμηση του συνολικού προϋπολογισμού ανά έργο βάσει σχετικών ιστορικών στοιχείων.
- Κατανομή του συνολικού κόστους ανά μεμονωμένη παράμετρο κόστους βάσει των σχετικών κριτηρίων αναφοράς για κάθε κόστος μονάδας.

Σημειώνεται ότι σε ορισμένες περιπτώσεις όπου υπάρχει περιορισμένη διαθεσιμότητα συγκριτικών ιστορικών στοιχείων / σημείων αναφοράς, προκειμένου να προχωρήσουμε σε μια ακριβή και αιτιολογημένη εκτίμηση των παραμέτρων κόστους, ζητήθηκε άποψη από εμπειρογνώμονες. Ειδικότερα, η κρίση των εμπειρογνωμόνων στοχεύει να παρέχει τα ακόλουθα:

- Επανεξέταση των σχετικών σημείων αναφοράς σχετικά με το κόστος παρόμοιων έργων.
- Παροχή εξειδικευμένης γνώμης με βάση την εμπειρία και γνώση που έχει αποκτηθεί σε έναν συγκεκριμένο τομέα και την επισήμανση κρίσιμων παραγόντων και πιθανών κινδύνων.
- Ολοκλήρωση και αξιολόγηση των υπαρχόντων δεδομένων και επικύρωση του εκτιμώμενου κόστους.

4ο βήμα - Διαδικασία αξιολόγησης και επικύρωσης

Η ακρίβεια και η επικύρωση της ανάλυσης κόστους για κάθε επένδυση και έργο επιτυγχάνεται μέσω της αξιολόγησης του κόστους του σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας από έναν ανεξάρτητο φορέα. Συγκεκριμένα, η επικύρωση και αποτίμηση της ανάλυσης κόστους διασφαλίστηκε μέσω των ακόλουθων ενεργειών:

- Συλλογή, επεξεργασία και αναθεώρηση δεδομένων
- Συνεχής επικοινωνία και υλοποίηση συναντήσεων με τους υπεύθυνους ενδιαφερόμενους φορείς και οντότητες
- Αναζήτηση πρόσθετων δεδομένων και πληροφοριών
- Επαλήθευση μεγέθους επένδυσης και προσδιορισμός κόστους
- Προετοιμασία και επανεξέταση των αναφορών ανάλυσης κόστους

Κύρια στοιχεία μεθοδολογίας προσέγγισης και παραμέτρων κόστους

Η μεθοδολογική προσέγγιση για την εκτίμηση του κόστους όσον αφορά τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις βασίζεται στα ακόλουθα κύρια στοιχεία που αφορούν:

- Προμήθεια του απαιτούμενου εξοπλισμού
- Ανάπτυξη και αναβάθμιση συστημάτων πληροφορικής
- Διαχείριση έργου, τεχνική υποστήριξη και συμβουλευτικές υπηρεσίες
- Κατάρτιση - προγράμματα επαγγελματικής πιστοποίησης
- Οργάνωση δράσεων δημοσιότητας και ευαισθητοποίησης

1ο στοιχείο: Προμήθεια απαιτούμενου εξοπλισμού

Το κόστος που περιλαμβάνεται σε αυτόν τον Άξονα αναφέρεται στην προμήθεια του απαιτούμενου εξοπλισμού που αφορά εξοπλισμό πληροφορικής, τις άδειες λογισμικού και τα μηχανήματα. Σε αυτό το πλαίσιο, η εκτίμηση και η αιτιολόγηση του κόστους που περιλαμβάνεται σε αυτόν τον Άξονα βασίζεται σε συγκεκριμένες παραμέτρους και ενέργειες που αναφέρονται στα:

- Προσδιορισμός του απαιτούμενου εξοπλισμού και αδειών που πρέπει να αγοραστούν σε κάθε επένδυση και προσδιορισμός του σχετικού ποσού που απαιτείται
- Εκτίμηση του σχετικού κόστους μονάδας σε είδη για εξοπλισμό ή σε έτη για τις άδειες με βάση την εξέταση όλων των διαθέσιμων πληροφοριών σχετικά με το σχετικό κόστος παρόμοιων επενδύσεων και λαμβάνοντας επίσης υπόψη τις τρέχουσες τιμές αγοράς
- Ο ποσοτικός προσδιορισμός του συνολικού κόστους προκύπτει από την προμήθεια των απαιτούμενων αδειών εξοπλισμού και λογισμικού

2ο στοιχείο: Ανάπτυξη και αναβάθμιση συστημάτων και πλατφορμών πληροφορικής

Η ανάπτυξη και αναβάθμιση των συστημάτων και των πλατφορμών πληροφορικής περιλαμβάνει το εκτιμώμενο κόστος όλων των απαιτούμενων ενεργειών σχετικά με την τεχνική υποστήριξη που απαιτείται για την εγκατάσταση, την ανάπτυξη, την προσαρμογή και τη διαλειτουργικότητα των συστημάτων καθώς και των πιλοτικών υπηρεσιών λειτουργίας. Συγκεκριμένα, η κοστολόγηση αυτού του Άξονα βασίζεται στις ακόλουθες παραμέτρους:

- Προσδιορισμός του αριθμού του προσωπικού που απαιτείται για την ανάπτυξη συστημάτων και λογισμικού πληροφορικής
- Προσδιορισμός του όγκου της εργασίας που απαιτείται για την ολοκλήρωση του έργου, ο οποίος υπολογίζεται σε ανθρωπομήνες βάσει των μέσων παραγωγικών ωρών ανά μήνα ανά άτομο (πλήρους απασχόλησης)
- Εκτίμηση του συνολικού κόστους με βάση την εξέταση των τιμών της αγοράς που καθορίζουν το κόστος ανά άτομο ανά μήνα και τον συνολικό εκτιμώμενο χρόνο εργασίας των τεχνικών εμπειρογνωμόνων

3ο στοιχείο: Διαχείριση έργων, υπηρεσίες συμβούλων και τεχνική βοήθεια

Το κόστος όσον αφορά το τρίτο στοιχείο προέρχεται από την παροχή των συμπληρωματικών υπηρεσιών που απαιτούνται ανά έργο, οι οποίες περιλαμβάνουν τις υπηρεσίες διαβούλευσης και τεχνικής βοήθειας που παρέχονται μέσω της εφαρμογής των απαιτούμενων μελετών και ερευνών (μελέτες σκοπιμότητας, αναλύσεις απαιτήσεων, σχεδιασμός λύσεων κ.λπ.). ως υπηρεσίες διαχείρισης και εποπτείας του έργου. Σε αυτό το πεδίο, ο υπολογισμός του σχετικού κόστους που προκύπτει από αυτές τις υπηρεσίες βασίζεται στις ακόλουθες παραμέτρους:

- Προσδιορισμός των ειδικών αναγκών ανά έργο και προσδιορισμός του αριθμού των σχετικών εμπειρογνωμόνων / προσωπικού που απαιτείται

- Εκτίμηση των συνολικών ανθρωπίνων μηνών / ωρών που εκτιμάται ότι θα παρέχονται σε κάθε υπηρεσία, καθώς και το αντίστοιχο κόστος μονάδας
- Υπολογισμός του συνολικού κόστους που προκύπτει από τις τεχνικές υπηρεσίες παροχής συμβουλών, διαχείρισης και υποστήριξης ανά έργο βάσει των παραπάνω δύο παραμέτρων

4ο στοιχείο: Προγράμματα κατάρτισης και επαγγελματικής πιστοποίησης

Το κόστος όσον αφορά το τέταρτο στοιχείο προέρχεται από την υλοποίηση εκπαιδευτικών συνεδριών και μαθημάτων, τα προγράμματα επαγγελματικής πιστοποίησης και το κόστος αγοράς του απαιτούμενου εκπαιδευτικού υλικού (βιβλία, φυλλάδια κ.λπ.). Πιο συγκεκριμένα, η κοστολόγηση των προγραμμάτων κατάρτισης που περιλαμβάνονται στον τέταρτο Πυλώνα του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας βασίζεται στις ακόλουθες παραμέτρους:

- Προσδιορισμός των αναγκών ανά εκπαιδευτικό πρόγραμμα όσον αφορά εκπαιδευτές, συντονιστές, ακαδημαϊκή υποστήριξη κ.λπ. καθώς και τους εκτιμώμενους συμμετέχοντες / δικαιούχους
- Προσδιορισμός του μέσου χρόνου ανά πρόγραμμα (σε ώρες, ημέρες ή μήνες) και εκτίμηση του κόστους μονάδας που αντιστοιχεί σε κάθε εκπαιδευτή / εκπαιδευόμενο ανά ώρα ή συνεδρία εκπαίδευσης με βάση το ιστορικό κόστος σε παρόμοια έργα και σημεία αναφοράς της αγοράς
- Προσδιορισμός του απαιτούμενου εκπαιδευτικού υλικού (π.χ. βιβλία, οδηγοί, έντυπα ή ψηφιακές ενότητες κ.λπ.) ανά πρόγραμμα και προσδιορισμός του κόστους μονάδας (π.χ. κόστος ανά σελίδα)

5ο στοιχείο: Δράσεις δημοσιότητας και ευαισθητοποίησης

Οι δράσεις δημοσιότητας και ευαισθητοποίησης περιλαμβάνουν το κόστος που απαιτείται για τη διοργάνωση εκδηλώσεων, την εφαρμογή ερευνών δημοσκοπήσεων και τη δημοσιότητα των δράσεων. Το κόστος για την υλοποίηση δράσεων δημοσιότητας και ευαισθητοποίησης εκτιμάται με τα ακόλουθα βήματα και παραμέτρους:

- Προσδιορισμός του τύπου της δημοσιότητας και της δράσης ευαισθητοποίησης (π.χ. φυλλάδια, διαφήμιση τύπου, «εκστρατείες» μέσων κ.λπ.)
- Προσδιορισμός της συνολικής διάρκειας που απαιτείται για την ολοκλήρωση του καθενός (π.χ. ώρες εργασίας, μήνες ή έτη)
- Επικοινωνία με τους σχετικούς ενδιαφερόμενους και προσδιορισμό του κόστους μονάδας με βάση τις τρέχουσες τιμές αγοράς (π.χ. κόστος μονάδας ανά ώρα εργασίας / μήνα / έτος που αντιστοιχεί σε κάθε δράση ενημέρωσης)

Η λεπτομερής εκτίμηση κόστους για κάθε έργο βρίσκεται στα Παραρτήματα.

12. Αιτιολόγηση αιτήματος δανείου

Το δάνειο κάτω από το Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ισούται με 12.727,54 εκατ. ευρώ σύμφωνα με τις διατάξεις του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 και στοχεύει στην προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων στην Ελλάδα μέσω της επένδυσης "Δανειακός Μηχανισμός του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας" του Άξονα 4.7 Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών.

Ο Άξονας και η επένδυση για την οποία ζητείται το δάνειο, περιγράφονται παραπάνω (προκλήσεις, στόχοι κ.λπ.) με όλα τα στοιχεία που αναφέρονται στο μέρος 2, τμήματα 1-9 του σχετικού κειμένου, συμπεριλαμβάνοντας ρητά τις πρόσθετες μεταρρυθμίσεις που συνδέονται με την επένδυση ως επιπρόσθετες του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. .

Υψηλότερες οικονομικές ανάγκες

Όπως περιγράφεται παραπάνω, η Ελλάδα παρουσιάζει **ένα εξαιρετικά υψηλό επενδυτικό κενό**, όταν μετριέται είτε έναντι του μέσου όρου της Ένωσης είτε έναντι των επιπέδων επενδύσεων προς το ΑΕΠ της Ελλάδος που επικρατούσαν στην ελληνική οικονομία πριν από το 2010. Αυτό το κενό αποτελεί έναν από τους κύριους λόγους για που εξηγούν τη χαμηλή αύξηση της παραγωγικότητας και τον υψηλό δείκτη ανεργίας, με τον τελευταίο να αποτελεί και ο δεύτερος αποτελεί επίσης μία από τις υπερβολικές ανισορροπίες της Ελληνικής οικονομίας που εντοπίστηκαν στο πλαίσιο του Εξαμήνου καθώς επίσης αποτελεί σημαντικό εμπόδιο στην ταχεία ανάκαμψη της χώρας από την τρέχουσα κρίση. Από αυτή την άποψη, οι συστάσεις του Συμβουλίου προς την Ελλάδα το 2020, περιελάμβαναν συστάσεις έκκλησης για την προώθηση των ιδιωτικών επενδύσεων προκειμένου να βοηθηθεί προωθηθεί η ανάκαμψη, καθώς και μια σύσταση για την προώθηση του ψηφιακού μετασχηματισμού των επιχειρήσεων, που είναι επίσης κρίσιμος για την αύξηση της παραγωγικότητας.

Το επενδυτικό κενό οφείλεται σε διάφορους λόγους, όπως:

- τους σημαντικούς περιορισμούς **στην τραπεζική χρηματοδότηση**, όπως αποδεικνύεται τόσο από τη μείωση του ισοζυγίου εταιρικών δανείων σε απόλυτους όρους από 120,1 δισεκ. ευρώ το 2011 σε 72,9 δισεκ. ευρώ το 2020 (Διάγραμμα 8) και από τη μείωση των νέων εκταμιεύσεων δανείων από 14,5% του ΑΕΠ το 2011, σε μόλις 4,4% το 2019 (Διάγραμμα 16), η οποία αποδίδεται στη σημαντική μείωση των τραπεζικών καταθέσεων (Διάγραμμα 7), την πιο σημαντική πηγή χρηματοδότησης και ρευστότητας για τις τράπεζες, τα σημαντικά υψηλά μη εξυπηρετούμενα δάνεια (Διάγραμμα 9) που οι ελληνικές τράπεζες έχουν συσσωρεύσει με την πάροδο των ετών της παρατεταμένης ύφεσης και της χαμηλότερης πιστοληπτικής ικανότητας, καθώς και των χαμηλότερων δεικτών κεφαλαιακής επάρκειας των ελληνικών τραπεζών (Διάγραμμα 11 & 12) σε σύγκριση με τις τράπεζες άλλων χωρών της ΕΕ , και,
- **το πολύ υψηλότερο κόστος χρηματοδότησης που υφίστανται οι Ελληνικές Μεγάλες Επιχειρήσεις και οι Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις (ΜμΕ)**, κυμαινόμενο από 83% έως 167% υψηλότερο επιτόκιο στις Ελληνικές επιχειρήσεις σε σύγκριση με τη ζώνη του ευρώ κατά την περίοδο 2011-2020 (Διάγραμμα 13) και από 45% έως 84% υψηλότερα επιτόκια που καταβάλλουν οι ελληνικές ΜμΕ σε σύγκριση με τα αντίστοιχα επιτόκια που καταβάλλουν οι ΜμΕ σε δείγμα χωρών μελών της ΕΕ (Διάγραμμα 14).

Κατά συνέπεια, για τους προαναφερθέντες λόγους, οι ελληνικές επιχειρήσεις μείωσαν σημαντικά τις επενδύσεις τους την τελευταία δεκαετία, εξ' ου και το επενδυτικό κενό που συσσωρεύτηκε στην Ελλάδα

σε σύγκριση με την ΕΕ. Ο Δανειακός Μηχανισμός του ΤΑΑ σχεδιάζεται έτσι ώστε τόσο να αυξήσει τις διαθέσιμες πηγές χρηματοδότησης όσο και να μειώσει το κόστος χρηματοδότησης και έτσι να υποστηρίξει τις μεγάλες εταιρείες και τις ΜμΕ να επενδύσουν περισσότερο και επομένως να καλύψουν αυτό το επενδυτικό κενό.

Αποδείξεις

Κατά τη διάρκεια της παρατεταμένης ελληνικής ύφεσης, το ονομαστικό ΑΕΠ συρρικνώθηκε σημαντικά για σχεδόν μια δεκαετία (Διάγραμμα 1). Ως αποτέλεσμα, κατά την περίοδο από το 2009 έως το 2019, η ετήσια μεταβολή του πραγματικού ΑΕΠ στην Ελλάδα διαφέρει από τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) (Διάγραμμα 2).

Διάγραμμα 1 - Εξέλιξη του Ονομαστικού ΑΕΠ - Ελλάδα (€ δις)

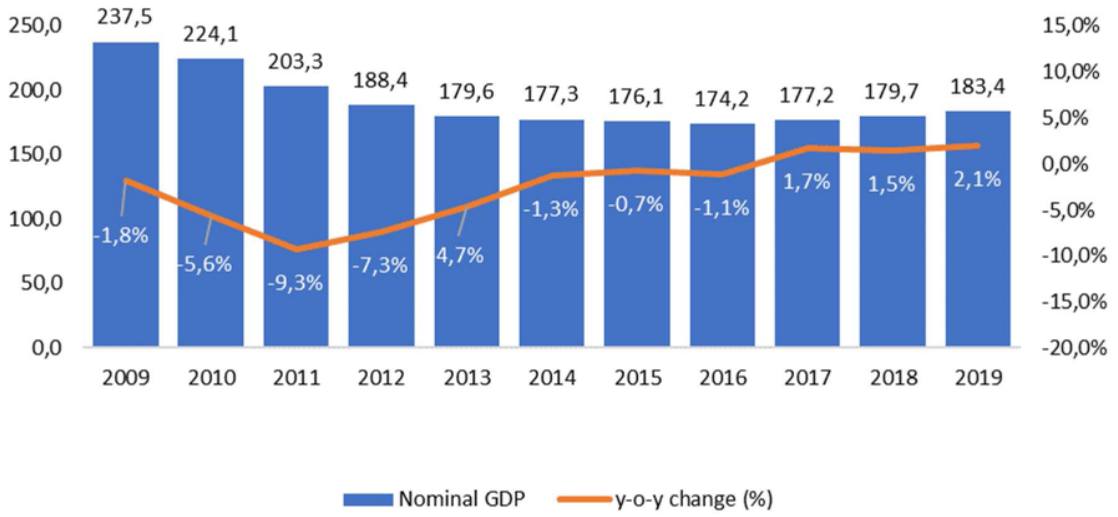

Πηγή: Eurostat, https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=nama_10_gdp&lang=en

Διάγραμμα 2 - Εξέλιξη της πραγματικής αύξησης του ΑΕΠ - Ελλάδα έναντι ΕΕ28 (%)

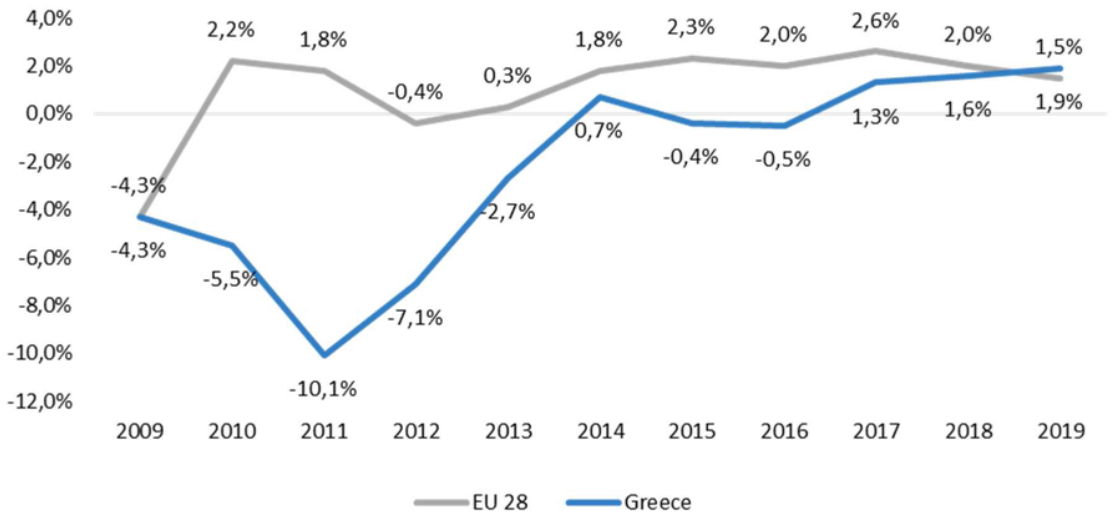

Πηγή: Eurostat, https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/-tec00115&lang=en

Η παρατεταμένη συρρίκνωση του ΑΕΠ της Ελλάδας κατά τη διάρκεια της ύφεσης επηρέασε το εθνικό κατά κεφαλήν εισόδημα. Από 21,4 χιλ. Ευρώ που ήταν το 2009, περίπου το 85,3% του μέσου όρου της ΕΕ28, συρρικνώθηκε στα 17,8 χιλ. Ευρώ, ή το 62% του μέσου όρου της ΕΕ28 (Σχήμα 3).

Διάγραμμα 3 - Εξέλιξη του κατά κεφαλήν ΑΕΠ - Ελλάδα έναντι ΕΕ28 (€ th., %)

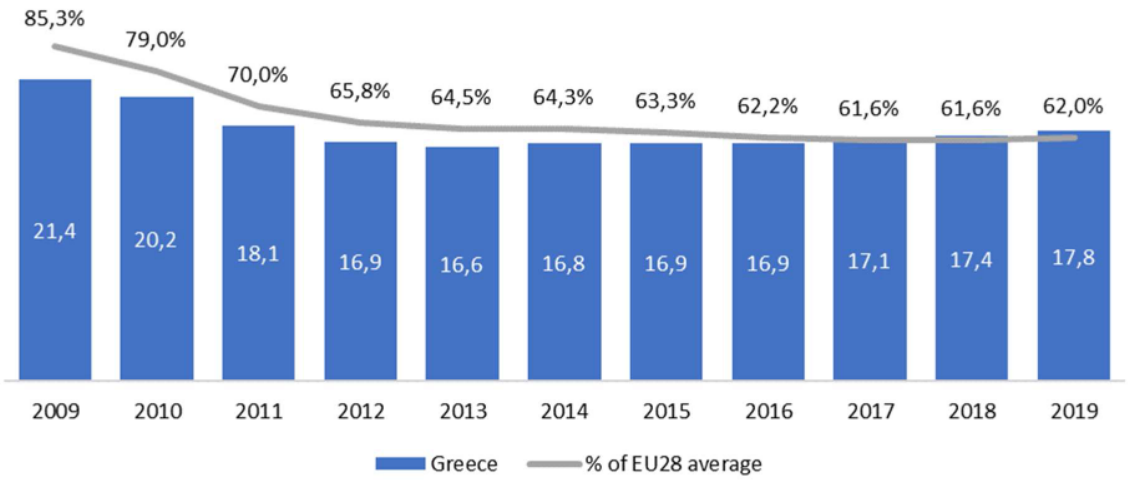

Πηγή: Eurostat, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/SDG_08_10/default/table

Η Ελλάδα εισήλθε στην πανδημική κρίση με ένα μειωμένο, αλλά σημαντικό αρνητικό κενό παραγωγής που εκτιμάται, για το 2019, στο 4,4% του δυνητικού ΑΕΠ (Διάγραμμα 4). Στις τρέχουσες προβλέψεις, η κρίση αναμένεται να τριπλασιαστεί, φτάνοντας το 12,3% το 2020. Αυτό είναι κάτι παραπάνω από ένα πρόσθετο περίπου 75% του προβλεπόμενου μέσου όρου της ζώνης του ευρώ και συγκρίσιμο με το μέγεθος της ελληνικής οικονομικής κρίσης.

Διάγραμμα 4 - Κενό παραγωγής (% του δυνητικού ΑΕΠ)

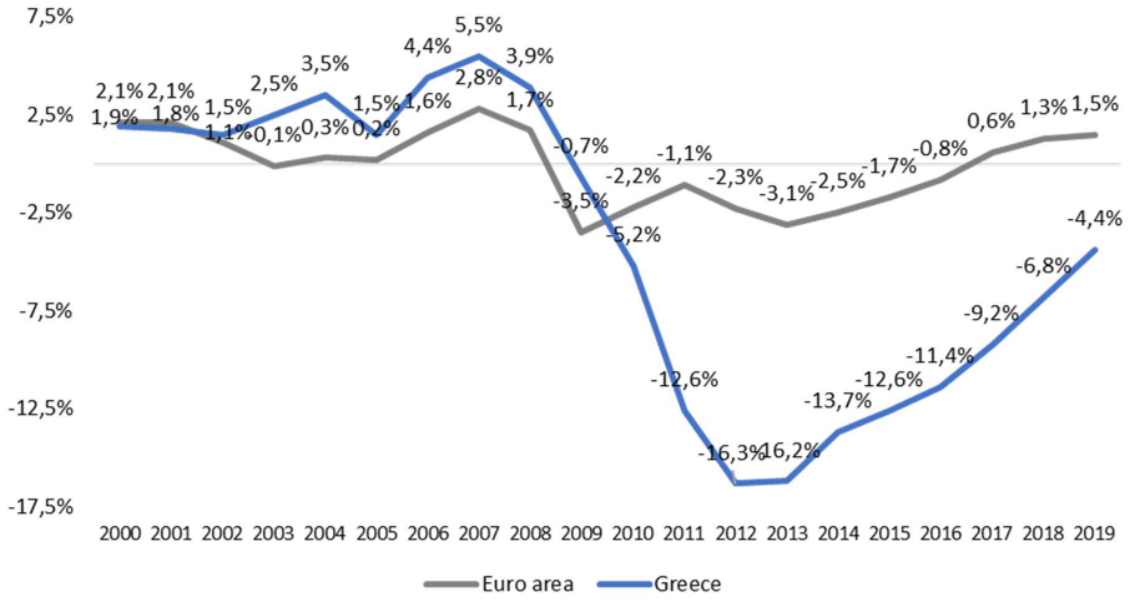

Πηγή: AMECO

Το επενδυτικό κενό διευρύνεται

Από το 2009, ως αποτέλεσμα της παρατεταμένης ύφεσης, της οικονομικής αβεβαιότητας, της σημαντικής μείωσης της χρηματοδότησης από τις τράπεζες, και των υψηλότερων επιτοκίων που παρατηρούνται στην ελληνική αγορά, μεταξύ άλλων, ο ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου (ΑΣΠΚ) στην Ελλάδα έχει ελλατωθεί στο ήμισυ και παραμένει σημαντικά χαμηλότερο από το μέσο επίπεδο της ΕΕ (Σχήμα 5).

Διάγραμμα 5 - Εξέλιξη του ακαθάριστου σχηματισμού παγίου κεφαλαίου ως% του ονομαστικού ΑΕΠ - Ελλάδα έναντι ΕΕ28

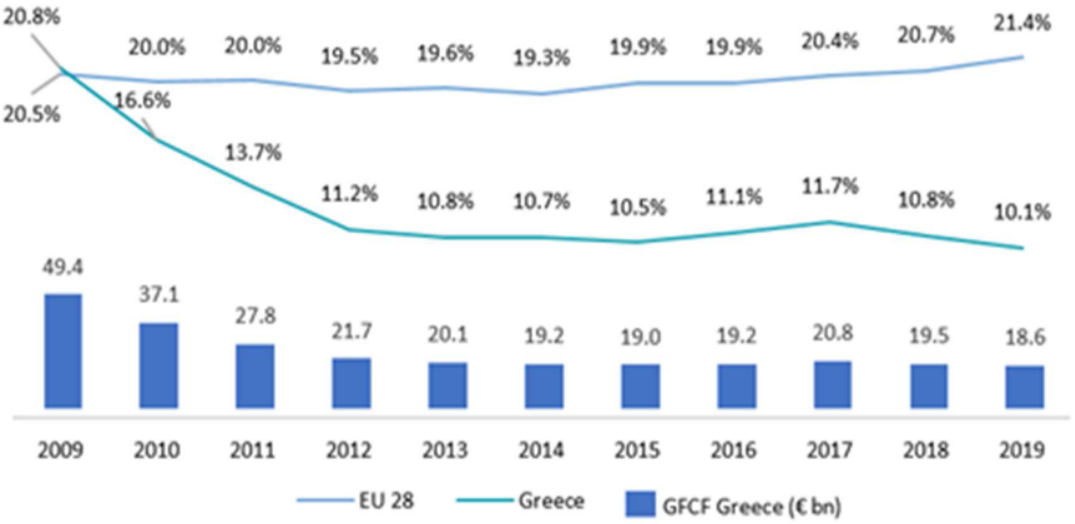

Πηγή: Eurostat, https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=namq_10_an6&lang=en

Ειδικότερα, ο ΑΣΠΚ στην Ελλάδα από το 20,5% του ΑΕΠ (49,4 δισ. Ευρώ) το 2009, ίσο με τον μέσο όρο της ΕΕ, μειώθηκε σε μόλις μεταξύ 10,1% και 11,7% του ΑΕΠ κατά τα έτη 2012 έως 2019, ενώ ο μέσος όρος της ΕΕ αυξήθηκε σταδιακά σε 21,4 % του ΑΕΠ το 2019.

Το τρέχον επενδυτικό κενό είναι ξεχωριστό, τόσο ως προς τα ελληνικά ιστορικά πρότυπα, όσο και ως προς τον σημερινό μέσο όρο της ζώνης του ευρώ. Για να καλυφθεί εν μέρει αυτό το έλλειμμα (εκτιμάται της τάξης των 150 δισ. Ευρώ - Διάγραμμα 6), απαιτούνται σημαντικές πρόσθετες επενδύσεις για τη βελτίωση των ιδιωτικών επενδύσεων και της δημόσιας υποδομής της ελληνικής οικονομίας, αυξάνοντας έτσι την παραγωγικότητα, την απασχόληση και το εθνικό εισόδημα.

Διάγραμμα 6 - Εξέλιξη του ΑΣΠΚ (% του ονομαστικού ΑΕΠ) και του επενδυτικού κενού - Ελλάδα έναντι ΕΕ28 (€ δις)

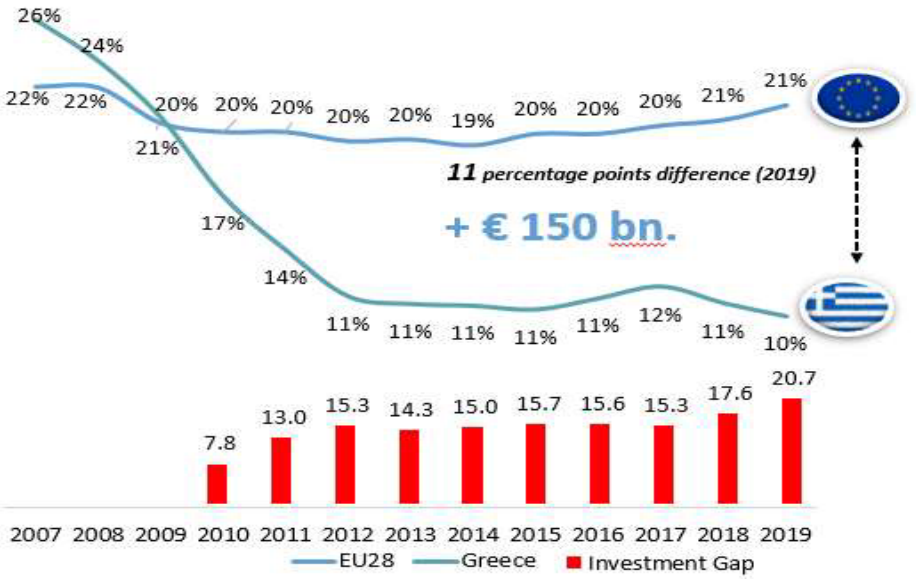

Πηγή: Eurostat

Περιορισμένη ικανότητα «μόχλευσης» του τραπεζικού τομέα

Οι επιπτώσεις της παρατεταμένης ελληνικής ύφεσης είναι επίσης εμφανείς στην εξέλιξη των καταθέσεων των ελληνικών τραπεζών. Πιο συγκεκριμένα, οι συνολικές καταθέσεις μειώθηκαν από 237,5 δισ. Ευρώ το 2009 σε 155,7 δισ. Ευρώ το 2020 (Διάγραμμα 7), μια σωρευτική μείωση 34,5%. Ως αποτέλεσμα, το ελληνικό τραπεζικό σύστημα στερήθηκε και εξακολουθεί να επηρεάζεται από το μειωμένο επίπεδο καταθέσεων, τη μοναδική και μεγαλύτερη πηγή χρηματοδότησης.

Διάγραμμα 7 - Εξέλιξη καταθέσεων στην Ελλάδα (€ δις)

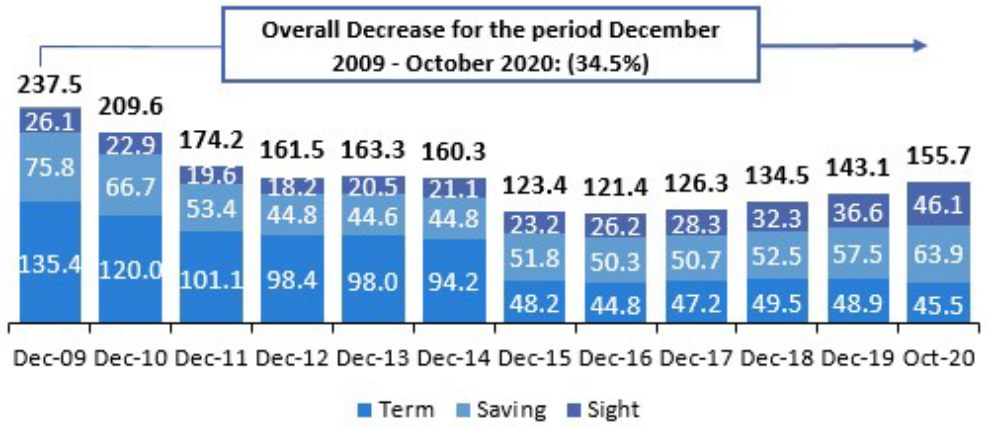

Πηγή: ΤτΕ

Με τη σειρά του, το δανειακό ισοζύγιο του ελληνικού τραπεζικού τομέα συρρικνώθηκε (Διάγραμμα 8), ως αποτέλεσμα της επιδείνωσης της ποιότητας των δανείων, της αύξησης των μη εξυπηρετούμενων δανείων (ΜΕΔ) (Διάγραμμα 9), των χαμηλότερων δεικτών κεφαλαιακής επάρκειας των ελληνικών τραπεζών καθώς και της έλλειψης χρηματοδότησης, μεταξύ άλλων. Ειδικότερα, τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια στην Ελλάδα, ως ποσοστό των ακαθάριστων δανείων, παραμένουν σε πολύ υψηλά επίπεδα (35,8% τον Σεπτέμβριο του 2020), σε σχέση με τον μέσο όρο της Ευρωζώνης του 2,8%.

Κατά συνέπεια, το ανεξόφλητο ποσό των δανείων μειώνεται κάθε χρόνο κατά την τελευταία δεκαετία και από 257,5 δισ. Ευρώ το 2010 έφτασε τα 141,2 δισ. Ευρώ το 2020 (Διάγραμμα 8).

Διάγραμμα 8 - Εξέλιξη δανείων στην Ελλάδα (€ δις)

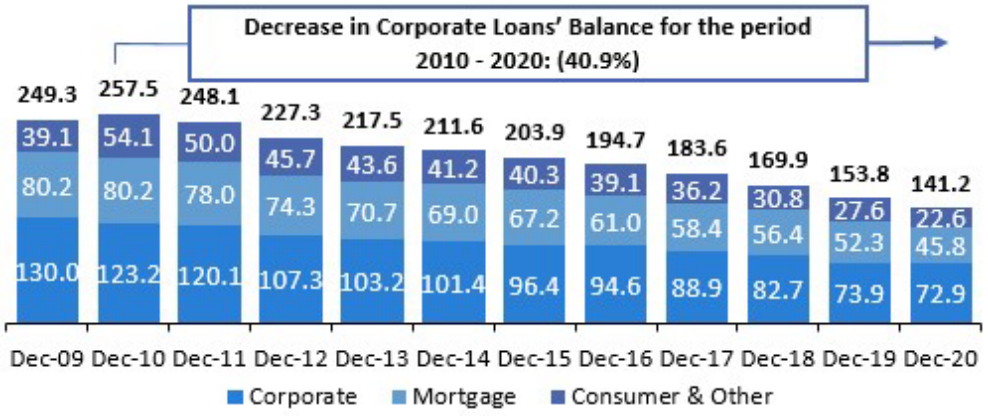

Πηγή: ΤτΕ

Διάγραμμα 9 - Εξέλιξη του δείκτη ΜΕΔ - Ελλάδα έναντι Ευρωζώνης

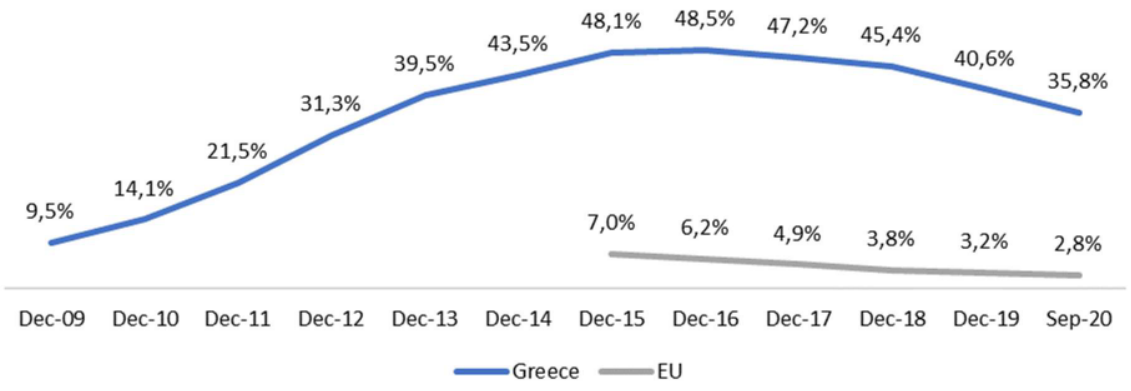

Πηγή: ΤτΕ, ECB, https://sdw.ecb.europa.eu/quickview.do;jsessionid=6380E7785410AC222A243330EA7D804F?SERIES_KEY=420.SUP.Q.B01.W0._Z.I7000._T._Z._Z._Z._Z.PCT.C

Επιπλέον, οι νέες εκταμιεύσεις δανείων μειώθηκαν από 29,4 δισ. Ευρώ το 2011 σε 8,0 δισ. Ευρώ το 2019 (Διάγραμμα 10). Παρά τις θετικές εκταμιεύσεις νέων επιχειρηματικών δανείων, οι οποίες ωστόσο περιλαμβάνουν και την αναχρηματοδότηση, όπως ήδη παρουσιάζεται στο Σχήμα 8, τα επιχειρηματικά δάνεια του ελληνικού τραπεζικού τομέα συνέχισαν να συρρικνώνονται, ένα σαφές στοιχείο ότι, παρόλο που η οικονομία έχει υπο επενδύσει σημαντικά, οι ελληνικές τράπεζες δεν μπορούν εκπληρώσουν το χρηματοδοτικό κενό.

Διάγραμμα 10 - Εταιρικά δάνεια - Νέα εκταμίευση [98] vs Μεταβολή στο Εκκρεμές Υπόλοιπο Εταιρικών Δανείων

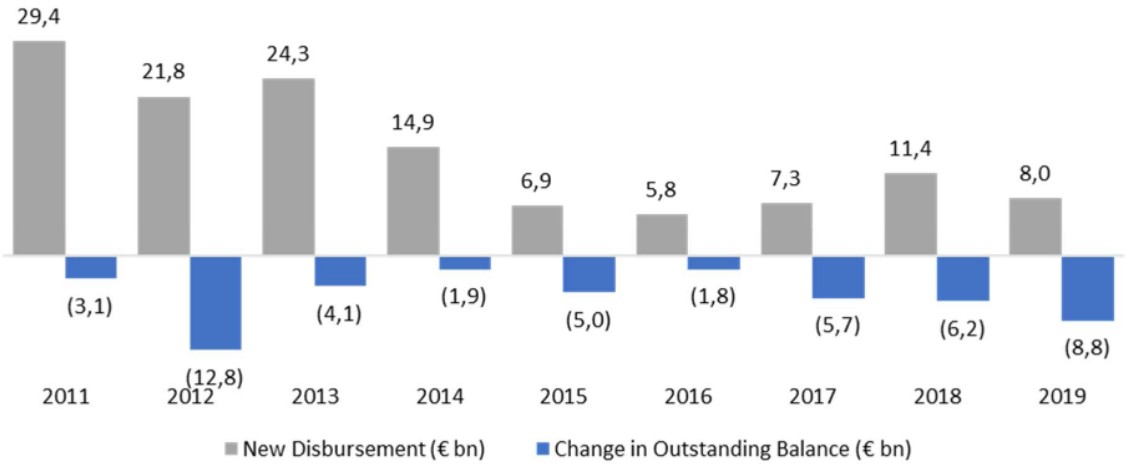

Πηγή: ΤτΕ

Οι ελληνικές συστημικές τράπεζες μειώνουν τους δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας

Ως αποτέλεσμα του σημαντικού αριθμού μη εξυπηρετούμενων δανείων, που συσσωρεύονται από το ελληνικό τραπεζικό σύστημα (έως και 48,5% των ακαθάριστων δανείων το 2016 και 35,8% το 2020), πριν από οποιαδήποτε πιθανή επιδείνωση λόγω της πανδημίας COVID-19 και της χαμηλότερης πιστοληπτικής ικανότητας των ελληνικών συστημικών τραπεζών (Διάγραμμα 11), που αποδίδεται επίσης στην αξιολόγηση (rating) του ελληνικού κράτους, οι ελληνικές τράπεζες έχουν χαμηλότερο Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας (ΔΚΕ), (παρά το σημαντικό κεφάλαιο που συγκεντρώθηκε την τελευταία δεκαετία), από τις επιλεγμένες ευρωπαϊκές και σε παγκόσμιο επίπεδο συστημικά σημαντικές τράπεζες (όπως προσδιορίστηκαν από το FSB και το BCBS στις 11 Νοεμβρίου 2020), ενδεικτικά περίπου στο 1,37% - 3,12% κατά την περίοδο 2015-2020 (Διάγραμμα 12).

[98] Μόνο δάνεια με καθορισμένη διάρκεια (π.χ. εξαιρουμένων των υπεραναλήψεων και των πιστωτικών ορίων). Περιλαμβάνεται η αναχρηματοδότηση.

Διάγραμμα 11 - Αξιολόγηση πιστοληπτικής ικανότητας - Ελλάδα και Ελληνικές Συστημικές Τράπεζες

Entity	Credit Rating Agent	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	S&P Rating	CCC+	B-	B-	B+	BB-	BB-
	Moody's Rating	Caa3	Caa3	Caa2	B1	B1	Ba3
	Fitch Rating	CCC	CCC	B-	BB-	BB-	BB
	S&P Rating	CCC+	CCC+	B-	B-	B	B
	Moody's Rating	Caa2	Caa3	Caa2	Caa1	Caa1	Caa1
	Fitch Rating	CCC	RD	RD	CCC+	CCC+	CCC+
	S&P Rating	CCC+	CCC+	CCC+	B-	B-	B-
	Moody's Rating	Caa2	Caa3	Caa3	Caa2	Caa2	Caa2
	Fitch Rating	CCC	RD	CCC	CCC	CCC	CCC
	S&P Rating	CCC+	CCC+	CCC+	B-	B	B
	Moody's Rating	Caa3	Caa3	Caa3	Caa1	Caa1	Caa1
	Fitch Rating	CCC	RD	CCC	CCC+	CCC+	CCC+
	S&P Rating	CCC+	CCC+	CCC+	B-	B	B
	Moody's Rating	Caa3	Caa3	Caa3	Caa1	Caa1	Caa1
	Fitch Rating	NM	NM	CCC	CCC+	CCC+	B-

Πηγή: Credit Rating Agencies Websites

Ως αποτέλεσμα του χαμηλότερου ΔΚΕ, οι ελληνικές τράπεζες αντιμετωπίζουν περιορισμούς για την περαιτέρω αύξηση των χαρτοφυλακίων δανεισμού τους, με συνέπεια να υφίσταται ανάγκη εφαρμογής του μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας μέσω δανείων σε αντίθεση με τις εγγυήσεις.

Διάγραμμα 12 - Εξέλιξη του ΔΚΕ - Ελληνικές Συστημικές Τράπεζες έναντι G-SIBs

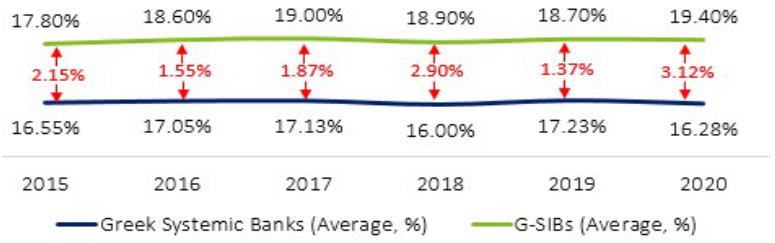

Πηγή: Οικονομικές Καταστάσεις Τραπεζών

Υψηλό κόστος δανεισμού για τις ελληνικές επιχειρήσεις

Το υψηλό κόστος του πιστωτικού κινδύνου τροφοδοτεί τα περιθώρια δανεισμού, αυξάνοντας έτσι το κόστος χρηματοδότησης για τις επιχειρήσεις και μειώνοντας τη ζήτηση για δάνεια και την ανταγωνιστικότητα.

Η διαφορά μεταξύ των ελληνικών επιτοκίων δανεισμού των επιχειρήσεων και του αντίστοιχου μέσου όρου της Ευρωζώνης έφτασε το 3,2% το 2015 και από τότε βαίνει μειούμενο σταθερά, φθάνοντας στο 1,8% τον Νοέμβριο του 2020.

Ωστόσο, το ελληνικό επιτόκιο δανεισμού των επιχειρήσεων παραμένει υπερδιπλάσιο του αντίστοιχου μέσου όρου της Ευρωζώνης, δημιουργώντας έτσι εμπόδιο για νέες επενδύσεις και μειονέκτημα για τις ελληνικές επιχειρήσεις να ανταγωνίζονται διεθνώς.

Διάγραμμα 13 - Εξέλιξη επιτοκίου επιχειρηματικών δανείων - Ελλάδα έναντι Ευρωζώνης

Πηγή: ECB, https://www.euro-area-statistics.org/bank-interest-rates-loans?cr=eur&lg=en&page=2&template=1

Για τη χρηματοδότηση των ΜμΕ, η πρόσβαση τους παραμένει δύσκολη, καθώς τα επιτόκια δανεισμού των ΜμΕ, παρά τη μείωση σε 4,6% το 2018 από 6,9% το 2012, ήταν κατά μέσο όρο περίπου 2% υψηλότερα σε σχέση με επιλεγμένες χώρες της Ευρωζώνης κατά την περίοδο 2009-2018 (Διάγραμμα 14).

Πιο πρόσφατα, το διάμεσο επιτόκιο δανεισμού για τις ΜμΕ της Ευρωζώνης που χρεώθηκε από τις τράπεζες σε πιστωτικές γραμμές και υπεραναλήψεις μεταξύ Απριλίου και Σεπτεμβρίου 2020 εκτιμήθηκε στο 1,7% (ΕΚΤ, 23ος γύρος της Έρευνας για την Πρόσβαση στη Χρηματοδότηση των Επιχειρήσεων), ενώ τα συνολικά ελληνικά επιτόκια είναι υψηλότερα από εκείνα των χωρών της Ευρωζώνης κατά περίπου 1,8%, όπως διαμορφώθηκαν στο 3,46% (Τράπεζα της Ελλάδος).

Ως αποτέλεσμα, οι ελληνικές επιχειρήσεις και οι ΜμΕ όχι μόνο αντιμετωπίζουν προβλήματα δανειοδότησης λόγω της παρατεταμένης απομόχλευσης του ελληνικού τραπεζικού τομέα, αλλά επίσης εκτίθενται σε σημαντικά υψηλότερο κόστος δανεισμού από ό, τι οι αντίστοιχες ΜμΕ στην ΕΕ.

Διάγραμμα 14 - Εξέλιξη του επιτοκίου δανείων των ΜμΕ - Ελλάδα έναντι δείγματος

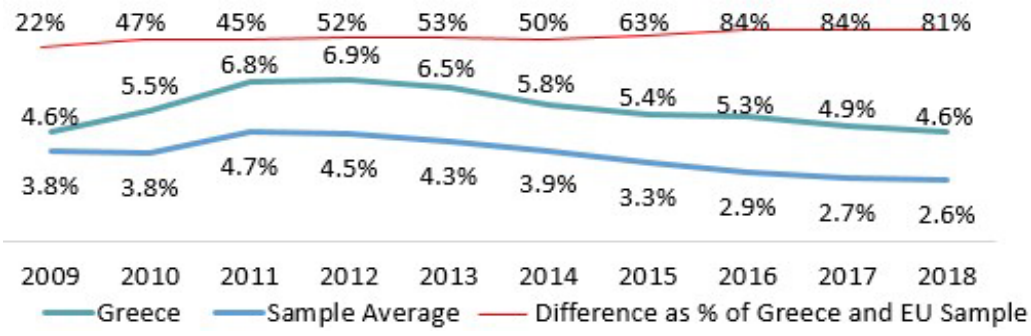

Πηγή: OECD Financing SMEs and Entrepreneurs 2020, https://www.oecd-ilibrary.org/sites/0f52ae26en/index.html?itemId=/content/component/0f52ae26-en

Η μεγάλη διαφορά επιτοκίου αυξάνει το κόστος κεφαλαίου για τις ελληνικές επιχειρήσεις, περιορίζοντας έτσι σημαντικά τον επιχειρηματικό δανεισμό και, μεταξύ άλλων αρνητικών επιπτώσεων, καθυστερώντας την πράσινη μετάβαση και τον ψηφιακό μετασχηματισμό του ελληνικού ιδιωτικού τομέα.

Μια επιπλέον απόδειξη της αποτυχίας της τραπεζικής αγοράς είναι ότι το υπόλοιπο των εταιρικών δανείων ως % του ΑΕΠ της Ελλάδας μειώνεται κάθε χρόνο από το 2011 και συγκεκριμένα από 59,1%, σε 40,3% το 2019 (Σχήμα 15).

Διάγραμμα 15 - Εταιρικά Δάνεια - Υπόλοιπο ως % του Ονομαστικού ΑΕΠ της Ελλάδας

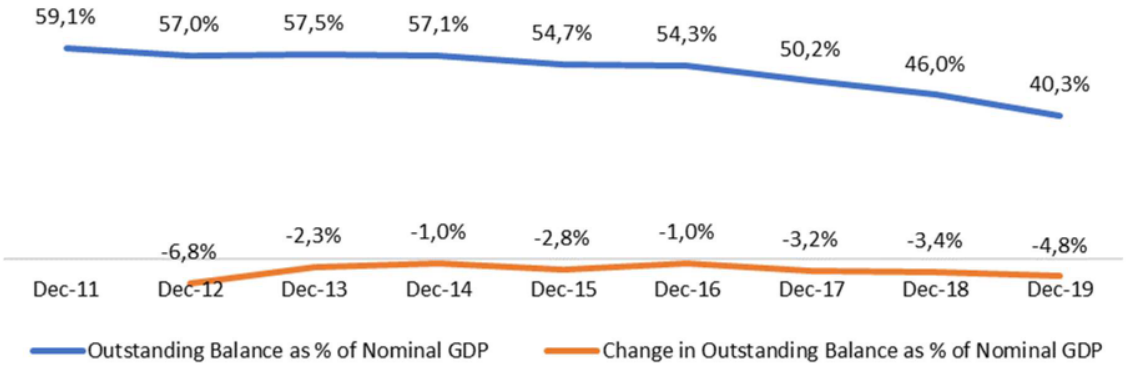

Πηγή: ΤτΕ, Eurostat

Αντίστοιχα, οι εκταμιεύσεις νέων εταιρικών δανείων μειώθηκαν επίσης σημαντικά από 14,5% το 2011 σε 4,4% του ΑΕΠ το 2019. (Διάγραμμα 16)

Διάγραμμα 16 - Εταιρικά δάνεια - Νέα εκταμίευση [99] ως % του ονομαστικού ΑΕΠ της Ελλάδας

[99] Μόνο δάνεια με καθορισμένη διάρκεια (π.χ. εξαιρουμένων των υπεραναλήψεων και των πιστωτικών ορίων). Περιλαμβάνεται η αναχρηματοδότηση.

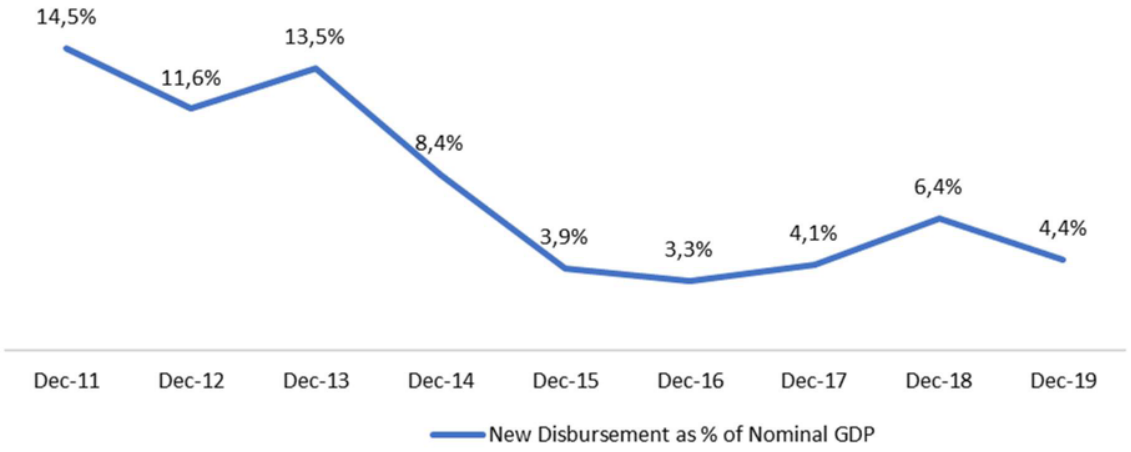

Πηγή: ΤτΕ, Eurostat

Τα στοιχεία δείχνουν ότι υπάρχει σημαντικό επενδυτικό κενό στην Ελλάδα, σε σχέση με τον μέσο όρο της ΕΕ των 28. Το επενδυτικό κενό έχει συσσωρευτεί κατά την περίοδο 2011 έως 2019, φθάνοντας τα 150 δισ. Ευρώ.

Η μέγιστη χρηματοδοτική συνεισφορά ύψους 17.773.895.000,00 ευρώ, του κανονισμού για την Ανάκαμψη και Ανθεκτικότητα (ΕΕ) 2021/241 που διατίθεται στην Ελλάδα, δεν επαρκεί ώστε η χώρα να αντιμετωπίσει τις προσκλήσεις που οφείλονται από μια δεκαετή προσπάθειας οικονομικής προσαρμογής και οικονομικής σταθερότητας, και ταυτόχρονα, (α) να ανταποκριθεί γρήγορα και αποτελεσματικά στις κρίσεις της υγείας και της οικονομίας λόγω της πανδημίας του COVID 19, όσο (β) θέτει το έδαφος για την επόμενη γενιά να αναπτυχθεί σε ένα ψηφιακό, βιώσιμο, κοινωνικά χωρίς αποκλεισμούς, πράσινο και ανθεκτικό οικονομικό περιβάλλον στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Τελικά, η μέγιστη χρηματοδοτική συνεισφορά του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας δεν επαρκεί για την κάλυψη του εξαιρετικά υψηλού επενδυτικού κενού.

Πρόσθετες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις

Το ζητούμενο δάνειο του «Ελλάδα 2.0» συνδέεται με τις ακόλουθες πρόσθετες μεταρρυθμίσεις στον Άξονα 4.7. "Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών:

Μεταρρύθμιση: Ενέργειες για την απλούστευση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και την αναβάθμισή του σε ποιότητα και ασφάλεια

Μεταρρύθμιση: Καθεστώς κινήτρων για παραγωγικότητα και εξωστρέφεια επιχειρήσεων (αύξηση του μεγέθους των επιχειρήσεων)

Μεταρρύθμιση: Ευκολία επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Τεχνική Βοήθεια

Περιγραφή

Περιοχές πολιτικής/ τομέας: Το Ελληνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας στοχεύει στην ενίσχυση της ανάπτυξης, της παραγωγικότητας, της δημιουργίας θέσεων εργασίας και της οικονομικής και κοινωνικής ανθεκτικότητας. Επιπλέον, εναρμονίζεται πλήρως με τους έξι πυλώνες του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, με ιδιαίτερη έμφαση στην πράσινη μετάβαση και τον ψηφιακό μετασχηματισμό. Η χρήση της τεχνικής βοήθειας θα ενισχύσει και θα υποστηρίξει την εφαρμογή του Σχεδίου και την επιτυχή ολοκλήρωσή του.

Περίληψη: Η εφαρμογή του σχεδίου "Ελλάδα 2.0" απαιτεί τη λειτουργία ενός συνεκτικού και αποτελεσματικού συστήματος διαχείρισης, παρακολούθησης, ελέγχου και αξιολόγησης, το οποίο θα εγγυηθεί την εφαρμογή και επίτευξη των συμφωνημένων ορόσημων και στόχων.

Το μέτρο της Τεχνικής Βοήθειας θα υποστηρίξει και θα ενισχύσει το σύστημα διαχείρισης και συντονισμού της Ειδικής Υπηρεσίας Συντονισμού του Ταμείου Ανάκαμψης (ΕΥΣΤΑ) για την εκπλήρωση των αυξημένων υποχρεώσεων του Σχεδίου και για την αποτελεσματική εφαρμογή του. Η οικονομική υποστήριξη συγκεκριμένων δραστηριοτήτων, όπως: στενή παρακολούθηση της προόδου των έργων, έλεγχοι, επιθεωρήσεις, πιστοποιήσεις, παροχή πληροφοριών και δράσεις δημοσιότητας, θεωρείται απαραίτητη για την επίτευξη των σκοπών του Ταμείου.

Στόχος: Στόχος του μέτρου της Τεχνικής Βοήθειας είναι να ενισχύσει την διοικητική ικανότητα της ΕΥΣΤΑ ως προς τον συντονισμό και την εφαρμογή του Σχεδίου. Δεδομένου ότι το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας είναι ένα όργανο με βάση την απόδοση, απαιτούνται κατάλληλες τροποποιήσεις των υφιστάμενων δομών και η εισαγωγή πρόσθετων προβλέψεων βάσει των ειδικών απαιτήσεων του μηχανισμού. Αυτό το μέτρο θα διασφαλίσει ότι η ΕΥΣΤΑ θα είναι σε θέση να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της απρόσκοπτα και αποτελεσματικά μέσω της ενίσχυσης των δυνατοτήτων του προσωπικού της και της διοικητικής της οργάνωσης και λειτουργίας.

Εκτιμώμενο κόστος: 40 εκατομμύρια ευρώ που καλύπτονται από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Η λεπτομερής περιγραφή των δραστηριοτήτων τεχνικής βοήθειας βρίσκεται στα Παραρτήματα

(ID: 16968).

Συμβολή στον κλιματικό και ψηφιακό στόχο

Η Ετήσια Στρατηγική Βιώσιμης Ανάπτυξης (COM (2020) 575) θέτει έναν ελάχιστο 37% των συνολικών δαπανών του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας που πρέπει να σχετίζεται με τον κλιματικό στόχο και έναν ελάχιστο 20% που θα πρέπει να σχετίζεται με τον ψηφιακό στόχο.

Τίτλος μεταρρύθμισης ή επένδυσης	Κλίματικός Στόχος (%)	Ψηφιακός Στόχος (%)
Τεχνική βοήθεια (ID : 16868)	0%	0%

Μέρος 3: Συμπληρωματικότητα και εφαρμογή του σχεδίου

Αίτημα προχρηματοδότησης

Για την εφαρμογή του "Ελλάδα 2.0", η Ελληνική Κυβέρνηση ζητά επίσημα προχρηματοδότηση ύψους 13% της μη επιστρεπτέας χρηματοδοτικής και της δανειακής στήριξης. Ο υπολογισμός παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα.

	Επιχορηγήσεις (εκατ. €)	Δάνεια (εκατ. €)
Σύνολο	17.773,90	12.727,54
Αίτημα προχρηματοδότησης (13%)	2.310,61	1.654,58

Αιτήματα οροσήμων και εκταμίευσης

Η προσέγγιση

Όσον αφορά τη μέθοδο εργασίας που ακολουθήθηκε, οι 8 εμβληματικές επενδύσεις επιλέχθηκαν βάσει κριτηρίων μεγέθους και ωριμότητας. Στις περισσότερες περιπτώσεις, το κριτήριο μεγέθους που καθορίστηκε είναι ο προϋπολογισμός χρηματοδότησης από το Εθνικό Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για κάθε επένδυση να είναι μεγαλύτερος από το ποσό των 200 εκατ. ευρώ. Οι κύριες μεταρρυθμίσεις επιλέχθηκαν επίσης βάσει των κριτηρίων του αντικτύπου και της ωριμότητάς τους. Με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ και τα σχόλια που ελήφθησαν, καθορίστηκαν ορόσημα/ στόχοι για κάθε επένδυση και μεταρρύθμιση. Όλες οι άλλες επενδύσεις/ μεταρρυθμίσεις κατηγοριοποιήθηκαν σε 28 ομάδες με βάση την περιοχή εστίασης τους. Η ομαδοποίηση βασίζεται κυρίως στους Άξονες του Σχεδίου με ορισμένες προσαρμογές, ώστε η περιοχή εστίασης να εκπροσωπείται σαφέστερα.

Εμβληματικές επενδύσεις

Οι επιλεγμένες εμβληματικές επενδύσεις παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα. Τα ορόσημα, οι στόχοι, καθώς και οποιεσδήποτε άλλες απαιτούμενες προδιαγραφές περιλαμβάνονται για κάθε επένδυση ξεχωριστά στους πίνακες που ακολουθούν.

Αρ	Επένδυση	Άξονας
1	Προώθηση ηλεκτρικής διασύνδεσης των νησιών και αναβάθμιση του συστήματος μεταφοράς (ID:16870)	Άξονας 1.1: Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον
2	Εξοικονομώ κατ' οίκον (ID: 16872)	Άξονας 1.2: Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση
3	Ψηφιοποίηση των αρχείων του κράτους (ID: 16778)	Άξονας 2.2: Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους
4	Ψηφιακός μετασχηματισμός Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (ID: 16706)	Άξονας 2.3: Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων
5	Νέα στρατηγική για τη δια βίου μάθηση & το εθνικό σύστημα αναβάθμισης δεξιοτήτων (ID: 16913)	Άξονας 3.2: Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης
6	Αυτοκινητόδρομος Κεντρικής Ελλάδας Ε-65 Βόρειο Τμήμα (ID: 16628)	Άξονας 4.6: Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας
7	Πρόγραμμα Βελτίωσης Οδικής Ασφάλειας (ID: 16631)	Άξονας 4.6: Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας
8	Βόρειος Οδικός Άξονας Κρήτης (ID: 16630)	Άξονας 4.6: Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας

Εμβληματική επένδυση 1: Προώθηση ηλεκτρικής διασύνδεσης των νησιών και αναβάθμιση του συστήματος μεταφοράς

Σχετικό μέτρο (μεταρρύθμιση ή επένδυση)	**Ορόσημο / Στόχος**	**Όνομα**	**Ποιοτικοί δείκτες (για ορόσημα)**	**Ποσοτικοί δείκτες (για στόχους)**			**Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης**		**Περιγραφή κάθε Ορόσημου / Στόχου**
				Μονάδα μέτρησης	**Βάση**	**Στόχος**	**Τρίμηνο**	**Έτος**	
1 - 1.1. Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον - 16870_Προώθηση ηλεκτρικής διασύνδεσης των νησιών και αναβάθμιση του συστήματος μεταφοράς	Ορόσημο	Διασύνδεση νησιών — Αναθέσεις συμβάσεων	Γνωστοποίηση ανάθεσης συμβάσεων				2ο τρίμηνο	2023	Ανάθεση όλων των συμβάσεων από τον Ανεξάρτητο Διαχειριστή Μεταφοράς Ηλεκτρικής ενέργειας (ΑΔΜΗΕ) για την ολοκληρωμένη εγκατάσταση: 1) καλωδιακής σύνδεσης Νάξου-Θήρας 2) Κέντρου Υπερυψηλής Τάσης (ΚΥΤ) Κουμουνδούρου - Κόρινθος (τμήματα 1 και 2), και 3) Υποσταθμών Μήλου, Φολεγάνδρου, Σερίφου και των καλωδιακών συνδέσεων Λαυρίου-Σερίφου, Σερίφου-Μήλου Μήλου-Φολεγάνδρου, Φολεγάνδρου-Θήρας

1 - 1.1. Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον - 16870_Προώθηση ηλεκτρικής διασύνδεσης των νησιών και αναβάθμιση του συστήματος μεταφοράς	Ορόσημο	Διασύνδεση νησιών — Πρόοδος εργασιών	Γνωστοποίηση αποδοχής από ΑΔΜΗΕ των εργασιών πόντισης των καλωδίων, έγκριση των ελέγχων, και πιστοποίηση της προόδου για την ολοκλήρωση του 50% του ΚΥΤ Κουμουνδούρου -Κορίνθου (τμήματα 1 και 2)				2ο τρίμηνο	2025	Επιτυχής εγκατάσταση καλωδίου και έλεγχοι για Νάξος-Θήρα, Ολοκλήρωση 50% του ΚΥΤ Κουμουνδούρου-Κορίνθου (τμήματα 1 και 2)
1 - 1.1. Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον - 16870_Προώθηση ηλεκτρικής διασύνδεσης των νησιών και αναβάθμιση του συστήματος μεταφοράς	Ορόσημο	Διασύνδεση νησιών — Ολοκλήρωση εργασιών	Επιτυχημένη έναρξη λειτουργίας/ ηλέκτριση πιστοποιημένη από ΑΔΜΗΕ, έκδοση πιστοποιητικών επιτυχούς δοκιμαστικής λειτουργίας				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση όλων των υποέργων (σύνδεση Νάξου-Θήρας, ΚΥΤ Κουμουνδούρου-Κορίνθου, υποσταθμοί και άλλες συνδέσεις), επιτυχής ενσωμάτωση στο Ελληνικό Σύστημα Μεταφοράς Ηλεκτρικής ενέργειας και έναρξη λειτουργίας

Εμβληματική επένδυση 2:Εξοικονομώ κατ' οίκον

Σχετικό μέτρο (μεταρρύθμιση ή επένδυση)	**Ορόσημο / Στόχος**	**Όνομα**	**Ποιοτικοί δείκτες (για ορόσημα)**	**Ποσοτικοί δείκτες (για στόχους)**			**Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης**		**Περιγραφή κάθε Ορόσημου / Στόχου**
				Μονάδα μέτρησης	**Βάση**	**Στόχος**	**Τρίμηνο**	**Χρονολογία**	
2 - 1.2. Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση - 16872_ Εξοικονομώ κατ' οίκον	Ορόσημο	Εξοικονομώ κατ' οίκον- έναρξη 1ου γύρου	Ισχύς Κοινής Υπουργικής Απόφασης				4ο τρίμηνο	2020	Έναρξη ισχύος κοινής υπουργικής απόφασης για την έναρξη του προγράμματος για τον πρώτο γύρο ανακαινίσεων, συμπεριλαμβανομένου του σχεδιασμού διαδικασίας επιλογής για να εξασφαλιστεί ότι η κατανάλωση ενέργειας των κατοικιών μειώνεται κατά τουλάχιστον 30% σε σύγκριση με την αρχική κατανάλωση της κατοικίας. Η κατανάλωση υπολογίζεται σε kWh / m2 . Η κοινή υπουργική απόφαση ορίζει: - Μηχανισμό εφαρμογής - Διαδικασία επιλογής για την επίτευξη καθορισμένου

									στόχου εξοικονόμησης πρωτογενούς ενέργειας. - Μηχανισμό πιστοποίησης για την επικύρωση της πραγματικής εξοικονόμησης πρωτογενούς ενέργειας που επιτεύχθηκε (συμπεριλαμβανομένων των λεπτομερειών πιθανών διορθωτικών ενεργειών για να διασφαλιστεί η επίτευξη του στόχου εξοικονόμησης πρωτογενούς ενέργειας) - Χρονοδιάγραμμα
2 - 1.2. Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση - 16872_ Εξοικονομώ κατ' οίκον	Ορόσημο	Εξοικονομώ κατ' οίκον - έναρξη 2ου γύρου συμπεριλαμβανομένων των νοικοκυριών σε κατάσταση ενεργειακής φτώχειας	Ισχύς κοινής υπουργικής απόφασης				3ο τρίμηνο	2022	Ισχύς κοινής υπουργικής απόφασης για την έναρξη του προγράμματος για τον δεύτερο γύρο ανακαινίσεων και την έναρξη του προγράμματος για τις κατοικίες σε κατάσταση ενεργειακής φτώχειας, συμπεριλαμβανομένου του σχεδιασμού της διαδικασίας επιλογής για τη διασφάλιση της μείωσης της κατανάλωσης πρωτογενούς ενέργειας των κατοικιών κατά τουλάχιστον 30 % σε σύγκριση με την αρχική τους

									κατανάλωση που υπολογίστηκε σε kWh / m2. Η κοινή υπουργική απόφαση ορίζει: - Μηχανισμό εφαρμογής - Διαδικασία επιλογής για την επίτευξη καθορισμένου στόχου εξοικονόμησης πρωτογενούς ενέργειας. - Προβλέψεις για κατοικίες σε κατάσταση ενεργειακής φτώχειας, σύμφωνα με τα κριτήρια που ορίζονται στο εγκεκριμένο σχέδιο δράσης για την ενεργειακή φτώχεια. Μηχανισμός πιστοποίησης για την επικύρωση της πραγματικής εξοικονόμησης πρωτογενούς ενέργειας (συμπεριλαμβανομένων λεπτομερειών πιθανών διορθωτικών ενεργειών για την εξασφάλιση της επίτευξης του στόχου εξοικονόμησης πρωτογενούς ενέργειας) - Χρονοδιάγραμμα

									Ειδική πρόβλεψη για ειδικά κονδύλια για τη στόχευση κατοικιών σε κατάσταση ενεργειακής φτώχειας, όπως ορίζονται από τα κριτήρια του σχεδίου δράσης για την ενεργειακή φτώχεια.
2 - 1.2. Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση - 16872_ Εξοικονομώ κατ' οίκον	Ορόσημο	Εξοικονομώ κατ' οίκον- έναρξη 3ου γύρου συμπεριλαμβανομένων των νοικοκυριών σε κατάσταση ενεργειακής φτώχειας	Ισχύς κοινής υπουργικής απόφασης				4ο τρίμηνο	2022	Ισχύς κοινής υπουργικής απόφασης για την έναρξη του προγράμματος για τον τρίτο γύρο ανακαινίσεων, συμπεριλαμβανομένου του σχεδιασμού της διαδικασίας επιλογής για να εξασφαλιστεί ότι η πρωτογενής κατανάλωση ενέργειας των κατοικιών μειώνεται κατά τουλάχιστον 30% σε σύγκριση με την αρχική κατανάλωση που υπολογίζεται σε kWh / m2 . Η κοινή υπουργική απόφαση ορίζει: - Μηχανισμό εφαρμογής - Διαδικασία επιλογής για την επίτευξη καθορισμένου

									στόχου εξοικονόμησης πρωτογενούς ενέργειας. - Προβλέψεις για κατοικίες σε κατάσταση ενεργειακής φτώχειας, σύμφωνα με κριτήρια που καθορίζονται στο εγκεκριμένο σχέδιο δράσης για την ενεργειακή φτώχεια - Μηχανισμός πιστοποίησης για την επικύρωση της πραγματικής εξοικονόμησης πρωτογενούς ενέργειας που επιτεύχθηκε (συμπεριλαμβανομένων των λεπτομερειών πιθανών διορθωτικών ενεργειών για να διασφαλιστεί η επίτευξη του στόχου εξοικονόμησης πρωτογενούς ενέργειας) - Χρονοδιάγραμμα Ειδική πρόβλεψη για ειδικά κονδύλια για τις ενεργειακά φτωχές κατοικίες, όπως ορίζονται από τα κριτήρια του σχεδίου δράσης για την ενεργειακή φτώχεια.

2 - 1.2. Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση - 16872_ Εξοικονομώ κατ' οίκον	Στόχος	Εξοικονομώ κατ' οίκον- ανακαίνιση κατοικιών # 1		Αριθμός ολοκληρωμένων πιστοποιημένων ανακαινίσεων	0	8.000	4ο τρίμηνο	2023	Ολοκλήρωση ανακαινίσεων για τη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας για αριθμό κατοικιών που ισοδυναμούν με μείωση ενέργειας 30 ktoe και προσδίδουν εξοικονόμηση πρωτογενούς ενέργειας, κατά μέσο όρο, τουλάχιστον 30%. Η πιστοποίηση που εκδίδεται από την Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα παρέχει επαλήθευση της εξοικονόμησης πρωτογενούς ενέργειας που επιτυγχάνεται όπως επιβεβαιώνεται από τη Γενική Διεύθυνση του Σώματος Επιθεωρητών και Ελεγκτών. Το πιστοποιητικό υποβάλλεται στην ηλεκτρονική πλατφόρμα https://www.buildingcert.gr/
2 - 1.2. Ενεργειακή αναβάθμιση	Στόχος	Εξοικονομώ κατ' οίκον - ανακαίνιση κατοικιών #2		Αριθμός ολοκληρωμένων	8.000	50.000	4ο τρίμηνο	2024	Ολοκλήρωση των ενεργειακών αναβαθμίσεων για 50.000 κατοικίες που

του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση - 16872_ Εξοικονομώ κατ' οίκον				πιστοποιημένων ανακαινίσεων					ισοδυναμεί με μείωση ενέργειας 125 ktoe και με εξοικονόμηση πρωτογενούς ενέργειας, κατά μέσο όρο, τουλάχιστον 30%. Η πιστοποίηση που εκδίδεται από την Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα παρέχει επαλήθευση της εξοικονόμησης πρωτογενούς ενέργειας που επιτυγχάνεται όπως επιβεβαιώνεται από τη Γενική Διεύθυνση του Σώματος Επιθεωρητών και Ελεγκτών. Το πιστοποιητικό υποβάλλεται στην ηλεκτρονική πλατφόρμα https://www.buildingcert.gr/
2 - 1.2. Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και	Στόχος	Εξοικονομώ κατ' οίκον - ανακαίνιση κατοικιών για νοικοκυριά με ενεργειακή φτώχεια		Αριθμός πιστοποιημένων νοικοκυριών φτωχών σε ενέργεια για τα οποία	0	50.000	4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση των παρεμβάσεων για την επίτευξη εξοικονόμησης ενέργειας για τουλάχιστον 50.000 φτωχά νοικοκυριά που ισοδυναμούν με εξοικονόμηση πρωτογενούς

χωροταξική μεταρρύθμιση - 16872_ Εξοικονομώ κατ' οίκον				έχουν ολοκληρωθεί οι παρεμβάσεις					ενέργειας, κατά μέσο όρο, τουλάχιστον 30%. Η πιστοποίηση που εκδίδεται από την Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα παρέχει επαλήθευση της εξοικονόμησης πρωτογενούς ενέργειας που επιτυγχάνεται όπως επιβεβαιώνεται από τη Γενική Διεύθυνση του Σώματος Επιθεωρητών και Ελεγκτών. Το πιστοποιητικό υποβάλλεται στην ηλεκτρονική πλατφόρμα https://www.buildingcert.gr/.

2 - 1.2. Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση - 16872_ Εξοικονομώ κατ' οίκον	Στόχος	Εξοικονομώ κατ' οίκον- ανακαίνιση κατοικιών #3		Αριθμός ολοκληρωμένων πιστοποιημένων ανακαινίσεων	50.000	105.000	4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση των ενεργειακών αναβαθμίσεων για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης ολοκληρώθηκε για 105.000 κατοικίες που, ισοδυναμεί με μείωση ενέργειας 213 ktoe και με εξοικονόμηση πρωτογενούς ενέργειας, κατά μέσο όρο, τουλάχιστον 30%. Η πιστοποίηση που εκδίδεται από την Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα θα παρέχει επαλήθευση της εξοικονόμησης πρωτογενούς ενέργειας που επιτυγχάνεται όπως επιβεβαιώνεται από τη Γενική Διεύθυνση του Σώματος Επιθεωρητών και Ελεγκτών. Το πιστοποιητικό υποβάλλεται στην ηλεκτρονική πλατφόρμα https://www.buildingcert.gr/

Εμβληματική επένδυση 3: Ψηφιοποίηση των αρχείων του Κράτους

Σχετικό μέτρο (μεταρρύθμιση ή επένδυση)	Ορόσημο / Στόχος	Όνομα	Ποιοτικοί δείκτες (για ορόσημα)	Ποσοτικοί δείκτες (για στόχους)			Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης		Περιγραφή κάθε Ορόσημου / Στόχου
				Μονάδα μέτρησης	Βάση	Στόχος	Τρίμηνο	Χρονολογία	
6 - 2.2. Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους-16778_Ψηφιοποίηση των αρχείων του Κράτους	Ορόσημο	Ανάθεση σύμβασης (-εων) για ψηφιοποίηση αρχείων	Γνωστοποίηση ανάθεσης σύμβασης (-ών) που καλύπτει και τα 9 υποέργα του έργου της ψηφιοποίησης αρχείων				4ο τρίμηνο	2022	Ανάθεση των συμβάσεων για την υλοποίηση των 9 υποέργων σχετικά με την ψηφιοποίηση των αρχείων στη δημόδια διοίκηση: ● Υποέργο 1: Ψηφιοποίηση των αρχείων του Συστήματος Δικαιοσύνης ● Υοιέργο 2: Ψηφιοποίηση των αρχείων του Συστήματος Δημόσιας Υγείας ● Υποέργο 3: Ψηφιοποίηση των Γενικών Αρχείων του Κράτους ● Υποέργο 4: Ψηφιοποίηση των αρχείων του συστήματος μετανάστευσης και ασύλου ● Υποέργο 5: Ψηφιοποίηση των αρχείων απαλλοτρίωσης ● Υποέργο 6: Ψηφιοποίηση των αρχείων των Πολεοδομικών Υπηρεσιών ● Υποέργο 7Α - Ψηφιοποίηση των αρχείων του Κτηματολογίου (Κτηματολόγιο) ● Υποέργο 7Β - Βελτιωμένες ψηφιακές υπηρεσίες του Κτηματολογίου

									• Υποέργο 8 - Ψηφιοποίηση των αρχείων της Ναυτιλίας • Υποέργο 9: Ασφαλής αποθήκευση φυσικών αρχείων του «ευρύτερου» δημόσιου τομέα Οι προδιαγραφές περιλαμβάνουν χρονοδιαγράμματα και στόχους και αναφέρουν λεπτομερώς για καθένα από τα 9 υποέργα τα ακόλουθα: 1. ψηφιοποίηση φυσικών αρχείων 2. μετεγκατάσταση ψηφιακών αρχείων σε υπάρχοντα συστήματα (συμπεριλαμβανομένων των αρχείων δικαιοσύνης σε ΟΣΔΔΥ-ΠΠ / ΟΣΔΔΥ-ΔΔ, τίτλοι ιδιοκτησίας στο Σύστημα Πληροφοριών του Εθνικού Κτηματολογίου) 3. ανάλυση, σχεδιασμός και υλοποίηση κέντρων δεδομένων και της υποδομής που βρίσκεται σε τοπικές υπηρεσίες, μαζί με μια ενιαία θυρίδα (συμπεριλαμβανομένου του κεντρικού αποθετηρίου για αρχεία ασθενών, ολοκληρωμένου συστήματος γεωγραφικών πληροφοριών του ενοποιημένου ψηφιακού χάρτη απαλλοτριώσεων και αξιώσεων για απαλλοτριώσεις, συστήματος διαχείρισης φυσικών και ψηφιακών αρχείων (DMS / DAS) για αρχεία Κτηματολογίου, εγκατάστασης λογισμικού διαχείρισης αρχείων). 4. υπηρεσίες υποστήριξης (συμπεριλαμβανομένων νέων ηλεκτρονικών υπηρεσιών που σχετίζονται με

									την αναζήτηση και ανάκτηση αρχείων για πολίτες, δημόσια διοίκηση, ερευνητές για κρατικά αρχεία).
6 - 2.2. Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους-16778_Ψηφιοποίηση των αρχείων του Κράτους	Στόχος	Ψηφιοποίηση αρχείων - πρώτη φάση υλοποίησης		Ποσοστό αρχείων που ψηφιοποιήθηκαν και μετεγκατασταθηκαν σε υπάρχοντα συστήματα, και στα 9 υποπρογράμματα	0	30%	4ο τρίμηνο	2023	Ολοκλήρωση της ψηφιοποίησης τουλάχιστον 30% των συνολικών αρχείων και στα 9 υποπρογράμματα, υπολογιζόμενο σε αριθμό σελίδων που ψηφιοποιήθηκαν συνολικά.
6 - 2.2. Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους-16778_Ψηφιοποίηση των αρχείων του Κράτους	Στόχος	Ψηφιοποίηση αρχείων - ολοκλήρωση υλοποίησης		Ποσοστό αρχείων που ψηφιοποιήθηκαν και μετεγκατασταθηκαν σε υπάρχοντα συστήματα, και στα	30%	90%	4ο τρίμηνο	2025	Ψηφιοποίηση τουλάχιστον 90% των αρχείων και στα 9 υποπρογράμματα, υπολογισμένα σε αριθμό σελίδων που ψηφιοποιήθηκαν για κάθε υποπρόγραμμα.

				9 υποπρογ ράμματα					

Εμβληματική επένδυση 4: Ψηφιακός Μετασχηματισμός Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων

Σχετικό μέτρο (μεταρρύθμιση ή επένδυση)	**Ορόσημο / Στόχος**	**Όνομα**	**Ποιοτικοί δείκτες (για ορόσημα)**	**Ποσοτικοί δείκτες (για στόχους)**			**Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης**		**Περιγραφή κάθε Ορόσημου / Στόχου**
				Μονάδα μέτρησης	**Βάση**	**Στόχος**	**Τρίμηνο**	**Χρονολογία**	
7 - 2.3. Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων - 16706_Ψηφιακός μετασχηματισμός Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων	Ορόσημο	Ψηφιακός μετασχηματισμός Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (ΜμΕ) - προσκλήσεις υποβολής προτάσεων	Δημοσιευμένη πρόσκληση υποβολής προτάσεων				1ο τρίμηνο	2022	Προκήρυξη όλων των ανταγωνιστικών προσκλήσεων υποβολής προτάσεων για χρηματοδότηση για το σύστημα κουπονιών για τον ψηφιακό μετασχηματισμό επιχειρήσεων (υποέργο 1), τις βιομηχανικές πλατφόρμες δεδομένων και τους χώρους δεδομένων (υποέργο 2) και την αναβάθμιση ταμειακών μηχανών και οικοσυστήματος POS (υποέργο 4), με όρους αναφοράς συμπεριλαμβανομένων των κριτηρίων επιλεξιμότητας που διασφαλίζουν ότι τα επιλεγμένα έργα συμμορφώνονται με την οδηγία για την "Αρχή της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης" (2021 / C58 / 01) μέσω της χρήσης μιας λίστας αποκλεισμού και της απαίτησης συμμόρφωσης με τη σχετική ευρωπαϊκή και εθνική περιβαλλοντική νομοθεσία.

									Οι επενδύσεις θα στοχεύουν σε τεχνολογίες και υπηρεσίες για την προώθηση της ψηφιοποίησης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, δηλαδή εφαρμογές ηλεκτρονικών πληρωμών, ηλεκτρονικών πωλήσεων και ηλεκτρονικής τιμολόγησης, εργαλεία για ψηφιακή διαφήμιση, συστήματα τηλεργασίας, επιχειρηματικές αναλύσεις, αναβάθμιση ψηφιακών δεξιοτήτων, υπηρεσίες δημιουργίας αντιγράφων ασφαλείας και αποκατάστασης καταστροφών, τεχνητή νοημοσύνη, Διαδίκτυο των Πραγμάτων, παροχή ολοκληρωμένων λύσεων για ανέπαφες υπηρεσίες, συστήματα ασφάλειας στον κυβερνοχώρο, υποδομές και υπηρεσίες cloud, πρότυπα και λογισμικό πλατφόρμας βιομηχανικών δεδομένων, ταμειακές μηχανές και αναβάθμιση οικοσυστήματος POS
7 - 2.3. Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων - 16706_Ψηφιακός μετασχηματισμός Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων	Ορόσημο	Ψηφιακός μετασχηματισμός Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (ΜμΕ) - Παράδοση	Αναφορά από το Υπουργείο Ψηφιακής διακυβέρνησης που πιστοποιεί την πλήρη εφαρμογή και των 4				2ο τρίμηνο	2025	Επιλογή δικαιούχων και παράδοση εξοπλισμού και υπηρεσιών σε ΜμΕ στο πλαίσιο των ανταγωνιστικών προσκλήσεων υποβολής προτάσεων, σύμφωνα με τη οδηγία για την "Αρχή της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης" (2021 / C58 / 01) μέσω της χρήσης λίστας αποκλεισμού και της απαίτησης

		προϊόντων και υπηρεσιών	υποπρογραμμάτων, συμπεριλαμβανομένων των ακόλουθων στόχων: 100.000 ΜμΕ υποστηρίζονται με κουπόνι ψηφιοποίησης (Υποέργο 1), 1000 ΜμΕ που υποστηρίζονται με το σύστημα κουπονιών κατά τη μετάβασή τους μόνο στο cloud (υποέργο 2) ; ίδρυση 4 εμβληματικών βιομηχανικών πλατφόρμων και του κόμβου Gaia X ΜμΕ (Υποέργο 3). Ολοκλήρωση του υποέργου 4 με την αναβάθμιση 500.000 ταμειακών						συμμόρφωσης με τη σχετική ευρωπαϊκή και εθνική περιβαλλοντική νομοθεσία. Ειδικότερα, επιτυγχάνονται τα ακόλουθα: - Στο Υποέργο 1: στήριξη της ψηφιοποίησης 100.000 ΜμΕ μέσω συστήματος κουπονιών. - Στο υποέργο 2: ολοκλήρωση υποδομής υπολογιστικού νέφους (cloud), χρηματοδοτική στήριξη1.000 ΜμΕ από το πρόγραμμα κουπονιών για τη μετάβασή τους μόνο στο υπολογιστικό νέφος (cloud), παράδοση υποδείγματος βιομηχανικών πλατφορμών δεδομένων Industrial Data Platforms (IDP), δημιουργία ελληνικού κόμβου (hub) Gaia-X για τις ΜμΕ και σύσταση 4 εμβληματικών βιομηχανικών πλατφορμών δεδομένωνIDP. - Στο υποέργο 4: αναβάθμιση ή αντικατάσταση 500 000 ταμειακών μηχανών ή με λύσεις μέσω υπολογιστή, αντικατάσταση 100.000 παλαιών συστημάτων POS (παροχή πιστοποίησης από τους δικαιούχους σχετικά με την ενσωμάτωση νέας τεχνολογίας / προϊόντος / απόδειξη πληρωμής για να

			ταμειακών μηχανών και αντικατάσταση 100.000 συστημάτων POS.						βεβαιώσετε την αγορά προϊόντων και υπηρεσιών)
7 - 2.3. Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων - 16973_Δημιουργία ψηφιακού οικοσυστήματος επιχειρήσεων και εισαγωγή φορολογικών κινήτρων για τη διευκόλυνση του ψηφιακού μετασχηματισμού των ΜμΕ	Ορόσημο	Ψηφιακός μετασχηματισμός των ΜμΕ Νομοθετική μεταρρύθμιση για την παροχή κινήτρων στην υιοθέτηση τεχνολογιών	Έναρξη ισχύος της πρωτογενούς νομοθεσίας και των παράγωγων πράξεων της κυβέρνησης ως συναφή με την εισαγωγή φορολογικών κινήτρων στις ψηφιακές επενδύσεις, και αναφορές του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης που τεκμηριώνουν τη δημιουργία ενός ψηφιακού επιχειρηματικού				2ο τρίμηνο	2025	Προσδιορισμός και υλοποίηση δράσεων για τη δημιουργία ενός ψηφιακού επιχειρηματικού οικοσυστήματος που προάγει τον ψηφιακό μετασχηματισμό των ΜμΕ, ιδίως μέσω (α) δημιουργίας ψηφιακής υποδομής μέσω χρηματοδότησης της προμήθειας και εφαρμογής ψηφιακών εργαλείων και διαδικασιών, καθώς και ψηφιακής ευαισθητοποίησης των στελεχών επιχειρήσεων και (β) άμεσης προτροπής για επενδύσεις στον ψηφιακό μετασχηματισμό, χρησιμοποιώντας υπερ-αποσβέσεις των επενδύσεων σε απτά και άυλα περιουσιακά στοιχεία, προκειμένου να αλλάξει το επιχειρηματικό περιβάλλον και να αυξήσει τις επενδύσεις στις σύγχρονες ψηφιακές τεχνολογίες. Η νομοθεσία για φορολογικά κίνητρα για την υποστήριξη της εξυγίανσης της οικονομίας, της ενέργειας και της ψηφιακής μετάβασης, πρέπει να

			οικοσυστήματος.						συμμορφώνεται με κριτήρια επιλεξιμότητας που διασφαλίζουν ότι τα επιλεγμένα έργα συμμορφώνονται με την οδηγία για την "Αρχή της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης" (2021 / C58 / 01) μέσω της χρήσης λίστας αποκλεισμού και την απαίτηση συμμόρφωσης με τη σχετική Ευρωπαϊκή και εθνική περιβαλλοντική νομοθεσία. Οι επενδύσεις θα στοχεύουν στην παροχή κινήτρων για επενδύσεις σε ψηφιακό μετασχηματισμό, δηλαδή στην απόκτηση προϊόντων και υπηρεσιών που σχετίζονται με εφαρμογές ηλεκτρονικής πληρωμής, ηλεκτρονικών πωλήσεων και ηλεκτρονικής τιμολόγησης, εργαλεία για ψηφιακή διαφήμιση, συστήματα τηλεργασίας, αναλυτικά στοιχεία επιχειρήσεων, ψηφιακή αναβάθμιση, δημιουργία αντιγράφων ασφαλείας και υπηρεσίες αποκατάστασης καταστροφών, τεχνητή νοημοσύνη, Διαδίκτυο των Πραγμάτων, ολοκληρωμένες λύσεις για ανέπαφες υπηρεσίες, συστήματα ασφάλειας στον κυβερνοχώρο, υποδομές και υπηρεσίες cloud, πρότυπα και λογισμικό πλατφόρμας βιομηχανικών δεδομένων,

									αναβάθμιση ταμειακών μηχανών και οικοσυστημάτων POS.

Εμβληματική επένδυση 5: Νέα στρατηγική για τη δια βίου μάθηση & το εθνικό σύστημα αναβάθμισης δεξιοτήτων

Σχετικό μέτρο (μεταρρύθμιση ή επένδυση)	**Ορόσημο / Στόχος**	**Όνομα**	**Ποιοτικοί δείκτες (για ορόσημα)**	**Ποσοτικοί δείκτες (για στόχους)**			**Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης**		**Περιγραφή κάθε Ορόσημου / Στόχου**
				Μονάδα μέτρησης	**Βάση**	**Στόχος**	**Τρίμηνο**	**Χρονολογία**	
9 - 3.2. Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης-16913_Νέα στρατηγική για τη δια βίου μάθηση & το εθνικό σύστημα αναβάθμισης δεξιοτήτων	Ορόσημο	Στρατηγική διά βίου μάθησης - σε ισχύ η νομοθεσία	Έναρξη ισχύος πρωτογενούς και δευτερογενούς νομοθεσίας δικαίου				2ο τρίμηνο	2022	Με βάση την Εθνική Στρατηγική για τη Δια Βίου Μάθηση, η πρωτογενής και η δευτερογενής νομοθεσία θα τεθούν σε ισχύ καθορίζοντας τα βασικά στοιχεία του νέου πλαισίου διά βίου μάθησης (συμπεριλαμβανομένων των διατάξεων για την ίδρυση του Εθνικού Συμβουλίου δεξιοτήτων ως κεντρικού εποπτικού οργάνου, για τη δημιουργία λογαριασμών χρηστών για τη δια βίου κατάρτιση δεξιοτήτων, εθνική λίστα παρόχων κατάρτισης και μέτρηση αποτελεσματικότητας της κατάρτισης καθώς και μηχανισμό διάγνωσης των αναγκών της αγοράς εργασίας).
9 - 3.2. Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της	Στόχος	Επικύρωση ολοκλήρωσης στρατηγικής		Αριθμός ατόμων	0	150.000	4ο τρίμηνο	2022	Ολοκλήρωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων για δεξιότητες ψηφιακού, πράσινου και οικονομικού

εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης-16913_Νέα Στρατηγική για τη δια βίου μάθηση & το εθνικό σύστημα αναβάθμισης δεξιοτήτων		δια βίου μάθησης εκπαιδευτικών προγραμμάτων		που έλαβαν πιστοποιητικό επιτυχούς συμμετοχής σε εκπαιδευτικό πρόγραμμα					γραμματισμού για τουλάχιστον 150.000 συμμετέχοντες και επικύρωση και πιστοποίηση δεξιοτήτων που αποκτήθηκαν για όλους τους επιτυχείς συμμετέχοντες. Αυτή η επένδυση αντιμετωπίζει την ανάγκη για δεξιότητες ψηφιακού, πράσινου και χρηματοοικονομικού γραμματισμού των ακόλουθων πληθυσμιακών ομάδων: α) άνεργοι, ειδικά οι νέοι και μακροχρόνια άνεργοι, β) υπάλληλοι, ιδίως εκείνοι με υψηλό κίνδυνο ανεργίας και εκείνοι που μένουν πίσω από την τεχνολογία του χώρου εργασίας, γ) εργαζόμενοι, ειδικά σε ΜμΕ με περιορισμένη ικανότητα εσωτερικής κατάρτισης, δ) υπαλλήλους του δημόσιου τομέα, συμπεριλαμβανομένων των εκπαιδευτικών. Οι προσφερόμενες δεξιότητες είναι: α) ψηφιακές δεξιότητες βασικής γραμμής, β) ψηφιακές δεξιότητες μεσαίου επιπέδου, γ) πράσινες δεξιότητες και δ) δεξιότητες χρηματοοικονομικού γραμματισμού.
9 - 3.2. Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και	Στόχος	Επικύρωση ολοκλήρωσης στρατηγικής δια βίου		Αριθμός ατόμων που	150.000	500.000	4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων για δεξιότητες ψηφιακού, πράσινου και οικονομικού γραμματισμού για 400.000

εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης-16913_Νέα Στρατηγική για τη δια βίου μάθηση & το εθνικό σύστημα αναβάθμισης δεξιοτήτων		μάθησης εκπαιδευτικών προγραμμάτων		έλαβαν πιστοποιητικό επιτυχούς συμμετοχής σε εκπαιδευτικό πρόγραμμα					συμμετέχοντες (αθροιστικά, κύμα 1 και κύμα 2) και επικύρωση και πιστοποίηση δεξιοτήτων που αποκτήθηκαν και από τα δύο κύματα προγραμμάτων κατάρτισης για όλους τους επιτυχημένους συμμετέχοντες. Από το συνολικό αριθμό των συμμετεχόντων, τουλάχιστον το 33% (167.000 συμμετέχοντες) θα έχει πραγματοποιήσει εκπαιδευτικά προγράμματα σχετικά με τις πράσινες δεξιότητες και θέσεις εργασίας στην πράσινη οικονομία.

Εμβληματική επένδυση 6: Αυτοκινητόδρομος κεντρικής Ελλάδας Ε-65 βόρειο τμήμα

Σχετικό μέτρο (μεταρρύθμιση ή επένδυση)	**Ορόσημο / Στόχος**	**Όνομα**	**Ποιοτικοί δείκτες (για ορόσημα)**	**Ποσοτικοί δείκτες (για στόχους)**			**Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης**		**Περιγραφή κάθε Ορόσημου / Στόχου**
				Μονάδα μέτρησης	**Βάση**	**Στόχος**	**Τρίμηνο**	**Χρονολογία**	
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας - 16628_Αυτοκινητόδρομος κεντρικής Ελλάδας Ε-65 βόρειο Τμήμα	Ορόσημο	Έναρξη κατασκευαστικών έργων στο Ε-65	Έκθεση από ανεξάρτητο μηχανικό επικυρωμένη από το Υπουργείο Υποδομών				2ο τρίμηνο	2022	Έναρξη κατασκευαστικών έργων για τον αυτοκινητόδρομο Ε-65 κεντρική Ελλάδα: Τρίκαλα - Εγνατία.
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας	Ορόσημο	Ε-65 έργα - πρώτη φάση κατασκευής	Η ολοκλήρωση κατά 60% του έργου συνοδεύεται από έκθεση από ανεξάρτητου μηχανικού επικυρωμένη				4ο τρίμηνο	2023	Το 60% της αξίας των κατασκευαστικών εργασιών του αυτοκινητόδρομου Ε-65 Κεντρική Ελλάδα: Τρίκαλα-Εγνατία θα πρέπει να έχει ολοκληρωθεί και να έχει εγκριθεί από ανεξάρτητο μηχανικό.

της χώρας - 16628_Αυτοκινητόδρομος κεντρικής Ελλάδας Ε-65 βόρειο Τμήμα			από το Υπουργείο Υποδομών.						
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας - 16628_Αυτοκινητόδρομος κεντρικής Ελλάδας Ε-65 βόρειο Τμήμα	Ορόσημο	Ε-65 έργα - ολοκλήρωση	Ολοκλήρωση του του έργου κατά 100%, συνοδεύεται από έκθεση από ανεξάρτητου μηχανικού επικυρωμένη από το Υπουργείο Υποδομών.				2ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση του έργου, συμπεριλαμβανομένων των παρεπόμενων εργασιών (όπως όλοι οι σταθμοί διοδίων, ο φωτισμός και τα μέτρα ασφαλείας που απαιτούνται για την πιστοποίηση και τη λειτουργία του αυτοκινητόδρομου).

Εμβληματική επένδυση 7: Πρόγραμμα βελτίωσης οδικής ασφάλειας

Σχετικό μέτρο (μεταρρύθμιση ή επένδυση)	**Ορόσημο / Στόχος**	**Όνομα**	**Ποιοτικοί δείκτες (για ορόσημα)**	**Ποσοτικοί δείκτες (για στόχους)**			**Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης**		**Περιγραφή κάθε Ορόσημου / Στόχου**
				Μονάδα μέτρησης	**Βάση**	**Στόχος**	**Τρίμηνο**	**Χρονολογία**	
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας - 16631_Πρόγραμμα βελτίωσης οδικής ασφάλειας	Ορόσημο	Ανάθεση σύμβασης για την οδική ασφάλεια - πρώτη δέσμη συμβάσεων.	Κοινοποίηση ανάθεσης συμβάσεων για τουλάχιστον 2.300 τοποθεσίες.				2ο τρίμηνο	2023	Ανάθεση συμβάσεων για τουλάχιστον 2.300 τοποθεσίες που διασφαλίζουν α) τη βελτίωση της οδικής ασφάλειας στο πλαίσιο του προγράμματος βελτίωσης της οδικής ασφάλειας (ΠΕΒΟΑ) σε περίπου 7.000 επικίνδυνες τοποθεσίες β) ήσσονος σημασίας βελτιώσεις για τα υπόλοιπα 2.500 χλμ.
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας	Ορόσημο	Ανάθεση συμβάσεων για την οδική ασφάλεια — όλες οι	Κοινοποίησηανάθεσης του 100% των συμβάσεων.				2ο τρίμηνο	2024	Ανάθεση συμβάσεων για το 100% του προϋπολογισμού για την οδική ασφάλεια στο πλαίσιο του παρόντος εργου που διασφαλίζουν α) τη βελτίωση της οδικής ασφάλειας στο πλαίσιο του προγράμματος βελτίωσης της οδικής ασφάλειας (ΠΕΒΟΑ) σε περίπου 7.000 επικίνδυνες τοποθεσίες β)

κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας - 16631_Πρόγραμμα βελτίωσης οδικής ασφάλειας		συμβάσεις.							ήσσονος σημασίας βελτιώσεις για τα υπόλοιπα 2.500 χλμ.
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας - 16631_Πρόγραμμα βελτίωσης οδικής ασφάλειας	Ορόσημο	Ολοκλήρωση έργου οδικής ασφάλειας	Απόδειξη της ολοκλήρωσης όλων των εργασιών για την οδική ασφάλεια από ανεξάρτητο μηχανικό.				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση του έργου και επίτευξη α) της βελτίωσης της οδικής ασφάλειας στο πλαίσιο του προγράμματος βελτίωσης της οδικής ασφάλειας (ΠΕΒΟΑ) σε περίπου 7.000 επικίνδυνες τοποθεσίες β) βελτιώσεων ήσσονος σημασίας για τα υπόλοιπα 2.500 χλμ.

Εμβληματική επένδυση 8: Βόρειος Οδικός Άξονας Κρήτης

Σχετικό μέτρο (μεταρρύθμιση ή επένδυση)	Ορόσημο / Στόχος	Όνομα	Ποιοτικοί δείκτες (για ορόσημα)	Ποσοτικοί δείκτες (για στόχους)			Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης		Περιγραφή κάθε Ορόσημου / Στόχου
				Μονάδα μέτρησης	Βάση	Στόχος	Τρίμηνο	Χρονολογία	
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας - 16630_Βόρειος Οδικός Άξονας Κρήτης	Ορόσημο	Κοινοποίηση ανάθεσης συμβάσεων για τρία επιμέρους έργα του ΒΟΑΚ.	Κοινοποίηση ανάθεσης συμβάσεων.				2ο τρίμηνο	2023	Κοινοποίηση της σύναψης συμβάσεων για α) τη συμφωνία παραχώρησης β) Σύμπραξη δημόσιου-ιδιωτικού τομέα και γ) το Δημόσιο Έργο.
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας - 16630_Βόρειος Οδικός	Στόχος	Πρόοδος των κατασκευαστικών έργων του ΒΟΑΚ.		Ποσοστό της αξίας των έργων που ολοκληρώθηκαν, εγκρίθηκαν με έκθεση από ανεξάρτητο μηχανικό η οποία εγκρίθηκε και από το	0	60	2ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση του 60 % της αξίας των κατασκευαστικών εργασιών του βόρειου οδικού άξονα Κρήτης έγκριση από ανεξάρτητο μηχανικό για το υποέργο 2: (Χερσόνησος–Νεάπολη) και το υποέργο 3: (Νεάπολη–Άγιος Νικόλαος)

Άξονας Κρήτης				Υπουργείο Υποδομών.					
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας - 16630_Βόρειος Οδικός Άξονας Κρήτης	Ορόσημο	Ολοκλήρωση έργου του ΒΟΑΚ.	Ολοκλήρωση του 100% της αξίας των εργασιών με πιστοποίηση από ανεξάρτητο μηχανικό. Το πιστοποιητικό ολοκλήρωσης εγκρίνεται από το Υπουργείο Υποδομών.				4ο τρίμηνο	2025	Το υποέργο 2: (Χερσόνησος–Νεάπολη) και το υποέργο 3: (Νεάπολη–Άγιος Νικόλαος) ολοκληρώθηκαν και τέθηκαν σε λειτουργία. Όσον αφορά το υποέργο 1 (Χανιά–Ηράκλειο), θα έχουν ολοκληρωθεί οι ακόλουθες εργασίες που αντιστοιχούν στο 15 % του κόστους του έργου: 1. Ολοκλήρωση εργασιών πολιτικού μηχανικού για τις υφιστάμενες παρακαμπτήριες οδούς Χανίων, Ηρακλείου και Ρεθύμνου. 2. Ολοκλήρωση των εργασιών πολιτικού μηχανικού για το τμήμα Βρύσες–Ατσιπόπουλο, μήκους 21,9 χλμ. που περιλαμβάνει 2 κόμβους. Συνολικό μήκος γεφυρών: 2036 μ. Συνολικό μήκος των υπόγειων εργασιών (εκσκαφές, θεμελίωση, αποστράγγιση, διάνοιξη οχετών, χωματουργικές και βοηθητικές εργασίες): 10.215 μ 3. Ολοκλήρωση των εργασιών πολιτικού μηχανικού για το τμήμα Αμαρίου–Σκαλέτα, μήκους 12,4 χλμ. που περιλαμβάνει 1 κόμβο. Συνολικό μήκος γεφυρών: 710 μ. Συνολικό μήκος των υπόγειων εργασιών (εκσκαφές, θεμελίωση, αποστράγγιση, διάνοιξη

									οχετών, χωματουργικές και βοηθητικές εργασίες): 4.230 μ. Η ολοκλήρωση πιστοποιείται από τον ανεξάρτητο μηχανικό και το Υπουργείο Υποδομών.

Κύριες Μεταρρυθμίσεις

Οι επιλεγμένες κύριες μεταρρυθμίσεις παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα. Τα ορόσημα, οι στόχοι, καθώς και οποιεσδήποτε άλλες περαιτέρω προδιαγραφές απαιτούνται για κάθε μεταρρύθμιση παρουσιάζονται ξεχωριστά στους πίνακες που ακολουθούν.

Α/Α	Μεταρρύθμιση	Άξονας
1	Μεταρρύθμιση και διασφάλιση της βιωσιμότητας του Ειδικού Λογαριασμού για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΕΛΑΠΕ) - (ID: 16865 & 16860)	1.1. Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον
2	Πολεοδομικά σχέδια σε ολόκληρη την Ελλάδα (ID: 16879)	1.2 Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση
3	Πλαίσιο εγκατάστασης & λειτουργίας φορτιστών ηλεκτρικών οχημάτων (ID:16281)	1.3 Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών
4	Μεταρρύθμιση στη διαχείριση αποβλήτων με νέα νομοθεσία για την υλοποίηση βιώσιμων χώρων υγειονομικής ταφής και κέντρων ανακύκλωσης(ID: 16772)	1.4 Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας
5	Σχέδιο δράσης για την παροχή “πελατοκεντρικών” ψηφιακών υπηρεσιών από την πλευρά της Δημόσιας Διοίκησης (ID: 16929) - Διασύνδεση και διαλειτουργικότητα μητρώων & συστημάτων του Δημοσίου (ID: 16782)	2.2 Ψηφιακός Μετασχηματισμός του Κράτους
6	Εκσυγχρονισμός και απλοποίηση του εργατικού δίκαιου (ID: 16744)	3.1 Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας

7	Μεταρρύθμιση του συστήματος clawback & συμψηφισμός του με ερευνητικές & επενδυτικές δαπάνες (ID:16816)	3.3 Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας
8	Καθολική διασύνδεση ταμειακών μηχανών και ηλεκτρονική τιμολόγηση (ID: 16614)	4.1 Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης
9	Μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης (ID: 16972)	4.2. Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης
10	Απλούστευση επιχειρηματικού περιβάλλοντος (ID: 16543) - Διευκόλυνση της επιχειρηματικής δραστηριότητας (ID: 16591)	4.7.Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών

Κύρια Μεταρρύθμιση 1: Μεταρρύθμιση και διασφάλιση της βιωσιμότητας του Ειδικού Λογαριασμού για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΕΛΑΠΕ) - Προώθηση της αποτελεσματικής λειτουργίας του νέου μοντέλου αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και της ανάπτυξης νέων σταθμών ΑΠΕ για την επίτευξη των στόχων του ΕΣΕΚ μέσω της εφαρμογής μηχανισμού παρακολούθησης, της συμμετοχής της απόκρισης ζήτησης και μιας εκτεταμένης μεταρρύθμισης της διαδικασίας αδειοδότησης νέων ΑΠΕ

Σχετικό μέτρο (μεταρρύθμιση ή επένδυση)	**Ορόσημο / Στόχος**	**Όνομα**	**Ποιοτικοί δείκτες (για ορόσημα)**	**Ποσοτικοί δείκτες (για στόχους)**			**Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης**		**Περιγραφή κάθε Ορόσημου / Στόχου**
				Μονάδα Μέτρησης	**Βάση**	**Στόχος**	**Τρίμηνο**	**Έτος**	
1 - 1.1. Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον - 16865_Μεταρρύθμιση και διασφάλιση της βιωσιμότητας του Ειδικού Λογαριασμού για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΕΛΑΠΕ)	Ορόσημο	ΕΛΑΠΕ — νομοθεσία που τροποποιεί το Ν. 4001/2011, θέση σε ισχύ όλων των σχετικών αποφάσεων, περιλαμβανομένων κωδίκων, από Υπουργεία, τη Ρυθμιστική	Έναρξη ισχύος της νομοθεσίας και των σχετικών εκτελεστικών αποφάσεων				2ο τρίμηνο	2022	1) Δημιουργία του νέου λογαριασμού για τις ΑΠΕ, για μονάδες που θα ολοκληρωθούν από την 1η Ιανουαρίου 2021 και έπειτα, περιλαμβανομένων τροποποιήσεων νομοθεσίας, υπουργικών αποφάσεων και ρυθμιστικών αποφάσεων (κώδικες). Ο νέος λογαριασμός ΑΠΕ θα περιλαμβάνει μηχανισμούς για να εξασφαλίζει την οικονομική βιωσιμότητα και σε περίπτωση απρόβλεπτων ελλειμμάτων. 2) Θέση σε ισχύ του συστήματος εμπορίας εγγυήσεων προέλευσης που θα επιτρέψει στους καταναλωτές να υποστηρίξουν ηλεκτρική ενέργεια από ΑΠε σε εθελοντική βάση.

		Αρχή Ενέργειαε (ΡΑΕ) και τον Διαχειριστή ΑΠΕ & Εγγυήσεων Προέλευσης (ΔΑΠΕΕΠ)							Το σύστημα Εγγυήσεων Προέλευσης θα πρέπει να περιλαμβάνει: 1) Υιοθέτηση ενός σχήματος διαγωνισμών/ έκδοση για τις ΑΠΕ με καθεστώς Feed-in Tariff (σταθερής τιμής) 2) Διαπίστευση πράσινων προϊόντων λιανικής 3) Διαπίστευση προτύπων για πράσινες επιχειρήσεις
1 - 1.1. Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον - 16860_Προώθηση της αποτελεσματικής λειτουργίας του νέου μοντέλου αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και της ανάπτυξης νέων σταθμών ΑΠΕ για την επίτευξη των στόχων του ΕΣΕΚ μέσω της εφαρμογής μηχανισμού	Ορόσημο	ΕΛΑΠΕ — μεταρρυθμίσεις της αγοράς και απλούστευσης της αδειοδότησης	Έναρξη ισχύος της σχετικής νομοθεσίας, περιλαμβανομένων υπουργικών αποφάσεων και του ρυθμιστικού πλαισίου από ΡΑΕ και ΔΑΠΕΕΠ				2ο τρίμηνο	2022	1) Εγκαθίδρυση και πλήρης λειτουργία ενός μηχανισμού παρακολούθησης και εποπτείας της Αγοράς όπως επίσης και πλήρης συμμετοχής της απόκρισης της ζήτησης στην αγορά εξισορρόπησης. 2) Ολοκλήρωση της μεταρρύθμισης για την απλοποίηση της αδειοδότησης των ΑΠΕ, που θα περιλαμβάνει απλοποίηση και ψηφιοποίηση διαδικασιών, σύντομους και δεσμευτικούς χρόνους για την απόκριση της διοίκησης και διαδικασίες λογοδοσίας/ ανάληψης ευθύνης για περιττές καθυστερήσεις, μείωσης της απαραίτητων δικαιολογητικών καθώς και νέο ειδικό

παρακολούθησης, της συμμετοχής της απόκρισης ζήτησης και μιας εκτεταμένης μεταρρύθμισης της διαδικασίας αδειοδότησης νέων ΑΠΕ									πλαίσιο για τους υπεράκτιους σταθμούς ΑΠΕ.
1 - 1.1. Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον - 16865_Μεταρρύθμιση και διασφάλιση της βιωσιμότητας του Ειδικού Λογαριασμού για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΕΛΑΠΕ)	Στόχος	Λογαριασμός ΑΠΕ — στόχος αύξησης δυναμικότητας 1		Θέση σε λειτουργία νέας δυναμικότητας (GW) ανανεώσιμων πηγών ενέργειας	0	1	2ο τρίμηνο	2023	Εγκατάσταση και θέση σε λειτουργία νέας δυναμικότητας ΑΠΕ
1 - 1.1. Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον - 16865_Μεταρρύθμιση και διασφάλιση της βιωσιμότητας του Ειδικού	Στόχος	Λογαριασμός ΑΠΕ — στόχος αύξησης δυναμικότητας 2		Θέση σε λειτουργία νέας δυναμικότητας (GW) ανανεώσιμων	1	2	2ο τρίμηνο	2024	Εγκατάσταση και θέση σε λειτουργία νέας δυναμικότητας ΑΠΕ

Λογαριασμού για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΕΛΑΠΕ)				πηγών ενέργειας					
1 - 1.1. Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον - 16865_Μεταρρύθμιση και διασφάλιση της βιωσιμότητας του Ειδικού Λογαριασμού για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΕΛΑΠΕ)	Στόχος	Λογαριασμός ΑΠΕ — στόχος αύξησης δυναμικότητας 3		Θέση σε λειτουργία νέας δυναμικότητας (GW) ανανεώσιμων πηγών ενέργειας	2	3	2ο τρίμηνο	2025	Εγκατάσταση και θέση σε λειτουργία νέας δυναμικότητας ΑΠΕ

Κύρια Μεταρρύθμιση 2: Πολεοδομικά σχέδια σε ολόκληρη την Ελλάδα, Δημιουργία νέου χωροταξικού σχεδιασμού για ΑΠΕ, βιομηχανία, τουρισμό και υδατοκαλλιέργειες, Δημιουργία νέου θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού

Σχετικό μέτρο (μεταρρύθμιση ή επένδυση)	**Ορόσημο / Στόχος**	**Όνομα**	**Ποιοτικοί δείκτες (για ορόσημα)**	**Ποσοτικοί δείκτες (για στόχους)**			**Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης**		**Περιγραφή κάθε Ορόσημου / Στόχου**
				Μονάδα μέτρησης	**Βάση**	**Στόχος**	**Τρίμηνο**	**Χρονολογία**	
2 - 1.2. Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση-16879 Πολεοδομικά σχέδια σε ολόκληρη την Ελλάδα	Ορόσημο	Συμβάσεις πολεοδομικών σχεδίων	Κοινοποίηση ανάθεσης συμβάσεων				4ο τρίμηνο	2022	Κοινοποίηση ανάθεσης του 30% όλων των συμβάσεων (για όλες τις παρεμβάσεις): 1. προετοιμασία τοπικών πολεοδομικών σχεδίων 2. προετοιμασία ειδικών πολεοδομικών σχεδίων 3. προετοιμασία ανεξάρτητων σχεδίων για τον καθορισμό των Ζωνών Υποδοχής Συντελεστή 4. προετοιμασία ανεξάρτητων σχεδίων για την οριοθέτηση των διακανονισμών 5. προετοιμασία ανεξάρτητων σχεδίων για

									τον χαρακτηρισμό των δημοτικών δρόμων Τοπικά πολεοδομικά σχέδια για να συμπεριληφθεί ειδικό κεφάλαιο για τα μέτρα για την κλιματική αλλαγή και την πρόληψη και τη διαχείριση των κινδύνων που σχετίζονται με το κλίμα.
2 - 1.2. Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση-16879 Πολεοδομικά σχέδια σε ολόκληρη την Ελλάδα	Ορόσημο	Συμβάσεις πολεοδομικών σχεδίων	Κοινοποίηση ανάθεσης συμβάσεων				4ο τρίμηνο	2023	Κοινοποίηση ανάθεσης 100% όλων των συμβάσεων (για όλες τις παρεμβάσεις): 1. προετοιμασία τοπικών πολεοδομικών σχεδίων 2. προετοιμασία ειδικών πολεοδομικών σχεδίων 3. προετοιμασία ανεξάρτητων σχεδίων για τον καθορισμό των Ζωνών Υποδοχής Συντελεστή 4. προετοιμασία ανεξάρτητων σχεδίων για την οριοθέτηση των διακανονισμών

									5. προετοιμασία ανεξάρτητων σχεδίων για τον χαρακτηρισμό των δημοτικών δρόμων Οι δράσεις αφορούν συνολικά 750 δημοτικές ενότητες . Τα τοπικά αστικά σχέδια θα συμπεριλαμβάνουν ένα ειδικό κεφάλαιο για τα μέτρα για την κλιματική αλλαγή και την πρόληψη και τη διαχείριση των κινδύνων που σχετίζονται με το κλίμα.
2 - 1.2. Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση-16879_Πολεοδομικά σχέδια σε ολόκληρη την Ελλάδα	Στόχος	Ολοκλήρωση πολεοδομικού σχεδιασμού		Αριθμός δημοτικών ενοτήτων για τις οποίες έχουν ολοκληρωθεί τα έργα	0	750	4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση των τοπικών πολεοδομικών σχεδίων σε 700 δημοτικές ενότητες, των ζωνών υποδοχής συντελεστών δόμησης σε 50 δημοτικές ενότητες· της οριοθέτησης οικισμών σε 50 δημοτικές ενότητες· του χαρακτηρισμού δημοτικών οδών σε 120 δημοτικές ενότητες και ολοκλήρωση 5 ειδικών πολεοδομικών σχεδίων.

									Συνολικά, και λαμβάνοντας υπόψη ότι ορισμένες από αυτές τις ενέργειες πραγματοποιούνται στην ίδια δημοτική ενότητα, οι ενέργειες θα ολοκληρωθούν σε 750 δημοτικές ενότητες.
2 - 1.2. Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση - 16894_Δημιουργία νέου χωροταξικού σχεδιασμού για ΑΠΕ, βιομηχανία, τουρισμό και υδατοκαλλιέργειες	Ορόσημο	Έγκριση ειδικών χωροταξικών πλαισίων	Έγκριση τεσσάρων ειδικών χωροταξικών πλαισίων για ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΑΠΕ), τον τουρισμό, τη βιομηχανία και την υδατοκαλλιέργεια				4ο τρίμηνο	2025	Έγκριση από το Υπουργείο Περιβάλλοντος τεσσάρων ειδικών χωροταξικών πλαισίων για ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΑΠΕ), τουρισμό, βιομηχανία, υδατοκαλλιέργεια.
2 - 1.2. Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και	Ορόσημο	Έγκριση θαλάσσιας στρατηγικής	Έγκριση νέας χωρικής στρατηγικής για τον				4ο τρίμηνο	2025	Έγκριση από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας της χωρικής στρατηγικής για το θαλάσσιο χώρο.

χωροταξική μεταρρύθμιση-16891_Δημιουργία νέου θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού			θαλάσσιο χώρο						

Κύρια Μεταρρύθμιση 3: Πλαίσιο εγκατάστασης & λειτουργίας φορτιστών ηλεκτρικών οχημάτων

Σχετικό μέτρο (μεταρρύθμιση ή επένδυση)	**Ορόσημο / Στόχος**	**Όνομα**	**Ποιοτικοί δείκτες (για ορόσημα)**	**Ποσοτικοί δείκτες (για στόχους)**			**Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης**		**Περιγραφή κάθε Ορόσημου / Στόχου**
				Μονάδα μέτρησης	**Βάση**	**Στόχος**	**Τρίμηνο**	**Χρονολογία**	
3 - 1.3. Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών-16281_Πλαίσιο εγκατάστασης & λειτουργίας φορτιστών ηλεκτρικών οχημάτων	Ορόσημο	Σημεία φόρτισης για ηλεκτρικά οχήματα - έναρξη ισχύος του νομικού πλαισίου	Έναρξη ισχύος των υπουργικών αποφάσεων που εκδόθηκαν.				3ο τρίμηνο	2021	Έναρξη ισχύος όλων των υπουργικών αποφάσεων που προβλέπονται στο νόμο 4710/2020 και υπογράφονται από τον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας, τον υπουργό Υποδομών και Μεταφορών, τον υπουργό Εσωτερικών και τον υπουργό Οικονομικών για την οργάνωση της αγοράς ηλεκτρικών οχημάτων, με έμφαση στην αγορά υπηρεσιών φόρτισης και την παροχή φορολογικών κινήτρων για την αγορά ηλεκτρικών οχημάτων και την εγκατάσταση υποδομών φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων

3 - 1.3. Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών - 16281_Πλαίσιο εγκατάστασης & λειτουργίας φορτιστών ηλεκτρικών οχημάτων	Στόχος	Σημεία φόρτισης για ηλεκτρικά οχήματα – έγκριση τοπικών σχεδίων		Αριθμός σχεδίων που εγκρίθηκαν από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας	0	300	4ο τρίμηνο	2022	Έγκριση από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας τουλάχιστον 300 σχεδίων που υπέβαλαν οι τοπικές αρχές για την εγκατάσταση σημείων φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων προσβάσιμων στο κοινό.

Κύρια Μεταρρύθμιση 4: Μεταρρύθμιση στη διαχείριση αποβλήτων με νέα νομοθεσία για την υλοποίηση βιώσιμων χώρων υγειονομικής ταφής και κέντρων ανακύκλωσης και Σύσταση νέας ρυθμιστικής αρχής για τα ύδατα και τα λύματα

Σχετικό μέτρο (μεταρρύθμιση ή επένδυση)	**Ορόσημο / Στόχος**	**Όνομα**	**Ποιοτικοί δείκτες (για ορόσημα)**	**Ποσοτικοί δείκτες (για στόχους)**			**Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης**		**Περιγραφή κάθε Ορόσημου / Στόχου**
				Μονάδα μέτρησης	**Βάση**	**Στόχος**	**Τρίμηνο**	**Χρονολογία**	
4 - 1.4. Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας - 16772_Μεταρρύθμιση στη διαχείριση	Ορόσημο	Έναρξη ισχύος του νόμου για τη διαχείριση των αποβλήτων	Έναρξη ισχύος της νομοθεσίας				3ο τρίμηνο	2021	Έναρξη ισχύος νόμου για την ανακύκλωση και την υγειονομική ταφή, καθώς και την εισαγωγή κινήτρων για τους δήμους με στόχο την επίτευξη υψηλών ποσοστών επαναχρησιμοποίησης και ανακύκλωσης και την επιβολή

αποβλήτων με νέα νομοθεσίας για την υλοποίηση βιώσιμων χώρων υγειονομικής ταφής και κέντρων ανακύκλωσης									φόρου υγειονομικής ταφής. Ο φόρος υγειονομικής ταφής εφαρμόζεται από το πρώτο τρίμηνο του 2022 και τα τιμολόγια αυξάνονται προοδευτικά έως ότου φτάσουν στο ανώτατο όριο το τρίτο τρίμηνο του 2024.
4 - 1.4. Αειφόρος χρήση πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και προστασία του περιβάλλοντος - 16772_Μεταρρύθμιση στη διαχείριση αποβλήτων με νέα νομοθεσίας για την υλοποίηση βιώσιμων χώρων υγειονομικής ταφής και κέντρων ανακύκλωσης	Ορόσημο	Έναρξη ισχύος του νόμου για τη διαχείριση των αποβλήτων	Έναρξη ισχύος της νομοθεσίας				3ο τρίμηνο	2022	Έναρξη ισχύος νόμου για τη: • δημιουργία εθνικής ρυθμιστικής αρχής για τα απόβλητα, τη λειτουργία και τις αρμοδιότητές της • μεταρρύθμιση των περιφερειακών και τοπικών φορέων διαχείρισης αποβλήτων • εισαγωγή ορθών πολιτικών κοστολόγησης και τιμολόγησης σύμφωνα με τις αρχές «πληρωμή κατά την απόρριψη» (pay as you throw) και «ο ρυπαίνων πληρώνει» (polluter pays).
4 - 1.4. Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και προστασία του	Ορόσημο	Έναρξη ισχύος του νόμου για τη διαχείριση	Έναρξη ισχύος της νομοθεσίας				4ο τρίμηνο	2022	Έναρξη ισχύος νόμου για τη σύσταση και τη λειτουργία μιας νέας ρυθμιστικής αρχής για τα ύδατα και τα θαλάσσια λύματα.

περιβάλλοντος - 16979_Σύσταση νέας ρυθμιστικής αρχής για τα ύδατα και τα λύματα		των αποβλήτων							
4 - 1.4. Αειφόρος χρήση πόρων, ανθεκτικότητα ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και προστασία του περιβάλλοντος - 16772_Μεταρρύθμιση στη διαχείριση αποβλήτων με νέα νομοθεσίας για την υλοποίηση βιώσιμων χώρων υγειονομικής ταφής και κέντρων ανακύκλωσης	Ορόσημο	Σύσταση και λειτουργία της ρυθμιστικής αρχης διαχείρισης αποβλήτων	Έναρξη ισχύος κοινής υπουργικής απόφασης που περιλαμβάνει τα απαραίτητα διοικητικά και νομοθετικά μέτρα για τη σύσταση της Αρχής				2ο τρίμηνο	2023	Στελέχωση και κτιριακός εξοπλισμός της νέας εθνικής ρυθμιστικής αρχής για τα απόβλητα..
4 - 1.4. Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στο κλίμα και προστασία του περιβάλλοντος - 16979_Σύσταση νέας ρυθμιστικής	Ορόσημο	Σύσταση και λειτουργία της ρυθμιστικής αρχής υδάτων και λυμάτων	Έναρξη ισχύος Κοινής υπουργικής απόφασης που περιλαμβάνει τα απαραίτητα διοικητικά και νομοθετικά				4ο τρίμηνο	2023	Στελέχωση και κτιριακός εξοπλισμός της νέας εθνικής ρυθμιστικής αρχής για τα ύδατα και τα λύματα

αρχής για τα ύδατα και τα λύματα			μέτρα για τη σύσταση της Αρχής						

Κύρια Μεταρρύθμιση 5: Σχέδιο δράσης για την παροχή "πελατοκεντρικών" ψηφιακών υπηρεσιών από την πλευρά της Δημόσιας Διοίκησης - Διασύνδεση και διαλειτουργικότητα μητρώων & συστημάτων του Δημοσίου

Σχετικό μέτρο (μεταρρύθμιση ή επένδυση)	**Ορόσημο / Στόχος**	**Όνομα**	**Ποιοτικοί δείκτες (για ορόσημα)**	**Ποσοτικοί δείκτες (για στόχους)**			**Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης**		**Περιγραφή κάθε Οροσήμου / Στόχου**
				Μονάδα μέτρησης	**Βάση**	**Στόχος**	**Τρίμηνο**	**Χρονολογία**	
6 - 2.2. Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους - 16929_Σχέδιο δράσης για την παροχή «πελατοκεντρικών» ψηφιακών υπηρεσιών από την πλευρά της δημόσιας διοίκησης	Ορόσημο	Δημιουργία του εθνικού μητρώου διαδικασιών και υλοποίηση του εθνικού σχεδίου απλούστευσης των διαδικασιών (πρώτη φάση)	Αναφορά του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης που πιστοποιεί τη λειτουργία του εθνικού μητρώου διαδικασιών και την ολοκλήρωση των ροών εργασίας στο πλαίσιο της πρώτης φάσης του Εθνικού Προγράμματος Απλοποίησης Διαδικασίας				3ο τρίμηνο	2022	Λειτουργία του εθνικού μητρώου διαδικασιών («Δίαυλος», σύμφωνα με το άρθρο 90 του Ν. 4727/2020), ενσωμάτωση στην πύλη gov.gr, και ολοκλήρωση της πρώτης φάσης των ροών εργασίας απλούστευσης σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα που παρέχεται από το 4ετές εθνικό πρόγραμμα απλούστευσης διαδικασιών, συμπεριλαμβανομένης της ψηφιοποίησης των διαδικασιών δημοσίων συμβάσεων.

6 - 2.2. Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους-16929_Σχέδιο δράσης για την παροχή «πελατοκεντρικών» ψηφιακών υπηρεσιών από την πλευρά της δημόσιας διοίκησης	Ορόσημο	Εφαρμογή του εθνικού σχεδίου απλούστευσης των διαδικασιών (δεύτερη φάση)	Αναφορά του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης που πιστοποιεί την ολοκλήρωση της δεύτερης φάσης των εργασιών απλούστευσης των διαδικασιών στο πλαίσιο του Εθνικού Προγράμματος Απλοποίησης Διαδικασιών				4ο τρίμηνο	2023	Ολοκλήρωση της δεύτερης φάσης των ροών εργασίας απλούστευσης διαδικασιών σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα που παρέχεται από το 4ετές εθνικό πρόγραμμα απλούστευσης διαδικασιών, συμπεριλαμβανομένης της ψηφιοποίησης των διαδικασιών εκτίμησης επιπτώσεων, της έναρξης ατομικών επιχειρήσεων, της απλοποίησης των διαδικασιών που σχετίζονται με τα «γεγονότα ζωής» των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων της γέννησης, του θανάτου και του διαζυγίου, της απλούστευσης των διαδικασιών δικαιοσύνης που σχετίζονται με δικηγόρους, δικαστικές αποφάσεις, ψηφιακές υπογραφές, πιστοποιητικά που εκδίδονται από δικαστήρια, ανανέωση άδειας οδήγησης και λειτουργία του myfoto.gov.gr καθώς και της ηλεκτρονικής κυκλοφορίας εγγράφων στη δημόσια διοίκηση (επιβεβαιωμένη από δημόσιες εγκύκλιους).
6 - 2.2. Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους-16782_Διασύνδεση και διαλειτουργικότητ	Ορόσημο	Κανονιστική βάση για τη διασύνδεση και τη διαλειτουργι	Αναφορά του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης που πιστοποιεί την έγκριση των ρυθμιστικών αλλαγών,				4ο τρίμηνο	2024	Η υιοθέτηση ρυθμιστικών αλλαγών για τη δημιουργία μιας ευρείας κανονιστικής βάσης για τη διασύνδεση και τη διαλειτουργικότητα των μητρώων και των υπηρεσιών ανταλλαγής δεδομένων μεταξύ εθνικών δημόσιων οργανισμών σύμφωνα

α μητρώων & συστημάτων του Δημοσίου		κότητα των μητρώων	συμπεριλαμβανομένων όλων των συνδεδεμένων πρωτογενών και παράγωγων νομοθεσιών για τη διασύνδεση και τη διαλειτουργικότητα των μητρώων και των υπηρεσιών						με το νέο Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Διαλειτουργικότητας (European Interoperability framework). Υποβολή εκθέσεων από το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης σχετικά με την επιτυχή εφαρμογή του σχεδίου δράσης για την απλούστευση και τη βελτίωση των διαδικασιών, τη βελτίωση των συστημάτων και τη συμμόρφωση με τις Ευρωπαϊκές στρατηγικές και πολιτικές.
6 - 2.2. Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους-16929_Σχέδιο δράσης για την παροχή «πελατοκεντρικών» ψηφιακών υπηρεσιών από την πλευρά της δημόσιας διοίκησης	Ορόσημο	Ολοκλήρωση στρατηγικής για τη μείωση του διοικητικού φόρτου και του εθνικού σχεδίου για την απλούστευση των διαδικασιών (τελική φάση)	Έκθεση του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης που πιστοποιεί την ολοκλήρωση όλων των εργασιών απλούστευσης και ψηφιοποίησης των διαδικασιών στο πλαίσιο του τετραετούς σχεδίου δράσης για το Εθνικό Πρόγραμμα Απλοποίησης Διαδικασιών				4ο τρίμηνο	2025	Πλήρης υλοποίηση της μεσοπρόθεσμης στρατηγικής για τη μείωση του διοικητικού φόρτου και τη δημιουργία πελατοκεντρικών υπηρεσιών στη δημόσια διοίκηση και τη βελτίωση διαδικασιών, τις βελτιώσεις συστημάτων και συμμόρφωσης με τις ευρωπαϊκές στρατηγικές και πολιτικές, μέσω της ολοκλήρωσης της τελικής φάσης των στο πλαίσιο του 4ετούς Εθνικού Προγράμματος για Απλοποίηση Διαδικασιών. Αυτό θα περιλαμβάνει επίσης την πλήρη συγκρότηση του Παρατηρητηρίου για την παρακολούθηση του αντικτύπου ρύθμισης και του Εθνικού Μητρώου Διαδικασιών («Δίαυλος») (επιβεβαίωση από αναφορά του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης).

Κύρια Μεταρρύθμιση 6: Εκσυγχρονισμός και απλοποίηση του εργατικού δικαίου και ψηφιακός μετασχηματισμός συστημάτων εργασίας

Σχετικό μέτρο (μεταρρύθμιση ή επένδυση)	**Ορόσημο / Στόχος**	**Όνομα**	**Ποιοτικοί δείκτες (για ορόσημα)**	**Ποσοτικοί δείκτες (για στόχους)**			**Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης**		**Περιγραφή κάθε Οροσήμου / Στόχου**
				Μονάδα μέτρησης	**Βάση**	**Στόχος**	**Τρίμηνο**	**Χρονολογία**	
8 - 3.1. Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας - 16744_Εκσυγχρονισμός και απλοποίηση του εργατικού δίκαιου	Ορόσημο	Έναρξη ισχύος εργατικού δικαίου	Διατάξεις του νόμου για την έναρξη ισχύος				3ο τρίμηνο	2021	Έναρξη ισχύος του εργατικού νόμου που θα εκσυγχρονίσει α) το νόμο για την ατομικό εργατικό δίκαιο β) το νόμο για τη συλλογική εργασία και το συνδικαλιστικό δίκαιο, γ) το σύστημα ΕΡΓΑΝΗ του Υπουργείου Εργασίας που χρησιμοποιείται για την παρακολούθηση της αγοράς εργασίας και για τον εντοπισμό της αδήλωτης και ελλιπώς δηλωμένης εργασίας, και δ) το πλαίσιο για την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής.
8 - 3.1. Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας - 16750_Ψηφιακός μετασχηματισμός	Ορόσημο	Ανάθεση σύμβασης για συστήματα πληροφορικής εργασίας	Κοινοποίηση ανάθεσης συμβάσεων				4ο τρίμηνο	2022	Ολοκλήρωση ανάθεσης σύμβασης για τα ακόλουθα έργα: - Ενιαίο πληροφοριακό σύστημα για την παρακολούθηση της αγοράς εργασίας (ΑΡΙΑΔΝΗ)

συστημάτων εργασίας									- Υγεία και Ασφάλεια στην Εργασία (ΗΡΙΔΑΝΟΣ) - Διαδικασία καθορισμού κατώτατου μισθού - Ψηφιοποίηση του ιστορικού ασφάλισης του ενιαίου ταμείου συντάξεων (e-ΕΦΚΑ) - Νέο ολοκληρωμένο πληροφοριακό σύστημα για το e-ΕΦΚΑ - Αναβάθμιση του συστήματος ψηφιακής απονομής συντάξεων (ΑΤΛΑΣ)
8 - 3.1. Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας - 16942_ Ψηφιοποιήση ΟΑΕΔ	Στόχος	Ψηφιοποίηση του ΟΑΕΔ Ψηφιοποιημένα αρχεία σε μεγέθη σελίδων Α3 και Α4		Αριθμός σελίδων Α3/Α4 ψηφιοποιημένων αρχείων του ΟΑΕΔ	0	8.000.000	4ο τρίμηνο	2023	Ολοκλήρωση της ψηφιοποίησης 8.000.000 σελίδων Α3 / Α4 των αρχείων του ΟΑΕΔ, επιβεβαίωση από έκθεση του ΟΑΕΔ.
8 - 3.1. Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας - 16750 Ψηφιακός μετασχηματισμός συστημάτων εργασίας	Ορόσημο	Ολοκλήρωση συστήματος ψηφιακής απονομής σύνταξης ΑΤΛΑΣ	Έναρξη ισχύος του παράγωγου δικαίου για τη θέσπιση του συστήματος				2ο τρίμηνο	2024	Ολοκλήρωση της αναβάθμισης του ψηφιακού συστήματος απονομής συντάξεων (ΑΤΛΑΣ) που επιτρέπει τον καλύτερο χειρισμό των αιτήσεων συνταξιοδότησης και εφάπαξ παροχών, με την έναρξη ισχύος του δευτερογενούς νομοθετικού πλαισίου για τη θέσπιση του συστήματος

8 - 3.1. Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας - 16750_Ψηφιακός μετασχηματισμός συστημάτων εργασίας	Ορόσημο	Έναρξη ισχύος παράγωγου δικαίου για το ενιαίο πληροφοριακό σύστημα ΑΡΙΑΔΝΗ	Έναρξη ισχύος του παράγωγου νόμου για την έναρξη συλλογής δεδομένων σε εθνικό επίπεδο μέσω του συστήματος				4ο τρίμηνο	2024	Εφαρμογή του ενιαίου συστήματος πληροφορικής για την παρακολούθηση της αγοράς εργασίας (ΑΡΙΑΔΝΗ) με την έναρξη ισχύος του δευτερογενούς δικαίου που επιτρέπει τη συλλογή δεδομένων σε εθνικό επίπεδο μέσω του συστήματος. Το σύστημα θα διασφαλίσει την ψηφιακή καταγραφή του χρόνου εργασίας (ψηφιακή κάρτα εργασίας, ώρα και παρουσία) και μια ενιαία πύλη για τα διοικητικά δεδομένα για την απασχόληση και την κοινωνική ασφάλιση.

Κύρια Μεταρρύθμιση 7: Μεταρρυθμίσεις και επιτάχυνση των επενδύσεων στον τομέα της Υγείας - Μείωση του clawback και εξορθολογισμός της φαρμακευτικής δαπάνης

Σχετικό μέτρο (μεταρρύθμιση ή επένδυση)	**Ορόσημο / Στόχος**	**Όνομα**	**Ποιοτικοί δείκτες (για ορόσημα)**	**Ποσοτικοί δείκτες (για στόχους)**			**Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης**		**Περιγραφή κάθε Οροσήμου / Στόχου**
				Μονάδα μέτρησης	**Βάση**	**Στόχος**	**Τρίμηνο**	**Χρονολογία**	

10 - 3.3. Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας-16816_Μεταρρύθμιση του συστήματος clawback & συμψηφισμός του με ερευνητικές & επενδυτικές δαπάνες	Ορόσημο	Έναρξη ισχύος νομοθεσίας για το clawback	Έναρξη ισχύος της αναθεωρημένης νομοθεσίας που εισάγει τον επιμερισμό του κινδύνου και τους δεσμευτικούς στόχους για την ελάχιστη μείωση clawback				3ο τρίμηνο	2021	Έναρξη ισχύος νομικού πλαισίου (πρωτογενές δίκαιο) για τον επιμερισμό του κινδύνου στον υπολογισμό του clawback με τον καθορισμό δεσμευτικού στόχου μείωσης του clawback τα επόμενα χρόνια. Η μεταρρύθμιση στοχεύει στην ελάχιστη μείωση των ποσών clawback κατά 50.000.000 ευρώ (2022), 150.000.000 ευρώ (2023), 300.000.000 ευρώ (2024) και 400.000.000 ευρώ (2025) αντίστοιχα, από τα επίπεδα του 2020. Στο βαθμό που αυτό δεν επιτυγχάνεται, η διαφορά μεταξύ της στοχευμένης μείωσης και της πραγματικής μείωσης για κάθε έτος δεν θα ανακτηθεί από τη φαρμακευτική βιομηχανία και το σχετικό ποσό θα βαρύνει τον κρατικό προϋπολογισμό μέχρι τη στοχευμένη μείωση των clawback ποσών.
10 - 3.3. Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας - 16816_Μεταρρύθμιση του συστήματος	Στόχος	Μείωση Clawback κατά 50.000.000 - βήμα 1		Μείωση στο ποσό του clawback σε σχέση με τα επίπεδα του 2020 (εκατομμύρια ευρώ)	0	50	2ο τρίμηνο	2023	Επιβολή μέτρων ενίσχυσης της αποτελεσματικότητας που έχουν υιοθετηθεί στο παρελθόν για την επίτευξη μείωσης του φαρμακευτικού clawback του 2022 τόσο για τα φάρμακα των εξωτερικών περιστατικών όσο και για τα νοσοκομειακά φάρμακα κατά 50.000.000 ευρώ σε σύγκριση με τα επίπεδα του 2020, υποστηρίζοντας την ανθεκτικότητα του συστήματος υγειονομικής περίθαλψης. Στο βαθμό που αυτό δεν επιτυγχάνεται, η διαφορά μεταξύ της στοχοθετημένης μείωσης και της πραγματικής μείωσης για κάθε έτος δεν

clawback & συμψηφισμός του με ερευνητικές & επενδυτικές δαπάνες									ανακτάται από τη φαρμακευτική βιομηχανία και το σχετικό ποσό βαρύνει τον κρατικό προϋπολογισμό έως 50.000.000 ευρώ
10 - 3.3.Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας - 16816_Μεταρρύθμιση του συστήματος clawback & συμψηφισμός του με ερευνητικές & επενδυτικές δαπάνες	Στόχος	Μείωση Clawback κατά150.000.000 - βήμα 2		Μείωση του ποσού του clawback σε σύγκριση με τα επίπεδα του 2020 (εκατομμύρια ευρώ)	0	150	2ο τρίμηνο	2024	Επιβολή μέτρων ενίσχυσης της αποτελεσματικότητας που είχαν υιοθετηθεί στο παρελθόν για την επίτευξη μείωσης του φαρμακευτικού clawback του 2023, τόσο για τα εξωνοσοκομειακά όσο και για τα ενδονοσοκομειακά φάρμακα, κατά 150.000 000 ευρώ σε σύγκριση με τα επίπεδα του 2020, υποστηρίζοντας την ανθεκτικότητα του συστήματος υγειονομικής περίθαλψης. Στο βαθμό που αυτό δεν επιτυγχάνεται, η διαφορά μεταξύ της στοχοθετημένης μείωσης και της πραγματικής μείωσης για κάθε έτος δεν ανακτάται από τη φαρμακευτική βιομηχανία και το σχετικό ποσό βαρύνει τον κρατικό προϋπολογισμό έως 150.000.000 ευρώ.
10 - 3.3. Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικ	Στόχος	Αποδεικτικό επένδυσης στη φαρμακευτική E&A 2021-23		Επενδύσεις (σε εκατομμύρια ευρώ), που	150	250	2ο τρίμηνο	2024	Πραγματοποίηση επενδύσεων σε φαρμακευτική E&A για ποσό 250.000.000 ευρώ. Οι επενδύσεις εφαρμόζονται μέσω του συμψηφισμού ισοδύναμου ποσού με τα clawbacks των προηγούμενων τριών ετών (100.000.000 ευρώ το

ότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας-16816_Μεταρρύθμιση του συστήματος clawback & συμψηφισμός του με ερευνητικές & επενδυτικές δαπάνες				εφαρμόζονται μέσω του συμψηφισμού ισοδύναμου ποσού με τα clawbacks					2021, 75.000.000 ευρώ το 2022, ευρώ 75.000.000 το 2023) έως συνολικό ποσό που δεν θα υπερβαίνει τα 250.000.000 ευρώ).
10 - 3.3. Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας - 16816_Μεταρρύθμιση του συστήματος clawback & συμψηφισμός του με ερευνητικές &	Στόχος	Μείωση Clawback κατά 300.000.000 - βήμα 3		Μείωση του ποσού του clawback σε σύγκριση με τα επίπεδα του 2020 (εκατομμύρια ευρώ)	250	300	2ο τρίμηνο	2025	Επιβολή μέτρων βελτίωσης της αποδοτικότητας που έχουν ήδη θεσπιστεί για την επίτευξη μείωσης του φαρμακευτικού clawback του 2024 τόσο για τα εξωνοσοκομειακά όσο και για τα ενδονοσοκομειακά φάρμακα κατά 300 000 000 EUR σε σύγκριση με τα επίπεδα του 2020, με σκοπό τη στήριξη της ανθεκτικότητας του συστήματος υγειονομικής περίθαλψης. Στον βαθμό που δεν επιτυγχάνεται αυτή η μείωση, η διαφορά μεταξύ της στοχευμένης μείωσης και της πραγματικής μείωσης για κάθε έτος δεν θα επιστρέφεται από τη φαρμακευτική βιομηχανία και το σχετικό ποσό θα βαρύνει τον κρατικό προϋπολογισμό μέχρι 300 000 000 EUR.

επενδυτικές δαπάνες									
10 - 3.3. Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας - 16816_Μεταρρύθμιση του συστήματος clawback & συμψηφισμός του με ερευνητικές & επενδυτικές δαπάνες	Στόχος	Μείωση Clawback κατά 400.000.000 - βήμα 4		Μείωση του ποσού του clawback σε σύγκριση με τα επίπεδα του 2020 (εκατομμύρια ευρώ)	300	400	2ο τρίμηνο	2026	Επιβολή μέτρων ενίσχυσης της αποδοτικότητας που έχουν υιοθετηθεί στο παρελθόν για την επίτευξη μείωσης του φαρμακευτικού clawback του 2025 τόσο για τα φάρμακα των εξωτερικών περιστατικών όσο και για τα νοσοκομειακά φάρμακα κατά 400.000.000 ευρώ σε σύγκριση με τα επίπεδα του 2020, υποστηρίζοντας την ανθεκτικότητα του συστήματος υγειονομικής περίθαλψης. Στο βαθμό που αυτό δεν επιτυγχάνεται, η διαφορά μεταξύ της στοχοθετημένης μείωσης και της πραγματικής μείωσης για κάθε έτος δεν ανακτάται από τη φαρμακευτική βιομηχανία και το σχετικό ποσό βαρύνει τον κρατικό προϋπολογισμό έως 400.000.000 ευρώ

Κύρια Μεταρρύθμιση 8: Καθολική διασύνδεση ταμειακών μηχανών και ηλεκτρονική τιμολόγηση

Σχετικό μέτρο (μεταρρύθμιση ή επένδυση)	**Ορόσημο / Στόχος**	**Όνομα**	**Ποιοτικοί δείκτες (για ορόσημα)**	**Ποσοτικοί δείκτες (για στόχους)**			**Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης**		**Περιγραφή κάθε Ορόσημου / Στόχου**
				Μονάδα μέτρησης	**Βάση**	**Στόχος**	**Τρίμηνο**	**Χρονολογία**	
12 - 4.1. Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης - 16614_Καθολική διασύνδεση ταμειακών μηχανών και ηλεκτρονική τιμολόγηση	Ορόσημο	Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ): Ηλεκτρονικές ταμειακές μηχανές & σημεία πώλησης (POS) - Έναρξη ισχύος του νομικού πλαισίου	Έναρξη ισχύος του νόμου				1ο τρίμηνο	2022	Έναρξη ισχύος απόφασης ανεξάρτητης αρχής δημοσίων εσόδων για τεχνικές απαιτήσεις (βάσει του άρθρου 12 του νόμου 4308/2014) και κοινής υπουργικής απόφασης για ηλεκτρονική διαβίβαση δεδομένων στην ανεξάρτητη αρχή δημοσίων εσόδων (βάσει του άρθρου 15 του νόμου 4174/2013), η οποία θα καθορίζει τα βασικά χαρακτηριστικά που απαιτούνται για τη διασύνδεση των ηλεκτρονικών ταμειακών μηχανών και των συστημάτων σημείων πώλησης (POS) με την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων, συμπεριλαμβανομένης της επανεξέτασης των κυρώσεων για ταμειακές μηχανές (άρθρο 54, Νόμος 4174 / 2013).
12 - 4.1. Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την	Στόχος	Ανεξάρτητη αρχή για τα δημόσια έσοδα: Ηλεκτρονικές		Αριθμός επιχειρήσεων	0	500.000	2ο τρίμηνο	2024	Ανάπτυξη της πλατφόρμας - οι επιχειρήσεις που εμπίπτουν στο παρόν νομικό πλαίσιο έχουν προχωρήσει στη διασύνδεση των ηλεκτρονικών ταμειακών μηχανών τους και

ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης - 16614_Καθολική διασύνδεση ταμειακών μηχανών και ηλεκτρονική τιμολόγηση		ταμειακές μηχανές και σημείο πώλησης (POS) - διάθεση και διασύνδεση							των συστημάτων σημείων πώλησης (POS) με την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων. Έκθεση της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων που αφορά στην ολοκλήρωση της μεταρρύθμισης και στον αριθμό των επιχειρήσεων που έχουν συνδέσει τις ηλεκτρονικές ταμειακές μηχανές τους και τα συστήματα σημείων πώλησης (POS) με την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων. Ο αριθμός των επιλέξιμων ταμειακών μηχανών θα πρέπει να είναι τουλάχιστον 500.000.

Κύρια Μεταρρύθμιση 9: Μεταρρύθμιση της Δημόσιας Διοίκησης

Σχετικό μέτρο (μεταρρύθμιση ή επένδυση)	Ορόσημο / Στόχος	Όνομα	Ποιοτικοί δείκτες (για ορόσημα)	Ποσοτικοί δείκτες (για στόχους)			Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης		Περιγραφή κάθε Ορόσημου / Στόχου
				Μονάδα μέτρησης	Βάση	Στόχος	Τρίμηνο	Χρονολογία	
13 - 4.2. Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης - 16972_Μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης	Ορόσημο	Δημόσια διοίκηση - έναρξη συστήματος αμοιβής βάσει επιδόσεων	Έναρξη ισχύος πρωτογενούς νομοθεσίας για τη δημιουργία ενός πιλοτικού συστήματος επιβράβευσης.				2ο τρίμηνο	2022	Έναρξη ισχύος της πρωτογενούς νομοθεσίας για την έναρξη ενός πιλοτικού συστήματος αμοιβής με βάση την απόδοση για έναν καθορισμένο αριθμό υπαλλήλων και έως και 6.000 δημόσιους υπαλλήλους, εισάγοντας ένα σύστημα διαχείρισης καθορισμού στόχων που θα σχετίζεται με την προώθηση των μεταρρυθμίσεων (βλ. Ορόσημο 4ο τρίμηνο 2023). Η πιλοτική εφαρμογή καλύπτει δημόσιους υπαλλήλους που συμμετέχουν στην εφαρμογή του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Τα βασικά χαρακτηριστικά του συστήματος πρέπει να είναι συνεπή με το ενιαίο μισθολόγιο (Ν. 4354/2015).
13 - 4.2. Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης - 16972_Μεταρρύθμιση της	Ορόσημο	Δημόσια διοίκηση - νομοθετικό πλαίσιο για την	Έναρξη ισχύος νομικών διατάξεων που τροποποιούν το				3ο τρίμηνο	2022	Έναρξη ισχύος πρωτογενούς και δευτερογενούς νομοθεσίας για τη θέσπιση πολυεπίπεδου οργανωτικού συστήματος με στόχο την αποσαφήνιση των αρμοδιοτήτων μεταξύ όλων των επιπέδων δημόσιας διοίκησης και την αντιμετώπιση των επικαλύψεων στις αρμοδιότητες. Το

δημόσιας διοίκησης		αποσαφήνιση των εντολών	νομοθετικό πλαίσιο των φορέων γενικής κυβέρνησης σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.						αναθεωρημένο νομικό πλαίσιο καθορίζει τους τομείς ευθύνης/ αρμοδιοτήτων σχετικά με τον προγραμματισμό και την εφαρμογή έργων, συμπεριλαμβανομένων των λειτουργιών όπως η διασφάλιση πόρων και οι αρμοδιότητες παρακολούθησης και αξιολόγησης.
13 - 4.2. Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης - 16972_Μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης	Ορόσημο	Δημόσια διοίκηση - νέο σύστημα επιβράβευσης	Έναρξη ισχύος της πρωτογενούς νομοθεσίας για τη θέσπιση του συστήματος επιβράβευσης				4ο τρίμηνο	2023	Έναρξη ισχύος της πρωτογενούς νομοθεσίας για τη θέσπιση ενός συστήματος διαχείρισης καθορισμού στόχων με στόχο την επιβράβευση/ ανταμοιβή των δημοσίων υπαλλήλων δίκαια και με συνέπεια μετά την επίτευξη των προκαθορισμένων στόχων. Τα βασικά χαρακτηριστικά του συστήματος πρέπει να είναι συνεπή με το ενιαίο μισθολόγιο (Ν. 4354/2015).
13 - 4.2. Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης _16972_Μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης	Στόχος	Δημόσια διοίκηση - ολοκλήρωση της κατάρτισης των δημοσίων υπαλλήλων		Αριθμός δημοσίων υπαλλήλων που ολοκλήρωσαν τα προγράμματα κατάρτισης.		250.000	4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση προγραμμάτων κατάρτισης για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων τουλάχιστον 250.000 δημοσίων υπαλλήλων βάσει της εκτίμησης των αναγκών σε δεξιότητες.

Κύρια Μεταρρύθμιση 10: Ενέργειες για την απλούστευση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και την αναβάθμισή του σε ποιότητα και ασφάλεια - Ευκολία επιχειρηματικής δραστηριότητας

Σχετικό μέτρο (μεταρρύθμιση ή επένδυση)	**Ορόσημο / Στόχος**	**Όνομα**	**Ποιοτικοί δείκτες (για ορόσημα)**	**Ποσοτικοί δείκτες (για στόχους)**			**Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης**		**Περιγραφή κάθε Ορόσημου / Στόχου**
				Μονάδα μέτρησης	**Βάση**	**Στόχος**	**Τρίμηνο**	**Χρονολογία**	
18 - 4.7. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών - 16543_Απλούστευση επιχειρηματικού περιβάλλοντος	Ορόσημο	Θέσπιση πολιτικής ποιότητας και νέου ρυθμιστικού πλαισίου για υποδομές ποιότητας	Υιοθέτηση εθνικής στρατηγικής για ποιοτικές υποδομές στην Ελλάδα) και έκδοση απαραίτητων ρυθμιστικών κανόνων σχετικά με την τυποποίηση, τη μετρολογία, τη διαπίστευση και την αξιολόγηση της συμμόρφωσης μέσω των απαραίτητων νομοθετικών πράξεων (δημοσίευση στο Φύλλο Εφημερίδας της Κυβέρνησης)				2ο τρίμηνο	2023	(α) Ανάπτυξη ενός σύγχρονου ρυθμιστικού, οργανωτικού και επιχειρησιακού πλαισίου για ποιοτικές υποδομές στην Ελλάδα, σύμφωνα με τον κανονισμό 765/2008 σχετικά με τη διαπίστευση φορέων αξιολόγησης της συμμόρφωσης και (β) έναρξη ισχύος της νομοθεσίας για τη μεταρρύθμιση του κανονιστικού πλαισίου σχετικά με την εγκατάσταση δραστηριοτήτων παραγωγής στην Αττική με σκοπό την εξάλειψη υπερβολικά υψηλών περιορισμών που δεν είναι ανάλογοι με τους στόχους πολιτικής. Το πεδίο εφαρμογής της παραγράφου (β) καλύπτει τη δημιουργία νέων βιομηχανικών μονάδων και τον εκσυγχρονισμό υφιστάμενων που λειτουργούν στην Αττική, καθώς και τη μετεγκατάσταση και επέκταση υφιστάμενων εγκαταστάσεων στην Αττική.

			και υιοθέτηση νομοθετικών τροποποιήσεων του Ν. 3325/2005 (Μέρος Β σχετικά με τη δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμό των κατασκευαστικών δραστηριοτήτων στην Περιφέρεια Αττικής)						
18 - 4.7. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών - 16591_Διευκόλυνση της επιχειρηματικής δραστηριότητας	Ορόσημο	Βελτίωση επιχειρηματικού περιβάλλοντος - διευκόλυνση επιχειρηματικής δραστηριότητας	-Για ενέργειες που απαιτούν νομοθεσία: Δημοσίευση νομοθεσίας σε ΦΕΚ -Για λειτουργίες, πλατφόρμες και μητρώα διαλειτουργικότητας: Λειτουργία συστημάτων (επιβεβαιώνεται από έκθεση) - Παράδοση εξοπλισμού για εξοπλισμό (βεβαιώνεται με				2ο τρίμηνο	2024	Ολοκλήρωση της μεταρρύθμισης για τη μείωση της πολυπλοκότητας των διαδικασιών, του χρόνου και του κόστους σε τέσσερις υπο-περιοχές: λήψη πίστωσης, απόκτηση ηλεκτρικής σύνδεσης, εγγραφή ακινήτου και λήψη άδειας κατασκευής. Συγκεκριμένα, η μεταρρύθμιση θα περιλαμβάνει τα ακόλουθα υποπρογράμματα και ενέργειες: 1. Λήψη πίστωσης - Δημιουργία σύγχρονου και αξιόπιστου ρυθμιστικού πλαισίου για αξίες κινητών περιουσιακών στοιχείων - Δημιουργία μητρώου ασφαλών συναλλαγών 2. Απόκτηση άδειας κατασκευής

			αναφορά και απόδειξη αγοράς) -Ολοκλήρωση καμπανιών και έκδοση οδηγιών (βεβαιώνεται από εκδοθείσες οδηγίες / εγκυκλίους)						- Επίτευξη επιχειρησιακής διαλειτουργικότητας μεταξύ του συστήματος ηλεκτρονικής έκδοσης αδειών (e-άδειες) για οικοδομικές άδειες με άλλα δημόσια συστήματα - Εφαρμογή εκστρατειών προσέγγισης με ενδιαφερόμενους φορείς του ιδιωτικού τομέα - Εξοπλισμός και εκπαίδευση του προσωπικού - Οδηγίες που διατίθενται στο διαδίκτυο - Κατάλογος χρεώσεων διαθέσιμο στο διαδίκτυο - Εκκίνηση λειτουργιών ψηφιακής επιθεώρησης για την Πυροσβεστική Υπηρεσία 3. Λήψη ηλεκτρικής ενέργειας - Απλοποίηση / μείωση των απαιτήσεων για υποβολή αίτησης στον ΔΕΔΔΗΕ και ενοποίηση του συστήματος δήλωσης τετραγωνικών μέτρων στους Δήμους 4. Εγγραφή ιδιοκτησίας - Δημιουργία ηλεκτρονικής πλατφόρμας που επιτρέπει στους αγοραστές να ολοκληρώνουν όλες τις απαιτήσεις για μεταφορά ακινήτων στο διαδίκτυο
18 - 4.7. Βελτίωση της ανταγωνιστικότ	Ορόσημο	ελτίωση του επιχειρηματικού	Δημοσίευση νομοθεσίας σε ΦΕΚ				4ο τρίμηνο	2025	Έναρξη ισχύος νομοθεσίας για τη μεταρρύθμιση και λήψη των απαραίτητων ενεργειών για την περαιτέρω βελτίωση του

ητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών - 16543_Απλούστευση επιχειρηματικού περιβάλλοντος		περιβάλλοντος - απλοποίηση της αδειοδότησης και εποπτεία της αγοράς							κανονιστικού πλαισίου για την αδειοδότηση και την αποτελεσματική εποπτεία των επιχειρήσεων: -πραγματοποίηση εκ των υστέρων αξιολόγησης της μεταρρύθμισης αδειοδότησης που θα πραγματοποιηθεί έως το πρώτο τρίμηνο του 2024 και εφαρμογή συστάσεων πολιτικής, -έλεγχος και απλοποίηση διαδικασιών αδειοδότησης για νέες οικονομικές δραστηριότητες που θα καθοριστούν βάσει του Ν. 4442/16, μειώνοντας τις απαιτήσεις και τα πιστοποιητικά, εξαλείφοντας τα βήματα της διαδικασίας που δεν προσθέτουν αξία, μειώνοντας τους χρόνους επεξεργασίας της αίτησης και περιορίζοντας τον εκ των προτέρων έλεγχο σε δραστηριότητες υψηλού κινδύνου, σύμφωνα με τις αρχές των Ν.4442/2016 και 4512/2018, - κωδικοποίηση των νόμων 3325/2005, 3982/2011, 4302/2014 και 4442/2016, - ανάπτυξη στρατηγικής εποπτείας της αγοράς σύμφωνα με τον κανονισμό 1020/2019, και - αποτελεσματική εφαρμογή του νέου συστήματος επιτήρησης των οικονομικών δραστηριοτήτων βάσει της νομοθεσίας 4512/18, με την έκδοση σχετικής νομοθετικής πράξης και τη θέσπιση συστήματος αξιολόγησης των ελεγκτικών αρχών,

									-εφαρμογή και ανάπτυξη εργαλείων πληροφορικής για τη διευκόλυνση των διαδικασιών λειτουργιών εποπτείας της αγοράς.

Ομάδες

Ομάδα 1: Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον

Τα μέτρα που περιλαμβάνονται σε αυτήν την ομάδα είναι:

- Δημιουργία Συστημάτων Αποθήκευσης Ηλεκτρικής Ενέργειας καθοριστικών για την ανάπτυξη των ΑΠΕ (ID: 16926)
- Αποκατάσταση εδαφών παλαιών λιγνιτωρυχείων στη Δυτική Μακεδονία και Μεγαλόπολη (ID: 16871)
- Υπογειοποίηση και αναβάθμιση Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας σε αστικές περιοχές για τη θωράκισή τους έναντι ακραίων καιρικών φαινομένων (ID: 16901)
- Αναβάθμιση Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας σε δασικές περιοχές για την αποτροπή πυρκαγιών (ID:16900)
- Αύξηση ισχύος υποσταθμών διανομής ηλεκτρικής ενέργειας για να διευκολυνθεί η σύνδεση νέων ΑΠΕ (ID: 16899)

Τα ορόσημα και οι στόχοι που ορίζονται για αυτήν την ομάδα περιγράφονται στον ακόλουθο πίνακα:

Σχετικό μέτρο (μεταρρύθμιση ή επένδυση)	**Ορόσημο / Στόχος**	**Όνομα**	**Ποιοτικοί δείκτες (για ορόσημα)**	**Ποσοτικοί δείκτες (για στόχους)**			**Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης**		**Περιγραφή κάθε Ορόσημου / Στόχου**
				Μονάδα μέτρησης	**Βάση**	**Στόχος**	**Τρίμηνο**	**Έτος**	
1 - 1.1. Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον - 16871_Αποκατάσταση εδαφών παλαιών λιγνιτωρυχείων στη Δυτική	Ορόσημο	Αποκατάσταση εδαφών — νόμος πλαίσιο	Έναρξη ισχύος				1ο τρίμηνο	2022	Έγκριση και θέση σε ισχύ του Νόμου Πλαίσιο που θα καθορίζει τις γεωγραφικές περιοχές που θα μεταφερθούν από τη Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού στο κράτος, το περιεχόμενο των μελετών του έργου, τον καταμερισμό των αρμοδιοτήτων μεταξύ των εμπλεκομένων μερών, τις ρυθμίσεις διακυβέρνησης, την

Μακεδονία και Μεγαλόπολη									υλοποίηση το χρονοδιάγραμμα και τον προϋπολογισμό.
1 - 1.1. Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον - 16871_Αποκατάσταση εδαφών παλαιών λιγνιτωρυχείων στη Δυτική Μακεδονία και Μεγαλόπολη	Ορόσημο	Αποκατάσταση εδαφών — χωροταξικά σχέδια	Πιστοποίηση από τι Υπουργείο Περιβάλλοντος της έγκρισης όλων των Ειδικών Χωροταξικών Σχεδίων, Κοινοποίηση ανάθεσης συμβάσεων				2ο τρίμηνο	2023	1) Έγκριση των Ειδικών Χωροταξικών Σχεδίων από τους δήμους. Τα Σχέδια θα πρέπει να καθορίζουν τις επιτρεπόμενες χρήσης γης, τους γενικούς όρους και περιορισμούς δόμησης και κάθε άλλο απαιτούμενο μέτρο, όρο ή περιορισμό. 2) Κοινοποίηση της ανάθεσης των συμβάσεων για την αποκατάσταση εδαφών σε Δυτική Μακεδονία και Μεγαλόπολη
1 - 1.1. Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον - 16926_Δημιουργία Συστημάτων Αποθήκευσης Ηλεκτρικής Ενέργειας καθοριστικών για την ανάπτυξη των ΑΠΕ	Ορόσημο	Αποθήκευση ενέργειας — συμβάσεις	Κοινοποίηση ανάθεσης όλων των συμβάσεων				2ο τρίμηνο	2023	Κοινοποίηση της ανάθεσης όλων των συμβάσεων για τα επιλεγμένα έργα (δηλ. πέραν του έργου της Αντλησιοταμίευσης στην Αμφιλοχία το οποίο θα επιλεγεί μέσω χωριστής διαδικασίας), για ένα σύνολο ως 700MW δυναμικότητας (και ελάχιστης δυναμικότητας 500MW).

1 - 1.1. Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον - 16901_Υπογειοποίηση και αναβάθμιση Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας σε αστικές περιοχές για τη θωράκισή τους έναντι ακραίων καιρικών φαινομένων	Ορόσημο	ΔΕΔΔΗΕ — συμβάσεις 1	Κοινοποίηση ανάθεσης όλων των συμβάσεων				4ο τρίμηνο	2023	Κοινοποίηση της ανάθεσης όλων των συμβάσεων σχετικά με τα έργα του Διαχειριστή Ελληνικού Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΔΕΔΔΗΕ) για την αναβάθμιση Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας σε αστικές περιοχές για τη θωράκισή τους έναντι ακραίων καιρικών φαινομένων, ώστε να διευκολυνθεί η περαιτέρω διείσδυση των ανανεώσιμων πηγών και να βελτιωθεί η αξιοπιστία και η ανθεκτικότητα του δικτύου προστατεύοντας παράλληλα το περιβάλλον.
1 - 1.1. Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον - 16900_Αναβάθμιση Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας σε δασικές περιοχές για την αποτροπή πυρκαγιών	Ορόσημο	ΔΕΔΔΗΕ — συμβάσεις 2	Κοινοποίηση ανάθεσης όλων των συμβάσεων				4ο τρίμηνο	2023	Κοινοποίηση της ανάθεσης όλων των συμβάσεων σχετικά με τα έργα του ΔΕΔΔΗΕ σε εναέρια δίκτυα δασικών περιοχών, ώστε να διευκολυνθεί η περαιτέρω διείσδυση των ανανεώσιμων πηγών και να βελτιωθεί η αξιοπιστία και η ανθεκτικότητα του δικτύου προστατεύοντας παράλληλα το περιβάλλον.
1 - 1.1. Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον -	Ορόσημο	ΔΕΔΔΗΕ — συμβάσεις 3	Κοινοποίηση ανάθεσης				4ο τρίμηνο	2023	Κοινοποίηση της ανάθεσης όλων των συμβάσεων σχετικά με τα έργα του ΔΕΔΔΗΕ για την αύξηση ισχύος υποσταθμών Υψηλής Τάσης/Μέσης Τάσης,

16899_Αύξηση ισχύος υποσταθμών διανομής ηλεκτρικής ενέργειας για να διευκολυνθεί η σύνδεση νέων ΑΠΕ			όλων των συμβάσεων						ώστε να διευκολυνθεί η περαιτέρω διείσδυση των ανανεώσιμων πηγών και να βελτιωθεί η αξιοπιστία και η ανθεκτικότητα του δικτύου προστατεύοντας παράλληλα το περιβάλλον.
1 - 1.1. Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον - 16871_Αποκατάσταση εδαφών παλαιών λιγνιτωρυχείων στη Δυτική Μακεδονία και Μεγαλόπολη	Στόχος	Αποκατάσταση εδαφών — ολοκλήρωση		Αποκατάσταση εδαφών (ha) ολοκληρωμένη και πιστοποιημένη από το Υπουργείο Περιβάλλοντος	0	15.000	4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση έργων αποκατάστασης εδαφών (15.000 ha) σε Δυτική Μακεδονία & Μεγαλόπολη
1 - 1.1. Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον - 16926_Δημιουργία Συστημάτων Αποθήκευσης Ηλεκτρικής Ενέργειας καθοριστικών για	Ορόσημο	Αποθήκευση ενέργειας — ολοκλήρωση	Πιστοποίηση από τον ΑΔΜΗΕ της έναρξης λειτουργίας έργων αποθήκευσης ενέργειας εγκατεστημένης δυναμικότητας				4ο τρίμηνο	2025	Θέση σε λειτουργία όλων των έργων αποθήκευσης ενέργειας εως 1.380 MW (περιλαμβανομένης της Αμφιλοχίας), όπως θα έχουν πιστοποιηθεί από τον ΑΔΜΗΕ.

την ανάπτυξη των ΑΠΕ			αποθήκευσης έως 1 380 MW						
1 - 1.1. Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον - 16901_Υπογειοποίηση και αναβάθμιση Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας σε αστικές περιοχές για τη θωράκισή τους έναντι ακραίων καιρικών φαινομένων	Ορόσημο	ΔΕΔΔΗΕ — ολοκλήρωση 1	Παροχή, από τον ΔΕΔΔΗΕ, στοιχείων που αποδεικνύουν την ολοκλήρωση του έργου για όλες τις παρεμβάσεις σχετικά με τις αναβαθμίσεις του Δικτύου Διανομής για τη θωράκισή του έναντι ακραίων καιρικών φαινομένων, και πιστοποιητικών έναρξης λειτουργίας				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση και θέση σε λειτουργία των παρεμβάσεων για την αναβάθμιση Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας σε αστικές περιοχές για τη θωράκισή τους έναντι ακραίων καιρικών φαινομένων

1 - 1.1.Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον - 16900_Αναβάθμιση Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας σε δασικές περιοχές για την αποτροπή πυρκαγιών	Ορόσημο	ΔΕΔΔΗΕ — ολοκλήρωση 2	Παροχή, από τον ΔΕΔΔΗΕ, στοιχείων που αποδεικνύουν Ο ΔΕΔΔΗΕ να παρέχει απόδειξη για την ολοκλήρωση του έργου για όλες τις παρεμβάσεις σχετικά με τις αναβαθμίσεις του Δικτύου Διανομής σε δασικές περιοχές, και πιστοποιητικών έναρξης λειτουργίας				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση και θέση σε λειτουργία των παρεμβάσεων για την αναβάθμιση Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας σε δασικές περιοχές
1 - 1.1.Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον - 16899_Αύξηση ισχύος υποσταθμών	Ορόσημο	ΔΕΔΔΗΕ — ολοκλήρωση 3	Παροχή, από τον ΔΕΔΔΗΕ, στοιχείων που αποδεικνύουν την ολοκλήρωση				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση και θέση σε λειτουργία των παρεμβάσεων για την αύξηση ισχύος υποσταθμών ΥΤ/ΜΤ

διανομής ηλεκτρικής ενέργειας για να διευκολυνθεί η σύνδεση νέων ΑΠΕ			του έργου για όλες τις παρεμβάσεις σχετικά με την αύξηση ισχύος υποσταθμών ΥΤ/ΜΤ, και των πιστοποιητικών έναρξης λειτουργίας						

Ομάδα 2: Ενεργειακή αναβάθμιση επιχειρήσεων και δημόσιων κτιρίων

Τα μέτρα που περιλαμβάνονται σε αυτήν την ομάδα είναι:

- Εξοικονομώ επιχειρώντας (ID: 16874)
- Εξοικονομώ στο δημόσιο (ID: 16876)
- Αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας (ID: 16920)

Τα ορόσημα και οι στόχοι που ορίζονται για αυτήν την ομάδα περιγράφονται στον ακόλουθο πίνακα:

Σχετικό μέτρο (μεταρρύθμιση ή επένδυση)	**Ορόσημο / Στόχος**	**Όνομα**	**Ποιοτικοί δείκτες (για ορόσημα)**	**Ποσοτικοί δείκτες (για στόχους)**			**Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης**		**Περιγραφή κάθε Ορόσημου / Στόχου**
				Μονάδα μέτρησης	**Βάση**	**Στόχος**	**Τρίμηνο**	**Χρονολογία**	
2 - 1.2. Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση_16920 Αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας	Ορόσημο	Ενεργειακή φτώχεια - έγκριση σχεδίου δράσης	Έναρξη ισχύος υπουργικής απόφασης του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας.				3ο τρίμηνο	2021	Έναρξη ισχύος υπουργικής απόφασης του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας για την έγκριση του σχεδίου δράσης για την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας, εστιάζοντας σε τρεις άξονες μέτρων πολιτικής:

									- Μέτρα ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης - Μέτρα για τη βραχυπρόθεσμη προστασία των ενεργειακά φτωχών νοικοκυριών, συμπεριλαμβανομένου (1) του καθορισμού των νοικοκυριών που αντιμετωπίζουν ενεργειακή φτώχεια, μέσω συγκεκριμένων ποσοτικών κριτηρίων και (2) μιας ειδικής διαδικασίας για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση της εξέλιξης της ενεργειακής φτώχειας, σύμφωνα με τον μηχανισμό που προτείνεται στο σχέδιο δράσης και σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία της ΕΕ και - Μέτρα χρηματοδότησης: δημιουργία μηχανισμών

									χρηματοδότησης για την αναβάθμιση ενεργειακά φτωχών νοικοκυριών και άλλων κοινωνικών ομάδων με συγκεκριμένα πρότυπα κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας. Τα χρηματοοικονομικά μέτρα θα αντιμετωπίσουν τα ζητήματα ενεργειακής φτώχειας στην Ελλάδα, όπως περιγράφεται στο Εθνικό Σχέδιο Ενέργειας και Κλίματος.
2 - 1.2.Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση - 16874_Εξοικονομώ επιχειρώντας	Ορόσημο	Ενεργειακή Απόδοση - Ιδιωτικός τομέας - εγκριση αιτήσεων	Κοινοποίηση αναθέσεων για τις αιτήσεις που εγκρίθηκαν από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας.				2ο τρίμηνο	2023	Έγκριση από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας 9.700 αιτήσεων του ιδιωτικού τομέα που θα διασφαλίζουν ότι οι εκπομπές αερίων θερμοκηπίου (GHG) θα μειώνονται, κατά μέσο όρο, κατά τουλάχιστον 30% σε σύγκριση με

									την υπάρχουσα κατάσταση (όπως υποδεικνύεται μέσω των ενεργειακών ελέγχων που πραγματοποιήθηκαν πριν από τις παρεμβάσεις). Οι παρεμβάσεις πραγματοποιούνται σύμφωνα με τα κριτήρια επιλογής / επιλεξιμότητας και διασφαλίζουν ότι τα επιλεγμένα έργα συμμορφώνονται με την "Αρχή της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης" (2021 / C58 / 01) μέσω της χρήσης ενός καταλόγου αποκλεισμού και της απαίτησης συμμόρφωσης με τη σχετική ευρωπαϊκή και εθνική περιβαλλοντική νομοθεσία.
2 - 1.2. Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της	Ορόσημο	Ενεργειακή Απόδοση - Δημόσια κτίρια -	Κοινοποίηση αναθέσεων για τις αιτήσεις που				2ο τρίμηνο	2023	Έγκριση από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας αιτήσεων

χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση - 16876_Εξοικονομώ στο δημόσιο		έγκριση αιτήσεων	εγκρίθηκαν το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας.						για 210 κτίρια του δημόσιου τομέα που διασφαλίζουν ότι οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου αυτών των αντίστοιχων κτιρίων μειώνονται κατά μέσο όρο κατά τουλάχιστον 30% σε σύγκριση με την υπάρχουσα κατάστασή τους (όπως υποδεικνύεται μέσω των ενεργειακών ελέγχων που πραγματοποιήθηκαν πριν από τις παρεμβάσεις). Για την ενεργειακή αναβάθμιση του κτιρίου του δημόσιου τομέα, έχει θεσπιστεί το νομικό πλαίσιο για την ενεργοποίηση συμβάσεων ενεργειακής απόδοσης.

2 - 1.2.Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση - 16876_Εξοικονομώ στο δημόσιο	Στόχος	Ολοκλήρωση των παρεμβάσεων ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων του δημοσίου		Αριθμός κτιρίων με ολοκληρωμένες παρεμβάσεις	0	210	4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση παρεμβάσεων για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων του δημόσιου τομέα (210 κτίρια) με μείωση εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, κατά μέσο όρο, τουλάχιστον 30%, όπως υποδεικνύεται μέσω των ενεργειακών ελέγχων που πραγματοποιήθηκαν πριν από τις παρεμβάσεις.
2 - 1.2. Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση - 16874_Εξοικονομώ επιχειρώντας	Στόχος	Ολοκλήρωση των παρεμβάσεων ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων του ιδιωτικού τομέα.		Αριθμός κτιρίων του ιδιωτικού τομέα με ολοκληρωμένες παρεμβάσεις	0	9.700	4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση παρεμβάσεων για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης σε επιλεγμένα κτήρια του ιδιωτικού τομέα (9.700 κτήρια του ιδιωτικού τομέα) με μείωση εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, κατά μέσο όρο, τουλάχιστον 30% σε σύγκριση με

									την υπάρχουσα κατάστασή τους (όπως υποδεικνύεται μέσω των ενεργειακών ελέγχων που πραγματοποιήθηκαν πριν από τις παρεμβάσεις).

Ομάδα 3: Παρεμβάσεις σε κατοικημένες περιοχές και σε κτήρια

Τα μέτρα που περιλαμβάνονται σε αυτήν την ομάδα είναι:

- Στρατηγικές αστικές αναπλάσεις (ID: 16873)
- Ανάπλαση πρώην βασιλικών κτημάτων Τατοΐου(ID: 16875)
- Ανακαίνιση ΟΑΚΑ(ID: 16932)

Τα ορόσημα και οι στόχοι που ορίζονται για αυτήν την ομάδα περιγράφονται στον ακόλουθο πίνακα:

Σχετικό μέτρο (μεταρρύθμιση ή επένδυση)	**Ορόσημο / Στόχος**	**Όνομα**	**Ποιοτικοί δείκτες (για ορόσημα)**	**Ποσοτικοί δείκτες (για στόχους)**			**Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης**		**Περιγραφή κάθε Ορόσημου / Στόχου**
				Μονάδα μέτρησης	**Βάση**	**Στόχος**	**Τρίμηνο**	**Χρονολογία**	
2 - 1.2. Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση - 16932_Ανακαίνιση ΟΑΚΑ	Ορόσημο	ΟΑΚΑ - Ανάθεση σύμβασης	Κοινοποίηση της ανάθεσης της σύμβασης				1ο τρίμηνο	2023	Κοινοποίησητης ανάθεσης της σύμβασης και επιλογή εταίρων του ιδιωτικού τομέα για την εκτέλεση, έως το τέλος του 2023, των έργων κατασκευής και ανακαίνισης που θα ενισχύσουν την ενεργειακή απόδοση για (i) το Κεντρικό Στάδιο (ii) τα Μηχανολογικά και Ηλεκτρικά έργα και (iii) τους υπαίθριους χώρους

									και θα σηματοδοτήσουν την έναρξη των εργασιών.
2 - 1.2. Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση-16873_Στρατηγικές αστικές αναπλάσεις	Ορόσημο	Αστικές παρεμβάσεις - ανάθεση συμβάσεων	Κοινοποίηση της ανάθεσης συμβάσεων				2ο τρίμηνο	2023	Κοινοποίηση της ανάθεσης των συμβάσεων για την επιλογή των εταιρειών του ιδιωτικού τομέα που θα αναλάβουν την εκτέλεση των εργασιών, έως τις 30 Σεπτεμβρίου 2025. (i) βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος και του δημόσιου χώρου σε επιλεγμένους δήμους μετά από ανοιχτή πρόσκληση με στόχο την ενίσχυση της ανθεκτικότητας του κλίματος (ii) αστική αναγέννηση της πρώην βιομηχανικής περιοχής του Βοτανικού / Ελαιώνα, συμπεριλαμβανομένης της δημόσιας επαναχρησιμοποίησης του στρατοπέδου του Πολεμικού Ναυτικού και της ανακαίνισης της φοιτητικής εστίας του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών.

									(iii) Ριβιέρα Αθηνών: ποδηλατικές υποδομές και (iv) άλλες στρατηγικές παρεμβάσεις, οι οποίες θα επιλεγούν, ύστερα από ανοιχτή πρόσκληση προς τους δήμους που καλύπτουν: (1) έργα ενεργειακής απόδοσης και επίδειξης σε μικρομεσαίες ή μεγάλες επιχειρήσεις και επιτυγχάνουν, τουλάχιστον, μεσαίου βάθους ανακαίνιση όπως ορίζεται στη σύσταση της Επιτροπής σχετικά με την ανακαίνιση κτιρίων (ΕΕ) 2019/786 ή, θα επιτύχουν κατά μέσο όρο, τουλάχιστον 30% μείωση των άμεσων και έμμεσων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου σε σύγκριση με την υπάρχουσα κατάστασή (2) κατασκευή νέων ενεργειακά αποδοτικών κτιρίων με πρωτογενή ενεργειακή κατανάλωση που είναι, τουλάχιστον, 20% χαμηλότερη από την απαίτηση NZEB (Κτίρια Σχεδόν Μηδενικής Κατανάλωσης Ενέργειας,

									εθνικές οδηγίες) και (3) προστασία της φύσης και της βιοποικιλότητας, φυσική κληρονομιά και πόροι, πράσινες και γαλάζιες υποδομές.
2 - 1.2. Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση-16932_Ανακαίνιση ΟΑΚΑ	Ορόσημο	ΟΑΚΑ - ολοκλήρωση εργασιών	Ολοκλήρωση όλων των έργων για αυτά τα υπο-προγράμματα θα διαπιστευθεί με υπογραφή του εντύπου συμπλήρωσης από τον επόπτη κατασκευής.				2ο τρίμηνο	2024	Ολοκλήρωση όλων των εργασιών για την επίτευξη της ενεργειακής απόδοσης και τη βελτίωση του αποτυπώματος άνθρακα, συμπεριλαμβανομένης (i) της συντήρησης και επισκευής των χαλύβδινων κατασκευών της στέγης του Σταδίου(στέγαστρο) (Υποέργο 1) (ii) της δυνατότητας των μηχανημάτων που παρέχουν στις εγκαταστάσεις καλαθοσφαίρισης και κολυμβητηρίου να λειτουργούν ανεξάρτητα και να επιτρέπουν εξοικονόμηση ενέργειας (Υποέργο 2), (iii) του ποδηλατοδρομίου (Υποέργο 3),· (iv) του συγκροτήματος αντισφαίρισης (υποέργο 5), και (v) των υπαίθριων χώρων (υποέργο 6)

									συμπεριλαμβανομένων των χαλύβδινων κατασκευών της Αγοράς και του “Τοίχου των Εθνών”
2 - 1.2. Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση-16873_Στρατηγικές αστικές αναπλάσεις	Ορόσημο	Αστικές παρεμβάσεις - ολοκλήρωση όλων των έργων	Επιβεβαίωση της ολοκλήρωσης των εργασιών και των υπηρεσιών με την υπογραφή του εντύπου ολοκλήρωσης από τον επόπτη κατασκευών.				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση όλων των εργασιών για: (i) Παρεμβάσεις με στόχο τη βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος και του δημόσιου χώρου (ii) Αστική ανάπλαση της πρώην βιομηχανικής περιοχής του Βοτανικού / Ελαιώνα, (iii) Ριβιέρα Αθηνών: ποδηλατική υποδομή και (iv) Άλλες στρατηγικές παρεμβάσεις.
2 - 1.2. Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση-16875_Ανάπλαση πρώην	Ορόσημο	Τατόι - ολοκλήρωση όλων των εργασιών	Επιβεβαίωση της ολοκλήρωσης των εργασιών και των υπηρεσιών με την υπογραφή του εντύπου ολοκλήρωσης από τον επόπτη κατασκευών.				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση όλων των εργασιών στο πλαίσιο του προγράμματος «Ανάπτυξη υποδομής και αποκατάσταση κτιρίων στα πρώην βασιλικά κτήματα στο Τατόι»: (i) έργα υποδομής (ii) αποκατάσταση του παλατιού για

βασιλικών κτημάτων Τατοΐου									επαναχρησιμοποίηση ως Μουσείο (iii) έκθεση στο ανάκτορο (iv) αποκατάσταση του αγροτικού κτιρίου και επαναχρησιμοποίηση ως μουσείου (v) μουσειολογική μελέτη για το νέο αγροτικό κτίριο (vi) αποκατάσταση των κήπων των ανακτόρων (vii) συντήρηση και αποκατάσταση αντικειμένων (viii) καταγραφή, τεκμηρίωση και καταχώριση αντικειμένων και (ix) ψηφιοποίηση του αρχειακού υλικού που βρέθηκε.

Ομάδα 4: Ηλεκτροκίνηση

Τα μέτρα που περιλαμβάνονται σε αυτήν την ομάδα είναι:

- Υποστήριξη πράσινης μεταποίησης & μεταφορών – ανάπτυξη τεχνολογίας δέσμευσης & αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα (ID: 16831)
- Ηλεκτροκίνηση συγκοινωνιών (φορτιστές παντού, ηλεκτρικά αστικά λεωφορεία, ηλεκτρικά ταξί) (ID: 16924)

Τα ορόσημα και οι στόχοι που ορίζονται για αυτήν την ομάδα περιγράφονται στον ακόλουθο πίνακα:

Σχετικό μέτρο (μεταρρύθμιση ή επένδυση)	**Ορόσημο / Στόχος**	**Όνομα**	**Ποιοτικοί δείκτες (για ορόσημα)**	**Ποσοτικοί δείκτες (για στόχους)**			**Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης**		**Περιγραφή κάθε Ορόσημου / Στόχου**
				Μονάδα μέτρησης	**Βάση**	**Στόχος**	**Τρίμηνο**	**Χρονολογία**	
3 - 1.3. Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών - 16924_ Ηλεκτροκίνηση συγκοινωνιών	Ορόσημο	Δημόσιες συγκοινωνίες - Έναρξη ισχύος νομοθεσίας για την υποχρέωση δημόσιας υπηρεσίας (λεωφορεία)	Έναρξη ισχύος αναθεωρημένου νομικού πλαισίου.				4ο τρίμηνο	2021	Ενίσχυση της ρύθμισης της αγοράς με την ισχύ ενός αναθεωρημένου νομοθετικού πλαισίου για τις δημόσιες αστικές και περιφερειακές υπηρεσίες μεταφοράς επιβατών (σύμφωνα με την ΕΕ 1370/2007). Το αναθεωρημένο πλαίσιο: α) εξασφαλίζει τη συνεχή παροχή δημόσιων αστικών και περιφερειακών οδικών μεταφορών επιβατών (προγραμματισμένη και σταθερή διαδρομή) β) επιβλέπει το σχεδιασμό, την οργάνωση και τη λειτουργία των

									σχετικών δικτύων μεταφορών γ) εξασφαλίζει υψηλής ποιότητας δημόσιες οδικές μεταφορές με το χαμηλότερο δυνατό κόστος δ) ρυθμίζει τη διαδικασία χορήγησης αποκλειστικών δικαιωμάτων για τη λειτουργία δημόσιων περιφερειακών και αστικών δρομολογίων (προγραμματισμένες και σταθερές διαδρομές) και ε) ρυθμίζει το επίπεδο αποζημίωσης για την παροχή των προαναφερθεισών υπηρεσιών. Επιπλέον, ο νόμος καθορίζει τα γενικά κριτήρια για μελλοντικές προμήθειες υπηρεσιών μεταφοράς επιβατών. Οι αντίστοιχες περιφέρειες και οι περιφερειακές μονάδες θα καθορίσουν λεπτομερή κριτήρια για κάθε περιοχή που θα

									λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες μεταφοράς για κάθε περιοχή και θα βελτιστοποιούν αναλόγως τη διαδικασία προμηθειών.
3 - 1.3. Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών - 16924_ Ηλεκτροκίνηση συγκοινωνιών	Ορόσημο	Δημόσιες συγκοινωνίες - εφαρμογή της νομοθεσίας για την υποχρέωση παροχής δημόσιας υπηρεσίας (λεωφορεία)	Έναρξη ισχύος του παράγωγου δικαίου σχετικά με το αναθεωρημένο νομικό πλαίσιο.				3ο τρίμηνο	2022	Έναρξη ισχύος της δευτερογενούς νομοθεσίας που αναφέρεται στο αναθεωρημένο νομικό πλαίσιο για την ενίσχυση της ρύθμισης της αγοράς για τις δημόσιες αστικές και περιφερειακές υπηρεσίες μεταφοράς επιβατών.
3 - 1.3. Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών - 16831_Υποστήριξη πράσινης μεταποίησης & μεταφορών – ανάπτυξη	Ορόσημο	Βιομηχανικές μονάδες - έναρξη προγράμματος	Έναρξη ισχύος των υπουργικών αποφάσεων.				4ο τρίμηνο	2022	Έναρξη προγράμματος για την επιλογή βιομηχανικών μονάδων και έναρξη ισχύος σχετικών υπουργικών αποφάσεων από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας που ορίζουν:

τεχνολογίας δέσμευσης & αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα									- Διαδικασία επιλογής με στόχο τη μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και την ανθεκτικότητα στην αλλαγή του κλίματος. - Καθορισμένο μηχανισμό εφαρμογής - Μηχανισμούς πιστοποίησης για την επικύρωση της επίτευξης του στόχου της κλιματικής αλλαγής (συμπεριλαμβανομένων πιθανών διορθωτικών ενεργειών, εάν απαιτούνται) και - Χρονοδιάγραμμα. Τα καθορισμένα κριτήρια επιλογής / επιλεξιμότητας διασφαλίζουν ότι τα επιλεγμένα έργα συμμορφώνονται με την "Αρχή της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης" (2021 / C58 /

									01) μέσω της χρήσης λίστας αποκλεισμού και της απαίτησης συμμόρφωσης με τη σχετική ενωσιακή και εθνική περιβαλλοντική νομοθεσία.
3 - 1.3. Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών-16924_ Ηλεκτροκίνηση συγκοινωνιών	Ορόσημο	Σημεία φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων - έναρξη προγράμματος	Έναρξη ισχύος των υπουργικών αποφάσεων.				4ο τρίμηνο	2022	Έναρξη προγράμματος για την επιλογή περισσότερων από 8.000 προσβάσιμων στο κοινό σημείων φόρτισης για ηλεκτρικά οχήματα σε στρατηγικές αστικές και προαστιακές τοποθεσίες εντός πόλεων και σε σημεία ενδιαφέροντος («Ηλεκτροκίνηση»). Ισχύς Σχετικών υπουργικών αποφάσεων από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας που καθορίζουν: - Διαδικασία επιλογής

									- Καθορισμένο Μηχανισμό εφαρμογής - Μηχανισμούς πιστοποίησης για την επικύρωση της επίτευξης του στόχου της αλλαγής του κλίματος (συμπεριλαμβανομένων πιθανών διορθωτικών ενεργειών, εάν απαιτούνται) και - Χρονοδιάγραμμα.
3 - 1.3. Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών-16924_ Ηλεκτροκίνηση συγκοινωνιών	Ορόσημο	Βιώσιμες μεταφορές - μελέτη σκοπιμότητας	Έναρξη ισχύος Κοινής υπουργικής απόφασης για την έγκριση της μελέτης σκοπιμότητας για έναν οργανισμό ηλεκτροκίνησης.				4ο τρίμηνο	2022	Έναρξη ισχύος κοινής υπουργικής απόφασης για την έγκριση μελέτης σκοπιμότητας για την ίδρυση ενός οργανισμού ηλεκτροκίνησης που θα διασφαλίζει τον κατάλληλο σχεδιασμό και συντονισμό μεταξύ των υποδομών μεταφορών και ενέργειας, των περιφερειακών και τοπικών κυβερνήσεων και θα προωθεί τους δεσμούς μεταξύ της

									εφοδιαστικής αλυσίδας συμπεριλαμβανομένων παραγωγών μπαταριών και ΑΠΕ - βάσει έρευνας και καινοτομίας.
3 - 1.3. Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών-16924_ Ηλεκτροκίνηση συγκοινωνιών	Ορόσημο	Σημεία φόρτισης για ηλεκτρικά οχήματα – επιβεβαίωση των τοποθεσιών εγκατάστασης	Κοινοποίηση ανάθεσης από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας εγκεκριμένων αιτήσεων				4ο τρίμηνο	2023	Κοινοποίηση από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας των εγκεκριμένων αιτήσεων που υποβλήθηκαν για την εγκατάσταση 8.656 προσβάσιμων στο κοινό σημείων φόρτισης για ηλεκτρικά οχήματα
3 - 1.3. Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών - 16831_Υποστήριξη πράσινης μεταποίησης & μεταφορών – ανάπτυξη τεχνολογίας δέσμευσης &	Ορόσημο	Βιομηχανικές μονάδες - επιλεγμένες εταιρείες	Κοινοποίηση ανάθεσης από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας εγκεκριμένων αιτήσεων				4ο τρίμηνο	2023	Κοινοποίηση από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας των εγκεκριμένων αιτήσεων που υποβλήθηκαν για περισσότερες από 10 βιομηχανικές μονάδες ("Produce E-Green"). Οι αιτήσεις επιλέγονται σύμφωνα με τα κριτήρια επιλογής /

αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα									επιλεξιμότητας και διασφαλίζουν ότι τα επιλεγμένα έργα συμμορφώνονται με την "Αρχή της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης" (2021 / C58 / 01) μέσω της χρήσης λίστας αποκλεισμού και της απαίτησης συμμόρφωσης με τη σχετική ενωσιακή και εθνική περιβαλλοντική νομοθεσία.
3 - 1.3. Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών επαναφόρτιση και ανεφοδιασμός καυσίμων - 16831_Υποστήριξη πράσινης μεταποίησης & μεταφορών – ανάπτυξη τεχνολογίας δέσμευσης &	Ορόσημο	Δέσμευση και αποθήκευση άνθρακα (CCS) - άδεια αποθήκευσης	Έκδοση της άδειας αποθήκευσης και ι θέσπιση συστήματος υποβολής εκθέσεων.				2ο τρίμηνο	2024	Έκδοση της άδειας αποθήκευσης από το αρμόδιο Υπουργείο για τη δέσμευση και αποθήκευση άνθρακα (CCS) σε επιβεβαιωμένο διαχειριστή. Υποβολή πλήρους αίτησης στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας από τον αιτούντα, η οποία θα περιλαμβάνει όλες τις σχετικές μελέτες καθώς και μια Μελέτη Εκτίμησης

αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα									Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων. Δημιουργία συστήματος αναφοράς για ετήσιες εκθέσεις σχετικά με τον αποθηκευμένο CO2 και βεβαίωση ότι δεν εξάγεται πετρέλαιο, εκτός από αυτό που περιορίζεται στις απαραίτητες ανάγκες διαχείρισης της πίεσης και διασφάλισης της ασφάλειας στις περιοχές αποθήκευσης, και ότι κάθε διαδικασία CO2 που σχετίζεται με την απαραίτητη εξόρυξη θα διαχωριστεί και τροφοδοτηθεί για μόνιμη αποθήκευση. Η παρέμβαση θα πραγματοποιηθεί σύμφωνα με τα κριτήρια επιλογής / επιλεξιμότητας που περιλαμβάνονται στην "Αρχή της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης" (2021 / C58 /

									01), με συγκεκριμένη αναφορά για τη συμμόρφωση με την απαίτηση να μην υπάρχουν τεχνολογικές εφαρμογές, ούτε κάποιος τύπος εγκαταστάσεων και εξοπλισμών για την Ενισχυμένη Ανάκτηση Πετρελαίου (Enhanced Oil Recovery, EOR) και την αυξημένη παραγωγή. Θα ληφθεί μέριμνα ώστε κάθε πιθανή εξαγωγή πετρελαίου ή φυσικού αερίου να περιορίζεται στις απαραίτητες ανάγκες διαχείρισης της πίεσης και διασφάλισης της ασφάλειας των χώρων αποθήκευσης και ότι οποιαδήποτε τέτοια εξαγωγή θα πραγματοποιείται μόνο εάν είναι απαραίτητο για την ασφαλή αποθήκευση CO2. Το CO2 διαχωρίζεται με οποιοδήποτε

									πετρέλαιο ή αέριο που μπορεί να εξαχθεί και τροφοδοτείται για μόνιμη αποθήκευση.
3 - 1.3. Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών - 16924_ Ηλεκτροκίνηση συγκοινωνιών	Στόχος	Λεωφορεία και ταξί - αντικατάσταση με ηλεκτρικά		Αριθμός παλαιών ταξί και λεωφορείων που αποσύρθηκαν από την Εξουσιοδοτημένη Αρχή Αποκατάστασης και αντικαταστάθηκαν με ηλεκτρικά οχήματα μπαταρίας ή ηλεκτρικά λεωφορεία	0	2.200	4ο τρίμηνο	2024	Ολοκλήρωση του καθεστώτος ενίσχυσης επιδοτήσεων «πράσινων μεταφορών» μέσω α) αντικατάστασης 2.000 παλαιών ταξί με 2.000 νέων ηλεκτρικών οχημάτων μπαταρίας (BEV) και β) αντικατάστασης 220 παλαιών λεωφορείων με 220 νέων ηλεκτρικών λεωφορείων (163 ηλεκτρικά λεωφορεία στην Αθήνα και 57 ηλεκτρικά λεωφορεία στη Θεσσαλονίκη). Απόσυρση παλαιότερων οχημάτων / λεωφορείων θα πραγματοποιείται από εξουσιοδοτημένη Αρχή Αποκατάστασης σύμφωνα με την

									οδηγία για τα οχήματα στο τέλος του κύκλου ζωής τους (2000/53 / ΕΚ).
3 - 1.3. Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών επαναφόρτιση και ανεφοδιασμός καυσίμων - 16831_Υποστήριξη πράσινης μεταποίησης & μεταφορών – ανάπτυξη τεχνολογίας δέσμευσης & αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα	Ορόσημο	Δέσμευση και αποθήκευση άνθρακα (CCS) – έκδοση πιστοποιητικού λειτουργίας	Έκδοση πιστοποιητικού λειτουργίας για τη δέσμευση και αποθήκευση άνθρακα.				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση των εργασιών για τη δέσμευση και αποθήκευση άνθρακα σύμφωνα με τις προδιαγραφές και μετά από επιτυχείς δοκιμές
3 - 1.3. Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών	Ορόσημο	Βιομηχανικές μονάδες - λειτουργία	Πιστοποίηση της ολοκλήρωσης με έκθεση του Υπουργείου Περιβάλλοντος				4ο τρίμηνο	2025	Οι επιλεγμένες βιομηχανικές μονάδες που έχουν λάβει υποστήριξη θα είναι σε πλήρη λειτουργία με εξειδικευμένο τμήμα

επαναφόρτιση και ανεφοδιασμός καυσίμων - 16831_Υποστήριξη πράσινης μεταποίησης & μεταφορών – ανάπτυξη τεχνολογίας δέσμευσης & αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακαΠράσινη Παραγωγή			και Ενέργειας για τις πλήρως λειτουργικές βιομηχανικές μονάδες						Έρευνας και Ανάπτυξης (Ε & Α) για καινοτόμα προϊόντα / υπηρεσίες στον τομέα της βιώσιμης κινητικότητας (όπως ανακύκλωση ηλεκτρικών μπαταριών αυτοκινήτων με επαναχρησιμοποίηση πρώτων υλών π.χ λίθιο και κοβάλτιο, σχεδιασμό ηλεκτρικών οχημάτων και σημείων φόρτισης κανονικής ή υψηλής ισχύος).
3 - 1.3. Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών - 16831_Υποστήριξη πράσινης μεταποίησης & μεταφορών – ανάπτυξη τεχνολογίας δέσμευσης & αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα -	Στόχος	Σημεία φόρτισης για ηλεκτρικά οχήματα - ολοκληρώση εγκαταστάσεων		Αριθμός σημείων φόρτισης για ηλεκτρικά οχήματα που έχουν εγκατασταθεί όπως με διαπίστευση από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας		8.000	4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση της εγκατάστασης τουλάχιστον 8.000 προσβάσιμων στο κοινό σημείων φόρτισης για ηλεκτρικά οχήματα σε στρατηγικές αστικές και προαστιακές τοποθεσίες εντός πόλεων και σε σημεία ενδιαφέροντος και των επιλεγμένων λειτουργικών μονάδων.

16924_ Ηλεκτροκίνηση συγκοινωνιών									

Ομάδα 5: Εθνικό σχέδιο αναδάσωσης και προστασία της βιοποικιλότητας

Τα μέτρα που περιλαμβάνονται σε αυτήν την ομάδα είναι:

- Εθνικό σχέδιο αναδάσωσης (ID: 16849)
- Δράσεις προστασίας της βιοποικιλότητας (ID: 16851)

Τα ορόσημα και οι στόχοι που ορίζονται για αυτήν την ομάδα περιγράφονται στον ακόλουθο πίνακα:

Σχετικό μέτρο (μεταρρύθμιση ή επένδυση)	**Ορόσημο / Στόχος**	**Όνομα**	**Ποιοτικοί δείκτες (για ορόσημα)**	**Ποσοτικοί δείκτες (για στόχους)**			**Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης**		**Περιγραφή κάθε Ορόσημου / Στόχου**
				Μονάδα μέτρησης	**Βάση**	**Στόχος**	**Τρίμηνο**	**Χρονολογία**	
4 - 1.4. Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στο κλίμα και προστασία του περιβάλλοντος - 16849_Εθνικό σχέδιο αναδάσωσης	Ορόσημο	Αναδάσωση - συμβάσεις	Κοινοποίηση ανάθεσης όλων των συμβάσεων				2ο τρίμηνο	2023	Κοινοποίηση ανάθεσης όλων των συμβάσεων και για τα δύο επιμέρους έργα αναδάσωσης: 1. Αποκατάσταση 16.500 εκταρίων υποβαθμισμένων δασικών οικοσυστημάτων στην Ελλάδα, χρησιμοποιώντας κυρίως εγγενή είδη και

									2. Αποκατάσταση του περιβάλλοντος της Πάρνηθας.
4 - 1.4. Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στο κλίμα και προστασία του περιβάλλοντος - 16849 Εθνικό σχέδιο αναδάσωσης	Ορόσημο	Αναδάσωση - Ολοκλήρωση του υποέργου 2 (Όρος Πάρνηθα)	Πιστοποίηση από το Υπουργείο Περιβάλλοντος της ολοκλήρωσης του υποέργου 2				2ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση του έργου Όρος Πάρνηθα.
4 - 1.4. Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στο κλίμα και προστασία του περιβάλλοντος - 16849_Εθνικό σχέδιο αναδάσωσης	Ορόσημο	Αναδάσωση - Ολοκλήρωση του υποέργου 1 (Αποκατάσταση 16.500 εκταρίων)	Πιστοποίηση από το Υπουργείο Περιβάλλοντος αναδάσωσης 16.500 εκταρίων				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση όλων των εργασιών αποκατάστασης 16.500 εκταρίων υποβαθμισμένων δασικών οικοσυστημάτων στην Ελλάδα.
4 - 1.4. Αειφόρος χρήση πόρων, ανθεκτικότητα στο κλίμα και προστασία του περιβάλλοντος - 16851_Δράσεις	Ορόσημο	Βιοποικιλότητα - Ολοκλήρωση	Πιστοποίηση από το Υπουργείο Περιβάλλοντος της ολοκλήρωσης όλων των υποέργων				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση όλων των υποέργων προστασίας βιοποικιλότητας, συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας εθνικού δικτύου μονοπατιών και

προστασίας της βιοποικιλότητας									πεζοπορικών διαδρομών, της αποκατάστασης αναβαθμίδων που σχετίζονται με την προστασία της βιοποικιλότητας, της θέσπισης ομοιόμορφων πρωτοκόλλων παρακολούθησης και του αντίστοιχου επιχειρησιακού συστήματος, καθώς και του οριζόντιου σχεδίου συστήματος περιπολίας για όλες τις προστατευόμενες περιοχές της Ελλάδας.

Ομάδα 6: Υποδομή λυμάτων και νερού, εξοικονόμηση νερού

Τα μέτρα που περιλαμβάνονται σε αυτήν την ομάδα είναι:

- Επεξεργασία και καθαρισμός αστικών λυμάτων περιβαλλοντικά ευαίσθητων οικισμών και εκσυγχρονισμός εγκαταστάσεων σε επιλεγμένες πόλεις (ID: 16846)
- Έργα παροχής και εξοικονόμησης πόσιμου νερού (ID: 16850)
- Αντιπλημμυρικά έργα (ID: 16882)
- Αναβάθμιση ύδρευσης αναπτυσσόμενων περιοχών (ID: 16898)

Τα ορόσημα και οι στόχοι που ορίζονται για αυτήν την ομάδα περιγράφονται στον ακόλουθο πίνακα:

Σχετικό μέτρο (μεταρρύθμιση ή επένδυση)	**Ορόσημο / Στόχος**	**Όνομα**	**Ποιοτικοί δείκτες (για ορόσημα)**	**Ποσοτικοί δείκτες (για στόχους)**			**Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης**		**Περιγραφή κάθε Ορόσημου / Στόχου**
				Μονάδα μέτρησης	**Βάση**	**Στόχος**	**Τρίμηνο**	**Χρονολογία**	
4 - 1.4. Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στο κλίμα και προστασία του περιβάλλοντος - 16882_ Αντιπλημμυρικά έργα	Ορόσημο	Κοινοποίηση της ανάθεσης συμβάσεων για τα αντιπλημμυρικά έργα	Κοινοποίηση της ανάθεσης των συμβάσεων				4ο τρίμηνο	2023	Κοινοποίηση ανάθεσης όλων των συμβάσεων αντιπλημμυρικών έργων στις 4 περιοχές: Λασίθι Κρήτης, Αμβρακία-Αμφιλοχία, Λουτράκι και Ωραιόκαστρο. Για κάθε επιμέρους επένδυση, πρέπει να διασφαλίζεται και να αποδεικνύεται η πλήρης συμμόρφωση με τις απαιτήσεις της οδηγίας-πλαισίου για τα ύδατα πριν

									από την έναρξη των κατασκευαστικών έργων.
4 - 1.4. Αειφόρος χρήση πόρων, ανθεκτικότητα στο κλίμα και προστασία του περιβάλλοντος - 16850_Έργα παροχής και εξοικονόμησης πόσιμου νερού	Ορόσημο	Δημοσιοποίηση Πρόσκλησης ενδιαφέροντος για ενέργειες εξοικονόμησης πόσιμου νερού	Έκδοση πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος από το Υπουργείο Περιβάλλοντος				2ο τρίμηνο	2023	Δημοσιοποίηση πρόσκλησης ενδιαφέροντος για πρόγραμμα δράσεων εξοικονόμησης πόσιμου νερού, συμπεριλαμβανομένης της απαίτησης του συστήματος που θα κατασκευαστεί να έχει μέση κατανάλωση ενέργειας <= 0,5 kWh ή δείκτη διαρροής υποδομής (ILI) <= 1,5.

4 - 1.4. Αειφόρος χρήση πόρων, ανθεκτικότητα στο κλίμα και προστασία του περιβάλλοντος - 16898_Αναβάθμιση ύδρευσης αναπτυσσόμενων περιοχών	Ορόσημο	Κοινοποίηση ανάθεσης σύμβασης για έργα αναβάθμιση ύδρευσης αναπτυσσόμενων περιοχών	Κοινοποίηση ανάθεσης όλων των συμβάσεων				4ο τρίμηνο	2023	Κοινοποίηση ανάθεσης σύμβασης για όλα τα έργα αναβάθμισης ύδρευσης αναπτυσσόμενων περιοχών : 1. Συστήματα ύδρευσης για τους νομούς Πρέβεζας - Άρτας - Λευκάδας 2. Συστήματα ύδρευσης στο νησί της Λέσβου 3. Παροχή νερού στο νησί της Κέρκυρας Για κάθε επιμέρους επένδυση, πρέπει να διασφαλίζεται και να αποδεικνύεται η πλήρης συμμόρφωση με τις απαιτήσεις της οδηγίας-πλαισίου για τα ύδατα πριν από την έναρξη των κατασκευαστικών έργων.

4 - 1.4. Αειφόρος χρήση πόρων, ανθεκτικότητα στο κλίμα και προστασία του περιβάλλοντος-16846_Επεξεργασία και καθαρισμός αστικών λυμάτων περιβαλλοντικά ευαίσθητων οικισμών και εκσυγχρονισμός εγκαταστάσεων σε επιλεγμένες πόλεις	Ορόσημο	Κοινοποίηση ανάθεσης σύμβασης για έργα επεξεργασίας και καθαρισμού αστικών λυμάτων	Κοινοποίηση ανάθεσης όλων των συμβάσεων				4ο τρίμηνο	2023	Κοινοποίηση της σύμβασης για έργα επεξεργασίας και καθαρισμού αστικών λυμάτων : 1. Υποδομή δικτύου αποχέτευσης και μονάδες επεξεργασίας λυμάτων. 2. Αναβάθμιση, επέκταση και εκσυγχρονισμός εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων και επαναχρησιμοποίηση επεξεργασμένου νερού. 3. Υλοποίηση υποδομής διαχείρισης ιλύος από εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων. Όλες οι συμβάσεις περιλαμβάνουν την απαίτηση για το κατασκευασμένο σύστημα λυμάτων να έχει καθαρά μηδενική κατανάλωση ενέργειας.

4 - 1.4. Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στο κλίμα και προστασία του περιβάλλοντος - 16882_Αντιπλημμυρικά έργα	Ορόσημο	Ολοκλήρωση του 60% των εργασιών των αντιπλημμυρικών έργων	Έκθεση ανεξάρτητου μηχανικού πιστοποιημένου από το Υπουργείο Υποδομών				4ο τρίμηνο	2024	Ολοκλήρωση του 60% της αξίας των έργων για τα αντιπλημμυρικά έργα στις 4 περιοχές: Λασίθι Κρήτης, Αμβρακία-Αμφιλοχία, Περιφέρεια Λουτρακίου και Ωραιόκαστρο.
4 - 1.4. Αειφόρος χρήση πόρων, ανθεκτικότητα στο κλίμα και προστασία του περιβάλλοντος - 16898_Αναβάθμιση ύδρευσης αναπτυσσόμενων περιοχών	Ορόσημο	Ολοκλήρωση του 60% των έργων ύδρευσης	Έκθεση ανεξάρτητου μηχανικού πιστοποιημένου από το Υπουργείο Υποδομών				4ο τρίμηνο	2024	Ολοκλήρωση του 60% της αξίας των έργων για τα τρία επιμέρους έργα ύδρευσης: 1. Συστήματα ύδρευσης για τους νομούς Πρέβεζας - Άρτας - Λευκάδας. 2. Συστήματα ύδρευσης στο νησί της Λέσβου και 3. Παροχή νερού στο νησί της Κέρκυρας.

4 - 1.4. Αειφόρος χρήση πόρων, ανθεκτικότητα στο κλίμα και προστασία του περιβάλλοντος - 16850_Έργα παροχής και εξοικονόμησης πόσιμου νερού	Ορόσημο	Ολοκλήρωση του 50% των ενεργειών παροχής και εξοικονόμησης νερού	Έκθεση από ανεξάρτητο μηχανικό πιστοποιημένο από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας				4ο τρίμηνο	2024	Ολοκλήρωση των ενεργειών εξοικονόμησης νερού για το 50% των νοικοκυριών και ολοκλήρωση του 50% της αξίας των εργασιών για τα έργα ύδρευσης.
4 - 1.4. Αειφόρος χρήση πόρων, ανθεκτικότητα στο κλίμα και προστασία του περιβάλλοντος - 16846_Επεξεργασία και καθαρισμός αστικών λυμάτων περιβαλλοντικά ευαίσθητων οικισμών και εκσυγχρονισμός εγκαταστάσεων σε επιλεγμένες πόλεις	Ορόσημο	Ολοκλήρωση του 50% των έργων επεξεργασίας και καθαρισμού αστικών λυμάτων	Έκθεση ολοκλήρωσης από ανεξάρτητο μηχανικό πιστοποιημένο από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας				4ο τρίμηνο	2024	Ολοκλήρωση του 50% της αξίας των έργων για υποδομές επεξεργασίας και καθαρισμού αστικών λυμάτων.

4 - 1.4. Αειφόρος χρήση πόρων, ανθεκτικότητα στο κλίμα και προστασία του περιβάλλοντος - 16846_Επεξεργασία και καθαρισμός αστικών λυμάτων περιβαλλοντικά ευαίσθητων οικισμών και εκσυγχρονισμός εγκαταστάσεων σε επιλεγμένες πόλεις	Ορόσημο	Ολοκλήρωση όλων των έργων επεξεργασίας και καθαρισμού αστικών λυμάτων	Έκθεση ολοκλήρωσης από ανεξάρτητο μηχανικό πιστοποιημένο από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση όλων των έργων επεξεργασίας και καθαρισμού αστικών λυμάτων 1. Υποδομή δικτύου λυμάτων και εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων 2. Αναβάθμιση, επέκταση και εκσυγχρονισμός εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων και επαναχρησιμοποίηση επεξεργασμένου νερού · και 3. Υλοποίηση υποδομής διαχείρισης ιλύος από εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων.
4 - 1.4. Αειφόρος χρήση πόρων, ανθεκτικότητα στο κλίμα και προστασία του περιβάλλοντος - 16850_Έργα παροχής και	Ορόσημο	Ολοκλήρωση Υποδομών παροχής και εξοικονόμησης πόσιμου νερού	Έκθεση ολοκλήρωσης από ανεξάρτητο μηχανικό πιστοποιημένο από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση όλων των έργων, συμπεριλαμβανομένων: 1. Υποδομές ύδρευσης σε επτά περιοχές 2. Τρεις μονάδες αφαλάτωσης 3.Τηλεμετρία - Έργα τηλεχειρισμού για την

εξοικονόμησης πόσιμου νερού									ανίχνευση διαρροών σε δίκτυα ύδρευσης 4. Προμήθεια ψηφιακών μετρητών νερού 5. Δράσεις εξοικονόμησης νερού για τουλάχιστον 45.000 νοικοκυριά και 10.000 επιχειρήσεις
4 - 1.4. Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στο κλίμα και προστασία του περιβάλλοντος - 16882_Αντιπλημμυρικά έργα	Ορόσημο	Ολοκλήρωση αντιπλημμυρικών έργων	Έκθεση ολοκλήρωσης από ανεξάρτητο μηχανικό πιστοποιημένο από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση αντιπλημμυρικών έργων στις τέσσερις περιοχές: Λασίθι Κρήτης, Αμβρακία-Αμφιλοχία, Περιφέρεια Λουτρακίου και Ωραιόκαστρο.
4 - 1.4. Αειφόρος χρήση πόρων, ανθεκτικότητα στο κλίμα και προστασία του περιβάλλοντος - 16898_Αναβάθμιση ύδρευσης αναπτυσσόμενων περιοχών	Ορόσημο	Ολοκλήρωση έργων αναβάθμιση ύδρευσης αναπτυσσόμενων περιοχών	Έκθεση ολοκλήρωσης από ανεξάρτητο μηχανικό πιστοποιημένο από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση τριών επιμέρους έργων ύδρευσης σε α) Πρέβεζα - Άρτα - Λευκάδα, β) Κέρκυρα και γ) Λέσβος: εργασίες εισαγωγής και κεφαλής, αγωγοί, σταθμοί αποθήκευσης και άντλησης να έχουν ολοκληρωθεί και να λειτουργούν.

Ομάδα 7: Έργα Πολιτικής Προστασίας

Τα μέτρα που περιλαμβάνονται σε αυτήν την ομάδα είναι:

- Επενδύσεις εκσυγχρονισμού εναέριων μέσων για την πολιτική προστασία (ID: 16911)
- Αναβάθμιση εξοπλισμού πολιτικής προστασίας (ID: 16910)
- Έργα ανάπτυξης του στρατηγικού σχεδιασμού διαχείρισης κινδύνων της πολιτικής προστασίας (ID: 16909)
- Ενίσχυση αντιπυρικής & αντιπλημμυρικής προστασίας (οχήματα, εξοπλισμός κ.λπ.) (ID: 16912)
- Κατασκευή 13 περιφερειακών κέντρων πολιτικής προστασίας (ID: 16283)

Τα ορόσημα και οι στόχοι που ορίζονται για αυτήν την ομάδα περιγράφονται στον ακόλουθο πίνακα:

Σχετικό μέτρο (μεταρρύθμιση ή επένδυση)	**Ορόσημο / Στόχος**	**Όνομα**	**Ποιοτικοί δείκτες (για ορόσημα)**	**Ποσοτικοί δείκτες (για στόχους)**			**Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης**		**Περιγραφή κάθε Ορόσημου / Στόχου**
				Μονάδα μέτρησης	**Βάση**	**Στόχος**	**Τρίμηνο**	**Χρονολογία**	
4 - 1.4. Αειφόρος χρήση πόρων, ανθεκτικότητα στο κλίμα και προστασία του περιβάλλοντος - 16283_Κατασκευή 13 περιφερειακών κέντρων πολιτικής προστασίας	Ορόσημο	Διαγωνισμός για τα 13 Περιφερειακά Κέντρα	Δημοσίευση της προκήρυξης διαγωνισμού				3ο τρίμηνο	2021	Δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού για την κατασκευή 13 περιφερειακών κέντρων πολιτικής προστασίας.

4 - 1.4. Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στο κλίμα και προστασία του περιβάλλοντος - 16910_Αναβάθμιση εξοπλισμού πολιτικής προστασίας	Ορόσημο	Συμβόλαιο για GPS	Γνωστοποίηση ανάθεσης συμβάσεων				4ο τρίμηνο	2022	Γνωστοποίηση ανάθεσης σύμβασης για το σύστημα παρακολούθησης και έγκαιρης προειδοποίησης.
4 - 1.4. Αειφόρος χρήση πόρων, ανθεκτικότητα στο κλίμα και προστασία του περιβάλλοντος - 16911_Επενδύσεις εκσυγχρονισμού εναέριων μέσων για την πολιτική προστασία	Ορόσημο	Αγορά δύο ελικοπτέρων Sikorsky	Γνωστοποίηση ανάθεσης συμβάσεων				4ο τρίμηνο	2023	Γνωστοποίηση ανάθεσης της σύμβασης για την αγορά δύο ελικοπτέρων Sikorsky για τις ανάγκες πολιτικής προστασίας και πυρόσβεσης.
4 - 1.4. Αειφόρος χρήση πόρων, ανθεκτικότητα στο κλίμα και προστασία του περιβάλλοντος - 16283_Κατασκευή 13	Στόχος	Ολοκλήρωση 13 κτιρίων		Αριθμός περιφερειακών κέντρων πολιτικής προστασίας που τέθηκαν σε λειτουργία μετά την	0	13	4ο τρίμηνο	2024	Ολοκλήρωση κατασκευής και έναρξης λειτουργίας 13 περιφερειακών κέντρων πολιτικής προστασίας.

περιφερειακών κέντρων πολιτικής προστασίας				ολοκλήρωση της κατασκευής					
4 - 1.4. Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στο κλίμα και προστασία του περιβάλλοντος - 16910_Αναβάθμιση εξοπλισμού πολιτικής προστασίας	Ορόσημο	Ολοκλήρωση συστήματος παρακολούθησης και διαχείρισης πολιτικής προστασίας	Πιστοποίηση ολοκλήρωσης με έκθεση του Υπουργείου Εσωτερικών				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση των ακόλουθων ενεργειών: 1. Σύστημα παρακολούθησης GPS που θα χρησιμοποιείται από την Ελληνική Πυροσβεστική Υπηρεσία, καθώς και οχήματα του Περιφερειακού Κέντρου Πολιτικής Προστασίας (μηχανήματα έργου κ.λπ.). Επέκταση του συστήματος πληροφόρησης «συμμετέχω» της Ελληνικής Πυροσβεστικής Υπηρεσίας. 2. Σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης.

									3. Συστήματα πυρανίχνευσης και πυρόσβεσης. 4. Σταθμοί επικοινωνίας έκτακτης ανάγκης και παροχή κλιματικών δεδομένων σε περιοχές ενδιαφέροντος, και 5. Ασύρματο δίκτυο επικοινωνίας.
4 - 1.4. Αειφόρος χρήση πόρων, ανθεκτικότητα στο κλίμα και προστασία του περιβάλλοντος - 16911_Επενδύσεις εκσυγχρονισμού εναέριων μέσων για την πολιτική προστασία	Ορόσημο	Ολοκλήρωση έργου εναέριων μέσων διαχείρισης κρίσεων	Πιστοποίηση ολοκλήρωσης με έκθεση του Υπουργείου Εσωτερικών				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση των ακόλουθων ενεργειών: 1. Παράδοση 2 ελικοπτέρων μεσαίου μεγέθους για ιατρική χρήση. 2. Παράδοση μη επανδρωμένων εναέριων οχημάτων - UAV- μη επανδρωμένων συστημάτων- (Drones) για εναέρια επιτήρηση.

									3. Αναβάθμιση - εκσυγχρονισμός των 7 Canadair CL415. 4. S-64 Skycrane βαρέων ελικοπτέρων. 5. Παράδοση 1 ελικοπτέρου για τη μεταφορά της ομάδας διαχείρισης συμβάντων της ΓΓΠΠ 6. Παράδοση 11 πυροσβεστικών αεροσκαφών αμφίβιου τύπου για τα νησιωτικά συγκροτήματα και 7. Αναβάθμιση - εκσυγχρονισμός δύο (2) Super Pumas.
4 - 1.4. Αειφόρος χρήση πόρων, ανθεκτικότητα στο κλίμα και προστασία του περιβάλλοντος -	Ορόσημο	Ολοκλήρωση εξοπλισμού καταπολέμησης των δασικών πυρκαγιών	Πιστοποίηση ολοκλήρωσης με έκθεση του Υπουργείου Εσωτερικών				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση των ακόλουθων ενεργειών: 1. Παράδοση πυροσβεστικών και

16912_Ενίσχυση αντιπυρικής & αντιπλημμυρικής προστασίας (οχήματα, εξοπλισμός κ.λπ.)									άλλων οχημάτων απόκρισης. 2. Ανάπτυξη έργων πρόληψης. Παράδοση κατασκευαστικού εξοπλισμού. 3. Παράδοση οχημάτων για τη ΓΓΠΠ, για τα περιφερειακά / τοπικά κέντρα πολιτικής προστασίας και τους εθελοντικούς οργανισμούς και 4. Παράδοση πτυσσόμενων μεταφερόμενων γεφυρών.
4 - 1.4. Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στο κλίμα και προστασία του περιβάλλοντος - 16909_ Έργα ανάπτυξης του στρατηγικού	Ορόσημο	Ολοκλήρωση της Εθνικής Διαχείρισης Κινδύνων Καταστροφών	Πιστοποίηση ολοκλήρωσης με έκθεση του Υπουργείου Εσωτερικών				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση των ακόλουθων ενεργειών: 1. Ίδρυση στρατηγικού Κέντρου Εθνικής Διαχείρισης Κινδύνων Καταστροφών στα

σχεδιασμού διαχείρισης κινδύνων της πολιτικής προστασίας									κτίρια Ατλάντας και Φάρος 1. Παράδοση τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού για τα 13 Περιφερειακά Κέντρα Επιχειρήσεων Πολιτικής Προστασίας. 2. Κατασκευή νέων κτιριακών εγκαταστάσεων και εξοπλισμού γραφείου για τα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα Πολιτικής Προστασίας και Πυροσβεστικού Σώματος. 3. Κατασκευή κέντρου ελέγχου και διαχείρισης εναέριας επιτήρησης. 4. Παράδοση κινητής διαχείρισης και επιτόπιων κέντρων ελέγχου

									στις 13 Περιφέρειες.

Ομάδα 8: Συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, το κράτος

Τα μέτρα που περιλαμβάνονται σε αυτήν την ομάδα είναι:

- Μετάβαση στην τεχνολογία 5G και διευκόλυνση της ανάπτυξης καινοτόμων ψηφιακών υπηρεσιών (ID: 16844)
- Μετάβαση σε γρήγορες ευρυζωνικές συνδέσεις - 100/200 Mbps (UltraFast) (ID: 16857)
- Υποδομές οπτικών ινών σε κτίρια (ID: 16818)
- Ασύρματα δίκτυα πέμπτης γενιάς (5G) στο εθνικό δίκτυο αυτοκινητοδρόμων (ID: 16834)
- Ανάπτυξη δικτύου Μικροδορυφόρων (ID: 16855)
- Υποθαλάσσια καλώδια στα Ελληνικά νησιά (ID: 16962)

Τα ορόσημα και οι στόχοι που έχουν οριστεί για αυτήν την ομάδα περιγράφονται στον παρακάτω πίνακα:

Σχετικό μέτρο (μεταρρύθμιση ή επένδυση)	**Ορόσημο / Στόχος**	**Όνομα**	**Ποιοτικοί δείκτες (για ορόσημα)**	**Ποσοτικοί δείκτες (για στόχους)**			**Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης**		**Περιγραφή κάθε Ορόσημου / Στόχου**
				Μονάδα μέτρησης	**Βάση**	**Στόχος**	**Τρίμηνο**	**Χρονολογία**	
5 - 2.1. Συνδεσιμότητα για τους	Ορόσημο	Ανάθεση σύμβασης (-εων) για	Γνωστοποίηση ανάθεσης σύμβασης (-εων)				3ο τρίμηνο	2022	Ανάθεση σύμβασης (-εων) μετά την επιτυχή ολοκλήρωση της διαδικασίας υποβολής προσφορών για το έργο «Υποδομές οπτικών ινών σε κτίρια».

πολίτες, τις επιχειρήσεις, το κράτος-16818_Υποδομές οπτικών ινών σε κτίρια		την υποδομή οπτικών ινών σε κτίρια							Η Κοινωνία της Πληροφορίας Α.Ε. / Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης διασφαλίζει ότι όλες οι υποβληθείσες αιτήσεις θα εξεταστούν για να επιβεβαιωθεί εάν οι αιτήσεις ανταποκρίνονται σωστά στις απαιτήσεις της Πρόσκλησης Υποβολής Πρότασης. Με την επιλογή του κατάλληλου αναδόχου, η Κοινωνία της Πληροφορίας Α.Ε. / Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης θα προβεί σε ανάθεση σύμβασης που καθορίζει τις υποχρεώσεις, τους ρόλους και τις ευθύνες των συμβαλλομένων μερών.
5 - 2.1. Συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, το κράτος-16962_Υποθαλάσσια καλώδια στα Ελληνικά νησιά	Ορόσημο	Ανάθεση σύμβασης (εων) για το έργο “Υποθαλάσσια καλώδια στα Ελληνικά νησιά”	Γνωστοποίηση ανάθεσης σύμβασης (-εων)				2ο τρίμηνο	2023	Ανάθεση σύμβασης (-εων) μετά την επιτυχή ολοκλήρωση της διαδικασίας υποβολής προσφορών για το έργο “Υποθαλάσσια καλώδια στα Ελληνικά νησιά”. Η Κοινωνία της Πληροφορίας Α.Ε. / Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης θα εξετάσει όλες τις υποβληθείσες προτάσεις και θα επιβεβαιώσει εάν οι αιτήσεις ανταποκρίνονται σωστά στις απαιτήσεις της Πρόσκλησης Υποβολής Πρότασης. Με την επιλογή του κατάλληλου αναδόχου, η Κοινωνία της Πληροφορίας Α.Ε. / Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης θα προβεί σε ανάθεση σύμβασης που καθορίζει τις υποχρεώσεις, τους ρόλους και τις ευθύνες και των δύο μερών.

5 - 2.1. Συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, το κράτος-16855_Ανάπτυξη δικτύου Μικροδορυφόρων	Ορόσημο	Ανάθεση σύμβασης (εων) για το έργο “Ανάπτυξη δικτύου Μικροδορυφόρων”	Γνωστοποίηση ανάθεσης σύμβασης (-εων)				2ο τρίμηνο	2023	Ανάθεση σύμβασης (-εων) μετά την επιτυχή ολοκλήρωση της διαδικασίας υποβολής προσφορών για το έργο ‘Ανάπτυξη δικτύου Μικροδορυφόρων’. Η Κοινωνία της Πληροφορίας Α.Ε. / Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης διασφαλίζει ότι όλες οι υποβληθείσες προτάσεις θα εξεταστούν για να επιβεβαιωθεί εάν οι αιτήσεις ανταποκρίνονται σωστά στις απαιτήσεις της Πρόσκλησης Υποβολής Πρότασης. Με την επιλογή του κατάλληλου αναδόχου, η Κοινωνία της Πληροφορίας Α.Ε. / Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης προβαίνει σε ανάθεση σύμβασης που καθορίζει τις υποχρεώσεις, τους ρόλους και τις ευθύνες και των δύο μερών.
5 - 2.1. Συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, το κράτος-16834_Ασύρματα δίκτυα πέμπτης γενιάς (5G) στο εθνικό	Ορόσημο	Ανάθεση σύμβασης (εων) για το έργο “Ασύρματα δίκτυα πέμπτης γενιάς (5G) στο εθνικό δίκτυο αυτοκιν	Γνωστοποίηση ανάθεσης σύμβασης (-εων)				2ο τρίμηνο	2023	Ανάθεση σύμβασης (-εων) μετά την επιτυχή ολοκλήρωση της διαδικασίας υποβολής προσφορών για το έργο “Ασύρματα δίκτυα πέμπτης γενιάς (5G) στο εθνικό δίκτυο αυτοκινητοδρόμων”. Η Κοινωνία της Πληροφορίας Α.Ε. / Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης διασφαλίζει ότι όλες οι υποβληθείσες προτάσεις εξετάζονται για να επιβεβαιωθεί ότι οι αιτήσεις ανταποκρίνονται σωστά στις απαιτήσεις της Πρόσκλησης Υποβολής Πρότασης. Με την επιλογή του κατάλληλου αναδόχου, η Κοινωνία της Πληροφορίας Α.Ε. / Υπουργείο Ψηφιακής

δίκτυο αυτοκινητοδρόμων		ητοδρόμων"							Διακυβέρνησης προβαίνει σε ανάθεση σύμβασης που καθορίζει τις υποχρεώσεις, τους ρόλους και τις ευθύνες και των δύο μερών.
5 - 2.1. Συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, το κράτος-16962_Υποθαλάσσια καλώδια στα Ελληνικά νησιά	Στόχος	Ολοκλήρωση του έργου «Υποθαλάσσια καλώδια στα Ελληνικά νησιά»		Εγκατεστημένα χιλιόμετρα υποθαλάσσιων καλωδίων	0	1.370	4ο τρίμηνο	2025	1.370 χλμ υποθαλάσσια καλώδια εγκατεστημένα για τη διασύνδεση της Ελλάδας με την Κύπρο και τη σύνδεση μεγάλων νησιών όπως η Λέσβος, η Σύρος, η Κρήτη καθώς και μεσαίου μεγέθους νησιά (όπως Κάρπαθος, Κάλυμνος, Ικαρία και Πάτμος).
5 - 2.1. Συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, το κράτος-16818_Υποδομές οπτικών ινών σε κτίρια	Στόχος	Ολοκλήρωση του έργου «Υποδομές οπτικών ινών σε κτίρια»		Αριθμός ιδιωτικών κτιρίων που είναι πλήρως συνδεδεμένα με την υποδομή οπτικών ινών	0	120.000	4ο τρίμηνο	2025	120.000 ιδιωτικά κτίρια πλήρως συνδεδεμένα με υποδομή οπτικών ινών FTTH.

				Fiber To The Home (FTTH)					
5 - 2.1. Συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, το κράτος-16834_Ασύρματα δίκτυα πέμπτης γενιάς (5G) στο εθνικό δίκτυο αυτοκινητοδρόμων	Στόχος	Ολοκλήρωση του έργου "Ασύρματα δίκτυα πέμπτης γενιάς (5G) στο εθνικό δίκτυο αυτοκινητοδρόμων"		Εγκατεστημένα χιλιόμετρα υποδομών δικτύων πέμπτης γενιάς 5G	0	1.918	4ο τρίμηνο	2025	Ανάπτυξη 1.918 χλμ υποδομής 5G σε όλους τους ελληνικούς αυτοκινητόδρομους.
5 - 2.1. Συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, το κράτος - 16855_Ανάπτυξη	Ορόσημο	Ολοκλήρωση του έργου "Ανάπτυξη δικτύου Μικροδορυφόρων"	Αναφορές για τη θέση σε τροχιά των μικροδορυφόρων				4ο τρίμηνο	2025	Το Πιλοτικό Πρόγραμμα ξεκινά τις διαδικασίες ρουτίνας και η ομάδα των Μικροδορυφόρων ξεκινά και τίθεται σε τροχιά. Η παράδοση του έργου θα αξιολογηθεί για την απόδοσή του (κατά πόσον οι μικροδορυφόροι υποστηρίζουν ασφαλείς τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες μαζί με εφαρμογές παρατήρησης της γης στους τομείς της χαρτογράφησης, της ναυτιλίας, του αγροτικού

δικτύου Μικροδορυφόρων									τομέα, του χωροταξικού σχεδιασμού και άλλων τομέων της οικονομίας).

Ομάδα 9: Πρωτοβουλίες που σχετίζονται με βελτιωμένες και ασφαλείς ψηφιακές υπηρεσίες προσανατολισμένες στον πελάτη και κάνουν χρήση διαλειτουργικών συστημάτων πληροφορικής και πολιτικών ανοιχτών δεδομένων

Τα μέτρα που περιλαμβάνονται σε αυτήν την ομάδα είναι:

- Δημιουργία ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης σχέσεων (CRM) με πολίτες και επιχειρήσεις (ID: 16810)
- Ψηφιακός μετασχηματισμός των ΚΕΠ (ID: 16780)
- Νέο σύστημα δημοσίων συμβάσεων (ID: 16736)
- Ψηφιακός μετασχηματισμός Υπουργείου Εξωτερικών (ID: 16742)
- Αναβάθμιση ψηφιακών δεξιοτήτων στην στρατιωτική θητεία (ID: 16826)
- Ψηφιακός μετασχηματισμός του ΕΟΤ (ID: 16791)
- Στρατηγική και πολιτικές Κυβερνοασφάλειας στο Δημόσιο & Επαυξημένες υπηρεσίες κυβερνοασφάλειας για τις κρίσιμες δημόσιες υποδομές (ID: 16823)
- Διαλειτουργικότητα των υπολογιστικών συστημάτων και μητρώων του Δημοσίου και ανάπτυξη υπηρεσιών διαδικτύου (ID: 16779)
- Μελέτες διαβάθμισης των δεδομένων των πληροφοριακών συστημάτων του Δημόσιου (ID: 16965)
- Κέντρο διαλειτουργικότητας επόμενης γενιάς (ΚΕΔ) (ID: 16964)
- Ψηφιακά Μητρώα (ID: 16824)
- Ανάπτυξη ψηφιακού μητρώου τουριστικών επιχειρήσεων (ID: 16785)
- Κεντρικό σύστημα διαχείρισης εγγράφων (ID: 16738)

Τα ορόσημα και οι στόχοι που έχουν οριστεί για αυτήν την ομάδα περιγράφονται στον παρακάτω πίνακα:

Σχετικό μέτρο (μεταρρύθμιση ή επένδυση)	**Ορόσημο / Στόχος**	**Όνομα**	**Ποιοτικοί δείκτες (για ορόσημα)**	**Ποσοτικοί δείκτες (για στόχους)**			**Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης**		**Περιγραφή κάθε Ορόσημου / Στόχου**
				Μονάδα μέτρησης	**Βάση**	**Στόχος**	**Τρίμηνο**	**Χρονολογία**	

6 - 2.2. Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους-16779_Διαλειτουργικότητα των υπολογιστικών συστημάτων και μητρώων του Δημοσίου και ανάπτυξη υπηρεσιών διαδικτύου	Ορόσημο	Ανάθεση σύμβασης για έργο "Διαλειτουργικότητα των υπολογιστικών συστημάτων και μητρώων του Δημοσίου και ανάπτυξη υπηρεσιών διαδικτύου"	Γνωστοποίηση ανάθεσης σύμβασης				4ο τρίμηνο	2022	Ανάθεση της σύμβασης για το έργο διαλειτουργικότητας και ανάπτυξης υπηρεσιών διαδικτύου. Το Υπουργείο / Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων για το Δημόσιο Τομέα / Κοινωνία της Πληροφορίας Α.Ε. θα εξετάσει όλες τις υποβληθείσες προτάσεις και θα επιβεβαιώσει εάν οι αιτήσεις ανταποκρίνονται σωστά στις απαιτήσεις της Πρόσκλησης Υποβολής Πρότασης. Με την επιλογή του κατάλληλου αναδόχου, το Υπουργείο θα προβεί σε ανάθεση σύμβασης που καθορίζει τις υποχρεώσεις, τους ρόλους και τις ευθύνες και των δύο μερών.
6 - 2.2. Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους-16810_Δημιουργία ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης σχέσεων (CRM)	Ορόσημο	Ανάθεση σύμβασης για το έργο "Δημιουργία ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης σχέσεων (CRM) με	Γνωστοποίηση ανάθεσης σύμβασης				4ο τρίμηνο	2022	Ανάθεση της σύμβασης "Δημιουργία ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης σχέσεων (CRM) με πολίτες και επιχειρήσεις & ανάπτυξη κεντρικού κόμβου αδειοδότησης". Το Υπουργείο / Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων για το Δημόσιο Τομέα / Κοινωνία της Πληροφορίας Α.Ε. θα εξετάσει όλες τις υποβληθείσες προτάσεις

με πολίτες και επιχειρήσεις		πολίτες και επιχειρήσεις & ανάπτυξη κεντρικού κόμβου αδειοδότησης”							και θα επιβεβαιώσει εάν οι αιτήσεις ανταποκρίνονται σωστά στις απαιτήσεις της Πρόσκλησης Υποβολής Πρότασης. Με την επιλογή του κατάλληλου εξωτερικού εταίρου, το Υπουργείο θα προβεί σε ανάθεση σύμβασης που καθορίζει τις υποχρεώσεις, τους ρόλους και τις ευθύνες και των δύο μερών.
6 - 2.2. Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους-16780_Ψηφιακός μετασχηματισμός των ΚΕΠ	Ορόσημο	Ανάθεση σύμβασης για τον ψηφιακό μετασχηματισμός των ΚΕΠ	Γνωστοποίηση ανάθεσης σύμβασης				4ο τρίμηνο	2022	Ανάθεση της σύμβασης για τον ψηφιακό μετασχηματισμό των ΚΕΠ. Το Υπουργείο / Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων για το Δημόσιο Τομέα / Κοινωνία της Πληροφορίας Α.Ε. διασφαλίζει ότι όλες οι υποβληθείσες προτάσεις εξετάζονται και επιβεβαιώνουν εάν οι αιτήσεις ανταποκρίνονται σωστά στις απαιτήσεις της Πρόσκλησης Υποβολής Πρότασης.. Με την επιλογή του κατάλληλου εξωτερικού εταίρου, το Υπουργείο προβαίνει σε ανάθεση σύμβασης που καθορίζει τις υποχρεώσεις,

									τους ρόλους και τις ευθύνες και των δύο μερών.
6 - 2.2. Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους-16736_Νέο σύστημα δημοσίων συμβάσεων	Ορόσημο	Ανάθεση σύμβασης για το νέο σύστημα δημοσίων συμβάσεων	Γνωστοποίηση ανάθεσης σύμβασης				4ο τρίμηνο	2022	Ανάθεση της σύμβασης για το νέο σύστημα δημοσίων συμβάσεων. Το Υπουργείο / Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων για το Δημόσιο Τομέα / Κοινωνία της Πληροφορίας Α.Ε. θα εξετάσει όλες τις υποβληθείσες προτάσεις και θα επιβεβαιώσει εάν οι αιτήσεις ανταποκρίνονται σωστά στις απαιτήσεις της Πρόσκλησης Υποβολής Πρότασης. Με την επιλογή του κατάλληλου αναδόχου, ο αρμόδιος φορέας προβαίνει σε ανάθεση σύμβασης που καθορίζει τις υποχρεώσεις, τους ρόλους και τις ευθύνες και των δύο μερών.
6 - 2.2. Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους-16823_Στρατηγική και πολιτικές Κυβερνοασφάλειας στο Δημόσιο & Επαυξημένες υπηρεσίες κυβερνοασφάλει	Ορόσημο	Ανάθεση σύμβασης για το έργο ”Στρατηγική και πολιτικές Κυβερνοασφάλειας στο Δημόσιο & Επαυξημένες υπηρεσίες	Γνωστοποίηση ανάθεσης σύμβασης				4ο τρίμηνο	2022	Ανάθεση της σύμβασης του έργου “Στρατηγική και πολιτικές Κυβερνοασφάλειας στο Δημόσιο & Επαυξημένες υπηρεσίες κυβερνοασφάλειας για τις κρίσιμες δημόσιες υποδομές”. Με την επιλογή του κατάλληλου εξωτερικού συμβούλου, το Υπουργείο θα προβεί σε ανάθεση σύμβασης που καθορίζει τις

ας για τις κρίσιμες δημόσιες υποδομές		κυβερνοασφάλειας για τις κρίσιμες δημόσιες υποδομές”							υποχρεώσεις, τους ρόλους και τις ευθύνες και των δύο μερών.
6 - 2.2. Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους-16826_Αναβάθμιση ψηφιακών δεξιοτήτων στην στρατιωτική θητεία	Ορόσημο	Ανάθεση συμβολαίου για το έργο “Αναβάθμιση ψηφιακών δεξιοτήτων στην στρατιωτική θητεία”	Γνωστοποίηση ανάθεσης σύμβασης				4ο τρίμηνο	2022	Ανάθεση της σύμβασης για το έργο “Αναβάθμιση ψηφιακών δεξιοτήτων στην στρατιωτική θητεία”. Το Υπουργείο θα εξετάσει όλες τις υποβληθείσες προτάσεις και θα επιβεβαιώσει εάν οι αιτήσεις ανταποκρίνονται σωστά στις απαιτήσεις της Πρόσκλησης Υποβολής Πρότασης. Με την επιλογή του κατάλληλου εξωτερικού εταίρου, το Υπουργείο θα προβεί σε ανάθεση σύμβασης που καθορίζει τις υποχρεώσεις, τους ρόλους και τις ευθύνες και των δύο μερών.
6 - 2.2. Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους-16742_Ψηφιακός μετασχηματισμό	Ορόσημο	Ανάθεση σύμβασης για το έργο “Ψηφιακός μετασχηματισμός Υπουργείου	Γνωστοποίηση ανάθεσης σύμβασης				4ο τρίμηνο	2022	Ανάθεση της σύμβασης για το έργο “Ψηφιακός μετασχηματισμός Υπουργείου Εξωτερικών“. Το Υπουργείο θα εξετάσει όλες τις υποβληθείσες προτάσεις και θα επιβεβαιώσει εάν οι αιτήσεις ανταποκρίνονται σωστά στις

ς Υπουργείου Εξωτερικών		Εξωτερικών”							απαιτήσεις της Πρόσκλησης Υποβολής Πρότασης. Με την επιλογή του κατάλληλου εξωτερικού εταίρου, το Υπουργείο θα προβεί σε ανάθεση σύμβασης που καθορίζει τις υποχρεώσεις, τους ρόλους και τις ευθύνες και των δύο μερών.
6 - 2.2. Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους-16824_Ψηφιακά Μητρώα	Ορόσημο	Ανάθεση σύμβασης για τα “Ψηφιακά Μητρώα” (E-Registries)	Γνωστοποίηση ανάθεσης σύμβασης				4ο τρίμηνο	2022	Ανάθεση της σύμβασης για το έργο “Ψηφιακά Μητρώα”. Το Υπουργείο / Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων για το Δημόσιο Τομέα / Κοινωνία της Πληροφορίας Α.Ε. θα εξετάσει όλες τις υποβληθείσες προτάσεις και θα επιβεβαιώσει εάν οι αιτήσεις ανταποκρίνονται σωστά στις απαιτήσεις της Πρόσκλησης Υποβολής Πρότασης. Με την επιλογή του κατάλληλου εξωτερικού εταίρου, το Υπουργείο θα προβεί σε ανάθεση σύμβασης που καθορίζει τις υποχρεώσεις, τους ρόλους και τις ευθύνες και των δύο μερών.

6 - 2.2. Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους-16779_Διαλειτουργικότητα των υπολογιστικών συστημάτων και μητρώων του Δημοσίου και ανάπτυξη υπηρεσιών διαδικτύου	Ορόσημο	Ολοκλήρωση του έργου “Διαλειτουργικότητα των υπολογιστικών συστημάτων και μητρώων του Δημοσίου και ανάπτυξη υπηρεσιών διαδικτύου”	Αναφορά του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης που τεκμηριώνει την ολοκλήρωση του έργου σχετικά με τη διαλειτουργικότητα των συστημάτων και την ολοκλήρωση των ανοικτών δεδομένων				4ο τρίμηνο	2024	Ολοκλήρωση έργου “Διαλειτουργικότητα των υπολογιστικών συστημάτων και μητρώων του Δημοσίου και ανάπτυξη υπηρεσιών διαδικτύου”. Η αντίστοιχη υποδομή και συστήματα αξιολογούνται για νέες λειτουργίες. Αποδοχή / απόδοση (σε ακραίες συνθήκες κ.λπ.) / παλινδρόμηση. Επιπλέον, η αξιολόγηση περιλαμβάνει το στόχο των ανοικτών δεδομένων. (Η εφαρμογή του Ελληνικού Μητρώου Μεταδεδομένων (όπως ορίζεται στο Μητρώο Διαλειτουργικότητας) και μιας κεντρικής Πύλης Κεντρικής Υπηρεσίας Μητρώου, η οποία θα αποτελεί κεντρικό σημείο πρόσβασης στα κύρια μητρώα της χώρας).
6 - 2.2. Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους-16810_Δημιουργία ολοκληρωμένου	Ορόσημο	Ολοκλήρωση του έργου “Δημιουργία ολοκληρωμένου συστήματος	Αναφορά του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης που τεκμηριώνει την				4ο τρίμηνο	2024	Ολοκλήρωση έργου: Δημιουργία ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης σχέσεων (CRM) με πολίτες και επιχειρήσεις & ανάπτυξη κεντρικού κόμβου αδειοδότησης, που επιτρέπει τη διαχείριση των αλληλεπιδράσεων

συστήματος διαχείρισης σχέσεων (CRM) με πολίτες και επιχειρήσεις & ανάπτυξη κεντρικού κόμβου αδειοδότησης		διαχείρισης σχέσεων (CRM) με πολίτες και επιχειρήσεις & ανάπτυξη κεντρικού κόμβου αδειοδότησης"	εφαρμογή του ολοκληρωμένου συστήματος για τη διαχείριση του πλήρους κύκλου ζωής των σχέσεων της Δημόσιας Διοίκησης με πολίτες και επιχειρήσεις						της δημόσιας διοίκησης με πολίτες και επιχειρήσεις.
6 - 2.2. Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους-16780_Ψηφιακός μετασχηματισμός των ΚΕΠ	Ορόσημο	Ολοκλήρωση του έργου "Ψηφιακός μετασχηματισμός των ΚΕΠ"	Τελική αναφορά έργου του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης που τεκμηριώνει την ολοκλήρωση του ψηφιακού μετασχηματισμού των ΚΕΠ της Δημόσιας Διοίκησης				4ο τρίμηνο	2024	Ολοκλήρωση του έργου: Ψηφιακός μετασχηματισμός των ΚΕΠ, συμπεριλαμβανομένου του περαιτέρω εκσυγχρονισμού των ΚΕΠ της δημόσιας διοίκησης μέσω της απόκτησης 6.000 υπολογιστών / εκτυπωτών / tablet που χρησιμοποιούνται για τη διαδικασία ηλεκτρονικής υπογραφής, 200 συστημάτων διαχείρισης ουρών και έξυπνης ειδοποίησης , 1.000 τερματικά ανατροφοδότησης, πλατφόρμα αξιολόγησης και εφαρμογή για κινητά και τη χρήση τους.

6 - 2.2. Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους-16965_Μελέτες διαβάθμισης των δεδομένων των πληροφοριακών συστημάτων του Δημόσιου	Ορόσημο	Ολοκλήρωση του έργου "Μελέτες διαβάθμισης των δεδομένων των πληροφοριακών συστημάτων του Δημόσιου"	Αναφορά του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης που τεκμηριώνει την ολοκλήρωση του έργου "Μελέτες διαβάθμισης των δεδομένων των πληροφοριακών συστημάτων του Δημόσιου"				4ο τρίμηνο	2024	Ολοκλήρωση του έργου: Μελέτες διαβάθμισης των δεδομένων των πληροφοριακών συστημάτων του Δημοσίου, μέσω της παροχής 220 μελετών ταξινόμησης δεδομένων.
6 - 2.2. Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους-16823_Στρατηγική και πολιτικές Κυβερνοασφάλειας στο Δημόσιο & Επαυξημένες υπηρεσίες κυβερνοασφάλειας για τις	Ορόσημο	Ολοκλήρωση του έργου Στρατηγική και πολιτικές Κυβερνοασφάλειας στο Δημόσιο & Επαυξημένες υπηρεσίες κυβερνοασφάλειας για	Αναφορά από το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης σχετικά με την τεκμηρίωση της εφαρμογής της νέας Στρατηγικής				4ο τρίμηνο	2024	Ολοκλήρωση του έργου «Στρατηγική και πολιτικές Κυβερνοασφάλειας στο Δημόσιο & Επαυξημένες υπηρεσίες κυβερνοασφάλειας για τις κρίσιμες δημόσιες υποδομές» που εφαρμόζει αλλαγές από άποψη διαδικασιών σχετικά με την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο και καθιερώνει και καθιστά λειτουργικό το Εθνικό Κέντρο Επιχειρήσεων Κυβερνοασφάλειας

κρίσιμες δημόσιες υποδομές		τις κρίσιμες δημόσιες υποδομές	και Πολιτικών για την Ασφάλεια στον Κυβερνοχώρο στη Δημόσια Διοίκηση και έργα που περιλαμβάνονται εκεί						(ΕΚΕΚ) σύμφωνα με τη νέα στρατηγική.
6 - 2.2. Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους - 16738_Κεντρικό σύστημα διαχείρισης εγγράφων	Ορόσημο	Ολοκλήρωση έργου "Επέκταση του κεντρικού Συστήματος Διαχείρισης Εγγράφων"	Τελική αναφορά του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης που τεκμηριώνει την ολοκλήρωση του Κεντρικού Συστήματος Διαχείρισης Εγγράφων				2ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση του Κεντρικού Συστήματος Διαχείρισης Εγγράφων, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης 130.000 ψηφιακών υπογραφών, που υποστηρίζονται από εφαρμογές και ένα γραφείο υποστήριξης / βοήθειας (help desk).
6 - 2.2. Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους - 16742_Ψηφιακό	Ορόσημο	Ολοκλήρωση του έργου "Ψηφιακός μετασχηματ	Αναφορά του Υπουργείου Εξωτερικών που τεκμηριώνει				2ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση του έργου "Ψηφιακός μετασχηματισμός Υπουργείου Εξωτερικών", συμπεριλαμβανομένων (1) του συστήματος υποστήριξης

ς μετασχηματισμός Υπουργείου Εξωτερικών		ισμός Υπουργείου Εξωτερικών”	την ολοκλήρωση όλων των επιμέρους έργων του έργου “Ψηφιακός μετασχηματισμός Υπουργείου Εξωτερικών”						στρατηγικού και επιχειρησιακού σχεδιασμού, (2) της Ψηφιοποίησης των διπλωματικών και ιστορικών αρχείων, (3) της πλατφόρμας παγκόσμιου ψηφιακού κέντρου πληροφοριών και (4) του εκσυγχρονισμού της κρυπτογραφικής πληροφορικής & Υποδομής Ασφάλειας Τηλεπικοινωνιών.
6 - 2.2. Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους-16791_Ψηφιακός μετασχηματισμός του ΕΟΤ	Ορόσημο	Ολοκλήρωση του ψηφιακού μετασχηματισμού του ΕΟΤ	Αναφορά του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού που τεκμηριώνει την ολοκλήρωση του έργου «Ψηφιακός Μετασχηματισμός του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού»				2ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση του ψηφιακού μετασχηματισμού του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού (ΕΟΤ), συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας (1) ψηφιακού τουριστικού χάρτη, (2) ψηφιακού χώρου αποθήκευσης πολιτιστικών αγαθών της Ελλάδας και (3) νέου συστήματος τουριστικών πληροφοριών.
6 - 2.2. Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους-16964_Κέντρο	Ορόσημο	Ολοκλήρωση του Κέντρου Διαλειτουργικότητας	Αναφορά του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης που				2ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση του Κέντρου Διαλειτουργικότητας Επόμενης Γενιάς (ΚΕΔ), συμπεριλαμβανομένης της ολοκλήρωσης της μελέτης

διαλειτουργικότητας επόμενης γενιάς (ΚΕΔ)		Επόμενης Γενιάς	τεκμηριώνει την ολοκλήρωση του έργου «Κέντρο Διαλειτουργικότητας Επόμενης Γενιάς».						σκοπιμότητας και ασφάλειας, της δημιουργίας του Κέντρου και της εφαρμογής σχετικών διαδικτυακών υπηρεσιών.
6 - 2.2. Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους - 16785_Ανάπτυξη ψηφιακού μητρώου τουριστικών επιχειρήσεων	Ορόσημο	Ολοκλήρωση του έργου “Ανάπτυξη ψηφιακού μητρώου τουριστικών επιχειρήσεων”	Τελική αναφορά του Υπουργείου Τουρισμού που τεκμηριώνει τη λειτουργία της πλατφόρμας «Νέα e-ΜΗΤΕ»				2ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση της πλατφόρμας του τουριστικού μητρώου «e-ΜΗΤΕ».
6 - 2.2. Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους - 16826_Αναβάθμιση ψηφιακών δεξιοτήτων στην στρατιωτική θητεία	Στόχος			Αριθμός εκπαιδευόμενων ατόμων	0	150.000	2ο τρίμηνο	2025	Εκσυγχρονισμός του προγράμματος “Αναβάθμιση ψηφιακών δεξιοτήτων στην στρατιωτική θητεία”, με εκπαιδευμένα 150.000 άτομα.

6 - 2.2. Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους - 16736_Νέο σύστημα δημοσίων συμβάσεων	Ορόσημο	Ολοκλήρωση του νέου συστήματος δημοσίων συμβάσεων	Έκθεση του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης που τεκμηριώνει την υλοποίηση του έργου «Νέο σύστημα δημοσίων συμβάσεων»				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση του έργου “Νέο σύστημα δημοσίων συμβάσεων”, συμπεριλαμβανομένων (1) της αναβάθμισης των εκδόσεων Λειτουργικών Συστημάτων και της ενσωμάτωσης του νέου συστήματος σε τρέχοντα συστήματα, (2) της διαθεσιμότητας νέων λειτουργιών συστήματος και αναφορών συστήματος, (3) της οριστικοποίηση του επανασχεδιασμού του εθνικού συστήματος δημοσίων συμβάσεων και του Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ), (4) της διαθεσιμότητας υπηρεσιών διαλειτουργικότητας με το gov.gr. και της λειτουργία τους, (5) του μηχανισμού κρυπτογράφησης δεδομένων, (6) του εικονικού βοηθού, (7) του ηλεκτρονικού συστήματος αρχειοθέτησης, (8) του νέου συστήματος για την Εθνική Κεντρική Αρχή Προμηθειών Υγείας (ΕΚΑΠΥ) και (9) του Συστήματος Μοντελοποίησης Πληροφοριών Κτιρίων (BIM).

6 - 2.2.Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους - 16824_Ψηφιακά Μητρώα	Ορόσημο	Ολοκλήρωση του έργου των “Ψηφιακών Μητρώων” (ERegistries)	Έκθεση του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης που τεκμηριώνει την εφαρμογή των «ηλεκτρονικών μητρώων»				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση του έργου των “Ψηφιακών Μητρώων», συμπεριλαμβανομένης της διαλειτουργικότητάς τους και των διεπαφών τους με τα υπάρχοντα μητρώα στη δημόσια διοίκηση.

Ομάδα 10: Πρωτοβουλίες που σχετίζονται με την ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών στην ψηφιακή μετάβαση και τον εκσυγχρονισμό της Δημόσιας Διοίκησης

Τα μέτρα που περιλαμβάνονται σε αυτήν την ομάδα είναι:

- Διαρκής ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών στη δημόσια διοίκηση (ID: 16928)
- Έξυπνες πόλεις (ID: 16854)
- Αναβάθμιση κεντρικής υποδομής υπολογιστικού νέφους (ID: 16853)
- Αναβάθμιση του εθνικού δικτύου υποδομών τεχνολογίας και έρευνας (ΕΔΥΤΕ) (ID: 16955)
- Διασφάλιση της επιχειρησιακής συνέχειας (Business Continuity) του Δημοσίου τομέα (ID: 16287)
- «Συζευξις ΙΙ» για αναβαθμισμένες τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες στο δημόσιο (ID: 16956)
- Διαχείριση και διακυβέρνηση δεδομένων Δημοσίου Τομέα και διασφάλιση συμμόρφωσης με τον ΓΚΠΔ (GDPR) (ID: 16827)
- Κεντρικός Κόμβος Διαχείρισης & Ανάλυσης Πολυδιάστατων Δεδομένων Μεγάλου Όγκου (Big data) (ID: 16842)

Τα ορόσημα και οι στόχοι που έχουν οριστεί για αυτήν την ομάδα περιγράφονται στον παρακάτω πίνακα:

Σχετικό μέτρο (μεταρρύθμιση ή επένδυση)	**Ορόσημο / Στόχος**	**Όνομα**	**Ποιοτικοί δείκτες (για ορόσημα)**	**Ποσοτικοί δείκτες (για στόχους)**			**Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης**		**Περιγραφή κάθε Ορόσημου / Στόχου**
				Μονάδα μέτρησης	**Βάση**	**Στόχος**	**Τρίμηνο**	**Χρονολογία**	
6 - 2.2. Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους - 16842_Κεντρικός Κόμβος Διαχείρισης & Ανάλυσης Πολυδιάστατων	Ορόσημο	Ανάθεση σύμβασης για το έργο “Κεντρικός Κόμβος Διαχείρισης & Ανάλυσης Πολυδιάστατ	Γνωστοποίηση ανάθεσης σύμβασης				4ο τρίμηνο	2022	Το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης αναθέτει συμβόλαιο για το έργο “Κεντρικός Κόμβος Διαχείρισης & Ανάλυσης Πολυδιάστατων Δεδομένων Μεγάλου Όγκου (Big data)”, το οποίο καλύπτει:

Δεδομένων Μεγάλου Όγκου (Big data)		ων Δεδομένων Μεγάλου Όγκου (Big data)"							α) την ανάπτυξη και επικύρωση πλαισίου διακυβέρνησης δεδομένων, λεξικού δεδομένων και προσδιορισμό βασικών δεικτών απόδοσης β) τον προσδιορισμό βασικών δεικτών απόδοσης γ) το λεξικό δεδομένων δ) το Πλαίσιο Διακυβέρνησης Δεδομένων ε) το σχεδιασμό της Αρχιτεκτονικής Προσέγγισης & των Σημείων Ολοκλήρωσης στ) τη διαμόρφωση της αποθήκης δεδομένων ζ) την ενσωμάτωση με Πληροφοριακά Συστήματα Back-office η) την δημιουργία αναφορών και αναλύσεων BI i) την υποστήριξη των λειτουργιών του οικοσυστήματος BI για 3 χρόνια ι) τα τέλη αδειών χρήσης για 200 χρήστες με προνομιακά δικαιώματα διαχειριστή και 200 TB αποθηκευτικού χώρου.
6 - 2.2. Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους –	Ορόσημο	Ολοκλήρωση της υποδομής	Αναφορά του Υπουργείου Ψηφιακής				2ο τρίμηνο	2024	Πλήρης ολοκλήρωση της δημιουργίας όλων των στοιχείων του έργου και παραμετροποίηση της υποδομής για

16853_Αναβάθμιση κεντρικής υποδομής υπολογιστικού νέφους		υπολογιστικού νέφους	Διακυβέρνησης που τεκμηριώνει την ολοκλήρωση της δημιουργίας όλων των στοιχείων του έργου και παραμετροποιεί την υποδομή για το έργο αναβάθμισης της κεντρικής υποδομής υπολογιστικού νέφους						το έργο της αναβάθμισης της κεντρικής υποδομής υπολογιστικού νέφους. Εισαγωγή και λειτουργία του έργου αναβάθμισης της κεντρικής υποδομής υπολογιστικού νέφους. Η νέα εγκατεστημένη υποδομή θα περιλαμβάνει εικονικές μηχανές και αντίστοιχα εικονικά δίκτυα (υποδομή ως υπηρεσία - infrastructure as a service), πλατφόρμα ως υπηρεσία, τρεις συστοιχίες edge computing, τρεις ειδικές διεπαφές οπτικών ινών υψηλής ταχύτητας και υπηρεσίες εκπαίδευσης και υποστήριξης για το συνολικό έργο. Τα Κέντρα Δεδομένων του Παροχέα Υπηρεσιών νέφους θα πρέπει να συμμορφώνονται με τον «Ευρωπαϊκό Κώδικα Συμπεριφοράς για την Ενεργειακή Απόδοση του Κέντρου Δεδομένων».
6 - 2.2. Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους - 16854_Έξυπνες πόλεις	Στόχος	Πλήρης υλοποίηση του έργου “Έξυπνες πόλεις”		Αριθμός πόλεων που εφάρμοσαν υποδομές, πλατφόρμες και συστήματα για την υποστήριξη της		11	4ο τρίμηνο	2025	Υλοποίηση έργων για τη διευκόλυνση του μετασχηματισμού 11 ελληνικών πόλεων σε έξυπνες πόλεις μέσω επενδύσεων σε έξυπνες βιώσιμες πόλεις και Υποδομές & Συστήματα για ένα βιώσιμο & πράσινο αστικό μέλλον. Τέτοιες επενδύσεις περιλαμβάνουν: α) Διαθεσιμότητα και χρήση ανοιχτών δεδομένων που θα ενισχύσουν την ανάπτυξη αγοράς

				μετατροπής τους σε έξυπνες πόλεις					καινοτόμων λύσεων και προϊόντων για έξυπνες πόλεις (όπως εφαρμογές για Διαδίκτυο των Πραγμάτων (internet of things, IoT), μεγάλα δεδομένα και υπολογιστικό νέφος.) β) Αξιοποίηση υπαρχόντων σταθερών και ασύρματων δικτύων. γ) Ενεργοποίηση της ερευνητικής και ακαδημαϊκής κοινότητας για την οργάνωση συμπληρωματικών καινοτόμων δράσεων δ) Πλατφόρμες που θα συμβάλλουν στη δημιουργία χρονοσειρών δεδομένων ανοικτής πόλης, και ε) δημιουργία ψηφιακού “δίδυμου” (digital twin), καθώς και άλλων κεντρικών λύσεων και υπηρεσιών πολιτών που περιλαμβάνονται από τις αρχικές συμμετοχικές προσεγγίσεις πολιτών (σε συν-σχεδιαστικό τρόπο).
6 - 2.2. Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους - 16928_Διαρκής ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών στη δημόσια διοίκηση	Ορόσημο	Ολοκλήρωση του έργου “Διαρκής ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών (Cloud computing, Business Intelligence - AI, Artificial	Αναφορά του Υπουργείου Ψηφιακής διακυβέρνησης που συνοψίζει τον τρόπο αντιμετώπισης των αναγκών και των κενών				4ο τρίμηνο	2025	Εφαρμογή νέων τεχνολογιών και εργαλείων για τη διευκόλυνση της ψηφιακής μετάβασης και του εκσυγχρονισμού της Δημόσιας Διοίκησης, για μείωση του λειτουργικού κόστους και ενίσχυση της αξίας των προσφερόμενων δημόσιων υπηρεσιών.

		Intelligence-AI, Machine Learning κα) στη Δημόσια Διοίκηση"	στις τεχνολογικές λύσεις στη δημόσια διοίκηση						
6 - 2.2. Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους - 16955_Αναβάθμιση του εθνικού δικτύου υποδομών τεχνολογίας και έρευνας (ΕΔΥΤΕ)	Ορόσημο	Ολοκλήρωση του έργου "Αναβάθμιση του εθνικού δικτύου υποδομών τεχνολογίας και έρευνας (ΕΔΥΤΕ)"	Τελική αναφορά για την ολοκλήρωση της πλήρους εφαρμογής όλων των υποπρογραμμάτων για την αναβάθμιση της υποδομής και των υπηρεσιών Cloud των εθνικών υποδομών έρευνας και τεχνολογίας (ΕΔΥΤΕ) από το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση της αναβάθμισης της υποδομής και των υπηρεσιών τεχνολογιών νέφους (Cloud) των Εθνικών Υποδομών Τεχνολογίας και Έρευνας (ΕΔΥΤΕ). Προμήθεια υπερυπολογιστών / αντικατάσταση μέρους του υφιστάμενου εθνικού συστήματος. Αναβαθμίσεις / τροποποιήσεις κέντρου δεδομένων για την υποστήριξη του νέου υπερυπολογιστή. Εγκατάσταση λογισμικού, διαμόρφωση εργαλείων, μετεγκατάσταση, πιλοτική λειτουργία, έλεγχος και αξιολόγηση της απόδοσης του υλικού.
6 - 2.2. Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους -	Ορόσημο	Ολοκλήρωση του έργου "Διασφάλιση	Τελική αναφορά του Υπουργείου				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση του έργου "Διασφάλιση της επιχειρησιακής συνέχειας (Business Continuity) του Δημοσίου

16287_Διασφάλιση της επιχειρησιακής συνέχειας (Business Continuity) του Δημοσίου τομέα		της επιχειρησιακής συνέχειας (Business Continuity) του Δημοσίου τομέα”	Ψηφιακής Διακυβέρνησης που τεκμηριώνει την ολοκλήρωση του έργου “Διασφάλιση της επιχειρησιακής συνέχειας (Business Continuity) του Δημοσίου τομέα”, συμπεριλαμβανομένης της προμήθειας των 7.1500 εταιρικών φορητών υπολογιστών.						τομέα”, συμπεριλαμβανομένης της ολοκλήρωσης του σχεδίου επιχειρησιακής συνέχειας (business continuity) και της προμήθειας εταιρικών φορητών υπολογιστών.
6 - 2.2. Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους - 16956_«Συζευξις ΙΙ» για αναβαθμισμένες τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες στο δημόσιο	Ορόσημο	Ολοκλήρωση του Συζευξις ΙΙ	Συνοπτικό έγγραφο που επαληθεύει την εφαρμογή της νέας υποδομής, του μητρώου οντοτήτων του δικτύου				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση της επέκτασης του Συζευξις ΙΙ. Τα ακόλουθα υποπρογράμματα περιλαμβάνονται στο σχήμα υλοποίησης:

			του δημόσιου τομέα, του Συστήματος Διαχείρισης Ασφάλειας, της έρευνας, του μηχανισμού παρακολούθησης, της προμήθειας εξοπλισμού υπό την επέκταση του Συζευξις ΙΙ από το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης						- Αναβάθμιση διασυνδέσεων δικτύου δημόσιου τομέα - Σύνδεση / αποσύνδεση / μετεγκατάσταση / συγχώνευση και αναβάθμιση των υπηρεσιών - Υποστήριξη / Συντήρηση μητρώου οντοτήτων του δικτύου δημόσιου τομέα (έρευνα ιστότοπου) - Δράσεις δημοσιότητας και προώθησης του δικτύου δημόσιου τομέα (ολοκλήρωση έως το τρίτο τρίμηνο του 2024) - Επόπτης ασφάλειας και Σύστημα Διαχείρισης Ασφάλειας Πληροφοριών (SIS) του Δικτύου Δημόσιου Τομέα - Παρακολούθηση, έλεγχος ποιότητας, υποστήριξη υλοποίησης και βοήθεια κατά την τελική αποδοχή δομημένων καλωδιακών συστημάτων του Δικτύου του Δημόσιου Τομέα - Υποστήριξη και παρακολούθηση των φάσεων έρευνας και διάθεσης του Σύζευξις ΙΙ. - Προμήθεια εξοπλισμού για την αδιάλειπτη παροχή ηλεκτρικής ενέργειας σε επιλεγμένες οντότητες του δημόσιου τομέα - Δίκτυο δημόσιου τομέα.

									- Υπηρεσίες σχεδίασης δικτύου δημόσιου τομέα επόμενης γενιάς (PSN Next Gen) - Αναβάθμιση της υποδομής του Πανελλήνιου Σχολικού Δικτύου (SchoolNet).
6 - 2.2. Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους - 16827_Διαχείριση και διακυβέρνηση δεδομένων Δημοσίου Τομέα και διασφάλιση συμμόρφωσης με τον ΓΚΠΔ (GDPR)	Ορόσημο	Ολοκλήρωση του έργου "Διαχείριση και διακυβέρνηση δεδομένων Δημοσίου Τομέα και διασφάλιση συμμόρφωσης με τον ΓΚΠΔ (GDPR)"	Αναφορά ολοκλήρωσης έργου από το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης που συνοψίζει τον τρόπο με τον οποίο η στρατηγική και οι πολιτικές Διακυβέρνησης Δεδομένων για τον Δημόσιο Τομέα έχουν επιτύχει την ανάπτυξη μιας στρατηγικής και οικοσυστήματος διακυβέρνησ				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση του έργου "Διαχείριση και διακυβέρνηση δεδομένων Δημοσίου Τομέα και διασφάλιση συμμόρφωσης με τον ΓΚΠΔ (GDPR)". Το έργο θα έχει επιτύχει τα εξής: (α) την ανάπτυξη της κυβερνητικής στρατηγικής και των πολιτικών διακυβέρνησης δεδομένων για τεχνολογίες υπολογιστικού νέφους και (β) την καθιέρωση του πλαισίου, της υποδομής, της χωρητικότητας και των δυνατοτήτων για τη δημόσια διαχείριση δεδομένων, την πολιτική για ανοιχτά και επαναχρησιμοποιήσιμα δεδομένα και την παροχή σχετικών υπηρεσιών προς το δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα.

			ης δεδομένων για τεχνολογίες υπολογιστικού νέφους για ανοιχτά και επαναχρησιμοποιήσιμα δεδομένα στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα						
6 - 2.2. Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους - 16842_Κεντρικός Κόμβος Διαχείρισης & Ανάλυσης Πολυδιάστατων Δεδομένων Μεγάλου Όγκου (Big data)	Ορόσημο	Ολοκλήρωση του έργου “Κεντρικός Κόμβος Διαχείρισης & Ανάλυσης Πολυδιάστατων Δεδομένων Μεγάλου Όγκου (Big data)”	Αναφορά έργου του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης που περιγράφει τον τρόπο με τον οποίο το έργο δημιούργησε μια κεντρική πλατφόρμα επιχειρηματικής ευφυΐας και ανάλυσης δεδομένων και πώς				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση του ακόλουθου έργου:Κεντρικής Πλατφόρμας Επιχειρηματικής Ευφυΐας - Ανάλυσης Δεδομένων (Central BI - Data Analytics). Εφαρμογή μιας ενιαίας λύσης επιχειρηματικής ευφυΐας, «National Dashboard», και αξιολόγηση της απόδοσής της. Το έργο θα έχει επιτύχει τα εξής: εφαρμογή μιας Κεντρικής Πλατφόρμας Επιχειρηματικής Ευφυΐας - Ανάλυσης Δεδομένων, η οποία επιτρέπει στους οργανισμούς δημόσιας διοίκησης να σχεδιάζουν,

			χρησιμοποιείται από τη δημόσια διοίκηση.						να ενσωματώνουν και να ερμηνεύουν δεδομένα από οποιαδήποτε πηγή και να τα χρησιμοποιούν για να αναλύσουν πληροφορίες που επηρεάζουν τις λειτουργίες και τις ροές εργασίας τους και να διευκολύνουν τη στρατηγική και τη λήψη αποφάσεων.

Ομάδα 11: Προώθηση της δημιουργίας θέσεων εργασίας και της συμμετοχής στην αγορά εργασίας / Εκπαίδευση, επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και δεξιότητες - ΟΑΕΔ - Μεταρρυθμίσεις & Επενδύσεις

Τα μέτρα που περιλαμβάνονται σε αυτήν την ομάδα είναι:

- Εκσυγχρονισμός & επαναπροσδιορισμός ρόλου των τοπικών κέντρων προώθησης της απασχόλησης του ΟΑΕΔ (ID: 16941)
- Μεταρρύθμιση των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης (ID: 16747)
- Μεταρρύθμιση και ανάπτυξη του συστήματος μαθητείας του ΟΑΕΔ (ID: 16794)
- Μεταρρύθμιση των παθητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας και την μετάβαση από την ανεργία στην απασχόληση (ID: 16746)
- Εκσυγχρονισμός του συστήματος επαγγελματικής κατάρτισης του ΟΑΕΔ & του ΛΑΕΚ (ID: 16792)

Τα ορόσημα και οι στόχοι που ορίζονται για αυτήν την ομάδα περιγράφονται στον ακόλουθο πίνακα:

Σχετικό μέτρο (μεταρρύθμιση ή επένδυση)	**Ορόσημο / Στόχος**	**Όνομα**	**Ποιοτικοί δείκτες (για ορόσημα)**	**Ποσοτικοί δείκτες (για στόχους)**			**Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης**		**Περιγραφή κάθε Ορόσημου / Στόχου**
				Μονάδα μέτρησης	**Βάση**	**Στόχος**	**Τρίμηνο**	**Χρονολογία**	
8 - 3.1. Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας - 16941_Εκσυγχρονισμός & επαναπροσδιορισμός ρόλου των τοπικών κέντρων προώθησης	Ορόσημο	ΟΑΕΔ Οργανωτική μεταρρύθμιση έναρξη ισχύος της νομοθεσίας	Έναρξη ισχύος της νομοθεσίας				3ο τρίμηνο	2021	Έναρξη ισχύος της οργανωτικής μεταρρύθμισης του Ελληνικού Οργανισμού Απασχόλησης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΟΑΕΔ), αναδιάρθρωση,και μετονομασία των τοπικών Κέντρων Προώθησης της Απασχόλησης Απασχόλησης με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας, της ικανότητας και της αποτελεσματικότητας των προσφερόμενων υπηρεσιών.

της απασχόλησης του ΟΑΕΔ									
8 - 3.1. Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας - 16746_Μεταρρύθμιση των παθητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας και την μετάβαση από την ανεργία στην απασχόληση	Ορόσημο	Μεταρρύθμιση πλαισίου αμοιβαίας υποχρέωσης έναρξη ισχύος της νομοθεσίας	Έναρξη ισχύος της νομοθεσίας				3ο τρίμηνο	2022	Έναρξη ισχύος νομοθεσίας για τη μεταρρύθμιση του πλαισίου αμοιβαίων υποχρεώσεων, το οποίο καθορίζει τη σχέση μεταξύ της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης (ΔΥΑ) και του αιτούντος εργασία. Μεταξύ άλλων, η μεταρρύθμιση θα περιλαμβάνει έναν νέο ορισμό της ενεργής αναζήτησης εργασίας και κυρώσεων για τους ανέργους που δεν συμμορφώνονται με τους νέους κανόνες.
9 - 3.2. Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης - 16792_Εκσυγχρονισμός του συστήματος επαγγελματικής κατάρτισης του ΟΑΕΔ & του ΛΑΕΚ	Ορόσημο	Ανάθεση σύμβασης συστήματος ελέγχου ποιότητας ΕΕΚ	Γνωστοποίηση ανάθεσης σύμβασης				2ο τρίμηνο	2023	Ανάθεση συμβάσεων για το σύστημα ποιοτικού ελέγχου της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (ΕΕΚ) με στόχο τη βελτίωση του ποιοτικού ελέγχου των μονάδων επαγγελματικής κατάρτισης του Οργανισμού Απασχόλησης του Ανθρώπινου Δυναμικού (ΟΑΕΔ), κυρίως μέσω της αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας και της παρακολούθησης της προόδου και της απόδοσης των εκπαιδευομένων στην αγορά εργασίας .

8 - 3.1. Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας - 16747_Μεταρρύθμιση των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης	Στόχος	Ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης - Ολοκλήρωση του προγράμματος αναβάθμισης του ανθρώπινου δυναμικού, απασχόλησης		Αριθμός ανέργων (ηλικίας 25-45 ετών) που έλαβαν πιστοποιητικό επιτυχίας ολοκλήρωση του εκπαιδευτικού προγράμματος	0	13.500	4ο τρίμηνο	2023	Επιτυχής ολοκλήρωση ενός ολοκληρωμένου προγράμματος αναβάθμισης / επαναπροσδιορισμού και βραχυπρόθεσμης απασχόλησης για τουλάχιστον 13.500 ανέργους (ηλικίας 25-45) από τους συνολικούς 15.000 δικαιούχους Το 19% των διατιθέμενων κονδυλίων αναμένεται να συμβάλει στις πράσινες δεξιότητες και στη δημιουργία θέσεων εργασίας στην πράσινη οικονομία.
9 - 3.2. Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης - 16794_Μεταρρύθμιση και ανάπτυξη του συστήματος μαθητείας του ΟΑΕΔ	Στόχος	Εκπαιδευτικά μαθήματα ολοκλήρωση της ψηφιακής ηλεκτρονικής μάθησης και ολοκλήρωση ενεργειακά αποδοτικών ανακαινίσεων των επαγγελματικών σχολών του ΟΑΕΔ		Αριθμός μαθημάτων κατάρτισης που ψηφιοποιούνται (ψηφιακή εκπαίδευση)	0	250	4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση ψηφιοποίησης τουλάχιστον 250 εκπαιδευτικών μαθημάτων των Επαγγελματικών Σχολών Μαθητείας του ΟΑΕΔ. Ο στόχος του μέτρου είναι να απλοποιήσει τις εκπαιδευτικές διαδικασίες και να ενσωματώσει νέες μεθοδολογίες και εργαλεία όπως πλατφόρμες ηλεκτρονικής μάθησης και ψηφιακό περιεχόμενο εκπαίδευσης, τόσο για μαθητευόμενους όσο και για εκπαιδευτές. Οι ολοκληρωμένες εργασίες κατασκευής και ανακαίνισης επιτυγχάνουν, κατά μέσο όρο,

									τουλάχιστον μεσαίου βάθους ανακαίνιση όπως ορίζεται στη σύσταση της Επιτροπής για την ανακαίνιση κτιρίων (ΕΕ) 2019/786 ή (β) για να επιτευχθεί, κατά μέσο όρο, τουλάχιστον 30% μείωση των άμεσων και έμμεσων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου σε σύγκριση με τις εκ των προτέρων εκπομπές.
9 - 3.2. Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης - 16792_Εκσυγχρονισμός του συστήματος επαγγελματικής κατάρτισης του ΟΑΕΔ & του ΛΑΕΚ	Ορόσημο	Ολοκλήρωση συστήματος ελέγχου ποιότητας ΕΕΚ	Αναφορά από τον εθνικό Οργανισμό Απασχόλησης που επιβεβαιώνει την ολοκλήρωση του συστήματος ποιοτικού ελέγχου ΕΕΚ				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση του συστήματος ποιοτικού ελέγχου ΕΕΚ με στόχο τη βελτίωση του ποιοτικού ελέγχου των μονάδων επαγγελματικής κατάρτισης του εθνικού οργανισμού απασχόλησης (ΟΑΕΔ) Το 45% των διατιθέμενων κονδυλίων αναμένεται να συμβάλει στις πράσινες δεξιότητες και στη δημιουργία θέσεων εργασίας στην πράσινη οικονομία

Ομάδα 12: Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων - Μεταρρυθμίσεις και Επενδύσεις

Τα μέτρα που περιλαμβάνονται σε αυτήν την ομάδα είναι:

- Αναβάθμιση επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης – προμήθεια εργαστηριακού εξοπλισμού για ΙΕΚ, ΕΠΑΛ κ.λπ (ID: 16933)
- Μεταρρύθμιση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (ID: 16934)
- Προώθηση της ποιότητας, της καινοτομίας και της εξωστρέφειας στα πανεπιστήμια (ID: 16289)
- Ψηφιακός μετασχηματισμός της εκπαίδευσης (ID: 16676)

Τα ορόσημα και οι στόχοι που ορίζονται για αυτήν την ομάδα περιγράφονται στον ακόλουθο πίνακα:

Σχετικό μέτρο (μεταρρύθμιση ή επένδυση)	**Ορόσημο / Στόχος**	**Όνομα**	**Ποιοτικοί δείκτες (για ορόσημα)**	**Ποσοτικοί δείκτες (για στόχους)**			**Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης**		**Περιγραφή κάθε Ορόσημου / Στόχου**
				Μονάδα μέτρησης	**Βάση**	**Στόχος**	**Τρίμηνο**	**Χρονολογία**	
9 - 3.2. Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης - 16289_Προώθηση της ποιότητας, της καινοτομίας και της εξωστρέφειας	Ορόσημο	Ανάθεση σύμβασης Πανεπιστημίων “Συστάδες έρευνας” (Clusters of Research)	Γνωστοποίηση ανάθεσης συμβάσεων				4ο τρίμηνο	2023	Πανεπιστήμια Αριστείας: - ανάθεση σύμβασης στατα επιλεγμένα πανεπιστήμια για αναβάθμιση και βελτίωση των ερευνητικών και εκπαιδευτικών υποδομών τους (όπως εξοπλισμός ή ερευνητικά εργαστήρια), επέκταση σε νέους ερευνητικούς τομείς και βελτίωση της προσφερόμενης εκπαίδευσης. Ο στόχος είναι η ενίσχυση των πολλά υποσχόμενων πανεπιστημίων και των πανεπιστημιακών μονάδων εφαρμοσμένων επιστημών και τεχνολογίας και η ενίσχυση της

στα πανεπιστήμια									ανταγωνιστικότητάς τους στη διεθνή κατάταξη. Στρατηγική για την Αριστεία στα Πανεπιστήμια & Καινοτομία: Ανάθεση συμβάσεων για 70 συνεργατικά ερευνητικά έργα μεταξύ πανεπιστημίων και του ιδιωτικού τομέα στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας "Συστάδες Έρευνας και Αριστείας" (Clusters of Research and Excellence)
9 - 3.2. Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης - 16676_Ψηφιακός μετασχηματισμός της εκπαίδευσης	Στόχος	Ολοκλήρωση εγκατάστασης διαδραστικών συστημάτων εκπαίδευσης		Αριθμός εγκατεστημένων διαδραστικών συστημάτων εκπαίδευσης	0	36.000	4ο τρίμηνο	2024	Εγκατάσταση τουλάχιστον 36.000 διαδραστικών συστημάτων εκπαίδευσης (συμπεριλαμβανομένων λευκών πινάκων, φορητών υπολογιστών, διαδραστικών προβολέων και εσωτερικών καλωδίων) για αίθουσες δημοτικών και δευτεροβάθμιων σχολείων
9 - 3.2.Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και	Στόχος	Ολοκλήρωση της ανανέωσης και του		Ο αριθμός των εργαστηρίων στα	0	376	4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση ανανέωσης και πλήρης τεχνολογικός εκσυγχρονισμός της

εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης - 16933_Αναβάθμιση επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης – προμήθεια εργαστηριακού εξοπλισμού για ΙΕΚ, ΕΠΑΛ κ.λπ		εκσυγχρονισμού εργαστηρίων ΕΕΚ		σχολεία ΕΕΚ που εκσυγχρονίστηκε πλήρως και ανανεώθηκε					υποδομής εργαστηριακού εξοπλισμού για 376 εργαστήρια σε σχολεία ΕΕΚ: -Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) -Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑΛ) -Τάξεις Μετα-Δευτεροβάθμιας Μαθητείας Σχολών Επαγγελματικής Κατάρτισης.
9 - 3.2. Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης - 16289_Προώθηση της ποιότητας, της καινοτομίας και της εξωστρέφειας	Ορόσημο	Ολοκλήρωση του έργου Επισκεπτών Καθηγητών	Έκθεση της Ελληνικής Αρχής Ανώτατης Εκπαίδευσης που επιβεβαιώνει την ολοκλήρωση του έργου «Επισκέπτες Καθηγητές» και εκτιμά τον αντίκτυπό του έργου				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση του έργου «Επισκέπτες Καθηγητές» και αξιολόγησή της.

στα πανεπιστήμια									
9 - 3.2. Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης - 16289_Προώθηση της ποιότητας, της καινοτομίας και της εξωστρέφειας στα πανεπιστήμια	Στόχος	Ολοκλήρωση του έργου “Trust your Stars”		Αριθμός έργων ερευνητών ή ερευνητικών ομάδων που έχουν ολοκληρωθεί	0	112	4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση έργου, οικονομικό κλείσιμο και αξιολόγηση για 50 έργα μεμονωμένων ερευνητών και 62 συνεργατικά ερευνητικά έργα («Trust Your Stars»).
9 - 3.2. Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης - 16934_Μεταρρύθμιση της επαγγελματικής	Ορόσημο	Αναβάθμιση του συστήματος Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, θεματικά ΙΕΚ, ολοκλήρωση των επαγγελματικ	Έκθεση του Υπουργείου Παιδείας που επιβεβαιώνει την ολοκλήρωση των έργων				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση των ακόλουθων έργων με στόχο την αναβάθμιση του συστήματος Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης: 1. Σχεδιασμός και ανάπτυξη 5 θεματικών και 10 πειραματικών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ), όπου τα έργα θα περιλαμβάνουν την παροχή εξοπλισμού και υπηρεσιών, την οικοδόμηση παρεμβάσεων και την εκπαίδευση εκπαιδευτών.

εκπαίδευσης και κατάρτισης		ών προφίλ του ΕΟΠΠΕΠ, ψηφιακός μετασχηματισμός του ΕΟΠΠΕΠ							2. Δημιουργία και / ή σταδιακός μετασχηματισμός 25 Μοντέλων Επαγγελματικών Λυκείων (Μοντέλο ΕΠΑΛ), όπου θα τα έργα θα περιλαμβάνουν την παροχή εξοπλισμού και υπηρεσιών, τις παρεμβάσεις κτιρίων και την εκπαίδευση των εκπαιδευτών ΕΠΑΛ. 3. Ψηφιοποίηση του Εθνικού Οργανισμού Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΕΟΠΠΕΠ), συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης πλατφόρμας για ηλεκτρονικές εξετάσεις και πλατφόρμας ηλεκτρονικής μάθησης για την ΕΕΚ. 4. Ανάπτυξη και πιστοποίηση από τον ΕΟΠΠΕΠ 200 επαγγελματικών προφίλ σε τομείς όπως η ενέργεια, το περιβάλλον και η ψηφιακή οικονομία.

Ομάδα 13: Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας

Τα μέτρα που περιλαμβάνονται σε αυτήν την ομάδα είναι:

- Οργανωτικές Μεταρρυθμίσεις στο Σύστημα Υγείας (ΚΕΤΕΚΝΥ, ΟΔΙΠΥ) (ID: 16756)
- Μεταρρύθμιση των υπηρεσιών ψυχικής υγείας (ID: 16820)
- Μεταρρύθμιση της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης (ID: 16755)
- Υλοποίηση του Εθνικού Προγράμματος Πρόληψης Δημόσιας Υγείας «Σπύρος Δοξιάδης» (ID: 16783)

Τα ορόσημα και οι στόχοι για αυτήν την ομάδα περιγράφονται στον παρακάτω πίνακα:

Μέτρο (Μεταρρύθμιση ή Επένδυση)	**Ορόσημο /Στόχος**	**Όνομα**	**Ποιοτικοί δείκτες (για ορόσημα)**	**Ποσοτικοί δείκτες (για στόχους)**			**Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα για ολοκληρώση**		**Περιγραφή για κάθε ορόσημο και στόχο**
				Μονάδα μέτρησης	**Βάση**	**Στόχος**	**Τρίμηνο**	**Χρονολογία**	
10 - 3.3. Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας - 16755_Μεταρρύθμιση της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης	Ορόσημο	Ενεργοποίηση του προγράμματος σπουδών της Οικογενειακής Ιατρικής στην Α'βάθμια Φροντίδα Υγείας	Απόδειξη έναρξης των μαθημάτων Οικογενειακής Ιατρικής και ένταξη της Οικογενειακής Ιατρικής στα προγράμματα σπουδών των ιατρικών σχολών της χώρας				4ο τρίμηνο	2022	Επέκταση της Οικογενειακής Ιατρικής στο 75% τουλάχιστον των ιατρικών σχολών. Ένταξη του μαθήματος της Οικογενειακής Ιατρικής ως υποχρεωτικού σε όλα τα ιατρικά προγράμματα. Αυτό περιλαμβάνει τεκμηρίωση, για τα πανεπιστήμια, με έμφαση στη νέα αρχιτεκτονική των πτυχίων: 1) νεοσύστατα προγράμματα σπουδών και 2) ένταξη της οικογενειακής ιατρικής στα υπάρχοντα προγράμματα σπουδών)

10 - 3.3. Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας - 16820_Μεταρρύθμιση των υπηρεσιών ψυχικής υγείας	Στόχος	Ψυχική υγεία - 50 δομές - βήμα 1 από 2		Αριθμός δομών που έχουν ολοκληρωθεί και είναι λειτουργικοί	0	50	4ο τρίμηνο	2022	Δημιουργία και πλήρης λειτουργία 50 Μονάδων Ψυχικής Υγείας (υλοποιούνται μέσω ανακαίνισης υφιστάμενων μονάδων) που υποστηρίζονται από το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο για την υποστήριξη της ψυχικής υγείας (από σύνολο 106 μονάδων ψυχικής υγείας)
10 - 3.3. Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας - 16755_Μεταρρύθμιση της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης	Ορόσημο	Α'βάθμια Φροντίδα Υγείας - ανάθεση συμβάσεων για τα Κέντρα Υγείας	Γνωστοποίηση ανάθεσης συμβάσεων.				4ο τρίμηνο	2023	Γνωστοποίηση ανάθεσης συμβάσεων που αποστέλλονται από το Υπουργείο Υγείας σε αναδόχους για την ανακαίνιση τουλάχιστον 156 Κέντρων Υγείας (50% του συνόλου των Κέντρων Υγείας στην Ελλάδα) που θα αναβαθμιστούν μέσω ενεργειακά αποδοτικών ανακαινίσεων και μέτρων σχετικά με τη δημόσια υποδομή και τον ιατρικό εξοπλισμό . Η κοινοποίηση της ανάθεσης συνοδεύεται από το δείγμα σύμβασης που καθορίζει το χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης ως το 4ο τρίμηνο 2025 και από την έκθεση που επισημαίνει τα κύρια χαρακτηριστικά των εργασιών που πρέπει να αναληφθούν.
10 - 3.3. Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας - 16820_Μεταρρύθμιση	Στόχος	Ψυχική υγεία - 106 δομές - βήμα 2 από 2		Αριθμός δομών που έχουν ολοκληρωθεί και είναι λειτουργικοί	50	106	4ο τρίμηνο	2023	Δημιουργία και πλήρης λειτουργία 56 επιπλέον μονάδων ψυχικής υγείας (που υλοποιούνται μέσω ανακαίνισης υφιστάμενων μονάδων) που υποστηρίζονται από το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο για την

των υπηρεσιών ψυχικής υγείας									υποστήριξη της ψυχικής υγείας (από σύνολο 106 μονάδων ψυχικής υγείας), όπως τεκμηριώνεται από εκθέσεις που αφορούν την ολοκλήρωση και λειτουργία των Υποπρογραμμάτων 1, 2, 3, 4, 5, 6.
10 - 3.3. Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας - 16756_Οργανωτικές Μεταρρυθμίσεις στο Σύστημα Υγείας (ΚΕΤΕΚΝΥ, ΟΔΙΠΥ)	Ορόσημο	Σύστημα Υγείας – οριστικοποίηση του Ελληνικού Ινστιτούτου DRG ΚΕΤΕΚΝΥ και του νέου Οργανισμού Διασφάλισης Ποιότητας στην Υγειονομική Περίθαλψη (ΟΔΙΠΥ) (εκτός	Απόδειξη ολοκλήρωσης των υποπρογραμμάτων 1, 2, 3, για το ΚΕΤΕΚΝΥ και υποπρογράμματα 1, 2, 3 και 5 για τον ΟΔΙΠΥ μέσω υποβολής των παραπάνω παραδοτέων και, για την ανακαίνιση (υποέργο 5 του ΟΔΙΠΥ) μια έκθεση για την ολοκλήρωση της				2ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση της επέκτασης διαλειτουργικότητας, της πιλοτικής πλατφόρμας στη Διεθνή Ταξινόμηση Νοσημάτων (ΔΤΝ) & στην Ελληνική Ιατρική Διαδικασία Ταξινόμησης (ΕΙΔΤ), την πιλοτική πλατφόρμα συλλογής χρηματοοικονομικών και λογιστικών δεδομένων (υποπρογράμματα 1, 2, 3 ΚΕΤΕΚΝΥ) καθώς και την εθνική στρατηγική και το προτεινόμενο νομοθετικό πλαίσιο για τη διασφάλιση ποιότητας, την ασφάλεια των ασθενών και τη συμμετοχή τους στην παροχή υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης, τον εθνικό χάρτη υγείας, την εθνική στρατηγική και το προτεινόμενο νομοθετικό πλαίσιο για την ποιότητα των πολιτικών περίθαλψης και ασφάλειας και την ανακαίνιση κτιρίου στο Νοσοκομείο Θωρακικών Νοσημάτων «Σωτηρία»

		εκπαίδευσης)	ανακαίνισης του κτιρίου						(Σπηλιοπούλειο), που θα χρησιμοποιηθεί ως έδρα του Εθνικού Οργανισμού Διασφάλισης Ποιότητας στην Υγεία (ΟΔΙΠΥ) και της Ελληνικής Κεντρικής Αρχής Υγείας (ΚΕΣΥ).
10 - 3.3. Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας - 16820_Μεταρρύθμιση των υπηρεσιών ψυχικής υγείας	Στόχος	Ψυχική υγεία - 106 δομές - βήμα 2 από 2		Αριθμός δομών που έχουν ολοκληρωθεί και είναι λειτουργικοί	50	106	4ο τρίμηνο	2023	Δημιουργία και πλήρης λειτουργία 56 επιπλέον μονάδων ψυχικής υγείας (που υλοποιούνται μέσω ανακαίνισης υφιστάμενων μονάδων) που υποστηρίζονται από το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο για την υποστήριξη της ψυχικής υγείας (από σύνολο 106 μονάδων ψυχικής υγείας), όπως τεκμηριώνεται από εκθέσεις που αφορούν την ολοκλήρωση και λειτουργία των Υποπρογραμμάτων 1, 2, 3, 4, 5, 6.
10 - 3.3. Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας -	Ορόσημο	Εθνικό Πρόγραμμα Πρόληψης Δημόσιας	Απόδειξη ολοκλήρωσης όλων των έργων όπως μαρτυρούν οι				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση του 100% των έργων από το Εθνικό Πρόγραμμα Πρόληψης Δημόσιας Υγείας «Σπύρος Δοξιάδης» (NPP «SD»)

16783_Υλοποίηση του Εθνικού Προγράμματος Πρόληψης Δημόσιας Υγείας «Σπύρος Δοξιάδης»		Υγείας Σπύρου «Δοξιάδης» - ολοκλήρωση όλων των έργων	εκθέσεις για όλους τους τομείς (πρωτογενής, δευτεροβάθμιος, τριτοβάθμιος και λειτουργικός εκσυγχρονισμός του συστήματος δημόσιας υγείας) που καλύπτει όλες τις δράσεις και τον πληθυσμό που καλύπτεται από κάθε δράση						1. Πρωτοβάθμια πρόληψη: όπως αποδεικνύεται από την έκθεση για την ολοκληρωμένη εφαρμογή του i) Εθνικού Προγράμματος για την Προώθηση της Φυσικής Άσκησης και της Υγιεινής Διατροφής, ii) του Εθνικού Προγράμματος για το Αλκοόλ, iii) του Εθνικού Προγράμματος Εμβολιασμών, iv) των Παρεμβάσεων για την πρόληψη ψυχοκοινωνικών προβλημάτων στα παιδιά και v) τηνΟδοντική πρόληψη. 2. Δευτεροβάθμια πρόληψη: όπως αποδεικνύεται από την έκθεση για την ολοκληρωμένη εφαρμογή i) του Εθνικού Προγράμματος Διαγνωστικού Ελέγχου για την έγκαιρη ανίχνευση των πολύ διαδεδομένων ασθενειών, ii) του Εθνικού Συστηματικού Προγεννητικού Προγράμματος και του Περιγεννητικού Ελέγχου. 3. Τριτοβάθμια πρόληψη: όπως αποδεικνύεται από μελέτες για την Εθνική Στρατηγική και το νομικό πλαίσιο για την Παρηγορητική Φροντίδα του Καρκίνου. 4. Λειτουργικός εκσυγχρονισμός του συστήματος Δημόσιας Υγείας: όπως αποδεικνύεται από εκθέσεις σχετικά με την εφαρμογή i) Λειτουργική αναδιοργάνωση του Συστήματος Παρακολούθησης της Υγείας του Πληθυσμού, ii) Αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα των υπηρεσιών δημόσιας υγείας, iii) Αποτελεσματικότητα

									μηχανισμών ταχείας αντίδρασης για την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης και απειλές, iv) Βελτίωση της αποτελεσματικότητας των περιβαλλοντικών μηχανισμών υγείας, v) Βελτίωση της ποιότητας και της επιστημονικής εγκυρότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών, vi) Οργανισμός Πληροφορικής για τη Δημόσια Υγεία, vii) Εξωστρέφεια.
10 - 3.3. Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας - 16755_Μεταρρύθμιση της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης	Στόχος	ΠΦΥ – Κέντρα Υγείας πλήρως ανακαινισμένα		Αριθμός κέντρων υγείας (τουλάχιστον) όπου η ανακαίνιση υποδομής έχει ολοκληρωθεί πλήρως και τα κέντρα λειτουργούν	0	156	4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση ανακαίνισης υποδομής για βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης τουλάχιστον 156 Κέντρων Υγείας (50% του συνόλου των Κέντρων Υγείας στην Ελλάδα).

Ομάδα 14: Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας

Τα μέτρα που περιλαμβάνονται σε αυτήν την ομάδα είναι:

- Ψηφιακός μετασχηματισμός του τομέα της υγείας (ID: 16752)
- Ανακαινίσεις και εκσυγχρονισμός νοσοκομείων σε ολόκληρη την Ελλάδα (ID: 16795)
- Ίδρυση κέντρου ακτινοθεραπείας στο νοσοκομείο «Σωτήρια» (ID: 16757)
- Νέες υποδομές για τα εργαστήρια στο γεν. νοσοκομείο Θεσσαλονίκης Παπανικολάου (ID: 16793)
- Σύστημα κατ' οίκον νοσηλείας και περίθαλψης (ID: 16753)

Τα ορόσημα και οι στόχοι για αυτήν την ομάδα περιγράφονται στον παρακάτω πίνακα:

Μέτρο (Μεταρρύθμιση ή Επένδυση)	**Ορόσημο/ Στόχος**	**Όνομα**	**Ποιοτικοί δείκτες (για ορόσημα)**	**Ποσοτικοί δείκτες (για στόχους)**			**Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα για ολοκληρώση**		**Περιγραφή για κάθε ορόσημο και στόχο**
				Μονάδα μέτρησης	**Βάση**	**Στόχος**	**Τρίμηνο**	**Χρονολογία**	
10 - 3.3. Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας - 16752_Ψηφιακός μετασχηματισμός	Ορόσημο	Ψηφιακός μετασχηματισμός υγειονομικής περίθαλψης - Εθνικό Ψηφιακό αρχείο υγείας (υποέργο 1)	Αναφορά που πιστοποιεί την ολοκλήρωση όλων των σημαντικών στοιχείων του Υποέργο 1 (Ψηφιακό αρχείο υγείας)				4ο τρίμηνο	2023	Ολοκλήρωση (πλήρης εγκατάσταση και εφαρμογή) τουλάχιστον όλων των ακόλουθων στοιχείων του Υποέργου 1 που υποστηρίζουν τον ψηφιακό μετασχηματισμό του συστήματος υγειονομικής περίθαλψης έτσι ώστε το εθνικό ψηφιακό αρχείο υγείας να είναι λειτουργικό: 1) κλινικά έγγραφα, 2) υπηρεσίες ορολογίας, 3)Εθνικό Πλαίσιο διαλειτουργικότητας για την ηλεκτρονική υγεία, 4) συλλογή όλων των εργαστηριακών αποτελεσμάτων στο αρχείο ηλεκτρονικής υγείας, 5) συλλογή εξιτηρίων.

του τομέα της υγείας									
10 - 3.3. Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας - 16752_Ψηφιακός μετασχηματισμός του τομέα της υγείας	Ορόσημο	Ψηφιακός μετασχηματισμός - ψηφιακό πρόγραμμα καρκίνου - υποέργο 2	Αναφορά που πιστοποιεί την ολοκλήρωση όλων των βασικών στοιχείων του Υποέργου 2 (Πρόγραμμα Ψηφιακής Υγείας του Καρκίνου - βλ. Περιγραφή) και πλήρης ολοκλήρωση του Υποπρογράμματος 1				2ο τρίμηνο	2024	Πλήρης επιχειρησιακή λειτουργία του Εθνικού Ψηφιακού Αρχείου Υγείας (πλήρης ολοκλήρωση του Υποέργου 1) και ολοκλήρωση των κύριων στοιχείων του Ψηφιακού προγράμματος για τον Καρκίνο (Υποέργο 2) που υποστηρίζει τον ψηφιακό μετασχηματισμό του συστήματος υγειονομικής περίθαλψης. Αυτά απαιτούν την πλήρη εγκατάσταση και εφαρμογή τουλάχιστον των ακόλουθων στοιχείων: 1) Εθνικό Ψηφιακό Αρχείο Υγείας και 2) Σύστημα Πληροφοριών για τη Θεραπεία του Καρκίνου (το σύστημα περιλαμβάνει θεραπευτικά πρωτόκολλα για χημειοθεραπεία εκ των οποίων 36 βρίσκονται ήδη υπό ανάπτυξη), 3) μητρώα ασθενών , 4) εφαρμογή του εθνικού μητρώου για τον καρκίνο. Επιπλέον, το Σύστημα Πληροφοριών για τη Θεραπεία του Καρκίνου θα πρέπει να έχει εγκατασταθεί σε τουλάχιστον 8 (από τα 12) Νοσοκομεία.
10 - 3.3. Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας - 16753_Σύστημα	Ορόσημο	Κατ'οίκον περίθαλψη –	Αναφορές που αποδεικνύουν το άνοιγμα των 8 επιχειρησιακών μονάδων που παρέχουν φροντίδα στο σπίτι και				2ο τρίμηνο	2025	Δημιουργία 8 στελεχωμένων και λειτουργικών μονάδων που παρέχουν φροντίδα στο σπίτι (2 στην Αθήνα, 1 στη Θεσσαλονίκη, 1 στην Αλεξανδρούπολη, 1 στην Πάτρα, 1 στα Ιωάννινα, 1 στο Ηράκλειο και 1 στη Λάρισα) και ολοκλήρωση των ακόλουθων υποπρογραμμάτων: α) Καταγραφή «τρέχουσας κατάστασης και εκτίμηση αναγκών» (υποέργο 1)

κατ' οίκον νοσηλείας και περίθαλψης			ολοκλήρωση όλων των σχετικών υποπρογραμμά των						β) Εφαρμογή τηλεϊατρικής: συσκευές και εξοπλισμός για πιλοτικό κέντρο φροντίδας στο σπίτι που θα εγκατασταθεί και θα τεθεί σε λειτουργία, συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης (υποέργο 2) γ) Εθνικό μητρώο για ασθενείς που υποβάλλονται σε θεραπεία μέσω της κατ 'οίκον φροντίδας (υποέργο 3) δ) κριτήρια αξιολόγησης και βασικοί δείκτες απόδοσης (KPI) (υποπρόγραμμα 4)
10 - 3.3. Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας - 16795_Ανακαινίσεις και εκσυγχρονισμός νοσοκομείων σε ολόκληρη την Ελλάδα	Ορόσημο	Ολοκλήρωση ανακαίνισης και αναβάθμισης	Αναφορά που μαρτυρεί την ολοκλήρωση των έργων υποδομής για την ανακαίνιση και αναβάθμιση των νοσοκομείων				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση της κατασκευής και της αναβάθμισης των υποδομών, συμπεριλαμβανομένης της ηλεκτρομηχανολογικής και ηλεκτροτεχνικής υποδομής, των εγκαταστάσεων και ξενοδοχειακών υποδομών, του ιατρικού εξοπλισμού και συσκευών και σύναψη συμβάσεων για συμφωνίες επιπέδου υπηρεσίας (SLAs) και διαχείριση εγκαταστάσεων και για τα 80 νοσοκομεία στις επτά περιοχές.
10 - 3.3. Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της	Ορόσημο	Ολοκλήρωση Κεντρου Ακτινοθεραπειας	Έκθεση που μαρτυρεί την ολοκλήρωση των έργων υποδομής για την ίδρυση				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση του νέου τμήματος ακτινοθεραπείας του νοσοκομείου Σωτηρία, και του νέου κτιρίου, της αναβάθμισης των κτιριακών υποδομών , της γέφυρας για τη διασύνδεση του τμήματος επειγόντων περιστατικών με το χειρουργικό τμήμα

ποιότητας του συστήματος υγείας - 16757_Ίδρυση κέντρου ακτινοθεραπείας στο νοσοκομείο «Σωτήρια»			Κέντρου Ακτινοθεραπείας στο «Σωτηρία»						και άλλα κτίρια και τέλος της ανακαίνισης εργαστηριακών τμημάτων και κλινικών.
10 - 3.3. Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας - 16793_Νέες υποδομές για τα εργαστήρια στο γεν. νοσοκομείο Θεσσαλονίκης Παπανικολάου	Ορόσημο	Ολοκλήρωση έργου	Έκθεση που μαρτυρεί την ολοκλήρωση των έργων υποδομής για την κατασκευή ενός κτιρίου αφιερωμένου σε κυτταρικές και γονιδιακές θεραπείες και εργαστήρια αιματολογικής κλινικής στο Γενικό Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης «Παπανικολάου».				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση νέου τριώροφου κτιρίου για τη στέγαση όλων των εξειδικευμένων εργαστηρίων και ειδικής νοσηλευτικής μονάδας, αναδιάρθρωση του ισογείου στο υπάρχον κτίριο για να υπάρχει αρκετός χώρος για τις κλινικές εξωτερικών ασθενών και παιδική φροντίδα στο νοσοκομείο Παπανικολάου που θα πετύχει μια πρωτογενή ζήτηση ενέργειας) τουλάχιστον 20% χαμηλότερη από την απαίτηση NZEB (Κτίριο Σχεδόν Μηδενικής Κατανάλωσης Ενέργειας**)**.
10 - 3.3. Ενίσχυση της προσβασιμότητας,	Ορόσημο	Ολοκλήρωση όλων των έργων	Αναφορά που πιστοποιεί την ολοκλήρωση				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση όλων των προγραμματισμένων μέτρων για την εφαρμογή των πέντε (5) υποπρογραμμάτων που υποστηρίζουν τον

της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας - 16752_Ψηφιακός μετασχηματισμός του τομέα της υγείας			και την πλήρη λειτουργία των πέντε υποπρογραμμάτων που υποστηρίζουν τον ψηφιακό μετασχηματισμό του συστήματος υγειονομικής περίθαλψης που καλύπτει όλα τα στοιχεία για κάθε υποέργο.						ψηφιακό μετασχηματισμό του συστήματος υγειονομικής περίθαλψης: α) το εθνικό ψηφιακό αρχείο υγείας των ασθενών (υποέργο 1) β) το πρόγραμμα ψηφιακού μετασχηματισμού θεραπείας του καρκίνου, συμπεριλαμβανομένου των μητρώων ασθενών (υποέργο 2) γ) τηλεϊατρική, συμπεριλαμβανομένων σταθμών τηλεϊατρικής, νέα υποδομή, εργαλεία (υποέργο 3) δ) την ψηφιακή ετοιμότητα των νοσοκομείων που περιλαμβάνει: ηλεκτρονικά συστήματα ιατρικών αρχείων, απογραφή ιατρικού εξοπλισμού, εφαρμογή DRG, ηλεκτρονική συνταγογράφηση για εσωτερικούς ασθενείς / εφαρμογή θεραπευτικών πρωτοκόλλων σε νοσοκομειακό περιβάλλον, σύστημα ηλεκτρονικών ραντεβού, ψηφιακή αναβάθμιση του εθνικού κέντρου βοήθειας έκτακτης ανάγκης (ΕΚΑΒ) και του Οργανισμού Φαρμάκων (ΕΟΦ), (υποέργο 4) ε) οριστικοποίηση όλων των στοιχείων του ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος του ΕΟΠΥΥ (Εθνικός Οργανισμός Παροχής Υπηρεσιών Υγείας), όλων των στοιχείων διαχείρισης και παρακολούθησης δαπανών, όλων των στοιχείων ψηφιακών υπηρεσιών σε παρόχους υγείας και πολίτες, όλων των στοιχείων διαχείρισης δεδομένων, τα αναλυτικά στοιχεία, και τη διαλειτουργικότητα και αγορά 250 αδειών Enterprise Resource Planning (ERP) για το σύστημα

									χρηματοοικονομικής διαχείρισης & εκκαθάρισης (υποέργο 5).

Ομάδα 15: Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές

Τα μέτρα που περιλαμβάνονται σε αυτήν την ομάδα είναι:

- Ενίσχυση παιδικής προστασίας (ID: 16919)
- Προστασία του συστήματος κοινωνικών παροχών από αθέμιτες πρακτικές (ID: 16726)
- Μονάδες παιδικής μέριμνας σε χώρους εργασίας (ID: 16945)
- Υποστήριξη ατόμων με αναπηρία (ID:16904)

Τα ορόσημα και οι στόχοι που ορίζονται για αυτήν την ομάδα περιγράφονται στον ακόλουθο πίνακα:

Μέτρο (Μεταρρύθμιση ή Επένδυση)	**Ορόσημο /Στόχος**	**Όνομα**	**Ποιοτικοί δείκτες (για ορόσημα)**	**Ποσοτικοί δείκτες (για στόχους)**			**Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα για ολοκληρώση**		**Περιγραφή για κάθε ορόσημο και στόχο**
				Μονάδα μέτρησης	**Βάση**	**Στόχος**	**Τρίμηνο**	**Χρονολογία**	
11 - 3.4. Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές - 16904_Υποστήριξη ατόμων με αναπηρία	Ορόσημο	Νόμος για τον προσωπικό βοηθό στην αναπηρία και πιλοτική εφαρμογή της πρώτης φάσης του προγράμματος	Έναρξη ισχύος πρωτογενούς και δευτεροβάθμιας νομοθεσίας και δημοσίευση προκήρυξης για το πρόγραμμα πρόσκλησης υποβολής αιτήσεων για τον προσωπικό βοηθό.				1ο τρίμηνο	2022	Προσωπικός βοηθός για ΑμεΑ: Έναρξη ισχύος του νόμου για τον προσωπικό βοηθό που θα επιτρέπει την αποϊδρυματοποίηση της περίθαλψης στα άτομα με αναπηρία. Πρόσκληση υποβολής αιτήσεων για συμμετοχή σε ένα πιλοτικό πρόγραμμα πρώτης φάσης, με μια διαδικασία επιλεξιμότητας ωφελουμένων ΑμεΑ που βασίζεται τόσο σε ιατρική όσο και σε λειτουργική αξιολόγηση της αναπηρίας από διεπιστημονική επιτροπή αξιολόγησης.

11 - 3.4. Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές – 16726_Προστασία του συστήματος κοινωνικών παροχών από αθέμιτες πρακτικές	Ορόσημο	Προπληρωμένες κάρτες για την βελτιστοποίηση των κοινωνικών παροχών	Αναφορά από την ΟΠΕΚΑ και τον ΟΑΕΔ που πιστοποιεί την ολοκλήρωση του έργου της εισαγωγής των προπληρωμένων καρτών για την πληρωμή κοινωνικών παροχών των δύο Φορέων				4ο τρίμηνο	2023	Ολοκλήρωση της εισαγωγής προπληρωμένων καρτών για την πληρωμή κοινωνικών παροχών που παρέχονται από τον Οργανισμό Προνοιακών Επιδομάτων και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΟΠΕΚΑ) και τον Οργανισμό Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ)
11 - 3.4. Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές - 16904_Υποστήριξη ατόμων με αναπηρία	Ορόσημο	Ολοκλήρωση αξιολόγησης της δεύτερης φάσης του προγράμματος προσωπικού βοηθού δεύτερης φάσης	Αναφορά με στατιστικό παράρτημα που πιστοποιεί ότι τα δύο πιλοτικά προγράμματα έχουν ολοκληρωθεί με τουλάχιστον 1.800 δικαιούχους. Έκθεση αξιολόγησης του πιλοτικού σχεδίου				4ο τρίμηνο	2023	Ολοκλήρωση της δεύτερης φάσης του πιλοτικού προγράμματος για τον προσωπικό βοηθό, συμπεριλαμβανομένης της διαδικασίας αξιολόγησης λειτουργικής αναπηρίας. Ολοκλήρωση της αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας του συστήματος ιατρικής και λειτουργικής αξιολόγησης της αναπηρίας για το πρόγραμμα Προσωπικού Βοηθού και την πιθανή ευρύτερη επέκτασή του.

			και συστήματος αξιολόγησης με πλήρη στατιστικά στοιχεία και συστάσεις.						
11 - 3.4. Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές - 16919_Ενίσχυση παιδικής προστασίας	Στόχος	Αποϊδρυματοποίησης ανηλίκων: τοποθέτηση ανηλίκων σε επαγγελματική αναδοχή		Αριθμός ανηλίκων που τοποθετούνται σε επαγγελματική αναδοχή	0	160	4ο τρίμηνο	2023	Τοποθέτηση 160 ανηλίκων με σοβαρή αναπηρία (ορίζεται ως ποσοστό αναπηρίας άνω του 67%) ή / και σοβαρές ψυχικές διαταραχές στο σχήμα επαγγελματικής αναδοχής.
11 - 3.4. Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές - 16919_Ενίσχυση παιδικής προστασίας	Στόχος	Ημι-ανεξάρτητα διαμερίσματα διαβίωσης για την αποϊδρυματοποίηση των εφήβων		Αριθμός εφήβων που τοποθετούνται σε ημι-ανεξάρτητα διαμερίσματα διαβίωσης	0	200	4ο τρίμηνο	2023	1) Τοποθέτηση 200 εφήβων σε διαμερίσματα και υποστηριζόμενη διαβίωση 2) Ανάπτυξη ικανότητας για διαβίωση & σταδιακή αυτονομία με στόχο την ομαλή μετάβαση στην ενηλικίωση και την προετοιμασία για ένταξη στην αγορά εργασίας

11 - 3.4. Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές - 16904_Υποστήριξη ατόμων με αναπηρία	Ορόσημο	Εθνική εφαρμογή του προγράμματος προσωπικού βοηθού για ΑμεΑ	Έναρξη ισχύος του πρωτογενούς και του παράγωγου νόμου για την εθνική εφαρμογη του σχήματος του Προσωπικού Βοηθού. Αναφορά με στατιστικό παράρτημα που πιστοποιεί ότι η πανελλήνια εφαρμογή έχει ολοκληρωθεί.				3ο τρίμηνο	2024	Εθνική εφαρμογή του προγράμματος Προσωπικού Βοηθού για ΑμεΑ, συμπεριλαμβανομένης της διαδικασίας ιατρικής και λειτουργικής αξιολόγησης της αναπηρίας
11 - 3.4. Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές - 16919_Ενίσχυση παιδικής προστασίας	Στόχος	Ολοκλήρωση της στελέχωσης των βρεφονηπιακών σταθμών		Αριθμός θέσεων βρεφονηπιακών σταθμών	12.500	62.500	4ο τρίμηνο	2024	Ολοκλήρωση και στελέχωση τουλάχιστον 50.000 νέων θέσεων βρεφονηπιακών σταθμών Οι δικαιούχοι φορείς θα υποβάλλουν αιτήματα για επιστροφή χρημάτων υποβάλλοντας όλα τα απαραίτητα έγγραφα. Οι εξωτερικοί ελεγκτές θα ελέγχουν τα έξοδα και θα κάνουν επίσης ελέγχους και επισκέψεις για να ελέγχουν εάν έχουν δημιουργηθεί τα νέα μέρη.

11 - 3.4. Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές - 16945_Μονάδες παιδικής μέριμνας σε χώρους εργασίας	Στόχος	Μονάδες παιδικής φροντίδας σε μεσαίες και μεγάλες εταιρείες - Ολοκλήρωση έργου		Αριθμός εγκαταστάσεων παιδικής μέριμνας σε μεγάλες εταιρείες	0	120	4ο τρίμηνο	2024	Ολοκλήρωση και στελέχωση τουλάχιστον 120 εγκαταστάσεων παιδικής φροντίδας σε επιχειρήσεις: οι επιχειρήσεις που στοχεύονται μέσω του μέτρου αυτού είναι 50 επιχειρήσεις με περισσότερους από 100 υπαλλήλους (μεσαίες) και 70 επιχειρήσεις με περισσότερους από 250 υπαλλήλους (μεγάλες).

Ομάδα 16: Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές - Μετανάστευση και άσυλο

Τα μέτρα που περιλαμβάνονται σε αυτήν την ομάδα είναι:

- Ψηφιακός μετασχηματισμός συστήματος μετανάστευσης και ασύλου (ID: 16763)
- Ψηφιακός μετασχηματισμός κοινωνικής υποστήριξης (ID: 16925)
- Ενίσχυση της διαφορετικότητας & καταπολέμηση των διακρίσεων (ID: 16685)
- Κοινωνική ενσωμάτωση ευάλωτων ομάδων (ID: 16922)
- Ένταξη των προσφύγων στην αγορά εργασίας (ID:16688)

Τα ορόσημα και οι στόχοι που ορίζονται για αυτήν την ομάδα περιγράφονται στον ακόλουθο πίνακα:

Μέτρο (Μεταρρύθμιση ή Επένδυση)	**Ορόσημο /Στόχος**	**Όνομα**	**Ποιοτικοί δείκτες (για ορόσημα)**	**Ποσοτικοί δείκτες (για στόχους)**			**Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα για ολοκληρώση**		**Περιγραφή για κάθε ορόσημο και στόχο**
				Μονάδα μέτρησης	**Βάση**	**Στόχος**	**Τρίμηνο**	**Χρονολογία**	
11 - 3.4. Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές - 16925_Ψηφιακός μετασχηματισμός	Στόχος	Κάρτες αναπηρίας - ολοκλήρωση παράδοσης		Αριθμός καρτών αναπηρίας που παραδόθηκαν στους δικαιούχους	0	80.000	4ο τρίμηνο	2023	Ολοκλήρωση παράδοσης από τη διαχειριστική αρχή 80.000 καρτών αναπηρίας στους δικαιούχους. Οι κάρτες αναπηρίας θα ενσωματώνουν συγκεκριμένα δικαιώματα / παροχές και θα διευκολύνουν τα άτομα με

κοινωνικής υποστήριξης									αναπηρία στην καθημερινή τους ζωή Αποδοχή παραδοτέων της σύμβασης (ανάπτυξη καρτών αναπηρίας) από τον διαχειριστή / αναθέτουσα αρχή και επιβεβαίωση από τη διαχειριστική αρχή της παράδοσης 80.000 καρτών αναπηρίας στους δικαιούχους
11 - 3.4. Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές - 16922_Κοινωνική ενσωμάτωση ευάλωτων ομάδων	Στόχος	Κοινωνική ενσωμάτωση (Αποδέκτες Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος και άστεγοι) ολοκλήρωση του έργου		Αριθμός αποδεκτών Εγγυημένου Ελάχιστου Εισοδήματος και άστεγων ατόμων με πιστοποίηση συμμετοχής	0	7.000	4ο τρίμηνο	2025	Επιτυχής ολοκλήρωση προγράμματος κατάρτισης και υποστήριξης της απασχόλησης για 7.000 αποδέκτες του προγράμματος “Εγγυημένο Ελάχιστο Εισόδημα” και άστεγους και πιστοποίηση από τον Εθνικό Οργανισμό για τις αποκτηθέντες δεξιότητες
11 - 3.4. Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς	Στόχος	Ολοκλήρωση της κατάρτισης σε διευθυντικά στελέχη με θέμα την ευαισθητοποίηση		Αριθμός διευθυντών και υπαλλήλων γραφείου	0	680.000	4ο τρίμηνο	2023	Ολοκλήρωση της εκπαίδευσης σχετικά με την πολυμορφία που στοχεύει σε 680.000 διευθυντές και υπαλλήλους

κοινωνικές πολιτικές - 16685_Ενίσχυση της διαφορετικότητας & καταπολέμηση των διακρίσεων		σχετικά με τη διαφορετικότητα		με πιστοποίηση συμμετοχής					στα γραφεία και πιστοποίηση τους. Το πρόγραμμα κατάρτισης αποσκοπεί στην ευαισθητοποίηση σχετικά με τις διάφορες διαστάσεις και τα οφέλη της πολυμορφίας. Πρέπει να σχεδιαστεί κατάλληλα και να διαφοροποιηθεί ανάλογα με την ομάδα στόχου (ανώτερα στελέχη, στελέχη μεσαίου επιπέδου, στελέχη πρώτων γραφείων και στελέχη back office). Η συμμετοχή στο πρόγραμμα κατάρτισης θα είναι απομακρυσμένη (μέσω πλατφόρμας) και ασύγχρονη.
11 - 3.4. Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές - 16763_Ψηφιακός μετασχηματισμός συστήματος	Ορόσημο	Ολοκλήρωση συστήματος ασύλου μετανάστευσης	Επιβεβαίωση αποδοχής παραδοτέου από τον διαχειριστή / αναθέτουσα αρχή				4ο τρίμηνο	2024	Ολοκλήρωση της ψηφιοποίησης του συστήματος μετανάστευσης και ασύλου μέσω αποδοχής από τον διαχειριστή του έργου / αναθέτουσα αρχή των παραδοτέων της σύμβασης για α) το σύστημα ψηφιοποίησης και διαχείρισης εγγράφων της νόμιμης μετανάστευσης της κεντρικής υπηρεσίας του

μετανάστευσης και ασύλου									Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου & Αποκεντρωμένων Διοικήσεων και β) την παροχή ολοκληρωμένων υπηρεσιών ψηφιακής μετανάστευσης.
11 - 3.4. Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές - 16922_Κοινωνική ενσωμάτωση ευάλωτων ομάδων	Στόχος	Ολοκλήρωση ανακαίνισης κατοικιών κοινωνικής κατοικίας		Αριθμός ανακαινισμένων διαμερισμάτων και έτοιμων προς διάθεση στους δικαιούχους	0	100	4ο τρίμηνο	2024	Ολοκλήρωση του προγράμματος ανακαίνισης 100 διαμερισμάτων (70 στο Δήμο Αθηναίων και 30 στο Δήμο Θεσσαλονίκης) για 250 δικαιούχους.
11 - 3.4. Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές- 16688_Ένταξη των προσφύγων στην αγορά εργασίας	Στόχος	Ένταξη στην αγορά εργασίας προσφύγων		Αριθμός προσφύγων που έχουν ολοκληρώσει το πρόγραμμα πρακτικής άσκησης	0	14.580	4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση προγραμμάτων πρακτικής άσκησης σε επιχειρήσεις για τουλάχιστον 14.580 πρόσφυγες. Έκθεση του ΟΑΕΔ και του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου που να επιβεβαιώνει την επιτυχή ολοκλήρωση του έργου για τον παραπάνω αριθμό προσφύγων.

									Η πρακτική άσκηση βοηθά τους πρόσφυγες να αποκτήσουν εργασιακή εμπειρία και διευκολύνει την επακόλουθη ένταξή τους στην αγορά εργασίας.

Ομάδα 17: Μέτρα φορολογικής διοίκησης

Τα μέτρα που περιλαμβάνονται σε αυτήν την ομάδα είναι:

- Αξιοποίηση τεχνολογιών τεχνητής νοημοσύνης και άλλων προηγμένων εργαλείων ανάλυσης δεδομένων από τη φορολογική διοίκηση (ID: 16611)
- Επιτάχυνση επιστροφών ΦΠΑ (ID: 16610)
- Καταπολέμηση λαθρεμπορίου (ID: 16656)
- Ψηφιακός μετασχηματισμός φορολογικών & τελωνειακών αρχών (ID: 16291)

Τα ορόσημα και οι στόχοι που ορίζονται για αυτήν την ομάδα περιγράφονται στον ακόλουθο πίνακα:

Σχετικό μέτρο (μεταρρύθμιση ή επένδυση)	**Ορόσημο / Στόχος**	**Όνομα**	**Ποιοτικοί δείκτες (για ορόσημα)**	**Ποσοτικοί δείκτες (για στόχους)**			**Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης**		**Περιγραφή κάθε Ορόσημου / Στόχου**
				Μονάδα μέτρησης	**Βάση**	**Στόχος**	**Τρίμηνο**	**Χρονολογία**	

12 - 4.1. Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης - 16656_Καταπολέμηση λαθρεμπορίου	Ορόσημο	Καταπολέμηση του λαθρεμπορίου - οδικός χάρτης κανονιστικών αποφάσεων.	Έκθεση της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων που περιέχει τον οδικό χάρτη για τις αποφάσεις / εγκυκλίους που σχετίζονται με την καταπολέμηση του λαθρεμπορίου.				1ο τρίμηνο	2022	Η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων εγκρίνει έναν οδικό χάρτη (συμπεριλαμβανομένου του χρονοδιαγράμματος) για την έκδοση των αποφάσεων/ εγκυκλίων σχετικά με τη μεταρρύθμιση του νομικού πλαισίου για την καταπολέμηση του λαθρεμπορίου. Η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων εκδίδει έκθεση σχετικά με τον οδικό χάρτη για την έκδοση των αποφάσεων / εγκυκλίων, στην οποία περιγράφονται λεπτομερώς τα βήματα που απαιτούνται για τον επανασχεδιασμό των επιχειρησιακών συστημάτων πληροφοριών ICISNET και ELENXIS, με σκοπό την αποτελεσματική ιεράρχηση των κινδύνων μη συμμόρφωσης και τη δημιουργία των καλύτερων δυνατών προφίλ ελέγχου, χρησιμοποιώντας πληροφορίες από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τις εθνικές βάσεις δεδομένων.
12 - 4.1. Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης - 16656_Καταπολέμηση λαθρεμπορίου	Ορόσημο	Καταπολέμηση του λαθρεμπορίου - έγκριση κανονιστικών αποφάσεων.	Οι κανονιστικές αποφάσεις / εγκύκλιοι τίθενται σε ισχύ.				3ο τρίμηνο	2022	Έναρξη ισχύος 15 κανονιστικών αποφάσεων / εγκυκλίων που εγκρίθηκαν από την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων σχετικά με το σχεδιασμό ενός νέου ολοκληρωμένου συστήματος για την καταπολέμηση του λαθρεμπορίου. Σύμφωνα με τον οδικό χάρτη της 31ης Μαρτίου 2022, η απόφαση / εγκύκλιοι που τέθηκαν σε ισχύ αφορούν την προετοιμασία ενός νέου ολοκληρωμένου συστήματος που θα υποστηρίζει

									τη διαδικασία ελέγχου παρακολουθώντας τελωνειακές συναλλαγές και διαδικασίες σε πραγματικό χρόνο. Αυτό το σύστημα θα λειτουργεί με στόχο την καλύτερη και ταχύτερη στόχευση των διωκτικών τελωνειακών υπηρεσιών με κεντρική επίβλεψη και σε σημεία υψηλού ενδιαφέροντος.
12 - 4.1. Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης - 16611_Αξιοποίηση τεχνολογιών τεχνητής νοημοσύνης και άλλων προηγμένων εργαλείων ανάλυσης δεδομένων από τη φορολογική διοίκηση	Ορόσημο	Φορολογικοί έλεγχοι - Mydata και τραπεζικά στοιχεία.	Έκθεση της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων που πιστοποιεί: α) Πλήρη ενεργοποίηση του συστήματος Mydata. β) Ολοκλήρωση του έργου για τη διασύνδεση και χρήση τραπεζικών πληροφοριών τρίτων από την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων.				2ο τρίμηνο	2023	Η ενεργοποίηση του συστήματος Mydata και η διασύνδεση και χρήση πληροφοριών από τρίτα μέρη τράπεζες αναμένεται να βελτιώσουν τη συμμόρφωση των επιχειρήσεων με τους φορολογικούς κανόνες, την απόδοση της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων στη συλλογή δημοσίων εσόδων και τον έλεγχο και την καταπολέμηση του λαθρεμπορίου.
12 - 4.1. Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την	Ορόσημο	Πλήρως αυτοματοποιημένες επιστροφές	Έκθεση της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων που				4ο τρίμηνο	2023	Εφαρμογή της πλήρους αυτοματοποιημένης διαδικασίας επιστροφής ΦΠΑ και πλατφόρμας πληροφορικής που θα επιτρέπει την ηλεκτρονική ολοκλήρωση όλων των αιτήσεων επιστροφής

ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης-16610_Επιτάχυνση επιστροφών ΦΠΑ		ΦΠΑ - έναρξη συστήματος πληροφορικής.	πιστοποιεί την έναρξη του νέου συστήματος πληροφορικής.						χρημάτων, όταν δεν θα εμπίπτουν στο δείγμα ελέγχου μέσω της διαδικασίας ανάλυσης κινδύνου (τουλάχιστον το 90% όλων των αιτήσεων ετησίως).
12 - 4.1. Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης - 16611_Αξιοποίηση τεχνολογιών τεχνητής νοημοσύνης και άλλων προηγμένων εργαλείων ανάλυσης δεδομένων από τη φορολογική διοίκηση	Ορόσημο	Ολοκλήρωση ψηφιακού μετασχηματισμού φορολογικών ελέγχων	Αναφορά από την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων που πιστοποιεί τη λειτουργία της πλατφόρμας διαχείρισης υποθέσεων.				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση της λειτουργίας της πλατφόρμας διαχείρισης υποθέσεων για φορολογικούς ελέγχους, η οποία θα χρησιμοποιεί το σύστημα επιχειρηματικής ευφυΐας / ανάλυσης δεδομένων που υποστηρίζει τον ψηφιακό μετασχηματισμό με σκοπό την ενίσχυση της ικανότητας της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων να εκπληρώνει τις υποχρεώσεις της ως πλήρως ανεξάρτητης αρχής (σύμφωνα με την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων που επιτρέπει τον νόμο 4389/2016).
12 - 4.1. Φορολογικά εργαλεία πιο	Ορόσημο	Ολοκλήρωση παραδοτέων πρώτης φάσης	Έκθεση της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση των παραδοτέων της πρώτης φάσης του ολοκληρωμένου ψηφιακού περιβάλλοντος (που αντικαθιστά το TAXIS, TAXISnet και Elenxis) για

φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης - 16291_Ψηφιακός μετασχηματισμός φορολογικών & τελωνειακών αρχών		του ολοκληρωμένου περιβάλλοντος πληροφορικής & ελέγχου της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων στο πλαίσιο του ψηφιακού της μετασχηματισμού	Εσόδων που πιστοποιεί την ολοκλήρωση των παραδοτέων της πρώτης φάσης του ολοκληρωμένου πληροφοριακού περιβάλλοντος φόρων & ελέγχου.						την υποστήριξη όλων των φορολογικών και ελεγκτικών διαδικασιών της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων, των πολιτών και των επιχειρήσεων, η οποία συμβάλλει στον ψηφιακό μετασχηματισμό. Αυτά τα παραδοτέα αποτελούνται από όλες τις απαιτούμενες μελέτες έργων, τον πλήρη επανασχεδιασμό και την εφαρμογή βάσης δεδομένων, την παροχή διεπαφών δεδομένων και διάθεση υποσυστημάτων πρώτης φάσης (συμπεριλαμβανομένου του φορολογικού μητρώου και της λογιστικής). Το έργο θα ενισχύσει την ικανότητα της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της ως πλήρως ανεξάρτητης αρχής (σύμφωνα με το σχετικό νόμο της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων 4389/2016).
12 - 4.1.Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης - 16291_Ψηφιακός μετασχηματισμός φορολογικών & τελωνειακών αρχών	Ορόσημο	Έναρξη του συστήματος παρακολούθησης οχημάτων και εμπορευματοκιβωτίων.	Έκθεση της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων που βεβαιώνει την έναρξη λειτουργίας του συστήματος παρακολούθησης οχημάτων και εμπορευματοκιβωτίων.				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση της εφαρμογής ενός συστήματος παρακολούθησης για εμπορικά οχήματα και εμπορευματοκιβώτια που βασίζονται σε δίκτυα “Διαδίκτυο των Πραγμάτων” (Internet-Of-Things” (τεχνολογία 5G) για την εκτέλεση λειτουργιών παρακολούθησης που υποστηρίζουν τον ψηφιακό μετασχηματισμό με στόχο την ενίσχυση της ικανότητας της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων να εκπληρώνει τις υποχρεώσεις της ως μία πλήρως ανεξάρτητη αρχή (σε συμμόρφωση με το σχετικό νόμο της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων 4389/2016), μέσω της εγκατάστασης συστήματος παρακολούθησης της κίνησης επαγγελματικών οχημάτων και εμπορευματοκιβωτίων.

Ομάδα 18: Φορολογική πολιτική

Τα μέτρα που περιλαμβάνονται σε αυτήν την ομάδα είναι:

- Κωδικοποίηση & απλούστευση της φορολογικής νομοθεσίας(ID: 16643)
- Ενίσχυση ηλεκτρονικών συναλλαγών (ID: 16616)
- Υπεραπόσβεση σε επενδύσεις πράσινης οικονομίας και ενέργειας (ID: 16863)
- Κίνητρα για συνεργασίες, συγχωνεύσεις & εξαγορές για τη δημιουργία αποτελεσματικότερων και πιο ανταγωνιστικών επιχειρηματικών σχηματισμών (ID: 16598)

Τα ορόσημα και οι στόχοι που ορίζονται για αυτήν την ομάδα περιγράφονται στον ακόλουθο πίνακα:

Σχετικό μέτρο (μεταρρύθμιση ή επένδυση)	**Ορόσημο / Στόχος**	**Όνομα**	**Ποιοτικοί δείκτες (για ορόσημα)**	**Ποσοτικοί δείκτες (για στόχους)**			**Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης**		**Περιγραφή κάθε Ορόσημου / Στόχου**
				Μονάδα μέτρησης	**Βάση**	**Στόχος**	**Τρίμηνο**	**Χρονολογία**	
12 - 4.1. Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης - 16863_Υπεραπόσβεση σε επενδύσεις πράσινης οικονομίας και ενέργειας	Ορόσημο	Υπερ-αποσβέσεις για πράσινες και ψηφιακές επενδύσεις σε ΜμΕ	Έναρξη ισχύος πρωτογενούς και δευτερογενούς νομοθεσίας για τις υπεραποσβέσεις σε πράσινες και ψηφιακές				4ο τρίμηνο	2021	Έναρξη ισχύος της πρωτογενούς και της δευτερογενούς νομοθεσίας για την εισαγωγή των υπεραποσβέσεων για φορολογικούς σκοπούς των επιλέξιμων ΜμΕ για την πράσινη οικονομία και τις ψηφιακές επενδύσεις.

			επενδύσεις από τις ΜμΕ						
12 - 4.1. Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης - 16616_Ενίσχυση ηλεκτρονικών συναλλαγών	Ορόσημο	Νομοθεσία για την ενθάρρυνση ηλεκτρονικών συναλλαγών	Έναρξη ισχύος πρωτογενούς και δευτερογενούς δικαίου, παρέχοντας κίνητρα για την ενίσχυση των ηλεκτρονικών συναλλαγών				4ο τρίμηνο	2021	Έναρξη ισχύος τροποποίησης του πρωτογενούς και δευτερογενούς νομικού πλαισίου που παρέχει ειδικά κίνητρα για την ενίσχυση των ηλεκτρονικών συναλλαγών.
12 - 4.1. Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης - 16643_Κωδικοποίηση & απλούστευση της φορολογικής νομοθεσίας	Ορόσημο	Πρόγραμμα κωδικοποίησης της φορολογικής νομοθεσίας	Δημοσίευση δευτερογενούς νομοθεσίας με τη σύσταση επιτροπών και χρονοδιάγραμμα κωδικοποίησης.				3ο τρίμηνο	2021	Πλήρες πρόγραμμα για τα παραδοτέα σχετικά με τη κωδικοποίηση της φορολογικής νομοθεσίας, συμπεριλαμβανομένης της σύστασης των σχετικών επιτροπών, λεπτομερές χρονοδιάγραμμα από το Υπουργείο Οικονομικών και την ΑΑΔΕ για την κωδικοποίηση της φορολογικής νομοθεσίας και τις ρυθμίσεις διαβούλευσης.

18 - 4.7. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών - 16598_Κίνητρα για συνεργασίες, συγχωνεύσεις & εξαγορές για τη δημιουργία αποτελεσματικότερων και πιο ανταγωνιστικών επιχειρηματικών σχηματισμών	Ορόσημο	Νομοσχέδιο για την ενθάρρυνση της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων	Σχέδια της πρωτογενούς και δευτερογενούς νομοθεσίας για την ενθάρρυνση της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων.				3ο τρίμηνο	2021	Σχέδια προς διαβούλευση της πρωτογενούς και δευτερογενούς νομοθεσίας με βελτιώσεις της φορολογικής νομοθεσίας, και χρηματοοικονομικά και αδειοδοτικά κίνητρα για συγχωνεύσεις, μετατροπές και εξαγορές.
18 - 4.7. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών - 16598_Κίνητρα για συνεργασίες, συγχωνεύσεις & εξαγορές για τη δημιουργία αποτελεσματικότερων και πιο ανταγωνιστικών επιχειρηματικών σχηματισμών	Ορόσημο	Νομοθεσία για την ενθάρρυνση της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων	Έναρξη ισχύος της νομοθεσίας για την ενθάρρυνση της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων				1ο τρίμηνο	2022	Έναρξη ισχύος των σχετικών τροποποιήσεων με βελτιώσεις της φορολογικής νομοθεσίας, και χρηματοοικονομικά και αδειοδοτικά κίνητρα για συγχωνεύσεις, μετατροπές και εξαγορές.
4.1. Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης - 16643_Κωδικοποίηση & απλούστευση της φορολογικής νομοθεσίας	Ορόσημο	Αύξηση της ικανότητας κωδικοποίησης της φορολογικής νομοθεσίας	Δημοσίευση δευτερογενούς νομοθεσίας για τη δημιουργία μονάδας φορολογικής κωδικοποίησης στο Υπουργείο				2ο τρίμηνο	2022	Δημιουργία ειδικής φορολογικής μονάδας στο Υπουργείο Οικονομικών που θα είναι υπεύθυνη για την ενοποίηση και τη συνέπεια της πρωτογενούς φορολογικής νομοθεσίας και των υπουργικών αποφάσεων. Σύσταση Διεύθυνσης Παροχής Υπηρεσιών στην ΑΑΔΕ μεταξύ άλλων υπεύθυνη για την ενοποίηση του δευτερογενούς δικαίου, το συντονισμό

			Οικονομικών και Διεύθυνση Παροχής Υπηρεσιών στην ΑΑΔΕ						των αρμοδιοτήτων της ΑΑΔΕ σχετικά με τον Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας και την ενημέρωση και συντήρηση της βάσης δεδομένων δημόσιων φόρων.
12 - 4.1. Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης - 16643_Κωδικοποίηση & απλούστευση της φορολογικής νομοθεσίας	Ορόσημο	Κωδικοποίηση φόρου εισοδήματος και φορολογικής διαδικασίας	Υιοθέτηση κωδικοποιημένης πρωτογενούς και δευτερογενούς φορολογικής νομοθεσίας για τον Κώδικα Φόρου Εισοδήματος και τον Κώδικα Φορολογικής Διοίκησης.				2ο τρίμηνο	2023	Εφαρμογή κωδικοποιημένης νομοθεσίας του Κώδικα Φόρου Εισοδήματος και τον Κώδικα Φορολογικής Διοίκησης για την απλούστευση και ενημέρωση της νομοθεσίας υπό το πρίσμα της ψηφιοποίησης και των ευρωπαϊκών βέλτιστων πρακτικών.

12 - 4.1. Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης - 16643_Κωδικοποίηση & απλούστευση της φορολογικής νομοθεσίας	Ορόσημο	Ολοκλήρωση της αρχικής κωδικοποίησης της φορολογικής νομοθεσίας και του πληροφοριακού συστήματος για τους φορολογούμενους	α: 1. Υιοθέτηση πρωτογενούς και δευτερογενούς κωδικοποιημένης φορολογικής νομοθεσίας 2. Παροχή αποδείξεων πληρωμής και αποτελεσμάτων των ελέγχων των επενδύσεων κωδικοποίησης. β: 1. Δημοσίευση δευτερογενούς νομοθεσίας και πλήρης οδηγός με συνδέσμους στον ιστότοπο του Συστήματος Διαχείρισης Περιεχομένου				2ο τρίμηνο	2024	1.Έναρξη ισχύος της κωδικοποίησης της πρωτογενούς και δευτερογενούς νομοθεσίας για την απλούστευση και την ενημέρωση της νομοθεσίας υπό το πρίσμα της ψηφιοποίησης και των βέλτιστων πρακτικών της ΕΕ, που περιλαμβάνουν: - τον κώδικα ΦΠΑ - Τέλος χαρτοσήμου - Φόροι ιδιοκτησίας - Συλλογή κρατικών χρεών (ΚΕΔΕ) - Εθνικός τελωνειακός κώδικας 2. Δημιουργία Συστήματος Διαχείρισης Περιεχομένου και αποκλειστικού ιστότοπου για πληροφόρηση των φορολογουμένων.

			και των φορολογουμένων. 2. Παροχή αποδείξεων πληρωμής και αποτελεσμάτων των ελέγχων των επενδύσεων στο Σύστημα Διαχείρισης Περιεχομένου						

Ομάδα 19: Καταπολέμηση του παράνομου εμπορίου και της διαφθοράς

Τα μέτρα που περιλαμβάνονται σε αυτήν την ομάδα είναι:

- Καταπολέμηση του παραεμπορίου και Προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας (ID: 16703)
- Ενίσχυση της εθνικής υπηρεσίας κατά της διαφθοράς (ID: 16952)
- Αποτελεσματική καταπολέμηση της διαφθοράς (ID: 16978)
- Μεταρρύθμιση για μεγαλύτερη διαφάνεια σε θέματα εταιρικής διακυβέρνησης (βελτίωση του πλαισίου AML/CFT) (ID: 16702)

Τα ορόσημα και οι στόχοι που ορίζονται για αυτήν την ομάδα περιγράφονται στον ακόλουθο πίνακα:

Σχετικό μέτρο (μεταρρύθμιση ή επένδυση)	**Ορόσημο / Στόχος**	**Όνομα**	**Ποιοτικοί δείκτες (για ορόσημα)**	**Ποσοτικοί δείκτες (για στόχους)**			**Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης**		**Περιγραφή κάθε Ορόσημου / Στόχου**
				Μονάδα μέτρησης	**Βάση**	**Στόχος**	**Τρίμηνο**	**Χρονολογία**	
13 - 4.2. Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης - 16978_Αποτελεσματική καταπολέμηση της διαφθοράς	Ορόσημο	Δηλώσεις περιουσιακών στοιχείων και πολιτικά κόμματα	Έναρξη ισχύος νέας νομοθεσίας				3ο τρίμηνο	2022	Έναρξη ισχύος της νέας νομοθεσίας σχετικά με: (i) Δηλώσεις περιουσιακών στοιχείων (ii) και την κωδικοποίηση της νομοθεσίας για τα πολιτικά κόμματα.
13 - 4.2. Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης - 16952_Ενίσχυση της εθνικής υπηρεσίας κατά της διαφθοράς	Ορόσημο	Εθνικό σχέδιο δράσης κατά της διαφθοράς	Έγκριση από την Εθνική Αρχή Διαφάνειας του Εθνικού Σχεδίου Δράσης κατά της				3ο τρίμηνο	2022	Έγκριση από την Εθνική Αρχή Διαφάνειας του Εθνικού Σχεδίου Δράσης κατά της Διαφθοράς για την περίοδο 2022-2025, συμπεριλαμβανομένης της εξειδίκευσης: (i) δράσεων για την ενίσχυση της διαφάνειας και της λογοδοσίας σε ολόκληρη τη δημόσια διοίκηση (ii) στοχευμένες παρεμβάσεις για τον εντοπισμό και την πρόληψη της διαφθοράς σε περιοχές υψηλού κινδύνου

			Διαφθοράς για την περίοδο 2022-2025						(συμπεριλαμβανομένων, για παράδειγμα, υγείας, δημόσιων οικονομικών, επενδύσεων) (iii) απαραίτητες ρυθμιστικές παρεμβάσεις σε επιλεγμένους τομείς πολιτικής.
13 - 4.2. Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης - 16952_Ενίσχυση της εθνικής υπηρεσίας κατά της διαφθοράς	Ορόσημο	Εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου	- Έκθεση της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας για τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου που έχουν δημιουργηθεί - Έκδοση κανονιστικών πράξεων - Έκδοση κοινής υπουργικής απόφασης				4ο τρίμηνο	2022	Εφαρμογή του νέου νόμου για τους εσωτερικούς ελέγχους στη δημόσια διοίκηση, που περιλαμβάνει: (i) τη δημιουργία μονάδων εσωτερικού ελέγχου σε υπουργεία (ii) την έκδοση των κανονιστικών πράξεων για τη σύσταση μονάδων εσωτερικού ελέγχου και επιτροπών ελέγχου σε φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης (1ος και 2ος βαθμός), πανεπιστήμια, νοσοκομεία - μονάδες υγείας, ανεξάρτητες αρχές και νομικά πρόσωπα τοπικής αυτοδιοίκησης (iii) έκδοση κοινής υπουργικής απόφασης για τον καθορισμό των κριτηρίων συνεργασίας των μονάδων εσωτερικού ελέγχου με εξωτερικούς εμπειρογνώμονες. Η Εθνική Αρχή Διαφάνειας σε συνεργασία με το Υπουργείο Εσωτερικών παρέχει εποπτεία και καθοδήγηση σε φορείς της γενικής κυβέρνησης για τη δημιουργία ενός συνεκτικού και λειτουργικού συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Η Εθνική Αρχή Διαφάνειας διευκολύνει μια πιλοτική αυτοαξιολόγηση σχετικά με τα βασικά στοιχεία του συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Το Ελεγκτικό Συνέδριο της Ελλάδος έχει συμπεριλάβει στο ετήσιο πρόγραμμα εργασίας του, ελέγχους για την αξιολόγηση των ρυθμίσεων

									εσωτερικού ελέγχου σε φορείς γενικής κυβέρνησης.
13 - 4.2. Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης - 16702_Μεταρρύθμιση για μεγαλύτερη διαφάνεια σε θέματα εταιρικής διακυβέρνησης (βελτίωση του πλαισίου AML/CFT)	Ορόσημο	Ενισχυμένο πλαίσιο καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (AML) και καταπολέμησης της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (CFT)	Εκκίνηση λειτουργίας πλατφόρμας για τη συλλογή στατιστικών δεδομένων. Ολοκληρωση βελτιώσεων στο Κεντρικό Μητρώο Πραγματικών Δικαιούχων				2ο τρίμηνο	2023	(i) Έναρξη της πλατφόρμας για τη συλλογή στατιστικών δεδομένων που κατέχουν οι αρμόδιες εθνικές αρχές (δηλαδή δικαστικές, εποπτικές και επιβολής του νόμου) υπό τη διεύθυνση της Διεύθυνσης Χρηματοοικονομικής Πολιτικής του Υπουργείου Οικονομικών της Ελλάδος, η οποία λειτουργεί ως Κεντρική Συντονιστική Μονάδα στον νόμο 4557/2018 (εθνικός νόμος AML) (ii) Βελτίωση ειδικού μητρώου για τη φύλαξη πληροφοριών πραγματικών δικαιούχων για τη διευκόλυνση της άμεσης πρόσβασης των αρμόδιων αρχών σε αυτές τις πληροφορίες και για διασύνδεση με τα αντίστοιχα μητρώα των κρατών μελών της ΕΕ μέσω της σχετικής πλατφόρμας της ΕΕ. Το μητρώο ανήκει στη Διεύθυνση Χρηματοοικονομικής Πολιτικής του Υπουργείου Οικονομικών της Ελλάδος, η οποία λειτουργεί ως Κεντρική Συντονιστική Μονάδα, σύμφωνα με τον νόμο 4557/2018 (εθνικός νόμος AML) και φιλοξενείται από τη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων (ΓΓΠΣ) του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης.
13 - 4.2. Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης - 16703_Καταπολέμηση του παραεμπορίου	Ορόσημο	Καταπολέμηση του παράνομου εμπορίου - σταθμοί	Το σύστημα ΙΤ λειτουργεί και 10 νέοι πλήρως εξοπλισμένοι σταθμοί				2ο τρίμηνο	2025	Ένα ολοκληρωμένο και διαλειτουργικό σύστημα πληροφοριών τίθεται σε λειτουργία για να επιτρέψει την αποτελεσματική διαχείριση των ελέγχων που διενεργούνται σε ολόκληρη τη χώρα για την καταπολέμηση του παραεμπορίου και τον έλεγχο της κίνησης αγαθών και

και προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας		πληροφορικής και ελέγχου	ελέγχου (συμπεριλαμβανομένου του απαραίτητου εξοπλισμού) είναι πλήρως λειτουργικοί						υπηρεσιών, τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό εμπόριο. Για να εξασφαλιστεί η πλήρης αξιοποίηση του νέου συστήματος πληροφοριών, η επιχειρησιακή ικανότητα της Διαπεριφερειακής Μονάδας Ελέγχου Αγοράς (ΔΙΜΕΑ), συμπεριλαμβανομένης της περιφερειακής υποδομής, θα ενισχυθεί μέσω της πρόσβασης σε απαιτούμενο εξοπλισμό εφοδιαστικής που συνδέεται με τη βάση δεδομένων εποπτείας της αγοράς του συστήματος πληροφοριών, επιτρέποντας τη χρήση τους σε επιτόπιους ελέγχους και την άμεση επιβολή προστίμων. - Ολοκλήρωση δημιουργίας νέων σταθμών ελέγχου για την καταπολέμηση του παράνομου εμπορίου μέσω 10 προκατασκευασμένων κτιρίων (ISOBOX) με τον απαραίτητο εξοπλισμό, συμπεριλαμβανομένων τριών σαρωτών (HXM MobileScan ™ ή ισοδύναμου).

Ομάδα 20: Ενίσχυση της δημόσιας διοίκησης

Τα μέτρα που περιλαμβάνονται σε αυτήν την ομάδα είναι:

- Ψηφιακός μετασχηματισμός δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας στη γενική κυβέρνηση & ηλεκτρονική τιμολόγηση (ID: 16705)
- Ψηφιακή μεταρρύθμιση δημοσίου λογιστικού συστήματος (ID: 16974)
- Σύγχρονο θεσμικό πλαίσιο για τις κρατικές επιχειρήσεις (ID: 16657)
- Πλατφόρμα κρατικών ενισχύσεων (ID: 16701)
- Ψηφιακός μετασχηματισμός του Ταμείου Παρακαταθηκών & Δανείων (ID: 16940)
- Επενδυτική υποστήριξη και ανάπτυξη ενός νέου μοντέλου οικονομίας (ID: 16711)
- Ενίσχυση του σχεδιασμού και του συντονισμού πολιτικής (ID: 16981)

Τα ορόσημα και οι στόχοι που ορίζονται για αυτήν την ομάδα περιγράφονται στον ακόλουθο πίνακα:

Σχετικό μέτρο (μεταρρύθμιση ή επένδυση)	**Ορόσημο / Στόχος**	**Όνομα**	**Ποιοτικοί δείκτες (για ορόσημα)**	**Ποσοτικοί δείκτες (για στόχους)**			**Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης**		**Περιγραφή κάθε Ορόσημου / Στόχου**
				Μονάδα μέτρησης	**Βάση**	**Στόχος**	**Τρίμηνο**	**Χρονολογία**	
13 - 4.2. Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης - 16701_Πλατφόρμα κρατικών ενισχύσεων	Ορόσημο	Ενισχυμένο δίκτυο κρατικών ενισχύσεων	Έναρξη ισχύος του ενισχυμένου πλαισίου κρατικών ενισχύσεων				4ο τρίμηνο	2022	Έναρξη ισχύος των τροποποιήσεων στο νομικό πλαίσιο για τις κρατικές ενισχύσεις, για τη λειτουργία του κεντρικού δικτύου κρατικών ενισχύσεων (CESANET), για την ενίσχυση των αρμοδιοτήτων της κεντρικής μονάδας κρατικών

									ενισχύσεων και των αποκεντρωμένων μονάδων κρατικών ενισχύσεων
13 - 4.2. Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης - 16981_Ενίσχυση του σχεδιασμού και του συντονισμού πολιτικής	Ορόσημο	Σχεδιασμός και συντονισμός πολιτικής - εκτίμηση επιπτώσεων	Έναρξη εκπαιδευτικού προγράμματος με 100 δημόσιους υπαλλήλους επιλεγμένους να παρευρεθούν.				4ο τρίμηνο	2022	Μετά την έναρξη της ηλεκτρονικής πλατφόρμας για την εκτίμηση επιπτώσεων, θα ξεκινήσει ένα πρόγραμμα κατάρτισης και μια σχετική διαδικασία διαπίστευσης με τουλάχιστον 100 εγγεγραμμένους δημόσιους υπαλλήλους , συμπεριλαμβανομένων των δημοσίων υπαλλήλων που έχουν επιλεγεί για τα «εκτελεστικά τμήματα» (Ν. 4622/2019, άρθρο 104) με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας της εκτίμησης επιπτώσεων που έχει προετοιμαστεί και τη διευκόλυνση της χρήσης της ηλεκτρονικής πλατφόρμας.
13 - 4.2. Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης - 16711_Επενδυτική υποστήριξη και ανάπτυξη ενός νέου μοντέλου οικονομίας	Ορόσημο	Επαγγελματικοποίηση του τομέα των δημοσίων συμβάσεων - νέα νομοθεσία	Ισχύς νέας νομοθεσίας. Ολοκλήρωση της σε βάθος μελέτης				2ο τρίμηνο	2024	(i) Έναρξη ισχύος νέας νομοθεσίας που προβλέπει επαγγελματικές ροές εργασίας για το προσωπικό που ασχολείται με δημόσιες συμβάσεις, ομάδες ειδικών δεξιοτήτων και την υιοθέτηση οικονομικών και μη οικονομικών κινήτρων σε πλήρη συνάφεια με το ενιαίο μισθολογικό πλαίσιο (Ν. 4354/2015) χωρίς οποιαδήποτε εξαίρεση (ii) Υποβολή διεξοδικής μελέτης για την

									αναδιοργάνωση της δομής και των αρμοδιοτήτων των σχετικών φορέων που ασχολούνται με τις προμήθειες δημόσιων συμβάσεων.
13 - 4.2. Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης-16940_Ψηφιακός μετασχηματισμός του ταμείου παρακαταθηκών & δανείων	Ορόσημο	Ολοκλήρωση του συνόλου των υποπρογραμμάτων του έργου “Ψηφιακός μετασχηματισμός του Ταμείου Παρακαταθηκών & Δανείων”	Αναφορά από το ΤΠΔ που πιστοποιεί την ολοκλήρωση των υποπρογραμμάτων.				2ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση του συνόλου των υποπρογραμμάτων του έργου “Ψηφιακός μετασχηματισμός του Ταμείου Παρακαταθηκών & Δανείων (ΤΠΔ)”: (i) αρχείο ψηφιοποίησης και σύστημα διαχείρισης εγγράφων, (ii) Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα, (iii) Πληροφοριακό Σύστημα ERP, (iv) Υπηρεσίες εκτύπωσης, και (v) Σύστημα Διαχείρισης Ανθρώπινου Δυναμικού.
13 - 4.2. Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης - 16711_Επενδυτική υποστήριξη και ανάπτυξη ενός νέου μοντέλου οικονομίας	Ορόσημο	Εφαρμογή της εθνικής στρατηγικής για τις δημόσιες συμβάσεις 2021-2025	Πλήρης εφαρμογή της εθνικής στρατηγικής για τις δημόσιες συμβάσεις				4ο τρίμηνο	2025	Εφαρμογή του συνόλου της εθνικής στρατηγικής για τις δημόσιες συμβάσεις, συμπεριλαμβανομένης: (i) της θέσπισης ρυθμίσεων διακυβέρνησης και αναδιοργάνωσης των ενδιαφερομένων φορέων (ii) της δημιουργίας πλαισίου παρακολούθησης (iii) της έναρξης ισχύος του δευτερογενούς δικαίου και άλλων δράσεων για την πλήρη λειτουργία του πλαισίου (iv) τη δημιουργία βασικών πρωτοβουλιών όπως οι πράσινες συμβάσεις και οι προμήθειες για καινοτομία, το πλαίσιο πιστοποίησης ιδιωτικών

									συστημάτων ηλεκτρονικών συμβάσεων.
13 - 4.2. Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης - 16974_Ψηφιακή μεταρρύθμιση δημοσίου λογιστικού συστήματος	Ορόσημο	Λογιστική μεταρρύθμιση: Ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις	Ολοκλήρωση κατάρτισης των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.				4ο τρίμηνο	2025	Σύνταξη ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων για όλους τους υποτομείς της γενικής κυβέρνησης, συμπεριλαμβανομένων των τοπικών κυβερνήσεων. Για να επιτευχθούν αυτά τα αποτελέσματα, απαιτούνται οι ακόλουθες ενέργειες: ● Σχεδιασμός, εφαρμογή και λειτουργία των δημοσιονομικών και χρηματοοικονομικών λειτουργιών διαχείρισης και αναφοράς της Κεντρικής Διοίκησης και της συλλογής και παρακολούθησης φορολογικών και χρηματοοικονομικών δεδομένων όλων των άλλων Φορέων Γενικής Κυβέρνησης εκτός κεντρικής διοίκησης. ● Εισαγωγή τιμολόγησης στο GOV-ERP ● Εκπαίδευση των υπαλλήλων των φορέων Χρηματοοικονομικών Υπηρεσιών σε θέματα

									λογιστικής γενικής κυβέρνησης και θέματα δημόσιας οικονομικής διαχείρισης ● Σύνταξη ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.
13 - 4.2. Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης - 16705_Ψηφιακός μετασχηματισμός δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας στη γενική κυβέρνηση & ηλεκτρονική τιμολόγηση	Ορόσημο	Προγραμματισμός κυβερνητικών πόρων (GOV-ERP)	Το σύστημα πληροφορικής λειτουργεί πλήρως.				4ο τρίμηνο	2025	Πραγματοποίηση του ψηφιακού μετασχηματισμού του πλαισίου δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας, καθιστώντας τον Κυβερνητικό Επιχειρησιακό Σχεδιασμό Πόρων (GOV-ERP) πλήρως λειτουργικό. Για να επιτευχθεί αυτό το αποτέλεσμα, πρέπει να ολοκληρωθούν τα υποπρογράμματα: - Ψηφιακός μετασχηματισμός της δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας κυβερνητικών φορέων της γενικής κυβέρνησης - Σύνδεση συστημάτων ERP Γενικής Κυβέρνησης με το ελληνικό ηλεκτρονικό τιμολόγιο εξασφαλίζοντας: τη συνδεσιμότητα των συστημάτων ERP στο δίκτυο ηλεκτρονικών τιμολογίων, τη συνδεσιμότητα των παρόχων

									υπηρεσιών e-τιμολόγησης στο δίκτυο e-τιμολόγησης.
13 - 4.2. Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης - 16711_Επενδυτική υποστήριξη και ανάπτυξη ενός νέου μοντέλου οικονομίας	Στόχος	Ολοκλήρωση προγραμμάτων αναβάθμισης δεξιοτήτων και επιμόρφωσης για τις Δημόσιες Συμβάσεις		Αριθμός δημοσίων υπαλλήλων εκπαιδευμένων και πιστοποιημένων	0	6.000	4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση προγραμμάτων αναβάθμισης δεξιοτήτων και επιμόρφωσης για επαγγελματίες στον τομέα δημοσίων συμβάσεων και απονομή πιστοποίησης.

Ομάδα 21: Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης

Τα μέτρα που περιλαμβάνονται σε αυτήν την ομάδα είναι:

- Αναβάθμιση υποδομών απονομής της δικαιοσύνης (ID: 16292)
- Ψηφιακός μετασχηματισμός του τομέα δικαιοσύνης (ID: 16727)
- Ενίσχυση ψηφιακών δεξιοτήτων του δικαστικού προσωπικού (ID: 16733)
- Επιτάχυνση της απονομής δικαιοσύνης (ID: 16575)

Τα ορόσημα και οι στόχοι που ορίζονται για αυτήν την ομάδα περιγράφονται στον ακόλουθο πίνακα:

Σχετικό μέτρο (μεταρρύθμιση ή επένδυση)	**Ορόσημο / Στόχος**	**Όνομα**	**Ποιοτικοί δείκτες (για ορόσημα)**	**Ποσοτικοί δείκτες (για στόχους)**			**Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης**		**Περιγραφή κάθε Ορόσημου / Στόχου**
				Μονάδα μέτρησης	**Βάση**	**Στόχος**	**Τρίμηνο**	**Χρονολογία**	
14 - 4.3. Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης - 16292_Αναβάθμιση υποδομών απονομής της δικαιοσύνης	Ορόσημο	Ταυτοποίηση - Επιλέξιμα κτίρια	Συμπλήρωση λίστας				3ο τρίμηνο	2021	Σύνταξη καταλόγου κτιρίων που δεν επηρεάζονται από την αναθεώρηση του δικαστικού χάρτη.

14 - 4.3. Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης - 16575_Επιτάχυνση της απονομής δικαιοσύνης	Ορόσημο	Τεχνική υποστήριξη - Εργαλείο επιδόσεων του δικαστικού συστήματος	Ανάθεση διαγωνισμού για τεχνική υποστήριξη				3ο τρίμηνο	2022	Ανάθεση διαγωνισμού για τεχνική υποστήριξη για την ανάπτυξη του εργαλείου επιδόσεων του δικαστικού συστήματος βάσει στρατηγικών στόχων, εισαγωγή αντικειμενικών δεικτών απόδοσης (KPI) (όπως χρόνος ολοκλήρωσης καθηκόντων, ατομική απόδοση από άποψη χρόνου, επικοινωνία, κίνητρα κ.λπ.) ανά τμήμα ή / και κατηγορία υπαλλήλων και παροχή δεδομένων με ακρίβεια και αντικειμενικότητα σχετικά με την κατανομή των μπόνους. Τα μπόνους θα καταβάλλονται στο πρώτο τρίμηνο μετά το τέλος του έτους με βάση τις επιδόσεις του εν λόγου έτους. Το εργαλείο θα είναι προσωρινό και σε πλήρη συνέπεια με το ενιαίο μισθολόγιο (Νόμος 4354/2015) χωρίς να ορίζεται καμία εξαίρεση για την εξάλειψη των συσσωρευμένων/ εκκρεμών υποθέσεων των δικαστηρίων.
14 - 4.3. Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης - 16733_Ενίσχυση ψηφιακών δεξιοτήτων του δικαστικού προσωπικού	Στόχος	Εκπαίδευση - Δικαστές και δικαστικοί υπάλληλοι		Αριθμός δικαστών που έχουν εγγραφεί στην εθνική σχολή δικαστών	0	10	1ο τρίμηνο	2022	Εγγραφή 10 ειρηνοδικών στην εθνική σχολή δικαστών

14 - 4.3. Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης - 16575_Επιτάχυνση της απονομής δικαιοσύνης	Ορόσημο	Δικαστική Αστυνομία - Δευτερογενής νομοθεσία	Έναρξη ισχύος της νομοθεσίας				3ο τρίμηνο	2022	Έναρξη ισχύος δευτερογενούς νομοθεσίας (υπό μορφή προεδρικών διαταγμάτων ή υπουργικών αποφάσεων, ανάλογα με την περίπτωση) που απαιτείται για την πλήρη εφαρμογή του νόμου για τη δικαστική αστυνομία προκειμένου να βοηθήσει το έργο των δικαστικών και εισαγγελικών αρχών με: ● την παροχή επιστημονικής και τεχνικής βοήθειας σε δικαστές και εισαγγελείς σε θέματα που απαιτούν τεχνική ή επαγγελματική εμπειρογνωμοσύνη ● τη διεξαγωγή προκαταρκτικών εξετάσεων και ερευνών ● την εκτέλεση ενταλμάτων ● την παροχή βοήθειας για την υποβολή ή την απάντηση σε αιτήματα δικαστικής συνδρομής ● την επίδοση εγγράφων και διαδικαστικών πράξεων ● την εκτέλεση αποφάσεων ● τη φύλαξη και διατήρηση της τάξης στα δικαστήρια ● άλλες διαδικαστικές πράξεις που θα τους ανατίθενται από τα αρμόδια δικαστήρια και εισαγγελείς.

14 - 4.3. Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης - 16575_Επιτάχυνση της απονομής δικαιοσύνης	Ορόσημο	Δικαστικός χάρτης - πρωτογενής νομοθεσία - διοικητική	Έναρξη ισχύος της νομοθεσίας				4ο τρίμηνο	2022	Έναρξη ισχύος πρωτογενούς νομοθεσίας για την αναθεώρηση του δικαστικού χάρτη της διοικητικής δικαιοσύνης.
14 - 4.3. Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης - 16292_Αναβάθμιση υποδομών απονομής της δικαιοσύνης	Ορόσημο	Κατασκευή και ανακαίνιση δικαστικών κτιρίων - Προσαρμογή λίστας - Προκήρυξη διαγωνισμών	Κατάλογος έργων ανακαίνισης σύμφωνα με τον σχετικό νόμο για την αναθεώρηση του δικαστικού χάρτη, σύμφωνα με το ορόσημο 14 4.3/ 4ο τρίμηνο 2022 προκήρυξη διαγωνισμών				4ο τρίμηνο	2022	Προσαρμογή του καταλόγου έργων σε ευθυγράμμιση με την αναθεώρηση του δικαστικού χάρτη, όπως προβλέφθηκε στη νομοθεσία. Προκήρυξη διαγωνισμών για τα διοικητικά δικαστήρια. Οι όροι της διαδικασίας υποβολής προσφορών θα ορίζουν ότι τα νέα κτίρια που θα κατασκευαστούν θα πληρούν πρωτογενή ενεργειακή ζήτηση (ΟΕΥΠ) η οποία είναι τουλάχιστον κατά 20% χαμηλότερη από την απαίτηση NZEB (κτίριο σχεδόν μηδενικής κατανάλωσης ενέργειας , εθνικές οδηγίες).
14 - 4.3. Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος	Στόχος	Εκπαίδευση - Δικαστές και υπάλληλοι		Αριθμός δικαστών που έχουν εγγραφ	10	25	1ο τρίμηνο	2023	14 επιπρόσθετοι ειρηνοδίκες εγγεγραμμένοι στην εθνική σχολή δικαστών, 1 δικαστής του ελεγκτικού δικαστηρίου εγγεγραμμένος στην εθνική σχολή δικαστών. Αύξηση του συνολικού αριθμού των

δικαιοσύνης - 16733_Ενίσχυση ψηφιακών δεξιοτήτων του δικαστικού προσωπικού				εί στην εθνική σχολή δικαστών					δικαστών που συμμετέχουν στην εκπαίδευση σε 25.
14 - 4.3. Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης - 16727_Ψηφιακός μετασχηματισμός του τομέα δικαιοσύνης	Ορόσημο	Αναβάθμιση Συστημάτων Καταγραφής & Πληροφοριακών Συστημάτων για τη Δικαιοσύνη	Αναφορές ελέγχου έργου για επιβεβαίωση της τήρησης των συμβατικών υποχρεώσεων				2ο τρίμηνο	2023	Παραλαβή επίσημων αποδεικτικών στοιχείων, με την κατάλληλη τεκμηρίωση (πιστοποιήσεις ολοκλήρωσης, πρωτόκολλα ποιοτικής και ποσοτικής αποδοχής και εκδοθέντα τιμολόγια) της δέουσας και ακριβούς εκτέλεσης όλων των συμβατικών δεσμεύσεων που απαιτούνται μέχρι την ημερομηνία αυτή, σύμφωνα με τον χρονοπρογραμματισμό του έργου, που καλύπτουν όλα τις ενέργειες των δύο υποπρογραμμάτων, (συστήματα καταγραφής δικαστηρίου και αναβαθμίσεις σε συστήματα πληροφορικής Δικαιοσύνης (ΟΣΔΔΥ-ΠΠ, ΟΣΔΔΥ-ΔΔ), Ελεγκτικό Συνέδριο, Εθνικό Ποινικό Αρχείο), με κατάλληλα μέσα, (όπως εκθέσεις ελέγχου έργων, πιστοποιητικά ποιοτικής / ποσοτικής παράδοσης και αποδείξεις εκταμίευσης).
14 - 4.3. Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης -	Ορόσημο	Υιοθέτηση - Εργαλείο απόδοσης δικαστικών υπαλλήλων	Έναρξη ισχύος πρωτογενούς και δευτερογενούς νομοθεσίας				2ο τρίμηνο	2023	Θέσπιση πρωτογενούς και δευτερογενούς νομοθεσίας για τη δημιουργία ενός προσωρινού συστήματος μπόνους που θα βασίζεται στην ανάπτυξη ενός εργαλείου απόδοσης δικαστικών υπαλλήλων που θα θέτει στρατηγικούς στόχους και θα εισάγει αντικειμενικά KPI (όπως χρόνος για την ολοκλήρωση ενός καθήκοντος, ατομική απόδοση από άποψη χρόνου, επικοινωνία και κίνητρο) ανά

16575_Επιτάχυνση της απονομής δικαιοσύνης									τμήμα ή / και κατηγορία υπαλλήλων και παροχή δεδομένων με ακρίβεια και αντικειμενικότητα σχετικά με την κατανομή του μπόνους. Τα μπόνους θα καταβάλλονται στο πρώτο τρίμηνο μετά το τέλος του έτους με βάση τις επιδόσεις του εν λόγου έτους.
14 - 4.3. Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης - 16292_Αναβάθμιση υποδομών απονομής της δικαιοσύνης	Ορόσημο	Συμβάσεις	Ανάθεση συμβάσεων				2ο τρίμηνο	2023	Ανάθεση συμβάσεων για κατασκευαστικά έργα που δεν επηρεάζονται από την αναθεώρηση του δικαστικού χάρτη. Οι όροι της διαδικασίας υποβολής προσφορών θα ορίζουν ότι τα νέα κτίρια που θα κατασκευαστούν θα πληρούν πρωτογενή ενεργειακή ζήτηση (ΟΕΥΠ) η οποία είναι τουλάχιστον κατά 20% χαμηλότερη από την απαίτηση NZEB (κτίριο σχεδόν μηδενικής κατανάλωσης ενέργειας, εθνικές οδηγίες).
14 - 4.3. Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης_ 16575 Επιτάχυνση της απονομής δικαιοσύνης	Ορόσημο	Αναθεώρηση δικαστικού χάρτη - πρωτογενής νομοθεσία - Αστικό και ποινικό	Έναρξη ισχύος της νομοθεσίας				4ο τρίμηνο	2023	Έναρξη ισχύος της πρωτογενούς νομοθεσίας για την αναθεώρηση του δικαστικού χάρτη αστικής και ποινικής δικαιοσύνης.

14 - 4.3. Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης - 16292_Αναβάθμιση υποδομών απονομής της δικαιοσύνης	Ορόσημο	Κατασκευή και ανακαίνιση δικαστικών κτιρίων - Προκήρυξη προσφορών	Έναρξη προσφοράς				4ο τρίμηνο	2023	Προσαρμογή του καταλόγου έργων σύμφωνα με το νόμο για την αναθεώρηση του δικαστικού χάρτη. Έναρξη του διαγωνισμού για έργα αστικών και ποινικών δικαστηρίων που περιλαμβάνονται στον αναθεωρημένο κατάλογο ανακαινίσεων. Οι όροι της διαδικασίας υποβολής προσφορών θα ορίζουν ότι τα νέα κτίρια που θα κατασκευαστούν θα πληρούν πρωτογενή ενεργειακή ζήτηση (ΟΕΥΠ) η οποία είναι τουλάχιστον κατά 20 % χαμηλότερη από την απαίτηση NZEB (κτίριο σχεδόν μηδενικής κατανάλωσης ενέργειας, εθνικές οδηγίες).
14 - 4.3. Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης - 16575_Επιτάχυνση της απονομής δικαιοσύνης	Ορόσημο	Επιχειρησιακή αστυνομία δικαιοσύνης	Η δικαστική αστυνομία είναι πλήρως επιχειρησιακή και λειτουργική τόσο σε κεντρικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο.				4ο τρίμηνο	2023	Λειτουργία της δικαστικής αστυνομίας σε όλες τις αρμοδιότητές της, τόσο σε επίπεδο κεντρικής διοίκησης όσο και σε περιφερειακό επίπεδο εντός των δικαστηρίων.
14 - 4.3. Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης - 16733_Ενίσχυ	Ορόσημο	Εκπαίδευση - Κριτές και υπάλληλοι	Έκθεση που θα πιστοποιεί την υλοποίηση των αλλαγών στο πρόγραμμα σπουδών της Εθνικής Σχολής				4ο τρίμηνο	2024	Πλήρης υλοποίηση όλων των έργων που περιλαμβάνονται στη μεταρρύθμιση δεξιοτήτων και ψηφιακών δεξιοτήτων για δικαστές και δικαστικούς υπαλλήλους, με: 1. Εγγραφή του 65% των δικαστών και των δικαστικών υπαλλήλων στη δια βίου κατάρτιση και παρακολούθηση

ση ψηφιακών δεξιοτήτων του δικαστικού προσωπικού			Δικαστών και εγγραφή 65% δικαστών και δικαστικών υπαλλήλων στη δια βίου κατάρτιση.						τουλάχιστον ενός εκπαιδευτικού σεμιναρίου 2. Πλήρης λειτουργία της εθνικής σχολής δικαστικών υπαλλήλων 3. Εφαρμογη του συνόλου των αλλαγών στα κριτήρια επιλογής και το πρόγραμμα σπουδών Αλλαγές στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα της Εθνικής Σχολής Δικαστών με στόχο κυρίως την ενίσχυση της πρακτικής κατάρτισης και την παροχή μαθημάτων για δεοντολογία, διαχείριση χρόνου, ψυχολογία, οικονομική θεωρία και ανάλυση, διαχείριση δικαστηρίων και νέες τεχνολογίες. Παροχή δια βίου κατάρτισης σε δικαστές που καλύπτουν διάφορους τομείς δικαίου και διοικητικά ή διαδικαστικά θέματα που σχετίζονται με δικαστικά καθήκοντα (διαχείριση δικαστηρίων, διαχείριση υποθέσεων, επικοινωνία και συνεργασία με εθνικές και αλλοδαπές αρχές) μια τέτοια εκπαίδευση αποτελεί προϋπόθεση για την επαγγελματική ανέλιξη. Κατάρτιση δικαστικού προσωπικού που καλύπτει θέματα που είναι απαραίτητα για τα καθήκοντά τους, δηλαδή διαχείριση και οργάνωση της υπηρεσίας τους, ψηφιακές δεξιότητες, δικονομικό και ουσιαστικό δίκαιο.

14 - 4.3. Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης - 16575_Επιτάχυνση της απονομής δικαιοσύνης	Ορόσημο	Αναθεώρηση δικαστικού χάρτη - Πρόοδος	Έκθεση προόδου που αντικατοπτρίζει και επαληθεύει τα ποσοστά όπως αποδεικνύονται από επίσημες δηλώσεις των αντίστοιχων διοικήσεων των δικαστηρίων που επιβεβαιώνουν την έναρξη λειτουργίας και τη λειτουργικότητα των επηρεαζόμενων δικαστικών δομών.				4ο τρίμηνο	2024	Αναθεώρηση του δικαστικού χάρτη. Τουλάχιστον το 70% των επηρεαζόμενων δικαστικών δομών λειτουργούν πλήρως όσον αφορά τη διοικητική δικαιοσύνη. Για την αστική και ποινική δικαιοσύνη τουλάχιστον το 40% των μεταρρυθμισμένων οντοτήτων (δικαστήρια) θα πρέπει να λειτουργούν πλήρως.
14 - 4.3. Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης - 16575_Επιτάχυνση της	Ορόσημο	Εργασίες κατασκευής και ανακαίνισης - ηλεκτρονική ταυτότητα - ολοκλήρωση	Αναφορά που επιβεβαιώνει ότι το σύνολο των κατασκευαστικών έργων έχουν ολοκληρωθεί				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση του συνόλου των υπόλοιπων νέων κτιρίων και ανακαινίσεων που ξεκίνησαν το πρώτο τρίμηνο του 2023 σύμφωνα με τις ανάγκες του αναθεωρημένου δικαστικού χάρτη. Ολοκλήρωση και πλήρης διαδικτυακή λειτουργία της πλατφόρμας ηλεκτρονικής ταυτότητας των δικαστικών κτιρίων.

απονομής δικαιοσύνης			και παραδοθεί στους χρήστες. Αναφορά επιβεβαίωσης της πλήρους λειτουργίας και της λειτουργικότητας της πλατφόρμας ηλεκτρονικής ταυτότητας.						
14 - 4.3. Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης - 16575_Επιτάχυνση της απονομής δικαιοσύνης	Ορόσημο	Αναθεώρηση δικαστικού χάρτη - Πλήρης εφαρμογή	Έκθεση προόδου που επιβεβαιώνει τη λειτουργία και τη λειτουργικότητα όλων των μεταρρυθμισμένων οντοτήτων βάσει επίσημων εγγράφων.				4ο τρίμηνο	2025	Αναθεώρηση του δικαστικού χάρτη. Πλήρης υλοποίηση της αναθεώρησης των δικαστικών χαρτών για κάθε τομέα της διοικητικής, πολιτικής και ποινικής δικαιοσύνης, όπως αποδεικνύεται από επίσημες δηλώσεις των αντίστοιχων διοικήσεων των δικαστηρίων που επιβεβαιώνουν την έναρξη λειτουργίας και τη λειτουργικότητα των μεταρρυθμισμένων οντοτήτων.
14 - 4.3. Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του	Ορόσημο	Κανονική λειτουργία Καταγραφής και	Συστήματα τήρησης αρχείων ήχου πλήρως				4ο τρίμηνο	2025	Ηλεκτρονική δικαιοσύνη: Παραδοτέα που έχουν παραληφθεί για την «Αναβάθμιση και επέκταση των πληροφοριακών συστημάτων του τομέα της δικαιοσύνης» σχετικά με:

συστήματος δικαιοσύνης - 16727_Ψηφιακός μετασχηματισμός του τομέα δικαιοσύνης		αναβαθμισμένα πληροφοριακά συστήματα	λειτουργικά σε όλα τα αστικά και ποινικά δικαστήρια. Έργα ΟΣΔΔΥ-ΠΠ φάση ΙΙ, ΟΣΔΔΥ-ΔΔ, Ελεγκτικό Συνέδριο και Εθνικό Ποινικό Μητρώο πλήρως υλοποιημένα, να έχουν παραδοθεί και να είναι λειτουργικά.						1. Αναβάθμιση του συστήματος τήρησης αρχείων των δικαστηρίων. 2. Αναβάθμιση και υποστήριξη των πληροφοριακών συστημάτων του τομέα της δικαιοσύνης για αστικά, ποινικά και διοικητικά δικαστήρια, το ελεγκτικό δικαστήριο και το εθνικό ποινικό μητρώο. Τα υποπρογράμματα περιλαμβάνουν τα ακόλουθα: -Αναβάθμιση του συστήματος τήρησης αρχείων των δικαστηρίων - Υπηρεσίες αναβάθμισης και υποστήριξης για το «Ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης υποθέσεων δικαστηρίου για τα αστικά και ποινικά δικαστήρια (ΟΣΔΔΥ-ΠΠ Α)» και τη διάθεση του συστήματος σε όλα τα αστικά και ποινικά δικαστήρια της χώρας (ΟΣΔΔΥ-ΠΠ Β) - Οι υπηρεσίες αναβάθμισης και υποστήριξης για το «Ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης υποθέσεων δικαστηρίου για το Συμβούλιο της Επικρατείας και όλα τα διοικητικά δικαστήρια (ΟΣΔΔΥ-ΔΔ) (www.adjustice.gr)». - Υπηρεσίες αναβάθμισης και υποστήριξης του «Εθνικού συστήματος μητρώου ποινικών αρχείων (NCRIS) - Υπηρεσίες αναβάθμισης και υποστήριξης για το Σύστημα Διαχείρισης Υποθέσεων («CMS») του Ελληνικού Ελεγκτικού Συνεδρίου

Ομάδα 22: Ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού τομέα και των κεφαλαιαγορών

Τα μέτρα που περιλαμβάνονται σε αυτήν την ομάδα είναι:

- Ανάπτυξη κεφαλαιαγοράς (ID: 16581)
- Εθνική στρατηγική παρακολούθησης και αντιμετώπισης ιδιωτικού χρέους, ίδρυση γραφείου δημοσίων πιστώσεων και ίδρυση κεντρικού μητρώου πιστώσεων (ID: 16957)
- Επιτάχυνση διαδικασιών αναδιάρθρωσης ιδιωτικού χρέους – δεύτερη ευκαιρία (ID: 16580)
- Παρατηρητήριο πιστοληπτικής επέκτασης (ID: 16576)

Τα ορόσημα και οι στόχοι που ορίζονται για αυτήν την ομάδα περιγράφονται στον ακόλουθο πίνακα:

Σχετικό μέτρο (μεταρρύθμιση ή επένδυση)	**Ορόσημο / Στόχος**	**Όνομα**	**Ποιοτικοί δείκτες (για ορόσημα)**	**Ποσοτικοί δείκτες (για στόχους)**			**Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης**		**Περιγραφή κάθε Ορόσημου / Στόχου**
				Μονάδα μέτρησης	**Βάση**	**Στόχος**	**Τρίμηνο**	**Χρονολογία**	
15 - 4.4. Ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού τομέα και των κεφαλαιαγορών - 16581_Ανάπτυξη κεφαλαιαγοράς	Ορόσημο	Κεφαλαιαγορές, εποπτεία, ψηφιοποίηση εποπτικών διαδικασιών, Ένωση Κεφαλαιαγορών	Έναρξη ισχύος της νομοθεσίας (δημοσίευση σε ΦΕΚ)				4ο τρίμηνο	2021	Έναρξη ισχύος νέου νόμου για την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, ο οποίος θα τροποποιεί εσωτερικές διαδικασίες και οργάνωση.

15 - 4.4. Ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού τομέα και των κεφαλαιαγορών - 16580_Επιτάχυνση διαδικασιών αναδιάρθρωσης ιδιωτικού χρέους – δεύτερη ευκαιρία	Ορόσημο	Εποπτεία, ψηφιοποίηση των εποπτικών διαδικασιών, Ένωση Κεφαλαιαγορών, κεφαλαιαγορές, προληπτική αναδιάρθρωση χρέους	Εκθέσεις που πιστοποιούν την έναρξη λειτουργίας των σχετικών συστημάτων, συμπεριλαμβανομένων των συνδέσμων προς δικτυακούς τόπους, κατά περίπτωση.				4ο τρίμηνο	2024	Αναβάθμιση της έγκαιρης προειδοποίησης και του μηχανισμού προληπτικής αναδιάρθρωσης χρέους, που θα επιτρέψει σε ιδιώτες και επιχειρήσεις να αποφύγουν την υπερχρέωση, καθώς και να αντιμετωπίσουν τη διευθέτηση χρέους χρησιμοποιώντας εξωδικαστικές διαδικασίες. Ο ανάδοχος θα αναβαθμίσει τα συστήματα πληροφορικής έγκαιρης προειδοποίησης και προληπτικής αναδιάρθρωσης χρέους, τα οποία διαχειρίζεται το Υπουργείο Οικονομικών / ΕΓΔΙΧ μετά από αξιολόγηση της λειτουργίας τους.
15 - 4.4. Ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού τομέα και των κεφαλαιαγορών - 16576_Παρατηρητήριο πιστοληπτικής επέκτασης	Ορόσημο	Κεφαλαιαγορές, εποπτεία, ψηφιοποίηση των εποπτικών διαδικασιών, Ένωση Κεφαλαιαγορών	Εκθέσεις που πιστοποιούν την έναρξη λειτουργίας των συστημάτων, συμπεριλαμβανομένων των συνδέσμων προς δικτυακούς τόπους, κατά περίπτωση.				4ο τρίμηνο	2024	Το σύστημα πληροφορικής του Παρατηρητηρίου Ρευστότητας θα ολοκληρωθεί και θα τεθεί σε λειτουργία, αποτελούμενο από ένα σύστημα πληροφορικής συλλογής δεδομένων, το οποίο θα παρακολουθεί την πιστωτική επέκταση, ως εκ τούτου, θα ενισχύσει τον κρατικό μηχανισμό κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων και χάραξης πολιτικής.
15 - 4.4. Ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού τομέα και των κεφαλαιαγορών - 16581_Ανάπτυξη κεφαλαιαγοράς	Ορόσημο	Κεφαλαιαγορές, εποπτεία, ψηφιοποίηση των εποπτικών	Έναρξη λειτουργίας του πληροφοριακού συστήματος της Ένωσης Κεφαλαιαγορών.				4ο τρίμηνο	2025	1. Ολοκλήρωση του επανασχεδιασμού και του οδικού χάρτη σε νέα οργανωτική δομή, διαχείριση δεδομένων, εκπαίδευση προσωπικού, 2. Ανάπτυξη ή / και απόκτηση υποδομής πληροφορικής και εφαρμογών για τη συστηματική παραλαβή, αποθήκευση,

		διαδικασιών, Ένωση Κεφαλαιαγορών.							ανάκτηση και διαχείριση συναλλαγών στα δεδομένα χρηματιστηρίου. και βοηθητικές πληροφορίες για την παραγωγή και διαχείριση ειδοποιήσεων και εκθέσεων ελέγχου 3. Εισαγωγή μεγάλης κλίμακας συστήματος πληροφορικής και ολοκλήρωση όλων των δεδομένων που συλλέγονται επί του παρόντος (και στο μέλλον) από το προσωπικό της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, επιτρέποντας την πολυδιάστατη ανάλυση, αναθεώρηση και επισκόπηση των τρεχουσών συνθηκών της αγοράς, επιτρέποντας τον καλύτερο συντονισμό διαδικασιών και παρεμβάσεων.
15 - 4.4. Ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού τομέα και των κεφαλαιαγορών - 16957_Εθνική στρατηγική παρακολούθησης και αντιμετώπισης ιδιωτικού χρέους, ίδρυση γραφείου δημοσίων πιστώσεων και ίδρυση κεντρικού μητρώου πιστώσεων	Ορόσημο	Εξυγίανση χρέους, εξυγίανση μη εξυπηρετούμενων δανείων, πωλήσεις μη εξυπηρετούμενων δανείων, χρηματοπιστωτική σταθερότητα, Γραφείο Δημοσίων Πιστώσεων,	Έκθεση για την επαλήθευση της ολοκλήρωσης των 33 έργων που σχεδιάστηκαν στο πλαίσιο της στρατηγικής.				4ο τρίμηνο	2025	Η εθνική στρατηγική επίλυσης ιδιωτικού χρέους έχει τεθεί σε εφαρμογή και λειτουργεί πλήρως, μέσω της ίδρυσης Υπηρεσία Πιστοληπτικής Αξιολόγησης και του Μητρώου Παρακολούθησης Ιδιωτικού Χρέους. Το Κεντρικό Μητρώο Πιστώσεων (ΚΜΠ) που σχετίζεται στενά με τα παραπάνω έργα, συμπληρώνει την εθνική στρατηγική για τη μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, την αύξηση της διαφάνειας και την ανάκτηση της εμπιστοσύνης των επενδυτών. Αυτές οι δράσεις αποσκοπούν στην αποτροπή μελλοντικής συσσώρευσης ιδιωτικού χρέους και στην ενδυνάμωση της αγοράς μη εξυπηρετούμενων δανείων, συμπεριλαμβανομένης της αντιμετώπισης της ασύμμετρης πληροφόρησης, της

		φερεγγυότητα στρατηγική για τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια, μητρώο παρακολούθησης του ιδιωτικού χρέους.							διευκόλυνσης της τη λήψης πιστωτικών αποφάσεων και αυξάνει τη διαφάνεια του ιστορικού των πληρωμών και του ύψους των εξασφαλίσεων. Γραφείο Δημόσιων Πιστώσεων: Ανάπτυξη του πληροφοριακού συστήματος αξιολόγησης της φερεγγυότητας και ολοκλήρωση της πιλοτικής λειτουργίας του. Έναρξη του συστήματος πληροφορικής του μητρώου παρακολούθησης ιδιωτικού χρέους. Επιτυχής ολοκλήρωση της εθνικής στρατηγικής μη εξυπηρετούμενων δανείων, συμπεριλαμβανομένων δράσεων που διευκολύνουν τις συναλλαγές χαρτοφυλακίων μη εξυπηρετούμενων δανείων: (i) Σύνταξη, διαβούλευση και ισχύς νέας νομοθεσίας για την εξάλειψη φορολογικών αντικινήτρων στις μεταφορές μη εξυπηρετούμενων δανείων, (ii) δημιουργία κοινού προτύπου δεδομένων για τις συναλλαγές μη εξυπηρετούμενων δανείων, (iii) δημιουργία κοινού προτύπου για την εξέταση και αξιολόγηση χαρτοφυλακίου, (iv) σχεδιασμός πλατφόρμας συναλλαγών για χαρτοφυλάκια μη εξυπηρετούμενων δανείων με σκοπό να βοηθηθούν οι πωλητές και οι αγοραστές στην ανταλλαγή πληροφοριών και

									στην υποβολή προσφορών με αποτελεσματικό και εμπιστευτικό τρόπο. Δημιουργία της απαραίτητης υποδομής πληροφορικής για το Κεντρικό Μητρώο Πιστώσεων. Το Κεντρικό Μητρώο Πιστώσεων θα είναι μια εθνική βάση δεδομένων, που θα φιλοξενείται στην Τράπεζα της Ελλάδος, υποστηρίζοντας έτσι τις υποχρεώσεις και τα καθήκοντά της όσον αφορά την εποπτεία του χρηματοπιστωτικού τομέα και τη διασφάλιση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας. Η Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ) ενεργεί ως υπεύθυνος επεξεργασίας δεδομένων και διασφαλίζει την εφαρμογή αυστηρών πρωτοκόλλων ασφάλειας και προστασίας των δεδομένων με σκοπό τη διαφύλαξη των πληροφοριών των δανειοληπτών που υποβάλλονται από τους δανειστές στο Κεντρικό Μητρώο Πιστώσεων. Άλλες υπηρεσίες του Υπουργείου Οικονομικών (Ειδική Γραμματεία Διαχείρισης Ιδιωτικού Χρέους) επωφελούνται επίσης από την πιθανή διαλειτουργικότητα του συστήματος (στον βαθμό που απαιτείται) με το Γραφείο Δημοσίων Πιστώσεων και το μητρώο παρακολούθησης ιδιωτικού χρέους. Το Υπουργείο Δικαιοσύνης (ως συναρμόδιο για το ηλεκτρονικό μητρώο εξασφαλίσεων) θα μπορεί επίσης να αντλεί οφέλη. Το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης θα μπορούσε να

									αποτελέσει βασικό παράγοντα στον σχεδιασμό και τη λειτουργία του Κεντρικού Μητρώου Πιστώσεων.

Ομάδα 23: Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας

Τα μέτρα που περιλαμβάνονται σε αυτήν την ομάδα είναι:

- Αναβάθμιση υποδομών ερευνητικών κέντρων εποπτείας ΓΓΕΚ (GSRI) (ID: 16624)
- Ενίσχυση βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας (ID: 16618)
- TH2ORAX - Εξελίξιμο ολιστικό υβριδικό επιχειρησιακό αυτόνομο σύστημα (άμυνα, ασφάλεια, πολιτική Προστασία) (ID: 16654)
- Ερευνώ – Δημιουργώ - Καινοτομώ (ID: 16971)
- Χρηματοδότηση της καινοτομίας - HORIZON 2020 (ID: 16622)
- Εξωστρέφεια έρευνας και καινοτομίας (ID: 16621)

Τα ορόσημα και οι στόχοι που ορίζονται για αυτήν την ομάδα περιγράφονται στον ακόλουθο πίνακα:

Σχετικό μέτρο (μεταρρύθμιση ή επένδυση)	**Ορόσημο / Στόχος**	**Όνομα**	**Ποιοτικοί δείκτες (για ορόσημα)**	**Ποσοτικοί δείκτες (για στόχους)**			**Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης**		**Περιγραφή κάθε Ορόσημου / Στόχου**
				Μονάδα μέτρησης	**Βάση**	**Στόχος**	**Τρίμηνο**	**Χρονολογία**	
16 - 4.5. Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας - 16618_Ενίσχυση βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας	Ορόσημο	Νομοθεσία για τη Βασική και Εφαρμοσμένη Έρευνα	Έναρξη ισχύος της νομοθεσίας (πρωτογενούς και δευτερογενούς για την ίδρυση των νομικών οντοτήτων)				1ο τρίμηνο	2022	Έναρξη ισχύος αναθεωρημένου νομικού πλαισίου για τη Βασική και Εφαρμοσμένη Έρευνα και έκδοση δευτερογενούς νομοθεσίας για την ίδρυση νομικών οντοτήτων. Το νομικό πλαίσιο: α) επαναπροσδιορίζει τους ερευνητικούς τομείς για τη χρηματοδότηση προσκλήσεων υποβολής προτάσεων στο πλαίσιο της επικαιροποιημένης εθνικής στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης (RIS3) β) θεσπίζει νέα δομή

									διακυβέρνησης για τη βελτίωση της διαχείρισης και του συντονισμού των εν λόγω έργων και γ) θεσπίζει το νομικό καθεστώς των νέων ερευνητικών φορέων. Οι ερευνητικοί τομείς θα επαναπροσδιοριστούν από κοινού από το Εθνικό Συμβούλιο Έρευνας και Καινοτομίας (ΕΣΕΚ) και τη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Καινοτομίας.
16 - 4.5. Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας - 16624_Αναβάθμιση υποδομών ερευνητικών κέντρων εποπτείας ΓΓΕΚ (GSRI)	Ορόσημο	Πρόσκληση υποβολής προτάσεων για ερευνητικά κέντρα	Δημοσιεύθηκε πρόσκληση υποβολής προτάσεων και δημοσίευσης προδιαγραφών προσφορών				1ο τρίμηνο	2022	Έναρξη της πρόσκλησης υποβολής προτάσεων για δημιουργία - επέκταση - αναβάθμιση υποδομών ερευνητικών κέντρων, συμπεριλαμβανομένης της δημοσίευσης προδιαγραφών για προσφορές που θα διασφαλίζουν ότι οι επιλεγμένες εφαρμογές συμμορφώνονται με την οδηγία για την αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» (2021 / C58 / 01) μέσω της χρήσης ενός καταλόγου αποκλεισμών και της απαίτησης συμμόρφωσης με τη σχετική κοινοτική και εθνική περιβαλλοντική νομοθεσία.
16 - 4.5. Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας - 16624_Αναβάθμιση υποδομών ερευνητικών κέντρων εποπτείας ΓΓΕΚ	Ορόσημο	Ανάθεση συμβάσεων για ερευνητικά κέντρα	Γνωστοποίηση ανάθεσης συμβάσεων				1ο τρίμηνο	2023	Επιλογή προτάσεων και ανάθεση συμβάσεων για δημιουργία έργων - επέκταση -αναβάθμιση υποδομών Ερευνητικών Κέντρων υπό την εποπτεία της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Καινοτομίας (ΓΓΕΚ).

16 - 4.5. Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας - 16654_TH2ORAX - Εξελίξιμο ολιστικό υβριδικό επιχειρησιακό αυτόνομο σύστημα (άμυνα, ασφάλεια, πολιτική Προστασία)	Ορόσημο	Ανάθεση συμβάσεων για TH2ORAX	Γνωστοποίηση ανάθεσης συμβάσεων.				1ο τρίμηνο	2023	Ανάθεση συμβάσεων για το έργο TH2ORAX. Το Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων μαζί με τη Γενική Γραμματεία Έρευνας & Καινοτομίας είναι υπεύθυνο για την αποτελεσματική εφαρμογή της διαδικασίας αξιολόγησης. Οι συμβάσεις θα ανατεθούν με βάση την καλύτερη σχέση ποιότητας τιμής.
16 - 4.5. Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας - 16624_Αναβάθμιση υποδομών ερευνητικών κέντρων εποπτείας ΓΓΕΚ	Ορόσημο	Ολοκλήρωση έργων Ερευνητικών Κέντρων	Έκθεση της Γενικής Γραμματείας Έρευνας & Καινοτομίας που πιστοποιεί ότι τα έργα έχουν ολοκληρωθεί.				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση όλων των υποέργων στο πλαίσιο του έργου Αναβάθμιση υποδομών ερευνητικών κέντρων εποπτείας Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Καινοτομίας (ΓΓΕΚ), και συγκεκριμένα: Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας, Ερευνητικό Κέντρο «Αθηνά», Ερευνητικό Κέντρο Βιοϊατρικών Επιστημών «Αλέξανδρος Φλέμινγκ», Εθνικό Κέντρο Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, Ίδρυμα Ιατροβιολογικών Ερευνών της Ακαδημίας Αθηνών, Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών, Ελληνικό Κέντρο Θαλασσίων Ερευνών, Ελληνικό Ινστιτούτο Παστέρ, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, Κέντρο Διάδοσης Επιστημών και Μουσείο Τεχνολογίας ΝΟΗΣΙΣ- Κέντρο Διάδοσης Επιστημών και Μουσείο Τεχνολογίας, Ελληνική Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας,

									Επιστημονικό Πάρκο Πατρών, Πάρκο Υψηλής Τεχνολογίας και Έρευνας στην Περιφέρεια Ηπείρου.
16 - 4.5. Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας - 16618_Ενίσχυση βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας	Ορόσημο	Ολοκλήρωση έργων Βασικής & Εφαρμοσμένης Έρευνας	Έκθεση της Γενικής Γραμματείας Έρευνας & Καινοτομίας που πιστοποιεί ότι τα έργα έχουν ολοκληρωθεί				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση των ακόλουθων υποπρογραμμάτων στο πλαίσιο του μέτρου "Ενίσχυση βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας": Χρηματοδότηση βασικής έρευνας, εμβληματικά ερευνητικά έργα σε απαιτητικούς διεπιστημονικούς τομείς, ίδρυση εφαρμοσμένου Ινστιτούτου Ε & Α για την Τεχνητή Νοημοσύνη, επεξεργασία δεδομένων και ανάπτυξη αλγορίθμων, μεταφραστική έρευνα σε τεχνολογίες βιώσιμων υλικών, συμμετοχή σε ευρωπαϊκές συμπράξεις υπολογιστικής υψηλών επιδόσεων (EuroHPC) και βασικές ψηφιακές τεχνολογίες, εφαρμοσμένη έρευνα για την ανάπτυξη μη επανδρωμένων αεροσκαφών (χρηματοδότηση για κέντρο έρευνας και ανάπτυξης μη επανδρωμένων συστημάτων), εφαρμοσμένη έρευνα για την ιατρική ακριβείας, η οποία υλοποιείται από τον μη κερδοσκοπικό οργανισμό ιδιωτικού δικαίου «Εθνικό Δίκτυο Ιατρικής Ακριβείας» (ΕΔΙΑ)
16 - 4.5.Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας - 16654_TH2ORAX - Εξελίξιμο ολιστικό υβριδικό επιχειρησιακό αυτόνομο	Ορόσημο	Ολοκλήρωση του έργου TH2ORAX	Έκθεση της Γενικής Γραμματείας Έρευνας & Καινοτομίας που πιστοποιεί ότι το έργο έχει ολοκληρωθεί.				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση του έργου TH2ORAX. Το έργο θα ολοκληρωθεί μέσω της ανάπτυξης ολιστικής πλατφόρμας που θα παρέχει ενημέρωση για την υφιστάμενη κατάσταση, δυνατότητες λήψης αποφάσεων που ενισχύουν τον συντονισμό και τον συγχρονισμό όλων των σχετικών αρμόδιων αρχών, σε πραγματικό χρόνο και σε 24ωρη βάση, για ολόκληρη την ελληνική επικράτεια σε διεπιστημονικό και διυπουργικό επίπεδο και με την έκδοση σχετικής έκθεσης ολοκλήρωσης από την ΓΓΕΚ.

σύστημα (άμυνα, ασφάλεια, πολιτική Προστασία)									
16 - 4.5. Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας - 16971_Ερευνώ – Δημιουργώ - Καινοτομώ	Ορόσημο	Ολοκλήρωση των έργων Ερευνώ – Δημιουργώ – Καινοτομώ	Έκθεση της Γενικής Γραμματείας Έρευνας & Καινοτομίας που πιστοποιεί ότι τα έργα έχουν ολοκληρωθεί.				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση όλων των επιλέξιμων παρεμβάσεων του μέτρου Ερευνώ Δημιουργώ Καινοτομώ στις ακόλουθες κατηγορίες: Έρευνα και ανάπτυξη για επιχειρήσεις, συνεργασίες επιχειρήσεων με ερευνητικούς οργανισμούς, αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της έρευνας και «Σφραγίδα Αριστείας» για προτάσεις αριστείας που δεν χρηματοδοτήθηκαν από τη σχετική πρόσκληση υποβολής προτάσεων του προγράμματος «Horizon 2020».
16 - 4.5. Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας - 16621_Εξωστρέφεια έρευνας και καινοτομίας	Ορόσημο	Ολοκλήρωση έργων Εξωστρέφειας οικοσυστημάτων Ε & Α	Έκθεση της Γενικής Γραμματείας Έρευνας & Καινοτομίας που πιστοποιεί ότι τα έργα έχουν ολοκληρωθεί.				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση των ακόλουθων υποπρογραμμάτων του μέτρου Εξωστρέφεια, Έρευνας και Καινοτομίας: προώθηση και παγκόσμια προβολή του εθνικού οικοσυστήματος νεοφυών καινοτόμων επιχειρήσεων, ανάπτυξη λογισμικού, υποστήριξη συντήρησης και αναβάθμιση συστήματος αξιολόγησης.

Ομάδα 24: Υποδομές

Τα μέτρα που περιλαμβάνονται σε αυτήν την ομάδα είναι:

Υποομάδα 1 (ψηφιακός μετασχηματισμός)

- Έξυπνες περιβαλλοντικές και πολιτιστικές υποδομές (smart infrastructure) (ID: 16960)
- Έξυπνες γέφυρες (ID: 16949)
- Ηλεκτρονικά διόδια (ID: 16950)
- Απλοποίηση διαδικασιών υπουργείου υποδομών και μεταφορών (ID: 16786)

Υποομάδα 2 (σιδηρόδρομοι και αερολιμένες)

- Ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης υποδομών και μεταφορών (ID: 16937)
- Οργανωτική μεταρρύθμιση στον τομέα των σιδηροδρόμων (ID: 16982)
- Ψηφιακός μετασχηματισμός του ΟΣΕ (ID: 16959)
- Προαστιακός σιδηρόδρομος στη δυτική αττική (ID: 16892)
- Αναβάθμιση του σιδηροδρομικού δικτύου με έργο ΣΔΙΤ (ID:16954)
- Παρεμβάσεις αναβάθμισης σε περιφερειακά αεροδρόμια (ID: 16833)

Τα ορόσημα και οι στόχοι που ορίζονται για αυτήν την ομάδα περιγράφονται στον ακόλουθο πίνακα:

Σχετικό μέτρο (μεταρρύθμιση ή επένδυση)	**Ορόσημο / Στόχος**	**Όνομα**	**Ποιοτικοί δείκτες (για ορόσημα)**	**Ποσοτικοί δείκτες (για στόχους)**			**Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης**		**Περιγραφή κάθε Ορόσημου / Στόχου**
				Μονάδα μέτρησης	**Βάση**	**Στόχος**	**Τρίμηνο**	**Χρονολογία**	
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της	Ορόσημο	Οδικός χάρτης για τη	Οδικός χάρτης				3ο τρίμηνο	2021	Υποομάδα 2: Προετοιμασία ενός οδικού χάρτη με τα βήματα για την πλήρη

ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας - 16982_Οργανωτική μεταρρύθμιση στον τομέα των σιδηροδρόμων		μεταρρύθμιση των σιδηροδρόμων							αναδιοργάνωση των εταιρειών ΟΣΕ και ΕΡΓΟΣΕ.
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας - 16982_Οργανωτική μεταρρύθμιση στον τομέα των σιδηροδρόμων	Ορόσημο	Νόμος για τη μεταρρύθμιση των σιδηροδρόμων	Έναρξη ισχύος πρωτογενούς και δευτερογενούς νομοθεσίας.				2ο τρίμηνο	2022	Υποομάδα 2: Οργανωτική μεταρρύθμιση στον τομέα των σιδηροδρόμων. Έναρξη ισχύος πρωτογενούς και δευτερογενούς νομοθεσίας για τη μεταρρύθμιση των δύο εταιρειών που θα τους επιτρέπει να αναπτύξουν, να λειτουργήσουν και να συντηρήσουν ένα σύγχρονο σιδηροδρομικό δίκτυο.
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας - 16954_Αναβάθμιση του σιδηροδρομικού δικτύου με έργο ΣΔΙΤ	Ορόσημο	Ανάθεση συμβάσεων ΣΔΙΤ για την αναβάθμιση και την ανάταξη του σιδηροδρομικού δικτύου.	Γνωστοποίηση ανάθεσης συμβάσεων.				1ο τρίμηνο	2023	Υποομάδα 2: Ανάθεση σύμβασης ΣΔΙΤ για παρεμβάσεις για την αναβάθμιση και την ανάταξη του ελληνικού σιδηροδρομικού δικτύου και υποδομής ώστε α) να αποκατασταθεί η «ταχύτητα σχεδιασμού» σε όλα τα τμήματα της υποδομής, β) να βελτιωθεί ο χρόνος ταξιδιού και των επιπέδων ασφάλειας γ) να αναβαθμιστεί το υφιστάμενο σιδηροδρομικό δίκτυο σε ολόκληρη τη

									χώρα και δ) να βελτιωθεί η ποιότητα των σιδηροδρομικών υπηρεσιών. Η αναβάθμιση καλύπτει συγκεκριμένα την αναβάθμιση της υπάρχουσας σιδηροδρομικής υποδομής και της ανωδομής, των ηλεκτρομηχανολογικών συστημάτων, της σηματοδότησης, των τηλεπικοινωνιών και της ηλεκτροδότησης και άλλων εγκαταστάσεων που απαιτούνται για τη λειτουργία του δικτύου ως εξής: 1. Τμήμα δικτύου Πειραιάς - Αθήνα - Θεσσαλονίκη και βόρεια σύνορα. 2. Τμήμα δικτύου Μακεδονία - Θράκη 3. Τμήμα δικτύου αεροδρόμιο Αθηνών - Κιάτο
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας - 16950_Ηλεκτρονικά διόδια	Ορόσημο	Ανάθεση σύμβασης για ηλεκτρονικά διόδια	Γνωστοποίηση ανάθεσης συμβάσεων.				2ο τρίμηνο	2023	Υποομάδα 1: Ανάθεση σύμβασης για ηλεκτρονικά διόδια για την παροχή μιας ομοιόμορφης, οικονομικά αποδοτικής, διαφανούς και φιλικής προς τον χρήστη υπηρεσίας.

17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας - 16833_Παρεμβάσεις αναβάθμισης σε περιφερειακά αεροδρόμια	Ορόσημο	Κοινοποίηση ανάθεσης για τις εργασίες του Οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Ασφάλεια της Αεροπορίας (EASA) στους περιφερειακούς αερολιμένες.	Γνωστοποίηση ανάθεσης συμβάσεων.				2ο τρίμηνο	2023	Υποομάδα 2: Πρόγραμμα συμμόρφωσης του Οργανισμού Ασφάλειας της Αεροπορίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EASA). Όλες οι συμβάσεις για εργασίες αναβάθμισης των 13 περιφερειακών αερολιμένων προς συμμόρφωση με τον νέο κανονισμό (ΕΕ) 2018/1139.
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας - 16982_Οργανωτική μεταρρύθμιση στον τομέα των σιδηροδρόμων	Ορόσημο	Εφαρμογή της μεταρρύθμισης για τους σιδηροδρόμων.	λειτουργία των νέων οντοτήτων ΟΣΕ/ΕΡΓΟΣΕ Λειτουργία Ευρωπαϊκού Συστήματος Διαχείρισης Σιδηροδρομικής Κυκλοφορίας (ERTMS) στον σιδηροδρομικό άξονα ΠΑΘΕ				4ο τρίμηνο	2023	Υποομάδα 2: Εφαρμογή της οργανωτικής μεταρρύθμισης στον τομέα των σιδηροδρόμων. Οι νέες οντότητες ΟΣΕ/ ΕΡΓΟΣΕ θα είναι πλήρως λειτουργικές. Το ευρωπαϊκό σύστημα διαχείρισης της σιδηροδρομικής κυκλοφορίας (ERTMS) θα αναπτυχθεί πλήρως στο κεντρικό δίκτυο ΠΑΘΕ.
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας –	Ορόσημο	Ολοκλήρωση έργων του EASA.	Πιστοποίηση από τον EASA.				2ο τρίμηνο	2025	Υποομάδα 2: Όλες οι εργασίες αναβάθμισης στους 13 αερολιμένες θα ολοκληρωθούν και θα πιστοποιηθούν από τον EASA.

16833_Παρεμβάσεις αναβάθμισης σε περιφερειακά αεροδρόμια									
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας - 16954_Αναβάθμιση του σιδηροδρομικού δικτύου με έργο ΣΔΙΤ	Ορόσημο	Ολοκλήρωση της αναβάθμισης του σιδηροδρομικού δικτύου	Πιστοποίηση από τον ΟΣΕ ότι έχουν υλοποιηθεί και έχουν παραληφθεί τα σχετικά στοιχεία.				4ο τρίμηνο	2025	Υποομάδα 2: Ολοκλήρωση των παρεμβάσεων για την αναβάθμιση και την ανάταξη του ελληνικού σιδηροδρομικού δικτύου.
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας 16892_Προαστιακός σιδηρόδρομος στη δυτική αττική	Ορόσημο	Ολοκλήρωση προαστιακού σιδηροδρόμου στη Δυτική Αττική	Έκθεση πιστοποίησης του ΟΣΕ ότι το έργο έχει ολοκληρωθεί και παραδοθεί στον ΟΣΕ.				4ο τρίμηνο	2025	Υποομάδα 2: Ολοκλήρωση του προαστιακού σιδηροδρόμου Δυτικής Αττικής από Άνω Λιόσια προς Μέγαρα.
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας - 16949_Έξυπνες γέφυρες	Ορόσημο	Ολοκλήρωση του έργου για τις έξυπνες γέφυρες.	Έκθεση ολοκλήρωσης ανεξάρτητου μηχανικού, επικυρωμένης από το				4ο τρίμηνο	2025	Υποομάδα 1: Ολοκλήρωση του έργου των έξυπνων γεφυρών για την παροχή πληροφοριών για την προληπτική συντήρηση γεφυρών σε διάφορες περιοχές της χώρας.

			Υπουργείο Υποδομών						
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας - 16950_Ηλεκτρονικά διόδια	Ορόσημο	Ολοκλήρωση έργου ηλεκτρονικών διοδίων.	Έκθεση ολοκλήρωσης από ανεξάρτητο μηχανικό επικυρωμένη από το Υπουργείο Υποδομών.				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση και λειτουργία ενός διαλειτουργικού συστήματος ηλεκτρονικών διοδίων που θα καταστήσει δυνατή την αυτόματη είσπραξη διοδίων για όλα τα οχήματα που κυκλοφορούν στους αυτοκινητόδρομους της Ελλάδας.
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας - 16959_Ψηφιακός μετασχηματισμός του ΟΣΕ	Ορόσημο	Ολοκλήρωση ψηφιακού μετασχηματισμού του ΟΣΕ.	Έκθεση ολοκλήρωσης από τον ΟΣΕ.				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση του έργου ψηφιοποίησης ΟΣΕ: 1. Σύστημα διαχείρισης εισιτηρίων και τηλεματικής, με τουλάχιστον 60% των επιβατών να χρησιμοποιεί ηλεκτρονικά εισιτήρια 2. Υποδομές έξυπνων σταθμών 3. Υπηρεσίες εμπειρίας πελατών 4. Εφαρμογή και λειτουργία του δικτύου τηλεπικοινωνιών για διαδίκτυο υψηλών ταχυτήτων σε τρένα και σταθμούς 5. Εγκατάσταση Συστημάτων Τηλεματικής στα τρένα του ΟΣΕ και 6. Υπηρεσίες κατάρτισης.

17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας - 16960_Έξυπνες περιβαλλοντικές και πολιτιστικές υποδομές (smart infrastructure)	Ορόσημο	Ολοκλήρωση του έργου για τις έξυπνες υποδομές	Η ολοκλήρωση των έργων θα συνοδεύεται από έκθεση ανεξάρτητου μηχανικού, επικυρωμένη από το Υπουργείο Υποδομών.				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση όλων των υποέργων: 1. Πληροφοριακό σύστημα οριοθέτησης υδατορευμάτων με σκοπό να συμβάλλει στην προστασία της φύσης και της βιοποικιλότητας 2. Ψηφιακή πλατφόρμα συναλλαγών για συντελεστές δόμησης κτιρίων 3. Ενιαίος ψηφιακός χάρτης 4. Ψηφιακή δράση για τη μέτρηση και την παρακολούθηση των ατμοσφαιρικών ρύπων και της θαλάσσιας ρύπανσης με σκοπό τη βελτίωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος και των ψηφιακών περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων που συμβάλλουν στη βελτίωση της ποιότητας της ατμόσφαιρας και 5. Έξυπνες υποδομές και δημιουργία διαδραστικών ψηφιακών υπηρεσιών και παραγωγής ψηφιακού περιεχομένου για την προώθηση πολιτιστικών εκθεμάτων με αυξημένη και εικονική πραγματικότητα στα μουσεία.
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων	Ορόσημο	Ολοκλήρωση του συστήματος διαχείρισης	Έκθεση ολοκλήρωσης του				4ο τρίμηνο	2025	Παροχή προηγμένου συστήματος διαχείρισης χαρτοφυλακίου για το Υπουργείο Υποδομών.

κλάδων οικονομίας της χώρας - 16937_Ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης υποδομών και μεταφορών		χαρτοφυλακίου για το Υπουργείο Υποδομών.	Υπουργείου Υποδομών.						
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας- 16786_Απλοποίηση διαδικασιών υπουργείου υποδομών και μεταφορών	Ορόσημο	Απλούστευση διαδικασιών του Υπουργείου Μεταφορών.	Έκθεση ολοκλήρωσης του Υπουργείου Υποδομών.				4ο τρίμηνο	2025	Έναρξη ισχύος νέου επιχειρησιακού μοντέλου για την εφαρμογή του ψηφιακού μετασχηματισμού και της απλούστευσης των διαδικασιών.

Ομάδα 25: Πολιτισμός

Τα μέτρα που περιλαμβάνονται σε αυτήν την ομάδα είναι:

- Μεταρρύθμιση της απασχόλησης στον πολιτιστικό τομέα (ID: 16715)
- Ο πολιτισμός ως κινητήριος μοχλός ανάπτυξης (ID: 16293)
- Δημιουργία μουσείου ενάλιων αρχαιοτήτων στον Πειραιά (ID: 16486)
- Υποδομές για την συνδρομή του πολιτισμού στην «ασημένια οικονομία» & αξιοποίηση της τέχνης για την βελτίωση της ψυχικής υγείας (ID: 16735)
- Αναβάθμιση καταστημάτων & προϊόντων του οργανισμού διαχείρισης και ανάπτυξης πολιτιστικών πόρων (πρώην ΤΑΠΑ) (ID: 16536)
- Πολιτιστικές & φυσικές διαδρομές (ID: 16970)
- Προστασία εμβληματικών τόπων και μνημείων πολιτιστικής κληρονομιάς από την κλιματική αλλαγή (ID: 16433)
- Αναβάθμιση καλλιτεχνικής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ID: 16725)
- Δημιουργία πολιτιστικών διαδρομών (ID: 16485)
- Πρόσθετα έργα ανάδειξης και διαφύλαξης της Ακρόπολης (ID: 16435)
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων εργαζομένων πολιτιστικού τομέα (ID: 16723)

Τα ορόσημα και οι στόχοι που ορίζονται για αυτήν την ομάδα περιγράφονται στον ακόλουθο πίνακα:

Σχετικό μέτρο (μεταρρύθμιση ή επένδυση)	**Ορόσημο / Στόχος**	**Όνομα**	**Ποιοτικοί δείκτες (για ορόσημα)**	**Ποσοτικοί δείκτες (για στόχους)**			**Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης**		**Περιγραφή κάθε Ορόσημου / Στόχου**
				Μονάδα μέτρησης	**Βάση**	**Στόχος**	**Τρίμηνο**	**Χρονολογία**	
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της	Ορόσημο	Νομοθεσία για την εργασιακή μεταρρύθμιση στον	Έναρξη ισχύος της νομοθεσίας και του παράγωγου δικαίου και				3ο τρίμηνο	2022	Έναρξη ισχύος της νομοθεσίας για την εργασιακή μεταρρύθμιση στον πολιτιστικό τομέα, συμπεριλαμβανομένου του ορισμού του καθεστώτος επαγγελματιών στο δημιουργικό και πολιτιστικό τομέα και

χώρας - 16715_Μεταρρύθμιση της απασχόλησης στον πολιτιστικό τομέα		πολιτιστικό τομέα	δημιουργία ενός συστήματος αξιολόγησης του προφίλ του επαγγελματία στο δημιουργικό και πολιτιστικό τομέα						των ανάλογων φορολογικών κινήτρων και κοινωνικών ασφαλίσεων.
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας - 16486_Δημιουργία μουσείου ενάλιων αρχαιοτήτων στον Πειραιά	Ορόσημο	Ανάθεση σύμβασης για μουσείο εναλίων αρχαιοτήτων.	Κοινοποίηση της ανάθεσης σύμβασης για το μουσείο εναλίων αρχαιοτήτων και αναλυτικό χρονοδιάγραμμα των εργασιών στο μουσείο εναλίων αρχαιοτήτων.				4ο τρίμηνο	2023	Ανάθεση σύμβασης για το Μουσείο εναλίων αρχαιοτήτων.
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας	Ορόσημο	Πλατφόρμα Σύγχρονου Ελληνικού Πολιτισμού	Αναφορά σχετικά με το Σύγχρονο Ελληνικό				4ο τρίμηνο	2023	Ο πολιτισμός ως κινητήριος μοχλός ανάπτυξης: Ανάπτυξη του σύγχρονου ελληνικού πολιτιστικού σήματος, δημιουργία πλατφόρμας για το ελληνικό

κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας - 16293_Ο πολιτισμός ως κινητήριος μοχλός ανάπτυξης			Πολιτιστικό Branding, την πλατφόρμα Green Design, τη βάση δεδομένων ελληνικής μουσικής και το πρόγραμμα μετάφρασης ελληνικής λογοτεχνίας						σχέδιο, βάση δεδομένων ελληνικής μουσικής και επικαιροποιημένο μεταφραστικό πρόγραμμα για την ελληνική λογοτεχνία.
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας - 16723_Ανάπτυξη δεξιοτήτων εργαζομένων πολιτιστικού τομέα	Στόχος	Ανάπτυξη δεξιοτήτων για επαγγελματίες στο δημιουργικό και πολιτιστικό τομέα (μεσοπρόθεσμα)		Αριθμός εγγεγραμμένων επαγγελματιών στο δημιουργικό και πολιτιστικό τομέα που έχουν ολοκληρώσει τον πρώτο κύκλο εκπαίδευσης.	0	1.800	4ο τρίμηνο	2023	Ανάπτυξη δεξιοτήτων για επαγγελματίες στο δημιουργικό και πολιτιστικό τομέα. Ολοκλήρωση του πρώτου κύκλου κατάρτισης για επαγγελματίες στο δημιουργικό και πολιτιστικό τομέα, εκπαίδευση τουλάχιστον 1.800 εγγεγραμμένων επαγγελματιών στην Ελλάδα.
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας	Ορόσημο	Πολιτιστικές και φυσικές διαδρομές	Έκθεση ολοκλήρωσης, η οποία περιλαμβάνει				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση των πολιτιστικών και φυσικών διαδρόμων: επενδύσεις σε φυσικές υποδομές τουλάχιστον 28 μνημείων και εγκατάσταση υποδομών

κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας - 16970_Πολιτιστικές & φυσικές διαδρομές			παραστατικά πληρωμής και αποτελέσματα των ελέγχων των επενδύσεων, και πιστοποίηση από τους δικαιούχους για την ολοκλήρωση της επένδυσης.						δικτύου 5G κατά μήκος διαδρομών ιδιαίτερου φυσικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος για τουρίστες, σε συνδυασμό με την ανάπτυξη ψηφιακών υπηρεσιών, υπηρεσιών ηλεκτρονικού εμπορίου και πιστοποίησης των παρόχων τοπικών αγαθών και υπηρεσιών.
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας - 16293_Ο πολιτισμός ως κινητήριος μοχλός ανάπτυξης	Ορόσημο	Ο πολιτισμός ως κινητήριος μοχλός ανάπτυξης	Εκθέσεις ολοκλήρωσης όλων των επιμέρους έργων, συμπεριλαμβανομένων των αποδείξεων πληρωμής και των αποτελεσμάτων των ελέγχων των επενδύσεων, πιστοποίηση από τους δικαιούχους				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση του έργου “Ο πολιτισμός ως κινητήριος μοχλός για την ανάπτυξη”. Οριστικοποίηση των επιμέρους έργων που καλύπτονται στο δεύτερο τρίμηνο του 2023 και ολοκλήρωση των υπολειπόμενων συμβάσεων σχετικά με τον ψηφιακό μετασχηματισμό της πολιτιστικής παραγωγής και διανομής: παροχή υποστήριξης στην Δημιουργική και Πολιτιστική Βιομηχανία, περιφερειακές στρατηγικές για παροχή υποστήριξης σε τοπικά βιοτεχνικά οικοσυστήματα, διεύρυνση της χρήσης αρχαιολογικών χώρων και μνημείων ως χώρων εκδηλώσεων, προώθηση της κινηματογραφικής βιομηχανίας. Ολοκλήρωση ενεργειακών αποδοτικών

			κατά την ολοκλήρωση της επένδυσης						ανακαινίσεων και ενεργειακής απόδοσης όσον αφορά τις δημόσιες υποδομές και υποστηρικτικά μέτρα για την αναβάθμιση των υπαρχόντων δημόσιων κτιρίων.
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας - 16536_Αναβάθμιση καταστημάτων & προϊόντων του οργανισμού διαχείρισης και ανάπτυξης πολιτιστικών πόρων (πρώην ΤΑΠΑ)	Ορόσημο	Αναβάθμιση του Οργανισμού Διαχείρισης και Ανάπτυξης Πολιτιστικών Πόρων	Αναφορές ολοκλήρωσης, συμπεριλαμβανομένων των αποδείξεων πληρωμής και των αποτελεσμάτων των ελέγχων των επενδύσεων, πιστοποίηση από τους δικαιούχους κατά την ολοκλήρωση της επένδυσης.				4ο τρίμηνο	2025	Βελτίωση των λειτουργιών του Οργανισμού Διαχείρισης και Ανάπτυξης Πολιτιστικών Πόρων, συμπεριλαμβανομένων ενεργειακών αναβαθμίσεων, κατασκευής και αναβάθμισης των υποδομών και παροχής εξοπλισμού για τα φυσικά και ηλεκτρονικά καταστήματα και της αναβάθμισης της ποιότητας των υπηρεσιών.
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας - 16725_Αναβάθμ	Ορόσημο	Αναβάθμιση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης για τις Τέχνες	Αναφορά ολοκλήρωσης του έργου, (α) αποδείξεις πληρωμής και αποτελέσματα των ελέγχων				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση προγράμματος Ανώτατης Εκπαίδευσης Τεχνών, συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας νέας Σχολής για Οπτικοακουστικά Μέσα και ολοκλήρωση της μετεγκατάστασης της Εθνικής Σχολής Χορού και του Κρατικού Ωδείου Θεσσαλονίκης και αναθεώρηση του νομικού πλαισίου για

ιση καλλιτεχνικής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης			των επενδύσεων, πιστοποίηση από τους δικαιούχους για την ολοκλήρωση των επενδύσεων και β) τεκμηριωμένες αναθεωρήσεις στο νομικό πλαίσιο με παραπομπές στην Επίσημη Εφημερίδα της Κυβέρνησης.						την αναβάθμιση των προγραμμάτων σπουδών και τη διασφάλιση της ποιότητας της εκπαίδευσης στην τέχνη.
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας-16723_Ανάπτυξη δεξιοτήτων εργαζομένων	Στόχος	Δημιουργία δεξιοτήτων για δημιουργικούς και πολιτιστικούς επαγγελματίες		Αριθμός εγγεγραμμένων δημιουργικών και πολιτιστικών επαγγελματιών που ολοκλήρωσα	1.800	3.600	4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση της ανάπτυξης δεξιοτήτων για δημιουργικούς και πολιτιστικούς επαγγελματίες. Ολοκλήρωση του πρώτου κύκλου κατάρτισης για τουλάχιστον 3.600 από τους εγγεγραμμένους δημιουργούς και επαγγελματίες του πολιτισμού της Ελλάδας.

πολιτιστικού τομέα		(ολοκλήρωση)		ν την εκπαίδευση					
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας - 16486_Δημιουργία μουσείου ενάλιων αρχαιοτήτων στον Πειραιά	Ορόσημο	Μουσείο υποβρύχιων αρχαιοτήτων	Έκθεση ολοκλήρωσης, η οποία περιλαμβάνει: 1α) πιστοποίηση ολοκλήρωσης της επένδυσης και 1β) πιστοποίηση των εργασιών στον μόνιμο εκθεσιακό χώρο, των εργασιών συντήρησης και της τεκμηρίωσης και των δημοσιεύσεων που υποστηρίζουν την έκθεση.				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση του μουσείου εναλίων αρχαιοτήτων: 1α) ολοκλήρωση των εργασιών ενεργειακής απόδοσης και 1β) διοργάνωση μόνιμης έκθεσης με σημαντική προστιθέμενη αξία για τον τουρισμό και τον πολιτισμό του Πειραιά και της ευρύτερης περιοχής της Αθήνας.
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας	Ορόσημο	Πολιτιστικές διαδρομές σε εμβληματικο	Έκθεση ολοκλήρωσης, συμπεριλαμβανομένης της				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση πολιτιστικών διαδρομών: περιλαμβάνει πέντε πολιτιστικές διαδρομές με θεματικές αφηγήσεις από την ελληνική ιστορία,

κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας - 16485_Δημιουργία πολιτιστικών διαδρομών		ύς αρχαιολογικούς χώρους	πιστοποίησης από δικαιούχους για την ολοκλήρωση της επένδυσης.						συμπεριλαμβανομένης της συντήρησης και της αποκατάστασης επιλεγμένων μνημείων, της αναβάθμισης υπηρεσιών και υποδομών, της ανάπτυξης διαδραστικών ψηφιακών εφαρμογών και της συμπερίληψης καλλιτεχνικών και πολιτιστικών εκδηλώσεων.
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας - 16735_Υποδομές για την συνδρομή του πολιτισμού στην «ασημένια οικονομία» & αξιοποίηση της τέχνης για την βελτίωση της ψυχικής υγείας	Ορόσημο	Αξιοποίηση των τεχνών με ιατρική συνταγογράφηση	Έκθεση ολοκλήρωσης, η οποία περιλαμβάνει πιστοποίηση από τους δικαιούχους για την ολοκλήρωση της επένδυσης				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση του έργου της αξιοποίησης των τεχνών με ιατρική συνταγογράφηση , βελτίωση της φυσικής πρόσβασης και παροχή συστημάτων ξενάγησης με βοηθήματα ακοής και όρασης σε πολιτιστικούς χώρους όπως μουσεία, θέατρα, φεστιβάλ, αρχαιολογικοί χώροι και την προώθηση παρεμβάσεων που χρησιμοποιούν τις τέχνες και τον πολιτισμό για να βοηθήσουν την ανάρρωση από διαταραχές ψυχικής υγείας.
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας -	Ορόσημο	Προστασία πολιτιστικών μνημείων από την κλιματική αλλαγή.	Έκθεση ολοκλήρωσης, η οποία περιλαμβάνει αντίγραφα σχεδίων προσαρμογής				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση της προστασίας των πολιτιστικών μνημείων από την κλιματική αλλαγή, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης σχεδίων για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή για χώρους πολιτιστικής κληρονομιάς,

16433_Προστασία εμβληματικών τόπων και μνημείων πολιτιστικής κληρονομίας από την κλιματική αλλαγή			στην κλιματική αλλαγή, παραστατικά πληρωμών και αποτελέσματα των ελέγχων της πιστοποίησης των επενδύσεων για την ολοκλήρωση των επενδύσεων						υποστηρίζοντας έτσι τη συμβολή των χώρων πολιτιστικής κληρονομιάς στην οικονομική δραστηριότητα, συμπεριλαμβανομένης της χωρικής και χρονικής αξιολόγησης των κλιματικών κινδύνων και του προσδιορισμού των προβλημάτων που καθιστούν τρωτά τα μνημεία πολιτιστικής κληρονομιάς.
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας - 16435_Πρόσθετα έργα ανάδειξης και διαφύλαξης της Ακρόπολης	Ορόσημο	Αποκατάσταση - Συντήρηση - Ανάδειξη της Ακρόπολης.	Έκθεση ολοκλήρωσης, η οποία περιλαμβάνει παραστατικά πληρωμής και αποτελέσματα των ελέγχων των επενδύσεων, και πιστοποίηση για την ολοκλήρωση της επένδυσης.				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση της αποκατάστασης μνημείων της Ακρόπολης για τη συντήρηση του μνημείου κατά της κλιματικής αλλαγής, συμπεριλαμβανομένων των εργασιών αποκατάστασης του Παρθενώνα και των τειχών, της συντήρησης συγκεκριμένων τμημάτων του μνημείου, της ενοποίησης και σταθεροποίησης των πετρωμάτων και των εργασιών βελτίωσης για την πρόσβαση των επισκεπτών.

Ομάδα 26: Τουρισμός και ναυτιλία

Τα μέτρα που περιλαμβάνονται σε αυτήν την ομάδα είναι:

- Τουριστική ανάπτυξη (ID: 16931)
- Αναβάθμιση δεξιοτήτων στον τομέα του τουρισμού (ID: 16921)
- Παρεμβάσεις αναβάθμισης περιφερειακών λιμένων (ID: 16975)
- Σχέδιο για την αντικατάσταση του στόλου επιβατηγού ναυτιλίας και μείωση του αποτυπώματος CO2 (ID: 16944)

Τα ορόσημα και οι στόχοι που ορίζονται για αυτήν την ομάδα περιγράφονται στον ακόλουθο πίνακα:

Σχετικό μέτρο (μεταρρύθμιση ή επένδυση)	**Ορόσημο / Στόχος**	**Όνομα**	**Ποιοτικοί δείκτες (για ορόσημα)**	**Ποσοτικοί δείκτες (για στόχους)**			**Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης**		**Περιγραφή κάθε Ορόσημου / Στόχου**
				Μονάδα μέτρησης	**Βάση**	**Στόχος**	**Τρίμηνο**	**Χρονολογία**	
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας - 16931_Τουριστική ανάπτυξη	Ορόσημο	Τουριστική ανάπτυξη: μεταρρυθμίσεις για τουριστικούς λιμένες	1. Έναρξη ισχύος των τροποποιήσεων του νόμου 2160/1993 σχετικά με τα τουριστικά λιμάνια. 2. Έναρξη ισχύος τροποποιήσεων των νόμων 4179/2013 και 4276/2014 σχετικά με τα				1ο τρίμηνο	2022	1) Τουριστική ανάπτυξη: Έναρξη ισχύος της νομοθεσίας για τη μεταρρύθμιση του νομικού πλαισίου για τους τουριστικούς λιμένες με σκοπό την προσέλκυση νέων επενδύσεων, συμπεριλαμβανομένης της τροποποίησης των διατάξεων που αφορούν την αδειοδότηση της εγκατάστασης και λειτουργίας σύμφωνα με τον νόμο 4442/2016 για την αδειοδότηση επενδύσεων. 2) Τουριστική ανάπτυξη: Έναρξη ισχύος της νομοθεσίας για τη μεταρρύθμιση του νομικού πλαισίου για τα χιονοδρομικά κέντρα με σκοπό την προσέλκυση νέων

			χιονοδρομικά κέντρα. 3. Έκθεση που πιστοποιεί την ίδρυση του Γραφείου Διαχείρισης Έργου.						επενδύσεων, συμπεριλαμβανομένης της τροποποίησης των διατάξεων που αφορούν την αδειοδότηση της εγκατάστασης και λειτουργίας σύμφωνα με τον νόμο 4442/2016 για την αδειοδότηση επενδύσεων. 3) Τουριστική ανάπτυξη: Σύσταση γραφείου διαχείρισης έργου για την εποπτεία των επενδύσεων αναβάθμισης των τουριστικών λιμένων.
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας-16975_Παρεμβάσεις αναβάθμισης περιφερειακών λιμένων	Στόχος	Σύναψη συμβάσεων για την αναβάθμιση περιφερειακών λιμένων.		Γνωστοποίηση ανάθεσης συμβάσεων για μεμονωμένα έργα.	0	28	2ο τρίμηνο	2023	Ολοκλήρωση της κοινοποίησης ανάθεσης συμβάσεων για αναβαθμίσεις περιφερειακών λιμένων με σκοπό τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης.

17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας - 16944_Σχέδιο για την αντικατάσταση του στόλου επιβατηγού ναυτιλίας και μείωση του αποτυπώματος co2	Ορόσημο	Γενικό σχέδιο για τον ελληνικό στόλο επιβατηγών πλοίων.	Ολοκληρωμένη έκθεση και περίληψη της διαδικασίας διαβούλευσης.				2ο τρίμηνο	2025	Γενικό σχέδιο για την ανανέωση του ελληνικού στόλου επιβατηγών πλοίων. Ολοκλήρωση έργου
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας - 16931_Τουριστική ανάπτυξη	Ορόσημο	Τουριστική ανάπτυξη: σύναψη συμβάσεων για τουριστικούς λιμένες.	Γνωστοποίηση ανάθεσης συμβάσεων.				4ο τρίμηνο	2023	Ολοκλήρωση της διαδικασίας ανάθεσης συμβάσεων για αναβαθμίσεις τουριστικών λιμένων με σκοπό τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης.
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της	Στόχος	Επανακατάρτιση και αναβάθμιση των		Αριθμός συμμετεχόντων που ολοκλήρωσαν	0	18.000	2ο τρίμηνο	2025	Αναβάθμιση δεξιοτήτων και επανακατάρτιση στον τουρισμό: Ολοκλήρωση εκπαιδευτικών κύκλων που πιστοποιούνται με έκθεση ολοκλήρωσης

ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας-16921_Αναβάθμιση δεξιοτήτων στον τομέα του τουρισμού		δεξιοτήτων στον τουριστικό τομέα (ολοκλήρωση)		επιτυχώς την εκπαίδευση					και με λεπτομερές στατιστικό παράρτημα ολοκληρωμένων μαθημάτων και επιτυχούς ολοκλήρωσης εκπαιδεύσεων ανά πάροχο και πιστοποίηση.
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας - 16931_Τουριστική ανάπτυξη	Ορόσημο	Ολοκλήρωση του έργου Τουριστικής Ανάπτυξης.	1α. Έκθεση ολοκλήρωσης από ανεξάρτητο μηχανικό για τα έργα επικυρωμένα από το Υπουργείο Τουρισμού. 1β. Έκθεση ολοκλήρωσης, συμπεριλαμβανομένης της πιστοποίησης από τους δικαιούχους για την ολοκλήρωση της επένδυσης				4ο τρίμηνο	2025	Τουριστική ανάπτυξη: (1α) Ολοκλήρωση συγκεκριμένων εργασιών αναβάθμισης σε τουριστικά λιμάνια για την ενθάρρυνση του τουρισμού και των ιδιωτικών επενδύσεων. (1β) Ολοκλήρωση άλλων τουριστικών παρεμβάσεων για την προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού και την επέκταση της τουριστικής περιόδου, όπως: - Πράσινη ανάπτυξη: βελτίωση της διαχείρισης προορισμού μέσω της δημιουργίας τοπικού γραφείου διαχείρισης προορισμού και συναφών παρατηρητηρίων βιώσιμου τουρισμού, ανάπτυξη ορεινού τουρισμού που συμπεριλαμβάνει ενεργειακά αποδοτικές αναβαθμίσεις δημόσιας υποδομής και εγκαταστάσεις ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (αιολική ενέργεια), τουρισμό υγείας και ευεξίας μέσω της αξιοποίησης

									ιαματικών πηγών, προώθηση του αγροτουρισμού και της γαστρονομίας. - Μπλε Ανάπτυξη: Παρεμβάσεις για τη βελτίωση της διακυβέρνησης, της υποδομής και των υπηρεσιών που προσφέρονται στις μαρίνες, βελτίωση προσβασιμότητας σε παραλίες για ηλικιωμένους και άτομα με αναπηρία και για προώθηση της ανάπτυξης του καταδυτικού και υποβρύχιου τουρισμού.
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας - 16975_Παρεμβάσεις αναβάθμισης περιφερειακών λιμένων	Στόχος	Αναβάθμιση παρεμβάσεων για περιφερειακά λιμάνια		Αριθμός ολοκληρωμένων αναβαθμίσεων λιμένων σε νησιά και περιοχές με ανεπτυγμένη τουριστική δραστηριότητα	0	28	4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση αναβάθμισης περιφερειακών λιμένων σε νησιά και περιοχές με ανεπτυγμένη τουριστική δραστηριότητα που πιστοποιείται με έκθεση ολοκλήρωσης ανεξάρτητου μηχανικού για τα έργα, επικυρωμένη από το Υπουργείο Ναυτιλίας, συμπεριλαμβανομένων αποδείξεων πληρωμής και αποτελεσμάτων ελέγχων επενδύσεων και πιστοποίηση από τους δικαιούχους για την ολοκλήρωση της επένδυσης.

Ομάδα 27: Βιομηχανία & Επενδύσεις

Τα μέτρα που περιλαμβάνονται σε αυτήν την ομάδα είναι:

- Τροποποίηση του νομικού πλαισίου για την προσέλκυση στρατηγικών επενδύσεων – ειδικές ενισχύσεις για την προσέλκυση εμβληματικών διεθνών επενδύσεων (ID: 16593)
- Ψηφιοποίηση δικτύου οικονομικής διπλωματίας & δράσεις κατάρτισης εξαγωγών (ID: 16599)
- Διευκόλυνση εμπορίου (ID: 16592)
- Ανάπτυξη επιχειρηματικών πάρκων (ID: 16634)
- Έξυπνη μεταποίηση (ID: 16721)

Τα ορόσημα και οι στόχοι που ορίζονται για αυτήν την ομάδα περιγράφονται στον ακόλουθο πίνακα:

Σχετικό μέτρο (μεταρρύθμιση ή επένδυση)	**Ορόσημο / Στόχος**	**Όνομα**	**Ποιοτικοί δείκτες (για ορόσημα)**	**Ποσοτικοί δείκτες (για στόχους)**			**Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης**		**Περιγραφή κάθε Ορόσημου / Στόχου**
				Μονάδα μέτρησης	**Βάση**	**Στόχος**	**Τρίμηνο**	**Χρονολογία**	
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας - 16593_Τροποποίηση του	Ορόσημο	Στρατηγικές επενδύσεις - νομοθετική μεταρρύθμιση	Έναρξη ισχύος νομοθετικών παρεμβάσεων				4ο τρίμηνο	2021	Έναρξη ισχύος νομοθετικών παρεμβάσεων για τη μεταρρύθμιση του νομοθετικού πλαισίου για την προσέλκυση στρατηγικών επενδύσεων (νόμος 3894/2010 και νόμος 4608/2019), συμπεριλαμβανομένης της κωδικοποίησης του πλαισίου για τη δημιουργία ενιαίου και συνεκτικού πλαισίου και των τροποποιήσεων με σκοπό την εισαγωγή μιας νέας κατηγορίας στρατηγικών

νομικού πλαισίου για την προσέλκυση στρατηγικών επενδύσεων – ειδικές ενισχύσεις για την προσέλκυση εμβληματικών διεθνών επενδύσεων									επενδύσεων «Εμβληματικών Επενδύσεων Μεγάλης Σημασίας». Η μεταρρύθμιση του στρατηγικού επενδυτικού πλαισίου θα εισαγάγει επίσης διατάξεις για την επιτάχυνση της διοικητικής διαδικασίας που σχετίζεται με την έγκριση και την αδειοδότηση μιας στρατηγικής επένδυσης (δηλαδή για τη βελτίωση της ταχείας διαδικασίας). Νέες κατηγορίες στρατηγικών επενδύσεων θα εισαχθούν στο νόμο βάσει κριτηρίων που ευνοούν την καινοτομία ή τη διάδοση της τεχνολογίας, τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και τη μετάβαση σε οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα ή / και για την σημαντική προώθηση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας σε διεθνές επίπεδο.
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας - 16721_Έξυπνη μεταποίηση	Ορόσημο	Δημοσίευση προσκλήσεων υποβολής προτάσεων για τον τομέα της μεταποίησης	Δημοσίευση προσκλήσεων υποβολής προτάσεων για μεταποιητικές επιχειρήσεις				1ο τρίμηνο	2022	Δημοσίευση του συνόλου των ανταγωνιστικών προσκλήσεων για την υποβολή προτάσεων για τον μεταποιητικό τομέα σε επενδύσεις που αφορούν την ψηφιοποίηση των γραμμών παραγωγής, την αυτοματοποίηση και τη διασύνδεση των αλυσίδων εφοδιασμού, το σχεδιασμό και την παραγωγή έξυπνων προϊόντων και υπηρεσιών, την εφαρμογή έξυπνων παραγωγικών τεχνολογιών σε δίκτυο υπερυψηλής ταχύτητας/5G, τον μηχανικό,

									εργαστηριακό και παραγωγικό εξοπλισμό, τον εξοπλισμό ποιοτικού ελέγχου, τον εξοπλισμό λογισμικού και πληροφορικής, τις άδειες λογισμικού, τις άδειες υπολογιστικού νέφους, τις υπηρεσίες εφαρμογής για νέες υποδομές πληροφορικής και λογισμικού, τις υπηρεσίες ασφάλειας πληροφορικής, το σχεδιασμό προϊόντων, την πνευματική ιδιοκτησία, τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας και τις δαπάνες πιστοποίησης, με όρους αναφοράς που περιλαμβάνουν κριτήρια επιλεξιμότητας που διασφαλίζουν ότι τα επιλεγμένα έργα συμμορφώνονται με την οδηγία “Αρχή της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης” (2021 / C58 / 01) μέσω της χρήσης λίστας αποκλεισμού και της απαίτησης συμμόρφωσης με τη σχετική κοινοτική και εθνική περιβαλλοντική νομοθεσία.
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας - 16634_Ανάπτυξη επιχειρηματικών πάρκων	Ορόσημο	Δημοσίευση προσκλήσεων υποβολής προτάσεων για βιομηχανικά πάρκα	Δημοσίευση προσκλήσεων υποβολής προτάσεων για τα βιομηχανικά πάρκα				1ο τρίμηνο	2022	Δημοσίευση όλων των ανταγωνιστικών προσκλήσεων υποβολής προτάσεων ανάπτυξης βιομηχανικών πάρκων για επενδύσεις σε α) υποδομές για τη δημιουργία πάρκων νέας γενιάς (συμπεριλαμβανομένης της απόκτησης γης) με ειδικά κριτήρια ενεργειακής απόδοσης για την κατασκευή νέων κτιρίων και ενεργειακή απόδοση και εμβληματικά έργα σε μεγάλες επιχειρήσεις και υποστηρικτικά μέτρα, β) υποδομή για ψηφιακή μετατροπή και δημιουργία έξυπνων βιομηχανικών περιοχών, γ) ηλιακή ανανεώσιμη ενέργεια,

									δ) διαχείριση νερού και εξοικονόμηση υδάτινων πόρων (οι επενδύσεις θα έχουν μέσο δείκτη διαρροής υποδομής (ILI) <= 1.5), ε) συστήματα συλλογής και επεξεργασίας λυμάτων που πληρούν τα κριτήρια ενεργειακής απόδοσης, στ) ηλεκτροκινητικότητα (ανάπτυξη δικτύων ανεφοδιασμού για ηλεκτρικά οχήματα ή οχήματα υδρογόνου ή σημεία ανεφοδιασμού βιομεθάνιου για μεταφορά), ζ) έργα αποκατάστασης βιομηχανικών χώρων και μολυσμένων περιοχών. Οι προκηρύξεις, συμπεριλαμβανομένων των κριτηρίων επιλεξιμότητας πρόκειται να διασφαλίζουν ότι τα επιλεγμένα έργα συμμορφώνονται με την "Αρχή της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης" (2021 / C58 / 01) μέσω της χρήσης μιας λίστας αποκλεισμού και της απαίτησης συμμόρφωσης με τη σχετική κοινοτική και εθνική περιβαλλοντική νομοθεσία. Οι όροι της διαδικασίας υποβολής προσφορών θα ορίζουν ότι τα νέα κτίρια που θα κατασκευαστούν θα πληρούν πρωτογενή ενεργειακή ζήτηση (ΟΕΥΠ) η οποία είναι τουλάχιστον κατά 20 % χαμηλότερη από την απαίτηση NZEB (κτίριο σχεδόν μηδενικής κατανάλωση ενέργειας, εθνικές οδηγίες). Στην περίπτωση κατασκευής συστημάτων λυμάτων από την αρχή ως το τέλος, το μέτρο

									έχει καθαρή μηδενική κατανάλωση ενέργειας και στην περίπτωση ανανέωσης των συστημάτων λυμάτων, το μέτρο οδηγεί σε μειωμένο μέσο όρο χρήσης ενέργειας κατά τουλάχιστον 10% (αποκλειστικά από μέτρα ενεργειακής απόδοσης και όχι από υλικές αλλαγές ή αλλαγές στο φορτίο). Οι επενδύσεις στην ηλεκτροκινητικότητα είναι σύμφωνες με την οδηγία (ΕΕ) 2018/2001 και αφορούν εναλλακτικά καύσιμα για τις μεταφορές.
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας - 16634_Ανάπτυξη επιχειρηματικών πάρκων	Ορόσημο	Βιομηχανικά πάρκα - νομοθετική μεταρρύθμιση (πρωτογενής νομοθεσία)	Δημοσίευση νομοθεσίας σε ΦΕΚ				3ο τρίμηνο	2022	Εφαρμογή πρωτογενούς νομοθεσίας για τη βελτίωση του κανονιστικού πλαισίου για τα βιομηχανικά επιχειρηματικά πάρκα, συμπεριλαμβανομένης της αντιμετώπισης νομικών αβεβαιοτήτων, της επίλυσης θεμάτων διακυβέρνησης και της παροχής αποτελεσματικών κινήτρων για την επίλυση άτυπων βιομηχανικών συγκεντρώσεων.
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων	Ορόσημο	Στρατηγικές επενδύσεις - επιλογή επιλέξιμων έργων	Επιλογή «εμβληματικών επενδύσεων μεγάλης σημασίας»				4ο τρίμηνο	2023	Η επιλογή των εμβληματικών επενδύσεων θα πραγματοποιηθεί μέσω της αποκαλούμενης διαδικασίας “ πρώτος ήρθε - πρώτος εξυπηρετήθηκε” (first in -first serve) καθ 'όλη τη διάρκεια της περιόδου από το 2022-2025. Σύμφωνα με τη

οικονομίας της χώρας - 16593_Τροποποίηση του νομικού πλαισίου για την προσέλκυση στρατηγικών επενδύσεων – ειδικές ενισχύσεις για την προσέλκυση εμβληματικών διεθνών επενδύσεων			επιλέξιμων για χρηματοδότηση						διαδικασία επιλογής, ο δυνητικός επενδυτής υποβάλλει αίτηση στην «Enterprise Greece» για να συμπεριληφθεί στις εμβληματικές επενδύσεις. Μπορεί να υποβληθεί αίτηση στην «Enterprise Greece» το 2023 και η επένδυση θα ολοκληρωθεί έως το 4ο τρίμηνο του 2025. Η αξιολόγηση από την «Enterprise Greece» και η τελική έγκριση των επενδυτικών προτάσεων θα ολοκληρωθεί από τη Διυπουργική Επιτροπή Στρατηγικών Επενδύσεων (χαρακτηρισμός επενδυτικών προτάσεων ως «Εμβληματικές Επενδύσεις Μεγάλης Σημασίας»). Η επιλογή των επιλέξιμων δικαιούχων μεταξύ των νεοσυσταθέντων «Εμβληματικών Επενδύσεων Μεγάλης Σημασίας» θα γίνει μέσω της απόφασης έγκρισης της Διυπουργικής Επιτροπής Στρατηγικών Επενδύσεων (επιβεβαιώνεται με δημοσίευση απόφασης) για επενδυτικά σχέδια που αφορούν την προώθηση καινοτομίας ή τεχνολογίας , την πράσινη οικονομία, τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και τη μετάβαση σε οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα ή / και την προώθηση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας σε διεθνές επίπεδο. Όσον αφορά τις ενεργειακές επενδύσεις, οι επιλέξιμες επενδύσεις δύναται να περιλαμβάνουν επενδύσεις σε α) υποδομή με συγκεκριμένα

									ενεργειακά κριτήρια για την κατασκευή νέων κτίρια, β) υβριδικά έργα παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ σε μη συνδεδεμένα νησιά, γ) επενδύσεις για την παραγωγή πράσινου υδρογόνου, δ) συστήματα αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας που παράγονται από ΑΠΕ, και ε) εγκαταστάσεις υπεράκτιων αιολικών πάρκων και υπεράκτιων φωτοβολταϊκών πάρκων εφόσον συμμορφώνονται με την “Αρχή της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης" (2021 / C58 / 01) μέσω της χρήσης μιας λίστας αποκλεισμού και της απαίτησης συμμόρφωσης με τη σχετική κοινοτική και εθνική περιβαλλοντική νομοθεσία. Οι όροι της διαδικασίας υποβολής προσφορών θα ορίζουν ότι τα νέα κτίρια που θα κατασκευαστούν θα πληρούν πρωτογενή ενεργειακή ζήτηση (ΟΕΥΠ) η οποία είναι τουλάχιστον κατά 20 % χαμηλότερη από την απαίτηση NZEB (κτίριο σχεδόν μηδενικής κατανάλωσης ενέργειας, εθνικές οδηγίες).
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων	Ορόσημο	Βιομηχανικά πάρκα - νομοθετική μεταρρύθμιση (δευτερογεν	Έναρξη ισχύος όλων των απαραίτητων νομοθετικών πράξεων				2ο τρίμηνο	2023	Έναρξη ισχύος της δευτερογενούς νομοθεσίας για την έναρξη της εφαρμογής του νέου πλαισίου για τη βελτίωση του κανονιστικού πλαισίου για τα βιομηχανικά επιχειρηματικά πάρκα, συμπεριλαμβανομένης της αντιμετώπισης

οικονομίας της χώρας - 16634_Ανάπτυξη επιχειρηματικών πάρκων		ής νομοθεσία)							της ανασφάλειας δικαίου, της επίλυσης ζητημάτων διακυβέρνησης και της παροχής αποτελεσματικών κινήτρων για την επίλυση άτυπων βιομηχανικών συγκεντρώσεων.
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας - 16592_Διευκόλυνση εμπορίου	Ορόσημο	Υλοποίηση δράσεων διευκόλυνσης του εμπορίου	Αναφορά που πιστοποιεί την ολοκλήρωση των μέτρων απλοποίησης και την εισαγωγή συστημάτων, όπως προβλέπεται στον οδικό χάρτη για τη διευκόλυνση του εμπορίου.				4ο τρίμηνο	2023	Ολοκλήρωση της εφαρμογής των μέτρων που περιγράφονται στον οδικό χάρτη για τη διευκόλυνση του εμπορίου [έναρξη ισχύος δευτερογενούς νομοθεσίας], ιδίως μέσω δράσεων για: - επανεξέταση και εξάλειψη αδικαιολόγητα χρονοβόρων βημάτων και πιστοποιητικών διαδικασίας που απαιτούνται για το εμπόριο αγαθών, ιδίως εξαγωγών, τόσο σε τελωνειακό όσο και σε προ τελωνειακό επίπεδο - εισαγωγή προσέγγισης εκτίμησης κινδύνων για να καταστούν οι εκ των προτέρων έλεγχοι πιο στοχοθετημένοι και να βελτιωθεί ο συντονισμός μεταξύ των εμπλεκόμενων υπηρεσιών κατά την εκτέλεση κοινών ελέγχων στις εξαγωγές - ενσωμάτωση νέων διαδικασιών στο σύστημα «Single Window» σύμφωνα με τις βέλτιστες διεθνείς πρακτικές, - καθιέρωση συστήματος παρακολούθησης για την εξασφάλιση της ορθής και αποτελεσματικής εφαρμογής των ελέγχων

									που σχετίζονται με το διασυνοριακό εμπόριο (παροχή εγκυκλίων που εκδίδονται για νέες διαδικασίες και ρυθμίσεις ελέγχου)
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας-16599_Ψηφιοποίηση δικτύου οικονομικής διπλωματίας & δράσεις κατάρτισης εξαγωγών	Ορόσημο	Ψηφιοποίηση του Δικτύου Οικονομικής Διπλωματίας - ολοκλήρωση όλων των δράσεων	Αναφορά που να πιστοποιεί την υλοποίηση των δράσεων για την ψηφιοποίηση του Δικτύου Οικονομικής Διπλωματίας (δηλ. Εφαρμογή ενιαίου παραθύρου και Helpdesk εξαγωγών, δημοσίευση βάσεων δεδομένων και καναλιών ψηφιακής επικοινωνίας με επενδυτές και εξαγωγείς, ψηφιοποίηση εσωτερικών διαδικασιών στο Enterprise Greece και έναρξη υπηρεσίας				2ο τρίμηνο	2024	Ολοκλήρωση της ψηφιοποίησης του Δικτύου Οικονομικής Διπλωματίας, μεταξύ άλλων μέσω: - λειτουργία της πύλης εξαγωγών «Single Window» - υπηρεσίες γραφείου υποστήριξης (Helpdesk) - δημοσίευση βάσεων δεδομένων για τη διεθνή αγορά και τις διαδικασίες εξαγωγής - έναρξη υπηρεσίας Διαμεσολαβητή για να βοηθήσει τους εξαγωγείς να ξεπεράσουν τα εμπόδια κατά τη διαδικασία των εξαγωγών - ψηφιοποίηση των εσωτερικών διαδικασιών του Enterprise Greece και τη δημιουργία ψηφιακής θωράκισης του επενδυτικού χαρτοφυλακίου του Enterprise Greece και των στρατηγικών επενδυτών - δημιουργία νέων ψηφιακών διαύλων επικοινωνίας με εξαγωγείς και υποψήφιους επενδυτές

			Διαμεσολαβητή) για την ολοκλήρωση της ψηφιοποίησης του Δικτύου Οικονομικής Διπλωματίας.						
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας - 16634_Ανάπτυξη επιχειρηματικών πάρκων	Ορόσημο	Βιομηχανικά πάρκα - υλοποίηση επενδύσεων	Παροχή των αποτελεσμάτων των ελέγχων των κατασκευαστικών έργων, της πιστοποίησης των δικαιούχων για την ολοκλήρωση της επένδυσης και των παραστατικών πληρωμής για την πιστοποίηση της υλοποίησης επιλεγμένων επενδυτικών έργων σε βιομηχανικά πάρκα.				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση κατασκευής όλων των επενδυτικών έργων που επιλέχθηκαν στο πλαίσιο των ανταγωνιστικών προσκλήσεων υποβολής προτάσεων.

17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας - 16593_Τροποποίηση του νομικού πλαισίου για την προσέλκυση στρατηγικών επενδύσεων – ειδικές ενισχύσεις για την προσέλκυση εμβληματικών διεθνών επενδύσεων	Ορόσημο	Στρατηγικές επενδύσεις - υλοποίηση επενδύσεων	Παροχή των αποτελεσμάτων των ελέγχων των κατασκευαστικών έργων, της πιστοποίησης των δικαιούχων για την ολοκλήρωση της επένδυσης και των παραστατικών πληρωμής για την πιστοποίηση της υλοποίησης επιλεγμένων επενδυτικών έργων σε εμβληματικές επενδύσεις μεγάλης σημασίας.				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση κατασκευής όλων των επενδυτικών έργων που επιλέχθηκαν σύμφωνα με την απόφαση έγκρισης της Διυπουργικής Επιτροπής Στρατηγικών Επενδύσεων.
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας -	Ορόσημο	Κατασκευή, τομέας - υλοποίηση επενδύσεων	Παροχή των αποτελεσμάτων των ελέγχων των παρεμβάσεων, της πιστοποίησης των δικαιούχων για την ολοκλήρωση της				4ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση κατασκευής όλων των επενδυτικών έργων που επιλέχθηκαν στο πλαίσιο των προσκλήσεων υποβολής προτάσεων.

16721_Έξυπνη μεταποίηση			επένδυσης και των παραστατικών πληρωμής για την πιστοποίηση της υλοποίησης επιλεγμένων επενδυτικών έργων στον μεταποιητικό τομέα.						

Ομάδα 28: Αγροτικός τομέας

Τα μέτρα που περιλαμβάνονται σε αυτήν την ομάδα είναι:

- Μετασχηματισμός στον γεωργικό τομέα(ID: 16626)
- Ψηφιακός μετασχηματισμός αγροδιατροφικού τομέα (ID: 16653)
- Ενίσχυση υδατοκαλλιεργειών (ID: 16584)
- Μεγάλο πρόγραμμα αρδευτικών έργων με σίτα για την ενίσχυση της γεωργικής παραγωγής (ID: 16285)

Τα ορόσημα και οι στόχοι που ορίζονται για αυτήν την ομάδα περιγράφονται στον ακόλουθο πίνακα:

Σχετικό μέτρο (μεταρρύθμιση ή επένδυση)	**Ορόσημο / Στόχος**	**Όνομα**	**Ποιοτικοί δείκτες (για ορόσημα)**	**Ποσοτικοί δείκτες (για στόχους)**			**Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης**		**Περιγραφή κάθε Ορόσημου / Στόχου**
				Μονάδα μέτρησης	**Βάση**	**Στόχος**	**Τρίμηνο**	**Χρονολογία**	
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας - 16626_Μετασχηματισμός στον γεωργικό τομέα	Ορόσημο	Οικονομικός μετασχηματισμός του αγροτικού τομέα: Έναρξη του προγράμματος	Υπογραφή σύμβαση με τον εταίρο υλοποίησης				1ο τρίμηνο	2022	Έναρξη των προσκλήσεων για τον οικονομικό μετασχηματισμό του αγροτικού τομέα: Ανταγωνιστικές προσκλήσεις υποβολής προτάσεων με όρους αναφοράς, συμπεριλαμβανομένων κριτηρίων επιλεξιμότητας που διασφαλίζουν ότι τα επιλεγμένα έργα συμμορφώνονται με την οδηγία για την "Αρχή της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης" (2021 / C58 / 01) μέσω της χρήσης μιας λίστας αποκλεισμού και της

									απαίτησης συμμόρφωσης με τη σχετική ευρωπαϊκή και εθνική περιβαλλοντική νομοθεσία. Οι ανταγωνιστικές προσκλήσεις περιλαμβάνουν τις ακόλουθες ενέργειες: ενέργειες που σχετίζονται με την ενεργειακή αναβάθμιση μονάδων παραγωγής, κτιρίων και μηχανολογικού εξοπλισμού με χαμηλή κατανάλωση ενέργειας, ενεργειακή αναβάθμιση τουριστικών εγκαταστάσεων (κτίρια), φιλικά προς το περιβάλλον μέσα μεταφοράς (ηλεκτρικά αυτοκίνητα, ποδήλατα κ.λπ.), υποστήριξη για φιλικές προς το περιβάλλον διαδικασίες παραγωγής και αποδοτικότητα πόρων σε ΜμΕ, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ηλιακή ενέργεια), μέτρα προσαρμογής και πρόληψης της κλιματικής αλλαγής και διαχείριση κινδύνων που σχετίζονται με το κλίμα, προστασία της βιοποικιλότητας και της φυσικής κληρονομιάς και πόρων.
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας - 16653_Ψηφιακός	Ορόσημο	Έναρξη της πρόσκλησης για τον ψηφιακό μετασχηματισμό του αγροδιατροφικού τομέα	Έναρξη της πρόσκλησης				3ο τρίμηνο	2022	Δημοσίευση της πρόσκλησης υποβολής προτάσεων για το έργο ψηφιακού μετασχηματισμού για την ανάπτυξη μεγάλης κλίμακας ανοικτής ψηφιακής αγροτικής υποδομής και γνωστικού αγροτικού περιβάλλοντος για την παραγωγική διαδικασία και τη διαχείριση των φυσικών πόρων.

μετασχηματισμός αγροδιατροφικού τομέα									
4 - 1.4. Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας - 16285_Μεγάλο πρόγραμμα αρδευτικών έργων με σίτα για την ενίσχυση της γεωργικής παραγωγής	Ορόσημο	Ανάθεση συμβάσεων έργων άρδευσης	Ανάθεση συμβάσεων				4ο τρίμηνο	2023	Ανάθεση συμβάσεων ΣΔΙΤ για την κατασκευή και λειτουργία 18 αρδευτικών έργων. Για κάθε επιμέρους επένδυση, η πλήρης συμμόρφωση με τις απαιτήσεις της νομοθεσίας της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της οδηγίας πλαίσιο για τα ύδατα, πρέπει να διασφαλίζεται πριν, κατά τη διάρκεια και μετά την έναρξη κάθε κατασκευαστικής εργασίας. Ειδικότερα, η δημοσίευση του σχεδίου εκτίμησης περιβαλλοντικών επιπτώσεων για δημόσια διαβούλευση, θα πρέπει να πλαισιωθεί με αιτιολόγηση του σκοπού της επένδυσης σε σύγκριση με εναλλακτικές λύσεις, τόσο ως προς τον στόχο (έκταση αρδευόμενης γης έναντι βιώσιμης αγροτικής αναγέννησης) όσο και προς τα μέσα (μείωση της ζήτησης νερού και λύσεις φιλικές προς το φυσικό περιβάλλον). Κάθε επένδυση σε φράγματα πρέπει να πληροί τα ακόλουθα κριτήρια: (i) οι εκπομπές GHG του κύκλου ζωής από την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από την υδροηλεκτρική ενέργεια, είναι χαμηλότερες από

									100 g CO2e / kWh ή η πυκνότητα ισχύος της εγκατάστασης παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας είναι πάνω από 5W / m2 και (ii) όλα τα τεχνικά εφικτά και οικολογικά μέτρα μετριασμού έχουν εφαρμοστεί ή θα εφαρμοστούν για τη μείωση των δυσμενών επιπτώσεων στο νερό και τους σχετικούς βιότοπους και είδη, λαμβάνοντας επίσης υπόψη τις προβλεπόμενες μελλοντικές επιπτώσεις από την κλιματική αλλαγή και την εφαρμογή μέτρων προσαρμογής, και (iii) κάθε νεόκτιστο φράγμα, θα πρέπει να είναι βέβαιο οτι δεν θα έχει ως αποτέλεσμα την υποβάθμιση ούτε θα θέσει σε κίνδυνο την καλή κατάσταση του συγκεκριμένου ή των τυχόν συνδεδεμένων υδάτινων σωμάτων και (iv) ότι έχουν διερευνηθεί και άλλες πιθανές εναλλακτικές λύσεις για την κατασκευή φράγματος και οι αρχές παρέχουν τους λόγους για τους οποίους, εάν υπήρχαν, τέτοιες εναλλακτικές δεν ήταν εφικτές.

17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας - 16653_Ψηφιακός μετασχηματισμός αγροδιατροφικού τομέα	Ορόσημο	Ολοκλήρωση του έργου “Ψηφιακός μετασχηματισμός αγροδιατροφικού τομέα”	Έκθεση ολοκλήρωσης Ενσωμάτωση ψηφιακών υπηρεσιών εξωστρέφειας του γεωργικού τομέα στην πλατφόρμα Easy Agro Expo.				2ο τρίμηνο	2025	Ολοκλήρωση των δύο μερών του έργου: 1. Ψηφιακός Μετασχηματισμός του αγροτικού τομέα, ο οποίος θα περιλαμβάνει την ανάπτυξη ανοικτής ψηφιακής γεωργικής υποδομής μεγάλης κλίμακας, με υποδομή υπολογιστικού νέφους (cloud, edge computing) και δυνατότητες επεξεργασίας δεδομένων γεωσκόπησης (δορυφορικών και εναέριων/μη επανδρωμένων αεροσκαφών) και διεπιστημονικών τεχνολογιών 2. Εξωστρεφής Γεωργία, η οποία περιλαμβάνει τη βελτίωση της πλατφόρμας Easy Agro Expo για την έκδοση πιστοποιητικών εξαγωγών, την ανάπτυξη συστήματος διαχείρισης των δεδομένων για τις εισαγωγές και το ενδοκοινοτικό εμπόριο, την ανάπτυξη συστήματος επιχειρηματικών πληροφοριών για τις εισαγωγές και τις εξαγωγές και την αναβάθμιση της δικτυακής πύλης προώθησης προϊόντων «Greek Farms».

17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας - 16626_Μετασχηματισμός στον γεωργικό τομέα	Ορόσημο	Ολοκλήρωση του οικονομικού μετασχηματισμού του αγροτικού τομέα.	Περάτωση του έργου με την έκδοση πιστοποιητικών ελέγχου από δικαιούχους με την έγκριση του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης.				4ο τρίμηνο	2025	Οικονομικός μετασχηματισμός στον αγροτικό τομέα.Λογιστικό κλείσιμο όλων των αξόνων: 1. Καινοτομία και πράσινη μετάβαση στη μεταποίηση γεωργικών προϊόντων 2. Εκσυγχρονισμός του πρωτογενούς τομέα 3. Πράσινος αγροτουρισμός 4. Αναδιάρθρωση καλλιεργειών 5. Γενετική βελτίωση ζώων
17 - 4.6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας - 16584_Ενίσχυση υδατοκαλλιεργειών	Ορόσημο	Ολοκλήρωση των δράσεων για την υδατοκαλλιέργεια.	Έκθεση ολοκλήρωσης.				4ο τρίμηνο	2025	Υδατοκαλλιέργεια: Ολοκλήρωση όλων των δράσεων, οι οποίες περιλαμβάνουν την αναβάθμιση των μονάδων παραγωγής, του εξοπλισμού, του εξοπλισμού διαχείρισης αποβλήτων, τις νέες τεχνολογίες — ΤΠΕ, την προώθηση νέων προϊόντων, τη μεταφορά τεχνογνωσίας, την τράπεζα γενετικού υλικού, την παροχή συμβουλών από εμπειρογνώμονες.
4 - 1.4. Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας - 16285_Μεγάλο πρόγραμμα αρδευτικών έργων	Ορόσημο	Ολοκλήρωση αρδευτικών έργων	Ολοκλήρωση του έργου βάσει πιστοποιητικού ανεξάρτητου μηχανικού εγκεκριμένου από το Υπουργείο				4ο τρίμηνο	2025	Άρδευση: Ολοκλήρωση και έναρξη λειτουργίας των 18 έργων.

με σίτα για την ενίσχυση της γεωργικής παραγωγής			Αγροτικής Ανάπτυξης						

Τεχνική Βοήθεια

Το ορόσημο για την τεχνική βοήθεια είναι η δημιουργία του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου το τρίτο τρίμηνο του 2021. Ο ποιοτικός δείκτης είναι για το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου που έχει ολοκληρωθεί και καθοριστεί.

Σχετικό μέτρο (μεταρρύθμιση ή επένδυση)	**Ορόσημο / Στόχος**	**Όνομα**	**Ποιοτικοί δείκτες (για ορόσημα)**	**Ποσοτικοί δείκτες (για στόχους)**			**Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης**		**Περιγραφή κάθε Ορόσημου / Στόχου**
				Μονάδα μέτρησης	**Βάση**	**Στόχος**	**Τρίμηνο**	**Χρονολογία**	
19 - 16968_Τεχνική Βοήθεια	Ορόσημο	Νομική εντολή της ΕΔΕΛ και θέσπιση συστημάτων διαχείρισης, ελέγχου και λογιστικών ελέγχων	Ισχύς της νομικής εντολής της ΕΔΕΛ και ίδρυση των Συστημάτων Διαχείρισης και Ελέγχου				3ο τρίμηνο	2021	Έναρξη ισχύος της νομικής εντολής της ΕΔΕΛ και δημιουργία του Συστήματος Ελέγχου που θα (α) διασφαλίζει τη συλλογή δεδομένων και την παρακολούθηση της επίτευξης ορόσημων και στόχων (β) καθιστά δυνατή την κατάρτιση των διαχειριστικών δηλώσεων και της σύνοψης του λογιστικού ελέγχου, καθώς και των αιτήσεων πληρωμής και (γ) καθιερώνει τις αναγκαίες διαδικασίες για τη συλλογή και την αποθήκευση δεδομένων σχετικά με τους δικαιούχους, τους αναδόχους, τους υπεργολάβους και τους πραγματικούς δικαιούχους σύμφωνα με το άρθρο 22 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, πριν από την υποβολή της πρώτης αίτησης πληρωμής. Θα εκπονείται ειδική έκθεση ελέγχου σχετικά με το σύστημα που έχει

									διαμορφωθεί. Σε περίπτωση που η έκθεση εντοπίσει τυχόν αδυναμίες, θα διατυπώνονται συστάσεις για τη λήψη διορθωτικών μέτρων.

Δανειακή στήριξη του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Τα ορόσημα και οι στόχοι που καθορίζονται για τα δάνεια περιγράφονται στον ακόλουθο πίνακα:

Σχετικό μέτρο (μεταρρύθμιση ή επένδυση)	**Ορόσημο / Στόχος**	**Όνομα**	**Ποιοτικοί δείκτες (για ορόσημα)**	**Ποσοτικοί δείκτες (για στόχους)**			**Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης**		**Περιγραφή κάθε Ορόσημου / Στόχου**
				Μονάδα μέτρησης	**Βάση**	**Στόχος**	**Τρίμηνο**	**Χρονολογία**	
4.7. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών	Ορόσημο	Επιχειρησιακές συμφωνίες με Διεθνή Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα	Υπογραφή επιχειρησιακής συμφωνίας με ένα Διεθνές Χρηματοπι				3ο τρίμηνο	2021	Υπογραφή των επιχειρησιακών συμφωνιών μεταξύ του Υπουργείου Οικονομικών και τουλάχιστον ενός Διεθνούς Χρηματοπιστωτικού Ιδρύματος που θα περιλαμβάνει: α) Κριτήρια επιλογής για τη συμμόρφωση με την “Αρχή της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης” (2021/C58/01) των στηριζόμενων δραστηριοτήτων, βάσει της οποίας απαιτείται η χρήση ελέγχου βιωσιμότητας, ένας κατάλογος εξαιρέσεων και υποχρεωτικοί έλεγχοι νομικής συμμόρφωσης με τη

επενδύσεων και εξαγωγών-16980_Δανειακή στήριξη του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας			στωτικό Ίδρυμα						σχετική ενωσιακή και εθνική περιβαλλοντική νομοθεσία από ανεξάρτητο ελεγκτή. β) Δέσμευση για επένδυση τουλάχιστον του 38,5 % των κονδυλίων για τη στήριξη της κλιματικής μετάβασης και του 20,8 % των κονδυλίων για τη στήριξη του ψηφιακού μετασχηματισμού, χρησιμοποιώντας τη μεθοδολογία των παραρτημάτων VI και VII του κανονισμού για το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.
4.7. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών-16980_Δανειακή στήριξη του Ταμείου Ανάκαμψης και	Ορόσημο	Πρόσκληση εμπορικών τραπεζών	Πρόσκληση				3ο τρίμηνο	2021	Έναρξη πρόσκλησης για την επιλογή εμπορικών τραπεζών, συμπεριλαμβανομένων: α) Κριτήρια επιλογής για τη συμμόρφωση με την "Αρχή της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης" (2021 / C58 / 01) των υποστηριζόμενων δραστηριοτήτων, που απαιτούν τη χρήση ελέγχου βιωσιμότητας, μια λίστα αποκλεισμού και υποχρεωτικούς ελέγχους συμμόρφωσης με τη σχετική κοινοτική και εθνική περιβαλλοντική νομοθεσία από ανεξάρτητο ελεγκτή. β) Δέσμευση για επένδυση τουλάχιστον του 38,5 % των κονδυλίων για τη στήριξη της κλιματικής μετάβασης και του 20,8 % των κονδυλίων για τη στήριξη του ψηφιακού μετασχηματισμού, χρησιμοποιώντας τη μεθοδολογία των παραρτημάτων VI και VII του κανονισμού για το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Ανθεκτικότητας									
4.7. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών-16980_Δανειακή στήριξη του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας	Ορόσημο	Συμφωνία για την πλατφόρμα μετοχικού κεφαλαίου	Υπογραφή συμφωνίας εντολής				1ο τρίμηνο	2022	Υπογραφή της συμφωνίας εντολής μεταξύ του Υπουργείου Οικονομικών και της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας, οποία θα διαχειρίζεται τα κεφάλαια ενδιάμεσης χρηματοδότησης (Mezzanine Fund of Funds) και το Καινοτόμο Υπερταμείο Συνεπενδύσεων (Innovate Now Equifund). Η συμφωνία εντολής περιλαμβάνει τα κριτήρια επιλογής για τη συμμόρφωση με την "Αρχή της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης" (2021 / C58 / 01) των στηριζόμενων επιχειρήσεων, βάσει της οποίας απαιτείται η χρήση ελέγχου βιωσιμότητας, ένας κατάλογος εξαιρέσεων και υποχρεωτικοί έλεγχοι νομικής συμμόρφωσης με τη σχετική ενωσιακή και εθνική περιβαλλοντική νομοθεσία από ανεξάρτητο ελεγκτή.
4.7. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών	Ορόσημο	Συμφωνία συνεισφοράς του InvestEU	Υπογραφή συμφωνίας συνεισφοράς				1ο τρίμηνο	2022	Υπογραφή της συμφωνίας συνεισφοράς InvestEU μεταξύ του Υπουργείου Οικονομικών και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία περιλαμβάνει: α) τα κριτήρια επιλογής για συμμόρφωση με την "Αρχή της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης" (2021 / C58 / 01) των στηριζόμενων επιχειρήσεων, βάσει της οποίας απαιτείται η χρήση ελέγχου βιωσιμότητας, ένας κατάλογος εξαιρέσεων

επενδύσεων και εξαγωγών-16980_Δανειακή στήριξη του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας									και υποχρεωτικοί έλεγχοι νομικής συμμόρφωσης με τη σχετική ενωσιακή και εθνική περιβαλλοντική νομοθεσία από ανεξάρτητο ελεγκτή. β) Δέσμευση για επένδυση τουλάχιστον του 38,5 % των κονδυλίων για τη στήριξη της κλιματικής μετάβασης και του 20,8 % των κονδυλίων για τη στήριξη του ψηφιακού μετασχηματισμού, χρησιμοποιώντας τη μεθοδολογία των παραρτημάτων VI και VII του κανονισμού για το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.
4.7. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών-16980_Δανειακή στήριξη του Ταμείου Ανάκαμψης και	Στόχος	586,4 εκατ. ευρώ από κονδύλια χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων υπογράφηκαν με τους τελικούς δικαιούχους		Ποσοστό των κονδυλίων που υπογράφηκαν	0	5	4ο τρίμηνο	2022	586,4 εκατ. ευρώ (συμπεριλαμβανομένων των τελών διαχείρισης) των δανείων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας που αφορούν διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και εμπορικές τράπεζες να έχουν υπογραφεί με τους τελικούς δικαιούχους σύμφωνα με την εντολή που ορίζεται στο ορόσημο και μετά από εκ των προτέρων επαλήθευση από ανεξάρτητους ελεγκτές της συμμόρφωσης με με την “Αρχή της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης” (2021 / C58 / 01) και με 38,5% κλιματικό στόχο και 20,8% ψηφιακό στόχο.

Ανθεκτικότητας									
4.7. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών-16980_Δανειακή στήριξη του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας	Στόχος	3.518,4 εκατ. ευρώ από κονδύλια χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων υπογράφηκαν με τους τελικούς δικαιούχους		Ποσοστό των κονδυλίων που υπογράφηκαν	5	30	4ο τρίμηνο	2023	3.518,4 εκατ. ευρώ (συμπεριλαμβανομένων των τελών διαχείρισης) των δανείων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας που αφορούν διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και εμπορικές τράπεζες να έχουν υπογραφεί με τους τελικούς δικαιούχους σύμφωνα με την εντολή που ορίζεται στο ορόσημο και μετά από εκ των προτέρων επαλήθευση από ανεξάρτητους ελεγκτές της συμμόρφωσης με με την “Αρχή της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης” (2021 / C58 / 01) και με 38,5% κλιματικό στόχο και 20,8% ψηφιακό στόχο.
4.7. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών	Στόχος	5.864 εκατ. ευρώ από κονδύλια χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων		Ποσοστό των κονδυλίων που υπογρ	30	50	4ο τρίμηνο	2024	5.864 εκατ. ευρώ (συμπεριλαμβανομένων των τελών διαχείρισης) των δανείων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας που αφορούν διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και εμπορικές τράπεζες να έχουν υπογραφεί με τους τελικούς δικαιούχους σύμφωνα με την εντολή που ορίζεται στο ορόσημο και μετά από εκ των προτέρων επαλήθευση από ανεξάρτητους ελεγκτές της συμμόρφωσης με με την “Αρχή της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης”

επενδύσεων και εξαγωγών-16980_Δανειακή στήριξη του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας		υπογράφηκαν με τους τελικούς δικαιούχους		άφηκαν					(2021 / C58 / 01) και με 38,5% κλιματικό στόχο και 20,8% ψηφιακό στόχο.
4.7. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών-16980_Δανειακή στήριξη του Ταμείου Ανάκαμψης και	Στόχος	9.382,4 εκατ. ευρώ από κονδύλια χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων υπογράφηκαν με τους τελικούς δικαιούχους		Ποσοστό των κονδυλίων που υπογράφηκαν	50	80	4ο τρίμηνο	2025	9.382,4 εκατ. ευρώ (συμπεριλαμβανομένων των τελών διαχείρισης) των δανείων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας που αφορούν διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και εμπορικές τράπεζες να έχουν υπογραφεί με τους τελικούς δικαιούχους σύμφωνα με την εντολή που ορίζεται στο ορόσημο και μετά από εκ των προτέρων επαλήθευση από ανεξάρτητους ελεγκτές της συμμόρφωσης με με την “Αρχή της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης” (2021 / C58 / 01) και με 38,5% κλιματικό στόχο και 20,8% ψηφιακό στόχο.

Ανθεκτικότητας									
4.7. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών-16980_Δανειακή στήριξη του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας	Στόχος	11.728 εκατ. ευρώ από από κονδύλια χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων των υπογράφηκαν με τους τελικούς δικαιούχους		Ποσοστό των κονδυλίων που υπογράφηκαν	80	100	2ο τρίμηνο	2026	11.728 εκατομμύρια ευρώ (συμπεριλαμβανομένων των τελών διαχείρισης) των δανείων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας που αφορούν διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και εμπορικές τράπεζες να έχουν υπογραφεί με τους τελικούς δικαιούχους σύμφωνα με την εντολή που ορίζεται στο ορόσημο και μετά από εκ των προτέρων επαλήθευση από ανεξάρτητους ελεγκτές της συμμόρφωσης με με την “Αρχή της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης” (2021 / C58 / 01) και με 38,5% κλιματικό στόχο και 20,8% ψηφιακό στόχο.
4.7. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών	Στόχος	Επένδυση του 100 % της μετοχικής στήριξης		Ποσοστό της μετοχικής στήριξης που	0	100	2ο τρίμηνο	2026	Επένδυση του 100 % της μετοχικης στήριξης σύμφωνα με τη συμφωνία εντολής που ορίζεται στο ορόσημο, η οποία θα περιλαμβάνει τα κριτήρια επιλογής για συμμόρφωση με την "Αρχή της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης" (2021 / C58 / 01) των στηριζόμενων επιχειρήσεων, βάσει της οποίας απαιτείται η χρήση ελέγχου βιωσιμότητας, ένας κατάλογος εξαιρέσεων και υποχρεωτικοί έλεγχοι νομικής

επενδύσεων και εξαγωγών-16980_Δανειακή στήριξη του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας				επενδύθηκε					συμμόρφωσης με τη σχετική ενωσιακή και εθνική περιβαλλοντική νομοθεσία από ανεξάρτητο ελεγκτή.
4.7. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών-16980_Δανειακή στήριξη του Ταμείου Ανάκαμψης και	Στόχος	Έγκριση των πράξεων InvestEU		Ποσοστό εγκεκριμένων επενδυτικών πράξεων	0	100	2ο τρίμηνο	2026	Η Επιτροπή Επενδύσεων InvestEU εγκρίνει επενδυτικές πράξεις που ανέρχονται στο 100% του συνολικού ποσού της στοχευόμενης χρηματοδότησης (ή της κινητοποίησης επενδύσεων) σύμφωνα με τον κλιματικό στόχο 38,5% και τον ψηφιακό στόχο 20,8%.

Ανθεκτικότητας									

Αιτήματα εκταμίευσης

Όσον αφορά τις εκταμιεύσεις, μετά το αίτημα προχρηματοδότησης, η προσέγγιση που θα ακολουθηθεί επιτρέπει την πραγματοποίηση ισόποσων εκταμιεύσεων.

Για το 2021, η εκταμίευση συναρτάται από ολοκλήρωση αρκετών μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, με την ολοκλήρωση των ορόσημων αναμένεται να ολοκληρωθεί εντός του 3ου τριμήνου του 2021.

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν την κατανομή της εκταμίευσης κατά την περίοδο 2021-25.

	Επιχορηγήσεις (9 ίσες δόσεις) (€ εκατ.)	**Δάνεια** (6 ίσες δόσεις) (€ εκατ.)
Προπληρωμή (13%)	2.310,61	1.654,58
3ο τρίμηνο '21	1.718,14	1.845,49
2ο τρίμηνο '22	1.718,14	
4ο τρίμηνο '22	1.718,14	1.845,49
2ο τρίμηνο '23	1.718,14	
4ο τρίμηνο '23	1.718,14	1.845,49
2ο τρίμηνο '24	1.718,14	
4ο τρίμηνο '24	1.718,14	1.845,49
2ο τρίμηνο '25	1.718,14	
4ο τρίμηνο '25	1.718,14	1.845,49
3ο τρίμηνο '26 (Αύγουστος)		1.845,49
Σύνολο	**17.773,90**	**12.727,54**

Ευθυγράμμιση με άλλες πρωτοβουλίες

Επισκόπηση

Οι στρατηγικοί στόχοι και προτεραιότητες του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, καθώς και οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που προτείνονται στους Άξονες του, ευθυγραμμίζονται με τους στόχους, τις προτεραιότητες και τις προτάσεις πολιτικής των σχεδίων και πρωτοβουλιών της Κυβέρνησης, σε εθνικό και σε επίπεδο ΕΕ, λειτουργώντας συμπληρωματικά και συνεισφέροντας από κοινού στην επίτευξη ευρύτερων οικονομικών και κοινωνικών στόχων.

Ευθυγράμμιση με το Εθνικό Σχέδιο Ενέργειας και Κλίματος (ΕΣΕΚ)

Το Εθνικό Σχέδιο Ενέργειας και Κλίματος (ΕΣΕΚ, ΦΕΚ Β' 4893/31-12-2019) είναι το στρατηγικό σχέδιο της Ελληνικής κυβέρνησης για τα ζητήματα περιβάλλοντος και ενέργειας, καθώς και ο αναλυτικός οδικός χάρτης σχετικά με την επίτευξη συγκεκριμένων ενεργειακών και κλιματικών στόχων έως το 2030, λαμβάνοντας υπόψη την **Ευρωπαϊκή Στρατηγική Κλιματικής Ουδετερότητας** (Πράσινη Συμφωνία, COM (2019) 640/ 11-12- 2019) και τους **Στόχους της Αειφόρου Ανάπτυξης του ΟΗΕ.**

Μέσω του ΕΣΕΚ, η Ελλάδα έχει δεσμευτεί σε συγκεκριμένους ενεργειακούς κλιματικούς στόχους για το 2030, όπως:

- Μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά περισσότερο από 42% συγκριτικά με τα επίπεδα εκπομπών του 1990, και κατά περισσότερο από 56% συγκριτικά με τα επίπεδα εκπομπών του 2005
- Σημαντική βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης κατά 38%, σε σύγκριση με τις προβλέψεις του 2007
- Αύξηση του μεριδίου των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΑΠΕ) στο ενεργειακό μείγμα, με ελάχιστο μερίδιο το 35% της ακαθάριστης τελικής κατανάλωσης ενέργειας έως το 2030.

Οι ενεργειακοί και κλιματικοί στόχοι που έχουν τεθεί στο πλαίσιο του ΕΣΕΚ για το 2030 ευθυγραμμίζονται - και είναι ακόμη πιο φιλόδοξοι - με τους αντίστοιχους **στόχους της ΕΕ για το 2030**, ενώ ταυτόχρονα αποτελούν επίσης και «ενδιάμεσους» στόχους που επιτρέπουν τη μετάβαση σε μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία έως το 2050. Για την επίτευξη των στόχων, το ΕΣΕΚ εισάγει μια ολοκληρωμένη και συνεκτική δέσμη προτεραιοτήτων και μέτρων πολιτικής, προκειμένου η ενεργειακή μετάβαση να υλοποιηθεί με τον πιο βιώσιμο - οικονομικά και περιβαλλοντικά - τρόπο. Επιπλέον, το ΕΣΕΚ προβλέπει ότι η ενεργειακή μετάβαση θα συνδυαστεί με την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της εθνικής οικονομίας και της αειφόρου ανάπτυξής της, μέσω της κινητοποίησης επενδύσεων και της βέλτιστης χρήσης εθνικών και Ευρωπαϊκών χρηματοδοτικών μηχανισμών.

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας στοχεύει στη διευκόλυνση της απαραίτητης μετάβασης της Ελλάδας, ενσωματώνοντας τις στρατηγικές προτεραιότητες και τους συγκεκριμένους στόχους του ΕΣΕΚ, καθώς και τις σχετικές συστάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το πώς μπορεί να αξιοποιηθεί το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για την επίτευξη των στόχων του κλίματος και της ενέργειας από το 2030 και έπειτα. Οι βασικοί στόχοι του Ελληνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, καθώς και οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που έχουν σχεδιαστεί για την επίτευξή τους, ευθυγραμμίζονται με τους στόχους, τις προτεραιότητες

πολιτικής και τα μέτρα που περιλαμβάνονται στο ΕΣΕΚ, με το πρώτο να αναμένεται να διευκολύνει σημαντικά και να επιταχύνει το δεύτερο.

Μεταξύ των τομέων προτεραιότητας του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, οι Άξονες που συνδέονται με την προτεραιότητα «Πράσινη μετάβαση» αντικατοπτρίζουν τους στόχους και τις συστάσεις πολιτικής του ΕΣΕΚ.

Συγκεκριμένα, ο **Άξονας 1.1 - Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον** προωθεί τη μετάβαση προς ένα ενεργειακό σύστημα χαμηλών εκπομπών άνθρακα, με μια δέσμη επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων που στοχεύουν στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, στην αύξηση του μεριδίου ΑΠΕ στην τελική κατανάλωση ενέργειας και στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης.

Ο Άξονας περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις που εκσυγχρονίζουν και επιταχύνουν το κανονιστικό πλαίσιο για την ανάπτυξη νέων εγκαταστάσεων ΑΠΕ για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, για την επίτευξη του στόχου του ΕΣΕΚ για το 2030. Στην ίδια κατεύθυνση, επενδύσεις για την αναβάθμιση και την επέκταση του δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας και ενίσχυσης της ανθεκτικότητάς του έναντι των φυσικών καταστροφών είναι επίσης κρίσιμες για τη διασφάλιση της σταθερότητας και της αποτελεσματικότητας του ενεργειακού συστήματος. Ταυτόχρονα, οι επενδύσεις σχετικά με τις διασυνδέσεις ηλεκτρικού ρεύματος νησιών με το δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας της ηπειρωτικής χώρας είναι ζωτικής σημασίας για τη σταδιακή απόσυρση των δαπανηρών και ρυπογόνων πετρελαιοκίνητων μονάδων που λειτουργούν επί του παρόντος, για τη σημαντική μείωση των εκπομπών CO^2 και την εξάρτηση από ορυκτά καύσιμα, για την ενίσχυση της σταθερότητας στο ενεργειακό σύστημα, για την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού και για τη διείσδυση των ΑΠΕ.

Τέλος, ο Άξονας προωθεί τον εθνικό στόχο για πλήρη κατάργηση της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από το λιγνίτη έως το 2028, ένα βασικό βήμα προς την απανθρακοποίηση της οικονομίας και την σημαντική μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Η σταδιακή απολιγνιτοποίηση δημιουργεί πολλαπλές οικονομικές και κοινωνικές προκλήσεις για τις περιοχές που επηρεάζονται (Δυτική Μακεδονία και Μεγαλόπολη). Ο Άξονας υποστηρίζει τη διαδικασία της απολιγνιτοποίησης, μέσω επενδύσεων που στοχεύουν στην ομαλή ενεργειακή μετάβαση και την κοινωνικοοικονομική και περιβαλλοντική αποκατάσταση, συμπληρώνοντας έτσι τις πολιτικές και τα μέτρα που περιλαμβάνονται στο ΕΣΕΚ και στο Μηχανισμό Δίκαιης Μετάβασης και αυξάνοντας το συνολικό θετικό αντίκτυπο.

Ο **Άξονας 1.2 - Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση** προωθεί την μετρίαση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή του αστικού και δομημένου περιβάλλον της Ελλάδας, σύμφωνα με τους στόχους της μείωσης των εκπομπών CO2 και τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης. Το εγχώριο απόθεμα κτιρίων στην Ελλάδα είναι αρκετά παλαιό, με πολλά κτίρια κατοικιών και καταστημάτων να είναι κατασκευασμένα πριν από το 1980, αποτελώντας μια πηγή κατανάλωσης ενέργειας (που αντιπροσωπεύει το 41% της συνολικής τελικής κατανάλωσης ενέργειας) και κόστους για τους ιδιοκτήτες, αυξάνοντας επίσης την ενεργειακή φτώχεια. Ο Άξονας προωθεί ένα «κύμα ανακαίνισης», μέσω ειδικών επενδύσεων, με στόχο τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και των περιβαλλοντικών επιδόσεων χιλιάδων κτιρίων ή/και κτιριακών μονάδων σε ετήσια βάση, σύμφωνα με τους στόχους ενεργειακής απόδοσης και μείωσης εκπομπών του ΕΣΕΚ και της Μακροπρόθεσμης Στρατηγικής για την Ανακαίνιση. Η εκτεταμένη ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος θα συμβάλει επίσης στη μείωση του ενεργειακού κόστους και στον μετριασμό της ενεργειακής φτώχειας, ενώ θα κινητοποιήσει επίσης τις ιδιωτικές επενδύσεις και θα ενισχύσει την τοπική ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων εργασίας

σε πολλούς συναφείς τομείς και επαγγέλματα - μια πτυχή ιδιαίτερα σημαντική για την μετά COVID- 19 οικονομική ανάκαμψη.

Αυτός ο Άξονας περιλαμβάνει επίσης μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που προωθούν τη βιώσιμη ανάπτυξη σε πόλεις και αστικές περιοχές. Οι μεταρρυθμίσεις στον πολεοδομικό και χωροταξικό σχεδιασμό θα ενισχύσουν την ασφάλεια δικαίου, προσελκύοντας έτσι τοπικές και ξένες επενδύσεις επιταχύνοντας την ανάπτυξη. Παράλληλα, ο πολεοδομικός σχεδιασμός λαμβάνει υπόψη του τις περιβαλλοντικές και κλιματικές επιπτώσεις (όπως αύξηση των μετακινήσεων λόγω των αστικών επεκτάσεων, πλημμύρες και πυρκαγιές λόγω συρρίκνωσης των φυσικών οικοσυστημάτων, απώλεια βιοποικιλότητας και παράκτια διάβρωση) και δράσεις μετριασμού τους, αυξάνοντας έτσι την ανθεκτικότητα των πόλεων.

Ταυτόχρονα, η προώθηση έργων αστικών αναπλάσεων μπορεί να αναζωογονήσει ολόκληρες αστικές/περιαστικές περιοχές, μέσω της ανάκτησης δημόσιου χώρου, δημιουργώντας περισσότερες πράσινες περιοχές, βελτιώνοντας τη λειτουργικότητα του αστικού ιστού και την ποιότητα ζωής για τους πολίτες και τους επισκέπτες ενισχύοντας την οικονομική ανάπτυξη της τοπικής κοινωνίας και δημιουργώντας νέες ευκαιρίες απασχόλησης.

Με μια ευρύτερη έννοια, ο Άξονας λειτουργεί σύμφωνα με τους στόχους του ΕΣΕΚ, καθώς και με την Εθνική Στρατηγική Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή και την πρόσφατη νομοθετική μεταρρύθμιση για τον αστικό και χωροταξικό σχεδιασμό (Νόμος 4759/2020 - Εφημερίδα της Κυβέρνησης Α '245 / 09-12-2020), εξισορροπώντας την ανάπτυξη και την προσέλκυση των επενδύσεων με το μετριασμό των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και την κοινωνική συνοχή.

Ο **Άξονας 1.3. - Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών**, αφορά τη μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών στην Ελλάδα, σύμφωνα με τους στόχους του ΕΣΕΚ και τη στρατηγική της ΕΕ για την Πράσινη Συμφωνία για την κλιματική ουδετερότητα έως το 2050, συμπεριλαμβανομένων των ενδιάμεσων στόχων του 2030. Ο τομέας των μεταφορών είναι υπεύθυνος για το 21% των εθνικών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου (2020) και για το 41% της τελικής κατανάλωσης ενέργειας (2017), ενώ είναι επίσης υπεύθυνος για τη ρύπανση του αέρα, του νερού, του εδάφους και του θορύβου. Κατά συνέπεια, η προώθηση της ηλεκτρικής κινητικότητας και των βιώσιμων μεταφορών είναι απαραίτητη για την επίτευξη των στόχων του ΕΣΕΚ σχετικά με τη μείωση των εκπομπών CO2, τη μείωση της εξάρτησης από το πετρέλαιο και τα ορυκτά καύσιμα και την αύξηση της διείσδυσης των ΑΠΕ στο ενεργειακό μείγμα. Συγκεκριμένα, το ΕΣΕΚ έχει θέσει συγκεκριμένους στόχους για την ετήσια υιοθέτηση επιβατικών Ηλεκτρικών Οχημάτων (ΗΟ) στο στόλο οχημάτων της χώρας έως το 2030, με αποτέλεσμα ένα συνολικό αριθμό 330.000 ΗΟ σε κυκλοφορία εντός των επόμενων 10 ετών, ενώ οι επενδύσεις στην ηλεκτρική κινητικότητα έχουν τη δυνατότητα να μειώσουν τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου κατά 5% κατά την περίοδο 2021-2030. Αυτοί οι στόχοι ενσωματώθηκαν στην πρόσφατη νομοθετική μεταρρύθμιση της ηλεκτρικής κινητικότητας (Νόμος 4710/2020 - Εφημερίδα της Κυβέρνησης Α ’142 / 23-07-2020).

Ο Άξονας περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις που υποστηρίζουν και διευκολύνουν την «ηλεκτροποίηση» του συστήματος μεταφορών και την ανάπτυξη της απαραίτητης υποδομής για την φόρτιση των ΗΟ σε ολόκληρη τη χώρα, δεδομένου ότι η διαθεσιμότητα προσβάσιμων σημείων φόρτισης στο κοινό αποτελεί σημαντικό κίνητρο για τους οδηγούς στην υιοθέτηση ΗΟ. Επιπλέον, προάγει επενδύσεις στην κατασκευή και εγκατάσταση σημείων φόρτισης σε πόλεις και αστικές περιοχές, και σε άλλα σημεία ενδιαφέροντος όπως αεροδρόμια, αυτοκινητόδρομους, λιμάνια και ιδιωτικούς χώρους στάθμευσης με δημόσια πρόσβαση (π.χ. σούπερ μάρκετ, εμπορικά κέντρα). Τέτοιες επενδύσεις είναι εξαιρετικά συνεπείς με τους στόχους του ΕΣΕΚ, καθώς και με τις προτεραιότητες που περιγράφονται στο Εθνικό Πρόγραμμα

Ελέγχου της Ατμοσφαιρικής Ρύπανσης και δημιουργούν συνέργειες για το μετριασμό της περιβαλλοντικής ρύπανσης και τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου.

Επιπλέον, ο Άξονας περιλαμβάνει επενδύσεις για την προώθηση «πράσινων» τεχνολογιών στις μεταφορές, σε μεταποιητικές και άλλες δραστηριότητες ευρύτερα.

Ο Άξονας 1.4. - Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας προωθεί την πράσινη μετάβαση, μέσω της ενίσχυσης της προστασίας και της αποκατάστασης του φυσικού περιβάλλοντος, την επιτάχυνση της μετάβασης σε μια κυκλική οικονομία, και την αποτελεσματική διαχείριση της προσαρμογής και του μετριασμού των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής. Οι στόχοι του συνδέονται άμεσα με τη στρατηγική του ΕΣΕΚ και την Πράσινη Συμφωνία της ΕΕ, καθώς και με τις εθνικές στρατηγικές για την κλιματική αλλαγή, την κυκλική οικονομία, τη βιοποικιλότητα και τα δάση, δημιουργώντας έτσι ένα ολοκληρωμένο και συνεκτικό πλαίσιο για την αειφόρο ανάπτυξη.

Ο Άξονας περιλαμβάνει επενδύσεις για την αναβάθμιση των εθνικών αρδευτικών δικτύων για τη βελτιστοποίηση της χρήσης του νερού και την εξάλειψη των απωλειών νερού, συμβάλλοντας έτσι στην προστασία ενός κρίσιμου φυσικού πόρου και στην προώθηση της δημόσιας υγείας και της προστασίας των οικοσυστημάτων. Στην ίδια κατεύθυνση, ο Άξονας προωθεί τη στροφή προς βιώσιμες γεωργικές δραστηριότητες και τη μείωση των περιβαλλοντικών τους επιπτώσεων, μαζί με την καλύτερη διατήρηση των υδάτινων πόρων, τη μείωση του κόστους άρδευσης, την κατανάλωση ενέργειας και την προώθηση της ανταγωνιστικότητας του πρωτογενούς τομέα. Αυτό το σύνολο επενδύσεων συμβάλλει στη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του πρωτογενούς τομέα και εξυπηρετεί σαφώς τον στόχο του ΕΣΕΚ για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, καθώς και τους αντίστοιχους στόχους της Εθνικής Στρατηγικής Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή.

Ο Άξονας περιλαμβάνει επίσης επενδύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος και τη βελτίωση της ανθεκτικότητας έναντι στην κλιματική αλλαγή και στους φυσικούς κινδύνους. Οι επενδύσεις που σχετίζονται με τη διαχείριση των δασών και την αναδάσωση, την προστασία της βιοποικιλότητας και την πολιτική προστασία βοηθούν τα φυσικά οικοσυστήματα να προσαρμοστούν στην κλιματική αλλαγή και να αντιμετωπίσουν τους φυσικούς κινδύνους (ξηρασίες, πυρκαγιές, πλημμύρες, απώλεια εδαφών κ.λπ.). Με τη σειρά τους αυτά τα οικοσυστήματα αναμένεται να μετριάσουν την επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και της αύξησης της θερμοκρασίας. Με αυτόν τον τρόπο, οι προτεινόμενες επενδύσεις ευθυγραμμίζονται πλήρως με τη στρατηγική της ΕΕ για την Πράσινη Συμφωνία (συμπεριλαμβανομένων των ενδιάμεσων στόχων του 2030) και του στόχου του ΕΣΕΚ για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, καθώς και με τις προτεραιότητες και τους στόχους των Εθνικών Στρατηγικών για την Κλιματική Αλλαγή των δασών και της βιοποικιλότητας.

Επιπλέον, ο Άξονας περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που εκσυγχρονίζουν τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων, ενισχύοντας την ανακύκλωση και επιταχύνοντας τη μετάβαση σε μια κυκλική οικονομία. Μέσω του συνδυασμού σύγχρονων τεχνικών διαχείρισης αποβλήτων και αυξημένης πρόληψης, ανακύκλωσης και επαναχρησιμοποίησης υλικών, οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις των αποβλήτων και οι εκπομπές αερίων από σχετικές δραστηριότητες μειώνονται σημαντικά. Κατά συνέπεια, ο Άξονας συμπληρώνει και προάγει τον στόχο του ΕΣΕΚ για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, καθώς και τους αντίστοιχους στόχους που καθορίζονται στις Εθνικές Στρατηγικές Προσαρμογής και Κυκλικής Οικονομίας για την Κλιματική Αλλαγή και στο Εθνικό Σχέδιο για τη Διαχείριση των Αποβλήτων.

Εκτός από τους Άξονες που σχετίζονται με την «Πράσινη Μετάβαση», το υπόλοιπο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας είναι επίσης συνεπές και ευθυγραμμισμένο με τους στρατηγικούς στόχους και τις προτεραιότητες πολιτικής του ΕΣΕΚ. Μέσω συγκεκριμένων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, το Σχέδιο συμβάλλει ολιστικά στην επίτευξη των στόχων του ΕΣΕΚ για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και την αύξηση του μεριδίου ΑΠΕ στο ενεργειακό μείγμα έως το 2030, προωθώντας ταυτόχρονα την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη, με προσέλκυση επενδύσεων, δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της καινοτομίας της εθνικής οικονομίας.

Ευθυγράμμιση με το Εθνικό και τα Εδαφικά Σχέδια Δίκαιης Μετάβασης

Μέσω του Εθνικού Σχεδίου Ενέργειας και Κλίματος, η Ελληνική Κυβέρνηση δεσμεύτηκε να **αποσύρει όλους τους σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής με λιγνίτη έως το 2023** - με εξαίρεση το εργοστάσιο «Πτολεμαΐδα V» που αναμένεται να συνεχίσει να λειτουργεί μέχρι το 2028. Η δέσμευση αυτή συνδέεται με τους βασικούς στόχους του ΕΣΕΚ για το μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και τη μετάβαση στην «πράσινη» ενέργεια, και προς μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία έως το 2050.

Η σταδιακή κατάργηση της λιγνιτικής ηλεκτροπαραγωγής δημιουργεί αφενός πολλαπλές οικονομικές και κοινωνικές προκλήσεις για τις επηρεαζόμενες περιοχές, και ειδικότερα τη **Δυτική Μακεδονία και τη Μεγαλόπολη**, και αφετέρου την ανάγκη για ένα νέο ισορροπημένο, βιώσιμο αναπτυξιακό μοντέλο. Προκειμένου να εξασφαλιστεί η οικονομική και κοινωνικά δίκαιη μετάβαση αυτών των περιοχών, η ελληνική κυβέρνηση κατήρτισε και υιοθέτησε το **Εθνικό Σχέδιο Δίκαιης Μετάβασης**, ένα ολοκληρωμένο στρατηγικό σχέδιο που περιλαμβάνει ένα μείγμα παρεμβάσεων και μέτρων για την οικονομική και παραγωγική διαφοροποίηση των περιοχών σε μετάβαση, στο ευρύτερο πλαίσιο του ΕΣΕΚ, της Πράσινης Συμφωνίας της ΕΕ και του Ενεργειακού Χάρτη για το 2050.

Το Εθνικό Σχέδιο Δίκαιης Μετάβασης αποτελεί τη βάση της προετοιμασίας των Εδαφικών Σχεδίων Δίκαιης Ανάπτυξης για τη Δυτική Μακεδονία και τη Μεγαλόπολη, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Πρότασης Κανονισμού του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης. Παράλληλα, λαμβάνοντας υπόψη την σημασία που αποδίδεται στην ολοκλήρωση των ηλεκτρικών διασυνδέσεων των νησιών και την σταδιακή παύση της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από πετρέλαιο, καταρτίζεται το Εδαφικό Σχέδιο ειδικά για τα νησιά και τη μετάβασή τους στην κλιματική ουδετερότητα.

Οι Άξονες του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ευθυγραμμίζονται με τους στόχους και τις προτεραιότητες του Εθνικού και των Εδαφικών Σχεδίων Δίκαιης Μετάβασης, ενώ παράλληλα υποστηρίζουν οικονομικά και κοινωνικά τη μετάβαση των λιγνιτικών περιοχών με στοχευμένες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις.

Η **«Πράσινη Μετάβαση»** προωθεί επενδύσεις αποκατάστασης και αναβάθμισης των λιγνιτικών περιοχών στη Δυτική Μακεδονία και τη Μεγαλόπολη, ώστε να εξυπηρετήσουν νέες χρήσεις που συνδέονται με τους πέντε αναπτυξιακούς πυλώνες, οι οποίοι εξειδικεύονται στο Εθνικό Σχέδιο: (i) καθαρή ενέργεια, (ii) έξυπνη γεωργική παραγωγή, (iii) βιώσιμος τουρισμός, (iv) βιομηχανία, χειροτεχνία και εμπόριο, και (v) τεχνολογία και εκπαίδευση. Οι επενδύσεις αυτές αναμένεται να δημιουργήσουν νέες θέσεις εργασίας για τη τοπική οικονομία, καθώς και μια σειρά από νέες ευκαιρίες ανάπτυξης.

Άμεσα συνδεδεμένες με τους στόχους και τις προτεραιότητες των Εθνικών και Εδαφικών Σχεδίων Δίκαιης Μετάβασης είναι οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις του Άξονα 1.1 για την αύξηση της διείσδυσης των ΑΠΕ στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και την αναβάθμιση και επέκταση των δικτύων διανομής ηλεκτρικής ενέργειας. Επιπρόσθετα, οι επενδύσεις σε ηλεκτρικές διασυνδέσεις των νήσων των Κυκλάδων συνδέονται με τους στόχους για την απαλλαγή από άνθρακα των νησιών και τη μετάβαση σε «καθαρότερες» μορφές ενέργειας του Εθνικού και των Εδαφικών Σχεδίων Δίκαιης Μετάβασης.

Ομοίως, οι Άξονες 1.2 και 1.3 είναι ευθυγραμμισμένοι με τα Σχέδια Δίκαιης Μετάβασης, με επενδύσεις εστιασμένες στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης στον κτιριακό τομέα, καθώς και την υποστήριξη της ηλεκτροκίνησης και της μετάβασης από το πετρέλαιο σε καθαρά καύσιμα (π.χ. πράσινο υδρογόνο) στον τομέα των εγχώριων μεταφορών. Αυτές οι δράσεις διευκολύνουν την ενεργειακή μετάβαση και την κοινωνικοοικονομική αναζωογόνηση των λιγνιτικών περιοχών, και συμβάλλουν στην προσέλκυση επενδύσεων και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Τέλος, ο Άξονας 1.4 προτείνει επενδύσεις που αφορούν στην περιβαλλοντική αποκατάσταση και την προστασία των δασών και της βιοποικιλότητας σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, επιτρέποντας στις λιγνιτικές περιοχές να προσαρμοστούν καλύτερα στην κλιματική αλλαγή και να διαχειριστούν αποτελεσματικά πιθανούς περιβαλλοντικούς κινδύνους, ενώ ταυτόχρονα συμβάλλουν στην παραγωγική διαφοροποίηση και προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης στην Δυτική Μακεδονία και τη Μεγαλόπολη.

Οι Άξονες 2.1 και 2.3 του **«Ψηφιακού Μετασχηματισμού»** προωθούν τον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης και των δημόσιων υπηρεσιών, την επέκταση και βελτίωση της συνδεσιμότητας και των ευρυζωνικών δικτύων σε ολόκληρη τη χώρα, καθώς και την ψηφιοποίηση και την τεχνολογική αναβάθμιση των επιχειρήσεων. Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις των σχετικών αξόνων λειτουργούν συμπληρωματικά ως προς τους στόχους και τις προτεραιότητες του Σχεδίου Δίκαιης Μετάβασης. Η ανάπτυξη των ψηφιακών υποδομών και δικτύων στις λιγνιτικές περιοχές, και ο ευρύς ψηφιακός μετασχηματισμός στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα, αποτελούν απαραίτητες προϋποθέσεις για την κοινωνικοοικονομική αναζωογόνησή τους.

Ομοίως, ο Άξονας 2.2 προωθεί την ψηφιοποίηση και τον εκσυγχρονισμό του δημόσιου τομέα και την παροχή υπηρεσιών υψηλής ποιότητας σε πολίτες και επιχειρήσεις, έναν επίσης κρίσιμο παράγοντα για τη διασφάλιση της δίκαιης και βιώσιμης μετάβασης των λιγνιτικών περιοχών.

Γενικότερα, μέσω ειδικών επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων, το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας προάγει τον ψηφιακό και τεχνολογικό μετασχηματισμό στην οικονομία και την κοινωνία, ο οποίος ευθυγραμμίζει και συμπληρώνει τις προτεραιότητες των Σχεδίων Δίκαιης Μετάβασης, καθώς η τεχνολογική πρόοδος και η καινοτομία παρέχουν πολλαπλές ευκαιρίες για επιχειρηματικές και επενδυτικές δραστηριότητες, που δύνανται να προωθήσουν την τοπική ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων εργασίας.

Οι Άξονες 3.1 και 3.2 για την **«Απασχόληση, δεξιότητες και κοινωνική συνοχή»** δίνουν προτεραιότητα στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, στη βελτίωση της ποιότητας της εργασίας και της ένταξης στην αγορά εργασίας, στην ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής ανθεκτικότητας, καθώς και στην αύξηση της μακροχρόνιας αύξησης της μακροχρόνιας απασχόλησης και της παραγωγικότητας μέσω μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων για την ψηφιοποίηση της εκπαίδευσης σε όλα τα επίπεδα, τον εκσυγχρονισμό της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και την αναβάθμιση του εθνικού συστήματος κατάρτισης.

Η ενίσχυση των δεξιοτήτων και των δυνατοτήτων του εργατικού δυναμικού στη Δυτική Μακεδονία και τη Μεγαλόπολη είναι ζωτικής σημασίας για τη διασφάλιση της δίκαιης οικονομικής και κοινωνικής μετάβασης και, μακροπρόθεσμα των προοπτικών των λιγνιτικών περιοχών. Τέλος, η βελτίωση της πρόσβασης σε υγειονομική περίθαλψη και κοινωνικές υπηρεσίες και η διασφάλιση της κοινωνικής ένταξης είναι επίσης σημαντικά για την προώθηση του βιοτικού επιπέδου και της κοινωνικής συνοχής στις λιγνιτικές περιοχές.

Τέλος, συνεπείς και συμπληρωματικοί στις προτεραιότητες και τις πολιτικές παρεμβάσεις του Εθνικού και των Εδαφικών Σχεδίων Δίκαιης Μετάβασης είναι οι Άξονες που αφορούν στις προτεραιότητες «Ιδιωτικών επενδύσεων και Θεσμικού Μετασχηματισμού» που επιδιώκουν την προώθηση της ανάπτυξης μέσω της προσέλκυσης, της διευκόλυνσης και της επιτάχυνσης των ιδιωτικών και δημόσιων επενδύσεων σε πολλούς τομείς και δραστηριότητες. Οι Άξονες 4.1, 4.2, 4.3 και 4.4 περιλαμβάνουν μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις στη δημόσια διοίκηση, το σύστημα απονομής δικαιοσύνης και το φορολογικό σύστημα, τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, την άρση των εμποδίων για την επιχειρηματικότητα και τις επενδύσεις και την παροχή κινήτρων για ιδιωτικές επενδύσεις και νέες επιχειρήσεις. Τέτοιες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις εμφανίζουν μεγάλη συνάφεια με το πλαίσιο της Δίκαιης Μετάβασης, όπου η προσέλκυση και η επιτάχυνση των διαδικασιών υλοποίησης δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων είναι υψίστης σημασίας για τη διασφάλιση της τοπικής κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης, της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας και των μακροπρόθεσμων προοπτικών στις λιγνιτικές περιοχές.

Επιπρόσθετα, οι Άξονες 4.5, 4.6 και 4.7 εστιάζουν στη βελτίωση της ανθεκτικότητας και του δυναμικού των βασικών τομέων -δηλαδή του τουρισμού, του πολιτισμού, της μεταποίησης, του αγροτικού τομέα και των υποδομών- και της αύξησης της παραγωγικότητας, της ανταγωνιστικότητας και του εξαγωγικού προσανατολισμού των επιχειρήσεων, λειτουργώντας σε συνέργεια με τους στόχους του Εθνικού και των Εδαφικών Σχεδίων Δίκαιης Μετάβασης για οικονομική και παραγωγική διαφοροποίηση και μεταστροφή προς ένα νέο, βιώσιμο μοντέλο ανάπτυξης για τη Δυτική Μακεδονία και τη Μεγαλόπολη.

Συνεκτικότητα και συμπληρωματικότητα με το Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία (Έκθεση Επιτροπής Πισσαρίδη)

Το Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία, που εκπονήθηκε από την ανεξάρτητη επιτροπή που συγκροτήθηκε από την Ελληνική Κυβέρνηση με επικεφαλής τον καθηγητή Χριστόφορο Πισσαρίδη, αποτελεί ένα ολοκληρωμένο σχέδιο για την ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας. Οι Ενδιάμεσες (Αύγουστος 2020) και Τελικές (Νοέμβριος 2020) Εκθέσεις της Επιτροπής Πισσαρίδη παρέχουν σε βάθος ανάλυση των εγχώριων και παγκόσμιων οικονομικών τάσεων, και λεπτομερείς συστάσεις για μεταρρυθμίσεις και πολιτικές που μπορούν να ενισχύσουν την ανάπτυξη, την ανταγωνιστικότητα και την απασχόληση, ενώ ταυτόχρονα διασφαλίζουν την κοινωνική συνοχή και ένα βελτιωμένο βιοτικό επίπεδο για όλους τους πολίτες.

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και το σύνολο των αξόνων του συνδέονται με τους στόχους και τις προτεραιότητες που καθορίζονται στο Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία. Επιπλέον, οι άξονες του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, καθώς και οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που περιλαμβάνονται σε αυτούς, είναι εναρμονισμένες με τις συστάσεις πολιτικών και μεταρρυθμίσεων της Έκθεσης της Επιτροπής Πισσαρίδη.

Οι σχετικοί, με την **«Πράσινη Μετάβαση»**, άξονες ενσωματώνουν τις προτεραιότητες της έκθεσης της επιτροπής Πισσαρίδη για την ενίσχυση της μετάβασης προς την κλιματική

ουδετερότητα έως το 2050, καθώς και την επίτευξη των ευρωπαϊκών στόχων και των στόχων του ΕΣΕΚ για το 2030.

Ο εκσυγχρονισμός του ενεργειακού συστήματος, η σταδιακή κατάργηση της χρήσης ορυκτών καυσίμων για παραγωγή ενέργειας, η στροφή προς τις ΑΠΕ και την «καθαρή» ενέργεια και η αναβάθμιση και επέκταση των δικτύων διανομής ηλεκτρικής ενέργειας αποτελούν προτεραιότητες που υποστηρίζονται από τις μεταρρυθμίσεις και τις επενδύσεις του Άξονα 1.1.

Οι ανάγκες για ανακαίνιση του υπάρχοντος κτιριακού αποθέματος και βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης, εκσυγχρονισμό του αστικού οικοσυστήματος και του πολεοδομικού σχεδιασμού και προώθηση των αστικών αναπλάσεων, καθώς και η βελτίωση του τομέα των μεταφορών μέσω της ηλεκτροκίνησης όπως αναφέρονται στους Άξονες 1.2 και 1.3 επισημαίνονται στην έκθεση της Επιτροπής Πισσαρίδη και συνδέονται με την επίτευξη των ευρωπαϊκών στόχων και αυτών του ΕΣΕΚ για το 2030.

Τέλος, η έκθεση της Επιτροπής Πισσαρίδη αναγνωρίζει τη σημασία της προστασίας και αποκατάστασης του φυσικού περιβάλλοντος, της ενίσχυσης της κυκλικής οικονομίας και της βιώσιμης διαχείρισης των αποβλήτων, καθώς και της ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή και τις επιπτώσεις της. Οι «πράσινοι» Άξονες, οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις τους ευθυγραμμίζονται και συμπληρώνουν τις προτεραιότητες που θέτει η έκθεση της Επιτροπής Πισσαρίδη, καθώς και του ΕΣΕΚ, αλλά και λοιπών εθνικών στρατηγικών όπως για την κυκλική οικονομία, τα δάση και τη βιοποικιλότητα.

Οι σχετικοί, με τον **«Ψηφιακό Μετασχηματισμό»**, Άξονες συνάδουν με τους στόχους και τις συστάσεις της Έκθεσης της Επιτροπής Πισσαρίδη για ψηφιοποίηση και εκσυγχρονισμό του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα στην Ελλάδα, καθώς και τις αντίστοιχες προτεραιότητες και συστάσεις της Στρατηγικής Ψηφιακού Μετασχηματισμού. Η σημασία των ψηφιακών τεχνολογιών για την ανάπτυξη, την ανταγωνιστικότητα και τη δημιουργία θέσεων εργασίας αναλύεται διεξοδικά στην Έκθεση, και αντιμετωπίζεται μέσω των ειδικών μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων του Άξονα 2.1.

Το ίδιο ισχύει για τον εκσυγχρονισμό και τον ψηφιακό μετασχηματισμό της δημόσιας διοίκησης και την παροχή βελτιωμένων, ποιοτικών δημόσιων υπηρεσιών σε πολίτες και επιχειρήσεις, τα οποία υπογραμμίζονται επίσης στην έκθεση της Επιτροπής Πισσαρίδη και αντιμετωπίζονται με στοχευμένες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που περιλαμβάνονται στον Άξονα 2.2 του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Επιπρόσθετα, ο Άξονας 2.3 εστιάζει και προωθεί επενδύσεις του τεχνολογικού και ψηφιακού μετασχηματισμού του ιδιωτικού τομέα και της ενίσχυσης των ψηφιακών δεξιοτήτων των επιχειρήσεων, οι οποίες είναι βασικές στην Έκθεση της Επιτροπής Πισσαρίδη ως κινητήρια δύναμη δυναμικής ανάπτυξης και αυξημένης παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητας.

Οι σχετικοί, με **«Απασχόληση, δεξιότητες και κοινωνική συνοχή»**, Άξονες ενσωματώνουν και αντανακλούν τις προτεραιότητες και τις συστάσεις που περιλαμβάνονται στην έκθεση της Επιτροπής Πισσαρίδη, αναφορικά με τη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης, την αύξηση της παραγωγικότητας και τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας, την αναβάθμιση των εθνικών συστημάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, τον εκσυγχρονισμό του εθνικού συστήματος υγειονομικής περίθαλψης με σκοπό τη βελτίωση της αποτελεσματικότητάς του, την προσβασιμότητα, την ανθεκτικότητα και την διεύρυνση των υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας.

Συγκεκριμένα, ο Άξονας 3.1 του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αντικατοπτρίζει τις προτεραιότητες της έκθεσης της Επιτροπής Πισσαρίδη για την ενίσχυση της δημιουργίας θέσεων

εργασίας, τη βελτίωση της ποιότητας της εργασίας και της ένταξης στην αγορά εργασίας, την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής ανθεκτικότητας και τον εκσυγχρονισμό της κοινωνικής ασφάλισης, και τις αντιμετωπίζει μέσω στοχευμένων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων.

Ο Άξονας 3.2 ευθυγραμμίζεται επίσης με τις συστάσεις πολιτικής που αναφέρονται στην Έκθεση της Επιτροπής Πισσαρίδη στοχεύοντας στην αύξηση της μακροχρόνιας απασχόλησης και της παραγωγικότητας της εργασίας, μέσω της αναβάθμισης του εθνικού συστήματος διαμόρφωσης δεξιοτήτων (upskilling/reskilling) και του εθνικού συστήματος Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, καθώς και για τη βελτίωση της απόδοσης του εκπαιδευτικού συστήματος στην έρευνα και την καινοτομία.

Ομοίως, οι Άξονες 3.3 και 3.4 προωθούν μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις για τον εκσυγχρονισμό του συστήματος υγειονομικής περίθαλψης και την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας, της προσβασιμότητας, της ανθεκτικότητας και της οικονομικής βιωσιμότητάς του, καθώς και με τις μεταρρυθμίσεις και τις επενδύσεις για τη διεύρυνση της πρόσβασης σε υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας (για παράδειγμα, στην παιδική μέριμνα) οι οποίες είναι ευθυγραμμισμένες και συμπληρωματικές με τους στόχους και τις συστάσεις της έκθεσης της Επιτροπής Πισσαρίδη.

Τέλος, οι σχετικοί, με **«Ιδιωτικές Επενδύσεις και Θεσμικό Μετασχηματισμό»**, άξονες ενσωματώνουν τις συστάσεις της έκθεσης της Επιτροπής Πισσαρίδη για φορολογικές μεταρρυθμίσεις, αυξάνουν την αποτελεσματικότητα του συστήματος δικαιοσύνης, αντιμετωπίζουν το ιδιωτικό χρέος και ενισχύουν την έρευνα και ανάπτυξη (Ε & Α), την καινοτομία και τον εξαγωγικό προσανατολισμό στον ιδιωτικό τομέα.

Συγκεκριμένα, οι Άξονες 4.1, 4.2, 4.3 και 4.4 αντικατοπτρίζουν και απαντούν σε προτεραιότητες που επισημαίνονται στην έκθεση της Επιτροπής Πισσαρίδη για την ενίσχυση της δημόσιας διοίκησης και των υπηρεσιών συλλογής φόρων, αυξάνοντας την αποτελεσματικότητά τους, τη διαφάνεια και την αποδοτικότητά τους, στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης, στην ενίσχυση των κεφαλαιαγορών και στην αντιμετώπιση προβλημάτων που σχετίζονται με τη διαχείριση του ιδιωτικού χρέους. Μέσα από συνεκτικές δέσμες μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, οι Άξονες στοχεύουν στην αντιμετώπιση των προτεραιοτήτων και των προτάσεων της έκθεσης επιτροπής Πισσαρίδη και στη βελτίωση της απόδοσης σε αυτούς τους τομείς.

Όμοια, οι Άξονες 4.5, 4.6 και 4.7 περιλαμβάνουν μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που στοχεύουν στην αύξηση των επενδύσεων Έρευνας και Ανάπτυξης (Ε & Α) και στην ενίσχυση της καινοτομίας, της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας του ιδιωτικού τομέα σε συνάφεια με τις συστάσεις της Επιτροπής Πισσαρίδη, συμπεριλαμβανομένων και βασικών τομέων για την εθνική οικονομία, όπως ο τουρισμός, ο πολιτισμός, η μεταποίηση, η γεωργία και οι υποδομές. Οι παραπάνω Άξονες και οι προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, ενσωματώνουν τις αναλύσεις και τις προτεραιότητες της Έκθεσης της Επιτροπής Πισσαρίδη και συμπληρώνουν τις συστάσεις της έκθεσης προκειμένου να ενισχυθεί η ανάπτυξη, η ανταγωνιστικότητα, η καινοτομία και η εξωστρέφεια της εθνικής οικονομίας.

Ευθυγράμμιση με το Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης για την Προγραμματική Περίοδο 2021 – 2027

Το Ελληνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας έχει σχεδιαστεί ώστε να λειτουργεί σε συνάφεια και συμπληρωματικά με το νέο **Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ)**

για την Προγραμματική Περίοδο 2021 – 2027, και τα τομεακά και περιφερειακά επιχειρησιακά του προγράμματα. Από τη μία πλευρά, ευθυγραμμίζεται με τις στρατηγικές κατευθύνσεις, τους στόχους και τις προτεραιότητες του σχεδιασμού, και από την άλλη πλευρά, βασίζεται και ενσωματώνει τα αποτελέσματα και την εμπειρία από την εφαρμογή του προηγούμενου ΕΣΠΑ (Προγραμματικής Περιόδου 2014 – 2020). Σε συνδυασμό με την Κοινή Αγροτική Πολιτική, τα τρία αυτά εργαλεία δύνανται να συνεισφέρουν το μεγαλύτερο μέρος των επενδυτικών κεφαλαίων που θα τοποθετηθούν στην ελληνική οικονομία για τα επόμενα εννέα έτη.

Το νέο Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης 2021 – 2027 διαρθρώνεται σε 5 κύριους **Στόχους Πολιτικής (ΣΠ)**, και έναν **Ειδικό Στόχο** για το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης, που βρίσκονται σε άμεση συνάφεια με τις στρατηγικές προτεραιότητες, τους στόχους και τους επιμέρους άξονες του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Ειδικότερα, ο **ΣΠ 1 - *Μια εξυπνότερη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού και των περιφερειακών διασυνδέσεων ΤΠΕ*** είναι σε άμεση σύνδεση με τις προτεραιότητες του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για τον «Ψηφιακό Μετασχηματισμό» και τις «Ιδιωτικές Επενδύσεις», με στόχο τη συστηματική ενίσχυση της παραγωγικότητας και της εξωστρέφειας της εθνικής οικονομίας, καθώς και τη στενότερη σύνδεση της παραγωγής με την τεχνολογία και την καινοτομία.

Οι σχετικοί με τον «**Ψηφιακό Μετασχηματισμό»** Άξονες 2.1 και 2.3 προωθούν μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις για την διεύρυνση της συνδεσιμότητας των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων στο διαδίκτυο μέσω ευρυζωνικών υποδομών, για την ανάπτυξη δικτύων νέας γενιάς, για τον τεχνολογικό και ψηφιακό εκσυγχρονισμό των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και την αναβάθμιση των ψηφιακών δεξιοτήτων τους, που αποτελούν προτεραιότητες και για το Στόχο ΣΠ1 του νέου ΕΣΠΑ. Παράλληλα, ο Άξονας 2.2 εστιάζει στον ψηφιακό εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης, και κρίσιμων διαδικασιών της, ενισχύοντας την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητα της λειτουργίας του και την ποιότητα των υπηρεσιών που παρέχει στους πολίτες και τις επιχειρήσεις. Με αυτόν τον τρόπο, οι μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις του Άξονα 2.2 ευθυγραμμίζονται με το Στόχο ΣΠ1 του νέου ΕΣΠΑ, με υψηλό επίπεδο συμπληρωματικότητας και συνέργιας των επιμέρους δράσεων.

Επιπροσθέτως, οι Άξονες 4.5 και 4.6 του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, οι οποίοι στοχεύουν στην ενίσχυση της σύνδεσης της παραγωγής με την έρευνα και την καινοτομία, και στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και παραγωγικότητας κρίσιμων κλάδων της εθνικής οικονομίας (τουρισμός, πολιτισμός, αγροδιατροφικά προϊόντα, μεταποίηση, μεταφορές και εφοδιαστική αλυσίδα), μέσα από κατάλληλα στοχευμένες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, βρίσκονται σε άμεση συνάφεια με τον ΣΠ1 του νέου ΕΣΠΑ, και από κοινού υποστηρίζουν τις ίδιες προτεραιότητες πολιτικής.

Ο ΣΠ2 – «Μια πιο πράσινη χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και ανθεκτική Ευρώπη μέσω της προώθησης της καθαρής και δίκαιης ενεργειακής μετάβασης, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης και διαχείρισης κινδύνων» αφορά στην αναγκαία για τη χώρα «πράσινη» μετάβαση και την ουσιαστική αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και των συνεπειών της. Ο ΣΠ2 συνδέεται άμεσα με το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, και την προτεραιότητα της «Πράσινης Μετάβασης», ενσωματώνοντας και εξειδικεύοντας τους στόχους και τις προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ).

Ο Άξονας 1.1 του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αφορά στην προώθηση των ΑΠΕ για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και την κάλυψη αναγκών θέρμανσης και ψύξης, στον εκσυγχρονισμό, την αναβάθμιση και την ψηφιοποίηση των δικτύων μεταφοράς και διανομής ενέργειας, στην ενίσχυση των έργων ηλεκτρικής διασύνδεσης των νησιών με την ηπειρωτική Ελλάδα, στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης σε όλους τους τομείς, καθώς και στην απεξάρτηση της ηλεκτροπαραγωγής από το λιγνίτη. Ευθυγραμμίζεται με το ΣΠ2 ως προς τους στόχους και τις προτεραιότητές του δεύτερου, αναμένοντας οι μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις του Άξονα 1.1 να λειτουργήσουν συμπληρωματικά με τις δράσεις του νέου ΕΣΠΑ, οδηγώντας στην επίτευξη των σχετικών εθνικών και ευρωπαϊκών στόχων.

Οι Άξονες 1.2 και 1.3 προωθούν τη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας του εγχώριου κτιριακού αποθέματος, και την ενίσχυση της ηλεκτροκίνησης και των βιώσιμων μεταφορών αντίστοιχα. Οι προτεινόμενες σε αυτούς τους δύο Άξονες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις συνδέονται άμεσα με τις αντίστοιχες προτεραιότητες του νέου ΕΣΠΑ και του ΣΠ2 και μέσα από την ανάπτυξη συνεργειών των επιμέρους δράσεων διευκολύνεται η επίτευξη των εθνικών και ευρωπαϊκών στόχων.

Επιπροσθέτως, ο Άξονας 1.4 δίνει έμφαση στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και στην αειφορική διαχείριση των φυσικών πόρων, στην ενίσχυση της προσαρμοστικότητας και της ανθεκτικότητας απέναντι στην κλιματική αλλαγή και τους φυσικούς κινδύνους, στη σύγχρονη διαχείριση των στερεών και υγρών αποβλήτων, και στην εφαρμογή των αρχών της κυκλικής οικονομίας. Με επενδύσεις που αφορούν την αναδάσωση και προστασία των δασικών περιοχών της Ελλάδας, τη διατήρηση και ανάδειξη της εγχώριας βιοποικιλότητας, και την ενίσχυση της προστασίας των οικοσυστημάτων απέναντι στην κλιματική αλλαγή, ο Άξονας 1.4 ευθυγραμμίζεται με τις αντίστοιχες προτεραιότητες που θέτει ο Στόχος ΣΠ2 του νέου ΕΣΠΑ 2021-2027. Το ίδιο ισχύει και με τις παρεμβάσεις πολιτικής του Άξονα 1.4 αναφορικά με την ορθολογική και βιώσιμη διαχείριση των υδάτινων πόρων και την εξοικονόμηση ύδατος, τη σύγχρονη και αποτελεσματική διαχείριση των στερεών και υγρών αποβλήτων, την ενίσχυση της διαλογής και της ανακύκλωσης, και τη μετάβαση στην κυκλική οικονομία. Συνεπώς, και στους τομείς αυτούς, ο Άξονας 1.4 παρουσιάζει υψηλή συνάφεια και συμπληρωματικότητα με τον ΣΠ2 του νέου ΕΣΠΑ.

Ταυτόχρονα, ο Άξονας 2.3 που προωθεί τη βιώσιμη αστική κινητικότητα σε πόλεις και άλλες αστικές περιοχές και τη μεγαλύτερη χρήση φιλικών προς το περιβάλλον τύπων μεταφοράς (ηλεκτρικά οχήματα, συστήματα αστικών σιδηροδρομικών συγκοινωνιών, ποδήλατο κ.λπ.), καθώς και ο 2.2 που προάγει τις παρεμβάσεις στον αστικό και χωροταξικό σχεδιασμό που θα επιτύχουν ισορροπία μεταξύ διαφόρων δραστηριοτήτων και θα βελτιώσουν την καθημερινή ζωή των πολιτών και των επισκεπτών, είναι επίσης πλήρως ευθυγραμμισμένοι και υποστηρίζουν τις προτεραιότητες του ΣΠ2.

Ο ***ΣΠ3- Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη μέσω της ενίσχυσης της κινητικότητας και των περιφερειακών διασυνδέσεων*** αποσκοπεί στην ανάπτυξη ασφαλών, ανθεκτικών στην κλιματική αλλαγή, προσβάσιμων, έξυπνων και βιώσιμων μεταφορικών υποδομών σε τοπικό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

Ο Άξονας 4.6 του Σχεδίου, που σχετίζεται με την προτεραιότητα **«Ιδιωτικές Επενδύσεις και Θεσμικός Μετασχηματισμός»**, προωθεί την ανάπτυξη σύγχρονων, «έξυπνων» και βιώσιμων υποδομών για τις μεταφορές και τις μετακινήσεις. Σκοπός των σχετικών επενδύσεων είναι η ολοκλήρωση και διασύνδεση των υποδομών για τις επιβατικές και εμπορικές μεταφορές σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό και επίπεδο, ο διαρκής έλεγχος και συντήρηση των υποδομών,

ο εκσυγχρονισμός τους με υπηρεσίες φιλικές προς τους χρήστες, καθώς και η ενίσχυση της οδικής ασφάλειας. Με αυτό τον τρόπο, ο Άξονας 4.6 ευθυγραμμίζεται πλήρως με τις αντίστοιχες προτεραιότητες του νέου ΕΣΠΑ και του ΣΠ3, και λειτουργούν συμπληρωματικά προς την κοινή κατεύθυνση.

Ο **ΣΠ4- Μια πιο κοινωνική Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων** έχει ως κεντρική επιδίωξη τη διασφάλιση ισότιμης πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες και αγαθά για όλους τους πολίτες, και την επένδυση στο ανθρώπινο δυναμικό της χώρας.

Μέσα από την προτεραιότητα **«Απασχόληση, Δεξιότητες και Κοινωνική Συνοχή»**, το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ευθυγραμμίζεται με τους στόχους και τις κατευθύνσεις του ΣΠ4 του νέου ΕΣΠΑ. Ειδικότερα, ο Άξονας 3.1 του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας προωθεί μεταρρυθμίσεις για την ενίσχυση της απασχόλησης και της πρόσβασης στην αγορά εργασίας, για την αντιμετώπιση των ανισοτήτων και του κοινωνικού αποκλεισμού, και για τον εκσυγχρονισμό του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, που συνδέονται άμεσα με τις αντίστοιχες προτεραιότητες του ΣΠ4.

Αντίστοιχα, ο Άξονας 3.2 αποσκοπεί στη βελτίωση της μακροχρόνιας απασχολησιμότητας και της παραγωγικότητας του εγχώριου ανθρώπινου δυναμικού, μέσα από την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και την απόκτηση δεξιοτήτων, καθώς και μέσα από τον εκσυγχρονισμό του εκπαιδευτικού συστήματος και τη βελτίωση των επιδόσεών του στην έρευνα και την καινοτομία. Οι σχετικές μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις του Άξονα 3.2 βρίσκονται σε στενή σύνδεση με τις προτεραιότητες και τις παρεμβάσεις που προτείνονται στο πλαίσιο του ΣΠ4.

Ο Άξονας 3.3 του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας τοποθετεί στο επίκεντρο το σύστημα υγείας, μέσα από μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που ενισχύουν την αποτελεσματικότητα, την παραγωγικότητα, την προσβασιμότητα και τη βιωσιμότητα του συστήματος. Οι μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις του Άξονα 3.3 λειτουργούν συμπληρωματικά προς τους τομείς προτεραιότητας και τις παρεμβάσεις του ΣΠ4, συμβάλλοντας στη συνολική αναβάθμιση του συστήματος υγείας και την παροχή σύγχρονων, ποιοτικών υπηρεσιών προς κάθε πολίτη.

Επιπλέον, ο Άξονας 3.4 εστιάζει στον εκσυγχρονισμό των μηχανισμών κοινωνικής φροντίδας και αλληλεγγύης, και στην εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης όλων, συμπεριλαμβανομένων και τον πιο ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, σε υψηλής ποιότητας κοινωνικές υπηρεσίες. Στον συγκεκριμένο Άξονα περιλαμβάνονται μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις για την ενίσχυση της κοινωνικής πολιτικής και των εργαλείων στήριξης των ευάλωτων ομάδων, τη διεύρυνση της πρόσβασης των πολιτών σε υψηλού επιπέδου κοινωνικές υπηρεσίες, και την αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού και των διακρίσεων, που παρουσιάζουν υψηλή συνάφεια και συμπληρωματικότητα με τις προτεραιότητες του ΣΠ4 και τις δράσεις του νέου ΕΣΠΑ 2021 – 2027 προς την ίδια κατεύθυνση.

Ο ΣΠ5- Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της, μέσω της προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης, καθώς και μέσω της στήριξης τοπικών πρωτοβουλιών εστιάζει στην εφαρμογή ολοκληρωμένων χωρικών στρατηγικών, με την αξιοποίηση των εργαλείων των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) και Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤΟΚ) και εφαρμογή τους σε περιοχές με βάση τις ιδιαίτερες ανάγκες και τα

χαρακτηριστικά τους (αναπτυξιακές προοπτικές, περιβαλλοντικές προκλήσεις, κοινωνικό-οικονομική βαρύτητα κ.ο.κ.).

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, από την πλευρά του, προωθεί επίσης τη βιώσιμη και ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη, αλληλεπιδρώντας και συμπληρώνοντας τις δράσεις του νέου ΕΣΠΑ και του ΣΠ5. Ειδικότερα, μέσα από τον σχετικό με την **«Πράσινη Μετάβαση»** Άξονα 1.2 προωθείται η ολοκλήρωση του χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού στην Ελλάδα, καθώς και ο εκσυγχρονισμός των χρήσεων γης, που λειτουργούν συμπληρωματικά και υποστηρικτικά με τις ολοκληρωμένες χωρικές στρατηγικές του ΣΠ5 και του νέου ΕΣΠΑ. Ο ίδιος Άξονας του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας προωθεί επίσης ολοκληρωμένες παρεμβάσεις ανάπλασης και αναζωογόνησης σε αστικές περιοχές, που προάγουν τη βιώσιμη ανάπτυξη του αστικού ιστού, τον εκσυγχρονισμό των χρήσεων γης ώστε να υποστηρίζουν νέες δραστηριότητες, την ενίσχυση της προσβασιμότητας και της ανθεκτικότητας απέναντι στην κλιματική αλλαγή, και συνολικά τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων. Με αυτό τον τρόπο, ο συγκεκριμένος Άξονας παρουσιάζει υψηλή συνεκτικότητα με τους στόχους και τις προτεραιότητες του νέου ΕΣΠΑ και του ΣΠ5.

Αντίστοιχα, ο Άξονας 4.6 του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας προωθεί την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της ανθεκτικότητας κρίσιμων κλάδων για την εθνική οικονομία, μέσα από επενδύσεις – μεταξύ άλλων – στον εμπλουτισμό και τη βελτίωση του τουριστικού προϊόντος της χώρας, στην ανάδειξη του πολιτιστικού αποθέματός της, στην ανάπτυξη των ορεινών, παράκτιων και νησιωτικών περιοχών και στην αξιοποίηση των συγκριτικών τους πλεονεκτημάτων, στην ολοκλήρωση των υποδομών και στην προαγωγή της βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης. Συνεπώς, ο Άξονας 4.6 και οι μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που περιλαμβάνει ευθυγραμμίζονται με τις προτεραιότητες του ΣΠ5 και του νέου ΕΣΠΑ ευρύτερα.

Οι υπόλοιποι Άξονες του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας που επίσης προωθούν τη βιώσιμη τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη, παρουσιάζουν εξίσου σημαντική συνάφεια με τον ΣΠ5 και το νέο ΕΣΠΑ, και μέσα από τις επιμέρους επενδύσεις και δράσεις αναμένονται σημαντικές συμπληρωματικότητες και συνέργειες.

Ο Ειδικός Στόχος για το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης επικεντρώνεται στη δίκαιη και βιώσιμη μετάβαση για τις λιγνιτικές περιοχές (Δυτική Μακεδονία, Μεγαλόπολη) που επηρεάζονται από την εφαρμογή της στρατηγικής πλήρους απολιγνιτοποίησης της ηλεκτροπαραγωγής ως το 2028. Το ΕΣΠΑ 2021 – 2027, και οι δράσεις στο πλαίσιο του Ειδικού Στόχου (αλλά και των 5 βασικών Στόχων Πολιτικής), λειτουργούν συμπληρωματικά ως προς τους στόχους, τις προτεραιότητες και τις πολιτικές του ΕΣΕΚ, το οποίο εξειδικεύει τον εθνικό στόχο για πλήρη απεξάρτηση του ενεργειακού συστήματος από τον λιγνίτη. Λειτουργούν επίσης συμπληρωματικά και με το Εθνικό και Εδαφικά Σχέδια Δίκαιης Μετάβασης, που διαμορφώνουν έναν ολοκληρωμένο οδικό χάρτη για τη δίκαιη οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική μετάβαση των λιγνιτικών περιοχών.

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ευθυγραμμίζεται επίσης με τους στόχους του ΕΣΕΚ και των Σχεδίων Δίκαιης Μετάβασης, και λειτουργεί συμπληρωματικά με τις δράσεις αυτών και τις δράσεις του νέου ΕΣΠΑ. Ειδικότερα, ο Άξονας 1.1 προωθεί την αποκατάσταση των εδαφών των λιγνιτικών πεδίων στη Δυτική Μακεδονία και τη Μεγαλόπολη, που συνδέεται με τους ευρύτερους στόχους του ΕΣΕΚ και των Σχεδίων Δίκαιης Μετάβασης για παραγωγική και περιβαλλοντική αναζωογόνηση των περιοχών και την ανάπτυξη νέων χρήσεων γης. Σε αυτό το πλαίσιο, ο Άξονας 1.1 λειτουργεί συμπληρωματικά με τον Ειδικό Στόχο του νέου ΕΣΠΑ, και τις δράσεις που θα προωθηθούν μέσω αυτού.

Αντίστοιχα, και οι υπόλοιποι Άξονες του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας είναι ευθυγραμμισμένοι με τον Ειδικό Στόχο του νέου ΕΣΠΑ για το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης. Οι επιμέρους δράσεις και επενδύσεις αναμένεται να λειτουργήσουν συμπληρωματικά και να συμβάλλουν από κοινού στην κατεύθυνση διαφοροποίησης του παραγωγικού μοντέλου στις λιγνιτικές περιοχές, στην προώθηση και αύξηση της χρήσης «πράσινης» ενέργειας, στην τόνωση της απασχόλησης και στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής.

Ευθυγράμμιση του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας με το Εθνικό Σχέδιο Εφαρμογής Εγγυήσεων για τη Νεολαία

Η ανεργία των νέων αποτελεί μια από τις χρόνιες ελλείψεις και τις μεγάλες πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές προκλήσεις για την Ελλάδα με σημαντικό αντίκτυπο στην κοινωνική συνοχή. Η Ελλάδα υπέβαλε το Σχέδιο Εφαρμογής Εγγυήσεων για τη Νεολαία το 2014 στη μέση της οικονομικής της κρίσης, καταγράφοντας ταυτόχρονα τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας στην ΕΕ (περίπου 60%) και ακολούθησε μια «μαζική διαρροή εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού (‘brain drain”)» Ελλήνων νέων. Επί του παρόντος, και παρά τη σημαντική μείωση, το ποσοστό ανεργίας των νέων παραμένει υψηλό και πολύ υψηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ (Νοέμβριος 2020, 34%, 2^{η} στην ΕΕ - Ευρωζώνη).

Το Ελληνικό Σχέδιο Εφαρμογής Εγγυήσεων για τη Νεολαία παρουσιάστηκε τον Δεκέμβριο του 2013 και αναθεωρήθηκε τον Ιούνιο του 2014. Ο σχεδιασμός του προγράμματος βασίστηκε στην εμπειρία που αποκτήθηκε από το «Σχέδιο Δράσης Στοχευμένων Παρεμβάσεων για Ενίσχυση της Απασχόλησης και της Επιχειρηματικότητας των Νέων στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της ΕΣΠΑ" (Ιανουάριος 2013), η οποία ήταν η πρώτη συνεκτική προσπάθεια για την αντιμετώπιση της ανεργίας των νέων. Το σύστημα βασίζεται στην ευρύτερη εθνική στρατηγική που ορίζεται στη "Συμφωνία για το Αναπτυξιακό Πλαίσιο, 2014-2020" και στο "Σχέδιο δράσης για τη Δημιουργία Νέων Θέσεων Εργασίας και Υποστήριξη Ανέργων "(Μάιος 2013). Περιλαμβάνει ένα σύνολο δράσεων που απευθύνονται σε νέους ηλικίας 15 έως 24 ετών, οι οποίοι δεν εργάζονται ή συμμετέχουν σε οποιονδήποτε κύκλο εκπαίδευσης ή κατάρτισης. Όλοι οι νέοι έως την ηλικία των 24 ετών θα πρέπει να λάβουν ποιοτική προσφορά εργασίας, επαγγελματική κατάρτιση, μαθητεία ή πρακτική άσκηση εντός περιόδου τεσσάρων (4) μηνών μετά το τέλος της επίσημης εκπαίδευσης ή την απώλεια της εργασίας τους. Για την επίτευξη αυτού του στόχου, το σχέδιο βασίζεται σε οριζόντια συνεργασία των αρμόδιων δημόσιων αρχών και υπηρεσιών, καθώς και στη σύναψη συνεργασιών μεταξύ των εκπροσώπων των κοινωνικών εταίρων και της νεολαίας. Το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων είναι υπεύθυνο για τον στρατηγικό σχεδιασμό και την υλοποίηση του Σχεδίου, και υποστηρίζεται από τον ΟΑΕΔ και άλλους Φορείς , όπως το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, το Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλιακής και Νησιωτικής Πολιτικής, το Υπουργείο Τουρισμού, το Υπουργείο Πολιτισμού, τις τοπικές αρχές και τους κοινωνικούς εταίρους[100].

Οι κύριοι στόχοι του ΕΣΕΕΝ είναι: α) αναδιοργάνωση - αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών εύρεσης εργασίας, παροχής υπηρεσιών συμβουλευτικής κ.λπ. από τον ΟΑΕΔ προκειμένου να λειτουργήσει ως βασικός πυλώνας επίτευξης των στόχων του Σχεδίου, β) ενίσχυση της κινητικότητας στην αγορά εργασίας και της σύνδεσης της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας, ιδίως για την είσοδο στην απασχόληση, γ) αναβάθμιση της απασχολησιμότητας του ανθρώπινου δυναμικού της χώρας και ιδίως των περιθωριοποιημένων ομάδων, που βρίσκονται ήδη σε

[100] European Commission, Youth Guarantee country by country, Greece October 2020

μακροχρόνια ανεργία, δ) ενίσχυση της ζήτησης εργασίας, με προγράμματα επιδότησης απασχόλησης στον ιδιωτικό τομέα και φορείς δημοσίου συμφέροντος, καθώς και διευκόλυνση της κάλυψης αυτής της ζήτησης με ενδοϋπηρεσιακή (επιχειρησιακή) κατάρτιση και επανεκπαίδευση των ανέργων.

Οι παρεμβάσεις του ΕΣΕΕΝ περιλαμβάνουν τα ακόλουθα: α) προώθηση συστημικών παρεμβάσεων και μεταρρυθμίσεων, β) δράσεις κατάρτισης, εκπαίδευσης και απασχόλησης για την εκμετάλλευση μελλοντικών ευκαιριών σε τομείς της οικονομίας με αναπτυξιακή δυναμική, γ) ανάπτυξη και αξιοποίηση σύγχρονων συστημάτων πληροφοριών (ΕΡΓΑΝΗ), δ) εκσυγχρονισμός των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης, ε) συνέργειες μεταξύ των ενδιαφερόμενων, κοινωνικών εταίρων και νέων (ανοιχτό κανάλι επικοινωνίας, καλές πρακτικές).

Η αντιμετώπιση της ανεργίας και η δημιουργία νέων, βιώσιμων και "καλών" θέσεων εργασίας ιδίως για τους νέους, αποτελεί βασική προτεραιότητα και τελικό στόχο για το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Οι Άξονες «Πράσινος», «Ψηφιακός» και «Ιδιωτικές Επενδύσεις και Μετασχηματισμός της Οικονομίας» περιλαμβάνουν πολλές επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις που συμβάλλουν άμεσα ή έμμεσα στη δημιουργία θέσεων εργασίας, ενώ ο Άξονας «Απασχόληση, Δεξιότητες και Κοινωνική Συνοχή» εξ ορισμού συνδέεται άμεσα με την ενίσχυση της απασχόλησης των νέων με άμεσο αντίκτυπο στο Εθνικό Σχέδιο Εφαρμογής Εγγυήσεων για τη Νεολαία

Άξονας «Απασχόληση, Δεξιότητες και Κοινωνική Συνοχή»

Το σχέδιο ΤΑΑ της Ελλάδας περιλαμβάνει τις ακόλουθες επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις που συμβάλλουν άμεσα ή έμμεσα στους στόχους και τις παρεμβάσεις του προγράμματος Εγγυήσεων για τη Νεολαία: Μεταρρύθμιση της αγοράς εργασίας, ενίσχυση της δημιουργίας θέσεων εργασίας και της ανθεκτικότητας αυτών σε απρόσμενα γεγονότα (shock). Σύγχρονες Ενεργητικές και Παθητικές Πολιτικές Απασχόλησης, που προωθούν την ενίσχυση της αγοράς εργασίας, τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και δίχτυα ασφαλείας κατά της ανεργίας. Προηγμένα προγράμματα εξειδίκευσης και επανακατάρτισης που ενισχύουν την απασχόληση, συμπεριλαμβανομένων των προγραμμάτων ανάπτυξης ψηφιακών δεξιοτήτων και επαγγελματικής κατάρτισης και μαθητείας. Μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που ενισχύουν την αυτονομία και την εξωστρέφεια των ελληνικών πανεπιστημίων, την ερευνητική τους απόδοση και την ποιότητα της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης, συμπεριλαμβανομένης της συνάφειάς της με την αγορά εργασίας, ένταξη των ευάλωτων ομάδων.

Η έκθεση της Επιτροπής Πισσαρίδη, στηρίζοντας τη νέα Στρατηγική Ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας, διαπιστώνει ότι η ελληνική αγορά εργασίας χαρακτηρίζεται από χαμηλή παραγωγικότητα, χαμηλή συμμετοχή και υψηλή σχέση εξάρτησης. Η Έκθεση υποστηρίζει την πολιτική παρέμβαση στα παραπάνω ζητήματα, μεταξύ άλλων, (α) βελτίωση των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού (απασχολούμενοι και άνεργοι) και (β) αύξηση του ποσοστού συμμετοχής αυτών των ομάδων του πληθυσμού που υποεκπροσωπούνται στην εργασία αγορά (γυναίκες, νέοι και ηλικιωμένοι).

Ο Άξονας 3.1: Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας, στοχεύει στην αύξηση της μακροχρόνιας απασχόλησης και της παραγωγικότητας μέσω της ενίσχυσης του ανθρώπινου κεφαλαίου. Οι βασικές κατευθύνσεις μέσω των οποίων ο Άξονας 3.1 επιδιώκει τους στόχους που σχετίζονται με το Εθνικό Σχέδιο Εφαρμογής Εγγυήσεων Νέων είναι κυρίως: η μεταρρύθμιση της αγοράς εργασίας, η αναβάθμιση της ικανότητας της αγοράς να δημιουργεί θέσεις εργασίας και ενίσχυση της ανθεκτικότητάς της σε περίπτωση σοκ, σύγχρονες ενεργητικές και παθητικές πολιτικές απασχόλησης , καθώς και η ενίσχυση του

πλέγματος ασφάλειας κατά της ανεργίας. Επιπλέον, άμεση σύνδεση με το Εθνικό Σχέδιο Εφαρμογής Εγγυήσεων για τη Νεολαία εμφανίζει η Μεταρρύθμιση και Ψηφιοποίηση του ΟΑΕΔ και η αναβάθμιση του μηχανισμού διάγνωσης των αναγκών της αγοράς εργασίας, που επικεντρώνονται στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της ψηφιοποίησης των υπηρεσιών, συμβάλλοντας επιπρόσθετα στον μετριασμό των κοινωνικών επιπτώσεων της πανδημίας του COVID 19.

Η μεταρρύθμιση 2 «Ενεργές πολιτικές για την αγορά εργασίας» περιλαμβάνει ως στρατηγικό στόχο την «Σημαντική αύξηση της συμμετοχής των γυναικών και των νέων στην αγορά εργασίας» που, προτείνονται συγκεκριμένα επενδυτικά σχέδια για το «Πρόγραμμα βραχυπρόθεσμης εργασιακής εμπειρίας για νεότερους ανέργους (ηλικίας 18- 30) ".

Ο Άξονας 3.2: Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, στοχεύει στην αύξηση της μακροχρόνιας απασχόλησης και της παραγωγικότητας μέσω της ανάπτυξης του ανθρώπινου κεφαλαίου και της σύνδεσης του εργατικού δυναμικού της χώρας με τις ανάγκες της παραγωγής και της αγοράς εργασίας. Περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις που βελτιώνουν την ελκυστικότητα και αποτελεσματικότητα της επαγγελματικής εκπαίδευσης, κατάρτισης και δια βίου μάθησης στην αγορά εργασίας, ειδικά για τους νέους. Τα οφέλη των σχετικών μεταρρυθμίσεων ενισχύονται με επενδύσεις σε ψηφιακά συστήματα, εργαστηριακό εξοπλισμό στο σύνολο των εργαστηριακών κέντρων, καθώς και πρόγραμμα κτιριακών ανακαινίσεων και αναβαθμίσεων.

Μία από τις κύριες προκλήσεις είναι η συμμετοχή των νέων στην επαγγελματική κατάρτιση, η οποία είναι χαμηλή σε σύγκριση με τον μέσο όρο της ΕΕ. Το ίδιο ισχύει και για τη συμμετοχή σε προγράμματα δια βίου μάθησης. Η προθυμία των επιχειρήσεων να χρηματοδοτήσουν τη συμμετοχή των εργαζομένων τους σε προγράμματα κατάρτισης είναι χαμηλή, και το ίδιο ισχύει και για τη ζήτηση από υπαλλήλους του ιδιωτικού τομέα να συμμετάσχουν σε τέτοια προγράμματα.

Η Μεταρρύθμιση 1 «Μια νέα Στρατηγική για τη Διά Βίου Κατάρτιση: Εκσυγχρονισμός και Αναβάθμιση του Εθνικού Συστήματος Διαμόρφωσης δεξιοτήτων (Upskilling/Reskilling) της Ελλάδας» (ID: 16913) εισάγει ένα γενικότερο πλαίσιο διακυβέρνησης για προγράμματα ανάπτυξης δεξιοτήτων που πραγματοποιούνται στην Ελλάδα. Μεταξύ άλλων, στόχος του είναι να εξοπλίσει τους νεότερους εργαζόμενους με τις απαραίτητες δεξιότητες και γνώσεις για την αγορά εργασίας.

Η Μεταρρύθμιση 2 «Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης για Νέους» στοχεύει στην αύξηση της ποιότητας και της συνάφειας της αγοράς εργασίας με το Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΚ). Πιο συγκεκριμένα, επιδιώκει τη μετατροπή του ΕΕΚ σε μια ελκυστική εκπαιδευτική επιλογή, παρέχοντας δεξιότητες που σχετίζονται με τη ζήτηση στην αγορά εργασίας, ενισχύοντας την παραγωγικότητα και μειώνοντας την ανεργία, ιδίως μεταξύ των νέων. Σύμφωνα με τις προτάσεις της ενδιάμεσης Έκθεσης της Επιτροπής Πισσαρίδη, αυτή η μεταρρύθμιση θα συμβάλλει στη μείωση του σημαντικού χάσματος μεταξύ των δεξιοτήτων (συμπεριλαμβανομένων των ψηφιακών δεξιοτήτων) που απαιτούνται από τους εργοδότες και εκείνων που προσφέρουν οι αιτούντες εργασία, ιδίως σε τομείς όπως η ενέργεια, η τεχνολογία των πληροφοριών και οι επικοινωνίες, υγεία, τουρισμός και επιστήμη, τεχνολογία, επιστήμη μηχανικών και μαθηματικά (STEM).

Η Μεταρρύθμιση 3 «Ενίσχυση του Συστήματος Μαθητείας» (επίσης σύμφωνα με τις προτάσεις της Έκθεσης Πισσαρίδη και ευθυγραμμισμένη στενά με τη Μεταρρύθμιση 2 παραπάνω, στοχεύει στην ενίσχυση του συστήματος μαθητείας προκειμένου να διευκολύνει την είσοδο στην αγορά

εργασίας των καταρτιζόμενων. Ειδικότερα, επανεξετάζει, επανασχεδιάζει και αναμορφώνει το τρέχον σύστημα μαθητείας για να το ευθυγραμμίσει με τις τρέχουσες απαιτήσεις της αγοράς εργασίας. Στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης, τα προγράμματα σπουδών για τα σχολεία μαθητείας για περίπου 40 ειδικότητες θα αναθεωρηθούν, θα εκσυγχρονιστούν και θα ευθυγραμμιστούν με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, προκειμένου να αυξηθεί το επίπεδο των δεξιοτήτων που παρέχονται στους καταρτιζόμενους (συμπεριλαμβανομένων των ψηφιακών δεξιοτήτων), σε στενή συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους και τους εργοδότες. Συνολικά, η μεταρρύθμιση καθιστά το σύστημα μαθητείας αναπόσπαστο μέρος της στρατηγικής για την αναβάθμιση της ΕΕΚ και, τελικά, τη μείωση της ανεργίας των νέων.

Το υφιστάμενο μοντέλο μαθητείας που εφαρμόζεται από τον ΟΑΕΔ έχει αποδειχθεί αποτελεσματικό, καθώς ένα σημαντικό ποσοστό μαθητών/μαθητευομένων των σχολών μαθητείας του ΟΑΕΔ (ΕΠΑΣ) συνεχίζει να εργάζεται για τον ίδιο εργοδότη μετά το τέλος των σπουδών και της μαθητείας του. Η επαγγελματική εκπαίδευση όπως παρέχεται από τα ΕΠΑΣ μπορεί και πρέπει να ενισχυθεί περαιτέρω ώστε να αποτελέσει αναπόσπαστο μέρος της στρατηγικής των αρχών για την αναβάθμιση της ΕΕΚ και, τελικά, τη μείωση της ανεργίας των νέων.

Το Υπουργείο Παιδείας καταρτίζει ένα νομοσχέδιο σύμφωνα με το οποίο το Σύστημα Μαθητείας του ΟΑΕΔ αποκαθίσταται ως ξεχωριστός πυλώνας στο εθνικό Σύστημα ΕΕΚ.

Ο Άξονας 3.4: Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές, περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που στοχεύουν σε ορισμένες από τις πιο ευάλωτες πληθυσμιακές ομάδες της χώρας, με πρωταρχικό στόχο την παροχή ίσων ευκαιριών για όλους, ανεξάρτητα από το φύλο, την εθνικότητα, τον σεξουαλικό προσανατολισμό, και άλλα δημογραφικά ή κοινωνικά χαρακτηριστικά. Περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις με στόχο την εξασφάλιση της κοινωνικής ένταξης ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων μέσω (α) προώθησης της οικονομικής ενεργοποίησης, της παροχής ευκαιριών κατάρτισης, εκπαίδευσης και μαθητείας, (β) εξασφάλισης πρόσβασης σε αποτελεσματικές και υψηλής ποιότητας κοινωνικές υπηρεσίες και γ) οικονομικής ενίσχυσης για τον ψηφιακό μετασχηματισμό με προγράμματα όπως η Ψηφιακή Μέριμνα (voucher).

Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020 – 2025

Η Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού (ΒΨΜ) 2020 – 2025 αποτυπώνει τη στρατηγική της Ελλάδας για τη μετάβαση στην ψηφιακή εποχή, μέσα από ένα σύνολο οριζόντιων και κάθετων παρεμβάσεων που θα υλοποιήσουν τον ψηφιακό μετασχηματισμό της ελληνικής κοινωνίας και οικονομίας. Επιπλέον, η ΒΨΜ προβλέπει ένα νέο μοντέλο ψηφιακής διακυβέρνησης, και νέους, ενισχυμένους μηχανισμούς για το σχεδιασμό, την υλοποίηση και την παρακολούθηση των ψηφιακών έργων.

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας τοποθετεί τον ψηφιακό μετασχηματισμό στο επίκεντρο των αλλαγών που θα απελευθερώσουν τη δυναμική της οικονομίας και θα συμβάλλουν σε μια ισχυρή, βιώσιμη ανάπτυξη. Μέσα από στοχευμένες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας προωθεί τη διεύρυνση της συνδεσιμότητας των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων σε ευρυζωνικά δίκτυα υψηλής ταχύτητας και απόδοσης, και την ανάπτυξη δικτύων νέας γενιάς σε όλη την Επικράτεια (Άξονας 2.1), σε άμεση συνάφεια με τους στόχους και τις κατευθύνσεις της ΒΨΜ.

Επιπλέον, το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας προωθεί μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις για τον ψηφιακό μετασχηματισμό και εκσυγχρονισμό του δημοσίου τομέα, για την παροχή σύγχρονων, υψηλής ποιότητας υπηρεσιών προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις (Άξονας 2.2), για την τεχνολογική και ψηφιακή αναβάθμιση των επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα (ιδιαίτερα των ΜμΕ), και για την ενίσχυση των ψηφιακών δεξιοτήτων τους (Άξονας 2.3). Οι συγκεκριμένες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις είναι πλήρως ευθυγραμμισμένες με τις προτεραιότητες και τις κατευθύνσεις της ΒΨΜ, και αναμένεται να λειτουργήσουν συμπληρωματικά.

Εθνική Στρατηγική Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση 2014-2020

Η **Εθνική Στρατηγική Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση** εκπονήθηκε στο πλαίσιο της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020» της ΕΕ και της Πολιτικής συνοχής για την Προγραμματική Περίοδο 2014 – 2020. Στόχος της Εθνικής Στρατηγικής Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση 2014-2020 είναι η παραγωγική ανασυγκρότηση της χώρας, με βασικό πυλώνα την έρευνα, την τεχνολογία και την καινοτομία για την άμβλυνση των περιφερειακών ανισοτήτων και τη δημιουργία βιώσιμης απασχόλησης. Σήμερα βρίσκεται σε εξέλιξη η διαδικασία επικαιροποίησής της, ώστε να προσαρμοστεί στις νέες συνθήκες καθώς και τις προτεραιότητες της νέας Προγραμματικής Περιόδου 2021 – 2027.

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας συνδέεται άμεσα με τους στόχους και τις προτεραιότητες της Εθνικής Στρατηγικής Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση 2014-2020, ενσωματώνοντας τα αποτελέσματα και την εμπειρία από την εφαρμογή της. Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας προωθεί σειρά μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων για την ενίσχυση της έρευνας και της καινοτομίας στο εκπαιδευτικό σύστημα (Άξονας 3.2), καθώς και για την ενίσχυση της σύνδεσης της επιχειρηματικότητας και του παραγωγικού συστήματος με την επιστημονική γνώση και την καινοτομία (Άξονας 4.5), που ευθυγραμμίζονται πλήρως με τις κατευθύνσεις και τους στόχους της Εθνικής Στρατηγική Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση.

Αντίστοιχα, κοινοί στόχοι μεταξύ της Εθνικής Στρατηγικής Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση και του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, που υποστηρίζονται μέσα από κατάλληλες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις του δεύτερου, είναι:

- η ενεργειακή μετάβαση και η συνολική αναβάθμιση των ενεργειακών υποδομών (Άξονας 1.1)
- η βελτίωση της προστασίας του περιβάλλοντος και η ενίσχυση της ανθεκτικότητας των πόλεων και των οικοσυστημάτων απέναντι στην κλιματική αλλαγή (Άξονες 1.2, 1.3 και 1.4)
- η προώθηση των σύγχρονων Τεχνολογιών Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών (ΤΠΕ) σε όλα τα επίπεδα (Άξονας 2.1, 2.2 και 2.3)
- η ενίσχυση της παραγωγικότητας, της ανταγωνιστικότητας και της ανθεκτικότητας κρίσιμων τομέων για την Ελληνική Οικονομία, όπως ο πολιτισμός, ο τουρισμός, η αγροδιατροφή, η υγεία-φάρμακα, η βιομηχανική παραγωγή, τα υλικά και οι μεταφορές – εφοδιαστική αλυσίδα (Άξονες 4.6 και 4.7).

Εθνική Στρατηγική για την Ανώτατη Εκπαίδευση (2016 – 2020)

Η **Εθνική Στρατηγική για την Ανώτατη Εκπαίδευση** αποτυπώνει τις στρατηγικές κατευθύνσεις και τους στόχους της χώρας σχετικά με την Ανώτατη Εκπαίδευση, την οργάνωση και λειτουργία των ιδρυμάτων και φορέων Ανώτατης Εκπαίδευσης, το πλαίσιο δικτύωσης και εξωστρέφειάς τους, και την ανταπόκριση τους στις ανάγκες των εκπαιδευόμενων, της κοινωνίας και της οικονομίας.

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ενσωματώνει βασικές κατευθυντήριες και προτεραιότητες της Εθνικής Στρατηγικής για την Ανώτατη Εκπαίδευση, και προκρίνει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις για την ενίσχυση του συστήματος Ανώτατης Εκπαίδευσης, των ιδρυμάτων και του παραγόμενου διδακτικού και ερευνητικού έργου (Άξονας 3.2).

Επιπλέον, το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας προωθεί τη μεγαλύτερη διασύνδεση μεταξύ της επιχειρηματικότητας και της παραγωγής, από τη μία πλευρά, και της επιστημονικής γνώσης, καινοτομίας και τεχνολογίας, από την άλλη (Άξονες 4.5 και 2.3), σε άμεση συνάφεια και συμπληρωματικότητα με την προτεραιότητα που αποδίδει η Εθνική Στρατηγική για την Ανώτατη Εκπαίδευση στη σύνδεση μεταξύ της εκπαίδευσης, της έρευνας και της παραγωγής.

Εθνική Στρατηγική για την Ένταξη

Η **Εθνική Στρατηγική για την Ένταξη** αποτελεί ένα ολοκληρωμένο σχέδιο για την ένταξη των πολιτών τρίτων χωρών στην Ελλάδα, λαμβάνοντας υπόψη τα δεδομένα που έχουν διαμορφωθεί τα τελευταία έτη σε τοπικό, εθνικό, ευρωπαϊκό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο, τις ανάγκες και τις δυνατότητες, και την εναρμόνιση της χώρας με το ευρωπαϊκό πλαίσιο αρχών και αξιών.

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ενσωματώνει τις κατευθύνσεις και τους στόχους της Εθνικής Στρατηγικής για την Ένταξη, και ανταποκρίνεται μέσω παρεμβάσεων για τη διευκόλυνση της κοινωνικής ένταξης των προσφύγων και των δικαιούχων διεθνούς προστασίας, μέσα από την ένταξή τους στην αγορά εργασίας και την παροχή ολοκληρωμένου συνόλου υπηρεσιών, εκμάθησης της Ελληνικής γλώσσας και του Ευρωπαϊκού τρόπου ζωής, ανάλυσης δεξιοτήτων, συμβουλευτικής, κατάρτισης και επανακατάρτισης για την εύρεση εργασίας (Άξονας 3.4). Επιπλέον, το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας προωθεί την ψηφιοποίηση των διαδικασιών μετανάστευσης και του αρχείου ασύλου, με γνώμονα τον καλύτερο έλεγχο των μεταναστευτικών ροών και την ταχύτερη ενσωμάτωση των νόμιμων μεταναστών και προσφύγων (Άξονας 3.4). Οι συγκεκριμένες επενδύσεις λειτουργούν συμπληρωματικά με τους στόχους και τις δράσεις της Εθνικής Στρατηγικής για την Ένταξη.

Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των ΑμεΑ

Το **Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (ΑμεΑ)** καταρτίστηκε το 2020, και αποτελεί έναν ολοκληρωμένο οδικό χάρτη για το συντονισμό και τον έλεγχο των επιμέρους δράσεων και πολιτικών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία.

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας συνδέεται με το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των ΑμεΑ, και προωθεί μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που ενισχύσουν την ανεξάρτητη διαβίωση και την πρόσβαση των ΑμεΑ σε κρίσιμες για την καθημερινότητα υπηρεσίες και λειτουργίες, καθώς και την κοινωνική και εργασιακή ένταξη τους. Πρόκειται για

μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που έρχονται να ενισχύσουν την προσβασιμότητα των ΑμεΑ σε κρίσιμες υπηρεσίες, να συμβάλλουν στην αποϊδρυματοποίηση παιδιών και ενηλίκων με αναπηρίες, και στην παροχή άμεσων, αποτελεσματικών υπηρεσιών φροντίδας προς τα άτομα αυτά (Άξονας 3.4). Επιπλέον, πρόκειται για μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που ενισχύουν τις δεξιότητες, την προσβασιμότητα του εκπαιδευτικού περιεχομένου και εξοπλισμού, την απασχολησιμότητα και την απασχόληση των ΑμεΑ, με στόχο την ομαλή εργασιακή ένταξή τους (Άξονες 3.1 και 3.2). Οι μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας είναι συμπληρωματικές των επιμέρους δράσεων που περιλαμβάνει το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των ΑμεΑ, και λειτουργούν προσθετικά μεταξύ τους προς επίτευξη των κοινών στόχων.

Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Μεταφορών

Το **Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Μεταφορών** αποτελεί τη βάση για την αειφόρο ανάπτυξη των υποδομών και υπηρεσιών του συστήματος μεταφορών της Ελλάδας, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, και θα συμβάλλει στην ανταγωνιστικότητα του τομέα των μεταφορών της χώρας.

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας χαρακτηρίζεται από υψηλή συνάφεια με το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Μεταφορών, και θέτει ως προτεραιότητα την οικονομική ανάκαμψη, την ανάπτυξη του τομέα των μεταφορών και την ανάπτυξη σύγχρονων, βιώσιμων, προσβάσιμων και ανθεκτικών στην κλιματική αλλαγή μεταφορικών υποδομών (Άξονας 4.6). Μέσω κατάλληλων επενδύσεων επίσης, επιδιώκεται η ανάπτυξη των απαιτούμενων μεταφορικών υποδομών σε τοπικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο, με στόχο τη διασύνδεση όλων των περιοχών της Ελλάδας, την άρση του αποκλεισμού, και τη σημαντική διευκόλυνση των πολιτών και των επιχειρήσεων. Παράλληλα, προάγεται η οδική ασφάλεια μέσω εκπαίδευσης και ενημέρωσης (Άξονας 4.6), ενώ προωθείται ευρύτερα η βιώσιμη αστική κινητικότητα στις πόλεις και τις μητροπολιτικές περιοχές και η στροφή σε πιο φιλικά στο περιβάλλον μεταφορικά μέσα (Άξονας 1.3). Οι δράσεις του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα λειτουργήσουν συμπληρωματικά με τα έργα που έχουν ενταχθεί στο Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Μεταφορών, συμβάλλοντας από κοινού στην επίτευξη των επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων.

Εθνικός Μηχανισμός Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Κινδύνων

Ο **Εθνικός Μηχανισμός Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Κινδύνων** εισάγει ένα ολοκληρωμένο πλέγμα δράσεων για την έγκαιρη και αποτελεσματική διαχείριση κρίσεων από όλες τις συντρέχουσες επιχειρησιακές, επιτελικές και υποστηρικτικές δομές, με στόχο την έγκαιρη και αποτελεσματική ανταπόκριση σε παντός είδους καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, λόγω φυσικών, τεχνολογικών ή άλλων καταστροφών και απειλών.

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αναγνωρίζει την ενίσχυση της ανθεκτικότητας της κοινωνίας απέναντι σε κάθε είδους απειλές και κινδύνους ως βασική παράμετρο για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη και πρόοδο. Ενσωματώνει δε πλήρως τις στρατηγικές κατευθύνσεις, τις προτεραιότητες και τους ειδικότερους στόχους του Εθνικού Μηχανισμού Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Κινδύνων. Ειδικότερα, προωθεί μέσω ειδικών παρεμβάσεων την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των φυσικών και των αστικών οικοσυστημάτων απέναντι στην κλιματική αλλαγή (Άξονας 1.2 και 1.4), καθώς και την ενίσχυση των μηχανισμών έγκαιρης πρόγνωσης και αντιμετώπισης των φυσικών καταστροφών (Άξονας 1.4).

Επιπρόσθετα, το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, και οι μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις του, ενσωματώνουν προβλέψεις για την αποτελεσματική αντιμετώπιση κινδύνων σχετικών με τη δημόσια υγεία (Άξονας 3.3) και τις τεχνολογικές (Άξονας 2.1) και μεταφορικές (Άξονας 4.6) υποδομές.

Με αυτόν τον τρόπο, το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας λειτουργεί συμπληρωματικά ως προς τον Εθνικό Μηχανισμό Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Κινδύνων, και τις δράσεις που περιλαμβάνει, ενισχύοντας συνολικά την ανθεκτικότητα απέναντι στους παράγοντες κινδύνου σε όλα τα επίπεδα.

Συμπληρωματικότητα με το Πλαίσιο Ενισχυμένης Εποπτείας

Εκτός από το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο, οι οικονομικές εξελίξεις και οι πολιτικές στην Ελλάδα παρακολουθούνται στο Πλαίσιο Ενισχυμένης Εποπτείας σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 472/2013, με στόχο την αντιμετώπιση πιθανών πηγών οικονομικών και χρηματοοικονομικών δυσκολιών και την εφαρμογή διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Το Πλαίσιο Ενισχυμένης Εποπτείας επιτρέπει επίσης την αξιολόγηση της δέσμευσης που ανέλαβε η Ελλάδα προς το Eurogroup της 22ας Ιουνίου 2018, να συνεχίσει τις μεταρρυθμίσεις που εγκρίθηκαν στο πλαίσιο του Προγράμματος του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας και να διασφαλίσει ότι οι στόχοι των σημαντικών μεταρρυθμίσεων που εγκρίθηκαν στο πλαίσιο των προγραμμάτων χρηματοδοτικής βοήθειας προστατεύονται.

Σε αυτό το πλαίσιο, η ενισχυμένη εποπτεία παρακολουθεί την εφαρμογή συγκεκριμένων δεσμεύσεων για την ολοκλήρωση βασικών διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που ξεκίνησαν στο πλαίσιο του προγράμματος, σε έξι βασικούς τομείς, συγκεκριμένα: (i) δημοσιονομικές και δημοσιονομικές διαρθρωτικές πολιτικές, (ii) κοινωνική πρόνοια, (iii) χρηματοοικονομική σταθερότητα, (iv) αγορά εργασίας και προϊόντων, (v) Ελληνική Εταιρεία Συμμετοχών και Περιουσίας (ΕΕΣΥΠ) και ιδιωτικοποιήσεις και (vi) εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης.

Το ελληνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας έχει σχεδιαστεί για να λειτουργεί με συνέπεια και συνέργεια με το Πλαίσιο Ενισχυμένης Εποπτείας, καθώς περιλαμβάνει αλλά και βασίζεται σε πολλές διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις και δεσμεύσεις βάσει αυτού.

Πιο αναλυτικά, το «Ελλάδα 2.0» περιλαμβάνει (κυρίως στους Άξονες 4.1, 4.2), μεταξύ άλλων, τις ακόλουθες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, οι οποίες συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με τον βασικό τομέα των δημοσιονομικών και των δημοσιονομικών διαρθρωτικών πολιτικών, υπό το Πλαίσιο Ενισχυμένης Εποπτείας: λογιστική μεταρρύθμιση, μέτρα και κίνητρα για την προώθηση ηλεκτρονικών συναλλαγών, νέο πλαίσιο για την καταπολέμηση του λαθρεμπορίου, ηλεκτρονικά ταμειακά μηχανήματα και POS, ψηφιακό μετασχηματισμό της φορολογικής και τελωνειακής διοίκησης, καθώς και ένα νέο σύστημα δημοσίων συμβάσεων.

Ένα άλλο σύνολο παρεμβάσεων (στον Άξονα 3.3) είναι αφιερωμένο στη βελτίωση της ανθεκτικότητας και της βιωσιμότητας της υγειονομικής περίθαλψης στην Ελλάδα, σύμφωνα με τον στόχο του Πλαισίου Ενισχυμένης Εποπτείας για τον εκσυγχρονισμό της υγειονομικής περίθαλψης. Το Εθνικό Σύστημα Υγείας θα περάσει από έναν ψηφιακό μετασχηματισμό που θα διευκολύνει όλες τις προσπάθειες που καταβάλλονται για τον έλεγχο των δαπανών για την υγειονομική περίθαλψη και τη συγκέντρωση των προμηθειών, ενώ προγραμματίζονται οργανωτικές μεταρρυθμίσεις (ΚΕΤΕΚΝΥ, ΟΔΙΠΥ) με σκοπό τον εξορθολογισμό του συστήματος αποζημιώσεων των νοσοκομείων και τη δημιουργία ενός πλαισίου που θα διασφαλίζει την ποιότητα στις διαδικασίες και μετρήσεις επιδόσεων στην υγειονομική περίθαλψη. Μια

μεταρρύθμιση του συστήματος clawback στοχεύει στη μείωση των ποσών του clawback, ενώ ορίζεται και ένα σύστημα αντιστάθμισης των επιστροφών clawback με κλινικές δοκιμές, έρευνα και ανάπτυξη ή δαπάνες επενδύσεων από τις υπόλογες εταιρείες. Τέλος, θα εφαρμοστεί μια μεταρρύθμιση του Συστήματος Πρωτοβάθμιας Υγειονομικής Περίθαλψης με στόχο τη δημιουργία ενός ισχυρού συστήματος με αποτελεσματική λειτουργία φύλαξης, μέσω της αναβάθμισης των εγκαταστάσεων και του εξοπλισμού, την εφαρμογή οργανωτικών αλλαγών και την εκπαίδευση του προσωπικού.

Το «Ελλάδα 2.0» (κυρίως στον Άξονα 4.4) περιλαμβάνει επίσης τις ακόλουθες επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις, οι οποίες συμβάλλουν άμεσα ή ευρύτερα στον στόχο της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας: εφαρμογή του νέου πλαισίου φερεγγυότητας, προώθηση νέων δανείων και δημιουργία παρατηρητηρίου ρευστότητας, ενίσχυση του πλαισίου AML/CFT, ανάπτυξη κεφαλαιαγορών, ενίσχυση της ικανότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος να ξεπεράσει τις προκλήσεις του παρελθόντος (legacies) και να χρηματοδοτήσει την πραγματική οικονομία. Επιπλέον, οι μεταρρυθμίσεις με τίτλο: «Ψηφιακός μετασχηματισμός της δικαιοσύνης (e-δικαιοσύνη)», «Δεξιότητες και ψηφιακές δεξιότητες για δικαστές και δικαστικούς υπαλλήλους (δικαστικό προσωπικό)» και «Επιτάχυνση της απονομής της δικαιοσύνης» αναμένεται να αυξήσουν τις ψηφιακές δυνατότητες του συστήματος δικαιοσύνης, ενώ παράλληλα, θα ενδυναμώσουν τους δικαστές και το δικαστικό προσωπικό και θα τους παρέχουν τις ικανότητες για να αυξηθεί ουσιαστικά η ταχύτητα της δικαιοσύνης χωρίς να διακυβεύεται η ποιότητά της.

Όσον αφορά την αγορά εργασίας και προϊόντων, το «Ελλάδα 2.0» περιλαμβάνει διάφορες προτάσεις που συνδέονται με τις μεταρρυθμίσεις του Πλαισίου Ενισχυμένης Εποπτείας. Συγκεκριμένα, έχει προγραμματιστεί ένα σύνολο μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων (στους Άξονες 3.1, 3.2) για την υποστήριξη του εκσυγχρονισμού της αγοράς εργασίας, την προώθηση της δημιουργίας θέσεων εργασίας και την ενίσχυση της απασχολησιμότητας. Ένας νέος εργατικός νόμος θα προκαλέσει διαρθρωτικές αλλαγές προκειμένου να αυξήσει τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την ανταγωνιστικότητα, να καταπολεμήσει τη αδήλωτη εργασία, να βελτιώσει την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής και να γεφυρώσει το κενό απασχόλησης των φύλων. Η μεταρρύθμιση υποστηρίζεται εκτεταμένα από την επένδυση στον ψηφιακό μετασχηματισμό των εργασιακών συστημάτων (συμπεριλαμβανομένων των ΕΡΓΑΝΗ, e-ΕΦΚΑ, ΑΤΛΑΣ, ΣΕΠΕ, ΗΡΙΔΑΝΟΣ). Ταυτόχρονα, οι ενεργητικές και παθητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας μεταρρυθμίζονται και συνδυάζονται με επενδύσεις όπως η επανειδίκευση και η αναβάθμιση δεξιοτήτων (reskilling/upskilling) του εργατικού δυναμικού για την ενίσχυση της απασχόλησης και της απασχολησιμότητας και τον ψηφιακό μετασχηματισμό του ΟΑΕΔ με σκοπό την αύξηση της αποτελεσματικότητας των πολιτικών κατά της ανεργίας.

Επιπλέον, υπάρχουν πρόσθετες ενέργειες για την απλούστευση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και για την αναβάθμιση της ποιότητας και της ασφάλειας, που περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, την επέκταση της απλούστευσης των αδειών σε πρόσθετες οικονομικές δραστηριότητες, καθώς και τη μεταρρύθμιση «Ευκολία στην Επιχειρηματική Δραστηριότητα» (Ease of Doing Business) (ID 16591) με παρεμβάσεις για τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και την κατάταξη της Ελλάδας στον δείκτη της Παγκόσμιας Τράπεζας. Επιπλέον, περιλαμβάνονται και δράσεις που αφορούν στην Ψηφιοποίηση του Δικτύου Οικονομικής Διπλωματίας, σε δράσεις κατάρτισης για τις εξαγωγές καθώς και διευκόλυνση του εμπορίου, με στόχο την παροχή βοήθειας στους υφιστάμενους και δυνητικούς εξαγωγείς για την ενίσχυση των εξαγωγών.

Επιπλέον, οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις στον τομέα του χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού επηρεάζουν οριζόντια μια σειρά τομέων πολιτικής, συμπεριλαμβανομένης της

προστασίας του περιβάλλοντος, της προσαρμογής στην αλλαγή του κλίματος, του δομημένου περιβάλλοντος, της ανάπτυξης, της κατανομής των δημόσιων υποδομών και σχετίζονται στενά με την ταχεία ανάπτυξη ενός σύγχρονου και αποτελεσματικού κτηματολογίου.. Η επιτυχής ολοκλήρωση του έργου του Κτηματολογίου, καθώς και η επένδυση του Εθνικού Σχεδίου Αναδάσωσης, σύμφωνα με το οποίο θα εφαρμοστεί η αποκατάσταση πολλών υποβαθμισμένων δασικών οικοσυστημάτων, αποτελεί προϋπόθεση για την επιτάχυνση της επικύρωσης των δασικών χαρτών σε ολόκληρη τη χώρα.

Επιπλέον, η εκπόνηση αστικών σχεδίων για την εφαρμογή της μεταρρύθμισης της αστικής πολιτικής σχετίζεται επίσης στενά με την αστική αειφορία, η οποία αποτελεί βασική προτεραιότητα του «Ελλάδα 2.0» στο πλαίσιο του «Πράσινου» Πυλώνα. Η μεταρρύθμιση μέσα στο τρέχον Πλαίσιο Ενισχυμένης Εποπτείας επαναπροσδιορίζει τη σχέση μεταξύ πόλεων και ανθρώπων που ζουν σε αυτές και αλλάζει τις αστικές μεταφορές σε ένα μοντέλο λιγότερο ρυπογόνο και πιο αποτελεσματικό..

Σχετικά με τον βασικό τομέα της Ελληνικής Εταιρείας Συμμετοχών και Περιουσίας και τις ιδιωτικοποιήσεις και με σκοπό την ενίσχυση της ανάπτυξης των ακινήτων του δημοσίου, η επένδυση στο Ολυμπιακό Αθλητικό Κέντρο Αθηνών (ΟΑΚΑ) επιχειρεί να επισκευάσει, συντηρήσει και βελτιώσει τη λειτουργική αποτελεσματικότητα του Ολυμπιακού συγκροτήματος προκειμένου να επεκτείνει τη διάρκεια ζωής του, να αποκαταστήσει την εικόνα του ως ορόσημο και να το μετατρέψει σε έναν σύγχρονο, βιώσιμο, ζωντανό, ασφαλή και κερδοφόρο αστικό αθλητικό και ψυχαγωγικό προορισμό. Επιπλέον, ο εκσυγχρονισμός του θεσμικού πλαισίου για τις Δημόσιες Επιχειρήσεις και Οργανισμούς (ΔΕΚΟ) προωθεί τις προσπάθειες εντοπισμού και επίλυσης νομικών εμποδίων, καθώς και άλλων πρακτικών ζητημάτων, που σχετίζονται με μια πιο εμπορική λειτουργία των ΔΕΚΟ της Ελληνικής Εταιρείας Συμμετοχών και Περιουσίας.

Τέλος, άλλοι Άξονες του «Ελλάδα 2.0» ευθυγραμμίζονται προς τον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης. Πιο συγκεκριμένα, η «Μεταρρύθμιση της Δημόσιας Διοίκησης» (ID: 16972) αποτελείται από ένα ολοκληρωμένο σύνολο δράσεων που αφορούν τον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης και την επένδυση σε ανθρώπινους πόρους, ενώ η Μεταρρύθμιση «Ενίσχυση του εθνικού πλαισίου κατά της διαφθοράς μέσω στοχευμένων παρεμβάσεων στους τομείς της ανίχνευσης, πρόληψης και ευαισθητοποίησης» περιλαμβάνει την ενίσχυση του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου της Δημόσιας Διοίκησης καθώς και τη σύνταξη του Εθνικού Σχεδίου Δράσης κατά της Διαφθοράς για την περίοδο 2022-2025. Τέλος, η μεταρρύθμιση με τίτλο «Αποτελεσματική καταπολέμηση της διαφθοράς» περιλαμβάνει μια σειρά απαραίτητων τροποποιήσεων στο νομικό πλαίσιο της Ελλάδας για να βοηθήσει στην καταπολέμηση της διαφθοράς σε βασικούς τομείς πολιτικής, καθώς και να εφαρμόσει ικανοποιητικά συγκεκριμένες συστάσεις της GRECO.

Εκτός από τους προαναφερθέντες έξι βασικούς τομείς μεταρρύθμισης, η Ελλάδα έχει αναλάβει συμπληρωματικές δεσμεύσεις με στόχο τη βελτίωση του εκπαιδευτικού συστήματος μέσω της μεταρρύθμισης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της ΕΕΚ και τη δημιουργία ενός συστήματος αξιολόγησης. Το «Ελλάδα 2.0» υποστηρίζει επίσης το μετασχηματισμό αυτού του τομέα πολιτικής, μέσω μεταρρυθμίσεων και έργων που συμβάλλουν στην επιτάχυνση της εφαρμογής της πρόσφατα εγκριθείσας νομοθεσίας για την ΕΕΚ, την ενίσχυση του συστήματος μαθητείας για την ενίσχυση της απασχολησιμότητας, καθώς και την αναβάθμιση της εργαστηριακής υποδομής μονάδων ΕΕΚ. Προωθείται μια συνολική στρατηγική για την ενίσχυση της αριστείας και της καινοτομίας στα πανεπιστήμια, ενώ ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στον ψηφιακό μετασχηματισμό σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης.

Επιπλέον, όσον αφορά τις συμπληρωματικές δεσμεύσεις που ανέλαβαν οι ελληνικές αρχές τον Μάιο του 2020, όπως αναφέρεται στην Έκθεση Ενισχυμένης Εποπτείας, σχετικά με τις πολιτικές ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, αυτές υποστηρίζονται από διάφορες επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις του «Ελλάδα 2.0», συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης ενός πλαισίου για την παροχή δημόσιων υπηρεσιών προσανατολισμένων στον χρήστη, της αναβάθμισης της υποδομής και των υπηρεσιών της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων για τη Δημόσια Διοίκηση (ΓΓΠΣ), της διασύνδεσης και διαλειτουργικότητας των μητρώων και υπηρεσιών ανταλλαγής δεδομένων μεταξύ δημόσιων οργανισμών, της αναβάθμισης και διασύνδεση της εθνικής πύλης ανοικτών δεδομένων, της προμήθειας υποδομών και υπηρεσιών κεντρικού υπολογιστικού νέφους, της εφαρμογής ενός κεντρικού συστήματος διαχείρισης εγγράφων και της απλούστευσης των διαδικασιών σε βασικούς τομείς πολιτικής.

Συμπληρωματικότητα χρηματοδότησης

Η δομή του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας διασφαλίζει ότι η υποστήριξη που παρέχεται από το Ταμείο θα είναι επιπρόσθετη της υποστήριξης που παρέχεται από άλλα ταμεία και προγράμματα της ΕΕ. Σε περιπτώσεις όπου οι μεταρρυθμίσεις και τα επενδυτικά σχέδια λαμβάνουν πρόσθετα κονδύλια από άλλα προγράμματα της ΕΕ, το ΣΔΕ του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα διασφαλίσει την αποφυγή της διπλής χρηματοδότησης και θα ορίσει τη σαφή διάκριση μεταξύ των δαπανών.

Δεδομένου ότι το ίδιο κόστος δεν μπορεί να χρηματοδοτηθεί δύο φορές, το ΣΔΕ του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας διασφαλίζει την αποφυγή, την πρόληψη, ακόμη και τον εντοπισμό και τη διόρθωση της διπλής χρηματοδότησης με ισχυρές δομημένες διαδικασίες που έχουν τεθεί σε ισχύ, όπως:

- τη διαλειτουργικότητα των ηλεκτρονικών συστημάτων διαχείρισης και παρακολούθησης που χρησιμοποιούνται από τους φορείς υλοποίησης (ΦΥ) και όλους τους παράγοντες που συμμετέχουν στο ΣΔΕ Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, καθώς και στα συστήματα διαχείρισης και ελέγχου άλλων διαρθρωτικών ταμείων της ΕΕ,
- το κοινό ηλεκτρονικό σύστημα του ΠΔΕ (e-pde) για τη χρηματοδότηση/ πληρωμή όλων των συγχρηματοδοτούμενων έργων (ΤΑΑ, ESI, CEF και ακόμη και εθνικά χρηματοδοτούμενα έργα), διασφαλίζοντας ότι καμία οικονομική απαίτηση δεν μπορεί να εγκριθεί περισσότερες από μία φορές,
- τη στενή συνεργασία μεταξύ των δύο κύριων αρμόδιων αρχών (Υπουργείο Οικονομικών / ΕΥΣΤΑ και Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων / Εθνική Αρχή Συντονισμού).

Επιπλέον, όλοι οι ΦΥ θα πρέπει να δηλώσουν στο ΣΔΕ του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ότι δεν έχει χορηγηθεί προηγούμενη χρηματοδότηση της Ένωσης για το ίδιο έργο κατά την τρέχουσα ή προηγούμενη περίοδο , ενώ το ΣΔΕ του Ταμείου θα επιτρέψει την αποτελεσματική διασταύρωση, ανίχνευση και ενοποίηση όλων των πιθανών πηγών δεδομένων που σχετίζονται με τη χρηματοδότηση των ΦΥ και των συγκεκριμένων έργων.

Διαφορετικές ροές χρηματοδότησης της ΕΕ για το ίδιο έργο θα χωρίζονται συστηματικά σε διαφορετικές πηγές χρηματοδότησης, επιτρέποντας τους μέγιστους δυνατούς ελέγχους επί της συνολικής χρηματοδότησης. Αυτό το επίπεδο ενοποίησης και διαφάνειας δεδομένων θα διασφαλίσει την έγκαιρη ανίχνευση και αποφυγή περιπτώσεων διπλής χρηματοδότησης μεταξύ του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και άλλων προγραμμάτων της ΕΕ, ενώ θα λειτουργήσει ως προληπτικός παράγοντας για τους ΦΥ.

Η διαλειτουργικότητα μεταξύ των διαφόρων Πληροφοριακών Συστημάτων (ΠΣ) του δημόσιου τομέα και ο συντονισμός των δημόσιων φορέων, θα προωθήσουν την αποτελεσματική και αποδοτική λειτουργία των συνεργιών μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων φορέων, ενώ οι περιπτώσεις διπλής χρηματοδότησης θα επισημανθούν μέσω (υφιστάμενων) εργαλείων Επιχειρηματικής Ευφυΐας χρησιμοποιώντας τη συλλογή και ενοποίηση των δεδομένων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ότι το ΣΔΕ του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα αναπτυχθεί στην ίδια πλατφόρμα με το ΕΣΠΑ, το οποίο θα επιτρέψει την ανταλλαγή δεδομένων και την εφαρμογή διασταυρούμενων ελέγχων με όλες τις διαφορετικές πηγές δεδομένων που σχετίζονται με την ΕΕ, όπως το ΕΣΠΑ, το Συνδέοντας την Ευρώπη κ.λπ.

Ενέργειες που αναλήφθηκαν για την υλοποίηση του σχεδίου

Εισαγωγή – Στόχοι

Ο μοναδικός χαρακτήρας και το μέγεθος του «Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας» (εφεξής ΤΑΑ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης απαιτεί την εισαγωγή ενός προσαρμοσμένου Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου (εφεξής ΣΔΕ), δεδομένου ότι το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας είναι ένα πρόγραμμα κάλυψης δαπανών που συνδέει τις πληρωμές με την απόδοση παρά με τα κόστη.

Το προτεινόμενο ΣΔΕ αναπτύσσεται υπό την άμεση διαχείριση των ελληνικών αρχών, και συγκεκριμένα, της Ειδικής Υπηρεσίας Συντονισμού του Ταμείου Ανάκαμψης (ΕΥΣΤΑ), η οποία έχει τη συνολική ευθύνη της εφαρμογής του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και αποτελεί το μοναδικό σημείο επαφής («συντονιστής») μεταξύ των ελληνικών αρχών και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ΕΕ).

Οι κύριοι στόχοι του ΣΔΕ είναι:

- Να διασφαλίσει ότι η υλοποίηση των έργων ευθυγραμμίζεται με το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, όπως εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.
- Να διασφαλίσει ότι η υλοποίηση των έργων συμμορφώνεται με το εθνικό και το ενωσιακό ρυθμιστικό πλαίσιο και ότι αποφεύγονται περιπτώσεις σύγκρουσης συμφερόντων, διαφθοράς, απάτης και διπλής χρηματοδότησης.
- Να παρέχει το πλαίσιο για την ενεργό παρακολούθηση της υλοποίησης των έργων, και τον τυχόν εντοπισμό περιπτώσεων καθυστερήσεων, προκειμένου να ληφθούν τα κατάλληλα διορθωτικά μέτρα.
- Να παρέχει το πλαίσιο για τον έλεγχο των έργων και των Δικαιούχων/Φορέων Υλοποίησης (ΦΥ).
- Να επιβεβαιώσει την αποδοτική και αποτελεσματική χρήση των κονδυλίων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.
- Να επιβεβαιώσει και να αναφέρει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή (ΕΕ) την επιτυχή ολοκλήρωση των συμφωνημένων οροσήμων και στόχων.

Εμπλεκόμενοι φορείς στο ΣΔΕ – ρόλοι και αρμοδιότητες

Το προτεινόμενο ΣΔΕ προσδιορίζει σαφείς παράγοντες (φορείς) και τους ρόλους και τις ευθύνες τους στον σχεδιασμό, τη διαχείριση, την εφαρμογή, τον έλεγχο των έργων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Η δομή του συστήματος περιλαμβάνει τις Αρχές/Φορείς που αναλαμβάνουν τις ευθύνες διαχείρισης, επαλήθευσης και ελέγχου. Συγκεκριμένα, περιλαμβάνει:

- Την ΕΥΣΤΑ, η οποία είναι ο κύριος εθνικός φορέας που είναι επιφορτισμένος με τον συνολικό συντονισμό και την παρακολούθηση του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.
- Τα εμπλεκόμενα υπουργεία, τα οποία θα συντάξουν και θα υποβάλουν προτάσεις για μεταρρυθμίσεις και επενδυτικά σχέδια που θα χρηματοδοτηθούν στο πλαίσιο του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

- Τους ΦΥ, οι οποίοι θα αναλάβουν τη διαχείριση και την εφαρμογή των εγκεκριμένων έργων.
- Την Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου (ΕΔΕΛ), η οποία θα διενεργήσει τους ελέγχους προκειμένου να παράσχει διαβεβαίωση ως προς την επίτευξη των ορόσημων/ στόχων και την αποτελεσματική λειτουργία του ΣΔΕ του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Εν συντομία, το διάγραμμα της οργανωτικής σχέσης μεταξύ των αρχών που συμμετέχουν στο ΣΔΕ παρουσιάζεται στο ακόλουθο σχήμα της "Δομής του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου".

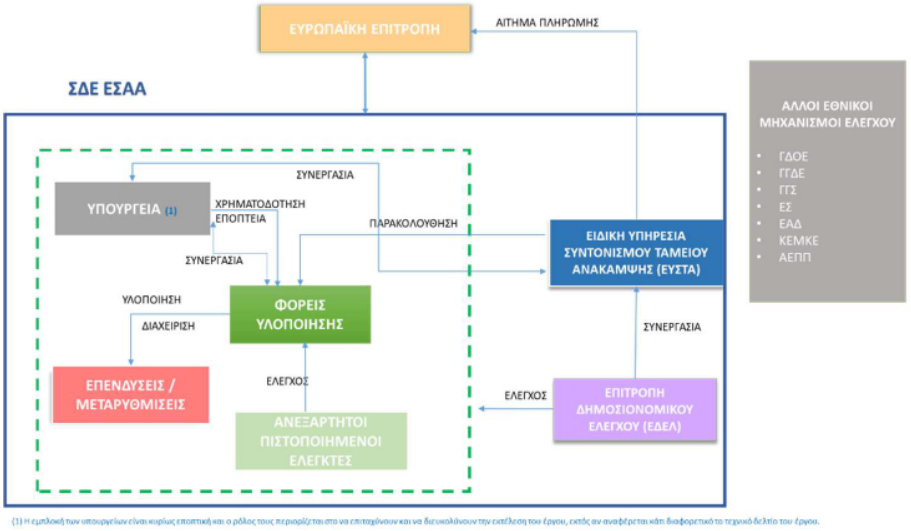

(1) Η εμπλοκή των υπουργείων είναι κυρίως εποπτική και ο ρόλος τους περιορίζεται στο να επιταχύνουν και να διευκολύνουν την εκτέλεση του έργου, εκτός αν αναφέρεται κάτι διαφορετικό το τεχνικό δελτίο του έργου.

1. Η Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού Ταμείου Ανάκαμψης (ΕΥΣΤΑ)

Η ΕΥΣΤΑ είναι μία νέα υπηρεσία που ιδρύθηκε στο Υπουργείο Οικονομικών για να λειτουργήσει ως ο υπεύθυνος φορέας για την αποτελεσματική χρήση των κονδυλίων της ΕΕ για την ανάκαμψη, που προέρχονται από το πρόγραμμα Next Generation EU και το βασικό του εργαλείο, το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΤΑΑ). Η ΕΥΣΤΑ είναι αυτοτελής δημόσια υπηρεσία υπό τον Υπουργό Οικονομικών, η οποία ιδρύθηκε με τον Νόμο 4738/2020, και αποτελεί τον κύριο εθνικό φορέα που είναι επιφορτισμένος με το συνολικό συντονισμό και παρακολούθηση του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, το οποίο θα υποβληθεί προς έγκριση στην ΕΕ.

Η τρέχουσα δομή της ΕΥΣΤΑ παρουσιάζεται στο παρακάτω οργανόγραμμα. Σύμφωνα με το νόμο 4738/2020 (ΦΕΚ 207), η ΕΥΣΤΑ θα αποτελείται συνολικά από 40 θέσεις προσωπικού , που θα καλύπτονται κυρίως (τουλάχιστον κατά 50 τοις εκατό) από μόνιμο προσωπικό του Δημόσιου Τομέα, αποτελούμενο από 29 υπαλλήλους Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης, 4 Τεχνολογικής Εκπαίδευσης και 5 Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 278 του προαναφερθέντος νόμου. Τα προσόντα που απαιτούνται για τη συμπλήρωση των παραπάνω θέσεων παρέχονται στην παράγραφο 2 του άρθρου που αναφέρεται παραπάνω, ενώ οι διαδικασίες και ο τρόπος στελέχωσης αναφέρονται στις παραγράφους 3 και 4 αυτής.

Η οργανωτική δομή και οι ευθύνες της ΕΥΣΤΑ μπορούν να τροποποιηθούν ώστε να αντικατοπτρίζουν πλήρως τις διαδικασίες του ΣΔΕ, μόλις αυτό ολοκληρωθεί. Για να εκπληρώσει το σκοπό της, η δομή της ΕΥΣΤΑ διασφαλίζει, αφενός, τη σαφή διάκριση ευθυνών στο επίπεδο των διευθύνσεων και, αφετέρου, τον διαχωρισμό των καθηκόντων στο επίπεδο εντός των

Τμημάτων, έτσι ώστε κανένα μέλος του προσωπικού να μην έχει ευθύνη για περισσότερες από μία αρμοδιότητες: έγκριση, λογιστικά, έλεγχο ή πιστοποίηση για τα ποσά που χρεώνονται, και κανένα μέλος του προσωπικού δεν εκτελεί ένα από αυτά τα καθήκοντα χωρίς να εποπτεύεται από ένα δεύτερο μέλος του προσωπικού.

Σε κάθε περίπτωση, οι διαθέσιμοι πόροι και η εμπειρογνωμοσύνη του προσωπικού συγκαταλέγονται μεταξύ των προτεραιοτήτων της ΕΥΣΤΑ, προκειμένου να διασφαλιστεί η αποτελεσματική χρήση των πόρων της ΕΕ, και ιδίως του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, καθώς και η διαδοχική ολοκλήρωση των καθηκόντων της. Προκειμένου να ενισχυθεί η διαδικασία στελέχωσης της ΕΥΣΤΑ, και ως πρώτο βήμα προς αυτήν την κατεύθυνση, δημοσιεύθηκαν συγκεκριμένες προσκλήσεις εκδήλωσης ενδιαφέροντος για το προσωπικό τον Νοέμβριο του 2020 και τον Μάιο του 2021, αριθμοί αναφοράς 135066 ΕΞ 2020 / 26.11.2020 (ΑΔΑ: Ψ9ΒΒΗ -ΟΒΒ) και 57512 ΕΞ 2021 / 17.05.2021 (ΑΔΑ: ΩΓΨΒΗ-ΖΝΖ), αντίστοιχα, με έμφαση στους αρμόδιους υπαλλήλους με επαγγελματική εμπειρία στις σχετικές εργασίες της ΕΥΣΤΑ. Δεδομένου ότι η ΕΥΣΤΑ είναι μια νέα υπηρεσία, η οποία στελεχώνεται από την αρχή, οι σχετικές διαδικασίες στελέχωσης βρίσκονται σε εξέλιξη, ενώ ορισμένος αριθμός έμπειρων υπαλλήλων έχει ήδη τοποθετηθεί στην υπηρεσία και εκτιμάται ότι η κάλυψη όλων των θέσεων θα ολοκληρωθεί κατά τους πρώτους μήνες του δεύτερου εξαμήνου του έτους 2021. Τα μέλη του προσωπικού διαθέτουν πτυχία από ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα, έχουν εμπειρία στον τομέα τους και ανήκουν, στην πλειοψηφία τους, στους τομείς Οικονομολόγων και Μηχανικών, καθώς και άλλων ειδικοτήτων που είναι απαραίτητες για την εκτέλεση των καθηκόντων της υπηρεσίας. Υπάρχει επίσης υποστήριξη από αρμόδια γραμματεία, ενώ όλες οι εργασίες εκτελούνται υπό την άμεση εποπτεία του Διοικητή. Επιπλέον, αξίζει να σημειωθεί ότι η ΕΥΣΤΑ, εάν απαιτείται, μπορεί να αναθέσει σε εξωτερικούς συνεργάτες/ ειδικούς το έργο της εκτέλεσης ορισμένων εργασιών εκ μέρους του.

Οι εργαζόμενοι της ΕΥΣΤΑ διορίζονται με πλήρη απασχόληση και με αποκλειστική ευθύνη να εκτελούν τα καθήκοντα της ΕΥΣΤΑ, χωρίς να εκτελούν άλλα καθήκοντα εκτός της υπηρεσίας. Το προσωπικό της υπηρεσίας είναι λειτουργικά ανεξάρτητο από άλλες υπηρεσίες που εκτελούν καθήκοντα διαχείρισης, εφαρμογής και ελέγχου.

Έχει σχεδιαστεί μια εσωτερική διαδικασία που θα ενισχύσει τη διαφάνεια σε όλα τα στάδια και προβλέπει την υποβολή δήλωσης μη ύπαρξης σύγκρουσης συμφερόντων από όλο το προσωπικό της ΕΥΣΤΑ, ανεξάρτητα από τη θέση που κατέχει κάποιος στην υπηρεσία. Αυτή η δήλωση συμπληρώνεται μία φορά από όλους τους υπαλλήλους και υποβάλλεται στη Διεύθυνση Διοικητικής Υποστήριξης της ΕΥΣΤΑ, η οποία τηρεί σχετικό μητρώο για το προσωπικό που απασχολείται στην Υπηρεσία και την επανεξετάζει περιοδικά.

Προκειμένου να διασφαλίσει ένα υψηλό επίπεδο εργασίας, η ΕΥΣΤΑ εφαρμόζει πολιτική για την εκπαίδευση και τη συνεχή αναβάθμιση των προσόντων και τη βελτίωση των δεξιοτήτων ολόκληρου του προσωπικού της.

Το διορισμένο προσωπικό έχει ήδη πολύτιμη και εξειδικευμένη εμπειρία στην παρακολούθηση, διαχείριση και έλεγχο έργων που συγχρηματοδοτούνται από άλλα ταμεία της ΕΕ, ωστόσο η ΕΥΣΤΑ θα αξιολογήσει τις ανάγκες για ειδική κατάρτιση σε τομείς όπως το ΣΔΕ των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων, ο κανονισμός πλαίσιο για την εφαρμογή του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ή άλλων κονδυλίων της ΕΕ, ελεγκτικά πρότυπα, δεξιότητες πληροφορικής, πρόληψη και εντοπισμό παρατυπιών και απάτης, διαχείριση δημόσιων συμβάσεων, πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων, καθώς και πιο εξειδικευμένα θέματα, και κατά συνέπεια θα οργανώσει εξειδικευμένα προγράμματα κατάρτισης προκειμένου το προσωπικό της να αποκτήσει περαιτέρω γνώση και να αντιμετωπίσει τις επικείμενες προκλήσεις.

Επιπλέον, για άτομα σε θέσεις ευθύνης, η εκπαίδευση περιλαμβάνει την ανάπτυξη δεξιοτήτων που αφορούν την εποπτεία του προσωπικού, τη διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού, την οργάνωση και τη διοίκηση διοικητικών μονάδων.

Η Διεύθυνση Διοικητικής Υποστήριξης της ΕΥΣΤΑ τηρεί ένα «Μητρώο Εκπαίδευσης Προσωπικού», το οποίο είναι μια βάση δεδομένων που καταγράφει τα βασικά υπηρεσιακά δεδομένα των υπαλλήλων της ΕΥΣΤΑ και τα προγράμματα κατάρτισης (σεμινάρια, συνέδρια) που έχουν παρακολουθήσει και τις πιστοποιήσεις που αποκτήθηκαν. Η εκπαίδευση του προσωπικού για βελτίωση των ικανοτήτων και δεξιοτήτων υπόκειται σε τακτική ανάλυση.

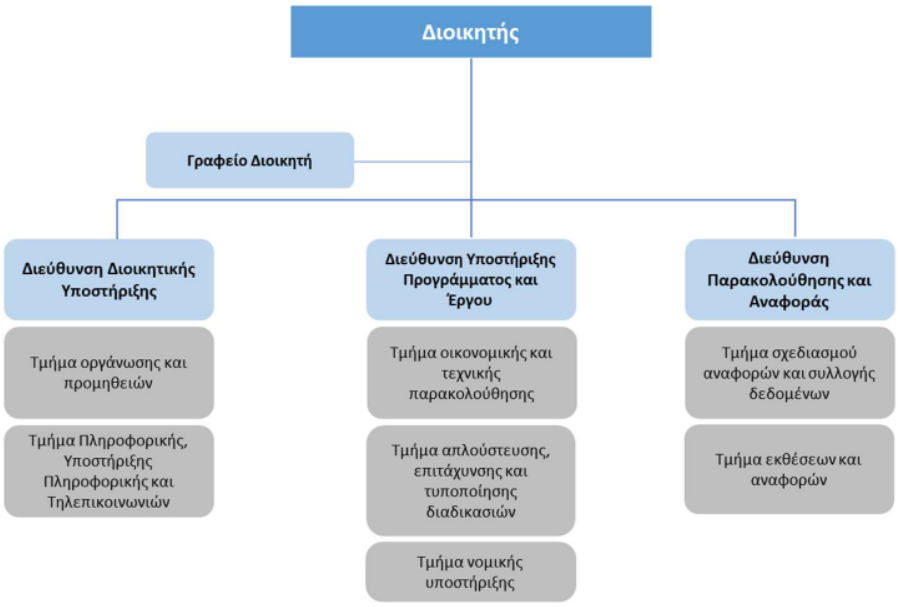

Η ΕΥΣΤΑ θα είναι ο εθνικός φορέας με την εντολή / εξουσία να ασκεί τα ακόλουθα καθήκοντα:

1) Να υποστηρίζει και συντονίζει την προετοιμασία και υποβολή του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και οποιωνδήποτε αναθεωρήσεών του.
2) Να σχεδιάζει και να τροποποιεί το ΣΔΕ για την εφαρμογή του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.
3) Να εκδίδει την Απόφαση Έγκρισης των έργων και να επαληθεύει ότι δεν υπάρχει σύγκρουση συμφερόντων και καμία διπλή χρηματοδότηση στο επίπεδο της έγκρισης των έργων.
4) Προέγκριση όλων των εγγράφων του διαγωνισμού και των απαιτούμενων τροποποιήσεων.
5) Να επαληθεύει ότι η υλοποίηση των έργων είναι σύμφωνη με το εγκεκριμένο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.
6) Να πραγματοποιεί ενεργή παρακολούθηση της προόδου των έργων, με βάση τα ορόσημα και τους στόχους που έχουν τεθεί, για κάθε Άξονα και / ή μεταρρύθμιση και επένδυση, και να επαληθεύει την επίτευξή τους.
7) Να αξιολογεί τις εκθέσεις των ανεξάρτητων πιστοποιημένων ελεγκτών που θα χρησιμοποιηθούν από τους ΦΥ σχετικά με την επίτευξη των ορόσημων / στόχων που έχουν ανατεθεί σε αιτήματα χρηματοδότησης του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και κατά την ολοκλήρωση των ίδιων των έργων.

8) Να υποβάλει τα αιτήματα πληρωμής στην ΕΕ, κατά την επαλήθευση της επίτευξης των ορόσημων και των στόχων μέσω του ΠΣ του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, συνοδευόμενα από τη διαχειριστική δήλωση , καθώς και τη σύνοψη των διενεργηθέντων ελέγχων, συμπεριλαμβανομένων των αδυναμιών που έχουν εντοπιστεί και τυχόν διορθωτικές ενέργειες που ελήφθησαν.
9) Να συντάσσει εκθέσεις και αναφορές, αναφορικά με την υλοποίηση των έργων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας καθώς και για την επίτευξη των οροσήμων και των στόχων του, προς τον Υπουργό Οικονομικών, τα αρμόδια συλλογικά κυβερνητικά όργανα και τα αρμόδια όργανα της ΕΕ.
10) Να διευκολύνει την επικοινωνία για θέματα του Ταμείου Ανάκαμψης μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων φορέων.
11) Να παρακολουθεί και αξιολογεί τις διαδικασίες υλοποίησης των έργων στην Ελλάδα, που θα χρηματοδοτηθούν από τους πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης και να παρέχει κατευθύνσεις προς τους αρμόδιους φορείς για την εφαρμογή, απλοποίηση και επιτάχυνση των διαδικασιών αυτών.
12) Να επεξεργάζεται και να εισηγείται στον Υπουργό Οικονομικών και στα αρμόδια συλλογικά κυβερνητικά όργανα, τρόπους αντιμετώπισης των προβλημάτων που ανακύπτουν κατά την εκτέλεση των έργων και προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.
13) Να επεξεργάζεται και να εισηγείται στον Υπουργό Οικονομικών και στα αρμόδια συλλογικά κυβερνητικά όργανα αναθεωρήσεις και τροποποιήσεις του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.
14) Να συνεργάζεται με την Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου (ΕΔΕΛ) σχετικά με τους ελέγχους που πραγματοποιήθηκαν για την επίτευξη ορόσημων και στόχων του Σχεδίου και τη διασφάλιση που αποκτήθηκε από τους ελέγχους για την αποτελεσματική λειτουργία του ΣΔΕ.
15) Να εκπροσωπεί τις ελληνικές αρχές στα αρμόδια θεσμικά όργανα / επιτροπές της ΕΕ για το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και να ενεργεί ως σημείο επαφής με τις αρμόδιες διευθύνσεις της ΕΕ.
16) Να συνεργάζεται με την Ειδική Υπηρεσία Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων για την ανάπτυξη του ΠΣ του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.
17) Να υποβάλλει έκθεση δύο φορές το χρόνο στο πλαίσιο των Ευρωπαϊκών Εξαμήνων σχετικά με την πρόοδο που σημειώθηκε στην επίτευξη του εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

2. Υπουργεία

Τα εμπλεκόμενα Υπουργεία έχουν αναλάβει την υποβολή ολοκληρωμένων προτάσεων έργων που μπορούν να περιληφθούν στο Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και κατά συνέπεια, μετά την έγκριση των έργων τους, την υποβολή των δελτίων των έργων. Το προσωπικό των Υπηρεσιών που συμμετέχουν στη χρηματοδότηση των έργων έχει πλήρη ανεξαρτησία από τους φορείς υλοποίησης και μεγάλη εμπειρία σε συναφή θέματα συγχρηματοδοτούμενων έργων.

Οι αρμόδιες υπηρεσίες των υπουργείων θα υποστηρίξουν την παρακολούθηση της προόδου των έργων, θα βρίσκονται σε στενή συνεργασία τόσο με την ΕΥΣΤΑ όσο και με τους φορείς υλοποίησης και θα παρεμβαίνουν, όποτε χρειάζεται, προκειμένου να υποστηρίξουν τον φορέα υλοποίησης για την εκπλήρωση των υποχρεώσεών του εντός του συμφωνημένου χρονοδιαγράμματος.

Επιπλέον, συνανατήσεις θα πραγματοποιούνται περιοδικά, σε δίμηνη βάση, υπό τον Αναπληρωτή Υπουργό Οικονομικών, με εκπρόσωπο της Γενικής Γραμματείας Συντονισμού, το Διοικητή της ΕΥΣΤΑ και τους εκπροσώπους των εμπλεκόμενων Υπουργείων, έτσι ώστε όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς να είναι πλήρως συντονισμένοι και ενήμεροι για την πρόοδο των επενδύσεων ή/και των μεταρρυθμίσεων που εφαρμόζει κάθε Υπουργείο, την εκπλήρωση των οροσήμων και των στόχων και τα προβλήματα που προκύπτουν.

3. Φορείς Υλοποίησης (ΦΥ)

Τα έργα του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα υλοποιηθούν από εθνικούς φορείς καθορισμένους από τα αρμόδια Υπουργεία που θα είναι υπεύθυνοι για την επίτευξη των συμφωνημένων οροσήμων και στόχων και την αναφορά όλων των δεδομένων και της σχετικής τεκμηρίωσης στην ΕΥΣΤΑ, μέσω του ΠΣ του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Προς αυτή την κατεύθυνση, θα ορίσουν έναν διαχειριστή έργου, ο οποίος θα ενεργεί ως το μοναδικό σημείο επαφής μεταξύ του Υπουργείου και της ΕΥΣΤΑ. Οι ΦΥ έχουν μακρά εμπειρία σε συγχρηματοδοτούμενα έργα και η δομή τους εξασφαλίζει πλήρη ανεξαρτησία κατά την άσκηση των καθηκόντων τους σε κάθε ξεχωριστό στάδιο υλοποίησης και ελέγχου έργων.

Οι ΦΥ θα εφαρμόζουν συστήματα ελέγχου που θα διασφαλίζουν τη συμμόρφωση με την ενωσιακή και εθνική νομοθεσία και την αποτελεσματική χρήση των κονδυλίων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, τα οποία θα επικυρώνονται και από έναν ανεξάρτητο πιστοποιημένο ελεγκτή. Σε περίπτωση σημαντικών καθυστερήσεων, θα παρέχουν στην ΕΥΣΤΑ αιτιολόγηση και σχέδιο δράσης για την αποκατάσταση.

Αναφέρεται ότι η υποστήριξη της παρακολούθησης και της εκτέλεσης των έργων πραγματοποιείται από στελέχη των φορέων που είναι επιφορτισμένα με τη σχετική ευθύνη, ενώ ο έλεγχος της επίτευξης οροσήμων/στόχων που σχετίζονται με αιτήματα πληρωμής ανατίθεται σε εξωτερικό ανεξάρτητο πιστοποιημένο ελεγκτή, ο οποίος επιλέγεται και διορίζεται μεταξύ των εγγεγραμμένων ελεγκτών του επίσημου Μητρώου της Επιτροπής Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων. Επιπλέον, ο εξωτερικός ανεξάρτητος πιστοποιημένος ελεγκτής θα κληθεί να επαληθεύσει την ολοκλήρωση των έργων και να αναφέρει το πόρισμα του αναλόγως. Προκειμένου να διασφαλίζεται η πληρότητα και η αξιοπίστια των εκθέσεων ελέγχου που καταρτίζονται, η ΕΥΣΤΑ θα παρέχει καθοδήγηση για χρήση στους ελεγκτές των ΦΥ σχετικά με το εύρος των εργασιών που πρέπει να γίνουν και τις εκθέσεις που πρέπει να υποβληθούν. Τα θέματα που θα αντιμετωπιστούν περιλαμβάνουν: τη φύση της δέσμευσης, το σκοπό, τον προσδιορισμό των πληροφοριών στις οποίες θα εφαρμοστούν οι συμφωνημένες διαδικασίες, τη φύση, το χρονοδιάγραμμα και την έκταση των ειδικών διαδικασιών που πρέπει να εφαρμοστούν, την αναμενόμενη μορφή της έκθεσης των ευρημάτων. Οι έλεγχοι του εξωτερικού ελεγκτή θα διενεργούνται με βάση συγκεκριμένη Λίστα Ελέγχου (checklist) που θα συμμορφώνεται με τις απαιτήσεις της εθνικής και ενωσιακής νομοθεσίας, και θα συντάσσεται μια Έκθεση Ελέγχου/ Διασφάλισης, σύμφωνα με τις απαιτήσεις των διεθνών προτύπων, και ειδικότερα του International Standard on Assurance Engagements (ISAE) 3000, με τίτλο: «Έργα Δέσμευση πέραν του ελέγχου ή Επισκόπησης Ιστορικής Οικονομικής Πληροφόρησης». Η Έκθεση Ελέγχου/Διασφάλισης θα αναφέρει τυχόν περιορισμούς στο εύρος των εργασιών που επιβάλλονται από τρίτα μέρη άλλων αρμοδιοτήτων, που συμμετέχουν στον έλεγχο του φυσικού αντικειμένου, ενώ θα βεβαιώνει επίσης ότι οι ελεγκτές δεν διαδραματίζουν άλλο ρόλο στην υλοποίηση του έργου, ούτε ενεργούν ως σύμβουλοι των ΦΥ.

4. Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου (ΕΔΕΛ)

Η ΕΔΕΛ υπάγεται στη Γενική Γραμματεία Δημοσιονομικής Πολιτικής του Υπουργείου Οικονομικών, και είναι ένα συλλογικό όργανο που υποστηρίζεται από τη διοικητική δομή της Γενικής Διεύθυνσης Ελέγχων Συγχρηματοδοτούμενων Προγραμμάτων. Η αποστολή της ΕΔΕΛ είναι να διασφαλίζει την τήρηση των αρχών της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης για τα συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα.

Η ΕΔΕΛ αποτελείται από τον Γενικό Διευθυντή Ελέγχων Συγχρηματοδοτούμενων Προγραμμάτων ως πρόεδρο και τα μέλη του είναι οι Προϊστάμενοι των τριών υποστηρικτικών Διευθύνσεων: Σχεδιασμού και Αξιολόγησης Ελέγχων, Ελέγχων Συγχρηματοδοτούμενων Προγραμμάτων (Α & Β), ο Προϊστάμενος του Αυτοτελούς Τμήματος Έκτακτων Ελέγχων Συγχρηματοδοτούμενων Προγραμμάτων, καθώς και δύο εμπειρογνώμονες του δημόσιου ή του ιδιωτικού τομέα, με εμπειρία σε θέματα εφαρμογής δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ελέγχου συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων ή δημοσίων έργων ή κρατικών ενισχύσεων. Ο Προϊστάμενος του Αυτοτελούς Τμήματος Νομικής Υποστήριξης της Γενικής Διεύθυνσης Ελέγχων Συγχρηματοδοτούμενων Προγραμμάτων συμμετέχει επίσης στις συνεδριάσεις της Επιτροπής, χωρίς δικαίωμα ψήφου. Σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου 4314/2014, και συγκεκριμένα των άρθρων 11 και 12, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, η ΕΔΕΛ είναι η αρμόδια ελεγκτική αρχή για τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (όχι μόνο για τα Επιχειρησιακά Προγράμματα Συνοχής, αλλά και για το Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Απόρους (FEAD), το Ταμείο για τη Ναυτιλία και την Αλιεία, το Ταμείο Μετανάστευσης και Εσωτερικής Ασφάλειας, το Ταμείο Αλληλεγγύης, για την Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία και τις επιχορηγήσεις του ΕΟΧ) και ασκεί τα καθήκοντα της Αρχής Ελέγχου υπό επιμερισμένη διαχείριση από το 2001, για τρεις διαδοχικές προγραμματικές περιόδους.

Για την εκτέλεση των απαιτούμενων ελεγκτικών καθηκόντων για το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας από την ΕΔΕΛ, προβλέπεται να γίνουν οι απαραίτητες νομοθετικές ρυθμίσεις στην οργανωτική της δομή που θα περιλαμβάνουν και λοιπές προβλέψεις για όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, καθώς και τις ευθύνες διαδικασίες του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου.

Η ΕΔΕΛ είναι ο μόνος αρμόδιος φορέας που λαμβάνει και εγκρίνει αποφάσεις για όλα τα θέματα που εμπίπτουν στο πεδίο των αρμοδιοτήτων της, σύμφωνα με τους κανόνες και τις εγγυήσεις που παρέχονται από τα διεθνή ελεγκτικά πρότυπα σχετικά με τη λειτουργία ενός ανεξάρτητου φορέα που ενεργεί συλλογικά. Το προσωπικό των υποστηρικτικών διευθύνσεων και μονάδων της ΕΔΕΛ είναι λειτουργικά ανεξάρτητο από άλλες υπηρεσίες που εκτελούν καθήκοντα διαχείρισης και υλοποίησης. Οι έλεγχοι διενεργούνται από ομάδες ελέγχου που αποτελούνται από υπαλλήλους εγγεγραμμένους στο εθνικό μητρώο ελεγκτών και εξωτερικούς εμπειρογνώμονες, οι οποίοι συμμορφώνονται με τις διατάξεις του εγχειριδίου ελέγχου της ΕΔΕΛ (ενότητα «Κώδικας δεοντολογίας»). Επιπλέον, μέσω πρόσφατης τροποποίησης της εθνικής νομοθεσίας, η ΕΔΕΛ (μέσω του προέδρου της σύμφωνα με τις διατάξεις του κώδικα διοικητικών διαδικασιών), εξουσιοδοτείται να υπογράφει τις αποφάσεις των δημοσιονομικών διορθώσεων και ανακτήσεων που εκδίδονται μετά τις τελικές εκθέσεις της και οι οποίες διοικητικές πράξεις δεν θα υπογράφονται πλέον από τον Υπουργό Οικονομικών, ενισχύοντας έτσι τη λειτουργική ανεξαρτησία της.

Η λειτουργική ανεξαρτησία της ΕΔΕΛ από την ΕΥΣΤΑ και τους ΦΥ θα προβλέπεται και στην προαναφερθείσα εθνική νομοθεσία για το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας,

διασφαλίζοντας ότι οι ρόλοι που ανατίθενται σε όλες τις εμπλεκόμενες αρχές είναι διακριτοί και ο καθένας έχει σαφείς ευθύνες και κανένα περιθώριο για αλληλεπικαλυπτόμενες λειτουργίες.

Σύμφωνα με το Προεδρικό Διάταγμα 142/2017 και για να είναι σε θέση να εκτελέσει το ελεγκτικό της έργο και να καλύψει τις επιχειρησιακές τις ανάγκες, η ΕΔΕΛ υποστηρίζεται επί του παρόντος από:

- Δύο Διευθύνσεις Ελέγχου Συγχρηματοδοτούμενων Προγραμμάτων (ΔΕΣΠ Α 'και Β'),
- Διεύθυνση Σχεδιασμού και Αξιολόγησης Ελέγχων (ΔΣΑΕ)
- Αυτοτελές Τμήμα Εκτάκτων Ελέγχων Συγχρηματοδοτούμενων Προγραμμάτων
- Αυτοτελές Τμήμα Νομικής Υποστήριξης
- Αυτοτελές Τμήμα Διοικητικής Υποστήριξης

Για την εκτέλεση των απαιτούμενων ελεγκτικών καθηκόντων για το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, θα γίνουν οι απαραίτητες νομοθετικές ρυθμίσεις στην οργανωτική δομή για τη δημιουργία ειδικής μονάδας στη Γενική Διεύθυνση Ελέγχων Συγχρηματοδοτούμενων Προγραμμάτων, υπό την Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου. Για τη νέα αυτή μονάδα, θα προβλεφθούν πρόσθετες θέσεις προσωπικού, οι οποίες θα καλυφθούν με τη μεταφορά προσωπικού από υφιστάμενες θέσεις της Γενικής Διεύθυνσης ή από άλλες μονάδες του Υπουργείου Οικονομικών, καθώς και με απόσπαση από άλλες υπηρεσίες της Γενικής Κυβέρνησης. Θα προβλεφθεί επίσης η επιλογή εξωτερικής ανάθεσης ορισμένων από τα καθήκοντα ελέγχου. Η προαναφερθείσα ειδική μονάδα θα υποστηριχθεί σε θέματα στρατηγικής ελέγχου, μεθόδων δειγματοληψίας, μεθοδολογίας / εργαλείων ελέγχου, δημοσιονομικών διορθώσεων / διαδικασίας ανάκτησης και διαδικασίας παρακολούθησης, από την υφιστάμενη Διεύθυνση Σχεδιασμού και Αξιολόγησης Ελέγχων. Θα βοηθηθεί επίσης από τις υπάρχουσες νομικές και διοικητικές μονάδες υποστήριξης. Προκειμένου να αποφευχθούν αρνητικές επιπτώσεις στην τρέχουσα λειτουργία των υπηρεσιών της ΕΔΕΛ, σχεδιάζεται και η ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού της.

Η στρατηγική ελέγχου της ΕΔΕΛ για το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα είναι ένα έγγραφο για μακροπρόθεσμο προγραμματισμού που:

- θα θέτει τους στόχους και θα περιγράφει τη μεθοδολογία του ελεγκτικού έργου της ΕΔΕΛ καθ 'όλη την περίοδο υλοποίησης των δράσεων του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και
- θα τεκμηριώνει την ικανότητα της ΕΔΕΛ να ολοκληρώνει τις προγραμματισμένες ελεγκτικές της δραστηριότητες, προκειμένου να παρέχει εύλογη διασφάλιση για τη λειτουργία του συστήματος ελέγχου, καθώς και για την ακρίβεια και την αξιοπιστία των αιτημάτων πληρωμής.

Η αρχική στρατηγική ελέγχου για το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα καταρτιστεί μόλις η Επιτροπή ολοκληρώσει την αξιολόγηση του υποβληθέντος Σχεδίου και, σε κάθε περίπτωση, ταυτόχρονα με το πρώτο πλάνο ελέγχου. Η στρατηγική ελέγχου θα ενημερώνεται, τουλάχιστον ετησίως, καθορίζοντας τις προτεραιότητες ελέγχου και τους συγκεκριμένους στόχους σε σχέση με την επόμενη περίοδο ελέγχου και θα εκτιμάει επίσης την ανάγκη αναθεώρησης των μεθόδων και διαδικασιών που πρέπει να ακολουθούνται για την εκπλήρωση των ελεγκτικών δραστηριοτήτων της ΕΔΕΛ.

Η δομή και το περιεχόμενο της στρατηγικής ελέγχου θα περιλαμβάνει:

- Το καθεστώς και την αποστολή της ΕΔΕΛ και την εθνική νομοθεσία που καθορίζει τις λειτουργίες και τις αρμοδιότητές της, καθώς και την αιτιολόγηση της λειτουργικής της ανεξαρτησίας από τους άλλους φορείς του ΣΔΕ.
- Την περιγραφή της Μεθόδου Αξιολόγησης Κινδύνων για τον καθορισμό των προτεραιοτήτων ελέγχου, για την επιλογή των φορέων του ΣΔΕ και συγκεκριμένων οριζόντιων θεμάτων που πρόκειται να ελεγχθούν.
- Την αναφορά στα διεθνή πρότυπα ελέγχου, οδηγίες και μεθόδους που εφαρμόζει η ΕΔΕΛ. Συγκεκριμένα, τα ζητήματα που αναφέρονται είναι: η ροή της ελεγκτικής εργασίας, τα συστήματα πληροφοριών που χρησιμοποιούνται, η μεθοδολογία για τους ελέγχους συστήματος και οι ειδικοί θεματικοί έλεγχοι, η μέθοδος δειγματοληψίας που εφαρμόζεται για την επιλογή των δράσεων/οροσήμων/στόχων που πρόκειται να ελεγχθούν, τις διαδικασίες αναφοράς και αντιμετώπισης αδυναμιών/παρατυπιών, καθώς και τη διαδικασία αξιολόγησης της Διαχειριστικής Δήλωσης και των Αιτημάτων Πληρωμής (με αναφορά στις εσωτερικές προθεσμίες).
- Την περιγραφή και αιτιολόγηση των προτεραιοτήτων ελέγχου και των ειδικών στόχων με εξήγηση της σύνδεσης των αποτελεσμάτων αξιολόγησης κινδύνου (ή του συστήματος δειγματοληψίας) με τον προγραμματισό των ελέγχων (τόσο βραχυπρόθεσμο όσο και μακροπρόθεσμο σχέδιο), παρέχοντας ένα ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα των ελεγκτικών αποστολών (βραχυπρόθεσμα χρονοδιαγράμματα).
- Το οργανόγραμμα της ΕΔΕΛ και πληροφορίες για κάθε ελεγκτικό όργανο στο οποίο βασίζεται για τη διενέργεια ελέγχων, καθώς και την ένδειξη των προγραμματισμένων πόρων που θα διατεθούν (τόσο βραχυπρόθεσμη όσο και μακροπρόθεσμη κατανομή των πόρων).

Άλλοι εμπλεκόμενοι εθνικοί φορείς (που δεν ανήκουν στο ΣΔΕ):

Σε εθνικό επίπεδο, δημιουργήθηκε ένα ευρύ φάσμα Αρχών, Θεσμών και Υπηρεσιών για τη διαφύλαξη των εθνικών οικονομικών συμφερόντων και τη διασφάλιση της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης.

Οι υφιστάμενοι εθνικοί δημοσιονομικοί μηχανισμοί ελέγχου περιλαμβάνουν (μεταξύ άλλων):

- Το Δημόσιο Λογιστικό (Νόμος 4270/2014) που ευθυγραμμίζει την εθνική νομοθεσία με τις γενικές απαιτήσεις του πλαισίου οικονομικής εποπτείας της ΕΕ,
- Το πλαίσιο για τις Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (Νόμος 4412/2016) όπως ισχύει,
- Το μηχανισμό ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων (Νόμος 4152/2013),
- Τη διαχείριση των καταγγελιών που προβλέπονται στον Νόμο 4622/2019.

Οι παραπάνω υφιστάμενοι και καθιερωμένοι μηχανισμοί που ευθυγραμμίζονται με τις απαιτήσεις της ΕΕ, είναι ήδη σε εφαρμογή. Συγκεκριμένα:

1. ***Η Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών (ΓΔΟΥ):*** Οι ΓΔΟΥ είναι εγκατεστημένες σε όλα τα υπουργεία και διασφαλίζουν την προστασία των οικονομικών συμφερόντων του κράτους και της ΕΕ τόσο κατά τη διαδικασία δημιουργίας των δαπανών όσο και κατά τη διαδικασία πληρωμής, και εκτελούν έναν ολοκληρωμένο και καθολικό έλεγχο της νομιμότητας και της κανονικότητας των δαπανών και της συνολικής διαδικασίας.

Συγκεκριμένα, ο νόμος για το Δημόσιο Λογιστικό (Νόμος 4270/2014) (ΝΔΛ) ενσωμάτωσε στο εθνικό νομικό πλαίσιο τις διατάξεις της οδηγίας 2011/85/ΕΕ σχετικά με τις απαιτήσεις για τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών μελών της ΕΕ, και εκτός από τη ρητή εισαγωγή γενικών αρχών του δημοσιονομικού προγραμματισμού, περιλαμβάνει την καθιέρωση κανόνα δημοσιονομικού ισοζυγίου, κανόνα δημοσίου χρέους, καθώς και μηχανισμό αυτόματης διόρθωσης που τίθεται σε ισχύ λόγω σημαντικής απόκλισης είτε από τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο είτε από την πορεία προσαρμογής προς αυτό. Άλλες μεταρρυθμίσεις που εισήχθησαν μέσω τροπολογιών στο ΝΔΛ περιλαμβάνουν τον καθορισμό ρητών απαιτήσεων για την υποβολή συμπληρωματικού προϋπολογισμού, την επιβολή κυρώσεων σε κρατικές οντότητες (δηλ. δαπάνες υπουργείων) σε περιπτώσεις παραβίασης του ΝΔΛ, διατάξεις σχετικά με την ανακατανομή πιστώσεων, ένα πιο αυστηρό πλαίσιο για τη χρήση του αποθεματικού, καθώς και για την ανάληψη υποχρεώσεων από τους αρμόδιους υπαλλήλους και τη θέσπιση περιορισμών στη διαθεσιμότητα πιστώσεων στην περίπτωση κατηγοριών δαπανών που βασίζονται στη διακριτική τους ευχέρεια.

Άλλες νομικές διατάξεις στο ΝΔΛ περιλαμβάνουν την επέκταση του δημοσιονομικού στόχου από το κράτος στη Γενική Κυβέρνηση, την ενίσχυση του προϋπολογισμού από πάνω προς τα κάτω, την εισαγωγή του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής (ΜΠΔΣ), τη δημιουργία μητρώων δεσμεύσεων σε όλους τους οργανισμούς της Γενικής Κυβέρνησης, τη δημιουργία μηχανισμών παρακολούθησης για το κράτος, τα νομικά πρόσωπα και τις κρατικές επιχειρήσεις και για τους δήμους. Τέλος, οι θεσμικές μεταρρυθμίσεις ενίσχυσαν επίσης το δημοσιονομικό πλαίσιο στην Ελλάδα, συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας ενός «Γραφείου Προϋπολογισμού - Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών» σε κάθε υπουργείο και τη σύσταση του Γραφείου Προϋπολογισμού του Κράτους στη Βουλή και το Ελληνικό Δημοσιονομικό Συμβούλιο.

Υπό το φως των ανωτέρω, κατά τη διαδικασία διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών, υπάρχει σαφής διάκριση και νομική ασυμβατότητα μεταξύ του ρόλου του Αρμόδιου Οργάνου (συνήθως του υπουργού στα υπουργεία) και του Γενικού Διευθυντή των Οικονομικών Υπηρεσιών (ΓΔΟΥ), ο πρώτος είναι υπεύθυνος για τη δέσμευση των πιστώσεων, συνεπώς τη δημιουργία των δαπανών, και ο δεύτερος για τη συνολική χρηστή δημοσιονομική διαχείριση και των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών και για την εκτέλεση του προϋπολογισμού. Τα καθήκοντα του Αρμόδιου Οργάνου και του Γενικού Διευθυντή είναι επίσης διαχωρισμένα και αμοιβαία ασυμβίβαστα. Πιο συγκεκριμένα, οι ΓΔΟΥ περιλαμβάνουν όλες τις υπάρχουσες οικονομικές μονάδες κάθε υπουργείου. Οι ειδικές αρμοδιότητες των επικεφαλής των ΓΔΟΥ περιλαμβάνουν την παροχή ακριβών πληροφοριών σχετικά με τον προϋπολογισμό του υπουργείου στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους (ΓΛΚ) του Υπουργείου Οικονομικών, καθώς και σε άλλα ενδιαφερόμενα μέρη, την τήρηση των ανώτατων ορίων δαπανών του προϋπολογισμού της μονάδας, τη διαχείριση των πόρων της, τη συμμόρφωση με τις οδηγίες του ΓΛΚ και την υποβολή στο ΓΛΚ όλων των απαιτούμενων φορολογικών δεδομένων. Επιπλέον, ο επικεφαλής της ΓΔΟΥ είναι υπεύθυνος για τη συμμόρφωση με το ΜΠΔΣ και για τον ποσοτικό προσδιορισμό και την αξιολόγηση όλων των πολιτικών που εφαρμόζει η μονάδα που συνεπάγεται δημοσιονομικές επιπτώσεις, καθώς και για την εκτίμηση του δημοσιονομικού αντικτύπου όλων των νομικών διατάξεων και διοικητικών πράξεων που υποβάλλονται από την μονάδα. Επιπλέον, η ΓΔΟΥ κάθε υπουργείου είναι υπεύθυνη για τη δημοσιονομική πειθαρχία όλων των οργανισμών της Γενικής Κυβέρνησης που

βρίσκονται υπό την εποπτεία του και για την έγκαιρη και ακριβή αναφορά στο ΓΛΚ των δημοσιονομικών δεδομένων τους .

Όσον αφορά την ανάληψη υποχρεώσεων, η ΓΔΟΥ πιστοποιεί, μεταξύ άλλων, τη νομιμότητα, την κανονικότητα και την ουσιαστική ισχύ των μελλοντικών δαπανών, διατηρώντας το δικαίωμα να αρνηθεί την εκτέλεση εντολής από το Αρμόδιο Όργανο για λόγους νομιμότητας και κανονικότητας.

Όσον αφορά τις δαπάνες, οι ΓΔΟΥ διασφαλίζουν την προστασία των οικονομικών συμφερόντων του Κράτους και κατά συνέπεια της ΕΕ τόσο κατά το στάδιο δημιουργίας των δαπανών, όσο και κατά το στάδιο πληρωμής, ενώ όσον αφορά τη διαδικασία πληρωμής, οι κύριες ευθύνες που σχετίζονται με τη διαδικασία πληρωμών που ανήκει στις ΓΔΟΥ των υπουργείων περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τον έλεγχο της πιστοποίησης των δαπανών, την εκκαθάριση των δαπανών, την έκδοση της εντολής πληρωμής και την τελική εκτέλεση της πληρωμής.

Ως εκ τούτου, οι ΓΔΟΥ είναι αποκλειστικά υπεύθυνες για τον έλεγχο και την εκκαθάριση και την πληρωμή των δημοσίων δαπανών, πραγματοποιώντας έναν ολοκληρωμένο έλεγχο της νομιμότητας και της κανονικότητας των δαπανών και της συνολικής διαδικασίας. Ως αποτέλεσμα των παραπάνω, ολόκληρη η διαδικασία, ξεκινώντας από την έγκριση εξόδων και τελειώνοντας με την εντολή πληρωμής στην Τράπεζα της Ελλάδος, θα διεξαχθεί εντός των οικονομικών υπηρεσιών κάθε υπουργείου, πράγμα που σημαίνει ότι όχι μόνο η διαδικασία είναι βελτιωμένη σε σημαντικό βαθμό, αλλά επιπλέον ότι τα υπουργεία, καθώς και οι υπόλοιπες μονάδες της Γενικής Κυβέρνησης, έχουν ανεξαρτησία όσον αφορά τη διαχείριση των δημοσιονομικών τους και ανατίθενται αποκλειστικά σε αυτά. Ταυτόχρονα, το Υπουργείο Οικονομικών - ΓΛΚ επικεντρώνεται στην ενίσχυση των αρμοδιοτήτων του σχετικά με τον βραχυπρόθεσμο και μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό σχεδιασμό, τη δημοσιονομική εποπτεία και την εποπτεία ολόκληρης της Γενικής Κυβέρνησης και την εκτέλεση των ελέγχων, χωρίς ωστόσο να συμμετέχει ενεργά στην διαδικασία πληρωμής κάθε μεμονωμένης δαπάνης του κράτους.

2. ***Η Γενική Διεύθυνση Δημοσίων Επενδύσεων - ΕΣΠΑ (ΓΔΔΕ):*** Είναι υπεύθυνη για την εγγραφή των έργων στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) και για το συντονισμό, την εποπτεία και την εκτέλεση του ΠΔΕ.
3. ***Η Γενική Γραμματεία Συντονισμού (ΓΓΣ):*** Συντονίζει το κυβερνητικό έργο όσον αφορά τις πολιτικές οικονομικής ανάπτυξης. Σύμφωνα με το άρθρο 26 του νόμου 4622/2019, η ΓΓΣ παρακολουθεί την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων. Στο πλαίσιο του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, έχει την ευθύνη να επιβεβαιώσει την επιτυχή ολοκλήρωση των μεταρρυθμίσεων και των σχετικών ορόσημων και να ενημερώσει την ΕΥΣΤΑ μέσω τακτικών και/ή έκτακτων αναφορών.
4. ***Το Ελεγκτικό Συνέδριο (ΕΣ):*** Το ανώτατο χρηματοπιστωτικό δικαστήριο και το ελεγκτικό ίδρυμα που έχει (μεταξύ άλλων) συμβουλευτικές και ελεγκτικές αρμοδιότητες, που αφορούν κυρίως τον έλεγχο των δαπανών του κράτους και των τοπικών υπηρεσιών ή άλλων φορέων που υπόκεινται στον ελεγχό του με ειδικούς νόμους, συμβάσεις ελέγχου μεγάλης οικονομικής αξίας που συνάπτονται από το κράτος ή νομικό πρόσωπο ισοδύναμο με το κράτος και έλεγχο των λογαριασμών δημοσίων υπολόγων και τοπικών κυβερνητικών φορέων.

Το ΕΣ διενεργεί εξωτερικούς ελέγχους των οικονομικών καταστάσεων και λογαριασμών όλων των οντοτήτων του δημόσιου τομέα. Το συνταγματικά δομημένο σύστημα ελέγχου του ΕΣ αποτελείται από τρεις διακριτές, ισόρροπα συντρέχουσες και ισότιμα κατοχυρωμένες μορφές ελέγχου: α) τον έλεγχο δαπανών του Κράτους, των ΟΤΑ και των ΝΠΔΔ, (β) τον προληπτικό έλεγχο δημοσίων συμβάσεων μεγάλης οικονομικής αξίας του Δημοσίου και όσων εξομοιώνονται προς αυτό, πριν από την υπογραφή τους και γ) τον κατασταλτικό έλεγχο των λογαριασμών των δημοσίων υπολόγων.

Όσον αφορά τις δημόσιες συμβάσεις μεγάλης οικονομικής αξίας, το ΕΣ εξετάζει τη νομιμότητα των σχεδίων συμβάσεων και αποφαίνεται εάν η σύμβαση δύναται να υπογραφεί ή όχι, ενώ οι κατασταλτικοί έλεγχοι διενεργούνται σε τακτική βάση μετά το τέλος κάθε οικονομικού έτους, προκειμένου να επιβεβαιώσει την ακρίβεια και την ορθότητα της εγγραφής του λογαριασμού, για να εξασφαλίσει την κανονικότητα και τη νομιμότητα των δημόσιων δαπανών, καθώς και για να επιβεβαιώσει ότι δεν υπάρχει δημόσιο έλλειμμα στους οικονομικούς λογαριασμούς των δημόσιων οντοτήτων. Έμφαση δίνεται επίσης στη συμμόρφωση με τη βασική αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης και με την οικονομία, την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητα στις δημόσιες συναλλαγές. Οι έλεγχοι αυτοί διενεργούνται σύμφωνα με τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα του Διεθνούς Οργανισμού Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων (INTOSAI), του οποίου είναι μέλος το Ελληνικό ΕΣ.

5. ***Εθνική Αρχή Διαφάνειας (ΕΑΔ):*** Ανεξάρτητη αρχή που ιδρύθηκε το 2019 (άρθρο 74 του νόμου 4622/2019) με στόχο την ενίσχυση της διαφάνειας στις διαδικασίες που εκτελούνται σε όλες τις δημόσιες υπηρεσίες, σχεδιάζοντας και εφαρμόζοντας ένα πλαίσιο πολιτικής για τον εντοπισμό, την πρόληψη και την καταστολή πράξεων απάτης ή/και διαφθοράς. Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 82 του προαναφερθέντος νόμου, η Αρχή ορίζεται ως η Ελληνική Υπηρεσία Συντονισμού Καταπολέμησης της Απάτης (AFCOS) και διασφαλίζει τη συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF), συντονίζει τις νομοθετικές, διοικητικές και ερευνητικές υποχρεώσεις και δραστηριότητες που σχετίζονται με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ, ανάλογα με την περίπτωση. Υπό την ιδιότητα αυτή, η Αρχή έχει γίνει το σημείο παραλαβής καταγγελιών σχετικά με την καταπολέμηση της απάτης στα Διαρθρωτικά Ταμεία. Στο πλαίσιο των έργων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, θα υιοθετηθούν παρόμοιες διαδικασίες όσον αφορά την υποδοχή, την αξιολόγηση και την εξέταση των καταγγελιών.
6. ***Η Κεντρική Μονάδα Κρατικών Ενισχύσεων (ΚΕΜΚΕ):*** Η αρμόδια αρχή για τον έλεγχο των κρατικών ενισχύσεων στην Ελλάδα και το μοναδικό σημείο επαφής για θέματα κρατικών ενισχύσεων με την ΕΕ. Η ΚΕΜΚΕ αξιολογεί κάθε σχέδιο κρατικής ενίσχυσης ως προς τη συμβατότητά του με τους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων, εκφράζει τη γνώμη της και έχει την ευθύνη να τα κοινοποιεί στην ΕΕ μέσω του Συστήματος SANI (State Aid Notification Interactive) σε συνεργασία με τις αποκεντρωμένες μονάδες κρατικών ενισχύσεων (ΑΜΚΕ) των αρμόδιων Υπουργείων και φορέων. Η ΚΕΜΚΕ επιβλέπει και παρακολουθεί την πρόοδο όλων των υποθέσεων κρατικών ενισχύσεων και συντονίζει θέματα σε εθνικό επίπεδο, συμμετέχοντας στη διαμόρφωση πολιτικής για τις κρατικές ενισχύσεις και διασφαλίζοντας τη συμβατότητά της με το δίκαιο της ΕΕ.

7. ***Η Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (ΑΕΠΠ):*** Σκοπός της ΑΕΠΠ (άρθρο 347, Ν. 4412/2016) είναι η επίλυση διαφορών που προκύπτουν κατά τη φάση που προηγείται της σύναψης συμβάσεων για δημόσια έργα, προμήθειες και υπηρεσίες, μετά την κατάθεση προκαταρκτικής έφεσης. Η εκτιμώμενη αξία των συμβάσεων πρέπει να υπερβαίνει τα 60.000 ευρώ (χωρίς ΦΠΑ) ανεξάρτητα από τη φύση τους.

ΣΔΕ του κύκλου ζωής των έργων – Κύριες διαδικασίες

1. Προετοιμασία

Τα αρμόδια υπουργεία θα ορίσουν εθνικούς φορείς για την υλοποίηση των έργων του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Για το σκοπό αυτό, θα πρέπει να προετοιμάσουν εγκαίρως ένα αναλυτικό σχέδιο δράσης (masterplan) για κάθε έργο που εμπίπτει στην αρμοδιότητά τους. Το γενικό σχέδιο θα περιλαμβάνει εργασίες, χρονοδιάγραμμα, πόρους, αλληλεξαρτήσεις με άλλους φορείς και την κρίσιμη διαδρομή για κάθε έργο και θα υποβληθεί στην ΕΥΣΤΑ.

Η ΕΥΣΤΑ θα ξεκινήσει την προετοιμασία των δραστηριοτήτων από την επόμενη ημέρα υποβολής και τα υπουργεία θα υποβάλουν τα masterplan τους περίπου σε 6 εβδομάδες από εκείνη την ημέρα. Η ΕΥΣΤΑ θα συλλέξει και θα συγκεντρώσει όλα τα masterplan από όλα τα αρμόδια υπουργεία και θα τα ανεβάσει στο ΠΣ του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

2. Υλοποίηση

Η ΕΥΣΤΑ έχει σχεδιάσει ένα στιβαρό ΣΔΕ με εγκατεστημένα συστήματα εσωτερικού ελέγχου και πρόβλεψη διενέργειας ελέγχων ώστε να παρέχεται η διασφάλιση ότι τα κονδύλια θα χρησιμοποιηθούν για τον επιδιωκόμενο σκοπό τους, σύμφωνα με τις αρχές της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, και σύμφωνα με όλους τους ισχύοντες κανόνες, ιδίως τους κανόνες για την αποφυγή σύγκρουσης συμφερόντων, πρόληψη απάτης, διαφθοράς και διπλής χρηματοδότησης. Το ΣΔΕ καλύπτει ολόκληρο τον κύκλο ζωής των έργων, καλύπτοντας τις ακόλουθες φάσεις:

- **Φάση 1:** Απόφαση ένταξης/χορήγησης χρηματοδότησης, που δίνεται από την ΕΥΣΤΑ, και εγγραφή του έργου στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ).

  Μετά την αποδοχή του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας από την Επιτροπή, οι φορείς υλοποίησης, των οποίων η διοικητική ικανότητα για την εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους, το σχέδιο χρηματοδότησης και το χρονοδιάγραμμα για την επίτευξη των ορόσημων και των στόχων θα διασφαλίζεται από το υπουργείο που κάνει την υποβολή, θα πρέπει να συμπληρώσουν και να υποβάλουν στο αρμόδιο υπουργείο και, κατά συνέπεια, και στην ΕΥΣΤΑ μέσω του ΠΣ του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, το τεχνικό δελτίο του έργου, για να ξεκινήσουν την υλοποίηση των εγκεκριμένων έργων τους. Το τεχνικό δελτίο θα περιλαμβάνει όλα τα δεδομένα που σχετίζονται με κάθε έργο και που έχουν συμφωνηθεί με την Επιτροπή, όπως ο Πυλώνας που εμπίπτει, το είδος Δράσης, τα Έργα, τα Ορόσημα και οι Στόχοι, το χρονοδιάγραμμα κλπ., καθώς και η δήλωση των ΦΥ ότι θα συμμορφωθούν με τους εθνικούς και ενωσιακούς κανόνες και θα εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους. Τα τελικά τεχνικά δελτία θα εγκριθούν και θα υπογραφούν από τον αρμόδιο Υπουργό. Η ΕΥΣΤΑ, επί τη βάσει των πληροφοριών που υποβάλλονται, το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας που εγκρίθηκε από την Επιτροπή και μετά την αξιολόγηση των σχετικών δεδομένων, εκδίδει τη σχετική απόφαση έγκρισης, η οποία αποτελεί και αυτοδίκαιη εγγραφή στο ΠΔΕ.

- **Φάση 2:** Διαχείριση νομικών δεσμεύσεων σύμφωνα με το εθνικό και ενωσιακό δίκαιο. Συγκεκριμένα, για δημόσιες συμβάσεις, θα παρέχονται εξειδικευμένες διαδικασίες έγκρισης, μέσω των οποίων θα διενεργείται προληπτικός έλεγχος ως προς τη συμμόρφωση με τους ενωσιακούς και εθνικούς κανόνες των διαγωνισμών και κατά το στάδιο ανάθεσης και τροποποίησης της νομικής δέσμευσης των έργων της κάθε επιδοτούμενης δράσης, προκειμένου να διασφαλιστεί η συμμόρφωση με τις αρχές της ίσης μεταχείρισης, της μη διάκρισης, της αμοιβαίας αναγνώρισης, της αναλογικότητας και της διαφάνειας. Όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις, θα παρέχονται ανάλογες διαδικασίες, ενώ αξίζει να σημειωθεί ότι το ίδιο ισχύει και για το Δανειακή στήριξη του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, καθώς η δομή του, οι γενικές διατάξεις και οι αρχές λειτουργίας του είναι ουσιαστικά οι ίδιες. Οι παραπάνω διαδικασίες διασφαλίζουν την έγκαιρη ανίχνευση τυχόν παρατυπιών ή υποψιών / ενδείξεων απάτης ή σύγκρουσης συμφερόντων.

- **Φάση 3:** Παρακολούθηση, υλοποίηση και επιτυχής ολοκλήρωση των οροσήμων και των στόχων εντός του συμφωνημένου χρονοδιαγράμματος.

  Κατά τη διάρκεια του σταδίου υλοποίησης των έργων, η διοικητική ικανότητα όλων των εμπλεκομένων θα παρακολουθείται στενά από την ΕΥΣΤΑ, σε συνεργασία με το αρμόδιο υπουργείο, και θα αναληφθεί σχετική δράση, εάν κριθεί απαραίτητο.

  Επιπλέον, καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής των δράσεων/έργων, θα υπάρχουν αναλυτικές διαδικασίες, προκειμένου οι ΦΥ να ενημερώνουν συστηματικά την ΕΥΣΤΑ, σχετικά με την πρόοδο που σημειώνεται στην επίτευξη των οροσήμων και των στόχων, με την επιλογή ακόμη και αξιοποίησης των κοινών δεικτών που θα παρέχει η ΕΕ. Η ΕΥΣΤΑ θα διασφαλίζει την αποτελεσματική παρακολούθηση του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, συμπεριλαμβανομένου του προβλεπόμενου χρονοδιαγράμματος, οροσήμων και στόχων και των σχετικών δεικτών, μέσω του ΠΣ του Ταμείου.

- **Φάση 4:** Επαληθεύσεις και έλεγχοι , που περιλαμβάνουν τόσο διοικητικούς όσο και επιτόπιους ελέγχους, για να διασφαλιστεί η απουσία σοβαρών παρατυπιών και διπλής χρηματοδότησης από πιστοποιημένους εξωτερικούς ελεγκτές, εκ μέρους του ΦΥ και της ΕΥΣΤΑ, εάν απαιτείται.

  Στο πλαίσιο αυτών των διαδικασιών, οι δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν και καταχωρίθηκαν στο ΠΣ του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, από τους φορείς υλοποίησης των έργων, επαληθεύονται μέσω των σχετικών δικαιολογητικών και εγγράφων, της επίτευξης των οροσήμων, της ολοκλήρωσης του φυσικού αντικειμένου και της συμμόρφωσης με το εφαρμοστέο εθνικό και ενωσιακό δίκαιο.

  Επιπλέον, η ΕΥΣΤΑ θα στηριχθεί στα εθνικά, τακτικά, συστήματα δημοσιονομικής διαχείρισης και θα αξιοποιήσει πλήρως τους υφιστάμενους και καθιερωμένους μηχανισμούς που ευθυγραμμίζονται πλήρως με τις απαιτήσεις της ΕΕ, όπως το εμπεριστατωμένο έργο που εκτελείται στο επίπεδο της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών, σε συνδυασμό με τους ελέγχους που διενεργεί το Ελληνικό Ελεγκτικό Συνέδριο, προκειμένου να προστατεύσει τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης και να διασφαλίσει ότι η χρήση του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας συμμορφώνεται με την ισχύουσα ενωσιακή και εθνική νομοθεσία, ιδίως όσον αφορά την πρόληψη, τον εντοπισμό και τη διόρθωση της απάτης, διαφθοράς και σύγκρουσης συμφερόντων.

- **Φάση 5:** Έλεγχοι από την ΕΔΕΛ σε εξαμηνιαία, ετήσια και 18μηνη βάση για την επαλήθευση της επίτευξης των οροσήμων και στόχων, της αποτελεσματικής λειτουργίας των συστημάτων ελέγχου των ΦΥ και της νομιμότητας και κανονικότητας των δαπανών των έργων, αντίστοιχα.

  Οι έλεγχοι της ΕΔΕΛ θα διενεργούνται επιτοπίως ή / και στην έδρα της Γενικής Διεύθυνσης Ελέγχων Συγχρηματοδοτούμενων Προγραμμάτων, βασισμένοι στα δικαιολογητικά έγγραφα και δεδομένα που τηρούνται από τους ελεγχόμενους φορείς στα πληροφοριακά συστήματα ή/και σε έντυπη μορφή, και που απαιτούνται για την εξασφάλιση μιας επαρκούς διαδρομής ελέγχου (audit trail). Οι ομάδες ελέγχου θα έχουν πρόσβαση στο ΠΣ του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και σε οποιοδήποτε άλλο σύστημα/βάση δεδομένων που υποστηρίζει τη διαχείριση και την εφαρμογή του Ταμείου. Επιπλέον, οι υπάρχουσες λίστες ελέγχου θα προσαρμοστούν για να υποστηρίξουν τους ελέγχους, σύμφωνα με τις ειδικές διατάξεις του κανονισμού και των κατευθυντήριων γραμμών και τις διαδικασίες του εγκεκριμένου ΣΔΕ.

- **Φάση 6:** Δημοσιονομικές διορθώσεις και ανακτήσεις που θα εφαρμόζονται σε σφάλματα με δημοσιονομικό αντίκτυπο, σύμφωνα με το εθνικό κανονιστικό πλαίσιο.

- **Φάση 7:** Αίτημα πληρωμής που θα υποβάλλεται στην Επιτροπή σε εξαμηνιαία βάση, από την ΕΥΣΤΑ, συνοδευόμενο από:
  - τη διαχειριστική δήλωση (management declaration) ότι τα κεφάλαια χρησιμοποιήθηκαν για τον επιδιωκόμενο σκοπό, ότι οι πληροφορίες που υποβλήθηκαν είναι πλήρεις, ακριβείς και αξιόπιστες και ότι τα συστήματα ελέγχου που έχουν τεθεί παρέχουν τις απαραίτητες εγγυήσεις για τη διαχείριση των κεφαλαίων σύμφωνα με όλους τους ισχύοντες κανόνες, ιδίως τους κανόνες σχετικά με την αποφυγή συγκρούσεων συμφερόντων, την πρόληψη της απάτης, τη διαφθορά και τη διπλή χρηματοδότηση από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και άλλα προγράμματα της Ένωσης, σύμφωνα με την αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης,
  - τη σύνοψη των ελέγχων που διενήργησε η ΕΔΕΛ, συμπεριλαμβανομένων τυχόν διορθωτικών ενεργειών, εάν χρειαστεί.

Όλα τα δεδομένα που αναφέρονται στις παραπάνω φάσεις, ξεκινώντας από τις αποφάσεις ένταξης των έργων, τις διαδικασίες παρακολούθησης, την καταγραφή των δαπανών και τις πληρωμές τους, τα αποτελέσματα των επαληθεύσεων των αρμόδιων φορέων, καθώς και τα αποτελέσματα των ελέγχων της ΕΔΕΛ, θα είναι καταχωρημένα στο ΠΣ του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και όλα τα έντυπα τεκμηρίωσης θα αποθηκεύονται σε αυτό.

Όλες οι διαδικασίες του ΣΔΕ θα περιγράφουν τα αρχεία που τηρούνται, τον τρόπο τήρησής τους και την προθεσμία εντός της οποίας θα καταχωρούνται. Όλα τα εμπλεκόμενα κοινοτικά όργανα θα έχουν πρόσβαση στα δεδομένα που είναι αποθηκευμένα στο ΠΣ του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, ενώ οι σχετικές διατάξεις θα περιλαμβάνονται στις αποφάσεις ένταξης, τις συμβάσεις και τις συμβάσεις επιχορηγήσεων/δανείων, σε όλα τα στάδια/διαδικασίες υλοποίησης.

Το ΠΣ του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα υποστηρίξει την καταχώρηση των παραπάνω δεδομένων, καθώς είναι σχεδιασμένο σε μια «δενδροειδή» μορφή, όπου οι συγκεκριμένοι ρόλοι του χρήστη θα καθοριστούν σύμφωνα με τις διατάξεις του ΣΔΕ. Συγκεκριμένοι ρόλοι θα έχουν συγκεκριμένα δικαιώματα πρόσβασης, ανάλογα με τις

αρμοδιότητές τους. Τα παραπάνω αρχεία θα διατηρηθούν για ολόκληρη την περίοδο, όπως ορίζεται στα κείμενα της Κοινότητας. Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει συνοπτικά τις κύριες διαδικασίες του ΣΔΕ μετά την έγκριση του εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (και των έργων που το αποτελούν) από την Επιτροπή.

Φάση	Διαδικασία	Σκοπός	Βασικά βήματα
Φάση 1: Απόφαση ένταξης, και εγγραφή του έργου στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ).	Διαδικασία 1: Απόφαση ένταξης και εγγραφή στο ΠΔΕ.	Να διασφαλιστεί ότι το έργο είναι σύμφωνο με το εγκεκριμένο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και ότι είναι εγγεγραμμένο στο ΠΔΕ για χρηματοδότηση.	● Προετοιμασία του τεχνικού δελτίου του έργου με βάση το συμφωνηθέν χρονοδιάγραμμα του έργου (συμπεριλαμβανομένων φάσεων, εργασιών, οροσήμων / στόχων) από τον φορέα υλοποίησης και υποβολή προς έγκριση στον αρμόδιο Υπουργό / Γενικό Γραμματέα. ● Το υπογεγραμμένο τεχνικό δελτίο έργου, διαβιβάζεται, μέσω του ΠΣ, στην ΕΥΣΤΑ για τελικό έλεγχο, επαλήθευση ότι το έργο είναι σύμφωνο με το εγκεκριμένο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και την έκδοση της απόφασης ένταξης του έργου. ● Η απόφαση της ΕΥΣΤΑ αποτελεί αυτοδίκαιη εγγραφή του έργου στο ΠΔΕ. ● Ο ΦΥ διορίζει έναν υπεύθυνο έργου, αρμόδιο για τη παρακολούθηση αυτού. ● Εγγραφή στο ΠΔΕ από τη ΓΔΔΕ (ηλεκτρονική πλατφόρμα e-pde).

Φάση 2: Διαχείριση νομικών δεσμεύσεων	Διαδικασία 2α: Γνώμη σχετικά με τα τεύχη του διαγωνισμού (για δημόσια έργα).	Να διασφαλιστεί ότι τα τεύχη του διαγωνισμού είναι σύμφωνα με το εγκεκριμένο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, καθώς και με το εθνικό και ενωσιακό δίκαιο.	● Ο ΦΥ προετοιμάζει τα τεύχη του διαγωνισμού και τα υποβάλλει για δημόσια διαβούλευση (για επτά εργάσιμες ημέρες). ● Εάν χρειαστεί ο ΦΥ αναθεωρεί τα τεύχη του διαγωνισμού ώστε να συμπεριλάβει τα σχόλια από τη δημόσια διαβούλευση και στη συνέχεια υποβάλει τα αρχικά τεύχη, τα σχόλια από τη δημόσια διαβούλευση και τα ενημερωμένα τελικά αρχεία στην ΕΥΣΤΑ. ● Η ΕΥΣΤΑ διατυπώνει σύμφωνη γνώμη με την προϋπόθεση ότι ο διαγωνισμός είναι σύμφωνος με το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και το ενωσιακό και εθνικό δίκαιο. ● Η ΕΥΣΤΑ δύναται να υποστηρίζεται από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες.
Φάση 2: Διαχείριση νομικών δεσμεύσεων	Διαδικασία 2β: Γνώμη σχετικά με την πρόσκληση για υποβολή αιτήσεων υπαγωγής επενδυτικών σχεδίων (για τα προγράμματα κρατικών ενισχύσεων).	Να διασφαλιστεί ότι η πρόσκληση πληροί το γενικό πεδίο και το πλαίσιο του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, καθώς και το ενωσιακό και εθνικό δίκαιο.	● Ο ΦΥ, σε συνεργασία με τα αρμόδια υπουργεία, προετοιμάζει την πρόσκληση και την υποβάλλει στην ΕΥΣΤΑ και στην ΚΕΜΚΕ, μέσω των ΑΜΚΕ. ● Η ΕΥΣΤΑ διατυπώνει σύμφωνη γνώμη με την προϋπόθεση ότι η προκήρυξη είναι σύμφωνη με το πλαίσιο της ΕΕ και το ΤΑΑ, λαμβάνοντας υπόψη τη γνώμη της ΚΕΜΚΕ. ● Σε περίπτωση που απαιτείται κοινοποίηση για έγκριση στην Επιτροπή, ο ΦΥ προετοιμάζει το αρχείο ειδοποίησης και το υποβάλλει στην ΚΕΜΚΕ για έλεγχο και υποβολή στη ΓΔ

			Ανταγωνισμού μέσω του συστήματος SANI. ● Η ΕΥΣΤΑ δύναται να υποστηρίζεται από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες.
Φάση 2: Διαχείριση νομικών δεσμεύσεων	Διαδικασία 3α: Προ-συμβατικός έλεγχος (για δημόσια έργα).	Να διασφαλιστεί ότι η διαδικασία ανάθεσης είναι σύμφωνη με το εθνικό και ενωσιακό δίκαιο.	● Ο ΦΥ πραγματοποιεί τον διαγωνισμό μέσω του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ). ● Η ΕΥΣΤΑ παρακολουθεί τη διαδικασία ανάθεσης, γνωμοδοτεί χωρίς ενστάσεις ως προς τη διαδικασία που ακολουθήθηκε και την την κατακύρωση του διαγωνισμού. ● Για συμβάσεις μεγάλης χρηματικής αξίας (άνω των 5 εκατ. Ευρώ), ο προσυμβατικός έλεγχος διενεργείται από το ΕΣ, πριν από την υπογραφή της σύμβασης.
Φάση 2: Διαχείριση νομικών δεσμεύσεων	Διαδικασία 3β: (προγράμματα κρατικών ενισχύσεων)	Να διασφαλιστεί ότι η διαδικασία ανάθεσης είναι σύμφωνη με το εθνικό και ενωσιακό δίκαιο.	● Ο ΦΥ ενεργοποιεί την πρόσκληση για τις επιλέξιμες επιχειρήσεις να υποβάλουν τις αιτήσεις τους. ● Ο ΦΥ αξιολογεί τις αιτήσεις και επιλέγει τους τελικούς δικαιούχους. ● Ο ΦΥ μπορεί να αναθέσει τις παραπάνω εργασίες (ή μέρος αυτών) σε ενδιάμεσους φορείς διαχείρισης.

Φάση 3: Παρακολούθηση, υλοποίηση και επιτυχής ολοκλήρωση των συμφωνημένων οροσήμων και στόχων	Διαδικασία 4: Παρακολούθηση και υποβολή εκθέσεων.	Ενεργή παρακολούθηση και υποβολή αναφορών για την αντιμετώπιση πιθανών ζητημάτων ή σημαντικών καθυστερήσεων.	● Ο ΦΥ προετοιμάζει το χρονοδιάγραμμα του έργου (συμπεριλαμβανομένων φάσεων, εργασιών, οροσήμων, στόχων, δαπανών) και το μεταφορτώνει στο ΟΠΣ ΤΑΑ. ● Η ΕΥΣΤΑ επιθεωρεί περιοδικά την πρόοδο του έργου, βάσει των δεδομένων που αναρτώνται στο ΠΣ του Ταμείου Ανάκαμψης. ● Το ΟΠΣ ΤΑΑ παράγει ειδοποιήσεις πορ τα εμπλεκόμενα μέρη για τυχόν αλλαγές στο χρονοδιάγραμμα και για καθυστερήσεις στις προγραμματισμένες εργασίες. ● Η ΕΥΣΤΑ, η οποία δύναται να υποστηρίζεται από ανεξάρτητους ελεγκτές, θα παρακολουθεί στενά την επίτευξη των οροσήμων/στόχων και θα διασφαλίζει ότι το Σχέδιο εφαρμόζεται σύμφωνα με τους ενωσιακούς και εθνικούς κανόνες. ● Σε περιπτώσεις σημαντικών καθυστερήσεων, ο ΦΥ θα παρέχει αιτιολόγηση και σχέδιο δράσης αποκατάστασης στην ΕΥΣΤΑ. Το ανωτέρω θα αξιολογείται από την ΕΥΣΤΑ και θα αποφασίζει αναλόγως. ● Πιθανές καταγγελίες θα υποβάλλονται στην ΕΑΔ (το Ελληνικό AFCOS), η οποία είναι η εθνική αρχή που είναι υπεύθυνη για τη υποδοχή και εξέταση καταγγελιών σχετικά με συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα / έργα. (σύνδεσμος για τη φόρμα

			καταγγελίας της ΕΑΔ θα παρέχεται στον ιστότοπο του ΤΑΑ). Η ΕΑΔ, η ΕΔΕΛ και η ΕΥΣΤΑ θα βρίσκονται σε στενή συνεργασία ως προς τα αποτελέσματα της εξέτασης των καταγγελιών και τις απαραίτητες ενέργειες που πρέπει να ληφθούν. ● Σε περιπτώσεις όπου ένας πολίτης υποβάλλει επίσημα γραπτή καταγγελία στην ΕΥΣΤΑ ή στην ΕΔΕΛ, οι εν λόγω υπηρεσίες ενημερώνουν την ΕΑΔ προκειμένου να πραγματοποιήσουν την αρχική αξιολόγηση της υπόθεσης και ακολουθούν τα παραπάνω βήματα, ανάλογα. ● Εάν προκύψει ζήτημα ένδειξης απάτης σε όλα τα επίπεδα των ελέγχων, η ΕΥΣΤΑ ενημερώνεται και το διαβιβάζει στην αρμόδια αρχή για τη διερεύνηση πιθανής υποψίας απάτης (ΕΑΔ), ενώ το γεγονός dδεόντως γνωστοποιείται και αναφέρεται στη διαχειριστική δήλωση (management declaration). Επιπλέον, η OLAF θα ενημερωθεί αρμοδίως, προκειμένου να προσδιορίσει εάν θα ήταν δικαιολογημένη η έναρξη έρευνας από μεριάς της.
Φάση 4: Επαληθεύσεις και έλεγχοι	Διαδικασία 5: Έλεγχοι εξωτερικών, πιστοποιημένων, ελεγκτών (έλεγχοι)	Να διασφαλιστεί η επιτυχής επίτευξη οροσήμων και στόχων που σχετίζονται με	● Ένας ανεξάρτητος, πιστοποιημένος, ελεγκτής διενεργεί διοικητικούς ή / και επιτόπιους ελέγχους, για να επαληθεύσει, την επίτευξη των οροσήμων / στόχων που σχετίζονται με αιτήματα χρηματοδότησης, εντός του συμφωνηθέντος

		αιτήματα χρηματοδότησης του ΤΑΑ	χρονοδιαγράμματος και της συμμόρφωσης των δαπανών με την ενωσιακή και εθνική νομοθεσία και την αποφυγή σύγκρουσης συμφερόντων, διαφθοράς, απάτης και διπλής χρηματοδότησης. Οι σχετικές εκθέσεις υποβάλλονται στην ΕΥΣΤΑ, μέσω του ΠΣ ΤΑΑ, για περαιτέρω αξιολόγηση. ● Η νομιμότητα και η κανονικότητα των δημοσίων δαπανών και η συμμόρφωση με τη βασική αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης επιτυγχάνεται με τη χρήση υφιστάμενων και καθιερωμένων εθνικών μηχανισμών.
Φάση 5: Έλεγχοι από την ΕΔΕΛ	Διαδικασία 6: Έλεγχοι για την επίτευξη των ορόσημων και των στόχων των έργων	Να διασφαλιστεί ότι τα ορόσημα και οι στόχοι έχουν επιτευχθεί σύμφωνα με την εθνική και την ενωσιακή νομοθεσία	● Η ΕΔΕΛ θα διενεργήσει ελέγχους σχετικά με την επίτευξη οροσήμων και στόχων, οι οποίοι θα συμπεριληφθούν στα αιτήματα πληρωμής (σε εξαμηνιαία βάση). Ο σκοπός αυτών των ελέγχων είναι να διασφαλιστεί ότι τα χρήματα χρησιμοποιούνται για τον επιδιωκόμενο σκοπό τους και οι πληροφορίες που υποβάλλονται στα αιτήματα πληρωμής είναι πλήρεις, ακριβείς και αξιόπιστες. Οι έλεγχοι της ΕΔΕΛ θα διενεργούνται λαμβάνοντας υπόψη τα συγκεκριμένα στοιχεία και τους κινδύνους των έργων ανά Άξονα. ● Μπορεί να προετοιμαστεί ένα σχήμα πολυετούς δειγματοληψίας ,

			εφαρμόζοντας από κοινού μεθόδους ανάλυσης κινδύνων και τυχαίας δειγματοληψίας, διαστρωματώνοντας το δείγμα σε εξάμηνα και τύπους δράσεων, οροσήμων και στόχων. ● Τα τελικά αποτελέσματα των ελέγχων θα μεταφορτωθούν στο ΠΣ ΤΑΑ μέσω διεπαφής με το ΠΣ της ΕΔΕΛ.
Φάση 5: Έλεγχοι από την ΕΔΕΛ	Διαδικασία 7: Έλεγχοι στα συστήματα ελέγχου των ΦΥ	Να διασφαλιστεί ότι τα συστήματα διαχείρισης και ελέγχου των ΦΥ λειτουργούν αποτελεσματικά και ότι όλες οι αδυναμίες και οι παρατυπίες έχουν εντοπιστεί και αντιμετωπιστεί σωστά.	● Η ΕΔΕΛ διενεργεί ελέγχους στα συστήματα ελέγχου των ΦΥ (σε ετήσια βάση) και στην ΕΥΣΤΑ. Τα κύρια οριζόντια ζητήματα που ελέγχονται μέσω ελέγχων τεκμηρίωσης είναι εάν οι ΦΥ εφαρμόζουν διαδικασίες για την πρόληψη, τον εντοπισμό και τη διόρθωση της απάτης, της διαφθοράς και των συγκρούσεων συμφερόντων, όταν χρησιμοποιούν τα κεφάλαια που παρέχονται από το ΤΑΑ, συμπεριλαμβανομένων ρυθμίσεων που αποσκοπούν στην αποφυγή διπλής χρηματοδότησης από άλλα ενωσιακά προγράμματα , καθώς και τη συμμόρφωση με τους ισχύοντες κανόνες. Κάθε ΦΥ βαθμολογείται για τον εγγενή κίνδυνο και τον κίνδυνο ελέγχου και η ΕΔΕΛ καθορίζει τις προτεραιότητες ελέγχου βάσει του βαθμού κινδύνου. ● Τα τελικά αποτελέσματα του ελέγχου θα μεταφορτωθούν στο ΠΣ ΤΑΑ μέσω διεπαφής με το ΠΣ της ΕΔΕΛ.

Φάση 5: Έλεγχοι από την ΕΔΕΛ	Διαδικασία 8: Έλεγχοι των δαπανών των έργων	Να επαληθευτεί η νομιμότητα και κανονικότητα των δαπανών	● Η ΕΔΕΛ διενεργεί ελέγχους σχετικά με τη νομιμότητα και κανονικότητα των δαπανών (σε 18μηνη βάση), σε δειγματοληπτική βάση, με έμφαση στην αποφυγή σύγκρουσης συμφερόντων, διαφθοράς, απάτης και διπλής χρηματοδότησης. ● Τα τελικά αποτελέσματα του ελέγχου θα μεταφορτωθούν στο ΠΣ ΤΑΑ μέσω διεπαφής με το ΠΣ της ΕΔΕΛ
Φάση 6: Διαχείριση παρατυπιών	Διαδικασία 9: Οικονομικές διορθώσεις και ανακτήσεις από ΕΥΣΤΑ και / ή ΕΔΕΛ	Να επαληθευτεί η νομιμότητα και κανονικότητα των κονδυλίων του ΤΑΑ	● Μετά τα αποτελέσματα των ελέγχων, οι αρμόδιες αρχές διερευνούν τυχόν παρατυπίες, επιβάλλουν τις απαραίτητες δημοσιονομικές διορθώσεις και επιδιώκουν την ανάκτηση των σχετικών ποσών. - Σε περίπτωση που ο πιστοποιημένος ελεγκτής εντοπίσει στην έκθεσή του παρατυπίες, η ΕΥΣΤΑ θα προβεί στις κατάλληλες οικονομικές διορθώσεις/ανακτήσεις. - Στην περίπτωση που η ΕΔΕΛ εντοπίσει τέτοια θέματα, θα είναι η αρμόδια αρχή να προβεί σε όλες τις διορθωτικές ενέργειες. ● Οι δημοσιονομικές διορθώσεις και ανακτήσεις καταγράφονται στο ΠΣ ΤΑΑ από τις ανωτέρω αρμόδιες αρχές και γνωστοποιούνται ως μέρος της διαχειριστικής δήλωσης (management declaration).

Φάση 7: Αίτημα πληρωμής προς την ΕΕ	Διαδικασία 10: Αίτημα πληρωμής προς την ΕΕ	Αξίωση χρηματικής συνεισφοράς από την ΕΕ	● Τα δεδομένα που συλλέγονται σχετικά με τα αποτελέσματα των ελέγχων που διενεργήθηκαν από τον ανεξάρτητο πιστοποιημένο ελεγκτή σχετικά με την επίτευξη των οροσήμων/στόχων από τους ΦΥ, εξετάζονται από το αρμόδιο προσωπικό της ΕΥΣΤΑ προκειμένου να εντοπιστεί τυχόν έλλειψη δεδομένων που πρέπει να αναζητηθούν από τον ελεγκτή. ● Το αρμόδιο προσωπικό της ΕΥΣΤΑ εξετάζει και αξιολογεί τα αποτελέσματα του ανεξάρτητου πιστοποιημένου ελεγκτή, επαληθεύει την επίτευξη των οροσήμων/στόχων με το ΠΣ ΤΑΑ και προχωρά αναλόγως. ● Η περίληψη του ελέγχου της ΕΔΕΛ εξετάζεται και αξιολογείται, για τη σύνταξη της διαχειριστικής δήλωσης που θα συνοδεύει το αίτημα πληρωμής. ● Η ύπαρξη σοβαρής παρατυπίας εξετάζεται διεξοδικά σε όλες τις υποβληθείσες εκθέσεις και λαμβάνονται διορθωτικά μέτρα. ● Βάσει των ανωτέρω στοιχείων που αναφέρονται στο ΠΣ ΤΑΑ, τα οποία συλλέγονται, επανεξετάζονται και αξιολογούνται από την ΕΥΣΤΑ, η τελευταία υποβάλλει δύο φορές το χρόνο αίτημα πληρωμής στην ΕΕ, συνοδευόμενο από διαχειριστική δήλωση

	χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης και περίληψη των ελέγχων της ΕΔΕΛ , συμπεριλαμβανομένων των αδυναμιών που εντοπίστηκαν και τυχόν διορθωτικών ενεργειών.

Κύρια ζητήματα που καλύπτονται κατά τη διάρκεια των ελέγχων

Στο πλαίσιο του ΣΔΕ του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα σχεδιαστούν διάφορες διαδικασίες για να εξασφαλιστεί η επαρκής διαδρομή ελέγχου (audit trail) και θα καθοριστούν ειδικά μέτρα για την πρόληψη, τον εντοπισμό και τη διόρθωση παρατυπιών όπως η απάτη, η διαφθορά, οι συγκρούσεις συμφερόντων και η διπλή χρηματοδότηση, καθ 'όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής των έργων.

Το ΣΔΕ θα περιλαμβάνει τέτοιες διαδικασίες, όπως περιγράφονται παραπάνω στην Ενότητα IV (επαληθεύσεις και έλεγχοι) που θα ισχύουν σε όλα τα στάδια, ξεκινώντας από την ένταξη των έργων και καθ 'όλη την υλοποίησή τους και μέχρι την ολοκλήρωσή τους, προκειμένου να εξασφαλιστεί η έγκαιρη ανίχνευση τυχόν παρατυπιών ή/και υποψιών/ενδείξεων απάτης, η κοινοποίηση παρατυπιών στην ΕΥΣΤΑ και σε άλλους αρμόδιους φορείς, καθώς και η εφαρμογή διορθωτικών μέτρων.

Θα προβλεφθούν επίσης διαδικασίες για προληπτικούς ελέγχους (π.χ. έγκριση της πρόσκλησης υποβολής αιτήσεων υπαγωγής επενδυτικών σχεδίων) και επαληθεύσεις (π.χ. διαχειριστικές επαληθεύσεις) που θα διασφαλίσουν τον έγκαιρο εντοπισμό αδυναμιών, τον εντοπισμό παρατυπιών, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που περιλαμβάνουν αποδεικτικά στοιχεία απάτης και τις απαιτούμενες διορθώσεις/ανακτήσεις. Για την εφαρμογή των παραπάνω, η ΕΥΣΤΑ θα κάνει χρήση του ARACHNE Risk Scoring Tool προκειμένου να εντοπίσει έργα που ενδέχεται να είναι ευάλωτα σε κινδύνους απάτης, σύγκρουσης συμφερόντων και παρατυπιών και θα επικεντρώσει τους προληπτικούς ελέγχους και επαληθεύσεις με προτεραιότητα στις δράσεις υψηλού κινδύνου.

Συγκεκριμένα:

- **Απάτη και διαφθορά:** Η αντιμετώπιση της απάτης και της διαφθοράς στο πλαίσιο των συγχρηματοδοτούμενων επιχειρησιακών προγραμμάτων ήταν ανέκαθεν ένα από τα πιο κρίσιμα ζητήματα, όπως αποδεικνύεται από τη σχετική Εθνική Στρατηγική για την Καταπολέμηση της Απάτης (εφεξής «Στρατηγική») για τη χρήση των διαρθρωτικών ταμείων που έχει αναπτυχθεί από τις ελληνικές αρχές για το ΕΣΠΑ 2014-2020. Προηγούμενη εμπειρία και υπάρχουσες δομές, ιδρύματα και δίκτυα θα χρησιμοποιηθούν στο προτεινόμενο ΣΔΕ για το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

  Η Εκτίμηση Κινδύνου Απάτης θα πραγματοποιείται περιοδικά και θα βασίζεται στις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ, και συγκεκριμένα στο εργαλείο Εκτίμησης Κινδύνου Απάτης (Fraud Risk Assessment Tool) της ΕΕ. Το Εργαλείο αναπτύσσεται σε μια

πλατφόρμα του Excel, συνοδευόμενο από συγκεκριμένες οδηγίες χρήσης και έχει προκαθορισμένους κοινούς κινδύνους απάτης που εντοπίζονται σε κρίσιμες διαδικασίες του ΣΔΕ, καθώς και σχετικά διορθωτικά μέτρα. Η αξιολόγηση στοχεύει: α) στον εντοπισμό των κινδύνων, όπου δεν έχουν ληφθεί αρκετά μέτρα για τη μείωση της πιθανότητας εμφάνισής τους ή του αντίκτυπού τους σε αποδεκτό/ανεκτό επίπεδο και β) αντιμετώπιση των παραπάνω κινδύνων, επιλέγοντας/προτείνοντας αποτελεσματικά και αναλογικά - μέτρα καταπολέμησης της απάτης. Κατά τη διαδικασία Εκτίμησης Κινδύνου Απάτης, εκτός από τα προκαθορισμένα στοιχεία του Εργαλείου, μπορούν επίσης να ληφθούν υπόψη και άλλες πηγές πληροφοριών, όπως τυχόν αναφορές για υποψία απάτης, εκθέσεις ελέγχου πιστοποιημένων ελεγκτών των ΦΥ, εκθέσεις ελέγχου της ΕΔΕΛ ή ελέγχους από αρχές της ΕΕ ή άλλες εθνικές ελεγκτικές αρχές που εμπίπτουν στις αρμοδιότητές τους.

Μεταξύ των κρίσιμων διεργασιών που εξετάζονται είναι:

- η υλοποίηση και επαλήθευση των έργων,
- η πιστοποίηση και οι πληρωμές,
- οι δημόσιες συμβάσεις που μπορούν να διαχειρίζονται απευθείας (π.χ. στο πλαίσιο της προμήθειας τεχνικής βοήθειας)

Για την εκτίμηση επικινδυνότητας καθεμιάς από τις παραπάνω διαδικασίες, θα ακολουθηθεί μια δομημένη διαδικασία για τον ποσοτικό προσδιορισμό της πιθανότητας και του αντίκτυπου του συγκεκριμένου κινδύνου απάτης, για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των ισχυόντων ελέγχων που ισχύουν για τον μετριασμό του μεικτού κινδύνου, για την αξιολόγηση του καθαρού κινδύνου λαμβάνοντας υπόψη την αποτελεσματικότητα των υφιστάμενων ελέγχων, δηλαδή την κατάσταση όπως είναι σήμερα (υπολειπόμενος κίνδυνος), και για την αξιολόγηση της επίδρασης των προγραμματισμένων πρόσθετων ελέγχων στον υπολειπόμενο κίνδυνο καθώς και για τον καθορισμό του ανεκτού επιπέδου κινδύνου.

Η ΕΥΣΤΑ θα είναι υπεύθυνη για την ευαισθητοποίηση σχετικά με την απάτη και θα συλλέγει, θα επανεξετάζει, θα παρακολουθεί και θα αξιολογεί τις σχετικές πληροφορίες από το προσωπικό των αρμόδιων αρχών.

Σε περιπτώσεις όπου υπάρχει υποψία για ανίχνευση απάτης, προβλέπονται διορθωτικά μέτρα, ενώ τα αποτελέσματα της εφαρμογής τους θα αντικατοπτρίζονται στην επανεκτίμηση του επόμενου έτους. Μέτρα για τη βελτίωση ή την τροποποίηση του ΣΔΕ θα παρέχονται σε ξεχωριστή διαδικασία, ενώ θα υπάρχει επίσης χωριστή διαδικασία για την εξέταση των ενδείξεων απάτης και την αναφορά των υποψιών απάτης, οι οποίες θα εφαρμόζονται σε περίπτωση ανίχνευσης τέτοιων αποδεικτικών στοιχείων, δηλαδή όταν ανιχνεύεται παρατυπία με πιθανή απάτη. Συγκεκριμένα, αυτή η διαδικασία προβλέπει:

1. την εσωτερική έρευνα μιας υπόθεσης και την τεκμηρίωση των παραπάνω ενεργειών,
2. τις ενέργειες που πρέπει να αναληφθούν όταν υπάρχει υπόνοια για απάτη και ιδίως:
    1. την ενημέρωση της αρμόδιας αρχής (ΕΑΔ).
    2. τη δέουσα γνωστοποίηση της σχετικής υπόθεσης στην OLAF.
    3. την πιθανή υιοθέτηση άλλων προληπτικών και διορθωτικών μέτρων.

3. τις πληροφορίες από την ΕΑΔ σχετικά με τα αποτελέσματα/συμπεράσματα των αρμόδιων εθνικών αρχών σε σχέση με την έκβαση της υπόθεσης (follow-up),
4. τις ενέργειες που πρέπει να ληφθούν, σε περίπτωση απόφασης/διαπίστωσης της αρμόδιας εθνικής αρχής που να επιβεβαιώνει την ύπαρξη απάτης. Η υιοθέτηση μέτρων για την πρόληψη και τη διαχείριση του κινδύνου αφορά είτε μεμονωμένα μέτρα που θα εφαρμοστούν από έναν ΦΥ (π.χ. ενίσχυση της κατάρτισης του προσωπικού του) είτε μια πρόταση για οριζόντια μέτρα που πρέπει να ενσωματωθούν στις καθορισμένες διαδικασίες του ΣΔΕ του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας(π.χ. εισαγωγή νέου σημείου ελέγχου στη λίστα ελέγχου).

Επιπλέον, για να ενισχύσει τις παραπάνω διαδικασίες καταπολέμησης της απάτης, το ΣΔΕ θα υιοθετήσει μια προληπτική, δομημένη και στοχευμένη προσέγγιση για τη διαχείριση της εξέτασης καταγγελιών που σχετίζονται με το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Ένας υπερσύνδεσμος προς τον ιστότοπο της ΕΑΔ θα είναι διαθέσιμος στον ιστότοπο της ΕΥΣΤΑ, για την υποβολή καταγγελιών.

- **Διπλή χρηματοδότηση:** Η αποφυγή, η ανίχνευση και η πρόληψη της διπλής χρηματοδότησης θα διασφαλιστεί σε όλα τα στάδια του κύκλου ζωής των έργων, μέσω αξιόπιστων διαδικασιών που θα είναι δομημένες στο πλαίσιο του ΣΔΕ του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

  Αρχικά, όλοι οι ΦΥ θα πρέπει να δηλώσουν, μέσω του τεχνικού δελτίου έργου που θα υποβάλλουν στο ΠΣ του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, ότι δεν έχει χορηγηθεί χρηματοδότηση της Ένωσης για το ίδιο έργο (κατά την τρέχουσα ή προηγούμενη περίοδο).

  Επιπλέον, η δομή του ΠΣ ΕΠΑ θα επιτρέπει τη διασταύρωση, τον εντοπισμό και την ενοποίηση όλων των πιθανών πηγών δεδομένων που σχετίζονται με τη χρηματοδότηση των ΦΥ και θα διαχωρίζουν συστημικά τις διάφορες ροές χρηματοδότησης της ΕΕ. Αυτό το επίπεδο ενοποίησης και διαφάνειας θα εξασφαλίσει τον έγκαιρο εντοπισμό και την αποφυγή της διπλής χρηματοδότησης από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και άλλα προγράμματα της ΕΕ, ενώ θα λειτουργήσει ως παράγοντας πρόληψης για τους ΦΥ. Η συλλογή και η συγκέντρωση δεδομένων θα βασίζεται σε μεγάλο βαθμό σε συνέργειες και διαλειτουργικότητα μεταξύ των διαφόρων Πληροφοριακών Συστημάτων, ενώ οι περιπτώσεις διπλής χρηματοδότησης θα επισημαίνονται μέσω (υφιστάμενων) εργαλείων Business Intelligence. Για παράδειγμα, το ΠΣ του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, το οποίο θα αναπτυχθεί στην ίδια πλατφόρμα με το ΕΣΠΑ, θα μπορεί να ανταλλάσσει δεδομένα και να εφαρμόζει διασταυρούμενους ελέγχους με όλες τις διαφορετικές πηγές δεδομένων που σχετίζονται με την ΕΕ, όπως το ΕΣΠΑ, το CEF κ.λπ. Το ΠΣ του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα είναι διαλειτουργικό με άλλα συστήματα πληροφοριών του Δημόσιου Τομέα, όπως το ΠΣ του ΠΔΕ «e-PDE».

  Ακολούθως, μια ακόμα διασφάλιση για την αποφυγή της διπλής χρηματοδότησης μεταξύ των προγραμμάτων στο πλαίσιο του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, θα είναι η αξιολόγηση της χρήσης ηλεκτρονικών τιμολογίων βάσει του νέου πρωτοκόλλου OpenPEPPOL. Με αυτόν τον τρόπο κάθε τιμολόγιο θα ενοποιείται εντός του ΠΣ και επομένως δεν θα μπορεί να χρηματοδοτηθεί από άλλη πηγή.

Τέλος, οι ανεξάρτητοι εξωτερικοί ελεγκτές θα εξετάζουν επίσης στο πλαίσιο των ελέγχων τους την ύπαρξη πιθανής διπλής χρηματοδότησης. Εκθέσεις ελέγχου θα συντάσσονται σε όλες τις φάσεις του έργου και θα μεταφορτώνονται στο ΠΣ του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, συνοδευόμενες από υπεύθυνη δήλωση μη λήψης διπλής χρηματοδότησης για το ίδιο έργο (ή ορόσημο). Επιπλέον, και η ΕΔΕΛ θα καλύψει το παραπάνω ζήτημα κατά τους ελέγχους της.

- **Σύγκρουση συμφερόντων:** Σύμφωνα με τις οδηγίες της ΕΕ, ιδιαίτερη προσοχή στο ΣΔΕ θα δοθεί στην πρόληψη, τον εντοπισμό και την κατάλληλη διόρθωση των περιπτώσεων σύγκρουσης συμφερόντων, εάν χρειαστεί. Λαμβάνοντας υπόψη τη δέσμευση της ΕΥΣΤΑ για διαφάνεια, θα παρέχεται σε όλα τα εμπλεκόμενα μέρη σαφής πληροφόρηση σχετικά με τις υποχρεώσεις τους για τις συγκρούσεις συμφερόντων και με διατάξεις ή παραπομπές σε νομικές διατάξεις σχετικά με αυτές τις υποχρεώσεις και τις συνέπειες της παραβίασής τους, i) έγγραφα ανάθεσης συμβάσεων, ii) προγράμματα εργασίας iii) προσκλήσεις υποβολής προτάσεων, iv) συμβάσεις προμηθειών, v) συμφωνίες επιχορήγησης, vi) συμβάσεις συνεισφοράς και vii) συμφωνίες χρηματοδότησης. Η ΕΥΣΤΑ θα εφαρμόσει μια πολιτική που σχετίζεται με συγκρούσεις συμφερόντων για τον μετριασμό των κινδύνων και την αντιμετώπιση πιθανών περιπτώσεων. Ως εκ τούτου, οι αναλυτικές διαδικασίες θα σχεδιαστούν ως μέρος του ΣΔΕ, θα παρασχεθούν εργαλεία για να βοηθήσουν στον εντοπισμό της ύπαρξης πιθανής σύγκρουσης συμφερόντων και θα διατίθεται σχετικός κατάλογος "κόκκινων" επισημάνσεων (red flags) για τον εντοπισμό τέτοιων καταστάσεων.

  Όλα τα εμπλεκόμενα μέρη θα δηλώσουν γραπτώς, την απουσία σύγκρουσης συμφερόντων και ότι εάν προκύψει τέτοιος κίνδυνος, το άτομο θα το αναφέρει στον προϊστάμενό του, ο οποίος θα επιβεβαιώσει αναλόγως και γραπτώς εάν υπάρχει σύγκρουση συμφερόντων (παράλληλα ο ενδιαφερόμενος υπάλληλος θα απέχει από οποιαδήποτε δραστηριότητα). Ο ιεραρχικά ανώτερος θα κρίνει και θα εξετάσει προσεκτικά εάν κάποιος που γνωρίζει τα σχετικά γεγονότα είναι πιθανό να πιστεύει ότι η ακεραιότητα του οργανισμού κινδυνεύει από μια σύγκρουση συμφερόντων που δεν έχει επιλυθεί. Όταν διαπιστωθεί ότι έχει προκύψει σύγκρουση συμφερόντων, η αρμόδια αρχή πρέπει να διασφαλίσει ότι ο ενδιαφερόμενος υπάλληλος παύει όλες τις σχετικές δραστηριότητες. Επειδή οι καταστάσεις αλλάζουν, οι δηλώσεις απουσίας σύγκρουσης συμφερόντων παρακολουθούνται και ενημερώνονται, λαμβάνοντας υπόψη τις περιστάσεις.

  Η ΕΥΣΤΑ θα εποπτεύει τους ΦΥ και όλους τους παράγοντες που εμπλέκονται στην παραπάνω διαδικασία και την εκπλήρωση των καθηκόντων τους, ενώ εξετάζει τη χρήση του ARACHNE για τον εντοπισμό έργων, τα οποία ενδέχεται να διατρέχουν κίνδυνο σύγκρουσης συμφερόντων.

  Τέλος, οι εκθέσεις ελέγχου που εκδίδονται από τους πιστοποιημένους εξωτερικούς ελεγκτές, σε όλα τα στάδια των έργων, καθώς και από την ΕΔΕΛ, θα καλύπτουν επίσης θέματα σχετικά με τον εντοπισμό της μη ύπαρξης σύγκρουσης συμφερόντων.

- **Διορθώσεις:** Οι δημοσιονομικές διορθώσεις θα εφαρμοστούν σε σφάλματα με δημοσιονομικό αντίκτυπο, σύμφωνα με το εθνικό κανονιστικό πλαίσιο. Οι δημοσιονομικές διορθώσεις αφορούν την ακύρωση ολόκληρης ή μέρους της κοινοτικής ή / και εθνικής συμμετοχής σε ένα έργο, στο πλαίσιο της χρηματοδότησής του από το

Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, και η διόρθωση είναι ανάλογη με τις παράτυπες δαπάνες που διαπιστώθηκαν.

Τυχόν δαπάνες που δεν θα αντιστοιχούν σε οποιοδήποτε προϊόν, έργο ή υπηρεσία που παρέχεται ίσης αξίας, σύμφωνα με τους όρους της σχετικής απόφασης μέσω της οποίας αναλήφθηκε η υποχρέωση των δαπανών, θα θεωρούνται αχρεωστήτως καταβληθέν ποσό.

Όταν προκύψουν περιπτώσεις σαν τις ανωτέρω και είναι εμφανείς και τεκμηριωμένες στις εκθέσεις ελέγχου, η διαδικασία ανάκτησης ξεκινά, από την αρμόδια αρχή, γεγονός που σημαίνει την επιστροφή των αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντων ποσών από τον αποδέκτη της χρηματοδότησης.

Το Πληροφοριακό Σύστημα του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΠΣ ΤΑΑ) και ο Ιστότοπος της ΕΥΣΤΑ

Η διαχείριση και ο έλεγχος των έργων στο πλαίσιο του Ταμείου Ανάκαμψης βασίζεται σε ένα νέο πληροφοριακό σύστημα (ΠΣ). Το ΠΣ του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αναπτύσσεται στην υπάρχουσα πλατφόρμα του ΟΠΣ ΕΣΠΑ του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων, διασφαλίζοντας ότι θα επιτευχθούν μέγιστες συνέργειες και έτσι θα αποφευχθεί η διπλή χρηματοδότηση από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας Και άλλα προγράμματα της ΕΕ.

Το ΠΣ του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, όπου θα καταχωρηθούν όλα τα απαραίτητα δεδομένα των έργων, έχει σχεδιαστεί ως το κύριο εργαλείο για τη διαχείριση και τον έλεγχο των έργων και των μεταρρυθμίσεων και στοχεύει στην αξιοπιστία των υποβαλλόμενων δεδομένων και τη διαφάνεια. Θα υποστηρίξει τις διαδικασίες του ΣΔΕ (παρακολούθηση, επαληθεύσεις, έλεγχοι) και θα περιλαμβάνει όλες τις τυποποιημένες κατηγορίες δεδομένων που προβλέπονται στο άρθρο 22 του Κανονισμού για τη θέσπιση του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας που είναι τα δεδομένα εφαρμογής που υποστηρίζουν την οικονομική διαχείριση και εφαρμογή οροσήμων και στόχων, καθώς και τα δεδομένα για τους τελικούς παραλήπτες κονδυλίων, καθώς και θα παράγει τις απαραίτητες αναφορές. Τα αρχεία των παραπάνω δεδομένων θα διατηρούνται στο ΠΣ σύμφωνα με το άρθρο 132 του Κανονισμού. Η ανάπτυξη του νέου ΠΣ του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και η προσαρμογή του στην υπάρχουσα πλατφόρμα ΟΠΣ ΕΣΠΑ βρίσκεται ήδη σε εξέλιξη. Αρκετές διαδικασίες, όπως το έγγραφο ανάλυσης και σχεδιασμού, η παραμετροποίηση της βάσης δεδομένων, η ροή εργασιών της σύμβασης έχουν ήδη ξεκινήσει, ενώ άλλες σχετικά με τη φόρτωση των εγκεκριμένων δεδομένων του Ταμείου, τη ροή των εργασιών παρακολούθησης και ελέγχου και το λογισμικό προγραμματίζονται να ολοκληρωθούν εντός των επόμενων μηνών.

Οι πρώτες βασικές λειτουργίες αναμένεται να ολοκληρωθούν και να λειτουργήσουν μέχρι το τέλος του 3ου τριμήνου του 2021, ενώ εκτιμάται ότι το ΠΣ του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα είναι πλήρως λειτουργικό μέχρι το τέλος του έτους 2021. Αυτό σημαίνει ότι πριν από το 1ο αίτημα πληρωμής, το ΠΣ θα να είναι έτοιμο για τη μεταφόρτωση των δεδομένων αρχικοποίησης και έγκρισης των έργων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας , καθώς και οποιωνδήποτε άλλων πληροφοριών σχετικά με την προκήρυξη διαγωνισμών και την ανάθεση συμβάσεων. Σε συνέχεια των ανωτέρω και μέχρι το τέλος του έτους 2021, το ΠΣ θα υποστηρίξει τις διαδικασίες του ΣΔΕ (παρακολούθηση, επαληθεύσεις, έλεγχοι), θα περιλαμβάνει όλες τις τυποποιημένες κατηγορίες δεδομένων που προβλέπονται στο άρθρο 22 του κανονισμού, την έκθεση για την επίτευξη των οροσήμων/στόχων και θα παρέχει επαρκείς πληροφορίες σχετικά

με τους ελέγχους που διενεργήθηκαν, καθώς και για την ύπαρξη τυχόν παρατυπιών και διορθωτικών ενεργειών.

Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, το ΠΣ του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα είναι διαλειτουργικό με άλλα ΠΣ του Δημόσιου Τομέα, όπως το Σύστημα ΠΔΕ (e-pde), τα ΠΣ για τις Κρατικές Ενισχύσεις, το Εθνικό Σύστημα Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ), την Πύλη Διαφάνειας ΔΙΑΥΓΕΙΑ και τα ΠΣ των ΦΥ. Η διαλειτουργικότητα των ΠΣ θα παρέχει μέγιστο συντονισμό με άλλους εμπλεκόμενους φορείς, θα μειώσει το διοικητικό φόρτο και θα εξασφαλίσει μεγαλύτερη διαφάνεια και αποτελεσματικότητα στη διαδικασία διαχείρισης και ελέγχου. Η πρόσβαση στο ΠΣ του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα παρέχεται σε όλα τα εμπλεκόμενα κοινοτικά όργανα (Επιτροπή, Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο, OLAF και το Γραφείο του Ευρωπαϊκού Εισαγγελέα), καθώς και στην ΕΔΕΛ.

Επιπλέον, το ΠΣ του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα υποστηρίζεται από ένα Σύστημα Διαχείρισης Ασφάλειας Πληροφοριών, το οποίο θα πληροί τις απαιτήσεις των σχετικών προτύπων ISO. Το εφαρμοζόμενο σύστημα ασφαλείας θα διασφαλίζει την ασφάλεια, την ακεραιότητα και την εμπιστευτικότητα των δεδομένων και την επαλήθευση της ταυτότητας του αποστολέα. Η επεξεργασία πληροφοριών θα διασφαλίζει την προστασία του απορρήτου των προσωπικών δεδομένων φυσικών προσώπων και την προστασία του απορρήτου των νομικών προσώπων.

Τέλος, η ΕΥΣΤΑ θα χρησιμοποιήσει τον ιστότοπό της, ο οποίος θα αναπτυχθεί και θα είναι πλήρως λειτουργικός μετά την έγκριση του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, για τη διάδοση πληροφοριών σχετικά με τα έργα. Σε αυτόν θα αναρτηθεί χρήσιμο υλικό, συμπεριλαμβανομένης της περιγραφής των έργων, σχετικών εγγράφων, ενημερώσεων προόδου και πληροφοριών σχετικά με το νομικό πλαίσιο για να διασφαλιστεί ότι όλα τα εμπλεκόμενα μέρη έχουν τις απαραίτητες πληροφορίες για την εκτέλεση των καθηκόντων τους και την εφαρμογή των σχετικών διαδικασιών. Τα τυποποιημένα έντυπα θα προσδιορίζουν ρητά και ξεκάθαρα τις πληροφορίες για την υποβολή των σχετικών εγγράφων και δελτίων των έργων. Θα παρέχονται επίσης οδηγίες και λίστες ελέγχου. Το υλικό θα ενημερώνεται περιοδικά ώστε να περιλαμβάνει όλες τις αλλαγές στη νομοθεσία και στις κατευθυντήριες γραμμές και τα κείμενα που εγκρίνει η Επιτροπή, τροποποιήσεις στο εθνικό και ενωσιακό κανονιστικό πλαίσιο και πιθανές τροποποιήσεις στις πολιτικές της Ένωσης. Όλοι οι ενδιαφερόμενοι θα ενημερωθούν εγκαίρως για αυτές τις αλλαγές. Η δημοσίευση και η κοινή χρήση των παραπάνω δεδομένων θα εξασφαλίσει υψηλό επίπεδο διαφάνειας στο ΣΔΕ. Τέλος, θα προστεθεί ένας άμεσος υπερσύνδεσμος στον ιστότοπο της ΕΑΔ, ως αρμόδια εθνική αρχή για τη διαχείριση καταγγελιών σχετικά με τα έργα του ΤΑΑ.

Διαδικασία διαβούλευσης

Η διαδικασία διαβούλευσης για το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ήταν πολύ διαφανής και ξεκίνησε από τα πρώτα στάδια της προετοιμασίας του Σχεδίου με τη μεγαλύτερη δυνατή έκταση των συμμετεχόντων.

Προκειμένου να συντονιστεί καλύτερα ο σχεδιασμός του Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, ορίστηκε μια Συντονιστική Επιτροπή που ιδρύθηκε τον Ιούλιο του 2020, αποτελούμενη από τον Αναπληρωτή Υπουργό Οικονομικών κ. Σκυλακάκη, τον Υφυπουργό παρά τω Πρωθυπουργώ και

αρμόδιο για τον συντονισμό του Κυβερνητικού Έργου κ. Σκέρτσο, τον Γενικό Γραμματέα Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ κ. Σκάλκο, τον Οικονομικό Σύμβουλο του Πρωθυπουργού κ. Πατέλη και τον Πρόεδρο του Συμβουλίου Οικονομικών Εμπειρογνωμόνων (ΣΟΕ) του Υπουργείου Οικονομικών, κ. Αργυρού.

Η Συντονιστική Επιτροπή, αναγνωρίζοντας ότι ο διάλογος, σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, διαδραματίζει βασικό ρόλο στη διαμόρφωση οικονομικών, εργασιακών και κοινωνικών πολιτικών που προάγουν την ανοδική σύγκλιση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας μεταξύ των Κρατών Μελών, έχει υιοθετήσει, από την αρχή της διαδικασίας σύνταξης του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, μια διαδικασία επικύρωσης από κάτω προς τα πάνω (bottom-up) και συμμετείχε σε εποικοδομητικό διάλογο με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη και την ελληνική κοινωνία γενικότερα.

Η διαδικασία διαβούλευσης πραγματοποιήθηκε σε δύο κύριες φάσεις, η πρώτη, πριν από την υποβολή του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και η δεύτερη, λίγο αργότερα.

Η πρώτη φάση της διαβούλευσης πραγματοποιήθηκε μεταξύ Ιουλίου 2020 και Νοεμβρίου 2020. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου προσκλήθηκαν γραπτές συνεισφορές και πραγματοποιήθηκαν workshops με τη βιομηχανία, τους βασικούς κοινωνικούς εταίρους και άλλους ενδιαφερόμενους προκειμένου να ενσωματωθούν στο Σχέδιο οι απόψεις και οι συστάσεις τους σχετικά με τις μεταρρυθμίσεις και τις επενδύσεις.

Εν τω μεταξύ, διατηρήθηκε μια ενεργή συνεργασία με την Επιτροπή Πισσαρίδη η οποία διορίστηκε από τον Έλληνα Πρωθυπουργό το φθινόπωρο του 2020, πριν από την πανδημία, με σκοπό να υποβάλει μια μακροπρόθεσμη στρατηγική για την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας. Στις 14 Ιουλίου 2020, η Επιτροπή έκανε μια παρουσίαση στον Πρωθυπουργό, το Υπουργικό Συμβούλιο της Κυβέρνησης και τη Συντονιστική Επιτροπή του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, της ενδιάμεσης Έκθεσης, προκειμένου να το χρησιμοποιήσουν ως οδηγό για τη σύνταξη του τελικού Σχεδίου.

Στις 5 Αυγούστου 2020, η Συντονιστική Επιτροπή ζήτησε από όλους τους κοινωνικούς εταίρους, τους βασικούς συνδέσμους, τις ΜΚΟ και την ομοσπονδία των δήμων, από συνολικά 24 οργανισμούς (Παράρτημα, Πίνακας 1), να παράσχουν έως τις 31 Αυγούστου τη συμβολή τους για το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Δεκαεπτά οργανώσεις από τις 24 ανταποκρίθηκαν στέλνοντας τις προτάσεις τους, οι οποίες όλες εξετάστηκαν προσεκτικά από την ομάδα εργασίας του κάθε πυλώνα.

Επιπλέον, πραγματοποιήθηκαν ξεχωριστά εργαστήρια (workshops) κατά τη διάρκεια της περιόδου σύνταξης του Σχεδίου μεταξύ των μελών της Συντονιστικής Επιτροπής και των βασικών οικονομικών ενδιαφερομένων με σκοπό την περαιτέρω επεξεργασία των υποβληθέντων προτάσεών τους.

Μετά την υποβολή του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας στις 18 Νοεμβρίου 2020 στην ΕΕ, ένα ολοκληρωμένο Σχέδιο (Γενικοί στόχοι, Άξονες και περιγραφή των μεταρρυθμίσεων και

επενδύσεων) παρουσιάστηκε στο κοινό στις 25 Νοεμβρίου 2020 και δημοσιεύτηκε στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Οικονομικών.

Μια επίσημη διπλή διαδικασία δημόσιας διαβούλευσης ξεκίνησε την ίδια ημέρα.

Το ένα μέρος της διαδικασίας διαβούλευσης πραγματοποιήθηκε μέσω της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής Ελλάδας (ΟΚΕ), η οποία κλήθηκε να συζητήσει με τα μέλη της και να στείλει σχόλια έως τις 20 Δεκεμβρίου 2020.

Η Ελληνική ΟΚΕ ιδρύθηκε το 1994, με βάση το μοντέλο της ΟΚΕ της Ευρωπαϊκής Ένωσης: η τριμερής κατανομή των συμφερόντων που εκπροσωπούνται: (α) εργοδότες/επιχειρηματίες, (β) εργαζόμενοι στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα και (γ) άλλες κατηγορίες, όπως αγρότες, αυτοαπασχολούμενοι, καταναλωτές, οργανώσεις προστασίας του περιβάλλοντος, η συνομοσπονδία ατόμων με αναπηρία, οργανώσεις ισότητας των φύλων και η τοπική αυτοδιοίκηση (Παράρτημα, Πίνακας 2)

Ο στόχος της ΟΚΕ είναι να προωθήσει τον κοινωνικό διάλογο και μέσω αυτού να διαμορφώσει αμοιβαία αποδεκτές θέσεις σε θέματα που απασχολούν την κοινωνία στο σύνολό της ή συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες. Μέσω των προτάσεων και των απόψεών της, επιδιώκει επίσης να μεγιστοποιήσει το κοινωνικό όφελος ή να ελαχιστοποιήσει τυχόν πιθανές αρνητικές επιπτώσεις των αποφάσεων που λαμβάνονται από το εκτελεστικό και το νομοθετικό.

Το δεύτερο μέρος της διαδικασίας της δημόσιας διαβούλευσης, με στόχο την εμπλοκή του κοινού γενικά, «έτρεξε» παράλληλα με την ΟΚΕ, την ίδια χρονική περίοδο, χρησιμοποιώντας την επίσημη Κυβερνητική πύλη διαβούλευσης, www.opengov.gr. Η πύλη opengov.gr έχει σχεδιαστεί ειδικά για να εξυπηρετεί τις αρχές της διαφάνειας, της συζήτησης, της συνεργασίας και της υπευθυνότητας και χρησιμεύει ως κεντρικό σημείο για ηλεκτρονικές δημόσιες διαβουλεύσεις. Σχεδόν κάθε νομοσχέδιο ή κυβερνητική πρωτοβουλία πολιτικής δημοσιεύεται σε αυτήν την πλατφόρμα πριν από την τελική έγκριση. Οι πολίτες και οι οργανώσεις καλούνται να δημοσιεύσουν τα σχόλια και τις προτάσεις τους.

Όλες οι συνεισφορές που υποβλήθηκαν κατά τη διάρκεια της δημόσιας διαβούλευσης εξετάστηκαν διεξοδικά και μια έκθεση δημόσιας διαβούλευσης που περιλαμβάνει τα βασικά ευρήματα και συστάσεις ετοιμάστηκε και δημοσιεύτηκε στο opengov.gr (όπως προβλέπεται στο άρθρο 61 του Ν. 4622/2019) καθώς και στον ιστότοπο του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Επιπλέον, πραγματοποιήθηκαν ξεχωριστές συναντήσεις για συγκεκριμένες πτυχές/Άξονες του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας με επιλεγμένους φορείς. Πραγματοποιήθηκαν επίσης χωριστές συναντήσεις με τους Περιφερειάρχες και τους Δημάρχους, καθ 'όλη τη διάρκεια της προετοιμασίας, του σχεδιασμού και της σύνταξης του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Η συντριπτική πλειοψηφία των συνεισφορών που ελήφθησαν είχαν υιοθετήσει μια θετική προσέγγιση για το Σχέδιο και τους κύριους στόχους του, αναγνωρίζοντας ότι αντιπροσωπεύει μια μοναδική ευκαιρία για την ελληνική οικονομία και την κοινωνία.

Όσοι από αυτούς συμμορφώθηκαν με τα κριτήρια επιλεξιμότητας του Κανονισμού, είτε συμπεριλήφθηκαν στο Σχέδιο είτε βοήθησαν στη βελτίωση ορισμένων μεταρρυθμίσεων ή / και επενδύσεων.

Τα ακόλουθα επιλεγμένα παραδείγματα απεικονίζουν τον τρόπο με τον οποίο οι απόψεις των ενδιαφερομένων απεικονίζονται στο Σχέδιο:

- Οι επενδύσεις για αποθήκευση ενέργειας στο σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας, οι οποίες θα ενισχύσουν το μερίδιο των ΑΠΕ στην τελική κατανάλωση ενέργειας, διατέθηκαν σε μεγαλύτερο προϋπολογισμό.
- Η προετοιμασία μιας λεπτομερούς μελέτης, στρατηγικής και μηχανισμού χρηματοδότησης για τη σταδιακή ανανέωση του στόλου των επιβατικών πλοίων και τη μείωση της εκπομπής CO2 έχει προστεθεί στις επενδύσεις.
- Συγκεκριμένα έργα εμπλουτίστηκαν ή προστέθηκαν, προκειμένου να ενισχυθεί η προσβασιμότητα ειδικά σε προγράμματα ψηφιακού μετασχηματισμού και δεξιοτήτων (π.χ. μεταρρύθμιση που βελτιώνει την ανεξάρτητη διαβίωση για άτομα με αναπηρίες, επενδύσεις για ψηφιακή κατάρτιση ατόμων με αναπηρίες, επενδύσεις για τον ψηφιακό μετασχηματισμό του συστήματος κοινωνικής πρόνοιας με ιδιαίτερη έμφαση στα άτομα με αναπηρία, επενδύσεις στην τουριστική ανάπτυξη που βελτιώνει την προσβασιμότητα σε παραλίες για άτομα με αναπηρία, επενδύσεις για τη βελτίωση της εμπειρίας των ατόμων με αναπηρίες σε πολιτιστικούς χώρους).
- Οι μεταρρυθμίσεις του Συστήματος Πρωτοβάθμιας Υγειονομικής Περίθαλψης και των Εθνικών Προγραμμάτων Πρόληψης της Δημόσιας Υγείας έχουν εμπλουτιστεί σημαντικά.
- Ενισχύθηκαν οι μεταρρυθμίσεις που σχετίζονται με ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας, συμπεριλαμβανομένων συστημάτων αξιολόγησης, ποιοτικών ελέγχων και πιστοποίησης, για την εξειδίκευση εργατικού δυναμικού και για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση καθώς και για το σύστημα μαθητείας.
- Ο προϋπολογισμός που διατίθεται για την προστασία από τις πλημμύρες, συμπεριλαμβανομένου ενός συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης, έχει αυξηθεί.
- Το ίδιο ισχύει και για τον προϋπολογισμό που διατίθεται για την ψηφιοποίηση, τη διασύνδεση και τη διαλειτουργικότητα στον Δημόσιο Τομέα και για τις μεταρρυθμίσεις και τις επενδύσεις των ταμειακών μηχανών νέας τεχνολογίας.
- Προστέθηκε ένα έργο για τη δημιουργία νέων βιομηχανικών πάρκων.

Μετά την αναδιατύπωση του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία που συλλέχθηκαν κατά τη διαδικασία διαβούλευσης και τα σχόλια που ελήφθησαν από την ΕΕ μέσω των συναντήσεων σε τεχνικό και ανώτερο επίπεδο, εγκρίθηκε από το Συμβούλιο των Υπουργών στις 29 Μαρτίου 2021.

Στις 31 Μαρτίου 2021 παρουσιάστηκε στο κοινό από τον Πρωθυπουργό και τα μέλη της Συντονιστικής Επιτροπής. Την ίδια ημέρα, μια παρουσίαση του Σχεδίου συνοδευόμενη από έναν εκτενή κατάλογο μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων δημοσιεύτηκε στην ειδική ιστοσελίδα.

Στις 6 Απριλίου 2021, το Σχέδιο συζητήθηκε εκτενώς, σε διάστημα άνω των 9 ωρών, με τα μέλη των αρμόδιων κοινοβουλευτικών επιτροπών (Διαρκής Επιτροπή Οικονομικών Υποθέσεων, Διαρκής Επιτροπή Κοινωνικών Υποθέσεων, Διαρκής Επιτροπή Παραγωγής και Εμπορίου και Διαρκής Επιτροπή Ευρωπαϊκών Υποθέσεων) και οι Έλληνες ευρωβουλευτές.

Επιπλέον, στις 21 Απριλίου 2021, πραγματοποιήθηκε διαδικτυακό συνέδριο με την Κεντρική Ένωση Δήμων της Ελλάδας, εστιάζοντας κυρίως στην εφαρμογή του Σχεδίου. Πρέπει να σημειωθεί ότι στο συνέδριο συμμετείχαν μεγάλοι (πάνω από 300) Δήμαρχοι.

Βήματα που ακολουθούν

Μόλις εγκριθεί το Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, θα παρουσιαστεί ενώπιον του Κοινοβουλίου για συζήτηση και θα λάβει τη θεσμική μορφή του νόμου. Πρόσθετη διαβούλευση με τα βασικά ενδιαφερόμενα μέρη προβλέπεται σε αυτήν τη διαδικασία, με σκοπό την περαιτέρω συμμετοχή τους στη φάση εφαρμογής. Ταυτόχρονα, σχεδιάζεται μια σειρά δημόσιων εκδηλώσεων προκειμένου να εμπλακούν οι άνθρωποι περισσότερο και, συνεπώς, να αυξηθεί η ιδιοκτησία του Σχεδίου.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πίνακας 1 Οργανισμοί που υπέβαλαν προτάσεις στη διευθύνουσα επιτροπή για τις ανάγκες του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Παραγωγικοί φορείς και κοινωνικοί εταίροι	**Αίτηση υποβολής προτάσεων**	**Προτάσεις που εστάλησαν**
Ελληνική Παραγωγή - Συμβούλιο Βιομηχανιών για την Ανάπτυξη	5.8.2020	29.9.20
Σύνδεσμος Βιομηχανιών Στερεάς Ελλάδας	5.8.2020	31.8.20
Σύνδεσμος Βιομηχανιών Αττικής	5.8.2020	27.8.20
Σύνδεσμος Βιομηχανιών Πελοποννήσου και Δυτικής Ελλάδας	5.8.2020	
Σύνδεσμος Βιομηχανιών Θεσσαλίας	5.8.2020	

Ελληνική Ένωση Αλουμινίου	5.8.2020	
Ελληνική Ένωση Ζυθοποιιών	5.8.2020	29.9.20
Σύνδεσμος Βιομηχανιών Και Επιχειρήσεων Ανακύκλωσης	5.8.2020	
Σύνδεσμος Ελληνικών Βιομηχανιών Τροφίμων	5.8.2020	31.8.20
Σύνδεσμος Ελληνικών Χημικών Βιομηχανιών	5.8.2020	
Σύνδεσμος Ελλήνων Παραγωγών Αποσταγμάτων & Αλκοολούχων Ποτών	5.8.2020	31.8.20
Πανελλήνιος Σύνδεσμος Εξαγωγέων	5.8.2020	
Σύνδεσμος Φαρμακευτικών Επιχειρήσεων Ελλάδος	5.8.2020	31.8.20
Η Κεντρική Ένωση Επιμελητηρίων Ελλάδος	5.8.2020	31.8.20
Ελληνική Εταιρεία Περιβάλλοντος και Πολιτισμού	5.8.2020	6.10.20
Σύνδεσμος Ελλήνων Βιομηχάνων	5.8.2020	3.11.20
Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδας	5.8.2020	
Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδας	5.8.2020	7.9.20
Σύνδεσμος Βιομηχανιών Ελλάδος	5.8.2020	25.9.20
Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων	5.8.2020	31.8.2020
Ελληνική Συνομοσπονδία Εμπορίου και Επιχειρηματικότητας	5.8.2020	31.8.20

World Wide Fund For Nature – WWF	5.8.2020	6.10.20
Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας	5.8.2020	31.8.20
Επαγγελματικό επιμελητήριο Αθηνών	5.8.2020	8.9.20

Πίνακας 2 Μέλη της Ελληνικής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Ομάδα Εργοδοτών (Ομάδα Α)
Ο Σύνδεσμος Ελλήνων Βιομηχάνων (ΣΕΒ)
Η Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδας (ΓΣΕΒΕΕ)
Η Ελληνική Συνομοσπονδία Εμπορίου και Επιχειρηματικότητας (ΕΣΕΕ)
Ο Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΣΕΤΕ)
Η Ελληνική Ένωση Τραπεζών (ΕΕΤ)
Η Ένωση των Ελλήνων Εφοπλιστών (ΕΕΕ)
Ο Πανελλήνιος Σύνδεσμος Τεχνικών Εταιρειών (ΣΑΤΕ)
Η Ομοσπονδία Κατασκευαστών & Οικοδομικών Επιχειρήσεων Ελλάδος (ΟΜΚΟΕΕ)

Ομάδα Εργαζομένων (Ομάδα Β)
Η Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδας (ΓΣΕΕ)
Η Ανώτατη Διοίκηση Ενώσεων Δημοσίων υπαλλήλων (ΑΔΕΔΥ)

Ομάδα άλλων κατηγοριών (Ομάδα Γ)
Η Πανελλήνια Συνομοσπονδία Ενώσεων Αγροτικών Συνεταιρισμών (ΠΑΣΕΓΕΣ)
Η Γενική Συνομοσπονδία Αγροτικών Συλλόγων Ελλάδος (ΓΕΣΑΣΕ),
Η Συντονιστική Επιτροπή των Δικηγόρων
Ο Πανελλήνιος Ιατρικός Σύλλογος (ΠΙΣ)
Η Κεντρική Ένωση Επιμελητηρίων Ελλάδος (ΚΕΕΕ)
Το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος (ΤΕΕ)
Το Οικονομικό Επιμελητήριο της Ελλάδας (ΟΕΕ)
Το Γεωτεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος (ΓΕΩΤΕΕ)
Οι καταναλωτές
Οργανισμοί προστασίας του περιβάλλοντος
Η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ)
Οργανισμοί ισότητας των φύλων
Η Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας (ΚΕΔΕ)
Η Ένωση Περιφερειών Ελλάδας (ΕΝΠΕ)
Η Ανώτατη Συνομοσπονδία Πολυτέκνων Ελλάδος (ΑΣΠΕ)

Έλεγχοι

Σύμφωνα με το νόμο 4738/2020, ο επικεφαλής φορέας που είναι **επιφορτισμένος με τον κεντρικό και γενικό συντονισμό και παρακολούθηση του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας** είναι η Υπηρεσία Συντονισμού του Ταμείου Ανάκαμψης (ΕΥΣΤΑ), μια νέα, αυτοτελής δημόσια υπηρεσία, που ιδρύθηκε στο Υπουργείο Οικονομικών με την εντολή να υπηρετήσει ως ο υπεύθυνος φορέας για την αποτελεσματική χρήση των διαθέσιμων κονδυλίων του ευρωπαϊκού σχεδίου ανάκαμψης που απορρέουν από το ΤΑΑ.

Η ΕΥΣΤΑ θα αποκτήσει την **απαιτούμενη διοικητική ικανότητα** (αριθμός προσωπικού, επαγγελματικό προφίλ προσωπικού, θεσμική εμπειρία και εμπειρογνωμοσύνη) για την εκπλήρωση της εντολής της. Σύμφωνα με την τρέχουσα οργανωτική της δομή, έχει συνολικά 40 θέσεις προσωπικού, οι οποίες μπορούν να τροποποιηθούν ώστε να αντικατοπτρίζουν πλήρως τις διαδικασίες του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου (ΣΔΕ). Δεδομένου ότι η ΕΥΣΤΑ είναι μια νεοσύστατη υπηρεσία, η διαδικασία στελέχωσης βρίσκεται σε εξέλιξη και συγκεκριμένος αριθμός έμπειρων υπαλλήλων έχει ήδη προσχωρήσει σε αυτήν, ενώ εκτιμάται ότι η στελέχωση θα ολοκληρωθεί σε εύθετο χρόνο. Επιπλέον, και εάν κριθεί απαραίτητο, η ΕΥΣΤΑ μπορεί να αναθέσει σε εξωτερικούς εμπειρογνώμονες την εκτέλεση ορισμένων εργασιών για λογαριασμό της.

Η ΕΥΣΤΑ θα είναι επίσης ο υπεύθυνος φορέας που θα **επαληθεύσει ότι τα καθορισμένα ορόσημα και οι στόχοι του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας έχουν επιτευχθεί με επιτυχία** και θα λειτουργήσει επίσης ως (μοναδικός) σύνδεσμος μεταξύ της ΕΕ και των ελληνικών αρχών. Συγκεκριμένα, τα καθήκοντά της συνεπάγονται την **ενεργό παρακολούθηση της προόδου των έργων**, βάσει των συμφωνημένων οροσήμων και στόχων, και την **υποβολή των αιτήσεων πληρωμής** στην ΕΕ κατά την επαλήθευση της επίτευξής τους. Η τελευταία θα συνοδεύεται από τη διαχειριστική δήλωση (management declaration) ότι τα κεφάλαια χρησιμοποιήθηκαν για τους προβλεπόμενους σκοπούς και σύμφωνα με την αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, καθώς και από περίληψη των ελέγχων που διενεργήθηκαν, συμπεριλαμβανομένων των αδυναμιών που εντοπίστηκαν και τυχόν διορθωτικών ενεργειών.

Τα αρμόδια υπουργεία θα ορίσουν εθνικούς φορείς για την υλοποίηση των έργων του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Αυτοί οι ΦΥ θα έχουν την **κατάλληλη διοικητική ικανότητα** και η δομή τους θα εξασφαλίσει την πλήρη ανεξαρτησία τους κατά την άσκηση των ευθυνών τους σε κάθε ξεχωριστό στάδιο υλοποίησης και ελέγχου του έργου. Επιπλέον, θα έχουν **μακρά εμπειρία σε συγχρηματοδοτούμενα έργα και εξειδίκευση** για την υλοποίηση των έργων, ενώ θα φέρουν την πλήρη ευθύνη για την επίτευξη των συμφωνημένων ορόσημων και στόχων. Για το σκοπό αυτό, θα διορίσουν έναν διαχειριστή έργου που θα είναι υπεύθυνος για την υλοποίηση του έργου και θα ενεργεί ως το ενιαίο σημείο επαφής μεταξύ του Υπουργείου και του κεντρικού συντονιστικού φορέα, της ΕΥΣΤΑ.

Κάθε υπουργείο θα προετοιμάσει και θα υποβάλει στην ΕΥΣΤΑ ένα αναλυτικό σχέδιο έργου (masterplan) για κάθε έργο υπό την αρμοδιότητά του, το οποίο θα περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, εργασίες, χρονοδιαγράμματα, πόρους, αλληλεξαρτήσεις με άλλους φορείς κ.λπ. Το γενικό σχέδιο θα είναι ένας λεπτομερές και χρήσιμος χάρτης πορείας για κάθε έργο και θα διαδραματίσει κρίσιμο ρόλο στην επιτυχή υλοποίησή του.

Οι διαδικασίες, οι πηγές δεδομένων και οι δείκτες που θα χρησιμοποιήσει η ΕΥΣΤΑ για να επαληθεύσει ότι τα ορόσημα και οι στόχοι επιτεύχθηκαν θα περιλαμβάνει τις εκθέσεις από τους ΦΥ στο ΠΣ του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας σχετικά με την ολοκλήρωση των ορόσημων και των στόχων, συνοδευόμενες από μια έκθεση επαλήθευσης από ανεξάρτητο

πιστοποιημένο ελεγκτή, που θα επιλέγεται και διορίζεται από την ΕΛΤΕ. Η ΕΥΣΤΑ θα παράσχει καθοδήγηση στους ελεγκτές των ΦΥ σχετικά με το εύρος των εργασιών που πρέπει να γίνουν και τις εκθέσεις που πρέπει να υποβληθούν. Οι έλεγχοι σχετικά με την εκπλήρωση των συμφωνημένων ορόσημων και στόχων θα πραγματοποιηθούν επίσης από την ΕΔΕΛ, η οποία είναι η εθνική αρχή ελέγχου για τα κονδύλια αυτά.

Το ΠΣ του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας **θα είναι το κύριο εργαλείο για τη διαχείριση και τον έλεγχο των έργων και για τη διασφάλιση της αξιοπιστίας των δεδομένων και της διαφάνειας.** Όλα τα δεδομένα που σχετίζονται με τις αποφάσεις έγκρισης των έργων, τις διαδικασίες παρακολούθησης, την καταχώρηση των δαπανών και τις πληρωμές τους, τα αποτελέσματα των επαληθεύσεων των αρμόδιων φορέων, καθώς και τα αποτελέσματα των ελέγχων της ΕΔΕΛ, θα καταχωρηθούν στο ΠΣ του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και όλα τα έγγραφα και τα έντυπα θα διατηρηθούν σε αυτό. Αυτό το επίπεδο ενοποίησης και διαφάνειας θα διασφαλίσει επίσης τον έγκαιρο εντοπισμό και την αποφυγή της διπλής χρηματοδότησης.

Όλα τα εμπλεκόμενα μέρη της ΕΕ θα έχουν πρόσβαση σε δεδομένα που είναι αποθηκευμένα στο ΠΣ Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, σύμφωνα με τις αρχές του Γενικού Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων (GDPR), ενώ οι σχετικές διατάξεις θα περιλαμβάνονται στις αποφάσεις έγκρισης, τις συμβάσεις και τις συμβάσεις επιχορηγήσεων ή δανείων, σε όλα τα στάδια εφαρμογής. Προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα απαραίτητα δεδομένα για τους τελικούς παραλήπτες συλλέγονται και αποθηκεύονται, τα διάφορα εμπλεκόμενα όργανα θα παραπέμπουν στον διαχειριστή του έργου τους, ο οποίος θα είναι υπεύθυνος για την ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ των Υπουργείων και της ΕΥΣΤΑ.

Το ΣΔΕ που περιγράφεται στην προηγούμενη ενότητα ορίζει τις διαδικασίες που εφαρμόζονται για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με την ισχύουσα ενωσιακή και εθνική νομοθεσία, καθ' όλη τη διάρκεια της εφαρμογής όλων των μέτρων. Επιπλέον, **αντιμετωπίζει σαφώς όλες τις σοβαρές παρατυπίες (απάτη, διαφθορά, σύγκρουση συμφερόντων) και τη διπλή χρηματοδότηση** επιτρέποντας την πραγματοποίηση ελέγχων σε ξεχωριστά και διακριτικά επίπεδα.

Συγκεκριμένα, **κατά το πρώτο επίπεδο**, ανεξάρτητοι πιστοποιημένοι ελεγκτές θα διενεργήσουν ελέγχους για λογαριασμό των ΦΥ για να επαληθεύσουν i) την εκπλήρωση των συμφωνημένων οροσήμων και στόχων που σχετίζονται με αιτήματα χρηματοδότησης του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, ii) τη συμμόρφωση με το ενωσιακό και εθνικό δίκαιο και iii) την αποφυγή σοβαρών παρατυπιών και διπλής χρηματοδότησης.

Εκτός από τα παραπάνω και κατά τη διακριτική ευχέρεια της, η ΕΥΣΤΑ μπορεί να αναθέσει σε εξωτερικούς ελεγκτές να διενεργούν επαλήθευση της επίτευξης των ορόσημων και των στόχων για λογαριασμό της. Επιπλέον, η ΕΔΕΛ θα υποστηρίξει τους **ελέγχους δεύτερου επιπέδου**, στο πλαίσιο της εντολής/ εξουσίας της να ασκήσει τέτοια καθήκοντα ως η αρμόδια ελεγκτική αρχή για τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία και να ασκεί τα καθήκοντα της ελεγκτικής αρχής υπό επιμερισμένη διαχείριση από το 2001, για τρεις διαδοχικές προγραμματικές περιόδους.

Η δομή και το περιεχόμενο της **στρατηγικής ελέγχου** θα περιλαμβάνει:

- Την αποστολή της ΕΔΕΛ στο πλαίσιο του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, καθώς και αιτιολόγηση της λειτουργικής της ανεξαρτησίας από τους άλλους φορείς του ΣΔΕ.

- Την περιγραφή της μεθόδου Εκτίμησης Κινδύνου για τον καθορισμό των προτεραιοτήτων ελέγχου, για την επιλογή φορέων ΣΔΕ και συγκεκριμένων οριζόντιων θεμάτων που πρόκειται να ελεγχθούν.

- Την αναφορά στα διεθνή πρότυπα ελέγχου, οδηγίες και μεθόδους που εφαρμόζει η ΕΔΕΛ, με σαφή αναφορά στην εφαρμοζόμενη μεθοδολογία ελέγχου, τη μέθοδο δειγματοληψίας που χρησιμοποιήθηκε, τις διαδικασίες αναφοράς και αντιμετώπισης αδυναμιών / παρατυπιών, καθώς και τη διαδικασία για την αξιολόγηση της διαχειριστική δήλωσης (management declaration) και των αιτημάτων πληρωμών (με αναφορά στις εσωτερικές προθεσμίες).

- Τη περιγραφή και αιτιολόγηση των προτεραιοτήτων ελέγχου και συγκεκριμένων στόχων με εξήγηση της σύνδεσης των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης κινδύνου με τον προγραμματισμό των ελέγχων.

Σύμφωνα με την παραπάνω στρατηγική ελέγχου, η ΕΔΕΛ θα διενεργήσει ελέγχους 1) σχετικά με την επίτευξη των συμφωνημένων οροσήμων και στόχων, οι οποίοι θα περιληφθούν στα αιτήματα πληρωμής προς την ΕΕ, 2) σχετικά με τα συστήματα ελέγχου των ΦΥ και 3) για τη νομιμότητα και κανονικότητα των δαπανών, προκειμένου να παρέχεται εύλογη βεβαιότητα για τη λειτουργία του συστήματος ελέγχου, καθώς και για την ακρίβεια και την αξιοπιστία των αιτημάτων πληρωμής.

Όσον αφορά τη διοικητική ικανότητα (αριθμός προσωπικού, προφίλ προσωπικού, θεσμική εμπειρία και εξειδίκευση) για την εκτέλεση αυτών των καθηκόντων, η ΕΔΕΛ θα δημιουργήσει μια νέα μονάδα με πρόσθετες θέσεις προσωπικού, ενώ θα προβλεφθεί επίσης η δυνατότητα ανάθεσης ορισμένων από τα καθήκοντα ελέγχου. Η τρέχουσα λειτουργία των υπηρεσιών της (εκτός από τα έργα του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας) δεν αναμένεται να επηρεαστεί αρνητικά, καθώς σκοπεύει να ενισχύσει το ανθρώπινο δυναμικό της. Η εντολή της ΕΔΕΛ να ελέγχει το ΕΣΑΑ θα παρέχεται σε μια ειδική νομοθεσία για το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, η οποία θα περιλαμβάνει όλους τους εμπλεκόμενους παράγοντες, καθώς και τις ευθύνες και τις διαδικασίες του ΣΔΕ.

Στο πλαίσιο του ΣΔΕ του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αναφέρεται ότι τα **δεδομένα θα παρασχεθούν στο ενιαίο εργαλείο εξόρυξης δεδομένων και αξιολόγησης κινδύνων** που θα διατεθεί από την ΕΕ. Η ΕΥΣΤΑ θα αξιολογήσει τις διάφορες εφαρμογές του ARACHNE Risk Scoring Tool και τη χρήση του, προκειμένου να εντοπίσει έργα που ενδέχεται να είναι ευαίσθητα σε κινδύνους απάτης, σύγκρουσης συμφερόντων και παρατυπιών, και θα επικεντρώσει τους προληπτικούς ελέγχους και επαληθεύσεις, κατά προτεραιότητα , σε δράσεις υψηλού κινδύνου.

Επιπλέον, το ΣΔΕ του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ορίζει τις αναλυτικές διαδικασίες που αποσκοπούν στην εξασφάλιση επαρκούς διαδρομής ελέγχου (audit trail) και συγκεκριμένων μέτρων για την πρόληψη, τον εντοπισμό και τη διόρθωση παρατυπιών όπως **απάτη, διαφθορά, σύγκρουση συμφερόντων και διπλή χρηματοδότηση.** Προηγούμενη εμπειρία από τη χρήση κεφαλαίων των ευρωπαϊκών διαρθρωτικών και επενδυτικών ταμείων και υφιστάμενων δομών, δικτύων, διαδικασιών και εργαλείων (π.χ. Fraud Risk Assessment Tool) θα χρησιμοποιηθεί και θα αξιοποιηθεί και για το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Επιπλέον, για την ενίσχυση της διαφάνειας στις διαδικασίες του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και για την πρόληψη της απάτης, το ΣΔΕ θα υιοθετήσει μια προληπτική, δομημένη και στοχοθετημένη προσέγγιση για τη διαχείριση της εξέτασης καταγγελιών που

σχετίζονται με το ΤΑΑ. Μια ειδική αρχή, η Εθνική Αρχή Διαφάνειας (ΕΑΔ), η οποία από το νόμο ορίζεται ως η Ελληνική Υπηρεσία Συντονισμού Καταπολέμησης της Απάτης (AFCOS), θα γίνει το σημείο υποδοχής καταγγελιών που σχετίζονται με την καταπολέμηση της απάτης στο Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, όπως ήδη ισχύει για τα κονδύλια των ευρωπαϊκών διαρθρωτικών και επενδυτικών ταμείων. Όπως αναλύεται αναλυτικά στο ΣΔΕ του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, έχει σχεδιαστεί στενή συνεργασία με την OLAF και άλλους εθνικούς ελεγκτικούς φορείς προκειμένου να διασφαλιστεί η προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ και των Κρατών Μελών.

Επικοινωνιακή Στρατηγική

Στόχοι και ενημέρωση των πολιτών

Η εφαρμογή της Επικοινωνιακής Στρατηγικής σχεδίου στοχεύει στην:

- Παροχή **συνεκτικών και αποτελεσματικών πληροφοριών σε πολλαπλά ακροατήρια** σχετικά με τις μεταρρυθμίσεις και τις επενδύσεις που πραγματοποιεί η Ελλάδα στο πλαίσιο του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, δίνοντας έμφαση στο κοινό που «πρέπει να γνωρίζει» συγκεκριμένες πληροφορίες για να ανταποκριθεί στις ευκαιρίες, τις υποχρεώσεις κ.λπ. που συνδέονται με το σχέδιο «Ελλάδα 2.0» (άτομα που επηρεάζονται άμεσα από επενδύσεις ή μεταρρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στο σχέδιο), συμπεριλαμβανομένης της ευρείας διάδοσης ευκαιριών χρηματοδότησης για πιθανούς αποδέκτες.

- **Αύξηση της ευαισθητοποίησης** σχετικά με τους στόχους, τα απτά οφέλη και την επίδραση του σχεδίου στην καθημερινή ζωή των πολιτών

- Εύκολη πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με τα χρηματοδοτούμενα έργα και τις μεταρρυθμίσεις του σχεδίου, διευκολύνοντας την ευκαιρία κάθε ενδιαφερόμενου πολίτη ή ομάδας να παρακολουθήσει την εφαρμογή του και, συνεπώς, να προωθήσει την αποτελεσματικότητα και την εγγενή διαφάνεια του σχεδίου, καθ 'όλη τη διάρκεια της περιόδου εφαρμογής.

- **Ενημέρωση, συντονισμό και υποστήριξη των παραληπτών για να σχεδιάσουν και να υλοποιήσουν τις δικές τους δράσεις επικοινωνίας παρέχοντας οδηγίες, παρακολούθηση και δικτύωση.**

- Εισαγωγή μιας προσέγγισης με επίκεντρο τον πολίτη με άμεση ή τοπική ενημέρωση σχετικά με τα έργα του σχεδίου, **ώστε να κινητοποιηθεί η συμμετοχή της κοινότητας** και να δημιουργηθεί μια αίσθηση ιδιοκτησίας του σχεδίου.

- **Διασφάλιση** της προβολής της χρηματοδότησης από την ΕΕ και της ευκαιρίας στους πολίτες να κρίνουν δίκαια τη διαφορά στη ζωή τους λόγω του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας τόσο ως εθνικό όσο και ευρωπαϊκό όργανο πολιτικής.

Η ευρωπαϊκή διάσταση του σχεδίου και των σχετικών έργων θα τονιστεί μέσω συμφωνημένων επικοινωνιακών στοιχείων (προβολή της χρηματοδότησης της ΕΕ σε όλα τα μέσα επικοινωνίας) και εστιασμένων δραστηριοτήτων επικοινωνίας (π.χ. κοινές εκδηλώσεις/δελτία τύπου με τη συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σε βασικές στιγμές επικοινωνίας καθ 'όλη τη διάρκεια εφαρμογής του σχεδίου).

Οι τέσσερις πυλώνες του σχεδίου (Πράσινη Μετάβαση, Ψηφιακός Μετασχηματισμός, Απασχόληση, Δεξιότητες & Κοινωνική Συνοχή, Ιδιωτικές Επενδύσεις & Μετασχηματισμός της Οικονομίας) επιτρέπουν την προώθηση ισχυρών θετικών μηνυμάτων που συνδέονται με το νέο προφίλ της χώρας μετά-COVID:

- Πράσινη
- Ψηφιακή

- Εξωστρεφής
- Ανταγωνιστική
- Προσιτή

Το **κοινό** περιλαμβάνει τις ακόλουθες κατηγορίες:

- Γενικό κοινό (σε επίπεδο σχεδίου)
- Εθνική και τοπική κάλυψη Τύπου και ΜΜΕ σε επίπεδο σχεδίου και έργων
- Στοχευμένο κοινό έργων και μεταρρυθμίσεων (προσδιορίζονται στο πλαίσιο μεταρρυθμίσεων ή συγκεκριμένων χρηστών/δικαιούχων, θεματικό πεδίο εφαρμογής, γεωγραφική/περιφερειακή κατανομή, εμπειρογνώμονες/μη ειδικό κοινό)
- Παραλήπτες έργων (π.χ. εθνικά, περιφερειακά και τοπικά ιδρύματα, ΜμΕ και οι ενώσεις τους, ιδιώτες επενδυτές).

Η επικοινωνιακή στρατηγική επιδιώκει να φέρει το «Ελλάδα 2.0» πιο κοντά στους πολίτες **μεταφράζοντας τεχνικούς όρους σε απλά, σαφή και αξιόπιστα μηνύματα:**

- Το σχέδιο «Ελλάδα 2.0» εν συντομία
  - Οι 4 Πυλώνες του σχεδίου (Πράσινη μετάβαση, Ψηφιακός Μετασχηματισμός, Απασχόληση, δεξιότητες και κοινωνική συνοχή, Ιδιωτικές Επενδύσεις και μετασχηματισμός της Οικονομίας).
  - Βασικές μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις
  - Δεδομένα χρηματοοικονομικών πόρων και της κατανομής τους (επιχορηγήσεις, δάνεια)
  - Κύριοι παραλήπτες οικονομικών πόρων (π.χ. Κυβέρνηση/Υπουργεία, Τοπική Αυτοδιοίκηση, ΜμΕ)
  - Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής
  - Υποστήριξη της θεμελιώδους ανάπτυξης προς τη μετάβαση σε ευρωπαϊκό επίπεδο, στο πλαίσιο του σχεδίου NextGenerationEU
- Πώς το σχέδιο θα συμβάλει στην ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας
  - Εξάλειψη των αναστολέων της οικονομικής ανάπτυξης (χαμηλό επίπεδο παραγωγικών επενδύσεων, χαμηλό επίπεδο παραγωγικότητας, ανεργία και χαμηλό επίπεδο απασχόλησης)
  - Συμβολή σε βασικά μακροοικονομικά μεγέθη (ΑΕΠ, επενδύσεις, ποσοστό ανεργίας)
  - Βελτίωση της θέσης/κατάταξης της ανταγωνιστικότητας της Ελλάδας.
- Πώς το σχέδιο θα ωφελήσει κάθε πολίτη
  - Δημιουργία νέων ευκαιριών απασχόλησης σε πολλούς και πιο ανθεκτικούς τομείς
  - Δημιουργία φιλικού προς τις επιχειρήσεις περιβάλλοντος για την προώθηση της επιχειρηματικότητας
  - Βελτιωμένη πρόσβαση σε σύγχρονες, φιλικές προς τον πελάτη και αποτελεσματικές δημόσιες υπηρεσίες
  - Βελτιωμένη ποιότητα ζωής και περιβάλλον

Η επικοινωνιακή στρατηγική θα ακολουθήσει μια **ανθρωποκεντρική προσέγγιση** για τη σύνδεση των πολιτών με το «Ελλάδα 2.0» και την ΕΕ.

Δραστηριότητες και κανάλια επικοινωνίας

Δραστηριότητες Επικοινωνίας / Διττό πλάνο επικοινωνίας υπό μια κοινή πλατφόρμα επικοινωνίας:

Επίπεδο 1: Μια κεντρική εκστρατεία για το «Ελλάδα 2.0» (Χρονοδιάγραμμα: Έγκριση του σχεδίου):

- Η επωνυμία "Ελλάδα 2.0" επιλέχθηκε ως τίτλος επικοινωνίας του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, τονίζοντας την εξέλιξη / αναβάθμιση της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας. Ενίσχυση της ταυτοποίησης του «Ελλάδας 2.0» με το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και την Ευρωπαϊκή Ένωση
- Προώθηση και εξήγηση των κύριων μηνυμάτων των τεσσάρων Πυλώνων του σχεδίου
- Μια κεντρική Συντονιστική Επιτροπή θα είναι υπεύθυνη για την κεντρική εκστρατεία
- Η εκστρατεία θα διεξαχθεί σε εθνικό επίπεδο.

Επίπεδο 2: Ειδικές και στοχευμένες εκστρατείες για κάθε έργο (μεταρρυθμίσεις / επενδύσεις) στοχευμένες εκστρατείες στους 4 Πυλώνες:

- Επιλογή βασικών μεταρρυθμίσεων/επενδύσεων ανά Πυλώνα
- Σχεδιασμός και υλοποίηση δραστηριοτήτων επικοινωνίας προσαρμοσμένων στη φύση/τομέα του έργου και που απευθύνονται σε άμεσα δικαιούχους ή και τελικούς χρήστες
- Συνεργασία με τις αρμόδιες αρχές και υπουργεία ανά Πυλώνα και έργο για τη διασφάλιση συνεργειών και πολλαπλασιαστικού αποτελέσματος.
- Οι εκστρατείες θα εκτελούνται σε εθνικό και περιφερειακό/τοπικό επίπεδο ή σε τομεακό επίπεδο ανάλογα με τις στοχευμένες ομάδες κάθε έργου.

Κριτήρια επικοινωνίας | θα ακολουθηθούν καθ 'όλη τη διάρκεια του σχεδίου και των δραστηριοτήτων

Κριτήριο 1: Έμφαση στη χρηστικότητα του σχεδίου (ανθρωποκεντρική προσέγγιση)

- Μια σαφής ταυτοποίηση, δομή και τεκμηρίωση των πιθανών άμεσων και έμμεσων οφελών που συνδέονται με την εφαρμογή του σχεδίου και των σχετικών έργων (πλήρης αναγνώριση οφέλους, ποσοτικές και ποιοτικές πληροφορίες, καθορισμός λεπτομερούς προφίλ παροχών για κάθε βασικό όφελος, χρήση μαρτυριών (testimonials)).
- Αντιστοίχιση πυλώνων και έργων του σχεδίου με συγκεκριμένες ομάδες/δικαιούχους.
- Συμμετοχή των πολιτών που θα προωθήσει την ενεργό συμμετοχή σε όλη τη φάση υλοποίησης του σχεδίου, θα διευκολύνει τη δέσμευση και θα οικοδομήσει μια κουλτούρα δημόσιας ιδιοκτησίας του «Ελλάδα 2.0».

Κριτήριο 2: Αξιοπιστία πληροφοριών, διαφάνεια και υπευθυνότητα

- Παροχή έγκαιρης και ακριβούς πληροφόρησης στο κοινό σε όλο τον κύκλο κάθε έργου στο πλαίσιο του σχεδίου (έναρξη, προγραμματισμός, εκτέλεση, παρακολούθηση, κλείσιμο)
- Παροχή σε πραγματικό χρόνο, ενημερωμένων πληροφοριών ανά πυλώνα και έργο, εφαρμόζοντας τεχνικές οπτικοποίησης δεδομένων.

Κριτήριο 3: Επισήμανση της Ευρωπαϊκής Διάστασης του «Ελλάδα 2.0»

- Το σχέδιο της Ελλάδας αποτελεί μέρος του φιλόδοξου καινοτόμου σχεδίου της ΕΕ για την επίτευξη μιας μακροπρόθεσμης βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάκαμψης στην Ευρώπη, προωθώντας τις πράσινες και ψηφιακές μεταβάσεις (διπλή μετάβαση).
- Το εμβληματικό σχέδιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τη δήλωση χρηματοδότησης «χρηματοδοτούμενη από την Ευρωπαϊκή Ένωση - NextGenerationEU» θα προβάλλεται σε όλα τα υλικά επικοινωνίας (προβολή της χρηματοδότησης της ΕΕ, οπτικά και προφορικά) που παράγονται από τον Οργανισμό Συντονισμού του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και τους αποδέκτες των έργων.
- Ένα ευρύ φάσμα κοινών δραστηριοτήτων με θεσμικά όργανα της ΕΕ (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο) θα καθοριστεί ανά Πυλώνα και ανά βασικό έργο σε διάφορα επίπεδα (π.χ. σχεδιασμός κοινών εκδηλώσεων/δελτίων τύπου για επιτεύγματα ορόσημων, επισκέψεις ή εκδηλώσεις με Επιτρόπους και άλλους αξιωματούχους της ΕΕ, από κοινού εκστρατείες κοινωνικών μέσων σε βασικούς Πυλώνες, επιλεγμένα βασικά έργα ή περιοχές κ.λπ.).

Δίαυλοι επικοινωνίας

1) Θα δημιουργηθεί ένας **αποκλειστικός ιστότοπος** για το «Ελλάδα 2.0» και τα σχετικά έργα για να παρέχει ένα σημείο εισόδου για όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη (θεσμικοί οργανισμοί, παραλήπτες, επιχειρήσεις, μέσα ενημέρωσης, ευρύ κοινό) που επιθυμούν να λάβουν πληροφορίες, και ένα κέντρο (hub) προορισμού για όλο το υλικό επικοινωνίας. Ο ιστότοπος θα περιλαμβάνει:

    - Κύριες πληροφορίες του σχεδίου (σκοπός, στόχοι και προτεραιότητες, βασικοί πυλώνες και θεματικοί τομείς, βασικά έργα μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, συνολικό ποσό που διατίθεται κ.λπ.)
    - Προσκλήσεις για έργα (ολόκληρος ο κύκλος ζωής)
    - Κατάλογος μεταρρυθμιστικών και επενδυτικών σχεδίων
    - Παρακολούθηση/Ενημέρωση της εφαρμογής του σχεδίου και των σχετικών έργων
    - Επιτεύγματα και αποτελέσματα (δεδομένα και παραδείγματα συγκεκριμένων έργων υπό υλοποίηση, KPIs κ.λπ.)
    - Υλικό επικοινωνίας (εκδηλώσεις και κάλυψη του τύπου, περιεχόμενο εκστρατείας κ.λπ.).

- Ανθρωποκεντρικό περιεχόμενο: Η αφήγηση έργων για να βελτιώσει την κατανόηση και τα οφέλη του σχεδίου, παρουσιάζοντας τον πραγματικό αντίκτυπο στη ζωή των πολιτών. Ο ιστότοπος θα έχει ένα πρότυπο απόκρισης για φορητές συσκευές και θα συμμορφώνεται με τα διεθνή πρότυπα WCAG 2.0 για την προσβασιμότητα.

Το περιεχόμενο του ιστότοπου θα παρουσιαστεί με σαφή, απλό και καλά δομημένο τρόπο (π.χ. αριθμός και ποιότητα διαγραμμάτων/πινάκων, infographics, οπτικοποίηση δεδομένων), χρησιμοποιώντας φιλική γλώσσα που επιτρέπει στους ανθρώπους να κατανοήσουν εύκολα το «Ελλάδα 2.0».

2) Σε μια προσπάθεια να αυξηθεί η προβολή του σχεδίου και του ρόλου της ΕΕ και της χρηματοδότησης, η στρατηγική επικοινωνίας θα **ενσωματώσει πολλαπλές δραστηριότητες/ διαύλους**:

- **Επικοινωνία μέσω παραδοσιακών μέσων** (π.χ. τηλεόραση, εφημερίδες, ραδιόφωνο, υπαίθρια μέσα) που συμβάλλουν στην αύξηση της προβολής του σχεδίου (βασικά μηνύματα), συμπεριλαμβανομένης της ευρωπαϊκής διάστασης, σε εθνικό και/ή περιφερειακό επίπεδο
- **Επικοινωνία μέσω ψηφιακών εκστρατειών σε διάφορες πλατφόρμες/ψηφιακά μέσα** (π.χ. Google, YouTube, κοινωνικά μέσα, ιστότοποι ειδήσεων και πληροφοριών) για την ενίσχυση της ευαισθητοποίησης και την προσέγγιση συγκεκριμένων ειδών κοινού με αποκλειστικό περιεχόμενο, με ανάλογη βελτιστοποίηση για την αύξηση της αποτελεσματικότητας
- **Σχέδιο επικοινωνίας Δημοσίων Σχέσεων**: Προώθηση **ισχυρής κάλυψης** του σχεδίου και συγκεκριμένων έργων από τα μέσα ενημέρωσης, μέσω εκδηλώσεων (εικονικά και με φυσική παρουσία), ανάπτυξη σχέσεων με τα μέσα ενημέρωσης, συνεντεύξεις τύπου, διανομή δελτίων τύπου, επισκέψεις δημοσιογράφων στα έργα
- Σχεδιασμός και παραγωγή υλικού επικοινωνίας που θα χρησιμοποιηθεί στους προαναφερθέντες διαύλους επικοινωνίας, συμπεριλαμβανομένων οπτικοακουστικών παραγωγών για τηλεόραση, ραδιόφωνο, ψηφιακά και κοινωνικά μέσα, διαδικτυακές και έντυπες εκδόσεις, δημοσιεύσεις κοινωνικών μέσων, infographics, έντυπες και ψηφιακές διαφημίσεις και διαφημιστικό υλικό.

Επιλεγμένα έργα

Η επικοινωνιακή στρατηγική θα επικεντρωθεί συγκεκριμένα σε **επιλεγμένα βασικά έργα (επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις)** ανά Πυλώνα που συνάδουν με τους στόχους του «Ελλάδα 2.0» για πιο ενεργή προώθηση και εκτεταμένη επικοινωνία:

Πυλώνας 1: Πράσινη Μετάβαση

- Κίνητρα για επενδύσεις ενεργειακής απόδοσης (κτίρια κατοικιών, επιχειρήσεις, δημόσιος τομέας).
- Ηλεκτρικές διασυνδέσεις των ελληνικών νησιών και επενδύσεις αποθήκευσης ενέργειας.
- Εθνικό σχέδιο αναδάσωσης και επενδύσεις στη βιοποικιλότητα.

Πυλώνας 2: Ψηφιακός Μετασχηματισμός

- Διάδρομοι 5G, υποδομή οπτικών ινών σε κτίρια και ψηφιακή διασύνδεση των ελληνικών νησιών.
- Ψηφιακός μετασχηματισμός στο δημόσιο τομέα (υγεία, εκπαίδευση, δικαιοσύνη κ.λπ.), συμπεριλαμβανομένης της κεντρικής υποδομής και των υπηρεσιών υπολογιστικού νέφους και της ψηφιακής διαλειτουργικότητας εντός της γενικής κυβέρνησης, και CRM για τη γενική κυβέρνηση.
- Πλήρης ψηφιοποίηση των φορολογικών αρχών, χρήση νέων μεθόδων κατά της φοροδιαφυγής (έλεγχοι με χρήση τεχνητής νοημοσύνης, online παρακολούθηση της μεταφοράς εμπορευμάτων κ.λπ.), εισαγωγή ηλεκτρονικών ταμειακών μηχανών και POS, ηλεκτρονική τιμολόγηση για το σύνολο του ιδιωτικού τομέα.

Πυλώνας 3: Απασχόληση, Δεξιότητες και Κοινωνική Συνοχή

- Μεταρρύθμιση του εργατικού δικαίου (εκσυγχρονισμός και απλούστευση), εισαγωγή ενεργών πολιτικών για την αγορά εργασίας, μεγάλες επενδύσεις στον επαναπροσδιορισμό και αναβάθμιση των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού (έμφαση στις ψηφιακές δεξιότητες).
- Επενδύσεις για την κοινωνική ένταξη ευάλωτων ομάδων, βοηθώντας την πρόσβαση στην αγορά εργασίας ατόμων με αναπηρία και διευκόλυνση της δημιουργίας μονάδων παιδικής μέριμνας εντός των εταιρικών εγκαταστάσεων.
- Μεταρρύθμιση της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης και εφαρμογή του εθνικού προγράμματος πρόληψης της δημόσιας υγείας.

Πυλώνας 4: Ιδιωτικές επενδύσεις και μετασχηματισμός της οικονομίας

- Μεταρρυθμίσεις για την απλούστευση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, την ευκολία επιχειρηματικής δραστηριότητας και την επενδυτική υποστήριξη.
- Ισχυρά κίνητρα για ιδιωτικές επενδύσεις (πράσινος, ψηφιακός μετασχηματισμός ΜμΕ, έξυπνη μεταποίηση, Ε & Α).
- Συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα σε μεγάλα νέα έργα υποδομής (αρδευτικά έργα, εκσυγχρονισμός σιδηροδρόμων κ.λπ.)

Συντονισμένες δραστηριότητες με την Επιτροπή

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, ένα ευρύ φάσμα κοινών δραστηριοτήτων με θεσμικά όργανα της ΕΕ (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κ.λπ.) θα προγραμματιστεί και θα υλοποιηθεί ανά Πυλώνα και βασικά έργα και θα λάβει διάφορες μορφές σε σχετικά επίπεδα όπως π.χ. διοργάνωση κοινών εκδηλώσεων, έκδοση δελτίων τύπου για επιτεύγματα ορόσημων, επισκέψεις έργων ή εκδηλώσεις υψηλής προβολής με Επιτρόπους, ευρωβουλευτές και άλλους αξιωματούχους της ΕΕ, κοινές εκστρατείες κοινωνικών μέσων ενημέρωσης για βασικούς Πυλώνες, επιλεγμένα βασικά έργα ή περιοχές κ.λπ., συμπερίληψη πληροφοριών των δικτύων της ΕΕ όπως τα κέντρα πληροφόρησης Europe Direct, τα γραφεία διασύνδεσης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, το Europe Enterprise Network.

Επιπλέον, η Συντονιστική Επιτροπή της Επικοινωνιακής Στρατηγικής του σχεδίου της Ελλάδας θα συνεργάζεται σε συνεχή βάση με τους αντίστοιχους οργανισμούς της Επιτροπής για την από κοινού οργάνωση και αποτελεσματική υλοποίηση κοινών επικοινωνιακών δραστηριοτήτων υψηλού αντίκτυπου καθ'όλη τη διάρκεια εφαρμογής του σχεδίου. Η τακτική ανταλλαγή

πληροφοριών και η δικτύωση για τη διερεύνηση των επιλογών συνεργασίας έχει ήδη πραγματοποιηθεί με την Αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Αθήνα.

Προγραμματισμένος προϋπολογισμός

Ο **οικονομικός προϋπολογισμός** για την επικοινωνιακή στρατηγική του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της Ελλάδας αναμένεται να διατεθεί ως εξής:

Επίπεδο 1: Μια κεντρική εκστρατεία για το «Ελλάδα 2.0»

Χρονοδιάγραμμα: Έναρξη μετά την έγκριση του σχεδίου και την έναρξη της εφαρμογής σε διάφορους Πυλώνες (2021-22).

Τακτική: Εκστρατεία «360», Σχέδιο δημοσιότητας, Εθνικό επίπεδο.

Εκτιμώμενος προϋπολογισμός: 2,5 εκατομμύρια ευρώ.

Επίπεδο 2: Ειδικές και στοχευμένες εκστρατείες για κάθε έργο (μεταρρυθμίσεις / επενδύσεις) στοχευμένες εκστρατείες στους 4 Πυλώνες

Χρονοδιάγραμμα: Μετά την έγκριση κάθε έργου και καθ 'όλη τη διάρκεια της υλοποίησής του, με ειδικές δραστηριότητες επικοινωνίας σε ορόσημα (2022-2026).

Τακτική: Εκστρατείες εθνικού ή περιφερειακού χαρακτήρα. Οι κατάλληλοι δίαυλοι (ATL, ψηφιακά, PR) θα αποφασίζονται ανάλογα με τις συγκεκριμένες ανάγκες και το κοινό ανά έργο.

Εκτιμώμενος προϋπολογισμός: 4,5 εκατομμύρια ευρώ.

Θα διερευνηθεί η κατανομή του προϋπολογισμού επικοινωνίας εντός του προϋπολογισμού του έργου επιτρέποντας στους αποδέκτες να υλοποιούν δράσεις επικοινωνίας.

Παρακολούθηση και αξιολόγηση

Προβλέπεται σύστημα παρακολούθησης που θα βασίζεται σε μετρήσεις και KPIs για το σχέδιο της Ελλάδας και για βασικά έργα μεγάλης κλίμακας, προκειμένου να αξιολογηθεί η αποτελεσματικότητα της Επικοινωνιακής Στρατηγικής (παρακολούθηση προόδου, υπολογισμός επίδρασης, εκτέλεση διορθωτικών ενεργειών εφόσον χρειαστεί) σε ποσοτικό και ποιοτικό επίπεδο.

Η αξιολόγηση της επικοινωνίας καθορίζεται σε επίπεδο δράσης, δεδομένου ότι τα KPIs έχουν οριστεί στο στάδιο του σχεδιασμού της μεμονωμένης δράσης ή του εργαλείου επικοινωνίας και παρακολουθούνται κατά τη διάρκεια της εφαρμογής. Μόλις καθοριστούν οι στόχοι της αντίστοιχης δράσης επικοινωνίας, η αξιολόγηση πραγματοποιείται χρησιμοποιώντας δείκτες υλοποίησης (εκροής), αποτελεσμάτων και έκβασης, ένα εύρος των οποίων παρουσιάζεται παρακάτω:

- Ενδεικτικοί δείκτες υλοποίησης: Αριθμός διαφημίσεων, συχνότητα ραδιοφωνικών σποτ, συχνότητα, μέτρηση GRP και κάλυψη τηλεοπτικών σποτ, αριθμός συμμετεχόντων ανά εκδήλωση, ακόλουθοι / εμφανίσεις / προβολές στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης,

εμφανίσεις διαφημίσεων Ιστού, επισκεψιμότητα ιστοτόπων, αριθμός αιτήσεων σε προσκλήσεις έργων.

- Ενδεικτικοί δείκτες αποτελεσμάτων: Κερδισμένα μέσα, ποσοστό ευαισθητοποίησης (Πρόγραμμα, έργα/βοήθεια), ανάκληση κοινού καμπάνιας/δράσης, βαθμός ικανοποίησης από την εκδήλωση, αφοσίωση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (προσέγγιση χρηστών, κοινοποιήσεις, επισημάνσεις "μου αρέσει", κλικ/εμφανίσεις, σχόλια), μέτρηση του website conversion (συνεδρίες, λήψεις, συνδρομές, ποσοστό εγκατάλειψης, διάρκεια σύνδεσης) και βαθμός ικανοποίησης των χρηστών.

- Ενδεικτικοί δείκτες έκβασης: Θετική άποψη/αντίληψη του σχεδίου και υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, διάδοση θετικού μηνύματος σχετικά με το σχέδιο ή την ΕΕ ως αποτέλεσμα της επικοινωνιακής δραστηριότητας, βαθμός εμπιστοσύνης στις εθνικές/ευρωπαϊκές αρχές.

- Ένα από τα πιο πολύτιμα εργαλεία αξιολόγησης θα είναι οι έρευνες γνώμης (π.χ., για τη μέτρηση προκαταρκτικών αντιδράσεων/αντιλήψεων συγκεκριμένων ομάδων ή του γενικού πληθυσμού μετά τις αρχικές δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν, μετά την υλοποίηση ενός έργου κ.λπ.). KPIs και ερωτηματολόγια θα συμφωνηθούν με την Επιτροπή.

Θα προσδιοριστούν επίσης οι περιστάσεις οποιασδήποτε απροσδόκητης/μη υποστηρικτικής /αρνητικής αντίδρασης από συγκεκριμένες ομάδες και άλλους ενδιαφερόμενους.

Προσχέδιο επικοινωνίας κατά την έγκριση του σχεδίου

Ένα προσχέδιο επικοινωνίας κατά την έγκριση του σχεδίου μπορεί να περιλαμβάνει τις ακόλουθες ενέργειες:

- **Οργάνωση και επιμέλεια εκδήλωσης υψηλής προβολής (ψηφιακή ή με φυσική παρουσία) με τη μορφή επίσημης παρουσίασης και συνέντευξης τύπου, όπου θα συμμετέχουν ο Πρωθυπουργός, η Συντονιστική Επιτροπή, οι κυβερνητικοί αξιωματούχοι και οι Επίτροποι της ΕΕ για την εξασφάλιση ευρείας κάλυψης από τα μέσα ενημέρωσης στον Τύπο.**
- Προώθηση και εξήγηση των κύριων μηνυμάτων των 4 Πυλώνων χρησιμοποιώντας οπτικοακουστικό υλικό
- Έναρξη του ιστότοπου και των επίσημων λογαριασμών των μέσων κοινωνικής δικτύωσης
- **Σταδιακή έναρξη της κεντρικής εκστρατείας όπως περιγράφηκε παραπάνω.**

Μέρος 4. Συνολική επίδραση του σχεδίου

Ενίσχυση της οικονομικής κοινωνικής και θεσμικής ανθεκτικότητας

Α. Μακροοικονομικές και κοινωνικές προοπτικές

Η αβεβαιότητα σχετικά με την εξέλιξη της πανδημίας παρέμεινε υψηλή σε παγκόσμιο και ευρωπαϊκό επίπεδο το πρώτο τρίμηνο του 2021, καθώς η επανεμφάνιση και οι νέες, πιο μεταδοτικές μεταλλάξεις του ιού επιδείνωσαν την επιδημιολογική κατάσταση, ανάγκασαν πολλές χώρες να εντείνουν ή να παρατείνουν μέτρα περιορισμού και επομένως, εξασθένησε τις βραχυπρόθεσμες προοπτικές. Από την άλλη πλευρά, οι μαζικές εκστρατείες εμβολιασμού και η αναμενόμενη δημοσιονομική ώθηση από το ταμείο «Next Generation EU» (NGEU) για τη στήριξη μιας βιώσιμης οικονομικής ανάκαμψης, αυξάνουν τις προοπτικές για μετάβαση από τη χειρότερη φάση της πανδημίας.

Ο ρυθμός της αναμενόμενης οικονομικής ανάκαμψης από το 2021 και μετά θα καθοριστεί από τη δυναμική της πανδημίας, την έκταση της ανοσίας του πληθυσμού, την αυστηρότητα και τη διάρκεια των μέτρων περιορισμού, την αποτελεσματικότητα των πολιτικών για τον περιορισμό των «ουλών» της κρίσης, την ικανότητα προσαρμογής της οικονομίας και μέσω ειδικών χαρακτηριστικών ανά χώρα. Η αυστηροποίηση των περιορισμών κυκλοφορίας στην Αττική και σε άλλες περιοχές λόγω της επιδείνωσης της επιδημιολογικής κατάστασης στις αρχές του 2021 αναμένεται να επηρεάσει την οικονομική ανάκαμψη για το τρέχον έτος συνολικά, με την ελληνική οικονομία να συνεχίζει να βιώνει ύφεση το πρώτο τρίμηνο του 2021. Ωστόσο, με τη σταδιακή χαλάρωση των μέτρων περιορισμού από το δεύτερο τρίμηνο και μετά και την πλήρη επανέναρξη της οικονομίας από τις αρχές του τρίτου τριμήνου του έτους, μαζί με την προγραμματισμένη επιτάχυνση του προγράμματος εμβολιασμού, η ελληνική οικονομία αναμένεται να επιστρέψει σε μια θετική πορεία ανάπτυξης το 2021 .

Ένας παράγοντας βαρύνουσας σημασίας πίσω από τις θετικές βραχυπρόθεσμες προοπτικές είναι η διατήρηση των μέτρων οικονομικής στήριξης, στο πλαίσιο της επέκτασης της ευελιξίας των κανόνων του ΣΣΑ και μέσω μιας ισορροπημένης δημοσιονομικής πολιτικής για το τρέχον έτος, έως οι επιδημιολογικές και οικονομικές συνθήκες επιτρέψουν τη σταδιακή κατάργησή τους. Μέχρι σήμερα, η θετική συμβολή των μέτρων στήριξης στο πραγματικό ΑΕΠ το 2021 εκτιμάται σε 4%, δηλαδή ελλείψει των μέτρων, η προβλεπόμενη τιμή του πραγματικού ΑΕΠ για το 2021 θα ήταν χαμηλότερη κατά 4 ποσοστιαίες μονάδες.

Επιπλέον, η παράταση της ευνοϊκής ενιαίας νομισματικής πολιτικής το 2021 υποστηρίζει την έκδοση ομολόγων της χώρας, συμβάλλοντας έτσι στη διατήρηση του κόστους δανεισμού και του κόστους εξυπηρέτησης του χρέους σε χαμηλά επίπεδα.

Επίσης, η έγκαιρη και ομαλή απορρόφηση των κονδυλίων NGEU στο πλαίσιο της εφαρμογής του Ελληνικού Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0» από το δεύτερο εξάμηνο του 2021 και μετά, αναμένεται να προσθέσει περίπου 1,3 ποσοστιαίες μονάδες στον ρυθμό αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ το 2021, μέσω της αύξησης των επενδύσεων και της έμμεσης αύξησης σε δεύτερη φάση των άλλων συνιστωσών του ΑΕΠ. Το ΕΣΣΑ αναμένεται να ανοίξει το δρόμο για μια σταθερή οικονομική ανάπτυξη τα επόμενα χρόνια, με μακροχρόνιες θετικές επιπτώσεις. Σε αυτό το πλαίσιο, αναμένεται επιτάχυνση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, με βάση τις συνεχιζόμενες μεταρρυθμίσεις στο πλαίσιο της ενισχυμένης

εποπτείας, αλλά και σε μια οικονομική πολιτική προσανατολισμένη προς τις μεταρρυθμίσεις, πέρα από τις συμφωνημένες δεσμεύσεις.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, καθώς και τις ευνοϊκές συνθήκες λόγω μιας μικρότερης από την αρχικά αναμενόμενη ύφεση το 2020, το πραγματικό ΑΕΠ αναμένεται να αυξηθεί κατά 3,6% το 2021. Η τελική εγχώρια ζήτηση αναμένεται να είναι η κύρια κινητήριος δύναμη πίσω από την αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ, με θετική συμβολή 3,0 ποσοστιαίων μονάδων. Μεταξύ των συνιστωσών, η πραγματική ιδιωτική κατανάλωση αναμένεται να συνεισφέρει περισσότερο (1,9 ποσοστιαίες μονάδες), αυξανόμενη κατά 2,6%, επωφελούμενη από την αύξηση της απασχόλησης, την υποστηρικτική οικονομική πολιτική και την πραγματοποίηση της συμπιεσμένης καταναλωτικής ζήτησης λόγω της συσσωρευμένης ιδιωτική αποταμίευσης κατά την περίοδο του lockdown. Επιπλέον, οι επενδύσεις αναμένεται να αυξηθούν κατά 7%, υπερβαίνοντας τα επίπεδα του 2019, κυρίως υποστηριζόμενες από επενδύσεις σε κατασκευές, εκτός κατοικιών, και δευτερευόντως από επενδύσεις σε εξοπλισμό. Ο βασικός παράγοντας πίσω από την αναμενόμενη αύξηση των επενδύσεων για πρώτη φορά μετά από τρία χρόνια αναμένεται να είναι η ευεργετική επίδραση της απορρόφησης κεφαλαίων του Σχεδίου Ανάκαμψης για την Ευρώπη (NGEU) μόλις ξεκινήσει το δεύτερο εξάμηνο του τρέχοντος έτους. Η μειωμένη αβεβαιότητα, η φιλική προς την ανάπτυξη δημοσιονομική πολιτική και οι ευνοϊκές συνθήκες ρευστότητας θα συμβάλλουν σε ένα ελκυστικό επενδυτικό περιβάλλον. Τέλος, η δημόσια κατανάλωση αναμένεται να συνεχίσει να αυξάνεται, αν και με βραδύτερο ρυθμό (1,5%).

Στον εξωτερικό τομέα, οι εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών αναμένεται να ανακτήσουν μέρος του χαμένου εδάφους (10,4%), υποθέτοντας βελτιωμένη εξωτερική ζήτηση, σε σύγκριση με το 2020, στο παγκόσμιο εμπόριο και στην αύξηση του ΑΕΠ στη ζώνη του ευρώ. Οι καθαρές εξαγωγές υπηρεσιών αναμένεται να συμβάλλουν θετικά στο ΑΕΠ κατά 2,2 ποσοστιαίες μονάδες, με τον τουρισμό, ωστόσο, να ανακάμπτει μόνο εν μέρει καθώς μειώνεται η αβεβαιότητα (οι τουριστικές εισπράξεις εκτιμάται ότι θα φτάσουν το 45% αυτών του 2019). Αντίθετα, οι καθαρές εξαγωγές αγαθών αναμένεται να έχουν αρνητική συμβολή στο ΑΕΠ το 2021, καθώς η εφαρμογή του «Ελλάδα 2.0» αναμένεται να αυξήσει τις εισαγωγές αγαθών λόγω της αύξησης των επενδύσεων σε κατασκευές και εξοπλισμό. Οι εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών προβλέπεται να αυξηθούν (6,9%), σε συμφωνία με την εγχώρια ανάκαμψη.

Μετά την αναστροφή της δυναμικής της το 2020, η συνολική αύξηση της απασχόλησης αναμένεται να γίνει θετική το 2021 (0,7%), μέσα από τη σταδιακή εξομάλυνση της οικονομικής δραστηριότητας. Ωστόσο, η ανεργία προβλέπεται να παραμείνει σταθερή στα επίπεδα του 2020 (16,3%) λόγω της αύξησης του εργατικού δυναμικού (0,8% από -2,2% το 2020). Η βελτίωση της αποτελεσματικότητας των ενεργών πολιτικών για την αγορά εργασίας και η περαιτέρω ενίσχυση του δικτύου κοινωνικής προστασίας θα πρέπει να είναι οι βασικοί παράγοντες για τη διασφάλιση της συμμετοχής όλων, χωρίς αποκλεισμούς, στα επόμενα χρόνια.

Έχοντας καταγράψει αρνητική τιμή το 2020, ο πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ αναμένεται να είναι μηδενικός το 2021 πριν γίνει ελαφρώς θετικός το 2022, λόγω της πρόσφατης αύξησης των τιμών του πετρελαίου και της σταδιακής βελτίωσης της εγχώριας ζήτησης.

Μεσοπρόθεσμες προοπτικές ανάπτυξης 2022-2024

Η εφαρμογή έγκαιρων, προσωρινών και στοχοθετημένων μέτρων στήριξης που εφαρμόστηκαν από τις ελληνικές αρχές το 2020 και στις αρχές του 2021 ήταν αποτελεσματική στον περιορισμό της δημιουργίας μόνιμων «ουλών» στην παραγωγική ικανότητα της Ελλάδας, καθώς εμπόδισαν την αύξηση της ανεργίας και την έξοδο από την αγορά βιώσιμων επιχειρήσεων. Στο μέλλον, τα φιλόδοξα επενδυτικά σχέδια και οι μεταρρυθμίσεις για την αύξηση της παραγωγικότητας που περιλαμβάνονται στο «Ελλάδα 2.0» αναμένεται να συμβάλλουν σημαντικά στη γεφύρωση του μεγάλου επενδυτικού χάσματος που παρατηρήθηκε κατά τα προηγούμενα χρόνια κρίσης, που επιδεινώθηκε περαιτέρω κατά την πανδημική κρίση. Με αυτόν τον τρόπο, θα προωθήσουν την ανάπτυξη του δυνητικού προϊόντος μεσοπρόθεσμα και, ως εκ τούτου, θα βοηθήσουν στην αντιμετώπιση του αποθέματος των μακροοικονομικών ανισορροπιών που κληρονομήθηκαν (υψηλό δημόσιο χρέος, αρνητική καθαρή διεθνής επενδυτική θέση, υψηλή ανεργία και υψηλά μη εξυπηρετούμενα δάνεια). Το Σχέδιο «Ελλάδα 2.0» αναμένεται να προσθέσει στον πραγματικό ρυθμό αύξησης της παραγωγής 1,3 ποσοστιαίες μονάδες κατά μέσο όρο κατά την περίοδο 2022-2024.

Εκτός από τις πολλαπλές ευεργετικές επιπτώσεις του ελληνικού σχεδίου, η υποστηρικτική δημοσιονομική πολιτική το 2022, σύμφωνα με την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για παράταση της γενικής ρήτρας διαφυγής του ΣΣΑ το επόμενο έτος, η συνέχιση του προγράμματος έκτακτης ανάγκης για την πανδημία της ΕΚΤ έως τουλάχιστον το τέλος Μαρτίου 2022, και η εφαρμογή του προγράμματος εμβολιασμών, αναμένεται από κοινού να διευκολύνουν σημαντικά την επιτάχυνση της οικονομικής ανάκαμψης.

Με βάση τα παραπάνω, και υποθέτοντας μια σταδιακή επιστροφή στην ομαλότητα, ο ρυθμός αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ αναμένεται να ανέλθει στο 6,2% το 2022, καθώς θα υπάρχει αρκετός χώρος για την κινητοποίηση της πλεονάζουσας παραγωγικής ικανότητας της Ελλάδας και για την συνολική ζήτηση να ανακάμψει για να καλύψει το τρέχον μεγάλο αρνητικό παραγωγικό κενό. Η εγχώρια ζήτηση μέσω επενδύσεων (συνεισφορά 3,5 ποσοστιαίες μονάδες στο ΑΕΠ μέσω ρυθμού ανάπτυξης 30,3%) και η ιδιωτική κατανάλωση (2,1 ποσοστιαίες μονάδες συνεισφορά στο ΑΕΠ μέσω ρυθμού ανάπτυξης 2,9%) προβλέπεται να προσθέσει 4,9 ποσοστιαίες μονάδες στην αύξηση του ΑΕΠ, ενώ η δημόσια κατανάλωση αναμένεται να μειωθεί σε σύγκριση με το 2021 λόγω των επιδράσεων βάσης (base effects) από τις υψηλές κυβερνητικές δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν το 2021 για την αντιμετώπιση της πανδημίας (-3,0%). Οι επενδύσεις υψηλής ποιότητας στο πλαίσιο του σχεδίου αναμένεται να προωθήσουν την πράσινη και ψηφιακή οικονομία μέσω της ανάπτυξης και του εκσυγχρονισμού των υποδομών και των δικτύων. Σε αυτό το πλαίσιο, η θετική τάση προ πανδημίας στις εξελίξεις στην αγορά εργασίας αναμένεται να συνεχιστεί. Η συνολική απασχόληση, υποστηριζόμενη από την έντονη οικονομική δραστηριότητα, προβλέπεται να αποκτήσει ισχυρή δυναμική (2,3%), μέσω του αυξημένου αριθμού των υπαλλήλων του ιδιωτικού τομέα και των αυτοαπασχολούμενων, ενώ η ανεργία αναμένεται να επιστρέψει στην πτωτική πορεία της πριν από την πανδημία, μειούμενη κατά περίπου 2 ποσοστιαίες μονάδες (14,4% από 16,3% το 2021). Επιπλέον, η συμβολή του εξωτερικού τομέα στο ΑΕΠ αναμένεται να είναι υψηλότερη σε σύγκριση με το 2021 (1,3 ποσοστιαίες μονάδες από 0,7 ποσοστιαίες μονάδες), καθώς οι εισπράξεις από τον τουρισμό το 2022 εκτιμάται ότι θα φτάσουν το 80% αυτών το 2019. Αντιθέτως, η αρνητική συμβολή των καθαρών εξαγωγών αγαθών στο ΑΕΠ αναμένεται να αυξηθεί σε σύγκριση με το 2021, λόγω της αύξησης των εισαγωγών μέσω της αύξησης των επενδύσεων στον κατασκευαστικό και

τεχνολογικό εξοπλισμό. Επιπλέον, ο πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ αναμένεται να αυξηθεί ελαφρώς το 2022 (0,7%), κυρίως λόγω της αναμενόμενης αύξησης της εγχώριας ζήτησης.

Όσον αφορά το 2023 και τα επόμενα χρόνια, η ελληνική οικονομία αναμένεται να συνεχίσει σε μια σταθερή πορεία ανάπτυξης, αν και οι πραγματικοί ετήσιοι ρυθμοί ανάπτυξης του ΑΕΠ αναμένεται να μειωθούν κάπως σε σύγκριση με το 2022, δεδομένης της υπόθεσης ότι η οικονομία θα έχει ανακτήσει το πλήρες ποσό των ζημιών που οφείλονται στην πανδημία. Τα μόνιμα μετα-πανδημικά οφέλη από την άποψη της οικονομικής ανάπτυξης συμβαδίζουν με τα πολλαπλά οφέλη από την εφαρμογή του ελληνικού σχεδίου. Οι φιλόδοξες επενδύσεις και οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στους τομείς της πράσινης μετάβασης, της ψηφιακής μετάβασης, του φιλικού προς την ανάπτυξη επιχειρηματικού περιβάλλοντος, της εξαγωγικής ικανότητας, της αγοράς εργασίας και της κοινωνικής συνοχής αναμένεται να διευκολύνουν μια ευρεία οικονομική και θεσμική μεταμόρφωση της ελληνικής οικονομίας προς ένα πιο εξωστρεφές, ανταγωνιστικό, πράσινο και ψηφιακό οικονομικό μοντέλο, και επομένως, να ενισχύσουν τη δυνητική ανάπτυξη.

Σε αυτό το πλαίσιο, η αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ προβλέπεται να υπερβεί το 4,0% τόσο το 2023 όσο και το 2024, κυρίως υποστηριζόμενη από την εγχώρια ζήτηση, με τις επενδύσεις και την ιδιωτική κατανάλωση να συμβάλλουν σωρευτικά και εξίσου στο ΑΕΠ στο τέλος της περιόδου 2023-2024 (3.4 ποσοστιαίες μονάδες). Ομοίως, οι ευνοϊκές εξελίξεις στην αγορά εργασίας αναμένεται να συνεχιστούν, ενώ η συνολική απασχόληση αναμένεται να σημειώσει ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης περίπου 1,3% και στα δύο έτη και η ανεργία να αποκλιμακωθεί κάτω από τα προ-οικονομικής κρίσης επίπεδα στο τέλος του 2024 (11,9% έναντι 12,7% το 2010).

Ο εξωτερικός τομέας αναμένεται να συνεισφέρει κατά 1 ποσοστιαία μονάδα οικονομική ανάπτυξη κατά μέσο όρο κατά την περίοδο 2023-2024. Αυτό αναμένεται να οφείλεται κυρίως στην ανάκαμψη των εξαγωγών υπηρεσιών, καθώς και στα κέρδη παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητας που υποστηρίζονται από τις μεταρρυθμίσεις και την εφαρμογή του σχεδίου.

Πίνακας: Βασικοί ετήσιοι μακροοικονομικοί δείκτες και προβλέψεις (% ετήσιες αλλαγές, σταθερές τιμές)

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Πραγματικό ΑΕΠ	1,9	-8,2	3,6	6,2	4,1	4,4
Ιδιωτική κατανάλωση	1,9	-5,2	2,6	2,9	2,1	2,8

Δημόσια κατανάλωση	1,2	2,7	1,5	-3,0	-1,0	-0,5
Ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου	-4,6	-0,6	7,0	30,3	12,3	10,8
Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	4,8	-21,7	10,4	13,8	7,5	6,2
Εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	3,0	-6,8	6,9	8,5	4,0	3,4
Αποπληθωριστής ΑΕΠ	0,2	-1,5	0,2	1,0	1,2	1,6
ΕνΔΤΚ	0,5	-1,3	0,0	0,7	1,3	1,6
Συνολική απασχόληση *	1,2	-1,3	0,7	2,3	1,3	1,3
Ποσοστό ανεργίας*	15,2	14,5	14,6	12,8	11,7	10,5
Ποσοστό ανεργίας (δεδομένα LFS)	17,3	16,3	16,3	14,4	13,2	11,9

(*) Σε εθνικούς λογαριασμούς

Πηγή: Ετήσιοι Εθνικοί Λογαριασμοί (Ελληνική Στατιστική Αρχή)

εκτιμήσεις / προβλέψεις του Υπουργείου Οικονομικών για τα έτη 2021-2024

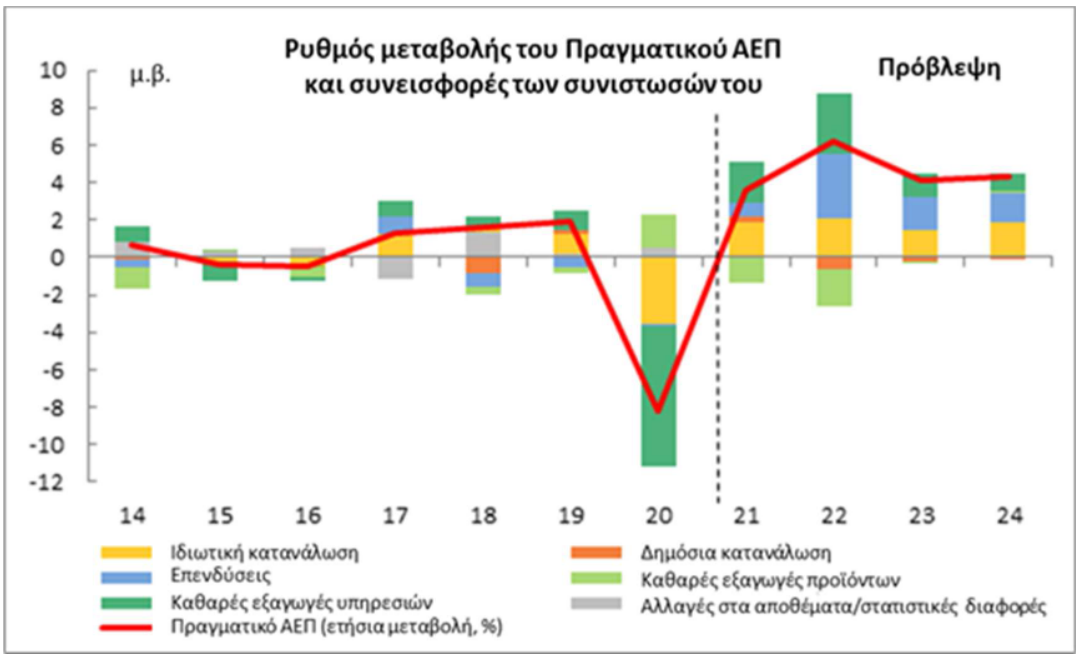

Β. Μακροοικονομική και κοινωνική επίδραση

Η ανάλυση των συνολικών επιδράσεων του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας στην οικονομία έχει πραγματοποιηθεί από τη Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ) με τη χρήση του μακροοικονομικού της υποδείγματος για την Ελληνική Οικονομία. Συμπληρωματικά, αντίστοιχη ανάλυση έχει γίνει από το Συμβούλιο Οικονομικών Εμπειρογνωμόνων (ΣΟΕ) με τη χρήση του μακροοικονομικού υποδείγματος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, QUEST, για την Ελληνική Οικονομία. Οι δύο αναλύσεις συμφωνούν τόσο ως προς την φύση των μεσοπρόθεσμων επιδράσεων του Σχεδίου στις μακροοικονομικές μεταβλητές, όσο και ως προς τη σημασία των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο για τη μακροχρόνια ανάπτυξη της οικονομίας.

Μακροοικονομική επίδραση

Ο σκοπός της παρακάτω ανάλυσης που διενεργήθηκε από τη Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ) είναι η ποιοτική και ποσοτική αξιολόγηση των επιδράσεων του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας στην ελληνική οικονομία, στο πλαίσιο ενός Δυναμικού Στοχαστικού Υποδείγματος Γενικής Ισορροπίας (Dynamic Stochastic General Equilibrium model - DSGE). Τα κύρια αποτελέσματα συνοψίζονται ως εξής:

- Η πλήρης εφαρμογή του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (χρήση του συνόλου της χρηματοδότησης και πλήρης εφαρμογή των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που δύνανται να ποσοτικοποιηθούν) μπορεί δυνητικά να αυξήσει το επίπεδο του πραγματικού ΑΕΠ κατά 6,9% έως το 2026. Αυτό συνεπάγεται θετική συμβολή στο ρυθμό ανάπτυξης του ΑΕΠ κατά περίπου 1,15 ποσοστιαίες μονάδες κατά μέσο όρο κάθε χρόνο για την περίοδο 2021-2026.

Δηλαδή, το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αναμένεται να επιταχύνει τον ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης του πραγματικού ΑΕΠ κατά 1,15 ποσοστιαίες μονάδες πάνω από το βασικό σενάριο, το οποίο ορίζεται ως η κατάσταση της οικονομίας χωρίς την εφαρμογή του Σχεδίου. Οι ιδιωτικές επενδύσεις αυξάνονται κατά περίπου 20% το 2026 και η απασχόληση κατά 4%. Αυτό μεταφράζεται σε δημιουργία 180 έως 200 χιλιάδων νέων θέσεων εργασίας έως το 2026. Ταυτόχρονα, η φορολογική βάση διευρύνεται οδηγώντας σε άνοδο του λόγου φορολογικών εσόδων προς ΑΕΠ κατά 2,8 ποσοστιαίες μονάδες το 2026. Ως αποτέλεσμα, βελτιώνεται το πρωτογενές πλεόνασμα της Γενικής Κυβέρνησης, δημιουργώντας έτσι επιπρόσθετο δημοσιονομικό χώρο.

- Οι συνολικές επιδράσεις του Σχεδίου στην οικονομία μπορούν να διαχωριστούν: (α) στην επίδραση των επιχορηγήσεων και των δανείων, και (β) στην επίδραση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων.

- Συγκεκριμένα, η οικονομική επέκταση χρηματοδοτούμενη από επιχορηγήσεις και δάνεια αυξάνει το επίπεδο του πραγματικού ΑΕΠ κατά περίπου 4,3% το 2026 και συμβάλλει σε επιπλέον ρυθμό μεγέθυνσης του πραγματικού ΑΕΠ κατά περίπου 0,7 ποσοστιαίες μονάδες κατά μέσο όρο κάθε έτος την περίοδο 2021-2026. Η επέκταση χρηματοδοτούμενη από δάνεια, που διοχετεύονται προς τις ιδιωτικές επενδύσεις, οδηγεί σε αύξηση των ιδιωτικών επενδύσεων κατά περίπου 20% έως το 2026.

- Οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις συνεισφέρουν επιπλέον στο ρυθμό μεγέθυνσης του πραγματικού ΑΕΠ 0,45 ποσοστιαίες μονάδες κατά μέσο όρο κάθε χρόνο την περίοδο 2021-2026. Σε αντίθεση με την τελικά παροδική οικονομική επέκταση που χρηματοδοτείται από επιχορηγήσεις και δάνεια, οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις οδηγούν σε μόνιμη αύξηση της παραγωγικής ικανότητας της οικονομίας. Οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις αυξάνουν μακροπρόθεσμα (σε ορίζοντα 20ετίας) τα επίπεδα του πραγματικού προϊόντος, της ιδιωτικής επένδυσης και της απασχόλησης κατά 6%, 8,5% και 4%, αντιστοίχως. Επιπροσθέτως, οι μεταρρυθμίσεις οδηγούν σε μόνιμη αύξηση της φορολογικής βάσης, που συνεπάγεται αύξηση των φορολογικών εσόδων ως ποσοστό του ΑΕΠ κατά περίπου 2,5 ποσοστιαίες μονάδες μακροπρόθεσμα.

- Οι εκτιμήσεις της ΤτΕ για το μέγεθος της επίδρασης των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που συμπεριλαμβάνονται στο Σχέδιο, θα πρέπει να θεωρηθούν ως ένα κατώτατο όριο για την πραγματική επίδραση του Σχεδίου στην ελληνική οικονομία. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η ποσοτικοποίηση αφορά τρεις κατηγορίες μεταρρυθμίσεων που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο: Μεταρρυθμίσεις που βελτιώνουν την ανταγωνιστικότητα στις αγορές προϊόντων, μεταρρυθμίσεις που υποστηρίζουν υψηλότερο ποσοστό συμμετοχής στο εργατικό δυναμικό, και μεταρρυθμίσεις που ενισχύουν τη παραγωγικότητα. Εκτός από αυτές τις μεταρρυθμίσεις, ωστόσο, το Σχέδιο περιέχει εμβληματικές μεταρρυθμίσεις για τη βελτίωση της ποιότητας της διακυβέρνησης, του κράτους δικαίου και της αποτελεσματικότητας του δικαστικού συστήματος, οι οποίες δεν έχουν ποσοτικοποιηθεί στην άσκηση της ΤτΕ. Αυτές οι μεταρρυθμίσεις έχουν μεγάλες δυνατότητες αύξησης της παραγωγικότητας και στη διανεμητική αποτελεσματικότητα (allocative efficiency). Κατά συνέπεια, οι μεταρρυθμίσεις αυτές οδηγούν σε σημαντική επιπρόσθετη αύξηση στα μακροοικονομικά οφέλη και στο κατά κεφαλήν ΑΕΠ, οι οποίες δεν έχουν συμπεριληφθεί στις παραπάνω εκτιμήσεις.

- Εκτός από την ανάλυση που συνοψίζεται παραπάνω, η ανάλυση της ΤτΕ περιλαμβάνει επίσης μια επιπλέον άσκηση, με στόχο την ποσοτικοποίηση της επίδρασης της ψηφιοποίησης της δημόσιας διοίκησης, η οποία αυξάνει την αποτελεσματικότητα του δημόσιου τομέα. Η ψηφιοποίηση της δημόσιας διοίκησης οδηγεί σε ανακατανομή της εργασίας μακριά από μη παραγωγικές δραστηριότητες που απορρέουν από γραφειοκρατία και διοικητικό κόστος, προς περισσότερο παραγωγικές δραστηριότητες. Σύμφωνα με τα ευρήματα αυτής της πρόσθετης άσκησης, οι μεταρρυθμίσεις και μόνο, έχουν τη δυνατότητα να αυξήσουν περαιτέρω το μακροπρόθεσμο ΑΕΠ κατά 3,9%, πέρα από τις προαναφερθείσες μακροπρόθεσμες εκτιμήσεις, οδηγώντας σε μακροοικονομικά οφέλη άνω του 10% μακροπρόθεσμα.

Αποτελέσματα προσομοίωσης

Για να εξεταστούν οι επιπτώσεις των επενδύσεων και των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων στο πλαίσιο του «Ελλάδα 2.0», η άσκηση της ΤτΕ εισάγει επενδύσεις από επιχορηγήσεις και δάνεια, και χαρτογραφεί επιλεγμένες μεταρρυθμίσεις με τις σχετικές εξωγενείς μεταβλητές/ παραμέτρους του υποδείγματος. Συγκεκριμένα διενεργούνται τέσσερις διαδοχικές ασκήσεις προσομοιώσεων πολιτικής:

(1) Αξιολόγηση της επίδρασης των δαπανών που σχετίζονται με επιχορηγήσεις και δάνεια (χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η επίδραση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο), συγκριτικά με το σενάριο βάσης, χωρίς την εφαρμογή του Σχεδίου. Η παρακάτω ενότητα μεθοδολογίας συνοψίζει λεπτομερώς τις κύριες παραδοχές και τα κανάλια βάσει των οποίων ποσοτικοποιήθηκε η επίδραση των επιχορηγήσεων και των δανείων.

(2) Αξιολόγηση της επίδρασης των μεταρρυθμίσεων που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο (χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η επίδραση των δημόσιων δαπανών και των δανείων που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο). Η παρακάτω ενότητα μεθοδολογίας συνοψίζει λεπτομερώς τις κύριες παραδοχές και τα κανάλια βάσει των οποίων μια επιλογή αυτών των μεταρρυθμίσεων, για τις οποίες ποσοτικοποιήθηκε η μακροοικονομική επίδραση, χαρτογραφούνται με τις σχετικές εξωγενείς μεταβλητές του υποδείγματος. Η επιλογή εξαρτάται από τη εφικτότητα αυτής της άσκησης ενόψει των εμπειρικών προκλήσεων που εντάσσονται στην ποσοτικοποίηση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων.

(3) Η από κοινού αξιολόγηση των αλλαγών πολιτικής στα (1) και (2), και πιο συγκεκριμένα στην αξιολόγηση της ταυτόχρονης επίδρασης των δαπανών που σχετίζονται με επιχορηγήσεις και δάνεια, μαζί με τα αποτελέσματα μιας επιλογής διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο.

(4) Μια επιπλέον χωριστή άσκηση, η οποία αξιολογεί την επίδραση της ψηφιοποίησης της

δημόσιας διοίκησης, η οποία αποτελεί βασικό συστατικό του σχεδίου.

Στους πίνακες που ακολουθούν, όπου παρουσιάζονται τα αποτελέσματα προσομοίωσης, όλες οι μεταβλητές είναι εκφρασμένες ως ποσοστιαίες μεταβολές από τις τιμές τους σε κατάσταση μακροχρόνιας ισορροπίας, με εξαίρεση τον λόγο των φορολογικών εσόδων ως προς το ΑΕΠ, ο

οποίος είναι εκφρασμένος σε ποσοστιαίες μονάδες. Επίσης, όλα τα αποτελέσματα είναι εκφρασμένα σε όρους διαφορών με το σενάριο βάσης (μη εφαρμογή του Σχεδίου Ανάκαμψης).

Επίδραση των επιχορηγήσεων και των δανείων

Το πρώτο σύνολο αποτελεσμάτων, που παρουσιάζεται στον Πίνακα 1, υποδηλώνει ότι η κοινή επίδραση των επιχορηγήσεων και των δανείων (χωρίς την εφαρμογή διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων) οδηγεί σε αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ κατά 4,31% το 2026. Οι ιδιωτικές επενδύσεις επίσης αυξάνονται, φτάνοντας τη μέγιστη αύξησή τους κατά 21% το 2025. Η απασχόληση στον ιδιωτικό τομέα αυξάνεται κατά περισσότερο από 2% κατά την περίοδο εφαρμογής. Αυτό μεταφράζεται σε μια θετική συμβολή στον ρυθμό αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ κατά 0,72 ποσοστιαίες μονάδες κατά μέσο όρο κάθε χρόνο μεταξύ 2021-2026. Η άνοδος της φορολογικής βάσης αυξάνει τα φορολογικά έσοδα ως ποσοστό του ΑΕΠ κατά 1,56 ποσοστιαίες μονάδες το 2026. Μετά το 2026, όταν τελειώνει η περίοδος εφαρμογής, η οικονομία σταδιακά συγκλίνει στην αρχική σταθερή κατάσταση. Ωστόσο, η ταχύτητα σύγκλισης είναι χαμηλή, έτσι ώστε οι θετικές επιδράσεις στο ΑΕΠ να είναι μακροχρόνιες ακόμη και μετά από 20 χρόνια. Αυτό οφείλεται κυρίως στη συσσώρευση κεφαλαίου κατά τη διάρκεια της εφαρμογής του σχεδίου, η οποία έχει επίμονες επιπτώσεις στη συνέχεια.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η οικονομική επέκταση που χρηματοδοτείται από τα δάνεια που διοχετεύονται προς τις ιδιωτικό επενδύσεις, έχουν μεγαλύτερη επίδραση στο ΑΕΠ απ' ότι οι επιχορηγήσεις. Αυτό εξηγείται από τη σημαντική αύξηση της ζήτησης για ιδιωτικές επενδύσεις και της συσσώρευσης αποθέματος ιδιωτικού κεφαλαίου, καθώς επίσης και από την αύξηση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας που ωθεί σημαντικά τις εξαγωγές. Αντιθέτως, η επέκταση που χρηματοδοτείται από τις επιχορηγήσεις εκτοπίζει (crowds out) τις ιδιωτικές επενδύσεις βραχυπρόθεσμα, ενώ ταυτόχρονα οδηγεί σε αύξηση του πληθωρισμού που επηρεάζει αρνητικά την ζήτηση για εξαγωγές[101].

Όσον αφορά τον μηχανισμό διάδοσης που σχετίζεται με τις επιχορηγήσεις, αυτές διαμορφώνονται μέσω μιας εξωγενούς αύξησης των κρατικών επενδύσεων και της κρατικής κατανάλωσης. Η κύρια επίδραση στην οικονομία πηγάζει από τις δημόσιες επενδύσεις (οι οποίες θεωρείται ότι απορροφούν το 67% των επιχορηγήσεων). Οι υψηλότερες δημόσιες επενδύσεις παράγουν τόσο επιδράσεις ζήτησης όσο και προσφοράς. Πιο συγκεκριμένα, μια αύξηση των δημοσίων επενδύσεων αυξάνει τη συνολική ζήτηση, οδηγώντας τις επιχειρήσεις να αυξήσουν τη ζήτηση τους για εργασία και υπηρεσίες κεφαλαίου. Η επίδραση της ζήτησης στην εργασία οδηγεί σε αύξηση του μέσου πραγματικού μισθού και της απασχόλησης του ιδιωτικού τομέα, δημιουργώντας αύξηση του εισοδήματος από την εργασία. Με τη σειρά του, η αύξηση του εισοδήματος εργασίας προκαλεί αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης, ενισχύοντας περαιτέρω τη συνολική ζήτηση. Όσον αφορά τις επιδράσεις προσφοράς των υψηλότερων δημοσίων επενδύσεων, οι τελευταίες συσσωρεύονται σε υψηλότερο δημόσιο κεφάλαιο που αυξάνει άμεσα την παραγωγικότητα του ιδιωτικού τομέα. Όσον αφορά τις επιπτώσεις από την αύξηση της δημόσιας κατανάλωσης (υποτίθεται ότι απορροφά το 33% των επιδοτήσεων), το κύριο κανάλι μετάδοσηςείναι η άνοδος της συνολικής ζήτησης που αυξάνει το εισόδημα εργασίας και

[101] Ο λόγος για τη μείωση των ιδιωτικών επενδύσεων είναι η προσωρινή αύξηση της τιμής της επένδυσης που οφείλεται στην αύξηση της τιμής των μη εμπορεύσιμων αγαθών. Το τελευταίο οφείλεται στην αύξηση της ζήτησης μη εμπορεύσιμων εισροών που χρησιμοποιούνται στην παραγωγή δημόσιας κατανάλωσης και επενδύσεων.

κεφαλαίου και ενισχύει περαιτέρω τη συνολική ζήτηση. Οι υψηλότερες δημόσιες επενδύσεις και κατανάλωση δημιουργούν πληθωριστικές πιέσεις βραχυπρόθεσμα. Αυτό οφείλεται στην αύξηση του κόστους εργασίας και του επιτοκιακού κόστους ενοικίασης κεφαλαίου, τα οποία αυξάνουν το οριακό κόστος των επιχειρήσεων. Κατά συνέπεια, τα εγχώρια προϊόντα καθίστανται λιγότερο ανταγωνιστικά και αυτό μειώνει τη ζήτηση για εξαγωγές βραχυπρόθεσμα, ενώ αυξάνει τη ζήτηση για εισαγωγές.

Στη συνέχεια, και όσον αφορά τις επιπτώσεις των δανείων, αυτά μοντελοποιούνται ως έμμεσες επενδυτικές επιδοτήσεις. Το αποτέλεσμα πρώτης τάξης των δανείων προκαλεί μείωση στην τιμή των επενδύσεων, η οποία δημιουργεί κίνητρα για τον ιδιωτικό τομέα να αυξήσει τις επενδυτικές δαπάνες. Τελικά, υπάρχει έντονη αύξηση της επενδυτικής ζήτησης κατά την περίοδο κατά την οποία επιδοτείται η επένδυση, ενισχύοντας τη συσσώρευση κεφαλαίου. Ταυτόχρονα, οι εταιρείες αυξάνουν τη ζήτηση εργασίας για να καλύψουν την υψηλότερη εγχώρια ζήτηση. Παρά το υψηλότερο εργατικό κόστος, το οριακό κόστος των εταιρειών μειώνεται ως απάντηση στο χαμηλότερο επιτοκιακό κόστος ενοικίασης κεφαλαίου, δημιουργώντας έτσι αποπληθωριστικές πιέσεις. Η μείωση των εγχώριων τιμών προκαλεί βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της χώρας, οδηγώντας σε αύξηση των εξαγωγών. Ταυτόχρονα, η αύξηση του εισοδήματος εργασίας ωθεί τα νοικοκυριά να αυξήσουν την ιδιωτική κατανάλωση που αυξάνει περαιτέρω τη συνολική ζήτηση.

Πίνακας 1: Επίδραση των επιχορηγήσεων και των δανείων

Α: Από κοινού επιδράσεις επιχορηγήσεων και δανείων								
Μεταβλητή	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**10 έτη**	**20 έτη**
Πραγματικό ΑΕΠ	2,23	3,30	3,72	4,04	4,25	4,31	2,08	0,56
Ιδιωτική επένδυση	7,71	14,06	18,36	20,64	20,78	18,42	2,14	-3,92
Απασχόληση - ιδιωτικός τομέας	1,49	2,36	2,50	2,52	2,43	2,23	0,03	-0,51
Φορολογικά έσοδα / ΑΕΠ	0,79	1,23	1,41	1,53	1,58	1,56	0,55	0,25

Β: Επίδραση των επιδοτήσεων								
Μεταβλητή	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**10 έτη**	**20 έτη**
Πραγματικό ΑΕΠ	1,04	1,29	1,23	1,26	1,33	1,45	0,30	0,29
Ιδιωτική επένδυση	-0,17	-0,36	-0,49	-0,54	-0,49	-0,34	0,71	0,89
Απασχόληση - ιδιωτικός τομέας	1,04	1,17	1,03	1,00	1,01	1,08	0,09	0,04
Φορολογικά έσοδα / ΑΕΠ	0,45	0,55	0,51	0,50	0,52	0,56	0,05	0,09
Γ: Επίδραση των δανείων								
Μεταβλητή	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**10 χρόνια**	**20 χρόνια**
Πραγματικό ΑΕΠ	1,19	2,00	2,47	2,77	2,91	2,85	1,73	0,27
Ιδιωτική επένδυση	7,75	14,16	18,51	20,81	20,92	18,47	1,35	-4,78
Απασχόληση - ιδιωτικός τομέας	0,46	1,20	1,47	1,52	1,42	1,16	-0,06	-0,54

Φορολογικά έσοδα / ΑΕΠ	0,34	0,67	0,88	1,01	1,05	0,99	0,49	0,16

Πηγή: Εκτιμήσεις Τράπεζας της Ελλάδος.

Σημείωση: όλες οι μεταβλητές είναι εκφρασμένες σε ποσοστιαίες μεταβολές από τις τιμές μακροχρόνιας ισορροπίας με εξαίρεση το λόγο φορολογικών εσόδων προς ΑΕΠ, όπου η μεταβολή είναι εκφρασμένη σε ποσοστιαίες μονάδες.

Επίδραση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων

Στη συνέχεια, η ανάλυση της ΤτΕ παρουσιάζει τις εκτιμήσεις της επίδρασης των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων σε βασικές μακροοικονομικές μεταβλητές, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η επίδραση των επιχορηγήσεων και των δανείων. Ο Πίνακας 2 αναφέρει τα αποτελέσματα των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που εξετάστηκαν. Η υπόθεση εργασίας που ακολουθήθηκε είναι ότι οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις είναι μόνιμες, πράγμα που σημαίνει ότι η οικονομία κινείται προς μια νέα μακροχρόνια ισορροπία (steady state). Το πλαίσιο Α του Πίνακα 2 αναφέρει τις από κοινού επιπτώσεις όλων των μεταρρυθμίσεων που εξετάζονται σε αυτήν την ποσοτική άσκηση. Τα πλαίσια Β, Γ και Δ του Πίνακα 2 αναφέρουν αντίστοιχα τα αποτελέσματα των μεταρρυθμίσεων που ενισχύουν τον ανταγωνισμό στην αγορά προϊόντων, τις μεταρρυθμίσεις που υποστηρίζουν τη μεγαλύτερη συμμετοχή του εργατικού δυναμικού και τις μεταρρυθμίσεις που ενισχύουν την παραγωγικότητα.

Όσον αφορά τις μεταρρυθμίσεις που ενισχύουν τον ανταγωνισμό στην αγορά προϊόντων (πλαίσιο Β, Πίνακας 2), η ανάλυση υποθέτει μια σταδιακή και μόνιμη μείωση του μονοπωλιακό περιθωρίου κέρδους που ενσωματώνεται στις τιμές (price mark-ups) των εταιρειών που παράγουν ενδιάμεσα αγαθά, κατά 1,026 ποσοστιαίες μονάδες έως το 2030. Το μέγεθος της μεταρρύθμισης είναι τέτοιο ώστε το χάσμα από τις μέσες πρακτικές της ΕΕ όσον αφορά το ρυθμιστικό βάρος για την είσοδο και τη λειτουργία των επιχειρήσεων σταδιακά να κλείσει έως το 2030. Το αποτέλεσμα πρώτης τάξης είναι η μείωση της τιμής των αγαθών που παράγονται και πωλούνται εγχώρια, γεγονός που αυξάνει την εγχώρια ζήτηση για τα αγαθά αυτά και μειώνει τη ζήτηση για εισαγόμενα αγαθά

(υποκατάσταση εισαγωγών). Το προϊόν του εμπορεύσιμου τομέα αυξάνεται λόγω της υψηλότερης εξωτερικής ζήτησης οδηγούμενη από την βελτιωμένη εξωτερική ανταγωνιστικότητα. Η υψηλότερη συνολική ζήτηση οδηγεί σε αύξηση της ζήτησης εργασίας, ενισχύοντας το εισόδημα από την εργασία των νοικοκυριών (αυξάνεται επίσης ο πραγματικός μισθός), προκαλώντας έτσι αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης που αυξάνει περαιτέρω τη εργασία και τη ζήτηση επενδύσεων. Τελικά, η παραγωγή και οι επενδύσεις αυξάνονται κατά 1,25% και 2,35%, αντίστοιχα, μακροπρόθεσμα. Η διεύρυνση της φορολογικής βάση οδηγεί σε αύξηση των φορολογικών εσόδων ως ποσοστό του ΑΕΠ κατά 0,51 ποσοστιαίες μονάδες.

Στη συνέχεια, οι μεταρρυθμίσεις που προωθούν τη μεγαλύτερη συμμετοχή στην αγορά εργασίας, (πλαίσιο Γ, Πίνακας 2), εισάγονται στο υπόδειγμα μέσω μιας προσομοιωμένης

αθροιστικής αύξησης της προσφοράς εργασίας κατά περίπου 4% έως το 2030. Το μέγεθος της μεταρρύθμισης είναι τέτοιο ώστε το ήμισυ του χάσματος από τη μέση συμμετοχή του εργατικού δυναμικού στην ΕΕ για το 2019 να κλείσει έως το 2030 (στοιχεία της Eurostat LFS). Με όλα τα υπόλοιπα σταθερά, οι μεταρρυθμίσεις αυτές βελτιώνουν την παραγωγική ικανότητα των επιχειρήσεων, οδηγώντας σε μείωση του κόστους εργασίας βραχυπρόθεσμα, επιτρέποντας στις εταιρείες να αυξήσουν τη ζήτηση για εργασία και, συνεπώς, το επίπεδο απασχόλησης. Το οριακό κόστος των επιχειρήσεων μειώνεται και αυτό ασκεί πίεση προς τα κάτω στις εγχώριες τιμές. Αυτό, με τη σειρά του, προκαλεί αλλαγή στους όρους του εμπορίου προκαλώντας αύξηση των εξαγωγών. Μέσω αυτών των καναλιών, αυτές οι μεταρρυθμίσεις οδηγούν σε αύξηση του συνολικού εισοδήματος εργασίας και σε αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης που ενισχύει περαιτέρω την εγχώρια ζήτηση. Το πραγματικό ΑΕΠ και οι ιδιωτικές επενδύσεις αυξάνονται κατά 3,52% και 4,68%, αντίστοιχα, μακροπρόθεσμα. Η αύξηση του εισοδήματος εργασίας των νοικοκυριών και της ιδιωτικής κατανάλωσης οδηγεί σε αύξηση του δείκτη φορολογικών εσόδων προς ΑΕΠ κατά 1,47 ποσοστιαίες μονάδες μακροπρόθεσμα.

Τέλος, οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που ενισχύουν την παραγωγικότητα (πλαίσιο Δ, Πίνακας 2), αντικατοπτρίζουν βελτιώσεις στο επιχειρηματικό περιβάλλον και την ψηφιοποίηση της οικονομίας. Αυτά προσομοιώνονται μέσω μιας μόνιμης αύξησης της συνολικής παραγωγικότητας των συντελεστών παραγωγής (total factor productivity - TFP) κατά 3,11% έως το 2030. Αυτό με τη σειρά του, οδηγεί σε αύξηση της οριακής παραγωγικότητας των ιδιωτικών εισροών και μείωση του πραγματικού οριακού κόστους. Στη συνέχεια, οι επιχειρήσεις αυξάνουν τη ζήτηση για επενδύσεις και εργασία, και μειώνουν τις τιμές των εγχώριων παραγόμενων αγαθών, ενισχύοντας έτσι τις εξαγωγές. Ταυτόχρονα, η αύξηση των εισοδημάτων εργασίας και κεφαλαίου ωθεί τα νοικοκυριά να αυξήσουν την ιδιωτική κατανάλωση. Μακροπρόθεσμα, η παραγωγή και οι επενδύσεις αυξάνονται κατά 1,19% και 1,44%, αντίστοιχα.

Συνολικά, μακροπρόθεσμα (σε ορίζοντα 20 ετών) οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις μπορούν από κοινού να συμβάλλουν στην αύξηση των επιπέδων του πραγματικού ΑΕΠ, των ιδιωτικών επενδύσεων και της απασχόλησης κατά περίπου 6%, 8,5% και 4%, αντίστοιχα. Επιπλέον, οι μεταρρυθμίσεις μπορούν να διευρύνουν μόνιμα τη φορολογική βάση και να οδηγήσουν σε αύξηση των φορολογικών εσόδων ως ποσοστό του ΑΕΠ κατά 2,5 ποσοστιαίες μονάδες.

Πίνακας 2: Επίδραση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων

Α: Από κοινού επίδραση επιλεγμένων μεταρρυθμίσεων								
Μεταβλητή	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**10 έτη**	**20 έτη**
Πραγματικό ΑΕΠ	0,36	0,68	1,07	1,53	2,05	2,60	4,86	5,99

Ιδιωτική επένδυση	-0,79	-1,12	-1,01	-0,50	0,32	1,39	6,28	8,46
Απασχόληση - ιδιωτικός τομέας	-0,25	-0,09	0,23	0,68	1,20	1,74	3,86	4,15
Φορολογικά έσοδα / ΑΕΠ	0,29	0,50	0,67	0,84	1,02	1,21	1,98	2,52
Β: Μεταρρυθμίσεις που ενισχύουν τον ανταγωνισμό στην αγορά προϊόντων								
Πραγματικό ΑΕΠ	0,11	0,20	0,29	0,37	0,47	0,57	0,99	1,25
Ιδιωτική επένδυση	-0,10	-0,09	0,01	0,19	0,44	0,73	1,97	2,35
Απασχόληση - ιδιωτικός τομέας	-0,07	-0,06	-0,06	-0,04	-0,03	0,00	0,08	0,06
Φορολογικά έσοδα / ΑΕΠ	0,05	0,10	0,14	0,17	0,21	0,24	0,40	0,51
Γ: Μεταρρυθμίσεις που υποστηρίζουν υψηλότερη συμμετοχή στο εργατικό δυναμικό								
Μεταβλητή	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**10 έτη**	**20 έτη**
Πραγματικό ΑΕΠ	0,15	0,30	0,51	0,78	1,09	1,42	2,79	3,52

Ιδιωτική επένδυση	-0,59	-0,92	-0,97	-0,77	-0,36	0,22	3,08	4,68
Απασχόληση - ιδιωτικός τομέας	-0,07	0,13	0,47	0,91	1,40	1,91	3,92	4,28
Φορολογικά έσοδα / ΑΕΠ	0,16	0,27	0,37	0,46	0,57	0,68	1,13	1,47
Δ: Μεταρρυθμίσεις που ενισχύουν την παραγωγικότητα								
Μεταβλητή	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**10 έτη**	**20 έτη**
Πραγματικό ΑΕΠ	0,09	0,18	0,27	0,37	0,49	0,60	1,06	1,19
Ιδιωτική επένδυση	-0,10	-0,14	-0,10	0,01	0,17	0,37	1,22	1,44
Απασχόληση - ιδιωτικός τομέας	-0,11	-0,16	-0,19	-0,19	-0,19	-0,17	-0,17	-0,21
Φορολογικά έσοδα / ΑΕΠ	0,07	0,12	0,16	0,20	0,24	0,28	0,42	0,50

Πηγή: Εκτιμήσεις Τράπεζας της Ελλάδος.

Σημείωση: όλες οι μεταβλητές είναι εκφρασμένες σε ποσοστιαίες μεταβολές από τις τιμές μακροχρόνιας ισορροπίας με εξαίρεση το λόγο φορολογικών εσόδων προς ΑΕΠ, όπου η μεταβολή είναι εκφρασμένη σε ποσοστιαίες μονάδες.

Συνολική επίδραση των πόρων του Σχεδίου και των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων

Η μελέτη της ΤτΕ παρουσιάζει την συνολική εκτιμώμενη μακροοικονομική επίδραση του Ελληνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, όπως προκύπτει από την συνδυαστική επίδραση των επιχορηγήσεων, των δανείων και των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Τα κύρια αποτελέσματα συνοψίζονται στον Πίνακα 3:

Πίνακας 3: Συνολική επίδραση του «Ελλάδα 2.0»

Μεταβλητή	2021	2022	2023	2024	2025	2026	10 έτη	20 έτη
Πραγματικό ΑΕΠ	2,61	3,98	4,78	5,55	6,27	6,90	7,00	6,55
Ιδιωτικές Επενδύσεις	7,18	13,32	17,70	20,35	21,15	19,75	8,70	4,77
Απασχόληση στον ιδιωτικό τομέα	1,24	2,26	2,70	3,16	3,58	3,93	3,92	3,65
Φορολογικά έσοδα / ΑΕΠ	1,09	1,74	2,09	2,38	2,62	2,80	2,56	2,80

Πηγή: Εκτιμήσεις Τράπεζας της Ελλάδος.

Σημείωση: όλες οι μεταβλητές είναι εκφρασμένες σε ποσοστιαίες μεταβολές από τις τιμές μακροχρόνιας ισορροπίας με εξαίρεση το λόγο φορολογικών εσόδων προς ΑΕΠ, όπου η μεταβολή είναι εκφρασμένη σε ποσοστιαίες μονάδες.

Τα αποτελέσματα που παρουσιάζονται στο Πίνακα 3 δείχνουν ότι το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας μπορεί να αυξήσει το επίπεδο του πραγματικού ΑΕΠ της Ελλάδας κατά την περίοδο 2021-2026, σωρευτικά, κατά ποσό ίσο με περίπου το 1/3 του πραγματικού ΑΕΠ του 2020, και κατά περίπου 7 ποσοστιαίες μονάδες το 2026 σε σχέση με το βασικό σενάριο το οποίο υποθέτει την μη εφαρμογή του Σχεδίου. Η μακροπρόθεσμη αύξηση του επιπέδου του πραγματικού ΑΕΠ οφείλεται στη μόνιμη θετική επίδραση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Η μόνιμη αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ σε βάθος 20ετίας υπολογίζεται στις 6,55 μονάδες συγκριτικά με το βασικό σενάριο. Κατά την περίοδο εφαρμογής του (2021-2026), το σχέδιο αυξάνει τις ιδιωτικές επενδύσεις και την απασχόληση κατά περίπου 20% και 4% αντίστοιχα, που αντιστοιχούν σε 180.000-200.000 νέες θέσεις εργασίας. Οι θέσεις αυτές διατηρούνται μακροπρόθεσμα, δηλαδή είναι μόνιμες, όπως επίσης μόνιμη αύξηση καταγράφεται και στο επίπεδο των ιδιωτικών επενδύσεων. Η εφαρμογή του σχεδίου αυξάνει το λόγο των φορολογικών εσόδων προς το ΑΕΠ κατά 2,8 ποσοστιαίες μονάδες, δημιουργώντας έτσι δημοσιονομικό χώρο

που επιτρέπει τη μείωση των φόρων ή/και την αύξηση των δημόσιων δαπανών, κάτι που μπορεί να δώσει περαιτέρω ώθηση στην οικονομική δραστηριότητα. Οι δυναμικές επιδράσεις του Σχεδίου επί των βασικών μακροοικονομικών μεταβλητών όπως προβλέπονται από την μελέτη της ΤτΕ για την περίοδο 2021 - 2050, συνοψίζονται στο Διάγραμμα Α1.

Πρόσθετες επιδράσεις από την ψηφιοποίηση της δημόσιας διοίκησης

Εκτός από τα αποτελέσματα που συζητήθηκαν παραπάνω, η ΤτΕ εξέτασε επίσης (σε ξεχωριστή άσκηση) τις επιπτώσεις των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο σχετικά με την ψηφιοποίηση της δημόσιας διοίκησης. Αυτά τα αποτελέσματα δεν έχουν συμπεριληφθεί στις παραπάνω εκτιμήσεις. Για το αυτής της άσκησης, θεωρήθηκε ότι τα νοικοκυριά κατανέμουν τον διαθέσιμο χρόνο εργασίας, μεταξύ «παραγωγικής εργασίας» και «μη παραγωγικής δραστηριότητας». Συγκεκριμένα, τα αποτελέσματα της ψηφιοποίησης της δημόσιας διοίκησης προσομοιώνονται υποθέτοντας ότι η Ελλάδα κλείνει το ήμισυ του χάσματος από την ΕΕ έως το 2030 σχετικά με το μερίδιο του διαθέσιμου χρόνου εργασίας που κατανέμεται σε μη παραγωγικές δραστηριότητες (βλ. ενότητα μεθοδολογία για λεπτομερείς επεξηγήσεις). Όπως φαίνεται στον Πίνακα 4, οι μεταρρυθμίσεις αυτές από μόνες τους έχουν σημαντικές μακροπρόθεσμες επιπτώσεις, οδηγώντας σε αύξηση του ΑΕΠ και των ιδιωτικών επενδύσεων κατά 3,91% και 5,22% αντίστοιχα μετά από 20 χρόνια, πάνω από τις εκτιμήσεις της κοινής επίδρασης των δαπανών και των μεταρρυθμίσεων του σχεδίου που αναφέρεται παραπάνω. Αυτό συνεπάγεται ότι με βάση την ανάλυση της ΤτΕ, η συνολική μακροπρόθεσμη επίδραση του Σχεδίου στο ΑΕΠ υπερβαίνει το 10%, μια εκτίμηση που εξακολουθεί να μην λαμβάνει υπόψη πρόσθετες μεταρρυθμίσεις που αυξάνουν την παραγωγικότητα που περιλαμβάνονται στο σχέδιο, που σχετίζονται με τον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης, της ποιότητας των κανονιστικών ρυθμίσεων, την αυξημένη αποτελεσματικότητα του δικαστικού συστήματος κ.λπ.

Πίνακας 4: Επιδράσεις από την ψηφιοποίηση της δημόσιας διοίκησης

Μεταβλητή	2021	2022	2023	2024	2025	2026	10 έτη	20 έτη
Πραγματικό ΑΕΠ	0,18	0,35	0,59	0,89	1,23	1,60	3,10	3,91
Ιδιωτικές Επενδύσεις	-0,63	-0,96	-1,00	-0,76	-0,29	0,36	3,51	5,22

Απασχόληση στον ιδιωτικό τομέα	-0,62	-0,94	-1,09	-1,14	-1,14	-1,11	-1,02	-0,62
Παραγωγικές υπηρεσίες εργασίας	-0,07	0,17	0,56	1,05	1,60	2,17	4,39	4,78
Φορολογικά έσοδα / ΑΕΠ	0,18	0,31	0,41	0,52	0,64	0,76	1,26	1,63

Πηγή: Εκτιμήσεις Τράπεζας της Ελλάδος.

Σημείωση: όλες οι μεταβλητές είναι εκφρασμένες σε ποσοστιαίες μεταβολές από τις τιμές μακροχρόνιας ισορροπίας με εξαίρεση το λόγο φορολογικών εσόδων προς ΑΕΠ, όπου η μεταβολή είναι εκφρασμένος σε ποσοστιαίες μονάδες.

Η αύξηση της προσφοράς παραγωγικής εργασίας συνεπάγεται ότι το ίδιο ποσό εισροής εργασίας μπορεί τώρα να παράγει περισσότερο προϊόν. Το μερίδιο της παραγωγικής εργασίας αυξάνεται οδηγώντας σε αύξηση του εισοδήματος εργασίας των νοικοκυριών και της ιδιωτικής κατανάλωσης, καθώς τα νοικοκυριά πληρώνονται για την παραγωγική τους εργασία. Βραχυπρόθεσμα, η υψηλότερη παραγωγικότητα της εργασίας επιτρέπει στις επιχειρήσεις να ανταποκριθούν στη ζήτηση με λιγότερες υπηρεσίες κεφαλαίου που οδηγεί σε προσωρινή μείωση των επενδύσεων. Το οριακό κόστος των επιχειρήσεων μειώνεται τελικά, επιτρέποντας στις επιχειρήσεις να μειώσουν τις εγχώριες τιμές που με τη σειρά τους προκαλούν αύξηση της ζήτησης εξαγωγών. Μακροπρόθεσμα, το πραγματικό ΑΕΠ και οι επενδύσεις αυξάνονται κατά 3,91% και 5,22% αντίστοιχα. Ο δείκτης φορολογικών εσόδων προς ΑΕΠ αυξάνεται κατά 1,63%, λόγω της αύξησης της φορολογικής βάσης

Συζήτηση

Όπως ήδη συζητήθηκε παραπάνω, πολλές ομάδες μεταρρυθμίσεων είναι σημαντικές αλλά δεν μπορούν να ποσοτικοποιηθούν εύκολα. Λειτουργούν μέσω πολλαπλών καναλιών, διαμορφώνοντας το ευρύτεροπλαίσιο και τις θεσμικές ρυθμίσεις της οικονομίας και επηρεάζοντας έμμεσα την αποτελεσματικότητα άλλων μεταρρυθμίσεων. Σχετικά παραδείγματα περιλαμβάνουν τις μεταρρυθμίσεις που βελτιώνουν την ποιότητα των θεσμών, δηλαδή την αποτελεσματικότητα του κράτους, την ποιότητα του ρυθμιστικού πλαισίου, το κράτος δικαίου και τον έλεγχο της διαφθοράς, μέσω του εκσυγχρονισμού της δημόσιας διοίκησης (Άξονες 2.2 και 4.2), της αύξησης της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης (Άξονας 4.3) και της βελτίωσης των φοροεισπρακτικών μηχανισμών (Άξονας 4.1). Οι επιπτώσεις τέτοιων συμπληρωματικών, οριζόντιων και εκτεταμένων μεταρρυθμίσεων δεν έχουν συνυπολογιστεί στις ποσοτικές εκτιμήσεις αλλά αυξάνουν την πιθανότητα να υπάρξουν ακόμα ευνοϊκότερες οικονομικές εξελίξεις (upside risks). Ως αποτέλεσμα, οι εκτιμήσεις που παρουσιάζονται στον

Πίνακα 3 θα πρέπει να ερμηνευθούν ως ένα κατώτατο όριο των θετικών επιδράσεων του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0» στην ελληνική οικονομία.

Πιο αναλυτικά, σημαντικός αριθμός ερευνητικών μελετών έχει αναδείξει την ισχυρή θετική συσχέτιση μεταξύ καλύτερης ποιότητας θεσμών και μακροχρόνιας οικονομικής ανάπτυξης, κοινωνικής ευημερίας και συμπεριληπτικότητας. Από τα ευρήματα της σχετικής εμπειρικής βιβλιογραφίας προκύπτει ότι οι μεταρρυθμίσεις που βελτιώνουν το επίπεδο διακυβέρνησης (governance) και κράτους δικαίου έχουν τη δυνατότητα να μειώσουν τα κόστη συναλλαγής και προσοδοθηρίας (rent-seeking), να στηρίξουν τη καινοτομία και την επιχειρηματικότητα και να αυξήσουν την παραγωγικότητα και την αποτελεσματική κατανομή των παραγωγικών πόρων. Ορισμένες μελέτες δείχνουν ότι το η προσοδοθηρία (rent-seeking) συνεπάγεται σημαντικό κόστος ευημερίας και τείνει να επηρεάζει αρνητικά τους καινοτόμους και τις νέες εταιρείες σε σχέση με τους καθιερωμένους παραγωγούς, καθώς οι πρώτες δεν διαθέτουν ισχυρά λόμπι. Η χαμηλή ποιότητα θεσμών μπορεί να είναι καθοριστικός παράγοντας της προσοδοθηρικής συμπεριφοράς rent-seeking. Παραδείγματα περιλαμβάνουν αναποτελεσματικό ή μερικό κράτος δικαίου, απουσία ή ασθενώς επιβαλλόμενα δικαιώματα ιδιοκτησίας και ανεπαρκής έλεγχος της διαφθοράς[102]. Η ανάλυση της ΤτΕ υποστηρίζει επίσης ότι, βάσει εκτιμήσεων του ΟΟΣΑ, μεταρρυθμίσεις που θα κλείσουν το χάσμα μεταξύ της Ελλάδας και των μέσων πρακτικών όσον αφορά το κράτος δικαίου άλλων χωρών της Νότιας Ευρώπης που μοιράζονται κοινές εμπειρίες και χαρακτηριστικά με την ελληνική οικονομία (Ιταλία, Ισπανία, Πορτογαλία), θα μεταφράζονται σε αύξηση της μακροπρόθεσμης παραγωγικότητας των συντελεστών παραγωγής, και έτσι θα αποφέρουν μακροπρόθεσμα κέρδη στο ΑΕΠ που ανέρχονται σε περίπου 15%. Μεταρρυθμίσεις που μειώνουν την απόσταση από τον μέσο όρο της Ε.Ε. σε ότι αφορά την αποτελεσματικότητα του συστήματος δικαιοσύνης, το κόστος ενεργειών που οδηγούν σε εφαρμογή των όρων των συμβάσεων και την διάρκεια των διαδικασιών αφερεγγυότητας, επίσης συσχετίζονται με ισχυρές θετικές επιπτώσεις στη παραγωγικότητα και τα επίπεδα φυσικού ΑΕΠ, επενδύσεων και απασχόλησης. Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι η δικαστική αποτελεσματικότητα φαίνεται να έχει θετική επίδραση στο μέγεθος της επιχείρησης που αποτελεί κύριο στόχο στον Πυλώνα 4.

Η ψηφιοποίηση της δημόσιας διοίκησης είναι μια μεταρρύθμιση που διαδραματίζει επίσης σημαντικό ρόλο στο Σχέδιο στο πλαίσιο του Πυλώνα 2. Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις για την ενίσχυση της ψηφιοποίησης του δημόσιου τομέα και τη χρήση στρατηγικών δεδομένων για δημόσιες υπηρεσίες με γνώμονα τον χρήστη (Άξονας 2.2) αναμένεται να ενισχύσει την αποτελεσματικότητα και τη διακυβέρνηση του δημόσιου τομέα, να μειώσει το διοικητικό κόστος και τις δραστηριότητες προσοδοθηρίας, και να βελτιώσει τη διαφάνεια και τη λογοδοσία, υποστηρίζοντας έτσι την παραγωγικότητα της εργασίας, τη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη και την κοινωνική ευημερία, όπως προβλέπεται από τα ευρήματα της σχετικής άσκησης που συζητήθηκε παραπάνω. Η Ελλάδα έχει σημειώσει πρόοδο στην ψηφιακή διακυβέρνηση, αλλά έχει ακόμη περιθώρια βελτίωσης σε σχέση με τον μέσο όρο της ΕΕ ή του ΟΟΣΑ[103].

[102] Για συζήτηση, δείτε, μεταξύ άλλων, ECB (2018), "Structural reforms in the euro area", Masuch, K., R. Anderton, R. Setzer, and N. Benalal (editors), Occasional Paper No 210, June.

[103] Σύμφωνα με τον «Digital Government Index» του ΟΟΣΑ, η Ελλάδα κατέλαβε 29 από τις 33 χώρες το 2019 (GR: 0.35, OECD: 0.50). Οι έξι χώρες με την υψηλότερη απόδοση έχουν επίσημους μηχανισμούς συντονισμού που είναι υπεύθυνοι για διακυβερνητικά έργα ΤΠΕ με θεσμική εκπροσώπηση από διάφορους τομείς πολιτικής για να κατευθύνουν τις ψηφιακές κυβερνητικές μεταρρυθμίσεις. Δύο επιπλέον στοιχεία είναι σημαντικά. Πρώτον, η εμπλοκή

Τέλος, οι μεταρρυθμίσεις που εντάσσονται στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αναμένεται να αυξήσουν σημαντικά την ανθεκτικότητα της Ελληνικής οικονομίας, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά την ικανότητά της να ανακάμπτει γρήγορα από αρνητικές διαταράξεις. Ιδιαίτερα η οικονομική και κοινωνική ανθεκτικότητα της Ελλάδας ενισχύεται επίσης από τρεις ομάδες μεταρρυθμίσεων: (α) μεταρρυθμίσεις που ενισχύουν την ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή (Άξονας 1.4), (β) μεταρρυθμίσεις στην πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας (Άξονας 3.3), οι οποίες ενισχύουν την οικονομική και κοινωνική ανθεκτικότητα σε περιόδους υγειονομικών κρίσεων, και (γ) προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής και εμπράγματης ιδιοκτησίας (Άξονας 1.2, 4.2 όσον αφορά την καταπολέμηση του λαθρεμπορίου, 4.4 και 4.6), που αυξάνουν την ανθεκτικότητα κρίσιμων τομέων της οικονομίας, όπως του πολιτισμού και του τουρισμού, ιδιαίτερα στα πλαίσια της ψηφιακής εποχής. Η οικονομική ανθεκτικότητα αναμένεται να ενισχυθεί περαιτέρω από μεταρρυθμίσεις που αυξάνουν την ικανότητα των αγορών εργασίας και προϊόντων να προσαρμόζονται γρήγορα σε μεταβαλλόμενες συνθήκες προσφοράς και ζήτησης (Πυλώνες 3 και 4), όπως επίσης και από μεταρρυθμίσεις που ευνοούν την ανάπτυξη του εμπορεύσιμου τομέα της οικονομίας, δηλαδή την εξωστρέφεια, το διεθνές εμπόριο, και την περεταίρω διαφοροποίηση των εξαγωγών (Άξονας 4.7). Τέλος, μεταρρυθμίσεις που ισχυροποιούν περαιτέρω το τραπεζικό σύστημα και συμβάλλουν στην περαιτέρω ανάπτυξη των κεφαλαιαγορών, ενισχύουν την ανθεκτικότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος, προφυλάσσοντας έτσι την οικονομία από αρνητικές αλληλεπιδράσεις μεταξύ πραγματικής οικονομίας και χρηματοπιστωτικού τομέα σε περιόδους οικονομικών αναταράξεων.

Διάγραμμα Α1: Δυναμικές επιδράσεις Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

των χρηστών στο σχεδιασμό και την παράδοση των υπηρεσιών και η συγκέντρωση ιδεών από ενδιαφερόμενους φορείς για την ευθυγράμμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών με τις ανάγκες.. Δεύτερον, εκπαιδεύοντας δημόσιους υπαλλήλους σε ψηφιακές δεξιότητες ώστε να είναι σε θέση να εφαρμόζουν αποτελεσματικά τις πολιτικές της ψηφιακής κυβέρνησης. Σύμφωνα με το συγκριτικό κριτήριο της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης που διατίθεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η Ελλάδα κατατάσσει 25 από τις 27 χώρες της ΕΕ στη διετή περίοδο 2018-2019 (GR: 52,5, EU-27: 71,9) σε δημόσιες υπηρεσίες που παρέχονται τόσο στους πολίτες όσο και στις επιχειρήσεις. Οι χώρες μπορούν να βελτιώσουν το επίπεδο διείσδυσης αυξάνοντας τον αριθμό των ατόμων που υποβάλλουν επίσημες φόρμες στο διαδίκτυο στις διοικητικές αρχές ή αυτοματοποιώντας τις διαδικασίες και ζητώντας λιγότερες φόρμες από τους πολίτες.

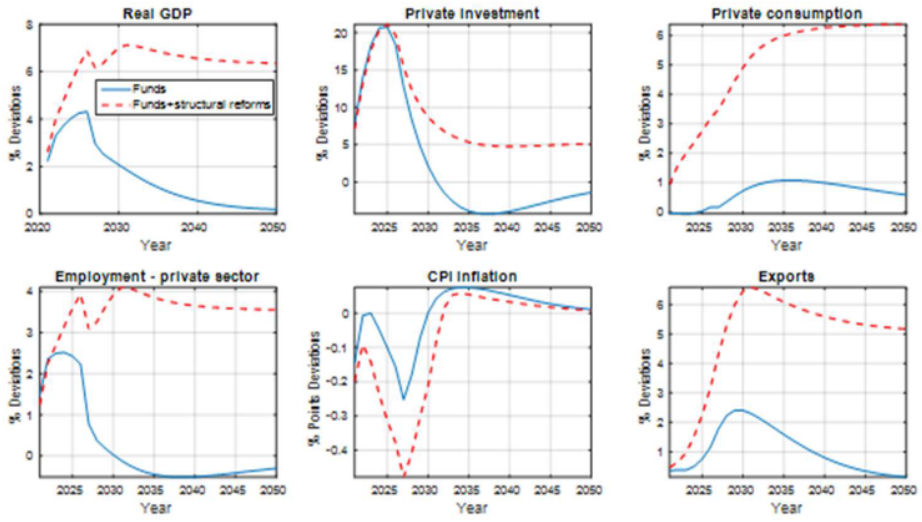

Πηγή: Εκτιμήσεις Τράπεζας της Ελλάδος.

Σημείωση: όλες οι μεταβλητές είναι εκφρασμένες σε ποσοστιαίες μεταβολές από τις τιμές μακροχρόνιας ισορροπίας με εξαίρεση το λόγο φορολογικών εσόδων προς ΑΕΠ, ο οποίος είναι εκφρασμένος σε διαφορές ποσοστιαίων μονάδων. Το διάγραμμα δεν περιλαμβάνει τα αποτελέσματα των μεταρρυθμίσεων που σχετίζονται με την ψηφιοποίηση του δημόσιου τομέα.

Αποτελέσματα της συμπληρωματικής άσκησης ευρωστίας από το Συμβούλιο Οικονομικών Εμπειρογνωμόνων (Σ.Ο.Ε.)

Μια άσκηση ευρωστίας των αποτελεσμάτων, συμπληρωματική της ανάλυσης της ΤτΕ, έχει πραγματοποιηθεί από το Συμβούλιο Οικονομικών Συμβούλων (ΣΟΕ), χρησιμοποιώντας το μακροοικονομικό υπόδειγμα DSGE QUEST3 R&D, και συγκεκριμένα την έκδοση για την ελληνική οικονομία, που αναπτύχθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Η μεθοδολογία, καθώς και οι παραδοχές και τα κανάλια, μέσω των οποίων αξιολογούνται οι επιδράσεις δαπανών και οι διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων του Σχεδίου, εξηγούνται λεπτομερώς στην ενότητα μεθοδολογίας παρακάτω.

Τα αποτελέσματα που προκύπτουν από την ανάλυση του ΣΟΕ συμφωνούν με εκείνα της Τράπεζας της Ελλάδος σε ότι αφορά τις μεσοπρόθεσμες οικονομικές επιδράσεις του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, καθώς επίσης και στη σημασία των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων για τη μακροχρόνια ανάπτυξη της οικονομίας. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του ΣΟΕ η πλήρης εφαρμογή του Σχεδίου, δηλαδή η χρήση του συνόλου της χρηματοδότησης (€30,5 δις) σε επιχορηγήσεις και δάνεια και η πλήρης εφαρμογή των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, μπορεί δυνητικά να αυξήσει το επίπεδο του πραγματικού ΑΕΠ κατά 7,3%, έως το 2026, σε σχέση με το σενάριο βάσης χωρίς την εφαρμογή του Σχεδίου, όπως φαίνεται στον Πίνακα 5. Αυτό συνεπάγεται μια θετική συμβολή στο ρυθμό ανάπτυξης του ΑΕΠ κατά περίπου 1,2 ποσοστιαίες μονάδες κατά μέσο όρο κάθε χρόνο, τη περίοδο 2021-2026, με τις ιδιωτικές επενδύσεις να αυξάνονται κατά περίπου 8,2% σε σύγκριση με την αρχική

μακροχρόνια ισορροπία του υποδείγματος QUEST[104]. Επιπρόσθετα, η συνολική επίδραση του σχεδίου μετά από 6 χρόνια, αναμένεται να αυξήσει την απασχόληση κατά 2,64% σε σύγκριση με το με το σενάριο βάσης μη εφαρμογής του σχεδίου. Επιπλέον, ο λόγος προϋπολογισμού προς ΑΕΠ της κυβέρνησης αναμένεται να βελτιωθεί κατά 1,62 ποσοστιαίες μονάδες, ενώ η αυξημένη εξωτερική ανταγωνιστικότητα της οικονομίας αναμένεται να αυξήσει τις εξαγωγές κατά 8,29% και να βελτιώσει τον δείκτη εμπορικού ισοζυγίου προς ΑΕΠ κατά 0,56 έως το 2026.

Πίνακας 5: Συνολικά αποτελέσματα επίδρασης του Σχεδίου – Ανάλυση ΣΟΕ

Μεταβλητή	2021	2022	2023	2024	2025	2026	10 έτη	20 έτη
Πραγματικό ΑΕΠ	1,64	2,63	3,80	4,91	6,03	7,27	9,65	18,57
Ιδιωτικές επενδύσεις	3,86	4,04	4,85	5,86	6,98	8,20	7,45	15,73
Απασχόληση	0,75	1,18	1,63	2,00	2,35	2,64	2,82	4,59
Πραγματικοί μισθοί	0,64	1,96	3,08	4,08	4,95	5,53	7,48	13,31

[104] Το εκτιμώμενο ποσοστό επίδρασης του 8,2% στις ιδιωτικές επενδύσεις στην ανάλυση υπολογίζεται με βάση τις παραδοχές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τη βαθμονόμηση του λόγου Επενδύσεων προς ΑΕΠ στο σενάριο βάσης στο υπόδειγμα QUEST. Συγκεκριμένα, η βαθμονομημένη τιμή για τον λόγο αυτό, από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, θεωρείται ότι είναι περίπου το 25% του ΑΕΠ, το οποίο είναι πλησιέστερο στον μέσο όρο της ΕΕ, αντί να αντικατοπτρίζει το επενδυτικό κενό που παρατηρείται για την ελληνική οικονομία τα τελευταία δέκα χρόνια. Συνεπώς, ενώ σε όρους επιπέδου το ποσό των δανείων που εισήχθησαν ως ιδιωτικές επενδύσεις σε κάθε υπόδειγμα είναι περίπου το ίδιο μεταξύ των δύο ασκήσεων, (ΤτΕ και Σ.Ο.Ε), σε ποσοστιαίους όρους η εισαγωγή περίπου 2 δις σε δάνεια στο υπόδειγμα QUEST οδηγούν σε σχετικά μικρότερη επίπτωση 8,2%, μετά από 6 χρόνια, σε επενδύσεις σε σχέση με το σενάριο βάσης, σε σύγκριση με τον αντίκτυπο του 20% που διαπιστώθηκε από την ανάλυση της ΤτΕ. Αυτό συμβαίνει επειδή η ΤτΕ βαθμονομεί τις σχετικές μεταβλητές του υποδείγματος με βάση τα πιο πρόσφατα διαθέσιμα δεδομένα έως το 2020 για όλες τις μεταβλητές, υποδηλώνοντας μια σημαντικά χαμηλότερη τιμή σεναρίου βάσης για τον λόγο Επενδύσεων προς ΑΕΠ, και επομένως για το επίπεδο των επενδύσεων. Υποθέτοντας ότι το επίπεδο ισορροπίας των επενδύσεων αντικατοπτρίζει το μέσο επίπεδο των ιδιωτικών επενδύσεων μεταξύ 2018-2020, το Σ.Ο.Ε διαπιστώνει ότι η αντίστοιχη αύξηση των ιδιωτικών επενδύσεων λόγω της εισαγωγής δανείων φτάνει περίπου το 21% μετά από 6 χρόνια, αντίστοιχο με αυτό της ΤτΕ, ενώ το ΑΕΠ αυξάνεται στο 7,7%, λόγω του ότι το σημείο εκκίνησης είναι από μια πολύ χειρότερη κατάσταση μακροχρόνιας ισορροπίας.

Κρατικός προϋπολογισμός / ΑΕΠ	0,35	0,71	1,14	1,38	1,52	1,62	0,96	0,49
Εξαγωγές	1,73	3,96	5,29	6,28	7,23	8,29	11,52	18,44
Εμπορικό ισοζύγιο / ΑΕΠ	0,15	0,59	0,69	0,66	0,61	0,56	0,77	0,38

Πηγή: ΣΟΕ

Σημείωση: όλες οι μεταβλητές είναι εκφρασμένες σε ποσοστιαίες μεταβολές από τις τιμές μακροχρόνιας ισορροπίας με εξαίρεση το λόγο του κρατικού προϋπολογισμού προς το ΑΕΠ και του εμπορικού ισοζυγίου προς ΑΕΠ, όπου οι μεταβολές εκφράζονται σε ποσοστιαίες μονάδες.

Σε σύγκριση με την ανάλυση που πραγματοποίησε η ΤτΕ, η οποία εκτιμά ότι η μακροπρόθεσμη επίδραση στο ΑΕΠ θα είναι 6,55%, αυξανόμενη σε περισσότερο από 10% όταν προστεθεί και η επιπλέον επίδραση της ψηφιοποίησης της δημόσιας διοίκησης, τα αποτελέσματα της συμπληρωματικής άσκησης από το ΣΟΕ δείχνουν μια ισχυρότερη μακροπρόθεσμη επίδραση. Αυτό οφείλεται κυρίως στο πλαίσιο του υποδείγματος το οποίο επιτρέπει την εστίαση σε μεταρρυθμίσεις που βελτιώνουν το ανθρώπινο κεφάλαιο. Συγκεκριμένα, στην ανάλυση του ΣΟΕ, η κοινή επίδραση των συνολικών δαπανών του Σχεδίου και η εφαρμογή διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, αυξάνει τη μακροχρόνια ισορροπία (steady state) του ΑΕΠ και της απασχόλησης κατά περίπου 18,57% και 4,59% μετά από 20 χρόνια, αντίστοιχα, όπως φαίνεται στον Πίνακα 5. Η θετική διαφορά αντικατοπτρίζει κυρίως τη βελτίωση της αγοράς εργασίας από τη μεριά της προσφοράς, και ειδικότερα τη βελτίωση της ποιότητας του ανθρώπινου κεφαλαίου μέσω της αύξησης του μέσου επιπέδου δεξιοτήτων και του μέσου επιπέδου της αποδοτικότητας του εργατικού δυναμικού (βλ. ενότητα μεθοδολογίας για μια λεπτομερή εξήγηση των υποθέσεων που έγιναν).

Το μέγεθος των συνολικών μακροοικονιμικών επιδράσεων που προκύποτουν από την ανάλυση του ΣΟΕ, συνάδουν με μια αντίστοιχη ανάλυση που διεξήγαγε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 2014, χρησιμοποιώντας επίσης το υπόδειγμα QUEST, για να ποσοτικοποιήσει την πιθανή επίδραση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων στην ανάπτυξη των κρατών μελών της ΕΕ.[105] Ειδικότερα, σε αυτήν την ανάλυση, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαπιστώνει ότι η εφαρμογή ενός συνδυασμού διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων στους τομείς του ανταγωνισμού και της ρύθμισης της αγοράς, της δόμησης δεξιοτήτων, της συμμετοχής στην αγορά εργασίας, των ενεργών πολιτικών στην αγορά εργασίας και των κινήτρων για δαπάνες σε Ε&Α, μπορεί δυνητικά να αυξήσει επίπεδο του ελληνικού ΑΕΠ κατά περίπου 9,7% σε 10 χρόνια και 17,6% σε 20 χρόνια σε σχέση με το βασικό

[105] Βλέπε Janos Varga and Jan in't Veld (2014), "The potential growth impact of structural reforms in the EU: A benchmarking exercise", Economic Papers 541.

σενάριο. Η υπόθεση εργασίας της Επιτροπής σε αυτή την ανάλυση είναι ότι οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις κλείνουν μόνο το ήμισυ του χάσματος που υπάρχει μεταξύ της Ελλάδας και των τριών χωρών με τις καλύτερες επιδόσεις, οδηγώντας τους συγγραφείς στο συμπέρασμα ότι ακόμη και τέτοιες μη υπερβολικά φιλόδοξες μεταρρυθμίσεις μπορούν να έχουν σημαντικές μακροοικονομικές επιπτώσεις. Ειδικά για την Ελλάδα, οι συγγραφείς καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι τα μακροπρόθεσμα οφέλη είναι τα μεγαλύτερα σε σύγκριση με άλλες χώρες της ΕΕ, λόγω του σημαντικού περιθωρίου για μεταρρυθμίσεις που προσδιορίζονται σε όλους τους τομείς από την προσέγγιση «απόσταση από τους καλύτερους» (distance-to-frontier approach). Για λόγους σύγκρισης, αξίζει να σημειωθεί ότι η παραδοχή της σύγκλισης (catch-up) στην ανάλυση του ΣΟΕ είναι ακόμη πιο συντηρητική, υπό την έννοια ότι προϋποθέτει βαθμιαία σύγκλιση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο παρά με τις τρεις καλύτερες επιδόσεις της ΕΕ (βλ. ενότητα μεθοδολογίας παρακάτω).

Ο Πίνακας 6 παρουσιάζει την επίδραση των επιχορηγήσεων και των δανείων μόνο, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι επιπτώσεις των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Όσον αφορά το πραγματικό ΑΕΠ, αυτό αυξάνεται κατά 2,53% σε σύγκριση με το βασικό σενάριο έως το 2026. Η επίδραση στο ΑΕΠ είναι μακροχρόνια λόγω της επίμονης επίδρασης της συσσώρευσης ιδιωτικού και δημόσιου κεφαλαίου καθώς και της μόνιμης μείωσης των ασφαλίστρων κινδύνου σε φυσικό και άυλο κεφάλαιο[106]. Η τελευταία υπόθεση υιοθετείται από σχετική ανάλυση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την επίδραση του RRF στο ευρωπαϊκό κόστος κεφαλαίου, όπως εξηγείται στην ενότητα της μεθοδολογίας παρακάτω.

Πίνακας 6: Επίδραση μόνο επιχορηγήσεων και δανείων - Ανάλυση ΣΟΕ

Μεταβλητή	2021	2022	2023	2024	2025	2026	10 έτη	20 έτη
Πραγματικό ΑΕΠ	1,02	1,01	1,28	1,63	2,04	2,53	2,21	2,29

[106] Η ελαστικότητα του προϊόντος του δημόσιου κεφαλαίου (elasticity of public capital) παίρνει την τιμή 0,12, η οποία είναι η προεπιλεγμένη βαθμονομημένη τιμή του υποδείγματος QUEST με βάση τις μέσες εμπειρικές εκτιμήσεις της βιβλιογραφίας.

Ιδιωτικές Επενδύσεις	4,69	5,17	5,74	6,38	7,08	7,88	5,30	5,45
Απασχόληση	0,81	0,64	0,59	0,64	0,77	0,84	0,44	0,41
Κυβερνητικός προϋπολογισμός / ΑΕΠ	0,43	0,34	0,52	0,72	0,90	1,07	0,57	0,01
Εξαγωγές	-0,35	0,04	0,42	0,76	1,10	1,54	2,46	2,31
Εμπορικό ισοζύγιο / ΑΕΠ	-0,31	-0,24	-0,19	-0,19	-0,21	-0,22	0,10	0,01

Πηγή: ΣΟΕ

Σημείωση: όλες οι μεταβλητές είναι εκφρασμένες σε ποσοστιαίες μεταβολές από τις τιμές μακροχρόνιας ισορροπίας με εξαίρεση το λόγο του κρατικού προϋπολογισμού προς ΑΕΠ και εμπορικού ισοζυγίου προς ΑΕΠ, όπου η μεταβολή εκφράζεται σε ποσοστιαίες μονάδες.

Ο Πίνακας 7 δείχνει τη συνολική επίδραση των μεταρρυθμίσεων (μέρος Α) καθώς και την ξεχωριστή επίδραση των μεταρρυθμίσεων στην αγορά εργασίας (μέρος Β) και των μεταρρυθμίσεων στην αγορά προϊόντων (μέρος Γ), χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η επίδραση των επιχορηγήσεων και των δανείων. Η από κοινού επίδραση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων αυξάνει το πραγματικό ΑΕΠ και την απασχόληση κατά 4,5% και 1,66%, αντίστοιχα, το 2026. Τα πρόσθετα κέρδη μακροπρόθεσμα είναι πολύ σημαντικά. Συγκεκριμένα, οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις οδηγούν επίσης σε βελτίωση του λόγου του κρατικού προϋπολογισμού προς το ΑΕΠ και του εμπορικού ισοζυγίου προς το ΑΕΠ, κατά 0,35 ποσοστιαίες μονάδες και 0,36 ποσοστιαίες μονάδες, αντίστοιχα μετά από 20 χρόνια. Το μεγαλύτερο μέρος της επίδρασης στο ΑΕΠ και την απασχόληση προέρχεται από μεταρρυθμίσεις στην αγορά εργασίας, ιδίως από τις μεταρρυθμίσεις που στοχεύουν στη βελτίωση της ποιότητας του ανθρώπινου κεφαλαίου. Συνολικά, οι μεταρρυθμίσεις στην αγορά εργασίας (μέρος Β του Πίνακα 7) αυξάνουν το πραγματικό ΑΕΠ κατά 3,08% και την απασχόληση κατά 1,05% το 2026. Μακροπρόθεσμα, η επίδραση των μεταρρυθμίσεων στην αγορά εργασίας σε όλες τις βασικές μακροοικονομικές μεταβλητές είναι ισχυρότερη, αν και οι μεταρρυθμίσεις στην αγορά προϊόντων έχουν επίσης σημαντικά αποτελέσματα.

Πίνακας 7:Επίδραση των δομικών μεταρρυθμίσεων - Ανάλυση ΣΟΕ

Α: Από κοινού επίδραση επιλεγμένων μεταρρυθμίσεων								
Μεταβλητή	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**10 έτη**	**20 έτη**
Πραγματικό ΑΕΠ	0,59	1,60	2,45	3,16	3,83	4,50	7,24	15,70
Ιδιωτικές Επενδύσεις	-0,82	-1,20	-1,05	-0,76	-0,41	-0,03	1,95	9,93
Απασχόληση	-0,08	0,53	1,00	1,29	1,49	1,66	2,38	4,15
Κυβερνητικός προϋπολογισμός / ΑΕΠ	-0,07	0,46	0,73	0,80	0,77	0,69	0,43	0,35
Εξαγωγές	1,90	3,62	4,55	5,20	5,77	6,35	8,84	15,79
Εμπορικό ισοζύγιο / ΑΕΠ	0,4	0,73	0,79	0,77	0,74	0,72	0,64	0,36
Β: Επίδραση των μεταρρυθμίσεων στην αγορά εργασίας								
Μεταβλητή	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**10 έτη**	**20 έτη**
Πραγματικό ΑΕΠ	0,19	0,71	1,29	1,88	2,47	3,08	5,60	13,59
Ιδιωτικές Επενδύσεις	-1,54	-2,84	-3,25	-3,25	-3,06	-2,77	-1,03	6,33

Απασχόληση	-0,03	0,15	0,40	0,64	0,85	1,05	1,78	3,53
Κυβερνητικός προϋπολογισμός / ΑΕΠ	-0,07	0,08	0,27	0,41	0,49	0,52	0,49	0,39
Εξαγωγές	0,87	2,04	2,92	3,62	4,23	4,81	7,15	13,61
Εμπορικό ισοζύγιο / ΑΕΠ	0,20	0,46	0,59	0,64	0,66	0,66	0,61	0,32
Γ: Επίδραση των μεταρρυθμίσεων στην αγορά προϊόντων								
Μεταβλητή	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**10 years**	**20 years**
Πραγματικό ΑΕΠ	0,39	0,89	1,16	1,28	1,35	1,42	1,64	2,11
Ιδιωτικές Επενδύσεις	0,72	1,64	2,20	2,49	2,65	2,74	2,98	3,60
Απασχόληση	-0,05	0,38	0,60	0,65	0,64	0,62	0,60	0,62
Κυβερνητικός προϋπολογισμός / ΑΕΠ	0,00	0,37	0,46	0,39	0,28	0,17	-0,07	-0,04
Εξαγωγές	1,03	1,58	1,63	1,58	1,54	1,54	1,69	2,18

Εμπορικό ισοζύγιο / ΑΕΠ	0,19	0,26	0,20	0,13	0,09	0,06	0,03	0,04

Πηγή: ΣΟΕ

Σημείωση: όλες οι μεταβλητές είναι εκφρασμένες σε ποσοστιαίες μεταβολές από τις τιμές μακροχρόνιας ισορροπίας με εξαίρεση το λόγο του κρατικού προϋπολογισμού προς ΑΕΠ και εμπορικού ισοζυγίου προς ΑΕΠ, όπου η μεταβολή εκφράζεται σε ποσοστιαίες μονάδες.

Συνολικά, η άσκηση που πραγματοποιήθηκε από το ΣΟΕ, προβλέπει ότι οι επενδύσεις και οι μεταρρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στο Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, αυξάνουν την παραγωγικότητα της εργασίας, η οποία επιτρέπει ταυτόχρονη αύξηση της κερδοφορίας των επιχειρήσεων μακροπρόθεσμα, καθώς και αύξηση της απασχόλησης και των πραγματικών μισθών, ιδίως σε τομείς υψηλής προστιθέμενης αξίας. Αυτό θέτει στην εργασία έναν αυτοτροφοδοτούμενο ενάρετο κύκλο αυξημένων επενδύσεων, εξαγωγών και απασχόλησης που οδηγούν σε περαιτέρω αυξήσεις του μακροπρόθεσμου εθνικού εισοδήματος.

Με βάση εκτεταμένα εμπειρικά στοιχεία που παρουσιάζονται στην ακαδημαϊκή βιβλιογραφία, η προβλεπόμενη αύξηση του ΑΕΠ και της απασχόλησης, θα μειώσει τα ποσοστά φτώχειας και τα ποσοστά κοινωνικού και οικονομικού αποκλεισμού, καθώς και τις εισοδηματικές ανισότητες και άλλες κοινωνικές ανισότητες (βλ. Ενότητα που συζητά την κοινωνική επίδραση παρακάτω). Ο πρόσθετος δημοσιονομικός χώρος λόγω της αύξησης του ΑΕΠ θα ενισχύσει περαιτέρω αυτά τα αποτελέσματα. Ταυτόχρονα, η μακροπρόθεσμη αύξηση των εξαγωγών θα μειώσει το βαθμό έκθεσης της οικονομικής δραστηριότητας σε αρνητικά σοκ που επηρεάζουν ασύμμετρα την εγχώρια ζήτηση. Επιπλέον, οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στις αγορές εργασίας και προϊόντων αναμένεται να αυξήσουν την ικανότητα της οικονομίας να προσαρμόζεται γρήγορα και αποτελεσματικά στις αρνητικές διαταραχές της προσφοράς και της ζήτησης. Μέσω αυτών των καναλιών, και λαμβάνοντας υπόψη τις μεταρρυθμίσεις που ενισχύουν το σύστημα υγείας και τη λειτουργία των θεσμών, η ποιοτική προβολή που προκύπτει από την ανάλυση ΣΟΕ είναι ίδια με εκείνη της ανάλυσης της ΤτΕ, σύμφωνα με την οποία, το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα αυξήσει την οικονομική, κοινωνική και θεσμική ανθεκτικότητα της Ελλάδας.

Κοινωνική Επίδραση

Το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας είναι ένα ολιστικό σχέδιο, βασισμένο σε συγκεκριμένα και υψηλής ποιότητας εμπειρικά στοιχεία και διεθνή ακαδημαϊκή έρευνα, και ευθυγραμμισμένο με βέλτιστες πρακτικές και συστάσεις από διεθνή ιδρύματα. Οι συνολικές επιπτώσεις των παραγωγικών δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων καθώς και η εφαρμογή διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο, αναμένεται να αυξήσουν σημαντικά την παραγωγή της οικονομίας και να δημιουργήσουν 180.000 έως 200.000 νέες μόνιμες θέσεις εργασίας καλής ποιότητας. Αυτές οι θετικές επιπτώσεις αναμένεται να οδηγήσουν την οικονομία σε μια νέα και καλύτερη μακροχρόνια ισορροπία με μειωμένες αναποτελεσματικότητες, πράγμα που συνεπάγεται υψηλότερο επίπεδο οικονομικής και κοινωνικής ευημερίας. Αυτή η πιο αποτελεσματική κατάσταση της οικονομίας, αναμένεται να

συνοδεύεται από υψηλότερη συμμετοχή στην αγορά εργασίας και υψηλότερη απασχόληση, αυξημένους πραγματικούς μισθούς και χαμηλότερα ποσοστά φτώχειας, υψηλότερη κατανάλωση από τα νοικοκυριά, επενδυτικές ευκαιρίες για επιχειρήσεις, αυξημένη τεχνολογική πρόοδο και αποδοτικότητα για τον ιδιωτικό και το δημόσιο τομέα, μεγαλύτερο μερίδιο εργασίας υψηλής ποιότητας, καθώς και αυξημένη εξωστρέφεια και ανθεκτικότητα σε οικονομικά σοκ.

Ακολούθως, ένας βασικός στόχος του «Ελλάδα 2.0» είναι η ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής και της ανθεκτικότητας, μέσω ορισμένων στοχευμένων πολιτικών, οι οποίες είναι επίσης σύμφωνες με τον Ευρωπαϊκό Πυλώνα των Κοινωνικών Δικαιωμάτων (European Pillar of Social Rights). Αυτές οι πολιτικές στοχεύουν στη βελτίωση της κοινωνικής προοπτικής (1) με την προώθηση της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και των δεξιοτήτων, καθώς και των ίσων ευκαιριών και της πρόσβασης στην αγορά εργασίας, (2) με την μείωση εισοδηματικών και άλλων ανισοτήτων βάσει φύλου, ηλικίας, αναπηρίας κ.λπ., (3) με βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης, μείωση της φτώχειας και ενίσχυση του δικτύου κοινωνικής ασφάλισης, (4) με υποστήριξη των νέων στην αγορά εργασίας και παροχή φροντίδας στην παιδική ηλικία, (5) με εκσυγχρονισμό της αγοράς εργασίας, αύξηση της συμμετοχής και βελτίωση των αποτελεσμάτων της, (6) με αναβάθμιση της αποτελεσματικότητας και της συμπερίληψης του συστήματος υγειονομικής περίθαλψης, (7) με αύξηση της συνδεσιμότητας, της ψηφιακής πρόσβασης και των ψηφιακών δεξιοτήτων του πληθυσμού, ιδίως για τις πιο ευάλωτες ομάδες, (8) με εξασφάλιση μιας δίκαιης πράσινης μετάβασης και (9) με τη βελτίωση της ανθεκτικότητας των βασικών τομέων στην οικονομία.

Ο Πίνακας Α1 παρακάτω, χαρτογραφεί μια σειρά στοιχείων και δράσεων που περιλαμβάνονται στο Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, με τους αντίστοιχους τομείς του Κοινωνικού Πίνακα Δικτών (Social Scoreboard) . Στη βάση της ευθυγράμμισης των πολιτικών πρωτοβουλιών και προτεραιοτήτων που περιλαμβάνονται στο ελληνικό σχέδιο με τους στόχους, τις κατευθυντήριες γραμμές και τις συστάσεις της ΕΕ, καθώς και τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές και εμπειρικά αποδεικτικά στοιχεία υψηλής ποιότητας, η συνολική εφαρμογή του «Ελλάδα 2.0» αναμένεται να βελτιώσει την κοινωνική προοπτική και τη συμβολή στην επίτευξη υψηλότερης κοινωνικής συνοχής, κοινωνικής ένταξης και κοινωνικής ανθεκτικότητας. Η θετική κοινωνική επίδραση του Σχεδίου υποστηρίζεται επίσης από άφθονα στοιχεία στην ακαδημαϊκή βιβλιογραφία.

Πίνακας Α1: Χαρτογράφηση του πίνακα Social Scoreboard με επιλεγμένες ενέργειες του «Ελλάδα 2.0»

Ίσες ευκαιρίες και πρόσβαση στην αγορά εργασίας

Περιοχή 01: Εκπαίδευση, δεξιότητες και διά βίου μάθηση

Δείκτης: Συμμετοχή ενηλίκων στη μάθηση

- Μια νέα στρατηγική για τη δια βίου μάθηση και το εθνικό σύστημα αναβάθμισης δεξιοτήτων

- Επανακατάρτιση και αναβάθμιση δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού μέσω ενός αναμορφωμένου μοντέλου κατάρτισης (μεταρρύθμιση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης)

- Δημιουργία δεξιοτήτων για επαγγελματίες στον δημιουργικό τομέα και στον τομέα του πολιτισμού

- Επανακατάρτιση και αναβάθμιση δεξιοτήτων στον τουρισμό

Περιοχή 02: Ισότητα των φύλων στην αγορά εργασίας

Δείκτης: Χάσμα στην απασχόληση των δύο φύλων

- Εκσυγχρονισμός και απλούστευση του εργατικού δικαίου

- Μεταρρύθμιση ενεργών πολιτικών για την αγορά εργασίας: Στοχευμένο πρόγραμμα απασχόλησης για ειδικούς πληθυσμούς με υψηλά εμπόδια στην απασχόληση και στην είσοδο/επιστροφή στην αγορά εργασίας

- Προστασία παιδιών: Επιχορήγηση νέων κέντρων πρώιμης παιδικής μέριμνας ή ικανότητα σε υπάρχοντα κέντρα παιδικής μέριμνας για μωρά από 2 μηνών έως 2,5 ετών

- Δημιουργία μονάδων παιδικής μέριμνας σε μεγάλες εταιρείες

Δείκτης: Χάσμα αμοιβής των δύο φύλων σε μη προσαρμοσμένη μορφή

- Ευαισθητοποίηση σχετικά με τη διαφορετικότητα

Περιοχή 03: Εισοδηματική ανισότητα

Δείκτης: Εισοδηματική ανισότητα

- Προώθηση των ίσων ευκαιριών στην απασχόληση, την εκπαίδευση και την κατάρτιση

- Οι συνολικές θετικές επιδράσεις του Σχεδίου στην αύξηση του ΑΕΠ και την απασχόληση, όπως φαίνεται στη παραπάνω ανάλυση των μακροοικονομικών επιπτώσεων, σχετίζονται με τη μείωση της εισοδηματικής ανισότητας

- Επίσης, βλέπε την ανασκόπηση της βιβλιογραφίας παρακάτω σχετικά με διεθνείς εμπειρικές ενδείξεις που επισημαίνουν συγκεκριμένα κανάλια μέσω των οποίων το περιεχόμενο μεμονωμένων στοιχείων του ελληνικού Σχεδίου αναμένεται να μειώσει την εισοδηματική ανισότητα στην Ελλάδα

Περιοχή 04: Συνθήκες διαβίωσης και φτώχεια

Δείκτης: Ποσοστό σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (ΠΚΦ)

- Κοινωνική ένταξη: Κοινωνική επανένταξη των πιο ευάλωτων ομάδων, κοινωνική στέγαση για τις πιο ευάλωτες ομάδες

- Σχέδιο δράσης για την ενεργειακή φτώχεια

- Μεταρρύθμιση των παθητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας για την υποστήριξη της μετάβασης στην απασχόληση: Ενίσχυση των παροχών μακροχρόνιας ανεργίας

Περιοχή 05: Νεολαία

Δείκτης: Οι νέοι χωρίς απασχόληση και εκτός συνθηκών εκπαίδευσης και κατάρτισης, ηλικιακή ομάδα 15-24

- Ενεργή μεταρρύθμιση των πολιτικών για την αγορά εργασίας: Πρόγραμμα βραχυπρόθεσμης εργασιακής εμπειρίας για νεότερους ανέργους (ηλικίας 18-30)

- Στρατηγική αριστείας στα πανεπιστήμια, καινοτομία

- Ενίσχυση του συστήματος μαθητείας

- Αναβάθμιση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης

- Ψηφιακός μετασχηματισμός της εκπαίδευσης

- Αναβάθμιση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (ΕΕΚ): προμήθεια εργαστηριακού εξοπλισμού για εργαστηριακά κέντρα ΙΕΚ, ΕΠΑΛ, τάξη μετα-δευτεροβάθμιας μαθητείας και σχολές επαγγελματικής κατάρτισης

Δυναμικές αγορές εργασίας και δίκαιες συνθήκες εργασίας

Περιοχή 06: Δομή εργατικού δυναμικού

Δείκτες: Ποσοστό απασχόλησης, ποσοστό ανεργίας

- Μια νέα στρατηγική για τη διά βίου κατάρτιση - Εκσυγχρονισμός και αναβάθμιση του συστήματος αναβάθμισης και επανακατάρτισης

- Επανακατάρτιση και αναβάθμιση ικανοτήτων του εργατικού δυναμικού μέσω ενός αναμορφωμένου μοντέλου κατάρτισης (μεταρρύθμιση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης)

- Μεταρρύθμιση των παθητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας για την υποστήριξη της μετάβασης στην απασχόληση

- Μεταρρύθμιση των ενεργών πολιτικών για την αγορά εργασίας

- Εκσυγχρονισμός και απλούστευση του εργατικού δικαίου

- Αναβάθμιση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης

Δείκτης: Ποσοστό δραστηριότητας

- Όλα τα παραπάνω και μέτρα σχετικά με την απασχόληση των δύο φύλων (στην περιοχή 02)

- Κοινωνική ένταξη: Κοινωνική επανένταξη των πιο ευάλωτων ομάδων

- Προώθηση της ένταξης του προσφυγικού πληθυσμού στην αγορά εργασίας

Δείκτης: Ποσοστό ανεργίας των νέων

- Όλα τα παραπάνω μέτρα σχετικά με τη Νεολαία (στην περιοχή 05)

Περιοχή 07: Δυναμική της αγοράς εργασίας

Δείκτης: Μερίδιο των μακροχρόνια ανέργων

- Μεταρρύθμιση των παθητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας για την υποστήριξη της μετάβασης στην απασχόληση

- Μεταρρύθμιση των ενεργή πολιτικών για την αγορά εργασίας: Στοχευμένο πρόγραμμα απασχόλησης σε κρίσιμες περιοχές μακροχρόνιας ανεργίας (ηλικίας 45 ετών και άνω)

Δείκτης: Μέτρα ενεργοποίησης - συμμετέχοντες στις πολιτικές της αγοράς εργασίας ανά 100 άτομα που θέλουν να εργαστούν

- Μεταρρύθμιση των ενεργών πολιτικών για την αγορά εργασίας

- Μεταρρύθμιση των παθητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας για την υποστήριξη της μετάβασης στην απασχόληση: Νέο πλαίσιο αμοιβαίων υποχρεώσεων για άνεργους. Αφαίρεση αντικινήτρων για αναβάθμιση / επανακατάρτιση δεξιοτήτων

Περιοχή 08: Εισόδημα, συμπεριλαμβανομένης της εργασίας

- Αύξηση της δημιουργίας θέσεων εργασίας και της συμμετοχής στην αγορά εργασίας

- Οι συνολικές θετικές επιπτώσεις του Σχεδίου στο ΑΕΠ, την παραγωγικότητα και την απασχόληση, όπως φαίνεται στο τμήμα μακροοικονομικών επιπτώσεων, σχετίζονται με υψηλότερους πραγματικούς μισθούς στην οικονομία.

Δημόσια υποστήριξη / Κοινωνική προστασία και ένταξη

Περιοχή 09: Επίδραση των δημόσιων πολιτικών στη μείωση της φτώχειας

Δείκτης: Επιπτώσεις των κοινωνικών μεταβιβάσεων (εκτός των συντάξεων) στη μείωση της φτώχειας

- Ψηφιακός μετασχηματισμός του συστήματος κοινωνικής υποστήριξης

- Ψηφιοποίηση του ΟΑΕΔ

Δείκτης: Δαπάνες γενικής κυβέρνησης για κοινωνική προστασία

- Άξονας 3.4: Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές

Δείκτης: Δαπάνες γενικής κυβέρνησης στον τομέα της υγείας

- Άξονας 3.3: Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας

Δείκτης: Δαπάνες γενικής κυβέρνησης στην εκπαίδευση

- Άξονας 3.2: Ενίσχυση της εκπαίδευσης και της δια βίου μάθησης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης

Περιοχή 10: Φροντίδα πρώιμης παιδικής ηλικίας

Δείκτης: Παιδιά ηλικίας κάτω των 3 ετών σε κέντρα πρώιμης παιδικής μέριμνας

- Προστασία των παιδιών: Ανάπτυξη ενός περιεκτικού προγράμματος σπουδών και προγράμματος για σχολεία με στόχο τη γνωστική ανάπτυξη των βρεφών από 3 μηνών έως 4 ετών. Επιχορήγηση νέων κέντρων πρώιμης παιδικής μέριμνας ή χωρητικότητας σε υφιστάμενα κέντρα παιδικής μέριμνας για μωρά από 2 μηνών έως 2,5 ετών.

- Δημιουργία μονάδων παιδικής μέριμνας σε μεγάλες εταιρείες

Περιοχή 11: Φροντίδα υγείας

Δείκτης: Δαπάνες «out-of-pocket» για υγειονομική περίθαλψη

- Μεταρρύθμιση της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης

- Οργανωτικές μεταρρυθμίσεις στο σύστημα υγείας (ΚΕΤΕΚΝΥ, ΟΔΙΠΥ)

- Ανακαίνιση και αναβάθμιση υποδομής νοσοκομείων

- Δημιουργία οικιακών συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης και νοσοκομείων στο σπίτι

- Ίδρυση κέντρου ακτινοθεραπείας στο νοσοκομείο θωρακικών παθήσεων «Σωτηρία» της Αθήνας

- Έργο για την ανέγερση κτιρίου αφιερωμένου σε κυτταρικές και γονιδιακές θεραπείες και εργαστήρια αιματολογικής κλινικής στο γενικό νοσοκομείο Θεσσαλονίκης «Παπανικολάου»

- Υλοποίηση του εθνικού προγράμματος πρόληψης της δημόσιας υγείας "Σπύρος Δοξιάδης"

- Μεταρρύθμιση στους τομείς της ψυχικής υγείας και των εθισμών

Περιοχή 12: Ψηφιακή πρόσβαση

Δείκτης: Ψηφιακές δεξιότητες (% ατόμων με βασικές ή υψηλότερες των βασικών ψηφιακές δεξιότητες)

- Μια νέα στρατηγική για τη δια βίου ικανότητα: εκσυγχρονισμός και αναβάθμιση του συστήματος αναβάθμισης δεξιοτήτων και επανακατάρτισης της Ελλάδας

- Κοινωνική ένταξη: Ψηφιακή εκπαίδευση ηλικιωμένων και ατόμων με αναπηρία

- Αναβάθμιση ψηφιακών δεξιοτήτων στη στρατιωτική θητεία

Δείκτης: μέρος Συνδεσιμότητα του δείκτη DESI - Digital Economy and Society Index

- Άξονας 2.1: Συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, το κράτος

Επιπλέον, μια σειρά από εμπειρικές μελέτες υψηλής ποιότητας στην ακαδημαϊκή βιβλιογραφία, παρέχουν στοιχεία σχετικά με την αναμενόμενη θετική κοινωνική επίδραση πολλών δράσεων που περιλαμβάνονται στο Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Όσον αφορά τη μακροχρόνια ανεργία, η ακαδημαϊκή βιβλιογραφία υποστηρίζει ότι εξαρτάται από έναν αριθμό παραγόντων, των οποίων η λειτουργία μπορεί να βελτιωθεί μέσω συγκεκριμένων δράσεων και μεταρρυθμίσεων που περιγράφονται στο ΕΣΣΑ «Ελλάδα 2.0». Συγκεκριμένα, υπάρχουν ενδείξεις ότι η αναντιστοιχία δεξιοτήτων όχι μόνο διοχετεύει άτομα σε θέσεις εργασίας που δεν αντιστοιχούν στις δεξιοτήτες τους (με δυσμενείς μισθούς, παραγωγικότητα και επιπτώσεις στην εξέλιξη της σταδιοδρομίας τους), αλλά συμβάλλει επίσης στη μακροχρόνια ανεργία, τουλάχιστον στην Ευρώπη, αποθαρρύνοντας άτομα που (επαν)εισέρχονται στην αγορά εργασίας (CEDEFOP, 2015; Nesporova, 2017). Η σχέση μεταξύ αναντιστοιχίας δεξιοτήτων, αποτελεσματικότητας της αντιστοίχισης και μακροχρόνιας ανεργίας δεν είναι απλώς παρατήρηση ή απλή συσχέτιση. Κατά τη διάρκεια της περιόδου 2000-2018 έχει τεκμηριωθεί μια στατιστική σημαντική σχέση με τη χρήση διαχρονικών δεδομένων για 25 ευρωπαϊκές χώρες (Miyamoto and Suphaphiphat, 2020). Επιπλέον, οι επιπτώσεις της αναντιστοιχίας στην αγορά εργασίας έχουν αποδειχθεί ότι παραμένουν με την πάροδο του χρόνου και είναι πιο σοβαρές όταν συμβαίνουν κατά τη διάρκεια ύφεσης (Liu et al., 2017) Επομένως, η επένδυση σε δεξιότητες εργατικού δυναμικού, ο επανακατάρτιση και η αναβάθμιση δεξιοτήτων μέσω ενός μεταρρυθμισμένου μοντέλου κατάρτισης (όπως περιγράφεται στον ‘Αξονα 3.2) αναμένεται να ενθαρρύνει και να αυξήσει τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας, να βελτιώσει την ποιότητα της αντιστοίχισης μεταξύ επιχειρήσεων και ατόμων που αναζητούν εργασία και, ως εκ τούτου, να αποκαταστήσει το πρόβλημα μακροχρόνιας ανεργίας στην ελληνική αγορά εργασίας.

Επιπλέον, οι επαρκείς δαπάνες σε καλά σχεδιασμένες και αποτελεσματικές ενεργές πολιτικές για την αγορά εργασίας (ALMPs), όπως προγράμματα απασχόλησης και κατάρτιση του ιδιωτικού τομέα, έχουν επίσης αποδειχθεί ότι μειώνουν την ανεργία και τη μακροχρόνια ανεργία και περιορίζουν τη χαμηλή συμμετοχή και εργασία στον τομέα της παραοικονομίας. (Card et al., 2018). Συγκεκριμένα, οι Card et al. (2018) έδειξαν ότι οι επιπτώσεις αυτών πραγματοποιούνται πλήρως εντός 2-3 ετών μετά την εφαρμογή του προγράμματος, είναι μεγαλύτερες για εκείνους που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες (όπως γυναίκες και μακροχρόνια άνεργους) και ότι η αποτελεσματικότητα των τους αυξάνεται κατά τη διάρκεια της ύφεσης. Ως εκ τούτου, οι μεταρρυθμίσεις και οι ενέργειες όπως αυτές που περιγράφονται λεπτομερώς στον Άξονα 3.1 αναμένεται να συμβάλουν σημαντικά στα επίπεδα απασχόλησης και στην αύξηση της παραγωγής, ειδικά δεδομένου ότι το τοπίο διαμορφώνεται σε αυτήν την πανδημική φάση.

Ιδιαίτερα σημαντικές είναι οι δράσεις που περιλαμβάνονται στο σχέδιο για την υποστήριξη της συμμετοχής των γυναικών στο εργατικό δυναμικό. Συγκεκριμένα, εμπειρικά στοιχεία δείχνουν ότι η συμμετοχή των γυναικών εμφανίζει μια διαχρονικά θετική σχέση με την οικονομική ανάπτυξη, ειδικά σε οικονομίες που βασίζονται σε υπηρεσίες και σε χώρες με μέσο-υψηλό και υψηλό εισόδημα (Tam, 2011; Gaddis and Klasen, 2014; Lechman and Kaur, 2015). Ως εκ τούτου, οι προτάσεις που περιγράφονται στους Άξονες 3.1, 3.2 και 3.4 αναμένεται να διευκολύνουν την αύξηση των ποσοστών απασχόλησης των γυναικών και να συμβάλλουν στη μείωση του χάσματος στην απασχόληση των δύο φύλων. Πιο συγκεκριμένα, εκτός από την κατάρτιση και τις ενεργείς πολιτικές για την αγορά εργασίας, υπάρχουν ορισμένες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, που περιγράφονται στον Άξονα 3.4, οι οποίες έχουν αποδειχθεί ότι ενθαρρύνουν και αυξάνουν τα ποσοστά απασχόλησης των γυναικών. Τα στερεοτυπικά πρότυπα φύλου και οι αντι-ισότιμες απόψεις έχουν αποδειχθεί ότι επηρεάζουν σοβαρά τόσο τα ποσοστά απασχόλησης των γυναικών όσο και τις διαφορές στις αμοιβές των φύλων στις χώρες του ΟΟΣΑ (Fortin, 2005) Επιπλέον, αυτές οι στερεοτυπικές αντι-ισότιμες απόψεις είναι πολύ επίμονες με την πάροδο του χρόνου (Alesina et al., 2013). Επομένως, η ανάπτυξη ενός αποτελεσματικού μηχανισμού που εντοπίζει, παρακολουθεί, ελέγχει και προτείνει πρακτικές κατά των διακρίσεων είναι ένα βήμα προς την τόνωση της συμμετοχής και της εξέλιξης των γυναικών στην αγορά εργασίας και, ως εκ τούτου, της κοινωνικής συνοχής και της ανάπτυξης.

Εκτός από τις πολιτισμικές, κατά των διακρίσεων πολιτικές, υπάρχουν και άλλα μέσα για την ενθάρρυνση και την αύξηση της γυναικείας προσφοράς εργασίας. Η δημιουργία μονάδων παιδικής μέριμνας εντός εταιρειών, ιδιαίτερα μεγάλων, όπως περιγράφεται στον Άξονα 3.4, είναι ένα επιπλέον βήμα προς αυτήν την κατεύθυνση. Οι μεταβάσεις σε καθεστώτα με καθολική, επιδοτούμενη φροντίδα παιδιών για μωρά έχουν επίσης αποδειχθεί ότι οδηγούν σε σημαντικές αυξήσεις στην απασχόληση των γυναικών (Baker et al., 2008). Υπάρχουν πρόσφατα στοιχεία από την Ευρώπη ότι η αυξημένη διαθεσιμότητα παιδικής μέριμνας προάγει τη συμμετοχή των μητέρων στο εργατικό δυναμικό και βοηθά τους γονείς (ειδικά τις μητέρες) όχι μόνο να αποφύγουν ή να ελαχιστοποιήσουν τα κατά τα άλλα αχρείαστα διαλείμματα στην καριέρα τους, και ως εκ τούτου την πρόοδο στην αγορά εργασίας, αλλά και να επιτύχουν και να διατηρήσουν μια ικανοποιητική ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής (Vuri, 2016). Επιπλέον, οι πολιτικές που σχετίζονται με τη φροντίδα των παιδιών είναι ακόμη πιο αποτελεσματικές σε χώρες όπου τα ποσοστά απασχόλησης των γυναικών είναι περιορισμένα σε σύγκριση με τον μέσο όρο της ΕΕ, όπως συμβαίνει σήμερα στην Ελλάδα όπου υπάρχει περιθώριο βελτίωσης (Cascio et al., 2015).

Μαζί με την αυξημένη διαθεσιμότητα παιδικής μέριμνας, περιγράφονται πολιτικές που μπορούν να προσαρμόσουν τόσο την αγορά εργασίας στη μετά την πανδημία εποχή, όσο και να αντιμετωπίσουν το ζήτημα της περιορισμένης συμμετοχής των γυναικών στο εργατικό δυναμικό και, κατά συνέπεια, να περιορίσουν το χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων. Σύμφωνα με το θεματικό ενημερωτικό δελτίο για το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο του 2017 «οι Γυναίκες στην Αγορά Εργασίας», η ανεπαρκής διαθεσιμότητα ευέλικτων εργασιακών ρυθμίσεων, μπορεί να ωθήσει τις γυναίκες –ιδίως εκείνες με ευθύνες φροντίδας – εκτός της αγοράς εργασίας. Ως εκ τούτου, οι αυξημένες ευκαιρίες παιδικής μέριμνας και η ισόρροπη κατανομή των ευθυνών φροντίδας μεταξύ των φύλων αναμένεται να ενισχύσουν περαιτέρω τη συμμετοχή και την απασχόληση του γυναικείου εργατικού δυναμικού, να εξαλείψουν τα πολιτισμικά στερεότυπα και, επομένως, να προωθήσουν την οικονομική δραστηριότητα. Χρησιμοποιώντας δεδομένα για την ελληνική αγορά εργασίας κατά την περίοδο λίγο πριν από την έναρξη της πανδημίας, ο Πουλιάκας (2020) πρόσφατα έδειξε ότι οι γυναίκες είναι πιο πιθανό να εργάζονται από το σπίτι σε σχέση με τους άνδρες, ωστόσο, είναι σημαντικό να υπάρχει επαρκής υποστήριξη και ισορροπία σε σχέση με τις ευθύνες φροντίδας. Ακολούθως, ένα αυξημένο ποσοστό απασχόλησης των γυναικών αναμένεται να μειώσει περαιτέρω ή ακόμη και να εξαλείψει το χάσμα απασχόλησης των φύλων, που είναι αρκετά υψηλό σε σχέση με τον μέσο όρο της ΕΕ-28, και έχει επίσης αποδειχθεί ότι συσχετίζεται αρνητικά με τη δραστηριότητα και την ανάπτυξη της αγοράς εργασίας. Επιπλέον, η μείωση του χάσματος στην απασχόληση μεταξύ των δύο φύλων αναμένεται να μειώσει επίσης το χάσμα στις αμοιβές μεταξύ των δύο φύλων, καθώς η βιβλιογραφία έχει δείξει μια θετική σχέση μεταξύ των δύο, χρησιμοποιώντας δεδομένα για αρκετές ευρωπαϊκές οικονομίες (Simon, 2012) καθώς και παγκοσμίως (Schober and Winter-Ebmer, 2011). Παρόλο που η Ελλάδα βρίσκεται κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ-27 σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή όσον αφορά το μη προσαρμοσμένο χάσμα στις αμοιβές των φύλων, οι πολιτικές πρωτοβουλίες που περιλαμβάνονται στο «Ελλάδα 2.0» στοχεύουν στην αύξηση του σχετικά χαμηλού ποσοστού συμμετοχής των γυναικών και στην αντιμετώπιση θεμάτων που σχετίζονται με τις ευθύνες φροντίδας, στερεότυπα βάσει του φύλου και πρακτικές που εισάγουν διακρίσεις στην αγορά εργασίας. Αυτές οι δράσεις αναμένεται να περιορίσουν περαιτέρω το παρατηρούμενο μισθολογικό χάσμα για τις εργαζόμενες γυναίκες.

Βασική προτεραιότητα του Σχεδίου, είναι επίσης η υποστήριξη των νέων στην αγορά εργασίας. Η ανεργία των νέων συνδέεται στενά με τα ποσοστά απασχόλησης και την οικονομική ανάπτυξη και για ορισμένες χώρες υπάρχουν συγκεκριμένες ιδιότητες και θεσμοί, π.χ. συνδεδεμένοι με την επαγγελματική κατάρτιση, τα προγράμματα μαθητείας, τις ευκαιρίες επανακατάρτισης / αναβάθμισης δεξιοτήτων, που είναι από τους κύριους καθοριστικούς παράγοντες της. Ο συνδυασμός πολιτικών που ενθαρρύνουν την ανάπτυξη και της θεσμικές βελτιώσεις που υιοθετήθηκαν στο «Ελλάδα 2.0», αναμένεται να καταπολεμήσουν την ανεργία των νέων και τη βραδύτητα στη ζήτηση εργασίας γενικά, όπως προτείνεται από την εμπειρική βιβλιογραφία (Dietrich and Moller, 2016). Επιπλέον, η μακροχρόνια ανεργία σε νέες ηλικίες έχει επίσης αποδειχθεί ότι έχει επίμονα αποτελέσματα τόσο όσον αφορά την απασχόληση όσο και τους μισθούς (Mroz, 2006). Αυτό τονίζει τη σημασία των δράσεων που περιγράφονται στο Σχέδιο που παρέχουν επαρκή κατάρτιση και ευκαιρίες επανακατάρτισης / αναβάθμισης δεξιοτήτων, καθώς και ευέλικτες εργασιακές ρυθμίσεις, προκειμένου να διευκολυνθούν οι νέοι που αναζητούν εργασία (και εκείνοι που πρόκειται να πρώτο-εισέλθουν στην αγορά εργασίας) να μετριάσουν τυχόν ακούσια ανεργία, εξασφαλίζοντας μια ικανοποιητική ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής και διαμορφώνοντας προφίλ ανθρώπινου κεφαλαίου που θα τους

επιτρέψουν να εισέλθουν ομαλά στην αγορά εργασίας ή να βρουν μια πιο κατάλληλη εργασία (Άξονες 3.1, 3.2, 3.4). Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό σε ταραχώδεις περιόδους όπως η πανδημία, καθώς έχει αποδειχθεί ότι οι μεταβολές του ΑΕΠ επηρεάζουν σε μεγαλύτερο βαθμό την ανεργία των νέων σε σχέση με τη συνολική ανεργία, επομένως, οι νέοι εκτίθενται περισσότερο στις διακυμάνσεις του επιχειρηματικού κύκλου (Choudhry et al. , 2012).

Η οικονομική ανάπτυξη συνδέεται επίσης με το μερίδιο των νέων που βρίσκονται εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης και κατάρτισης (Neither in employment, education nor training - NEETs). Πιο συγκεκριμένα, χρησιμοποιώντας δεδομένα για ευρωπαϊκές περιοχές, οι Bruno et al. (2014), έδειξαν ότι οι ρυθμοί NEET και η αύξηση του ΑΕΠ σχετίζονται πολύ στενά, ειδικά για τις περιοχές της Νότιας Ευρώπης, συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδας. Αυτό συνεπάγεται ότι οι αντικυκλικές πολιτικές, οι ενεργητικές πολιτικές στην αγορά εργασίας, τα προγράμματα μαθητείας και η προώθηση της ΕΕΚ σε αυτές τις περιοχές θα είναι ιδιαίτερα χρήσιμα για τη μείωση των ποσοστών ΝΕΕΤ, βελτιώνοντας έτσι την κοινωνική συνοχή και προωθώντας την ένταξη και την οικονομική ανάπτυξη. Ως εκ τούτου, οι μεταρρυθμίσεις που στοχεύουν στις πολιτικές της αγοράς εργασίας, στην ευαισθητοποίηση σχετικά με την διαφορετικότητα, στην επανακατάρτιση και στην αναβάθμιση δεξιοτήτων και στις ευέλικτες εργασιακές ρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο αναμένεται να είναι αρκετά επωφελείς για τη μείωση του αριθμού των νέων εκτός της αγοράς ή οποιασδήποτε επίσημης κατάρτισης, και να ενισχύσει τα ποσοστά απασχόλησης, την αύξηση του ρυθμού ανάπτυξης και την παραγωγικότητα μέσω επενδύσεων σε ανθρώπινο κεφάλαιο.

Οι πολιτικές που προωθούν την ένταξη και τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας βελτιώνουν επίσης τη εισοδηματική κατανομή και τα ποσοστά φτώχειας. Για παράδειγμα, υπάρχουν στοιχεία από την Ισπανία ότι τα ποσοστά ανεργίας, ατομικά και ιδιαίτερα σε επίπεδο νοικοκυριού, έχουν θετική και σημαντική επίδραση στη φτώχεια, ειδικά κατά τη διάρκεια οικονομικής ύφεσης (Ayala et al., 2017). Η αρνητική σχέση μεταξύ της αύξησης του ΑΕΠ και της φτώχειας είναι καθιερωμένη και φαίνεται να ισχύει για μεγάλο αριθμό χωρών. Η οικονομική ανάπτυξη είναι αναγκαία για τη βελτίωση της κατάστασης των αποκλεισμένων και φτωχών ή ατόμων σε κίνδυνο φτώχειας (Adams, 2004; Chemli and Smida, 2013). Οι πολιτικές που διευκολύνουν την (επαν)ένταξη στην αγορά εργασίας, δεν αναμένεται μόνο να ενισχύσουν τα ποσοστά συμμετοχής, την οικονομική ανάπτυξη και τη φτώχεια, αλλά και να μειώσουν τις ανισότητες, καθώς οι τρεις μεταβλητές συνδέονται αρκετά έντονα, βάσει πρόσφατων στοιχείων από τις χώρες της ΕΕ-28 (Bourguignon, 2004; Michalek και Vybostok, 2018). Επιπλέον, φεύγοντας από το εθνικό επίπεδο, υπάρχουν επίσης ισχυρές εμπειρικές ενδείξεις από τις περιφέρειες της ΕΕ ότι η περιφερειακή ανάπτυξη μειώνει την εισοδηματική ανισότητα (Ezcurra, 2007). Αυτό το εύρημα έχει σημαντικές επιπτώσεις στην πολιτική σχετικά με τις δημόσιες παρεμβάσεις μέσω προγραμμάτων που έχουν σχεδιαστεί για την ενίσχυση της απασχόλησης και του ατομικού εισοδήματος. Η θετική επίδραση των επιδοτήσεων της ΕΕ στην αύξηση του ΑΕΠ, ιδίως για τις φτωχότερες περιφέρειες της ΕΕ, επιβεβαιώθηκε επίσης σε πιο πρόσφατες μελέτες. Οι Becker et al. (2010), έδειξαν ότι τα διαρθρωτικά ταμεία της ΕΕ είχαν θετικές επιπτώσεις στο κατά κεφαλήν ΑΕΠ στις περιφέρειες NUTS-2 με κατά κεφαλήν ΑΕΠ κάτω του 75% του μέσου όρου της ΕΕ. Συνεπώς, οι ισχυρές θετικές μακροπρόθεσμες επιπτώσεις στο ΑΕΠ και στην απασχόληση της συνολικής εφαρμογής του «Ελλάδα 2.0» , αναμένεται να βελτιώσουν την εισοδηματική ανισότητα και να μειώσουν τον κίνδυνο φτώχειας στην Ελλάδα.

Η αντιμετώπιση της ανισότητας και της φτώχειας, μέσω της οικονομικής επέκτασης και της ένταξης θα είναι επίσης επωφελής για τη μείωση της σοβαρής υλικής στέρησης, η οποία είναι ένας από τους κύριους δείκτες υλικής φτώχειας. Σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία της Eurostat σε περιφερειακό επίπεδο (NUTS-2), τα ποσοστά της σοβαρής υλικής στέρησης καθορίζονται έντονα από τα μέσα εισοδήματα των νοικοκυριών, την ανισότητα εισοδήματος και τα ποσοστά κινδύνου-φτώχειας. Ωστόσο, οι αυξήσεις του περιφερειακού ΑΕΠ και οι μειώσεις της ανεργίας, ιδίως στη μακροχρόνια ανεργία, μπορούν να μειώσουν σημαντικά τη σοβαρή υλική στέρηση (Dudek και Sedefoglu, 2019). Επιπλέον, χρησιμοποιώντας δεδομένα σε ατομικό επίπεδο από τις χώρες της ΕΕ, οι Barcena-Martin et al. (2014), έδειξαν ότι τα νοικοκυριά όπου ο επικεφαλής είναι γυναίκα έχουν υψηλότερα επίπεδα στέρησης, υπογραμμίζοντας περαιτέρω την ανάγκη προώθησης πολιτικών αποκατάστασης της ισορροπίας των φύλων.

Η ανάλυση που ακολουθεί παρέχει εμπειρικά στοιχεία σχετικά με την πιθανή κοινωνική επίδραση του Σχεδίου χρησιμοποιώντας πληροφορίες από τη βιβλιογραφία που συζητήθηκε παραπάνω. Συγκεκριμένα, ο Πίνακας Α2 αναφέρει αποτελέσματα παλινδρόμησης σχετικά με τη σύνδεση μεταξύ τριών επιλεγμένων βασικών κοινωνικών δεικτών και των δύο πρόδρομων μακροοικονομικών μεταβλητών που αναμένεται να επηρεαστούν θετικά από την εφαρμογή του «Ελλάδα 2.0». Πιο συγκεκριμένα, οι στήλες (α), (β) και (γ) αναφέρουν τα αποτελέσματα παλινδρόμησης μοντελοποιώντας αντίστοιχα το ποσοστό του πληθυσμού που κινδυνεύει από φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό, το λόγο εισοδηματικής ανισότητας και το ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας στο (λογάριθμο) του πραγματικού του ΑΕΠ, και του ποσοστού απασχόλησης, χρησιμοποιώντας ιστορικές χρονοσειρές για την Ελλάδα. Λόγω περιορισμών διαθεσιμότητας δεδομένων, τα δύο πρώτα μοντέλα στις στήλες (α) και (β) αναφέρουν τα αποτελέσματα των εκτιμήσεων χρησιμοποιώντας δεδομένα ετήσιας συχνότητας για την περίοδο 2003-2019. Η στήλη (γ), από την άλλη πλευρά, αναφέρει αποτελέσματα χρησιμοποιώντας δεδομένα τριμηνιαίας συχνότητας για την περίοδο 1999Q1-2019Q4. Πρέπει να σημειωθεί ότι τα ευρήματα που αναφέρονται παρακάτω είναι μόνο ενδεικτικά και πρέπει να θεωρηθούν ως συμπληρωματικά της ποιοτικής αξιολόγησης που παρουσιάζεται παραπάνω. Ωστόσο, οι ισχυρές στατιστικές συσχετίσεις που αναφέρονται παρακάτω συνάδουν με τις θεωρητικές προσδοκίες και τα διεθνή στοιχεία που εξετάστηκαν παραπάνω. Ως εκ τούτου, παρέχουν σχετικές πληροφορίες για τους σκοπούς της αξιολόγησης των πολιτικών.

Συγκεκριμένα, οι αναφερόμενες εξισώσεις υποδηλώνουν μια στατιστικά σημαντική αρνητική συσχέτιση μεταξύ των μοντέλων κοινωνικών δεικτών αφενός, και του πραγματικού όγκου του ΑΕΠ και του ποσοστού απασχόλησης αφετέρου. Ως αποτέλεσμα, ο Πίνακας παρέχει εμπειρικά στοιχεία που δείχνουν ότι η θετική επίδραση του Σχεδίου στο μακροπρόθεσμο πραγματικό ΑΕΠ και το ποσοστό απασχόλησης, όπως συζητήθηκε στην προηγούμενη ενότητα της εκτίμησης μακροοικονομικών επιπτώσεων, αναμένεται να βελτιώσει τις κοινωνικές προοπτικές μειώνοντας τη φτώχεια, τον κοινωνικό αποκλεισμό, την ανισότητα εισοδήματος και τη μακροχρόνια ανεργία.

Πίνακας Α2: Μοντελοποίηση βασικών κοινωνικών δεικτών για το πραγματικό ΑΕΠ και το ποσοστό απασχόλησης

	(α)	(β)	(γ)

	Εξαρτημένη μεταβλητή		
	Αναλογία πληθυσμού που διατρέχει κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού	Λόγος εισοδηματικής ανισότητας	Λόγος μακροχρόνιας ανεργίας
Σταθερά	1,983*** (0,277)	0,245*** (0,076)	N/A
log (Πραγματικό ΑΕΠ)	- 0,169*** (0,045)		-0,287** (0,118)
Ποσοστό απασχόλησης	- 1,214** (0,457)	-0,293** (0,121)	-0,845** (0,419)
Μοντέλο ARDL (Προσαρμοσμένη R-squared)	0,926	0,718	0,974
Δείγμα	2003-2019 (ετήσια)	2003-2019 (ετήσια)	1999T1-2019T4

Σημείωση 1: ** και *** δηλώνουν στατιστική σημαντικότητα στο 95% και 99% αντίστοιχα. Οι παρενθέσεις αναφέρουν τυπικά σφάλματα. Οι έλεγχοι εξειδίκευσης των υποδειγμάτων υποδηλώνουν ότι τα κατάλοιπα των παλινδρομήσεων δεν παρουσιάζουν αυτοσυσχέτιση ή ετεροσκεδαστικότητα.

Σημείωση 2: Για τις στήλες (α) και (β) οι αναφερόμενες εξισώσεις είναι οι στατικές εξισώσεις που λαμβάνονται με εκτίμηση ενός μοντέλου ARDL (1,0,0) σε ετήσια συχνότητα. Στη στήλη (β) ο όρος log (πραγματικό ΑΕΠ) ήταν μη σημαντικός, επομένως αναφέρουμε τα ευρήματα του απλού μοντέλου. Για τη στήλη (γ) η αναφερόμενη εξίσωση είναι η στατική εξίσωση που λαμβάνεται με την εκτίμηση ενός μοντέλου ARDL (1,4,4), σε τριμηνιαία συχνότητα, με τη δομή των χρονικών υστερήσεων να καθορίζεται χρησιμοποιώντας το κριτήριο Akaike. Το μοντέλο περιλαμβάνει μια σταθερά και μια τάση χωρίς και με περιορισμούς αντίστοιχα και περιορίζεται στην εξίσωση ARDL, εξ ου και η απουσία σταθερού συντελεστή στη στήλη (γ). Η χρήση μοντέλων ARDL αντιμετωπίζει δυνητική μεροληψία από παραλείψεις μεταβλητών στις αναφερόμενες στατικές εξισώσεις, καθώς οι πρώτοι αυτοπαλίνδρομοι εξαρτημένοι όροι λειτουργούν ως προσεγγίσεις (proxies) των παραληφθεισών επεξηγηματικών μεταβλητών.

Σημείωση 3: Πηγές δεδομένων: Ποσοστό πληθυσμού που κινδυνεύει από φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό: EUROSTAT. Αναλογία εισοδηματικής ανισότητας: EUROSTAT. Ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας: Έρευνα εργατικού δυναμικού (LFS). Πραγματικό ΑΕΠ: AMECO. Συνολικό ποσοστό απασχόλησης, ετήσια συχνότητα: AMECO. Συνολικό ποσοστό απασχόλησης, τριμηνιαία συχνότητα: Έρευνα εργατικού δυναμικού (LFS).

Σημείωση 4: Ορισμοί δεδομένων: Το ποσοστό του πληθυσμού που κινδυνεύει από τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό αντιστοιχεί στο συνολικό αριθμό των ατόμων που: κινδυνεύουν από φτώχεια μετά από κοινωνικές μεταβιβάσεις, έχουν σοβαρά υλική στέρηση ή ζουν σε νοικοκυριά με πολύ χαμηλή ένταση εργασίας. Ο λόγος ανισότητας εισοδήματος είναι ο λόγος του συνολικού εισοδήματος που λαμβάνεται από το 20% του πληθυσμού με το υψηλότερο εισόδημα (κορυφαίο πεμπτημόριο) προς εκείνο που λαμβάνεται από το 20% του πληθυσμού με το χαμηλότερο εισόδημα (χαμηλότερο πεμπτημόριο).

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Adams R.H. (2004), Economic growth, inequality and poverty: Estimating the growth elasticity of poverty, World Development, 32: 1989-2014.

- Alesina A., Giuliano P. and Nunn N. (2013), On the origins of gender roles: Women and the plough, Quarterly Journal of Economics, 128: 469-530.

- Ayala L., Canto O. and Rodriguez J.G. (2017), Poverty and the business cycle: A regional panel data analysis for Spain using alternative measures of unemployment, Journal of Economic Inequality, 15: 47-73.

- Barcena-Martin E., Lacomba B., Moro-Edigo A.I. and Perez-Moreno S. (2014), Country differences in material deprivation in Europe, Review of Income and Wealth, 60: 802-820.

- Baker M., Gruber J. and Milligan K. (2008), Universal childcare, maternal labor supply and family well-being, Journal of Political Economy, 116: 709-745.

- Becker S.O., Egger P.H. and von Ehrlich M. (2010), Going NUTS: The effect of EU structural funds on regional performance, Journal of Public Economics, 94: 578-590.

- Bourguignon F. (2004), The poverty-growth-inequality triangle, The World Bank Policy Research Working Paper 28102.

- Card D., Kluve J. and Weber A. (2018), What works? A meta analysis of recent active labor market program evaluations, Journal of the European Economic Association, 16: 894-931.

- Cascio E.U., Haider S.J. and Nielsen H.S. (2015), The effectiveness of policies that promote labor force participation of women with children: A collection of national studies, Labour Economics, 36: 64-71.

- CEDEFOP (2015), Tackling unemployment while addressing skill mismatch, Research Paper No. 46.

- Chemli L. and Smida M. (2013), Interaction between poverty, growth and inequality during the crisis: A panel data study, International Journal of Economics and Finance, 5: 120-130.

- Choudhry M.T., Marelli E. and Signorelli M. (2012), Youth unemployment rate and impact on financial crises, International Journal of Manpower, 33: 76-95.

- Dietrich H. and Moller J. (2016), Youth unemployment in Europe – Business cycles and institutional effects, International Economics and Economic Policy, 13: 5-25.

- Dudek H. and Sedefoglu G. (2019), Modelling severe material deprivation rates in EU regions using fractional response regression, Regional Statistics, 9: 1-18.

- Ezcurra R. (2007), Is income inequality harmful for regional growth? Evidence from the European Union, Urban Studies, 44: 1953-1971.

- Fortin N.M. (2005), Gender role attitudes and the labour market outcomes of women across OECD countries, Oxford Review of Economic Policy, 21: 416-438.

- Gaddis I. and Klasen S. (2014), Economic development, structural change, and women's labor force participation: A re-examination of the feminization U-hypothesis, Journal of Population Economics, 27: 639-681.

- Lechman E. and Kaur H. (2015), Economic growth and female labor force participation – Verifying the U-feminization hypothesis. New evidence for 162 countries over the period 1990-2012, Economics & Sociology, 8: 246-257.

- Liu K., Salvanes K.G. and Sorensen E.O. (2016), Good skills in bad times: Cyclical skill mismatch and the long-term effects of graduating in a recession, European Economic Review, 84: 3-17.

- Michalek A. and Vybostok J. (2018), Economic growth, inequality and poverty in the EU, Social Indicators Research, 141: 611-630.

- Miyamoto, H. and Suphaphiphat N. (2020), IMF Working Paper, WP/20/168.

- Mroz T.A. and Savage T.H. (2006), The long-term effects of youth unemployment, Journal of Human Resources, 41: 259-293.

- Nesporova A. (2017), Long-term unemployment in Central Europe: A review of its nature and determinants in five countries, ILO Employment Policy Department, EMPLOYMENT Working Paper No. 218.

- Pouliakas K. (2020), Working at home in Greece: Unexplored potential at times of social distancing?, IZA Discussion Paper Series, IZA DP No. 13408.

- Simon H. (2012), The gender gap in earnings: An international comparison with European matched employer-employee data, Applied Economics, 44: 1985-1999.

- Schober T. and Winter-Ebmer R. (2011), Gender inequality and economic growth: Is there really a puzzle? – A comment, World Development, 39: 1476-1484.

- Tam H. (2011), U-shaped female labor force participation with economic development: Some panel data evidence, Economics Letters, 110: 140-142.

- Vuri D. (2016), Do childcare policies increase maternal employment?, IZA World of Labor, 241: 1-10.

- Γ. Μεθοδολογία

Για την αξιολόγηση της επίδρασης των μεταρρυθμίσεων, η ανάλυση της ΤτΕ (βλ. προηγούμενες ενότητες) χρησιμοποιεί μία έκδοση του Δυναμικού Στοχαστικού Υποδείγματος Γενικής Ισορροπίας (Dynamic Stochastic General Equilibrium - DSGE) της Τράπεζας της Ελλάδος, το οποίο υιοθετεί τα κύρια χαρακτηριστικά αντίστοιχων δομικών υποδειγμάτων που χρησιμοποιούνται από τις περισσότερες κεντρικές τράπεζες και διεθνείς οργανισμούς, αλλά περιλαμβάνει επίσης ορισμένα χαρακτηριστικά που είναι σημαντικά για την προσαρμογή του υποδείγματος στην ελληνική οικονομία.[107]

Συγκεκριμένα, η εγχώρια οικονομία μοντελοποιήθηκε ως μια μικρή ανοιχτή οικονομία που ανήκει σε μια ζώνη ενιαίου νομίσματος, με την έννοια ότι η ονομαστική συναλλαγματική ισοτιμία είναι εξωγενής και δεν υπάρχει ανεξαρτησία νομισματικής πολιτικής. Ελλείψει αυτόνομης νομισματικής πολιτικής, το εγχώριο ονομαστικό επιτόκιο καθορίζεται από ένα εξωγενώς δεδομένο ονομαστικό επιτόκιο χωρίς κίνδυνο (risk-free) και ένα στοιχείο ασφάλιστρου κινδύνου (risk-premium). Η εγχώρια οικονομία αποτελείται από μεγάλο αριθμό νοικοκυριών, επιχειρήσεων και μιας κυβέρνησης. Υπάρχουν δύο τύποι νοικοκυριών που διαφέρουν ως προς την ικανότητά τους να συμμετέχουν σε αγορές περιουσιακών στοιχείων. Ο πρώτος τύπος νοικοκυριών έχει πρόσβαση στις χρηματοπιστωτικές αγορές και μπορεί να μεταφέρει πλούτο διαχρονικά μέσω της συναλλαγής ομολόγων και συσσώρευσης φυσικού κεφαλαίου, ενώ ο δεύτερος τύπος νοικοκυριών θεωρείται ότι περιορίζεται σε ρευστότητα υπό την έννοια ότι δεν μπορεί να δανείσει ή να δανειστεί. Και οι δύο τύποι νοικοκυριών λαμβάνουν εισόδημα εργασίας από τον ιδιωτικό και τον δημόσιο τομέα.

Όσον αφορά την αγορά εργασίας στον ιδιωτικό τομέα, τα νοικοκυριά παρέχουν διαφοροποιημένες υπηρεσίες εργασίας και υπάρχουν συνδικάτα που λειτουργούν ως ρυθμιστές μισθών σε μονοπωλιακά ανταγωνιστικές αγορές εργασίας. Ως αποτέλεσμα, οι μισθοί του ιδιωτικού τομέα μπορούν να αποκλίνουν από το οριακό προϊόν της εργασίας λόγω της διαπραγματευτικής δύναμης των συνδικάτων. Όσον αφορά τον τομέα της παραγωγής, το υπόδειγμα διαθέτει μονοπωλιακά ανταγωνιστικές εταιρείες που παράγουν εμπορεύσιμα και μη εμπορεύσιμα διαφοροποιημένα προϊόντα. Οι επιχειρήσεις στον εμπορεύσιμο τομέα πωλούν την παραγωγή τους στο εσωτερικό και στον υπόλοιπο κόσμο (καταγράφονται ως εξαγωγές), ενώ οι εταιρείες στον μη εμπορεύσιμο τομέα πωλούν την παραγωγή τους μόνο στο εσωτερικό. Οι εταιρείες καθορίζουν τις τιμές της διαφοροποιημένης παραγωγής τους σύμφωνα με το σχήμα Calvo με μερική αναπροσαρμογή. Οι τιμές ενσωματώνουν μονοπωλιακό κέρδος (price mark-up) στο οριακό κόστος, ένα χαρακτηριστικό που παρέχει τη λογική για πολιτικές που αυξάνουν την ανταγωνιστικότητα στην αγορά προϊόντων. Όλοι οι τύποι ενδιάμεσων αγαθών χρησιμοποιούνται ως εισροές για την παραγωγή καταναλωτικών και επενδυτικών τελικών αγαθών. Τα τελευταία παράγονται από τέλεια ανταγωνιστικές εταιρείες και πωλούνται σε εγχώρια νοικοκυριά και στην κυβέρνηση.

[107] Για πειρσσότερες πληροφορίες βλέπε Papageorgiou, D. and E. Vourvachaki, (2017), "Macroeconomic effects of structural reforms and fiscal consolidations: Trade-offs and complementarities", *European Journal of Political Economy*, Vol. 48, 54-73, και Papageorgiou D., (2014), "BoGGEM: A dynamic stochastic general equilibrium model for policy simulations", Bank of Greece Working Paper Series, No 182.

Το υπόδειγμα περιλαμβάνει επίσης ένα σχετικά λεπτομερές μπλοκ δημοσιονομικής πολιτικής. Συγκεκριμένα, η κυβέρνηση προσλαμβάνει εργασία και συνδυάζει τη δημόσια κατανάλωση και τη δημόσια απασχόληση για την παραγωγή δημοσίων αγαθών που παρέχουν άμεση χρησιμότητα στα νοικοκυριά. Η κυβέρνηση επιβάλλει φόρους στην κατανάλωση, στο εισόδημα από την εργασία και τα κέρδη κεφαλαίου, καθώς και τους εφάπαξ φόρους, και εκδίδει κρατικά ομόλογα μιας περιόδου στην εγχώρια αγορά ομολόγων και στις διεθνείς αγορές. Τα συνολικά φορολογικά έσοδα καθώς και η έκδοση νέων κρατικών ομολόγων χρησιμοποιούνται για τη χρηματοδότηση δημόσιων αγορών αγαθών και υπηρεσιών, δημόσιων επενδύσεων, κρατικών μεταβιβάσεων και μισθών του δημόσιου τομέα. Οι δημόσιες επενδύσεις χρησιμοποιούνται για τη συσσώρευση δημόσιου κεφαλαίου που προκαλεί εξωτερικότητες παραγωγής στον ιδιωτικό τομέα, επηρεάζοντας έτσι την παραγωγικότητα των συντελεστών παραγωγής του ιδιωτικού τομέα, δηλαδή το κεφάλαιο και την εργασία. Το υπόδειγμα διαθέτει επίσης ασφάλιστρα κρατικού κινδύνου που συσχετίζονται θετικά με το χρέος της κυβέρνησης, εισάγοντας έτσι ένα κανάλι κρατικού κινδύνου μέσω του οποίου ο κίνδυνος αθέτησης του κράτους (sovereign default risk) μεταδίδεται στην πραγματική οικονομία.

Το υπόδειγμα περιλαμβάνει επίσης έναν αριθμό ονομαστικών και πραγματικών τριβών, όπως διαμόρφωση συνήθειας στην κατανάλωση, κόστος προσαρμογής των επενδύσεων και μεταβλητή χρησιμοποίηση κεφαλαίου. Αυτές οι λειτουργίες έχουν αναγνωριστεί εμπειρικά ότι παίζουν σημαντικό ρόλο για τη μετάδοση δομικών σοκ. Συνολικά, το υπόδειγμα καταγράφει καλά τα βασικά χαρακτηριστικά της ελληνικής οικονομίας και παρέχει έτσι ένα παραμετροποιημένο υπόδειγμα γενικής ισορροπίας κατάλληλο για προσομοιώσεις πολιτικής.

Τέλος, το υπόδειγμα είναι βαθμονομημένο, δηλαδή συγκεκριμένες τιμές εκχωρούνται στις δομικές παραμέτρους του υποδείγματος και στα εξωγενή εργαλεία πολιτικής, προκειμένου να συλλάβουν την τρέχουσα κατάσταση της ελληνικής οικονομίας. Η κύρια πηγή δεδομένων είναι τα δεδομένα της Eurostat σε ετήσια συχνότητα έως το 2020. Συγκεκριμένα, τα εργαλεία δημοσιονομικής πολιτικής ορίζονται ίσα με τις μέσες τιμές τους, στα δεδομένα κατά την περίοδο 2017-2019. Όπως είναι συνηθισμένο στη σχετική βιβλιογραφία, θεωρείται ότι η οικονομία βρίσκεται σε κατάσταση μακροχρόνιας ισορροπίας και ότι το ΕΣΣΑ «Ελλάδα 2.0» ανακοινώνεται και αρχίζει να εφαρμόζεται το 2021.

Δαπάνες στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Προκειμένου να γίνει η εμπειρική αξιολόγηση της επίδρασης των δαπανών που συμπεριλαμβάνονται στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, πρέπει να γίνουν υποθέσεις αναφορικά με: (α) το συνολικό ποσό της χρηματοδότησης που περιλαμβάνεται στο Σχέδιο, (β) την αναμενόμενη ροή των εκταμιεύσεων της χρηματοδότησης και (γ) τη κατανομή της χρηματοδότησης μεταξύ δυνατών χρήσεων.

Συγκεκριμένα, η ανάλυση της ΤτΕ προϋποθέτει ότι η Ελλάδα θα ζητήσει τα μέγιστα διαθέσιμα κεφάλαια (συμπεριλαμβανομένων των δανείων) που διατίθενται στην Ελλάδα βάσει του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Συγκεκριμένα, 30,5 δισ. Ευρώ αναμένονται σωρευτικά για την περίοδο 2021-2026, εκ των οποίων 18,1 δισ. Ευρώ σε επιχορηγήσεις και 12,4 δισ. Ευρώ σε δάνεια. Υποτίθεται επίσης ότι η Ελλάδα θα ολοκληρώσει εγκαίρως όλα τα σχετικά ορόσημα και στόχους, προκειμένου να πετύχει πλήρη απορρόφηση των κεφαλαίων έως το 2026.

Όσον αφορά τις αναμενόμενες εκταμιεύσεις, η ανάλυση της ΤτΕ υποθέτει ότι το 2021 η Ελλάδα θα λάβει ως προχρηματοδότηση το 13% του συνολικού ποσού τόσο των επιχορηγήσεων όσο και των δανείων, σύμφωνα με τον κανονισμό RRF. Για την περίοδο 2022-2026, οι εκταμιεύσεις των υπολοίπων επιχορηγήσεων και δανείων κατανέμονται ομοιόμορφα, όπως παρουσιάζεται στον Πίνακα Α3 παρακάτω.

Αναφορικά με τη χρήση των πόρων, η μελέτη υποθέτει ότι το 67% των επιχορηγήσεων θα χρησιμοποιηθούν για χρηματοδότηση δημοσίων επενδύσεων. Το υπόλοιπα 33% των επιχορηγήσεων θα χρησιμοποιηθούν για χρηματοδότηση δημόσιας κατανάλωσης. Το πλήρες ποσό των δανείων θα διοχετευτεί προς τον ιδιωτικό τομέα ώστε να χρησιμοποιηθεί για χρηματοδότηση ιδιωτικών επενδύσεων. Η υπόθεση εργασίας είναι ότι ισχύει η αρχή της προσθετικότητας (additionality principle), δηλαδή ότι το σύνολο των επιχορηγήσεων και δανείων θα χρησιμοποιηθούν για τη χρηματοδότηση πρόσθετων επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων, και όχι για δαπάνες που θα πραγματοποιηθούν ακόμα και χωρίς την ύπαρξη του «Ελλάδα 2.0».

Για τον σκοπό της αξιολόγησης της επίδρασης του σχεδίου, και λαμβάνοντας υπόψη τις παραπάνω παραδοχές, το υπόδειγμα επαυξάνεται κατάλληλα για να επιτρέψει διαφορετική μεταχείριση των επιχορηγήσεων και των δανείων που λαμβάνονται βάσει του μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Έτσι, οι αλλαγές εισάγονται στις κατάλληλες εξωγενείς δημοσιονομικές μεταβλητές του υποδείγματος και στην πορεία της επενδυτικής επιδότησης που περιλαμβάνεται στο υπόδειγμα. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το σχεδιασμό του μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, οι επιχορηγήσεις αντιμετωπίζονται ως δημοσιονομικά ουδέτερες μεταβιβάσεις, που επιτρέπουν αύξηση των κρατικών δαπανών, τόσο για την δημόσια κατανάλωση όσο και για δημόσιες επενδύσεις, χωρίς να επηρεάζουν το δημόσιο χρέος. Αντ 'αυτού, τα δάνεια επιβαρύνουν το δημόσιο χρέος. Με αυτά τα δεδομένα, το υπόδειγμα προσομοιώνει την πορεία των βασικών μακροοικονομικών μεταβλητών ενδιαφέροντος εκφρασμένα σε ποσοστιαίες μεταβολές από τη μακροχρόνια ισορροπία (βασικό σενάριο). Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι μετά το 2026, τα κυβερνητικά εργαλεία δαπανών (δημόσιες επενδύσεις και δημόσια κατανάλωση) και η επενδυτική επιδότηση επιστρέφουν στα αρχικά τους επίπεδα, όπως ήταν πριν από το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0» (προ-μεταρρύθμισης και προ-τόνωσης), όπως υποτίθεται συνήθως σε τέτοιες ασκήσεις προσομοίωσης.

Σύμφωνα με τις ελληνικές διατάξεις του Σχεδίου, κάθε χρόνο τα δάνεια διοχετεύονται ως δάνεια μηδενικού επιτοκίου προς τον ιδιωτικό τομέα με στόχο την κινητοποίηση πρόσθετων ιδιωτικών επενδύσεων. Στο υπόδειγμα της ΤτΕ, αυτά τα δάνεια εισάγονται ως έμμεσες επενδυτικές επιδοτήσεις επειδή αναμένεται να χρησιμοποιηθούν για τη χρηματοδότηση επενδύσεων και να αυξήσουν το συνολικό ποσό των επενδύσεων για κάθε μονάδα που δαπανάται από τον ιδιωτικό τομέα[108]. Ως αποτέλεσμα, οι επιδοτήσεις επενδύσεων μειώνουν την τιμή για κάθε μονάδα ιδιωτικών επενδύσεων, δημιουργώντας έτσι ενδογενώς κίνητρα για την κινητοποίηση ακόμη υψηλότερων ιδιωτικών επενδύσεων. Αυτή η προσέγγιση μοντελοποίησης μιμείται την επιδιωκόμενη μόχλευση των ιδιωτικών επενδύσεων.

[108] Τα δάνεια υποθετικά θα εξοφληθούν από τον ιδιωτικό τομέα κατά την περίοδο 2026-2058, σύμφωνα με τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 21ης Ιουλίου 2020 σχετικά με την αποπληρωμή.

Πίνακας Α3: Αναμενόμενες εκταμιεύσεις του ΤΑΑ ανά έτος

(Δις Ευρώ)

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Σύνολο 2021-2026
Συνολικοί Πόροι	3,97	5,31	5,31	5,31	5,31	5,31	30,50
Από τους οποίους							
Επιχορηγήσεις	2,35	3,15	3,15	3,15	3,15	3,15	18,08
Δάνεια	1,61	2,16	2,16	2,16	2,16	2,16	12,42

Πηγή: Εκτιμήσεις της Τράπεζας της Ελλάδος βασιζόμενες σε πληροφορίες που ελήφθησαν από το Υπουργείο Οικονομικών

Διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στο πλαίσιο του ΣΑΑ

Το «Ελλάδα 2.0» περιλαμβάνει μια εκτενή λίστα μεταρρυθμίσεων που κατανέμονται στους τέσσερις βασικούς του άξονες: (α) Πράσινη μετάβαση, (β) Ψηφιακός μετασχηματισμός, (γ) Απασχόληση, δεξιότητες και κοινωνική συνοχή (δ) Ιδιωτικές επενδύσεις και θεσμικός μετασχηματισμός.

Για την αξιολόγηση της επίδρασης των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που περιλαμβάνονται στο «Ελλάδα 2.0», είναι απαραίτητο να γίνει μια αντιστοίχιση αυτών των μεταρρυθμίσεων με τις κατάλληλες εξωγενείς μεταβλητές και παραμέτρους του υποδείγματος, ώστε να προσδιοριστούν τα βασικά κανάλια μέσω των οποίων μια συγκεκριμένη μεταρρύθμιση επηρεάζει τα οικονομικά αποτελέσματα. Ωστόσο, εξαιτίας της μορφής και της εσωτερικής δομής του υποδείγματος, δεν είναι εφικτή η ποσοτικοποίηση όλων των μεταρρυθμίσεων που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο. Συνεπώς, η ποσοτική άσκηση της μελέτης της ΤτΕ περιορίζεται στη ποσοτικοποίηση ενός υποσυνόλου των μεταρρυθμίσεων. Αυτές ορίζονται ως μεταρρυθμίσεις οι οποίες μπορούν να

συνδεθούν αξιόπιστα με δομικούς δείκτες, για τους οποίους υπάρχει εμπειρική βιβλιογραφία που παρέχει αξιόπιστες εκτιμήσεις για την ελαστικότητα βασικών οικονομικών μεταβλητών που περιλαμβάνονται στο υπόδειγμα ως προς τις μεταβολές αυτών των δομικών δεικτών.[109] Συνεπώς, η μελέτη της ΤτΕ δεν ποσοτικοποιεί την επίδραση του συνόλου των μεταρρυθμίσεων που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο, με αποτέλεσμα οι εκτιμήσεις της για τις θετικές επιδράσεις των μεταρρυθμίσεων να αποτελούν, όπως αναφέρει η μελέτη, ένα κατώτατο όριο για το μέγεθος των επιδράσεων αυτών.

Εκτός από το θέμα της αντιστοίχισης των μεταρρυθμίσεων στις παραμέτρους του υποδείγματος, πρέπει να εκτιμηθεί το μέγεθος των εν λόγω μεταρρυθμίσεων. Πρέπει να σημειωθεί ότι η ποσοτική αξιολόγηση του μεγέθους των μεταρρυθμίσεων του Σχεδίου είναι επί του παρόντος δύσκολη καθώς εκκρεμούν ακόμη νομοθετικές δράσεις και μια πιο εμπεριστατωμένη εξειδίκευση ορισμένων από τις διαρθρωτικές παρεμβάσεις. Ένας άλλος λόγος που η εκ των προτέρων αξιολόγηση του μεγέθους των μεταρρυθμίσεων αποτελεί πρόκληση είναι ότι υπάρχει αβεβαιότητα ως προς το χρόνο που απαιτείται για τις μεταρρυθμίσεις για να επηρεάσουν τα οικονομικά αποτελέσματα, καθώς και σχετικά με την ταχύτητα και την επιτυχή ολοκλήρωση της εφαρμογής των μεταρρυθμίσεων [110].

Σε όλα τα πειράματα, το μέγεθος των μεταρρυθμίσεων όπως υποτίθεται από την ΤτΕ, δηλαδή το μέγεθος των εξωγενών σοκ στο υπόδειγμα, έχει ρυθμιστεί έτσι ώστε να καλύψει το χάσμα της Ελλάδας με τις μέσες ευρωπαϊκές πρακτικές (όπως μετρήθηκαν το 2019 ή το 2020) έως το 2030,τουλάχιστον κατά 50%. Η χρήση κάποιου σχετικού κλεισίματος του χάσματος με τις πρακτικές της ΕΕ είναι μια εύλογη σταθερά (anchor) δεδομένου ότι ο μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας στοχεύει «στην επίτευξη οικονομικής και κοινωνικής ανάκαμψης, ανθεκτικότητας και σύγκλισης» [111]. Σημειώστε επίσης ότι ήδη με το σχεδιασμό των πειραμάτων πολιτικής, οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις αναμένεται να διαρκέσουν περισσότερο για να αποδώσουν πλήρως τα αποτελέσματα σε σύγκριση με τα κίνητρα για επένδυσης του Σχεδίου. Μια τέτοια προσέγγιση είναι σύμφωνη με αυτήν που υιοθετήθηκε στην υπάρχουσα βιβλιογραφία, εστιάζοντας στα μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα αποτελέσματα των μεταρρυθμίσεων.

Συγκεκριμένα, η εμπειρική αξιολόγηση της ΤτΕ εκτιμά τα αποτελέσματα της εφαρμογής των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων μέσω τριών συνόλων παρέμβασης, που αντιστοιχούν σε τρία διαφορετικά μοντέλα-κανάλια:

Μεταρρυθμίσεις που ενισχύουν τον ανταγωνισμό στις αγορές προϊόντος: Οι μεταρρυθμίσεις του Σχεδίου που συμπεριλαμβάνονται σε αυτή τη κατηγορία περιλαμβάνουν την απλοποίηση διαδικασιών (Άξονας 4.2), ενέργειες για την απλοποίηση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και

[109] Μια παρόμοια προσέγγιση ακολουθείται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2016), "The Economic Impact of Selected Structural Reform Measures in Italy, France, Spain and Portugal", Institutional Paper 023, European Economy. Η μελέτη συζητά επίσης τις προκλήσεις στην ποσοτικοποίηση της επίδρασης των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων.

[110] Δείτε επίσης τη συζήτηση στο Box IV.5 in Bank of Greece Intermediate Monetary Policy Report, December 2019, pages 113-117 (in Greek).

[111] Δείτε: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/QANDA_20_949.

την αναβάθμιση της ποιότητας και ασφάλειας (Άξονας 4.7), διευκόλυνση διεθνούς εμπορίου (Άξονας 4.7), μείωση του διοικητικού φόρτου και του κόστους συμμόρφωσης (Άξονας 4.1).

Για την εξέταση της επίδρασης αυτής της ομάδας μεταρρυθμίσεων, η μελέτη της ΤτΕ συνδέει τον δείκτη ρυθμιστικών διατάξεων Product Market Regulation (PMR) για τον τομέα των υπηρεσιών με μεταβολές στα μονοπωλιακά περιθώρια κέρδους που είναι ενσωματωμένα στις τιμές (price mark-ups) στις αγορές προϊόντων (δείκτες ΟΟΣΑ για το 2019). Η προσομοίωση της επίδρασης των μεταρρυθμίσεων γίνεται υποθέτοντας μια σταδιακή και μόνιμη μείωση των μονοπωλιακών περιθωρίων στις τιμές των επιχειρήσεων του ενδιάμεσου τομέα κατά 1,026 ποσοστιαίες μονάδες έως το 2030. Με αυτό τον τρόπο, η μελέτη υποθέτει ότι η απόσταση της Ελλάδας από την μέση τιμή του δείκτη PMR στην Ευρωπαϊκή Ένωση σταδιακά κλείνει μέχρι το 2030.

Μεταρρυθμίσεις που στοχεύουν στην αύξηση της συμμετοχής στο εργατικό δυναμικό (προσφορά εργασίας): Οι μεταρρυθμίσεις που ανήκουν σε αυτή τη κατηγορία περιλαμβάνουν τις περισσότερες από τις μεταρρυθμίσεις που προωθούν τη δημιουργία θέσεων εργασίας και τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας (Άξονας 3.1), όπως ενεργητικές και παθητικές πολιτικές απασχόλησης. Επίσης περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις που στοχεύουν στη βελτίωση της εκπαίδευσης, δεξιοτήτων, κατάρτισης/επανακατάρτισης (Άξονας 3.2), καθώς και μεταρρυθμίσεις που στοχεύουν στην αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές (Άξονας 3.4). Αναφορικά με τις τελευταίες, οι σχετικές μεταρρυθμίσεις υποστηρίζουν προσβάσιμη και υψηλής ποιότητας παιδική φροντίδα, ενισχύοντας έτσι τη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας.

Η προσομοίωση της επίδρασης αυτής της ομάδας μεταρρυθμίσεων στην αγορά εργασίας γίνεται με αθροιστικά αυξανόμενη προσφορά εργασίας κατά περίπου 4% έως το 2030. Το μέγεθος αυτό οδηγεί σε κάλυψη της υστέρησης του ποσοστού συμμετοχής στην ελληνική αγορά εργασίας από τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά το έτος 2019 κατά το ήμισυ (50%) έως το 2030 (στοιχεία της Eurostat LFS).

Μεταρρυθμίσεις που αυξάνουν τη παραγωγικότητα: Σε αυτή την κατηγορία εμπίπτουν δύο ομάδες μεταρρυθμίσεων που ενισχύουν τη συνολική παραγωγικότητα των συντελεστών της οικονομίας (total factor productivity - TFP), και οι οποίες λαμβάνονται υπόψη στην εμπειρική άσκηση της μελέτης της ΤτΕ.

Πρώτον, μεταρρυθμίσεις που βελτιώνουν το επιχειρηματικό περιβάλλον, μεταξύ άλλων με την άρση των ρυθμιστικών εμποδίων στον ανταγωνισμό. Αυτή η ομάδα περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις που βελτιώνουν την ανταγωνιστικότητα και προωθούν τις ιδιωτικές επενδύσεις και τις εξαγωγές (Άξονας 4.7), όπως και μεταρρυθμίσεις που διευκολύνουν το επιχειρείν ή συμβάλλουν στην απλοποίηση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Η επίδραση αυτών των μεταρρυθμίσεων προσομοιώνεται μέσω της υπόθεσης ότι η υστέρηση της χώρας από το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης που καταγράφεται για τον δείκτη ρυθμιστικών διατάξεων Product Market Regulation (PMR) του ΟΟΣΑ, κλείνει σταδιακά ως το 2030 (δείκτες του ΟΟΣΑ για το 2019). Χρησιμοποιώντας αποτελέσματα από υπάρχουσες εμπειρικές μελέτες, η ανάλυση της ΤτΕ χαρτογραφεί αλλαγές στη ρύθμιση της αγοράς προϊόντων σχετικά με την διανεμητική αποτελεσματικότητα, και επομένως στην παραγωγικότητα της εργασίας, σε όρους μεταβολής του επιπέδου συνολικής παραγωγικότητας των συντελεστών της οικονομίας (Total Factor

Productivity - TFP). Αυτές οι εκτιμήσεις υποδηλώνουν μια μόνιμη αύξηση του TFP κατά 1,22%. Υποτίθεται ότι η συνολική παραγωγικότητα των συντελεστών της οικονομίας αυξάνεται σταδιακά στο μόνιμα υψηλότερο επίπεδο της έως το 2030[112].

Δεύτερον, μεταρρυθμίσεις που ενισχύουν τη ψηφιοποίηση της οικονομίας, στο πλαίσιο του δεύτερου Πυλώνα του Σχεδίου, όπως η στόχευση για τη μετάβαση σε τεχνολογίες 5G (Άξονας 2.1), καθώς επίσης και στο πλαίσιο του τρίτου Πυλώνα του Σχεδίου, όπως η ενίσχυση μεταρρυθμίσεων για κατάρτιση/επανακατάρτιση, ψηφιακές δεξιότητες και ενεργών πολιτικών απασχόλησης (Άξονες 3.1 και 3.2). Η προσομοίωση της επίδρασης αυτών των μεταρρυθμίσεων καθορίζεται από εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αναφορικά με τις επιδράσεις των ψηφιακών διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων[113]. Ακολουθώντας την προσέγγιση της Επιτροπής, η ανάλυση της ΤτΕ ποσοτικοποιεί την επίδραση επιλεγμένων δεικτών ψηφιοποίησης στο TFP και την παραγωγικότητα της εργασίας, είτε άμεσα είτε μέσω βελτίωσης της διανεμητικής αποτελεσματικότητας. Σε ό,τι αφορά το μέγεθος των μεταρρυθμίσεων, γίνεται η υπόθεση ότι το κενό μεταξύ της Ελλάδας και του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε όρους ποσοστού του συνολικού πληθυσμού που εργάζονται με εξειδίκευση στη Πληροφορική (δεδομένα 2019 Eurostat) και σε όρους ποσοστού των επιχειρήσεων που χρησιμοποιούν σύνδεση DSL ή άλλη σταθερή ευρυζωνική σύνδεση (δεδομένα 2020 Eurostat), κλείνει σταδιακά έως το 2030. Οι εκτιμήσεις υποδηλώνουν μόνιμη αύξηση της συνολικής παραγωγικότητας (TFP) κατά 1,89%. Συνολικά, οι παραπάνω εκτιμήσεις υποδηλώνουν ότι η συνολική παραγωγικότητα των συντελεστών παραγωγής (TFP) αυξάνεται μόνιμα κατά 3,11% έως το 2030.

Ψηφιοποίηση της Δημόσιας Διοίκησης: Η εισαγωγή αυτής της μεταρρύθμισης της ψηφιοποίησης γίνεται με την επαύξηση του υποδείγματος με την μη παραγωγική χρήση των πόρων, και ιδίως την αναποτελεσματική χρήση εισροών συντελεστών που μπορεί να προκύψουν από τη χαμηλή αποδοτικότητα του δημόσιου τομέα, τη ρυθμιστική επιβάρυνση, το διοικητικό κόστος για τους οικονομικούς παράγοντες κ.λπ. Για να γίνει αυτό, θεωρείται ότι τα νοικοκυριά κατανέμουν τον διαθέσιμο χρόνο εργασίας, μεταξύ «παραγωγικής εργασίας» και «μη παραγωγικών δραστηριοτήτων». Αυτό που έχει σημασία για την παραγωγή του ποριόντος είναι το ποσό των παραγωγικών υπηρεσιών εργασίας που παρέχουν τα νοικοκυριά σε επιχειρήσεις και για τις οποίες λαμβάνουν εισόδημα εργασίας. Η συμμετοχή σε μη παραγωγικές δραστηριότητες συνεπάγεται απώλεια χρησιμότητας για τα νοικοκυριά. Οι μεταρρυθμίσεις που σχετίζονται με την ψηφιοποίηση της δημόσιας διοίκησης μπορούν να εκτιμηθούν μέσω της επίδρασής τους στο μερίδιο που κατανέμεται στην παραγωγική εργασία. Αυτό είναι δύσκολο γιατί απαιτεί εκτίμηση του μεριδίου της παραγωγικής εργασίας ή των μη παραγωγικών δραστηριοτήτων. Για να προσδιοριστεί η τιμή για αυτήν την παράμετρο, η παραγωγική / μη παραγωγική εργασιακή προσπάθεια συνδέθηκε με το χρόνο που τα άτομα μπορούν να

[112] Για τις εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής βλ. Canton, E., D. Ciriaci, and I. Solera (2014): "The economic impact of professional services liberalisation", Economic Papers 533, DG Economic and Financial Affairs and European Commission (2013): "Product Market Review 2013: Financing the real economy", European Economy 8|2013, DG Economic and Financial Affairs. Similar conclusions are reached on the basis of OECD estimates reported in Égert, B. (2018), "The quantification of structural reforms: taking stock of the results for OECD and non-OECD countries", OECD Working Paper No 1482, OECD (βλ. Πίνακα 3).

[113] Βλ. Lorenzani, D. and J. Varga (2014), "The Economic Impact of Digital Structural Reforms", European Commission Economic Papers No 529.

εξοικονομήσουν από την ψηφιακή αλληλεπίδραση με την κυβέρνηση, η οποία εκ των πραγμάτων θεωρείται ότι είναι πιο αποτελεσματική.

Για να γίνει αυτό, τα δεδομένα συνδυάζονται για το μερίδιο ατόμων που αλληλεπιδρούν με δημόσιες αρχές μέσω ιστότοπων με το μερίδιο ατόμων που υπέβαλαν συμπληρωμένα ηλεκτρονικά έντυπα. Το εκτιμώμενο χάσμα μεταξύ Ελλάδας και ΕΕ-27 είναι 10% το 2019 και ερμηνεύεται ως το μερίδιο του διαθέσιμου χρόνου εργασίας που κατανέμεται σε μη παραγωγικές δραστηριότητες.[114] Τα αποτελέσματα της ψηφιοποίησης της δημόσιας διοίκησης προσομοιώνονται υποθέτοντας ότι η Ελλάδα κλείνει το μισό κενό έως το 2030 (δηλ. Το μερίδιο της παραγωγικής εργασίας αυξάνεται κατά 5 ποσοστιαίες μονάδες ή ισοδύναμα το μερίδιο των μη παραγωγικών δραστηριοτήτων μειώνεται κατά 5 ποσοστιαίες σελίδες).

Τέλος, θεωρείται ότι οι πολιτικές μεταρρυθμίσεις ανακοινώνονται αξιόπιστα και αρχίζουν να εφαρμόζονται το 2021.

Μεθοδολογία και παραδοχές της άσκησης ευρωστίας από το ΣΟΕ

Συμπληρωματικά με την ανάλυση της ΤτΕ, το Συμβούλιο Οικονομικών Εμπειρογνωμόνων πραγματοποίησε επίσης μια ποσοτικοποίηση σχετικά με τις μακροοικονομικές επιδράσεις της εφαρμογής του ελληνικού Σχεδίου. Η ανάλυση πρέπει να θεωρηθεί ως άσκηση ευρωστίας των αποτελεσμάτων σε σχέση με εκείνη της ΤτΕ. Για την εκτέλεση της άσκησης, το ΣΟΕ χρησιμοποίησε το υπόδειγμα γενικής μακροοικονομικής ισορροπίας QUEST,[115] και πιο συγκεκριμένα, το QUEST3 R&D version[116] το οποίο χρησιμοποιείται συχνά από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως επίσημο εργαλείο για την αξιολόγηση των επιπτώσεων των οικονομικών πολιτικών στην Ευρωπαϊκή Οικονομία.

Η παραμετροποίηση και βαθμονόμηση της ελληνικής έκδοσης του υποδείγματος QUEST3 R&D πραγματοποιήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, χρησιμοποιώντας διαθέσιμα δεδομένα έως το 2019. Το QUEST είναι ένα νέο-κεϋνσιανό μοντέλο με ενδογενή ανάπτυξη, το οποίο περιγράφει την ελληνική οικονομία μέσω συμπεριφορικών εξισώσεων που εξηγούν τη συμπεριφορά βελτιστοποίησης των οικονομικών παραγόντων μέσω της αλληλεπίδρασης των νοικοκυριών, των επιχειρήσεων στον τομέα των ενδιάμεσων και των τελικών αγαθών, του τομέα Ε&Α, της κυβέρνησης, της ΕΚΤ καθώς και του εξωτερικού τομέα. Η έκδοση του υποδείγματος για την ελληνική οικονομία, που χρησιμοποιείται επίσης από την Επιτροπή, αποτελείται από τρία τμήματα: την ελληνική οικονομία, τη ζώνη του ευρώ και τον υπόλοιπο κόσμο. Στη συνέχεια, το

[114] Για τον υπολογισμό αυτού του χάσματος, χρησιμοποιήθηκαν δεδομένα από την Eurostat, σχετικά με το μερίδιο των ατόμων που αλληλοεπιδρούν με το δημόσιο μέσω ιστοσελίδων και το μερίδιο των ατόμων που υπέβαλλαν ηλεκτρονικά έντυπα. Ο μέσος όρος αυτών των δύο σειρών το 2019 ήταν 40% για την Ελλάδα και 44.5% για την ΕΕ-27.

[115] Βλ.e Marco Ratto, Werner Roeger and Jan in't Veld (2008), "QUEST III : An estimated DSGE model of the euro area with fiscal and monetary policy", Economic Papers No 335.

[116] Βλ. Francesca D'Auria, Andrea Pagano, Marco Ratto and Janos Varga (2009), "A comparison of structural reform scenarios across the EU member states: Simulation-based analysis using the QUEST model with endogenous growth", Economic Papers 392.

υπόδειγμα λαμβάνει επίσης υπόψη την αλληλεπίδραση της ελληνικής οικονομίας με την υπόλοιπη Ευρωζώνη, στο πλαίσιο του διεθνούς εμπορίου και μιας κοινής νομισματικής αρχής.

Το στοιχείο της συμπληρωματικότητας μεταξύ των δύο εμπειρικών μελετών, δηλαδή της ΤτΕ και του ΣΟΕ, οφείλεται σε ορισμένες διαφορές στην αναλυτική περιγραφή των υποδειγμάτων, στις παραδοχές και στα κανάλια μετάδοσης των επενδύσεων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στο «Ελλάδα 2.0». Τα κύρια κοινά σημεία καθώς και οι κύριες διαφορές παρουσιάζονται παρακάτω:

Όσον αφορά τις δαπάνες του Σχεδίου, οι ίδιες παραδοχές γίνονται για τη χρήση του συνολικού ποσού των 30,5 δισ. Ευρώ σωρευτικά κατά την περίοδο 2021-2026, από την οποία 18,1 δισ. Ευρώ αναφέρονται σε επιχορηγήσεις και 12,4 δισ. Ευρώ αφορούν δάνεια. Όσον αφορά τη συνιστώσα των επιχορηγήσεων, το 67% κατανέμεται σε δημόσιες επενδύσεις, ενώ το υπόλοιπο 33% διατίθεται για δημόσια κατανάλωση. Επιπλέον, και οι δύο ασκήσεις υιοθετούν την κοινή υπόθεση ότι το συνολικό ποσό των δανείων κατανέμεται στον ιδιωτικό τομέα, για τη χρηματοδότηση ιδιωτικών επενδύσεων. Μια περαιτέρω κοινή υπόθεση είναι αυτή της αρχής της προσθετικότητας (additionality principle).

Και οι δύο ασκήσεις υποθέτουν ότι το συνολικό ποσό των δανείων αυξάνει το δημόσιο χρέος τη στιγμή της εκταμίευσης, ενώ οι επιχορηγήσεις αντιμετωπίζονται ως δημοσιονομικά ουδέτερες, χωρίς να αυξάνουν το δημόσιο χρέος. Όσον αφορά τις εκταμιεύσεις των πόρων, η ανάλυση της ΤτΕ υιοθετεί την υπόθεση, βάσει του κανονισμού του μηχανισμού Ανάκαμψης και Σταθερότητας, της εκ των προτέρων εκταμίευσης 13% του συνολικού κονδυλίου των 30,5 δισ. Ευρώ το 2021 και ίση κατανομή του υπόλοιπου ποσού κατά τη διάρκεια την περίοδο 2022-2026. Η άσκηση που πραγματοποίησε το ΣΟΕ υιοθετεί την υπόθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην ανάλυσή της για την εφαρμογή του μηχανισμού Ανάκαμψης και Σταθερότητας στην ΕΕ, όπου υποθέτει ίσες εκταμιεύσεις κατά την περίοδο 2021-2026.

Η εισαγωγή επιχορηγήσεων που χρησιμοποιούνται ως δημόσιες δαπάνες που κατανέμονται για δημόσιες επενδύσεις κατά 67% και δημόσια κατανάλωση κατά 33%, γίνεται και στις δύο ασκήσεις μέσω των σχετικών εξωγενών μεταβλητών του υποδείγματος. Όσον αφορά τη δανειακή συνιστώσα του Σχεδίου, το ΣΟΕ υποθέτει μια εξωγενή αύξηση του επιπέδου των επενδύσεων απευθείας στην εξίσωση συσσώρευσης κεφαλαίου, η οποία αυξάνει το απόθεμα του δημόσιου κεφαλαίου, σε συνδυασμό με τη μόνιμη μείωση των ασφαλίστρων κινδύνου του φυσικού και άυλου κεφαλαίου κατά 20 μονάδες βάσης, σε σύγκριση με την αρχική σταθερή κατάσταση μακροχρόνιας ισορροπίας. Η υπόθεση για τη μείωση των ασφαλίστρων κινδύνου ακολουθεί την υπόθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την μέση επίδραση του μηχανισμού Ανάκαμψης και Σταθερότητας στο μέσο κόστος κεφαλαίου στην ΕΕ.[117] Όσον αφορά την ανάλυση της ΤτΕ, το κανάλι μετάδοσης της επίδραση των δανείων καθορίζεται μέσω μιας έμμεσης επιδότησης επενδύσεων, μειώνοντας την τιμή των επενδύσεων.

Για την αξιολόγηση της επίδρασης των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, οι δύο ασκήσεις ακολουθούν μια παρόμοια προσέγγιση που περιλαμβάνει τη χαρτογράφηση των μεταρρυθμίσεων που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο στις σχετικές εξωγενείς μεταβλητές και

[117] Βλ. Commission Staff Working Document (2020), “Identifying Europe's recovery needs”, SWD(2020) 98

παραμέτρους των υποδειγμάτων που χρησιμοποιήθηκαν. Το υπόδειγμα QUEST περιέχει έναν πιο εκτενή κατάλογο μεταβλητών και παραμέτρων που αναφέρονται στις αγορές εργασίας και προϊόντων και, κυρίως, περιλαμβάνει έναν τομέα Ε&Α που χαρακτηρίζεται από μακροπρόθεσμη ενδογενή ανάπτυξη.

Όσον αφορά τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στις αγορές προϊόντων, η ανάλυση της ΤτΕ προϋποθέτει σταδιακή σύγκλιση του μονοπωλιακού περιθωρίου κέρδους (price mark-ups) στον τομέα των ενδιάμεσων αγαθών προς τον μέσο όρο της ΕΕ, κατά 50% σε 10 χρόνια. Αυτή η μείωση οδηγεί σε αλλαγή των όρων του εμπορίου υπέρ της εγχώριας παραγωγής, αυξάνοντας έτσι τις ελληνικές εξαγωγές και το ΑΕΠ μόνιμα. Η κύρια μεταβλητή που χρησιμοποιείται στην άσκηση από το ΣΟΕ για τον καθορισμό της αύξησης του ανταγωνισμού λόγω της εφαρμογής των μεταρρυθμίσεων που περιλαμβάνονται στο «Ελλάδα 2.0» είναι το μονοπωλιακό περιθώριο κέρδους του τομέα των τελικών αγαθών. Συγκεκριμένα, θεωρείται ότι το μονοπωλιακό περιθώριο κέρδους μειώνεται κατά 2,7 ποσοστιαίες μονάδες σε διακριτό βήμα, πράγμα που συνεπάγεται άμεση σύγκλιση προς τον μέσο όρο της ζώνης του ευρώ, με βάση τις βαθμονομημένες τιμές του υποδείγματος QUEST. Η επίδραση αυτής της αλλαγής οδηγεί σε σταδιακή μείωση των τιμών των τελικών αγαθών, η οποία ενισχύει την εγχώρια ζήτηση και την εξωτερική ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας. Αυτό με τη σειρά του αυξάνει τις εξαγωγές τελικών αγαθών καθώς και τη ζήτηση εισροών κεφαλαίου από τον ενδιάμεσο τομέα. Το φυσικό κεφάλαιο που παράγεται από τον ενδιάμεσο τομέα αποτελεί σημαντική εισροή για την παραγωγική ικανότητα των επιχειρήσεων στον τομέα των τελικών αγαθών, προκειμένου να ανταποκριθεί στην αυξημένη ζήτηση για τα προϊόντα τους. Ταυτόχρονα, αυτή η μεταρρύθμιση οδηγεί επίσης σε έμμεση μακροπρόθεσμη επίδραση στην παραγωγικότητα, μέσω της αυξημένης ζήτησης νέων διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας που παράγονται από τον τομέα Ε&Α, τα οποία τροφοδοτούν ενδογενώς την παραγωγή ιδιωτικού φυσικού κεφαλαίου.

Μια πρόσθετη συμπληρωματική υπόθεση που επιτρέπεται από το υπόδειγμα QUEST στην ανάλυση του ΣΟΕ αφορά τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Αυτή η υπόθεση μοντελοποιείται μέσω της μείωσης του κόστους εισόδου που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις του ενδιάμεσου τομέα. Συγκεκριμένα, η ανάλυση του ΣΟΕ υποθέτει μια διακριτή και μόνιμη μείωση αυτού του κόστους κατά 1 ποσοστιαία μονάδα από τη βαθμονομημένη αξία της, ώστε να είναι ισοδύναμη με την τελευταία εκτίμηση της έκθεσης Doing Business του 2020, στο 1,5% του κατά κεφαλήν εισοδήματος. Αυτή η μεταρρύθμιση οδηγεί σε αύξηση της εισόδου εταιρειών στον τομέα των ενδιάμεσων αγαθών, η οποία με τη σειρά της αυξάνει τη ζήτηση για νέες τεχνολογίες και προκαλεί μια ενδογενή αύξηση των επενδύσεων σε άυλα κεφάλαια στον τομέα Ε&Α, με μακροχρόνιες θετικές επιπτώσεις για τη συνολική παραγωγικότητα των συντελεστών παραγωγής.

Τέλος, το υπόδειγμα QUEST επιτρέπει την ποσοτικοποίηση της μείωσης των διοικητικών εμποδίων που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις λόγω του εύρους των διοικητικών διαδικασιών και κανονισμών. Αυτή η μεταβλητή συνδέεται με διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στο σχέδιο της Ελλάδας με στόχο, μεταξύ άλλων, τη βελτίωση της διακυβέρνησης, τον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης και την αύξηση της αποτελεσματικότητας του δικαστικού συστήματος.

Ακολουθώντας την προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σε σχετική μελέτη[118], η ανάλυση του ΣΟΕ κάνει την υπόθεση ότι αυτές οι μεταρρυθμίσεις οδηγούν σε διακριτή και μόνιμη μείωση του διοικητικού φόρτου που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις στον τομέα των τελικών αγαθών κατά 10%. Αυτή η μείωση κόστους επιτρέπει στις εταιρείες να παράγουν το ίδιο επίπεδο παραγωγής με χαμηλότερο μέσο κόστος παραγωγής που οδηγεί σε αυξημένη κερδοφορία, η οποία με τη σειρά της αυξάνει τις ιδιωτικές επενδύσεις. Η αυξημένη ζήτηση για ενδιάμεσα προϊόντα αυξάνει τη ζήτηση για ποικιλίες διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, οδηγώντας σε μακροπρόθεσμη ενδογενή αύξηση του ΑΕΠ.

Όσον αφορά τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στην αγορά εργασίας, η ανάλυση της ΤτΕ ποσοτικοποιεί τις επιπτώσεις της αύξησης του ποσοστού συμμετοχής αυξάνοντας αθροιστικά την προσφορά εργασίας κατά περίπου 4% έως το 2030, όπου οι υπηρεσίες προσφοράς εργασίας διαφοροποιούνται μεταξύ της εργασίας στον ιδιωτικό και τον δημόσιο τομέα. Η ανάλυση από το ΣΟΕ χρησιμοποιώντας το υπόδειγμα QUEST επιτρέπει τρεις τύπους ειδικευμένου εργατικού δυναμικού (χαμηλή, μεσαία και υψηλή ειδίκευση), καθένας από τους οποίους χαρακτηρίζεται από διαφορετικό βαθμό αποτελεσματικότητας της εργασίας, όπου οι υψηλότερες δεξιότητες σχετίζονται με υψηλότερη αποτελεσματικότητα. Ως αποτέλεσμα, η ανάλυση από το ΣΟΕ χαρτογραφεί τις μεταρρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στο «Ελλάδα 2.0» με στόχο τη βελτίωση της συμμετοχής στην εργασία και της ποιότητας της εκπαίδευσης, τα προγράμματα αναβάθμισης/επανακατάρτισης δεξιοτήτων με στόχο τη βελτίωση των ψηφιακών δεξιοτήτων, και ενεργητικές και παθητικές πολιτικές στην αγορά εργασίας για αλλαγές στην προσφορά εργασίας και στην ποιότητα του ανθρώπινου κεφαλαίου. Αυτές οι αλλαγές και τα αποτελέσματά τους ποσοτικοποιούνται μέσω τεσσάρων καναλιών:

Το πρώτο κανάλι υποθέτει ότι το ποσοστό μη συμμετοχής εργαζομένων του πληθυσμού σε ηλικία εργασίας με χαμηλή και μεσαία ειδίκευση μειώνεται ως αποτέλεσμα μεταρρυθμίσεων, συγκλίνοντας σταδιακά και γραμμικά στο μισό της τρέχουσας απόστασης από τον μέσο όρο της ζώνης του ευρώ μετά από 20 χρόνια. Η ανάλυση του ΣΟΕ δεν υποθέτει καμία επίπτωση στο αντίστοιχο ποσοστό μη συμμετοχής για τους εργαζόμενους με υψηλή ειδίκευση, καθώς η αντίστοιχη βαθμονομημένη τιμή του υποδείγματος QUEST από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι ήδη κάτω από το μέσο όρο της ζώνης του ευρώ. Συγκεκριμένα, θεωρείται ότι το ποσοστό μη συμμετοχής του πληθυσμού με χαμηλή ειδίκευση μειώνεται σταδιακά κατά 0,66 ποσοστιαίες μονάδες, ενώ για τον πληθυσμό μεσαίας εξειδίκευσης μειώνεται σταδιακά κατά 2,2 ποσοστιαίες μονάδες. Αυτό οδηγεί σε αύξηση της προσφοράς εργασίας, και αν υποτεθεί ότι όλα τα υπόλοιπα είναι σταθερά, βελτιώνεται η παραγωγική ικανότητα των εταιρειών που οδηγεί σε μείωση του κόστους εργασίας βραχυπρόθεσμα. Αυτό, με τη σειρά του, επιτρέπει στις επιχειρήσεις να αυξήσουν τη ζήτηση τους για εργασία και επομένως το επίπεδο απασχόλησης. Καθώς το οριακό κόστος των επιχειρήσεων μειώνεται, ασκούν πτωτική πίεση στις εγχώριες τιμές που συνεπάγεται πτώση του εγχώριου πληθωρισμού και αλλαγή των όρων του εμπορίου, αύξηση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας, η οποία προκαλεί αύξηση των εξαγωγών. Μέσω αυτών των καναλιών, η αύξηση της συμμετοχής στην εργασία οδηγεί σε αύξηση της απασχόλησης, και σε συνδυασμό με

[118] Βλ. Francesca D'Auria, Andrea Pagano, Marco Ratto and Janos Varga (2009), "A comparison of structural reform scenarios across the EU member states: Simulation-based analysis using the QUEST model with endogenous growth", Economic Papers 392.

την πτώση των εγχώριων τιμών, οδηγεί σε αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης που ενισχύει περαιτέρω την εγχώρια ζήτηση.

Το δεύτερο κανάλι επικεντρώνεται στις εμβληματικές μεταρρυθμίσεις του Σχεδίου με στόχο τη βελτίωση του ανθρώπινου κεφαλαίου της οικονομίας. Συγκεκριμένα, η ανάλυση ΣΟΕ υποθέτει ότι η κατανομή του εργατικού δυναμικού μεταξύ εργαζομένων με χαμηλή, μεσαία και υψηλή εξειδίκευση, συγκλίνει σταδιακά και γραμμικά με τον μέσο όρο της ΕΕ τα επόμενα 20 χρόνια (στοιχεία της Eurostat). Συγκεκριμένα, η παραδοχή του ΣΟΕ είναι ότι το μερίδιο των εργαζομένων με χαμηλή ειδίκευση μειώνεται κατά 3,94 ποσοστιαίες μονάδες στον μέσο όρο της ΕΕ, καθώς αυτοί οι εργαζόμενοι αποκτούν μεσαίες δεξιότητες. Αυτό συνεπάγεται ταυτόχρονη αύξηση των εργαζομένων μεσαίας ειδίκευσης κατά 1,86 ποσοστιαίες μονάδες, ενώ μέρος του εργατικού δυναμικού μέσης ειδίκευσης αποκτά υψηλές δεξιότητες, αυξάνοντας έτσι το μερίδιο των εργαζομένων υψηλής ειδίκευσης κατά 2,08 ποσοστιαίες μονάδες. Ως αποτέλεσμα, οι εταιρείες έχουν στη διάθεσή τους περισσότερο εργατικό δυναμικό που είναι μεσαίας ή υψηλής επίπεδο ειδίκευσης, το οποίο συμβάλλει στην αύξηση της παραγωγικής τους ικανότητας λόγω της υψηλότερης αποτελεσματικότητας των διαθέσιμων εργαζομένων, με αποτέλεσμα ευεργετικές μακροπρόθεσμες επιπτώσεις στο ΑΕΠ. Επιπλέον, η αυξημένη διαθεσιμότητα εργαζομένων υψηλής ειδίκευσης οδηγεί σε αύξηση της απασχόλησης στον τομέα της Ε&Α. Μακροπρόθεσμα, αυτό οδηγεί σε αύξηση του ρυθμού παραγωγής των νέων τεχνολογιών (διπλώματα ευρεσιτεχνίας), η οποία με τη σειρά της αυξάνει ενδογενώς την παραγωγικότητα του φυσικού κεφαλαίου.

Το τρίτο κανάλι υποθέτει ότι η αποτελεσματικότητα της εργασίας μεσαίας και υψηλής ειδίκευσης εργασίας αυξάνεται σταδιακά και γραμμικά προς τον μέσο όρο της ΕΕ και το ήμισυ του μέσου όρου της ΕΕ αντίστοιχα, μετά από 20 χρόνια[119]. Αυτή η αλλαγή αυξάνει σταδιακά το οριακό προϊόν της εργασίας στη συνάρτηση παραγωγής των τελικών αγαθών, προκαλώντας θετική επίδραση στην οικονομική δραστηριότητα βραχυπρόθεσμα, αλλά κυρίως και μακροπρόθεσμα. Ταυτόχρονα, η αύξηση του οριακού προϊόντος της εργασίας αυξάνει τους πραγματικούς μισθούς και την κατανάλωση, καθώς και την εξωτερική ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, ενισχύοντας έτσι την εγχώρια παραγωγή και τις εξαγωγές.

Το τέταρτο κανάλι, υποθέτει ότι οι εργασιακές μεταρρυθμίσεις μειώνουν συνολικά τις τριβές στην αγορά εργασίας, όπως ορίζονται στο υπόδειγμα. Η δυσκολία ποσοτικού προσδιορισμού με ακρίβεια αυτής της αλλαγής περιορίζει την ανάλυση στην υπόθεση για μια διακριτή οριακή μείωση της αύξησης του μονοπωλιακού περιθωρίου μισθών κατά 1 ποσοστιαία μονάδα, ακολουθώντας τις πρακτικές των σχετικών εμπειρικών μελετών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής[120]. Οι

[119] Δεν γίνεται καμία παραδοχή σχετικά με την αποτελεσματικότητα των εργαζομένων με χαμηλή ειδίκευση, καθώς με βάση τη βαθμονόμηση του υποδείγματος QUEST από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αυτός ο τύπος εργασίας στην Ελλάδα είναι πιο αποτελεσματικός από τον μέσο όρο της ζώνης του ευρώ. Από την άλλη πλευρά, η καταγεγραμμένη απόκλιση μεταξύ της βαθμονομημένης τιμής απόδοσης για την υψηλή εξειδικευμένη εργασία στην Ελλάδα σε σχέση με τον μέσο όρο της ζώνης του ευρώ είναι πολύ μεγάλη, ως αποτέλεσμα της οποίας η ανάλυση ΣΟΕ υποθέτει ότι η σύγκλιση τα επόμενα είκοσι χρόνια καλύπτει μόνο το ήμισυ της απόστασης από το μέσο όρο της ζώνης του ευρώ.

[120] Βλ. Francesca D'Auria, Andrea Pagano, Marco Ratto and Janos Varga (2009), "A comparison of structural reform scenarios across the EU member states: Simulation-based analysis using the QUEST model with endogenous growth", Economic Papers No 392.

μακροπρόθεσμες επιπτώσεις αυτής της μείωσης είναι θετικές για την απασχόληση και τις εξαγωγές, γεγονός που οδηγεί σε μακροπρόθεσμη αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ.

Τέλος, το υπόδειγμα QUEST που χρησιμοποιείται από την ανάλυση του ΣΟΕ, επιτρέπει τον ποσοτικό προσδιορισμό της επίδρασης των θετικών επιδράσεων (spillovers) για την ελληνική οικονομία που προκαλούνται από την ταυτόχρονη εφαρμογή των Εθνικών Σχεδίων Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας από τα υπόλοιπα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ. Σύμφωνα με τις παραδοχές του Ελληνικού Σχεδίου, οι επιχορηγήσεις για άλλα κράτη μέλη υποτίθεται ότι κατανέμονται μεταξύ των δημόσιων επενδύσεων και της δημόσιας κατανάλωσης κατά 67% και 33%, αντίστοιχα. Επιπλέον, η ανάλυση προϋποθέτει ότι μόνο το 50% του συνολικού ποσού δανείων που διατίθεται στα υπόλοιπα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ ζητείται και χρησιμοποιείται για τη χρηματοδότηση πρόσθετων δημοσίων επενδύσεων. Συνολικά, η ανάλυση του ΣΟΕ διαπιστώνει ότι η εφαρμογή του μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας στα υπόλοιπα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ δημιουργεί θετικές επιπτώσεις στην ελληνική οικονομία, αυξάνοντας την εξωτερική ζήτηση και, κατά συνέπεια, τις ελληνικές εξαγωγές. Το 2016, η θετική επίδραση αυτής της επίδρασης στο επίπεδο του ελληνικού ΑΕΠ βρέθηκε να ισούται με 0,16%.

- **Δ. Βιωσιμότητα**

Με βάση τα ευρήματα των ασκήσεων μακροοικονομικής προσομοίωσης που πραγματοποιήθηκαν από την Τράπεζα της Ελλάδος και το Συμβούλιο Οικονομικών Εμπειρογνωμόνων, μπορεί να αναμένεται με βεβαιότητα ότι η πλήρης εφαρμογή του «Ελλάδα 2.0» θα αποφέρει σημαντικές και βιώσιμες θετικές οικονομικές και κοινωνικές επιδράσεις, αυξάνοντας τη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη, την απασχόληση και την κοινωνική, οικονομική και θεσμική ανθεκτικότητα.

Συγκεκριμένα, η κοινή επίδραση των παραγωγικών επενδύσεων του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, που χρηματοδοτούνται από τις επιχορηγήσεις και τα δάνεια, σε συνδυασμό με την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων που περιλαμβάνονται στο «Ελλάδα 2.0» αναμένεται να οδηγήσουν σε σημαντικά μακροπρόθεσμα κέρδη του ΑΕΠ, τα οποία θα μπορούσαν να υπερβούν μακροπρόθεσμα (20 χρόνια) 10% στην ανάλυση της ΤτΕ και 18,5% στην ανάλυση του ΣΟΕ. Οι προβλέψεις της ΤτΕ και του ΣΟΕ είναι συνεπείς με εκείνες της προηγούμενης έρευνας που δημοσίευσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σύμφωνα με την οποία η εφαρμογή διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων παρόμοιες με αυτές που περιλαμβάνονται στο ελληνικό σχέδιο θα αυξήσει μακροπρόθεσμα (20 χρόνια) το ελληνικό πραγματικό ΑΕΠ κατά 17,6 %[121].

Όσον αφορά την απασχόληση, η ΤτΕ προβλέπει τη δημιουργία 180.000 - 200.000 νέων θέσεων εργασίας κατά την περίοδο εφαρμογής του Σχεδίου (2021-2026), που προβλέπεται επίσης να διατηρηθεί μακροπρόθεσμα. Επιπλέον, ως αποτέλεσμα της υψηλότερης παραγωγικότητας που επιτρέπει την αύξηση των πραγματικών μισθών, τα κέρδη σε όρους μόνιμης απασχόλησης που προβλέπονται από τις αναλύσεις της ΤτΕ και του ΣΟΕ αναμένεται να είναι θέσεις εργασίας υψηλότερης ποιότητας. Αυτό, με τη σειρά του, συνεπάγεται σημαντικό, βιώσιμο θετικό κοινωνικό αντίκτυπο, δηλαδή (μεταξύ άλλων) μόνιμη μείωση της μακροχρόνιας ανεργίας, της

[121] Βλ. Janos Varga and Jan in't Veld (2014), "The potential growth impact of structural reforms in the EU: A benchmarking exercise", Economic Papers 541.

εισοδηματική ανισότητας και του κινδύνου φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού, που οφείλεται στη μόνιμη αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ και της απασχόλησης. Επιπλέον, η προβλεπόμενη μόνιμη βελτίωση του δημοσιονομικού ισοζυγίου δημιουργεί επιπλέον δημοσιονομικό χώρο. Αυτό αυξάνει τη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών και μπορεί επίσης να ενισχύσει περαιτέρω τις θετικές μακροπρόθεσμες κοινωνικές επιπτώσεις που προκαλούνται από την εφαρμογή του «Ελλάδα 2.0».

Επιπλέον, μια πολύ σημαντική πτυχή του ελληνικού Σχεδίου είναι η προβλεπόμενη θετική επίδραση του στη διεθνή ανταγωνιστικότητα της Ελλάδας, κυρίως μέσω μεταρρυθμίσεων. Η υψηλότερη ανταγωνιστικότητα αναμένεται να προκαλέσει αύξηση των εξαγωγών και, ως εκ τούτου, να επιφέρει υψηλότερο βαθμό ανοίγματος της ελληνικής οικονομίας. Η αύξηση του μεγέθους του ελληνικού εξωτερικού τομέα αναμένεται να αυξήσει την ανθεκτικότητα της ελληνικής οικονομίας σε περίπτωση ασύμμετρου οικονομικού σοκ ανά χώρα, ενισχύοντας έτσι τη βιωσιμότητα του ελληνικού οικονομικού μοντέλου. Αυτό, με τη σειρά του, θα ενίσχυε περαιτέρω τη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών.

Η υψηλότερη οικονομική ανθεκτικότητα ενισχύεται επίσης από διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο, αυξάνοντας την ικανότητα της οικονομίας να προσαρμόζεται σε εξωγενή σοκ και μεταβαλλόμενες οικονομικές συνθήκες. Όπως υποδηλώνει η θεωρία της βέλτιστης νομισματικής περιοχής (theory of optimum currency area), και ένας μεγάλος αριθμός εμπειρικής ακαδημαϊκής βιβλιογραφίας επιβεβαιώνει, η αυξημένη ευελιξία που προωθείται από τέτοιες μεταρρυθμίσεις είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την οικονομική και κοινωνική ευημερία σε μια ζώνη ενιαίου νομίσματος. Συγκεκριμένα, διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στο «Ελλάδα 2.0» με στόχο την αύξηση της ικανότητας των ελληνικών αγορών εργασίας, αγαθών και υπηρεσιών να προσαρμοστούν σε αρνητικά οικονομικά σοκ, αποτρέπουν μεγάλα και διαρκή παραγωγικά κενά σε περίπτωση αρνητικού σοκ. Αυτό θα αυξήσει σημαντικά την ανθεκτικότητα στην ελληνική οικονομία.

Τέλος, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι οι επενδύσεις και οι μεταρρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στο ελληνικό Σχέδιο είναι συμβατές με την οριζόντια αρχή που περιλαμβάνεται στον κανονισμό σχετικά με τις επαναλαμβανόμενες εθνικές δημοσιονομικές δαπάνες και την αρχή της προσθετικότητας. Αυτό σε συνδυασμό με τον πρόσθετο δημοσιονομικό χώρο που δημιουργείται από την εφαρμογή του Σχεδίου, διασφαλίζει την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων που περιλαμβάνονται, διαβεβαιώνοντας ότι δεν θα αντιστραφούν και διασφαλίζει τη βιωσιμότητά τους και με το πέρας του σχεδίου «Ελλάδα 2.0».

- **Ε. Συνοχή**

Για παρακολούθηση της συμβολής του «Ελλάδα 2.0» στη μείωση των ανισοτήτων, και σε περιφερειακό επίπεδο, θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν ορισμένοι δείκτες, διαθέσιμοι από την Eurostat ή άλλες διαθέσιμες πηγές δεδομένων:

- Ποσοστό ανεργίας και απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένης της ανεργίας των νέων και της απασχόλησης, ανά φύλο
- Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε σχέση με τον μέσο όρο της ΕΕ και σε υπό-εθνικό επίπεδο
- Δείκτης για τη ποιότητα της διακυβέρνησης (government index)
- Χάσμα στην απασχόληση των φύλων
- Χάσμα αμοιβής φύλου σε μη προσαρμοσμένη μορφή

- Μερίδιο μακροχρόνιας ανεργίας
- Μέτρα ενεργοποίησης - συμμετέχοντες στις πολιτικές για την αγορά εργασίας ανά 100 άτομα που θέλουν να εργαστούν
- Δαπάνες γενικής κυβέρνησης στον τομέα της υγείας
- Δαπάνες γενικής κυβέρνησης στην εκπαίδευση
- Παιδιά ηλικίας κάτω των 3 ετών σε επίσημη φροντίδα παιδιών
- Ψηφιακός δείκτης οικονομίας και κοινωνίας (Digital Economy and Society Index)
- Συμμετοχή ενηλίκων στην εκπαίδευση
- Οι νέοι εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης και κατάρτισης, ηλικιακή ομάδα 15-24
- Ψηφιακές δεξιότητες (% ατόμων με βασικές ή περισσότερες των βασικών συνολικές ψηφιακές δεξιότητες)

Σύγκριση με το σενάριο βάσης των επενδύσεων

Η σύγκριση με το βασικό σενάριο των επενδύσεων χρησιμοποιεί ως σημείο αναφοράς τις τιμές για τον ακαθάριστο σχηματισμό παγίου κεφαλαίου της γενικής κυβέρνησης κατά την περίοδο 2017-2019. Οι δαπάνες που θα χρηματοδοτηθούν από τις επιχορηγήσεις του μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας έχουν κατανεμηθεί κατά την περίοδο 2020-2026 βάσει του χρονοδιαγράμματος υλοποίησης των έργων, τα οποία έχουν επίσης κατανεμηθεί σε κατηγορίες δαπανών της COFOG (Classification of the Functions of Government). Αυτή η κατανομή είναι προσωρινή, δεδομένου ότι ένας σημαντικός αριθμός έργων που θα χρηματοδοτηθούν από το μηχανισμό θα μπορούσε κατ 'αρχήν να συμπεριληφθεί σε περισσότερα από ένα σημεία του επιπέδου II της ταξινόμησης. Για τους σκοπούς της σύγκρισης, όλες οι δαπάνες που χρηματοδοτούνται από επιχορηγήσεις του μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θεωρούνται δαπάνες που ενισχύουν την ανάπτυξη.

Οι τιμές που χρησιμοποιούνται για το ονομαστικό ΑΕΠ για την περίοδο 2020-2025 είναι συνεπείς με το μακροοικονομικό σενάριο του Προγράμματος Σταθερότητας. Δεδομένου ότι ο μεσοπρόθεσμος δημοσιονομικός προγραμματισμός στην Ελλάδα καλύπτει μια περίοδο πέντε ετών (από έτος *t* έως έτος *t+4*), δεν υπάρχουν διαθέσιμες μακροοικονομικές προβλέψεις για το 2026. Στους πίνακες που υποβλήθηκαν, η υπόθεση για την ονομαστική αύξηση του ΑΕΠ το 2026 ακολουθεί το πιο πρόσφατο σενάριο βάσης των δημοσιονομικών προβλέψεων της ομάδας Ageing Working Group (ομάδα εργασίας για τη γήρανση του πληθυσμού) που έχουν εγκριθεί από την Επιτροπή Οικονομικής Πολιτικής.

Η τιμή που χρησιμοποιείται για τον συνολικό ακαθάριστο σχηματισμό παγίου κεφαλαίου της γενικής κυβέρνησης για τα έτη 2020-2024 είναι επίσης συνεπής με τις προβλέψεις του προγράμματος σταθερότητας. Για το 2025-2026, τα στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν για τον ακαθάριστο σχηματισμό παγίου κεφαλαίου, εξαιρουμένων των επιχορηγήσεων του μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, αποτελούν προσωρινές παραδοχές. Η ανάλυση του ακαθάριστου σχηματισμού παγίου κεφαλαίου στις κατηγορίες COFOG βασίζεται σε τρέχουσες εκτιμήσεις σχετικά με την ανάλυση του προϋπολογισμού για τις δημόσιες επενδύσεις τα επόμενα χρόνια, οι οποίες υπόκεινται σε σημαντική αβεβαιότητα και ενδέχεται να χρειαστεί να αναθεωρηθούν στο μέλλον.

Με βάση τα παραπάνω, οι συνολικές δαπάνες ενίσχυσης της ανάπτυξης που επηρεάζονται από δαπάνες που χρηματοδοτούνται από επιχορηγήσεις του μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας εκτιμάται σε 10,002 δισεκατομμύρια Ευρώ κατά μέσο όρο για την περίοδο 2021-2026. Οι δαπάνες που ενισχύουν την ανάπτυξη, εξαιρουμένων των δαπανών που χρηματοδοτούνται από επιχορηγήσεις του μηχανισμού εκτιμάται σε 6,940 δισεκατομμύρια Ευρώ κατά μέσο όρο κατά την ίδια περίοδο, σε σύγκριση με ένα επίπεδο αναφοράς 4,535 δισεκατομμυρίων Ευρώ κατά μέσο όρο κατά την περίοδο 2017-2019. Ο λόγος των δαπανών που ενισχύουν την ανάπτυξη, εξαιρουμένων των δαπανών που χρηματοδοτούνται από επιχορηγήσεις του μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας έναντι του ονομαστικού ΑΕΠ, υπολογίστηκε σε 2,5% για την περίοδο αναφοράς και εκτιμάται σε 3,5% κατά μέσο όρο για την περίοδο 2021-2026.

Τα αποτελέσματα της σύγκρισης με το βασικό σενάριο των επενδύσεων περιλαμβάνονται στους πίνακες 4a και 4b του συνημμένου προτύπου Excel που δημοσιεύθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, μαζί με την καθοδήγησή της στα Σχέδια Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας των Κρατών Μελών (Guidance to Member States Recovery and Resilience Plans) **στις 22 Ιανουαρίου 2021.**